

מבואי התלמוד

מפתחות הש"ס

לע"נ

סמ"ר נריה בן דוד הי"ד

נפל בקרב חילוץ תושבי
בארי

בכ"ג בתשרי תשפ"ד

ת . נ . צ . ב . ה

מבואי התלמוד

מפתחות הש"ס

לע"נ

סמ"ר נריה בן דוד הי"ד

נפל בקרב חילוץ תושבי
בארי

בכ"ג בתשרי תשפ"ד

ת . נ . צ . ב . ה

בס"ד, כ"א טבת תשע"ח, 4-552/ע"ה

דברי ברכה

הריני לברך את הנכבד והנעלה, יקר רוח ואיש תבונה, שמן תורק שמו, כבוד שם תפארתו, כה"ר **שמואל זבולוני יצ"ו**, על חיבורו ספר "**מבואי התלמוד**", שבו סידר מפתח ערכים בתלמוד המקורות בש"ס, לתועלת ולזיכוי הרבים להרחיב ידיעתם ולמצוא את המקורות. וראיתי שכתב בטוב טעם ודעת, וסידר הכל בסדר נאה ונכון בשפה קלה וברורה, ובעזה"ת יהיה לתועלת ולעזר ללומדי התנ"ך לזכור את כל הנאמר, ותשואות חן חן לו.

ובאמת יש לדעת דאף שדבר זה חשוב, מ"מ עיקר הזכירה צריכה להיות ע"י שינון וחזרה דהנה שנינו במסכת אבות (פ"ג) רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר, כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו, ונאמר באיוב (כ"ח – י"ז) "לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה ככלי פז". ופירשו חז"ל (בחגיגה טו.) אלו דברי תורה שקשה לקנותם ככלי זהב, וכלי פז, ונוחים לאבדם ככלי זכוכית, ולכאורה יש לשאול מדוע הפסיק בכלי זכוכית בין כלי זהב לכלי פז, ופירשו בשם הגר"ז מוילנא, כי הנה במס' ע"ז י': מבואר, שהפז יקר מאד יותר מן הזהב, ואינו מצוי בעולם, ובא הכתוב להשמיענו כי אם בשעת לימוד חזר ומשנן כמה פעמים, לימוד זה יקר כמו הזהב, אבל אם קרה שלא חזר על לימודו כ"כ ושכח לימודו, וככלי זכוכית שנוחים לאבדם, וירצה לחזור למשנתו ולזכור לימודו, מגמר בעתיקא קשה מחדתא (יומא כ"ט.) ולכן כדי לזכור לימודו יהיה ככלי פז, שהוא יקר מאד, יותר מן הזהב. וע' בספר ענף עץ עבות על המשנה הנ"ל.

והנה בגמ' נדרים (פא.) אמרו, על מה אבדה הארץ וכו', על שלא בירכו בתורה תחלה. וכתב הצ"ח (ברכות סד. ד"ה אר"א), הכוונה בזה לפי שעיקר תכלית הלימוד הוא על מנת שיהיו הדברים על לבבו לזכרון, ולא ישכחם, כי השוכח מה תועלת לו בלימודו, ולדעתי ברכות התורה היא סגולה נפלאה שלא ישכח אדם את תלמודו, וסמך לזה מאי דאיתא בנדרים, אמר ר"י היה משה רבינו ע"ה לומד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה, שנאמר ויתן אל משה וכו'. הרי שאם התורה היא של הלומד במתנה, אינו משכחה. ובמס' ע"ז (יט.) אמר רבא בתחלה נקראת (התורה) על שמו של הקב"ה, שנא' כי אם בתורת ה' חפצו, ולבסוף נקראת על שמו, שנא' ובתורתו יהגה יומם ולילה. ופרש"י, שנקראת על שמו של התלמיד שטרח בה דכתיב ובתורתו דמשמע של כל אדם. ע"כ.

וברכתי להרב המחבר שליט"א שיהי רצון וחספן ה' בידו יצלח, להגדיל תורה ולהאדירה, באורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים, "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו, ועלהו לא יבול, וכל אשר יעשה יצליח".

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא בית הדין הרבני הגדול

אדר תשע"ח

המלצה

ראיתי את האתר שפיתח ר' שמואל זבולני על לימודי הש"ס וראיתי שיש בו תועלת רבה להפצת התורה וללימודה.
מצווה גדולה להפיץ את דבר האתר כדי שאנשים יוכלו להשתמש בו וליהנות מהעמל הגדול שהושקע בו.

בברכת תזכו למצוות,

שמואל אליהו
רב העיר צפת

לשכת הרבנות מודיעין
THE CHIEF RABBINATE
OF MODIIN

עשי"ק חיי שרה תשע"ח

בס"ד

המלצה

לאחי ורעי לומדי ואוהבי תורה, בכל אתר ואתר, יום בשורה הוא לשוחרי התורה עם הקמת המפעל התורני החשוב – מבואי התלמוד – לנכבדנו הרב שמואל זבולוני שליט"א.
הר' שמואל ברוב חכמתו וחריצותו השכיל לקרב התורה שבכתב והתורה שבע"פ להמוני בית ישראל החפצים ומשתוקקים להרחיב ידיעותיהם בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה.
נאמנים עלי דברי ידידו הגאון הרב אריה אדלר שליט"א ראש ישיבת אבן האזל שע"י ישיבת כנסת יצחק, אשר בנעוריו הסתופף יחד עם ר' שמואל בבית ה' ויחד עלו ונתעלו ביראה ובתורה,
ונברכהו כי חפץ ה' יעלה בידו ויזכה להעצים ולשכלל היצירה – מבואי התלמוד –
ותרבה הדעת והחכמה בקרב עם ישראל.

מנאי

הרב אליהו אלוהרר שליט"א

רב ואב"ד מודיעין

יוסף צבי רימון

רבה של אלון שבות דרום

ראש בתי המדרש ורב המרכז האקדמי לב

ראש מרכז הלכה והוראה

רחוב קבוצת אברהם 10
אלון שבות 9043300

משרד: 02-9933644
נ"ד: 052-5456060
פקס: 153-2-9933644

rimonim613@gmail.com

מכתב ברכה "מבואי התלמוד"

תלמידים רבים לומדים במהלך השנים סוגיות רבות, בבקאות ובעיון וצוללים במים עמוקים, אך לאחר זמן לא רב אינם זוכרים דבר. הגמרא בעירובין נד: אומרת ש"אין תורה נקנית אלא בסימנים", ובמקומות רבים חז"ל מסרו לנו סימנים בכדי לזכור את הסוגיה (למשל במשנה במנחות י"א, ד; וסימני יע"ל קג"ם בתחילת פרק אלו מציאות, וסימן יקנה"ז בפסחים קב-קג, וסימן חב"ת בעבודה זרה לט. ועוד). חז"ל הוסיפו עוד (עירובין נג.) שבני יהודה עשו סימנים ללימודם וזו אחת הסיבות שהתורה התקיימה בידם.

זכה הרב שמואל זבולוני שליט"א לייסד תכנה מיוחדת המסייעת בסימנים, המאפשרת לדעת מחלוקות תנאים ואמוראים, כללי לימוד שונים, שאלות שינון וחזרה, תכנת חיפוש מיוחדת ועוד ועוד.

התכנה נותנת כלי מיוחד לזכרון הסוגיה, ומאפשרת ללומד לזכור גם את הסוגיה, גם יסודות מקבילים ודומים בש"ס, גם את הפסוקים שמהם נלמדו הדינים ועוד ועוד.

נברך את הרב זבולוני שליט"א, שימשיך להפיץ תורה, לסייע ביד הלומדים שתורה תתקיים אצלם, ושיהיו מחוברים ללימוד מתוך אהבה גדולה וידיעה רחבה.

ברכת ה' עליכם,

יוסף צבי רימון

ישיבת "כנסת יצחק"

קרית ספר

Yeshivat "Kneset Yitzchak"

"כנסת יצחק" - עמותה רשומה 580439735 - "Kneset Yitzchak"

בס"ד, יום חמישי לסדר "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו..."
שנת תשע"ח

הן כל ראתה עיני מפעלו הכביר של ידידי ר' שמואל
זבולוני הי"ו-

מבואי התלמוד.

התבוננתי ועיינתי מעט ב"רוב" אשר נעשה
ונכתב ומצאתי כי **"מבואי התלמוד"** יהיה לתועלת
גדולה לרבים המשתוקקים להרחיב ידיעתם, שליטתם
והבנתם בתורתנו הקדושה. ומה עוד שהכל נכתב
בצורה ברורה, מפורטת ומדויקת.

עוד אזכור כי כבר בנערותינו, עת למדנו יחד
בישיבה, היתה שקדנותו וחריצותו של ר' שמואל לשם
דבר, ובמשך השנים הוסיף והתעלה עד מאד, עד כי
זכה להקים ולבנות את האתר המבורך **"מבואי
התלמוד"**.

ובזאת אברכהו מעומקא דליבא שחפץ ד' יצליח בידו
לזכות את כלל ישראל בלימוד התורה.

הכותב וחותם לכבוד התורה, לומדיה ומיקריה

הרב אריה אדלר

ראש הישיבה לצעירים

"אבן האזל" מודיעין עילית

מס' חשבון בנק פאג"י 409437352-188-52

שערי תשובה 4, ת.ד. 4248, מודיעין עילית 71919. טל: 08-9761189 פקס: 08-9761190

4 Shaarey Tshuva. P.O.B. 4248, Modiin Ilit 71919 Tel. 972-8-9761189 Fax 972-8-9761190

יְקָרָה הִיא מְפַנֵּינִים וְכָל חֶפְצֵיךָ לֹא יִשְׁווּ בָּהּ (משלי ג:טו)
"כי הרבית טובות אלי כי הגדלת חסדך עלי מה אשיב לך והכל שלך לך שמים אף
ארץ לך ואנחנו עמך וצאנך וחפצים לעשות רצונך".

הריני מודה קבל עם ועדה שאיני חכם ואיני צדיק ויודע אני שאיני ראוי לערוך כלי
חמדה לזך שוכן מעונה לתורה שהיא אורה חמדת הבורא נעלה.

לא באתי לחדש דבר או לכתוב מאמר אלא לסדר את התורה הקדושה בצורה יפה
וברורה שתהא קלה לזכור ופשוטה לאגור לכל מי שרוצה ויכול שכן כתר תורה
מונח לכל וכל מי שירצה יבא ויטול ואף לי הקטן שבקטנים יקרה היא מפנינים מכהן
גדול שנכנס לפני ולפנים.

בלי ברכתם ועידודם של גדולי התורה לא הייתי מוציא מאפילה לאורה את פרי
עמלי חשקי וחפצי ותודתי נתונה להם ולכל מי שעזר לבקש מידם את החשוב מכולם
תהא משכורתם שלמה וישלם השם פעלם.

שמואל זבולוני

עורך "מבואי התלמוד"

לעילוי נשמת אבי מורי
דוד בן שמואל ז"ל
נפטר בז' מר חשוון תשל"ט

ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת חותני
יצחק בן משיח ז"ל
נפטר בכ"ב מנחם אב תשנ"ז

ת.נ.צ.ב.ה

והריני מכיר תודה:
לכל הרבנים החשובים שברכו והמליצו על עבודתי.
לרב אריה אדלר שליט"א מקריית ספר שהקדיש זמן רב בהדרכה והצעות בתוכנה
וביניהם הגה את הרעיון להוסיף את מפתחות הש"ס.
לרב שלום גרינברג שליט"א משנחאי שעודד אותי בפיתוח התוכנה.
לרב יוסף ווקסלר שליט"א מביתר עילית שענה לי על שאלות רבות בסבר פנים
יפות.
לרב שלמה קצין שליט"א מירושלים עיה"ק שטרח וקשר אותי עם רבנים חשובים.
לרעייתי ובנותי היקרות הי"ו שעודדו אותי במשך שנים בעריכת "מבואי התלמוד".
לאמי מורתי ולחמותי הי"ו שברכו אותי על עבודתי.
לדודי ודודתי משיח וסוניה זבולוני שתרמו לקידום האתר.

נדבת : משיח וסוניה זבולוני לעילוי נשמות

אליהו בן שלמה ז"ל ציפורה בת דניאל ז"ל
נפ' י"ז אב תשד"מ נפ' א' מנחם אב תשל"ה

שמואל בן דוד ז"ל זלפה בת יעקב ז"ל
נפ' כ"ה תשרי תרח"צ נפ' ו' שבט תשל"ח

הרב דוד בן ניסים ז"ל דינה בת יצחק ז"ל
נפ' מנחם אב תרפ"א נפ' כא שבט תשל"ז

שלמה בן ניסים ז"ל רבקה בת נתנאל ז"ל
נפ' ט' מנחם אב תשי"ד נפ' כ"ח מנחם אב תש"ח

ת.נ.צ.ב.ה

הקדמה

בחסדי הבורא יתברך אנו עדים לתופעה מדהימה, תורתנו הקדושה, התורה שבכתב והתורה שבעל פה עד לפני כארבעים שנה היו לנחלתם של מעטים. אולם בעשרים השנים האחרונות, מצטרפים רבבות ואף מאות אלפים למעגל לומדי התורה, בגדר "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

הלומדים מחולקים לקבוצות שונות, ישנם המשקיעים זמנם בלימוד ההלכה, אולם רבים ואולי חלק הארי שבכלל הלומדים, משקיעים את זמנם ומרצם בלימוד הדף היומי. הלומדים מתוודעים לגדולתה של התורה ונפגשים מדי יום ביומו עם שפע של מושגים תלמודיים, מקראות בתנ"ך, הנהגות וערכים מוסריים.

אמנם מפגש עם כל דף, מהנה ומעשיר בידע חדש ומענין, אולם מציאות זו יוצרת בהכרח מצב של "ישן מפני חדש תוציאו". כדי למנוע מצב זה ואדרבא כדי לשמר את הידע העצום שנרכש בלימוד הש"ס, ערכת בס"ד את החיבור המוגש לפניכם וקראתיו "מבואי התלמוד".

"מבואי התלמוד" הוא חיבור שיקל על הבאים בשערי התלמוד ויתירה מזו, הוא יסייע בידם לשמר את הידע התלמודי שרכשו במשך השנים. עוד אוסיף כי לפני כשמונים שנה חובר הספר החשוב "תורה תמימה" שהתמקד על הקשר בין חמישה חומשי תורה לתורה שבעל פה. "מבואי התלמוד" מחבר בין התנ"ך כולו לתורה שבעל פה.

"לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי", אודה ה' בכל לבב על שזיכני להוציא לאור את הכרך הראשון של "מבואי התלמוד", מסכת ברכות עד מסכת ביצה.

"מבואי התלמוד" מתאים הן למי שלומד גמרא/דף יומי ורוצה לעשות חזרה בקלות על המסכת וגם למתחיל שרוצה לקבל הרבה מושגים ולהכנס לעולם התלמוד בזמן קצר יחסית. המילים בפסוק המתייחסות לגמרא מודגשות וכן מצוינים, גזירה שווה, סמיכות, היקש וקל וחומר.

חז"ל אומרים שאין לומדים הלכה מהגמרא, אלא רק מפי מורה הוראה או שולחן ערוך, ישנם מקומות בספר שנשמעים כהלכה, אין כוונת הספר להורות הלכה, אלא לימוד תורה בלבד.

סגנון הספר:

א) פעמים תוצג שאלה על נושא שנלמד בדף ופעמים תודגש ממרא חשובה מהדף.

ב) המקורות בתנ"ך שהובאו בדף הנלמד.

ג) הסוגיה בגמרא הכוללת את השאלה או הממרא.

ד) ביאור תמציתי המבוסס בעיקר על רש"י.

בביאור, מרכאות בודדות ומרכאות כפולות, המרכאות הבודדות הם לציטוט מהגמרא והמרכאות הכפולות הם לציטוט מהתנ"ך.

דוגמאות:

◇ מנין שעולם הבא נקנה ביסורין ?

משלי ו': כג כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר

ברכות ה: א העולם הבא דכתיב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר

◇ "דרך חיים" – הדרך לחיי העולם הבא, "תוכחות מוסר" - ייסורים.

◇ מנין שאם ישראל שומרים שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלים ?

ישעיהו נו, ד כי כה אָמַר יְיָ לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבָּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בְּאֲשֶׁר חָפְצָתִי וּמְחַזְּקִים בְּבְרִיתִי

ישעיהו נו, ז וְהִבִּיאֹתִים אֵל הַר קְדֹשִׁי וְשִׁמְחֹתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה וְקָרָא לְכָל הָעַמִּים

סמיכות

שבת קיח: ב אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים שנא' (ישעיהו נו, ד) כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתוב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו'

◇ "אשר ישמרו את שבתותי" – בלשון רבים ולכן אם משמרין שתי שבתות, "והביאותים אל הר קודשי" - גאולה. 'וכתיב בתריה' - וכתוב אחרי כן (בסמוך).

◇ מנין שגדולה תשובה שמקרבת את הגאולה ?

ישעיהו נט, כ ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם יי

יומא פו: א גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה שנאמר (ישעיהו נט, כ) ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב מה טעם ובא לציון גואל משום דשבי פשע ביעקב

◇ "ולשבי פשע" – בעלי תשובה.

ישאו ברכה מאת ה' התומכים והמסייעים במלאכה :

ידיד נעורי **הרב אריה אדלר שליט"א** ראש ישיבת אבן האזל בקריית
ספר שהקדיש זמן רב בהדרכה ויעוץ בכתיבת התוכנה והספר.
הרב שלום גרינברג שליט"א הרב של חב"ד שנחאי שעודד אותי בכתיבת
התוכנה והספר.

הרב יוסף ווקסלר שליט"א מביתר עילית שענה לי על שאלות רבות
בסבר פנים יפות.
הרב שלמה קצין שליט"א ראש ישיבת בית המדרש הספרדי בירושלים
שטרח וקישר אותי עם רבנים חשובים.

התודה והברכה לרה"ג מרדכי קובר שליט"א

אשר הסכים לעבור על הספר ובזמנו היקר הגה, תיקן, העיר והאיר על
"מבואי התלמוד", בשלב זה 19 מסכתות, ברכות – קידושין, הי"ו
ושנזכה אי"ה לברך על המוגמר בתוך שנים אחדות.

הרב מרדכי קובר שליט"א מכהן כרב קהילה בישוב "קריית יערים". הוא
אחד המפרשים באנגלית את התלמוד הבבלי במהדורת "ארטסקרול".
הוא גם הוציא לאור מספר ספרי הלכה וביניהם הלכות לחוצים את קו
התאריך

Crossing the Dateline (available at Feldheim stores).

ולבסוף, מנשים באוהל תבורך רעייתי **מיכל נעמי בת מרים** שתחי'
שלוותה ועודדה אותי בכל השנים בהם ערכתי את "מבואי התלמוד".

ואני תפילתי ש "מבואי התלמוד" יוסיף וירבה תורה בעם ישראל.
יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שנהיה אנחנו וצאצאנו וצאצאי עמך בית
ישראל, יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, אכי"ר.

שמואל זבולוני

לעילוי נשמת אבי מורי דוד בן שמואל ז"ל

פיוטים לחנוכה, ט"ו בשבט ופורים
משמואל זבולוני בן דוד ואסתר

הַכְּנִיסוּ צַלְמֵי לִי לְתוֹךְ הַיְכָלִי
בְּתוֹךְ נוֹי וְאוֹלָמִי
לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לֹא בַשָּׁמַיִם וְלֹא בַיָּמִים

כִּי לוֹ הָעֵז וְהַהֲדָר
בּוֹרֵא עוֹלָם רַק בְּךָ בָּחַר
לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זֶר
וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכַר

וְאִזּוּ מַכְבִּים מִבְּנֵי חֲשֻׁמוֹנָאִים
מְעֵטִים נֶגְדַּ רַבִּים
נִצְחוּ מִצּוֹקִים וְטְהוּרִים
אֶת הָעֲרָלִים הַטְּמֵאִים

טְהוּרוֹ מְקַדֵּשׁ וְכֹל כְּלָיו
כְּלֵי תַפְאֲרָתוֹ וְהַדְרָיו
וּבַפֶּךָ הַשָּׁמֶן שֶׁנִּמְצָא טְהוֹר
הַדְּלִיקוּ אֶת מְנוֹרַת הַמָּאוֹר

מִלֶּךָ רַם עֲלִיוֹן שֶׁמֶר עַל עַם אֲבִיוֹן
הִבָּא מִהֲרָה גּוֹאֵל לְצִיּוֹן
יִכִּירוּ וְיִדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תַבַּל
כִּי רַק לָךְ רְאוּי לְהִתְפַּלֵּל

כִּי בְמֵאֲמָרוֹ בְּרָא שְׁחָקִים
וּבְרוּחַ פִּיּוֹ אֶת כָּל הַנְּבִרָאִים
כִּי עַם זֶה יִצְרֶת תְּהִלָּתְךָ לְסִפּוֹר
נִצֵּר מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהִתְפַּאֵר

פיוט לט"ו בשבט ותחיית המתים

מאותו גרעין מסתורין
שכל כך קשה להבין
יוצאים נצנים ענפים ועלים
נצנים שהופכים לפרות מרהיבים

אם בעולם היו מתים
בכל יום קמים ועומדים
ואילנות ופרות צומחים וגדלים
אך ורק באחרית הימים

ראשית כאחרית
ואחרית כראשית
"המחדש בטובו בכל יום תמיד
מעשה בראשית"

באמת אין הבדלים
שניהם פלאי פלאים
לאילנות ופרות שצומחים וגדלים
אנחנו כל כך רגילים

וגם בתפלה
כמעט באותה נשימה
גבורות גשמים
ותחית המתים

"הקיצו ורננו
שוכני עפר"
כפרות עצי הדר
ואילנות אחרי מטר

"כי האדם עץ השדה"
השנה הכתוב זה לזה
"מקברותיכם אעלה"
כמו כל ענף ועלה

"אני אמית ואחיה"
אמרתי ואני אעשה
"ברוך שאמר והיה העולם"
וכל שיבוא אחרי

פיוט לפורים מאת שמואל זבולוני

שֶׁר אֶכְזֵר
אוֹיֵב וְצָר
כְּמַעַט וְעָקֵר
עִם נִבְחָר

נְשִׁים וְטָף
בְּחֵרוֹן אֵף
בְּיוֹם גּוֹרֵל
בְּלִי מִזֵּל

בְּקֶשׁ לְכִלוֹת
עִם קְדוּשׁ
בְּכָל מְדִינוֹת
אֲחֻשְׁרוּשׁ

אֵל תִּירָא וְאֵל תַּחַת
עִם יִשְׂרָאֵל יַחֲיֶה לְעַד
עִם נִבְחָר תְּמִיד נִשְׂאָר
מִן הַמִּצָּר יָשׁוּב וַיִּזְהָר

עִם נִרְדָּף
בְּלֵב נִכְסָף
וְגַם נִחְרָץ
לְאֵל נִעְרָץ

שִׁפְכוּ תְּפִלָּה
לְנוֹרָא עֲלֵיָהּ
בְּכִי וּתְחִנָּה
לְשׁוֹכֵן מְעוֹנָה

וְגַם אֶסְתֵּר
בְּעֵת הַסְּתֵר
וּמְרַדְכֵי
בְּשֵׁק וְאֶפֶר

אֵל תִּירָא...

צוּמוּ עָלַי
וְעַל דָּמַי
לְהַתְּחַנֵּן
עַל עַמִּי

לֵב מְלָכִים
בְּיַד מְרַחֵם
וְלֵב שָׂרִים
בְּיַד מְנַחֵם

בְּזִכּוֹת נֶעְקֵד
וְאֵב שֶׁעֵקֵד
נִשְׁבַּע לְאֹמֵר
בְּהַר הַמֵּר

אֵל תִּירָא...

בס"ד כה אלול תשפ"א

את הפיוט הזה כתבתי אני שמואל בן דוד זבולוני ז"ל לעילוי נשמות אנוסי משהד שסכנו חייהם במשך עשרות שנים כדי להשאר יהודים.

לפני שנים רבות במשך הרחוקה
ארעו מארעות כימי אסתר המלכה
עם קדוש למלך עליון
אינו מפחד מפליה ואבדון

מאה שנים של גלות נוראה
איש לא התבולל ואיש לא תעה
כי מלך קדוש וחי עולמים
אותנו בחר מכל העמים

אז בואו שמעו יהודים יקרים
דברים שקרו בחדרי חדרים
יהודים שלא אבדה תקותם
שמו מבטחם בבורא העולם

בשר טרף קונים מנכרים
שלא יחשדו ביהודים יקרים
כבשים שוחטים ולא פוחדים
טרף לפלבים וכשר לסירים

לחם קונים מאת הנכרים
שלא יחשדו ביהודים יקרים
בפסח חמץ זורקים לשרפות
מצות בחשאי ממהרים לאפות

מה עושים יהודים יקרים
לחם ובשר זורקים לפחים
כי עם קדוש למלך נשגב
לא יפר מצוותיו וגם אם ירעב

בְּנוֹת מֵאֲרָסִים בְּלִי שׁוּם שְׂאֵלוֹת
אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לֹא נָתַן לְכָלוֹת
כִּי עִם קְדוּשׁ לְמֶלֶךְ כְּבִיר
בְּרִיתוֹ לֹא יִפְרֹ וְדָתוֹ לֹא יִמִּיר

תּוֹרָה וּתְפִלוֹת בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים
תְּחִנוֹת וְטְבִילוֹת בְּנִהְרוֹת הַקָּרִים
כִּי עִם קְדוּשׁ לְמֶלֶךְ עֲלִיוֹן
לֹא מִפְּחַד מְשׁוּם נִסְיוֹן

מחלוקות הש"ס

מבואי התלמוד

2	ברכות
253	שבת
880	עירובין
1157	פסחים

מחלוקות הש"ס מסכת ברכות

COPYRIGHT © 2020

כל הזכויות שמורות למחבר

Shmuel Zvuloni

All Rights Reserved

No part of this book may be reproduced, transmitted, copied or translated in any paper or digital media

היות והושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבין לאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, תרגום בנייר ובשום אמצעי דיגיטלי.

זמן קריאת שמע של ערבית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

זמן קריאת שמע של ערבית

מחלוקת תנאים

ברכות ב:א

מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן
עד סוף האשמורה הראשונה דברי **רבי אליעזר וחכמים** אומרים עד חצות
רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר

מאימתי מתחילין לקרות שמע בערבין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מאימתי מתחילין לקרות שמע בערבין

מחלוקת תנאים

ברכות ב:ב

מאימתי מתחילין לקרות שמע בערבין משעה שקדש היום בערבי שבתות
דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר משעה שהכהנים מטוהרים לאכול
בתרומתן רבי מאיר אומר משעה שהכהנים טובלין לאכול בתרומתן

אם יש צורך לסמוך גאולה לתפילה גם בערבית או רק
בשחרית

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם יש צורך לסמוך גאולה לתפילה גם בערבית או רק
בשחרית

מחלוקת אמוראים

ברכות ד:ב

רבי יהושע בן לוי אומר תפלות באמצע תקנום במאי קא מפלגי אי בעית
אימא קרא איבע"א סברא איבע"א סברא **דר' יוחנן** סבר גאולה מאורתא
נמי הוי אלא גאולה מעלייתא לא הויא אלא עד צפרא ור' יהושע בן לוי
סבר כיון דלא הויא אלא מצפרא לא הויא גאולה מעלייתא

בערב, מה קודם קריאת שמע או תפילה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

בערב, מה קודם קריאת שמע או תפילה

מחלוקת אמוראים

ברכות ד:ב

ואב"א קרא ושניהם מקרא אחד דרשו דכתיב (דברים ו, ז) בשכבך ובקומך
ר' יוחנן סבר מקיש שכיבה לקימה מה קימה ק"ש ואח"כ תפלה אף
שכיבה נמי ק"ש ואח"כ תפלה ר' יהושע בן לוי סבר מקיש שכיבה לקימה
מה קימה ק"ש סמוך למטתו אף שכיבה נמי ק"ש סמוך למטתו

עד מתי אוכלים את קורבן פסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

עד מתי אוכלים את קורבן פסח

מחלוקת תנאים

ברכות ט:א

ר' אליעזר אומר בערב אתה זובח וכבוא השמש אתה אוכל ומועד צאתך
ממצרים אתה שורף רבי יהושע אומר בערב אתה זובח כבוא השמש אתה
אוכל ועד מתי אתה אוכל והולך עד מועד צאתך ממצרים

אם "בחיפזון" הכוונה חיפזון מצרים או חיפזון ישראל

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם "בחיפזון" הכוונה חיפזון מצרים או חיפזון ישראל

מחלוקת תנאים

ברכות ט:א

כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב שנאמר (דברים טז, א)
הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה וכשיצאו לא יצאו אלא ביום שנא'
(במדבר לג, ג) ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה על מה נחלקו על
שעת חפזון ר' אלעזר בן עזריה סבר מאי חפזון חפזון דמצרים **ורבי**
עקיבא סבר מאי חפזון חפזון דישראל

מאימתי קורין קריאת שמע של שחרית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מאימתי קורין קריאת שמע של שחרית

מחלוקת תנאים

ברכות ט:ב

מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן **ר' אליעזר** אומר בין תכלת לכרתי (וגומרה) עד הנץ החמה **ר' יהושע** אומר עד שלש שעות שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעות הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה

מאימתי קורין את שמע בשחרית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מאימתי קורין את שמע בשחרית

מחלוקת תנאים

ברכות ט:ב

תניא רבי מאיר אומר משיכיר בין זאב לכלב ר"ע אומר בין חמור לערוד
ואחרים אומרים משיראה את חברו רחוק ד' אמות ויכירנו

משמעות הכתוב בשכבך ובקומך

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

משמעות הכתוב בשכבך ובקומך

מחלוקת תנאים

ברכות י:ב

בית שמאי אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמוד שנאמר
(דברים ו, ז) ובשכבך ובקומך **ובית הלל** אומרים כל אדם קורא כדרכו
שנאמר ובלכתך בדרך אם כן למה נאמר ובשכבך ובקומך בשעה שבני אדם
שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים

לפני איזה לימוד צריך לברך

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

לפני איזה לימוד צריך לברך

מחלוקת אמוראים

ברכות יא:ב

א"ר יהודה אמר **שמואל** השכים לשנות עד שלא קרא ק"ש צריך לברך
משקרא ק"ש א"צ לברך שכבר נפטר באהבה רבה אמר **רב הונא** למקרא
צריך לברך ולמדרש א"צ לברך **ור' אלעזר** אמר למקרא ולמדרש צריך לברך
למשנה א"צ לברך **ור' יוחנן** אמר אף למשנה נמי צריך לברך [אבל
לתלמוד א"צ לברך] **ורבא** אמר אף לתלמוד צריך (לחזור ו) לברך

אם אמר האל הקדוש בעשרת ימי תשובה, אם יצא או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם אמר האל הקדוש בעשרת ימי תשובה, אם יצא או לא

מחלוקת אמוראים

ברכות יב:ב

ואמר רבה בר חיננא סבא משמיה **דרב** כל השנה כולה אדם מתפלל האל הקדוש מלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט **ורבי אלעזר** אמר אפילו אמר האל הקדוש יצא שנאמר (ישעיהו ה, טז) ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה

מה הכוונה "כל ימי חייד" בפסוק למען תזכור את יום
צאתך ממצרים כל ימי חייד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה הכוונה "כל ימי חיידך" בפסוק למען תזכור את יום
צאתך ממצרים כל ימי חיידך

מחלוקת תנאים

ברכות יב:ב

א"ר **אלעזר בן עזריה** הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת
מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנא' (דברים טז, ג) למען תזכור את
יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיידך ימי חיידך הימים כל ימי חיידך הלילות
וחכ"א ימי חיידך העוה"ז כל להביא לימות המשיח

בקריאת שמע, עד היכן צריך כוונה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בקריאת שמע, עד היכן צריך כוונה

מחלוקת תנאים

ברכות יג:א

ת"ר והיו שלא יקרא למפרע הדברים על לבבך יכול תהא כל הפרשה :
צריכה כוונה תלמוד לומר האלה עד כאן צריכה כוונה מכאן ואילך אין
צריכה כוונה דברי ר' אליעזר א"ל רבי עקיבא הרי הוא אומר (דברים ו, ו)
אשר אנכי מצוך היום על לבבך מכאן אתה למד שכל הפרשה כולה צריכה
כוונה

למי יכול להשיב שלום בקריאת שמע

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

למי יכול להשיב שלום בקריאת שמע

מחלוקת תנאים

ברכות יג:א

היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי **ר' מאיר ר' יהודה** אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם

האם יוצאים בקריאת שמע רק בלשון הקודש או בכל לשון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

האם יוצאים בקריאת שמע רק בלשון הקודש או בכל לשון

מחלוקת תנאים

ברכות יג:א

ת"ר ק"ש ככתבה דברי **רבי וחכ"א** בכל לשון מ"ט **דרבי** אמר קרא והיו
בהוייתן יהו **ורבנן** מאי טעמייהו אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע
ולרבי נמי הא כתיב שמע ההוא מבעי ליה השמע לאזניך מה שאתה
מוציא מפיק

אם עד "ודיברת במ" מצות כוונה ומכאן ואילך מצות קריאה או ההיפך

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם עד "ודיברת במ" מצות כוונה ומכאן ואילך מצות
קריאה או ההיפך

מחלוקת אמוראים

ברכות יג:ב

ר' זוטרא אומר עד כאן מצות כוונה מכאן ואילך מצות קריאה **רבי יאשיה**
אומר עד כאן מצות קריאה מכאן ואילך מצות כוונה מ"ש מכאן ואילך
מצות קריאה דכתיב לדבר במ הכא נמי הא כתיב ודברת במ

קריאת שמע בעמידה (שהפועלים לא מהלכין וקורין) עד
"על לבבך" או כל הפרשה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

קריאת שמע בעמידה (שהפועלים לא מהלכין וקורין) עד
"על לבבך" או כל הפרשה

מחלוקת אמוראים

ברכות יג:ב

אמר **רב יהודה** על לבבך בעמידה על לבבך סלקא דעתך אלא אימא עד על
לבבך בעמידה מכאן ואילך לא **ורבי יוחנן** אמר כל הפרשה כולה בעמידה

בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים,
חוזר וגומרה או אינו חוזר וגומרה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים,
חוזר וגומרה או אינו חוזר וגומרה

מחלוקת תנאים

ברכות יג:ב

בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים חוזר וגומרה
או אינו חוזר וגומרה **בר קפרא** אומר אינו חוזר וגומרה **רבי שמעון רבי**
אומר חוזר וגומרה א"ל בר קפרא לר"ש ברבי בשלמא לדידי דאמינא אינו
חוזר וגומרה

היכן ולמי יכול לענות שלום בקריאת שמע

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היכן ולמי יכול לענות שלום בקריאת שמע

מחלוקת תנאים

ברכות יד:א

הקורא את שמע ופגע בו רבו או גדול הימנו בפרקים שואל מפני הכבוד וא"צ לומר שהוא משיב ובאמצע שואל מפני היראה ואצ"ל שהוא משיב דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם

"השם אלהים אמת", חוזר ואומר אמת או אינו חוזר
ואומר אמת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

"השם אלהים אמת", חוזר ואומר אמת או אינו חוזר ואומר
אמת

מחלוקת אמוראים

ברכות יד:ב

(ירמיהו י, ג) והשם אלהים אמת חוזר ואומר אמת או אינו חוזר ואומר
אמת א"ר אבהו א"ר **יוחנן** חוזר ואומר אמת **רבה** אמר אינו חוזר ואומר
אמת

הקורא את שמע ולא השמיע לאוזניו, אם יצא או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הקורא את שמע ולא השמיע לאוזניו, אם יצא או לא

מחלוקת תנאים

ברכות טו:א

הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא **ר' יוסי** אומר לא יצא קרא ולא
דקדק באותיותיה **ר' יוסי** אומר יצא **רבי יהודה** אומר לא יצא הקורא
למפרע לא יצא קרא וטעה יחזור למקום שטעה

האם קטן כשר בקריאת מגילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

האם קטן כשר בקריאת מגילה

מחלוקת תנאים

ברכות טו:א

הכל כשרים לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן **ורבי יהודה**
מכשיר בקטן

האם מספידין עבד שהוא כשר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

האם מספידין עבד שהוא כשר

מחלוקת תנאים

ברכות טז:ב

עבדים ושפחות אין מספידין אותן **ר' יוסי** אומר אם עבד כשר הוא אומרים עליו הוי איש טוב ונאמן ונהנה מיגיעו אמרו לו אם כן מה הנחת לכשרים

מי חייבים בקריאת שמע בבית האבל

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי חייבים בקריאת שמע בבית האבל

מחלוקת תנאים

ברכות יט:ב

ת"ר שורה הרואה פנימה פטורה ושאינה רואה פנימה חייבת **רבי יהודה**
אומר הבאים מחמת האבל פטורין מחמת עצמן חייבין

אם בעל קרי מברך על קריאת שמע וברכת המזון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בעל קרי מברך על קריאת שמע וברכת המזון

מחלוקת תנאים

ברכות כ:ב

בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפנייה ולא לאחרייה ועל המזון
מברך לאחרייו ואינו מברך לפניו **רבי יהודה** אומר מברך לפנייהם
ולאחרייהם

אם אדם מסופק אם קרא קריאת שמע או אם התפלל, מה
יעשה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם אדם מסופק אם קרא קריאת שמע או אם התפלל, מה
יעשה

מחלוקת אמוראים

ברכות כא:א

ור' אלעזר אמר ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא חוזר וקורא ק"ש
ספק התפלל ספק לא התפלל אינו חוזר ומתפלל **ורבי יוחנן** אמר ולואי
שיתפלל אדם כל היום כולו

הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין, מה יעשה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין, מה יעשה

מחלוקת אמוראים

ברכות כא:ב

אמר **רב הונא** הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"ץ למודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל **ריב"ל** אמר אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"ץ לקדושה יתפלל ואם לאו אל יתפלל במאי קא מפלגי **מר** סבר יחיד אומר קדושה **ומר** סבר אין יחיד אומר קדושה

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה
דם, האם צריכין טבילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה
דם, האם צריכין טבילה

מחלוקת תנאים

ברכות כא:ב

תנן זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע המשמשת וראתה דם צריכין
טבילה **ורבי יהודה** פוטר

בעל קרי שאין לו מים לטבול, האם קורא קריאת שמע
ואינו מברך בכלל או מהרהר בליבו ומוציא בשפתיו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בעל קרי שאין לו מים לטבול, האם קורא קריאת שמע
ואינו מברך בכלל או מהרהר בליבו ומוציא בשפתיו

מחלוקת תנאים

ברכות כב:א

בעל קרי שאין לו מים לטבול קורא קריאת שמע ואינו מברך לא לפנייה
ולא לאחרייה ואוכל פתו ומברך לאחרייה ואינו מברך לפנייה אבל מהרהר
בלבו ואינו מוציא בשפתיו דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר בין כך ובין כך
מוציא בשפתיו

אם בעל קרי יכול להציע (לפרש) את המשנה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בעל קרי יכול להציע (לפרש) את המשנה

מחלוקת תנאים

ברכות כב:א

כתנאי מציע את המשנה ואינו מציע את הגמרא דברי **רבי מאיר** רבי יהודה **בן גמליאל** אומר משום **רבי חנינא בן גמליאל** זה וזה אסור

מתי נוהג ראשית הגז

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מתי נוהג ראשית הגז

מחלוקת תנאים

ברכות כב:א

דתניא **רבי אלעאי** אומר ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ כרבי יאשיה בכלאים כדכתיב (דברים כב, ט) כרמך לא תזרע כלאים **רבי יאשיה** אומר לעולם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד כרבי יהודה בן בתירא בדברי תורה דתניא רבי יהודה בן בתירא אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה

היה עומד בתפלה ומים שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו
המים וחוזר ומתפלל, להיכן חוזר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

היה עומד בתפלה ומים שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו
המים וחוזר ומתפלל, להיכן חוזר

מחלוקת אמוראים

ברכות כב:ב

ת"ר היה עומד בתפלה ומים שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו המים
וחוזר ומתפלל להיכן חוזר **רב חסדא ורב המנונא** חד אמר חוזר לראש
וחד אמר למקום שפסק

הנכנס לבית הכסא ותפילין עליו, כיצד ינהג

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הנכנס לבית הכסא ותפילין עליו, כיצד ינהג

מחלוקת תנאים

ברכות כג:א

הנכנס לבית הכסא קבוע חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ומניחן בחלון
הסמוך לרשות הרבים ונכנס וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן דברי
בית שמאי ובית הלל אומרים אוחזן בידו ונכנס **ר"ע** אומר אוחזן בבגדו
ונכנס

צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא, אם מותר
לקרא קריאת שמע

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא, אם מותר
לקרא קריאת שמע

מחלוקת אמוראים

ברכות כה:א

אתמר צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא רב הונא אמר מותר
לקרות ק"ש **רב חסדא** אמר אסור לקרות ק"ש אמר **רבא** מ"ט דרב הונא
דכתיב (תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל יה ורב חסדא אמר אסור לקרות
ק"ש מ"ט דרב חסדא דכתיב (תהלים לה, י) כל עצמותי תאמרנה ה' מי
כמוך

כשיש ריח רע, כמה מרחיק מהצואה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

כשיש ריח רע, כמה מרחיק מהצואה

מחלוקת אמוראים

ברכות כה:א

אתמר ריח רע שיש לו עיקר **רב הונא** אמר מרחיק ד' אמות וקורא ק"ש :
ורב חסדא אמר מרחיק ד' אמות ממקום שפסק הריח וקורא ק"ש

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה
נדה, אם צריכין טבילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה
נדה, אם צריכין טבילה

מחלוקת תנאים

ברכות כו:א

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכין
טבילה **ורבי יהודה** פוטר

עד מתי מותר תפילת שחרית ועד מתי תפילת מנחה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

עד מתי מותר תפילת שחרית ועד מתי תפילת מנחה

מחלוקת תנאים

ברכות כו:א

תפלת השחר עד חצות **ר' יהודה** אומר עד ד' שעות תפלת המנחה עד
הערב **רבי יהודה** אומר עד פלג המנחה **תפלת הערב** אין לה קבע ושל
מוספים כל היום **ר' יהודה** אומר עד ז' שעות

עד מתי יכול להתפלל שחרית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

עד מתי יכול להתפלל שחרית

מחלוקת תנאים

ברכות כו:ב

מפני מה אמרו **תפלת השחר** עד חצות שהרי תמיד של שחר קרב והולך
עד חצות **ורבי יהודה** אומר עד ארבע שעות שהרי תמיד של שחר קרב
והולך עד ארבע שעות

תפילת מנחה, עד מתי

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

תפילת מנחה, עד מתי

מחלוקת תנאים

ברכות כו:ב

ומפני מה אמרו **תפלת המנחה** עד הערב שהרי תמיד של בין הערבים קרב
והולך עד הערב **רבי יהודה** אומר עד פלג המנחה שהרי תמיד של בין
הערבים קרב והולך עד פלג המנחה

תפילת ערבית, עד מתי

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

תפילת ערבית, עד מתי

מחלוקת תנאים

ברכות כו:ב

תפלת הערב אין לה קבע שהרי אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב קרבים והולכים כל הלילה ומפני מה אמרו של מוספין כל היום שהרי קרבן של מוספין קרב כל היום **רבי יהודה** אומר עד שבע שעות שהרי קרבן מוסף קרב והולך עד שבע שעות

היו לפניו שתי תפלות אחת של מוסף ואחת של מנחה, מה
יתפלל קודם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היו לפניו שתי תפלות אחת של מוסף ואחת של מנחה, מה
יתפלל קודם

מחלוקת תנאים

ברכות כז:א

היו לפניו שתי תפלות אחת של מוסף ואחת של מנחה מתפלל של מנחה
ואחר כך של מוסף שזו תדירה וזו אינה תדירה **רבי יהודה** אומר מתפלל
של מוסף ואחר כך של מנחה שזו עוברת וזו אינה עוברת

היו לפניו שתי תפלות אחת של מוסף ואחת של מנחה, מה
יתפלל קודם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היו לפניו שתי תפלות אחת של מוסף ואחת של מנחה, מה
יתפלל קודם

מחלוקת תנאים

ברכות כח:א

ת"ר **היו לפניו** שתי תפלות אחת של מנחה ואחת של מוסף מתפלל של
מנחה ואח"כ מתפלל של מוסף שזו תדירה וזו אינה תדירה **ר' יהודה** אומר
מתפלל של מוסף ואח"כ מתפלל של מנחה שזו מצוה עוברת וזו מצוה
שאינה עוברת

י"ח ברכות, כנגד מה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

י"ח ברכות, כנגד מה

מחלוקת אמוראים

ברכות כח:ב

הני י"ח כנגד מי א"ר **הלל בריה דר' שמואל** בר נחמני כנגד י"ח אזכרות שאמר דוד (תהלים כט, א) בהבו לה' בני אלים **רב יוסף** אמר כנגד י"ח אזכרות שבקריאת שמע א"ר תנחום אמר **רבי יהושע בן לוי** כנגד שמונה עשרה חוליות שבשדרה

בכל יום, האם מתפלל שמונה עשרה או מעין שמונה עשרה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בכל יום, האם מתפלל שמונה עשרה או מעין שמונה עשרה

מחלוקת תנאים

ברכות כח:ב

רבן גמליאל אומר בכל יום ויום מתפלל אדם שמונה עשרה **רבי יהושע**
אומר מעין י"ח **ר"ע** אומר אם שגורה תפלתו בפיו מתפלל י"ח ואם לאו
מעין י"ח **ר"א** אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים

המתפלל, עד היכן כורע

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

המתפלל, עד היכן כורע

מחלוקת אמוראים

ברכות כח:ב

אמר **רבי יהושע בן לוי** המתפלל צריך שיכרע עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה **עולא** אמר עד כדי שיראה איסור כנגד לבו **רבי חנינא** אמר כיון שנענע ראשו שוב אינו צריך

טעה בברכת הצדוקים, אם מעלין אותו

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

טעה בברכת הצדוקים, אם מעלין אותו

מחלוקת אמוראים

ברכות כט:א

והאמר רב יהודה **אמר רב** טעה בכל הברכות כלן אין מעלין אותו בברכת הצדוקים מעלין אותו חיישינן שמא מין הוא שאני **שמואל הקטן** דאיהו תקנה וניחוש דלמא הדר ביה

מאי מעין שמנה עשרה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מאי מעין שמנה עשרה

מחלוקת אמוראים

ברכות כט:א

מאי מעין שמנה עשרה **רב** אמר מעין כל ברכה וברכה **ושמואל** אמר הביננו ה' אלהינו לדעת דרכיך ומול את לבבנו ליראתך ותסלח לנו להיות גאולים ורחקנו ממכאובינו ודשננו בנאות ארצך ונפוצותינו מארבע תקבץ והתועים על דעתך ישפטו ועל הרשעים תניף ידיך וישמחו צדיקים בבנין עירך ובתקון היכלך ובצמיחת קרן לדוד עבדך ובעריכת נר לבן ישי משיחך טרם נקרא אתה תענה ברוך אתה ה' שומע תפלה

המהלך במקום גדודי חיה ולסטים מתפלל תפלה קצרה,
איזו היא תפלה קצרה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המהלך במקום גדודי חיה ולסטים מתפלל תפלה קצרה,
איזו היא תפלה קצרה

מחלוקת תנאים

ברכות כט:ב

ת"ר המהלך במקום גדודי חיה ולסטים מתפלל תפלה קצרה ואיזה היא
תפלה קצרה **ר' אליעזר** אומר עשה רצונך בשמים ממעל ותן נחת רוח
ליראיך מתחת והטוב בעיניך עשה בא"י שומע תפלה **ר' יהושע** אומר שמע
שועת עמך ישראל ועשה מהרה בקשתם בא"י שומע תפלה **רבי אלעזר**
ברבי צדוק אומר שמע צעקת עמך ישראל ועשה מהרה בקשתם בא"י
שומע תפלה אחרים אומרים צרכי עמך ישראל מרובין ודעתם קצרה יהי
רצון מלפניך ה' אלהינו שתתן לכל אחד ואחד כדי פרנסתו ולכל גויה וגויה
די מחסורה ברוך אתה ה' שומע תפלה

המהלך בדרך, אם יתפלל כשהוא עומד או אפילו מהלך

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

המהלך בדרך, אם יתפלל כשהוא עומד או אפילו מהלך

מחלוקת אמוראים

ברכות ל:א

אימת מצלי אמר רבי יעקב אמר רב חסדא משעה שמהלך בדרך עד כמה
אמר רבי יעקב אמר רב חסדא עד פרסה והיכי מצלי לה **רב חסדא** אמר
מעומד **רב ששת** אמר אפילו מהלך

היה רוכב על החמור והגיע זמן תפלה, אם צריך לירד
מהחמור כדי להתפלל או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היה רוכב על החמור והגיע זמן תפלה, אם צריך לירד
מהחמור כדי להתפלל או לא

מחלוקת תנאים

ברכות ל:א

היה רוכב על החמור וכו': ת"ר **היה רוכב** על החמור והגיע זמן תפלה אם
יש לו מי שיאחז את חמורו ירד למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו
ויתפלל **רבי** אומר בין כך ובין כך ישב במקומו ויתפלל לפי שאין דעתו
מיושבת עליו

אם עדיף להתפלל במעומד או לסמוך גאולה לתפילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עדיף להתפלל במעומד או לסמוך גאולה לתפילה

מחלוקת תנאים

ברכות ל:א

השכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע לולב ומנענע מגילה וקורא בה וכשיגיע זמן ק"ש קורא השכים לישב בקרון או בספינה מתפלל וכשיגיע זמן ק"ש קורא **רשב"א** אומר בין כך ובין כך קורא ק"ש ומתפלל כדי שיסמוך גאולה לתפלה במאי קמיפלגי **מר** סבר תפלה מעומד עדיף **ומר** סבר מסמך גאולה לתפלה עדיף

אם תפילת מוספין בחבר עיר (בציבור, במנין) ושלא בחבר
עיר (ביחיד) או רק בחבר עיר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם תפילת מוספין בחבר עיר (בציבור, במנין) ושלא בחבר
עיר (ביחיד) או רק בחבר עיר

מחלוקת תנאים

ברכות ל:א

ר' אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר **וחכ"א**
בחבר עיר ושלא בחבר עיר ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם חבר
עיר יחיד פטור מתפלת המוספין

כמה ישהה בין תפילת מוסף למנחה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

כמה ישהה בין תפילת מוסף למנחה

מחלוקת אמוראים

ברכות ל:ב

כמה ישהה בין תפלה לתפלה **רב הונא ור"ח** חד אמר כדי שתתחונן דעתו עליו וחד אמר כדי שתתחולל דעתו עליו מאן דאמר כדי שתתחונן דעתו עליו דכתיב (דברים ג, כג) ואתחנן אל ה' ומ"ד כדי שתתחולל דעתו עליו דכתיב (שמות לב, יא) ויחל משה

אם טעה ולא הזכיר של ר"ח בערב, אין מחזירין אותו רק
בחודש מלא או גם בחודש חסר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם טעה ולא הזכיר של ר"ח בערב, אין מחזירין אותו רק
בחדש מלא או גם בחדש חסר

מחלוקת אמוראים

ברכות ל:ב

אמר רב טעה ולא הזכיר של ר"ח ערבית אין מחזירין אותו לפי שאין בית
דין מקדשין את החדש אלא ביום אמר **אמימר** מסתברא מילתא דרב
בחדש מלא אבל בחדש חסר מחזירין אותו א"ל **רב אשי** לאמימר מכדי רב
טעמא קאמר מה לי חסר ומה לי מלא אלא לא שנא

ונתתה לאמתך זרע אנשים, מאי זרע אנשים

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

ונתתה לאמתך זרע אנשים, מאי זרע אנשים

מחלוקת אמוראים

ברכות לא:ב

ונתתה לאמתך זרע אנשים מאי זרע אנשים אמר **רב** גברא בגוברין **ושמואל** אמר זרע שמושח שני אנשים ומאן אינון שאול ודוד **ורבי יוחנן** אמר זרע ששקול כשני אנשים ומאן אינון משה ואהרן שנאמר (תהלים צט,ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו **ורבנן** אמרי זרע אנשים זרע שמובלע בין אנשים כי אתא רב דימי אמר לא ארוך ולא גוץ ולא קטן ולא אלם ולא צחור ולא גיחור ולא חכם ולא טפש

טעה בברכות האמצעיות של שמונה עשרה, לאן חוזר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

טעה בברכות האמצעיות של שמונה עשרה, לאן חוזר

מחלוקת אמוראים

ברכות לד:א

אמר **רב הונא** טעה בשלש ראשונות חוזר לראש באמצעיות חוזר לאתה
חונן באחרונות חוזר לעבודה **ורב אסי** אמר אמצעיות אין להן סדר

אם צריך לשלב תלמוד תורה עם דרך ארץ
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם צריך לשלב תלמוד תורה עם דרך ארץ

מחלוקת תנאים

ברכות לה:ב

ת"ר ואספת דגנך מה ת"ל לפי שנא' (יהושע א, ח) לא ימוש ספר התורה
הזה מפיק יכול דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ
דברי ר' ישמעאל ר"ש בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה
וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת
הרוח תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום
מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' (ישעיהו סא, ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם
וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן
שנא' (דברים יא, יד) ואספת דגנך

מאימתי חייב הטבל במעשר, משיראה פני הבית או אפילו
משיכניס לחצירו

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מאימתי חייב הטבל במעשר, משיראה פני הבית או אפילו
משיכניס לחצירו

מחלוקת אמוראים

ברכות לה:ב

דא"ר ינאי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנא' (דברים
כו, יג) בערתי הקדש מן הבית ור' יוחנן אמר אפילו חצר קובעת שנא'
(דברים כו, יב) ואכלו בשעריך ושבעו

מה מברך על קמח

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מה מברך על קמח

מחלוקת אמוראים

ברכות לו:א

קמחא דחיטי **רב יהודה** אמר בורא פרי האדמה **ורב נחמן** אמר שהכל
נהיה בדברו

מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית

מחלוקת תנאים

ברכות לו:ב

מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית **ב"ש** אומרים כל האילנות משיוציאו **וב"ה** אומרים החרובין משישרשרו והגפנים משיגרעו והזיתים משיניצו ושאר כל האילנות משיוציאו

אם הברכה על חביץ קדרה (מאכל סמיק של חיטים) או
דייסא, מזונות או שהכל

היא מחלוקת אמוראים מי ה אמוראים החולקים?

אם הברכה על חביץ קדרה (מאכל סמך של חיטים) או
דייסא, מזונות או שהכל

מחלוקת אמוראים

ברכות לו:ב

חביץ קדרה וכן דייסא **רב יהודה** אמר שהכל נהיה בדברו **רב כהנא** אמר
במ"מ בדייסא גרידא כ"ע לא פליגי דבמ"מ כי פליגי בדייסא כעין חביץ
קדרה **רב יהודה** אמר שהכל סבר דובשא עיקר **רב כהנא** אמר בורא מיני
מזונות סבר סמידא עיקר

מה מברך על הירקות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה מברך על הירקות

מחלוקת תנאים

ברכות לז:א

דתנן **ועל ירקות** אומר בורא פרי האדמה **ר' יהודה** אומר בורא מיני
דשאים

כל שהוא משבעת המינים ולא מין דגן הוא או מין דגן ולא
עשאו פת, מה מברך

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כל שהוא משבעת המינים ולא מין דגן הוא או מין דגן ולא
עשאו פת, מה מברך

מחלוקת תנאים

ברכות לז:ב

כל שהוא משבעת המינים ולא מין דגן הוא או מין דגן ולא עשאו פת **ר"ג**
אומר שלש ברכות **וחכ"א** ברכה אחת כל שאינו לא משבעת המינים ולא
מין דגן כגון פת אורז ודוחן **ר"ג** אומר ברכה אחת מעין שלש **וחכ"א** ולא
כלום

דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ ספוניות ושאר מי פירות
של תרומה, אם חייב בקרן וחומש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ ספוניות ושאר מי פירות
של תרומה, אם חייב בקרן וחומש

מחלוקת תנאים

ברכות לח:א

דתנן דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ ספוניות ושאר מי פירות של
תרומה **רבי אליעזר** מחייב קרן וחומש **ורבי יהושע** פוטר

מה משמעות המילה "המוציא" בברכה על הלחם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה משמעות המילה "המוציא" בברכה על הלחם

מחלוקת תנאים

ברכות לח:א

אמר רבא במוציא כולי עלמא לא פליגי דאפיק משמע דכתיב (במדבר כג, כב) אל מוציאם ממצרים כי פליגי בהמוציא **רבנן** סברי המוציא דאפיק משמע דכתיב (דברים ח, טו) המוציא לך מים מצור החלמיש **ורבי נחמיה** סבר המוציא דמפיק משמע שנאמר (שמות ו, ז) המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים

מה מברכין על שלקות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מה מברכין על שלקות

מחלוקת אמוראים

ברכות לח:ב

רב חסדא משום רבינו ומנו רב שלקות מברכין עליהם בורא פרי האדמה
ורבותינו היורדין מארץ ישראל ומנו עולא משמיה **דר' יוחנן** אמר שלקות
מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו

הביאו לפנייהם פתיתין ושלמין, על מה מברך

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

הביאו לפנייהם פתיתין ושלמין, על מה מברך

מחלוקת אמוראים

ברכות לט:ב

איתמר הביאו לפנייהם פתיתין ושלמין אמר **רב הונא** מברך על הפתיתין
ופוטר את השלמין **ור' יוחנן** אמר שלמה מצוה מן המובחר אבל פרוסה
של חטין ושלמה מן השעורין דברי הכל מברך על הפרוסה של חטין ופוטר
את השלמה של שעורין

חשוב עדיף או שלם עדיף

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חשוב עדיף או שלם עדיף

מחלוקת תנאים

ברכות לט:ב

א"ר ירמיה בר אבא כתנאי **תורמין בצל קטן** שלם אבל לא חצי בצל גדול
ר' יהודה אומר לא כי אלא חצי בצל גדול מאי לאו בהא קמיפלגי דמר
סבר חשוב עדיף ומר סבר שלם עדיף היכא דאיכא כהן כולי עלמא לא
פליגי דחשוב עדיף כי פליגי דליכא כהן

כל מקום שאין כהן, אם תורם מן היפה או מן המתקיים
(דבר שאינו מתקלקל)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כל מקום שאין כהן, אם תורם מן היפה או מן המתקיים
(דבר שאינו מתקלקל)

מחלוקת תנאים

ברכות לט:ב

כל מקום שיש כהן תורם מן היפה וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים ר' יהודה אומר אין תורם אלא מן היפה אמר רב נחמן בר יצחק וירא שמים יוצא ידי שניהן

אמר הביאו מלח, הביאו לפתן, אם נחשב להפסק

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אמר הביאו מלח, הביאו לפתן, אם נחשב להפסק

מחלוקת אמוראים

ברכות מ:א

אמר **רב** טול ברוך טול ברוך אינו צריך לברך הבא מלח הבא לפתן צריך לברך **ור' יוחנן** אמר אפי' הביאו מלח הביאו לפתן נמי א"צ לברך

על הכל אם אמר שהכל, אם יוצא בדיעבד

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

על הכל אם אמר שהכל, אם יוצא בדיעבד

מחלוקת אמוראים

ברכות מ:ב

ועל כולן אם אמר שהכל וכו': אתמר **רב הונא** אמר חוץ מן הפת ומן היין
ורבי יוחנן אמר אפי' פת ויין

ברך שלא כמטבע שטבעו חכמים, אם יצא או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ברך שלא כמטבע שטבעו חכמים, אם יצא או לא

מחלוקת תנאים

ברכות מ:ב

ראה פת ואמר כמה נאה פת זו ברוך המקום שבראה יצא ראה תאנה
ואמר כמה נאה תאנה זו ברוך המקום שבראה יצא דברי ר' מאיר ר' יוסי
אומר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו

כל דבר שאינו נהנה באכילתו, אם מברך עליו או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כל דבר שאינו נהנה באכילתו, אם מברך עליו או לא

מחלוקת תנאים

ברכות מ:ב

ועל דבר שאין גדולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו **על החומץ** ועל
הנובלות ועל הגובאי אומר שהכל נהיה בדברו **ר' יהודה** אומר כל שהוא
מין קללה אין מברכין עליו

היו לפניו מינין הרבה, אם מברך על מין משבעת המינים
או על איזה מהן שירצה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היו לפניו מינין הרבה, אם מברך על מין משבעת המינים
או על איזה מהן שירצה

מחלוקת תנאים

ברכות מ:ב

היו לפניו מינין הרבה **ר' יהודה** אומר אם יש ביניהן מין שבעה עליו הוא
מברך **וחכ"א** מברך על איזה מהן שירצה

ברך על הפרפרת, אם פטר מעשה קדרה (תבשיל של דגן)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ברך על הפרפרת, אם פטר מעשה קדרה (תבשיל של דגן)

מחלוקת תנאים

ברכות מב:א

ברך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון ברך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון ברך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת **בש"א** אף לא מעשה קדרה היו יושבין כל אחד מברך לעצמו הסבו אחד מברך לכולן

אם ברך על הפת הוציא בברכתו מעשה קדרה (תבשיל
העשוי מחיטים)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ברך על הפת הוציא בברכתו מעשה קדרה (תבשיל
העשוי מחיטים)

מחלוקת תנאים

ברכות מב:ב

ברך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת ב"ש
אומרים אף לא מעשה קדרה

אם יין צריך הסיבה או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם יין צריך הסיבה או לא

מחלוקת אמוראים

ברכות מג:א

אמר **רב** לא שנו אלא פת דבעי הסבה אבל יין לא בעי הסבה **ור' יוחנן**
אמר אפילו יין נמי בעי הסבה איכא דאמרי אמר **רב** לא שנו אלא פת
דמהניא ליה הסבה אבל יין לא מהניא ליה הסבה **ורבי יוחנן** אמר אפילו
יין נמי מהניא ליה הסבה

מה מברכים על כשרתא (עץ בושם) ומה מברכים על
משחה כבישה (שמן שנכבש)

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מה מברכים על כשרתא (עץ בושם) ומה מברכים על
משחה כבישה (שמן שנכבש)

מחלוקת אמוראים

ברכות מג:א

אמר ר' אדא בר אהבה האי כשרתא מברכין עלויה בורא עצי בשמים אבל
משחה כבישא לא **ורב כהנא** אמר אפילו משחה כבישא אבל משחה
טחינא לא **נהרדעי** אמרי אפי' משחה טחינא

הביאו לפניו שמן והדס, על מה מברך תחילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הביאו לפניו שמן והדס, על מה מברך תחילה

מחלוקת תנאים

ברכות מג:ב

הביאו לפניו שמן והדס **ב"ש** אומרים מברך על השמן ואח"כ מברך על
ההדס **וב"ה** אומרים מברך על ההדס ואח"כ מברך על השמן אמר ר"ג אני
אכריע שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתו הדס לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו
א"ר יוחנן הלכה כדברי המכריע

הביאו לפניו שמן ויין, על מה מברך תחילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הביאו לפניו שמן ויין, על מה מברך תחילה

מחלוקת תנאים

ברכות מג:ב

ת"ר הביאו לפניהם שמן ויין **ב"ש** אומרים אוחז השמן בימינו ואת היין בשמאלו מברך על השמן וחוזר ומברך על היין **ב"ה** אומרים אוחז את היין בימינו ואת השמן בשמאלו מברך על היין וחוזר ומברך על השמן וטחו בראש השמש ואם שמש ת"ח הוא טחו בכותל מפני שגנאי לתלמיד חכם לצאת לשוק כשהוא מבושם

אכל ענבים ותאנים ורימונים, אם מברך שלש ברכות או
ברכה אחת מעין שלוש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אכל ענבים ותאנים ורימונים, אם מברך שלש ברכות או
ברכה אחת מעין שלוש

מחלוקת תנאים

ברכות מד:א

אכל ענבים ותאנים ורימונים מברך אחריהם שלש ברכות דברי **רבן**
גמליאל וחכ"א ברכה אחת מעין שלש **ר"ע** אומר אפי' אכל שלק והוא
מזונו מברך עליו ג' ברכות

השונה מים לצמאון, מה מברך

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

השותה מים לצמאו, מה מברך

מחלוקת תנאים

ברכות מד:א

השותה מים לצמאו מברך שהכל נהיה בדברו ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסרונן

מה מברך על חמשת מיני דגן שהוא משבעת המינים

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מה מברך על חמשת מיני דגן שהוא משבעת המינים

מחלוקת אמוראים

ברכות מד:א

א"ר חנינא כל שהוא מחמשת המינים בתחלה מברך עליו במ"מ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש אמר רבה בר מרי אריב"ל כל שהוא משבעת המינים בתחלה מברך בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש

אם מברכים על הארץ ועל פירותיה או על הארץ ועל
הפירות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מברכים על הארץ ועל פירותיה או על הארץ ועל
הפירות

מחלוקת אמוראים

ברכות מד:א

הכא מאי **רב חסדא** אמר על הארץ ועל פירותיה **ור' יוחנן** אמר על הארץ
ועל הפירות

מה מברך על שבעת המינים לבסוף

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מה מברך על שבעת המינים לבסוף

מחלוקת אמוראים

ברכות מד:א

ר' **חסדא** אמר על הארץ ועל פירותיה **ור' יוחנן** אמר על הארץ ועל
הפירות

כמה צריך לאכול כדי להצטרף לזימון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה צריך לאכול כדי להצטרף לזימון

מחלוקת תנאים

ברכות מה:א

שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן אכל דמאי ומעשר ראשון שנטלה תרומתו מעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי מזמנין עליו אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליו נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן **עד כמה מזמנין** עד כזית **ר' יהודה** אומר עד כביצה

שנים שאכלו כאחד אם רשאים לזמן

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

שנים שאכלו כאחד אם רשאים לזמן

מחלוקת אמוראים

ברכות מה:א

אתמר שנים שאכלו כאחת פליגי **רב ורבי יוחנן** חד אמר אם רצו לזמן
מזמנין וחד אמר אם רצו לזמן אין מזמנין

ברכת האורח בזימון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ברכת האורח בזימון

מחלוקת תנאים

ברכות מו:א

ר' שמעון בן יוחי בעל הבית בוצע ואורח מברך בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה ואורח מברך כדי שיברך בעל הבית מאי מברך יהי רצון שלא יבוש בעל הבית בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא **ורבי** מוסיף בה דברים ויצלח מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו ונכסינו מוצלחים וקרובים לעיר ואל ישלוט שטן לא במעשי ידיו ולא במעשי ידינו ואל יזדקר לא לפניו ולא לפנינו שום דבר הרהור חטא ועבירה ועון מעתה ועד עולם

עד היכן ברכת הזימון

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

עד היכן ברכת הזימון

מחלוקת אמוראים

ברכות מו:א

עד היכן ברכת הזמון **רב נחמן** אמר עד נברך **ורב ששת** אמר עד הזן

מה אומרים בבית האבל, ברוך הטוב והמטיב או ברוך דיין
האמת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה אומרים בבית האבל, ברוך הטוב והמטיב או ברוך דיין
האמת

מחלוקת תנאים

ברכות מו:ב

כדתניא מה הם אומרים בבית האבל **ברוך הטוב והמטיב ר"ע** אומר ברוך
דיין האמת

נכנס לבית האבל יאמר "גודר פרצות בישראל... " וחוזר
למקום שפסק או חוזר לראש

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

נכנס לבית האבל יאמר "גודר פרצות בישראל... " וחוזר
למקום שפסק או חוזר לראש

מחלוקת אמוראים

ברכות מו:ב

גודר פרצות בישראל הוא יגדור את הפרצה הזאת בישראל לחיים להיכן
הוא חוזר **רב זביד** משמיה דאביי אמר חוזר לראש **ורבנן** אמרי למקום
שפסק והלכתא למקום שפסק

אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי העונים או
רוב העונים

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי העונים או
רוב העונים

מחלוקת אמוראים

ברכות מז:א

שמואל בר רב קטינא קדים ויחיב וקמתני ליה לבריה אין הבוצע רשאי
לבצוע עד שיכלה אמן מפי העונים **רב חסדא** אמר מפי רוב העונים

אם מאכילים את העניים ואת האכסניא דמאי

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מאכילים את העניים ואת האכסניא דמאי

מחלוקת תנאים

ברכות מז:א

דתנן **מאכילין את העניים** דמאי ואת האכסניא דמאי ואמר רב הונא תנא **ב"ש** אומרים אין מאכילין את העניים ואת האכסניא דמאי

איזהו עם הארץ, כל שאינו אוכל חוליו בטהרה או כל
שאינו מעשר פירותיו כראוי

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

איזהו עם הארץ, כל שאינו אוכל חוליו בטהרה או כל
שאינו מעשר פירותיו כראוי

מחלוקת תנאים

ברכות מז:ב

דתניא איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי **ר"מ וחכמים**
אומרים כל שאינו מעשר פירותיו כראוי

איזהו עם הארץ, כל שאינו קורא קריאת שמע או כל
שאינו מניח תפילין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

איזהו עם הארץ, כל שאינו קורא קריאת שמע או כל
שאינו מניח תפילין

מחלוקת תנאים

ברכות מז:ב

איזהו ע"ה כל שאינו קורא ק"ש ערבית ושחרית דברי ר' אליעזר רבי
יהושע אומר כל שאינו מניח תפילין בן עזאי אומר כל שאין לו ציצית
בבגדו רבי נתן אומר כל שאין מזוזה על פתחו ר' נתן בר יוסף אומר כל
שיש לו בנים ואינו מגדלם לת"ת אחרים אומרם אפי' קרא ושנה ולא
שמש ת"ח הרי זה ע"ה

היכן אומר רצה בברכת המזון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היכן אומר רצה בברכת המזון

מחלוקת תנאים

ברכות מח:ב

תנו רבנן סדר ברכת המזון כך היא ברכה ראשונה ברכת הזן שניה ברכת הארץ שלישית בונה ירושלים רביעית הטוב והמטיב ובשבת מתחיל בנחמה ומסיים בנחמה ואומר קדושת היום באמצע **רבי אליעזר** אומר רצה לאומרה בנחמה אומרה בברכת הארץ אומרה בברכה שתקנו חכמים ביבנה אומרה **וחכמים אומרים** אינו אומרה אלא בנחמה בלבד

מניין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מניין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה

מחלוקת תנאים

ברכות מח:ב

ר"מ אומר ומנין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה ת"ל אשר נתן לך ה' אלהיך דיינך בכל דין שדנך בין מדה טובה ובין מדה פורענות **רבי יהודה בן בתירה** אומר אינו צריך הרי הוא אומר טובה הטובה טובה זו תורה וכן הוא אומר (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם הטובה זו בנין ירושלים וכן הוא אומר ההר הטוב הזה והלבנון

מה חשוב בברכת המזון שאם לא אמרה לא יצא ידי חובתו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה חשוב בברכת המזון שאם לא אמרה לא יצא ידי חובתו

מחלוקת תנאים

ברכות מח:ב

תניא **רבי אליעזר** אומר כל שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת הארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים לא יצא ידי חובתו **נחום הזקן** אומר צריך שיזכור בה ברית **רבי יוסי** אומר צריך שיזכור בה תורה **פלימו** אומר צריך שיקדים ברית לתורה שזו נתנה בשלש בריתות

אם הטוב והמטיב צריכה מלכות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם הטוב והמטיב צריכה מלכות

מחלוקת אמוראים

ברכות מט:א

כל שלא אמר ברית ותורה בברכת הארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים
לא יצא ידי חובתו פליגי בה **אבא יוסי בן דוסתאי ורבנן** חד אמר הטוב
והמטיב צריכה מלכות וחד אמר אינה צריכה מלכות מאן דאמר צריכה
מלכות קסבר דרבנן ומאן דאמר אינה צריכה מלכות קסבר דאורייתא

אם פתח ברחם על ישראל חותם במושיע ישראל או
בבונה ירושלים

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם פתח ברחם על ישראל חותם במושיע ישראל או בבונה
ירושלים

מחלוקת אמוראים

ברכות מט:א

רב ששת פתח ברחם על עמך ישראל חותם במושיע ישראל פתח ברחם
על ירושלים חותם בבונה ירושלים **ורב נחמן** אמר אפילו פתח ברחם על
ישראל חותם בבונה ירושלים משום שנאמר (תהלים קמז, ב) בונה
ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס אימתי בונה ירושלים ה' בזמן שנדחי
ישראל יכנס

מה שיעור אכילת הפת כדי להצרף לזימון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה שיעור אכילת הפת כדי להצרף לזימון

מחלוקת תנאים

ברכות מט:ב

עד כמה מזמנין וכו':למימרא **דרבי מאיר** חשיב ליה כזית **ורבי יהודה**
כביצה

מי שיצא מירושלים ונזכר שהיה בידו בשר קדש, אם עבר
צופים שורפו במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה,

מה השיעור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שיצא מירושלים ונזכר שהיה בידו בשר קדש, אם עבר
צופים שורפו במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה,
מה השיעור

מחלוקת תנאים

ברכות מט:ב

דתנן וכן מי שיצא מירושלים ונזכר שהיה בידו בשר קדש אם עבר צופים
שורפו במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה עד כמה
הם חוזרים **רבי מאיר** אומר זה וזה בכביצה **ורבי יהודה** אומר זה וזה
בכזית

מה פירוש "ואכלת ושבעת", אם ואכלת זו אכילה ושבעת
זו שתיה ואכילה בכזית, או אכילה שיש בה שביעה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה פירוש "ואכלת ושבעת", אם ואכלת זו אכילה ושבעת
זו שתיה ואכילה בכזית, או אכילה שיש בה שביעה

מחלוקת תנאים

ברכות מט:ב

ר' מאיר סבר ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית ורבי יהודה
סבר ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה

אם חזרתו כטומאתו ובכביצה או חזרתו כאיסורו ובכזית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חזרתו כטומאתו ובכביצה או חזרתו כאיסורו ובכזית

מחלוקת תנאים

ברכות מט:ב

ואיזו זו כביצה התם בסברא פליגי ר' מאיר סבר חזרתו כטומאתו מה
טומאתו בכביצה אף חזרתו בכביצה ור' יהודה סבר חזרתו כאיסורו מה
איסורו בכזית אף חזרתו בכזית

אם אומרים בבית הכנסת "ברכו את השם" או "ברכו את השם המבורך"

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אומרים בבית הכנסת "ברכו את השם" או "ברכו את
השם המבורך"

מחלוקת תנאים

ברכות מט:ב

אמר ר' עקיבא מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובים ואחד מועטים אומר
ברכו את ה' רבי ישמעאל אומר ברכו את ה' המבורך

אם מברכין על היין שלא הוסיפו לו מים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מברכין על היין שלא הוסיפו לו מים

מחלוקת תנאים

ברכות נ:א

אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי **רבי אליעזר וחכמים**
אומרים מברכין

מה מברכין על היין שלא הוסיפו לו מים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה מברכין על היין שלא הוסיפו לו מים

מחלוקת תנאים

ברכות נ:ב

ת"ר יין עד שלא נתן לתוכו מים אין מברכין עליו ב"פ הגפן אלא בורא פרי העץ ונוטלין ממנו לידים משנתן לתוכו מים מברכין עליו בורא פרי הגפן ואין נוטלין ממנו לידים דברי ר"א וחכ"א בין כך ובין כך מברכין עליו ב"פ הגפן

אם מברך על היום ואחר כך על היין או על היין אחר כך
על היום

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מברך על היום ואחר כך על היין או על היין אחר כך על
היום

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

אלו דברים שבין בית שמאי ובין בית הלל בסעודה **בית שמאי** אומרים
מברך על היום ואחר כך מברך על היין **ובית הלל** אומרים מברך על היין
ואחר כך מברך על היום

אם נוטליו ידים ואחר כך מוזגין הכוס או מוזגין הכוס
ואחר כך נוטלין ידים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נוטליו ידיים ואחר כך מוזגין הכוס או מוזגין הכוס
ואחר כך נוטליו ידיים

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

בית שמאי אומרים נוטליו לידיים ואחר כך מוזגין את הכוס ובית הלל
אומרים מוזגין את הכוס ואחר כך נוטליו לידיים

אחר נטילת ידים ואחר שקנח ידיו במפה, אם מניחה על
השלחן או על הכסת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אחר נטילת ידיים ואחר שקנח ידיו במפה, אם מניחה על
השלחן או על הכסת

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

בית שמאי אומרים מקנח ידיו במפה ומניחה על השלחן ובית הלל
אומרים על הכסת

אם מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין ידיים או נוטלין ידיים
ואחר כך מכבדין את הבית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין ידיים או נוטלין ידיים
ואחר כך מכבדין את הבית

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

בית שמאי אומרים מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידיים **ובית הלל**
אומרים נוטלין לידיים ואחר כך מכבדין את הבית

נר ומזון בשמים והבדלה או נר בשמים מזון והבדלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נר ומזון בשמים והבדלה או נר בשמים מזון והבדלה

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

בית שמאי אומרים נר ומזון בשמים והבדלה ובית הלל אומרים נר
ובשמים מזון והבדלה

מברכים ברא מאורי האש או בורא מאורי האש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מברכים ברא מאורי האש או בורא מאורי האש

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

בית שמאי אומרים שברא מאור האש **וב"ה** אומרים בורא מאורי האש

מי שאכל ושכח ולא בירך, אם יחזור למקומו או יברך
במקום שנזכר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שאכל ושכח ולא בירך, אם יחזור למקומו או יברך
במקום שנזכר

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

מי שאכל ושכח ולא בירך **ב"ש** אומרים יחזור למקומו ויברך **וב"ה**
אומרים יברך במקום שנזכר ועד מתי מברך עד כדי שיתעכל המזון
שבמעיו

בא להן יין אחר המזון, אם אין שם אלא אותו כוס אם
מברך על היין ואח"כ מברך על המזון או ההיפך

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בא להן יין אחר המזון, אם אין שם אלא אותו כוס אם
מברך על היין ואח"כ מברך על המזון או ההיפך

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

בא להן יין אחר המזון אם אין שם אלא אותו כוס **בית שמאי** אומרים
מברך על היין ואח"כ מברך על המזון **ובית הלל** אומרים מברך על המזון
ואח"כ מברך על היין

אם מברך על היום ואח"כ מברך על היין או מברך על היין
ואח"כ מברך על היום

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מברך על היום ואח"כ מברך על היין או מברך על היין
ואח"כ מברך על היום

מחלוקת תנאים

ברכות נא:ב

תנו רבנן דברים שבין ב"ש וב"ה בסעודה **ב"ש** אומרים מברך על היום
ואחר כך מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא וכבר קדש היום ועדיין יין
לא בא **ובית הלל** אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום שהיין
גורם לקדושה שתאמר דבר אחר ברכת היין תדירה וברכת היום אינה
תדירה תדיר ושאינו תדיר קודם והלכה כדברי בית הלל

אם מותר להשתמש בשמש עם הארץ או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להשתמש בשמש עם הארץ או לא

מחלוקת תנאים

ברכות נב:ב

ב"ה סברי אסור להשתמש בשמש ע"ה וב"ש סברי מותר להשתמש בשמש
ע"ה

היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם, אם כל אחד
מברך לעצמו או אחד מברך לכולם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם, אם כל אחד
מברך לעצמו או אחד מברך לכולם

מחלוקת תנאים

ברכות נג:א

ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם **בש"א** כל אחד ואחד
מברך לעצמו **ובה"א** אחד מברך לכולן משום שנאמר (משלי יד, כח) ברוב
עם הדרת מלך

מהו שיעור עכול

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מהו שיעור עכול

מחלוקת אמוראים

ברכות נגב:

כמה שיעור עכול **א"ר יוחנן** כל זמן שאינו רעב **וריש לקיש** אמר כל זמן
שיצמא מחמת אכילתו

בנה בית חדש וקנה כלים חדשים ויש לו כלים כאלה, אם
צריך לברך שהחיינו

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

בנה בית חדש וקנה כלים חדשים ויש לו כלים כאלה, אם
צריך לברך שהחיינו

מחלוקת אמוראים

ברכות נט:ב

בנה בית חדש וקנה כלים חדשים וכו': א"ר הונא לא שנו אלא שאין לו
כיוצא בהן אבל יש לו כיוצא בהן א"צ לברך ור' יוחנן אמר אפילו יש לו
כיוצא בהן צריך לברך

בנה בית חדש ויש לו כיוצא בו או קנה כלים חדשים ויש
לו כיוצא בהם, אם צריך לברך שהחיינו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בנה בית חדש ויש לו כיוצא בו או קנה כלים חדשים ויש
לו כיוצא בהם, אם צריך לברך שהחיינו

מחלוקת תנאים

ברכות ס:א

בנה בית חדש ואין לו כיוצא בו קנה כלים חדשים ואין לו כיוצא בהם
צריך לברך יש לו כיוצא בהם אין צריך לברך דברי **רבי מאיר רבי יהודה**
אומר בין כך ובין כך צריך לברך

אם אומרים רופא כל בשר או מפליא לעשות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם אומרים רופא כל בשר או מפליא לעשות

מחלוקת אמוראים

ברכות ס:ב

אמר **שמואל** קא שוינהו אבא לכולי עלמא קצירי אלא רופא כל בשר **רב**
ששת אמר מפליא לעשות א"ר פפא הלכך נמרינהו לתרוייהו רופא כל
בשר ומפליא לעשות

אם לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח וכשהוא
מכוון כנגד קדשי הקדשים גם כשאין בית המקדש קיים

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח וכשהוא
מכוון כנגד קדשי הקדשים גם כשאינן בית המקדש קיים

מחלוקת אמוראים

ברכות סא:ב

לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי
הקדשים וכו': אמר רב יהודה **אמר רב** לא אמרו אלא מן הצופים ולפנים
וברואה איתמר נמי א"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא הכי אמר **רבי**
יוחנן לא אמרו אלא מן הצופים ולפנים וברואה ובשאינן גדר ובזמן
שהשכינה שורה

הנפנה ביהודה, אם מותר שיפנה מזרח ומערב לכיון
המקדש בזמן שהשכינה שורה (שהוא קיים)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הנפנה ביהודה, אם מותר שיפנה מזרח ומערב לכיון
המקדש בזמן שהשכינה שורה (שהוא קיים)

מחלוקת תנאים

ברכות סא:ב

הנפנה ביהודה לא יפנה מזרח ומערב אלא צפון ודרום ובגליל לא יפנה
אלא מזרח ומערב **ורבי יוסי** מתיר שהיה ר' יוסי אומר לא אסרו אלא
ברואה ובמקום שאין שם גדר ובזמן שהשכינה שורה וחכמים אוסרים
חכמים היינו ת"ק

הנפנה בגליל, אם אסור מזרח ומערב בזמן שאין בית
המקדש קיים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הנפנה בגליל, אם אסור מזרח ומערב בזמן שאין בית
המקדש קיים

מחלוקת תנאים

ברכות סא:ב

רבי יהודה אומר בזמן שבית המקדש קיים אסור בזמן שאין בית המקדש
קיים מותר רבי עקיבא אוסר בכל מקום

מחלוקות הש"ס מסכת שבת

COPYRIGHT © 2020

כל הזכויות שמורות למחבר

Shmuel Zvuloni

All Rights Reserved

No part of this book may be reproduced, transmitted, copied or translated in any paper or digital media

היות והושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבין לאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, תרגום בנייר ובשום אמצעי דיגיטלי.

הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע,
אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע,
אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת ד:א

דתנן הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע **רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרים** ר"ע סבר אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא למימרא דפשיטא ליה לרבה דבקלוטה כמי שהונחה דמיא

אם לומדים זורק מרשות לרשות ממושיט מרשות לרשות
בשבת או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם לומדים זורק מרשות לרשות ממושיט מרשות לרשות
בשבת או לא

מחלוקת תנאים

שבת ד:ב

ובהא פליגי דר"ע סבר ילפינן זורק ממושיט **ורבנן** סברי לא ילפינן זורק
ממושיט אבל למטה מי' דברי הכל חייב

זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת ד:ב

דתניא זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא **רבי** מחייב **וחכמים** פוטרין

אם זרק לאילן העומד ברשות היחיד וענפיו נוטים לרשות הרבים וזרק ונח על ענפיו, אם אומרים שהענף הולך אחרי העיקר (גזע העץ) או לא היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם זרק לאילן העומד ברשות היחיד וענפיו נוטים לרשות הרבים וזרק ונח על ענפיו, אם אומרים שהענף הולך אחרי העיקר (גזע העץ) או לא

מחלוקת אמוראים

שבת ד:ב

אמר אביי הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לר"ה וזרק ונח אנופו **דר'** סבר אמרי' שדי נופו בתר עיקרו **ורבנן** סברי לא אמרי' שדי נופו בתר עיקרו

שמן צף על פני המים ונגע טבול יום בשמן, האם גם המים
נפסלו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שמן צף על פני המים ונגע טבול יום בשמן, האם גם המים
נפסלו

מחלוקת תנאים

שבת ה:ב

שמן שצף ע"ג יין מחלוקת ר' יוחנן בן נורי ורבנן דתנן **שמן שצף ע"ג יין**
ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד ר' יוחנן בן נורי אומר
שניהם מחוברים זה לזה

אם מהלך (מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית),
כעומד (בכל פסיעה ופסיעה) דמי או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מהלך (מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית),
כעומד (בכל פסיעה ופסיעה) דמי או לא

מחלוקת תנאים

שבת ה:ב

ת"ר המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב **ובן עזאי** פוטר בשלמא בן
עזאי קסבר מהלך כעומד דמי אלא רבנן נהי נמי דקסברי מהלך לאו כעומד
דמי

אם היתה דרך רה"ר מפסקת בינהם אם יסלקנה לצדדין או
לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם היתה דרך רה"ר מפסקת בינהם אם יסלקנה לצדדין או
לא

מחלוקת תנאים

שבת ו:ב

דתנן רבי יהודה אומר אם היתה דרך רה"ר מפסקתן יסלקנה לצדדין
וחכמים אומרים אינו צריך

זרק למעלה מי' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא, אם
סוברים חוקקין להשלים (אם החור בכותל נחשב לרשות
היחיד)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

זרק למעלה מי' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא, אם
סוברים חוקקין להשלים (אם החור בכותל נחשב לרשות
היחיד)

מחלוקת תנאים

שבת ז:ב

זרק למעלה מי' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ
ורבנן **דר"מ** סבר חוקקין להשלים **ורבנן** סברי אין חוקקין להשלים

אם זרק ונח על גבי זיז (עץ היוצא מן הכותל), אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם זרק ונח על גבי זיז (עץ היוצא מן הכותל), אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת ז:ב

דתניא זרק ונח ע"ג זיז כ"ש ר' מחייב וחכמים פוטרים

בהוצאה מרשות לרשות בשבת באילן העומד ברה"י ונופו
נוטה לרה"ר וזרק ונח אנופו, אם הולכים אחר גופו או
עיקרו
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בהוצאה מרשות לרשות בשבת באילן העומד ברה"י ונופו
נוטה לרה"ר וזרק ונח אנופו, אם הולכים אחר גופו או
עיקרו

מחלוקת תנאים

שבת ח:א

כדרב חסדא אלא הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר וזרק ונח
אנופו **דרבי** סבר אמרינן שדי נופו בתר עיקרו **ורבנן** סברי לא אמרינן שדי
נופו בתר עיקרו

זרק כוורת ברשות לרשות הרבים גבוהה י' טפחים ורחבה
ו' טפחים, אם חייב או

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

זרק כוורת ברשות לרשות הרבים גבוהה י' טפחים ורחבה
ו' טפחים, אם חייב או

מחלוקת אמוראים

שבת ח:א

אמר **אביי** זרק כוורת לרה"ר גבוהה י' ואינה רחבה ו' חייב רחבה ו' פטור
רבא אמר אפילו אינה רחבה ו' פטור מ"ט אי אפשר לקרומיות של קנה
שלא יעלו למעלה מעשרה כפאה על פיה שבעה ומשהו חייב שבעה
ומחצה פטור **רב אשי** אמר אפילו שבעה ומחצה חייב מ"ט מחיצות לתוכן
עשויות

אם מותר לשתות על הגת בין על חמין בין על צונן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לשתות על הגת בין על חמין בין על צונן

מחלוקת תנאים

שבת יא:ב

דתנן שותין על הגת בין על החמין בין על הצונן ופטור דברי ר' מאיר ר'
אלעזר בר' צדוק מחייב וחכ"א על החמין חייב על הצונן פטור מפני שהוא
מחזיר את המותר

יצא חייט במחטו התחובה לו בבגדו או נגר בקיסם
שבאזנו אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

יצא חייט במחטו התחובה לו בבגדו או נגר בקיסם שבאזנו
אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת יא:ב

דתניא לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו ולא נגר בקיסם שבאזנו
ולא סורק במשיחה שבאזנו ולא גרדי באירא שבאזנו ולא צבע בדוגמא
שבצוארו ולא שולחני בדינר שבאזנו ואם יצא פטור אבל אסור דברי **רבי**
מאיר רבי יהודה אומר אומן דרך אומנתו חייב ושאר כל אדם פטור

אם מותר להרוג כינה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להרוג כינה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת יב:א

אין הורגין את המאכולת בשבת דברי **ב"ש וב"ה** מתירין

אם מותר לשדך התינוקות לנחם אבלים או לבקר חולים
בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לשדך התינוקות לנחם אבליים או לבקר חולים
בשבת

מחלוקת תנאים

שבת יב:א

אין משדכין את התינוקות לארס ולא את התינוק ללמדו ספר וללמדו
אומנות ואין מנחמין אבליים ואין מבקרין חולין בשבת דברי **בית שמאי**
וב"ה מתירין

מה אומרים שנכנסים לבקר את החולה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה אומרים שנכנסים לבקר את החולה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת יב:א

הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא
ור"מ אומר יכולה היא שתרחם

אם הנכנס לבקר את החולה מברך "המקום ירחם עליך ועל
חולי ישראל או "בתוך חולי ישראל"

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הנכנס לבקר את החולה מברך "המקום ירחם עליך ועל
חולי ישראל או "בתוך חולי ישראל"

מחלוקת תנאים

שבת יב:ב

רבי יהודה אומר המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל רבי יוסי אומר
המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל

אם העוף עולה עם הגבינה על השולחן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם העוף עולה עם הגבינה על השולחן

מחלוקת תנאים

שבת יג:א

ת"ש העוף עולה עם הגבינה על השולחן ואינו נאכל דברי **ב"ש ב"ה** אומר
לא עולה ולא נאכל

אם האוכל ראשון לטומאה נעשה גופו ראשון לטומאה או
שני לטומאה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם האוכל ראשון לטומאה נעשה גופו ראשון לטומאה או
שני לטומאה

מחלוקת תנאים

שבת יד:א

דתנן ר' אליעזר אומר האוכל אוכל ראשון ראשון ואוכל אוכל שני שני
אוכל שלישי שלישי ר' יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני
שלישי שני לקודש ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה
אוכל אוכל ראשון ואוכל אוכל שני

מהו שיעור מים שאובים שפוסלין את המקוה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מהו שיעור מים שאובים שפוסלין את המקוה

מחלוקת תנאים

שבת טו:א

הלל אומר מלא הין מים שאובים פוסלים את המקוה שחייב אדם לומר בלשון רבו **שמאי** אומר תשעה קבין **וחכמים** אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה עד שבאו ב' גרדיים משער האשפה שבירושלים והעידו משום שמעיה ואבטליון ששלשה לוגין מים שאובין פוסלים את המקוה וקיימו חכמים את דבריהם

אם אשה שראתה דם נטמאת משעה שראתה או מבדיקה
קודמת שעשתה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אשה שראתה דם נטמאת משעה שראתה או מבדיקה
קודמת שעשתה

מחלוקת תנאים

שבת טו:א

ואידך **שמאי** אומר כל הנשים דיין שעתן **והלל** אומר מפקידה לפקידה
ואפילו לימים הרבה **וחכמים** אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא
מעת לעת ממעט ע"י מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעט על יד
מעת לעת

אם סומכין על קורבנות שמביאם לחג

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם סומכין על קורבנות שמביאם לחג

מחלוקת תנאים

שבת טו:א

ותו ליכא והאיכא הלל אומר לסמוך ושמאי אומר שלא לסמוך כי קאמר
רב הונא היכא דליכא פלוגתא דרבוותא בהדייהו

הבוצר לגת, אם הוכשרו או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הבוצר לגת, אם הוכשרו או לא

מחלוקת תנאים

שבת טו:א

והאיכא הבוצר לגת **שמאי** אומר הוכשר **והלל** אומר לא הוכשר בר מיניה
דההיא דהתם קא שתיק ליה הלל לשמאי

אם גוזרין שמא יבצרנו בקופות מזופפות או משום
הנושכות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם גוזרין שמא יבצרנו בקופות מזופפות או משום
הנושכות

מחלוקת אמוראים

שבת יז:א

אלא אמר זעירי אמר ר' חנינא גזירה שמא יבצרנו בקופות מזופפות רבא
אמר גזירה משום הנושכות

אם מותר לשרות דיו וסמנים בערב שבת כדי שישרו
מבעוד יום

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לשרות דיו וסמנים בערב שבת כדי שישורו
מבעוד יום

מחלוקת תנאים

שבת יז:ב

ב"ש אומרים אין שורין דיו וסמנים וכרשינין אלא כדי שישורו מבעוד יום
וב"ה מתירין עם השמש

אם נותנין אונין של פשתן לתוך התנור מבעוד יום או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נותנין אונין של פשתן לתוך התנור מבעוד יום או לא

מחלוקת תנאים

שבת יז:ב

ב"ש אומרים אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט העין **וב"ה** מתירין

אם מותר לפרוס מצודות חיה ועופות ודגים בערב יום טוב
כדי שיצודו ביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לפרוס מצודות חיה ועופות ודגים בערב יום טוב
כדי שיצודו ביום טוב

מחלוקת תנאים

שבת יז:ב

ב"ש אומרים אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו
מבעוד יום וב"ה מתירין

אם מותר למכור לנכרי או לטעון עמו בערב שבת מבעוד
יום ואין מספיק זמן שיגיע למקום שצריך להגיע

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר למכור לנכרי או לטעון עמו בערב שבת מבעוד
יום ואין מספיק זמן שיגיע למקום שצריך להגיע

מחלוקת תנאים

שבת יז:ב

ב"ש אומרים אין מוכרין לנכרי ואין טוענין עמו ואין מגביהין עליו אלא
כדי שיגיע למקום קרוב **ובית הלל** מתירין

אם מותר לתת עורות לנכרי בערב שבת כדי לעבדן או
לכבסן מבעוד יום

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לתת עורות לנכרי בערב שבת כדי לעבדן או
לכבסן מבעוד יום

מחלוקת תנאים

שבת יז:ב

ב"ש אומרים אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נכרי אלא כדי
שיעשו מבעוד יום ובכולן **בית הלל** מתירין

בשבת כמה יכול לתת לנוכרי כדי שיגיע לביתו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בשבת כמה יכול לתת לנוכרי כדי שיגיע לביתו

מחלוקת תנאים

שבת יח:ב

ת"ר **ב"ש** אומרים לא ימכור אדם חפצו לנוכרי ולא ישאילנו ולא ילונו ולא יתן לו במתנה אלא כדי שיגיע לביתו **וב"ה** אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה **רבי עקיבא** אומר כדי שיצא מפתח ביתו

אין משלחין איגרת ביד נכרי ע"ש א"א"כ קוצץ לו דמים,
כמה דמים קוצץ לו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אין משלחין איגרת ביד נכרי ע"ש אא"כ קוצץ לו דמים,
כמה דמים קוצץ לו

מחלוקת תנאים

שבת יט:א

ת"ר אין משלחין איגרת ביד נכרי ע"ש אא"כ קוצץ לו דמים **ב"ש** אומרים
כדי שיגיע לביתו **וב"ה** אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה

כמה ימים לפני השבת לא יפליג אדם בפינה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה ימים לפני השבת לא יפליג אדם בפינה

מחלוקת תנאים

שבת יט:א

ת"ר אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם לשבת במה דברים אמורים
לדבר הרשות אבל לדבר מצוה שפיר דמי ופוסק עמו על מנת לשבות
ואינו שובת דברי **רבי רשב"ג** אומר אינו צריך ומצור לצידן אפילו בע"ש
מותר

חלות דבש שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן בשבת, אם
מותר לאוכלן בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חלות דבש שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן בשבת, אם
מותר לאוכלן בשבת

מחלוקת תנאים

שבת יט:ב

דתנן **חלות דבש** שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן אסור **ורבי אלעזר**
מתיר

זיתים וענבים שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אם מותר
לאוכלן בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

זיתים וענבים שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אם מותר
לאוכלן בשבת

מחלוקת תנאים

שבת יט:ב

זיתים וענבים שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אסורין ר' אלעזר ור"ש
מתירין ורבי יוסי בר חנינא ברייתא לא שמיע ליה

שמן שנשתייר בזויות, הבד אם מותרין בשבת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

שמן שנשתייר בזויות, הבד אם מותרין בשבת

מחלוקת אמוראים

שבת יט:ב

שמן של בדדין ומחצלות של בדדין **רב** אסר **ושמואל** שרי

אם מחצלות שמכסים בהם סחורה בפינה אסורין משום
מוקצה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מחצלות שמכסים בהם סחורה בפינה אסורין משום
מוקצה

מחלוקת אמוראים

שבת יט:ב

הני כרכי דזוזי רב אסר ושמואל שרי

אם מותר להוביל עז לחולבה רחל לגיזתה תרנגולת
לביצתה ביום טוב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר להוביל עז לחולבה רחל לגיזתה תרנגולת
לביצתה ביום טוב

מחלוקת אמוראים

שבת יט:ב

א"ר נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ותורי דרידיא ותמרי
דעיסקא **רב** אסר **ושמואל** אמר מותר

אם אין נותנים פת בתנור בערב שבת, אלא אם יקרמו פני
הפת מבעוד יום או שיקרום חלק התחתון שבו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אין נותנים פת בתנור בערב שבת, אלא אם יקרמו פני
הפת מבעוד יום או שיקרום חלק התחתון שבו

מחלוקת תנאים

שבת יט:ב

אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום אין נותנין פת
לתנור עם חשכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד
יום **רא"א** כדי שיקרום התחתון שלה משלשלין את הפסח בתנור עם
חשכה ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד ובגבולין כדי שתאחוז
האור ברובו **ר' יהודה** אומר בפחמין כל שהוא

מהו השיעור שצריך שתאחז האש בעצים שמבעיר לפני
חשיכה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מהן השיעור שצריך שתאחז האש בעצים שמבעיר לפני
חשיכה

מחלוקת תנאים

שבת כ:א

ר' חייא אמר כדי שישחת העץ ממלאכת האומן רבי יהודה בן בתירא
אומר כדי שתאחז האש משני צדדין

אם מותר להדליק נרות שבת בחלב מבושל

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להדליק נרות שבת בחלב מבושל

מחלוקת תנאים

שבת כ:ב

במה מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני המים ולא בזפת ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה ולא באליה ולא בחלב **נחום המדי** אומר מדליקין בחלב מבושל **וחכ"א** אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו

פתילת הנר שכבתה, אם זקוק לה (אם צריך להדליק שוב)
או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

פתילת הנר שכבתה, אם זקוק לה (אם צריך להדליק שוב)
או לא

מחלוקת אמוראים

שבת כא:א

אמר **רב הונא** פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין
מדליקין בהן בחנוכה בין בשבת בין בחול אמר רבא מאי טעמא דרב הונא
קסבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה **ורב חסדא** אמר מדליקין
בהן בחול אבל לא בשבת קסבר כבתה אין זקוק לה ומותר להשתמש
לאורה

נרות חנוכה אם יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך
מוסיף והולך, אם מדליק שמונה ופוחת והולך

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נרות חנוכה אם יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף
והולך, אם מדליק שמונה ופוחת והולך

מחלוקת תנאים

שבת כא:ב

ת"ר מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין
מן המהדרין **ב"ש** אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת
והולך **וב"ה** אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך

אם הטעם הוא כנגד ימים הנכנסין או יוצאין או פרי החג
ומעלין בקודש

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם הטעם הוא כנגד ימים הנכנסין או יוצאין או פרי החג
ומעלין בקודש

מחלוקת אמוראים

שבת כא:ב

ר' יוסי בר אבין ור' יוסי בר זבידא חד אמר טעמא דב"ש כנגד ימים
הנכנסין וטעמא דב"ה כנגד ימים היוצאין וחד אמר טעמא דב"ש כנגד פרי
החג וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורדין

גמל שטעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים, אם הניח
חנוני את נרו מבחוץ בחנוכה, אם החנוני חייב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

גמל שטעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים, אם הניח
חנוני את נרו מבחוץ בחנוכה, אם החנוני חייב

מחלוקת תנאים

שבת כא:ב

קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה תנן התם גץ היוצא מתחת
הפטיש ויצא והזיק חייב **גמל שטעון** פשתן והוא עובר ברשות הרבים
ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל
הגמל חייב הניח חנוני את נרו מבחוץ חנוני חייב **רבי יהודה** אומר בנר
חנוכה פטור

אם מותר להדליק מנר לנר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר להדליק מנר לנר

מחלוקת אמוראים

שבת כב:א

איתמר **רב** אמר אין מדליקין מנר לנר **ושמואל** אמר מדליקין

אם מותר להתיר ציצית מבגד לבגד

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר להתיר ציצית מבגד לבגד

מחלוקת אמוראים

שבת כב:א

רב אמר אין מתירין ציצית מבגד לבגד **ושמואל** אמר מתירין מבגד לבגד

אם הלכה כרבי שמעון בגרירה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם הלכה כרבי שמעון בגרירה

מחלוקת אמוראים

שבת כב:א

רב אמר אין הלכה כרבי שמעון בגרירה **ושמואל** אמר הלכה כרבי שמעון בגרירה אמר אביי כל מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כשמואל מדליקין מנר לנר ומתירין מבגד לבגד והלכה כרבי שמעון בגרירה דתניא רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ

אם נר שיש לה שתי פיות עולה לשתי בני אדם

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם נר שיש לה שתי פיות עולה לשת בני אדם

מחלוקת אמוראים

שבת כג:ב

אמר רב יצחק בר רדיפה **א"ר הונא** נר שיש לה שני פיות עולה לב' בני אדם אמר **רבא** מילא קערה שמן והקיפה פתילות כפה עליה כלי עולה לכמה בני אדם לא כפה עליה כלי עשאה כמין מדורה ואפילו לאחד נמי אינה עולה

אם אומרים יעלה ויבא בברכת המזון בראש חודש

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם אומרים יעלה ויבא בברכת המזון בראש חודש

מחלוקת אמוראים

שבת כד:א

איבעיא להו מהו להזכיר ראש חודש בברכת המזון אם תימצי לומר
בחנוכה דרבנן לא צריך ראש חודש דאורייתא צריך או דילמא כיון דלא
אסור בעשיית מלאכה לא מזכרין **רב** אמר מזכיר **רבי חנינא** אמר אינו
מזכיר

אם אומרים על הניסים במוסף של ראש חודש בחנוכה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם אומרים על הניסים במוסף של ראש חודש בחנוכה

מחלוקת אמוראים

שבת כד:א

איבעיא להו מהו להזכיר של חנוכה במוספין כיון דלית ביה מוסף בדידיה
לא מדכרינן או דילמא יום הוא שחייב בארבע תפלות **רב הונא ורב יהודה**
דאמרי תרוייהו אינו מזכיר **רב נחמן ורבי יוחנן** דאמרי תרוייהו מזכיר

אם מדליקין בעטרון נרות שבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מדליקין בעטרן נרות שבת

מחלוקת תנאים

שבת כד:ב

אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט **רבי ישמעאל** אומר אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת **וחכמים** מתירין בכל השמנים בשמן שומשמין בשמן אגוזים בשמן צנונות בשמן דגים בשמן פקועות בעטרן ובנפט ר' **טרפון** אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד

אם סדין חייב בציצית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם סדין חייב בציצית

מחלוקת תנאים

שבת כה:ב

אמר להן בני לא כך שניתי לכם סדין בציצית **בית שמאי** פוטריין **וב"ה**
מחייבין והלכה כדברי בית הלל

אם מותר להדליק ביוצא מן העץ

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להדליק ביוצא מן העץ

מחלוקת תנאים

שבת כו:א

ר"ש בן אלעזר אומר אין מדליקין בצרי וכן היה רבי שמעון בן אלעזר
אומר צרי אינו אלא שרף מעצי הקטף ר' ישמעאל אומר כל היוצא מן העץ
אין מדליקין בו ר' ישמעאל בן ברוקה אומר אין מדליקין אלא ביוצא מן
הפרי ר' טרפון אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד

אם מותר להדליק בפתילת הבגד שקיפלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להדליק בפתילת הבגד שקיפלה

מחלוקת תנאים

שבת כח:ב

פתילת הבגד שקיפלה ולא הבהבה ר"א אומר טמאה היא ואין מדליקין בה
רע"א טהורה היא ומדליקין בה

אם קיפול מועיל לבטל מתורת כלי (ואינו מקבל טומאה)
ומותר להדליק בו בערב שבת או שאינו מועיל ואסור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם קיפול מועיל לבטל מתורת כלי (ואינו מקבל טומאה)
ומותר להדליק בו בערב שבת או שאינו מועיל ואסור

מחלוקת תנאים

שבת כח:ב

ר"א סבר קיפול אינו מועיל וכיון דאדליק ביה פורתא הויא ליה שבר כלי
וכי קא מדליק בשבר כלי קמדליק ור"ע סבר קיפול מועיל ואין תורת כלי
עליו וכי קמדליק בעץ בעלמא קמדליק

אם שלושה טפחים על שלושה טפחים שאמרו בבגד לענין
טומאה כוללים את המלל (החלק שמקופל לצורך התפירה)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שלושה טפחים על שלושה טפחים שאמרו בבגד לענין
טומאה כוללים את המלל (החלק שמקופל לצורך התפירה)

מחלוקת תנאים

שבת כט:א

דתנן ג על ג שאמרו חוץ מן המלל דברי ר"ש וחכ"א ג על ג מכוונות

אם מותר להסיק בשברי כלים שנשברו ביום טוב, שהרי
זה נולד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להסיק בשברי כלים שנשברו ביום טוב, שהרי זה
נולד

מחלוקת תנאים

שבת כט:א

אמר רב יהודה אמר רב מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי רבי
יהודה ור"ש מתיר

אם מותר להסיק בגרעיני תמרים שאכלן ביום טוב, שהרי
זה נולד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להסיק בגרעיני תמרים שאכלן ביום טוב, שהרי
זה נולד

מחלוקת תנאים

שבת כט:א

מסיקין בתמרין אכלן אין מסיקין בגרעיניהן דברי רבי יהודה ור"ש מתיר

אם מותר להסיק ביום טוב בקליפות אגוזים שאכלן ביום טוב, שהרי זה נולד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להסיק ביום טוב בקליפות אגוזים שאכלן ביום טוב, שהרי זה נולד

מחלוקת תנאים

שבת כט:א

מסיקין באגוזים אכלן אין מסיקין בקליפותיהן דברי רבי יהודה ורבי שמעון מתיר

פחות משלושה על שלושה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

פחות משלושה על שלושה

מחלוקת תנאים

שבת כט:א

דתנן פחות משלושה על שלושה שהתקינו לפקק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הרחיים בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן טמא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא ושלא מן המוכן טהור

אם מותר להניח שפורפרת של ביצה מלאה בשמן בצד הנר
כדי שתהא נוטפת לתוך הנר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להניח שפורפרת של ביצה מלאה בשמן בצד הנר
כדי שתהא נוטפת לתוך הנר

מחלוקת תנאים

שבת כט:ב

לא יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל
שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס **ורבי יהודה** מתיר

אם מותר להניח קערה של שמן ליד הנר ולתת פתילה
בתוכה שתהא שואבת לתוך הנר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להניח קערה של שמן ליד הנר ולתת פתילה
בתוכה שתהא שואבת לתוך הנר

מחלוקת תנאים

שבת כט:ב

לא ימלא אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה
בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה מתיר

אם המכבה את הנר מפני שהוא חס על השמן או על הנר,
חייב חטאת או פטור משום שהיא מלאכה שאינה צריכה
לגופה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם המכבה את הנר מפני שהוא חס על השמן או על הנר,
חייב חטאת או פטור משום שהיא מלאכה שאינה צריכה
לגופה

מחלוקת תנאים

שבת כט:ב

המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני נכרים ומפני ליסטי' מפני רוח
רעה מפני החולה שיישן פטור כחס על הנר כחס על השמן כחס על
הפתילה חייב רבי יוסי פוטר בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה
פחם

מהו בין השמשות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מהו בין השמשות

מחלוקת תנאים

שבת לד:ב

ואיזהו בין השמשות משתשקע החמה כ"ז לפני מזרח מאדימין הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין השמשות הכסיף העליון והשוא לתחתון זהו לילה דברי **רבי יהודה ר' נחמיה** אומר כדי שיהלך אדם משתשקע החמה חצי מיל **רבי יוסי** אומר בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא ואי אפשר לעמוד עליו

לשם מה תקיעה שלישית בערב שבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

לשם מה תקיעה שלישית בערב שבת

מחלוקת תנאים

שבת לה:ב

ת"ר שש תקיעות תוקעין ערב שבת ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות שניה להבטיל עיר וחנויות שלישית להדליק את הנר דברי ר' נתן ר' יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת

כירה שהסיקוה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל ואם
נטלו אם מותר להחזיר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כירה שהסיקוה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל ואם
נטלו אם מותר להחזיר

מחלוקת תנאים

שבת לו:ב

כירה שהסיקוה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן
עד שיגרוף או עד שיתן את האפר **בית שמאי** אומרים חמין אבל לא
תבשיל **ובית הלל** אומרים חמין ותבשיל **בית שמאי** אומרים נוטלין אבל
לא מחזירין **ובית הלל** אומרים אף מחזירין

שכח קדירה על גבי כירה ובישלה בשבת תבשיל שבישל
כל צרכו, האם מותר לאוכלו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שכח קדירה על גבי כירה ובישלה בשבת תבשיל שבישל כל צרכו, האם מותר לאוכלו

מחלוקת תנאים

שבת לח:א

שכח קדירה על גבי כירה ובישלה בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל בד"א בחמין שלא הוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל כל צורכו אבל חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו בין בשוגג בין במזיד יאכל **דברי ר"מ ר' יהודה** אומר חמין שהוחמו כל צורכן מותרין מפני שמצטמק ורע לו ותבשיל שבישל כל צורכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו וכל המצטמק ויפה לו כגון כרוב ופולים ובשר טרוף אסור וכל המצטמק ורע לו מותר

נטל את הקדירה מעל הכירה בשבת והניחן על גבי
הקרקע, אם מותר להחזיר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

נטל את הקדירה מעל הכירה בשבת והניחן על גבי הקרקע,
אם מותר להחזיר

מחלוקת אמוראים

שבת לח:ב

א"ר יוחנן אפילו הניחה על גבי קרקע מותר פליגי בה **רב דימי ורב**
שמואל בר יהודה ותרוייהו משמיה דרבי אלעזר אמרי חד אמר עודן בידו
מותר ע"ג קרקע אסור וחד אמר הניחן על גבי קרקע נמי מותר

אם נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל

מחלוקת אמוראים

שבת לח:ב

אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין **ור'**
יוסי מתיר ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה מעשה שעשו
אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם
חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם
ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה

אם מותר לתת חמים לרגליו במים שאינם ראויין לשתיה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לתת חמים לרגליו במים שאינם ראויין לשתיה

מחלוקת תנאים

שבת לט:ב

דתנן **בית שמאי** אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אא"כ ראויין לשתיה
וב"ה מתירין

אם מותר לרחוץ גופו בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לרחוץ גופו בשבת

מחלוקת תנאים

שבת לט:ב

דתניא לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין ובין בצונן דברי ר"מ ר"ש מתיר
ר' יהודה אומר בחמין אסור בצונן מותר

אם מותר לרחוץ גופו בשבת בחמין שהוחמו מערב שבת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר לרחוץ גופו בשבת בחמין שהוחמו מערב שבת

מחלוקת אמוראים

שבת מ:א

חמין שהוחמו מע"ש **רב** אמר למחר רוחץ בהן כל גופו אבר אבר **ושמואל**
אמר לא התירו לרחוץ אלא פניו ידיו ורגליו

אם מותר להביא פך של שמן ולהניח כנגד המדורה בשבת
כדי שיפשר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להביא פך של שמן ולהניח כנגד המדורה בשבת
כדי שיפשר

מחלוקת תנאים

שבת מ:ב

ת"ר **מביא אדם** קיתון מים ומניחו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא
בשביל שתפיג צינתן **ר' יהודה** אומר מביאה אשה פך של שמן ומניחתו
כנגד המדורה לא בשביל שיבשל אלא בשביל שיפשר **רשב"ג** אומר אשה
סכה ידה שמן ומחממתה כנגד המדורה וסכה לבנה קטן ואינה חוששת

אם שמן יש בו משום בישול או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שמן יש בו משום בישול או לא

מחלוקת תנאים

שבת מ:ב

איבעיא להו שמן מה הוא לתנא קמא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא שמן אע"פ שהיד סולדת בו מותר קסבר **ת"ק** שמן אין בו משום בשול ואתא **רבי יהודה** למימר שמן יש בו משום בשול והפשוט לא זה הוא בשולו

אם הוסיף מים למיחם שיעור כדי לצרף (לא כדי להפשיר),
מותר או אסור

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם הוסיף מים למיחם שיעור כדי לצרף (לא כדי להפשיר),
מותר או אסור

מחלוקת אמוראים

שבת מא:ב

המיחם שפינהו ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחומו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שמצרף ור' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור אמר **רב** לא שנו אלא להפשיר אבל לצרף אסור **ושמואל** אמר אפי' לצרף נמי מותר לצרף לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר **רב** לא שנו אלא שיעור להפשיר אבל שיעור לצרף אסור **ושמואל** אמר אפי' שיעור לצרף מותר

אם מותר לתת מים חמין לתוך צונן או צונן לתוך חמין
בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לתת מים חמין לתוך צונן או צונן לתוך חמין
בשבת

מחלוקת תנאים

שבת מב:א

ת"ר נותן אדם חמין לתוך הצונן ולא הצונן לתוך החמין דברי **בית שמאי**
ובית הלל אומרים בין חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד"א
בכוס אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ולא צונן לתוך החמין **ורבי שמעון**
בן מנסיא אוסר אמר רב נחמן הלכה כר"ש בן מנסיא

אם מותר לתת תבלין לתוך קדרה שהעבירן מרותחין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לתת תבלין לתוך קדרה שהעבירן מרותחין

מחלוקת תנאים

שבת מב:א

האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי **רבי יהודה** אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר

אם טלטול מן הצד (כלאחר יד) שמיה טלטול

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם טלטול מן הצד (כלאחר יד) שמיה טלטול

מחלוקת אמוראים

שבת מג:ב

אמר שמואל הופכו ממטה למטה רב חנינא בר שלמיא משמיה **דרב** אמר
מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא ככר או תינוק כולי עלמא
לא פליגי דשרי כי פליגי דלית ליה **מ"ס** טלטול מן הצד שמיה טלטול
ומ"ס לא שמיה טלטול

אם מצילין את המת מפני הדליקה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מצילין את המת מפני הדליקה

מחלוקת תנאים

שבת מג:ב

אין מצילין את המת מפני הדליקה אמר ר' יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה

אם טלטול מן הצד (כלאחר יד) שמיה טלטול

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם טלטול מן הצד (כלאחר יד) שמיה טלטול

מחלוקת תנאים

שבת מג:ב

היכי דמי אי דאיכא ככר או תינוק מ"ט **דתנא קמא** אי דליכא מ"ט **דר'**
יהודה בן לקיש אלא לאו בטלטול מן הצד פליגי דמר סבר טלטול מן הצד
שמיה טלטול ומ"ס לא שמיה טלטול לא דכ"ע טלטול מן הצד שמיה
טלטול והיינו טעמא דר' יהודה בן לקיש דמתוך שאדם בהול על מתו אי
לא שרית ליה אתי לכבווי

אם מותר לטלטל נר שכבה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לטלטל נר שכבה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת מד:א

ת"ר מטלטלין נר חדש אבל לא ישן דברי רבי יהודה ר"מ אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת ר' שמעון אומר חוץ מן הנר הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה אבל כוס וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם ור' אליעזר בר' שמעון אומר מסתפק מן הנר הכבה ומן השמן המטפף ואפי' בשעה שהנר דולק

אם מותר להשתמש בשמן שבקערה לצד הנר בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להשתמש בשמן שבקערה לצד הנר בשבת

מחלוקת תנאים

שבת מד:א

והתניא **מותר השמן** שבנר ושבקערה אסור **ורבי שמעון** מתיר

אם מותר ליטול עצים מן הסוכה ביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר ליטול עצים מן הסוכה ביום טוב

מחלוקת תנאים

שבת מה:א

אין נוטלין עצים מן הסוכה בי"ט אלא מן הסמוך לה **ור' שמעון** מתיר ושויין בסוכת החג בחג שהיא אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו כעין שמן שבנר קאמרינן הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו

מה הן מדבריות שהגמרא אומרת שאסור להשקותן או לשוחטן ביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה הן מדבריות שהגמרא אומרת שאסור להשקותן או
לשוחטן ביום טוב

מחלוקת תנאים

שבת מה:ב

אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות
ותניא אלו הן מדבריות כל שיוצאות בפסח ונכנסות ברביעה בייתות כל
שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום **רבי** אומר אלו
ואלו בייתות הן ואלו הן מדבריות כל שרועות באפר ואין נכנסות לישוב
לא בימות החמה ולא בימות הגשמים

אם מותר להחזיר מלבנות המטה במקרה והם רפויים
בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להחזיר מלבנות המטה במקרה והם רפויים
בשבת

מחלוקת תנאים

שבת מז:א

דתניא **מלבנות המטה** וכרעות המטה ולווחים של סקיבס לא יחזיר ואם
החזיר פטור אבל אסור ולא יתקע ואם תקע חייב חטאת **רשב"י** אומר אם
היה רפוי מותר

אם בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה מטמאין
במגע

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה מטמאין במגע

מחלוקת תנאים

שבת מח:ב

דתנן בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה מטמאין במגע ואין מטמאין באויר דברי ר' מאיר ור"ש מטהר

אם מותר לטמון בשבת בנעורת שהיא דקה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לטמון בשבת בנעורת שהיא דקה

מחלוקת תנאים

שבת מט:א

טומנין בכסות ובפירות בכנפי יונה ובנסורת של חרשים ובנעורת של
פשתן דקה **רבי יהודה** אוסר בדקה ומתיר בגסה

מאי היא תפילין צריכין גוף נקי

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מאי היא תפילין צריכין גוף נקי

מחלוקת אמוראים

שבת מט:א

אמר רבי ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא **אביי**
אמר שלא יפיח בהן **רבא** אמר שלא יישן

כיצד טומנין בשבת בשלחין ומטלטלין אותן בגיזי צמר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כיצד טומנין בשבת בשלחין ומטלטלין אותן בגיזי צמר

מחלוקת תנאים

שבת מט:א

טומנין בשלחין ומטלטלין אותן בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה **נוטל את הכסוי** והן נופלות **ר"א בן עזריה** אומר קופה מטה על צדה ונוטל שמא יטול ואינו יכול להחזיר **וחכ"א** נוטל ומחזיר

אם דבר שאינו מתכוין מותר בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם דבר שאינו מתכוין מותר בשבת

מחלוקת תנאים

שבת נ:א

הא **רבי יהודה** דאמר דבר שאין מתכוין אסור הא **ר' שמעון** דאמר דבר שאין מתכוין מותר

אם מותר להטמין את הצונן בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להטמין את הצונן בשבת

מחלוקת תנאים

שבת נא:ב

רבי יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי היא כזבל מניחין מיחם על גבי מיחם וקדרה על גבי קדרה אבל לא קדרה על גבי מיחם ומיחם על גבי קדרה וטח את פיה בבצק ולא בשביל שיחמו אלא בשביל שיהיו משומרים וכשם שאין טומנין את החמין כך אין טומנין את הצונן **רבי** התיר להטמין את הצונן ואין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש

אם בהמה יוצאת ברצועה שבין קרניה כשהמטרה היא לא
לנוי אלא לשמור שלא תברח

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בהמה יוצאת ברצועה שבין קרניה כשהמטרה היא לא
לנוי אלא לשמור שלא תברח

מחלוקת אמוראים

שבת נב:א

תנן התם ולא ברצועה שבין קרניה אמר (ליה) ר' ירמיה בר אבא פליגי בה
רב ושמואל חד אמר בין לנוי בין לשמר אסור וח"א לנוי אסור ולשמר
מותר

אם בהמה יוצאת ברצועה שבין קרניה כשהמטרה היא לא
לנוי אלא לשמור שלא תברח

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בהמה יוצאת ברצועה שבין קרניה כשהמטרה היא לא
לנוי אלא לשמור שלא תברח

מחלוקת אמוראים

שבת נב:א

רב חייא בר אשי אמר **רב** בין לנוי בין לשמר אסור ורב חייא בר אבין אמר
שמואל לנוי אסור לשמר מותר

אם מותר להוציא בהמה בטבעת שעל צוארה כשהטבעת
נועדה למשיכה או גם כשנועדה לנוי

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר להוציא בהמה בטבעת שעל צוארה כשהטבעת
נועדה למשיכה או גם כשנועדה לנוי

מחלוקת אמוראים

שבת נב:א

מאי יוצאין ומאי נמשכין אמר **רב הונא** או יוצאין כרוכין או נמשכין
ושמואל אמר יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין

אם חמור יוצא במרדעת (כיסוי) בזמן שהיא קשורה אליו
לרשות הרבים בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חמור יוצא במרדעת (כיסוי) בזמן שהיא קשורה אליו
לרשות הרבים בשבת

מחלוקת תנאים

שבת נב:ב

חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה בו זכרים יוצאין לבובין רחלות
יוצאות שחוזות כבולות וכבונות העזים יוצאות צרורות **רבי יוסי** אוסר
בכולן חוץ מן הרחלין הכבונות **רבי יהודה** אומר עזים יוצאות צרורות
ליבש אבל לא לחלב

אם חמור יוצא באוכף אם קשורה לו מערב שבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חמור יוצא באוכף אם קשורה לו מערב שבת

מחלוקת תנאים

שבת נג:א

תניא נמי הכי **חמור יוצא** במרדעת בזמן שקשורה לו מע"ש ולא באוכף
אע"פ שקשורה לו מע"ש **רבן שמעון בן גמליאל** אומר אף באוכף בזמן
שקשורה לו מע"ש ובלבד שלא יקשור לו מסריכן ובלבד שלא יפסול לו
רצועה תחת זנבו

אם בהמה יוצאת בטרסקל בשבת (סל שעורין הקשור
לצווארה ואוכלת ממנו)

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בהמה יוצאת בטרסקל בשבת (סל שעורין הקשור
לצווארה ואוכלת ממנו)

מחלוקת אמוראים

שבת נג:א

אמר רב תולין טרסקל לבהמה בשבת וקל וחומר למרדעת ומה התם
דמשום תענוג שרי הכא דמשום צער לא כל שכן שמואל אמר מרדעת
מותר טרסקל אסור

אם צאן הצרורות ליבש (ליבש את החלב קשר חזק) מותר
או אסור

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם צאן הצרורות ליבש (ליבש את החלב קשר חזק) מותר
או אסור

מחלוקת אמוראים

שבת נד:א

ואיכא דמתני להא שמעתא באפי נפשיה **רב** אמר ליבש מותר ולא לחלב
ושמואל אמר אחד זה ואחד זה אסור

אם מותר לאשה לצאת לרשות הרבים בכבול (מין לבוש שאינו חיוני)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לאשה לצאת לרשות הרבים בכבול (מין לבוש
שאינו חיוני)

מחלוקת תנאים

שבת נז:ב

יוצאה אשה בכבול ובאיסטמא לחצר ר"ש בן אלעזר אומר אף בכבול
לרה"ר כלל אמר רשב"א כל שהוא למטה מן השבכה יוצאין בו כל שהוא
למעלה מן השבכה אין יוצאין בו

אם אשה שיצאה בעיר של זהב (מין תכשיט) בשבת, חייבת
חטאת או פטורה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אשה שיצאה בעיר של זהב (מין תכשיט) בשבת, חייבת
חטאת או פטורה

מחלוקת תנאים

שבת נט:ב

ת"ר לא תצא אשה בעיר של זהב ואם יצתה חייבת חטאת דברי **רבי מאיר**
וחכמים אומרים לא תצא ואם יצתה פטורה **רבי אליעזר** אומר יוצאה
אשה בעיר של זהב לכתחלה במאי קמיפלגי ר"מ סבר משוי הוא ורבנן
סברי תכשיט הוא

היא של אלמוג וחותמה של מתכת, אם טהורה או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היא של אלמוג וחותמה של מתכת, אם טהורה או לא

מחלוקת תנאים

שבת נט:ב

דתניא **היא של מתכת** וחותמה של אלמוג טמאה היא של אלמוג וחותמה של מתכת טהורה **ורבי נחמיה** מטמא שהיה ר' נחמיה אומר בטבעת הלך אחר חותמה בעול הלך אחר סמלוניו

אם בטבעת הלך אחר חותמה או אחר המעמיד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בטבעת הלך אחר חותמה או אחר המעמיד

מחלוקת תנאים

שבת נט:ב

שהיה ר' נחמיה אומר בטבעת הלך אחר חותמה בעול הלך אחר סמלוניו בקולב הלך אחר מסמרותיו בסולם הלך אחר שליבותיו בערסי הלך אחר שלשותיו וחכמים אומרים הכל הולך אחר המעמיד

משום מה גזרו לא לצאת בסנדל המסומר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

משום מה גזרו לא לצאת בסנדל המסומר

מחלוקת אמוראים

שבת ס:א

סנדל המסומר מאי טעמא אמר **שמואל** שלפי הגזרה היו והיו נחבאין במערה ואמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא נהפך סנדלו של אחד מהן כסבורין הם אחד מהן יצא וראוהו אויבים ועכשיו באין עליהן דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהם אויבים **רבי אילעאי בן אלעזר** אומר במערה היו יושבין ושמעו קול מעל גבי המערה כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים **רמי בר יחזקאל** אמר בבהכ"נ היו יושבין ושמעו קול מאחורי בהכ"נ כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים באותה שעה אמרו אל יצא אדם בסנדל המסומר

כמה מסמרים בנעל נחשבים לנוי ומותר לצאת בהם בשבת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

כמה מסמרים בנעל נחשבים לנוי ומותר לצאת בהם בשבת

מחלוקת אמוראים

שבת ס:ב

דתנן אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד א"ר יהודה אמר שמואל לא שנו אלא לחזק אבל לנוי מותר וכמה לנוי **ר' יוחנן** אמר חמש בזה וחמש בזה **ור' חנינא** אמר שבע בזה ושבע בזה

כמה מסמרים הם לנוי

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

כמה מסמרים הם לנוי

מחלוקת אמוראים

שבת ס:ב

א"ל ר' יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא לך לדידי שתים מכאן ושתים
מכאן ואחת בתרסיותיו לרבי חנינא ג' מכאן וג' מכאן ואחת בתרסיותיו

אם מותר לצאת בשבת בסנדל המסומר שנשרו רוב
מסמרותיו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לצאת בשבת בסנדל המסומר שנשרו רוב
מסמרותיו

מחלוקת תנאים

שבת ס:ב

תניא כוותיה **דרב ששת** לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא יטייל מבית
לבית אפילו ממטה למטה אבל מטלטלין אותו לכסות בו את הכלי ולסמוך
בו כרעי המטה **ור' אלעזר בר' שמעון** אוסר נשרו רוב ממסמרותיו
ונשתייר בו ד' או ה' מותר **ורבי** מתיר עד שבע

אם אשה שיצאה בשבת בכובלת או בצלוחית של פלייטון
לרשות הרבים חייבת חטאת או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אשה שיצאה בשבת בכובלת או בצלוחית של פלייטון
לרשות הרבים חייבת חטאת או לא

מחלוקת תנאים

שבת סב:א

לא תצא אשה במחט הנקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא בכוליאר
ולא בכובלת ולא בצלוחית של פלייטון ואם יצתה חייבת חטאת דברי ר'
מאיר וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית של פלייטון

אם כובלת נחשבת לתכשיט או משאוי

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כובלת נחשבת לתכשיט או משאוי

מחלוקת תנאים

שבת סב:א

ת"ר לא תצא בכובלת ואם יצתה חייבת חטאת דברי ר"מ וחכמים אומרים
לא תצא ואם יצתה פטורה רבי אליעזר אומר יוצאה אשה בכובלת
לכתחלה במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר משאוי הוא ורבנן סברי תכשיט
הוא

אם אשה יוצאת בשבת בכובלת ובצלוחית של פלייטון
(כלי של בושם), חייבת או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אשה יוצאת בשבת בכובלת ובצלוחית של פלייטון (כלי של בושם), חייבת או לא

מחלוקת תנאים

שבת סב:ב

דתניא לא תצא אשה במפתח שבידה ואם יצאת חייבת חטאת דברי **רבי מאיר רבי אליעזר** פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון

אם מותר לצאת בשבת בכובלת ובצלוחית של פלייטון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לצאת בשבת בכובלת ובצלוחית של פלייטון

מחלוקת תנאים

שבת סב:ב

הכי קתני וכן בכובלת וכן בצלוחית של פלייטון לא תצא ואם יצאה חייבת
חטאת **דברי רבי מאיר רבי אליעזר** פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון
במה דברים אמורים כשיש בהם בושם אבל אין בהם בושם חייבת

אם סייף וקשת נחשבים לתכשיט

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם סייף וקשת נחשבים לתכשיט

מחלוקת תנאים

שבת סג:א

לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח
ואם יצא חייב חטאת רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו וחכ"א אינן אלא
לגנאי שנאמר (ישעיהו ב, ד) וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם
למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

אם מותר לאשה לצאת בשן תותבת או בשן של זהב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לאשה לצאת בשן תותבת או בשן של זהב

מחלוקת תנאים

שבת סד:ב

יוצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חבירתה בין משל בהמה
ובטוטפת ובסרביטין בזמן שהן תפורין בכבול ובפאה נכרית לחצר במוך
שבאזנה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה בפילפל ובגלגל מלח
וכל דבר שניתן לתוך פיה ובלבד שלא תתן לכתחלה בשבת ואם נפל לא
תחזיר שן תותבת שן של זהב **רבי** מתיר **וחכמים** אוסרים

אם מותר לצאת עם שן תותבת של זהב בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לצאת עם שן תותבת של זהב בשבת

מחלוקת תנאים

שבת סה:א

שן תותבת שן של זהב **רבי** מתיר **וחכמים** אוסרין

אם מותר לצאת בשן של זהב לרשות הרבים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לצאת בשן של זהב לרשות הרבים

מחלוקת תנאים

שבת סה:א

תניא נמי הכי בשל כסף ד"ה מותר של זהב **רבי** מתיר **וחכמים** אוסרין

אם מותר לקיטע לצאת בקב בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לקיטע לצאת בקב בשבת

מחלוקת תנאים

שבת סה:ב

הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר' מאיר ורבי יוסי אוסר

אם הקיטע יוצא בקב שלו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הקיטע יוצא בקב שלו

מחלוקת תנאים

שבת סו:א

אין הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר' מאיר ור' יוסי מתיר

אם כוורת של קש ושפופרת של קנים טמאה או טהורה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כוורת של קש ושפופרת של קנים טמאה או טהורה

מחלוקת תנאים

שבת סו:א

אן לא הודו לו ר' יוחנן בן נורי דתנן כוורת של קש ושפופרת של קנים
ר"ע מטמא ור' יוחנן בן נורי מטהר

אם בית קיבול כתיתין טמא טומאת מת או טומאת מדרס

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בית קיבול כתייתין טמא טומאת מת או טומאת מדרס

מחלוקת אמוראים

שבת סו:א

ואם יש לו בית קיבול כתייתין טמא:אמר **אביי** טמא טומאת מת ואין טמא
מדרס **רבא** אמר אף טמא מדרס

אם יוצאים במשקל אבן תקומה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יוצאים במשקל אבן תקומה

מחלוקת תנאים

שבת סו:ב

יוצאין באבן תקומה בשבת משום **ר"מ** אמרו אף במשקל אבן תקומה ולא
שהפילה אלא שמא תפיל ולא שעיברה אלא שמא תתעבר ותפיל

האם יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

האם יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב

מחלוקת תנאים

שבת סז:א

יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה דברי
ר"מ וחכמים אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי

אם נותנים שברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נותנים שברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהר

מחלוקת תנאים

שבת סז:ב

המשתנת בפני קדירתה בשביל שתתבשל מהרה יש בו משום דרכי
האמורי אבל נותנין קיסם של תות ושברי זכוכית בקדירה בשביל
שתתבשל מהרה **וחכמים** אוסרין בשברי זכוכית מפני הסכנה

תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים, חייב
או פטור בשעבר עבירה שלא ידע בשבת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים, חייב
או פטור בשעבר עבירה שלא ידע בשבת

מחלוקת אמוראים

שבת סח:ב

איתמר **רב ושמואל** דאמרי תרוייהו אפילו תינוק שנשבה בין הנכרים וגר
שנתגייר לבין הנכרים כהכיר ולבסוף שכח דמי וחייב **ורבי יוחנן ורבי**
שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו דוקא הכיר ולבסוף שכח אבל תינוק
שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים פטור

היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, אם מונה ששה ימים ומשמר יום או משמר יום אחד ומונה ששה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, אם מונה ששה ימים ומשמר יום או משמר יום אחד ומונה ששה

מחלוקת אמוראים

שבת סט:ב

אמר **רב הונא** היה מהלך (בדרך או) במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד **חייא בר רב** אומר משמר יום אחד ומונה ששה במאי קמיפלגי **מר** סבר כברייתו של עולם **ומר** סבר כאדם הראשון

אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר
ונודע לו על השני, אם חייב שתי חטאות או אחת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר
ונודע לו על השני, אם חייב שתי חטאות או אחת

מחלוקת אמוראים

שבת עא:ב

איתמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע
לו על השני **ר' יוחנן** אמר חייב שתים **וריש לקיש** אמר אינו חייב אלא
אחת רבי יוחנן אמר חייב (ויקרא ד, ג) על חטאתו והביא וריש לקיש אמר
פטור (ויקרא ד, כו) מחטאתו ונסלח לו

אם ידיעות (ידיעת החטא מחלקות) (בין העבירות) או
הפרשות (הפרשת הקורבן) מחלקות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם ידיעות (ידיעת החטא מחלקות (בין העבירות) או
הפרשות (הפרשת הקורבן) מחלקות

מחלוקת אמוראים

שבת עא:ב

א"ל רבינא לרב אשי דאיתידע ליה קודם הפרשה פליגי ובהא פליגי **דמר**
סבר ידיעות מחלקות **ומר סבר** הפרשות מחלקות אבל לאחר הפרשה
מודי ליה **ריש לקיש לרבי יוחנן** דחייב שתים או דילמא דאיתידע ליה
לאחר הפרשה פליגי ובהא פליגי דמר סבר הפרשות מחלקות ומר סבר
כפרות מחלקות

נתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר, אם פטור או
חייב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

נתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר, אם פטור או
חייב

מחלוקת אמוראים

שבת עב:ב

נתכוין להגביה את התלוש וחתך את המחובר פטור לחתוך את התלוש
וחתך את המחובר **רבא** אמר פטור **אביי** אמר חייב רבא אמר פטור דהא
לא נתכוון לחתיכה דאיסורא אביי אמר חייב דהא קמיכוין לחתיכה
בעלמא

נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע, אם פטור או חייב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע, אם פטור או חייב

מחלוקת אמוראים

שבת עג:א

איתמר נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע **רבא** אמר פטור **אביי** אמר חייב
רבא אמר פטור דלא קמיכוין לזריקה דארבע אביי אמר חייב דהא קמיכוין
לזריקה בעלמא

סבור שהיא רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים, אם פטור
או חייב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

סבור שהיא רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים, אם פטור
או חייב

מחלוקת אמוראים

שבת עג:א

כסבור רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים **רבא** אמר פטור **ואבוי** אמר
חייב רבא אמר פטור דהא לא מיכוין לזריקה דאיסורא ואבוי אמר חייב
דהא קא מיכוין לזריקה בעלמא

היו לפניו שני מיני אוכלין ובירר ואכל ובירר והניח, אם
פטור או חייב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

היו לפניו שני מיני אוכלין ובירר ואכל ובירר והניח, אם
פטור או חייב

מחלוקת אמוראים

שבת עד:א

אמר נחמני היו לפניו שני מיני אוכלין ובירר ואכל ובירר והניח **רב אשי**
מתני פטור **רבי ירמיה מדיפתי** מתני חייב

הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת, אם פטור או חייב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת, אם פטור או חייב

מחלוקת אמוראים

שבת עד:ב

א"ר יוחנן הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת חייב שלש חטאות אחת משום גוזז ואחת משום מנפץ ואחת משום טווה **רב כהנא** אמר אין דרך גזיזה בכך ואין דרך מנפץ בכך ואין דרך טווי בכך

הצד חלזון והפוצעו, אם חייב חטאת אחת או שתיים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הצד חלזון והפוצעו, אם חייב חטאת אחת או שתיים

מחלוקת תנאים

שבת עה:א

ת"ר הצד חלזון והפוצעו אינו חייב אלא אחת **רבי יהודה** אומר חייב שתיים שהיה ר' יהודה אומר פציעה בכלל דישה

כל הכשר להצניע חייב חטאת, אם הוציא מרשות לרשות
חוץ מדם נידה או חוץ עצי אשרה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

כל הכשר להצניע חייב חטאת, אם הוציא מרשות לרשות
חוץ מדם נידה או חוץ עצי אשרה

מחלוקת אמוראים

שבת עה:ב

כל הכשר להצניע לאפוקי מאי **רב פפא** אמר לאפוקי דם נדה **מר עוקבא**
אמר לאפוקי עצי אשרה

המוציא תבן כמלא פי פרה לגמלת אם חייב או פטור

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

המוציא תבן כמלא פי פרה לגמלת אם חייב או פטור

מחלוקת אמוראים

שבת עו:א

כי אתא רב דימי אמר המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל ר' יוחנן אמר חייב
ר"ש בן לקיש אמר פטור

אם אכילה על ידי הדחק שמה אכילה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם אכילה על ידי הדחק שמה אכילה

מחלוקת אמוראים

שבת עו:א

כי אתא רבין אמר המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל דכולי עלמא לא פליגי
דחייב כי פליגי במוציא עצה כמלא פי פרה לפרה ואיפכא איתמר **ר' יוחנן**
אמר פטור **ריש לקיש** אמר חייב ר' יוחנן אמר פטור אכילה על ידי הדחק
לא שמה אכילה ריש לקיש אמר חייב אכילה ע"י הדחק שמה אכילה

אם קליפות וגרעינים מצטרפין לאוכלין לעינין הוצאה
בשבת או רק קליפות עדשין שמתבשלות עמהן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם קליפות וגרעינים מצטרפין לאוכלין לעינין הוצאה
בשבת או רק קליפות עדשין שמתבשלות עמהן

מחלוקת תנאים

שבת עו:ב

המוציא אוכלים כגרוגרת חייב ומצטרפין זה עם זה מפני ששוו
בשיעוריהן חוץ מקליפתן וגרעיניהן ועוקציהן וסובן ומורסנן **ר' יהודה**
אומר חוץ מקליפי עדשין שמתבשלות עמהן

המוציא יין כדי מזיגת הכוס חלב כדי גמיעה דבש כדי ליתן
על הכתית שמן, אם חייב בשיעורים אלה או ברביעית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המוציא יין כדי מזיגת הכוס חלב כדי גמיעה דבש כדי ליתן
על הכתית שמן, אם חייב בשיעורים אלה או ברביעית

מחלוקת תנאים

שבת עו:ב

המוציא יין כדי מזיגת הכוס חלב כדי גמיעה דבש כדי ליתן על הכתית
שמן כדי לסוך אבר קטן מים כדי לשוף בהם את הקילור ושאר כל
המשקין ברביעית וכל השופכין ברביעית ר"ש אומר כולן ברביעית ולא
נאמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעיהן

אסור להוציא כמות שמן שמספיקה לסוך בו אבר קטן
וקטן בן יומו או רק אבר קטן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אסור להוציא כמות שמן שמספיקה לסוך בו אבר קטן
וקטן בן יומו או רק אבר קטן

מחלוקת תנאים

שבת עז:ב

לימא כתנאי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו דברי **רבי שמעון בן אלעזר ר' נתן** אומר כדי לסוך אבר קטן מאי לאו בהא קמיפלגי דר"ש בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן ור' נתן סבר אבר קטן דגדול או אבר גדול דקטן אבל אבר קטן של קטן בן יומו לא

שיעור הוצאת חבל שיהיה חייב עליו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שיעור הוצאת חבל שיהיה חייב עליו

מחלוקת תנאים

שבת עח:א

מוציא חבל כדי לעשות אוזן לקופה גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה
רבי יהודה אומר כדי ליטול ממנו מדת מנעל לקטן נייר כדי לכתוב עליו
קשר מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב

שיעור הוצאת חרסית שיהיה חייב עליו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שיעור הוצאת חרסית שיהיה חייב עליו

מחלוקת תנאים

שבת עח:ב

חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב רבי יהודה אומר כדי לעשות פיטפוט

שיעור הוצאת סובין שיהיה חייב עליו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שיעור הוצאת סובין שיהיה חייב עליו

מחלוקת תנאים

שבת עח:ב

סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסוד קטנה שבבנות **ר'**
יהודה אומר כדי לעשות כלכל **רבי נחמיה** אומר כדי לסוד אונדפי

המוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב שתי אותיות חייב
ואם לאו פטור, מאי שתי אותיות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

המוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב שתי אותיות חייב
ואם לאו פטור, מאי שתי אותיות

מחלוקת אמוראים

שבת עח:ב

המוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב שתי אותיות חייב ואם לאו פטור
אמר **רב ששת** מאי שתי אותיות שתי אותיות של קשר מוכסין **רבא** אמר
שתי אותיות דידן ובית אחיזה דהיינו קשר מוכסין

המוציא קשר מוכסין לאחר שהראהו למוכס

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המוציא קשר מוכסין לאחר שהראהו למוכס

מחלוקת תנאים

שבת עח:ב

תנו רבנן המוציא קשר מוכסין עד שלא הראהו למוכס חייב משהראהו למוכס פטור **רבי יהודה** אומר אף משהראהו למוכס חייב מפני שצריך לו

המוציא שטר חוב שכבר פרעו, אם חייב או פטור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המוציא שטר חוב שכבר פרעו, אם חייב או פטור

מחלוקת תנאים

שבת עח:ב

ת"ר המוציא שטר חוב עד שלא פרעו חייב משפרעו פטור **רבי יהודה**
אומר אף משפרעו חייב מפני שצריך לו

אם מותר לשהות שטר פרוע

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לשהות שטר פרוע

מחלוקת תנאים

שבת עה:ב

רבנן סברי אסור לשהות שטר פרוע **ורבי יהודה** סבר מותר לשהות שטר פרוע

לפי אביי אם מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

לפי אביי אם מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו או לא

מחלוקת תנאים

שבת עה:ב

אביי אמר דכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע והכא במודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו קמיפלגי **תנא קמא** סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו **ורבי יהודה** סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו

אם כותבין שובר על שטר שנפרע

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כותבין שובר על שטר שנפרע

מחלוקת תנאים

שבת עט:א

ומאי עד שלא פרעו ומשפרעו עד שיאמר לזה פרעתי ולא פרעתי רבא
אמר דכולי עלמא מודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו והכא בכותבין שובר
קמיפלגי **תנא קמא** סבר כותבין שובר **ורבי יהודה** סבר אין כותבין שובר

שיעור הוצאת זבל שיהיה חייב עליו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שיעור הוצאת זבל שיהיה חייב עליו

מחלוקת תנאים

שבת עט:א

תנן זבל וחול הדק כדי לזבל בו קלח של כרוב דברי **רבי עקיבא וחכמים**
אומרים כדי לזבל כרישא

אם רצועות תפילין מטמאין הידיים לענין תרומה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם רצועות תפילין מטמאין הידיים לענין תרומה

מחלוקת תנאים

שבת עט:ב

והתניא רצועות תפילין עם התפילין מטמאות את הידים בפני עצמן אין מטמאות את הידים **רבי שמעון בן יהודה** אומר משום ר"ש הנוגע ברצועה טהור עד שיגע בקציעה **רבי זכאי** משמו אומר טהור עד שיגע במזוזה עצמה

הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת, אם חייב או
פטור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת, אם חייב או
פטור

מחלוקת תנאים

שבת פ:א

תנו רבנן הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחד חייב
בשתי העלמות פטור רבי יוסי אומר בהעלם אחד לרשות אחד חייב לשתי
רשויות פטור

אם אדמה כחותם המרצופין או כחותם האיגרות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אדמה כחותם המרצופין או כחותם האיגרות

מחלוקת תנאים

שבת פ:ב

אדמה כחותם המרצופין דברי **רבי עקיבא וחכמים** אומרים כחותם
האיגרות

מה שיעור זבל שיוציא מרשות לרשות בשבת ויהיה חייב
חטאת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה שיעור זבל שיוציא מרשות לרשות בשבת ויהיה חייב
חטאת

מחלוקת תנאים

שבת פ:ב

זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכ"א כדי לזבל
כרישא חול הגס כדי ליתן על מלא כף סיד קנה כדי לעשות קולמוס ואם
היה עבה או מרוסס כדי לבשל בו ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה
באילפס

אם מותר לערב חול בסיד כדי לסוד את ביתו (סימן
אבלות על חורבן ירושלים)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לערב חול בסיד כדי לסוד את ביתו (סימן אבלות
על חורבן ירושלים)

מחלוקת תנאים

שבת פ:ב

רבי יהודה היא דתניא **לא יסוד אדם** את ביתו בסיד א"כ עירב בו תבן או
חול **ר"י** אומר תבן מותר חול אסור מפני שהוא טרכסיד רבא אמר אפילו
תימא רבנן קילקולו זהו תיקונו

אם שיעור הוצאה מרשות לרשות באבן קטנה כדי להבריח
בה עוף או באבן גדולה כדי להבריח בה בהמה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שיעור הוצאה מרשות לרשות באבן קטנה כדי להבריח
בה עוף או באבן גדולה כדי להבריח בה בהמה

מחלוקת תנאים

שבת פא:א

עצם כדי לעשות תרווד **רבי יהודה** אומר כדי לעשות ממנו חף זכוכית כדי
לגרור בו ראש הכרכר צרור או אבן כדי לזרוק בעוף **רבי אלעזר בר יעקב**
אומר כדי לזרוק בבהמה

אבנים מקורזלות מותר להכניס לבית הכסא בשיעור של
כאגוז או כביצה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אבנים מקורזלות מותר להכניס לבית הכסא בשיעור של
כאגוז או כביצה

מחלוקת תנאים

שבת פא:א

ת"ר (בשבת) ג' אבנים מקורזלות מותר להכניס לבית הכסא וכמה שיעורן
ר"מ אומר כאגוז **רבי יהודה** אומר כביצה

אבן מסמא (אבן ששמוה על גבי יתידות וכלים תחתיה),
אם מטמאה כנידה או כשרץ

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אבן מסמא (אבן ששמוה על גבי יתידות וכלים תחתיה),
אם מטמאה כנידה או כשרץ

מחלוקת תנאים

שבת פב:ב

ואמר רבה במשא דכ"ע לא פליגי דמטמאה דהא **אתקש** לנדה כי פליגי
באבן מסמא **רבי עקיבא** סבר כנדה מה נדה מטמאה באבן מסמא אף ע"ז
מטמאה באבן מסמא **ורבנן** סברי כשרץ מה שרץ לא מטמא באבן מסמא
אף ע"ז לא מטמאה באבן מסמא

אם עבודה זרה מטמאה במשא (את נושאה) כנידה או
אינה מטמאה במשא כשרץ

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עבודה זרה מטמאה במשא (את נושאה) כנידה או אינה
מטמאה במשא כשרץ

מחלוקת תנאים

שבת פב:ב

כי פליגי במשא **רבי עקיבא** סבר כנדה מה נדה מטמאה במשא אף ע"ז
מטמאה במשא **ורבנן** סברי כשרץ מה שרץ לא מטמאה במשא אף ע"ז לא
מטמאה במשא

אם ספינה של חרס טמאה או טהורה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ספינה של חרס טמאה או טהורה

מחלוקת תנאים

שבת פד:א

ת"ר מדרס כלי חרס טהור **ר' יוסי** אומר אף הספינה מאי קאמר אמר רב זביד הכי קאמר מדרס כלי חרס טהור ומגעו טמא וספינה של חרס טמאה **כחנניא רבי יוסי** אומר אף הספינה טהורה

"אלה בני שעיר החורי", מה פירוש בני החורי

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

”אלה בני שעיר החורי”, מה פירוש בני החורי

מחלוקת אמוראים

שבת פה:א

דכתיב (בראשית לו, כ) אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ אטו כולי עלמא
יושבי רקיע נינהו אלא שהיו בקיאין בישובה של ארץ שהיו אומרים מלא
קנה זה לזית מלא קנה זה לגפנים מלא קנה זה לתאנים וחורי שמריחים
את הארץ וחוי אמר **רב פפא** שהיו טועמין את הארץ כחויא **רב אחא בר**
יעקב אמר חורי שנעשו בני חורין מנכסיהן

בכלאים אם ערבוב מבטל את השורה ואסור או ערבוב
אינו מבטל את השורה ומותר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

בכלאים אם ערבוב מבטל את השורה ואסור או ערבוב
אינו מבטל את השורה ומותר

מחלוקת אמוראים

שבת פה:ב

הפקיע תלם אחד על פני כולה מהו אמר **רב ששת** בא ערבוב וביטל את
השורה **רב אסי** אמר אין עירובו מבטל את השורה

מתי פולטת שכבת זרע נחשבת טהורה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מתי פולטת שכבת זרע נחשבת טהורה

מחלוקת תנאים

שבת פו:א

ת"ר פולטת שכבת זרע ביום השלישי טהורה דברי **רבי אלעזר בן עזריה**
רבי ישמעאל אומר פעמים שהן ד' עונות פעמים שהן ה' עונות פעמים
שהן ו' עונות **רבי עקיבא** אומר לעולם ה' ואם יצאתה מקצת עונה
ראשונה נותנין לה מקצת עונה ששית

אם תשמיש המיטה מותר ביום

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם תשמיש המיטה מותר ביום

מחלוקת אמוראים

שבת פו:א

והא אמר רב הונא ישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום הא
אמר רבא אם היה בית אפל מותר ואמר רבא ואיתימא רב פפא תלמיד
חכם מאפיל בטליתו ומותר

אם עשרת הדברות נתנו בשישי לסיון או בשביעי לסיון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עשרת הדברות נתנו בשישי לסיון או בשביעי לסיון

מחלוקת תנאים

שבת פו:ב

ת"ר בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל **רבי יוסי** אומר בשבעה
בו

שהוציא אשלג לרשות הרבים, על איזו כמות חייב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שהוציא אשלג לרשות הרבים, על איזו כמות חייב

מחלוקת תנאים

שבת פט:ב

המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטיס ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם

הוצי משמשי עבודה זרה לרשות הרבים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הוצי משמשי עבודה זרה לרשות הרבים

מחלוקת תנאים

שבת צ:א

פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמצניעין אותן לגונזן **רבי יהודה** אומר אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא שנאמר (דברים יג, יח) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם

אם הוציא קופת רוכלין שיש בה מינין הרבה, אם חייב
חטאת אחת או יותר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הוציא קופת רוכלין שיש בה מינין הרבה, אם חייב
חטאת אחת או יותר

מחלוקת תנאים

שבת צ:א

המוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא
חטאת אחת זרעוני גינה פחות מכגרוגרת ר' יהודה בן בתירה אומר חמשה

הוציא חגב חי טמא, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הוציא חגב חי טמא, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת צ:ב

זרע קישואין שנים זרע דילויעין שנים זרע פול המצרי שנים חגב חי טהור
כל שהוא מת כגרוגרת צפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא
שמצניעין אותה לרפואה **ר' יהודה** אומר אף המוציא חגב חי טמא כל
שהוא שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו

אם קופה מלאה חרדל שהוציאה מרשות לרשות חייב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם קופה מלאה חרדל שהוציאה מרשות לרשות חייב

מחלוקת אמוראים

שבת צ:ב

אמר **חזקיה** לא שנו אלא בקופה מליאה קישואין ודלועין אבל מליאה
חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיה אגד **ור' יוחנן** אמר אפי'
מליאה חרדל פטור

המוציא מחנות לפלטיא (רחבה של סוחרים - רשות
הרבים) דרך סטיו (מקום ישיבה - כרמלית), אם חייב או
לא
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המוציא מחנות לפלטיא (רחבה של סוחרים - רשות
הרבים) דרך סטיו (מקום ישיבה - כרמלית), אם חייב או
לא

מחלוקת תנאים

שבת צא:ב

דתניא **המוציא** מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב **ובן עזאי** פוטר

אם קופה מלאה חרדל שהוציאה מרשות לרשות חייב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם קופה מלאה חרדל שהוציאה מרשות לרשות חייב

מחלוקת אמוראים

שבת צא:ב

אמר **חזקיה** לא שנו אלא בקופה מליאה קישואין ודלועין אבל מליאה
חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיה אגד **ור' יוחנן** אמר אפי'
מליאה חרדל פטור

הוציאו שנים לרשות הרבים דבר שלא יכול אחד להוציא,
אם חייבים או פטורים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הוציאו שנים לרשות הרבים דבר שלא יכול אחד להוציא,
אם חייבים או פטורים

מחלוקת תנאים

שבת צב:ב

המוציא ככר לרשות הרבים חייב הוציא והו שנים פטורין לא יכול אחד
להוציאו והוציאו והו שנים חייבין ורבי שמעון פוטר

הוציאו שנים לרשות הרבים, אם חייבים או פטורים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הוציאו שנים לרשות הרבים, אם חייבים או פטורים

מחלוקת תנאים

שבת צב:ב

המוציא ככר לרשות הרבים חייב הוציאו שנים **רבי מאיר** מחייב **ורבי יהודה** אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאו שנים חייבין ואם לאו פטורים **ורבי שמעון** פוטר

בעיגול של דבילה והוציאוהו שנים לרשות הרבים, אם
חייבים או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בעיגול של דבילה והוציאוהו שנים לרשות הרבים, אם
חייבים או לא

מחלוקת תנאים

שבת צג:א

בעיגול של דבילה והוציאו לרשות הרבים בקורה והוציאו לרה"ר **רבי**
יהודה אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים חייבין ואם לאו
פטורין **ר"ש** אומר אע"פ שלא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים פטורים
לכך נאמר בעשותה יחיד שעשאה חייב שנים שעשאה פטורין

פירוש המילה בעשותה בפסוק ואם נפש אחת תחטא
בשגגה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

פירוש המילה בעשותה בפסוק ואם נפש אחת תחטא בשגגה

מחלוקת תנאים

שבת צג:א

(ויקרא ד, כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה **ר"ש** סבר
תלתא מיעוטי כתיבי נפש תחטא אחת תחטא בעשותה תחטא חד
למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד למעוטי זה יכול וזה יכול וחד למעוטי זה
אינו יכול וזה אינו יכול **ורבי יהודה** חד למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד
למעוטי זה יכול וזה יכול וחד למעוטי יחיד שעשאה בהוראת ב"ד

אם יחיד שעשה עבירה בהוראת בית דין (ששגו) חייב או
לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יחיד שעשה עבירה בהוראת בית דין (ששגו) חייב או
לא

מחלוקת תנאים

שבת צג:א

ור"ש יחיד שעשאה בהוראת ב"ד חייב **ור"מ** מי כתיב נפש תחטא אחת
תחטא בעשותה תחטא תרי מעוטי כתיבי חד למעוטי זה עוקר וזה מניח
וחד למעוטי יחיד שעשאה בהוראת ב"ד

היה יושב על גבי המטה וארבע טליות (טליתות) תחת רגלי המטה, אם טמאות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היה יושב על גבי המטה וארבע טליות (טליתות) תחת רגלי
המטה, אם טמאות

מחלוקת תנאים

שבת צג:א

תנינא **היה יושב** על גבי המטה וארבע טליות תחת רגלי המטה טמאות
מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש **ור' שמעון** מטהר

היה הזב רוכב על גבי בהמה וד' טליות תחת רגלי הבהמה,
אם הטליות טהורות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

היה הזב רוכב על גבי בהמה וד' טליות תחת רגלי הבהמה,
אם הטליות טהורות

מחלוקת אמוראים

שבת צג:א

היה רוכב על גבי בהמה וד' טליות תחת רגלי הבהמה טהורות מפני
שיכולה לעמוד על ג' ואמאי הא קמסייע בהדי הדדי לאו משום דאמרינן
מסייע אין בו ממש אמר רב יהודה מדיסקרתא לעולם אימא לך מסייע יש
בו ממש ושאני הכא דעקרה לה לגמרי וכיון דזימנין עקרה הא וזימנין
עקרה

אם שיעור לזה ושיעור לזה או שיעור אחד לכולם

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם שיעור לזה ושיעור לזה או שיעור אחד לכולם

מחלוקת אמוראים

שבת צג:ב

אמר מר זה יכול וזה יכול ר"מ מחייב איבעיא להו בעינן שיעור לזה ושיעור לזה או דילמא שיעור אחד לכולם **רב חסדא ורב המנונא** חד אמר שיעור לזה ושיעור לזה וחד אמר שיעור אחד לכולן

אם המוציא את המת במיטה בשבת חייב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם המוציא את המת במיטה בשבת חייב

מחלוקת תנאים

שבת צג:ב

המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו
את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו את המת במטה
חייב וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב **ורבי שמעון**
פוטר

המוציא בהמה חיה ועוף חיים לרה"ר, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המוציא בהמה חיה ועוף חיים לרה"ר, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת צד:א

דתניא המוציא בהמה חיה ועוף לרה"ר בין חיין ובין שחוטין חייב **רבי נתן** אומר על שחוטין חייב ועל חיין פטור שהחי נושא את עצמו אמר רבא אפילו תימא רבנן ע"כ לא פליגי **רבנן** עליה דרבי נתן אלא בבהמה חיה ועוף דמשרבטי נפשייהו אבל אדם חי דנושא את עצמו אפילו רבנן מודו

התולש סימני טומאה (שערות לבנות מהבהרת כדי לטהר
עצמו) אחת משלוש, אם חייב או פטור

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

התולש סימני טומאה (שערות לבנות מהבהרת כדי לטהר
עצמו) אחת משלוש, אם חייב או פטור

מחלוקת אמוראים

שבת צד:ב

התולש סימני טומאה והכזה המחיה עובר בלא תעשה איתמר אחת
משתים חייב אחת משלש **רב נחמן** אמר חייב **רב ששת** אמר פטור רב
נחמן אמר חייב אהני מעשיו דאי משתקלא חדא אחריתי אזלה לה טומאה
רב ששת אמר פטור השתא מיהת הא איתא לטומאה

הנוטל צפרניו זו בזו או בשיניו וכן שעררו וכן שפמו וכן
זקנו, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הנוטל צפרניו זו בזו או בשיניו וכן שעררו וכן שפמו וכן זקנו, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת צד:ב

הנוטל צפרניו זו בזו או בשיניו וכן שעררו וכן שפמו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקסת **רבי אליעזר** מחייב וחכמים אוסרין משום שבות

כמה זה מלא פי הזוג (מלא ראש המספריים) שחייבים עליו
אחת או שתיים (שערות)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה זה מלא פי הזוג (מלא ראש המספריים) שחייבים עליו
אחת או שתיים (שערות)

מחלוקת תנאים

שבת צד:ב

תניא נמי הכי **הנוטל מלא פי הזוג** בשבת חייב וכמה מלא פי הזוג שתיים
רבי אליעזר אומר אחת ומודים חכמים לר"א במלקט לבנות מתוך
שחורות שאפילו אחת חייב ודבר זה אף בחול אסור משום שנאמר
(דברים כב, ה) לא ילבש גבר שמלת אשה

החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת המכבד והמרבץ והרודה
חלות דבש, אם חייב חטאת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת המכבד והמרבץ והרודה
חלות דבש, אם חייב חטאת

מחלוקת תנאים

שבת צה:א

תנו רבנן החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת המכבד והמרבץ והרודה חלות
דבש שגג בשבת חייב חטאת הזיד ביום טוב לוקה ארבעים דברי ר'
אליעזר וחכ"א אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות

התולש מעציץ נקוב בשבת, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

התולש מעציץ נקוב בשבת, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת צה:א

התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור **ור"ש** פוטר בזה ובזה

הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע,
אם חייב או פטור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע,
אם חייב או פטור

מחלוקת תנאים

שבת צו:א

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות הרבים לרשות היחיד חייב
מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע **רבי עקיבא** מחייב
וחכמים פוטרין

הזורק מרה"י לרה"י ועובר ברשות הרבים עצמה, אם חייב
או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הזורק מרה"י לרה"י ועובר ברשות הרבים עצמה, אם חייב
או לא

מחלוקת תנאים

שבת צ:א

אמר רב יוסף הא מילתא איבעיא ליה לרב חסדא ופשטה ניהליה רב
המנונא מהא מרה"י לרה"י ועובר ברשות הרבים עצמה **ר' עקיבא** מחייב
וחכמים פוטרים

שני בתים בשני צדי רשות הרבים, אם מותר לזרוק מזה
לזה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

שני בתים בשני צדי רשות הרבים, אם מותר לזרוק מזה
לזה

מחלוקת אמוראים

שבת צז:א

דאיתמר שני בתים בשני צדי רה"ר רבה בר רב הונא אמר **רב** אסור לזרוק
מזה לזה **ושמואל** אמר מותר לזרוק מזה לזה

מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד האמצע, אם
מותר לזרוק מזה לזה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד האמצע, אם
מותר לזרוק מזה לזה

מחלוקת תנאים

שבת צזא:

מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע **רבי** מחייב **וחכמים** פוטרין רב ושמואל
דאמרי תרוייהו לא חייב רבי אלא ברה"י מקורה דאמרינן ביתא כמאן
דמליא דמי

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים ועבר ארבע אמות
ברשות הרבים, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים ועבר ארבע אמות
ברשות הרבים, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת צז:ב

דתניא מרה"י לרשות הרבים ועבר ארבע אמות ברה"ר **רבי יהודה** מחייב
וחכמים פוטרין

אם אמרינן קלוטה (באזיר) כמה שהונחה (על הקרקע)
בהוצאה מרשות לרשות בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אמרינן קלוטה (באזיר) כמה שהונחה (על הקרקע)
בהוצאה מרשות לרשות בשבת

מחלוקת תנאים

שבת צ:ב

בהא קמיפלגי דר' יהודה סבר אמרינן קלוטה כמה שהונחה ואיתעבידא
ליה מחשבתו ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמה שהונחה ולא איתעבידא
ליה מחשבתו

אם שובט (מסדר חוטי השתי) ומדקדק (מחזק את האריגה), הן אבות או תולדות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שובט (מסדר חוטי השתי) ומדקדק (מחזק את
האריגה), הן אבות או תולדות

מחלוקת תנאים

שבת צז:ב

ובהא קמיפלגי **דר' יהודה** סבר הני אבות נינהו **ורבנן** סברי הני תולדות
נינהו

במשכן, אם עובי הקרשים למעלה היו אמה או כלין
והולכין עד כאצבע

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

במשכן, אם עובי הקרשים למעלה היו אמה או כלין
והולכין עד כאצבע

מחלוקת תנאים

שבת צח:ב

ת"ר קרשים מלמטן עוביין אמה ומלמעלן כלין והולכין עד כאצבע שנאמר
(שמות כו, כד) יהיו תמים על ראשו ולהלן הוא אומר (יהושע ג, טז) תמו
נכרתו דברי **רבי יהודה רבי נחמיה** אומר כשם שמלמטן עוביין אמה כך
מלמעלן עוביין אמה שנאמר יחדיו

שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן, אם פסל גם את
המים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן, אם פסל גם את
המים

מחלוקת תנאים

שבת ק:א

שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן ר' יוחנן בן
נורי אומר שניהם חיבור זה לזה

הזורק מן הים לאיסרטיא (מכרמלית לרשות הרבים) ומן
האיסרטיא לים, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הזורק מן הים לאיסרטיא (מכרמלית לרשות הרבים) ומן
האיסרטיא לים, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת ק:א

הזורק מן הים לאיסרטיא ומן האיסרטיא לים פטור ר"ש אומר אם יש
במקום שזרק עמוק עשרה ורחב ארבעה חייב

אם אומרים חוקקין להשלים או אין חוקקים להשלים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אומרים חוקקין להשלים או אין חוקקים להשלים

מחלוקת תנאים

שבת ק:א

זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר' מאיר
ורבנן **לר"מ** דאמר חוקקין להשלים מיחייב **לרבנן** דאמרי אין חוקקין
להשלים לא מיחייב

כיצד יעביר מים מהים לספינה בשבת בלי שיעבור על
איסור הוצאה מרשות לרשות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

כיצד יעביר מים מהים לספינה בשבת בלי שיעבור על
איסור הוצאה מרשות לרשות

מחלוקת אמוראים

שבת ק:ב

איתמר ספינה רב הונא אמר מוציאין הימנה זיז כל שהוא וממלא **רב**
חסדא ורבה בר רב הונא אמרי עושה מקום ארבעה וממלא רב הונא אמר
מוציא הימנה זיז כל שהוא וממלא קסבר כרמלית מארעא משחינן
ואוירא מקום פטור הוא

(המטלטל ברשות הרבים) שתי אמות בשוגג, אם חייב

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

(המטלטל ברשות הרבים) שתי אמות בשוגג, אם חייב

מחלוקת אמוראים

שבת קב:א

איתמר שתי אמות בשוגג שתי אמות במזיד שתי אמות בשוגג **רבה** אמר
פטור **רבא** אמר חייב רבה אמר פטור אפילו לרבן גמליאל דאמר אין ידיעה
לחצי שיעור התם הוא דכי קא גמר שיעורא בשוגג קא גמר אבל הכא
דבמזיד לא ובמאי אי בזרק שוגג הוא אלא במעביר רבה אמר חייב

אם המכה בקורנס (פטיש גדול) על הסדן בשבת חייב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם המכה בקורנס (פטיש גדול) על הסדן בשבת חייב

מחלוקת תנאים

שבת קב:ב

הבונה כמה יבנה ויהא חייב הבונה כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש
ובמעצד הקודח כל שהוא חייב זה הכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו
מתקיימת בשבת חייב וכן **רשב"ג** אומר אף המכה בקורנס על הסדן בשעת
מלאכה חייב מפני שהוא כמתקן מלאכה

האם מסתת (מרבע את האבן ומתקנה) חייב משום בונה
או משום מכה בפטיש

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

האם מסתת (מרבע את האבן ומתקנה) חייב משום בונה
או משום מכה בפטיש

מחלוקת אמוראים

שבת קב:ב

מסתת משום מאי מיחייב **רב** אמר משום בונה **ושמואל** אמר משום מכה
בפטיש

אם העושה נקב בלול של תרנגולים חייב משום בונה או
מכה בפטיש

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם העושה נקב בלול של תרנגולים חייב משום בונה או
מכה בפטיש

מחלוקת אמוראים

שבת קב:ב

העושה נקב בלול של תרנגולים **רב** אמר משום בונה **ושמואל** אמר משום
מכה בפטיש

המסרט על בשרו בשבת, אם חייב חטאת או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המסרט על בשרו בשבת, אם חייב חטאת או לא

מחלוקת תנאים

שבת קדב:

הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב כתב בדיו בסם בסיקרא בקומוס
ובקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם על שני כותלי זויות ועל שני לווחי
פינקס והן נהגין זה עם זה חייב הכותב על בשרו חייב המסרט על בשרו
ר' אליעזר מחייב חטאת **וחכמים** פוטרין

כתב אות אחת נוטריקון, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כתב אות אחת נוטריקון, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת קד:ב

כתב אות אחת נוטריקון ר' יהושע בן בתירא מחייב **וחכמים** פוטריין

היה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה
ולא הטיל בו דלת, מה יעשה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא
הטיל בו דלת, מה יעשה

מחלוקת תנאים

שבת קד:ב

דתניא הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא
הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי **ר' יהודה וחכמים**
אומרים אין השם מן המובחר

הכותב ב' אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת בין
הערבים, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הכותב ב' אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת בין
הערבים, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת קה:א

הכותב ב' אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת בין הערבים ר"ג
מחייב **וחכמים** פוטרין

האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג, אם חייב או
לא

מחלוקת תנאים

שבת קה:א

רבי אליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג חייב
וחכ"א בין בתחילה בין בסוף שיעורו ב' חוטין

מהו שיעור אריגה שחייב עליה חטאת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מהו שיעור אריגה שחייב עליה חטאת

מחלוקת תנאים

שבת קה:א

תניא אידך **האורג ב' חוטין** על הגס ועל האימרא חייב **ר"א** אומר אפילו אחד ובשפה שני חוטין ברוחב שלשה בתי נירין חייב

מלאכה שאין צריכה לגופה, אם חייב או פטור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מלאכה שאין צריכה לגופה, אם חייב או פטור

מחלוקת תנאים

שבת קה:ב

ר' יהודה דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה חייב עליה הא ר"ש דאמר
מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה

אם הצד צבי לבית חייב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הצד צבי לבית חייב

מחלוקת תנאים

שבת קו:א

ר' יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב **וחכ"א** צפור וצבי לגינה ולחצר ולביברין חייב **רשב"ג** אומר לא כל הביברין שוין זה הכלל מחוסר צידה פטור שאינו מחוסר צידה חייב

אם הצד צרעין ויתושין חייב חטאת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הצד צרעין ויתושין חייב חטאת

מחלוקת תנאים

שבת קו:ב

ת"ר הצד חגבין גזין צרעין ויתושין בשבת חייב **דברי רבי מאיר וחכמים** אומרים כל שבמינו ניצוד חייב וכל שאין במינו ניצוד פטור

הצד חגבין בשעת השרב, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הצד חגבין בשעת השרב, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת קו:ב

ת"ש **הצד חגבין** בשעת הטל פטור בשעת השרב חייב **אלעזר בן מהבאי**
אומר אפילו בשעת השרב אם היו מקלחות ובאות פטור

צבי שנכנס לבית ונעלו בפניו שניים כשאחד לבדו לא יכול
לנעול בפניו, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

צבי שנכנס לבית ונעלו בפניו שניים כשאחד לבדו לא יכול
לנעול בפניו, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת קוב:

צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו חייב נעלו שנים פטורין לא יכול אחד
לנעול ונעלו שנים חייבין ור"ש פוטר

אם החובל בשבת באחד משמונה שרצים האמורים בתורה
חייב משום שיש להם עור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם החובל בשבת באחד משמונה שרצים האמורים בתורה
חייב משום שיש להם עור

מחלוקת תנאים

שבת קז:א

והתניא הצד אחד משמונה שרצים האמורים בתורה החובל בהן חייב דברי
ר' יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין עור אלא למה שמנו חכמים אדרבה
למה שמנו חכמים אין להם עור

הצד פרעוש בשבת, אם חייב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הצד פרעוש בשבת, אם חייב או לא

מחלוקת תנאים

שבת קז:ב

ותניא הצד פרעוש בשבת **רבי אליעזר** מחייב **ורבי יהושע** פוטר

אם עושים הילמי (מי מלח מרובים) בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עושים הילמי (מי מלח מרובים) בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קח:א

אין עושין הילמי בשבת אבל עושה הוא את מי המלח וטובל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל **א"ר יוסי** והלא הוא הילמי בין מרובה ובין מועט ואלו הן מי מלח המותרין נותן שמן לכתחלה לתוך המים או לתוך המלח

אם כל הימים כמקוה או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כל הימים כמקוה או לא

מחלוקת תנאים

שבת קט:א

דתנן כל הימים כמקוה שנאמר (בראשית א, י) ולמקוה המים קרא ימים
דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ים הגדול כמקוה ולא נאמר ימים אלא
שיש בו מיני ימים הרבה רבי יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין
ופסולים לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת

אם מותר לסוך בשמן על מכה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לסוך בשמן על מכה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קיא:א

החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא כדרכו ואם
נתרפא נתרפא החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן
ולא שמן וורד **בני מלכים** סכין שמן ורד על מכותיהן שכן דרכן לסוך
בחול **ר"ש** אומר כל ישראל בני מלכים הם

אם הלכה כרבי יהודה או כרבי שמעון בדבר שאינו מתכון

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם הלכה כרבי יהודה או כרבי שמעון בדבר שאינו מתכון

מחלוקת אמוראים

שבת קיא:ב

אביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות והאמר רב
חייא בר אשי אמר רב הלכה כר' יהודה ורב חנן בר אמי אמר **שמואל**
הלכה כר"ש

אלו קשרים שחייבים על קשורם והיתרם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אלו קשרים שחייבים על קשורם והיתרם

מחלוקת תנאים

שבת קיא:ב

ואלו קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלין וקשר הספנין וכשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על היתרון **ר"מ** אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידין אין חייבין עליו

אם מותר לקשור לפני בהמה שלא תצא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לקשור לפני בהמה שלא תצא

מחלוקת תנאים

שבת קיא:ב

יש לך קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין קושרת
אשה מפתח חלוקה וחוטאי סבכה ושל פסקיא ורצועות מנעל וסנדל ונודות
יין ושמן וקדירה של בשר ראב"י אומר קושרין לפני הבהמה בשביל שלא
תצא

אם מותר לקשור דלי בחבל בקשר שאינו בר קיימא

היא מחלוקת תנאים מי ה תנאים החולקים?

אם מותר לקשור דלי בחבל בקשר שאינו בר קיימא

מחלוקת תנאים

שבת קיג:א

קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל **רבי יהודה** מתיר כלל אמר רבי יהודה
כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו

אם חלבי שבת קרבים ביום הכיפורים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חלבי שבת קרבים ביום הכיפורים

מחלוקת תנאים

שבת קיג:א

רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכיפורים לשבת וחלבי שבת קריבין ביום הכיפורים אבל לא של יוה"כ בשבת **ר"ע** אומר לא של שבת קריבין ביום הכיפורים ולא של יום הכיפורים קריבין בשבת

אם רבב על המרדע חוצץ מצד אחד או רק משני צדדים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם רבב על המרדע חוצץ מצד אחד או רק משני צדדים

מחלוקת תנאים

שבת קיד:א

תנן התם רבב על המרדע חוצץ **רשב"ג** אומר עד כאיסר האיטלקי ועל
הבגדים מצד אחד אינו חוצץ משני צדדין חוצץ רבי יהודה אומר משום
רבי ישמעאל אף מצד אחד חוצץ

אם חלבי שבת (אברי תמיד של בין הערביים) קרבים ביום
הכיפורים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חלבי שבת (אברי תמיד של בין הערביים) קרבים ביום
הכיפורים

מחלוקת תנאים

שבת קיד:א

עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקריבין ביום הכיפורים יכול אף
של יוה"כ בשבת ת"ל בשבתו דברי **רבי ישמעאל רבי עקיבא** אומר עולת
שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקרבים ביו"ט יכול אף ביוה"כ ת"ל
בשבתו

אם נדרים ונדבות קרבים ביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נדרים ונדבות קרבים ביום טוב

מחלוקת תנאים

שבת קיד:א

כשתמצא לומר לדברי **רבי ישמעאל** נדרים ונדבות קריבין ביו"ט וכי איצטריך קרא ליוה"כ לדברי **ר"ע** נדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט

אם כתבי קודש הכתובין לא בלשון הקודש מצילין מפני
הדליקה בשבת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם כתבי קודש הכתובין לא בלשון הקודש מצילין מפני
הדליקה בשבת

מחלוקת אמוראים

שבת קטו:א

איתמר היו כתובים תרגום או בכל לשון **רב הונא** אמר אין מצילין אותן
מפני הדליקה **ורב חסדא** אמר מצילין אותן מפני הדליקה

אם כתבי קודש שהיו כתובין שלא בלשון הקודש מצילין
מפני הדליקה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כתבי קודש שהיו כתובין שלא בלשון הקודש מצילין
מפני הדליקה

מחלוקת תנאים

שבת קטו:א

תנאי היא דתניא **היו כתובין תרגום** ובכל לשון מצילין אותן מפני הדליקה
ר' יוסי אומר אין מצילין אותן מפני הדליקה

להציל מני השריה בשבת שמונים וחמש אותיות בתרגום
ארמית, מכונסות או מוזרות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

להציל מני השריה בשבת שמונים וחמש אותיות בתרגום
ארמית, מכונסות או מוזרות

מחלוקת אמוראים

שבת קטו:ב

תרגום שבתורה מאי ניהו (בראשית לא, מז) יגר שהדותא ואף על גב
דלית בה שמונים וחמש אותיות כי תניא ההיא להשלים איבעיא להו הני
שמונים וחמש אותיות מכונסות או מפורזות **רב הונא** אמר מכונסות **רב**
חסדא אמר אפילו מפורזות

אם קורין (בכתובים) שלא בזמן בית המדרש (לאחר
האכילה שאז חיישינן לשיכרות)

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים ?

אם קורין (בכתובים) שלא בזמן בית המדרש (לאחר
האכילה שאז חיישינן לשיכרות)

מחלוקת אמוראים

שבת קטז:ב

אמר רב לא שנו אלא בזמן בית המדרש אבל שלא בזמן בהמ"ד קורין
ושמואל אמר אפילו שלא בזמן בית המדרש אין קורין

אם קורין רק במקום בית המדרש (בזמן שהחכם דורש בו)

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם קורין רק במקום בית המדרש (בזמן שהחכם דורש בו)

מחלוקת אמוראים

שבת קטז:ב

אמר רב לא שנו אלא במקום בהמ"ד אבל שלא במקום בהמ"ד קורין
ושמואל אמר בין במקום בהמ"ד בין שלא במקום בהמ"ד בזמן בהמ"ד אין
קורין שלא בזמן בית המדרש קורין

אם מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם
התפילין למבוי המפולש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם
התפילין למבוי המפולש

מחלוקת תנאים

שבת קטז:ב

מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם התפילין ואע"פ שיש
בתוכן מעות ולהיכן מצילין אותן למבוי שאינו מפולש **בן בתירא** אומר אף
למפולש

הכשר מבוי צריך גם לחי (עמוד) וגם קורה או מספיק אחד מהם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הכשר מבוי צריך גם לחי (עמוד) וגם קורה או מספיק אחד
מהם

מחלוקת תנאים

שבת קיז:א

אמר רב חסדא שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש ג'
מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי אליעזר דתנן
הכשר מבוי ב"ש אומרים לחי וקורה וב"ה אומרים או לחי או קורה

אם מצילין מן השריפה בשבת מזון הסעודות שנשארו או
תמיד מזון שלוש סעודות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מצילין מן השריפה בשבת מזון הסעודות שנשארו או
תמיד מזון שלוש סעודות

מחלוקת תנאים

שבת קיז:ב

מצילין מזון ג' סעודות הראוי לאדם לאדם הראוי לבהמה לבהמה כיצד
נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון ג' סעודות בשחרית מצילין מזון ב'
סעודות במנחה מזון סעודה אחת ר' יוסי אומר לעולם מצילין מזון שלש
סעודות

אותו ואת בנו שנפלו לבור אם מעלה רק את הראשון או
את שניהם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אותו ואת בנו שנפלו לבור אם מעלה רק את הראשון או
את שניהם

מחלוקת תנאים

שבת קיז:ב

דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור **רבי אליעזר** אומר מעלה את הראשון
על מנת לשוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות **רבי**
יהושע אומר מעלין את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומערים
ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט

להיכן מצילין את האוכל בשבת לחצר המעורבת או אף לחצר שאינה מעורבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

להיכן מצילין את האוכל בשבת לחצר המעורבת או אף לחצר שאינה מעורבת

מחלוקת תנאים

שבת קכ:א

מצילין סל מלא ככרות אע"פ שיש בו מאה סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ואם היו פיקחין עושין עמו חשבון אחר השבת **להיכן מצילין אותן** לחצר המעורבת **בן בתירה** אומר אף לשאינה מעורבת

כמה בגדים יכול ללבוש בשבת כדי להציל מן השרפה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה בגדים יכול ללבוש בשבת כדי להציל מן השרפה

מחלוקת תנאים

שבת קכ:א

ולשם מוציא כל כלי תשמישו ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף **ר' יוסי** אומר י"ח כלים וחוזר ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו עמי

הרי שהיה שם כתוב לו על בשרו, אם טובל כדרכו או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הרי שהיה שם כתוב לו על בשרו, אם טובל כדרכו או לא

מחלוקת תנאים

שבת קכב:

תניא **הרי שהיה שם** כתוב לו על בשרו הרי זה לא ירחוץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטינופת נזדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליה גמי ויורד וטובל **רבי יוסי** אומר לעולם יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפשף

אם טבילה בזמנה (לפנות ערב) מצוה או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם טבילה בזמנה (לפנות ערב) מצוה או לא

מחלוקת תנאים

שבת קכא:א

רבנן סברי טבילה בזמנה לאו מצוה ומהדרינן **ור' יוסי** סבר טבילה בזמנה מצוה ולא מהדרינן

אם מי שראה קרי ביום הכיפורים מן המנחה ולמעלה צריך
לטבול מיד או יחכה עד הערב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מי שראה קרי ביום הכיפורים מן המנחה ולמעלה צריך
לטבול מיד או יחכה עד הערב

מחלוקת תנאים

שבת קכא:א

וסבר ר' יוסי טבילה בזמנה מצוה והתניא **הזב והזבה** המצורע והמצורעת
בועל נדה וטמא מת טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה בעל קרי
טובל והולך כל היום כולו **ר' יוסי** אומר מן המנחה ולמעלה אינו צריך
לטבול

פגה (תאנה) שטמנה בתבן מותר לטלטלה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

פגה (תאנה) שטמנה בתבן מותר לטלטלה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכג:א

ת"ר פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים אם מגולה מקצתה מותר לטלטלה ואם לאו אסור לטלטלה **ר"א בן תדאי** אומר תוחבין בכוש או בכרכר והן מנערות מאיליהם

נגר שיש בראשו גלוסטרא (שמשמש לנעילת הדלת) אם
מותר לטלטלו כדי לפתוח את הדלת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נגר שיש בראשו גלוסטרא (שמשמש לנעילת הדלת) אם
מותר לטלטלו כדי לפתוח את הדלת

מחלוקת תנאים

שבת קכד:א

אמר **רבי אלעזר** ארבעה עשר שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חברו
ויד חברו על כתיפו ותולה ומפשיט גלוסטרא דתנן נגר שיש בראשו
גלוסטרא **ר' יהושע אומר** שומטה מן פתח זה ותולה בחבירו בשבת **ר'**
טרפון אומר הרי הוא ככל הכלים ומיטלטל בחצר

אם כל הכלים נטלים גם שלא לצורך או רק לצורך

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כל הכלים נטלים גם שלא לצורך או רק לצורך

מחלוקת תנאים

שבת קכד:א

כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך **ר' נחמיה** אומר אין ניטלין אלא לצורך

אותו ואת בנו שנפלו לבור אם מעלה את שניהם או רק
את הראשון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אותו ואת בנו שנפלו לבור אם מעלה את שניהם או רק
את הראשון

מחלוקת תנאים

שבת קכד:א

דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור ר' אליעזר אומר מעלה את הראשון על
מנת לשוחטו ושוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות
ר' יהושע אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומערים
ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט

אם מוציאים את הקטן ואת הלולב וספר תורה לרשות
הרבים בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מוציאים את הקטן ואת הלולב וספר תורה לרשות
הרבים בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכד:ב

דתנן **בית שמאי** אומרים אין מוציאים את הקטן ואת הלולב ואת ספר
תורה לרה"ר **ובית הלל** מתירין

אם מותר להשתמש בשברי כלים בשבת רק כשעושין בהן
מלאכה שהיתה מיועדת להם או כל מלאכה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להשתמש בשברי כלים בשבת רק כשעושין בהן
מלאכה שהיתה מיועדת להם או כל מלאכה

מחלוקת תנאים

שבת קכד:ב

כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין עמהן ובלבד שיהו עושין מעין
מלאכה שברי עריבה לכסות בהן את פי החבית שברי זכוכית לכסות בהן
את פי הפך **רבי יהודה** אומר בלבד שיהו עושין מעין מלאכתן שברי עריבה
לצוק לתוכן מקפה ושל זכוכית לצוק לתוכן שמן

אם שיירי פרוזמיות (בדים שנשארו מטליתות) הן מוקצה
ואסור לטלטלן

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם שיירי פרוזמיות (בדים שנשארו מטליתות) הן מוקצה
ואסור לטלטלן

מחלוקת אמוראים

שבת קכה:א

אמר רבי זירא אמר רב שיירי פרוזמיות אסור לטלטלן בשבת אמר אביי
במטלניות שאין בהן ג' על ג' דלא חזיין לא לעניינים ולא לעשירים

שברי תנור ישן אם נטלין בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שברי תנור ישן אם נטלין בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכה:א

ת"ר שברי תנור ישן הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר דברי ר"מ רבי יהודה אומר אין ניטלין

תנור שנתנו בתוך הבור והוסק בהיסק מתוכו ולא מתוך
הבור, אם מטמא או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

תנור שנתנו בתוך הבור והוסק בהיסק מתוכו ולא מתוך
הבור, אם מטמא או לא

מחלוקת תנאים

שבת קכה:א

דתנן נתנו על פי הבור או על פי הדות ונתן שם אבן רבי יהודה אומר אם
מסיק מלמטה והוא נסוק מלמעלה טמא ואם לאו טהור וחכמים אומרים
הואיל והוסק מ"מ טמא

כלי שאינו מחוסר נתיצה אם טמא או טהור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כלי שאינו מחוסר נתיצה אם טמא או טהור

מחלוקת תנאים

שבת קכה:א

ובמאי קמיפלגי בהאי קרא (ויקרא יא, לה) תנור וכירים יותץ טמאים הם
וטמאים יהיו לכם **רבי יהודה** סבר מחוסר נתיצה טמא שאין מחוסר
נתיצה טהור **ורבנן** סברי טמאים יהיו לכם מ"מ

אם פקק המשמש לסגירת החלון ואינו מגיע עד הארץ
פוקקין בו בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם פקק המשמש לסגירת החלון ואינו מגיע עד הארץ
פוקקין בו בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכה:ב

זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת פקק החלון ר"א אומר
בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכ"א בין כך
ובין כך פוקקין בו

במניח אבן על גבי החבית, אם נעשה כיסוי לחבית או
בסיס לדבר האסור

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

במניח אבן על גבי החבית, אם נעשה כיסוי לחבית או
בסיס לדבר האסור

מחלוקת אמוראים

שבת קכה:ב

תנן התם אבן שעל פי החבית מטה על צידה והיא נופלת אמר רבה א"ר
אמי א"ר יוחנן לא לנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור
ורב יוסף א"ר אסי א"ר יוחנן לא לנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה
כיסוי להחבית

חריות (ענפים יבשים) של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן
לישיבה, אם צריך לקשור (מערב שבת כדי ליעדן לישיבה)
או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חריות (ענפים יבשים) של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן
לישיבה, אם צריך לקשור (מערב שבת כדי ליעדן לישיבה)
או לא

מחלוקת תנאים

שבת קכה:ב

דתניא **חריות של דקל** שגדרן לעצים ונמלך עליהן לישיבה צריך לקשור
רבן שמעון בן גמליאל אומר אין צריך לקשור

אם נגר שתלוי על הדלת ואינו מגיע לארץ מותר לנעול בו
בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נגר שתלוי על הדלת ואינו מגיע לארץ מותר לנעול בו
בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכו:א

ותניא איזהו נגר הנגרר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה כל שקשור
ותלוי וראשו מגיע לארץ ר' יהודה אומר זה אף במדינה מותר אלא איזהו
שבמדינה אסור כל שאינו לא קשור ולא תלוי ושומטו ומניחו בקרן זוית

חריות של דקל שגדרן לשם עצים ונמלך עליהן לשייבה,
אם צריך לקשור (ליעדן לשייבה כדי שיאכל לטלטלן)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חריות של דקל שגדרן לשם עצים ונמלך עליהן לישיבה,
אם צריך לקשור (ליעדן לישיבה כדי שיאכל לטלטלן)

מחלוקת תנאים

שבת קכ"ב

והתניא **חריות של דקל** שגדרן לשם עצים ונמלך עליהן לישיבה צריך
לקשר **רשב"ג** אומר אין צריך לקשר

אם כיסוי כלים שאין להם בית אחיזה (ידית) ניטלין בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כיסוי כלים שאין להם בית אחיזה (ידיית) ניטלין בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכו:ב

כל כיסוי הכלים שיש להם בית אחיזה ניטלין בשבת **א"ר יוסי** בד"א
בכיסוי קרקעות אבל בכיסוי הכלים בין כך ובין כך ניטלין בשבת

תבואה צבורה שעדיין לא נכנסה לאוצר ולא התחיל לתת לבהמתו בערב שבת, אם מותר לתת לבהמתו לאכול בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

תבואה צבורה שעדיין לא נכנסה לאוצר ולא התחיל לתת לבהמתו בערב שבת, אם מותר לתת לבהמתו לאכול בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכז:א

תנו רבנן תבואה צבורה בזמן שהתחיל בה מע"ש מותר להסתפק ממנה בשבת ואם לאו אסור להסתפק ממנה בשבת דברי ר"ש ר' אחא מתיר כלפי לייא

אם מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא (חיילים)
דמאי

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא (חיילים)
דמאי

מחלוקת תנאים

שבת קכז:ב

דתנן מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי ואמר רב הונא תנא
ב"ש אומרים אין מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי **וב"ה**
אומרים מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי

אם מותר לטלטל בשבת את החצב, החרדל ושברי זכוכית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לטלטל בשבת את החצב, החרדל ושברי זכוכית

מחלוקת תנאים

שבת קכח:א

ת"ר מטלטלין את החצב מפני שהוא מאכל לצביים ואת החרדל מפני שהוא מאכל ליונים **רשב"ג** אומר אף מטלטלין שברי זכוכית מפני שהוא מאכל לנעמיות

אם מותר לסוך בשמן ורד על גבי מכה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לסוך בשמן ורד על גבי מכה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכח:א

דתנו **בני מלכים** סכין על גבי מכותיהן שמן ורד שכן דרכן של בני מלכים
לסוך בחול **ר"ש** אומר כל ישראל בני מלכים הם

חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים שהתקינן למאכל
בהמה, אם לא ניתן לטלטלן אלא בשתי ידים, אם מותר או
אסור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים שהתקינן למאכל
בהמה, אם לא ניתן לטלטלן אלא בשתי ידים, אם מותר או
אסור

מחלוקת תנאים

שבת קכח:א

תנו רבנן חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אם התקינן למאכל בהמה
מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן **רשב"ג** אומר חבילין הניטלין
ביד אחד מותר לטלטלן בשתי ידים אסור לטלטלן

אם בשר תפל מותר לטלטלו בשבת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בשר תפל מותר לטלטלו בשבת

מחלוקת אמוראים

שבת קכח:א

איתמר בשר מליח מותר לטלטלו בשבת בשר תפל **רב הונא** אמר מותר לטלטלו **רב חסדא** אמר אסור לטלטלו

אם מותר לטלטל מים מגולים (שיש חשש שנחש נתן בהן
(ארס

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לטלטל מים מגולים (שיש חשש שנחש נתן בהן
ארס)

מחלוקת תנאים

שבת קכח:ב

תנו רבנן מטלטלין את העצמות מפני שהוא מאכל לכלבים בשר תפוח
מפני שהוא מאכל לחיה מים מגולין מפני שהן ראויין לחתול **רשב"ג** אומר
כל עצמן אסור לשהותן מפני הסכנה

אם מדדין עגלין וסייחין שגוררים עצמם בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מדדין עגלין וסייחין שגוררים עצמם בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכח:ב

מדדין עגלין וסייחין אשה מדדה את בנה אמר **רבי יהודה** אימתי בזמן
שהוא נוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור

אם עושין כל צרכי מילה בשבת (גם מה שאפשר להכין
מערב שבת)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עושין כל צרכי מילה בשבת (גם מה שאפשר להכין
מערב שבת)

מחלוקת תנאים

שבת קכח:ב

אין מילדין את הבהמה ביום טוב אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת
וקורין לה חכמה ממוקום למקום ומחללין עליה את השבת **וקושרין** את
הטיבור **רבי יוסי** אומר אף חותכין וכל צרכי מילה עושין בשבת

כיצד מסעדין את היולדת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

כיצד מסעדין את היולדת

מחלוקת אמוראים

שבת קכח:ב

כיצד מסעדין **רב יהודה** אמר אוחז את הולד שלא יפול לארץ **רב נחמן**
אמר דוחק בבשר כדי שיצא הולד תניא כוותיה דרב יהודה כיצד מסעדין
אוחזין את הולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו
כדי שינק

מאימתי פתיחת הקבר (הרחם)

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מאימתי פתיחת הקבר (הרחם)

מחלוקת אמוראים

שבת קכט:א

מאימתי פתיחת הקבר אמר **אביי** משעה שתשב על המשבר **רב הונא**
בריה דרב יהושע אמר משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה
שחברותיה נושאות אותה באגפיה

עד מתי פתיחת הקבר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

עד מתי פתיחת הקבר

מחלוקת אמוראים

שבת קכט:א

עד מתי פתיחת הקבר אמר **אבוי** שלשה ימים רבא אמר משמיה **דרב יהודה** שבעה ואמרי לה שלשים אמרי נהרדעי חיה ג' ז' ול' ג' בין אמרה צריכה אני ובין אמרה לא צריכה אני מחללין עליה את השבת ז' אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת אמרה לא צריכה אני אין מחללין עליה את השבת ל' אפי' אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת אבל עושין ע"י ארמאי

אם צרכי סעודה זה בשר או יין

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם צרכי סעודה זה בשר או יין

מחלוקת אמוראים

שבת קכט:א

לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו הקיז דם ואין לו מה
יאכל ימכור מנעלים שברגליו ויספיק מהן צרכי סעודה מאי צרכי סעודה
רב אמר בשר **ושמואל** אמר יין

אם קושרין הטבור והשליה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם קושרין הטבור והשליה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קכט:ב

ת"ר קושרין הטבור **ר' יוסי** אומר אף חותכין וטומנין השליא כדי שיחם הולד אמר **רשב"ג** בנות מלכים טומנות בספלים של שמן בנות עשירים בספוגים של צמר בנות עניים במוכין

אם מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת מותר לעשותה
בשבת לצורך ברית מילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת מותר לעשותה
בשבת לצורך ברית מילה

מחלוקת תנאים

שבת קל:א

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת מגולה ובסכנה
מכסהו ע"פ עדים ועוד אמר ר"א כורתים עצים לעשות פחמין לעשות
(כלי) ברזל כלל אמר **ר"ע** כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה
את השבת (ומילה) שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת

אם צריך פסוק שמילה דוחה צרעת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם צריך פסוק שמילה דוחה צרעת

מחלוקת תנאים

שבת קלג:א

דתניא בשר ואף על פי שיש שם בהרת ימול דברי **רבי יאשיה רבי יונתן**
אומר אינו צריך שבת חמורה דוחה צרעת לא כ"ש

ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט (אדם) הפסח עד
החזה או את כולו (שהרי היא מלאכה שיכול לעשותה
במוצ"ש)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט (אדם) הפסח עד
החזה או את כולו (שהרי היא מלאכה שיכול לעשותה
במוצ"ש)

מחלוקת תנאים

שבת קלג:ב

דתניא ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט (אדם) הפסח עד החזה
דברי רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה וחכ"א מפשיטין את כולו

אם הירח נראה בעליל שיש להניח שראוהו בית דין
בירושלים, אם מחללים העדים ויוצאים חוץ לתחום
בשבת כדי לתת עדותם
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הירח נראה בעליל שיש להניח שראוהו בית דין
בירושלים, אם מחללים העדים ויוצאים חוץ לתחום בשבת
כדי לתת עדותם

מחלוקת תנאים

שבת קלג:ב

דתנן **בין שנראה בעליל** ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת
רבי יוסי אומר נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת

אם טורפין (מערבבין) יין ושמן לחולה שאין בו סכנה
בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם טורפין (מערבבין) יין ושמן לחולה שאין בו סכנה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קלד:א

דתניא **אין טורפין** יין ושמן לחולה בשבת אמר ר"ש בן אלעזר משום ר"מ
אף טורפין יין ושמן

אם מרחיצין את הקטן בין לפני המילה בין לאחר המילה
או רק ביום השלישי למילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מרחיצין את הקטן בין לפני המילה בין לאחר המילה
או רק ביום השלישי למילה

מחלוקת תנאים

שבת קלד:ב

מרחיצין את הקטן בין לפני המילה ובין לאחר המילה ומזלפין עליו ביד
אבל לא בכלי ר"א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל
להיות בשבת שנאמר (בראשית לד, כה) ויהי ביום השלישי בהיותם
כואבים ספק ואנדרוגינוס אין מחללין עליו את השבת ורבי יהודה מתיר
באנדרוגינוס

אם מותר לתת מים חמים ושמן על גבי מכה בשבת בחולה
שאין בו סכנה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר לתת מים חמים ושמן על גבי מכה בשבת בחולה
שאין בו סכנה

מחלוקת אמוראים

שבת קלד:ב

אמר **רב** אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת **ושמואל** אמר נותן
חוץ למכה ושותת ויורד למכה

אם מלין אנדריגונוס ומי שנולד מהול (בהקזת דם) בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מלין אנדריוגונוס ומי שנולד מהול (בהקזת דם) בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קלה:א

תנו רבנן (ויקרא יב, ג) ערלתו ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא ספק דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא אנדרוגינוס דוחה את השבת **רבי יהודה** אומר אנדרוגינוס דוחה את השבת וענוש כרת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא נולד בין השמשות דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא נולד כשהוא מהול דוחה את השבת

תינוק שנולד כשהוא מהול והברית בשבת, אם צריך
להטיף ממנו דם ברית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

תינוק שנולד כשהוא מהול והברית בשבת, אם צריך להטיף
ממנו דם ברית

מחלוקת תנאים

שבת קלה:א

ולא נולד כשהוא מהול דוחה את השבת **שב"ש** אומרים צריך להטיף ממנו
דם ברית **וב"ה** אומרים אינו צריך א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב"ש
וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית מפני שערלה
כבושה היא על מה נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול **שבית שמאי**
אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית **ובה"א** א"צ להטיף ממנו דם ברית

נולד כשהוא מהול, אם מטיפין ממנו דם בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נולד כשהוא מהול, אם מטיפין ממנו דם בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קלה:א

דתניא רבי אליעזר הקפר אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו לחלל עליו את השבת **ב"ש** אומרים מחללין עליו את השבת **וב"ה** אומרים אין מחללין עליו את השבת

אם קטן כשר לקדש מי חטאת לתת אפר על המים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם קטן כשר לקדש מי חטאת לתת אפר על המים

מחלוקת תנאים

שבת קלז:א

הכל כשרים לקדש חוץ מחש"ו רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה
ואנדרוגינוס

מי שהיו לו ב' תינוקות, אחד למול אחר השבת וא' למול
בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, אם חייב
חטאת או לא
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שהיו לו ב' תינוקות, אחד למול אחר השבת וא' למול
בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, אם חייב
חטאת או לא

מחלוקת תנאים

שבת קלז:א

א"ר מאיר לא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד
למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא פטור
על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול אחר השבת וא' למול
בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת **שר"א** מחייב חטאת **ורבי**
יהושע פוטר

אם תולין את המשמרת (מסננת שנותנים בה שמרים)
בי"ט ונותנין לתלויה (מוספים שמרים למסננת) בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם תולין את המשמרת (מסננת שנותנים בה שמרים) בי"ט
ונותנין לתלויה (מוספים שמרים למסננת) בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קלז:ב

רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת בי"ט ונותנין לתלויה בשבת **וחכ"א**
אין תולין את המשמרת בי"ט ואין נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין
לתלויה ביו"ט

אם פקק החלון (ארובת הגג) בזמן שאינו קשור ותלוי
פוקקין (סותמים) בו בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם פקק החלון (ארובת הגג) בזמן שאינו קשור ותלוי
פוקקין (סותמים) בו בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קלז:ב

דתנן פקק החלון ר"א אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין
פוקקין בו וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו

אם מוסיפים אוהל עראי ביום טוב ובשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מוסיפים אוהל עראי ביום טוב ובשבת

מחלוקת תנאים

שבת קלז:ב

ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה בי"ט ואין צ"ל בשבת לא נחלקו אלא להוסיף **שר"א** אומר אין מוסיפין בי"ט ואין צ"ל בשבת **וחל"א** מוסיפין בשבת ואין צ"ל ביום טוב ר"א סבר לה כרבי יהודה דתניא אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד

אם אשה שיצאה בשבת בעיר של זהב (מן תכשיט) חייבת
חטאת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אשה שיצאה בשבת בעיר של זהב (מן תכשיט) חייבת
חטאת

מחלוקת תנאים

שבת קלח:א

דתניא לא תצא אשה בעיר של זהב ואם יצאה חייבת חטאת דברי ר"מ
וחכמים אומרים לא תצא ואם יצאה פטורה **ר"א** אומר יוצאה אשה בעיר
של זהב לכתחילה

אם כירה שנשמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כירה שנשמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה

מחלוקת תנאים

שבת קלח:ב

דתניא **כירה שנשמטה** אחת מירכותיה מותר לטלטלה שתיים אסור **רב**
אמר אפילו חד נמי אסור גזירה שמא יתקע

מה מותר לעשות עבור האורחים בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה מותר לעשות עבור האורחים בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קלט:ב

נותנין מים ע"ג השמרים בשביל שיצולו ומסננין את היין בסודרין
ובכפיפה מצרית ונותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין אנומלין בשבת
ר' יהודה אומר בשבת בכוס ביו"ט בלגין ובמועד בחבית **רבי צדוק** אומר
הכל לפי האורחין

אם מותר למחות חרדל שלש מערב שבת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר למחות חרדל שלש מערב שבת

מחלוקת אמוראים

שבת קמ:א

איתמר חרדל שלשו מע"ש למחר אמר רב ממחו בכלי אבל לא ביד א"ל
שמואל ביד אטו כל יומא ממחו ליה ביד מאכל חמורים הוא אלא אמר
שמואל ממחו ביד ואינו ממחו בכלי אתמר ר"א אמר אחד זה ואחד זה
אסור **ורבי יוחנן** אמר אחד זה ואחד זה מותר

אם שורין את החלתית בצונן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שורין את החלתית בצונן

מחלוקת תנאים

שבת קמ:א

אין שורין את החלתית לא בחמין ולא בצונן רבי יוסי אומר בחמין אסור
בצונן מותר

אם גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי
(בשבת)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי
(בשבת)

מחלוקת תנאים

שבת קמ:ב

גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי **רבי דוסא וחכמים**
אוסרין נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת

הקש שעל גבי המטה שלא היה מותר מערב שבת, אם
מותר לנענעו שיפול

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הקש שעל גבי המטה שלא היה מותר מערב שבת, אם
מותר לנענעו שיפול

מחלוקת תנאים

שבת קמא:א

הקש שעל גבי המטה לא ינענענו בידו אלא מנענעו בגופו ואם היה מאכל
בהמה או שהיה עליו כר או סדין מנענעו בידו מכבש של בעלי בתים
מתירין אבל לא כובשין ושל כובסין לא יגע בו ר' יהודה אומר אם היה
מותר מע"ש מתיר את כולו ושומטו

טיט שעל גבי רגלו מקנחו בכותל ולא בקרקע

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

טיט שעל גבי רגלו מקנחו בכותל ולא בקרקע

מחלוקת אמוראים

שבת קמא:א

אמר אביי ואיתימא **רב יהודה** טיט שע"ג רגלו מקנחו בקרקע ואין מקנחו בכותל אמר רבא מ"ט בכותל לא משום דמיחזי כבונה הא בנין חקלאה הוא אלא אמר רבא מקנחו בכותל ואין מקנחו בקרקע דילמא אתי לאשוויי גומות איתמר **מר בריה דרבינא** אמר אחד זה ואחד זה אסור **רב פפא** אמר אחד זה ואחד זה מותר

מנעל שעל גבי אימוס (תבנית המנעל), אם טמא או טהור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מנעל שעל גבי אימוס (תבנית המנעל), אם טמא או טהור

מחלוקת תנאים

שבת קמא:ב

רבנן דתנן מנעל שעל גבי אימוס **רבי אליעזר** מטהר **וחכמים** מטמאים

סאת תרומה שנפלה לפחות ממאה של טבל ונפל מן
התערובת למקום אחר של טבל, אם התערובת כתרומת
ודאי או לפי החשבון מהתחלה
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

סאת תרומה שנפלה לפחות ממאה של טבל ונפל מן
התערובת למקום אחר של טבל, אם התערובת כתרומת
ודאי או לפי החשבון מהתחלה

מחלוקת תנאים

שבת קמב:א

דתנן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו ונפל מן המדומע למקום
אחר **רבי אליעזר** אומר מדמעת כתרומת ודאי **וחכמים** אומרים אין
המדומע מדמע אלא לפי חשבון

סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביה עד שנפלה
אחרת, אם אסורה או מותרת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביה עד שנפלה
אחרת, אם אסורה או מותרת

מחלוקת תנאים

שבת קמב:א

כדתנן **סאה תרומה** שנפלה למאה ולא הספיק להגביה עד שנפלה אחרת
הרי זו אסורה **ור"ש** מתיר

רצה לאכול בשבת מן תבואה שלא כיצד ינהג

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

רצה לאכול בשבת מן תבואה שלא כיצד ינהג

מחלוקת תנאים

שבת קמב:ב

דתניא **רבי יהודה** אומר מעלין את המדומע באחד ומאה **רבי שמעון בן אלעזר** אומר נותן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר **דרבי יהודה** עדיפא מדר"ש בן אלעזר

אם מעבירין מעל השולחן עצמות וקליפות ואם מנערים
את המפה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מעבירין מעל השולחן עצמות וקליפות ואם מנערים
את המפה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קמג:א

ב"ש אומרים מעבירין מעל השולחן עצמות וקליפין **וב"ה** אומרים מסלק
את הטבלא כולה ומנערה מעבירין מלפני השולחן פירורין פחות מכזית
ושער של אפונין ושער עדשים מפני שהוא מאכל בהמה ספוג אם יש לו
עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו **וחכמים** אומרים בין
כך ובין כך ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה

אם היוצא מן הפירות בשבת מכונס לפירות ולא לשתיה,
מותר או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם היוצא מן הפירות בשבת מכונס לפירות ולא לשתיה,
מותר או לא

מחלוקת תנאים

שבת קמג:ב

חבית שנשברה מצילין הימנה מזון שלש סעודות ואומר לאחרים באו
והצילו לכם ובלבד שלא יספוג אין סוחטין את הפירות להוציא מהן
משקין ואם יצאו מעצמן אסורין **ר' יהודה** אומר אם לאוכלין היוצא מהן
מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור

אם חלות דבש שריסקן מערב שבת ויצאו בשבת מעצמן,
אסורין או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חלות דבש שריסקן מערב שבת ויצאו בשבת מעצמן,
אסורין או לא

מחלוקת תנאים

שבת קמג:ב

חלות דבש שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין ורבי אליעזר מתיר

תותים שמשך מהן מים ורמונים שמשך מהן יין והכניסן
לאוכלין, אם היוצא מהן מותר למשקין או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

תותים שמשך מהן מים ורמונים שמשך מהן יין והכניסן
לאוכלין, אם היוצא מהן מותר למשקין או לא

מחלוקת תנאים

שבת קמג:ב

דתניא **זיתים שמשך** מהן שמן וענבים שמשך מהן יין והכניסן בין לאוכל
בין למשקין היוצא מהן אסור תותים שמשך מהן מים ורמונים שמשך מהן
יין והכניסן לאוכלין היוצא מהן מותר למשקין ולסתם היוצא מהן אסור
דברי **רבי יהודה וחכמים** אומרים בין לאוכלין בין למשקין היוצא מהן
אסור

המקיים קוצים בכרם, אם קדש (אוסר בכלאי הכרם גם
את הקוצים) או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המקיים קוצים בכרם, אם קדש (אוסר בכלאי הכרם גם את
הקוצים) או לא

מחלוקת תנאים

שבת קמד:ב

דתנן המקיים קוצים בכרם ר"א אומר קדש וחכ"א אינו מקדש אלא דבר
שכמוהו מקיימין

אם מותר לסחוט שלקות לצורך מימהן

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר לסחוט שלקות לצורך מימהן

מחלוקת אמוראים

שבת קמה:א

כבשים שסחטן אמר **רב** לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר **ושמואל** אמר אחד זה ואחד זה לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור **רבי יוחנן** אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן חייב חטאת

התירוצים למחלוקת הקודמת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

התירוצים למחלוקת הקודמת

מחלוקת אמוראים

שבת קמה:א

רב מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש בד"א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחטן חייב חטאת **שמואל** מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת הוא הדין לשלקות בד"א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחטן חייב חטאת **ר' יוחנן** מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים לצורך השבת אבל לא למוצ"ש אחד כבשים ואחד שלקות בד"א לגופן אבל למימיהן לא יסחוט ואם סחטן נעשה כמי שסחט זיתים וענבים וחייב חטאת

זיתים וענבים שריסקן מערב שבת, אם מותרין בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

זיתים וענבים שריסקן מערב שבת, אם מותרין בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קמה:ב

זיתים וענבים שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין **ור"א** **ור"ש** מתירין

אם נוקבין מגופה של חבית בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נוקבין מגופה של חבית בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קמו:א

שובר אדם את החבית לאכול הימנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי ואין נוקבין מגופה של חבית דברי **ר' יהודה וחכמים** מתירין

אדם שיורד בשבת לטבול עם אלונטית (מגבת), אם
חוששים שיבא לידי סחיטה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אדם שיורד בשבת לטבול עם אלונטית (מגבת), אם
חוששים שיבא לידי סחיטה

מחלוקת תנאים

שבת קמז:ב

תנו רבנן מסתפג אדם באלונטית ומניחה בחלון ולא ימסרנה לאוליירין
מפני שחשודים על אותו דבר **רבי שמעון** אומר מסתפג באלונטית אחת
ומביאה בידו לתוך ביתו

אם אין רואין במראה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אין רואין במראה בשבת

מחלוקת תנאים

שבת קמט:א

תניא **אין רואין** במראה בשבת **רבי מאיר** מתיר במראה הקבוע בכותל

אם עוליו על אילן ביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עוליו על אילן ביום טוב

מחלוקת תנאים

שבת קנד:ב

דקתני זה הכלל כל אילו שינטל האילן ויכולה לעמוד עולין לה ביו"ט ש"מ
לימא כתנאי **אין עולין** לה ביו"ט רשב"א אומר משום **ר"מ** עולין לה ביו"ט
מאי לאו בהא קמיפלגי **דמ"ס** צדדין אסורין **ומר סבר** מותרין אמר אביי
לא דכ"ע צדדין אסורין והכא בצדי צדדין קמיפלגי מ"ס צדי צדדין אסורין
ומ"ס צדי צדדין מותרין

אם מרסקין את החרובין לפני הבהמה ביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מרסקין את החרובין לפני הבהמה ביום טוב

מחלוקת תנאים

שבת קנה:א

מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה ומפספסין את הכיפין אבל לא את הזירין
אין מרסקין לא את השחת **ולא את החרובין** לפני בהמה בין דקה ובין
גסה **רבי יהודה** מתיר בחרובין לדקה

אם אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים, אם
האחרון חייב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים, אם
האחרון חייב

מחלוקת תנאים

שבת קנה:ב

דתניא אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים האחרון חייב דברי רבי
רבי יוסי בר יהודה אומר אינו חייב עד שיגבל

אם יש מזל לישראל או ישראל לא מושפעין ממזל

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם יש מזל לישראל או ישראל לא מושפעין ממזל

מחלוקת אמוראים

שבת קנו:א

איתמר **רבי חנינא** אומר מזל מחכים מזל מעשיר ויש מזל לישראל **רבי יוחנן** אמר אין מזל לישראל ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא"ר יוחנן מניין שאין מזל לישראל שנאמר (ירמיהו י, ב) כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה הם יחתו ולא ישראל

אם מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני
הכלבים או שצריך להכין מערב שבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים או שצריך להכין מערב שבת

מחלוקת תנאים

שבת קנו:ב

מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים רבי יהודה אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן

אם מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין או מנערים את
הטבלה (המפה)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין או מנערים את
הטבלה (המפה)

מחלוקת תנאים

שבת קנז:א

ב"ש אומרים מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין וב"ה אומרים מסלק
את הטבלה כולה ומנערה

הפרת נדרים כל היום או מעת לעת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הפרת נדרים כל היום או מעת לעת

מחלוקת תנאים

שבת קנז:א

דתניא הפרת נדרים כל היום רבי יוסי בר יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו מעת לעת

מחלוקות הש"ס מסכת עירובין

COPYRIGHT © 2020

כל הזכויות שמורות למחבר

Shmuel Zvuloni

All Rights Reserved

No part of this book may be reproduced, transmitted, copied or translated in any paper or digital media

היות והושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבין לאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, תרגום בנייר ובשום אמצעי דיגיטלי.

אם מבוי הגבוה מעשרים אמה פסול וצריך למעטו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מבוי הגבוה מעשרים אמה פסול וצריך למעטו

מחלוקת תנאים

עירובין ב:א

מבוי שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה ימעט **ר' יהודה** אומר אינו צריך
והרחב מעשר אמות ימעט ואם יש לו צורת הפתח אע"פ שהוא רחב
מעשר אמות אין צריך למעט

אם סוכה הגבוהה מעשרים אמה פסולה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם סוכה הגבוהה מעשרים אמה פסולה

מחלוקת תנאים

עירובין ב:א

תנן התם **סוכה שהיא גבוהה** למעלה מעשרים אמה פסולה **ורבי יהודה** מכשיר

אם מבוי הרחב מעשר אמות פסול וצריך למעטו או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מבוי הרחב מעשר אמות פסול וצריך למעטו או לא

מחלוקת תנאים

עירובין ב:ב

דתניא **והרחב** מי' אמות ימעט **ר' יהודה** אומר אינו צריך למעט

מבוי גבוה מעשרים אמה, אם כשר או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מבוי גבוה מעשרים אמה, אם כשר או לא

מחלוקת תנאים

עירובין ב:ב

והתניא **מבוי שהוא** גבוה מכ אמה ימעט **ורבי יהודה** מכשיר עד מ' ונ'
אמה **ותני בר קפרא** עד מאה

הכשר מבוי, אם לחי וקורה או אחד מהם מספיק

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הכשר מבוי, אם לחי וקורה או אחד מהם מספיק

מחלוקת תנאים

עירובין ב:ב

תנן הכשר מבוי **ב"ש** אומרים לחי וקורה **וב"ה** אומרים לחי או קורה

קרחת הכרם כמה אמות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

קרחת הכרם כמה אמות

מחלוקת תנאים

עירובין ג:ב

דתנן קרחת הכרם **ב"ש** אומרים עשרים וארבע אמות **וב"ה** אומרים שש
עשרה אמות ומחול הכרם בית שמאי אומרים שש עשרה אמות ובית הלל
אומרים שתים עשרה אמות

אם כרם הנטוע על פחות מארבע אמות נקרא כרם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כרם הנטוע על פחות מארבע אמות נקרא כרם

מחלוקת תנאים

עירובין ג:ב

דתנן כרם הנטוע על פחות מארבע אמות **רבי שמעון** אומר אינו כרם
וחכמים אומרים כרם ורואין את האמצעיים כאילו אינם

כיצד מערבין דרך רשות הרבים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כיצד מערבין דרך רשות הרבים

מחלוקת תנאים

עירובין ו:א

ת"ר כיצד מערבין דרך רה"ר עושה צורת הפתח מכאן ולחי וקורה מכאן
חנניה אומר **ב"ש** אומרים עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא
ונכנס נועל **ב"ה** אומרים עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן ורה"ר מי
מיערבא

כמה יהיו חסרים משדרה וגולגולת (של מת) כדי שלא
יטמא באוהל

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה יהיו חסרים משדרה וגולגולת (של מת) כדי שלא
יטמא באוהל

מחלוקת תנאים

עירובין ז:א

השדרה והגולגולת שחסרו וכמה חסרון בשדרה בש"א שתי חוליות וב"ה
אומרים חוליא אחת ובגולגולת בש"א כמלא מקדח וב"ה אומרים כדי
שינטל מן החי וימות

אם מותר להשתמש תחת הקורה בשבת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר להשתמש תחת הקורה בשבת

מחלוקת אמוראים

עירובין ח:ב

איבעיא להו מהו להשתמש תחת הקורה רב ורבי חייא ור' יוחנן אמרו
מותר להשתמש תחת הקורה שמואל ורבי שמעון בר רבי ור"ש בן לקיש
אמרו אסור להשתמש תחת הקורה

אם לדברי האוסר (להשתמש במבוי מתחת לקורה) מותר

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם לדברי האוסר (להשתמש במבוי מתחת לקורה) מותר

מחלוקת אמוראים

עירובין ח:ב

בעא מיניה רמי בר חמא **מרב חסדא** נעץ שתי יתידות בשני כותלי מבוי מבחוץ והניח קורה על גביהן מהו א"ל לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר **רבא** אמר לדברי האוסר נמי אסור

מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מד' אם מותר להשתמש
בלבוד או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מד' אם מותר להשתמש
בלבוד או לא

מחלוקת תנאים

עירובין ט:א

אמר ר' יוחנן מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מד' באנו למחלוקת רשב"ג
ורבנן לרשב"ג דאמר אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של לחי
הפנימי לרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של חיצון
אבל בין לחיין דכולי עלמא אסור

נראה מבחוץ (כלחי לעוברי רשות הרבים) ושוה מבפנים
(לא נראה כלחי למי שגר בתוך המבוי), אם נידון משום
לחי או לא
היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

נראה מבחוץ (כלחי לעוברי רשות הרבים) ושוה מבפנים
(לא נראה כלחי למי שגר בתוך המבוי), אם נידון משום
לחי או לא

מחלוקת אמוראים

עירובין ט:ב

איתמר נראה מבפנים ושוה מבחוץ נידון משום לחי נראה מבחוץ ושוה
מבפנים **רבי חייא ורבי שמעון ב"ר** חד אמר נידון משום לחי וחד אמר
אינו נידון משום לחי

צורת הפתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן,
אם צריכין ליגע או אין צריכין ליגע

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

צורת הפתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן,
אם צריכין ליגע או אין צריכין ליגע

מחלוקת אמוראים

עירובין יא:ב

צורת הפתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן צריכין ליגע או
אין צריכין ליגע **רב נחמן** אמר אין צריכין ליגע **ורב ששת** אמר צריכין
ליגע

אם כיפה חייבת במזוזה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כיפה חייבת במזוזה

מחלוקת תנאים

עירובין יא:ב

תנינא כיפה ר"מ מחייב במזוזה **וחכמים** פוטרין ושויין שאם יש ברגליה
עשרה שהיא חייבת

אם סוברין חוקקין להשלים או אין סוברין חוקקין להשלים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם סוברין חוקקין להשלים או אין סוברין חוקקין להשלים

מחלוקת תנאים

עירובין יא:ב

כי פליגי ביש ברגליה ג' וגבוהה עשרה ואין רחבה ארבעה ויש בה לחוק
להשלימה לארבעה ר' מאיר סבר חוקקין להשלים ורבנן סברי אין חוקקין
להשלים

הכשר מבוי, אם בלחי וקורה או בלחי או בקורה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הכשר מבוי, אם בלחי וקורה או בלחי או בקורה

מחלוקת תנאים

עירובין יא:ב

הכשר מבוי **ב"ש** אומרים לחי וקורה **וב"ה** אומרים או לחי או קורה רבי אליעזר אומר לחיין משום ר' ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר"ע לא נחלקו ב"ש וב"ה על מבוי שהוא פחות מארבע אמות שהוא נותר או בלחי או בקורה על מה נחלקו על רחב מארבע אמות ועד עשר **שב"ש** אומרים לחי וקורה **וב"ה** אומרים או לחי או קורה א"ר עקיבא על זה ועל זה נחלקו

אם הכשר מבוילחי וקורה או לחי עם קורה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הכשר מבוז לחי וקורה או לחי עם קורה

מחלוקת תנאים

עירובין יא:ב

כמאן דלא כחנניה ולא כתנא קמא אמר רב יהודה הכי קאמר הכשר מבוז
סתום כיצד ב"ש אומרים לחי וקורה וב"ה אומרים או לחי או קורה

אם חצר ניתרת בפס אחד או בשני פסין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חצר ניתרת בפס אחד או בשני פסין

מחלוקת תנאים

עירובין יב:א

דתניא **חצר ניתרת** בפס אחד **רבי** אומר בשני פסין

אם לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו חוץ מפרשת
שבמקדש או חוץ מפרשת סוטה בכל מקום

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו חוץ מפרשת
שבמקדש או חוץ מפרשת סוטה בכל מקום

מחלוקת תנאים

עירובין יג:א

תניא רבי יהודה אומר ר"מ היה אומר לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו
חוץ מפרשת סוטה ורבי יעקב אומר משמו חוץ מפרשת סוטה שבמקדש

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית, אם יצא
או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית, אם יצא
או לא

מחלוקת תנאים

עירובין יג:ב

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית **בית שמאי** פוסלין **וב"ה**
מכשירין אמרו ב"ה לב"ש לא כך היה מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה
לבקר את ר' יוחנן בן החורנית ומצאוהו יושב ראשו ורובו בסוכה ושלחנו
בתוך הבית אמרו להן בית שמאי (אי) משם ראייה אף הן אמרו לו אם כך
היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך

אם לבוד זה לפחות שלושה טפחים או לפחות ארבעה
טפחים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם לבוד זה לפחות שלושה טפחים או לפחות ארבעה טפחים

מחלוקת תנאים

עירובין יד:א

ת"ר קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אין צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת **רבן שמעון בן גמליאל** אומר פחות מד' אין צריך להביא קורה אחרת ארבע צריך להביא קורה אחרת

כמה צריך להיות רוחב הלחי

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה צריך להיות רוחב הלחי

מחלוקת תנאים

עירובין יד:ב

לחייך שאמרו גובהן עשרה טפחים ורחבן ועוביין כל שהוא ר' יוסי אומר רחבן ג' טפחים

אם עושין לחי בדבר שיש בו רוח חיים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עושין לחי בדבר שיש בו רוח חיים

מחלוקת תנאים

עירובין טו:א

בכל עושין לחיין אפילו בדבר שיש בו רוח חיים **ורבי מאיר** אוסר ומטמא משום גולל

אם כותבין גט על בעל חיים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כותבין גט על בעל חיים

מחלוקת תנאים

עירובין טו:ב

ור' מאיר מטהר וכותבין עליו גיטי נשים ור' יוסי הגלילי פוסל

אמר על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם, אם מגורשת
או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אמר על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם, אם מגורשת
או לא

מחלוקת תנאים

עירובין טו:ב

ור' יוסי הגלילי האי סברא מנא ליה נפקא ליה מספר כריתות ספר כורתה
ואין דבר אחר כורתה **ורבנן** האי ספר כריתות מיבעי ליה לדבר הכורת
בינו לבינה לכדתניא הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין על מנת שלא
תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות כל שלשים יום הרי זה כריתות
ורבי יוסי הגלילי נפקא ליה מכרת כריתות **ורבנן** כרת כריתות לא דרשי

מחיצה שהחלק הפרוץ בה שווה לחלק הבנוי שבה, אם
כשרה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מחיצה שהחלק הפרוץ בה שווה לחלק הבנוי שבה, אם
כשרה

מחלוקת אמוראים

עירובין טו:ב

איתמר פרוץ כעומד **רב פפא** אמר מותר **רב הונא בריה דרב יהושע** אמר
אסור רב פפא אמר מותר הכי אגמריה רחמנא למשה לא תפרוץ רובה רב
הונא בריה דרב יהושע אמר אסור הכי אגמריה רחמנא למשה גדור רובה

אם מחיצה שאינה של שתי וערב נחשבת למחיצה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מחיצה שאינה של שתי וערב נחשבת למחיצה

מחלוקת תנאים

עירובין טז:ב

כל מחיצה שאינה של שתי וערב אינה מחיצה דברי **רבי יוסי בר'**
יהודה וחכמים אומרים אחד משני דברים

אם מאכילין את העניים דמאי או לא (תבואה שיש ספק
אם נעשרה)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מאכילין את העניים דמאי או לא (תבואה שיש ספק
אם נעשרה)

מחלוקת תנאים

עירובין יז:ב

תנא **בית שמאי** אומרים אין מאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא
דמאי **ובית הלל** אומרים מאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא דמאי

אם עושים פסין (שיהיה מותר לטלטל בהם מים) לבאר
היחיד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עושים פסין (שיהיה מותר לטלטל בהם מים) לבאר
היחיד

מחלוקת תנאים

עירובין כב:ב

אחד בור הרבים ובאר הרבים ובאר היחיד עושין להן פסין אבל לבור
היחיד עושין לו מחיצה גבוה י' טפחים דברי ר' עקיבא ר' יהודה בן בבא
אומר אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד ולשאר עושין חגורה גבוה
עשרה טפחים

אם מותר לטלטל בגינה שאין בה בית או מערה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לטלטל בגינה שאין בה בית או מערה

מחלוקת תנאים

עירובין כג:א

ועוד אמר ר' יהודה בן בבא הגינה והקרפף שהן שבעים אמה ושיריים על ע' אמה ושיריים המוקפות גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה או שתהא סמוכה לעיר ר' יהודה אומר אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה רבי עקיבא אומר אפילו אין בה אחת מכל אלו מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא בה שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים

אם צריך ריבוע של ארבע אמות על ארבע אמות כדי
שיהיה מותר לטלטל בו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם צריך ריבוע של ארבע אמות על ארבע אמות כדי
שיהיה מותר לטלטל בו

מחלוקת תנאים

עירובין כג:א

רבי אליעזר אומר אם היתה ארכה יתר על רחבה אפי' אמה אחת אין מטלטלין בתוכה **רבי יוסי** אומר אפילו ארכה פי שנים ברחבה מטלטלין בתוכה אמר רבי אלעאי שמעתי **מרבי אלעזר** ואפילו היא כבית כור וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו אבל להם מותר וכן שמעתי ממנו שיוצאין בערקבלין בפסח וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי

אכסדרה בתוך הבקעה, אם מותר לטלטל בתוכה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אכסדרה בתוך הבקעה, אם מותר לטלטל בתוכה

מחלוקת אמוראים

עירובין כה:א

דאיתמר אכסדרה בבקעה **רב** אמר מותר לטלטל בכולה **ושמואל** אמר אין מטלטלין אלא בד' אמות רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בארבע אמות לא אמרי' פי תקרה יורד וסותם

אם שקדים המרים גדולים ושקדים המתוקים קטנים
פטורים מן המעשר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שקדים המרים גדולים ושקדים המתוקים קטנים
פטורים מן המעשר

מחלוקת תנאים

עירובין כח:ב

תניא **שקדים המרים** קטנים חייבין גדולים פטורין מתוקים גדולים חייבין
קטנים פטורין **רבי שמעון ברבי יוסי** אומר משום אביו זה וזה לפטור

מה מברכין על קור (כמין עץ מבושל שאפשר לאוכלו)

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מה מברכין על קור (כמין עץ מבושל שאפשר לאוכלו)

מחלוקת אמוראים

עירובין כח:ב

דאמר קור **רב יהודה** אמר בורא פרי האדמה **ושמואל** אמר שהכל נהיה בדברו רב יהודה אמר בורא פרי האדמה אוכלא הוא ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו כיון שסופו להקשות לא מברכין עילויה בורא פרי האדמה

כמה משאירין לעני בגורן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה משאירין לעני בגורן

מחלוקת תנאים

עירובין כט:א

דתנן אין פוחתין לעני בגורן מחצי קב חטין וקב שעורין **רבי מאיר** אומר חצי קב שעורין וקב וחצי כוסמין וקב גרוגרות או מנה דבילה **רבי עקיבא** אומר פרס וחצי לוג יין ר"ע אומר רביעית ורביעית שמן ר"ע אומר שמינית ושאר כל הפירות

שיעור לענין עירוב חצרות, אם בשר כדי לאכול בו (עם לחם), או לאכול הימנו (לבדו) שיעור שתי סעודות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

שיעור לענין עירוב חצרות, אם בשר כדי לאכול בו (עם לחם), או לאכול הימנו (לבדו) שיעור שתי סעודות

מחלוקת אמוראים

עירובין כט:ב

אמר שמואל כל שהוא ליפתן כדי לאכול בו כל שאינו ליפתן כדי לאכול הימנו בשר חי כדי לאכול הימנו בשר צלי **רבה** אמר כדי לאכול בו **ורב יוסף** אמר כדי לאכול הימנו

אם מערבין לנזיר בין ולישראל בתרומה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה

מחלוקת תנאים

עירובין ל:א

דלא כב"ש דתניא **ב"ש** אומרים אין מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה
ב"ה אומרים מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה

הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל, אם טמא או
טהור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל, אם טמא או
טהור

מחלוקת תנאים

עירובין ל:ב

דתניא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל **רבי** מטמא **רבי יוסי** ברבי
יהודה מטהר במאי קמיפלגי מ"ס אהל זרוק לאו שמיה אהל ומ"ס אהל
זרוק שמיה אהל

אם מותר לקנות בית באיסורי הנאה ואם מצות ליהנות
ניתנו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לקנות בית באיסורי הנאה ואם מצות ליהנות
ניתנו

מחלוקת תנאים

עירובין לא:א

מ"ט **דרבנן** קסברי אסור לקנות בית באיסורי הנאה מכלל **דר' יהודה** סבר
מותר קסבר מצות לאו ליהנות ניתנו

אם מערבין רק לדבר מצוה או גם לדבר רשות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מערבין רק לדבר מצוה או גם לדבר רשות

מחלוקת תנאים

עירובין לא:א

בהא קמיפלגי מ"ס אין מערבין אלא לדבר מצוה ומ"ס מערבין אפילו לדבר הרשות

אם נוח לו לאדם שעירובו משתמר בקבר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נוח לו לאדם שעירובו משתמר בקבר

מחלוקת תנאים

עירובין לא:א

אמר לך רב יוסף דכולי עלמא אין מערבין אלא לדבר מצוה ודכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו ובהא קמיפלגי **מ"ס** כיון דקנה ליה עירוב לא ניחא ליה דמינטרא **ומ"ס** ניחא ליה דמינטרא דאי איצטריך אכיל ליה

אם מאכילין את העניים דמאי או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מאכילין את העניים דמאי או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לא:ב

אמר רב הונא תנא **בית שמאי** אומרים אין מאכילין את העניים דמאי
ובית הלל אומרים מאכילין את העניים דמאי

אם גם במצות מדאורייתא שהן חמורות יש חזקה שליח
עושה שליחותו או רק מדרבנן שהן קלות סומכין על
החזקה
היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם גם במצות מדאורייתא שהן חמורות יש חזקה שליח
עושה שליחותו או רק מדרבנן שהן קלות סומכין על החזקה

מחלוקת אמוראים

עירובין לא:ב

אמר **רב נחמן** בשל תורה אין חזקה שליח עושה שליחותו בשל סופרים
חזקה שליח עושה שליחותו **ורב ששת** אמר אחד זה ואחד זה חזקה שליח
עושה שליחותו

אם אומר לחבר צא ולקט תאנים מתאנתי צריך לעשר או
יכול לסמוך עליו שעושה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אומר לחבר צא ולקט תאנים מתאנתי צריך לעשר או
יכול לסמוך עליו שעושר

מחלוקת תנאים

עירובין לב:א

דתניא האומר לחבירו צא ולקט לך תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי
ומעשרן ודאי מלא לך כלכלה זה תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרן
דמאי במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אוכל ואינו צריך לעשר
דברי **רבי רבן שמעון בן גמליאל** אומר במה דברים אמורים בעם הארץ
אבל בחבר אינו אוכל עד שיעשר לפי שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן
המוקף

לפי רבי כולם מודים ששליח עושה שליחותו והמחלוקת
היא אם נחשדו שלא מעשרין או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

לפי רבי כולם מודים ששליח עושה שליחותו והמחלוקת
היא אם נחשדו שלא מעשרין או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לב:א

אמר רבי נראין דברי מדברי אבא מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן
המוקף ולא יאכילו לעמי הארץ טבלים עד כאן לא פליגי אלא **דמר סבר**
נחשדו **ומר סבר** לא נחשדו אבל כולי עלמא חזקה שליח עושה שליחותו

המחלוקת היא אם עם חבר מעדיף שיעבור הוא איסור קל
מאשר יעבור עם הארץ איסור חמור או ההפך

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המחלוקת היא אם עם חבר מעדיף שיעבור הוא איסור קל
מאשר יעבור עם הארץ איסור חמור או ההפך

מחלוקת תנאים

עירובין לב:ב

במאי קמיפלגי **רבי** סבר ניחא ליה לחבר דלעביד הוא איסורא קלילא ולא
ליעבד עם הארץ איסורא רבה **ורבן שמעון בן גמליאל** סבר ניחא ליה
לחבר דליעבד עם הארץ איסורא רבה ואיהו אפי' איסורא קלילא לא
ליעבד

אם הניח את העירוב במקום שאסור לטלטלו עירובו
עירוב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הניח את העירוב במקום שאסור לטלטלו עירובו עירוב
או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לג:א

דתניא נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב למטה
מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור ליטלו בתוך שלשה מותר ליטלו נתנו
בכלכלה ותלאו באילן אפילו למעלה מעשרה טפחים עירובו עירוב דברי
רבי וחכמים אומרים כל מקום שאסור ליטלו אין עירובו עירוב

נתנו במגדל ואבד המפתח, אם זה עירוב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נתנו במגדל ואבד המפתח, אם זה עירוב או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לד:ב

נתנו במגדל ואבד המפתח הרי זה עירוב **ר"א** אומר אם אינו יודע
שהמפתח במקומו אינו עירוב

נמצא המפתח בעיר, אם עירובו עירוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נמצא המפתח בעיר, אם עירובו עירוב

מחלוקת תנאים

עירובין לה:א

נמצא המפתח בין בעיר בין בשדה אין עירובו עירוב רבי אליעזר אומר
בעיר עירובו עירוב בשדה אין עירובו עירוב

הקיש (הזב בידו) על גבי שידה חומה ומגדל, אם טמאין או
טהורין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הקיש (הזב בידו) על גבי שידה חומה ומגדל, אם טמאין או
טהורין

מחלוקת תנאים

עירובין לה:א

דתנן **הקיש על גבי** שידה תיבה ומגדל טמאין **רבי נחמיה ורבי שמעון**
מטהרין מאי לאו בהא קמפלגי מר סבר כלי הוא ומר סבר אהל הוא

אלו כלים מותר לטלטל

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אלו כלים מותר לטלטל

מחלוקת תנאים

עירובין לה:א

תנא קמא סבר לה **כרבי יוסי** דאמר כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר
הגדול ויתד של מחרישה **ורבי אליעזר** סבר לה כרבי נחמיה דאמר אפי'
טלית אפי' תרווד אין ניטלין אלא לצורך תשמישן

אם ספק עירוב כשר או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ספק עירוב כשר או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לה:א

נתגלגל חוץ לתחום נפל עליו גל או נשרף תרומה ונטמאת מבעוד יום
אינו עירוב משחשיכה הרי זה עירוב אם ספק **ר"מ ור' יהודה** אומרים הרי
זה חמר גמל **ר' יוסי ור"ש** אומרים ספק עירוב כשר

שני מקוואות, באחת יש בה ארבעים סאה ואחת אין בה
ארבעים סאה וטבל ואינו יודע באיזה טבל, אם טהור או
לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שני מקוואות, באחת יש בה ארבעים סאה ואחת אין בה ארבעים סאה וטבל ואינו יודע באיזה טבל, אם טהור או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לה:ב

וכן שני מקוואות באחת יש בה ארבעים סאה ואחת אין בה ארבעים סאה וטבל באחת מהן ואינו יודע באיזה מהן טבל ספיקו טהור **רבי יוסי** מטמא קסבר ר"מ תחומין דאורייתא נינהו וסבר **רבי מאיר** תחומין דאורייתא

נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת ולמחר השכים
ומצאו מת, אם טהור או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת ולמחר השכים
ומצאו מת, אם טהור או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לה:ב

דתנן נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת ולמחר השכים ומצאו
מת **רבי מאיר** מטהר **וחכמים** מטמאין שכל הטמאות כשעת מציאתן

עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או
גלוסקא אחת, אם החבר צריך לעשר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או
גלוסקא אחת, אם החבר צריך לעשר

מחלוקת תנאים

עירובין לז:ב

והתניא עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או גלוסקא
אחת אינו צריך לעשר דברי **רבי יוסי וחכ"א** צריך לעשר

הריני מערב לשבתות של כל השנה רציתי אלק לא רציתי
לא אלק, אם רצה לאחר שחשיכה, אם עירובו עירוב או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הריני מערב לשבתות של כל השנה רציתי אלק לא רציתי
לא אלק, אם רצה לאחר שחשיכה, אם עירובו עירוב או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לז:ב

דתניא הריני מערב לשבתות של כל השנה רציתי אלק לא רציתי לא אלק
רצה מבעוד יום עירובו עירוב משחשיכה **רבי שמעון** אומר עירובו עירוב
וחכמים אומרים אין עירובו עירוב

עירב ברגליו (הלוך אלפיים אמה), מערב ברגליו גם ביום
השני, נאכל עירובו ביום הראשון (שבת), אם יוצא בו ביום
השני (יום טוב)
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

עירב ברגליו (הלוך אלפיים אמה), מערב ברגליו גם ביום
השני, נאכל עירובו ביום הראשון (שבת), אם יוצא בו ביום
השני (יום טוב)

מחלוקת תנאים

עירובין לח:א

ת"ר עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו ביום שני נאכל עירובו ביום
ראשון אין יוצא עליו ביום שני דברי רבי ר' יהודה אומר הרי זה חמר גמל
רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומרים עירב ברגליו
בראשון אין מערב ברגליו בשני נאכל עירובו ביום ראשון יוצא עליו בשני

אם ביצה שנולדה ביו"ט ראשון תאכל בשני או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ביצה שנולדה ביו"ט ראשון תאכל בשני או לא

מחלוקת תנאים

עירובין לט:א

ועוד אמר ר' יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביו"ט ראשון ואוכלה בשני
וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני ולא הודו לו חכמים ועוד אמר ר'
יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביו"ט ראשון ואוכלה בשני וכן ביצה
שנולדה בראשון תאכל בשני ולא הודו לו חכמים

אם בראש השנה אומר החליצנו ה' אלוקינו את יום ראש
החודש הזה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בראש השנה אומר החליצנו ה' אלוקינו את יום ראש
החודש הזה

מחלוקת תנאים

עירובין לט:א

ר' דוסא בן הרכינס אומר העובר לפני התיבה ביו"ט של ר"ה אומר
החליצנו ה' אלהינו את יום ראש החדש הזה אם היום אם למחר ולמחר
הוא אומר אם היום אם אמש ולא הודו לו **חכמים**

ר"ח שחל להיות בשבת, אם מתפלל שבע או שמונה ברכות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ר"ח שחל להיות בשבת, אם מתפלל שבע או שמונה ברכות

מחלוקת תנאים

עירובין מ:ב

התניא ר"ח שחל להיות בשבת **ב"ש** אומרים מתפלל שמנה **וב"ה** אומרים מתפלל שבע

שבת שחל להיות בר"ח או בחולו של מועד, מתפלל כדרכו
שבע ואומר מעין המאורע בעבודה או בהודאה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שבת שחל להיות בר"ח או בחולו של מועד, מתפלל כדרכו
שבע ואומר מעין המאורע בעבודה או בהודאה

מחלוקת תנאים

עירובין מ:ב

דתניא **שבת שחל** להיות בר"ח או בחולו של מועד ערבית שחרית ומנחה
מתפלל כדרכו שבע ואומר מעין המאורע בעבודה **ר' אליעזר** אומר
בהודאה

למה הכוונה בפסוק "תן חלק לשבעה וגם לשמונה"

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

למה הכוונה בפסוק "תן חלק לשבעה וגם לשמונה"

מחלוקת תנאים

עירובין מ:ב

מיתיבי (קהלת יא, ב) תן חלק לשבעה וגם לשמונה ר' אליעזר אומר שבעה
אלו ז' ימי בראשית שמונה אלו ח' ימי מילה ר' יהושע אומר שבעה אלו
שבעה ימי פסח שמונה אלו שמונה ימי החג

מי שהוציא אוהו נכרים והוליכוהו לעיר אחרת, אם יכול
להלך כל אותה העיר או רק ארבע אמות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שהוציא אוהו נכרים והוליכוהו לעיר אחרת, אם יכול
להלך כל אותה העיר או רק ארבע אמות

מחלוקת תנאים

עירובין מא:ב

מי שהוציא אוהו נכרים או רוח רעה אין לו אלא ד' אמות החזירוהו כאילו
לא יצא הוליכוהו לעיר אחרת נתנוהו בדיר או בסהר **ר"ג ור' אלעזר בן**
עזריה אומרים מהלך את כולה **רבי יהושע ור"ע** אומרים אין לו אלא ד'
אמות

פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג, אם מותר לאכלם כשלא
שבו למקומן הראשון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג, אם מותר לאכלם כשלא
שבו למקומן הראשון

מחלוקת תנאים

עירובין מב:א

והכי קתני פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג יאכלו במזיד לא יאכלו במה
דברים אמורים שלא במקומן אבל במקומן אפילו במזיד יאכלו ואתא ר'
נחמיה למימר אפי' במקומן נמי בשוגג אין במזיד לא לא במזיד במקומן
דכולי עלמא לא פליגי דאסור והכא בשוגג שלא במקומן פליגי **תנא קמא**
סבר בשוגג שרי שלא במקומן **ורבי נחמיה** סבר אפילו שוגג במקומן אין
שלא במקומן לא

אם פקק החלון (ארובת הגג) בזמן שאינו קשור ותלוי,
פוקקין (סותמים) בו בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם פקק החלון (ארובת הגג) בזמן שאינו קשור ותלוי,
פוקקין (סותמים) בו בשבת

מחלוקת תנאים

עירובין מד:א

דתנן פקק החלון ר"א אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין
פוקקין בו וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו

אם מותר להוסיף לאוהל עראי בשבת וביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר להוסיף לאוהל עראי בשבת וביום טוב

מחלוקת תנאים

עירובין מד:א

א"ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחילה ביום טוב וא"צ לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף **שר' אליעזר** אומר אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת **וחכמים** אומרים מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום טוב

אם מותר לעשות דופן לסוכה בבהמה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לעשות דופן לסוכה בבהמה

מחלוקת תנאים

עירובין מד:א

דתניא עשאה לבהמה דופן לסוכה **רבי מאיר** פוסל **ור' יהודה** מכשיר רבי מאיר דקא פסיל התם אלמא לא מחיצה היא הכא שרי דלאו מידי קא עביד ורבי יהודה דקא מכשיר התם אלמא מחיצה היא הכא אסר

מי שישב בדרך ולא ידע שהוא סמוך לעיר ולא התכוון לקנות שביתתו, אם יכנס לעיר או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שישב בדרך ולא ידע שהוא סמוך לעיר ולא התכוון לקנות שביתתו, אם יכנס לעיר או לא

מחלוקת תנאים

עירובין מה:א

מי שישב בדרך ועמד וראה הרי (זה) הוא סמוך לעיר [הואיל] ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר יכנס

מי שישן בדרך ולא ידע שחשכה החמה, אם יש לו אלפים
אמה לכל רוח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שישן בדרך ולא ידע שחשכה החמה, אם יש לו אלפים
אמה לכל רוח

מחלוקת תנאים

עירובין מה:א

מי שישן בדרך ולא ידע שחשיכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי ר'
יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות ר"א אומר והוא
באמצען רבי יהודה אומר לאיזה רוח שירצה ילך

אם שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלושים או רק יום אחד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלושים או רק יום אחד

מחלוקת תנאים

עירובין מ:א

והתניא שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלושים רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד ואי זו היא קרובה ואיזו היא רחוקה בתוך שלשים קרובה לאחר שלשים רחוקה דברי **רבי עקיבא וחכמים** אומרים אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלושים

אם המניח ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אוסר על בני
אותה חצר לטלטל בה בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם המניח ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אוסר על בני
אותה חצר לטלטל בה בשבת

מחלוקת תנאים

עירובין מז:א

דתנן המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נכרי ואחד ישראל
אוסר לבני חצירות **דברי רבי מאיר רבי יהודה** אומר אינו אוסר **רבי יוסי**
אומר נכרי אוסר ישראל אינו אוסר מפני שאין דרך ישראל לבא בשבת
רבי שמעון אומר אפילו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה
העיר אינו אוסר שכבר הסיח דעתו

אם גם עשיר רשאי לערב ברגליו (ללא פת)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם גם עשיר רשאי לערב ברגליו (ללא פת)

מחלוקת תנאים

עירובין מז:א

דתנן וזהו שאמרו העני מערב ברגליו **רבי מאיר** אומר אנו אין לנו אלא עני **רבי יהודה** אומר אחד עני ואחד עשיר לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר שלא יצא ויערב ברגליו

אם ארוסות שביהודה (שנתאלמנו) צריכות לחכות שלושה
חדשים לפני שנשאות לאחר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ארוסות שביהודה (שנתאלמנו) צריכות לחכות שלושה
חדשים לפני שנשאות לאחר

מחלוקת תנאים

עירובין מז:א

דתנן היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהו לה שלשה חדשים וכן שאר
כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להן שלשה חדשים אחד
בתולות ואחד בעולות אחד אלמנות ואחד גרושות אחד ארוסות ואחד
נשואות ר' יהודה אומר נשואות יתארסו וארוסות ינשאו חוץ מארוסה
שביהודה מפני שלבו גס בה ר' יוסי אומר כל הנשים יתארסו חוץ מן
האלמנה מפני האיבול

אם מותר לכהן להטמא בבית הפרס (שיש ספק קבר ואסור רק מדרבנן) כשיש רב אחר שיכול ללמוד ממנו בלי להטמא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לכהן להטמא בבית הפרס (שיש ספק קבר ואסור רק מדרבנן) כשיש רב אחר שיכול ללמוד ממנו בלי להטמא

מחלוקת תנאים

עירובין מז:א

דתניא הולכין ליריד של נכרים ולוקחים מהן בהמה ועבדים ושפחות בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידן **ואם היה כהן** מטמא בחוצה לארץ לדון ולערער עמהן וכשם שמטמא בחוצה לארץ כך מטמא בבית הקברות בית הקברות ס"ד טומאה דאורייתא היא אלא בבית הפרס דרבנן ומטמא לישא אשה וללמוד תורה אמר **רבי יהודה** אימתי בזמן שאין מוצא ללמוד אבל מוצא ללמוד לא יטמא **ר' יוסי** אומר אף בזמן שמוצא ללמוד נמי יטמא לפי שאין מן הכל זוכה אדם ללמוד

חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים, אם עירובן
ערוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים, אם עירובן
ערוב

מחלוקת תנאים

עירובין מח:ב

דתניא חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים **בית שמאי** אומרים
אין ערובן עירוב **ובית הלל** אומרים עירובן עירוב

חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים, אם עירובן
עירוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים, אם עירובן
עירוב

מחלוקת תנאים

עירובין מט:א

דתניא חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים ב"ש אומרים אין זה
עירוב וב"ה אומרים הרי זה עירוב

אם עשיר לערב ברגליו בלא פת)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עשיר לערב ברגליו בלא פת)

מחלוקת תנאים

עירובין מט:ב

אמר ר"מ אנו אין לנו אלא עני רבי יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר שלא יצא ויערב ברגליו

כמה אמות יכול לצאת חוץ לתחום ולחזור לתחום

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה אמות יכול לצאת חוץ לתחום ולחזור לתחום

מחלוקת תנאים

עירובין נב:ב

מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס **ר"א** אומר שתים יכנס
שלש לא יכנס

מי שהחשיך חוץ לתחום, כמה אמות חוץ לתחום רשאי
לחזור ולהכנס

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שהחשיך חוץ לתחום, כמה אמות חוץ לתחום רשאי
לחזור ולהכנס

מחלוקת תנאים

עירובין נב:ב

מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס ר"ש אומר אפילו
חמש עשרה אמות יכנס שאין משוחות ממצין את המדות מפני הטועין

נמרוד, למה נקרא שמו נמרוד ולמה נקרא שמו אמרפל

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

נמרוד, למה נקרא שמו נמרוד ולמה נקרא שמו אמרפל

מחלוקת אמוראים

עירובין נג:א

(בראשית יד, א) ויהי בימי אמרפל **רב ושמואל** חד אמר נמרוד שמו ולמה נקרא שמו אמרפל שאמר והפיל לאברהם אבינו בתוך כבשן האש וחד אמר אמרפל שמו ולמה נקרא שמו נמרוד שהמריד את כל העולם כולו עליו במלכותו

”ויקם מלך חדש על מצרים”, למה נקרא מלך חדש

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

”ויקם מלך חדש על מצרים”, למה נקרא מלך חדש

מחלוקת אמוראים

עירובין נג:א

(שמות א, ח) ויקם מלך חדש על מצרים **רב ושמואל** חד אמר חדש ממש
וחד אמר שנתחדשו גזירותיו

אם נותנים קרפף (מקום שנחשב כתוך העיר) לעיר או רק
בין שתי ערים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נותנים קרפף (מקום שנחשב כתוך העיר) לעיר או רק
בין שתי ערים

מחלוקת תנאים

עירובין נה:ב

נותנין קרפף לעיר דברי **רבי מאיר וחכמים** אומרים לא אמרו קרפף אלא
בין שתי עירות

אם בין שתי ערים אפשר לתת קרפף אחד או שתיים

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בין שתי ערים אפשר לתת קרפף אחד או שתיים

מחלוקת אמוראים

עירובין נה:ב

ואיתמר **רב הונא** אמר קרפף לזו וקרפף לזו **וחייא בר רב** אמר אין נותנין
אלא קרפף אחד לשניהם

אם היתה העיר בנויה בצורת קשת, כמה אמות יש למדוד

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם היתה העיר בנויה בצורת קשת, כמה אמות יש למדוד

מחלוקת אמוראים

עירובין נה:ב

וכמה הוי בין יתר לקשת **רבה בר רב הונא** אמר אלפים אמה **רבא בריה**
דרבה בר רב הונא אמר אפילו יתר מאלפים אמה

מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה בעיר
קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה, מהיכן מודד אלפים
אמה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה בעיר
קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה, מהיכן מודד אלפים
אמה

מחלוקת תנאים

עירובין סא:א

אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואנשי עיר קטנה מהלכין את
כל עיר גדולה כיצד מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה
בעיר קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים
אמה **רבי עקיבא** אומר אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה

הדר עם עכו"ם בחצר, אם העכו"ם אוסר את העירוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הדר עם עכו"ם בחצר, אם העכו"ם אוסר את העירוב

מחלוקת תנאים

עירובין סא:ב

הדר עם העכו"ם בחצר או עם מי שאינו מודה בעירוב הרי זה אוסר עליו
ר' אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים
אוסרין זה על זה

אם צריך שכירות מלאה מהנכרי כדי שיהיה מותר להוציא
לחצר המשותפת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם צריך שכירות מלאה מהנכרי כדי שיהיה מותר להוציא
לחצר המשותפת

מחלוקת אמוראים

עירובין סב:א

דאתמר **רב חסדא** אמר שכירות בריאה **ורב ששת** אמר שכירות רעועה

אם בחצר של עובד כוכבים ישראל אחד או שני ישראלים
שדרים שם אוסרים על הוצאה מרשות לרשות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בחצר של עובד כוכבים ישראל אחד או שני ישראלים
שדריים שם אוסרים על הוצאה מרשות לרשות

מחלוקת תנאים

עירובין סב:א

חצירו של עובד כוכבים הרי הוא כדיר של בהמה ומותר להכניס ולהוציא
מן חצר לבתים ומן בתים לחצר ואם יש שם ישראל אחד אוסר דברי **רבי**
מאיר רבי אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני
ישראלים אוסרים זה על זה

אם יש ביטול רשות מחצר לחצר ואם יש ביטול חצר
בחורבה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם יש ביטול רשות מחצר לחצר ואם יש ביטול חצר
בחורבה

מחלוקת אמוראים

עירובין סו:ב

אמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר ואין ביטול רשות בחורבה
ורבי יוחנן אמר יש ביטול רשות מחצר לחצר ויש ביטול רשות בחורבה

נתן רשות והוציא בשוגג לחצר, אם אוסר את החצר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נתן רשות והוציא בשוגג לחצר, אם אוסר את החצר

מחלוקת תנאים

עירובין סח:ב

מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר דברי **ר"מ רבי יהודה**
אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר

אם מבטלין וחוזרין ומבטלין או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מבטלין וחוזרין ומבטלין או לא

מחלוקת תנאים

עירובין סח:ב

בהא קמיפלגי **דמר סבר** מבטלין וחוזרין ומבטלין **ומר סבר** אין מבטלין וחוזרין ומבטלין

אם קנסו שוגג אטו מזיד או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם קנסו שוגג אטו מזיד או לא

מחלוקת תנאים

עירובין סח:ב

אמר רב אחא בר תחליפא משמיה דרבא לא דכ"ע אין מבטלין וחוזרין
ומבטלין והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קא מיפלגי **מ"ס** קנסו שוגג אטו
מזיד **ומר סבר** לא קנסו שוגג אטו מזיד

אם צדוקי הוא כנכרי לעניין ערוב חצרות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם צדוקי הוא כנכרי לעניין ערוב חצרות

מחלוקת תנאים

עירובין סח:ב

והכי קתני **צדוקי** הרי הוא כנכרי **ורבן גמליאל** אומר צדוקי אינו כנכרי

הדר עם הצדוקי וביתוסי, אם אוסרין עליו לטלטל למבוי
(אלא אם כן ישכירו לו את רשותן, אם צדוקי הוא כנוכרי
לערוב חצירות)
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הדר עם הצדוקי וביתוסי, אם אוסרין עליו לטלטל למבוי
(אלא אם כן ישכירו לו את רשותן, אם צדוקי הוא כנוכרי
לערוב חצירות)

מחלוקת תנאים

עירובין סח:ב

והתניא **הדר עם נכרי** צדוקי וביתוסי הרי אלו אוסרין עליו **רבן גמליאל**
אומר צדוקי וביתוסי אינן אוסרין

הוציא במזיד מביתו למבוי קודם שביטל את רשותו, אם
יכול לבטל את רשותו או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הוציא במזיד מביתו למבוי קודם שביטל את רשותו, אם
יכול לבטל את רשותו או לא

מחלוקת תנאים

עירובין סט:א

והתניא עד שלא נתן רשותו הוציא בין בשוגג בין במזיד יכול לבטל דברי
רבי מאיר רבי יהודה אומר בשוגג יכול לבטל במזיד אינו יכול לבטל

נתן רשות והוציא בשוגג, אם מותר להשתמש בחצר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נתן רשות והוציא בשוגג, אם מותר להשתמש בחצר

מחלוקת תנאים

עירובין סט:א

מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר במה דברים אמורים בשלא החזיקו בני מבוי במבוי אבל החזיקו בני מבוי במבוי בין בשוגג ובין במזיד אינו אוסר

אם חשוד לדבר אחד מכל איסורין שבתורה חשוד לכל
התורה כולה או רק לאותו דבר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חשוד לדבר אחד מכל איסורין שבתורה חשוד לכל
התורה כולה או רק לאותו דבר

מחלוקת תנאים

עירובין סט:א

א"ל רב נחמן כמאן אי כר"מ דאמר חשוד לדבר א' חשוד לכל התורה כולה
אפי' בא' מכל איסורין שבתורה נמי אי כרבנן האמרי חשוד לדבר א' לא
הוי חשוד לכל התורה כולה

מי שנתן רשותו והוציא בשוגג, אם אוסר להכניס מהחצר
לביתו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שנתן רשותו והוציא בשוגג, אם אוסר להכניס מהחצר
לביתו

מחלוקת תנאים

עירובין סט:ב

מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד ה"ז אוסר דברי **ר' מאיר רבי**
יהודה אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר

מאימתי נותנין רשות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מאימתי נותנין רשות

מחלוקת תנאים

עירובין עא:א

דתנן מאימתי נותנין רשות **ב"ש** אומרים מבעוד יום **וב"ה** אומרים
משתחשך

הסברות למחלוקת הקודמת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הסברות למחלוקת הקודמת

מחלוקת תנאים

עירובין עא:א

בהא קמיפלגי **דב"ש** סברי ביטול רשות מיקנא רשותא הוא ומיקנא רשותא בשבת אסור **וב"ה** סברי אסתלוקי רשותא בעלמא הוא ואסתלוקי רשותא בשבת שפיר דמי

בעל הבית שהיה שותף עם שכן אחד ביין ועם שכן אחר
בשמן, אם צריכין לערב (עירוב חצירות כדי לטלטל)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בעל הבית שהיה שותף עם שכן אחד ביין ועם שכן אחר
בשמן, אם צריכין לערב (עירוב חצירות כדי לטלטל)

מחלוקת תנאים

עירובין עא:א

בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה ביין ולזה ביין אינן צריכין לערב לזה
ביין ולזה בשמן צריכין לערב ר"ש אומר אחד זה ואחד זה אינן צריכין
לערב

שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן, אם פסל גם את היין או רק את השמן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן, אם פסל גם את
היין או רק את השמן

מחלוקת תנאים

עירובין עא:ב

דתנן **שמן שצף** על גבי יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד
ורבי יוחנן בן נורי אומר שניהן חיבורין זה לזה

חמשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד, אם חייבין עירוב
לכל חבורה או עירוב אחד לכולם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חמשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד, אם חייבין עירוב
לכל חבורה או עירוב אחד לכולם

מחלוקת תנאים

עירובין עב:א

חמשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד **ב"ש** אומרים עירוב לכל חבורה
וחבורה **וב"ה** אומרים עירוב אחד לכולן ומודים בזמן שמקצתן שרויין
בחדרים או בעליות שהן צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה

אם מחיצות מגיעות לתקרה, אם צריך עירוב לכל חבורה
או עירוב אחד לכולם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מחיצות מגיעות לתקרה, אם צריך עירוב לכל חבורה
או עירוב אחד לכולם

מחלוקת תנאים

עירובין עב:ב

לא נחלקו ב"ש וב"ה על מחיצות המגיעות לתקרה שצריכין עירוב לכל
חבורה וחבורה על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתקרה **שבית**
שמאי אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה **ובית הלל** אומרים עירוב א'
לכולן

אם אדם אוסר על חבירו לטלטל מביתו לחצר, אם הוא שותף עם חבירו בבית שאינו דר בו (כגון חמחסן)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אדם אוסר על חברו לטלטל מביתו לחצר, אם הוא שותף עם חברו בבית שאינו דר בו (כגון חמחסן)

מחלוקת תנאים

עירובין עב:ב

ת"ר מי שיש לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצר חברו הרי זה אין אוסר עליו (את) בית התבן (ואת) בית הבקר בית העצים ובית האוצרות הרי זה אוסר עליו **רבי יהודה** אומר אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד

מי שיש לו חמש נשים שגרות בחמש בתים עם חצר
משותפת, אם מותר להן לטלטל מהבית לחצר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שיש לו חמש נשים שגרות בחמש בתים עם חצר
משותפת, אם מותר להן לטלטל מהבית לחצר

מחלוקת תנאים

עירובין עג:א

תנו רבנן מי שיש לו חמש נשים מקבלות פרס מבעליהן וחמשה עבדים
מקבלין פרס מרביהן **רבי יהודה בן בתירה** מתיר בנשים ואוסר בעבדים
רבי יהודה בן בבא מתיר בעבדים ואוסר בנשים

אם מבוי ניתן בלחי וקורה גם אם יש רק בית אחד וחצר
אחת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מבוי ניתר בלחי וקורה גם אם יש רק בית אחד וחצר
אחת

מחלוקת אמוראים

עירובין עג:ב

אמר **רב** אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחין
לתוכו **ושמואל** אמר אפילו בית אחד וחצר אחת **ורבי יוחנן** אמר אפילו
חורבה

חצר בתוך חצר ושכח לערב, אם הפנימית מותרת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חצר בתוך חצר ושכח לערב, אם הפנימית מותרת

מחלוקת תנאים

עירובין עה:ב

תניא נמי הכי נתנו עירובין בחיצונה ושכח אחד בין מן החיצונה ובין מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות נתנו עירובין בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים בזו פנימית מותרת וחיצונה אסורה

אם בית שער של יחיד שמיה שער

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בית שער של יחיד שמיה שער

מחלוקת אמוראים

עירובין עה:ב

אמר רב יהודה אמר **שמואל** ' בתים זה לפנים מזה פנימי נותן את עירובו
ודיו **ור' יוחנן** אמר אפילו חיצון חיצון בית שער הוא חיצון של פנימי
במאי קמיפלגי **מר סבר** בית שער דיחיד שמיה בית שער **ומ"ס** לא שמי'
בית שער

כותל בין שתי חצרות שאין ברוחבו ארבע טפחים, אם
מותר לטלטל בראש הכותל

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

כותל בין שתי חצרות שאין ברוחבו ארבע טפחים, אם
מותר לטלטל בראש הכותל

מחלוקת אמוראים

עירובין עו:ב

כותל שבין ב' חצירות גבוה עשרה ורוחב ארבעה מערבין שנים ואין
מערבין אחד היו בראשו פירות אלו עולין מכאן ואוכלין ואלו עולין מכאן
ואוכלין ובלבד שלא יורידו למטן נפרצה הכותל עד עשר אמות מערבין
שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח יותר מכאן מערבין אחד
ואין מערבין שנים: גמ' אין בו ארבעה מאי אמר **רב** אויר שתי רשויות
שולטת בו לא יזיז בו אפילו מלא נימא **ורבי יוחנן** אמר אלו מעלין מכאן
ואוכלין ואלו מעלין מכאן ואוכלין

אם שיתופי מבואות צריך לזכות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם שיתופי מבואות צריך לזכות

מחלוקת אמוראים

עירובין פ:א

איתמר שיתופי מבואות **רב** אמר אין צריך לזכות **ושמואל** אמר צריך לזכות

אם עירובי תחומין צריך לזכות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם עירובי תחומין צריך לזכות

מחלוקת אמוראים

עירובין פ:א

עירובי תחומין **רב** אמר צריך לזכות **ושמואל** אמר אין צריך לזכות

במה אפשר לערב עירוב חצרות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

במה אפשר לערב עירוב חצרות

מחלוקת אמוראים

עירובין פ:ב

בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח דברי **ר"א רבי יהושע**
אומר ככר הוא עירוב אפילו מאפה סאה והוא פרוסה אין מערבין בה ככר
כאיסר והוא שלם מערבין בו

קטן שצריך לאמו יוצא בעירוב אמו ושאין צריך לאמו אין
יוצא בעירוב אמו, איזהו קטן שצריך לאמו

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

קטן שצריך לאמו יוצא בעירוב אמו ושאין צריך לאמו אין
יוצא בעירוב אמו, איזהו קטן שצריך לאמו

מחלוקת אמוראים

עירובין פב:א

קטן שצריך לאמו יוצא בעירוב אמו ושאין צריך לאמו אין יוצא בעירוב
אמו ותנן נמי גבי סוכה כי האי גוונא קטן שאין צריך לאמו חייב בסוכה
והוינן בה ואיזהו קטן שאין צריך לאמו אמרי דבי ר' ינאי כל שנפנה ואין
אמו מקנחתו ר"ש בן לקיש אמר כל שניעור ואינו קורא אימא

כמב שיעורו של העירוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמב שיעורו של העירוב

מחלוקת תנאים

עירובין פב:ב

כמה הוא שיעורו מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד מזונו לחול ולא לשבת דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר לשבת ולא לחול וזה מתכוונים להקל **ר' יוחנן בן ברוקה** אומר מככר בפונדיון מד' סאין בסלע **ר"ש** אומר שתי ידות לככר משלש לקב חצייה לבית המנוגע וחצי חצייה לפסול את הגוייה

האם כביצה כולל את קליפתה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

האם כביצה כולל את קליפתה

מחלוקת תנאים

עירובין פג:א

תניא רבי נתן ורבי דוסא אמרו כביצה שאמרו כמוה וכקליפתה וחכ"א
כמוה בלא קליפתה

שני בתים משני צידי רשות הרבים, אם מותר לזרוק מזה
לזה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

שני בתים משני צידי רשות הרבים, אם מותר לזרוק מזה
לזה

מחלוקת אמוראים

עירובין פה:ב

איתמר שני בתים משני צידי רשות הרבים רבה בר רב הונא אמר **רב**
אסור לזרוק מזה לזה **ושמאל** אמר מותר לזרוק מזה לזה

מחסן ודירה שפתוחים לצד החצר ולבעל הדירה יש
תפיסת יד (לשים חפציו) במחסן ששיך לשכנו, אם מותר
לשכן להוציא חפצים לחצר בשבת
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מחסן ודירה שפתוחים לצד החצר ולבעל הדירה יש תפיסת
יד (לשים חפציו) במחסן ששיך לשכנו, אם מותר לשכן
להוציא חפצים לחצר בשבת

מחלוקת תנאים

עירובין פה:ב

הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב והדר שם אינו
אוסר עליו בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות הרי זה
עירוב והדר שם אוסר **רבי יהודה** אומר אם יש שם תפיסת יד של בעל
הבית אינו אוסר

אם יש כותל על גבי המים, אם נחשב למחיצה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יש כותל על גבי המים, אם נחשב למחיצה

מחלוקת תנאים

עירובין פז:א

תנו רבנן עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה עשו לה ביציאה ולא עשו לה בכניסה אין ממלאין הימנה בשבת אא"כ עשו לה מחיצה י' טפחים ביציאה ובכניסה **ר' יהודה** אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה

אם יכול לשפוך מים ישירות לביב ברה"ר או ששופך לגג
והמים יורדים לביב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יכול לשפוך מים ישירות לביב ברה"ר או ששופך לגג
והמים יורדים לביב

מחלוקת תנאים

עירובין פח:א

ר"א בן יעקב אומר ביב שהוא קמור ארבע אמות ברה"ר שופכים לתוכו
מים בשבת וחכ"א אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפוך על פי הביב אבל
שופך הוא לגג והמים יורדין לביב

אם כל גגות העיר רשות אחת או כל אחד רשות בפני עצמו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כל גגות העיר רשות אחת או כל אחד רשות בפני עצמו

מחלוקת תנאים

עירובין פט:א

כל גגות העיר רשות אחת ובלבד שלא יהא גג גבוה י' או נמוך י' דברי ר"מ
וחכ"א כל אחד ואחד רשות בפני עצמו רבי שמעון אומר אחד גגות ואחד
חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן ולא לכלים
ששבתו בתוך הבית

בספינה, אם מותר לטלטל בכולה או רק ד' אמות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

בספינה, אם מותר לטלטל בכולה או רק ד' אמות

מחלוקת אמוראים

עירובין צ:א

איתמר ספינה **רב** אמר מותר לטלטל בכולה **ושמואל** אמר אין מטלטלין
בה אלא בד' רב אמר מותר לטלטל בכולה דהא איכא מחיצתא ושמואל
אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות מחיצות להבריה מים עשויות

אכסדרה בגבעה, אם מותר לטלטל בכולה או רק ארבע
אמות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אכסדרה בגבעה, אם מותר לטלטל בכולה או רק ארבע
אמות

מחלוקת אמוראים

עירובין צ:ב

דאיתמר אכסדרה בבקעה **רב** אמר מותר לטלטל בכולה **ושמואל** אמר אין
מטלטלין בה אלא בארבע

קרחת הכרם, כמה אמות היא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

קרחת הכרם, כמה אמות היא

מחלוקת תנאים

עירובין צג:א

קרחת הכרם **ב"ש** אומרים כ"ד אמות **וב"ה** אומרים ט"ז אמה

מחול הכרם, כמה אמות הוא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מחול הכרם, כמה אמות הוא

מחלוקת תנאים

עירובין צג:א

מחול הכרם **ב"ש** אומרים ט"ז אמה **וב"ה** אומרים י"ב אמה

חצר שנפרצה לרשות הרבים, אם מותר להכניס מרה"ר לתוכה או מתוכה לרה"ר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חצר שנפרצה לרשות הרבים, אם מותר להכניס מרה"ר לתוכה או מתוכה לרה"ר

מחלוקת תנאים

עירובין צד:א

חצר שנפרצה לרשות הרבים המכניס מתוכה לרה"י או מרה"י לתוכה חייב דברי **רבי אליעזר וחכמים** אומרים מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה פטור מפני שהיא ככרמלית

אם צידי רשות הרבים כרשות הרבים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם צידי רשות הרבים כרשות הרבים

מחלוקת תנאים

עירובין צד:א

אימא על מקום מחיצה מחלוקת ואיבעית אימא בצידי רשות הרבים
קמיפלגי **דרבי אליעזר** סבר צידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו **ורבנן**
סברי צידי רשות הרבים לאו כרשות הרבים דמו

חצר שנפרצה לרה"ר משתי רוחותיה וכן בית שנפרץ
משתי רוחותיו, אם אסורין לאותה שבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חצר שנפרצה לרה"ר משתי רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי
רוחותיו, אם אסורין לאותה שבת

מחלוקת תנאים

עירובין צד:א

חצר שנפרצה לרה"ר משתי רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו וכן
מבוי שנטלו קורותיו או לחייו מותרים באותו שבת ואסורים לעתיד לבא
דברי **רבי יהודה רבי יוסי** אומר אם מותרין לאותו שבת מותרין לעתיד
לבא ואם אסורין לעתיד לבא אסורין לאותו שבת

הבונה עלייה על גבי שני בתים וכן גשרים המפולשים, אם
מותר לטלטל תחתיהן בשבת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הבונה עלייה על גבי שני בתים וכן גשרים המפולשים, אם
מותר לטלטל תחתיהן בשבת

מחלוקת תנאים

עירובין צה:א

הבונה עלייה על גבי שני בתים וכן גשרים המפולשים מטלטלין תחתיהן
בשבת דברי **רבי יהודה וחכמים** אוסרין

מצא תפילין ברשות הרבים, אם מותר להכניסן לרשות
היחיד כדי להצילן זוג זוג או שנים שנים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מצא תפילין ברשות הרבים, אם מותר להכניסן לרשות
היחיד כדי להצילן זוג זוג או שנים שנים

מחלוקת תנאים

עירובין צה:א

המוצא תפילין מכניסן זוג זוג ר"ג אומר שנים שנים בד"א בישנות אבל
בחדשות פטור מצאן צבתים או כריכות מחשיך עליהן ומביאן

אם מצוות צריכות כוונה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מצוות צריכות כוונה

מחלוקת תנאים

עירובין צה:ב

והכא בשבת זמן תפילין קמיפלגי **דת"ק** סבר שבת זמן תפילין הוא **ורבן**
גמליאל סבר שבת לאו זמן תפילין הוא ואיבעית אימא דכ"ע שבת זמן
תפילין הוא והכא במצות צריכות כוונה קמיפלגי **ת"ק** סבר לצאת בעי
כוונה **ורבן גמליאל** סבר לא בעי כוונה

אם לעבור משום בל תוסיף צריך כוונה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם לעבור משום בל תוסיף צריך כוונה

מחלוקת תנאים

עירובין צו:א

והכא לעבור משום בל תוסיף קמיפלגי **דתנא קמא** סבר לעבור משום בל תוסיף לא בעי כוונה **ורבן גמליאל** סבר לעבור משום בל תוסיף בעי כוונה

אם מניחין תפילין בלילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מניחין תפילין בלילה

מחלוקת תנאים

עירובין צו:א

דתניא הניעור בלילה רצה חולץ רצה מניח דברי רבי נתן יונתן הקיטוני
אומר אין מניחין תפילין בלילה מדלילה

מצא תפילין חדשות ברשות הרבים, אם מותר להכניסן
לרשות היחיד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מצא תפילין חדשות ברשות הרבים, אם מותר להכניסן
לרשות היחיד

מחלוקת תנאים

עירובין צו:ב

המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה אחד חדשות ואחד
ישנות דברי ר"מ רבי יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות

אם מותר לשתות על הגת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לשתות על הגת

מחלוקת תנאים

עירובין צט:ב

דתנן שותין על הגת בין בחמין ובין בצונן ופטור דברי **רבי מאיר רבי אליעזר בר צדוק** מחייב **וחכ"א** על החמין חייב ועל הצונן פטור מפני שמחזיר את המותר

שרשי אילן הבאין מלמעלה משלשה לתוך שלשה, אם
מותר להשתמש בהן

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

שרשי אילן הבאין מלמעלה משלשה לתוך שלשה, אם
מותר להשתמש בהן

מחלוקת אמוראים

עירובין ק:א

איתמר שרשי אילן הבאין מלמעלה משלשה לתוך שלשה **רבה** אמר מותר
להשתמש בהן **רב ששת** אמר אסור להשתמש בהן **רבה** אמר מותר
להשתמש בהן דכל פחות מג' דארעא ארעא היא **רב ששת** אמר אסור
להשתמש בהן דכיון דמכח איסור קאתי אסורין

אם דם הקורבנות נתערבו יחד, אם ינתנו על המזבח
במתנה אחת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם דם הקורבנות נתערבו יחד, אם ינתנו על המזבח
במתנה אחת

מחלוקת תנאים

עירובין ק:א

כתנאי הניתנין במתנה אחת שנתערבו בניתנין מתנה אחת ינתנו במתנה
אחת מתן ד' במתן ד' ינתנו במתן ד' מתן ארבע במתן אחת ר"א אומר
ינתנו במתן ד' ור' יהושע אומר ינתנו במתנה אחת

מחלוקות הש"ס מסכת פסחים

COPYRIGHT © 2020

כל הזכויות שמורות למחבר

Shmuel Zvuloni

All Rights Reserved

No part of this book may be reproduced, transmitted, copied or translated in any paper or digital media

היות והושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבין לאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, תרגום בנייר ובשום אמצעי דיגיטלי.

אם צריך לבדוק במרתף את שתי השורות על פני כל המרתף או את שתי השורות החיצוניות שהן העליונות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם צריך לבדוק במרתף את שתי השורות על פני כל המרתף או את שתי השורות החיצוניות שהן העליונות

מחלוקת תנאים

פסחים ב:א

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה ובמה אמרו ב' שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ **בית שמאי** אומרים ב' שורות על פני כל המרתף **ובית הלל** אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות

מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה

מחלוקת תנאים

פסחים ב:ב

מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה ר' אליעזר בן יעקב אומר משעת האור רבי יהודה אומר משעת הנץ החמה

אשה שהפילה ביום השמונים ואחת, אם צריכה להביא
קורבן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אשה שהפילה ביום השמונים ואחת, אם צריכה להביא
קורבן

מחלוקת תנאים

פסחים ג:א

המפלת אור לשמונים ואחד **בית שמאי** פוטרין מקרבן **ובית הלל** מחייבים

אם בערבית של מוצאי כיפור מתפלל שמונה עשרה או
מעין שמונה עשרה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בערבית של מוצאי כיפור מתפלל שמונה עשרה או
מעין שמונה עשרה

מחלוקת תנאים

פסחים ג:א

תא שמע **אור של יום** הכפורים מתפלל שבע ומתודה שחרית מתפלל שבע
ומתודה במוסף מתפלל שבע ומתודה במנחה מתפלל שבע ומתודה
בערבית מתפלל מעין שמונה עשר **ר' חנינא בן גמליאל** אומר משום
אבותיו מתפלל שמונה עשר שלימות מפני שצריך לומר הבדלה בחונן
הדעת

מתי סוף זמן אכילת חמץ בערב פסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מתי סוף זמן אכילת חמץ בערב פסח

מחלוקת תנאים

פסחים ד:ב

תנן התם ר"מ אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש ר' יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש דכולי עלמא מיהא חמץ משש שעות ולמעלה אסור

מנין לומדים שמצות השבתת חמץ בי"ד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מנין לומדים שמצות השבתת חמץ בי"ד

מחלוקת תנאים

פסחים ה:א

תניא נמי הכי אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם מערב יום טוב או אינו אלא ביום טוב עצמו ת"ל לא תשחט על חמץ דם זבחי לא תשחט את הפסח ועדיין חמץ קיים דברי **רבי ישמעאל רבי עקיבא** אומר אינו צריך הרי הוא אומר (שמות יב, טו) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם וכתוב כל מלאכה לא (תעשו) ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה

כמה ימים לפני הפסח שואלין ודורשין בהלכות פסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כמה ימים לפני הפסח שואלין ודורשין בהלכות פסח

מחלוקת תנאים

פסחים ו:א

כדתניא שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ר'
שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות

אם מותר להשתמש באבוקה לביעור חמץ

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם מותר להשתמש באבוקה לביעור חמץ

מחלוקת אמוראים

פסחים ח:א

ואמר **רבא** אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אמר **רב נחמן בר יצחק** זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין **רב זביד** אמר זה אורו לפניו וזה אורו לאחריו **רב פפא** אמר האי בעית והאי לא בעית **רבינא** אמר האי משך נהורא והאי מיקטף איקטופי

מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת (כמחיצה) צריכה
בדיקה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת (כמחיצה) צריכה בדיקה

מחלוקת תנאים

פסחים ח:א

דתנו **רבנן** חורי בית העליונים והתחתונים וגג היציע וגג המגדל ורפת בקר ולולין ומתבן ואוצרות יין ואוצרות שמן אין צריכין בדיקה **רשב"ג** אומר מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה

חור שבין אדם לחבירו, אם זה בודק עד מקום שידו מגעת
וזה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו או
אינו צריך בדיקה
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חור שבין אדם לחבירו, אם זה בודק עד מקום שידו מגעת
וזה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו או
אינו צריך בדיקה

מחלוקת תנאים

פסחים ח:א

ורמינהו **חור שבין אדם** לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת וזה בודק
עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו **ר' שמעון בן גמליאל** אומר
מטה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה
צריכה בדיקה

אלו שתי שורות במרתף צריכות בדיקה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אלו שתי שורות במרתף צריכות בדיקה

מחלוקת אמוראים

פסחים ח:ב

אמר **רב יהודה** שתי שורות שאמרו מן הארץ ועד שמי קורה **ורבי יוחנן**
אמר שורה אחת כמין גאם

בית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות,
אם התכוונו לעליונה ושלמטה הימנה או לעליונה
ושלפנים הימנה
היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

בית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות,
אם התכוונו לעליונה ושלמטה הימנה או לעליונה ושלפנים
הימנה

מחלוקת אמוראים

פסחים ח:ב

בית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות: אמר **רב** עליונה
ושלמטה הימנה **ושמואל** אמר עליונה ושלפנים הימנה

שנים שהלכו בני שבילים אחד טמא ואחד טהור ונשאלו
בזה אחר זה באיזה שביל הלכו, אם טהורים או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שנים שהלכו בני שבילים אחד טמא ואחד טהור ונשאלו
בזה אחר זה באיזה שביל הלכו, אם טהורים או לא

מחלוקת תנאים

פסחים י:א

דתנן שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות
ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות **רבי יהודה** אומר אם נשאלו זה בפני
עצמו וזה בפני עצמו טהורין שניהן בבת אחת טמאין **רבי יוסי** אומר בין
כך ובין כך טמאין

שנים שהלכו בני שבילים ונשאל אחד עליו ועל חברו, אם
זה נחשב בזה אחר זה או בבת אחת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שנים שהלכו בני שבילים ונשאל אחד עליו ועל חבירו, אם
זה נחשב בזה אחר זה או בבת אחת

מחלוקת תנאים

פסחים י:א

אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן בבת אחת דברי הכל טמאין בזה אחר זה
דברי הכל טהורין לא נחלקו אלא בבא להשאל עליו ועל חבירו **רבי יוסי**
מדמי ליה לבת אחת **ורבי יהודה** מדמי ליה לזה אחר זה

אם אדם מסופק אם עבר בשדה שיש בה טומאת מת, אם
הוא טמא או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אדם מסופק אם עבר בשדה שיש בה טומאת מת, אם
הוא טמא או לא

מחלוקת תנאים

פסחים י:א

דתנן הנכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית ואמר אחד
הלכתי במקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי באותה שדה ואם לא נכנסתי
ר"א מטהר **וחכמים** מטמאין שהיה **ר"א** אומר ספק ביאה טהור ספק מגע
טומאה טמא

כל דבר שבחזקת טומאה, אם לעולם הוא בטומאתו עד
שיודע לך הטומאה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כל דבר שבחזקת טומאה, אם לעולם הוא בטומאתו עד
שיודע לך הטומאה

מחלוקת תנאים

פסחים י:א

דתנן היה ר"מ אומר כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד
שיודע לך הטומאה היכן היא **וחכמים** אומרים בודק עד שמגיע לסלע או
לקרקע בתולה

אם בשדה שנאבד בה קבר הנכנס בה טמא או תבדק
השדה כולה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בשדה שנאבד בה קבר הנכנס בה טמא או תבדק השדה
כולה

מחלוקת תנאים

פסחים י:א

דתניא שדה שנאבד בה קבר הנכנס לתוכה טמא נמצא בה קבר הנכנס
לתוכה טהור שאני אומר קבר שאבד הוא קבר שנמצא דברי ר' רשב"ג
אומר תיבדק כל השדה כולה

הניח מנה ומצא מאתים, חולין ומעשר שני מעורבין זה
בזה או הכל חולין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הניח מנה ומצא מאתים, חולין ומעשר שני מעורבין זה
בזה או הכל חולין

מחלוקת תנאים

פסחים י:א

דתניא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי
ר' וחכ"א הכל חולין הניח י' ומצא תשע היינו סיפא דתניא הניח מאתים
ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי ר' וחכ"א הכל חולין

אם קרדום שאבד בבית הבית טמא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם קרדום שאבד בבית הבית טמא

מחלוקת תנאים

פסחים י:ב

דתניא **קרדום** שאבד בבית הבית טמא שאני אומר אדם טמא נכנס לשם
ונטלו **רשב"ג** אומר הבית טהור

מתי בודקין את החמץ

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מתי בודקין את החמץ

מחלוקת תנאים

פסחים י:ב

ר' יהודה אומר בודקין אור י"ד ובי"ד שחרית ובשעת הביעור **וחכ"א** לא בדק אור י"ד יבדוק בי"ד לא בדק בי"ד יבדוק בתוך המועד לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד ומה שמשייר יניחנו בצינעא כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו

אם שכח לבדוק לפני המועד בודקים בתוך המועד או
חוששין שמא יבא לאכול את החמץ

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שכח לבדוק לפני המועד בודקים בתוך המועד או
חוששין שמא יבא לאכול את החמץ

מחלוקת תנאים

פסחים י:ב

בהא קמיפלגי **מר סבר** מקמי איסורא אין בתר איסורא לא גזירה דילמא
אתי למיכל מיניה **ורבנן** סברי לא גזרינן

משקרר העומר יוצאין ומוצאין שוקי ירושלים שהם
מלאים קמח וקלי, אם היה זה ברצון חכמים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

משקרר העומר יוצאין ומוצאין שוקי ירושלים שהם מלאים
קמח וקלי, אם היה זה ברצון חכמים

מחלוקת תנאים

פסחים י:ב

והא תנן משקרר העומר יוצאין ומוצאין שוקי ירושלים שהם מלאים קמח
וקלי שלא ברצון חכמים (הן עושין) דברי ר"מ רבי יהודה אומר ברצון
חכמים היו עושין

אם אדם רשאי בערב שבת ליקוב שפורפרת של ביצה
ולהניחה לצד הנר כדי שתהא מנטפת בשבת לתוך הנר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אדם רשאי בערב שבת ליקוב שפורפרת של ביצה
ולהניחה לצד הנר כדי שתהא מנטפת בשבת לתוך הנר

מחלוקת תנאים

פסחים יא:א

והתנן **לא יקוב** אדם שפורפרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה בצד הנר
בשביל שתהא מנטפת ואפי' היא של חרס **ור' יהודה** מתיר

בכור בהמה טהורה שראוי לעלות על גבי המזבח, אם
מותר להקיז לו דם או אסור שמא יטיל בו מום

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בכור בהמה טהורה שראוי לעלות על גבי המזבח, אם
מותר להקיז לו דם או אסור שמא יטיל בו מום

מחלוקת תנאים

פסחים יא:א

והתניא בכור שאחזו דם אפי' הוא מת אין מקיזין לו דם **דברי ר' יהודה**
וחכ"א יקיז ובלבד שלא יטיל בו מום התם מתוך שאדם בהול על ממונו
אמרינן אי שרית ליה במקום שאין עושין בו מום אתי למעבד במקום
שעושין בו מום

אם מקרצפין בהמה ביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מקרצפין בהמה ביום טוב

מחלוקת תנאים

פסחים יא:ב

והתנן ר' יהודה אומר אין (מקדרין) הבהמה בי"ט מפני שהוא עושה
חבורה אבל מקרצפין וחכ"א אין מקדרין אף אין מקרצפין

מתי סוף זמן אכילת חמץ בערב פסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מתי סוף זמן אכילת חמץ בערב פסח

מחלוקת תנאים

פסחים יא:ב

ר"מ אומר אוכלים כל חמש ושורפין בתחלת שש **רבי יהודה** אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש

מתי נאכלין חולין ותרומה ומתי נשרפין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מתי נאכלין חולין ותרומה ומתי נשרפין

מחלוקת תנאים

פסחים יא:ב

ועוד א"ר יהודה שתי חלות של תודה פסולות מונחות על גב האיציטבא כל זמן שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתייהן התחילו כל העם שורפין ר"ג אומר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש

בקידוש החודש, אם אחד אומר בשלוש וחד אומר בחמש
עדותן בטלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בקידוש החודש, אם אחד אומר בשלוש וחד אומר בחמש
עדותן בטלה

מחלוקת תנאים

פסחים יא:ב

אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן בטלה דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר עדותן קיימת אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע עדותן בטלה שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב

אם אדם טועה בהערכת הזמן או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אדם טועה בהערכת הזמן או לא

מחלוקת תנאים

פסחים יא:ב

אמר אביי כשתמצא לומר לדברי **רבי מאיר** אין אדם טועה ולא כלום
לדברי **רבי יהודה** אדם טועה חצי שעה לדברי **ר"מ** אין אדם טועה ולא
כלום מעשה כי הוה במיפק תרתני ומעייל תלת והא דקאמר שתים בסוף
שתים והא דקאמר שלש בתחלת שלש לדברי **רבי יהודה** אדם טועה חצי
שעה

אם אדם טועה במשהו או בשעה ומשהו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אדם טועה במשהו או בשעה ומשהו

מחלוקת תנאים

פסחים יא:ב

אמר אב"י כשתמצא לומר לדברי **רבי מאיר** אדם טועה משהו לדברי **רבי יהודה** אדם טועה שעה ומשהו לדברי **ר"מ** אדם טועה משהו מעשה כי הוה או בסוף שתים הוה או בתחלת שלש וחד מינייהו טועה משהו לדברי **רבי יהודה** אדם טועה שעה ומשהו מעשה כי הוה או בסוף שלש או בתחלת חמש

אם אדם טועה בשעתים ומשהו או אף בשלוש שעות
ומשהו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אדם טועה בשעתים ומשהו או אף בשלוש שעות
ומשהו

מחלוקת תנאים

פסחים יב:א

אמר רבא לדברי **רבי מאיר** אדם טועה שתי שעות חסר משהו לדברי **רבי יהודה** אדם טועה שלש שעות חסר משהו לדברי **רבי מאיר** אדם טועה שתי שעות חסר משהו מעשה כי הוה או בתחלת שתיים או בסוף שלש וחד מינייהו קטעי ב' שעות חסר משהו לדברי **רבי יהודה** אדם טועה שלש שעות חסר משהו מעשה כי הוה או בתחלת שלש או בסוף חמש וחד מינייהו קטעי שלש שעות חסר משהו

אם אוכלין כל ה' ושורפין בתחילת ו' או אוכלין כל ד'
ושורפין בתחילת ו'

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אוכלין כל ה' ושורפין בתחילת ו' או אוכלין כל ד'
ושורפין בתחילת ו'

מחלוקת תנאים

פסחים יב:ב

תנן ר"מ אומר אוכלין כל ה' ושורפין בתחילת ו' רבי יהודה אומר אוכלין
כל ד' ותולין כל ה' ושורפין בתחילת ו'

המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין, אם לא יגע
בהן או מוכרן בבית דין משום השבת אבידה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין, אם לא יגע
בהן או מוכרן בבית דין משום השבת אבידה

מחלוקת תנאים

פסחים יג:א

דתנן **המפקיד פירות** אצל חבירו אפילו הן אבודין לא יגע בהן **רשב"ג**
אומר מוכרן בב"ד מפני השבת אבידה

ממתי קדוש הלחם כשמביא קורבן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ממתי קדוש הלחם כשמביא קורבן

מחלוקת תנאים

פסחים יג:ב

דתניא כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קידש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי רבי אלעזר בר"ש אומר לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן

חבית של תרומה שנולד לה ספק טומאה, כיצד ינהג

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חבית של תרומה שנולד לה ספק טומאה, כיצד ינהג

מחלוקת תנאים

פסחים טו:א

דתנן חבית של תרומה שנולד לה ספק טומאה **רבי אליעזר** אומר אם היתה מונחת במקום התורפה יניחנה במקום המוצנע ואם היתה מגולה יכסנה **רבי יהושע** אומר אם היתה מונחת במקום המוצנע יניחנה במקום התורפה ואם היתה מכוסה יגלנה

אם הפיגול הנותר נשרפים יחד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הפיגול הנותר נשרפים יחד

מחלוקת תנאים

פסחים טו:ב

הפיגול והנותר והטמא **בית שמאי** אומרים אין נשרפין כאחת **וב"ה**
אומרים נשרפין כאחת

אם לא גזרו על ספק הרוקין או על ספק כלים

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם לא גזרו על ספק הרוקין או על ספק כלים

מחלוקת אמוראים

פסחים יט:ב

איתמר ר' אלעזר ור' יוסי בר' חנינא חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין
שבירושלים וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים

אם תרומות טמאות, תרומות תלויות ותרומות טהורות
נשרפות יחד או כל אחת בפני עצמה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם תרומות טמאות, תרומות תלויות ותרומות טהורות
נשרפות יחד או כל אחת בפני עצמה

מחלוקת תנאים

פסחים כ:ב

דתניא י"ד שחל להיות בשבת מבערין את הכל מפני השבת ושורפין
תרומות טמאות תלויות וטהורות דברי ר' מאיר רבי יוסי אומר טהורה
בפני עצמה ותלויה בפני עצמה וטמאה בפני עצמה

אם תרומות תלויות ותרומות טמאות נשרפות יחד או כל אחת בפני עצמה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם תרומות תלויות ותרומות טמאות נשרפות יחד או כל אחת בפני עצמה

מחלוקת תנאים

פסחים כ:ב

אמר ר"ש לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על הטהורה ועל הטמאה שאין שורפין על התלויה ועל הטהורה ששורפין על מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה **שר' אליעזר** אומר תישרף זו בעצמה וזו בעצמה **ור' יהושע** אומר שתיהן כאחת

חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה, אם יגלנה או
יכסנה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה, אם יגלנה או
יכסנה

מחלוקת תנאים

פסחים כ:ב

ורמינהו חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה **רבי אליעזר** אומר אם
היתה מונחת במקום התורפה יניחנה במקום המוצנע ואם היתה מגולה
יכסנה **רבי יהושע** אומר אם היתה מונח' במקום המוצנע יניחנה במקום
התורפה ואם היתה מכוסה יגלנה

מה יעשה לחבית של תרומה שנטמאת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה יעשה לחבית של תרומה שנטמאת

מחלוקת תנאים

פסחים כ:ב

דתניא חבית של יין של תרומה שנטמאת ב"ש אומרים תשפך חבל ובית הלל אומרים תעשה זילוף

אם ביעור חמץ אפשר רק בשריפה או יש גם דרך אחרת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ביעור חמץ אפשר רק בשריפה או יש גם דרך אחרת

מחלוקת תנאים

פסחים כא:א

כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות ומוכר לנכרי ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא יסיק בו תנור וכירים **ר' יהודה** אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה **וחכמים** אומרים אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים

אם את החמץ אוכלין כל חמש או אוכלין כל ארבע ותולין
כל חמש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם את החמץ אוכלין כל חמש או אוכלין כל ארבע ותולין
כל חמש

מחלוקת תנאים

פסחים כא:א

דתנן ר' מאיר אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש רבי יהודה
אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש

אם מותר למכור לנכרי חמץ בערב פסח אם יודע שלא
יאכלה קודם הפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר למכור לנכרי חמץ בערב פסח אם יודע שלא
יאכלה קודם הפסח

מחלוקת תנאים

פסחים כא:א

דתניא **ב"ש** אומרים לא ימכור אדם חמצו לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה
קודם פסח **וב"ה** אומרים כל שעה שמותר לאכול מותר למכור

אם יש לאדם נבילה, אם צריך לתת אותה לגר תושב או
יכול גם למכור לו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יש לאדם נבילה, אם צריך לתת אותה לגר תושב או יכול גם למכור לו

מחלוקת תנאים

פסחים כא:ב

דתניא (דברים יד, כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו' אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה לגר במכירה מנין ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור לנכרי בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכור לנכרי נמצאת אומר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר דברים ככתבן לגר בנתינה ולנכרי במכירה

אם כל איסורין שבתורה אסורין בהנאה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם כל איסורין שבתורה אסורין בהנאה

מחלוקת תנאים

פסחים כא:ב

לרבי יהודה דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה
מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה (שמות כב, ל) מלכלב תשליכון אותו
אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה **ור'**
מאיר אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו
בעזרה

אם "ונטעתם" בין ליחיד בין לרבים או רק ליחיד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם "ונטעתם" בין ליחיד בין לרבים או רק ליחיד

מחלוקת תנאים

פסחים כג:א

מאי טעמא **דתנא קמא** דכתיב ונטעתם ליחיד משמע לרבים לא משמע
כתב רחמנא לכם להביא את הנטוע לרבים **ורבי יהודה** ונטעתם משמע בין
לרבים בין ליחיד ולכם בין יחיד בין רבים

מה לומדים מהפסוק "יעשה לכל מלאכה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מה לומדים מהפסוק "יעשה לכל מלאכה

מחלוקת תנאים

פסחים כג:א

לימא כתנאי (ויקרא ז, כד) יעשה לכל מלאכה מה ת"ל לכל מלאכה שיכול
למלאכת גבוה יהא מותר למלאכת הדיוט יהא אסור תלמוד לומר לכל
מלאכה דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר שיכול למלאכת הדיוט
יהא טהור למלאכת גבוה יהא טמא תלמוד לומר לכל מלאכה ורבי יוסי
הגלילי לטומאה ולטהרה לא איצטריך קרא כי איצטריך קרא לאיסור
ולהיתר ורבי עקיבא איסור והיתר לא צריך קרא כי איצטריך קרא
לטומאה ולטהרה

אם "לא תאכלו" שנאמר בבהמות הטמאות כולל איסור
הנאה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם "לא תאכלו" שנאמר בבהמות הטמאות כולל איסור
הנאה

מחלוקת תנאים

פסחים כג:ב

בהא קמיפלגי דר' יוסי הגלילי סבר לא תאכלו משמע בין איסור אכילה
בין איסור הנאה וכי אתא קרא למישרייה לנבילה בהנאה הוא דאתא **ורבי**
עקיבא סבר איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע

אפה פת בתנור שהסיקוה על קליפי עורלה, אם הפת
אסורה או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אפה פת בתנור שהסיקה על קליפי עורלה, אם הפת
אסורה או לא

מחלוקת תנאים

פסחים כו:ב

ת"ר תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותץ ישן
יוצן אפה בו את הפת **רבי** אומר הפת אסורה **וחכמים** אומרים הפת
מותרת בישלה על גבי גחלים דברי הכל מותר

שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה ואין בזה
כדי להחמיץ ואין בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחמצו, אם
אוסר את העיסה לעשותה תרומה
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה ואין בזה
כדי להחמיץ ואין בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחמצו, אם
אוסר את העיסה לעשותה תרומה

מחלוקת תנאים

פסחים כו:ב

דתנן שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה ואין בזה כדי
להחמיץ ואין בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחמצו **רבי אליעזר** אומר אחר
אחרון אני בא **וחכמים** אומרים בין שנפל איסור לכתחלה ובין שנפל
איסור לבסוף לעולם אינו אוסר

אם יכול לפדות את שווי העצים שאסורים בהנאה
ולהשליחם לים המלח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יכול לפדות את שווי העצים שאסורים בהנאה
ולהשליחם לים המלח

מחלוקת תנאים

פסחים כז:א

דתנן **נטל הימנה** עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור חדש יותץ
ישן יוצן אפה בו את הפת אסורין בהנאה נתערבה באחרות ואחרות
באחרות כולן אסורין בהנאה **רבי אליעזר** אומר יוליך הנאה לים המלח

תנור שהסיקו בקליפי ערלה, אם הפת שבתנור אסורה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

תנור שהסיקו בקליפי ערלה, אם הפת שבתנור אסורה

מחלוקת תנאים

פסחים כז:א

א"ר יהודה אמר שמואל תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי
הכרם חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת **רבי** אומר הפת מותרת
וחכמים אומרים הפת אסורה

אם קדירות (שבשלו בהן חמץ) ישברו

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם קדירות (שבשלו בהן חמץ) ישברו

מחלוקת אמוראים

פסחים ל:א

אמר **רב** קדירות בפסח ישברו ואמאי לשהינהו אחר הפסח וליעבד בהו
שלא במינן גזירה דילמא אתו למיעבד בהו במינו **ושמואל** אמר לא ישברו
אבל משהי להו לאחר זמנו ועביד בהו בין במינו בין שלא במינו

אם בעל חוב גובה למפרע

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בעל חוב גובה למפרע

מחלוקת אמוראים

פסחים ל:ב

איתמר בעל חוב **אביי** אמר למפרע הוא גובה **ורבא** אמר מכאן ולהבא הוא גובה

אם בעל חוב למפרע הוא גובה או מכאן ולהבא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם בעל חוב למפרע הוא גובה או מכאן ולהבא

מחלוקת אמוראים

פסחים לא:א

אביי אמר למפרע הוא גובה כיון דמטא זמניה ולא פרעיה איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא ברשותיה הוה קאי ושפיר אקדיש ושפיר זבין ורבא אמר מכאן ולהבא הוא גובה כיון דאילו הוה ליה זוזי הוה מסליק להו בזוזי אישתכח דהשתא קא קני

אם ישראל שהלוח לנכרי על חמצו לאחר הפסח עובר על
הנאה מחמץ שעבר עליו הפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ישראל שהלוה לנכרי על חמצו לאחר הפסח עובר על
הנאה מחמץ שעבר עליו הפסח

מחלוקת תנאים

פסחים לא:א

לימא כתנאי ישראל שהלוה לנכרי על חמצו לאחר הפסח אינו עובר
משום רבי מאיר אמרו עובר מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר למפרע הוא
גובה ומר סבר מכאן ולהבא הוא גובה

אם בעל חוב קונה משכון מנכרי או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בעל חוב קונה משכון מנכרי או לא

מחלוקת תנאים

פסחים לא:ב

מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר (דברים כד, יג) ולך תהיה צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון **ת"ק** סבר הני מילי ישראל מישראל הוא דקרינא ביה ולך תהיה צדקה אבל ישראל מנכרי לא קני **ור"מ** סבר קל וחומר ישראל מישראל קני ישראל מנכרי לא כל שכן אבל נכרי שהלואה את ישראל על חמצו אחר הפסח דברי הכל עובר

אם חמץ שנפלה עליו מפולת נחשב למבוער

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חמץ שנפלה עליו מפולת נחשב למבוער

מחלוקת תנאים

פסחים לא:ב

חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער **רבן שמעון בן גמליאל** אומר
כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו

אם האוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומין ומדמי
עצים או חייב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם האוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומין ומדמי
עצים או חייב

מחלוקת תנאים

פסחים לב:א

כתנאי האוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומין ומדמי עצים דברי
רבי עקיבא רבי יוחנן בן נורי מחייב

אם אוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומים ומדמי
עצים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומים ומדמי
עצים

מחלוקת תנאים

פסחים לב:א

תניא אידך (ויקרא כב, יד) ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות קדש
פרט לאוכל תרומת חמץ בפסח שפטור מן התשלומים ומדמי עצים דברי
ר' אליעזר בן יעקב ור"א חסמא מחייב

אם האוכל תרומת חמץ בפסח משלם לפי דמים או לפי תרומה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם האוכל תרומת חמץ בפסח משלם לפי דמים או לפי
תרומה

מחלוקת תנאים

פסחים לב:ב

אמר אביי רבי אליעזר בן יעקב ורבי עקיבא ור' יוחנן בן נורי כולהו סבירא
להו חמץ בפסח אסור בהנאה ובהא פליגי **דרבי עקיבא** סבר לפי דמים
משלם **ורבי יוחנן בן נורי** סבר לפי מדה משלם

שעור אכילת תרומה שיהיה חייב עליה בתשלום קרן
וחומש, בכזית או בשוה פרוטה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שעור אכילת תרומה שיהיה חייב עליה בתשלום קרן
וחומש, בכזית או בשוה פרוטה

מחלוקת תנאים

פסחים לב:ב

האוכל כזית תרומה משלם קרן וחומש **אבא שאול** אומר עד שיהא בו
שוה פרוטה מ"ט דתנא קמא אמר קרא (ויקרא כב, יד) ואיש כי יאכל קדש
בשגגה ואכילה בכזית ואבא שאול מאי טעמא אמר קרא ונתן ואין נתינה
פחות משוה פרוטה ואידך נמי הא כתיב יאכל ההוא פרט למזיק הוא
דאתא ותנא קמא הכתיב ונתן ההוא מיבעי ליה לדבר הראוי להיות קדש

הזיד במעילה, אם חייב מיתה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הזיד במעילה, אם חייב מיתה

מחלוקת תנאים

פסחים לג:א

הזיד במעילה **רבי** אומר במיתה **וחכמים** אומרים באזהרה מאי טעמא דרבי אמר רבי אבהו גמר חטא חטא מתרומה מה תרומה במיתה אף מעילה במיתה ומינה מה תרומה בכזית אף מעילה בכזית

אם היסח הדעת הוא פסול טומאה או פסול הגוף

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם היסח הדעת הוא פסול טומאה או פסול הגוף

מחלוקת אמוראים

פסחים לד:א

דאיתמר היסח הדעת **רבי יוחנן** אמר פסול טומאה הוי **ורבי שמעון בן לקיש** אמר פסול הגוף הוי רבי יוחנן אמר פסול טומאה הוי שאם יבא אליהו ויטהרנה שומעין לו רבי שמעון בן לקיש אומר פסול הגוף הוי שאם יבא אליהו ויטהרנה אין שומעין לו

אם קורבן שנטמא קודם שנזרק דמו, דמו יזרק או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם קורבן שנטמא קודם שנזרק דמו, דמו יזרק או לא

מחלוקת תנאים

פסחים לד:ב

איתיביה נטמא או שנפסל הבשר או שיצא חוץ לקלעים **רבי אליעזר** אומר
יזרוק **רבי יהושע** אומר לא יזרוק ומודה רבי יהושע שאם זרק הורצה מאי
נפסל לאו בהיסח הדעת

אם יוצא אדם ידי חובה באכילת מצה שהיא מעשר שני
בפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יוצא אדם ידי חובה באכילת מצה שהיא מעשר שני
בפסח

מחלוקת תנאים

פסחים לו:א

ת"ר יכול יוצא אדם ידי חובתו במעשר שני בירושלים ת"ל (דברים טז, ג)
לחם עוני מה שנאכל באנינות יצא זה שאינו נאכל באנינות אלא בשמחה
דברי ר' יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר מצות מצות ריבה אם כן מה ת"ל
לחם עוני פרט לעיסה שנלושה בין ושמן ודבש מאי טעמא דר' עקיבא מי
כתיב לחם עוני כתיב ור' יוסי הגלילי מי קרינן עני עוני קרינן

אם עיסה שלשום ביין או בשמן או בדבש בפסח מותרת
להאכל

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עיסה שלשוח ביין או בשמן או בדבש בפסח מותרת
להאכל

מחלוקת תנאים

פסחים לו:א

התניא אין לשין עיסה בפסח ביין ושמן ודבש ואם לש **רבן גמליאל** אומר
תשרף מיד **וחכמים** אומרים יאכל

מנין לומדים שאין יוצאים ידי חובת אכילת מצה בערב
פסח בביכורים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מנין לומדים שאין יוצאים ידי חובת אכילת מצה בערב
פסח בביכורים

מחלוקת תנאים

פסחים לו:א

תנו רבנן יכול יוצא אדם ידי חובתו בבכורים תלמוד לומר (שמות יב, כ)
בכל מושבותיכם תאכלו מצות מצה הנאכלת בכל מושבותיכם יצאו
בכורים שאין נאכלין בכל מושבותיכם אלא בירושלים דברי **רבי יוסי**
הגלילי רבי עקיבא אומר מצה ומרור מה מרור שאינו בכורים אף מצה
שאינה בכורים אי מה מרור שאין במינו בכורים אף מצה שאין במינה
בכורים

אם אופין פת עבה בפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אופין פת עבה בפסח

מחלוקת תנאים

פסחים לו:ב

ת"ר אין אופין פת עבה (ביום טוב) בפסח דברי **בית שמאי ובית הלל**
מתירין

אם אופים פת עבה ביום טוב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אופים פת עבה ביום טוב

מחלוקת תנאים

פסחים לז:א

והאי תנא ביום טוב של פסח קאי תניא נמי הכי **בית שמאי** אומרים אין
אופין פת עבה ביום טוב **ובית הלל** מתירין

מעיסה (מים רותחים על גבי קמח) והחליטה (קמח על גבי מים רותחים, אלו מהם חייבת בחלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מעיסה (מים רותחים על גבי קמח) והחליטה (קמח על גבי
מים רותחים, אלו מהם חייבת בחלה

מחלוקת תנאים

פסחים לז:ב

מיתיבי המעיסה **בית שמאי** פוטרין **וב"ה** מחייבין החליטה **בית שמאי**
מחייבין **ובית הלל** פוטרין איזהו המעיסה ואיזהו החליטה המעיסה קמח
שעל גבי מוגלשין החליטה מוגלשין שעל גבי קמח

אם מעשה אלפס (כלי אידוי) שחזר ואפאו בתנור חייב
בהפרשת חלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מעשה אלפס (כלי אידוי) שחזר ואפאו בתנור חייב
בהפרשת חלה

מחלוקת תנאים

פסחים לז:ב

איכא בינייהו **תנא קמא** סבר מעשה אילפס חייבין **ור' יהודה** סבר מעשה
אילפס פטורין לא דכולי עלמא מעשה אילפס פטורין והכא כגון שחזר
ואפאו בתנור קא מיפלגי **דתנא קמא** סבר כיון שחזר ואפאו בתנור לחם
קרינן ביה **ור' יהודה** סבר אין לחם אלא האפוי בתנור מעיקרא

אם עיסה של מעשר שני חייבת בחלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עיסה של מעשר שני חייבת בחלה

מחלוקת תנאים

פסחים לז:ב

אמר רב אסי עיסה של מעשר שני לדברי ר' מאיר פטורה מן החלה לדברי חכמים חייבת בחלה

אם יוצא ידי חובתו בפסח במצות של מעשר שני

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יוצא ידי חובתו בפסח במצות של מעשר שני

מחלוקת תנאים

פסחים לה:א

מצות של מעשר שני לדברי ר' מאיר אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח
לדברי חכמים יוצא בה ידי חובתו בפסח

אם יוצא ידי חובתו ביום טוב באתרוג של מעשר שני

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יוצא ידי חובתו ביום טוב באתרוג של מעשר שני

מחלוקת תנאים

פסחים לח:א

אתרוג של מעשר שני לדברי ר' מאיר אין יוצא בו ידי חובתו ביום טוב
לדברי חכמים אדם יוצא בו ידי חובתו ביום טוב

אם עיסה של מעשר שני פטורה מן החלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עיסה של מעשר שני פטורה מן החלה

מחלוקת תנאים

פסחים לח:א

עיסה של מעשר שני פטורה מן החלה דברי ר"מ וחכמים אומרים חייבת

אם אפשר לפדות את מה שפדה בכסף מעשר שני שנטמא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אפשר לפדות את מה שפדה בכסף מעשר שני שנטמא

מחלוקת תנאים

פסחים לח:א

דתנן הלקוח בכסף מעשר שני שנטמא יפדה ר' יהודה אומר יקבר

מאיזה פסוק לומדים שחלת תודה ורקיני נזיר לא יוצא
בהם ידי חובת אכילת מצה בפסח

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מאיזה פסוק לומדים שחלת תודה ורקיקי נזיר לא יוצא
בהם ידי חובת אכילת מצה בפסח

מחלוקת אמוראים

פסחים לח:ב

חלת תודה ורקיקי נזיר וכו': מנה"מ אמר **רבה** דאמר קרא (שמות יב, יז) ושמרתם את המצות מצה המשתמרת לשם מצה יצתה זו שאין משתמרת לשם מצה אלא לשום זבח **רב יוסף** אמר אמר קרא (שמות יב, טו) שבעת ימים מצות תאכלו מצה הנאכלת לשבעת ימים יצתה זו שאינה נאכלת לשבעת ימים אלא ליום ולילה

באלו ירקות יוצא אדם באכילת ירקות (מרור) בפסח

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

באלו ירקות יוצא אדם באכילת ירקות (מרור) בפסח

מחלוקת אמוראים

פסחים לט:א

תני **בר קפרא** אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין
ובתמכא בחרחלין בחרחבינין ובחזרין **רב יהודה** אומר אף עולשי שדה
ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת

באלו ירקות יוצא אדם באכילת ירקות (מרור) בפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

באלו ירקות יוצא אדם באכילת ירקות (מרור) בפסח

מחלוקת תנאים

פסחים לט:א

ר' יהודה אומר כל שיש לו שרף ר' יוחנן בן ברוקה אומר כל שפניו
מכסיפין אחרים אומרים [כל] ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין

אם יוצאים במרור יבש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יוצאים במרור יבש

מחלוקת תנאים

פסחים לט:ב

מיתבי יוצאין בהן ובקלח שלהן בין לחין בין יבשין דברי ר' מאיר וחכ"א
לחין יוצאין בהן יבשין אין יוצאין בהן ושון שיוצאין בהן כמושין אבל לא
כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין

אם יוצאים בהן כמושין או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יוצאים בהן כמושין או לא

מחלוקת תנאים

פסחים לט:ב

ת"ר אין יוצאין בהן כמושין משום **ר"א בר' צדוק** אמרו יוצאין בהן
כמושין

לתת (השרה במים) שעורין בפסח, אם רשאי להשרותן
בחומץ כדי שלא יחמיצו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

לתת (השרה במים) שעורין בפסח, אם רשאי להשרותן
בחומץ כדי שלא יחמיצו

מחלוקת תנאים

פסחים מ:א

ת"ר אין לותתין שעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו
מותרות ר' יוסי אומר שורן בחומץ וחומץ צומתן

נתן קמח בתוך החרוסת מה יעשה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נתן קמח בתוך החרוסת מה יעשה

מחלוקת תנאים

פסחים מ:ב

אין נותנין קמח לתוך חרוסת או לתוך החרדל ואם נתן יאכל מיד **ורבי מאיר** אוסר אין מבשלין את הפסח לא במשקין ולא במי פירות אבל סכין ומטבילין אותו בהן מי תשמישו של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין

נתן קמח לתוך החרדל מה יעשה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נתן קמח לתוך החרדל מה יעשה

מחלוקת תנאים

פסחים מ:ב

אמר רב כהנא מחלוקת לתוך החרדל אבל לתוך חרוסת דברי הכל ישרף מיד ותניא נמי הכי אין נותנין קמח לתוך החרוסת ואם נתן ישרף מיד לתוך החרדל **ר' מאיר** אומר ישרף מיד **וחכמים** אומרים יאכל מיד

אם אשה עברה ולשה בחמה, אם הפת מותרת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם אשה עברה ולשה בחמה, אם הפת מותרת

מחלוקת אמוראים

פסחים מב:א

דרש רבא אשה לא תלוש בחמה ולא בחמי חמה ולא במים הגרופין מן המולייר ולא תגביה ידה מן התנור עד שתגמור את כל הפת (וצריך) שני כלים אחד שמקטפת בו ואחד שמצננת בו את ידיה איבעיא להו עברה ולשה מהו **מר זוטרא** אמר מותר **רב אשי** אמר אסור

אם תכשיטי נשים שעשוי מחמץ עובר עקיהם בפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם תכשיטי נשים שעשוי מחמץ עובר עקיהם בפסח

מחלוקת תנאים

פסחים מב:א

ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי וזומן של צבעים ועמילן של טבחים וקולן של סופרים **ר"א** אומר אף תכשיטי נשים זה הכלל כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת

אם עובר בלאו על תערובת חמץ

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עובר בלאו על תערובת חמץ

מחלוקת תנאים

פסחים מג:א

דתניא על חמץ דגן גמור ענוש כרת על עירובו בלאו דברי ר' אליעזר
וחכמים אומרים על חמץ דגן גמור ענוש כרת על עירובו בלא כלום

אם טובת הנאה ממון או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם טובת הנאה ממון או לא

מחלוקת תנאים

פסחים מו:ב

לימא בטובת הנאה קמיפלגי דר' אליעזר סבר טובת הנאה ממון ור' יהושע
סבר טובת הנאה אינה ממון לא דכולי עלמא סברי טובת הנאה אינה
ממון

אם עובר על בל יראה על החלה שהשפריש (שהרי איננה
שלו)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם עובר על בל יראה על החלה שהשפריש (שהרי איננה
שלו)

מחלוקת תנאים

פסחים מו:ב

והכא בהואיל קמיפלגי דר' אליעזר סבר אמרינן הואיל ואי בעי איתשיל
עלה ממוניה הוא ור' יהושע סבר לא אמרינן הואיל

האופה מיום טוב לחול, אם חייב מלקות או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

האופה מיום טוב לחול, אם חייב מלקות או לא

מחלוקת אמוראים

פסחים מו:ב

איתמר האופה מיום טוב לחול **רב חסדא** אמר לוקה **רבה** אמר אינו לוקה
רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה **רבה**
אמר אינו לוקה אמרינן הואיל אמר ליה רבה לרב חסדא לדידך דאמרת
לא אמרינן הואיל היאך אופין מיום טוב לשבת

אם אומרים הואיל ויכול להחזירה לטבל על ידי שאלת
חכם תהיה ברשותו או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אומרים הואיל ויכול להחזירה לטבל על ידי שאלת
חכם תהיה ברשותו או לא

מחלוקת תנאים

פסחים מח:א

מחלוקת דר"א ורבי יהושע היא דר"א סבר אמרינן הואיל ורבי יהושע סבר
לא אמרינן הואיל

מהו שיעור עיסה בחיטין ובשעורין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מהו שיעור עיסה בחיטין ובשעורין

מחלוקת תנאים

פסחים מח:א

וכמה שיעור עיסה **רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה** אומר בחיטין קבין ובשעורין שלשת קבין ר' נתן אומר משום ר"א חילוף הדברים

אם ככרות שאפה בתנור תנור מצרפן לחיוב הפרשת חלה
או הסל מצרפן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ככרות שאפה בתנור תנור מצרפן לחיוב הפרשת חלה
או הסל מצרפן

מחלוקת תנאים

פסחים מח:ב

תניא ר' אליעזר אומר הסל מצרפן ר' יהושע אומר תנור מצרפן רבן שמעון
בן גמליאל אומר ככרות של בבל שנושכות זו מזו מצטרפות

אם שלוש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שלוש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד

מחלוקת תנאים

פסחים מח:ב

רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו
וחכמים אומרים שלש נשים עוסקות בבצק כאחת אחת לשה ואחת
עורכת ואחת אופה ר' עקיבא אומר לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל
התנורים שוין זה הכלל תפח תלטוש בצונן

אם שיאור שהחמיץ אבל לא לגמרי חייב כרת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שיאור שהחמיץ אבל לא לגמרי חייב כרת

מחלוקת תנאים

פסחים מח:ב

שיאור ישרף והאוכלו פטור סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת איזהו שיאור
כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה דברי רבי יהודה וחכמים
אומרים זה וזה האוכלו חייב כרת ואיזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם
שעמדו שערותיו

איזהו שיאור שחייבים עליו כרת

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

איזהו שיאור שחייבים עליו כרת

מחלוקת תנאים

פסחים מח:ב

תנו רבנן איזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו סידוק
כקרני חגבים דברי ר' מאיר וחכמים אומרים איזהו שיאור כקרני חגבים
סידוק שנתערבו סדקין זה בזה וזה וזה האוכלו חייב כרת

ארבעה עשר שחל להיות בשבת מתי מבערין

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ארבעה עשר שחל להיות בשבת מתי מבערין

מחלוקת תנאים

פסחים מט:א

ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת דברי ר"מ
וחכמים אומרים בזמנו ר"א בר צדוק אומר תרומה מלפני השבת וחולין
בזמנו

יצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש, עד כמה חוזר
לשורפו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

יצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש, עד כמה חוזר
לשורפו

מחלוקת תנאים

פסחים מט:א

וכן מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש אם עבר צופים שורפו
במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה ועד כמה הן
חוזרין **ר"מ** אומר זה וזה בכביצה **ר' יהודה** אומר זה וזה בכזית **וחכמים**
אומרים בשר קדש בכזית וחמץ בכביצה

אם חייב לברך באכילה שיש בה כזית או באכילה שיש בה שביעה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חייב לברך באכילה שיש בה כזית או באכילה שיש בה
שביעה

מחלוקת תנאים

פסחים מט:ב

הכא בסברא פליגי התם בקראי פליגי **רבי מאיר** סבר (דברים ח, י) ואכלת
זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית **ורבי יהודה** סבר ואכלת ושבעת
אכילה שיש בה שביעה

אם חזרתו (לשרוף בירושלים) בכביצה או בכזית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם חזרתו (לשרוף בירושלים) בכביצה או בכזית

מחלוקת תנאים

פסחים מט:ב

ואיזו זו בכביצה הכא בסברא פליגי **דרבי מאיר** סבר חזרתו כטומאתו מה
טומאתו בכביצה אף חזרתו בכביצה **ור' יהודה** סבר חזרתו כאיסורו מה
איסורו בכזית אף חזרתו בכזית

מהו יקרות וקפאון

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מהו יקרות וקפאון

מחלוקת אמוראים

פסחים נ:א

מאי יקרות וקפאון א"ר אלעזר זה אור שיקר בעולם הזה וקפוי לעולם הבא ר' יוחנן אמר אלו נגעים ואהלות שיקרין הן בעוה"ז וקפויין הן לעולם הבא ור' יהושע בן לוי אמר אלו בני אדם שיקרין הן בעולם הזה וקפויין הן לעוה"ב

מהו מצלות הסוס

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

מהו מצלות הסוס

מחלוקת אמוראים

פסחים נ:א

זכריה יד, כ) ביום ההוא יהיה על מצלות הסוס קדש לה' מאי מצלות
הסוס א"ר יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים עד שהסוס רץ
ומציל ר' אלעזר אמר כל מצילות שתולין לסוס בין עיניו יהיה קדש לה'
ור' יוחנן אמר כל ביזה שבוזזין ישראל עד שעה שהסוס רץ ומציל יהיה
קדש להשם

המוליך פירות שביעית ממקום שכלו (פירות שביעית)
למקום שלא כלו, אם חייב לבער

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

המוליך פירות שביעית ממקום שכלו (פירות שביעית)
למקום שלא כלו, אם חייב לבער

מחלוקת תנאים

פסחים נ:ב

המוליך פירות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו או ממקום שלא כלו למקום שכלו חייב לבער ר' יהודה אומר צא והבא לך אף אתה

אם מותר לרחוץ במרחץ עם אביו ובעל אמו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לרחוץ במרחץ עם אביו ובעל אמו

מחלוקת תנאים

פסחים נא:א

כדתניא **עם הכל אדם** רוחץ חוץ חוץ מאביו וחמיו ובעל אמו ובעל אחותו **ור'**
יהודה מתיר באביו מפני כבוד אביו והוא הדין לבעל אמו

אם ספיחי כרוב (עלי הכרוב) שעלו על קלח הכרוב
בשביעית אסורים או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ספיחי כרוב (עלי הכרוב) שעלו על קלח הכרוב
בשביעית אסורים או לא

מחלוקת תנאים

פסחים נא:ב

דתניא רבי שמעון אומר כל הספיחים אסורין חוץ מספיחי כרוב שאין
כיוצא בהן בירק השדה וחכ"א כל הספיחין אסורים

אם גזרינן ספיחי כרוב אטו שאר ספיחים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם גזרינן ספיחי כרוב אטו שאר ספיחים

מחלוקת תנאים

פסחים נא:ב

במאי קא מיפלגי **רבנן** סברי גזרינן ספיחי כרוב אטו שאר ספיחי דעלמא
ור"ש סבר לא גזרינן ספיחי כרוב אטו ספיחי דעלמא

עד מתי אוכלים תצמרין של שביעית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

עד מתי אוכלים תצמרין של שביעית

מחלוקת תנאים

פסחים נב:א

דתנן אוכלין בתמרין עד שיכלה האחרון שבצוער רשב"ג אומר אוכלין על של בין הכיפין ואין אוכלין על שבין השיצין

פירות שיצאו מארץ ישראל, אם מתבערין בכל מקום או
שיחזרו למקומן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

פירות שיצאו מארץ ישראל, אם מתבערין בכל מקום או
שיחזרו למקומן

מחלוקת תנאים

פסחים נב:ב

ת"ר פירות שיצאו מארץ ישראל לחוצה לארץ מתבערין בכל מקום שהן
רשב"א אומר יחזרו למקומן ויתבערו משום שנאמר בארץ

מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית

מחלוקת תנאים

פסחים נב:ב

תנן מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית **ב"ש** אומרים כל האילנות משויצואו **וב"ה** אומרים החרובין משישרשרו והגפנים משיגרועו והזיתים משיניצו ושאר כל האילנות משויצואו

אם מותר למכור בארץ ישראל בהמה דקה שהירא שבורה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר למכור בארץ ישראל בהמה דקה שהירא שבורה

מחלוקת תנאים

פסחים נג:א

מקום שנהגו למכור בהמה דקה לנכרים מוכרין מקום שלא נהגו למכור אין מוכרין ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה עגלים וסייחין שלמין ושבורין ר' יהודה מתיר בשבורה **בן בתירא** מתיר בסוס מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים אוכלין מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין

אם רשאי אדם לעשות עצמו כתלמיד חכם כדי להבטל
ממלאכתו בתשעה באב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם רשאי אדם לעשות עצמו כתלמיד חכם כדי להבטל
ממלאכתו בתשעה באב

מחלוקת תנאים

פסחים נד:ב

מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב עושין מקום שנהגו שלא
לעשות מלאכה אין עושין ובכל מקום תלמידי חכמים בטלים רשב"ג אומר
לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם

אם תלמידי חכמים בטלין ממלאכתן בתשעה באב
(כשאחרים לא) אם חיישינן ליוהרא או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם תלמידי חכמים בטלין ממלאכתן בתשעה באב
(כשאחרים לא) אם חיישינן ליוהרא או לא

מחלוקת תנאים

פסחים נה:א

ובכל מקום ת"ח וכו': למימרא דרשב"ג סבר לא חיישינן ליוהרא ורבנן
סברי חיישינן ליוהרא

אם יתן רשאי לקרא קריאת שמע לילה הראשון

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יתן רשאי לקרא קריאת שמע לילה הראשון

מחלוקת תנאים

פסחים נה:א

דתנן **חתן אם ירצה** לקרות קרית שמע לילה הראשון קורא **רשב"ג** אמר
לא כל הרוצה ליטול את השם יטול אמר ר' יוחנן מוחלפת השיטה

אם מותר לעשות מלאכה בערבי פסחים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לעשות מלאכה בערבי פסחים

מחלוקת תנאים

פסחים נה:א

וחכמים אומרים ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות
ובגליל לא היו עושין כל עיקר הלילה **ב"ש** אוסרים **וב"ה** מתירין עד הנץ
החמה

מי מותרים במלאכה בארבעה עשר בניסן

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי מותרים במלאכה בארבעה עשר בניסן

מחלוקת תנאים

פסחים נה:א

ר' מאיר אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם לארבעה עשר גומרה בארבעה עשר אבל לא יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר אע"פ שיכול לגומרה **וחכמים** אומרים ג' אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות ואלו הן החייטין והספרים והכובסין **ר' יוסי בר יהודה** אומר אף רצענין

אם חוששים להפסד מועט או רק להפסד מרובה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם חוששים להפסד מועט או רק להפסד מרובה

מחלוקת אמוראים

פסחים נה:ב

במאי קמיפלגי **מר סבר** להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו **ומר**
סבר להפסד מועט נמי חששו

בקריאת שמע, אם מפסיקין מעט בין "היום" ל "על לבבך"

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

בקריאת שמע, אם מפסיקין מעט בין "היום" ל "על לבבך"

מחלוקת אמוראים

פסחים נו:א

אמר **רב יהודה** אומרים (דברים ו, ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין **רבא** אמר מפסיקין היו אלא שהיו אומרים היום על לבבך דמשמע היום על לבבך ולא מחר על לבבך

אם היו מפסיקין אחרי פסוק של שמע

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם היו מפסיקין אחרי פסוק של שמע

מחלוקת תנאים

פסחים נו:א

ת"ר כיצד היו כורכין את שמע אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד
ולא היו מפסיקין דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר מפסיקין היו אלא שלא
היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

אם סידורו (סדר זמן שחיטת התמיד בחול) בחול כסידורו
בשבת או כסידורו בערב פסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם סידורו (סדר זמן שחיטת התמיד בחול) בחול כסידורו
בשבת או כסידורו בערב פסח

מחלוקת תנאים

פסחים נח:א

ת"ר כסידורו בחול כך סידורו בשבת דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר
כסידורו בערב פסח

אם גזרינן שבת אטו חול או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם גזרינן שבת אטו חול או לא

מחלוקת תנאים

פסחים נח:ב

במאי קמיפלגי בגזרת נדבות ונדרים קמיפלגי ר' ישמעאל סבר גזרינן שבת
אטו חול ור' עקיבא סבר לא גזרינן

שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה (חשב
בעת זריקת הדם שיתכפרו בו ערלים), אם כשר או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה (חשב
בעת זריקת הדם שיתכפרו בו ערלים), אם כשר או לא

מחלוקת אמוראים

פסחים סא:ב

שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה **רב חסדא** אמר פסול
רבה אמר כשר רב חסדא אמר פסול יש מחשבת ערלים בזריקה **רבה** אמר
כשר אין מחשבת ערלים בזריקה

אם ערל הוא בר כפרה או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם ערל הוא בר כפרה או לא

מחלוקת אמוראים

פסחים סב:א

בהאי קרא קמיפלגי (ויקרא א, ד) ונרצה לו לכפר עליו עליו ולא על חברו
רבה סבר חברו דומיא דידיה מה הוא דבר כפרה אף חברו דבר כפרה
לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא **ורב חסדא** סבר האי ערל נמי כיון
דבר חיובא הוא בר כפרה הוא [הואיל] דאי בעי מתקן נפשיה

אם האופה מיום טוב לחול, לוקה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם האופה מיום טוב לחול, לוקה

מחלוקת אמוראים

פסחים סב:א

איתמר האופה מיו"ט לחול **רב חסדא** אמר לוקה **רבה** אמר אינו לוקה רבה אמר אינו לוקה אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה ולא לקי רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל

הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט
אחרים לשם פסח בזמנו, אם הקרבן כשר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט
אחרים לשם פסח בזמנו, אם הקרבן כשר

מחלוקת תנאים

פסחים סב:ב

הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשם פסח
בזמנו **ר"א** פוסל **ורבי יהושע** מכשיר

אם השוחט את קורבן התמיד על החמץ (בזמן שהחמץ
עדיין קיים ברשותו) חייב בלא תעשה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם השוחט את קורבן התמיד על החמץ (בזמן שהחמץ
עדיין קיים ברשותו) חייב בלא תעשה

מחלוקת תנאים

פסחים סג:א

השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה ר' יהודה אומר אף התמיד
רבי שמעון אומר הפסח בארבעה עשר לשמו חייב ושלם לשמו פטור
ושאר כל הזבחים בין לשמן ובין שלא לשמן פטור ובמועד לשמו פטור
שלא לשמו חייב ושאר כל הזבחים בין לשמן בין שלא לשמן חייב חוץ מן
החטאת ששחטו שלא לשמה

אם חייב על "לא תשחט על חמץ..." כאשר אחד מבני
החבורה אינו עמו בעזרה וברשותו חמץ

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם חייב על "לא תשחט על חמץ..." כאשר אחד מבני
החבורה אינו עמו בעזרה וברשותו חמץ

מחלוקת אמוראים

פסחים סג:ב

אמר רבי שמעון בן לקיש לעולם אינו חייב עד שיהא החמץ לשוחט או
לזורק או לאחד מבני חבורה ועד שיהא עמו בעזרה ר' יוחנן אמר אע"פ
שאין עמו בעזרה

אם התראת ספק שמה התראה או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם התראת ספק שמה התראה או לא

מחלוקת אמוראים

פסחים סג:ב

דאיתמר שבועה שאוכל ככר זו היום ועבר היום ולא אכלה ר' יוחנן ור"ש
בן לקיש דאמרי תרוייהו אינו לוקה **רבי יוחנן** אמר אינו לוקה משום דהוה
ליה לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו אבל
התראת ספק שמה התראה **ור"ש בן לקיש** אמר אינו לוקה משום דהוה
ליה התראת ספק והתראת ספק לא שמה התראה אבל לאו שאין בו
מעשה לוקין עליו

היו לו שני תינוקות אחד למול אחר השבת ואחד למול
בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, אם חייב
חטאת

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

היו לו שני תינוקות אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, אם חייב חטאת

מחלוקת אמוראים

פסחים עב:א

והתניא רבי חייא [מאבל ערב] א"ר מאיר לא נחלקו ר' אליעזר ורבי יהושע על שהיו לו שני תינוקות אחד למול ערב שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת דחייב על מה נחלקו על שהיו לו שני תינוקות אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת **דר' אליעזר** מחייב חטאת **ור' יהושע** פוטר

היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה,
אם חייב בקרן וחומש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה,
אם חייב בקרן וחומש

מחלוקת תנאים

פסחים עב:ב

דתנן היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה **רבי אליעזר**
מחייב קרן וחומש **ר' יהושע** פוטר

היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה,
אם הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, אם
הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין או לא

מחלוקת תנאים

פסחים עב:ב

דתנן **היה עומד** ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה כל הקרבנות
כולן שהקריב על גבי המזבח פסולין **ור' יהושע** מכשיר

אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו, אם ימות או ימכר
ויביא בדמיו עולה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו, אם ימות או ימכר
ויביא בדמיו עולה

מחלוקת תנאים

פסחים עג:א

דתנן אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו ירעה עד שיסתאב וימכר
ויפלו דמיו לנדבה **ר' אליעזר** אומר ימות **ר' יהושע** אומר ימכר ויביא
בדמיו עולה

כיצד צולין את הפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כיצד צולין את הפסח

מחלוקת תנאים

פסחים עד:א

כיצד צולין את הפסח מביאין שפוד של רמון ותוחבו לתוך פיו עד בית
נקובתו ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דברי **ר' יוסי הגלילי ר"ע**
אומר כמין בישול הוא זה אלא תולין חוצה לו

הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית יין של תרומה, אם הפת
אסורה לישראל משום תרומה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית יין של תרומה, אם הפת
אסורה לישראל משום תרומה

מחלוקת תנאים

פסחים עו:ב

אמר רב מרי כתנאי הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית יין של תרומה **ר"מ**
אוסר **ורבי יהודה** מתיר **ורבי יוסי** מתיר בשל חיטין ואוסר בשל שעורים
מפני

אם הציץ מרצה רק כשעודיהו על מצחו של כהן גדול

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הציץ מרצה רק כשעודיהו על מצחו של כהן גדול

מחלוקת תנאים

פסחים עז:א

דתניא ציץ בין שישנו על מצחו ובין שאינו על מצחו מרצה דברי ר"ש רבי יהודה אומר עודיהו על מצחו מרצה אין עודיהו על מצחו אינו מרצה

אם הציץ מרצה על אכילות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם הציץ מרצה על אכילות

מחלוקת אמוראים

פסחים עז:א

דתניא ר"א אומר הציץ מרצה על אכילות רבי יוסי אומר אין הציץ מרצה על אכילות

נטמא בשר או שנפסל או שיצא חוץ לקלעים, אם יזרק או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

נטמא בשר או שנפסל או שיצא חוץ לקלעים, אם יזרק או לא

מחלוקת תנאים

פסחים עז:ב

דתניא נטמא בשר או שנפסל או שיצא חוץ לקלעים ר"א אומר יזרק ר' יהושע אומר לא יזרק

אם הציץ של כהן גדול מרצה על אכילות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הציץ של כהן גדול מרצה על אכילות

מחלוקת תנאים

פסחים עח:א

דתניא ר"א אומר הציץ מרצה על אכילות רבי יוסי אומר אין הציץ מרצה על אכילות

אם היו מזים (אפר פרה אדומה) כל שבעת הימים או רק
ביום השלישי והשביעי

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם היו מזים (אפר פרה אדומה) כל שבעת הימים או רק
ביום השלישי והשביעי

מחלוקת אמוראים

פסחים עח:א

תניא אחד זה ואחד זה מזין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם דברי
רבי מאיר רבי יוסי אומר אין מזין עליו אלא שלישי ושביעי בלבד

היו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאים, אם זה נחשב
לרוב או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

היו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאים, אם זה נחשב
לרוב או לא

מחלוקת אמוראים

פסחים עט:א

איתמר הרי שהיו ישראל מחצה טהורין ומחצה טמאין **רב** אמר מחצה על
מחצה כרוב **ורב כהנא** אמר מחצה על מחצה אינו כרוב **רב** אמר מחצה
על מחצה כרוב הללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן **ור"כ** אמר מחצה
על מחצה אינו כרוב טהורין עושין את הראשון וטמאין עושין את השני

שבט אחד טמא ושאר שבטים טהורין, אם הטהורין יזבחו
פסח בטומאה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

שבט אחד טמא ושאר שבטים טהורין, אם הטהורין יזבחו
פסח בטומאה

מחלוקת תנאים

פסחים פ:א

ר"א בן מתיא אומר אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה שנאמר
(דברים טז, ה) לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך **רבי שמעון** אומר
אפילו שבט אחד טמא ושאר כל השבטים טהורים הללו עושין לעצמן
והללו עושין לעצמן מאי טעמא דרבי שמעון קסבר שבט אחד איקרי קהל
רבי יהודה אומר אפילו שבט אחד טמא ושאר כל השבטים טהורין יעשו
בטומאה שאין קרבן ציבור חלוק רבי יהודה סבר שבט אחד איקרי

אם יש תשלומין לפסח הבא בטומאה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יש תשלומין לפסח הבא בטומאה

מחלוקת תנאים

פסחים פ:א

איתמר היו רובן טמאי מתים ומיעוטן זבין **רב הונא** אמר אין תשלומין לפסח הבא בטומאה **ורב אדא בר אהבה** אמר יש תשלומין לפסח הבא בטומאה נימא בהא קמיפלגי **דמאן דאמר** אין תשלומין לפסח הבא בטומאה קסבר טומאה דחוויה היא בציבור **ומ"ד** יש תשלומין לפסח הבא בטומאה קסבר טומאה הותרה בציבור

אם הפסח שנטמא ישרף בשישה עשר או מיד

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הפסח שנטמא ישרף בשישה עשר או מיד

מחלוקת תנאים

פסחים פב:א

הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד נטמאו הבעלים או שמתו תעובר צורתו וישרף בששה עשר **ר' יוחנן בן ברוקה** אומר אף זה ישרף מיד לפי שאין לו אוכלין

היתה לו שעת הכושר ונפסל, אם יש בו שבירת עצם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

היתה לו שעת הכושר ונפסל, אם יש בו שבירת עצם

מחלוקת תנאים

פסחים פג:א

רבי יעקב היא דתניא (שמות יב, מו) ועצם לא תשברו בו בו בכשר ולא בפסול **רבי יעקב** אומר היתה לו שעת הכושר ונפסל יש בו משום שבירת העצם לא היתה לו שעת הכושר אין בו משום שבירת העצם **ר"ש** אומר אחד זה ואחד זה אין בו משום שבירת העצם

הותיר מן הבשר עד הבוקר, מה הסיבה שאינו לוקה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הותיר מן הבשר עד הבוקר, מה הסיבה שאינו לוקה

מחלוקת תנאים

פסחים פד:א

דתניא (שמות יב, י) לא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר וגו'
בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקה דברי **רבי יהודה**
רבי יעקב אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דהוה ליה לאו שאין בו
מעשה ואין לוקין עליו

ועצם לא תשברו בו, אם צריך שיהיה כשר או ראוי לאכילה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ועצם לא תשברו בו, אם צריך שיהיה כשר או ראוי לאכילה

מחלוקת תנאים

פסחים פד:א

ת"ר ועצם לא תשברו בו בו בכשר ולא בפסול **ר'** אומר (שמות יב, מו) בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו כל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם ושאיין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם מאי בינייהו **א"ר ירמיה** פסח הבא בטומאה איכא בינייהו **למ"ד** כשר האי פסול **למ"ד** ראוי לאכילה האי נמי ראוי לאכילה

השורף עצמות והמחתך בגידין, מה הסיבה שאסור

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

השורף עצמות והמחתך בגידין, מה הסיבה שאסור

מחלוקת אמוראים

פסחים פד:ב

תניא אבל השורף בעצמות והמחתך בגידין אין בו משום שבירת העצם
אלא מאי אית לך למימר **אביי** אמר משום פקע **רבא** אמר משום הפסד
קדשים דקא מפסיד ליה בידיים

אם יש שבירת עצם בבשר שאין עליו כזית במקום זה ויש
עליו כזית בשר במקום אחר

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יש שבירת עצם בבשר שאין עליו כזית במקום זה ויש
עליו כזית בשר במקום אחר

מחלוקת תנאים

פסחים פד:ב

איתמר אבר שאין עליו כזית בשר במקום זה ויש עליו כזית בשר במקום
אחר **רבי יוחנן** אמר יש בו משום שבירת העצם רבי **שמעון בן לקיש** אמר
אין בו משום שבירת עצם

מי שחציו עבד וחציו בן חורין, אם כופין את רבו לשחררו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

מי שחציו עבד וחציו בן חורין, אם כופין את רבו לשחררו

מחלוקת תנאים

פסחים פח:א

דתנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי **בית הלל בית שמאי** אומרים תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לישא שפחה אינו יכול שכבר חציו בן חורין לישא בת חורין אינו יכול שעדיין חציו עבד יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר (ישעיהו מה, יח) לא תוהו ברא לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו וחזרו בית הלל להורות כבית שמאי

אם נמנין עליו עד שישחט או עד שיזרק הדם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נמנין עליו עד שישחט או עד שיזרק הדם

מחלוקת תנאים

פסחים פט:א

לעולם נמנין עליו עד שיהיה בו כזית לכל אחד ואחד נמנין ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט רבי שמעון אומר עד שיזרק את הדם

עד מתי יכולים להוסיף משפחה לשה, מחיותיה דשה (כל זמן שהשה חי) או מהויתיה דשה (כל זמן שלא נזרק דמו)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

עד מתי יכולים להוסיף משפחה לשה, מחיותיה דשה (כל זמן שהשה חי) או מהויתיה דשה (כל זמן שלא נזרק דמו)

מחלוקת תנאים

פסחים פט:א

אמר אביי מחלוקת לימשך **דרבנן** סברי (שמות יב, ד) מהיות משה מחיותיה דשה **ור"ש** סבר מהוייתיה דשה אבל לימנות דברי הכל עד שישחט דאמר קרא (שמות יב, ד) במכסת נפשות והדר תכוסו

אם נמנין ומושכין את ידיהן ממנו (לשנות את המנויים)
עד שישחט, או עד שיזרק הדם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נמנין ומושכין את ידיהן ממנו (לשנות את המנויים) עד
שישחט, או עד שיזרק הדם

מחלוקת תנאים

פסחים פט:א

תניא נמי הכי **נמנין ומושכין** את ידיהן ממנו עד שישחט **רבי שמעון** אומר
נמנין עד שישחט ומושכין עד שיזרק הדם

"אם ימעט הבית מהיות משה", מכדי אכילה או גם מכדי
מקח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

"אם ימעט הבית מהיות משה", מכדי אכילה או גם מכדי
מקח

מחלוקת תנאים

פסחים צ:א

דתניא (שמות יב, ד) אם ימעט הבית מהיות משה **החייהו משה** מכדי
אכילה ולא מכדי מקח **רבי** אומר אף מכדי מקח שאם אין לו ממנה אחר
עמו על פסחו ועל חגיגתו ומעות שבידו חולין שעל מנת כן הקדישו
ישראל את פסחיהן

אם מותר לקנות מצה ומרור מכסף ממעות קורבן פסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לקנות מצה ומרור מכסף ממעות קורבן פסח

מחלוקת תנאים

פסחים צ:א

כי פליגי במצה ומרור **רבנן** סברי הא אכילה אחריתי היא **ורבי** סבר כיון
דהכשירו דפסח הוא כגופא דפסח דמי

אם יכול במעות שקיבל לקורבן פסח (כשלקח עוד מנויים
על הקורבן) יכול להתמש רק לצרכי קורבן הפסח או גם
לדברים אחרים
היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יכול במעות שקיבל לקורבן פסח (כשלקח עוד מנויים
על הקורבן) יכול להתמש רק לצרכי קורבן הפסח או גם
לדברים אחרים

מחלוקת תנאים

פסחים צ:א

וחד אמר במצה ומרור נמי כולי עלמא לא פליגי דכתיב (שמות יב, ח) על
מצות ומרורים יאכלוהו דכיון דמכשירין דפסח נינהו כפסח דמי כי פליגי
ליקח בו חלוק ליקח בו טלית **רבנן** סברי מהיות משה אמר רחמנא החייהו
לשה **ורבי** סבר החיה עצמך משה

אם שוחטין את הפסח על יחיד שיכול לאכול את הפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם שוחטין את הפסח על יחיד שיכול לאכול את הפסח

מחלוקת תנאים

פסחים צא:א

אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי **רבי יהודה ורבי יוסי** מתיר ואפילו
חבורה של מאה שאינן יכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהן

אם יחיד שיכול לאכול שוחטין עליו את הפסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם יחיד שיכול לאכול שוחטין עליו את הפסח

מחלוקת תנאים

פסחים צא:א

ת"ר מנין שאין שוחטין את הפסח על היחיד ת"ל (דברים טז, ה) לא תוכל
לזבוח את הפסח באחד דברי ר' יהודה ורבי יוסי אומר יחיד ויכול לאכול
שוחטין עליו עשרה ואין יכולין לאכלו אין שוחטין עליהן

אם אשה חייבת בפסח שני

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם אשה חייבת בפסח שני

מחלוקת תנאים

פסחים צא:ב

אשה בראשון שוחטין עליה בפני עצמה ובשני עושין אותה טפילה
לאחרים דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר אשה בשני שוחטין עליה בפני
עצמה ואין צ"ל בראשון ר"ש אומר אשה בראשון עושין אותה טפילה
לאחרים בשני אין שוחטין עליה כל עיקר

אם פסח ומצה ומרור בראשון חובה מכאן ואילך רשות או
באנשים חובה ובנשים רשות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם פסח ומצה ומרור בראשון חובה מכאן ואילך רשות או
באנשים חובה ובנשים רשות

מחלוקת תנאים

פסחים צא:ב

ת"ר פסח ומצה ומרור בראשון חובה מכאן ואילך רשות ר' שמעון אומר
באנשים חובה ובנשים רשות

אם גר שנתגייר בערב פסח יכול לאכול קרבן פסח מייד,
או צריך לחכות שבעה ימים

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם גר שנתגייר בערב פסח יכול לאכול קרבן פסח מייד, או
צריך לחכות שבעה ימים

מחלוקת תנאים

פסחים צב:א

אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים השומע על מת
והמלקט לו עצמות טובל ואוכל בקדשים גר שנתגייר בע"פ **ב"ש** אומרים
טובל ואוכל את פסחו לערב **וב"ה** אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן
הקבר

אם ערל נכרי טובל ואוכל פסחו לערב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם ערל נכרי טובל ואוכל פסחו לערב

מחלוקת תנאים

פסחים צב:א

א"ר יוחנן מחלוקת בערל נכרי **דב"ה** סברי גזירה שמא יטמא לשנה הבאה ויאמר אישתקד מי לא טבלתי ואכלתי עכשיו נמי אטבול ואוכל ולא ידע דאשתקד נכרי הוה ולא מקבל טומאה עכשיו ישראל ומקבל טומאה **וב"ש** סברי לא גזרינן אבל ערל ישראל דברי הכל טובל ואוכל את פסחו לערב ולא גזרינן ערל ישראל משום ערל נכרי

אם גר שטבל אוכל את פסחו לערב

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם גר שטבל אוכל את פסחו לערב

מחלוקת תנאים

פסחים צב:א

אמר ר"ש בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על ערל ישראל שטובל ואוכל את פסחו לערב על מה נחלקו על ערל נכרי **שב"ש** אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב **וב"ה** אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר

היה בדרך רחוקה ושחטו וזרקו עליו אם, הורצה או לא

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

היה בדרך רחוקה ושחטו וזרקו עליו אם, הורצה או לא

מחלוקת אמוראים

פסחים צב:ב

איתמר היה בדרך רחוקה ושחטו וזרקו עליו **רב נחמן** אמר הורצה **רב**
ששת אמר לא הורצה **רב נחמן** אמר הורצה מיחס הוא דחס רחמנא עליו
ואי עביד תבא עליו ברכה **ורב ששת** אמר לא הורצה מידחא דחיייה
רחמנא כטמא

ביטל קרבן פסח ראשון וגם פסח שני, אם חייב כרת על שניהם

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

ביטל קרבן פסח ראשון וגם פסח שני, אם חייב כרת על שניהם

מחלוקת תנאים

פסחים צג:א

ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף על הראשון אינו חייב כרת אא"כ לא עשה את השני

אם גר שנתגייר וכן קטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני
חייב לעשות פסח שני

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם גר שנתגייר וכן קטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני חייב לעשות פסח שני

מחלוקת תנאים

פסחים צג:א

דתניא גר שנתגייר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי **רבי רבי נתן** אומר כל שזקוק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני במאי קמיפלגי **רבי** סבר שני רגל בפני עצמו הוא **רבי נתן** סבר שני תשלומין דראשון הוא

איזו היא דרך רחוקה לענין פסח שני

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

איזו היא דרך רחוקה לענין פסח שני

מחלוקת תנאים

פסחים צג:ב

איזו היא דרך רחוקה מן המודיעים ולחוץ וכמדתה לכל רוח דברי רבי עקיבא ר"א אומר מאיסקופת העזרה ולחוץ אמר ליה רבי יוסי לפיכך נקוד על (במדבר ט, י) השם לומר לא מפני שרחוק ודאי אלא מאיסקופת העזרה ולחוץ

אם פסח שני דוחה את הטומאה (שעושה פסח שני גם אם
נטמא שוב) או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם פסח שני דוחה את הטומאה (שעושה פסח שני גם אם
נטמא שוב) או לא

מחלוקת תנאים

פסחים צה:ב

דתניא **דוחה את השבת** ואין דוחה את הטומאה **ר' יהודה** אומר אף דוחה
את הטומאה מ"ט **דת"ק** מפני טומאה דחיתיו יחזור ויעשה בטומאה **ורבי**
יהודה התורה חזרה עליו לעשותו בטהרה לא זכה יעשה בטומאה

אם פטור מכרת על ביאת מקדש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם פטור מכרת על ביאת מקדש

מחלוקת תנאים

פסחים צה:ב

הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורין מכרת ור' אליעזר פוטר אף על ביאת מקדש

אם הפסח שאבד ולקח אחר במקומו ונמצא הראשון קודם
שחיטת הראשון או קודם חצות

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם הפסח שאבד ולקח אחר במקומו ונמצא הראשון קודם
שחיטת הראשון או קודם חצות

מחלוקת אמוראים

פסחים צו:ב

איתמר **רבה** אמר קודם שחיטה ולאחר שחיטה שנינו **רבי זירא** אמר קודם
חצות ולאחר חצות שנינו

אם הפסח שאבד והפריש אחר במקומו ונמצא הראשון,
מה יעשה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הפסח שאבד והפריש אחר במקומו ונמצא הראשון,
מה יעשה

מחלוקת תנאים

פסחים צו:ב

כתנאי **הפסח שנמצא** קודם שחיטה ירעה לאחר שחיטה יקרב **ר"א** אומר
קודם חצות ירעה לאחר חצות יקרב

הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת
הראשונה לפני שנתכפרו הבעלים, אם אחת תקרב והשני
תמות

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת
הראשונה לפני שנתכפרו הבעלים, אם אחת תקרב והשני
תמות

מחלוקת תנאים

פסחים צז:א

דתנן הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה
והרי שתיהן עומדות אחת מהן תקרב ושניה תמות דברי **רבי וחכמים**
אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים

אם מותר לאכל בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה
ולמעלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מותר לאכל בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה
ולמעלה

מחלוקת תנאים

פסחים צט:ב

דתניא לא יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה כדי
שיכנס לשבת כשהוא תאווה דברי **רבי יהודה רבי יוסי** אומר אוכל והולך
עד שתחשך

בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום, אם צריכים
להפסיק לאכול ולברך ברכת המזון ולקדש

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום, אם צריכים
להפסיק לאכול ולברך ברכת המזון ולקדש

מחלוקת תנאים

פסחים קב:א

תנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום מביאין לו כוס של יין
ואומר עליו קדושת היום ושני אומר עליו ברכת המזון דברי **רבי יהודה**
רבי יוסי אומר אוכל והולך עד שתחשך

אם הסדר הוא נר ומזון בשמים והבדלה או נר ובשמים
ומזון והבדלה

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם הסדר הוא נר ומזון בשמים והבדלה או נר ובשמים
ומזון והבדלה

מחלוקת תנאים

פסחים קג:א

דתנן **בית שמאי** אומרים נר ומזון בשמים והבדלה **ובית הלל** אומרים נר
ובשמים ומזון והבדלה

אם מקדשין על השכר (שאינו יין)

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מקדשין על השכר (שאינו יין)

מחלוקת תנאים

פסחים קז:א

ת"ר אין מקדשין על השכר משום ר' אלעזר בר רבי שמעון אמרו מקדשין מטעימת יין כל שהוא ר' יוסי בר יהודה אומר מלא לוגמא

אם מברך על היום ואחר כך מברך על היין, או מברך על היין ואחר כך מברך על היום

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מברך על היום ואחר כך מברך על היין, או מברך על היין ואחר כך מברך על היום

מחלוקת תנאים

פסחים קיד:א

מזגו לו כוס ראשון **ב"ש** אומרים מברך על היום ואחר כך מברך על היין
וב"ה אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום

אם מברך על היום (קידוש היום) ואח"כ מברך על היין
(בורא פרי הגפן), או להיפך

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם מברך על היום (קידוש היום) ואח"כ מברך על היין
(בורא פרי הגפן), או להיפך

מחלוקת תנאים

פסחים קיד:א

ת"ר דברים שבין ב"ש וב"ה בסעודה **ב"ש** אומרים מברך על היום ואח"כ
מברך על היין מפני שהיום גורם ליין שיבא וכבר קידש היום ועדיין יין לא
בא **וב"ה** אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על היום מפני שהיין גורם
לקידוש שתאמר דבר אחר ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה
תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם

אם טיבול המרור בחרוסת מצווה או לא

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם טיבול המרור בחרוסת מצווה או לא

מחלוקת תנאים

פסחים קיד:א

הביאו לפניו מטבל בחזרת עד שמגיע לפרפרת הפת הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת ושני תבשילין אע"פ שאין חרוסת מצוה ר"א בן צדוק אומר מצוה ובמקדש היו מביאין לפניו גופו של פסח

עד היכן קורא את ההלל באגדה של פסח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

עד היכן קורא את ההלל באגדה של פסח

מחלוקת תנאים

פסחים קטז:ב

עד היכן הוא אומר **בש"א** עד אם הבנים שמחה **ובה"א** עד חלמיש למעינו
מים וחותרם בגאולה **ר"ט** אומר אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים
ולא היה חותרם **רבי עקיבא** אומר כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו
למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום שמחים בבנין עירך
וששים בעבודתך ונאכל שם (מן הפסחים ומן הזבחים) כו' עד בא"י גאל
ישראל

כל שירות ותושבחות שאמר דוד בספר תהלים, אם אמרן
כנגד עצמו או כנגד ציבור

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

כל שירות ותושבחות שאמר דוד בספר תהלים, אם אמרן
כנגד עצמו או כנגד ציבור

מחלוקת תנאים

פסחים קיז:א

ת"ר כל שירות ותושבחות שאמר דוד בספר תהלים ר"א אומר כנגד עצמו
אמרן **רבי יהושע** אומר כנגד ציבור אמרן **וחכ"א** יש מהן כנגד ציבור ויש
מהן כנגד עצמו האמורות בלשון יחיד

אם נרדמו מקצתן יאכלו את הפסח כשיקיצו

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם נרדמו מקצתן יאכלו את הפסח כשיקיצו

מחלוקת תנאים

פסחים קכב

ישנו מקצתן יאכלו כולן לא יאכלו ר' יוסי אומר נתנמנמו יאכלו נרדמו לא יאכלו הפסח אחר חצות מטמא את הידים הפגול והנותר מטמאין את הידים

אם הפיגול והנותר מטמאים בכזית או בכביצה

היא מחלוקת אמוראים מי האמוראים החולקים?

אם הפיגול והנותר מטמאים בכזית או בכביצה

מחלוקת אמוראים

פסחים ק:ב

הפיגול והנותר מטמא את הידים וכו: **רב הונא ורב חסדא** חד אמר משום חשדי כהונה וחד אמר משום עצלי כהונה חד אמר כזית וחד אמר כביצה

אם בירך ברכת הפסח פטר גם את של זבח

היא מחלוקת תנאים מי התנאים החולקים?

אם בירך ברכת הפסח פטר גם את של זבח

מחלוקת תנאים

פסחים קכא:א

בירך ברכת הפסח פטר את של זבח בירך את של זבח לא פטר את של
פסח דברי **רבי ישמעאל רבי עקיבא** אומר לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת
זו

2	פסוקים
85	גזירה שווה
90	היקש וסמיכות
97	קל וחומר

פסוקים

מנין שזמן קריאת שמע של ערבית מתחיל מצאת הכוכבים?

מפתח

תנא היכא קאי דקתני מאימתי ותו מאי שנא דתני בערבית ברישא לתני דשחרית ברישא תנא אקרא קאי דכתיב בשכבך ובקומך **(דברים ו, ז)** והכי קתני זמן קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן
 < > משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם דהיינו צאת הכוכבים, "בשכבך" - זמן שרוב בני אדם שוכבים לישון.

ברכות
ב:א

מנין שהיום מתחיל מהערב?

מפתח

ואי בעית אימא יליף מברייתו של עולם דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד **(בראשית א, ה)** אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניך ואחת לאחריה
 < > ערב לפני בוקר.

ברכות
ב:א

מנין שכהן שנטמא, אסור לאכול בתרומה עד לאחר צאת הכוכבים?

מפתח

והא קמשמע לן דכפרה לא מעכבא דתניא ובא השמש וטהר **(ויקרא כב, ז)** ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה
 < > "ובא השמש" - אחר שקיעת השמש כמו "ממזרח שמש עד מבואו".

ברכות
ב:א

מנין שדוד קם בחצות לילה לשיר תשבחות לקב"ה?

מפתח

אמר רב זריקא אמר רבי אמי אמר רבי יהושע בן לוי כתוב אחד אומר **(תהילים קיט, טב)** חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתוב אחד אומר **(שם)** קדמו עיני אשמורות הא כיצד ארבע משמרות היו הלילה
 < > בלילה ארבע משמרות, חצות לילה לאחר המשמרת השנייה.

ברכות
ג:ב

מנין שראוים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא, כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון?

מפתח

(שמות טו, טז) עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קנית עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שנייה מכאן אמרו חכמים ראוים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא שגרם החטא
 < > ראויים היו לצאת בניסים אלא שגרם החטא, שבגלל עונותיהם במי עזרא המשיכו להיות משועבדים לבבל ופרס ורק חלק קטן חזר לארץ ישראל.

ברכות
א:ד

מנין שיעקב ירא שמא יגרום החטא?

מפתח

אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מובטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו שמא יגרום החטא כדר' יעקב בר אידי דר' יעקב בר אידי רמי כתיב **(בראשית כח, טו)** והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך וכתוב **(בראשית לב, ח)** וירא יעקב מאד אמר שמא יגרום החטא
 < > שלא קיים מצות כיבוד אב ואם בזמן שהיה בבית לבן.

ברכות
א:ד

מנין שכנור דוד היה מעירו משנתו בחצות לילה לשיר תשבחות לקב"ה?

מפתח

דרב אידי מאי קרא **(תהלים נז, ט)** עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר רבי זירא אמר משה לעולם הוה ידע ודוד נמי הוה ידע וכין דדוד הוה ידע כנור למה ליה לאתעורי משנתיה
 < > 'משה לעולם הוה ידע' - מתי חצות.

ברכות
א:ד

אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם לא חסיד אני, שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני...

מפתח

(תהלים פו, ב) לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני לוי ור' יצחק חד אמר כך אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני **(תהלים קיט, טב)** חצות לילה אקום להודות לך
 < > < >

ברכות
א:ד

אמר דוד לפני הקב"ה יפה טהרתי, יפה טמאתי ולא בושתי, שנאמר...

מפתח

ולא עוד אלא כל מה שאני עושה אני נמלך במפיבשת רבי ואומר לו מפבישת רבי יפה דנתי יפה חייבתי יפה זכיתי יפה טהרתי יפה טמאתי ולא בושתי א"ר יהושע בריה דרב אידי מאי קרא **(תהלים קיט, מו)** ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש
 < > שהיה דוד מטהר אשה לבעלה ולא היה מתבייש לשאול ממפיבושת, אף על פי שלפעמים טעה.

ברכות
א:ד

ולמה נקרא שמו כלאב, שהיה מכלים פני מפבישת בהלכה ועליו אמר שלמה בחכמתו, שנאמר...

מפתח

ולמה נקרא שמו כלאב שהיה מכלים פני מפבישת בהלכה ועליו אמר שלמה בחכמתו **(משלי כג, טו)** בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני ואומר **(משלי כז, יא)** חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר
 < > כלאב היה בנו של דוד, "ואשיבה חורפי דבר" - שיש לי מה לענות למי שחרף אותי, שהיה מפבישת מכלים את דוד בהלכה.

ברכות
א:ד

דוד חשש שאין לו חלק לעולם הבא, שנאמר...

מפתח

ודוד מי קרי לנפשיה חסיד והכתיב (תהלים כז, יג) לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים ותנא משמיה דרבי יוסי למה נקוד על לולא אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מובטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו

ברכות
ד:א

<> "בארץ חיים" - חיי העולם הבא. כמו "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ".

מנין שמצוה לקרא קריאת שמע על המיטה?

מפתח

א"ר יהושע בן לוי אע"פ שקרא אדם ק"ש בביהכ"נ מצוה לקרותו על מטתו אמר רבי יוסי מאי קרא (תהלים ד, ה) רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה

ברכות
ד:ב

<> "אמרו בלבבכם" - אמרו מה שנאמר בשמע "על לבבך", "על משכבכם" שנאמר "בשכבך", "ודומו סלה" - בשינה.

מצוה לומר "תהילה לדוד" שלוש פעמים ביום, כיון שכתוב בו...

מפתח

מאי טעמא אילימא משום דאתיא באל"ף ב"ת נימא (תהלים קיט, א) אשרי תמימי דרך דאתיא בתמיניא אפי' אלא משום דאית ביה (תהלים קמה, טז) פותח את ידך נימא הלל הגדול דכתיב ביה (תהלים קלז, כה) נותן לחם לכל בשר אלא משום דאית ביה תרתי

ברכות
ד:ב

<> פרק קי"ט גמ מסודר באלף בית, אבל המיוחד ב"אשרי" שיש בו ברכה על פרנסה.

לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר...

מפתח

אמר ר"ש בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנא' (תהלים ד, ה) רגזו ואל תחטאו אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע שנאמר על משכבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה שנאמר ודומו סלה

ברכות
ה:א

<> 'ירגיז אדם...' - שיגבר יצר הטוב על יצר הרע.

לפי רבי יוחנן, הפסוק שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין...

מפתח

אמר ליה רבי יוחנן הא אפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו שנאמר (שמות טו, כו) ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך

ברכות
ה:א

<> מי שעוסק בתורה ומצוות אין ייסורין באים עליו.

רואה אדם שיסורין באין עליו, יפשפש במעשיו, שנאמר...

מפתח

רב חסדא אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו שנא' (איכה ג, מ) נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'

ברכות
ה:א

<> "נחפשה דרכינו" - יפשפש במעשיו.

פשפש ולא מצא, יתלה בבטול תורה, שנאמר...

מפתח

פשפש ולא מצא יתלה בבטול תורה שנאמר (תהלים צד, יב) אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו

ברכות
ה:א

<> לימוד תורה וייסורים באותו פסוק, מכאן שביטול תורה מביא לייסורים.

תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הם, שנאמר...

מפתח

ואם תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הם שנאמר (משלי ג, יב) כי את אשר יאהב ה' יוכיח

ברכות
ה:א

<> אם לא מבטל תורה ובכל זאת באים עליו ייסורים, "את אשר יאהב ה' יוכיח" - הקב"ה מביא עליו ייסורים כדי להרבות שכרו בעולם הבא.

מנין שאין טוב אלא תורה?

מפתח

ואין טוב אלא תורה שנאמר (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו

ברכות
ה:א

מנין שהעולם הבא נקנה ביסורין?

מפתח

העולם הבא דכתיב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר

ברכות
ה:א

<> "ודרך חיים" - הדרך לחיי העולם הבא, "תוכחות מוסר" - ייסורים.

אף תלמיד חכם צריך שיאמר פסוק אחד של רחמים, כגון...

מפתח

אמר אביי אף תלמיד חכם מיבעי ליה למימר חד פסוקא דרחמי כגון (תהלים לא, ו) בידיך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת

ברכות
ה:א

<> מי שרגיל ללמוד ואינו מחוייב לחזור ולקרא קריאת שמע על המיטה, צריך לקרא לפחות פסוק כזה.

מפתח כל הקורא קריאת שמע על מטתו, מזיקין בדילין הימנו, שנאמר...

ברכות
ה:א
כל הקורא קריאת שמע על מטתו מזיקין בדילין הימנו שנאמר (איוב ה, ז) ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר (משלי כג, ה) התעיף עיניך בו ואיננו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר (דברים לב, כד) מזי רעב ולחומי רשף וקטב מרירי <> "בני רשף" - מזיקים.

מפתח כל הקורא ק"ש על מטתו, כאלו אוחז חרב של שתי פיות, שנאמר...

ברכות
ה:א
א"ר יצחק כל הקורא ק"ש על מטתו כאלו אוחז חרב של שתי פיות בידו שנאמר (תהלים קמט, ו) רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם <> "חרב פיפיות" - חרב חדה משני צידיה נגד המזיקין.

מפתח מנין שתורה נקנית ביסורים?

ברכות
ה:א
תורה מנין שנאמר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו <> תורה וייסורים באותו פסוק.

מפתח אם מקבל יסורים באהבה, יראה זרע ויארץ ימים, שנאמר...

ברכות
ה:א
ואם קבלם מה שכרו (ישעיהו נג, ז) יראה זרע ויארץ ימים <> "אם תשים אשם נפשו" - אם יקבל ייסורים באהבה ויאשים רק את עצמו.

מפתח אם מקבל יסורים באהבה תלמודו מתקיים בידו, שנאמר...

ברכות
ה:א
ולא עוד אלא שתלמודו מתקיים בידו שנא' (ישעיהו נג, ז) וחפץ ה' בידו יצלח <> "חפץ ה' - התורה. "בידו יצלח" - מתקיים בידו.

מפתח כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים, מוחלין לו על כל עוונותיו, שנאמר...

ברכות
ה:ב
תורה וגמילות חסדים דכתיב (משלי טז, ו) בחסד ואמת יכופר עון <> "ואמת" - זו תורה.

מפתח כל העוסק בגמילות חסדים, זוכה לחיים, צדקה וכבוד, שנאמר...

ברכות
ה:ב
גמילות חסדים שנאמר (משלי כא, כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד

מפתח מנין שאמת זו תורה?

ברכות
ה:ב
אמת זו תורה שנאמר (משלי כג, כג) אמת קנה ואל תמכור <> "אמת" - תורה שהיא חכמה, מוסר ובינה, צריך ללמוד ולא לשכוח.

מפתח ואין צור אלא הקב"ה, שנאמר...

ברכות
ה:ב
שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין את חברו ויצא טורפין לו תפלתו בפניו שנאמר (איוב יח, ד) טורף נפשו באפו הלמענך תעזב ארץ ולא עוד אלא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר (איוב יח, ד) ויעתק צור ממקומו ואין צור אלא הקב"ה שנאמר (דברים לב, יח) צור ילדך תשי ואם המתין לו מה שכרו <> "ויעתק צור ממקומו" - גורם לשכינה שתסתלק. "צור ילדך תשי" - את ה' שברא אותך, שכחת.

מפתח מנין שאין תפלה של אדם נשמעת, אלא בבית הכנסת?

ברכות
ה:א
אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת שנאמר (מלכים א, ט, כח) לשמוע אל הרנה ואל התפלה במקום רנה שם תהא תפלה <> 'במקום רנה' - בבית הכנסת ששם שרים זמירות ותשבחות לה'.

מפתח מנין שהקב"ה מצוי בבית הכנסת?

ברכות
ה:א
מנין שהקב"ה מצוי בבית הכנסת שנאמר (תהלים פב, א) אלהים נצב בעדת אל <> "בעדת אל" - מקום שמתקבצים העדה להתפלל לא-ל.

מפתח מנין ששלשה שיושבין בדין, שכינה עמהם?

ברכות
ה:א
ומנין לשלשה שיושבין בדין ששכינה עמהם שנאמר (תהלים פב, א) בקרב אלהים ישפוט <> "בקרב אלוהים ישפוט" - אלוהים בחלק השני של הפסוק הוא שלושה דיינים.

מפתח**מנין ששנים שיושבים ועוסקין בתורה, שכינה עמהם?**ברכות
ו:א

ומנין לשנים שיושבים ועוסקין בתורה ששכינה עמהם שנאמר (**מלאכי ג, טז**) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וגו' <> "איש אל רעהו" - הרי כאן שנים.

מפתח**מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה, שכינה עמו?**ברכות
ו:א

ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו שנאמר (**שמות כ, כא**) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך <> "אליך" - הרי כאן אחד.

מפתח**מנין שהקב"ה מניח תפילין?**ברכות
ו:א

מנין שהקב"ה מניח תפילין שנאמר (**ישעיהו סב, ח**) נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו בימינו זו תורה שנאמר (**דברים לג, ב**) מימינו אש דת למו ובזרוע עוזו אלו תפילין שנאמר (**תהלים כט, יא**) ה' עוז לעמו יתן <> "נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו" - נשבע ה' בתורה ובתפילין שעל זרועו, "אם אתן את דגנך..."

מפתח**מנין שהתפילין עוז הם לישראל?**ברכות
ו:א

ומנין שהתפילין עוז הם לישראל דכתי' (**דברים כח, ז**) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך <> 'עוז' - אומץ, עוצמה.

מפתח**מנין שישראל עושים הקב"ה חטיבה אחת?**ברכות
ו:א

אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר (**דברים ו, ד**) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ <> 'חטיבה אחת' - אומרים שה' הוא אחד.

מפתח**מנין שעשרה שמתפללין שכינה עמהם?**ברכות
ו:א

מנין לעשרה שמתפללין ששכינה עמהם שנאמר אלהים נצב בעדת אל <> מחטא המרגלים לומדים שעדה הם עשרה ששם כתוב "העדה הרעה הזאת" שם היו עשרה מרגלים בלי יהושע וכלב שלא השתתפו בחטא. "אלוהים ניצב בעדת" - השכינה שורה במקום שיש עדה שהם עשרה.

מפתח**מנין שהקב"ה עושה את ישראל חטיבה אחת?**ברכות
ו:א

ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ <> "אחד" - ה' עונה לישראל שגם הם, עם יחיד ומיוחד.

מפתח**לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, שנאמר...**ברכות
ו:ב

לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת שנא' (**הושע יא, ז**) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג <> "כאריה ישאג" - למרות שפסיעה גסה אסורה בשבת, שנאמר "אם תשיב משבת רגלך", ירוץ לדבר הלכה (לשמוע דבר הלכה), כבורח מן הארי ששואג.

מפתח**לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שנאמר...**ברכות
ו:ב

לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר (**מלכים א יח, לו**) ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' <> ומזה שה' נענה לאלהו במאורע זה ועשה לו נס לומדים שתפילת המנחה חשובה. (אפילו שאסור להקריב קרבנות מחוץ למקדש, שהרי זה היה בהר הכרמל, כיון שהיה זה צורך השעה, שהיה מקומם של נביאי הבעל בהר הכרמל, ה' נענה לו).

מפתח**לעולם יהא אדם זהיר בתפלת ערבית, שנאמר...**ברכות
ו:ב

ר' יוחנן אמר אף בתפלת ערבית שנאמר (**תהלים קמא, ב**) תכון תפילתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב <> "תכון תפילתי קטורת" - כהקרבת הקטורת בבית המקדש. "מנחת ערב" - ערבית.

מפתח**לעולם יהא אדם זהיר בתפלת שחרית, שנאמר...**ברכות
ו:ב

אף תפלת שחרית שנאמר (**תהלים ה, ד**) ה' בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה <> "בוקר אערך לך ואצפה" - שה' יענה לתפילתו.

בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה, מיד הוא כועס, שנאמר...

מפתח

בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס שנא' (ישעיהו ג, ב) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה

ברכות
ז:ב

<> "קראתי ואין עונה" - שלא יכולים לענות דבר קדושה (בקדיש וקדושה).

כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו, עובר בחמשה קולות, שנאמר...

מפתח

אמר רב הונא כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר (רמיהו לג, יא) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות

ברכות
ז:ב

כל אדם שיש בו יראת שמים, דבריו נשמעין, שנאמר...

מפתח

אמר רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר (קהלת יב, יג) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וגו'

ברכות
ז:ב

דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן, עליהם נאמר...

מפתח

ואמרי לה רב ביבי לרב נחמן בר יצחק מאי (תהלים יב, ט) כרום זלות לבני אדם אמר ליה אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן

ברכות
ז:ב

<> "כרום" - ברומו של עולם, "זולות" - מזלזלין.

מנין שכל המתפלל אחורי בית הכנסת, נקרא רשע?

מפתח

אמר רב הונא כל המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר (תהלים יב, ט) סביב רשעים יתהלכון

ברכות
ז:ב

<> "סביב רשעים יתהלכון" - שמתפללים סביב לבית הכנסת ואינם נכנסים אליו.

מנין שהמשמח חתן וכלה, זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות?

מפתח

ואם משמחו מה שכרו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר (שמות יט, טז) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר והיה קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו' והיה קול השופר וגו' והאלהים יענו בקול איני והא כתיב (שמות כ, יד) וכל העם רואים את הקולות אותן קולות דקודם מתן תורה

ברכות
ז:ב

<> 'ואם משמחו' - את החתן.

מנין שאין מרציין לו לאדם בשעת כעסו?

מפתח

וא"ר יוחנן משום ר' יוסי מנין שאין מרציין לו לאדם בשעת כעסו דכתיב (שמות לג, יד) פני ילכו והנחותי לך אמר לו הקב"ה למשה המתן לי עד שיעברו פנים של זעם ואניח לך

ברכות
ז:א

בלעם ידע לכוון מתי הקב"ה כועס, שנאמר...

מפתח

שהיה יודע לכוין אותה שעה שהקב"ה כועס בה והיינו דאמר להו נביא לישראל (מיכה ג, ה) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו' מאי (מיכה ג, ה) למען דעת צדקות ה' א"ר אלעזר אמר להם הקב"ה לישראל דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע

ברכות
ז:א

בלעם ידע מתי הקב"ה כועס, שנאמר...

מפתח

והיינו דקא"ל בלעם לבלק (במדבר כג, ח) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה' מלמד שכל אותן הימים לא זעם וכמה זעמו רגע וכמה רגע א"ר אבין ואיתימא רבי אבינא רגע כמימריה ומנא לן דרגע רתח שנא' (תהלים לו, ו) כי רגע באפו חיים ברצונו

ברכות
ז:א

<> "מה אקב לא קבה אל..." - אמר בלעם לבלק שהוא לא יכול לקלל את ישראל כשה' אינו זועם עליהם, לכן חיפש את הרגע שה' זועם על ישראל ולא מצא.

כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, בנים נענשים בעון אבות, שנאמר...

מפתח

אמר מר צדיק וטוב לו צדיק בן צדיק ורע לו צדיק ורע לו צדיק בן צדיק בן רשע איני והא כתיב (שמות לד, ז) פקד עון אבות על בנים וכתיב (דברים כד, טז) ובנים לא יומתו על אבות ורמינן קראי אהדדי ומשנינן לא קשיא הא כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם הא כשאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם

ברכות
ז:א

<> יש סתירה בשני הפסוקים והתשובה, כשהולכים הבנים בדרך רעה של אבותיהם נענשים גם על עוונותיהם וגם על עון אבותיהם, וזהו "פקד עון אבות על בנים", אבל כשלא הולכים בדרך הרעה, "לא יומתו..."

מנין שמשא זכה לקלסתר פנים?

מפתח

א"ר יונתן בשכר שלש זכה לשלש בשכר (שמות ג, ו) ויסתר משה פניו זכה לקלסתר פנים בשכר כי ירא זכה (שמות לד, ל) לוייראו מגשת אליו בשכר מהביט זכה (במדבר יב, ח) לותמונת ה' יביט: (שמות לג, כג) והסירתי את כפי וראיתי את אחרי

ברכות
ז:א

<> כיון שהסתיר פניו בסנה זכה ל"קרן אור פניו" ו"תמונת ה' יביט".

מפתח מנין שטובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות?

מפתח

טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות שנא' (הושע ב, ט) ורדפה את מאהביה וגו' ואמרה אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה

ברכות
א:ז

< 'מרדות' - הכנעה לפני ה' שאדם שם על ליבו מעצמו, טובה מעונשים שיקבל מאחרים. "מאהביה" - עבודה זרה, "אישי הראשון" - הקב"ה.

מפתח מנין שביקש משה שלא תשרה שכינה בעובדי כוכבים?

מפתח

שלשה דברים בקש משה מלפני הקב"ה ונתן לו בקש שתשרה שכינה על ישראל ונתן לו שנאמר (שמות לג, טז) הלוא בלכתך עמנו בקש שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים ונתן לו שנאמר (שמות לג, טז) ונפלינו אני ועמך בקש להודיעו דרכיו של הקב"ה ונתן לו שנא' (שמות לג, יג) הודיעני נא את דרכיך

ברכות
א:ז

< "ונפלינו" - שתשרה שכינה רק על עם ישראל.

מפתח מנין שמותר להתגרות ברשעים בעולם הזה?

מפתח

מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנאמר (משלי כח, ד) עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו במ

ברכות
ב:ז

מפתח מנין שאסור לקנא ברשעים?

מפתח

והא כתיב (תהלים לז, א) אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה אמור לו מי שלבו נוקפו אומר כן אלא אל תתחר במרעים להיות כמרעים אל תקנא בעושי עולה להיות כעושי עולה

ברכות
ב:ז

< "אל תקנא בעושי עולה" - אם תראה שהם מצליחים אל תרצה להיות כמוהם.

מפתח אברהם קרא להקב"ה אדון, שנאמר...

מפתח

א"ר יוחנן משום ר'ש בן יוחי מיום שברא הקב"ה את העולם לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון עד שבא אברהם וקראו אדון שנאמר (בראשית טו, ח) ויאמר אדני (אלהים) במה אדע כי אירשנה

ברכות
ב:ז

< אד-ני מתפרש גם כאדון וגם כה'.

מפתח מנין שגדולה שמושה של תורה יותר מלמודה?

מפתח

וא"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה שנא' (מלכים ב ג, יא) פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו למד לא נאמר אלא יצק מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה

ברכות
ב:ז

< אלישע שימש את אליהו בזה שיצק מים על ידיו, וזה נחשב ליותר חשוב ממה שלמד ממנו.

מפתח אסור לצאת מבית הכנסת בשעה שקוראים בתורה, שנאמר...

מפתח

מאי דכתי' (ישעיהו א, כח) ועוזבי ה' יכלו זה המניח ס'ת ויוצא

ברכות
א:ח

מפתח מנין שגדול הנהנה מיגיעו כפיו יותר מירא שמים?

מפתח

גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים דאילו גבי ירא שמים כתיב (תהלים קיב, א) אשרי איש ירא את ה' ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב (תהלים קכח, ב) יגיע כפיד כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא

ברכות
א:ח

מפתח מנין שבשעה שהצבור מתפללין, זה עת רצון?

מפתח

מאי דכתיב (תהלים סט, יד) ואני תפילתי לך ה' עת רצון אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללין ר' יוסי ברבי חנינא אמר מהכא (ישעיהו מט, ח) כה אמר ה' בעת רצון עניתיך ר' אחא ברבי חנינא אמר מהכא (איוב לו, ה) הן אל כביר ולא ימאס

ברכות
א:ח

< "הן אל כביר ולא ימאס" - הקב"ה אינו מואס בתפילתם של רבים.

מפתח מנין שאין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים?

מפתח

וכתיב (תהלים נה, יט) פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי תניא נמי הכי רבי נתן אומר מנין שאין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים שנאמר הן אל כביר ולא ימאס וכתיב פדה בשלום נפשי מקרב לי וגו' אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם

ברכות
א:ח

< "ברבים היו עמדי" - שרבים התפללו שאנצח, "כביר" - תפילת רבים.

מפתח אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, שנאמר...

מפתח

אמר רב חסדא מאי דכתי' (תהלים פז, ב) אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות

ברכות
א:ח

< "שערי ציון" - שלומדים תורה, אליבא דהלכתא.

צריך להתפלל שבעת שתיגע העת לשאת אשה, שתהיה ראויה לו, שנאמר...

מפתח

(תהלים לב, ו) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא אמר ר' חנינא לעת מצא זו אשה שנא' (משלי יח, כב) מצא אשה מצא טוב

ברכות
ח:א

◊ "לעת מצא" - מצא אשה.

מנין שכל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי?

מפתח

(ויקרא כג, לב) ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב וכי בתשעה מתענין והלא בעשרה מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי

ברכות
ח:ב

◊ "בתשעה לחודש" - ערב יום כיפור.

כשיועצין, אין יועצין אלא בשדה, שנאמר...

מפתח

בשלשה דברים אוהב אני את המדיים כשחותכין את הבשר אין חותכין אלא על גבי השולחן כשנושקין אין נושקין אלא על גב היד וכשיועצין אין יועצין אלא בשדה אמר רב אדא בר אהבה מאי קראה (בראשית לא, ד) וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו

ברכות
ח:ב

הפרסיים מקודשין ומזומנין לגיהנם, שנאמר...

מפתח

(ישעיהו יג, ג) אני צויתי למקודשי תני רב יוסף אלו הפרסיים המקודשין ומזומנין לגיהנם

ברכות
ח:ב

◊ "אני צויתי" - שציוה הקב"ה את הפרסים שינצחו את בבל.

כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב וכשיצאו, יצאו ביום, שנאמר...

מפתח

א"ר אבא הכל מודים כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב שנאמר (דברים טז, א) הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה וכשיצאו לא יצאו אלא ביום שנא' (במדבר לג, ג) ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה

ברכות
ט:א

◊ "ביד רמה" - ביום, לעיני כל מצרים, בלי לפחד.

מנין שמצוה להתפלל בנץ?

מפתח

ותיקין היו גומרין אותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום א"ר זירא מאי קראה (תהלים עב, ה) ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים

ברכות
ט:ב

◊ ייראוך - יפחדו ממך (וגילו ברעדה), "עם שמש" - עם הנץ החמה.

דוד לא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים, שנאמר...

מפתח

ק"ג פרשיות אמר דוד ולא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים שנאמר (תהלים קד, לה) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה

ברכות
ט:ב

◊ "יתמו חטאים..." ואחר כך, "ברכי נפשי..."

מנין שסמוכין מן התורה?

מפתח

סמוכין מן התורה מנין שנא' (תהלים קיא, ח) סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר

ברכות
י:א

◊ מכאן לימוד סמיכות בפסוקים.

מנין שצריך להתפלל שיתמו החטאים לא החוטאים?

מפתח

אמרה ל' ברוריא דביתהו מאי דעתך משום דכתיב (תהלים קד, לה) יתמו חטאים מי כתיב חוטאים חטאים כתיב

ברכות
י:א

◊ יתמו חטאים ולא חוטאים, כלומר שיחזרו החוטאים בתשובה. (זאת אמרה ברוריה לרבי מאיר).

מנין שדוד אמר שירה במעי אמו?

מפתח

מאי דכתיב (משלי לא, כו) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה כנגד מי אמר שלמה מקרא זה לא אמרו אלא כנגד דוד אביו שדר בחמשה עולמים ואמר שירה דר במעי אמו ואמר שירה שנאמר (תהלים קג, א) ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו

ברכות
י:א

◊ "פיה פתחה בחכמה" - אמר שלמה כנגד דוד אביו שאמר שירה לה' בחמישה עולמות. "וכל קרבי" - קרבי אמו שדר בתוכן.

יצא דוד לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה, שנאמר...

מפתח

יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה שנאמר (תהלים קג, ב) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברכו ה' כל צבאיו

ברכות
י:א

◊ מהשמים רואים גדולת הבורא.

דוד ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה, שנאמר...

מפתח

ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה שנאמר **(תהלים קד, לה)** יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה

ברכות
י:א

דוד נסתכל ביום המיתה ואמר שירה, שנאמר...

מפתח

נסתכל ביום המיתה ואמר שירה שנאמר **(תהלים קד, א)** ברכי נפשי את ה' ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת מאי משמע דעל יום המיתה נאמר אמר רב רב שילא מסיפא דעניינא דכתיב **(תהלים קד, כט)** תסתיר פניך יבהלון תוסף רוחם יגועון < > "הוד והדר לבשת" - ביום הדין, "תוסף רוחם יגועון" - יום המיתה.

ברכות
י:א

הקב"ה צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה, קרבים ובני מעים, שנאמר...

מפתח

שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים והקב"ה אינו כן צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים והיינו דאמרה חנה **(שמואל א ב, ב)** אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלהינו מאי אין צור כאלהינו אין צייר כאלהינו < > "ואין צור כאלהינו" - אין צייר כאלוקינו.

ברכות
י:א

מנין שאפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים?

מפתח

אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים שנא' **(איוב יג, טו)** הן יקטלני לו איחל < > "יקטלני" - יהרגני. "לו איחל" - לו אתפלל. גם אם מגיע לי למות לא אפסיק להתפלל שיציל אותי.

ברכות
י:א

מנין שאסור לאכל קודם התפילה?

מפתח

מאי דכתיב **(ויקרא יט, כו)** לא תאכלו על הדם לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם < > 'על דמכם' - על נפשיכם - "כי הדם הוא הנפש".

ברכות
י:ב

מנין שצריך להתפלל ממקום נמוך?

מפתח

אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך ויתפלל שנא' **(תהלים קל, א)** ממעמקים קראתיך ה' < > מקום שהחזן מתפלל.

ברכות
י:ב

לפי בית הלל קוראין שמע, בערב, בשעה שבני אדם שוכבים ובבוקר, בשעה שבני אדם עומדים, שנאמר...

מפתח

בית שמאי אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ובבוקר יעמוד שנאמר **(דברים ו, ז)** ובשכבך ובקומך ובית הלל אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמר ובלכתך בדרך אם כן למה נאמר ובשכבך ובקומך בשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים < > בית שמאי אומרים בערב קוראים שמע בשכיבה ובבוקר בעמידה והלכה כבית הלל.

ברכות
י:ב

לפי רבי יוסי בר חנינה גיחזי אחזה בהוד יופיה, שנאמר...

מפתח

א"ר יוסי בר רבי חנינא הוא קדוש ומשרתו אינו קדוש שנא' **(מלכים ב ד, כז)** ויגש גיחזי להדפה א"ר יוסי בר חנינא שאחזה בהוד יפיה < > 'בהוד יופיה' - בדדיה.

ברכות
י:ב

מנין שהמתפלל צריך שיכוין רגליו?

מפתח

המתפלל צריך שיכוין את רגליו שנא' **(יחזקאל א, ז)** ורגליהם רגל ישרה < > "רגל ישרה" - שיהיו צמודות כרגל אחת.

ברכות
י:ב

אפילו אדם חולם שלמחר הוא מת, אל יתייאש ויבקש רחמים, שנאמר...

מפתח

בעל החלומות אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים שנאמר **(קהלת ה, ו)** כי ברוב חלומות והבלים ודברים הרבה כי את האלהים ירא

ברכות
י:ב

לפי רבי יהודה, חזקיהו סמך גאולה לתפילה, שנאמר...

מפתח

(ישעיהו לח, ג) זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלב שלם והטוב בעיניך עשיתי מאי והטוב בעיניך עשיתי א"ר יהודה אמר רב שסמך גאולה לתפלה < > "והטוב בעיניך עשיתי" - שסמך גאולה לתפילה.

ברכות
י:ב

כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל, עליו הכתוב אומר...

מפתח

כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל עליו הכתוב אומר **(מלכים א יד, ט)** ואותי השלכת אחרי גויך אל תקרי גויך אלא גאיך אמר הקב"ה לאחר שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים < > "גויך" - גופך, שצריך להתפלל על החיים בגוף, קודם שיאכל.

ברכות
י:ב

מנין שמשנה תלה בזכות אחרים?

מפתח

משה תלה בזכות אחרים שנא' (שמות לב, יג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך

ברכות
י:ב

<> משה התפלל בזכות אחרים (האבות), זכות האבות תעמוד לו.

כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו, שנאמר...

מפתח

א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו
משה תלה בזכות אחרים שנא' (שמות לב, יג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך תלו לו בזכות עצמו שנאמר (תהלים קו, כג)
ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית חזקיהו תלה בזכות עצמו דכתיב זכר נא את אשר
התהלכתי לפניך תלו לו בזכות אחרים שנא' (מלכים ב יט, לד) וגנותי אל העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי

ברכות
י:ב

<> חזקיהו התפלל בזכות עצמו, "זכור נא את אשר התהלכתי לפניך", מזכירים לו זכות אחרים "ולמען דוד עבדי". משה התפלל בזכות
אחרים, "זכור לאברהם...", "מזכירין לו בזכות עצמו, "לולי משה...".

מנין שצריך אדם להתפלל מתוך ענווה ושפלות?

מפתח

וכתיב (תהלים קב, א) תפלה לעני כי יעטוף

ברכות
י:ב

<> לעני אין במה להתגאות.

מנין שאשה מכירה את האורחים יותר מן האיש?

מפתח

וא"ר יוחנן שכל מקום שהלך שם ביתו עמו. (מלכים ב ד, ט) ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא

ברכות
י:ב

<> האשה השונמית הבחינה באלישע שהוא איש אלוקים, ולא אישה (בעלה).

מנין שאבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין?

מפתח

אמר רב אבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין שהרי נאמר בהם פאר שנאמר (יחזקאל כד, יז) פארך חבוש עליך

ברכות
יא:א

<> "פארך חבוש עליך" - אבל פטור מן התפילין כי הם פאר. פסוק זה אמר ה' ליחזקאל, שאשתו תמות במגיפה ושהוא יניח תפילין על
ראשו ומזה שהיה צריך לומר לו שיניח, לומדים שאבל פטור מן התפילין.

לפי חכמים, אומרים אהבת עולם, שנאמר...

מפתח

אמר רב יהודה אמר שמואל אהבה רבה וכן אורי ליה רבי אלעזר לר' פדת בריה אהבה רבה תניא נמי הכי אין אומרים אהבת
עולם אלא אהבה רבה ורבנן אמרי אהבת עולם וכן הוא אומר (ירמיהו לא, ג) ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד

ברכות
יא:ב

<> מכאן ההבדל בנוסח בין אשכנזים לספרדים.

כל שלא אמר אמת ויציא שחרית ואמת ואמונה ערבית, לא יצא ידי חובתו, שנאמר...

מפתח

כל שלא אמר אמת ויציא שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו שנאמר (תהלים צב, ג) להגיד בבקר חסדך ואמונתך
בלילות

ברכות
יא:א

מנין שהמתפלל כורע בברוך וזוקף בה'?

מפתח

המתפלל כשהוא כורע בברוך וכשהוא זוקף בזוקף בשם אמר שמואל מאי טעמא דרב דכתיב (תהלים קמו, ח) ה' זוקף כפופים

ברכות
יא:א

כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבירו ואינו מבקש, נקרא חוטא, שנאמר...

מפתח

כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבירו ואינו מבקש נקרא חוטא שנאמר (שמואל א יב, כג) גם אנכי חלילה לי מחטא לה' מחדול
להתפלל בעדכם

ברכות
י:ב

<> שמואל הנביא אמר לעם ישראל.

אחרי לבבכם זו מינות, שנאמר...

מפתח

ע"ז מנלן דתניא אחרי לבבכם זו מינות וכן הוא אומר (תהלים יד, א) אמר נבל בלבו אין אלהים

ברכות
י:ב

<> "בליבו" - "אחרי לבבכם", 'מינות' - אפיקורסות.

אחרי עיניכם, זה הרהור עבירה, שנאמר...

מפתח

אחרי עיניכם זה הרהור עבירה שנאמר (שופטים יד, ג) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני

ברכות
י:ב

<> "כי ישרה היא בעיני" - "אחרי עיניכם" - עריות.

אתם זונים, זה הרהור עבודה זרה, שנאמר...	מפתח
אתם זונים זה הרהור ע"ז וכן הוא אומר (שופטים ח, לג) ויזנו אחרי הבעלים <> "ויזנו אחרי הבעלים" - "אתם זונים" - עבודה זרה.	ברכות יג:ב
צריך לזכור יציאת מצרים, גם ביום וגם בלילה, שנאמר...	מפתח
למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך ימי חיך הימים כל ימי חיך הלילות וחכ"א ימי חיך העוה"ז כל להביא לימות המשיח	ברכות יג:ב
מנין שכל העושה דבר עבירה ומתבייש בו, מוחלין לו על כל עונותיו?	מפתח
כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו שנאמר (יחזקאל טז, סג) למען תזכרי ובשת ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני כלמתך בכפרי לך לכל אשר עשית	ברכות יג:ב
מנין שבמצות יציאת יש קבלת עול מצוות?	מפתח
חמשה דברים מצות יציאת מצרים עול מצות ודעת מינים הרהור עבירה והרהור ע"ז בשלמא הני תלת מפרשן עול מצות דכתיב (במדבר טו, לט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'	ברכות יג:ב
לפי רבי אלעזר, גם אם אמר האל הקדוש בעשרת ימי תשובה, יצא, שנאמר...	מפתח
ואמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב כל השנה כולה אדם מתפלל האל הקדוש מלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט ורבי אלעזר אמר אפילו אמר האל הקדוש יצא שנאמר (ישעיהו ה, טז) ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה <> בימים אלה ה' שופט את העולם ומוזכר בפסוק זה הא-ל הקדוש.	ברכות יג:ב
אלו פסוקים מרמזים על שעבוד מלכויות ויציאת מצרים?	מפתח
אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו וכן הוא אומר (ישעיהו מג, יח) אל תזכרו ראשונות וקדמוניות אל תתבוננו אל תזכרו ראשונות זה שעבוד מלכויות וקדמוניות אל תתבוננו זו יציאת מצרים <> "אל תזכרו ראשונות" - 'שעבוד מלכויות' - בבל, פרס, יון ורומי.	ברכות יג:א
כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, שנאמר...	מפתח
כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה שנאמר (בראשית יז, ה) והיה שמך אברהם רבי אלעזר אומר עובר בלאו שנאמר (בראשית יז, ה) ולא יקרא עוד [את] שמך אברם <> 'עובר בעשה' - כי הקב"ה נתן לו את השם הזה.	ברכות יג:א
כל הקורא לשרה שרי עובר בעשה, שנאמר...	מפתח
אלא מעתה הקורא לשרה שרי הכי נמי התם קודשא בריך הוא אמר לאברהם (בראשית יז, טו) שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה <> 'עובר בעשה' - כי הקב"ה נתן לה את השם הזה.	ברכות יג:א
הקורא ליעקב ישראל אינו עובר בעשה, שנאמר...	מפתח
אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב ה"נ שאני התם דהדר אהדריה קרא דכתיב (בראשית מו, ב) ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב <> אינו עובר בעשה, כי הכתוב קרא לו יעקב לאחר שקרא לו ישראל.	ברכות יג:א
לפי רב יוסף, איזה פסוק מרמז על מלחמת גוג ומגוג?	מפתח
הנני עושה חדשה עתה תצמח תני רב יוסף זו מלחמת גוג ומגוג משל למה הדבר דומה לאדם שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו והיה מספר והולך מעשה זאב פגע בו ארי וניצל ממנו והיה מספר והולך מעשה ארי פגע בו נחש וניצל ממנו שחכ מעשה שניהם והיה מספר והולך מעשה נחש אף כך ישראל צרות אחרונות משכחות את הראשונות	ברכות יג:א
לפי רבי עקיבא, כל פרשה ראשונה של קריאת שמע צריכה כוונה, שנאמר...	מפתח
אשר אנכי מצוך היום על לבבך מכאן אתה למד שכל הפרשה כולה צריכה כוונה <> "והיו הדברים האלה" - הפסוקים הבאים. "על לבבך" - צריכים כוונה.	ברכות יג:ב
לפי רבי יצחק, קריאת שמע צריכה כוונה, שנאמר...	מפתח
לכדרכי יצחק דאמר (דברים יא, יח) ושמעתם את דברי אלה צריכה שתהא שימה כנגד הלב	ברכות יג:ב

מפתח**לפי רבי מאיר, רק פסוק ראשון של שמע צריך כוונה, שנאמר...**ברכות
יד:ב**(דברים ו, ד)** שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד עד כאן צריכה כוונת הלב דברי ר"מ

<> "שמע" - צריך להשמיע לאוזנו ולהתכוון.

מפתח**מנין שכל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל, כאלו עשאו במה?**ברכות
יד:אכל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה שנאמר **(ישעיהו ב, כב)** חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא אל תקרי במה אלא במה**מפתח****אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל, שנאמר...**ברכות
יד:אאסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמר **(תהלים פה, יד)** צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו

<> כל המתפלל ואחר כך עושה חפציו (יוצא לדרך), הקב"ה עושה עמו צדק (משלם גמול לעושי רצונו).

מפתח**כל המשביע עצמו מדברי תורה ואחר כך לן, לא חולם חלום רע, שנאמר...**ברכות
יד:א

א"ר יוחנן כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר ושבע ילין בל יפקד רע

<> "ושבע ילין בל יפקד רע" - שבע מדברי תורה ואחר כך לן, לא יראה חלום רע.

מפתח**על איזה פסוק חולקים האמוראים אם חוזר ואומר "אמת"?**ברכות
יד:ב

וה' אלהים אמת חוזר ואומר אמת או אינו חוזר ואומר אמת א"ר אבהו א"ר יוחנן חוזר ואומר אמת רבה אמר אינו חוזר ואומר אמת

<> פרשת ציצית מסתיימת ב"אני ה' אלוהיכם" מוסיפים אמת מ"אמת ואמונה" כדי להסמיך אלוהיכם לאמת כפי שמזכיר הפסוק בירמיהו "ה' אלוהיכם אמת".

מפתח**כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל, מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, שנאמר...**ברכות
טו:אכל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן דכתיב **(תהלים כו 1)** ארחץ בנקיין כפי ואסובבה את מזבחך ה'**מפתח****לפי רבי יוסי, הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו, שנאמר...**ברכות
טו:אמאי טעמא דר' יוסי משום דכתיב שמע השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיק הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו שנאמר **(דברים ו, ד)** שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד**מפתח****לפי רב יוסף, מחלוקת בקריאת שמע, אבל בשאר מצוות אם לא כוון לא יצא, דכתיב...**ברכות
טו:באמר רב יוסף מחלוקת בק"ש אבל בשאר מצוות דברי הכל לא יצא דכתיב **(דברים כז, ט)** הסכת ושמע ישראל

<> לפי רב יוסף, מחלוקת בקריאת שמע, אם לא השמיע לאזנו, אם יצא או לא, אבל בשאר מצוות אין מחלוקת, חייב להשמיע לאוזנו ואם לא השמיע, לא יצא.

מפתח**מנין שכל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה, מצננין לו גיהנם?**ברכות
טו:בא"ר חמא ברבי חנינא כל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם שנאמר **(תהלים סח, טו)** בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון אל תקרי בפרש אלא בפרש אל תקרי בצלמון אלא בצלמות

<> אם תפרש - תדקדק ב"שדי" - קבלת עול מלכות שמים, התורה שכתוב עליה "בה מלכים ימלוכו", "תשלג" - תצנן לך, "צלמון" - צלמות שזה גיהנום.

מפתח**אבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין, שנאמר...**ברכות
טז:באבל חייב בכל מצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין שהרי נאמר בהן פאר שנאמר **(יחזקאל כד, יז)** פארך חבוש עליך

<> בפסוק זה ה' מודיע לנביא יחזקאל שאשתו תמות במגפה ושלא ינהג כמנהג האבלים ושיניח תפילין כרגיל, מכאן שאבל פטור מן התפילין וזה משום שהן פאר.

מפתח**הנזהר בקריאת שמע ותפילה, כאילו מקריב חלב על המזבח ונוחל שני עולמות, שנאמר...**ברכות
טז:בא"ר אלעזר מאי דכתיב **(תהלים סג, ה)** כן אברכך בחיי בשמך אשא כפי כן אברכך בחיי זו ק"ש בשמך אשא כפי זו תפלה ואם עושה כן עליו הכתוב אומר **(תהלים סג, ו)** כמו חלב ודשן תשבע נפשי ולא עוד אלא שנוחל שני עולמים העוה"ז והעולם הבא שנאמר **(תהלים סג, ו)** ושפתי רננות יהלל פי

<> הפסוק הראשון - ק"ש ותפילה, הפסוק השני - קרבנות. התפילה בזמן הזה במקום קרבנות. "ושפתי רננות" - ברבים - עולם הזה ועולם הבא.

מפתח

אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה...

ברכות
ז:א

אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה ([קהלת ז, א](#)) טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו

◊ שם טוב ישמור על הזכרון שיש מהאדם, יותר משמן שמשמר דברים לאורך זמן.

מפתח

תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, שלא יהא אדם קורא ושונה ובוטט באביו ובאמו ובמי שגדול ממנו בחכמה ובמנין, שנאמר...

ברכות
ז:א

תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים שלא יהא אדם קורא ושונה ובוטט באביו ובאמו וברבו ובמי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין שנאמר ([תהלים קיא, י](#)) ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם לעושים לא נאמר אלא לעושיהם לעושים לשמה ולא לעושים שלא לשמה וכל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא

◊ 'לעושים לשמה' - שלומדים תורה כדי לקיימה.

מפתח

לעולם יהא אדם ערום ביראה, שנאמר...

ברכות
ז:א

לעולם יהא אדם ערום ביראה ([משלי טו, א](#)) מענה רך משיב חמה ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם ואפילו עם נכרי בשוק כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה ויהא מקובל על הבריות אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק

◊ 'ערום ביראה' - להערים בכל מיני ערמה ליראת בוראו ולמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מפתח

העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה, אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, שנאמר...

ברכות
ז:א

העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה שנאמר ([שמות כד, יא](#)) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו

◊ "אצילי בני ישראל" - נדב ואביהוא וזקני ישראל. "לא שלח ידו" - לא גער בהם הקב"ה שנהנו מזיו השכינה.

מפתח

מנין שגדולה הבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים?

ברכות
ז:א

גדולה הבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים שנא' ([ישעיהו לב, ט](#)) נשים שאננות קומנה שמענה קולי בנות בוטחות האזנה אמרתי

◊ כפל בהן שאננות ובוטחות, מכאן ששכרן גדול מן האנשים.

מפתח

לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה בזרועו וקורא, משום שנאמר...

ברכות
ז:א

לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה בזרועו וקורא ואם עושה כן עובר משום ([משלי ז, ה](#)) לועג לרש חרף עושהו

◊ "לועג לרש חרף עושהו" - מחרף את ה' שעשהו, הרש הוא המת ששוכב בבית הקברות ואינו יכול לקיים מצוות.

מפתח

מנין שהמלוה את המת יש לו שכר?

ברכות
ז:א

כל הרואה המת ואינו מלוהו עובר משום לועג לרש חרף עושהו ואם הלוחו מה שכרו אמר רב אסי עליו הכתוב אומר ([משלי יט, ז](#)) מלוה ה' חונן דל ([משלי יד, לא](#)) ומכבדו חונן אביון

◊ מי שמלוה את המת כאילו מלוה את ה' וה' ישיב לו גמולו והמכבד את ה' הוא מי שחונן את האביון.

מפתח

מנין שצדיקים במיתתן קרואין חיים?

ברכות
ז:א

([קהלת ט, ה](#)) כי החיים יודעים שימותו אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים שנאמר ([שמואל ב כג, כ](#)) ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל הוא הכה את שני אריאל מואב והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג

◊ "החיים יודעים שימותו" - שנותנים אל ליבם יום המיתה ואינם חוטאים ומנין שצדיקים במיתתן קרויין חיים, שיהוידע שהיה צדיק גם לאחר מותו נקרא חי, לכן בנייהו בנו נקרא בן איש חי.

מפתח

לפי רב אשי, מי שמוטל עליו לקבור את המת כמוטל לפניו דמי, שנאמר...

ברכות
ז:א

רב אשי אמר כיון שמוטל עליו לקבורו כמוטל לפניו דמי שנאמר ([בראשית כג, ג](#)) ויקם אברהם מעל פני מתו ונאמר ואקברה מתי מלפני כל זמן שמוטל עליו לקבורו כמוטל לפניו דמי

◊ ומי שמתו מוטל לפניו פטור מקריאת שמע, שהעוסק במצוה פטור מן המצוה.

מפתח

מנין שרשעים בחייהן קרויין מתים?

ברכות
ז:ב

והמתים אינם יודעים מאומה אלו רשעים שבחייהן קרויין מתים שנאמר ([יתזקאל כא, ז](#)) ואתה חלל רשע נשיא ישראל

◊ הרשעים אינם יודעים מאומה, שמתנהגים כמי שלא יודעים שימותו ומנין שרשעים בחייהם קרויין מתים, שיחזקאל ניבא על צדקיהו המלך וקרא לו חלל רשע בעודו חי.

מנין שהמתים מספרים זה עם זה?

מפתח

מנין למתים שמספרים זה עם זה שנאמר (**דברים לד, ד**) ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר מאי לאמר אמר הקדוש ברוך הוא למשה לך אמור להם לאברהם ליצחק וליעקב שבעה שבועות שנשבעתי לכם כבר קיימתיה לבניכם < > "לך אמור להם לאברהם ליצחק ויעקב..." מכאן שמשה דיבר עם האבות כשהיו מתים.

ברכות
יח:ב

מנין שכל המספר אחר מטתן של תלמידי חכמים, נופל בגיהנם?

מפתח

כל המספר אחר מטתן של תלמידי חכמים נופל בגיהנם שנא' (**תהלים קכה, ה**) והמטים עקלקלותם יולכים ה' את פועלי האון שלום על ישראל אפילו בשעה ששלום על ישראל יולכים ה' את פועלי האון < > "והמטים עקלקלותם" - רשעים המטים את דבריהם של צדיקים לאחר מותם והם אינם יכולים להשיב להם, הקב"ה יפרע מהם.

ברכות
יט:א

בן המתחטא לפני אביו ואביו עושה רצונו, עליו הכתוב אומר...

מפתח

מאי היא דתנן שלח לו שמעון בן שטח לחוני המעגל צריך אתה להתנדות ואלמלא חוני אתה גוזרני עליך נדוי אבל מה אעשה שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך כבן שמתחטא לפני אביו ועושה לו רצונו ועליך הכתוב אומר (**משלי כג, כה**) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך < > 'שמתחטא' - חוטא - מתפנק, חוני חג מעגל וכביכול הכריח את אביו שבשמים להוריד גשם, וכיון שהיה צדיק, הקב"ה שמע לו.

ברכות
יט:א

מנין שלעולם אל יפתח אדם פיו לשטן?

מפתח

לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן ואמר רב יוסף מאי קראה שנאמר (**ישעיהו א, ט**) כמעט כסדום היינו < > "כמעט כסדום היינו" - תושבי ירושלים אמרו את זה על עצמם ובכך עוררו על עצמם את מידת הדין, והנביא עונה להם באותה הלשון - "קציני סדום..."

ברכות
יט:א

המוצא כלאים בבגדו פושטן אפילו בשוק, שנאמר...

מפתח

המוצא כלאים בבגדו פושטן אפי' בשוק מ"ט (**משלי כא, ל**) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' < > אין חכמה, תבונה או עצה נגד ה' (נגד מה שכתוב בתורת ה') ולכן צריך להסיר בגדו, אפילו אם הדבר פוגע בכבוד הבריות.

ברכות
יט:ב

אם היה כהן ומצא אבידה והיא בבית הקברות אינו חייב להשיב, שנאמר...

מפתח

ת"ש (**דברים כב, א**) והתעלמת מהם פעמים שאתה מתעלם מהם ופעמים שאין אתה מתעלם מהם הא כיצד אם היה כהן והיא בבית הקברות או היה זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה מלאכתו מרובה משל חברו לכן נאמר והתעלמת אמאי לימא אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' שאני התם דכתיב והתעלמת מהם < > כיון שכתוב "והתעלמת מהם" לא אומרים "אין חכמה..." ו"ומצוה להתעלם ולא להחזיר את האבידה.

ברכות
יט:ב

מנין שמצוה לנזיר להטמא למת מצוה?

מפתח

ת"ש (**במדבר ו, ז**) ולאחותו מה תלמוד לומר הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יחזור ויטמא אמרת לא יטמא יכול כשם שאינו מטמא להם כך אינו מטמא למת מצוה ת"ל ולאחותו לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה < > "ולאחותו" - המילה מיותרת כי בפסוק הקודם נאמר "על נפש מת לא יבא" לכן באה מילה זו ללמד שלאחותו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה.

ברכות
יט:ב

מנין שזרעו של יוסף, אין עין הרע שולטת בהם?

מפתח

אנא מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישיא דכתיב (**בראשית מט, כב**) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין < > "עלי עין" - עין הרע.

ברכות
יא:א

כשם שדגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם, שנאמר...

מפתח

רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא (**בראשית מח, טז**) וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם < > ברכה זו בריך יעקב את זרעו של יוסף (בניו).

ברכות
יא:א

היה מקום לומר שנשים פטורות מתפילה, כיון שזה מצות עשה שזמן גרמא, שנאמר...

מפתח

וחייבין בתפלה דרחמי ניהו מהו דתימא הואיל וכתוב בה (**תהלים נה, יח**) ערב ובקר וצהרים כמצות עשה שהזמן גרמא דמי קמ"ל < > קמ"ל שלא כן, ונשים חייבות בתפילה, כי מהתורה אין זמן לתפילה, שנאמר "ולעבדו בכל לבבכם".

ברכות
יב:ב

היה מקום לומר שנשים פטורות מברכת המזון, כיון שזה מצות עשה שזמן גרמא, שנאמר...

מפתח

ובברכת המזון: פשיטא מהו דתימא הואיל וכתביב (שמות טז, ח) בתת ה' לכם בערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע כמצות עשה שהזמן גרמא דמי קמ"ל

ברכות
כ:ב

◁ מהפסוק נראה שאכילה זה זמן גרמא כי נאמר ערב ובוקר, קמ"ל שלא ונשים חייבות (כי אכילה יכולה להיות בכל זמן).

מנין שנשים חייבות בקידוש בשבת?

מפתח

אמר רבא אמר קרא (שמות כ, ז) זכור (דברים ה, יא) ושמור כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה

ברכות
כ:ב

◁ שנאמר שמור וזכור בדיבור אחד ולכן נשים כיון שישנן בשמור ישנן בזכור וחייבות בקידוש בשבת.

מנין שהקב"ה נושא פנים לישראל?

מפתח

אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתוב בתורתך (דברים י, יז) אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב (במדבר י, כו) ישא ה' פניו אליך

ברכות
כ:ב

מנין שמדאורייתא חייבים בברכת המזון רק אחרי שביעה?

מפתח

אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה (דברים ח, י) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה

ברכות
כ:ב

מנין שברכת המזון לאחריה מן התורה?

מפתח

אמר רב יהודה מנין לברכת המזון לאחריה מן התורה שנאמר (דברים ט, י) ואכלת ושבעת וברכת

ברכות
כא:א

מנין שברכת התורה לפנייה מן התורה?

מפתח

מנין לברכת התורה לפנייה מן התורה שנאמר (דברים לב, ג) כי שם ה' אקרא הו גדל לאלהינו

ברכות
כא:א

מנין שאין דברי תורה מקבלין טומאה?

מפתח

אמר ליה בני פתח פיך ויאירו דבריך שאין דברי תורה מקבלין טומאה שנאמר (ירמיהו כג, כט) הלא כה דברי כאש נאם ה' מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה

ברכות
כא:א

מנין שהנצרך לנקביו לא יתפלל?

מפתח

הנצרך לנקביו הרי זה לא יתפלל משום שנאמר (עמוס ד, יב) הכון לקראת אלהיך ישראל

ברכות
כא:א

◁ "הכון" - צריך להכין גופו לפני התפילה.

שמור עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני, שנאמר...

מפתח

אמר רבי יונתן מ"ד (קהלת ד, יז) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני

ברכות
כא:א

◁ "שמור רגלך כאשר תלך" - שלא תחטא ולא תצטרך ללכת אל בית אלוקים להביא קרבן.

מנין שקול באשה ערוה?

מפתח

אמר שמואל קול באשה ערוה שנא' (שיר השירים ב, יד) כי קולך ערב ומראך נאוה

ברכות
כד:א

◁ "כי קולך ערב ומראך נאוה" - לכן מביא לידי הרהור עבירה.

מנין ששער באשה ערוה?

מפתח

אמר רב ששת שער באשה ערוה שנא' (שיר השירים ד, א) שערך כעדר העזים

ברכות
כד:א

◁ "שערך כעדר העזים" - משבה הכתוב את שער האשה, מכאן שמביא לידי הרהור עבירה.

מנין שכל העולה מבבל לא"י עובר בעשה?

מפתח

כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה שנאמר (ירמיהו כז, כב) בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה'

ברכות
כד:ב

◁ שעולה לארץ ישראל, לפני "יום פקדי".

מנין שהמהלך במבואות המטונפות, לא יקרא ק"ש?

מפתח

היה מהלך במבואות המטונפות לא יקרא ק"ש ולא עוד אלא שאם היה קורא ובא פוסק לא פסק מאי אמר ר' מיאשה בר בריה דריב"ל עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ, כה) וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו [בהם] ר' אסי אמר (ישעיהו ה, יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא רב אדא בר אהבה אמר מהכא (במדבר טו, לא) כי דבר ה' בזה

ברכות
כד:ב

מפתח
צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא, רב הונא אמר מותר לקרות ק"ש, רב חסדא אמר אסור לקרות ק"ש, אמר רבא מ"ט דרב הונא, דכתיב...

ברכות
כה:א

אתמר צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא רב הונא אמר מותר לקרות ק"ש רב חסדא אמר אסור לקרות ק"ש אמר רבא מ"ט דרב הונא דכתיב (תהלים קנ"ו) כל הנשמה תהלל יה ורב חסדא אמר אסור לקרות ק"ש מ"ט דרב חסדא דכתיב (תהלים לה) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך

ברכות
כה:א

< לפי רב הונא רק הפה והחוטם צריכים להיות נקיים שהם בכלל "כל הנשמה..." ולפי רב חסדא כל הגוף צריך להיות נקי שכתוב "כל עצמותי..." >

מנין שערוה בעששית, אסור לקרות ק"ש כנגדה?

מפתח

אמר רבא צואה בעששית מותר לקרות ק"ש כנגדה ערוה בעששית אסור לקרות ק"ש כנגדה צואה בעששית מותר לקרות ק"ש כנגדה דצואה בכסוי תליא מילתא והא מיכסיא ערוה בעששית אסור לקרות ק"ש כנגדה (דברים כג, טו) ולא יראה בך ערות דבר < 'עששית' - זכוכית, צואה מותרת דרך זכוכית כי היא מכוסה וכתוב "ושבת וכיסית", ערוה אסורה דרך זכוכית כי היא נראית וכתוב "ולא יראה..." >

ברכות
כה:ב

ערוה עכו"ם ערוה ואסור לקרא קריאת שמע כנגדם, שנאמר...

מפתח

עכו"ם ערוה אסור לקרות ק"ש כנגדו מאי איריא עכו"ם אפילו ישראל נמי ישראל פשיטא ליה דאסור אלא עכו"ם אצטריכא ליה מהו דתימא הואיל וכתיב בהו (יחזקאל כג, ט) אשר בשר חמורים בשרם אימא כחמור בעלמא הוא קמ"ל דאינהו נמי איקרו ערוה דכתיב (בראשית ט, כג) וערוה אביהם לא ראו

ברכות
כה:ב

< על אף שכתוב בשר חמורים בשרם והייתי חושב שאולי זה לא ערוה, מכיון שאצל נוח כתוב "ערוה אביהם" אסור לקרא את שמע כנגדם. >

טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית ב' משום שזה אותו היום, שנאמר...

מפתח

טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית ב' משום דחד יומא הוא דכתיב (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד

ברכות
כו:א

ביטל ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית, או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית, לא יכול לתקן, שנאמר...

מפתח

מיתיבי (קהלת א, טו) מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות מעות לא יוכל לתקון זה שבטל ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית וחסרון לא יוכל להמנות זה שנמנו חביריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם

ברכות
כו:א

אברהם תקן תפלת שחרית ואין עמידה אלא תפילה, שנאמר...

מפתח

אברהם תקן תפלת שחרית שנא' (בראשית יט, כז) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר (תהלים קנ"ל) ויעמד פינחס ויפלל

ברכות
כו:ב

< אברהם תיקן עמידה בשחרית ומפנחס לומדים שעמידה היא תפילה. >

מנין שיצחק תיקן תפילת מנחה?

מפתח

יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר (בראשית כד, טג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ואין שיחה אלא תפלה שנאמר (תהלים קב, א) תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפוך שיחו

ברכות
כו:ב

< יצחק תיקן תפילת מנחה, ומתהלים לומדים ששיחה היא תפילה. >

מנין שיעקב תיקן תפילת ערבית?

מפתח

תפלת ערבית שנאמר (בראשית כח, יא) ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר (ירמיהו ז, טז) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי

ברכות
כו:ב

< יעקב תיקן תפילת ערבית שנאמר "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש", ולומדים שפגיעה נקראת תפילה מירמיהו "ואל תפגע בי". >

לאחר כמה שעות נמס המן?

מפתח

מאן תנא להא דתנן (שמות טז, כא) וחם השמש ונמס בארבע שעות אתה אומר בארבע שעות או אינו אלא בשש שעות כשהוא אומר (בראשית יח, א) כחום היום הרי שש שעות

ברכות
כז:א

עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות, שנאמר...

מפתח

דתנן בו ביום בא יהודה גר עמוני לפניו אמר להם מה אני לבא בקהל א"ל ר"ג אסור אתה לבא בקהל א"ל ר' יהושע מותר אתה לבא בקהל א"ל ר"ג והלא כבר נאמר (דברים כג, ד) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' א"ל ר' יהושע וכי עמוני ומואב במקומן הן יושבין כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר (ישעיהו י' ג) ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד כאביר יושבים וכל דפריש מרובא פריש

ברכות
כז:א

< "ואסיר גבולות עמים", סנחריב בלבל את האומות ולכן לפי רבי יהושע, אי אפשר לדעת מי עמוני ומי מואבי 'מותר אתה לבא בקהל' - אמר רבי יהושע לגר העמוני כיון שאי אפשר לדעת מי עמוני. >

המתפלל תפלה של מוספין לאחר שבע שעות, עליו הכתוב אומר...

מפתח

אריב"ל כל המתפלל תפלה של מוספין לאחר שבע שעות לר' יהודה עליו הכתוב אומר ([צפניה ג, יח](#)) נוגי ממועד אספתי ממך היו

ברכות
כח:

<> "נוגי" - שברים, כיון שמאחרים אוספים שברי התפילות וזו חרפה לפני ה'.

המתפלל תפלה של שחרית לאחר ארבע שעות, עליו הכתוב אומר...

מפתח

א"ר אלעזר כל המתפלל תפלה של שחרית לאחר ארבע שעות לר' יהודה עליו הכתוב אומר נוגי ממועד אספתי ממך היו מאי משמע דהאי נוגי לישנא דצערא הוא דכתיב ([תהלים קיט, כח](#)) דלפה נפשי מתוגה רב נחמן בר יצחק אמר מהכא ([איכה א, ד](#)) בתולותיה נוגות והיא מר לה

ברכות
כח:

<> "תוגה", "נוגות" לשון צער, מאיחור התפילות.

מנין שמצוה להתפלל עם דמדומי חמה?

מפתח

א"ר יוחנן מצוה להתפלל עם דמדומי חמה וא"ר זירא מאי קראה ([תהלים עב, ה](#)) "יראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים

ברכות
כט:

<> "יראוך" - יפחדו ממך (יתפללו), 'עם שמש' - עם הנץ החמה, 'ולפני ירח' - קודם אור ירח שזו תפילת מנחה.

מנין שבית המקדש נקרא תל שכל פיות פונים אליו?

מפתח

ר' אבינא מאי קראה ([שיר השירים ד, ד](#)) כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות תל שכל פיות פונים בו

ברכות
לא:

<> "תלפיות" - תל שכל הפיות פונים אליו.

צריך לשהות בין תפילה לתפילה כדי שתתחונן דעתו, שנאמר...

מפתח

כמה ישהה בין תפלה לתפלה רב הונא ור"ח חד אמר כדי שתתחונן דעתו עליו וחד אמר כדי שתתחולל דעתו עליו מאן דאמר כדי שתתחונן דעתו עליו דכתיב ([דברים ג, כג](#)) ואתחנן אל ה' ומ"ד כדי שתתחולל דעתו עליו דכתיב ([שמות לב, יא](#)) ויחל משה

ברכות
לב:

<> 'כדי שתתחונן דעתו' - שתהיה דעתו מיושבת להתפלל מתוך תחינה. 'שתתחולל דעתו' - שתהיה דעתו מיושבת ליחל (לקוות) שה' יענה לתפילתו.

מנין שאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש?

מפתח

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ואפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק: [גמ' מנא ה"מ](#) א"ר אלעזר דאמר קרא ([שמואל א, י](#)) והיא מרת נפש ממאי דילמא חנה שאני דהות מרירא לבא טובא אלא א"ר יוסי בר' חנינא מהכא ([תהלים ה, ח](#)) ואני ברב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך

ברכות
לב:

<> "לפי רבי אלעזר, 'והיא מרת נפש' - מתוך הכנעה וכך מתפללים בכובד ראש, לפי רבי יוסי בר' חנינא, מתוך כובד ראש, ביראת קודש, לומדים מתהלים.

לפי ר' יהושע בן לוי, אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, שנאמר...

מפתח

אמר ר' יהושע בן לוי מהכא ([תהלים כט, ב](#)) השתחוה לה' בהדרת קדש אל תקרי בהדרת אלא בחרדת

ברכות
לב:

מנין שבמקום גילה שם תהא רעדה?

מפתח

א"ר נחמן בר יצחק מהכא ([תהלים ב, יא](#)) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה מאי וגילו ברעדה א"ר אדא בר מתנא אמר רבה במקום גילה שם תהא רעדה

ברכות
לב:

<> 'שם תהא רעדה' - שמתוך גילה לא יבואו לידי קלות ראש.

מנין שאסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה?

מפתח

א"ר יוחנן משום רשב"י אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר ([תהלים קכ, ב](#)) אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה אימתי בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה

ברכות
לא:

<> "אז ימלא שחוק פינו" - לעתיד לבא, כלומר שעכשיו אסור.

מנין שהמתפלל צריך שיכוין את לבו לשמים?

מפתח

המתפלל צריך שיכוין את לבו לשמים אבא שאול אומר סימן לדבר ([תהלים י, יז](#)) תכין לבם תקשיב אזנך

ברכות
לא:

<> "תכין לבם תקשיב אזנך" - אם יכינו לבם להתכוון בתפילתם, הקב"ה יקשיב להם.

מנין שהמתפלל לא ישמיע קולו בתפילתו?

מפתח

יכול ישמיע קולו בתפלתו כבר מפורש על ידי חנה שנאמר ([שמואל א, יג](#)) וקולה לא ישמע

ברכות
לא:

<> "וקולה לא ישמע" - בתפילת העמידה.

מפתח בתפילה, תחילה ברכות של שבח ואחר כך של בקשות, שנאמר...

ברכות לא: יכול ישאל אדם צרכיו ואח"כ יתפלל כבר מפורש על ידי שלמה שנאמר (מלכים א' ת, כח) לשמוע אל הרנה ואל התפלה רנה זו תפלה תפלה זו בקשה

◁ רינה זה תפילה של שבת, תפילה זה בקשות, לכן חז"ל תקנו שלוש ברכות ראשונות של שבת.

מפתח המתפלל צריך לכוין ליבו, יחתוך בשפתיו, אסור שיגביה קולו ואסור להתפלל כשהוא שכור, שנאמר...

ברכות לא: אמר רב המנונא כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה (שמואל א' יג) וחנה היא מדברת על לבה מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו רק שפתיה נעות מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו וקולה לא ישמע מכאן שאסור להגביה קולו בתפלתו ויחשבה עלי לשכורה מכאן ששכור אסור להתפלל

מפתח כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישב נתישבה וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישב לא נתישבה, שנאמר...

ברכות לא: מאי דכתיב (ירמיהו ב' ו) בארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם וכי מאחר דלא עבר היאך ישב אלא לומר לך כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישב נתישבה וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישב לא נתישבה

מפתח חנה אמרה לפני הקב"ה, אסתר לפני אלקנה ואשתה מי סוטה והתורה הבטיחה...

ברכות לא: אמרה חנה לפני הקב"ה רבש"ע אם ראה מוטב ואם לאו תראה אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה ואי אתה עושה תורתך פלסתר שנאמר (במדבר ה, כח) ונקתה ונזרעה זרע

◁ 'ואי אתה עושה תורתך פלסתר' - מלאה סתירות, שהרי היא תורת אמת. אם תסתתר ותשתה את מי הסוטה, התורה הבטיחה "ונקתה ונזרעה זרע".

מפתח אמרה חנה, ונתת לאמתך זרע ששקול כמשה ואהרון, שנאמר...

ברכות לא: ונתת לאמתך זרע אנשים מאי זרע אנשים אמר רב גברא בגוברין ושמואל אמר זרע שמושח שני אנשים ומאן אינון שאול ודוד ורבי יוחנן אמר זרע ששקול כשני אנשים ומאן אינון משה ואהרן שנאמר (תהלים צט, ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו

מפתח אליהו בכרמל הטיח דברים כלפי מעלה, שנאמר...

ברכות לא: ואמר רבי אלעזר אליהו הטיח דברים כלפי מעלה שנאמר (מלכים א' יח, לז) ואתה הסבות את לבם אחורנית א"ר שמואל בר רבי יצחק מנין שחזר הקב"ה והודה לו לאליהו

◁ "ואתה הסיבות את ליבם" - 'הטיח דברים כלפי מעלה' - התלונן על הנהגת הבורא.

מפתח מנין שאסור לישב בארבע אמות של המתפלל?

ברכות לא: אני האשה הנצבת עמכה בזה אמר ריב"ל מכאן שאסור לישב בתוך ארבע אמות של תפלה

◁ "הנצבת עמך" - חנה היתה ניצבת (עומדת) בתפילה וכן היה עלי.

מפתח מנין שהקב"ה נשבע שעם ישראל לא יכחד?

ברכות לא: (שמות לב, יג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך מאי בך אמר רבי אלעזר אמר משה לפני הקדוש ב"ה רבוננו של עולם אלמלא נשבעת להם בשמים ובארץ הייתי אומר כשם ששמים וארץ בטלים כך שבועתך בטלה ועכשיו שנשבעת להם בשמך הגדול מה שמך הגדול חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים כך שבועתך קיימת לעולם ולעולמי עולמים

◁ "בי נשבעתי" - ה' נשבע בשמו הגדול. "ככוכבי השמים" - בימי שלמה ובימות משיח. "וכחול..." בימי הגלות.

מפתח אמר לו הקב"ה למשה, משה החייתני בדבריך, שנאמר...

ברכות לא: (במדבר יד, כא) ואולם חי אני אמר רבא אמר רב יצחק מלמד שאמר לו הקדוש ב"ה למשה משה החייתני בדבריך

מפתח מנין שלעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחר כך יתפלל?

ברכות לא: לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחר כך יתפלל מנלן ממשה דכתיב (דברים ג, כג) ואתחנן אל ה' בעת ההיא וכתב ה' אלהים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך וכתב בתריה אעברה נא ואראה את הארץ הטובה

◁ קודם "את גודלך ואת ידך החזקה" ואחר כך "אעברה נא ואראה".

מפתח הקב"ה יכול לשנות את יצרנו, שנאמר...

ברכות לא: אמר רבי חמא ברבי חנינא אלמלא שלש מקראות הללו נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל חד דכתיב ואשר הרעותי וחד דכתיב (ירמיהו יח, ו) הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל וחד דכתיב (יחזקאל לו, כו) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר רב פפא אמר מהכא (יחזקאל לו, כז) ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו

◁ 'שונאי ישראל' - ישראל, בסגי נהור, "ואשר הרעותי" - הודה הקב"ה לאליהו שאמר "אתה הסיבות את לב העם".

מפתח מנין שגדולה תפלה יותר מן הקרבנות?

ברכות
לב:ב

גדולה תפלה יותר מן הקרבנות שנא' (ישעיהו א, יב) למה לי רוב זבחיכם וכתוב ובפרשכם כפיכם וכו'

◁ מזה שכתוב קודם "למה לי רב זבחיכם" ואחר כך "גם כי תרבו תפילה אינני שומע" משמע שאפילו אם תרבו תפילה, מכאן שהתפילה יותר מהקרבנות.

מפתח מנין שכהן שהרג את הנפש, לא ישא את כפיו?

ברכות
לב:ב

א"ר יוחנן כל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו שנא' (ישעיהו א, טו) ידיכם דמים מלאו

◁ שהכהן פורש את כפיו בברכת כהנים וכיון שהרג את הנפש אינו יכול לברך כיון שכתוב "ידיכם דמים מלאו" ולכן ה' יעלים עיניו מכם.

מפתח מיום שחרב בית המקדש, ננעלו שערי תפלה, שנאמר...

ברכות
לב:ב

מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג, ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי

◁ "שתם" - סתם.

מפתח אע"פ ששערי תפלה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר...

ברכות
לב:ב

ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר (תהלים לט, יג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש

מפתח רבא לא גזר תענית ביום המעונן, משום שנאמר...

ברכות
לב:ב

רבא לא גזר תעניתא ביומא דעיבא משום שנא' (איכה ג, מד) סכותה בענן לך מעבור תפלה

◁ הקב"ה כביכול הביא את העננים כי לא רוצה שהתפילות יגיעו אליו.

מפתח מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, שנאמר...

ברכות
לב:ב

וא"ר אלעזר מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים שנא' (יחזקאל ד, ג) ואתה קח לך מחבת ברזל ונתתה אותה קיר ברזל בינך ובין העיר

מפתח מנין שאם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל?

ברכות
לב:ב

אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר (תהלים כז, יד) קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'

◁ המילה קוה חוזרת על עצמה ופירושה הדבר, שיתפלל ויקוה שיענה ואם לא נענה ישוב ויתפלל ויקוה שיענה.

מפתח מנין שהמתפלל צריך לשהות שעה אחת אחר תפלתו?

ברכות
לב:ב

ואמר ר' יהושע ב"ל המתפלל צריך לשהות שעה אחת אחר תפלתו שנא' (תהלים קמ, יד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך

◁ "ישבו" - ישאו, ימתינו, 'שעה אחת' - זמן מה.

מפתח כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר בלאו, שנאמר...

ברכות
לב:א

ואמרי לה ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום (שמות כ, ו) לא תשא אלא אימא הכי אם הבדיל בזו ולא הבדיל בזו ינוחו לו ברכות על ראשו

◁ 'ברכה שאינה צריכה' - שמברך ברכה, אחר שכבר יצא ידי חובתו.

מפתח מנין שכל מי שאין בו דעה, אסור לרחם עליו?

ברכות
לב:א

וכל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו שנאמר (ישעיהו כז, יא) כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו

◁ 'מי שאין בו דעת' - מי שלא רוצה להכיר את בוראו.

מפתח מנין שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים?

ברכות
לב:ב

ואמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה

◁ "כי אם ליראה" - כל השאר לא בידך, אלא בידי שמים לכן לא שואל ממך.

מפתח מנין שאין לו להקב"ה בבית גזזיו אלא אוצר של יראת שמים?

ברכות
לב:ב

היא והא"ר חנינא משום ר' שמעון בן יוחי אין לו להקב"ה בבית גזזיו אלא אוצר של יראת שמים שנאמר (ישעיהו לג, ו) יראת ה' היא אוצרו

◁ יראת ה' היא אוצרו של האדם ואותה שומר הקב"ה בבית גזזיו.

<p>מעשה בתלמיד א' שירד לפני התיבה בפני ר"א והיה מקצר יותר מדאי, א"ל תלמידיו כמה קצרן הוא זה, א"ל כלום מקצר יותר ממשה רבינו, דכתיב...</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה בתלמיד א' שירד לפני התיבה בפני ר"א והיה מקצר יותר מדאי א"ל תלמידיו כמה קצרן הוא זה א"ל כלום מקצר יותר ממשה רבינו דכתיב (במדבר יב, יג) אל נא רפא נא לה</p>	<p>ברכות לה:א</p>
<p>מנין שקידה, על אפים היא?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר קידה על אפים שנאמר (מלכים א א, לא) ותקד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים שנאמר מכרוע על ברכיו</p>	<p>ברכות לד:ב</p>
<p>מנין שהשתחוואה, זו פשוט ידים ורגלים?</p>	<p>מפתח</p>
<p>השתחוואה זו פשוט ידים ורגלים שנאמר (בראשית לז, י) הבא נבא אני ואמך ואחיך להשתחות לך ארצה <> "להשתחות לך ארצה" - פשוט ידים ורגלים.</p>	<p>ברכות לה:ב</p>
<p>כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא...</p>	<p>מפתח</p>
<p>(ישעיהו סד, ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלהים זולתך <> "עין לא ראתה" - רק הקב"ה רואה את העולם הבא.</p>	<p>ברכות לד:ב</p>
<p>מנין שאין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שעבוד מלכיות בלבד?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד שנאמר (דברים טו, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ <> "כי לא יחדל אביון..." - שגם בימות המשיח יהיו עניים ועשירים, כלומר עולם כמנהגו נוהג, וההבדל היחיד שישראל לא יהיו משועבדים לאומות העולם ויוכלו ללמוד תורה ולקיים מצוות בלי הפרעות.</p>	<p>ברכות לה:ב</p>
<p>מנין שאסור לאדם לספר חטאיו לפני חבריו?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רב כהנא חציף עלי מאן דמפרש חטאיה שנאמר (תהלים לב, א) אשרי נשוי פשע כסוי חטאה <> "כסוי חטאה" - אשרי מי שמכסה על חטאיו לפני הבריות (חטאים שבין אדם למקום מתוודה רק לפני ה')</p>	<p>ברכות לה:ב</p>
<p>מנין שמקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם עומדין?</p>	<p>מפתח</p>
<p>מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין שנאמר (ישעיהו נז, יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק ברישא והדר לקרוב <> "לרחוק ולקרוב" - נאמר הרחוק לפני הקרוב (הצדיק), הרחוק הוא זה שהיה רחוק ונתקרב.</p>	<p>ברכות לה:ב</p>
<p>לפי רבי עקיבא, אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך, לומדים מהפסוק...</p>	<p>מפתח</p>
<p>מנא ה"מ דתנו רבנן (ויקרא יט, כד) קדש הלולים לה' מלמד שטעונים ברכה לפניהם ולאחריהם מכאן אמר ר"ע אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך <> "קודש הלולים לה'" - הלולים ברבים, שני הלולים ברכה לפני אכילה וברכה אחרי.</p>	<p>ברכות לה:א</p>
<p>כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים שנא' (תהלים כד, א) לה' הארץ ומלואה ר' לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתוב (תהלים קטו, טז) השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה <> לפני הברכה - "לה' הארץ ומלואה", אחרי הברכה - "והארץ נתן לבני אדם".</p>	<p>ברכות לה:א</p>
<p>מנין שכל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה, כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל?</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל שנא' (משלי כח, כד) גוזל אביו ואמו ואין אביו אלא הקב"ה שנא' (דברים לב, ו) הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנא' (משלי א, ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך <> "אביך" - הקב"ה, "אמך" - כנסת ישראל.</p>	<p>ברכות לה:ב</p>
<p>בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתן נעשית ע"י אחרים ובזמן שלא עושים רצונו של מקום, נעשית מלאכתן ע"י עצמן, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' (ישעיהו סא, ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנא' (דברים יא, יד) ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנא' (דברים כח, מח) ועבדת את אויביך</p>	<p>ברכות לה:ב</p>

<p>מנין שאין הטבל מתחייב במעשר עד שיכניסו לביתו?</p> <p>דא"ר ינאי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנא' (דברים כו, יג) בערתי הקדש מן הבית ור' יוחנן אמר אפי' חצר קובעת שנא' (דברים כו, יב) ואכלו בשעריך ושבעו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לה:ב</p>
<p>מנין שאין ארץ ישראל חסרה כלום?</p> <p>ואיזהו זה הפלפלין ללמדך שהפלפלין חייבין בערלה וללמדך שאין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר (דברים ת, ט) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לה:ב</p>
<p>מנין שבפסח מניח פרוסה בתוך שלמה ובוצע?</p> <p>אמר רב פפא הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלמה ובוצע מאי טעמא (דברים טז, ג) לחם עוני כתיב < > 'פרוסה' - לא שלמה, עני אוכל פרוסה, בפסח נאמר לחם עני, וצריך לאכול מן השלמה.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לה:ב</p>
<p>מנין שבשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות?</p> <p>א"ר אבא ובשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות מ"ט (שמות טז, כב) לחם משנה < > שהיו לוקטים בשישי גם לשבת.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לה:ב</p>
<p>מנין שאסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו?</p> <p>דאמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו שנא' (דברים יא, טו) ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת < > "לבהמתך" ואחר כך "ואכלת ושבעת".</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לא:א</p>
<p>האילן שאכל ממנו אדם הראשון, רבי מאיר אומר גפן היה, רבי נחמיה אומר תאנה היתה, שנאמר...</p> <p>אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין שנאמר (בראשית ט, כא) וישת מן היין וישכר רבי נחמיה אומר תאנה היתה שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו שנאמר (בראשית ג, ז) ויתפרו עלה תאנה ר"י אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מא:א</p>
<p>מנין לפי רבי יוחנן, שכל ברכה שאין בה שם ומלכות, אינה ברכה?</p> <p>אמר רב כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה ורבי יוחנן אמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה אמר אביי כוותיה דרב מסתברא דתניא (דברים כו, יג) לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי לא עברתי מלברכך ולא שכחתי מלהזכיר שמך עליו ואילו מלכות לא קתני ור' יוחנן תני ולא שכחתי מלהזכיר שמך ומלכותך עליו < > "ולא שכחתי" - להזכיר שם ומלכות.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מב:ב</p>
<p>לפי רב יוסף, בשבעת המינים כל המוקדם בפסוק זה, מוקדם לברכה, שנאמר...</p> <p>דאמר רב יוסף ואיתימא רבי יצחק כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה שנאמר (דברים ת, ח) ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש < > מה שקרוב יותר לארץ.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מא:א</p>
<p>מנין שהמארח תלמיד חכם זוכה מייד לברכה?</p> <p>אמר רב שלש תכיפות הן תכף לסמיכה שחיטה תכף לגאולה תפלה תכף לנטילת ידים ברכה אמר אביי אף אנו נאמר תכף לתלמידי חכמים ברכה שנאמר (בראשית ל, כז) ויברכני ה' בגללך איבעית אימא מהכא שנאמר (בראשית לט, ה) ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף < > ה' ברך את בית לבן בגלל יעקב ואת בית פוטיפר בגלל יוסף.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מא:א</p>
<p>מנין שמברכין על הריח?</p> <p>אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מנין שמברכין על הריח שנאמר (תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל יה איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומר זה הריח</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מג:ב</p>
<p>מנין שעתידיים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון?</p> <p>אמר רב עתידיים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון שנאמר (הושע יד, ז) ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון < > "ילכו יונקותיו" - יתרבו בניו ויהי כזית הודם.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מג:ב</p>
<p>מנין שכל אחד ואחד יפה לו הקב"ה אומנתו?</p> <p>ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מאי דכתיב (קהלת ג, יא) את הכל עשה יפה בעתו מלמד שכל אחד ואחד יפה לו הקב"ה אומנתו בפניו < > שיהיה אוהב את אומנתו.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מג:ב</p>

<p>מנין שנוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים?</p> <p>אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים מנלן מתמר שנאמר (בראשית לח, כה) היא מוצאת וגו' <> אמרה אם יודה מוטב ואם לאו, אשרף ולא אלבין פניו ברבים.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מג:ב</p>
<p>המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות, כאילו דוחק רגלי שכינה, שנאמר...</p> <p>ואל יהלך בקומה זקופה דאמר מר המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות כאילו דוחק רגלי שכינה דכתיב (ישעיהו ו, ג) מלא כל הארץ כבודו <> שכתוב "השמים כסאי והארץ הדום רגלי" לכן נאמר כאילו דוחק רגלי השכינה.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מג:ב</p>
<p>שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן, שנאמר...</p> <p>מתני: שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן גמ'מה"מ אמר רב אסי דאמר קרא (תהלים לד, ד) גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו <> אחד אומר לשנים "גדלו לה' איתי", יחד איתו זה שלושה.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מה:א</p>
<p>לפי רבי אבהו שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן, שנאמר...</p> <p>רבי אבהו אמר מהכא (דברים לב, ג) כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו <> "אקרא" - אחד, "הבו" - שנים, יחד שלושה.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מה:א</p>
<p>מנין שאין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא?</p> <p>מנין שאין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא שנאמר (שמות יט, יט) משה ידבר והאלהים יעננו בקול שאין תלמוד לומר בקול ומה תלמוד לומר בקול בקולו של משה תניא נמי הכי אין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא <> כמו משה שלא הגביה קולו על הגבורה.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מה:א</p>
<p>מעשר ראשון שהקדים הלוי את הכהן בעוד התבואה בשבלים, פטור מתרומה גדולה, שנאמר...</p> <p>אמר ריש לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה שנאמר (במדבר יח, כו) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר <> פטור מתרומה גדולה שמגיעה לכהן.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מה:א</p>
<p>לפי רב יהודה, כל המשחרר עבדו עובר בעשה, שנאמר...</p> <p>מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה שחרר אין לא שחרר לא תרי אצטריכו שחרר חד ונפיק בחד והיכי עביד הכי והאמר רב יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעשה שנאמר (ויקרא כה, מו) לעולם בהם תעבדו לדבר מצוה שאני מצוה הבאה בעבירה היא מצוה דרבים שאני <> מדובר בעבד כנעני.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מז:ב</p>
<p>מנין שברכת המזון מן התורה?</p> <p>תנו רבנן מנין לברכת המזון מן התורה שנאמר (דברים תי, י) ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזן את ה' אלהיך זו ברכת הזמון על הארץ זו ברכת הארץ הטובה זו בונה ירושלים</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מח:ב</p>
<p>לברכת הארץ הטובה בברכת המזון, רמז בתורה, שנאמר...</p> <p>וכן הוא אומר (דברים ג, כה) ההר הטוב הזה והלבנון אשר נתן לך זו הטוב והמטיב <> תפילת משה להכנס לארץ ישראל.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מח:ב</p>
<p>מנין שיש רמז לברכה ראשונה על הלחם בתורה?</p> <p>ההר הטוב הזה והלבנון הטוב והמטיב ביבנה תקונה אין לי אלא לאחריו לפניו מנין תלמוד לומר אשר נתן לך משנתן לך רבי יצחק אומר אינו צריך הרי הוא אומר (שמות כג, כה) וברך את לחמך ואת מימך אל תקרי וברך אלא וברך ואימתי קרוי לחם קודם שיאכלנו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מח:ב</p>
<p>מנין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה?</p> <p>ר"מ אומר ומנין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה ת"ל אשר נתן לך ה' אלהיך דיינך בכל דין שדנך בין מדה טובה ובין מדה פורענות</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מח:ב</p>
<p>מנין שטובה זו תורה?</p> <p>טובה הטובה טובה זו תורה וכן הוא אומר (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם הטובה זו בנין ירושלים</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות מח:ב</p>

<p>לפי רב נחמן, אפילו פתח ברחם על ישראל חותם בבונה ירושלים, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ורב נחמן אמר אפילו פתח ברחם על ישראל חותם בבונה ירושלים משום שנאמר (תהלים קמז, ב) בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס אימתי בונה ירושלים ה' בזמן שנדחי ישראל יכנס</p> <p>◁ בנין ירושלים, וקיבוץ גלויות ענין אחד הוא.</p>	<p>ברכות ג:א</p>
<p>ברכת הזימון משתנה לפי מספר המברכין, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ר' יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל הם מברכים שנאמר (תהלים סח, כז) במקלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל</p> <p>◁ שלושה, מנין וכו'</p>	<p>ברכות ב:ב</p>
<p>כל המברך על כוס מלא, נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן כל המברך על כוס מלא נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר (דברים לג, כג) ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה</p> <p>◁ "ים ודרום ירשה" - נחלה בלי מצרים.</p>	<p>ברכות א:א</p>
<p>מנין שנוטלו (כלי לנטילת ידים) בשתי ידיו?</p>	<p>מפתח</p>
<p>רב אסי פריס סודרא על רישיה נוטלו בשתי ידיו א"ר חנינא בר פפא מאי קראה (תהלים קלד, ב) שאו ידיכם קדש וברכו את ה'</p> <p>ונותנו לימין</p>	<p>ברכות א:א</p>
<p>מנין שאין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש שנאמר (דברים ז, יג) וברך פרי בטנך פרי בטנה לא נאמר אלא פרי בטנך</p> <p>◁ "וברך פרי בטנך" - אם הבעל שותה מכוס של ברכה ונותנה לאשתו, האשה מתברכת בפרי בטן.</p>	<p>ברכות ב:ב</p>
<p>לפי בית הלל, אם היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם, אחד מברך לכולן, משום שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם בש"א כל אחד ואחד מברך לעצמו ובה"א אחד מברך לכולן משום שנאמר (משלי יד, כח) ברוב עם הדרת מלך</p> <p>◁ "ברוב עם הדרת מלך" - מלכו של עולם.</p>	<p>ברכות ג:א</p>
<p>מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ומאי שנא יונה דמתילי כנסת ישראל ליונה דכתיב (תהלים סח, יד) כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות</p>	<p>ברכות ג:ב</p>
<p>והייתם קדושים אלו מים אחרונים, מאיזה פסוק לומדים מים ראשונים?</p>	<p>מפתח</p>
<p>(ויקרא כ, ז) והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים כי קדוש זה שמן אני יי' אלהיכם זו ברכה</p>	<p>ברכות ג:ג</p>
<p>מנין שחייב אדם לברך על הרעה, כשם שמברך על הטובה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה שנאמר (דברים ו, ה) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך ובכל מאדך בכל ממונך ד"א בכל מאדך בכל מדה ומדה שהוא מודד לך היו מודה לו</p>	<p>ברכות ג:ד</p>
<p>התקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם שנאמר (רות ב, ד) והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכך ה' ואומר (שופטים ו, יב) ה' עמך גבור החיל</p> <p>◁ 'בשם' - בשם ה' ואין בזה זלזול בכבוד המקום.</p>	<p>ברכות א:א</p>
<p>מנין שמותר לשאול שלום חברו בשם ה', על אף שלכאורה נראה אסור?</p>	<p>מפתח</p>
<p>(תהלים קיט, קכז) עת לעשות לה' הפרו תורתך רבי נתן אומר הפרו תורתך משום עת לעשות לה'</p> <p>◁ "עת לעשות לה'" - לעיתים מותר להפר תורה כדי לעשות רצון ה', ורצון ה' להרבות שלום.</p>	<p>ברכות א:א</p>
<p>הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>מנא הני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא (שמות יח, ז) ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל וגו'</p>	<p>ברכות ג:א</p>
<p>מנין שאפילו בשעת כעסו, הקב"ה זוכר את הצדיקים?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ועל לוט אומר ברוך זוכר את הצדיקים א"ר יוחנן אפילו בשעת כעסו של הקב"ה זוכר את הצדיקים שנאמר (בראשית יט, כט) ויהי בשחת אלהים את ערי הכנר ויזכור אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה</p>	<p>ברכות ג:ב</p>

מפתח**מנין שיורדי הים צריכים לברך ברכת הגומל?**

אמר רב יהודה אמר רב ארבעה צריכין להודות יורדי הים הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא יורדי הים מנלן דכתיב (תהלים קז, כג) יורדי הים באניות וגו'

ברכות
נד:ב

< וכתוב אחרי כן, "יודו לה' חסדו..." , מכאן שצריכים לברך ברכת הגומל.

מפתח**מנין שהולכי מדברות צריכים לברך ברכת הגומל?**

הולכי מדברות מנלן דכתיב תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו ויצעקו אל ה' וידריכם בדרך ישרה

ברכות
נד:ב

< וכתוב אחרי כן, "יודו לה' חסדו..." , מכאן שצריכים לברך ברכת הגומל.

מפתח**מנין שחולה שנתרפא צריך לברך ברכת הגומל?**

מי שחלה ונתרפא דכתיב אוילים מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו כל אוכל תתעב נפשם וגו' ויצעקו אל ה' בצר להם

ברכות
נד:ב

< "אוילים" - שחטאו ונעשו חולים, שהרי אין ייסורין בלי עון. וכתוב אחרי כן, "יודו לה' חסדו..." , מכאן שצריכים לברך ברכת הגומל.

מפתח**מנין שמי שיצא מבית האסורים, צריך לברך ברכת הגומל?**

מי שהיה חבוש בבית האסורין מנלן דכתיב יושבי חשך וצלמות וגומר כי המרו אמרי אל וגו' ואומר ויכנע בעמל לבם וגו' ואומר ויצעקו אל ה' בצר להם ואומר ויציאם מחשך וצלמות

ברכות
נד:ב

< וכתוב אחרי כן, "יודו לה' חסדו..." , מכאן שצריכים לברך ברכת הגומל.

מפתח**מנין שצריך לברך ברכת הגומל בעשרה?**

מאי מברך אמר רב יהודה ברוך גומל חסדים טובים אביי אמר וצריך לאודווי קמי עשרה דכתיב (תהלים קז, לב) וירוממוהו בקהל עם

ברכות
נד:ב

< "בקהל עם" - עשרה.

מפתח**כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו, שנאמר...**

(יחזקאל מא, כב) המזבח עץ שלש אמות גבוה וכתוב (יחזקאל מא, כב) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח וסיים בשלחן ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרויהו כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו

ברכות
נה:א

< שולחן שאוכלים ומברכים עליו, דומה למזבח שמקריבים עליו קורבנות.

מפתח**נותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, מתקצרין ימיו, שנאמר...**

שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ס"ת לקרות ואינו קורא דכתיב (דברים ל, כ) כי הוא חייך ואורך ימך כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב (בראשית יב, ג) ואברכה מברכך והמנהיג עצמו ברבנות דא"ר חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות

ברכות
נה:א

< על התורה נאמר "כי הוא חייך ואורך ימך" מכאן שאם מסרב לעלות לתורה אינו זוכה לאורך ימים.

מפתח**שלשה צריכים רחמים מלך טוב, שנה טובה וחלום טוב, שנאמר...**

שלשה צריכים רחמים מלך טוב שנה טובה וחלום טוב מלך טוב דכתיב (משלי כא, א) פלגי מים לב מלך ביד ה' שנה טובה דכתיב (דברים יא, יב) תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה חלום טוב דכתיב (ישעיהו לח, טו) ותחלימני ותחייני

ברכות
נה:א

< "פלגי מים לב מלך ביד ה'" - כמו שביד האדם להטות פלגי מים להשקות שדהו כך לב מלך ביד ה' לעשות רצון ה' ולכן צריך רחמים. "עיני ה' אלוהיך בה" - ארץ ישראל שלא כשאר הארצות, צריכה רחמים, כי ה' מוריד בה גשם כשירא לאויייה לך. "ותחלימני ותחייני" - חלום טוב.

מפתח**מי שנותנין לו כוס של ברכה לברך ואינו מברך, מתקצרין ימיו, שנאמר...**

שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ס"ת לקרות ואינו קורא דכתיב (דברים ל, כ) כי הוא חייך ואורך ימך כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב (בראשית יב, ג) ואברכה מברכך

ברכות
נה:א**מפתח****מנין שחלום טוב צריך רחמים לפני ה'?**

חלום טוב דכתיב (ישעיהו לח, טו) ותחלימני ותחייני

ברכות
נה:א

< "ותחלימני" - ה' מביא לו החלום לכן צריך רחמים שיהיה חלום טוב.

מפתח**שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן, רעב ושובע ופרנס טוב, שנאמר...**

שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנס טוב רעב דכתיב (מלכים ב, ח, א) כי קרא ה' לרעב וגו' שובע דכתיב (יחזקאל לו, כט) וקראתי אל הדגן והרביתי אותו ופרנס טוב דכתיב (שמות לא, ב) ויאמר ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל

ברכות
נה:א

יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, שנאמר...

מפתח

אמר רב יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ כתיב הכא (שמות לה, לא) וימלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת וכתוב התם (משלי ג, ט) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה

ברכות
נה:א

< פסוק ראשון - בצלאל, פסוק שני - בריאת שמים וארץ, שניהם בחכמה ותבונה.

חלום אף על פי שמקצתו מתקיים, כולו אינו מתקיים, שנאמר...

מפתח

אלא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים אמר ר' ברכיה חלום אף על פי שמקצתו מתקיים כולו אינו מתקיים מנא לן מיוסף דכתיב (בראשית לז, ט) והנה השמש והירח וגו'

ברכות
נה:א

< 'כולו אינו מתקיים' - שרחל אמו לא השתחוה לו שנפטרה לפני כן.

אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור, שנאמר...

מפתח

אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור שנא' (שמות לה, ל) ראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן

ברכות
נה:א

< "ויאמר משה אל בני ישראל" - נמלכים בציבור.

מנין שזרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם?

מפתח

פלוגי בר פלוני מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא שנאמר (בראשית מט, כב) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וגו' אל תקרי עלי עין אלא עולי עין ר' יוסי בר' חנינא אמר מהכא (בראשית מח, טז) וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין רעה שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין רעה שולטת בהם

ברכות
נה:ב

האם לחלומות יש משמעות?

מפתח

שמואל כי הוה חזי חלמא בישא אמר (זכריה ג, ב) וחלומות השוא ידברו כי הוה חזי חלמא טבא אמר וכי החלומות השוא ידברו והכתיב (במדבר יב, 1) בחלום אדבר בו רבא רמי כתיב בחלום אדבר בו וכתוב וחלומות השוא ידברו לא קשיא כאן ע"י מלאך כאן ע"י שד

ברכות
נה:ב

< "חלומות השוא ידברו", חלומות שוא, "בחלום אדבר בו" - נבואה.

כשם שדגים שבים, מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם, שנאמר...

מפתח

ר' יוסי בר' חנינא אמר מהכא (בראשית מח, טז) וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין רעה שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין רעה שולטת בהם

ברכות
נה:ב

< הברכה למנשה ואפרים שהם זרעו של יוסף.

לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנה, שנאמר...

מפתח

א"ר לוי לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנה מגלן מיוסף דכתיב (בראשית לז, ב) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו' וכתוב (בראשית מא, מו) ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה וגו' מן שבסרי עד תלתין כמה הוי תלת סרי ושב

ברכות
נה:ב

דשבועא ותרתי דכפנא הא כ"ב < שלוש עשרה ההפרש ועוד שבע שנות השבע ושני שנות הרעב שאז נפגש עם אחיו ונתקיים החלום שהשתחוו לו.

הרואה ענבים בחלום, ישכים ויאמר...

מפתח

הרואה ענבים בחלום ישכים ויאמר (הושע ט, ז) כענבים במדבר קודם שיקדמנו פסוק אחר (דברים לב, לב) ענבימו ענבי רוש

ברכות
נו:ב

הרואה הר בחלום, ישכים ויאמר...

מפתח

הרואה הר בחלום ישכים ויאמר (ישעיהו נב, ז) מה נאוו על ההרים וגלי מבשר קודם שיקדמנו פסוק אחר (ירמיהו ט, ט) על ההרים אשא בכי ונהי הרואה

ברכות
נו:ב

הרואה שופר בחלום, ישכים ויאמר...

מפתח

הרואה שופר בחלום ישכים ויאמר (ישעיהו כז, יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול

ברכות
נו:ב

הרואה כלב בחלום, ישכים ויאמר...

מפתח

הרואה כלב בחלום ישכים ויאמר (שמות יא, ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו

ברכות
נו:ב

הרואה ארי בחלום, ישכים ויאמר...

מפתח

הרואה ארי בחלום ישכים ויאמר (עמוס ג, ח) אריה שאג מי לא יירא קודם

ברכות
נו:ב

<p>הרואה שור בחלום, ישכים ויאמר...</p> <p>הרואה שור בחלום ישכים ויאמר (דברים לג, יז) בכור שורו הדר לו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:ב</p>
<p>הרואה חמור בחלום, יצפה לישועה, שנאמר...</p> <p>הרואה חמור בחלום יצפה לישועה שנאמר (זכריה ט, ט) הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור</p> <p>◁ חמורו של משיח.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:ב</p>
<p>המניח תפילין בחלום, יצפה לגדולה, שנאמר...</p> <p>המניח תפילין בחלום יצפה לגדולה שנאמר (דברים כח, ז) וראו כל עמי הארץ כי שם י"י נקרא עליך וגו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>
<p>הרואה גפן טעונה בחלום, אין אשתו מפלת נפלים, שנאמר...</p> <p>הרואה גפן טעונה בחלום אין אשתו מפלת נפלים שנאמר (תהלים קכח, ג) אשתך כגפן פוריה</p> <p>◁ "פוריה" - אינה מפלת.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>
<p>הרואה שורקה בחלום, יצפה למשיח, שנאמר...</p> <p>שורקה יצפה למשיח שנאמר (בראשית מט, יא) אוסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו</p> <p>◁ "בני אתונו" - רמז למלך המשיח, ראה מפרשים.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>
<p>הרואה רמונים בחלום, אם תלמיד חכם יצפה לתורה, שנאמר...</p> <p>הרואה רמונים בחלום זוטרי פרי עסקיה כרמונא וברבי רבי עסקיה כרמונא פלגי אם ת"ח הוא יצפה לתורה שנאמר (שיר השירים ת, ב) אשקך מייך הרקח מעסיס רמני</p> <p>◁ "מעסיס רימוני" - אם תלמיד חכם הוא יצפה לתורה כי עסיס הרימון מתוק ועל התורה נאמר "מתוקים מדבש ונופת צופים" - אם עם הארץ הוא יצפה לזכות במצוות, שנאמר "כפלה הרימון רקתך", אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>
<p>הרואה רמונים בחלום, אם עם הארץ הוא יצפה למצוות, שנאמר...</p> <p>ואם ע"ה הוא יצפה למצוות שנאמר (שיר השירים ד, ג) כפלה הרמון רקתך מאי רקתך אפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרמון</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>
<p>הרואה תמרים בחלום, תמו עונותיו, שנאמר...</p> <p>הרואה תמרים בחלום תמו עונותיו שנאמר (איכה ד, כב) תם עונך בת ציון</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>
<p>הרואה יין בחלום, יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו, שנאמר...</p> <p>כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו יש שותהו וטוב לו שנאמר (תהלים קד, טו) ויין ישמח לבב אנוש ויש שותהו ורע לו שנאמר (משלי לא, ו) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>
<p>כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין, שנאמר...</p> <p>תנא קמיה דרבי יוחנן כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו יש שותהו וטוב לו שנאמר (תהלים קד, טו) ויין ישמח לבב אנוש ויש שותהו ורע לו שנאמר (משלי לא, ו) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>
<p>מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של צדיקים שיחרבו ולעתיד לבא יחזירן הקב"ה לישובן, שנאמר...</p> <p>מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של צדיקים שיחרבו שנאמר (ישעיהו ה, ט) באזני ה' צבאות אם לא בתים רבים לשמה יהיו גדולים וטובים מאין יושב ואמר ר' יוחנן עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירן לישובן שנאמר (תהלים קכה, א) שיר המעלות לדוד הבוטחים ביי' כהר ציון מה הר ציון עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישובו אף בתיהן של צדיקים עתיד הקב"ה להחזירן לישובן</p> <p>◁ "גדולים וטובים" - צדיקים, "הבוטחים בה" - צדיקים, "לעולם ישב" - שהקב"ה יחזירן לישובן.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נח:ב</p>
<p>מנין שאין המת משתכח מן הלב אלא לאחר שנים עשר חדש?</p> <p>אמר רב אין המת משתכח מן הלב אלא לאחר שנים עשר חדש שנאמר (תהלים לא, ג) נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד</p> <p>◁ "הייתי ככלי אובד" - כאבידה שמתיאשים ממנה לאחר שנים עשרה חודש.</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נח:ב</p>

לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב, שנאמר...

מפתח

אמר ר' יהושע בן לוי לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב שנאמר **(קהלת ג, יד)** והאלהים עשה שייראו מלפניו

ברכות
ט:א

◊ 'לפשוט עקמומית שבלב' - ליישר המחשבות העקומות שבלב. "והאלוקים עשה" - רעמים שיראו מלפניו.

לפי ריב"ל, הרואה את הקשת בענן צריך שיפול על פניו, שנאמר...

מפתח

אמר ריב"ל הרואה את הקשת בענן צריך שיפול על פניו שנאמר **(יחזקאל א, כח)** כמראה הקשת אשר יהיה בענן וגו' ואראה ואפול על פני

ברכות
ט:א

מנין שמיום שחרב בהמ"ק, לא נראית רקיע בטהרתה?

מפתח

א"ר חסדא מיום שחרב בהמ"ק לא נראית רקיע בטהרתה שנאמר **(ישעיהו נ, ג)** אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם

ברכות
ט:א

◊ 'בטהרתה' - שמים כחולים.

איש מזריע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, שנאמר...

מפתח

והא"ר יצחק בריה דרב אמי איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר שנאמר **(ויקרא יב, ב)** אשה כי תזריע וילדה זכר

ברכות
ט:א

◊ "אשה כי תזריע" - אם מזרעת תחילה "וילדה זכר" ואם לאו נקבה.

מנין שרשות ניתנה לרופא לרפאות?

מפתח

דתני דבי רבי ישמעאל **(שמות כא, יט)** ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות

ברכות
ט:א

◊ אף על פי שנאמר "אין יסורים בלא עון" ולכאורה זה רצון הבורא שיהיה חולה, מכיון שכתוב "ורפא ירפא" ניתנה רשות לרופא לרפא.

לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן, שנאמר...

מפתח

אמר אביי לא לימא אינוש הכי דלא לפתח פומיה לשטן דאמר ר"ל וכן תנא משמיה דר' יוסי לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן אמר רב יוסף מאי קראה דכתיב **(ישעיהו א, ט)** כמעט כסדום היינו לעמורה דמינו מאי אהדר להו נביא שמעו דבר יי' קציני סדום

ברכות
ט:א

◊ אלה היו בני ישראל שאמרו "כמעט כסדום היינו..." ובכך פתחו פה לשטן לקטרג עליהם.

דינה בת יעקב נהפכה לבת, שנאמר...

מפתח

מתיב רב יוסף **(בראשית ל, כא)** ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה מאי ואחר אמר רב לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה "ב שבטים עתידין לצאת מיעקב ששה יצאו ממני וארבעה מן השפחות הרי עשרה אם זה זכר לא תהא אחותי רחל כאחת

ברכות
ט:א

מנין שצריך אדם לברך על הטובה כשם שמברך על הרעה?

מפתח

על בשורות טובות אומר הטוב והמטיב על בשורות רעות אומר ברוך דין האמת אמר רבא לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה אמר ר' אחא משום ר' לוי מאי קרא **(תהלים קא, א)** חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה אם חסד אשירה ואם משפט אשירה רבי שמואל בר נחמני אמר מהכא **(תהלים נו, יא)** בה' אהלל דבר באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר ז' מדה טובה באלהים אהלל דבר ז' מדת פורענות

ברכות
ב:ב

◊ "חסד ומשפט אשירה" - אשיר לה' כשעושה עמי חסד (מידת הרחמים) וגם כשעושה משפט (מידת הדין).
"באלוקים אהלל דבר" - כשנוהג בי במידת הדין, "בה' אהלל דבר" - כשנוהג בי במידת הרחמים.

על בשורות רעות אומר...

מפתח

רבי תנחום אמר מהכא **(תהלים קטז, יג)** כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא ורבנן אמרי מהכא **(איוב א, כא)** ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך

ברכות
ב:ב

◊ לפני "כוס ישועות אשא" נאמר "צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא" שזה בשורות רעות. "ה' נתן וה' לקח" - כשם שאדם מברך כשה' נותן, צריך לברך כשהוא לוקח.

הקב"ה ברא את האדם בשני יצרים, אחד יצר טוב ואחד יצר רע, שנאמר...

מפתח

מאי דכתיב **(בראשית ב, ז)** וייצר ה' אלהים את האדם בשני יוד"ן שני יצרים ברא הקב"ה אחד יצר טוב ואחד יצר רע

ברכות
ט:א

◊ וייצר בשני יודים.

המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה, אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו, לא ינקה מדינה של גיהנם, שנאמר...

מפתח

המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גיהנם שנאמר **(משלי יא, כא)** יד ליד לא ינקה רע לא ינקה מדינה של גיהנם

ברכות
ט:א

◊ 'כמשה רבינו' - שקיבל תורה מידי הקב"ה. "רע" - גהינום.

מפתח מנין שיצר הרע יושב בין שני פתחי הלב?

יצר הרע דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב שנא' (קהלת י, א) זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח ושמואל אמר כמין חטה הוא דומה שנאמר (בראשית ד, ז) לפתח חטאת רובץ

ברכות
סא:א

< "זבובי מות יבאיש" - שיצר הרע יבאיש את שמו ("טוב שם משמן טוב") כזבובים שנפלו לתוך שמן. "לפתח חטאת רובץ" - חטאת (אחד הכינויים של יצר הרע) יושב על שני פתחי הלב.

מפתח שתי כליות יש בו באדם, אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתבר שהטובה לימינו והרעה לשמאלו, שנאמר...

ת"ר שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמאלו דכתיב (קהלת י, ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו

ברכות
סא:א

מפתח דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון, שנאמר...

ר' ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון שנאמר (תהלים קלט, ה) אחור וקדם צרתני

ברכות
סא:א

< ומהם יצר זכר ונקבה.

מפתח רב ושמואל, חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, על איזה פסוק אמרו?

(בראשית ב, כב) ויבן ה' אלהים את הצלע רב ושמואל חד אמר פרצוף וחד אמר זנב בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב אחור וקדם צרתני אלא למאן דאמר זנב מאי אחור וקדם צרתני כדרבי אמי דאמר ר' אמי אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות

ברכות
סא:א

מפתח מנין שבגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן הקטן?

בגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן הקטן בגדולה מתחילין מן הגדול דכתיב (ויקרא י, יב) וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים בקללה מתחילין מן הקטן בתחלה נתקלל נחש ולבסוף נתקללה חוה ולבסוף נתקלל אדם

ברכות
סא:א

מפתח מנין שצדיקים יצר טוב שופטן?

רבי יוסי הגלילי אומר צדיקים יצר טוב שופטן שנאמר (תהלים קט, כב) ולבי חלל בקרבי

ברכות
סא:ב

< "וליבי חלל בקרבי" - "חלל" - מת, הלב אצל צדיקים, כמת שאין בו יצר הרע.

מפתח מנין שרשעים יצר רע שופטן?

רשעים יצר רע שופטן שנאמר (תהלים לו, ב) נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו

ברכות
סא:ב

< היצר הרע אומר לרשע לא לפחד מאלוקים.

מפתח מנין שבינונים זה וזה (יצר הטוב ויצר הרע) שופטן?

בינונים זה וזה שופטן שנאמר (תהלים קט, לא) יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו

ברכות
סא:ב

< "כי יעמוד (הקב"ה) לימין אביון" - לימין הבינוני שמנסה בכל כוחו לנצח את יצר הרע, 'להושיע משופטי נפשו' - להציל אותו במלחמה בין יצר הטוב ליצר הרע.

מפתח אמרו מלאכי השרת להקב"ה על רבי עקיבא, מידך היה לו למות ולא מידי בשר ודם, שנאמר...

יצתה ב"ק ואמרה אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה זו תורה וזו שכרה (תהלים יז, יד) ממתים ידך י"י ממתים וגו' אמר להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר"ע שאתה מזומן לחיי העוה"ב

ברכות
סא:ב

< "ממתים ידך ה'" , היה עליו למות בידך, מוות טבעי (ולא בידי הרומאים).

מפתח מנין שהתורה ניתנה בימין?

מפני מה אין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר רבא מפני שהתורה ניתנה בימין שנאמר (דברים לג, ב) מימינו אש דת לנו

ברכות
סא:ב

מפתח מנין שאין עונין אמן במקדש?

כל כך למה לפי שאין עונין אמן במקדש ומנין שאין עונין אמן במקדש שנאמר (נחמיה ט, ה) קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם ואומר (נחמיה ט, ה) ויברכו (את) שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה יכול כל הברכות כולן תהא להן תהלה אחת ת"ל ומרומם על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכה תן לו תהלה

ברכות
סא:ג

מפתח איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה?

דרש בר קפרא איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה (משלי ג, ו) בכל דרכיך דעהו והוא ישר ארחותיך

ברכות
סא:ג

< "בכל דרכיך דעהו" - שיהיו כל מעשיך לשם שמים.

מפתח ואם נתן לכהן (תרומות ומעשרות) סופו שמתעשר, שנאמר...

ברכות
א:סג

ואם נתנן סוף מתעשר שנאמר **(במדבר ה, י)** איש אשר יתן לכהן לו יהיה לו יהיה ממון הרבה

◊ "לו יהיה" - סופו שמתעשר.

מפתח מנין שכל המשתף שם שמים בצערו, כופלין לו פרנסתו?

ברכות
א:סג

כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר **(איוב כב, כה)** והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך

◊ "והיה שדי בצריך" - אם תשתף שם שמים בצרות שלך, "וכסף תועפות" - (כסף רב) יהיה לך.

מפתח מנין שכל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה?

ברכות
א:סג

כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שנאמר **(משלי כד, ז)** התרפית ביום צרה

◊ "התרפית" - הרפת עצמך מדברי תורה, "ביום צרה" - ביום שתצטרך להתמודד עם יצר הרע, "צר" - האויב שלך, יצר הרע, "כוחכה" - מחכה לך. כמו שנאמר בראתי יצר הרע בראתי תורת תבלין.

מפתח חביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום, כיום שנתנה מהר סיני, שנאמר...

ברכות
ג:ב

ועוד פתח ר' יהודה בכבוד תורה ודרש **(דברים כז, ט)** הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכי אותו היום נתנה תורה לישראל והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני

◊ "היום הזה" - אותו היום שאמר משה "היום הזה נהיית לעם" היה חביב לעם ישראל כיום שנתנה בו תורה, וכך צריכה תורה להיות חביבה בכל יום ויום כיום שנתנה בו תורה.

מפתח מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה?

ברכות
ג:ב

מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר **(במדבר יט, יד)** זאת התורה אדם כי ימות באהל

מפתח על איזה פסוק נאמר אלוקי יעקב ולא אלוקי אברהם ויצחק?

ברכות
א:סד

מאי דכתיב **(תהלים כ, ב)** יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק מכאן לבעל הקורה שיכנס בעביה של קורה

◊ כיון שיעקב היה אביהם של השבטים וטרה בגידולם.

מפתח מנין שכל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו השכינה?

ברכות
א:סד

כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה שנאמר **(שמות יח, יב)** ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה

מפתח מנין שהנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום?

ברכות
א:סד

הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי יתרו שאמר לו למשה **(שמות ד, יח)** לך לשלום עלה והצליח דוד שאמר לו לאבשלום **(שמואל ב טו, ט)** לך בשלום הלך ונתלה

מפתח מנין שהנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום?

ברכות
א:סד

הנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר **(בראשית טו, טו)** ואתה תבא אל אבותיך בשלום

מפתח היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה, זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר...

ברכות
א:סד

היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר **(תהלים פד, ח)** ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון

◊ "יראה אל אלוקים בציון" - יזכה ל"ותחזנה עינינו בשוכך לציון" ולזיו השכינה בעולם הבא.

מפתח תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר...

ברכות
א:סד

אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר **(ישעיהו נד, יג)** וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך **(תהלים קיט, קסה)** שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכוּשול

◊ "למודי ה'" - תלמידי חכמים. "אוהבי תורתך" - לומדי התורה ותומכיה.

מפתח לפי רבי, יחיד ועשה אותה (מלאכה בשבת) חייב, שנים ועשו אותה פטורין, שנאמר...

שבת ג:א

(ויקרא ד, כז) מעם הארץ בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה יחיד ועשה אותה חייב שנים ועשו אותה פטורין

◊ "נפש אחת" - יחיד ועשה אותה, חייב, שנים שעשו פטורין אבל אסור.

מפתח לפי רבי זירא, אסור להאריך יותר מדי בתפילה על חשבון לימוד תורה, שנאמר...

רבא חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה אמר מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה והוא סבר זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא והוה עסקי בשמעתא נגה לצלויה והוה קא מסרהב ר' ירמיה קרי עליה ר' זירא (משלי כת, ט) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה

שבת י:א

מפתח מנין שהנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו?

אמר רב הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנאמר (שמות לא, יג) לדעת כי אני ה' מקדשכם תניא נמי הכי לדעת כי אני ה' מקדשכם א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם מכאן ארשב"ג הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו

◁ השבת היא מתנה.

שבת י:ב

מפתח לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה, שמתוך ששיבתה קרובה עונותיה מועטין, שנאמר...

אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה שמתוך ששיבתה קרובה עונותיה מועטין שנאמר (בראשית יט, כ) הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער

◁ 'שיבתה קרובה' - עיר חדשה, שהיתה צוער חדשה יותר מסדום ועונותיה מועטין.

שבת י:ב

מפתח מנין שכל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה?

כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה שנאמר (עזרא ט, ט) לרומם את בית אלהינו ולהעמיד את חרבותיו וה"מ בבתים אבל בקשקושי ואברורי לית לן בה

◁ "לרומם את בית אלוקיננו" - כשם שלרומם את בית אלוקיננו, מעמיד חרבותיו, אם עושים ההיפך לסוף חריבה.

שבת י:א

מפתח מנין ששכינה מלוה את החולה?

כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי שאני חולה דשכינה עמו דאמר רב ענן אמר רב מנין ששכינה סועד את החולה שנאמר (תהלים מא, ד) ה' יסעדנו על ערש דוי

◁ "יסעדנו" - יעזור לו, "על ערש דוי" על מיטת חוליו.

שבת י:ב

מפתח לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי עריות בלבד, שנאמר...

לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי עריות בלבד שנאמר (ויקרא יח, ו) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה

◁ "לא תקרבו לגלות ערוה" - קורבה (נגיעה) של גילוי עריות, אבל חכמים גזרו על כל קורבה כדי להרחיק מן העבירה.

שבת י:ג

מפתח מנין שתורה מאריכה חיי אדם?

מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואמרה להם כתיב בתורה (דברים ל, כ) כי הוא חייך ואורך ימך בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה

◁ "כי הוא חייך ואורך ימך" - התורה.

שבת י:ג

מפתח מנין ששכיבה יחד באותה מיטה אסורה באשתו נידה?

בימי לבוניך מהו אצלך אכל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר ולא עלתה דעתו על דבר אחר ואמרתי לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה (ויקרא יח, יט) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב

◁ לא כתוב "לא תגלה ערוותה" אלא "לא תקרב לגלות ערוותה" משמע שכל קרבה אסורה.

שבת י:ג

מפתח קשה רימה למת כמחט בבשר החי, שנאמר...

אמר רשב"ג אף אנו מחבבין את הצרות אבל מה נעשה שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין ד"א אין שוטה נפגע ד"א אין בשר המת מרגיש באיזמל איני והאמר רב יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנא' (איוב יד, כב) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל

◁ המת מרגיש ברימה (תולעים) שאוכלת אותו.

שבת י:ג

מפתח טבול יום דאורייתא הוא, שנאמר...

טבול יום דאורייתא הוא דכתיב (ויקרא כב, ז) ובא השמש וטהר

◁ "ובא השמש" - אחר השקיעה, כמו אצל יעקב "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" - הטובל במקוה צריך לחכות עד השקיעה כדי להיות טהור.

שבת י:ד

<p>מנין שמשקין הבאין מחמת שרץ, טמאין מהתורה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אילימא במשקין הבאין מחמת שרץ דאורי' ניהו דכתיב (ויקרא יא, לד) וכל משקה אשר ישתה אלא במשקין הבאין מחמת ידים וגזירה משום משקין הבאין מחמת שרץ</p> <p>◁ 'הבאין מחמת שרץ' - שנגע שרץ מת במשקה.</p>	<p>שבת יד:ב</p>
<p>מנין שמשקין דזב טמאין מהתורה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אילימא במשקין דזב דאורי' ניהו דכתיב (ויקרא טו, ח) וכי ירוק הזב בטהור מה שביד טהור טמאתי לך</p> <p>◁ משקין היוצאים מן הזב כגון רוקו ומי רגליו.</p>	<p>שבת יד:ב</p>
<p>בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידיים, יצתה בת קול ואמרה...</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר שמואל בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידיים יצתה בת קול ואמרה (משלי כג, טו) בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני (משלי כז, יא) חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר</p> <p>◁ כלומר הסכימה בת קול עם נטילת הידיים ועירובין שתיקן שלמה.</p>	<p>שבת יד:ב</p>
<p>טומאה על כלי מתכות מהתורה, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>שמעון בן שטח תיקן כתובה לאשה וגזר טומאה על כלי מתכות כלי מתכות דאורייתא ניהו דכתיב (במדבר לא, כב) אך את הזהב ואת הכסף וגו'</p>	<p>שבת טז:ב</p>
<p>מנין לפי רב יוסף שביתת כלים בשבת?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום מאי טעמא אמר רבה מפני שמשמעת קול א"ל רב יוסף ולימא מר משום שביתת כלים דתניא (שמות כג, יג) ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו לרבות שביתת כלים</p> <p>◁ "תשמרו" - לרבות שביתת כלים, שכלים שלך אסורים במלאכה.</p>	<p>שבת יח:א</p>
<p>אם התחילו לצור את העיר פחות מג' ימים קודם שבת, אין מפסיקין אפילו בשבת, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר אין צרין על עיירות של נכרים פחות מג' ימים קודם לשבת ואם התחילו אין מפסיקין וכן היה שמאי אומר (דברים כ, ט) עד : רדתה אפי' בשבת</p> <p>◁ "עד רדתה" - עד שתיפול ואפילו בשבת, כיון שזה פיקוח נפש.</p>	<p>שבת יט:א</p>
<p>מנין שמבעירין אש במקדש בשבת?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ומאחיזין את האור וכו': מנהני מילי אמר רב הונא (שמות לה, ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד</p> <p>◁ "בכל מושבותיכם" - דוקא בכל מושבותיכם אסור אבל במדורת בית המוקד מותר. 'מדורת בית המוקד' - מדורה שהיו מדליקים בבית המקדש לחמם רגלי הכהנים, כיון שהיו הולכים יחפים.</p>	<p>שבת כ:א</p>
<p>מנין שצריך שתאחז האש במזבח משני קצותיו?</p>	<p>מפתח</p>
<p>רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר (יחזקאל טו, ד) את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה: (ירמיהו לו, כב) והאח לפניו מבערת</p>	<p>שבת כ:א</p>
<p>פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת, אין מדליקין בהן במקדש, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן במקדש משום שנא' (שמות כז, כ) להעלות נר תמיד</p> <p>◁ "להעלות נר תמיד" - שתהא הלהבה עולה יפה ושלא צריך להטותה וזה רק בפתילות ושמנים המותרים בשבת.</p>	<p>שבת כא:א</p>
<p>מנין שבבור שהורידו האחים את יוסף היו נחשים ועקרבים?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אי דכתיב (בראשית לז, כד) והבור רק אין בו מים ממשמע שנא' והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ת"ל אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו</p>	<p>שבת כב:א</p>
<p>יש לכסות את הדם ביד, שלא יהיו מצוות בזויות עליו, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>וכי דם קדושה יש בו דתניא (ויקרא יז, יג) ושפך וכסה במה ששפך יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהו מצות בזויות עליו ה"נ שלא יהו מצות בזויות עליו</p>	<p>שבת כב:א</p>
<p>מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של חנוכה, והיכן צונו?</p>	<p>מפתח</p>
<p>מאי מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של חנוכה והיכן צונו רב אויא אמר (דברים יז, יא) מלא תסור</p> <p>◁ חנוכה לא מוזכרת בתורה לכן נשאלת השאלה "והיכן צונו" והתשובה מזה שכתוב "לא תסור" (ממה שיאמרו לך חכמים) וחכמים צוו לברך על נרות חנוכה.</p>	<p>שבת כג:א</p>

<p>מנין שאסור לברך כשהוא ערום?</p>	<p>מפתח</p>
<p>הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין עליו ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואי אמרת כל מדרבנן בעי ברכה הכא כי קאי ערום היכי מברך והא בעינן (דברים כג, טו) והיה מחניך קדוש</p> <p>◁ "ערות דבר" - כשהוא ערום.</p>	<p>שבת כג:א</p>
<p>מנין שעמוד ענן היה משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן?</p>	<p>מפתח</p>
<p>(שמות יג, כב) לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן</p> <p>◁ עמוד הענן היה בא ביום ועמוד האש בלילה והיו חופפין זה את זה.</p>	<p>שבת כג:ב</p>
<p>מנין שאין שורפין קדשים ביר"ט?</p>	<p>מפתח</p>
<p>מ"ט לפי שאין שורפין קדשים ביר"ט מנהגי מילי אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא (שמות יב, ז) ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר שאין ת"ל עד בקר מה ת"ל עד בקר בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו</p> <p>◁ מזה שכתוב פעמים "עד בוקר" לומדים שמצות השריפה היא לא באותו בוקר אלא למחרת שהוא חול המועד.</p>	<p>שבת כד:ב</p>
<p>מנין שמכשירי אוכל נפש אסורין ביום טוב?</p>	<p>מפתח</p>
<p>רבא אמר קרא (שמות יב, טז) הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק"ו</p> <p>◁ "הוא לבדו" - בא ללמד שרק אוכל נפש מותר כגון בישול, אבל לא המכשירין לבישול כגון השחזות הסכינים או בניית התנור וכן מילה שלא בזמנה שנופלת ביום טוב אינה דוחה יום טוב. (המילה נדחת).</p>	<p>שבת כד:ב</p>
<p>מנין שבשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח אמר קרא (במדבר יח, ח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך תהא להסיקה תחת תבשילך</p> <p>◁ 'תרומה טמאה' - תרומה שנגע בה שרץ טמא, או טמא מת מותר להסיק בה את התנור, כי היא מותרת בהנאה.</p>	<p>שבת כה:א</p>
<p>מנין שפשתן מקורם מעץ?</p>	<p>מפתח</p>
<p>מנלן דפשתן איקרי עץ אמר מר זוטרא דאמר קרא (יהושע ג, ו) והיא העלתם הגגה ותטמנם בפשתי העץ</p>	<p>שבת כז:ב</p>
<p>מנין שתפילין צריכים להיות מעור בהמה טהורה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>דתני רב יוסף לא הוכשרו במלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא לתפילין תפילין בהדיא כתיב בהו (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך</p> <p>◁ 'מן המותר בפיך' - בהמה טהורה.</p>	<p>שבת כח:ב</p>
<p>לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות קודם שימות, שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצוות ואין להקב"ה שבח בו, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלמה אן חכמתך אן סוכלתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה דוד אביך אמר (תהלים קטו, יז) לא המתים יהללו יה ואת אמרת (קהלת ד, ב) ושבח אני את המתים שכבר מתו וחזרת ואמרת (קהלת ט, ד) כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת לא קשיא הא דקאמר דוד לא המתים יהללו יה הכי קאמר לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות קודם שימות שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצוות ואין להקב"ה שבח בו</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מנין שכשאדם נפטר נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות?</p>	<p>מפתח</p>
<p>והיינו דאמר ר' יוחנן מאי דכתיב (תהלים פח, ו) במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם מחול לי על אותו עון, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>מאי דכתיב (תהלים פז, יז) עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם מחול לי על אותו עון אמר לו מחול לך אמר לו עשה עמי אות בחיי אמר לו בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע</p> <p>◁ 'על אותו עון' - עם בת שבע.</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה אמר שלמה עשרים וארבעה רגלות ולא נענה פתח ואמר (תהלים כד, ז) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד רהטו בתריה למיבלעיה אמרו מי הוא זה מלך הכבוד אמר להו ה' עזוז וגבור חזר ואמר (תהלים כד, ט) שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה ולא נענה כיון שאמר (דברי הימים ב ו, מב) ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקב"ה על אותו עון</p>	<p>מפתח</p>
<p>שבת לא:א</p>	<p>שבת לא:א</p>

מנין שדוד ביקש לדעת מתי ימות?

מפתח

מאי דכתיב (תהלים לט, ה) הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם הודיעני ה' קצי אמר לו גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם ומדת ימי מה היא גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימי של אדם ואדעה מה חדל אני אמר לו בשבת תמות אמות באחד בשבת אמר לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא

שבת
ל:א

אמר הקב"ה לדוד, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד לפני על גבי המזבח, שנאמר...

מפתח

אמות בערב שבת אמר לו (תהלים פד, יא) כי טוב יום בחצריך מאלף טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח

שבת
ל:א

ספר קהלת לא נגנז, כיון שתחילתו דברי תורה, שנאמר...

מפתח

בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה תחילתו דברי תורה דכתיב (קהלת א, ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי ר' ינאי תחת השמש הוא דאין לו קודם שמש יש לו

שבת ל:ב

◊ ופסוק זה דברי תורה, כי פירוש הפסוק, אם עמל בתורה שקדמה לשמש (שהרי התורה קדמה לבריאת העולם) אז יש לו יתרון.

וסופו דברי תורה, שנאמר...

מפתח

סופו דברי תורה דכתיב (קהלת יב, יג) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם מאי כי זה כל האדם אמר רבי (אליעזר) כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה

שבת ל:ב

טוב כעס שכועס הקב"ה על הצדיקים בעוה"ז משחוק שמשחק הקב"ה על הרשעים בעולם הזה, שנאמר...

מפתח

כתיב (קהלת ז, ג) טוב כעס משחוק וכתיב (קהלת ב, ב) לשחוק אמרתי מהלל כתיב (קהלת ח, טו) ושבתתי אני את השמחה וכתיב (קהלת ב, ב) ולשמחה מה זה עושה לא קשיא טוב כעס משחוק טוב כעס שכועס הקב"ה על הצדיקים בעוה"ז משחוק שמשחק הקב"ה על הרשעים בעולם הזה ולשחוק אמרתי מהלל זה שחוק שמשחק הקב"ה עם הצדיקים בעולם הבא ושבתתי אני את השמחה שמחה של מצוה

שבת ל:ב

אין שכינה שורה על האדם מתוך עצבות אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר...

מפתח

ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר (מלכים ב, ג, טו) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' אמר רב יהודה וכן לדבר הלכה אמר רבא וכן לחלום טוב

שבת ל:ב

◊ אלישע בן שפט כשביקש להנבא.

כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה, שנאמר...

מפתח

רב גידל אמר רב כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה שנאמר (שיר השירים ה, יג) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי מור עובר אלא מר עובר

שבת ל:ב

◊ מור לשון מרירות - מפסוק זה משמע שלימוד תורה צריך להיות באימה.

האם צריך לענות לכסיל?

מפתח

ומאי דבריו סותרים זה את זה כתיב (משלי כו, ד) אל תען כסיל כאולתו וכתיב (משלי כו, ה) ענה כסיל כאולתו לא קשיא הא בדברי תורה הא במילי דעלמא

שבת ל:ב

◊ "אל תען כסיל כאולתו" - בדברים בטלים. "ענה כסיל כאולתו" - בדברי תורה, כי אם לא תענה לו, יחשוב שהוא צודק.

מנין שעתידה אשה שתלד בכל יום?

מפתח

מאי היא כי הא דיתב רבן גמליאל וקא דריש עתידה אשה שתלד בכל יום שנאמר (ירמיהו לא, ז) הרה ויולדת יחדיו ליגלג עליו אותו תלמיד אמר אין כל חדש תחת השמש א"ל בא ואראך דוגמתן בעוה"ז נפק אחוי ליה תרנגולת

שבת ל:ב

◊ "הרה ויולדת יחדיו" - מהפסוק משמע, תהרה ותלד באותו היום.

מנין שעתידים אילנות להוציא פירות בכל יום?

מפתח

ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום שנאמר (יחזקאל יז, כג) ונשא ענף ועשה פרי מה ענף בכל יום אף פרי בכל יום

שבת ל:ב

מנין שעתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות?

מפתח

עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר (תהלים עב, טז) יהי פסת בר בארץ ליגלג עליו אותו תלמיד ואמר אין כל חדש תחת השמש

שבת ל:ב

◊ "פסת בר" - תבואה, 'גלוסקאות' - לחמניות.

מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר...

מפתח

מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר (שמות כח, ד) ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד אמר הללו למי אמרו לו לכהן גדול אמר אותו נכרי בעצמו אלך ואתגייר בשביל שישימוני כהן גדול

שבת
לא:א

<> רצה את הכבוד הגדול שיש לכהן גדול.

בשעה שמכניסין אדם לדין, יראת השם שהיתה לו, היא המזכה אותו, שנאמר...

מפתח

(ישעיהו לג, ו) יראת ה' היא אוצרו אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה עסקת בפ'ר צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר ואפ"ה אי יראת ה' היא אוצרו

שבת
לא:א

<> יראת ה' מביאה ללימוד תורה לשמה, לקיום מצוות וגמילות חסדים שמביאים לחיי העולם הבא.

מנין שאין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד?

מפתח

אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'

שבת
לא:ב

<> "כי אם ליראה" - אם יש יראת שמים יש קיום תורה ומצוות ובשביל זה ברא הקב"ה את העולם.

יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם, שנאמר...

מפתח

לא דיין לרשעים שאינן חרדין ועצבין מיום המיתה אלא שלבם בריא להן כאולם והיינו דאמר רבה מאי דכתיב (תהלים מט, יד) זה דרכם כסל למו יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם

שבת
לא:ב

<> 'חלב על כסלם' - על הכליות, ולכן מקשה על האדם לשוב בתשובה, לב מבין, כליות יועצות. (ברכות סא, א)

לעולם יבקש אדם רחמים לפני שיחלה, שאם חלה אומרים לו הבא זכות והפטור, שנאמר...

מפתח

(בראשית לב, יא) קטנתי מכל החסדים ומכל האמת רבי זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא אמר ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטור

שבת
לא:ב

<> כי אם חלה צריך נס גדול כדי להנצל ולכן אם אין לו זכויות לא יוכל להנצל, אבל לפני שחלה זה פחות נס להשאר בריא.

מנין שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב?

מפתח

מאי קראה (דברים כב, ח) כי יפול הנופל ממנו להביא ראיה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו (ממנו) ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב

שבת
לא:ב

<> הנופל היה צריך ליפול מן הגג כי כתוב "כי יפול הנופל" כלומר לנופל יש חובה בשמים שבגללה צריך למות, ומשום שבעל הבית ביטל מצות מעקה מגלגלין חובה על ידו.

אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות, ניצול, שנאמר...

מפתח

אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים ואפי' תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר (איוב לג, כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישירו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת וגו'

שבת
לא:ב

מנין שמותר לנסות את ה' במתן מעשר?

מפתח

ואם נותנין מתברכין שנאמר (מלאכי ג, ז) הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די אמר רמי בר (רב) א"ר עד שיבלו שפתותיכם מלומר די

שבת
לא:ב

<> אסור לנסות את ה', שנאמר: "לא תנסו את ה' אלוקיכם כאשר ניסיתם במסה", אבל במצות מעשר מותר לנסות את ה', שנאמר "בחנוני נא בזאת".

מנין שבעון ציצית, בניו מתים?

מפתח

אלא למ"ד בעון ציצית מ"ט א"ר כהנא ואיתימא שילא מרי דכתיב (ירמיהו ב, לד) גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים

שבת
לא:ב

<> נאמר, "גם בכנפיך נמצאו דם" - ונאמר, "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת".

מנין שבעון גזל, הרעב בא ובני אדם אוכלים בשר בניהן ובנותיהן?

מפתח

בעון גזל הגובאי עולה והרעב הווה ובני אדם אוכלים בשר בניהן ובנותיהן שנאמר (עמוס ד, א) שמעו הדבר הזה פרות הבשן אשר בהר שומרון העושקות דלים הרוצצות אביונים

שבת
לא:ב

<> 'הגובאי' - סוג של חגב שמחסל את התבואה, 'אוכלים בשר בניהן ובנותיהם' - מחמת הרעב וכל זה בגלל "פרות הבשן" נשים עשירות, מדרשנות שהיו עושקות את הדלים ורוצצות את האביונים. והעונש הוא מידה כנגד מידה החגב גוזל את התבואה כעונש על גזל ועושק.

מנין שבעון נדרים מתה אשה של אדם?

מפתח

בעון נדרים מתה אשה של אדם שנאמר (משלי כב, כז) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך

שבת
לא:ב

<> "אם אין לך לשלם" - את הנדר, "משכבך מתחתך" - אשתך.

מפתח מנין שבעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים?

בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים שנאמר (קהלת ה, ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידך איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם

<> "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך" - עון נדרים.

שבת
לב:ב

מפתח בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין, שנאמר...

בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין שנאמר (ויקרא כו, טז) אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבות נפש וזרעם לריק זרעכם ואכלוהו אויביכם אל תקרי בהלה אלא בחלה

<> 'מכונס' - תבואה שמכניסים לאסם, 'מארה' - קללה.

שבת
לב:ב

מפתח אם נותנים חלה לכהן מתברכין, שנאמר...

ואם נותנין מתברכין שנאמר (יחזקאל מד, ל) ראשית עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך

<> "להניח ברכה" - להביא ברכה.

שבת
לב:ב

מפתח מנין שאין ברית אלא תורה?

ואין ברית אלא תורה שנאמר (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה

<> "חוקות שמים וארץ לא שמתני" - העולם מתקיים בזכות זה שעם ישראל לומד תורה יומם ולילה, ומקיים את מה שנאמר ביהושע "לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה".

שבת
לג:א

מפתח בעון שפיכות דמים, בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל, שנאמר...

בעון שפיכות דמים בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל שנאמר (במדבר לה, לג) ולא תחניפו וגו' ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה הא אתם מטמאים אותה אינכם יושבים בה ואיני שוכן בתוכה

<> "ולארץ לא יכופר לדם אשר שופך בה" - לכן באה גלות לכפר על עון שפיכות דמים.

שבת
לג:א

מפתח בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות, גלות באה לעולם, שנאמר...

בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם ומגלין אותן ובאין אחרים ויושבין במקומן שנאמר (ויקרא יח, כז) כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ וגו' וכתוב ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה וגו' וכתוב (ויקרא יח, כח) ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה ובעבודת כוכבים כתיב (ויקרא כו, ל) ונתתי את פגריכם וגו' וכתוב והשמתי את מקדשיכם וגו' ואתכם אזרה בגוים בשמיטין ויובלות כתיב (ויקרא כו, לד) אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויביכם וגו' וכתוב (ויקרא כו, לד) כל ימי השמה תשבות

<> פסוק ראשון ושני - גילוי עריות. פסוק שלישי - עבודת כוכבים. פסוק רביעי - עון שמיטת ויובלות.

שבת
לג:א

מפתח בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה, חרב וביזה רבה ודבר ובצורת באים לעולם, שנאמר...

בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא ובני אדם אוכלין ואינן שבעין ואוכלין לחמם במשקל דכתיב (ויקרא כו, כה) והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וגו' ואין ברית אלא תורה שנאמר (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה

<> הפסוק השני - ביטול תורה.

שבת
לג:א

מפתח בעון נבלות פה, צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות, שנאמר...

בעון נבלות פה צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות ובחורי שונאי ישראל מתים יתומים ואלמנות צועקין ואינן נענין שנא' (ישעיהו ט, טז) על כן על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו [ואת] (ו) אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה

שבת
לג:א

מפתח מנין שכל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם?

אמר רב חסדא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר (משלי כב, יד) שוחה עמוקה פי זרות

<> "שוחה עמוקה" - גיהנם, "פי זרות" - נבלות פה.

שבת
לג:א

מפתח עלינו לבקש רחמים בזכות אבות ראשונים, שילדינו יהיו ממושכין לרועי הדור ופרנסיו, שנאמר...

א"ר יצחק בר זעירי ואמרי לה א"ר שמעון בן נזירא מאי קראה (שיר השירים א, ח) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן וגו' ואמרין גדיים הממושכנין על הרועים

<> "משכנות הרועים" - ממושכין לגדולי הדור.

שבת
לג:ב

מפתח מנין שיעקב בא שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו?

שבת
לג:ב

אמר הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא דכתיב ([בראשית לג, יח](#)) ויבא יעקב שלם ואמר רב שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו

◊ 'שלם בגופו' - שנתרפא מצלעתו, 'שלם בתורתו' - שלא שכח תלמודו מטורה הדרך.

מפתח ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה, עשרתם, ערבתם, הדליקו את הנר, שנאמר...

שבת
לד:א

ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר ספק חשכה ספק אינו חשכה אין מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את הנרות אבל מעשרין את הדמאי ומערבין וטומנין את החמין: גמ' מנא הני מילי א"ר יהושע בן לוי אמר קרא ([איוב ה, כד](#)) וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא

◊ ששלושת דברים אלה קשורים לשלום בית.

מפתח מנין שכל העולה מבבל לא"י (לפני הזמן) עובר בעשה?

שבת
מא:א

דאמר רב יהודה כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה שנאמר ([ירמיהו כז, כב](#)) בבלה יובאו ושמה יהיו

◊ "עד יום פקדי" - ולא לפני.

מפתח מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?

שבת
מט:א

ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות משום דאמתיל כנסת ישראל ליונה שנאמר ([תהלים סח, יד](#)) כנפי יונה נחפה בכסף וגו' מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן

◊ כנסת ישראל נמשלה ליונה וכנפיה למצוות.

מפתח מנין שרוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו?

שבת
נב:ב

דתניא רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו משום שנאמר ([משלי טז, ד](#)) כל פעל ה' למענהו

◊ "כל פעל ה' למענהו" - שהכל ברא לכבודו.

מפתח מנין שלבובין לשון קרוב הוא?

שבת
נג:ב

זכרים יוצאין לבובין: מאי לבובין אמר רב הונא תותרי מאי משמע דהאי לבובין לישנא דקרובי הוא דכתיב ([שיר השירים ד, ט](#)) לבבתני אחותי כלה

◊ "לבבתני" - הקב"ה אומר לכנסת ישראל קרבתני אליך, כשקדמו נעשה לנשמע.

מפתח מנין שה' ישפוט את הזקנים על שלא מיחו בשרים?

שבת
נד:ב

אמר רב פפא והני דבי ריש גלותא נתפסו על כולי עלמא כי הא דאמר רבי חנינא מאי דכתיב ([ישעיהו ג, יד](#)) ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו אם שרים חטאו זקנים מה חטאו אלא אימא על זקנים שלא מיחו בשרים

מפתח מנין שאין יסורין בלא עון?

שבת
נה:א

אין יסורין בלא עון דכתיב ([תהלים פט, לג](#)) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם

◊ הקב"ה נשבע לדוד שהמשיח יבא מזרעו וכדי לא לבטל השבועה יביא על זרעו יסורים אם לא ילכו בדרכיו, מכאן שאין יסורין בלא עון.

מפתח מנין שאדם שלא שומע את זעקת הדל ולא עוזר לו, לבסוף יקרא ולא ישמעו לו?

שבת
נה:א

ההיא איתתא קא צווחה קמיה ולא הוה משגח בה א"ל לא סבר ליה מר ([משלי כא, יג](#)) אוטם אזנו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה א"ל שיננא רישך בקרירי רישא דרישיך בחמימי

מפתח מנין שאין מיתה בלא חטא?

שבת
נה:א

אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון אין מיתה בלא חטא דכתיב ([יחזקאל יח, כ](#)) הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה

◊ מפסוק זה משמע שהנפש שאינה חוטאת לא תמות (לפני זמנה).

מפתח אל תקרי מקדשי אלא מקודשי, אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו, דכתיב...

שבת
נה:א

והיינו דכתיב ([יחזקאל ט, ו](#)) זקן בחר ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית ועל כל איש אשר עליו תהיו אל תגשו וממקדשי תחלו וכתוב ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית תני רב יוסף אל תקרי מקדשי אלא מקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו

◊ "תחלו" - תיראו.

מפתח למה נגזרה מיתה לצדיקים?

שבת
נה:ב

אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מפני מה קנסת מיתה על אדם הראשון אמר להם מצוה קלה צותיתו ועבר עליה א"ל והלא משה ואהרן שקיימו כל התורה כולה ומתו א"ל ([קהלת ט, ב](#)) מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב

<p>מנין שאף משה ואהרן בחטאם מתו?</p> <p>ר"ש בן אלעזר אומר אף משה ואהרן בחטאם מתו שנא' (במדבר כ, יב) יען לא האמנתם בי הא האמנתם בי עדיין לא הגיע זמנכם ליפטר מן העולם</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נה:ב</p>
<p>מנין שכל האומר ראובן חטא, אינו אלא טועה?</p> <p>כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה שנאמר (בראשית לה, כב) ויהיו בני יעקב שנים עשר מלמד שכולן שקולים כאחת</p> <p>◁ מזה שכתוב ויהיו בני יעקב שנים עשר, כלומר שהם שקולים, לומדים שלא שכב אלא ביקש לתבוע עלבון אמו ובלבל מצעו של אביו, העביר המיטה מאוהל בלהה לאוהל לאה אמו.</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נה:ב</p>
<p>ראובן בלבל מצעו של אביו ומעלה עליו הכתוב כאילו שכב עמה, שנאמר...</p> <p>אלא מה אני מקיים (בראשית לה, כב) וישכב את בלהה פילגש אביו מלמד שבלבל מצעו של אביו ומעלה עליו הכתוב כאילו שכב עמה</p> <p>◁ העביר את מיטת אביו מאוהל בלהה לאוהל אימו לאה.</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נה:ב</p>
<p>לא יתכן שיבא חטא זה לידו של ראובן, בגלל שעתיד זרעו לעמוד על הר איבל, ולומר...</p> <p>ר"ש בן אלעזר אומר מוצל אותו צדיק מאותו עון ולא בא מעשה זה לידו אפשר עתיד זרעו לעמוד על הר עיבל ולומר (דברים כז, ב) ארור שוכב עם אשת אביו ויבא חטא זה לידו אלא מה אני מקיים וישכב את בלהה פילגש אביו עלבון אמו תבע אמר אם אחות אמי היתה צרה לאמי שפחת אחות אמי תהא צרה לאמי עמד ובלבל את מצעה</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נה:ב</p>
<p>מנין שראובן בלבל שתי מצעות?</p> <p>אחרים אומרים שתי מצעות בלבל אחת של שכינה ואחת של אביו והיינו דכתיב (בראשית מט, ד) אז חללת יצועי עלה (אל תקרי יצועי אלא יצועיי) כתנאי פחז כמים אל תותר</p> <p>◁ "משכבי אביך" - בלשון רבים.</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נה:ב</p>
<p>מנין שכל האומר בני עלי חטאו, אינו אלא טועה?</p> <p>כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א, ג) ושם שני בני עלי (עם ארון ברית האלהים) חפני ופנחס כהנים לה' סבר לה כרב דאמר רב פנחס לא חטא מקיש חפני לפנחס מה פנחס לא חטא אף חפני לא חטא אלא מה אני מקיים אשר ישכבון את הנשים מתוך ששהו את קיניהן שלא הלכו אצל בעליהן מעלה עליהן הכתוב כאילו שכבום</p> <p>◁ 'ששהו את קיניהן' - קורבן היולדת וכיון שעכבו אותם מלחזור לבעליהן, מעלה הכתוב כאילו שכבום.</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נה:ב</p>
<p>מנין שכל האומר בני שמואל חטאו, אינו אלא טועה?</p> <p>כל האומר בני שמואל חטאו אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א, ח, ג) ויהי כי זקן שמואל ובניו לא הלכו בדרכיו בדרכיו הוא דלא הלכו מיחטא נמי לא חטאו</p> <p>◁ "לא הלכו בניו בדרכיו" - לא כתתו רגליהם כמוהו ללמד תורה בכל גבולות ישראל, אבל לא חטאו.</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נו:א</p>
<p>שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם, שנאמר...</p> <p>אלא מה אני מקיים (שמואל א, ח, ג) ויטו אחרי הבצע שלא עשו כמעשה אביהם שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם שנאמר (שמואל א, ז, טז) והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל והם לא עשו כן אלא ישבו בעריהם כדי להרבות שכר לחזניהן ולסופריהן</p> <p>◁ ואילו בניו נשארו בעריהם וזה היה חטאם, שלא כתתו רגליהם ללמד תורה כמו שמואל אביהם.</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נו:א</p>
<p>מנין שכל האומר דוד חטא, אינו אלא טועה?</p> <p>כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א, יח, יד) ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו וגו' אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נו:א</p>
<p>מנין שדוד בקש לחטא עם בת שבע קודם שקבלה גט מאוריה ולא חטא?</p> <p>אלא מה אני מקיים (שמואל ב, יב, ט) מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע שביקש לעשות ולא עשה אמר רב רבי דאתי מדוד מהפך ודריש בזכותיה דדוד מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע</p> <p>◁ "לעשות הרע" - ולא כתוב ויעש הרע, מכאן שרק ביקש לחטא קודם שקבלה גט ולא חטא.</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נו:א</p>
<p>היה על דוד לדון את אוריה בסנהדרין ולא דן, שנאמר...</p> <p>רבי אומר משונה רעה זו מכל רעות שבתורה שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש וכאן כתיב לעשות שביקש לעשות ולא עשה (שמואל ב, יב, ט) את אוריה החתי הכית בחרב שהיה לך לדונו בסנהדרין ולא דנת ואת אשתו לקחת לך לאשה</p> <p>◁ היה עליו לדון אותו לפני הסנהדרין שהיה אוריה מורד במלכות ולא דן לכן נאמר כאילו הרגו.</p>	<p>מפתח</p> <p>שבת נו:א</p>

מפתח**מנין שדוד לא נענש על מות אוריה?**שבת
נו:א

ליקוחין יש לך בה דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו שנאמר (שמואל א יז, יח) ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקוד לשלום ואת ערובתם תקח מאי ערובתם תני רב יוסף דברים המעורבים בינו לבינה (שמואל ב יב, ט) ואותו הרגת בחרב בני עמון מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו

◊ "ערובתם" - גט על תנאי. אוריא נתן גט על תנאי לבת שבע ולכן לא היתה אשתו.

מפתח**מנין שאוריה מורד במלכות היה ודוד לא חטא בעון אשת איש?**שבת
נו:א

מאי טעמא מורד במלכות הוה דאמר ליה (שמואל ב יא, יא) ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השדה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב (מלכים א טו, ה) רק בדבר אוריה החתי

◊ במלכים מצוין שדוד לא סר מכל אשר צוה ה' אלא רק בדבר אוריה החתי שגרם למותו ולא כתוב בדבר בת שבע, מכאן שבענין אשת איש לא חטא כי הגיע הגט לידה.

מפתח**מנין שכל האומר שלמה חטא, אינו אלא טועה?**שבת
נו:ב

כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר (מלכים א יא, ד) ולא היה לבבו שלם עם ה' אלהיו כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיחטא נמי לא חטא

◊ לא היה כלבב דוד אביו אבל לא כתוב שחטא.

מפתח**נשיו של שלמה הטו את לבבו ללכת אחרי אלוהים אחרים ולא הלך, שנאמר...**שבת
נו:ב

אלא מה אני מקיים (מלכים א יא, ד) ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ללכת אחרי אלהים אחרים ולא הלך

◊ כתוב "הטו את לבבו" ולא כתוב שהלך, מכאן לומדת הגמרא הטו את לבבו אבל לא הלך.

מפתח**מנין ששלמה ביקש לבנות במה ולא בנה?**שבת
נו:ב

והכתיב (מלכים א יא, ז) אז יבנה שלמה במה לכמוש שקוץ מואב שבקש לבנות ולא בנה

◊ שכתוב יבנה ולא כתוב בנה, משמע שביקש לבנות ולא בנה.

מפתח**מנין שהיה על שלמה למחות על נשיו ולא מיחה?**שבת
נו:ב

והכתיב (מלכים א יא, ו) ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא

◊ שהיה לו למחות על נשיו שעבדו עבודה זרה ולא מחה, לכן נאמר "ויעש הרע..."

מפתח**מנין שכל האומר יאשיהו חטא, אינו אלא טועה?**שבת
נו:ב

א"ר יונתן כל האומר יאשיהו חטא אינו אלא טועה שנאמר (מלכים ב כב, ב) ויעש הישר בעיני ה' וילך בכל דרך דוד אביו אלא מה אני מקיים (מלכים ב כג, כה) וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו' שכל דין שדן מבן שמנה עד שמנה עשרה החזירן להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאודו שנתן להם משלו ופליגא דרב דאמר רב אין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורנו

◊ לפי רבי יונתן, "שב אל ה'" - שהשיב מכספו את כל מה ששפט את העם מגיל שמונה עד שמונה עשרה.

מפתח**מנין שאין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו?**שבת
נו:ב

אלא מה אני מקיים (מלכים ב כג, כה) וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו' שכל דין שדן מבן שמנה עד שמנה עשרה החזירן להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאודו שנתן להם משלו ופליגא דרב דאמר רב אין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורנו

◊ לפי רב, יאשיהו שב בתשובה ולא היה גדול ממנו.

מפתח**מנין שכלי משמיע קול בכלי מתכות מקבל טומאה?**שבת
נו:ב

אמר ר' יונתן מנין למשמיע קול בכלי מתכות שהוא טמא שנאמר (במדבר לא, כג) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש אפי' דיבור יבא באש

◊ 'משמיע קול' - זוג מתכות שמשמעין קול כשנוגעים זה בזה (כגון פעמון).

מפתח**בנות ציון היו מהלכות בקומה זקופה ומכניסות בבחורי ישראל יצר הרע כארס, שנאמר...**שבת
נו:ב

דרש רבא בריה דרב עילאי מאי דכתיב (ישעיהו ג, טז) ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון שהיו מהלכות בקומה זקופה ותלכנה נטויות גרון שהיו מהלכות עקב בצד גודל ומשקרות עינים דהוה מלאן כוחלא לעינייהו ומרמזן הלוך וטפוף שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה (ישעיהו ג, טז) וברגליהן תעכסנה אמר רב יצחק דבי ר' אמי מלמד שמטילות מור ואפרסמון במנעליהן ומהלכות בשוקי ירושלים וכיון שמגיעות אצל בחורי ישראל בועטות בקרקע ומתיזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס

לפי חכמים, היוצא בסייף בשבת חייב כיון שאין זה תכשיט, שנאמר...

מפתח

לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו וחכ"א אינן אלא לגנאי שנאמר [\(ישעיהו ב, ד\)](#) וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

שבת
סג:א

ומנין שכלי מלחמה בטלין, לימות המשיח, שנאמר...

מפתח

תניא אמרו לו לרבי אליעזר וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן בטלין לימות המשיח אמר להן לפי שאינן צריכין שנאמר [\(ישעיהו ב, ד\)](#) לא ישא גוי אל גוי חרב ותהוי לנוי בעלמא

שבת
סג:א

כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לא לעולם הבא, שנאמר...

מפתח

דא"ר חייא בר אבא כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא [\(ישעיהו סד, ג\)](#) עין לא ראתה אלהים זולתך <> "עין לא ראתה אלוקים זולתך" - רק הקב"ה רואה את העולם הבא.

שבת
סג:א

מנין שהיגיעים בתורה זוכים לאריכות ימים?

מפתח

רב נחמן בר יצחק אמר זוכין לדברים שנאמרו בימינה של תורה דאמר רבא בר רב שילא ואמרי לה אמר רב יוסף בר חמא א"ר ששת מאי דכתיב [\(משלי ג, טז\)](#) אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד

שבת
סג:א

שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה, הקדוש ברוך הוא מקשיב להן, שנאמר...

מפתח

שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא מקשיב להן שנאמר [\(מלאכי ג, טז\)](#) אז נדברו יראי ה' וגו' <> "איש את רעהו" - הרי זה שנים.

שבת
סג:א

שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה, הקדוש ב"ה שומע לקולן, שנאמר...

מפתח

שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה הקדוש ב"ה שומע לקולן שנאמר [\(שיר השירים ת, ג\)](#) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני

שבת
סג:א

ואם אין עושין כן, גורמין לשכינה שמסתלקת מישראל, שנאמר...

מפתח

ואם אין עושין כן גורמין לשכינה שמסתלקת מישראל שנאמר [\(שיר השירים ה, יד\)](#) ברח דודי ודמה וגו' <> "דודי" - הקב"ה.

שבת
סג:א

שני ת"ח המדגילים זה לזה בהלכה, הקדוש ברוך הוא אוהבן, שנאמר...

מפתח

שני ת"ח המדגילים זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא אוהבן שנאמר [\(שיר השירים ב, ד\)](#) ודגלו עלי אהבה <> 'מדגילים' - מסייעים זה לזה בהבנת הלימוד.

שבת
סג:א

מנין שכל המגדל כלב רע בתוך ביתו, מונע חסד מתוך ביתו?

מפתח

כל המגדל כלב רע בתוך ביתו מונע חסד מתוך ביתו שנאמר [\(איוב ו, יד\)](#) למס מרעהו חסד שכן בלשון יונית קורין לכלב למס

שבת
סג:א

אין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שיעבוד גלויות בלבד, שנאמר...

מפתח

אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד גלויות בלבד שנאמר [\(דברים טו, יא\)](#) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ

שבת
סג:א

<> "כי לא יחדל אביון..." - יהיו עניים ועשירים כרגיל. 'שיעבוד גלויות' - בימות המשיח ישראל לא יהיו משועבדים לאומות העולם, כי לא יהיו דרים בגלות.

שני תלמידי חכמים המחודדין זה לזה בהלכה, הקב"ה מצליח להם, שנאמר...

מפתח

א"ר אלעזר שני תלמידי חכמים המחודדין זה לזה בהלכה הקב"ה מצליח להם שנאמר [\(תהלים מה, ה\)](#) והדרך צלח אל תקרי והדרך אלא וחדדך

שבת
סג:א

<> "והדרך צלח" - הקב"ה מצליח לימודם.

מנין שכל העושה מצוה כמאמרה, אין מבשרין אותו בשורות רעות?

מפתח

א"ר חיננא בר אידי כל העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר [\(קהלת ת, ה\)](#) שומר מצוה לא ידע דבר רע

שבת
סג:א

כל המגדל כלב רע בתוך ביתו, פורק ממנו יראת שמים, שנאמר...

מפתח

רב נחמן בר יצחק אמר אף פורק ממנו יראת שמים שנאמר [\(איוב ו, יד\)](#) ויראת שדי יעזוב

שבת
סג:ב

<> "מס" ביונית - כלב, "יראת שדי" - יראת שמים.

מפתח מה אומר יצר הרע לבחור?

מאי דכתיב (קהלת יא, ט) שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט עד כאן דברי יצר הרע מכאן ואילך דברי יצר טוב

◁ עד "ובמראה עיניך" דיברי יצר הרע, מ "ודע כי על כל אלה..." ואילך, דברי יצר הטוב.

שבת
סג:ב**מפתח** הצרוע צריך להודיע צערו לרבים כדי שיבקשו עליו רחמים, שנאמר...

כדתניא (ויקרא יג, מה) וטמא טמא יקרא צריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים

◁ 'יבקשו עליו רחמים' - יתפללו שיתרפא.

שבת
סא:א**מפתח** מנין שגד אינו אלא לשון ע"ז?

ר' יהודה אומר גד אינו אלא לשון ע"ז שנאמר (ישעיהו סה, יא) העורכים לגד שלחן הוא בשמה והיא בשמו יש בו משום דרכי האמורי דונו דני יש בו משום דרכי האמורי

שבת
סז:ב**מפתח** אין דן אלא לשון ע"ז, שנאמר...

ר' יהודה אומר אין דן אלא לשון ע"ז שנאמר (עמוס ה, יד) הנשבעים באשמת שומרון ואמרו חי אלהיך דן האומר לעורב צרח ולעורבתא שריקי והחזירי לי זנבך לטובה יש בו משום דרכי האמורי

שבת
סז:ב**מפתח** לפי ריש לקיש, אינו חייב כרת עד שישגוג בלאו וכרת שבה, שנאמר...

מאי טעמא דרשב"ל אמר קרא (ויקרא ד, ב) אשר לא תעשינה (בשגגה) ואשם עד שישגוג בלאו וכרת שבה ורבי יוחנן האי קרא דרשב"ל מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא (ויקרא ד, כז) מעם הארץ פרט למומר

◁ אם עבר במזיד עבירה שחייבין עליה כרת אבל חשב שזה לאו, לפי רבי יוחנן חייב קורבן חטאת, כי שגג בזה שזה כרת, לפי ריש לקיש אינו חייב חטאת עד שישגוג בלאו ובכרת והרי המעשה היה במזיד.

שבת
סא:א**מפתח** היודע עיקר שבת, אם שמירה אחת לשבתות הרבה או לכל שבת ושבת?

היודע עיקר שבת:מנהגי מילי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה תרי קראי כתיבי (שמות לא, טז) ושמרו בני ישראל את השבת וכתבי' (ויקרא יט, ג) ואת שבתותי תשמורו הא כיצד ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לשבתות הרבה ואת שבתותי תשמורו שמירה אחת לכל שבת ושבת

◁ 'שמירה אחת לשבתות הרבה' - שאינו יודע שהדבר אסור בשבת מביא חטאת אחת. 'שמירה אחת לכל שבת ושבת' - יודע שהדבר אסור בשבת אבל שכח שהיום שבת, מביא חטאת על כל שבת ושבת.

שבת
ס"ב:ב**מפתח** מנין שיש שלושים ותשע מלאכות בשבת?

ותיפוק ליה חילוק מלאכות מהיכא דנפקא ליה לר' נתן דתניא ר' נתן אומר (שמות לה, ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת מה ת"ל לפי שנאמר (שמות לה, א) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים וגו' ששת ימים תעשה מלאכה דברים הדברים אלה הדברים אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני

◁ אלה הדברים - אלה בגימטריא 36, דברים 2, הדברים 3 = 39.

שבת
ע"א**מפתח** לפי רבי יוסי, פעמים שחייבים חטאת אחת על כולן ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת, שנאמר...

דתניא רבי יוסי אומר (ויקרא ד, ב) ועשה מאחת מהנה פעמים שחייבים אחת על כולן ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת

◁ כשעשה מספר מלאכות בהעלם אחד, כלומר שפעמים שהמלאכות נחשבות כמלאכה אחת ופעמים נחשבות לכמה מלאכות.

שבת
ע"א**מפתח** אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני, לפי רבי יוחנן, חייב שתי חטאות לפי ריש לקיש חייב אחת..

איתמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני ר' יוחנן אמר חייב שתיים וריש לקיש אמר אינו חייב אלא אחת רבי יוחנן אמר חייב (ויקרא ד, ג) על חטאתו והביא וריש לקיש אמר פטור (ויקרא ד, כו) מחטאתו ונסלח לו וריש לקיש הכתיב על חטאתו והביא ההוא לאחר כפרה ולרבי יוחנן נמי הכתיב מחטאתו ונסלח לו הכא במאי עסקינן כגון שאכל כזית ומחצה ונודע לו על כזית וחזר ואכל כחצי זית אחר בהעלמו של שני מהו דתימא ליצטרפו קמ"ל

◁ לפי רבי יוחנן חייב שתי חטאות כי כשנודע לו על הראשון נתחייב באחת ואחר נודע לו על השני ונתחייב בשני. לפי ריש לקיש כיון שאכל את שניהם בהעלם אחד ורק אחר כך נודע לו שאכל שני זיתי חלב חייב רק קורבן אחד. רבי יוחנן לומד מהפסוק הראשון "על חטאתו אשר חטא" על כל חטא שחטא וריש לקיש לומד מהפסוק השני "מחטאתו ונסלח לו" שנסלח לו כבר על החטאת הראשונה שהביא.

שבת
ע"ב:א**מפתח** מנין שהלומד דבר אחד מן המגוש (אפיקורס) חייב מיתה?

דאמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב הלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה דאי ס"ד חרשי הכתיב (דברים יח, ט) לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות

◁ 'מגוש' - מכשף ויש אומרים אפיקורס.

שבת
ע"א:א

כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב, עליו הכתוב אומר...

מפתח

כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר ([ישעיהו ה, יב](#)) ואת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו

שבת
פה:א

◁ שנאמר, "כי היא חכמתכם..." , ראה בפסקה הבאה שמצוה לחשב בתקופות ומזלות לכן אם יודע ואינו חושב נאמר עליו "ואת פועל ה' לא יביטו..."

מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות?

מפתח

מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות שנאמר ([דברים ד, ו](#)) ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות

שבת
פה:א

אמר רב, בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים, בנות מלכים מושחות אותן בשמן המור, שנאמר...

מפתח

אמר רב בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו [לשנים] בנות עניים טופלות אותן בסיד בנות עשירים טופלות אותן בסולת בנות מלכים טופלות אותן בשמן המור שנאמר ([אסתר ב, יב](#)) ששה חדשים בשמן המור
◁ שהגיעו לפירקן ויש להן שיער אבל הן קטנות בשנים ולכן מתביישות בזה ומשירות אותם.

שבת פ:ב

מנין שעבודה זרה מטמאה במשא כנדה?

מפתח

אמר רבי עקיבא מניין לעבודה זרה שמטמאה במשא כנדה שנאמר ([ישעיהו ל, כב](#)) תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה נדה מטמאה במשא אף עבודה זרה מטמאה במשא

שבת
פה:א

◁ "דוה" - אשה נידה, ע"ז מטמאה במשא אף על פי שלא נגע בה, כמו אשה נידה שמטמאה במשא אף על פי שלא נגעה בה.

מנין שאבניו ועציו ועפריו של עובד עבודה זרה, מטמאים כשרץ?

מפתח

היה שלו ושל ע"ז נידון מחצה על מחצה אבניו ועציו ועפריו מטמאים כשרץ שנאמר ([דברים ז, כו](#)) שקץ תשקצנו וגו'
◁ "שקץ" - שרץ.

שבת
פג:ב

מנין שאין נוכרים מטמאין בזיבה?

מפתח

והתניא ([ויקרא טו, ב](#)) דבר אל בני ישראל וגו' בני ישראל מטמאין בזיבה ואין נכרים מטמאין בזיבה

שבת
פג:א

מנין לספינה שאינה מקבלת טומאה?

מפתח

מנין לספינה שהיא טהורה שנאמר ([משלי ל, יט](#)) דרך אניה בלב ים
◁ ספינה הרי היא כים שאינה מקבלת טומאה.

שבת
פג:ב

לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפילו בשעת מיתה, שנאמר...

מפתח

אמר רבי יונתן לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפי' בשעת מיתה שנא' ([במדבר יט, יד](#)) זאת התורה אדם כי ימות באהל אפי' בשעת מיתה תהא עוסק בתורה

שבת
פג:ב

אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר...

מפתח

אמר ר"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל

שבת
פג:ב

ערוגה היא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמשה זרעונים ד' על ד' רוחות הערוגה ואחת באמצע, שנאמר...

מפתח

מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמשה זרעונים ד' על ד' רוחות הערוגה ואחת באמצע שנא' ([ישעיהו סא, יא](#)) כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח זרעה לא נאמר אלא זרועיה
◁ ואין בזה כלאים.

שבת
פג:ב

לפי רבי יהודה, שיעור הרוחב בין הערוגות טפח, שנאמר...

מפתח

רבי יהודה אומר רוחב כמלא רוחב פרסה א"ר זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא מ"ט דר' יהודה דכתיב ([דברים יא, ג](#)) והשקית ברוגלך כגן הירק מה רגל טפח אף גבול נמי טפח
◁ טפח הוא רוחב פסת הרגל.

שבת
פה:א

מנין שפולטת שכבת זרע ביום השלישי טמאה?

מפתח

מנין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי (שתהא) טמאה שנא' ([שמות יט, טו](#)) היו נכונים לשלשת ימים

שבת
פה:א

◁ "לשלושת ימים" - לפני מתן תורה שהיו צריכים להיות טהורים, מכאן שאם היו נגשים אל אשה היו טמאים.

מנין שמרחיצין את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת?

מפתח

מנין שמרחיצין את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר ([בראשית לד, כה](#)) והי ביום השלישי בהיותם כואבים

שבת
פא:זא

< מותר להמם מים לתינוק ביום השלישי למילה, כיון שביום השלישי יש סכנה לתינוק.

מנין שהקב"ה הסכים עם משה כששבר הלוחות?

מפתח

ומנלן דהסכים הקב"ה על ידו שנאמר ([שמות לד, א](#)) אשר שברת ואמר ר"ל יישר כחך ששיברת

שבת
פא:זא

< מכאן הברכה "יישר כח" לעדות אשכנז למי שעולה לתורה.

מנין שיום ראשון שירד המן היה יום ראשון בשבת?

מפתח

אמר רב פפא ת"ש ([שמות טז, א](#)) ויסעו מאלים ויבואו כל עדת בני ישראל וגו' בחמשה עשר יום לחדש השני ואותו היום שבת היה דכתיב ([שמות טז, ז](#)) ובקר וראיתם את כבוד ה' וכתוב ([שמות טז, כו](#)) ששת ימים תלקטוהו ומדחמיסר באייר שבתא ריש ירחא דסיון חד בשבת

שבת
ב:זפ

< "ששת ימים תלקטוהו..." - מכאן שיום הראשון שירד המן היה ביום ראשון.

כפה הקב"ה על ישראל הר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, שנאמר...

מפתח

([שמות יט, יז](#)) ויתיצבו בתחתית ההר א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם

שבת
פא:חא

עם ישראל קיבל על עצמו את התורה בפעם השניה בימי אחשורוש, שנאמר...

מפתח

א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב ([אסתר ט, כז](#)) קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר

שבת
פא:חא

התנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו, שנאמר...

מפתח

דאמר ריש לקיש מאי דכתיב ([בראשית א, לא](#)) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי ה' יתירה למה לי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו

שבת
פא:חא

< "השישי" - ה' יתירה - כנגד חמישה חומשי תורה.

כיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקו הכתרים של נעשה ונשמע, שנאמר...

מפתח

דרש ר' סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקום שנאמר ([שמות לג, ו](#)) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב

שבת
פא:חא

< "עדים" - תכשיטים, כתרים.

עתיד הקב"ה להחזיר לנו את הכתרים של נעשה ונשמע, שנאמר...

מפתח

אמר ר"ל עתיד הקב"ה להחזיר לנו שנאמר ([ישעיהו לה, ז](#)) ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם שמחה שמעולם על ראשם

שבת
פא:חא

< "ושמחת עולם על ראשם" - כתרים של נעשה ונשמע.

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני, רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר...

מפתח

אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב ([תהלים קג, כ](#)) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי והדר לשמוע

שבת
פא:חא

< "עושי דברו לשמוע..." - גם מלאכי השרת הקדימו נעשה לנשמע. 'רז' - סוד.

נמשלו ישראל לתפוח לומר לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, שנאמר...

מפתח

א"ר חמא ברבי חנינא מ"ד ([שיר השירים ב, ג](#)) כתפוח בעצי היער וגו' למה נמשלו ישראל לתפוח לומר לך מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע

שבת
פא:חא

העלובין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמוחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר...

מפתח

ת"ר עלובין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמוחין ביסורין עליהן הכתוב אומר ([שופטים ה, לא](#)) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו

שבת
פא:ב

< 'עלובין ואינן עולבין' - יוסף שבזכות זה שמחל לאחיו שהעליבוהו (מכרוהו לעבד), זכה ויצא ממנו "כצאת השמש בגבורתו" - יהושע שהקב"ה שינה סדרי בראשית עבורו, "שמש בגבעון דום..."

מנין שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות?	מפתח
כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות תני דבי ר' ישמעאל (ירמיהו כג, כט) וכפטיש יפוצץ סלע מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות	שבת פח:ב
דברי תורה נמשלו לנגיד, לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות, אף דברי תורה יש בהם להמית ולהחיות, שנאמר...	מפתח
מ"ד (משלי ח, ו) שמעו כי נגידים אדבר למה נמשלו דברי תורה כנגיד לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות אף ד"ת יש בהם להמית ולהחיות <> "נגידים" - מושלים שיש בהם כח להמית ולהחיות.	שבת פח:ב
אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אף על פי שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילין, שנאמר...	מפתח
מ"ד (שיר השירים א, ג) צרור המור דודי לי בין שדי ילין אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אף על פי שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילין <> 'מיצר ומימר לי דודי' - אחר חטא העגל, ומיד אחרי כן בין שדי ילין - "ועשו לי משכן ושכנתי בתוכם".	שבת פח:ב
מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי, שנאמר...	מפתח
מ"ד (שיר השירים א, יד) אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי <> 'עון גדי' - חטא העגל. 'שכרמתי לי' - אלהות הרבה שאספתי לי.	שבת פח:ב
כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה, נתמלא כל העולם כולו בשמים, שנאמר...	מפתח
וא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב (שיר השירים ה, ג) לחיינו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים	שבת פח:ב
וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך? הוציא הקב"ה הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון, שנאמר...	מפתח
וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך הוציא הקב"ה הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון שנאמר (שיר השירים ה, ג) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי שושנים אלא ששונים <> "נוטפות מור עובר" - בכל דיבור נתמלא העולם בריח המור.	שבת פח:ב
כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה, יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר...	מפתח
ואריב"ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל שנאמר (שיר השירים ה, ו) נפשי יצאה בדברו	שבת פח:ב
דיבור שני, היאך קיבלו הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם, שנאמר...	מפתח
דיבור שני היאך קיבלו הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם שנאמר (תהלים סח, י) גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה	שבת פח:ב
כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן, שנאמר...	מפתח
כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן שנאמר (תהלים סח, יג) מלאכי צבאות ידודון ידודון אל תיקרי ידודון אלא ידדון <> 'מדדין אותם' - מסייעין להם לחזור.	שבת פח:ב
אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו, שנאמר...	מפתח
אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפנינו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם (תהלים ח, ה) מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים <> 'לילוד אשה' - משה רבינו.	שבת פח:ב
אמר משה למלאכי השרת למצרים ירדתם? שנאמר...	מפתח
אמר לפניו רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה (שמות כ, ב) אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם	שבת פח:ב
הקב"ה אומר לישראל בתחילה באחת מעיניך, לכשתעשי בשתי עיניך, שנאמר...	מפתח
א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב (שיר השירים ד, ט) לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעיניך בתחילה באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך <> "לבבתני" - לשון חיבוב, כשקיבלת את התורה - "באחת מעיניך", כשתקיימי - בשתי עיניך.	שבת פח:ב

מפתח**מנין שבשכר שקראוהו (את משה) אדם, לקח מתנות?**שבת
פ:א:**(תהלים סח, יט)** עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות

◁ בשכר שהמלאכים קראוהו למשה אדם (ילוד אשה), לקח מתנות - את התורה.

מפתח**אמרו לו אצל מי נלך עכשיו, אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי, שנאמר...**שבת
פ:ב:

אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו

◁ 'אצל מי נלך' - אחר שמשה נפטר, "כשנים" - צבע אדום. "כשלג ילבינו" - יכופרו.

מפתח**בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע, קראת להם...**שבת
פ:ב:בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם **(שמות ד, כב)** בני בכורי עכשיו בני ולא בניך**מפתח****ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא שזכותו גרמה לו, שנאמר...**שבת
פ:ב:ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא שזכותו גרמה לו דכתיב **(הושע יא, ד)** בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהיה להם כמרימי עול על לחיהם ואט אליו אוכיל

◁ 'בשלשלאות של ברזל' - שכך אדם מובל לגלות, אלא שזכותו עמדה לו שירד הוא ובניו למצרים בכבוד.

מפתח**לפי רבי יהודה, משמשי ע"ז צריך לגונזן אפילו בכל שהוא, שנאמר...**שבת
צ:א:פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמצניעין אותן לגונזן רבי יהודה אומר אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא שנאמר **(דברים יג, יח)** ולא ידבק בידך מאומה מן החרם

◁ 'משמשי עבודה זרה' - תקרובת ע"ז.

מפתח**לפי רבי שמעון, אם שנים הוציאו בשבת ככר לרשות הרבים שניהם פטורים, שנאמר...**שבת
צ:ב:המוציא ככר לרשות הרבים חייב הוציאו שנים רבי מאיר מחייב ורבי יהודה אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאו שנים חייבין ואם לאו פטורים ורבי שמעון פוטר מנא הני מילי דתנו רבנן **(ויקרא ד, כז)** בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה כיצד שנים שהיו אוחזין במלגז ולוגזין בכרכר ושובטין בקולמוס וכותבין בקנה והוציאו לרשות הרבים יכול יהו חייבין תלמוד לומר בעשותה העושה את כולה ולא העושה מקצתה

◁ פטורים מלהביא קורבן, אבל אסור לעשות כן.

מפתח**לפי רבי יהודה, אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים, שניהם חייבים, שנאמר...**שבת
צ:ג:רבי יהודה אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים חייבין ואם לאו פטורין ר"ש אומר אע"פ שלא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים פטורים לכך נאמר בעשותה יחיד שעשאה חייב שנים שעשאוהו פטורין במאי קמילגי בהאי קרא **(ויקרא ד, כז)** ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה

◁ לפי רבי יהודה אם לא יכול אחד להוציאו, הדרך היא להוציאה בשנים ולכן חייבים, לפי רבי שמעון פטורים כי עדיין העושה את כולה חייב ולא העושה מקצתה.

מפתח**ומודים חכמים לר"א במלקט שערות לבנות מתוך שחורות בשבת, אפילו אחת חייב ודבר זה אף בחול אסור, משום...**שבת
צ:ב:ומודים חכמים לר"א במלקט לבנות מתוך שחורות שאפילו אחת חייב ודבר זה אף בחול אסור משום שנאמר **(דברים כב, ה)** לא לבש גבר שמלת אשה**מפתח****כוחלת משום צובעת גודלת ופוקסת משום בונה וכי דרך בנין בכך, כן, שנאמר...**שבת
צ:א:כוחלת משום צובעת גודלת ופוקסת משום בונה וכי דרך בנין בכך אין כדררש רבי שמעון בן מנסיא **(בראשית ב, כב)** ויבן ה' אלהים את הצלע מלמד שקילעה הקב"ה לחוה והביאה אצל אדם

◁ 'פוקסת' - קולעת שערותיה.

מפתח**וכי מה ענין יער אצל דבש, אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת, אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת, שנאמר...**שבת
צ:א:א"ר אלעזר מ"ט דר' אליעזר דכתיב **(שמואל א יד, כז)** ויטבול אותה ביערת הדבש וכי מה ענין יער אצל דבש אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת**מפתח****לפי רבי שמעון, התורה ריבתה טהרה אצל זרעים, שנאמר...**שבת
צ:ב:ר"ש אומר אין בין נקוב לשאינו נקוב אלא להכשיר זרעים בלבד א"ל לכל מילי רבי שמעון כתלוש משוי ליה ושאינו לענין טומאה להתורה ריבתה טהרה אצל זרעים שנאמר **(ויקרא יא, לז)** על כל זרע זרוע אשר יזרע

◁ לפי רבי שמעון, התורה ריבתה טהרה אצל זרעים ללמד שעציץ נקוב אינו מקבל טומאה ועציץ שאינו נקוב מקבל טומאה ואילו לגבי תלישה בשבת אין הבדל בין עציץ נקוב לשאינו נקוב בשניהם פטור.

מפתח מנין איסור הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים?

מכדי זריקה תולדה דהוצאה היא הוצאה גופה היכא כתיבא א"ר יוחנן דאמר קרא (שמות לו, ו) ויצו משה ויעבירו קול במחנה משה היכן הוה יתיב במחנה לוייה ומחנה לוייה רה"ר הואי וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרה"י דידכו לרה"ר <> "ויכלא העם מהביא" - משה ישב ברשות הרבים במחנה לוייה וציוה להפסיק להביא תרומות מאהליהם, רשות היחיד למחנה לוייה רשות הרבים.

שבת
צו:ב

מפתח מנין שגם אהרון לקה בצרעת כמו מרים?

תניא כמאן דאמר אף אהרון נצטרע דכתיב (במדבר יב, ט) ויפן אהרון אל מרים והנה מצורעת תנא שפנה מצרעתו <> 'שפנה מצרעתו' - נתרפא מצרעתו.

שבת
א:זא

מפתח מנין שהחושד בכשרים לוקה בגופו?

החושד בכשרים לוקה בגופו דכתיב (שמות ד, א) והן לא יאמינו לי וגו' וגיליא קמי קוב"ה דמהימני ישראל אמר לו הן מאמינים בני מאמינים ואתה אין סופך להאמין <> הפסוק הראשון חושד בכשרים, הפסוק השני לוקה בגופו.

שבת
א:זא

מפתח מנין שישראל מאמינים בני מאמינים?

הן מאמינים דכתיב (שמות ד, לא) ויאמן העם בני מאמינים (בראשית טו, ו) והאמין ב"י <> מאמינים - "ויאמן העם", בני מאמינים - "והאמין בה!". נאמר על אברהם אבינו.

שבת
א:זא

מפתח מנין שמשה, כיון שלא האמין שה' יוציא את ישראל ממצרים, אין סופו להאמין?

אתה אין סופך להאמין שנאמר (במדבר כ, יב) יען לא האמנתם בי וגו' ממאי דלקה דכתיב (שמות ד, ו) ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך בחיקך וגו' <> בפסוק השני, משה לא האמין שה' יוציא את עם ישראל ממצרים והיה צריך לאות, בפסוק הראשון - אין סופו להאמין כשהכה בסלע במקום לדבר אל הסלע.

שבת
א:זא

מפתח מנין שמדה טובה ממהרת לבא ממת פורענות?

מדה טובה ממהרת לבא ממת פורענות דאילו במדת פורענות כתיב (שמות ד, ו) ויוציאה והנה ידו מצורעת כשלג ואילו במדה טובה כתיב ויוציאה מחיקו והנה שבה כבשרו מחיקו הוא דשבה כבשרו <> מידת פורענות - "ויוציאה", שידו של משה נהיתה מצורעת לאחר שהוציאה מחיקו, מדה טובה, "ויוציאה מחיקו", שבה כבשרו כבר כשהיתה בחיקו ולכן מידה טובה ממהרת לבא ממידת פורענות.

שבת
א:זא

מפתח וגדולה חכמה שנאמרה בעליונות, יותר ממה שנאמרה בתחתונות, שנאמר...

וגדולה חכמה שנאמרה בעליונות יותר ממה שנאמרה בתחתונות דאילו בתחתונות כתיב (שמות לה, כה) וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ואילו בעליונות כתיב (שמות לה, כו) וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה טוו את העזים <> "נשא ליבן" - חכמה יתירה היתה להן.

שבת
א:טא

מפתח מנין שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה?

והכתיב (ויקרא כז, לד) אלה המצות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא מיהוה הואי מידע לא הוה ידעין הי באמצע תיבה הי בסוף תיבה ואתו צופים תקנינהו ואכתי אלה המצות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא שכחום וחזרו ויסדום גופא <> 'לחדש דבר' - לשנות את הכתוב בתורה.

שבת
א:קדא

מפתח מנין שבא ליטמא פותחין לו, בא ליטהר מסייעים אותו?

דאמר ר"ל מ"ד (משלי ג, לד) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא ליטמא פותחין לו בא ליטהר מסייעים אותו <> "אם ללצים הוא יליץ" - מי שבא להטמא - רשע כלץ אז אין מסייעין לו ולא מונעין ממנו. "ולענוים יתן חן" - הבא ליטהר מסייעין אותו. ופירושו מי שרוצה לחטא מהשמים לא עוצרים בעדו, אבל הרוצה לשוב בתשובה מהשמים מסייעין לו.

שבת
א:קא

מפתח מהו נוטריקון "אב המון" של אברהם?

מנין ללשון נוטריקון מן התורה שנא' (בראשית יז, ה) כי א"ב המון גוים נתתיך אב נתתיך לאומות בחור נתתיך באומות המון חביב נתתיך באומות מלך נתתיך לאומות ותיק נתתיך באומות נאמן נתתיך לאומות <> "אב המון" - אב, בחור, המון, מלך, ותיק, נאמן.

שבת
א:קה

מפתח מהו נוטריקון "נמרצת" לשמעי בן גרא?

רב אחא בר יעקב אמר (מלכים א ב, ח) והוא קללני קללה נמרצת נוטריקון נואף הוא מואבי הוא רוצח הוא צורר הוא תועבה הוא

< "נמרצת" - נואף, מואבי, רוצח, צורר, תועבה.

מפתח מהו נוטריקון של אחי יוסף שענו ליוסף?

(בראשית מד, טז) מה נדבר ומה נצטד"ק נכונים אנחנו צדיקים אנחנו טהורים אנחנו דכים אנחנו קדושים אנחנו

< נכונים, צדיקים, טהורים, דכים, קדושים.

מפתח מהו יצר הרע שיש בגופו של אדם?

המקרה בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו היא בעיניך כעובד ע"ז שכך אומנתו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד א"ר אבין מאי קראה (תהלים פא, ז) לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר איזהו אל זר שיש בגופו של אדם הוי אומר זה יצר הרע

< "אל זר" - יצר הרע.

מפתח כל המוריד דמעות על אדם כשר, הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו, שנאמר...

א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו שנאמר (תהלים נו, ט) נודי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך

מפתח כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו, שנאמר...

א"ר יהודה אמר רב כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו שנאמר (יהושע כד, ל) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געש

< "להר געש" - נתעצלו בהספדו של יהושע לכן געש ההר לקוברם.

מפתח כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים, שנאמר...

א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה שנאמר (ישעיהו כז, ח) בסאסאה בשלחה תריבנה

< הוא לא ספד על צדיק שנתקצרו ימיו כך הקב"ה ישיב לו מידה כנגד מידה. "בסאסאה" - באותה מדת סאה.

מפתח מנין לחבורה שאינה חוזרת?

מנין לחבורה שאינה חוזרת דכתיב (ירמיהו יג, כג) היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו

< חבורה נקראת חבורה רק כשאינה חוזרת (לקדמותה) כמו עורו של כושי והנמשל לאדם שאינו מסוגל לשוב בתשובה.

מפתח מנין שאין כותבין תפילין אלא על גבי עור בהמה טהורה?

מניין שאין כותבין תפילין אלא על גבי עור בהמה טהורה א"ל דכתיב (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך

< "תורת ה' בפיך" - עור בהמה טהורה שמותרת באכילה.

מפתח מנין לדם שהוא אדום?

מניין לדם שהוא אדום שנאמר (מלכים ב ג, כב) ויראו מואב מנגד את המים אדומים כדם

מפתח מנין לערלה שהיא בלב?

אימא לבו דכתיב (דברים י, טז) ומלתם את ערלת לבבכם

מפתח מנין שתפילין מותרים מעור נבלה של בהמה טהורה?

דכתיב (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה' בפיך מדבר המותר בפיך אלא מעתה על גבי עור נבלות וטרפות אל יכתבו א"ל אמשול לך משל למה"ד לשני בני אדם שנתחייבו הריגה למלכות אחד הרגו מלך ואחד הרגו איספקליטור איזה מהן משובח הוי אומר זה שהרגו מלך אלא מעתה יאכלו אמר ליה התורה אמרה (דברים יז, כא) לא תאכלו כל נבלה ואת אמרת יאכלו א"ל קאלוס

< מהפסוק הראשון לומדים שתפילין צריכים להיות מן המותר בפיך, מבהמה טהורה ומהפסוק השני לומדים "לא תאכלו כל נבלה" - תאכלו היא דאסרה התורה אבל לא לאוכל מותר.

מפתח **מנין שכל הימים כמקוה?**

שבת קט"א: דתנן כל הימים כמקוה שנאמר (בראשית א, 5) ולמקוה הימים קרא ימים דברי ר"מ ר' יהודה אומר ים הגדול כמקוה ולא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה
 <> מכאן שכל הימים כשרים למקוה.

מפתח **מנין שסירוס באדם אסור?**

שבת קי"ב: והתניא מניין לסירוס באדם שהוא אסור ת"ל (ויקרא כב, כד) ובארצכם לא תעשו בכם
 <> "לא תקריבו" - לבהמה להקריבה על המזבח, "לא תעשו" - לאדם.

מפתח **לפי רבי יוחנן בן ברוקא, גם נשים חייבות בפריה ורביה, שנאמר...**

שבת קיא"א: ולר' יוחנן בן ברוקא דאמר על שניהם הוא אומר (בראשית א, כח) ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו מאי איכא למימר בזקינה אי נמי בעקרה
 <> נפקא מינה בנישואין שניים, אם לאשה אין ילדים ולבעל יש.

מפתח **לא יהא מלבושך בשבת כמלבושך בחול והילוכך בשבת כהילוכך בחול, שנאמר...**

שבת קיג"א: (ישעיהו נח, יג) וכבדתו מעשות דרכיך וכבדתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדותי מעשות דרכיך שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול
 <> "וכבדתו מעשות דרכיך" - שילבש בגדים מיוחדים לשבת ולא יפסע פסיעה גסה בשבת.

מפתח **מנין שלא יהא דיבורך בשבת כדיבורך בחול?**

שבת קיג"א: (ישעיהו נח, יג) ממצוא חפצך חפצך אסורין חפצי שמים מותרין ודבר דבר שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול דבור אסור הרהור מותר
 <> 'הפצ' אסורין' - אסור לדבר על עסקים בשבת, 'חפצי שמים מותרים' - מותר למכור עליות לתורה בשבת ומותר לשדך הבנות בשבת, שנאמר 'לא תוהו בראה לשבת יצרה' - הקב"ה חפץ בעולם שיהא מיושב ולכן זה חפצי שמים.

מפתח **מנין שרות לבשה בגדי שבת?**

שבת קיג"ב: (רות ג, ג) ורחצת וסכת ושמת שמלותיך א"ר אלעזר אלו בגדים של שבת
 <> "ושמת שמלותיך" - וכי ערומה היתה, אלא מכאן שהיו אלה בגדים מיוחדים דהיינו בגדי שבת.

מפתח **אמר ר' אלעזר, דבר חכמה ראה ברות שני שבלין לקטה, שלשה שבלין אינה לקטה, שנאמר...**

שבת קיג"ב: (רות ב, ג) ותלך ותבא ותלקט בשדה אמר רבי אלעזר שהלכה ובאת הלכה ובאת עד שמצאה בני אדם המהוגנין לילך עמהם (רות ג, ה) ויאמר בועז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת וכי דרכו של בועז לשאול בנערה אמר ר' אלעזר דבר חכמה ראה בה שני שבלין לקטה שלשה שבלין אינה לקטה
 <> 'שני שיבולים לקטה שלושה שיבולים לא לקטה' - שני שיבולים זה לקט שנאמר "לעני ולגר תעזב אותם", שלושה שיבולים זה לא לקט. (פאה פרק ו משנה ה).

מפתח **בועז דבק ברות כיון שראה בה מעלה טובה, שנאמר...**

שבת קיג"ב: במתניתא תנא דבר צניעות ראה בה עומדות מעומד נופלות מיושב (רות ב, ח) וכה תדבקין עם נערוי וכי דרכו של בועז לדבק עם הנשים א"ר אלעזר כיון דחזא (רות א, יד) ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה אמר שרי לאידבוקי בה
 <> כיון שראה שרות דבקה בנעמי, אמר מותר לדבק בה שהיא צדקת.

מפתח **מנין שבועז רמז לרות שעתידה מלכות בית דוד לצאת ממנה?**

שבת קיג"ב: ויאמר לה בועז לעת האוכל גשי הלום א"ר אלעזר רמז רמז לה עתידה מלכות בית דוד לצאת ממך דכתיב ביה הלום שנאמר (שמואל ב, ז, יח) ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי אדני ה' ומי ביתי כי הביאתני עד הלום (רות ב, יד) וטבלת פתך בחומץ א"ר אלעזר מכאן שהחומץ יפה לשרב
 <> "הלום" - מילה זו שמופיעה בשני הפסוקים מרמזת על הקשר ואת זה ראה בועז ברוח הקודש.

מפתח **בועז רמז לרות שעתידה מלכות בית דוד שתתחלק, שנאמר...**

שבת קיג"ב: (רות ב, יד) ותשב מצד הקוצרים א"ר אלעזר מצד הקוצרים ולא בתוך הקוצרים רמז רמז לה שעתידה מלכות בית דוד שתתחלק

מפתח **ותאכל בימי דוד ותשבע בימי שלמה ותותר בימי חזקיה, שנאמר...**

שבת קיג"ב: (רות ב, יד) ויצבט לה קלי ותאכל אמר רבי אלעזר ותאכל בימי דוד ותשבע בימי שלמה ותותר בימי חזקיה
 <> "ותאכל ותשבע ותותר" - לשון של עושר הוא, ששלושת מלכים אלה היו מזרעה של רות והיו עשירים שהיו כל מלכי ארץ מביאים להם מנחה.

מפתח לימדה תורה דרך ארץ, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו, אל ימזוג בהן כוס לרבו, שנאמר...

מפתח

שבת קיד:א
מניין לשנוי בגדים מן התורה שנא' (ויקרא נ, ד) ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ותנא דבי רבי ישמעאל לימדך תורה דרך ארץ בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו

שבת קיד:א

מפתח מנין שכל תלמיד חכם שנמצא רב על בגדו, חייב מיתה?

מפתח

אמר ר' יוחנן כל תלמיד חכם שנמצא רב על בגדו חייב מיתה שנאמר (משלי ת, לו) כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי

שבת קיד:א

<> שממאיס עצמו בעיני הבריות ומשנאי את התורה עליהם.

מפתח לפי רבי ישמעאל חלבי שבת קריבין ביום הכיפורים, אבל חלבי יום הכיפורים לא קריבין בשבת, שנאמר...

מפתח

ת"ר (במדבר כה, ז) עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקריבין ביום הכיפורים יכול אף של יוה"כ בשבת ת"ל בשבתו

שבת קיד:א

<> "עולת שבת בשבתו" - כשהל יום הכיפורים במוצאי שבת.

מפתח מנין שיוה"כ שחל להיות בשבת, אסור בקניבת ירק?

מפתח

מנין ליוה"כ שחל להיות בשבת שאסור בקניבת ירק ת"ל (שמות טז, כג) שבתון שבות למאי אילימא למלאכה והכתיב (שמות כ, ט) לא תעשה כל מלאכה אלא לאו אקניבת ירק ש"מ

שבת קיד:ב

<> 'קניבת ירק' = קיצוץ ירק, מ"שבתון" לומדים שבות בשבת ואין איסור שבות ביום הכיפורים רק איסור מלאכה, קניבת ירק ביום הכיפורים שחל בחול (כדי לאוכלו בצאת הצום) מותר, כיון שעינוי הוא וזה מצות היום אבל ביוה"כ שחל בשבת אסרו חכמים משום שבות.

מפתח מנין ארמית בתורה?

מפתח

תרגום שבתורה מאי ניהו (בראשית לא, מז) יגר שהדותא ואף על גב דלית בה שמונים וחמש אותיות

שבת קט"ו:ב

<> "יגר שהדותא" - גל עד.

מפתח מנין שלעולם ישכים אדם להוצאת שבת?

מפתח

א"ר חסדא לעולם ישכים אדם להוצאת שבת שנאמר (שמות טז, ה) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו לאלתר

שבת קיד:ב

<> 'ישכים' - 'בבוקר בבוקר'.

מפתח מנין שחייב אדם לאכול שלוש סעודות בשבת?

מפתח

ת"ר כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו (שמות טז, כה) ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאהו בשדה

שבת קיד:ב

<> נאמר בפסוק שלוש פעמים "היום", מזה למדו חז"ל שלוש סעודות בשבת.

מפתח מנין שכל המענג את השבת, נותנין לו נחלה בלי מצרים?

מפתח

כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר (ישעיהו נח, יד) אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך

שבת קיח:א

<> "אז תתענג" - כל המענג את השבת נותנים לו "נחלת יעקב אביך" - "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" הברכה שנאמרה ליעקב אבינו, שפירושה נחלה בלי מיצרים (בלי גבול).

מפתח כל המענג את השבת נותנין לו נחלה, לא כאברהם ולא כיצחק אלא כיעקב, שנאמר...

מפתח

נחלת יעקב אביך וגו' לא כאברהם שכתוב בו (בראשית יג, ז) קום התהלך בארץ לארכה וגו' ולא כיצחק שכתוב בו (בראשית כו, ג) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל אלא כיעקב שכתוב בו (בראשית כח, יד) ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה

שבת קיח:א

<> בפסיקה הקודמת נאמר "והאכלתיך נחלת יעקב אביך" - דווקא יעקב כי ביעקב נאמר, "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" שפירושה נחלה בלי מצרים.

מפתח מנין שכל המענג את השבת, נותנין לו משאלות לבו?

מפתח

אמר רב כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו שנאמר (תהלים לו, ד) והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך

שבת קיח:ב

מפתח מנין שכל המשמר שבת כהלכתה, אפילו עובד עבודה זרה כדורו של אנוש, מוחלין לו?

מפתח

כל המשמר שבת כהלכתה אפי' עובד ע"ז [כדור] אנוש מוחלין לו שנאמר (ישעיהו נו, ב) אשרי אנוש יעשה זאת וגו' מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו

שבת קיח:ב

<> "שומר שבת מחללו" - מלחלל אותו.

מנין שמצוה להתפלל עם דמדומי חמה?

מפתח

א"ר יוחנן מצוה להתפלל עם דמדומי חמה א"ר זירא מאי קרא (תהלים עב, ה) ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים

שבת
ק"ט:ב

◁ "ייראוך עם שמש" - תפילת שחרית עם הנץ, "ולפני ירח" - תפילת מנחה, קודם אור הירח, לפני השקיעה.

מנין שעשירים שבא"י זוכין בעושרם כיון שמעשרין?

מפתח

בעא מיניה רבי מר' ישמעאל ברבי יוסי עשירים שבא"י במה הן זוכין א"ל בשביל שמעשרין שנאמר (דברים יד, כב) עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר

שבת
ק"ט:א

◁ "עשר תעשר" - עשר בשביל שתתעשר.

מנין שיום כיפור שאין בו לא אכילה ולא שתיה, מכבדהו בכסות?

מפתח

א"ל ריש גלותא לרב המנונא מאי דכתיב (ישעיהו נח, יג) ולקדוש ה' מכובד א"ל זה יוה"כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה וכבדתו

שבת
ק"ט:א

כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ומנין שהדיבור נחשב למעשה, שנאמר...

מפתח

כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית שנאמר ויכולו אל תקרי ויכולו אלא ויכלו אמר רבי אלעזר מניין שהדיבור כמעשה שנאמר (תהלים לג, ו) בדבר ה' שמים נעשו

שבת
ק"ט:ב

כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו, שנאמר...

מפתח

אריב"ל כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו שנאמר (שופטים ה, ב) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה' מ"ט בפרוע פרעות משום דברכו ה'

שבת
ק"ט:ב

◁ בזכות "ברכו ה'", זוכה ל"בפרוע פרעות" - נפרעין ממנו וקורעין את גזר דינו.

מנין שכל העונה אמן בכל כחו, פותחין לו שערי גן עדן?

מפתח

אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג'ע שנאמר (ישעיהו כו, ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תיקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן

שבת
ק"ט:ב

◁ "פתחו שערים" - שערי גן עדן, ל"שומר אמונים" - למי שאומרים אמן.

מנין שאין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת?

מפתח

א"ר יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת שנאמר (ירמיהו יז, כז) ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה

שבת
ק"ט:ב

לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת, שנאמר...

מפתח

אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת שנאמר (יחזקאל כב, כו) ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם

שבת
ק"ט:ב

לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית וערבית, שנאמר...

מפתח

אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית וערבית שנאמר (ישעיהו ה, יא) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וגו' וכתוב (ישעיהו ה, יב) והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו וכתוב (ישעיהו ה, יג) לכן גלה עמי מבלי דעת

שבת
ק"ט:ב

◁ שהיו משכימים בבוקר ומאחרים בערב לשתות שכר במקום לקרא קריאת שמע ערבית ושחרית.

לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן, שנאמר...

מפתח

אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן שנאמר (ירמיהו ו, יא) שפוך על עולל בחוץ וגו' מה טעם שפוך משום דעולל בחוץ

שבת
ק"ט:ב

◁ "שפוך על עולל בחוץ" - שהתינוקות היו בחוץ - מחוץ לבית המדרש.

לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה, שנאמר...

מפתח

אמר עולא לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה שנאמר (ירמיהו ו, טו) הובישו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו וגו'

שבת
ק"ט:ב

◁ "גם בוש לא יבושו" - לא התביישו זה מזה לעבור עבירות זה בפני זה.

לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה, שנאמר...

מפתח

א"ר חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה שנאמר (איכה א, ו) היו שריה כאילים לא מצאו מרעה מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה

שבת
ק"ט:ב

◁ "היו שריה כאילים" - היו מנהיגיה כאילים כובשים עיניהם בקרקע ולא מוכיחים זה את זה.

לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים, שנאמר...

מפתח

א"ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת"ח שנאמר ([דברי הימים ב לו, טז](#)) ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד [ל] אין מרפא

שבת
קט"ב

<> "ויהיו מלעיבים במלאכי האלוקים" - היו מעליבים תלמידי חכמים.

מנין שכל המבזה תלמידי חכמים אין לו רפואה למכתו?

מפתח

אמר רב יהודה אמר רב כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב ([דברי הימים א טז, כב](#)) אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן ובנביאי אל תרעו אלו ת"ח

שבת
קט"ב

<> 'אין רפואה למכתו' - במקור נאמר פסוק זה על הנביאים שבאו להזהיר את העם והם מבזים אותם לכן אין רפואה למכתם.

לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה, שנאמר...

מפתח

ואמר רבא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר ([ירמיהו ה, א](#)) שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא [ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש] (אם יש איש) עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה

שבת
קט"ב

<> "מבקש אמונה" - אנשי אמנה.

כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו, שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו...

מפתח

כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו ([ישעיהו נ, ז](#)) וסר עונך וחטאתך תכופר

שבת
קט"ב

מנין שאסור למחוק את שם השם?

מפתח

נזדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליה גמי ויורד וטובל רבי יוסי אומר לעולם יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפוף שאני התם דאמר קרא ([דברים יב, ג](#)) ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה' אלהיכם עשייה הוא דאסור גרמא שרי

שבת
קט"ב

<> בעבודת אלילים כתוב "ואבדתם את שמם..." ואהרי כן כתוב "לא תעשון כן לה' אלוקיכם" מכאן לומדים חז"ל שאסור למחוק את שם השם. 'נזדמנה לו טבילה' - אם כתב שם השם על ידו וטובל טוען רבי יוסי שמותר לטבול כי אם ימחק זה רק בגרמא וגרמא מותר כי כתוב "לא תעשון", משמע עשייה בפועל.

לפי רבי יוסי, מלאכה בשבת אסורה, גרמא מותרת, שנאמר...

מפתח

אי הכי הכא נמי כתיב ([שמות כ, ט](#)) לא תעשה [כל] מלאכה עשייה הוא דאסור גרמא שרי מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לכבוויי אי הכי קשיא דרבנן אדרבנן ומה התם דאדם בהול על ממונו שרי הכא לא כל שכן

שבת
קט"ב

<> ואף על פי שגרמא מותרת, כיבוי על ידי גרמא אסור (במקרה של שריפה) שאם תתיר לו כיבוי בגרמא, כיון שאדם בהול על ממונו יבא לכבות גם בדיים.

מנין שגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה?

מפתח

אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב ([בראשית יח, ג](#)) ויאמר (ה') אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור וגו'

שבת
קכ"א

<> "אל נא תעבור מעל עבדך" - אברהם עזב את השכינה לקבל את האורחים שבאו לבקר אותו.

מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשבולין, פטור מתרומה גדולה?

מפתח

מעשר ראשון שהקדימו בשבולין פטור מתרומה גדולה שנא' ([במדבר יח, כו](#)) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר

שבת
קכ"א

<> שהקדים והפריש מעשר ראשון לפני תרומה גדולה.

מנין שאפשר לפדות מעשר בכסף?

מפתח

מעשר שפדאו על גבי אסימון דרחמנא אמר ([דברים יז, כה](#)) וצרת הכסף בידך דבר שיש בו צורה הקדש שחיללו על גבי קרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו

שבת
קכ"א

<> "וצרת הכסף" - יכול לפדות את המעשר (בהמה) בכסף ועם הכסף עולה לירושלים.

מנין שמילדים את הולד בשבת וחותכין הטבור בשבת?

מפתח

אמר רב כל האמור בפרשת תוכחה עושין לחיה בשבת שנאמר ([יחזקאל טז, ד](#)) ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא חתלת ומולדותיך ביום הולדת מכאן שמילדים את הולד בשבת לא כרת שרך מכאן שחותכין הטבור בשבת ובמים לא רחצת למשעי מכאן שרוחצין הולד בשבת והמלח לא המלחת מכאן שמולחין הולד בשבת והחתל לא חתלת מכאן שמלפפין הולד בשבת

שבת
קכ"ב

<> "ומולדותיך ביום הולדת אותך" - היה די לומר ביום הולדת אותך, מיותר "ומולדותיך" לומדים שכל המלאכות המוזכרות עבור התינוק בשבת מותרות.

מפתח**לפי רבי יוסי הגלילי, על אף שעוף אסור משום נבלה מותר לאכול לאחר שנשחט בחלב (מהתורה), שנאמר...**שבת
קלא:

דתנן ר' יוסי הגלילי אומר נאמר (**דברים יד, כא**) לא תאכלו כל נבלה ונאמר (**דברים יד, כא**) לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם

◁ כל שאסור משום נבילה אסור בחלב, כל שמותר משום נבילה מותר בחלב, גדים שלא אסורים משום נבילה מותרים בחלב, עוף שאסור משום נבילה מותר (מהתורה) בחלב משום שאין לעוף חלב (אבל חכמים אסרו).

מפתח**כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, עדיין עושין אותה בשמחה, דכתיב...**שבת
קלא:

תניא רשב"ג אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב (**תהלים קיט, קסב**) שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב עדיין עושין אותה בשמחה

◁ כגון מילה.

מפתח**כל מצוה שקבלו עליהם בקטטה, עדיין עושין אותה בקטטה, דכתיב...**שבת
קלא:

וכל מצוה שקבלו עליהם בקטטה כגון עריות דכתיב (**במדבר יא, י**) וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו על עסקי משפחותיו עדיין עושין אותה בקטטה דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא

◁ "בוכה למשפחותיו" - על עסקי משפחותיו - עריות.

מפתח**מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?**שבת
קלא:

מאי שנא כנפי יונה דא"ל ולא א"ל שאר עופות משום דדמיא כנסת ישראל ליונה שנאמר (**תהלים סח, יד**) כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן

◁ "כנפי יונה נחפה בכסף" - מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצוות מגינות עליהם.

מפתח**לפי רבי אליעזר, לולב נוטלין ביום ולא בלילה, שנאמר...**שבת
קלא:

ורבנן ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה ור"א ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה (**ויקרא כג, מ**) מושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ימים ולא לילות ורבנן איצטריך ס"ד אמינא נילף שבעת ימים מסוכה מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפילו לילות קמ"ל

◁ "שבעת ימים" - הייתי חושב שלולב כמו בסוכה, ימים וגם לילות, קמ"ל שלא.

מפתח**מנין שמילה ביום השמיני דוחה את השבת?**שבת
קלא:

אלא היינו טעמא דרבי אליעזר דאמר קרא (**ויקרא יב, ג**) וביום השמיני ימול בשר ערלתו ואפילו בשבת וליכתוב רחמנא במילה וליתו הנך וליגמור מיניה משום דאיכא למיפרך מה למילה שכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות: ע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא במכשירי מילה אבל מילה גופה דברי הכל דוחה שבת

◁ מחלוקת במכשירי מילה כגון טלטול הסכין ושאר כלים של המוהל, אבל מילה עצמה אין מחלוקת שדוחה שבת שנאמר "וביום השמיני..."

מפתח**מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה, מילה אינה דוחה יום טוב אלא בזמנה בלבד, שנאמר...**שבת
קלא:

תנו רבנן מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד מנהני מילי דתנו רבנן (**ויקרא יב, ג**) ימול בשר ערלתו ואע"פ שיש שם בהרת יקוץ ומה אני מקיים (**דברים כד, ח**) השמר בנגע הצרעת בשאר מקומות חוץ ממילה או אינו אלא אפילו מילה

◁ "ביום השמיני ימול בשר ערלתו" - מילה שנופלת בשבת או ביום טוב לא דוחה את המילה אבל אם המילה נדחתה מסיבה כלשהיא (כגון רפואית) אין מלין בשבת או ביום טוב. "השמר בנגע הצרעת" - מילה דוחה צרעת - אם יש צרעת במקום המילה מלין, אפילו שבכול מקום אחר בגוף אסור להוציא את הצרעת.

מפתח**לפי רבא, הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה, שנאמר...**שבת
קלא:

רבא אמר אמר קרא (**שמות יב, טז**) הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא מק"ו רב אשי אמר (**ויקרא כג, ג**) שבתון עשה הוא והוא ליה ל"ט עשה ול"ת ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה

◁ לפי רבא, "הוא" - ולא מכשירין - מכשירי אוכל נפש, כגון להכין סכין תנור וכיריים. "לבדו" - ולא מילה שלא בזמנה, שאם דחו את המילה, אין מילה שלא בזמנה דוחה יום טוב. לפי רב אשי אין עשה של מילה דוחה עשה ולא תעשה של יום טוב

מפתח**בצרעת, מותר לעשות בסיב על גבי רגלו ומוט על גבי כתיפו, שנאמר...**שבת
קלא:

(**דברים כד, ח**) השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות לעשות אי אתה עושה אבל עושה אתה בסיב שעל גבי רגלו ומוט שעל גבי כתיפו ואם עברה עברה

◁ שאם עשה בסיב על גבי רגלו או מוט על גבי כתיפו והדבר עלול להסיר את הנגע זה מותר.

מפתח**התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה, שנאמר...**שבת
קלא:

התם משום דלא בעינן (**שמות טו, ב**) זה אלי ואנוהו אבל הכא דבעינן זה אלי ואנוהו הכי נמי דתניא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה

מפתח**רבי אלעזר בן עזריה אומר, מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת, שנאמר...**

ר"א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר (**בראשית לד, כה**) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים

שבת
קלח:ב

◊ שהיום השלישי הוא סכנה לתינוק אם לא מרחיצים אותו וספק פיקוח נפש דוחה שבת.

מפתח**כל שלאמו טומאת לידה נימול לשמונה וכל שאין לאמו טומאת לידה אין נימול לשמונה, שנאמר...**

אמר ר' אסי כל שאמו טמאה לידה נימול לשמונה וכל שאין אמו טמאה לידה אין נימול לשמונה שנאמר (**ויקרא יב, ב**) אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה וגו' וביום השמיני ימול בשר ערלתו ולא ספק דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא אנדרוגינוס דוחה את השבת

שבת
קלח:א

◊ 'שלאמו טומאת לידה נימול לשמונה' - כיון שכתוב 'וטמאה' ואחרי כן 'וביום השמיני', 'שאין לאמו טומאת לידה' כגון נוכרית שהתגיירה עם בנה.

מפתח**לפי רבן שמעון בן גמליאל, כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל, שנאמר...**

תניא ר"ש בן גמליאל אומר כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל שנאמר (**במדבר יח, טז**) ופדויו מבן חדש תפדה

שבת
קלח:ב

◊ "מבן חדש תפדה" - עד שלושים יום נקרא נפל ולכן פודים רק כשמגיע לשלושים יום.

מפתח**שמונת ימים בבהמה אינו נפל, שנאמר...**

שמונת ימים בבהמה אינו נפל שנאמר (**ויקרא כב, כז**) ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן וגו'

שבת
קלח:ב

◊ "ומיום השמיני והלאה" - משמונה ימים והלאה אינו נפל וראוי להיות קורבן.

מפתח**הכל כשרים לקדש מי חטאת חוץ מחרש שוטה וקטן, רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ואנדרוגינוס ואנדרוגינוס שונה במילה, משום דכתיב...**

הכל כשרים לקדש חוץ מחש"ו רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ואנדרוגינוס ש"מ ומאי שנא מילה משום דכתיב (**בראשית ז, ז**) המול לכם כל זכר

שבת
קלח:א

◊ הכל כשרים לקדש מי חטאת (של פרה אדומה), לפי רבי יהודה חוץ מאנדרוגינוס, אבל לגבי מילה אנדרוגינוס כשר כיון שנאמר "המול לכם כל זכר" - "כל" בא לרבות את האנדרוגינוס.

מפתח**מנין שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ?**

והמבדק אומר אקב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר (**ירמיהו לג, כה**) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא"י כורת הברית

שבת
קלח:ב

◊ "אם לא בריתי" - ברית כרת ה' עם אברהם "זאת בריתי אשר תשמרו ... המול לכם כל זכר".

מפתח**לפי רב, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר...**

תורה דאמר רב עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר (**דברים כח, נט**) והפלא ה' את מכותך הפלאה זו איני יודע מהו כשהוא אומר (**ישעיהו כט, יד**) לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא הוי אומר הפלאה זו תורה

שבת
קלח:ב

◊ "ואבדה חכמת חכמיו" - זו תורה, ומכאן שהפלאה הכוונה לשכחת התורה.

מפתח**לפי חכמים, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר...**

ת"ר כשנכנסו רבותינו לחרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר (**עמוס ח, יא**) הנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה' וכתוב (**עמוס ח, יב**) ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו דבר ה' זו הלכה דבר ה' זה הקץ דבר ה' זו נבואה

שבת
קלח:ב

◊ "ולא ימצאו" - כיון שתשתכח תורה יהיו צמאים לשמוע דבר ה'.

מפתח**לפי רבי שמעון בן יוחי, תורה לא תשתכח מישראל, שנאמר...**

תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר (**דברים לא, כא**) כי לא תשכח מפני זרעו אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו שלא ימצאו

שבת
קלח:ב

◊ "כי לא תשכח מפני זרעו" - לפי רבי שמעון יש הבטחה מהקב"ה שלא תשתכח תורה מישראל.

מפתח**אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל, שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל, שנאמר...**

תניא רבי יוסי בן אלישע אומר אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל שנאמר (**מיכה ג, ט**) שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו בונה ציון בדמים וירושלים בעולה ראשיה בשוחד ישפוטו וכהנייה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה' ישענו וגו'

שבת
קלח:א

<p>רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם, לפיכך מביא הקב"ה עליהן ג' פורעניות כנגד ג' עבירות שבידם, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם לפיכך מביא הקב"ה עליהן ג' פורעניות כנגד ג' עבירות שבידם שנאמר (מיכה ג, יב) לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער <> 'ג' עבירות' - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. 'שתלו בטחונם...' - שאמרו שהקרבת הקורבנות תכפר להם על עבירות שעשו ולא עשו תשובה ולכן נענשו.</p>	<p>שבת קלט:א</p>
<p>אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל שנאמר (ישעיהו א, כה) ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סגיך ואסירה כל בדיליך ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצך כבתחלה וגו'</p>	<p>שבת קלט:א</p>
<p>מנין שאין ירושלים נפדה אלא בצדקה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר עולא אין ירושלים נפדה אלא בצדקה שנאמר (ישעיהו א, כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה</p>	<p>שבת קלט:א</p>
<p>מנין שמיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי מלאי משום ר' יצחק מגדלאה מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין דכתיב (בראשית מט, כו) ולקדקד נזיר אחיו <> "ולקדקד" - לראש, שנעשה משנה למלך מצרים, "נזיר אחיו" - שפרש מן היין.</p>	<p>שבת קלט:א</p>
<p>מנין שאף אחיו של יוסף לא טעמו טעם יין?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ר' יוסי בר' חנינא אמר אף הן לא טעמו טעם יין דכתיב (בראשית מג, לד) וישתו וישכרו עמו מכלל דעד האידנא לא (הוה שיכרות)</p>	<p>שבת קלט:א</p>
<p>בשכר מה זכה אהרון לחושן ומשפט על ליבו?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי מלאי בשכר (שמות ד, יד) וראך ושמח בלבו זכה לחשן המשפט על לבו</p>	<p>שבת קלט:א</p>
<p>ושמואל אמר, אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור א"ל האלהים (איוב יט, כז) עיני ראו ולא זר כלו כליותי בחקי וגו' <> 'לגופן מותר' - אם סוחט את הירקות הכבושים שרוצה לאכול את הירקות ולא את מימיהן מותר אבל חכמים גזרו שמא יסחט זיתים וענבים. למימיהן, פטור אבל אסור כיון שהמשקה לא גדל בתוכו.</p>	<p>שבת קמה:א</p>
<p>אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך, אומרהו ואם לאו לא תאמרהו, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>רבי יוחנן אמר להו דרדקי לא כך אמרתי לכם (משלי ז, ד) אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו ואם לאו לא תאמרהו <> בכל ענין, אמור דברים שמבוססים על אמת ולא על ניחושים בעלמה.</p>	<p>שבת קמה:ב</p>
<p>רבי יהודה אומר, נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>והכא מנלן דגלו דתניא רבי יהודה אומר נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה שנאמר (ירמיהו ט, ט) על ההרים אשא בכי ונהי וגו' מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו בהמ"ה בגימטריא חמשין ותרתי הוו <> בהמה בגימטריא 52.</p>	<p>שבת קמה:ב</p>
<p>אמר הקב"ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני, אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזירה קשה אביא עליהן, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>מפני מה מועדים שבבבל שמחים מפני שלא היו באותה קלה דכתיב (הושע ב, יג) והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתי וכל מועדה וכתיב (ישעיהו א, יד) חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח מאי היו עלי לטורח א"ר אלעזר אמר הקב"ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזירה קשה אביא עליהן <> "היו עלי לטורח" - מטריחין אותי.</p>	<p>שבת קמה:ב</p>
<p>מנין שתלמידי חכמים שבבבל עושין ציצין ופרחים לתורה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>מפני מה ת"ח שבבבל מצויינין לפי שאינן בני מקומן דאמרי אינשי במתא שמאי בלא מתא תותבאי (ישעיהו כז, ו) הבאים ישרש יעקב ציצין ופרח ישראל תני רב יוסף אלו תלמידי חכמים שבבבל שעושין ציצין ופרחים לתורה</p>	<p>שבת קמה:ב</p>
<p>המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני ואם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו, משום שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>כדתנן המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני ואם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו משום שנאמר (דברים טו, ב) וזה דבר השמטה <> "וזה דבר השמיטה" - שצריך להזכיר לו שזו שנת שמיטה והוא מוותר על החוב, אבל אם עדיין רוצה להחזיר מותר לקבל ממנו.</p>	<p>שבת קמה:ב</p>

מנין שאסור להסתכל בעבודה זרה?

מפתח

תנו רבנן כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת ודיוקנא עצמה אף בחול אסור להסתכל בה משום שנאמר (ויקרא ט, ד) אל תפנו אל האלילים מאי תלמודא אמר רבי חנין אל תפנו אל מדעתכם

שבת
קמט:א

לפי רבי יוחנן, מנין שאסור להרהר בדברי תורה בבית המרחץ ובבית הכסא?

מפתח

אמר רבי יוחנן בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא שאני התם דבעינן (דברים כג, טו) והיה מחניך קדוש <> אבל במסקנת הגמרא, לפי רבי יוחנן הרהור לאו כדיבור דמי ולכן דיבור אסור אבל הרהור מותר בבית המרחץ.

שבת
קנא:

יש מקום לסבור שערות עכו"ם אינה ערוה, שנאמר...

מפתח

דאמר רב יהודה עכו"ם ערום אסור לקרות קרית שמע כנגדו מאי איריא עכו"ם אפי' ישראל נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא ישראל דאסור אבל עכו"ם כיון דכתיב ביה (יחזקאל כג, כ) אשר בשר חמורים בשרם אימא שפיר דמי קמ"ל <> "בשר חמורים בשרם" - שאין ערות העכו"ם ערוה ומותר לקרא שמע כנגדה כשם שמותר לקרא לפני ערות חמור ואולם מסקנת הגמרא שאסור שנאמר "וערות אביהם לא ראו".

שבת
קנא:

מנין שערות נכרי נקראת ערוה ואסור לקראת שמע כנגדה?

מפתח

אימא הכי נמי אמר קרא (בראשית ט, כג) וערות אביהם לא ראו

שבת
קנא:

<> "ערוות אביהם לא ראו" - מסקנת הגמרא שערות עכו"ם ערוה ואסור לקרא קריאת שמע כנגדה.

מנין שחפציך אסורים, חפצי שמים מותרין?

מפתח

משדכין על התינוקות ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות אמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר חפציך אסורים חפצי שמים מותרין

שבת
קנא:

<> כגון למכור עליות לתורה זה חפצי שמים וכן לשדך הבנות זה חפצי שמים שנאמר "לא תוהו בראה לשבת יצרה".

מנין שדיבור אסור, הרהור מותר?

מפתח

דכתיב (ישעיהו נח, יג) ממצוא חפצך ודבר דבר דיבור אסור הרהור מותר

שבת
קנא:

<> 'דיבור' - כגון על עסקים אסור אבל הרהור מותר שנאמר "ודבר דבר".

מנין שכיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות ואין מחללין עליו את השבת?

מפתח

תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת אמרה תורה חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו כיון שמת אדם בטל מן המצוות והיינו דא"ר יוחנן (תהלים פת, ו) במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות

שבת
קנא:ב

<> "במתים חופשי..." - כיון שמת ואינו יכול לקיים מצוות אין מחללין עליו את השבת (כי כבר אי אפשר לומר חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה) אלא מחכים עד צאת השבת לטפל בקבורתו.

כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על בעלי חיים, כיון שמת בטלה אימתו, שנאמר...

מפתח

ר' שמעון בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי אין צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים אבל עוג מלך הבשן מת צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים שנאמר (בראשית ט, ב) ומוראכם וחתכם יהיה כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על הבריות כיון שמת בטלה אימתו

שבת
קנא:ב

<> "ומראכם וחתכם" - כיון שבטלה אימתו צריך לשמור גופתו מפני החולדה ומן העכברים.

מנין שאין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה?

מפתח

דאמר רמי בר אבא אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה שנאמר (תהלים מט, יג) אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו <> "נמשל כבהמות נדמו" - כשהאדם נדמה לה כבהמה אז מושלת בו ורודפת אחריו, אבל אם רואה אותו כאדם אז "ומראכם וחתכם יהיה על כל חיית הארץ".

שבת
קנא:ב

מנין שעשה, עד שאתה מוצא, ומצוי לך ועודך בידך?

מפתח

ותניא רשב"א אומר עשה עד שאתה מוצא ומצוי לך ועודך בידך ואף שלמה אמר בחכמתו (קהלת יב, א) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד [אשר] (ש) לא יבואו ימי הרעה אלו ימי הזקנה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה

שבת
קנא:ב

<> 'עשה' - צדקה, 'עד שאתה מוצא' - למי לתת, 'מצוי לך' - ממון 'ועודך בידך' - כל זמן שאתה עדיין חי.

מנין שאין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שיעבוד מלכות בלבד?	מפתח
<p>דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכות בלבד שנא' (דברים טו, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ</p> <p><> "כי לא יחדל אביון" - שעדיין יהיו עניים ועשירים ועולם כמנהגו נוהג. 'שיעבוד מלכות' - גלות, שעבוד לאומות העולם במקומות שעם ישראל חי. כשיבא המשיח ועם ישראל ישוב לארצו, לא יהיה יותר שעבוד זה.</p>	שבת קנב:ב
כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים, שנאמר...	מפתח
<p>ותנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם תניא ר' גמליאל ברבי אומר (דברים יג, ית) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים</p> <p><> מידה כנגד מידה.</p>	שבת קנב:ב
הפדחת והחוטם, הנשמה, הלסתות ומאור עיניו, עליהם הכתוב אומר...	מפתח
<p>(קהלת יב, ב) עד אשר לא תחשך השמש והאור זו פדחת והחוטם והירח זו נשמה והכוכבים אלו הלסתות ושבּו העבים אחר הגשם זו מאור עיניו של אדם שהולך אחר הבכי</p> <p><> "עד אשר לא תחשך השמש" - לפני שנפטר מן העולם.</p>	שבת קנב:ב
בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים, עליהם הכתוב אומר...	מפתח
<p>וכן הוא אומר (מלאכי ג, ג) וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב חגא אלו בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים</p> <p><> "פרש" - שפורשים מן התורה. "פרש על פניכם" - הפרשות.</p>	שבת קנב:ב
מנין שתלמידי חכמים כל זמן שמזקינין, חכמה נתוספת בהם?	מפתח
<p>תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין חכמה נתוספת בהם שנאמר (איוב יב, יב) ביששים חכמה ואורך ימים תבונה</p>	שבת קנב:א
עמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן, שנאמר...	מפתח
<p>ועמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן שנאמר (איוב יב, כ) מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח</p> <p><> "מסיר שפה לנאמנים" - ה' מסיר חוכמה מעמי הארצות שמזדקנים.</p>	שבת קנב:א
מנין שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו?	מפתח
<p>(קהלת יב, ה) כי הולך האדם אל בית עולמו א"ר יצחק מלמד שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו משל למלך שנכנס הוא ועבדיו לעיר כשהן נכנסין כולן בשער אחד נכנסין כשהן לנין כל אחד ואחד נותנין לו מדור לפי כבודו</p>	שבת קנב:א
מנין שדברים שאדם עושה בילדותו, משחירים פניו לעת זקנתו?	מפתח
<p>מאי דכתיב (קהלת יא, י) כי הילדות והשחרות הבל דברים שאדם עושה בילדותו משחירים פניו לעת זקנתו</p>	שבת קנב:א
מנין שקשה רימה למת כמחט בבשר החי?	מפתח
<p>ואמר רבי יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנאמר (איוב יד, כב) אך בשרו עליו יכאב</p>	שבת קנב:א
כל שאומרים בפני המת יודע (שומע) עד שיסתם הגולל או עד שיתעכל הבשר, שנאמר...	מפתח
<p>א"ר אבהו כל שאומרים בפני המת יודע עד שיסתם הגולל פליגי בה רבי חייא ור"ש ברבי חד אמר עד שיסתם הגולל וחד אמר עד שיתעכל הבשר מאן דאמר עד שיתעכל הבשר דכתיב (איוב יד, כב) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל מאן דאמר עד שיסתם הגולל דכתיב (קהלת יב, ז) וישוב העפר על הארץ כשהיה</p> <p><> 'עד שיסתם הגולל' - שהנשמה שבה אל הבורא אחר שנסתם הגולל ולכן כבר אינו שומע מה שאומרים בפניו. 'עד שיתעכל הבשר' - שעד אז עדיין מרגיש ושומע.</p>	שבת קנב:ב
הקב"ה נתן לך את הנשמה בטהרה, אף אתה השב לו בטהרה, שנאמר...	מפתח
<p>(קהלת יב, ז) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה תנה לו כמו שנתנה לך בטהרה אף אתה בטהרה</p>	שבת קנב:ב
הקב"ה על גופן של צדיקים אומר...	מפתח
<p>אף הקב"ה על גופן של צדיקים אומר (ישעיהו נז, ב) יבא שלום ינוחו על משכבותם</p>	שבת קנב:ב

<p>הקב"ה על נשמתן של צדיקים אומר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ועל נשמתן הוא אומר (שמואל א כה, כט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים <> "והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים" - חיי הנצח.</p>	<p>שבת קנב:ב</p>
<p>הקב"ה על גופן של רשעים אומר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>על גופן של רשעים הוא אומר (ישעיהו מח, כב) אין שלום אמר ה' לרשעים <> שלא תהיה להם שלוה בקבר.</p>	<p>שבת קנב:ב</p>
<p>הקב"ה על נשמתן של רשעים אומר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ועל נשמתן הוא אומר (שמואל א כה, כט) ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע <> "ואת נפש אויבך יקלענה" - ייסורים בגהינום.</p>	<p>שבת קנב:ב</p>
<p>אפילו צדיקים נרקבים ונעשים עפר, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>עתידים צדיקים דהוו עפרא דכתיב (קהלת יב, ז) וישוב העפר על הארץ כשהיה</p>	<p>שבת קנב:ב</p>
<p>כל מי שיש לו קנאה בלבו עצמותיו מרקיבים, כל שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבים, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>דכתיב (משלי יד, ל) ורקב עצמות קנאה כל מי שיש לו קנאה בלבו עצמותיו מרקיבים כל שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבים</p>	<p>שבת קנב:ב</p>
<p>שוב יום אחד לפני מיתתך, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר"א וכי אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו (קהלת ט, ח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמך על ראשך אל יחסר <> "בגדך לבנים" - סימן לתשובה, שתשוב בתשובה כמו "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".</p>	<p>שבת קנב:א</p>
<p>יודע הקב"ה בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג' ימים, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>דרש רבי יונה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב (משלי כט, ז) יודע צדיק דין דלים יודע הקב"ה בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג' ימים</p>	<p>שבת קנב:ב</p>
<p>לפי רבי יוחנן, אין מזל לישראל, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>רבי יוחנן אמר אין מזל לישראל ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא"ר יוחנן מניין שאין מזל לישראל שנאמר (ירמיהו י, ב) כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה הם יחתו ולא ישראל <> 'אין מזל לישראל' - ישראל מעל המזל. "יחתו" - ייראו, יפחדו. אין לישראל לפחד ממה שנראה במזל כי ישראל יכול לשנות את מזלו על ידי תפילה.</p>	<p>שבת קנב:א</p>
<p>לפי רב, אין מזל לישראל, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואף רב סבר אין מזל לישראל דאמר רב יהודה אמר רב מניין שאין מזל לישראל שנאמר (בראשית טו, ה) ויוצא אותו החוצה אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע (בראשית טו, ג) בן ביתי יורש אותי אמר לו לאו (בראשית טו, ד) כי אם אשר יצא ממעיך אמר לפניו רבש"ע נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן אמר ליה צא מאיצטגנינות שלך שאין מזל לישראל <> 'איצטגנינות' - מזלות.</p>	<p>שבת קנב:א</p>
<p>מנין שצדקה תציל לא רק ממיתה משונה, אלא גם ממיתה עצמה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>(משלי י, ב) וצדקה תציל ממות ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה</p>	<p>שבת קנב:ב</p>
<p>מנין שמקדש נקרא גם משכן ומשכן נקרא גם מקדש?</p>	<p>מפתח</p>
<p>והא כי כתיב ההיא במשכן כתיב אלא אשכחן מקדש דאיכרי משכן ומשכן דאיכרי מקדש בשלמא מקדש דאיכרי משכן דכתיב (ויקרא כו, ד) ונתתי (את) משכני בתוכם אלא משכן דאיכרי מקדש מנלן אילימא מדכתיב (במדבר י, כא) ונשאו הקהתים נושאי המקדש והקימו את המשכן עד בואם <> לכן דינים שנאמרו במשכן אמורים גם במקדש.</p>	<p>עירובין ב:א</p>
<p>לפי רבה, גובה הסוכה אסור שיעבור עשרים אמה, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ורב נחמן בר יצחק הניחא אי לא סבירא ליה הא דרבה אלא אי סבירא ליה הא דרבה דאמר רבה כתיב (ויקרא כג, מג) למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי עד עשרים אמה אדם יודע שדר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע משום דלא שלטא ביה עינא <> "למען ידעו דורותיכם" - מעל עשרים אמה אין אדם יודע (מרגיש) שיושב בסוכה.</p>	<p>עירובין ג:א</p>

מנין שיעורין מדאורייתא?

מפתח

אמר ר' חייא בר אשי אמר רב שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני שיעורין דאורייתא הוא דכתיב (דברים ת, ה) ארץ חטה ושיעורה וגו' ואמר רב חנן כל הפסוק הזה לשיעורין נאמר חטה לכדתנן הנכנס לבית המנוגע וכליו על כתיפיו וסנדליו וטבעותיו בידיהו הוא והם טמאין מיד היה לבוש כליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא טמא מיד והן טהורין עד שישהא בכדי אכילת פרס

עירובין
ד:א

◇ 'פרס' - מלשון פרוסה שיעורהו חכמים בחצי כיכר האמור בעירוב שצריך למזון שתי סעודות. 'בכדי אכילת פרס' - הזמן שלוקח לאכול פרוסה זו.

מנין שיעור כזית, כגרוגרת וככותבת מהתורה?

מפתח

תאנה כגרוגרת להוצאת שבת רמון כדתנן כל כלי בעלי בתים שיעורן כרימונים (דברים ת, ה) ארץ זית שמן (ודבש) ארץ שכל שיעוריה כזיתים

עירובין
ד:ב

◇ שיעור תאנה - כגרוגרת להוצאה בשבת. שיעור כזית - למאכלות אסורות. שיעור תמרים - ככותבת לחיוב כרת ביום הכיפורים.

מנין שחציצה מהתורה?

מפתח

ואסמכינהו רבנן אקראי חציצין דאורייתא ניהו דכתיב (ויקרא טו, טז) ורחץ את כל בשרו (במים) שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים

עירובין
ד:ב

העושה מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל, עליו הכתוב אומר...

מפתח

והא תניא לעולם הלכה כבית הלל והרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה כדברי בית הלל עושה מקולי ב"ש ומקולי ב"ה רשע מחומרי ב"ש ומחומרי ב"ה עליו הכתוב אומר (קהלת ב, יד) הכסיל בחשך הולך

עירובין
ו:ב

◇ שצריך לנהוג תמיד או לפי בית שמאי או לפי בית הלל וכל זה לפני שיצאה בת קול והכריזה שבכל המחלוקות הלכה כבית הלל.

מנין שמגילת סוטה צריכה שתיכתב בכתב שיכול למחות?

מפתח

אמר לי וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו והלא אמרה תורה (במדבר ה, כג) וכתב (במדבר ה, כג) ומחה כתב שיכול למחות

עירובין
ג:א

◇ "ומחה" - כתב שיכול למחוק.

מנין שגט צריך שיהיה כתוב לשמה (לשם האשה)?

מפתח

ונמלך ומצאו בן עירו ואמר שמך כשמי ושם אשתך כשם אשתי פסול לגרש בו הכי השתא התם (דברים כד, א) וכתב לה כתיב בעינן כתיבה לשמה הכא ועשה לה כתיב בעינן עשייה לשמה

עירובין
ג:ב

◇ "וכתב לה" - לשמה.

עדיף לשבת למול הרב, משום שנאמר...

מפתח

אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לר' מאיר מאחוריה ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי דכתיב (ישעיהו ל, כ) והיו עיניך רואות את מוריד

עירובין
ג:ב

מנין שמקוה טהרה צריך שיהיו בו ארבעים סאה?

מפתח

רבי חייא ים שעשה שלמה היה מחזיק מאה וחמשים מקוה טהרה מכדי מקוה כמה הוי ארבעים סאה כדתניא (ויקרא טו, טז) ורחץ את בשרו במים במי מקוה כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברום שלש אמות ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה

עירובין
ד:א

◇ אמה אורך על אמה רוחב בגובה 3 אמות - שיערו חכמים בארבעים סאה.

מנין לפי רבי יוסי הגלילי, שכל דבר שיש בו רוח חיים, אין כותבין עליו גיטי נשים?

מפתח

ר' מאיר אומר כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא דופן לסוכה ולא לחי למבוי לא פסין לביראות ולא גולל לקבר משום רבי יוסי הגלילי אמרו אף אין כותבין עליו גיטי נשים מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי דתניא (דברים כד, א) ספר אין לי אלא ספר מניין לרבנות כל דבר ת"ל (דברים כד, א) וכתב לה מכל מקום אם כן מה ת"ל ספר לומר לך מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל

עירובין
טו:ב

מנין ששני פרצופים היו לו לאדם הראשון?

מפתח

א"ר ירמיה בן אלעזר דיו פרצוף פנים היה לו לאדם הראשון שנאמר (תהלים קלט, ה) אחור וקדם צרתני

עירובין
יא:א

רב ושמואל, חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, שנאמר...

מפתח

(בראשית ב, כב) ויבן ה' אלהים את הצלע וגו' רב ושמואל חד אמר פרצוף וחד אמר זנב בשלמא למ"ד פרצוף היינו דכתיב אחור וקדם צרתני אלא למ"ד זנב מאי אחור וקדם צרתני כדר' אמי דא"ר אמי אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות

עירובין
יא:א

לפי רבי שמעון בן פזי, אדם אומר כל חייו, או לי מיצרי, או לי מיוצרי, שנאמר...

מפתח

(בראשית ב, ז) וייצר תרין יודין אלא למ"ד זנב מאי וייצר כדר"ש בן פזי דא"ר שמעון בן פזי או לי מיצרי או לי מיוצרי

עירובין
יח:א

<> 'או לי מיצרי' - אם שומע לעצת יוצרו, כי יצר הרע מצער אותו, 'או לי מיוצרי' - אם שומע לעצת היצר, כי ה' יעניש אותו.

למאן דאמר פרצוף, היינו דכתיב...

מפתח

למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב **(בראשית ה, ב)** זכר ונקבה בראם אלא למאן דאמר זנב מאי זכר ונקבה בראם

עירובין
יח:א

בתחילה עלתה במחשבה לבראות שנים ולבסוף לא נברא אלא אחד, שנאמר...

מפתח

לכדר' אבהו דר' אבהו רמי כתיב זכר ונקבה בראם וכתיב **(בראשית א, כז)** כי בצלם אלהים ברא אותו בתחלה עלתה במחשבה לבראות שנים ולבסוף לא נברא אלא אחד

עירובין
יח:א

<> "ברא אותו" - משמע ברא רק את האדם, ומה שכתוב "זכר ונקבה בראם" זה מה שעלתה במחשבה בתחילה.

המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה, לא ינקה מדינה של גיהנם, שנאמר...

מפתח

תנו רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה אפילו דומה למשה רבינו שקיבל תורה מהר סיני לא ינקה מדינה של גיהנם ועליו הכתוב אומר **(משלי יא, כא)** יד ליד לא ינקה רע לא ינקה מדינה של גיהנם

עירובין
יח:ב

מנין שמנוח, עם הארץ היה?

מפתח

אמר רב נחמן מנוח עם הארץ היה שנאמר **(שופטים יג, יא)** ויקם וילך מנוח אחרי אשתו

עירובין
יח:ב

<> שהבריייתא אומרת "לא ילך אדם אחרי אשה ואפילו היא אשתו".

אלקנה הלך אחרי אשתו וכן אלישע הלך אחרי השונמית, שנאמר...

מפתח

וילך אלקנה אחרי אשתו הכי נמי וגבי אלישע דכתיב **(מלכים ב ד, ל)** ויקם וילך אחריה הכי נמי אלא אחרי דבריה ועצתה הכא נמי אחרי דבריה ועצתה

עירובין
יח:ב

<> "הרמתה על ביתו" - אחרי אשתו וכן אלישע הלך אחרי האשה השונמית ומסבירה הגמרא שהלכו אחרי עצתן ולא אחריהן ממש.

אצל רבקה נאמר שהלכו אחרי האיש, שנאמר...

מפתח

ולמאי דאמר רב נחמן מנוח עם הארץ היה אפילו בי רב נמי לא קרא דכתיב **(בראשית כד, סא)** ותקם רבקה ונערוותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ולא לפני האיש

עירובין
יח:ב

כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין ושידין ולילין, שנאמר...

מפתח

ואמר ר' ירמיה בן אלעזר כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין ושידין ולילין שנאמר **(בראשית ה, ג)** ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו מכלל דעד האידנא לאו כצלמו אוליד

עירובין
יח:ב

<> 'רוחין ושידין ולילין' - לא בצלם אדם.

מנין שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו?

מפתח

ואמר רבי ירמיה בן אלעזר מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו וכולו שלא בפניו מקצת שבחו בפניו דכתיב **(בראשית ז, א)** כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כולו שלא בפניו דכתיב **(בראשית נ, ט)** נח איש צדיק תמים היה בדורותיו

עירובין
יח:ב

<> שלא בפניו הוסיף המקרא "תמים" וזה כל שבחו.

מנין שכל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה, שוב אינו נחרב?

מפתח

וא"ר ירמיה בן אלעזר כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה שוב אינו נחרב שנאמר **(איוב לה, ז)** ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה

עירובין
יח:ב

<> אם ילמד בלילה לא יגיע למצב שיאמר איה ה'.

נתקללה בבל נתקללו שכיניה, נתקללה שומרון נתברכו שכיניה, שנאמר...

מפתח

ואמר רבי ירמיה בן אלעזר נתקללה בבל נתקללו שכיניה נתקללה שומרון נתברכו שכיניה בבל נתקללו שכיניה דכתיב **(ישעיהו יד, כג)** ושמתיה למורש קיפוד ואגמי מים נתקללה שומרון נתברכו שכיניה דכתיב **(מיכה א, ו)** ושמתי שומרון לעי השדה

עירובין
יח:ב

<> "ושמתיה למורש קיפוד" - שבבל תהפך למאורה של קיפודים ושומרון למטעי כרם.

מנין שמיום שחרב בית המקדש, דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות?

מפתח

אמר רבי ירמיה בן אלעזר מיום שחרב בית המקדש דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות שנאמר **(תהלים קנ, ו)** כל הנשמה תהלל יה הללויה

עירובין
יח:ב

<> "י-ה" - במקום השם המלא של ה'.

מדת הקב"ה, אדם מתחייב הריגה למקום שותק, שנאמר...

מפתח

שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מתחייב אדם הריגה למלכות מטילין לו חכה לתוך פיו כדי שלא יקלל את המלך מדת הקב"ה אדם מתחייב הריגה למקום שותק שנאמר **(תהלים סה, ב)** לך דומיה תהלה

עירובין
יט:א

◁ "לך דומיה תהילה" - שתיקה, כמו "וידום אהרון" אחרי שמתו שני בניו.

ולא עוד אלא שדומה לו כאילו מקריב קרבן, שנאמר...

מפתח

ולא עוד אלא שדומה לו כאילו מקריב קרבן שנאמר **(תהלים סה, ב)** ולך ישולם נדר

עירובין
יט:א

◁ "נדר" - להביא קורבן.

אלה שמצדיקין עליהם את הדין ואומרים לפניו רבונו של עולם, יפה דנת, יפה זכית, יפה חייבת ויפה תקנת, עליהם הכתוב אומר...

מפתח

דא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב **(תהלים פד, ז)** עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה עוברי אלו בני אדם שעוברין על רצונו של הקב"ה עמק שמעמיקין להם גיהנם הבכא שבוכין ומורידין דמעות כמעין של שיתין גם ברכות יעטה מורה שמצדיקין עליהם את הדין ואומרים לפניו רבונו של עולם יפה דנת יפה זכית יפה חייבת ויפה תקנת

עירובין
יט:א

◁ "גם ברכות יעטה מורה" - שמצדיקין את הדין ומעטים ברכות על הקב"ה שכן ייסורים מזככים את נשמתם ומביאים אותם לחיי עולם.

מנין שרשעים, אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה?

מפתח

גיהנם לרשעים גן עדן לצדיקים איני והאמר רבי שמעון בן לקיש רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה שנאמר **(ישעיהו סו, כד)** ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' שפשעו לא נאמר אלא הפושעים שפושעים והולכין לעולם

עירובין
יט:א

◁ "ואשם לא תכבה" - אש גיהנום.

שלשה פתחים יש לגיהנם, אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים, שנאמר...

מפתח

שלשה פתחים יש לגיהנם אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים במדבר דכתיב **(במדבר טז, לג)** וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה בים דכתיב **(יונה ב, ג)** מבטן שאול שועתי שמעת קולי בירושלים דכתיב **(ישעיהו לא, ט)** נאם ה' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים

עירובין
יט:א

◁ פסוק ראשון במדבר, פסוק שני בים, פסוק שלישי בירושלים.

ז' שמות יש לגיהנם ואלו הן, שאול דכתיב...

מפתח

א"ר יהושע בן לוי ז' שמות יש לגיהנם ואלו הן שאול ואבדון ובאר שחת ובור שאון וטיט היון וצלמות וארץ התחתית שאול דכתיב **(יונה ב, ג)** מבטן שאול שועתי שמעת קולי

עירובין
יט:א

אבדון, דכתיב...

מפתח

אבדון דכתיב **(תהלים פח, יב)** היסופר בקבר חסדך אמונתך באבדון

עירובין
יט:א

באר שחת, דכתיב...

מפתח

באר שחת דכתיב **(תהלים טז, י)** כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת

עירובין
יט:א

ובור שאון מטיט היון, שנאמר...

מפתח

ובור שאון וטיט היון דכתיב **(תהלים מ, ג)** ויעלני מבור שאון מטיט היון

עירובין
יט:א

וצלמות, דכתיב...

מפתח

וצלמות דכתיב **(תהלים קז, י)** יושבי חשך וצלמות

עירובין
יט:א

דבר זה אמרו דוד ולא פירשו...

מפתח

אמר רב חסדא דריש מרי בר מר מאי דכתיב **(תהלים קיט, צו)** לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד דבר זה אמרו דוד ולא פירשו

עירובין
כא:א

◁ "לכל תכלה ראיתי קץ" - לכל דבר יש סוף, "רחבה מצותך" - זו התורה.

פסוק זה אמרו איוב ולא פירשו...

מפתח

אמרו איוב ולא פירשו דכתיב **(איוב יא, ט)** ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים

עירובין
כא:א

◁ "ארוכה מארץ מדה" - התורה.

פסוק זה אמרו יחזקאל ולא פירושו...

מפתח

אמרו יחזקאל ולא פירושו דכתיב ([יחזקאל ב, י](#)) ויפרש אותה לפני והיא כתובה פנים ואחור וכתוב אליה קינים והגה והי קינים זו פורענותן של צדיקים בעולם הזה וכן הוא אומר ([יחזקאל לב, טז](#)) קינה היא וקוננוה והגה זו מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא < "ויפרוש אותה" - תורה שבעל פה.

עירובין
כא:א

בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ובנות ישראל שמגידות פתחיהן לבעליהן, עליהן נאמר...

דרש רבא מאי דכתיב ([שיר השירים ז, יד](#)) הדודאים נתנו ריח אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ועל פתחינו כל מגדים אלו בנות ישראל שמגידות פתחיהן לבעליהן < "ועל פתחינו כל מגדים" - שומרות את הבתולים לבעליהן.

עירובין
כא:ב

שלמה אמר על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל, שנאמר...

דכתיב ([מלכים א ה, יב](#)) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים

עירובין
כא:ב

מנין שיש שכר למצוות לעתיד לבא?

([דברים ז, יא](#)) אשר אנכי מצוך היום לעשותם היום לעשותם ולא למחר לעשותם היום לעשותם למחר לקבל שכרם < "היום לעשותם" - 'למחר לקבל שכרם' - בעולם הבא.

עירובין
כא:ב

מנין שה' ארך אפים גם לצדיקים וגם לרשעים?

([שמות לד, ו](#)) ארך אפים ארך אף מבעי ליה אלא ארך אפים לצדיקים ארך אפים לרשעים < "ארך אפים" - ולא ארך אף, אלא ארך אפים, לצדיקים ולרשעים.

עירובין
כא:ב

מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה?

אמר ריש לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה שנאמר ([במדבר יח, כו](#)) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר < "שהקדימו בשיבולים" - שלקה מעשר ראשון לפני תרומה גדולה כשהגרענים עדיין היו בשיבולים. 'תרומה גדולה' - שמגיעה לכהן.

עירובין
כא:ב

חול מכין לשבת וחול מכין ליו"ט ואין יו"ט מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב, שנאמר...

והא איתמר שבת ויו"ט רב אמר נולדה בזה אסורה בזה אמר רבה התם משום הכנה דתניא ([שמות טז, ה](#)) והיה ביום הששי והכינו חול מכין לשבת וחול מכין ליו"ט ואין יו"ט מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב < "והכינו..." - יום שישי שהוא חול מכין לשבת וכן חול מכין ליום טוב.

עירובין
כא:ב

לפי רבי חנינא, רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום לא יכנס, שנאמר...

א"ר חנינא רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום לא יכנס דכתיב ([ישעיהו נח, יג](#)) אם תשיב משבת רגלך רגלך כתיב והתניא רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנס הא מני אחרים היא דתניא אחרים אומרים למקום שרובו הוא נזקר

עירובין
נג:ב

ארבע זוגות היו בה אדם וחיה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולא, שנאמר...

אלא למאן דאמר שני בתים זה לפניו מזה מאי מכפלה שכפולה בזוגות ([בראשית לה, כז](#)) ממרא קרית ארבע א"ר יצחק קרית הארבע זוגות אדם וחיה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולא

עירובין
נג:א

מי הפיל את אברהם אבינו בתוך כבשן האש?

([בראשית יד, א](#)) ויהי בימי אמרפל רב ושמואל חד אמר נמרוד שמו ולמה נקרא שמו אמרפל שאמר והפיל לאברהם אבינו בתוך כבשן האש וחד אמר אמרפל שמו ולמה נקרא שמו נמרוד שהמריד את כל העולם כולו עליו במלכותו

עירובין
נג:א

רב ושמואל, חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו, דכתיב...

([שמות א, ח](#)) ויקם מלך חדש על מצרים רב ושמואל חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו

עירובין
נג:א

על דוד שהיה מפרש ומדקדק בטעמו של דבר, נאמר...

אמר בני יהודה דגלו מסכתא נתקיימה תורתן בידם בני גליל דלא גלו מסכתא לא נתקיימה תורתן בידם דוד גלי מסכתא שאול לא גלי מסכתא דוד דגלי מסכתא כתיב ביה ([תהלים קיט, עז](#)) יראיך יראוני וישמחו < "יראיך יראוני וישמחו" - אוסר את האסור ומתיר את המותר.

עירובין
נג:א

מפתח**על שאול, שלא היה מפרש ומדקדק בטעמו של דבר, נאמר...**עירובין
נד:אשאול דלא גלי מסכתא כתיב ביה (**שמואל א יד, מז**) אל כל אשר יפנה ירשיע

< "ובכל אשר יפנה ירשיע" - ששאול לא היה זוכה להורות כהלכה.

מפתח**מנין שהקב"ה מחל לשאול על אותו עון?**עירובין
נג:בואמר ר' יוחנן מניין שמחל לו הקב"ה על אותו עון שנאמר (**שמואל א כה, ט**) מחר אתה ובניך עמי עמי במחיצתי

< 'על אותו עון' - שהרג את עיר הכהנים, 'במחיצתי' - בעולם הבא, במחיצתו של שמואל הנביא בגן עדן, מכאן שמחל לו הקב"ה על אותו עון.

מפתח**מנין שאם התורה ערוכה ברמ"ח אברים שלך, משתמרת ואם לאו, אינה משתמרת?**עירובין
נד:אאמרה ליה לא כך כתוב (**שמואל ב כג, ה**) ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת

< 'אם ערוכה ברמ"ח אברים' - שלומד בקול, עם כל הגוף, תורתו משתמרת.

מפתח**מנין שהתורה נותנת חיים ומרפא למי שמוציא את לימודו בפה?**עירובין
נד:אא"ל שמואל לרב יהודה שינא פתח פומיך קרי פתח פומיך תני כי היכי דתתקיים ביך ותוריך חיי שנאמר (**משלי ד, כב**) כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה

< "למוציאיהם" - למוציאם בפה.

מפתח**המהלך בדרך ואין עמו לוייה והחש בראשו והחש בגרונו יעסוק בתורה, שנאמר...**עירובין
נד:אא"ר יהושע בן לוי המהלך בדרך ואין עמו לוייה יעסוק בתורה שנאמר (**משלי א, ט**) כי לוית חן הם חש בראשו יעסוק בתורה שנאמר כי לוית חן הם לראשך חש בגרונו יעסוק בתורה שנאמר וענקים לגרורותיך חש במעיו יעסוק בתורה שנאמר רפאות תהי לשרך חש בעצמותי יעסוק בתורה שנאמר ושקוי לעצמותיך חש בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר ולכל בשרו מרפא

< 'ואין עמו לוייה' - אין עמו אנשים שילוהו, ישמרו עליו.

מפתח**מנין ששמחה היא לאיש שיודע לדרוש דבר בעתו?**עירובין
נד:א(**משלי טו, כג**) שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו ל"א אימתי שמחה לאיש במענה פיו בזמן שדבר בעתו מה טוב

< "ודבר בעתו מה טוב" - שדורש הלכות חג בחג.

מפתח**אימתי הלימוד שגור בפי האדם, כאשר הוא לומד כדי לקיים את מה שכתוב בו, שנאמר...**עירובין
נד:אר' יצחק אמר מהכא (**דברים ל, יד**) כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו אימתי קרוב אליך בזמן שבפיך ובלבבך לעשותו**מפתח****מנין שהקב"ה נותן לאדם את בקשתו רק לאחר שהאדם מבטא בקשתו בשפתיו?**עירובין
נד:ארבא אמר מהכא (**תהלים כא, ג**) תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה אימתי תאות לבו נתתה לו בזמן שארשת שפתיו בל מנעת סלה

< "ארשת שפתיו" - ביטוי שפתיים. ולא נענה אם רק מבקש בליבו.

מפתח**אם משים אדם עצמו כערוגה, זו שהכל דשין בה וכבושם זה שהכל מתבשמין בה, תלמודו מתקיים ואם לאו אין תלמודו מתקיים, שנאמר...**עירובין
נד:אמאי דכתיב (**שיר השירים ה, יג**) לחיו כערוגת הבשם אם משים אדם עצמו כערוגה זו שהכל דשין בה וכבושם זה שהכל מתבשמין בה תלמודו מתקיים ואם לאו אין תלמודו מתקיים**מפתח****אם אדם משים עצמו, את לחייו כאבן, זו שאינה נמחית תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו, שנאמר...**עירובין
נד:א(**שמות לא, יח**) לוחות אבן אם אדם משים עצמו את לחייו כאבן זו שאינה נמחית תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו

< 'תלמודו מתקיים בידו' - אינו שוכח תלמודו, כמו האבן שאינה נמחית.

מפתח**מנין שאלמלי, לא נשתברו לוחות הראשונות, לא נשתכחה תורה מישראל?**עירובין
נד:אמאי דכתיב (**שמות לב, טז**) חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות

< "חרות על הלוחות" - חקוק על ליבותיהם של ישראל, לכן לא היתה נשכחת.

מפתח **אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו, שנאמר...**

אמר רב מתנה מאי דכתיב **(במדבר כא, יח)** וממדבר מתנה אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו

עירובין נד:א <> 'משים עצמו כמדבר' - זה שהכל דשין בו - שיש בו מידת הענוה.

מפתח **אם אדם מגיס לבו בתורה, הקב"ה משפילו ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו, שנאמר...**

מאי דכתיב וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגיא א"ל אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה ניתנה לו במתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם מגיס לבו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ומבמות הגיא ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו שנאמר **(ישעיהו מ, ז)** כל גיא ינשא

עירובין נד:א <> 'מגיס ליבו' - מתגאה, "כל גיא ינשא" - הקב"ה מגביהו.

מפתח **רוכבי אתונות, אלו תלמידי חכמים שמהלכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד (בו) תורה צחורות שעושין אותה כצהרים יושבי על מדין שדנין דין אמת לאמיתו והולכי אלו בעלי**

עירובין נד:ב <> **(שופטים ה, ז)** רוכבי אתונות צחורות יושבי על מדין [והולכי על דרך שיחון] רוכבי אתונות אלו תלמידי חכמים שמהלכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד (בו) תורה צחורות שעושין אותה כצהרים יושבי על מדין שדנין דין אמת לאמיתו והולכי אלו בעלי מקרא על דרך אלו בעלי משנה שיחו אלו בעלי תלמוד שכל שיחתן דברי תורה

מפתח **למה נמשלו דברי תורה כדד?**

עירובין נד:ב <> מאי דכתיב **(משלי ה, יט)** אילת אהבים ויעלת חן וגו' למה נמשלו דברי תורה לאילת לומר לך מה אילה רחמה צר וחביבה על בועלה כל שעה ושעה כשעה ראשונה אף דברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה ראשונה ויעלת חן שמעלת חן על לומדיה דדיה ירווך בכל עת למה נמשלו דברי תורה כדד מה דד זה כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם באהבתה תשגה תמיד

מפתח **מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו?**

עירובין נד:ב <> ר"ע אומר מניין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו שנאמר **(דברים לא, יט)** ולמדה את בני ישראל ומניין עד שתהא סדורה בפיהם שנאמר שימה בפיהם

עירובין נד:ב <> "שימה בפיהם" - עד שתהא שגורה בפיהם.

מפתח **מנין שחייב אדם להראות פנים לתלמידו?**

עירובין נד:ב <> ומניין שחייב להראות לו פנים שנאמר **(שמות כא, א)** ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וליגמרו כולהו ממשה כדי לחלוק כבוד לאהרן ובניו וכבוד לזקנים

עירובין נד:ב <> "תשים לפניהם" - טעם המיישב תלמודם.

מפתח **מנין שאין תורה נקנית אלא בסימנין?**

עירובין נד:ב <> אמר רב חסדא אין תורה נקנית אלא בסימנין שנאמר שימה בפיהם אל תקרי שימה אלא סימנה שמעה רב תחליפא ממערבא אזל אמרה קמיה דר' אבהו אמר אתון מהתם מתניתו לה אנן מהכא מתנינן לה **(ירמיהו לא, כ)** הציבי לך ציונים שימי לך וגו' עשו ציונים לתורה

עירובין נד:ב <> "שימה בפיהם" - סימנים בפיהם, 'הציבי לך ציונים' - סימנים כדי לזכור את הלימוד.

מפתח **מנין שציון זה לשון סימן?**

עירובין נד:ב <> ומאי משמע דהאי ציון לישנא דסימנא הוא דכתיב **(יחזקאל לט, טו)** וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון

עירובין נד:ב <> "ציון" - כשהיו רואים עצם אדם היו שמים ציון כדי שבני אדם יתרחקו משם בגלל טומאת מת.

מפתח **מנין שצריך לקבוע עיתים לתורה?**

עירובין נד:ב <> ר' אליעזר אמר מהכא **(משלי ז, ז)** אמור לחכמה אחותי את ומודע לבינה תקרא עשה מודעים לתורה רבא אמר עשה מועדים לתורה

עירובין נד:ב <> "ומדע לבינה תקרא" - עשה מודעים לתורה, אל תקרי מודעים אלא מועדים, קבע עיתים לתורה.

מפתח **התורה לא נמצאת אצל מי שמגביה דעתו עליה או מי שמרחיב דעתו עליה, שנאמר...**

עירובין נד:א <> מאי דכתיב **(דברים ל, יב)** לא בשמים היא ולא מעבר לים היא לא בשמים היא שאם בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה ואם מעבר לים היא אתה צריך לעבור אחריה רבא אמר לא בשמים היא לא תמצא במי שמגביה דעתו עליה כשמים ולא תמצא במי שמרחיב דעתו עליה כים רבי יוחנן אמר לא בשמים היא לא תמצא בגסי רוח ולא מעבר לים היא לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים

עירובין נד:א <> "לא בשמים היא" - התורה לא נמצאת אצל מי שמתגאה.

מפתח**מנין שכל מקום שיש בו חילול ה', אין חולקין כבוד לרב?**עירובין
סג:א

אמר ליה (משלי כא, ל) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' כל מקום שיש בו חילול ה' אין חולקין כבוד לרב

<> "אין חכמה..." אין לחכמה (של הרב) ערך, "לנגד ה'" - כשעושה דבר נגד רצון ה', לכן כל מקום שיש בו חילול השם (כשהרב עושה דבר נגד ההלכה) אין חולקין כבוד לרב.

מפתח**מנין שאף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט?**עירובין
סג:א

אמר רבא בפניו אסור וחייב מיתה שלא בפניו אסור ואין חייב מיתה ושלא בפניו לא והא תניא ר"א אומר לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן מאי דרוש (ויקרא א, ז) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח אמרו אף על פי שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט

<> "ונתנו בני אהרן הכהן..." שהכהן צריך לעשות משהו מעצמו אפילו שאש יורדת מן השמים.

מפתח**מנין שכל המורה הלכה בפני רבו, ראוי להכישו נחש?**עירובין
סג:א

כל המורה הלכה בפני רבו ראוי להכישו נחש שנאמר (איוב לב, ו) ויען אליהוא בן ברכאל הבוזי ויאמר צעיר אני לימים וגו' על כן זחלתי וכתיב (דברים לב, כד) עם חמת זוחלי עפר

<> "צעיר אני לימים ואתם ישישים" - מורה הלכה לפני רבו. "חמת זוחלי עפר" - נחשים.

מפתח**מנין שכל המורה הלכה בפני רבו, נקרא חוטא?**עירובין
סג:א

אמר רבי חנינא נקרא חוטא שנאמר (תהלים קט, יא) בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך רב המנונא רמי כתיב בלבי צפנתי אמרתך וכתיב (תהלים מ, י) בשרתי צדק בקהל רב לא קשיא כאן בזמן שעירא היאירי קיים כאן בזמן שאין עירא היאירי קיים

<> עירא היאירי היה רבו של דוד ודוד לא רצה להורות הלכה בזמן שרבו היה חי. הפסוק הראשון כשרבו היה קיים, הפסוק השני כשלא היה קיים.

מפתח**מנין שיהושע הוזהר על ביטול תורה?**עירובין
סג:ב

לא נענש יהושע אלא בשביל שביטל את ישראל לילה אחת מפריה ורביה שנאמר (יהושע ה, יג) ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא וגו' וכתיב ויאמר (לו) כי אני שר צבא ה' עתה באתי וגו' אמר לו אמש ביטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו ביטלתם תלמוד תורה על איזה מהן באת אמר לו עתה באתי מיד (יהושע ח, יג) וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק ואמר רבי יוחנן מלמד שהלך בעומקה של הלכה

מפתח**כל הישן בחדר שאיש ואשתו שרויין בה, עליו הכתוב אומר...**עירובין
סג:ב

כל הישן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתוב אומר (מיכה ב, ט) נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה

<> "נשי עמי תגרשון" - שהם מתבישים ממנו לקיים מצות פריה ורביה.

מפתח**מנין שכל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה, מאבד הונה של תורה?**עירובין
סד:א

אמר מר הכי האמר ר' אחא בר חנינא מאי דכתיב (משלי כט, ג) ורועה זונות יאבד הון כל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה מאבד הונה של תורה

<> "ורועה זונות" - זונות נוטריקון זו נאה, שאם אומר שמועה זו נאה ארענה "יאבד הון" - שצריך ללמוד הכל ולא רק מה שאוהב ואם עושה כך שוכח תלמודו.

מפתח**כל הנודר ראוי לדוקרו בחרב, אלא שחכמים מתירין לו נדרו, שנאמר...**עירובין
סד:ב

אמר רבי יוחנן מאי פתח ליה רבן גמליאל להווא גברא (משלי יב, יח) יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא כל הבוטה ראוי לדוקרו בחרב אלא שלשון חכמים מרפא

<> "בוטה במדקרות חרב" - מי שמבטא נדר בשפתים ראוי לדוקרו בחרב, אלא ש"ולשון חכמים מרפא" - שיכולים חכמים להתיר את נדרו.

מפתח**רבי אליעזר בן עזריה אומר, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, בטענה שהם שיכורים ואינם נתפשים על מעשיהם, שנאמר...**עירובין
סה:א

יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שחרב בית המקדש ועד עכשיו שנאמר (ישעיהו נא, כא) לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין

<> "שכורת ולא מיין" - מן הגלות.

מפתח**מנין שכל שאינו מתפלל בשעת שיכרות, סוגרין צרות שלא יבואו עליו?**עירובין
סה:א

א"ר חנינא כל המפיק מגן בשעת גאווה סוגרין וחותרין צרות בעדו שנאמר (איוב מא, ז) גאווה אפיקי מגנים סגור חותם צר

<> "גאווה" - מיין, "אפיקי מגנים" - שנמנע מלומר "מגן אברהם", כלומר אם אינו מתפלל בזמן ששתוי, "סגור חותם צר" - סוגרין צרות בעדו.

מפתח**המפייסין אותו בדבר בשעה שליבו טוב ביין, יש בו דומה להקב"ה שנתפייס בריח, שנאמר...**עירובין
סה:אא"ר חנינא כל המתפתה ביינו יש בו מדעת קונו שנאמר (**בראשית ת, כא**) וירח ה' את ריח הניחוח**מפתח****מנין שלא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים?**עירובין
סה:אא"ר חנין לא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים שנא' (**משלי לא, ו**) תנו שכר לאובד וגו'

< "לאובד" - לרשעים, "למרי נפש" - לאבלים.

מפתח**מנין שכל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים, אינו בכלל ברכה?**עירובין
סה:אא"ר חנין בר פפא כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים אינו בכלל ברכה שנא' (**שמות כג, כה**) וברך את לחמך ואת מימך מה לחם שניקה בכסף מעשר אף מים שניקה בכסף מעשר ומאי ניהו יין וקא קרי ליה מים

< "ואת מימך" - הכוונה כאן ליין.

מפתח**מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה, חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבתות בפרהסיא, שנאמר...**עירובין
טב:בכיצד אומר לו רשותי קנויה לך רשותי מבוטלת לך קנה ואין צריך לזכות רב אשי אמר האי תנא הוא דחמירא עליה שבת כע"ז כדתניא (**ויקרא א, ב**) מכם ולא כולכם פרט למומר מכם בכס חלקתי ולא באומות מן הבהמה להביא בני אדם הדומין לבהמה מכאן אמרו מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבתות בפרהסיא

< "מכם קורבן לה" - מכל אחד חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבת בפרהסיא, שנחשבים מומרים לכל התורה כולה.

מפתח**וכמה עיסת המדבר...**עירובין
פג:בכדי עיסותיכם וכמה עיסותיכם כדי עיסת המדבר וכמה עיסת המדבר דכתיב (**שמות טז, לו**) והעומר עשירית האיפה הוא

< "והעומר" - שהיו אוכלים במדבר לפני כניסתם לארץ.

מפתח**מנין שהעולם מתקיים כשיש בו עשירים שמזמנין מזונות לעניים?**עירובין
פא:אאמר לו לכשתגיע אצל אביו אמור לו אל תשגרוהו בכלים הללו לפני רבי מכבד עשירים ר' עקיבא מכבד עשירים כדדרש רבא בר מרי (**תהלים סא, ח**) ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרוהו אימתי ישב עולם לפני אלהים בזמן שחסד ואמת מן ינצרוהו

< "ישב עולם" - העולם מתקיים כשיש "חסד ואמת".

מפתח**אין מניחין תפילין בלילה ובשבתות וימים טובים, שנאמר...**עירובין
צו:אהישן בשמיני בסוכה ילקה אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא ומאן שמעת ליה שבת זמן תפילין ר' עקיבא דתניא (**שמות יג, ז**) ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה ולא לילות מימים ולא כל ימים פרט לשבתות וימים טובים דברי רבי יוסי הגלילי ר' עקיבא אומר לא נאמר חוקה זו אלא לענין פסח בלבד

< "מימים ימימה" - מכאן שאין מניחים תפילין בלילה.

מפתח**אין מניחין תפילין בשבתות וימים טובים, שנאמר...**עירובין
צו:אוהתניא ר"ע אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל (**שמות יג, ט**) והיה לך לאות על ירך מי שצריכין אות יצאו אלו שהן גופן אות

< שבשבת נאמר, "כי אות היא ביני וביניכם" וכן בימים טובים שנאמר בהם "שבתון".

מפתח**מנין שאשה אינה סומכת ידה על ראש קרבנה?**עירובין
צו:בדתנן אין מעכבין את התינוקות מלתקוע הא נשים מעכבין וסתם מתני' רבי מאיר ולא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי דתניא (**ויקרא א, ב**) דבר אל בני ישראל וסמך בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות**מפתח****מנין שכיח בפני רבו חייב מיתה?**עירובין
צט:אאמר ר"ל כיח בפני רבו חייב מיתה שנאמר (**משלי ת, לו**) כל משנאי אהבו מות אל תקרי למשנאי אלא למשנאי והא מינס אניס כיח ורק קאמרינן

< "משנאי אהבו מות" - אם עושה דברים מאוסים לפני רבו חייב מיתה (בידי שמים).

מפתח**מנין שאסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת?**עירובין
צב:באמר רב אסי אסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת משום שנאמר (**משלי יט, ב**) ואץ ברגלים חוטא תני חדא מותר לילך על גבי עשבים בשבת ותניא איך אסור ל"ק הא בלחים הא ביבשים

< "ואץ ברגליים חוטא" - שתולש אותם בהליכתו.

מנין שהכופה אשתו לדבר מצוה, יהיו לו בנים שאינם הגונים?

מפתח

מאי קראה (משלי יט, ב) גם בלא דעת נפש לא טוב תניא נמי הכי גם בלא דעת נפש לא טוב זה הכופה אשתו לדבר מצוה

עירובין
ק:ב

<> "בלא דעת נפש" - שכפאה. "ואין ברגליו חוטא" - שציער אותה, 'לדבר מצוה' - תשמיש.

מנין שבני יששכר היו נבונים?

מפתח

ואילו גבי לאה כתיב (בראשית ל, טז) ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך וכתוב (דברי הימים א יב, לג) ומבני יששכר יודעי בינה

עירובין
ק:ב

<> "שכור שכרתיך" - לכן קראה לו יששכר ובשכר זה שתבעה יעקב לדבר מצוה זכתה שיצאו ממנה, "יודעי בינה" - מבינים דבר מתוך דבר.

מנין שעשר קללות נתקללה חוה?

מפתח

עשר קללות נתקללה חוה דכתיב (בראשית ג, טז) אל האשה אמר הרבה ארבה אלו שני טפי דמים אחת דם נדה ואחת דם בתולים עצבונך זה צער גידול בנים והרונך זה צער העיבור בעצב תלדי בנים כמשמעו ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שיוצא לדרך והוא ימשל בך מלמד שהאשה תובעת בלב והאיש תובע בפה

עירובין
ק:ב

<> הגמרא מונה שבע קללות ורב דימי הוסיף עוד שלוש קללות, עטופה כאבל ומנודה מכל אדם וחבושה בבית האסורין.

לפי שמואל, המכניס תמא שרץ למקדש חייב והמכניס שרץ עצמו פטור, שנאמר...

מפתח

אמר שמואל המכניס תמא שרץ למקדש חייב שרץ עצמו פטור מאי טעמא אמר קרא (במדבר ה, ג) מזכר ועד נקבה תשלחו מי שיש לו טהרה במקוה יצא שרץ שאין לו טהרה

עירובין
ק:ב

<> "מזכר עד נקבה תשלחו" - מה שיש לו טהרה במקוה כגון אדם וכלים, חייב, יצא שרץ שאין לו טהרה במקוה.

מנין שאור זה יום?

מפתח

מיתבי (בראשית א, ה) ויקרא אלהים לאור יום אלמא אור יממא הוא הכי קאמר למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה למחשיך ובא קרא לילה

פסחים
א:ב

מנין שלכוכבים יש אור אך אינם מאירים ולכן אין לומר שאור זה לילה?

מפתח

מיתבי (תהלים קמח, ג) הללוהו כל כוכבי אור אלמא אור אורתא הוא הכי קאמר הללוהו כל כוכבים המאירים אלא מעתה כוכבים המאירים הוא

פסחים
א:ב

איוב מצפה לאור שיגיע עם שחר, מכאן שאור זה יום, שנאמר...

מפתח

מיתבי (איוב ג, ט) יחשכו כוכבי נשפו יקו לאור ואין ואל יראה בעפעפי שחר מדקאמר יקו לאור ואין אלמא אור יממא הוא התם מילט הוא דקא לייט ליה איוב למזליה אמר יהא רעוא דליצפיה הך גברא לנהורא ולא לישיכחיה

פסחים
ב:ב

<> "יחשכו כוכבי נשפו" - יחשכו כוכבי לילה.

דוד התפלל שלא יהיה לו חושך בעולם הבא שדומה ליום ושיהיה לו אור בעולם הזה שדומה ללילה, שנאמר...

מפתח

מיתבי (תהלים קלט, יא) ואומר אך חשך ישופני ולילה אור בעדני אלמא אור יממא הוא התם הכי קאמר דוד אני אמרתי אך חשך ישופני לעוה"ב שהוא דומה ליום עכשיו העולם הזה שהוא דומה ללילה אור בעדני

פסחים
ב:ב

<> מכאן שאור הוא לאו דוקא יום.

מנין שזבחים נאכלים ביום ובלילה אחר היום עד הבוקר?

מפתח

זבחים נאכלים ליום אחד ושלמים נאכלים לשני ימים מה להלן לילה אחר היום אף כאן לילה אחר היום ת"ל (ויקרא יט, ו) ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום בעוד יום הוא נאכל ואינו נאכל לאור שלישי

פסחים
א:ג

מנין שלעולם יספר אדם בלשון נקיה?

מפתח

תניא דבי רבי ישמעאל לעולם יספר אדם בלשון נקיה שהרי בזבז קראו מרכב ובאשה קראו מושב

פסחים
א:ג

<> "והיא יושבת" - שגנאי הוא לאשה לומר רוכבת.

והרי גם באשה, רבקה כתוב לשון מרכב, שנאמר...

מפתח

ובאשה לא כתיב בה מרכב והכתיב (בראשית כד, סא) ותקם רבקה ונערוותיה ותרכבנה על הגמלים התם משום ביערותא דגמלים אורחא היא והכתיב (שמות ד, כ) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור התם

פסחים
א:ג

<> לשון רכיבה נאמר אצל רבקה משום הפחד (גובה הגמל) היתה צריכה לרכב ולא לשבת ואצל ציפוריה לשון רכיבה, שהיתה יחד עם בניה.

<p>מנין שלעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו?</p> <p>לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר (בראשית ז, ה) מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה</p> <p>◊ "איננה טהורה" - ולא אמר הכתוב "טמאה".</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים ג:א</p>
<p>וכן אצל אביגיל כתוב לשון מרכב, שנאמר...</p> <p>והכתיב (שמואל א כה, כ) והיא רוכבת על החמור התם משום ביעתותא דליליא אורחא הוא</p> <p>◊ "היא רוכבת" - משום הפחד בלילה נאמר רוכבת, שתפסה היטב בחמור.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים ב:ב</p>
<p>מנין שכל היום השמיני כשר למילה?</p> <p>דלכולי עלמא אור אורתא הוא מכדי בין לרבי יהודה ובין לר' מאיר חמץ אינו אסור אלא משש שעות ולמעלה ונבדוק בשית וכי תימא זריזין מקדימין למצות נבדוק מצפרא דכתיב (ויקרא יב, ג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו ותניא כל היום כולו כשר למילה אלא שזריזין מקדימין למצות</p> <p>◊ על אף שכתוב ביום השמיני ולכן כל היום השמיני כשר למילה, מצוה למול בבוקר, שזריזים מקדימין למצות.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים א:ד</p>
<p>מנין שזריזין מקדימין למצוות?</p> <p>ותניא כל היום כולו כשר למילה אלא שזריזין מקדימין למצות שנאמר (בראשית כב, ג) וישכם אברהם בבקר</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים א:ד</p>
<p>מצינו י"ד שנקרא ראשון, שנאמר...</p> <p>מצינו י"ד שנקרא ראשון שנאמר (שמות יב, יח) בראשון בארבעה עשר יום לחדש</p> <p>◊ נאמר "ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם" ונאמר כאן "בראשון בארבעה עשר", מכאן שהשבתת שאור בארבעה עשר.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים א:ה</p>
<p>מנין שראשון משמע מעיקרא?</p> <p>רב נחמן בר יצחק אמר ראשון דמעיקרא שמע דאמר קרא (איוב טו, ז) הראשון אדם תולד</p> <p>◊ "הראשון" משמעו בפסוק זה, קודם, שאיוב נשאל האם נולדת לפני אדם הראשון כשה' ברא את העולם, שאתה מבין הנהגת הבורא. מכאן שראשון משמעו קודם.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים א:ה</p>
<p>בשכר שלושה שנקראו ראשון, ראשון של פסח ראשון של חג וראשון של לולב, זכו לשלושה ראשון - להכרית זרעו של עשיו, שנאמר...</p> <p>בשכר שלושה ראשון זכו לשלושה ראשון להכרית זרעו של עשו ולבנין בית המקדש ולשמו של משיח להכרית זרעו של עשו דכתיב (בראשית כה, כה) ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער</p> <p>◊ "הראשון" - שעשיו היה הבכור. ראשון של פסח, שנאמר "אך ביום הראשון תשביתו שאור..". ראשון של חג, שנאמר "ביום בראשון שבתון וביום השמיני שבתון...", ראשון של לולב שנאמר "ולקחתם לכם ביום הראשון...".</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים א:ה</p>
<p>מנין שבנין בית המקדש נקרא ראשון?</p> <p>ולבנין בית המקדש דכתיב (ירמיהו ז, יב) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים א:ה</p>
<p>מנין ששמו של משיח נקרא ראשון?</p> <p>ולשמו של משיח דכתיב (ישעיהו מא, כז) ראשון לציון הנה הנם</p> <p>◊ "מבשר אתן" - בשורת ביאת המשיח.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים א:ה</p>
<p>לפי רבי ישמעאל, צריך להשבית החמץ מזמן שמקריבין קורבן פסח, שנאמר...</p> <p>רבא אמר מהכא (שמות לד, כה) לא תשחט על חמץ דם זבחי לא תשחט הפסח ועדיין חמץ קיים</p> <p>◊ "לא תשחט על חמץ דם זבחי" - מצות השבתת החמץ מזמן ששוחטין את הפסח.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים א:ה</p>
<p>מנין ששלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה?</p> <p>והלא כבר נאמר (שמות יג, ז) לא יראה לך שאור [ולא יראה לך חמץ] בכל גבולך לפי שנא' לא יראה לך שאור שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה</p> <p>◊ 'של אחרים' - של נכרים, 'של גבוה' - של הקדש, מהמילה "לך" בפסוק "ולא יראה לך חמץ" לומדים חכמים, שחמץ של נכרים או של הקדש שנמצא ברשותך אי אתה עובר בבל יראה ובל ימצא, מכיון שאינו שלך.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים ב:ב</p>

לפי תנא קמא, שואלין ודורשין בהלכות פסח שלושים יום לפני הפסח, שנאמר...

מפתח

שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על הפסח שני שנאמר **(במדבר ט, ב)** ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וכתוב **(במדבר ט, ו)** ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם

פסחים
ב:ו

מפסח ראשון עד פסח שני שלושים יום, מזה שמשנה לימד אותם הלכות פסח שני שלושים יום לפני זה, לומדים שגם פסח ראשון לומדים שלושים יום לפני הפסח.

לפי רשב"ג, שואלין ודורשין בהלכות פסח שתי שבתות לפני הפסח, שנאמר...

מפתח

מאי טעמא דרשב"ג שהרי משה עומד בראש החדש ומזהיר על הפסח שנאמר **(שמות יב, ב)** החדש הזה לכם ראש חדשים וכתוב דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות

פסחים
ב:ו

מ'משה עומד בראש חודש' - שבועים לפני פסח, ראש חודש ניסן.

מנין שלשון 'עובר' פירושו 'לפני'?

מפתח

כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אמר ר"נ בר יצחק דאמר קרא **(שמואל ב יח, כג)** וירץ אחימעץ דרך הכר ויעבר את הכושי אביי אמר מהכא **(בראשית לג, ג)** והוא עבר לפניו ואבע"א מהכא **(מיכה ב, יג)** ויעבר מלכם לפניו וה' בראשם

פסחים
ב:ז

מ'כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן' - אומר את הברכה לפני שמקיים את המצוה.

מנין שחיפוש בנר?

מפתח

וחיפוש מנרות דכתיב **(צפניה א, יב)** בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ונרות מנר דכתיב **(משלי כ, כז)** נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם חופש כל חדרי בטן

פסחים
ב:ז

שני הפסוקים מלמדים שחיפוש נעשה בנר.

מנין שצדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה?

מפתח

מאי דכתיב **(תבוקה ג, ד)** ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוזו למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה

פסחים
א:ח

מ'ונוגה כאור תהיה' - לעתיד לבא יהיה אור הצדיקים כאור הנר לעומת אור השכינה שיהיה כאור האבוקה, מכאן שאור האבוקה גדול מאור הנר.

מנין ששלוחי מצוה עלולים להנזק במקום שההיזק שכיח?

מפתח

והאמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין היכא דשכיח היזיקא שאני שנאמר **(שמואל א טז, ב)** ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך

פסחים
ב:ח

מ'שמואל חשש משאול אף שנשלח על ידי הקב"ה, מכאן שכשההיזק ברור שליחי מצוה כן יכולים להנזק.

מנין שגם בחזרה שלוחי מצוה אינם ניזוקין?

מפתח

אין לי אלא בהליכה בחזרה מנין תלמוד לומר **(דברים טז, ז)** ופנית בבקר והלכת לאהליך מלמד שתלך ותמצא אהלך בשלום

פסחים
ב:ח

מ'ופנית בבוקר' - זו החזרה, "והלכת לאוהלך" - בשלום.

לפי רבי יהודה, בודקין שלוש פעמים כנגד שלש השבתות שבתורה, שנאמר...

מפתח

מ"ט דרבי יהודה רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרוייהו כנגד שלש השבתות שבתורה **(שמות יג, ז)** לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור **(שמות יב, ט)** שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם **(שמות יב, טו)** אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם

פסחים
י:ב

גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק, מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן, שנאמר...

מפתח

דתניא גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן משום שנאמר **(במדבר לב, כב)** והייתם נקיים מה' ומישראל

פסחים
ג:א

מ'תמחוי' - שמוכרים אוכל לעניים בזול. "והייתם נקיים" - שלא יחשדו בהם שמכרו לעצמם בזול.

מנין שאין אוכל מטמא אוכל?

מפתח

והא אין אוכל מטמא אוכל דתניא יכול יהא אוכל מטמא אוכל ת"ל **(ויקרא יא, לח)** וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא הוא טמא ואין עושה כיוצא בו טמא

פסחים
יד:א

מ'טמא הוא לכם' - זרע שהוכשר ע"י מים ונטמא ע"י שרץ, הזרע טמא אבל לא האוכל שיגע בו הזרע.

דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם, דם שאין הנפש יוצאה בו אינו קרוי דם, שנאמר...

מפתח

רב שמואל בר אמי דאמר רחמנא **(דברים יב, כג)** רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא הנפש דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם דם שאין הנפש יוצאה בו אינו קרוי דם

פסחים
ב:ז

מ'כי הדם הוא הנפש' - דם שהנפש יוצאה בו נקרא דם ולא דם התמצית ששותת לאחר שהבהמה מתה.

עון הקודשים שנשא אהרון הוא עון טומאה ולא עון פיגול ולא עון נותר, שנאמר...

מפתח

ת"ש (שמות כח, לח) ונשא אהרן את עון הקדשים וכי איזה עון הוא נושא אם עון פיגול הרי כבר נאמר (ויקרא יט, ז) לא ירצה אם עון נותר הרי כבר נאמר (ויקרא ז, יח) לא יחשב הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור

פסחים
כא:ב

< הציץ נושא (מכפר) את עון הקודשים שהוא עון טומאה - שהקלה התורה בעון טומאה של ציבור שמביאים קורבנות למקדש כשהם טמאים.

מנין שחמץ אסור בהנאה?

מפתח

אמר חזקיה מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר (שמות יג, ג) לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה טעמא דכתב רחמנא לא יאכל חמץ הא לא כתב לא יאכל הוה אמינא איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה

פסחים
כא:ב

< "ולא יאכל חמץ" - מזה שנאמר לא יאכל (ולא לא תאכל) לומדים שזה אסור גם באכילה וגם בהנאה.

מנין שנבילה מותרת בהנאה?

מפתח

כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה (משמע) עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה דתניא (דברים יד, כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו' אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה לגר במכירה מנין ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור לנכרי בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכור לנכרי

פסחים
כא:ב

< "לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה" - שמותר לתת את הנבילה (בהמה שמתה בלא שחיטה - במוות טבעי או תאונה) לגר תושב (נכרי שגר בארץ וקיבל על עצמו לא לעבוד עבודה זרה) או למכור לנכרי, בשני המקרים נראה שנבילה אסורה באכילה אבל מותרת בהנאה. 'כל מקום שנאמר לא יאכל' - מכאן לומדת הגמרא שבכל מקום בתורה שנאמר לא יאכל, לא תאכל או לא תאכל זה כולל איסור הנאה אלא אם פירש הכתוב שמותר בהנאה כמו בנבילה.

לפי רבי יהודה, כל איסורים שבתורה אסורין בהנאה, שנאמר...

מפתח

לרבי יהודה דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה (שמות כב, ל) מלכלב תשליכון אותו ואתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה

פסחים
כא:ב

< "לכלב תשליכון אותו" - לפי רבי יהודה, בבשר טריפה (בהמה שיש לה מום כגון חור בריאה) כתוב לכלב תשליכון אותו ובזה יש לו הנאה, ובכל איסורים אחרים כגון בשר חולין שנשחטו בעזרה, לא כתוב לכלב תשליכון אותו ולכן אסורים גם בהנאה.

מנין שעובדי כוכבים ניסכו יין לעבודה זרה?

מפתח

ואימא כמים המתנסכים על גבי המזבח אמר רבי אבהו כמים רוב מידי רוב מים כתיב אלא אמר רב אשי כמים הנשפכין ולא כמים הניסכין ואימא כמים הנשפכין לפני ע"ז התם נמי ניסוך איקרי דכתיב (דברים לב, לח) ישנתו יין נסיכם

פסחים
כא:א

< "יין נסיכם" - יין שהיו מנסכים על גבי המזבח.

מנין שאבר מן החי אסור?

מפתח

והרי אבר מן החי דכתיב (דברים יב, כג) לא תאכל הנפש עם הבשר

פסחים
כא:ב

< "לא תאכל הנפש עם הבשר" - לא תאכל הבשר כשהנפש עדיין בו.

מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח?

מפתח

תניא רבי נתן אומר מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח ת"ל (ויקרא יט, יד) ולפני עור לא תתן מכשול

פסחים
כא:ב

< "ולפני עור לא תתן מכשול" - עוור הוא לאו דוקא שאינו רואה, אלא כל אדם שההלכה נסתרת ממנו.

מנין ששור הנסקל אסור באכילה, גם אם שחטו לאחר שניגמר דינו?

מפתח

והרי שור הנסקל דרחמנא אמר (שמות כא, כח) לא יאכל את בשרו ותניא ממשמע שנאמר (שמות כא, כח) סקול יסקל השור איני יודע שהיא נבלה ונבלה אסורה באכילה ומה ת"ל לא יאכל מגיד לך הכתוב שאם שחטו לאחר שניגמר (את) דינו אסור

פסחים
כא:ב

< "סקול יסקל השור" - אם שחט בעל השור את השור לפני שהוציאו אותו לסקילה, כדי שיוכל לאכל אותו או למכרו, אסור באכילה.

מנין ששור הנסקל אסור בהנאה?

מפתח

אין לי אלא באכילה בהנאה מנין ת"ל (שמות כא, כח) ובעל השור נקי מאי משמע שמעון בן זומא אומר כאדם שאומר לחבירו יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום טעמא דכתב ובעל השור נקי דאי מלא יאכל איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע

פסחים
כא:ב

< "בעל השור נקי" - נקי מכל הנאה ממנו.

<p>מנין שערלה אסורה בהנאה?</p> <p>והרי ערלה דרחמנא אמר (ויקרא יט, כג) ערלים לא יאכל ותניא ערלים לא יאכל אין לי אלא איסור אכילה מנין שלא יהנה ממנו שלא יצבע בו ולא ידליק בו את הנר ת"ל וערלתם ערלתו ערלים לא יאכל לרבות את כולם טעמא דכתב רחמנא וערלתם ערלתו ערלים הא לאו הכי</p> <p><> מכפל המילים "וערלתם ערלתו", לומדים שאסורה באכילה ואסורה בהנאה.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כג:ב</p>
<p>מנין שתרומה מותרת בהנאה לזר?</p> <p>והרי תרומה דרחמנא אמר (ויקרא כב, ז) וכל זר לא יאכל קדש ותנן מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה</p> <p><> "וכל זר לא יאכל קודש" - תרומה אסורה באכילה אבל מותרת בהנאה. 'מערבין' - עירוב תחומין לנזיר ביין ולישראל בתרומה, מכאן שמותרת בהנאה שיכול בעזרתה לצאת מחוץ לתחום.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כג:א</p>
<p>מנין ששיער נזיר אסור בהנאה?</p> <p>ותנן מערבין לנזיר ביין אמר מר זוטרא שאני התם דאמר קרא נזרו שלו יהא רב אשי אמר (במדבר ו, ה) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו גידולו קדוש ואין דבר אחר קדוש</p> <p><> "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו" - מכאן ששיער הנזיר אסור בהנאה.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כג:א</p>
<p>מנין שחדש אסור באכילה ומותר בהנאה?</p> <p>והרי חדש דרחמנא אמר (ויקרא כג, יד) לחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה ותנן קוצר לשחת ומאכיל לבהמה</p> <p><> "ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו" - אכילה אסורה, הנאה מותרת, מותר להאכיל בחדש את בהמתו.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כג:א</p>
<p>מנין ששרצים מותרים בהנאה?</p> <p>והרי שרצים דרחמנא אמר (ויקרא יא, מא) שקץ הוא לא יאכל ותנן צידי חיה ועופות ודגים שנזדמנו להם מינין טמאין מותרין למוכרין לנכרים שאני התם דאמר קרא לכם שלכם יהא אי הכי אפי' לכתחלה נמי שאני הכא דאמר קרא יהיו בהוייתן יהו</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כג:א</p>
<p>לפי חכמים, שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, שנאמר...</p> <p>תניא ר' יוסי הגלילי אומר תמה על עצמך היאך חמץ אסור בהנאה כל שבעה שאני התם דאמר קרא (שמות יג, ז) ולא יראה לך שאור שלך יהא ורבנן שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה</p> <p><> 'של אחרים' - של נכרים, 'של גבוה' - של הקדש, מהמילה "לך" בפסוק "ולא יראה לך חמץ" לומדים חכמים, שחמץ של נכרים או של הקדש שנמצא ברשותך אי אתה עובר בבל יראה ובל ימצא, מכיון שאינו שלך.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כג:א</p>
<p>מנין לפי רבי יהודה שחולין שנשחטו בעזרה, אסורים בהנאה?</p> <p>מהיכא דנפקא ליה לר' יהודה (שמות כב, ל) מלכלב תשליכון אותו קסבר חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא</p> <p><> "לכלב תשליכון אותו" - לומדת הגמרא, אותו תשליכון לכלב ולא חולין שנשחטו בעזרה, לכן טריפה לפי רבי יהודה מותרת בהנאה וחולין שנשחטו בעזרה אסורים בהנאה.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כג:ב</p>
<p>מנין שאמורי קדשים קלים שנותרו צריך לשרוף באש?</p> <p>ואמורי קדשים קלים מנין תלמוד לומר (וכל) בקדש באש תשרף אמר ליה רבי יונתן רבך מהאי קרא קאמר לה (שמות כט, לד) ואם יותר מבשר המלואים ומן הלחם עד הבקר וגו</p> <p><> 'אמורים' - החלקים שנאמר עליהם להקריב על גבי המזבח.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כד:א</p>
<p>מנין שיש אדם שממונו חביב עליו מגופו?</p> <p>אם נאמר (דברים ו, ה) בכל נפשך למה נאמר בכל מאוודך ואם נאמר בכל מאוודך למה נאמר בכל נפשך אלא לומר לך אם יש אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך ויש אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאוודך</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כה:א</p>
<p>מנין לפי חכמים, שבגדי כהונה טעונין גניזה, לפי רבי דוסא, שלא ישתמש בהם ליום כפור אחר?</p> <p>בגדי כהונה דכתיב (ויקרא טז, כג) והניחם שם מלמד שטעונין גניזה הניחא לרבנן דאמרי מלמד שטעונין גניזה אלא לר' דוסא דפליג עלייהו דאמר אבל ראויין הן לכהן הדיוט ומאי והניחם שם שלא ישתמש בהם ביום כפורים אחר</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כז:א</p>
<p>מצוה לשרוף החמץ באש, אבל אם לא מצא עצים ישבית בכל דבר שיכול להשביתו, שנאמר...</p> <p>אמרו לו כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא עצים לשורפו יהא יושב ובטל והתורה אמרה (שמות יב, טו) תשביתו שאור מבתיכם בכל דבר שאתה יכול להשביתו</p> <p><> "תשביתו" - בכל דבר כגון זורקו לאשפה או לנהר.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כז:ב</p>

מפתח חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה, שנאמר...

מפתח

חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה שנאמר (שמות יג, ז) לא יראה לך שאור

פסחים
כח:א

◊ "ולא יראה לך שאור" - שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים (של נכרים), לכן בחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח קנסוהו הז"ל ואסור בהנאה.

מפתח מנין לפי רבי יהודה, שהאוכל חמץ משש שעות ומעלה עובר בלא תעשה?

מפתח

ומנין לאוכל חמץ משש שעות ולמעלה שהוא עובר בלא תעשה שנאמר (דברים טז, ג) לא תאכל עליו חמץ דברי רבי יהודה

פסחים
כח:ב

◊ מזמן שמצוה לשחוט את הפסח אסור לאכול חמץ, "עליו" - על קורבן פסח.

מפתח מנין שהנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו, מוציאין מזה ונותנין לזה?

מפתח

רבי נתן אומר מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל (במדבר ה, ז) ונתן לאשר אשם לו

פסחים
לא:א

◊ "ונתן לאשר אשם לו" - אם ראובן הלוח לשמעון ושמעון ללוי בית דין מוציאין מלוי לתת לראובן.

מפתח מנין שבעל חוב קונה משכון?

מפתח

דא"ר יצחק מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר (דברים כד, ג) ולך תהיה צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון

פסחים
לב:ב

◊ "ולך תהיה צדקה" - אם המלוה אינו קונה את המשכון (העבוט) כשנותן לו את ההלוואה, איזו צדקה זו שנותן ללוה את אשר הוא שלו (של הלוה) כשמחזיר לו את המשכון. "כבא השמש" - בערב.

מפתח לפי תנא קמא, האוכל כזית תרומה בשגגה משלם קרן וחומש, שנאמר...

מפתח

ת"ר האוכל כזית תרומה משלם קרן וחומש אבא שאול אומר עד שיהא בו שוה פרוטה מ"ט דתנא קמא אמר קרא (ויקרא כב, יד) ואיש כי יאכל קדש בשגגה ואכילה בכזית ואבא שאול מאי טעמא אמר קרא ונתן ואין נתינה פחות משוה פרוטה

פסחים
לב:ב

◊ לפי תנא קמא, ישראל שאכל בשוגג כזית תרומה ששייכת לכהן חייב קרן וחומש. ולפי אבא שאול אם אכל שוה פרוטה חייב קרן וחומש.

מפתח מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשיבולים פטור מתרומה גדולה?

מפתח

אמר רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשיבולים פטור מתרומה גדולה שנאמר (במדבר יח, כו) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרת לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר

פסחים
לה:ב

◊ אם הקדים והפריש מעשר ראשון מתבואה שעדיין בשיבולים לפני שהפריש תרומה גדולה, פטור מתרומה גדולה.

מפתח מנין שמעשר שני והקדש ניתן לפדות בכסף?

מפתח

פשיטא לעולם דנפדו ומאי לא נפדו שלא נפדו כהלכתן מעשר שני שפדאו על גב אסימון דרחמנא אמר (דברים יד, כה) וצרת הכסף דבר שיש לו צורה והקדש שחיללו על גבי קרקע דרחמנא אמר (ויקרא כז, יט) ונתן הכסף וקם לו

פסחים
לה:ב

◊ "וצרת הכסף" - שניתן לפדות בכסף שיש לו צורה. 'הקדש שחיללו על גבי קרקע' - שאם רוצה להעביר את הקדושה של ההקדש לקרקע, אינו יכול לעשות כן אלא צריך לפדות בכסף.

מפתח מנין שלא יוצא אדם במעשר שני ידי חובת אכילת מצה?

מפתח

ת"ר יכול יוצא אדם ידי חובתו במעשר שני בירושלים ת"ל (דברים טז, ג) לחם עוניי מה שנאכל באנינות יצא זה שאינו נאכל באנינות אלא בשמחה

פסחים
לא:א

◊ "לחם עוניי" - מצה, מעשר שני נאכל בשמחה ולא באנינות (בצער) שנאמר "לא אכלתי באוני ממנו" ולכן לא יוצאים ידי חובת אכילת מצה שהוא לחם עוניי במעשר שני שנאכל בשמחה.

מפתח מנין שיציקה ולישה כשירה בכל אדם?

מפתח

והכתיב (ויקרא ב, א) ויצק עליה שמן וגו' והביאה אל הכהן מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשירה בכל אדם לישה נהי דבזריזין ליתא במקום זריזין איתא

פסחים
לא:א

◊ רק בפסוק השני נעשה על ידי כהנים, אחרי שהביאה אל הכהנים "וקמץ... ", אבל "ויצק עליה" - ע"י הבעלים.

מפתח מנין שאין אדם יוצא ידי חובת בכורים במצות?

מפתח

תנו רבנן יכול יוצא אדם ידי חובתו בבכורים תלמוד לומר (שמות יב, ט) בכל מושבותיכם תאכלו מצות מצה הנאכלת בכל מושבותיכם יצאו בכורים שאין נאכלין בכל מושבותיכם אלא בירושלים דברי רבי יוסי הגלילי

פסחים
לא:א

◊ בכורים נאכלים בירושלים, שנאמר "והלכת אל המקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם", מצות, "בכל מושבותיכם" - בגבולין (חוץ מירושלים), לכן אין יוצאים חובת בכורים במצות.

מפתח**מנין שמעשר שני שנטמא, פודין אותו אפילו בירושלים?**

דא"ר (אליעזר) מנין למעשר שני שנטמא שפודין אותו אפי' בירושלים ת"ל (**דברים יד, כד**) כי לא תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה שנטמא (**בראשית מג, לד**) וישא משאת מאת פניו

<> "המקום אשר יבחר ה' - בירושלים.

פסחים
לו:ב

מפתח**לפי רבי יהודה, אין לחם אלא האפוי בתנור, שנאמר...**

ור' יהודה סבר אין לחם אלא האפוי בתנור מעיקרא וכיון דמעיקרא לאו בתנור אפייה לאו לחם הוא אמר רבא מאי טעמא דר' יהודה דכתיב (**ויקרא כו, כו**) ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד לחם האפוי בתנור אחד קרוי לחם ושאין אפוי בתנור אחד קרוי לחם

פסחים
לו:ב

מפתח**מנין שצריך לשמור את המצות לשם מצות מצה?**

(**שמות יב, יז**) ושמרתם את המצות מצה המשתמרת לשם מצה יצתה זו שאין משתמרת לשם מצה אלא לשום זבח

פסחים
לח:ב

<> "ושמרתם..." - מצה המשתמרת, ששומרים שלא תבא לידי חימוץ (שלא תבא במגע עם מים).

מפתח**לפי רבי, קורבן פסח אסור לבשל גם בשאר משקין, שנאמר...**

רבי אומר במים אין לי אלא מים שאר משקין מניין ת"ל (**שמות יב, ט**) ובשל מבושל מ"מ מאי בינייהו איכא בינייהו צלי קדר ורבנן האי בשל מבושל

פסחים
מא:א

<> "ובשל מבושל" - מכל מקום, בכל משקה.

מפתח**מנין שצלאו כל צרכו, מותר?**

ת"ר יכול צלאו כל צרכו יהא חייב ת"ל (**שמות יב, ט**) אל תאכל ממנו נא ובשל מבושל במים נא ובשל מבושל אמרתי לך ולא שצלאו כל צרכו

פסחים
מא:א

<> "אל תאכלו ממנו נא" - צלאו כל צרכו כלומר צלאו יותר מדי, אינו חייב מלקות כי מהפסוק לומדים דוקא אם בשלו או לא צלאו מספיק אבל אם צלאו יותר מדי (שרפו) אינו חייב.

מפתח**מנין שאכל ממנו כזית חי, פטור אבל אסור?**

תנו רבנן יכול אכל כזית חי יהא חייב תלמוד לומר אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל נא ובשל אמרתי לך ולא חי יכול יהא מותר תלמוד לומר (**שמות יב, ט**) כי אם צלי אש

פסחים
מא:א

<> מזה שכתוב "אל תאכלו ממנו נא" - מצות לא תעשה שאם עבר ואכל מבושל או נא (לא צלוי מספיק) חייב מלקות, אבל אם אכלו חי פטור (ממלקות) אבל אסור, כי נאמר "כי אם צלי אש..."

מפתח**מנין שבשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא, בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא?**

תלמוד לומר (**שמות יב, ט**) אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש שאין תלמוד לומר כי אם צלי אש ומה תלמוד לומר כי אם צלי אש לומר לך בשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא

פסחים
מא:ב

<> בפסוק הקודם נאמר "ואכלו אותו בלילה ההוא צלי אש" לכן פסוק זה בא להוסיף שבשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא, בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא ומשמע מכאן שאינו חייב מלקות אם אכל נא מבעוד יום.

מפתח**מנין שאם אכל נא ביום, פטור?**

מה נא בלאו אף צלי בלאו בשלמא נא כתיב אל תאכלו ממנו נא אלא צלי מנולן דכתיב (**שמות יב, ח**) ואכלו את הבשר בלילה הזה בלילה אין ביום לא האי לאו הבא מכלל עשה הוא וכל לאו הבא מכלל עשה עשה

פסחים
מא:ב

<> נאמר "בלילה הזה" בלילה ולא ביום, לכן אם עבר ואכל ביום נא, פטור ממלקות כיון שזה לאו הבא מכלל עשה וזה כביטול מצות עשה שאין לוקין על זה.

מפתח**שור או שה שיש בו מום צריך להמיר אותו בכסף לבדק הבית ולא תמימים שאותם צריך להעלות על המזבח, שנאמר...**

רבי יהודה היא דתניא (**ויקרא כב, כג**) שור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו ואתה מתפיס לבדק הבית ואי אתה מתפיס תמימים לבדק הבית

פסחים
מב:א

<> "נדבה תעשה אותו" - אם יש בו מום צריך להמיר אותו בכסף לבדק הבית, ואם אין מום בבהמה אסור להמירה לבדק הבית אלא צריך להקריבה על גבי המזבח.

מפתח**בנות עשירים טופלות אותן בסולת, בנות מלכים בשמן המור, שנאמר...**

בנות עשירים טופלות אותן בסולת בנות מלכים בשמן המור שנא' (**אסתר ב, יב**) ששה חדשים בשמן המור

פסחים
מג:א

<> שהגיעו לפרקן ולא הגיעו לשנים.

מפתח

ובבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי אסורים בפסח, שנאמר...
ורב יהודה מ"ט לא אמר כרב נחמן אמר לך עד כאן לא קאמר ר"א התם אלא חמץ דגן גמור ע"י תערובת אבל נוקשה בעיניה לא אמר תניא כוותיה דרב יהודה (שמות יב, כ) כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי < אלו הן תערובות חמץ שאם אכל אותם בפסח אינו ענוש כרת, כי רק על חמץ נאמר "ונכרתה..." , אוכל מחמצת עובר בלאו.

פסחים
מג:א

מפתח

מנין שעל חמץ דגן גמור ענוש כרת ועל עירובו בלאו?
יכול יהא ענוש כרת ת"ל (שמות יב, טו) כי כל אוכל חמץ ונכרתה על חמץ דגן גמור ענוש כרת ועל עירובו בלאו < תערובת חמץ עובר בלאו שנאמר "כל מחמצת לא תאכלו".

פסחים
מג:א

מפתח

השוה הכתוב איש לאשה לכל עונשין שבתורה, שנאמר...
וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא (במדבר ה, ו) איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם השוה הכתוב איש לאשה לכל עונשין שבתורה < כל מצוות לא תעשה, חייבין על שגגתן חטאת.

פסחים
מג:א

מפתח

מנין שכל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר?
אמר רבי יוחנן כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה (במדבר ו, ג) משרת וזעירי אמר אף שאור בל תקטירו כמאן כר"א דדריש כל < "וכל משרת ענבים" - אם טבל הנזיר לחם ביון, כל המאכל נמדד בכזית לחיוב מלקות, כיון שכתוב משרת ענבים.

פסחים
מג:ב

מפתח

מנין שאיסורי נזיר מצטרפים זה עם זה בכזית לחיבו קורבן חטאת?
א"ל רב אשי לרב כהנא אלא הא דתניא (במדבר ו, ד) מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לימד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה < מזה שכתוב "מחרצנים ועד זג" לומדים שמצטרפים זה עם זה, כי מספיק היה לכתוב "מכל אשר יעשה מגפן היין". 'שמצטרפים זה עם זה' - חרצנים וזג בחישוב הכזית.

פסחים
מה:א

מפתח

מנין שעבודה זרה אסורה בהנאה?
עצי אשירה ואזהרה מהכא (דברים יג, יח) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם אמר ליה רב אחא בריה דרבא לאביי ונלקי נמי משום (דברים ז, כו) ולא תביא תועבה אל ביתך < "ולא ידבק בידך מאומה" - שיש איסור הנאה מעבודה זרה.

פסחים
מח:א

מפתח

מנין שאסור להשחית דברים של קדושה?
ואזהרה מהכא (דברים יב, ג) ואשיריהם תשרפון באש לא תעשון כן לה' אלהיכם < על עבודה זרה כתוב שצריך לנתץ ולשבר ובסמוך נאמר "לא תעשון..." , מכאן שאסור למחוק את שם ה' בספר תורה, תפילין ומזוזות.

פסחים
מח:א

מפתח

מנין שכל הנהנה מסעודת הרשות, לסוף גולה?
כל הנהנה מסעודת הרשות לסוף גולה שנא' (עמוס ו, ד) ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק וכתוב לכן עתה יגלו בראש גולים < 'סעודת הרשות' - סעודה באכילה מופרזת שאינה סעודה של מצוה. "כרים" - כבשים.

פסחים
מט:א

מפתח

ולא ישא בת עמי הארץ מפני שהן שקץ ונשותיהן שרץ ועל בנותיהן הוא אומר...
ולא ישא בת עמי הארץ מפני שהן שקץ ונשותיהן שרץ ועל בנותיהן הוא אומר (דברים כז, כא) ארור שוכב עם כל בהמה < "ארור שוכב עם כל בהמה" - שכיון שאינן מבינים תורה הם כבהמה.

פסחים
מט:ב

מפתח

מנין שעם הארץ אסור לאכול בשר בהמה?
תניא ר' אומר עם הארץ אסור לאכול בשר (בהמה) שנאמר (ויקרא יא, מו) זאת תורת הבהמה והעוף < "זאת תורת הבהמה..." מי שלומד תורה מותר באכילת בשר, מי שלא לומד תורה אסור באכילת בשר.

פסחים
מט:ב

מפתח

לפי רבי יהודה, חייב בברכת המזון באכילה שיש בה שביעה שזה בכביצה, שנאמר...
רבי מאיר סבר (דברים ת, ז) ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית ורבי יהודה סבר ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה ואיזו זו בכביצה

פסחים
מט:ב

כל העוסק בתורה לפני עם הארץ, כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר...

מפתח

תנא רבי חייא כל העוסק בתורה לפני עם הארץ כאילו בועל ארוסתו בפניו שנאמר **(דברים לג, ד)** תורה צוה לנו משה מורשה אל תקרי מורשה אלא מאורסה

פסחים
מט:ב

< > אל תקרי מורשה אלא מאורסה - כשאדם עוסק בתורה הוא כביכול מאורס אליה וכשרואה עם הארץ שהתלמיד חכם עוסק בתורה והוא לא, הוא מתבייש בזה, כיון שמה שנאמר "מורשה קהלת יעקב" היא לכל קהילות יעקב, גם לעם הארץ, לכן נאמר כאילו בועל ארוסתו (של עם הארץ) בפניו.

אמר הקב"ה, לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת, שנאמר...

מפתח

לא כעולם הזה העולם הבא עולם הזה נכתב ביו"ד ה"א ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביו"ד ה"א ונכתב ביו"ד ה"א סבר רבא למדרשה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב ר' אבינא רמי כתיב **(שמות ג, טו)** זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור אמר הקב"ה לא כשאני נכתב אני נקרא ונכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת

פסחים
נא:

מנין שספיחין אסורים?

מפתח

וחכ"א כל הספיחין אסורים ותרוייהו אליבא דר' עקיבא דתניא **(ויקרא כה, כ)** הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו א"ר עקיבא וכי מאחר שאין זורעין מהיכא אוספין מכאן לספיחין שהן אסורין

פסחים
נא:ב

< > 'ספיחין' - ירקות שצמחו מעצמם מזרעים שנפלו בשעת הקצירה לפני השמיטה, גזירה שמא יזרעו בשמיטה.

כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמה שבבית, כלה לחיה אשר בשדה כלה לבהמתך מן הבית, שנאמר...

מפתח

מנא הני מילי אמר רב חמא בר עוקבא א"ר יוסי בר חנינא אמר קרא **(ויקרא כה, ז)** ולבהמתך ולחיה אשר בארץ כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמה שבבית כלה לחיה אשר בשדה כלה לבהמתך מן הבית

פסחים
נג:ב

< > "ולבהמתך ולחיה אשר בארץ" - כל זמן שהחיה בשדה אוכלת מפירות שביעית, האכל לבהמתך בבית מפירות שביעית.

סימן להרים מילין, סימן לעמקים דקלים, סימן לנחלים קנים, סימן לשפלה שקמה, שנאמר...

מפתח

רבן שמעון בן גמליאל אומר סימן להרים מילין סימן לעמקים דקלים סימן לנחלים קנים סימן לשפלה שקמה ואף על פי שאין ראה לדבר זכר לדבר שנאמר **(מלכים א, כז)** ויתן המלך את הכסף בירושלים כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים אשר בשפלה

פסחים
נג:א

< > שקמה שגדילה בשפלה.

כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים, זוכה ויושב בישיבה של מעלה, שנאמר...

מפתח

כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנא' **(קהלת ז, יב)** כי בצל החכמה בצל הכסף

פסחים
נג:ב

< > 'בישיבה של מעלה' - בעולם הבא, "החכמה תחיה בעליה" - תזכה את בעל הכסף שתמך בחכם, בחיי העולם הבא.

בין שאמרו להדליק את הנר בלילי יוה"כ ובין שאמרו שלא להדליק שניהן לדבר אחד נתכוונו, שנאמר...

מפתח

תנא בין שאמרו להדליק ובין שאמרו שלא להדליק שניהן לדבר אחד נתכוונו אמר רב יהושע דרש רבא **(ישעיהו ס, כא)** ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו' בין שאמרו להדליק ובין שאמרו שלא להדליק שניהם לא נתכוונו אלא לדבר אחד

פסחים
נג:ב

< > 'בין שאמרו להדליק' - שלא יבא לידי תשמיש, כי אסור לשמש לאור הנר. 'ובין שאמרו שלא להדליק' - שלא יראה את אשתו ויתאוהו לה.

מנין שאיש תבונה, לכשיחקור היטב את מחשבת החכם, יוכל להבין אותה, גם כשמסתיר אותה בעומק ליבו?

מפתח

ר"ש בן אלעזר אומר יום הכפורים שחל להיות בשבת אף במקום שאמרו שלא להדליק מדליקין מפני כבוד השבת ועני רבי יוחנן בתריה וחכמים אוסרים א"ל עדא תהא קרי עליה רב יוסף **(משלי כ, ה)** מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה מים עמוקים עצה בלב איש זה עולא ואיש תבונה ידלנה זה רבה בר בר חנה

פסחים
נג:ב

מנין שתורה נבראה קודם בריאת העולם?

מפתח

שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם ואלו הן תורה ותשובה וגן עדן וגיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש ושמו של משיח תורה דכתיב **(משלי ת, כב)** ה' קנני ראשית דרכו

פסחים
נא:

< > התורה אומרת ה' קנני - ה' ברא אותי (כמו שאמר חוה "קניתי איש את ה' " שהיתה שותפה בבריאת קין), "קדם מפעליו" - קודם בריאת העולם.

מנין שתשובה נבראה קודם בריאת העולם?

מפתח

תשובה דכתיב **(תהלים צ, ב)** בטרם הרים יולדו וכתיב **(תהלים צ, ג)** תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם

פסחים
נא:

< > "בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל" - טרם בריאת העולם. "תשב אנוש עד דכא" - הקב"ה מחכה לאדם שישוב בתשובה עד לדכוכה של נפש, עד רגעיו האחרונים.

מפתח**מנין שגן עדן נברא קודם בריאת העולם?**פסחים
נד:אגן עדן דכתיב ([בראשית ב, ה](#)) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם

< "מקדם" - קודם בריאת העולם, הקב"ה ברא את גן עדן ואחרי כן "וישם שם את האדם" שהוא נזר הבריאה.

מפתח**מנין שגיהנום נברא קודם בריאת העולם?**פסחים
נד:אגיהנם דכתיב ([ישעיהו ל, לג](#)) כי ערוך מאתמול תפתה כסא הכבוד

< "כי ערוך מאתמול" - מוכן מלפני בריאת העולם. "תפתה" - גיהנום, שכל המתפתה מיצרו נופל בו. אש ועצים "נשמת ה' כנחל גפריית" - שמזככת את הנשמה ומביאה אותו לחיי העולם הבא.

מפתח**מנין שכסא הכבוד ובית המקדש נבראו קודם בריאת העולם?**פסחים
נד:אובית המקדש דכתיב ([ירמיהו יז, יב](#)) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו

< "מרום מראשון" - לפני בריאת העולם.

מפתח**מנין ששמו של משיח נברא קודם בריאת העולם?**פסחים
נד:אשמו של משיח דכתיב ([תהלים עב, יז](#)) יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו

< "לפני שמש" - לפני בריאת (השמש) העולם. "ינון" - שמו של משיח (כמו ינון ואליה אנוכי שולח).

מפתח**לפי רבא, מפסיקין מעט בין "היום" ל"על לבבך", שנאמר...**פסחים
נד:אאמר רב יהודה אומרים ([דברים ו, ד](#)) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין רבא אמר מפסיקין היו אלא שהיו אומרים היום על לבבך דמשמע היום על לבבך ולא מחר על לבבך

< "היום על לבבך" - שאם לא יפסיק מעט, זה נשמע, היום ולא מחר.

מפתח**מנין שביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה?**פסחים
נד:אדאמר רשב"ל ([בראשית מט, א](#)) ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו

< "באחרית הימים" - קץ הימין. כיון שנסתלקה ממנו שכינה וחשש שמא יצא ממנו פסול, הרגיעו אותו בניו ואמרו, "שמע ישראל (יעקב) ה' אלוקינו...".

מפתח**מנין שעזו וכבש שקולים בהבאת קורבן?**פסחים
נד:בר"ש אומר כבשים קודמים לעזים בכל מקום יכול מפני שמובחרין במינן ת"ל ([ויקרא ד, לב](#)) אם כבש יביא קרבנו מלמד ששניהן שקולין כאחד רבינא אמר אפילו מקרא נמי לא קרא דכתיב ([ויקרא ג, ז](#)) אם כבש אם עז אי בעי כבש לייתיה אי בעי עז לייתיה**מפתח****מנין שתמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה?**פסחים
נד:אר' יהושע בן לוי דאמר קרא ([במדבר כח, ד](#)) את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים חלקהו לבין שני ערבים ב' שעות ומחצה לכאן שתי שעות ומחצה לכאן ושעה אחת לעשייתו

< "בין הערבים" - שמונה וחצי שעות מהנץ החמה.

מפתח**מנין שלא יהיה דבר קרב לפני תמיד של שחר?**פסחים
נד:בתנו רבנן מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר ([ויקרא ו, ה](#)) וערך עליה העולה מאי תלמודא אמר רבא ([ויקרא ג, ג](#)) העולה עולה ראשונה

< "תוקד בו לא תכבה" - קורבן התמיד. "בבוקר בבוקר" - עולה ראשונה.

מפתח**מנין שאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים?**פסחים
נד:בומנין שאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים ת"ל ([ויקרא ו, ה](#)) והקטיר עליה חלבי השלמים מאי תלמודא אמר אביי עליה שלמים ולא על חבירתה שלמים

< קורבנות שלמים רק אחרי תמיד של שחר ולא אחרי חברתה, תמיד של בין הערבים.

מפתח**מנין שאין לך עבודה שכשירה מערב עד בוקר, אלא הטבת הנרות?**פסחים
נד:אמאי טעמא אמר קרא ([שמות כז, כא](#)) יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר אותו מערב עד בוקר ואין דבר אחר מערב עד בוקר ואיתקש קטרת לנרות

מפתח מנין שאין לך דבר שקודם לתמיד של שחר, אלא קטרת בלבד?

מפתח

תנו רבנן אין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת בלבד שנאמר בה בבקר בבקר ויוקדם קטרת דבר שנאמר בו בבקר בבקר דכתיב (שמות ל, ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר לדבר שלא נאמר בו אלא בקר אחד

פסחים
נט:א

◇ גם בקטורת נאמר "בבוקר בבוקר".

מפתח מנין שכהנים צריכין להקטיר האמורין קודם שיזכו בחזה ובשוק?

מפתח

דתניא יכול יהו כהנים רשאים בחזה ושוק קודם הקטרת אמורין תלמוד לומר (ויקרא ז, לא) והקטיר הכהן את החלב המזבחה והדר (ויקרא ז, לא) והיה החזה לאהרן ולבניו

פסחים
נט:ב

◇ קודם "והקטיר" ואחרי כן "והיה החזה".

מפתח מנין שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין?

מפתח

וכמה דכהנים לא אכלי בשר בעלים לא מתכפרי דתניא (שמות כט, לג) ואכלו אותם אשר כפר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין

פסחים
נט:ב

◇ "ואכלו אותם" - הכהנים, "כופר בהם" - הבעלים.

מפתח מנין שאפילו אם נטמאו אמורין או אבדו, זכאין הכהנים בחזה ובשוק?

מפתח

דתניא יכול נטמאו אמורין או שאבדו לא יהו כהנים זכאין בחזה ושוק תלמוד לומר (ויקרא ז, לא) והיה החזה לאהרן ולבניו

פסחים
נט:ב

◇ "והיה החזה" - מכל מקום.

מפתח מנין שמותר להשאיר את האימורים של קורבן פסח כל הלילה, אבל לא עד הבוקר?

מפתח

רב ספרא לרב כתיב (שמות לד, כה) לא ילין לבקר זבח חג הפסח לבקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין

פסחים
נט:ב

מפתח מנין שאסור להקריב קורבן של חול בשבת וקורבן של חול ביום טוב?

מפתח

והכתיב (במדבר כה, י) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב

פסחים
נט:ב

◇ וגם יום טוב נקרא שבת.

מפתח מנין שאם שחט את הפסח קודם חצות, פסול?

מפתח

שחטו קודם חצות פסול משום שנא' (שמות יב, ו) בין הערבים

פסחים
סא:א

◇ 'חצות' - חצות היום, שכתוב "בין הערבים" - שזה לאחר חצות היום.

מפתח מנין שאין הפסח נשחט, אלא למנויו ואם נשחט שלא למנויו זה מעכב?

מפתח

דת"ר (שמות יב, ד) במכסת מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויו יכול שחטו שלא למנויו יהא כעובר על המצוה וכשר ת"ל במכסת תכוסו הכתוב שנה עליו לעכב

פסחים
סא:א

◇ "במכסת נפשות... תכוסו", כיון שנכתב פעמים משמע שזה מעכב אם לא נשחט למנויו.

מפתח מנין שהפסח נשחט בשלש כתות?

מפתח

הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר (שמות יב, ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל

פסחים
סד:א

◇ "קהל", "עדת", "ישראל", הרי זה שלוש כיתות.

מפתח ומנין שאת דם העולה שופכים אל יסוד המזבח?

מפתח

ועולה גופה מנלן אמר קרא (ויקרא ד, ז) אל יסוד מזבח העולה אלמא עולה טעונה יסוד

פסחים
סה:א

מפתח מנין שדם שהנפש יוצאה בו מכפר, דם שאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר?

מפתח

רבי יהודה לטעמיה דאמר דם התמצית דם מעליא הוא דתניא דם התמצית באזהרה רבי יהודה אומר בהיכרת והאמר ר' אלעזר מודה ר' יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנא' (ויקרא ז, יא) כי הדם הוא בנפש יכפר דם שהנפש יוצאה בו מכפר דם שאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר

פסחים
סא:א

◇ 'דם שהנפש יוצאה בו' - דם ששותת בזמן השחיטה, 'דם שאין הנפש יוצאה בו' - נקרא גם דם התמצית, הדם ששותת לאחר שהבהמה מתה. 'מכפר' - כשנזרק על גבי המזבח.

מנין ששוחטין את הפסח גם בשבת?

מפתח

אמר לו ר' אליעזר עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה (במדבר ט, ב) במועדו בין בחול בין בשבת אמר לו רבי הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת

פסחים
ס:א

◁ "במועדו" - ואפילו בשבת.

מנין שעולת התמיד קרבה בשבת?

מפתח

אמר קרא (במדבר כה, ז) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד מכלל [עולה] דתמיד קרבה בשבת

פסחים
ס:א

◁ "עולת שבת בשבתו" - קורבן מוסף שנוסף לקורבן התמיד מקריבין בשבת.

כל המתיהר, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת כדבורה, שנאמר...

מפתח

כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו מהלל דאמר מר התחיל מקנטרן בדברים וקאמר להו הלכה זו שמעתי ושכחתי אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו מדבורה דכתיב (שופטים ה, ז) חדלו פרזון בישראל חדלו עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל וגו' וכתיב (שופטים ה, יב) עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר

פסחים
ט:ב

◁ דבורה התיירה בזה שאמרה שבזמנה "חדלו פרזון בישראל" שלא היו צריכים לשבת בערים המוקפות חומה מפני האויבים ובכך השפילה את המנהיגים שלפניה, לכן אבדה את רוח הקודש עד שצריכה היתה לומר "עורי עורי...".

כל המתיהר, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת כמשה, שנאמר...

מפתח

כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו ממשה דכתיב (במדבר לא, יד) ויקצוף משה על פקודי החיל וגו' וכתיב (במדבר לא, כא) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה וגו' מכלל דמשה איעלם מיניה

פסחים
ט:ב

◁ כשקצף משה על פיקודי החיל, התגאה ולכן אלעזר הכהן המשיך לדבר עם אנשי הצבא.

כל המתיהר, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת כאלישע, שנאמר...

מפתח

אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו מאלישע דכתיב (מלכים ב, ג, יד) לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך וגו' וכתיב (מלכים ב, ג, טו) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' וגו'

פסחים
ט:ב

◁ אלישע התייהר ליהורם מלך ישראל שהיה רשע ואמר שהוא מוכן להפגש עמו רק בזכות יהושפט מלך יהודה שהיה צדיק, לכן אבד נבואתו והיה צריך את המנגן (הניגון מעורר את הנבואה).

כל שכועס, אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורדין אותו כאליאב, שנאמר...

מפתח

כל שכועס אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורדין אותו מנלן מאליאב שנאמר (שמואל א, ז, כח) ויחר אף אליאב בדוד ויאמר למה [זה] ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את זדונך ואת רוע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת

פסחים
ט:ב

◁ "וישמע אליאב אחיו" - כיון שכעס אליאב על דוד, ה' מאס בו מלהיות למלך.

מנין שאיש נדחה לפסח שני ואין ציבור נידחין לפסח שני?

מפתח

אמר רבי יוחנן דאמר קרא (במדבר ט, ז) איש איש כי יהיה טמא לנפש איש נדחה לפסח שני ואין ציבור נידחין לפסח שני

פסחים
ט:ב

◁ "איש איש" - הכפילות של איש באה ללמד דוקא איש ולא ציבור.

מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו פטור, שנאמר...

מפתח

אמר רב חסדא מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו פטור שנאמר (ויקרא יג, מו) בדד ישב מחוץ למחנה מושבו בדד ישב לבדו ישב מחוץ למחנה מושבו הכתוב נתקו לעשה

פסחים
ס:א

◁ 'לפנים ממחיצתו' - בתוך החומה וכיון שזה לא הנייתק לעשה, הלאו הוא לא להכנס למחנה והעשה זה "בדד ישב". לאו הנייתק לעשה אין לוקין עליו, לכן אומר רב חסדא שפטור ממלקות.

וטמא מת מותר ליכנס למחנה לויא ולא טמא מת בלבד אמרו אלא אפילו מת עצמו, שנאמר...

מפתח

וטמא מת מותר ליכנס למחנה לויא ולא טמא מת בלבד אמרו אלא אפילו מת עצמו שנאמר (שמות יג, ט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו

פסחים
ס:א

◁ 'טמא מת' - משה, 'ואפילו מת עצמו' - יוסף.

לפי רבי יהודה, זבים יושבים בנפרד מטמאי מתים, שנאמר...

מפתח

יכול יהו זבין וטמאי מתים משתלחין למחנה אחת תלמוד לומר (במדבר ה, ג) ולא יטמאו את מחניהם ליתן מחנה לזה ומחנה לזה דברי רבי יהודה

פסחים
ס:א

◁ "מחניהם" - ברבים, מכאן שזבים וטמאי מתים יושבים בנפרד.

מפתח אור החמה ואור הלבנה יתמעטו בעולם הבא ויגדלו שבעתים בימות המשיח, שנאמר...

רב חסדא רמי כתיב (ישעיהו כד, כג) וחפרה הלבנה ובושה החמה וכתיב (ישעיהו ל, כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים לא קשיא כאן לעולם הבא כאן לימות המשיח

⟨ "וחפרה הלבנה ובושה החמה" - בימות המשיח אור החמה והלבנה יגברו ובעולם הבא יפחתו כיון שיתבישו מאור השכינה. ⟩

מפתח

פסחים
סח:א

מפתח לפי רבי יהושע, החג חציו לה' וחציו לכם, שנאמר...

כתוב אחד אומר (דברים טז, ח) עצרת לה' אלהיך וכתוב אחד אומר (במדבר כט, לה) עצרת תהיה לכם ר' אליעזר סבר או כולו לה' או כולו לכם ור' יהושע סבר חלקהו חציו לה' וחציו לכם

⟨ "עצרת לה' אלוקיך" - חציו לה', "עצרת תהיה לכם" - חציו לכם. ⟩

מפתח

פסחים
סח:ב

מפתח מנין שבשבת בעינין לכם?

אמר רבה הכל מודים בשבת דבעינין נמי לכם מ"ט (ישעיהו נח, יג) וקראת לשבת עונג

⟨ "וקראת לשבת עונג" - לכם - שמצוה להתענג בשבת. ⟩

מפתח

פסחים
סח:ב

מפתח מנין שגם בפורים בעינין לכם?

אמר רב יוסף הכל מודים בפורים דבעינין נמי לכם מ"ט (אסתר ט, כב) ימי משתה ושמחה כתיב ביה

⟨ "ימי משתה ושמחה" - לכם - שמצוה לעשות סעודת פורים. ⟩

מפתח

פסחים
סח:ב

מפתח כל האוכל ושותה בתשעה בתשרי, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי, שנאמר...

דתני חייא בר רב מדפתי (ויקרא כג, לב) וענייתם את נפשותיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה (הם) מתענין והלא בעשירי מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי

⟨ על אף שמתחילים להתענות בערב, אחרי שקיעת החמה שזה כבר עשירי, לכן "בתשעה לחודש" הכונה מבעוד יום שעדיין מותר לאכול ומכאן לומדים שאם אוכל בתשיעי כאילו מתענה. ⟩

מפתח

פסחים
סח:ב

מפתח מנין שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ?

והא"ר אלעזר אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתו

⟨ "אם לא בריתי יומם ולילה" - העולם מתקיים בזכות שעם ישראל מקיימים את הברית עם הקב"ה ללמוד תורה יומם ולילה. ⟩

מפתח

פסחים
סח:ב

מפתח מנין שחגיגה אינה דוחה שבת?

ורבנן מ"ט לא דחי שבת הא ודאי קרבן ציבור הוא א"ר אילעא משום רבי יהודה בן ספרא אמר קרא (ויקרא כג, מא) וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה שבעה שמונה הוּו אלא מכאן לחגיגה שאינה דוחה את השבת

⟨ "חג לה' שבעת ימים" - והרי שמונה ימי החג יחד עם שמיני עצרת, מכאן שאין מקריבים קורבן חגיגה בשבת. ⟩

מפתח

פסחים
עב:ב

מפתח מנין ששלמים ששחטן מערב יום טוב, אינו יוצא בהן לא משום שמחה ולא משום חגיגה?

אמר רבי אלעזר שלמים ששחטן מערב י"ט אינו יוצא בהן לא משום שמחה ולא משום חגיגה משום שמחה דכתיב (דברים כז, ז) וזבחת ושמחת בעינין זביחה

⟨ כיון שצריך שתהיה שמחה עם הזביחה כמו שנאמר בפסוק "וזבחת"..." ושמחת", אין הזביחה בערב יום טוב נחשבת כי השמחה היא רק בהג עצמו. ⟩

מפתח

פסחים
עב:ב

מפתח מנין שצריך להיות שמח גם בשמיני עצרת?

לימא מסייע ליה (דברים טז, טו) והיית אך שמח לרבות לילי י"ט האחרון לשמחה אתה אומר לילי י"ט האחרון או אינו אלא לילי יום טוב הראשון תלמוד לומר אך (שמח) חלק

⟨ "והיית אך שמח" - והרי כבר נאמר "ושמחת בחגך", אלא שזה בא לרבות את ליל שמיני עצרת. ⟩

מפתח

פסחים
עא:א

מפתח לפי רבי יהושע, היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, כל הקרבנות כולן שהקריב על גבי המזבח כשרין, שנאמר...

דתנן היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה כל הקרבנות כולן שהקריב על גבי המזבח פסולין ור' יהושע מכשיר ואמרינן מ"ט דר' יהושע דכתיב (דברים לג, יא) ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה

⟨ מהפסוק לומדים שאין עבודת הכהנים נפסלת למפרע, אבל מכאן ולהבא עבודתו פסולה. ⟩

מפתח

פסחים
עב:ב

מפתח מנין שאדם שבית דין גזרו עליו מיתה, צריכים לברור לו מיתה יפה?

ונעביד לה חמי האור משום דר"ג דאמר ר"ג אמר קרא (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה

⟨ 'ברור לו מיתה יפה' - אפילו שחייב מיתה, מצוה לאהוב אותו. ⟩

מפתח

פסחים
עא:א

מנין שראש חדש נקרא מועד?

מפתח

קמ"ל דראש חדש איקרי מועד כדאביי דאמר אביי תמוז דהאי שתא מלויי מליוה דכתיב ([איכה א, טו](#)) קרא עלי מועד לשבור בחורי

פסחים
ע:א

⟨ "קרא עלי מועד" - ראש הודש תמוז. ⟩

לפי רבי יהושע, אם אין דם אין בשר, אם אין בשר אין דם, שנאמר...

מפתח

נימא מתניתין דלא כרבי יהושע דתניא ([דברים יב, כז](#)) ועשית עולותיך הבשר והדם רבי יהושע אומר אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם

פסחים
א:א

⟨ "ועשית עולותיך הבשר והדם" - אם אין הדם ראוי לזריקה אז גם לא מקריבים את הבשר, ואם אין הבשר ראוי להקרבה או לאכילה אז לא זורקים את הדם. ⟩

מנין שכל ישראל יוצאין בפסח אחד?

מפתח

מנין שכל ישראל יוצאין בפסח אחד ת"ל ([שמות יב, ו](#)) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים וכי כל הקהל שוחטין והלא אין שוחט אלא אחד אלא מלמד שכל ישראל יוצאין בפסח אחד

פסחים
ע:ב

⟨ "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל" - מכאן גם לומדים ששלוחו של אדם כמותו, שכאן כל הקהל ממנים שליח, אדם אחד שישחט עבורם. ⟩

ר"א בן מתאי אומר, אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה, שנאמר...

מפתח

ר"א בן מתאי אומר אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה שנאמר ([דברים טז, ה](#)) לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך

פסחים
א:פ

⟨ "באחד" - אם מספר הטמאים עולה על מספר הטהורים באחד, אין הציבור יכול להקריב את הפסח בטומאה אלא צריך שהטמאים יעלו על הטהורים בשנים. ⟩

מנין שכל מקום שציבור עושים פסח ראשון, עושה היחיד פסח שני, אין הציבור עושה פסח ראשון אין היחיד עושה פסח שני?

מפתח

כל היכא דעבדי ציבור בראשון עביד יחיד בשני כל היכא דלא עבדי ציבור בראשון לא עביד יחיד בשני אמר להו שמואל זילו אמרו ליה לאבא ([במדבר ט, ב](#)) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו

פסחים
א:פ

⟨ אם זבים רבים וטמאי מתים מועטים, אין הזבים עושים פסח ראשון וגם אין טמאי המתים עושים פסח שני, אפילו שהפסוק מורה לעשות את הפסח במועדו, כי בפסח ראשון לא הותרה הטומאה בציבור, כי רוב הציבור לא היה טמא מת, ופסח שני אין עושים, כי הציבור לא עשה פסח ראשון. ⟩

מנין לפי רבי יוחנן, שטמא מת עושה פסח שני, רק אם הטומאה היתה ברורה לו?

מפתח

עושה פסח מנלן א"ר יוחנן אמר קרא ([במדבר ט, ז](#)) בדרך רחוקה לכם במחזורת לכם

פסחים
ב:א

⟨ מהמילה "לכם" לומדים שרק אם הטומאה היתה מחזורת (ברורה) חייב לעשות פסח שני ולא אם לא נודעה הטומאה כמו בטומאת התהום. ⟩

מנין לפי רבי, שכל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם ושאיין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם?

מפתח

ר' אומר ([שמות יב, מו](#)) בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו כל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם ושאיין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם

פסחים
א:ד

מנין שחייב משום שבירת עצם רק אם יש בו שיעור אכילה?

מפתח

דתניא ר' אומר ([שמות יב, מו](#)) בבית אחד יאכל ([שמות יב, מו](#)) ועצם לא תשברו בו על הכשר הוא חייב ואינו חייב על הפסול היתה לו שעת הכושר ונפסל בשעת אכילה אין בו משום שבירת עצם יש בו שיעור אכילה יש בו משום שבירת עצם אין בו שיעור אכילה אין בו משום שבירת עצם

פסחים
ב:ב

⟨ "יאכל" - אכילה נקראת אכילה רק אם יש בה שיעור. ⟩

מנין שאסור להעביר הפסח מחבורה לחבורה?

מפתח

מחבורה לחבורה מנין דתניא ([שמות יב, מו](#)) לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה אין לי אלא מבית לבית מחבורה לחבורה מנין ת"ל חוצה חוץ לאכילתו

פסחים
ה:ב

לפי רבי יהודה, מותר לאכול את הפסח בשתי חבורות בבית אחד, שנאמר...

מפתח

מתניתין מני רבי יהודה היא דתניא ([שמות יב, ז](#)) על הבתים אשר יאכלו אותו בהם מלמד שהפסח נאכל בשתי חבורות יכול יהא האוכל אוכל בשתי מקומות תלמוד לומר ([שמות יב, מו](#)) בבית אחד יאכל

פסחים
א:ג

מפתח

אשה, רגל הראשון אחרי שהתחתנה אוכלת משל אביה, מכאן ואילך רוצה אוכלת משל אביה רוצה משל בעלה, שנאמר...

פסחים
א:זא

ורמינהו אשה רגל הראשון אוכלת משל אביה מכאן ואילך רוצה אוכלת משל אביה רוצה משל בעלה לא קשיא כאן ברדופה לילך כאן בשאינה רדופה דכתיב (שיר השירים ח, ז) אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום

◁ "כמוצאת שלום" - שחביב עליה בית בעלה כבית אביה.

מפתח

ככלה שנמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להגיד שבחה בבית אביה, כדכתיב...

פסחים
א:זא

וא"ר יוחנן ככלה שנמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להגיד שבחה בבית אביה כדכתיב (הושע ב, יח) והיה ביום ההוא נאם ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי

◁ "תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי" - לעתיד לבא יהיה הקשר של הקב"ה לעם ישראל חזק יותר.

מפתח

אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות, אלו תלמידי חכמים, שנאמר...

פסחים
א:זא

(שיר השירים ח, ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה א"ר יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד (שיר השירים ח, ז) אני חומה ושדי כמגדלות אמר רבי יוחנן אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות אלו תלמידי חכמים

מפתח

אשר בנינו כנטיעים, אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא, בנותינו כזויות אלו בתולות ישראל שאוגדות פתחיהן לבעליהן, שנאמר...

פסחים
א:זא

אמר רב מאי דכתיב (תהלים קמד, יב) אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל אשר בנינו כנטיעים אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא בנותינו כזויות אלו בתולות ישראל שאוגדות פתחיהן לבעליהן

מפתח

הקב"ה אומר, מארבעה קנינין שקניתי בעולמי תורה קנין אחד, שנאמר...

פסחים
ב:זב

מארבעה קנינין שקניתי בעולמי תורה קנין אחד דכתיב (משלי ח, כב) ה' קנני ראשית דרכו

◁ התורה אומרת, "ה' קנני..." - ה' ברא אותי.

מפתח

שמים וארץ קנין אחד, שנאמר...

פסחים
ב:זב

שמים וארץ קנין אחד דכתיב (בראשית יד, יט) קונה שמים וארץ

◁ "קונה שמים וארץ" - בורא שמים וארץ.

מפתח

בית המקדש קנין אחד, שנאמר...

פסחים
ב:זב

בית המקדש קנין אחד דכתיב (תהלים עח, נד) הר זה קנתה ימינו

מפתח

ישראל קנין אחד, שנאמר...

פסחים
ב:זב

ישראל קנין אחד דכתיב (שמות טו, טז) עם זו קנית

◁ "קנית" יצרת, "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו".

מפתח

הושע, לאחר שהקב"ה גער בו, התחיל לברך את ישראל, שנאמר...

פסחים
ב:זב

אמר לו הקב"ה עד שאתה מבקש רחמים על עצמך בקש רחמים על ישראל שגזרתי עליהם שלש גזירות בעבורך עמד ובקש רחמים ובטל גזירה והתחיל לברכן שנאמר (הושע ב, א) והיה מספר בני ישראל כחול הים וגו'

מפתח

והיה במקום אשר יאמר להם, לא עמי אתם, יאמר להם בני אל חי, שנאמר...

פסחים
ב:זב

והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו וגו' (הושע ב, כה) וזרעתיא לי בארץ ורחמתי את לא רוחמה ואמרתי ללא עמי עמי אתה

מפתח

אפילו דור שאת אביו יקלל ואת אמו לא יברך, אל תלשן עבד אל אדוניו, שנאמר...

פסחים
ב:זב

אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מאי דכתיב (משלי ל, ז) אל תלשן עבד אל אדוניו פן יקללך ואשמת וכתוב (משלי ל, יא) דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך משום דאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן אלא אפילו דור שאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן עבד אל אדוניו

◁ "אל תלשן עבד אל אדוניו" - אל תקטרע על ישראל אפילו אם הם רשעים, ודבר זה נלמד מהנביא הושע שקטרע על ישראל ונענש על כך.

מפתח

צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות, שנאמר...

פסחים
ב:זב

מנלן מהושע א"ר אושעיא מאי דכתיב (שופטים ה, יא) צדקת פרזונו בישראל צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות

◁ "צדקות פרזונו בישראל" - שכיון שהם מפוזרים אי אפשר לכלותם יחד.

יודע הקדוש ברוך הוא את ישראל שאינן יכולין לקבל גזירות אכזריות כאדום לפיכך הגלה אותם לבבל, שנאמר...

מפתח

תני רבי חייא מאי דכתיב (**איוב כח, כג**) אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקדוש ברוך הוא את ישראל שאינן יכולין לקבל גזירות אכזריות אדום לפיכך הגלה אותם לבבל

פסחים
ב:זב

⟨ בבבל יכלו ללמוד תורה ולא באדום. ⟩

לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא מפני שעמוקה כשאלו, שנאמר...

מפתח

ואמר רבי אלעזר לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא מפני שעמוקה כשאלו שנאמר (**הושע יג, יד**) מיד שאול אפדם ממות אגאלם רבי חנינא אמר מפני שקרוב לשונם ללשון תורה

פסחים
ב:זב

⟨ "מיד שאול אפדם" - ובבל עמוקה כשאלו לכן ה' יפדה אותם משם מהר. רבי חנינא אומר שהקב"ה הגלה אותם לבבל, כי לשון הבבלי ארמית שדומה ללשון התורה ולכן לא תשכח תורה מישראל.. ⟩

אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק, שנאמר...

מפתח

ואמר ר' אלעזר מאי דכתיב (**ישעיהו ב, ג**) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו' אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק

פסחים
פ:א

⟨ "בית אלוקי יעקב" - בית המקדש נקרא, בית אלוקי יעקב כיון שיעקב קרא לו בית אל. ⟩

לא כאברהם שכתוב בו הר, שנאמר...

מפתח

אלא לא כאברהם שכתוב בו הר שנאמר (**בראשית כב, יד**) אשר יאמר היום בהר ה' יראה

פסחים
פ:א

⟨ "בהר ה' יראה" - אברהם קרא לבית המקדש, "הר". ⟩

לא כיצחק שכתוב בו שדה, שנאמר...

מפתח

ולא כיצחק שכתוב בו שדה שנאמר (**בראשית כד, סג**) ויצא יצחק לשוח בשדה

פסחים
א:פא

⟨ "לשוח בשדה" - יצחק קרא לבית המקדש שדה. ⟩

אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר...

מפתח

אלא כיעקב שקראו בית שנאמר (**בראשית כח, יט**) ויקרא את שם המקום ההוא בית אל

פסחים
פ:א

⟨ "בית אל" - יעקב קרא לו בית, בית אל. ⟩

מנין שגדול קבוץ גליות כיום שנבראו בו שמים וארץ?

מפתח

א"ר יוחנן גדול קבוץ גליות כיום שנבראו בו שמים וארץ שנאמר (**הושע ב, ב**) ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום יזרעאל וכתוב (**בראשית א, ה**) ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד

פסחים
פ:א

⟨ "יום" יזרעאל - כ"יום" שנבראו בו שמים וארץ. ⟩

מנין שלא נברא העולם אלא לפריה ורביה?

מפתח

והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר (**ישעיהו מה, יח**) לא תוהו ברא לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין

פסחים
ב:פב

⟨ "לא תוהו בראה..." , הקב"ה ברא את העולם כדי שיהיה מיושב. ⟩

מנין שצריך להמנות על הפסח לפני השחיטה?

מפתח

אבל לימנות דברי הכל עד שישחט דאמר קרא (**שמות יב, ד**) במכסת נפשות והדר תכוסו

פסחים
א:פא

⟨ "במכסת נפשות" - לקבוע בשביל מי נקבע הפסח כלומר להמנות, ואחרי כן כתוב בפסוק "תכוסו על השה" כלומר לשחוט. ⟩

אלה שזקקו לפסח שני טמאי היו, שחל שביעי שלהן להיות בערב הפסח, שנאמר...

מפתח

כרבי יצחק דאמר טמאי מת מצוה היו שחל שביעי שלהן להיות בערב הפסח שנאמר (**במדבר ט, ו**) ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ביום ההוא הוא דאינן יכולין לעשות אבל למחר יכולין לעשות

פסחים
ב:צב

⟨ "ביום ההוא" - אבל למחר (לערב) יכולין ובכל זאת היו צריכים לחכות לפסח שני. ⟩

מנין שאם היה אסור בבית האסורין של ישראל שוחטין עליו את הפסח?

מפתח

אמר רבה בר הונא א"ר יוחנן לא שנו אלא בית האסורין דעכו"ם אבל בית האסורין דישאל שוחטין בפני עצמו כיון דאבטחינהו מפיק ליה דכתיב (**צפניה ג, יג**) שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב

פסחים
א:צא

⟨ "שארית ישראל לא יעשו עולה" - שאם הבטיחוהו בבית אסורים של ישראל שישחררו אותו בערב פסח, מונים אותו במכסת הנפשות גם לפני שיצא, שישראל נאמנים לא לעשות עולה ולא לדבר כזב, אבל לא אם היה אסור בבית אסורים של עכו"ם. ⟩

<p>מנין שמעלות השחר עד הנץ החמה חמישה מילין?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר מר מעלות השחר עד הנץ החמה חמשת מילין מנא לן דכתיב (בראשית יט, טו) וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים וגו' וכתיב (בראשית יט, כג) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה ואמר רבי חנינא לדידי חזי לי ההוא אתרא והויא חמשה מילין</p> <p><> 'רבי חנינא לדידי חזי לי' - רבי חנינא שער את המרחק מסדום לצוער חמישה מילין, לפי הפסוקים לוט יצא מסדום בעלות השחר והגיע לצוער בהנץ החמה, מכאן שהזמן מעלות השחר עד הנץ החמה זה הזמן שלוקח ללכת מהלך חמישה מילין.</p>	<p>פסחים צג:ב</p>
<p>מנין ששנותיו של אדם שבעים שנה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>כמה שנותיו של אדם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה שנאמר (תהלים צ, י) ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה</p>	<p>פסחים צד:ב</p>
<p>מנין שיפה שתיקה לחכמים, קל וחומר לטפשים?</p>	<p>מפתח</p>
<p>מכאן אמרו חכמים יפה שתיקה לחכמים קל וחומר לטפשים שנאמר (משלי יז, כח) אויל מחריש חכם יחשב</p>	<p>פסחים צט:א</p>
<p>צריך לזכור את השבת על היין והלילה חשוב יותר מהיום כי הוא תחילת היום, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר (שמות כ, ז) זכור את יום השבת לקדשו זכרהו על היין אין לי אלא ביום בלילה מנין ת"ל זכור את יום השבת לקדשו בלילה מנין אדרבה עיקר קדושת בלילה הוא קדיש דכי קדיש תחלת יומא בעי לקידושי</p> <p><> כי הוא תחילת היום - שהיום מתחיל מהערב.</p>	<p>פסחים קא:א</p>
<p>מנין שיין של ארבע כוסות, צריך שיהיה בו טעם ומראה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>רבי יהודה אומר צריך שיהיה בו טעם ומראה אמר רבא מאי טעמא דרבי יהודה דכתיב (משלי כג, לא) אל תרא יין כי יתאדם</p> <p><> "כי יתאדם" - מכאן שצריך שיהיה אדום ושיהיה בו טעם יין.</p>	<p>פסחים קב:ב</p>
<p>מנין שחייב אדם לשמח בניו ובני ביתו ברגל?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר חייב אדם לשמח בניו ובני ביתו ברגל שנא' (דברים טז, יד) ושמחת בחגך במה משמחם בין רבי יהודה אומר אנשים בראוי להם ונשים בראוי להן אנשים בראוי להם בין ונשים במאי תני רב יוסף בבבל בבגדי צבעונין בארץ ישראל בבגדי פשתן מגוהצין</p>	<p>פסחים קט:א</p>
<p>מנין שבזמן שביית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר?</p>	<p>מפתח</p>
<p>תניא רבי יהודה בן בתירא אומר בזמן שביית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר (דברים כז, ז) וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך</p> <p><> "וזבחת שלמים" - בשר.</p>	<p>פסחים קט:א</p>
<p>מנין שעכשיו שאין בית המקדש קיים, אין שמחה אלא ביין?</p>	<p>מפתח</p>
<p>ועכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא ביין שנאמר (תהלים קד, טו) ויין ישמח לבב אנוש</p>	<p>פסחים קט:א</p>
<p>מנין שמקוה טהרה צריך שיהיו בו ארבעים סאה?</p>	<p>מפתח</p>
<p>כדתניא (ויקרא טו, טז) ורחץ במים את כל בשרו שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים במים במי מקוה את כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברום שלש אמות ושיערו חכמים שיעור מי מקוה ארבעים סאה</p> <p><> אמה על אמה בגובה שלוש אמות שהוא גובה של אדם רגיל, שיערו חכמים שהם ארבעים סאה.</p>	<p>פסחים קט:א</p>
<p>מנין שליל פסח הוא לילה המשומר מן המזיקין?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר קרא (שמות יב, מב) ליל שמורים ליל המשומר ובא מן המזיקין</p>	<p>פסחים קט:ב</p>
<p>מנין שאין שואלין בכלדיים (בבעלי אוב)?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב משום רבי יוסי איש הוצל מניין שאין שואלין בכלדיים שנאמר (דברים יח, ג) תמים תהיה עם ה' אלהיך</p> <p><> "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" - בטח בה' בכל מה שיקרה לך.</p>	<p>פסחים קיג:ב</p>
<p>מנין שהלל היה כורך את המצה עם המרור ואוכלן בבת אחת?</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן שנאמר (במדבר ט, יא) על מצות ומרורים יאכלוהו</p>	<p>פסחים קטו:א</p>
<p>כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, פסח, על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים, שנאמר...</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ואלו הן פסח מצה ומרור פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים שנאמר (שמות יב, כז) ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח וגו'</p>	<p>פסחים קטז:ב</p>

<p>מצה, על שום שנגאלו אבותינו ממצרים, שנאמר...</p> <p>מצה על שום שנגאלו אבותינו ממצרים שנאמר (שמות יב, לט) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים וגו</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קטז:ב</p>
<p>מרור, על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר...</p> <p>מרור על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים שנאמר (שמות א, יד) וימררו את חייהם וגו</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קטז:ב</p>
<p>בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר...</p> <p>בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים שנאמר (שמות יג, ח) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים</p> <p><> "עשה ה' לי" - כאילו הוא יצא ממצרים.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קטז:ב</p>
<p>לפי רבי מאיר, כל תושבחות האמורות בספר תהלים כולן דוד אמרן, שנאמר...</p> <p>תניא היה ר"מ אומר כל תושבחות האמורות בספר תהלים כלן דוד אמרן שנאמר (תהלים עב, ב) כלו תפלות דוד בן ישי אל תיקרי כלו אלא כל אלו</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>
<p>אין השכינה שורה אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר...</p> <p>שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר (מלכים ב ג, טו) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'</p> <p><> היה זה אלישע הנביא.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>
<p>כל ת"ח היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר, תכוונה, שנאמר...</p> <p>אמר רב כל ת"ח היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה שנאמר (שיר השירים ה, ג) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי שושנים אלא שושנים אל תקרי מור עובר אלא מר עבר</p> <p><> לפי רב, צריך ללמוד לפני רבו ביראת כבוד.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>
<p>מנין שקשין מזונותיו של אדם כפליים כולדה?</p> <p>א"ר יוחנן קשין מזונותיו של אדם כפליים כולדה דאילו בולדה כתי' (בראשית ג, טז) בעצב ובמזונות כתי' (בראשית ג, יז) בעצבון</p> <p><> עצבון גדול מעצב.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>
<p>בהלל יש חמישה דברים, קריאת ים סוף, שנאמר...</p> <p>וקריעת ים סוף דכתיב (תהלים קיד, ג) הים ראה וינוס</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>
<p>מתן תורה, שנאמר...</p> <p>מתן תורה דכתי' (תהלים קיד, ד) ההרים רקדו כאילים</p> <p><> "ההרים רקדו כאילים" - בשעת מתן תורה ההרים רקדו לאחר שכל הר רצה שתורה תנתן עליו.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>
<p>תחיית המתים, שנאמר...</p> <p>תחיית המתים דכתיב (תהלים קטז, ט) אתהלך לפני ה'</p> <p><> "בארצות החיים" - חיי העולם הבא.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>
<p>חבלי משיח, שנאמר...</p> <p>חבלו של משיח דכתיב (תהלים קטו, א) לא לנו ה' לא לנו</p> <p><> "לא לנו ה' לא לנו" - זו תפילה על חבלי משיח.</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>
<p>מנין שקשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה?</p> <p>א"ר יוחנן קשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה דאילו בגאולה כתיב (בראשית מת, טז) המלאך הגואל אותי מכל רע מלאך בעלמא ואילו במזונות כתיב (בראשית מח, טו) האלהים הרועה אותי</p> <p><> פסוק ראשון מדבר על גאולה, "המלאך הגואל אותי" ונאמר בו מלאך ואילו בפסוק השני שמדבר על מזונותיו של אדם נאמר "האלוקים הרועה אותי". (הרועה - הזן).</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים קיא:</p>

אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע שמוני בניך כחולדה זו הדרה בעיקרי בתי, שנאמר...	מפתח
מאי דכתיב (תהלים קיג, ט) מושיבי עקרת הבית אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע שמוני בניך כחולדה זו הדרה בעיקרי בתיים <> "מושיבי עקרת הבית" - כנסת ישראל - החשובים שבעם אומרים לקב"ה שפשוטי העם שמים אותם כחולדה ביסודות הבית. (מזלזלים בהם בגלות)	פסחים קי"ב:
אמרה כנסת ישראל, רבש"ע אימת אני אהובה לפניך, בזמן שתשמע קול תחנוני, שנאמר...	מפתח
דרש רבא מאי דכתיב (תהלים קטז, א) אהבתי כי ישמע ה' אמרה כנסת ישראל רבש"ע אימת אני אהובה לפניך בזמן שתשמע קול תחנוני	פסחים קי"ב:
אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע אע"פ שדלה אני במצוות, לך אני ולי נאה להושיע, שנאמר...	מפתח
דלותי ולי יהושיע אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אע"פ שדלה אני במצות לך אני ולי נאה להושיע	פסחים קי"ב:
ידו של הקדוש ברוך הוא פרוסה תחת כנפי החיות, כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין, שנאמר...	מפתח
אמר ר"ש בן לקיש משום רבי יהודה נשיאה מאי דכתיב (יחזקאל א, ח) וידי אדם מתחת כנפיהם ידו כתיב זה ידו של הקדוש ברוך הוא שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין	פסחים קי"א:
כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים, שנאמר...	מפתח
אמר שמואל כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים שנאמר (בראשית מז, יד) וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא	פסחים קי"א:
גם את הכסף וזהב שבשאר הארצות, יוסף ליקטו והביאו למצרים, שנאמר...	מפתח
אין לי אלא שבארץ מצרים ושבארץ כנען בשאר ארצות מנין תלמוד לומר (בראשית מא, נז) וכל הארץ באו מצרימה	פסחים קי"א:
עושר שמור לבעליו לרעתו, זה עושרו של קורח, שנאמר...	מפתח
(קהלת ה, יב) עושר שמור לבעליו לרעתו אמר רבי שמעון בן לקיש זו עושרו של קרח שנאמר (דברים יא, ו) ואת כל היקום אשר ברגליהם	פסחים קי"א:
שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מנצחין אותו ועצב, אבל הקב"ה נוצחין אותו ושמה, שנאמר...	מפתח
שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם בשר ודם מנצחין אותו ועצב אבל הקב"ה נוצחין אותו ושמה שנאמר (תהלים קו, כג) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו <> 'נוצחין אותו ושמה' - משה את ה', שאמר "בחירו" מאחר שמשבח ה' אותו, מן הסתם שמה.	פסחים קי"א:
כל המצוות, מברך עליהן עובר לעשייתן, מאי עובר?	מפתח
כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא א"ר נחמן בר יצחק דכתיב (שמואל ב יח, כג) וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבור את הכושי אביי אמר מהכא (בראשית לג, ג) והוא עבר לפניהם איכא דאמרי מהכא (מיכה ב, יג) ויעבור מלכם לפנייהם וה' בראשם	פסחים קי"ב:
עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק, שנאמר...	מפתח
מאי דכתיב (בראשית כא, ח) ויגדל הילד ויגמל עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק	פסחים קי"ב:
לעתיד לבא כשיעשה הקב"ה סעודה לצדיקים ויאמר הקב"ה לדוד טול וברך, יטול דוד ויאמר?	מפתח
אומר לו לדוד טול וברך אומר להן אני אברך ולי נאה לברך שנאמר (תהלים קטז, יג) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא	פסחים קי"ב:
לפי רבא, מצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן, שנאמר...	מפתח
אמר רבא מצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן ומאי שנא מרור דכתיב (במדבר ט, יא) על מצות ומרורים בזמן דאיכא פסח יש מרור ובזמן דליכא פסח ליכא מרור מצה נמי הא כתיב על מצות ומרורים מצה מיהדר הדר ביה קרא (שמות יב, יח) בערב תאכלו מצות <> "על מצות ומרורים יאכלוהו" - נאמר על קורבן פסח וכיון שבזמן הזה אין קורבן פסח, מרור רק מדרבנן, אבל מצה מדאורייתא כי יש פסוק אחר שלא קשור לקורבן פסח, "בערב תאכלו מצות".	פסחים ק"א:
ערל טמא ושהיה בדרך רחוקה אסורים בקורבן פסח ומותרים במצה ומרור, שנאמר...	מפתח
ורבא אמר לך טמא ושהיה בדרך רחוקה לא צריך קרא דלא גרעי מערל ובן נכר דתניא (שמות יב, מח) כל ערל לא יאכל בו בו אינו אוכל אבל אוכל במצה ומרור <> "וכל ערל לא יאכל בו" - מריבוי המילה "בו" נלמד שרק קרבן פסח לא יאכל, אבל מצה ומרור יאכל.	פסחים ק"א:

תניא כוותיה דרבא (דברים טז, ה) ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלהיך מה שביעי רשות אף ששת ימים רשות מאי טעמא הוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא אף לילה הראשון רשות תלמוד לומר על מצות ומרורים יאכלוהו אין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מנין ת"ל בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו חובה

◁ שביעי שהיה בכלל ויצא מן הכלל, לכן אין חובה לאכול מצה כל שבעת ימים אלא רשות ובערב הראשון חובה, שכתוב "בערב תאכלו מצות".

גזירה שווה

מנין שיסורין ממרקין עונותיו של אדם?

מפתח

דאמר רשב"ל נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין נאמר ברית במלח דכתיב (ויקרא ב, יג) ולא תשבית מלח ברית ונאמר ברית ביסורין דכתיב (דברים כח, ט) אלה דברי הברית מה ברית האמור במלח ממתקת את הברש אף ברית האמור ביסורין יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם

ברכות
ה:א

⟨ "אלה דברי הברית" - נאמר לאחר התוכחה, לכן נקרא ייסורים. ⟩

מנין שהקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו?

מפתח

אלא קובר את בניו מנין תנא ליה ההוא סבא משום ר' שמעון בן יוחאי אתיא עון עון כתיב הכא בחסד ואמת יכופר עון וכתוב התם (ירמיהו לב, יח) ומשלם עון אבות אל חיק בניהם

ברכות
ה:ב

⟨ כשם שתורה (אמת) וגמילות חסדים מכפרים על עוונות, כך מות הבנים. ⟩

מנין שקורבן פסח נאכל עד חצות?

מפתח

דתניא (שמות יב, ח) ואכלו את הברש בלילה הזה רבי אלעזר בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן (שמות יב, יב) ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות

ברכות
א:ט

⟨ הפסוק השני - מכת בכורות, הפסוק הראשון פסח מצרים, מכת בכורות היתה בחצי הלילה, שנאמר "ויהי בחצי הלילה..." ומגזירה שווה לומדים שגם קורבן פסח נאכל עד חצי הלילה. ⟩

בתפילין ומזוזות שלא כמו בסוטה, צוואות גם כן צריך שיהיו כתובות, שנאמר...

מפתח

תני ר' אושעיא קמיה דרבא וכתבתם הכל בכתב אפילו צוואות א"ל דאמר לך מני ר' יהודה היא דאמר גבי סוטה אלות כותב צוואות אינו כותב והתם הוא דכתיב (במדבר ה, כג) וכתב את האלות האלה אבל הכא דכתיב וכתבתם אפי' צוואות נמי אטו טעמיה דר' יהודה משום דכתיב וכתב טעמיה דר' יהודה משום דכתיב אלות אלות אין צוואות לא אצטריך סד"א נילף כתיבה כתיבה מהתם מה התם אלות אין צוואות לא אף הכא נמי צוואות לא כתב רחמנא וכתבתם אפי' צוואות

ברכות
ט:ב

⟨ "אלות" - הקללות שבפרשת סוטה כגון "יתן ה' את בטנך צבה". צוואות - הצוויים בפרשה כגון "והשביע אותה הכהן". כיון שבסוטה כתוב "האלות האלה" בסוטה כותבים רק את האלות ומג"ש הייתי חושב שגם במזוזות כותבים רק את האלות, קא משמע לן שבמזוזות כותבים גם את הצוואות כיון שכתוב בהן "וכתבתם", באופן כללי ולא "וכתבתם את האלות". ⟩

מנין שהקורא את שמע צריך שיכוין את לבו?

מפתח

הקורא את שמע צריך שיכוין את לבו שנאמר שמע ישראל ולהלן הוא אומר (דברים כז, ט) הסכת ושמע ישראל מה להלן בהסכת אף כאן בהסכת

ברכות
א:ט

⟨ "הסכת" - בכונת הלב, ומג"ש לומדים שגם בקריאת שמע צריך כוונת הלב. ⟩

מנין שכל דבר שבקדושה, לא יהא פחות מעשרה?

מפתח

מנין שאין היחיד אומר קדושה שנאמר (ויקרא כב, לב) ונקדשתי בתוך בני ישראל כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה מאי משמע דתני רבנאי אחוה דרבי חייה בר אבא אתיא תוך תוך כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל וכתוב התם (במדבר טז, כא) הבדלו מתוך העדה הזאת מה להלן עשרה אף כאן עשרה

ברכות
כא:ב

⟨ עדה שהם עשרה לומדים מחטא המרגלים (הפסוק השלישי) שהיו עשרה בלי יהושע וכלב ולכן בפסוק השני כתוב "מתוך העדה" ומג"ש לומדים שגם הפסוק הראשון (דבר שבקדושה) צריך עשרה. ⟩

מנין ששכור שמתפלל כאילו עובד עבודה זרה?

מפתח

אמר רבי אלעזר מכאן לשכור שמתפלל כאילו עובד ע"ז כתיב הכא לפני בת בליעל וכתוב התם (דברים יג, יד) יצאו אנשים בני בליעל מקרבך מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז

ברכות
לא:ב

⟨ "בת בליעל" - חנה אומרת לעלי הכהן שחשב אותה לשיכורה, הפסוק הראשון מדבר על עבודה זרה ומג"ש לומדים ששכור שמתפלל כאילו עובד ע"ז. ⟩

מנין שתבואה שמותר לאכול פירותיה רק בשנה החמישית, היא כרם?

מפתח

דתניא ר' אומר נאמר כאן (ויקרא יט, כה) להוסיף לכם תבואתו ונאמר להלן (דברים כב, ט) ותבואת הכרם מה להלן כרם אף כאן כרם

ברכות
ה:א

⟨ הפסוק השני מדבר על כרם ומגזירה שווה לומדים שגם בפסוק הראשון מדובר בכרם. ⟩

מנין שיש חיוב לברך על לימוד תורה?

מפתח

רבי ישמעאל אומר משום רבי ישמעאל אינו צריך הרי הוא אומר (דברים ת, י) על הארץ הטובה אשר נתן לך ולהלן הוא אומר (שמות כד, יב) ואתנה לך את לחות האבן והתורה והמצוה וגו'

ברכות
מ:ב

⟨ בברכת המזון כתוב "וברכת" ומגזירה שווה לומדים שגם על לימוד תורה (הפסוק השני) צריך לברך. ⟩

הרואה באר בחלום, רואה שלום ורואה תורה, שנאמר...

מפתח

אמר רבי חנינא הרואה באר בחלום רואה שלום שנאמר **(בראשית כו, יט)** ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים רבי נתן אומר מצא תורה שנאמר **(משלי ת, לה)** כי מוצאי מצא חיים וכתוב הכא באר מים חיים

ברכות
נו:ב

עבדי יצחק עשו שלום עם עבדי אבימלך ולכן 'רואה שלום' ותורה נמשלה למים חיים לכן רואה תורה.

כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, שנאמר...

מפתח

כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית כתיב הכא ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב וכתוב התם **(בראשית א, ה)** ויהי ערב ויהי בקר יום אחד

שבת י:א

מנין שרק אוהל של פשתן קרוי אוהל?

מפתח

כתיב הכא **(במדבר יט, יד)** זאת התורה אדם כי ימות באהל וכתוב התם **(שמות מ, יט)** ויפרוש את האהל על המשכן מה להלן של פשתן קרוי אהל אף כאן של פשתן קרוי אהל אי מה להלן שזורין וחוטן כפול ו' אף כאן שזורין וחוטן כפול

שבת
כח:א

אוהל שהיה במשכן היה עשוי מפשתים ומג"ש לומדים שרק אוהל (פסוק ראשון) העשוי מפשתים נקרא אוהל (לענין טומאת אוהלים).

בעון שבועת שוא ושבועת שקר וחילול ה' וחילול שבת, חיה רעה רבה, שנאמר...

מפתח

וכתיב בשבועת שקר **(ויקרא יט, יב)** ולא תשבועו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך ובחלול השם כתיב **(ויקרא כב, לב)** ולא תחללו את שם קדשי ובחלול שבת כתיב **(שמות לא, יד)** מחלליה מות יומת ויליף חילול חילול משבועת שקר

שבת
לג:א

בשבועת שקר יש חילול השם כי כתוב "וחללת את שם אלוקיך" ובעון שבועת שקר כתוב בתוכחה "והשלכתי בכם את חית השדה" ומגזירה שווה לומדים שגם בחילול שבת חיה רעה רבה בארץ.

בגד ועור האמור במת לא מטמא אלא טווי ואריג, שנאמר...

מפתח

ודין הוא טימא בשרץ וטימא במת מה כשטימא בשרץ לא טימא אלא טווי ואריג אף כשטימא במת לא טימא אלא טווי ואריג הן אם היקל בטמא בשרץ שהיא קלה נקיל בטומאת המת שהיא חמורה תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר **(ויקרא יא, לב)** בגד ועור בשרץ ונאמר **(במדבר לא, כ)** בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ לא טימא אלא טווי ואריג אף בגד ועור האמור במת לא טימא אלא טווי ואריג ומה בגד ועור האמור במת טמא כל מעשה עזים אף בגד ועור האמור בשרץ טמא כל מעשה עזים

שבת
סד:א

טווי ואריג - שמקבלים טומאה ולא חבלים שאינם מקבלים טומאה.

מנין שבני ישראל הגיעו למדבר סיני לקבלת התורה בראש חודש סיון?

מפתח

ת"ר בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל רבי יוסי אומר בשבעה בו אמר רבא דכולי עלמא בר"ח אתו למדבר סיני כתיב הכא **(שמות יט, א)** ביום הזה באו מדבר סיני וכתוב התם **(שמות יב, ב)** החדש הזה לכם ראש חדשים מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח

שבת
פז:ב

בפסוק השני ראש חודש ניסן, ומג"ש לומדים שגם הפסוק הראשון בראש חודש.

מנין שבשבת ניתנה תורה לישראל?

מפתח

ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל כתיב הכא **(שמות כז, ז)** זכור את יום השבת לקדשו וכתוב התם **(שמות יג, ג)** ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה מה להלן בעצומו של יום אף כאן בעצומו של יום

שבת
פז:ב

הפסוק הראשון מדבר על שבת, ומג"ש לומדים שגם הפסוק השני היה בשבת.

ומנין שהעברת הקול במחנה היתה ביום שבת?

מפתח

גמר העברה העברה מיוה"כ כתיב הכא ויעבירו קול במחנה וכתוב התם **(ויקרא כה, ט)** והעברת שופר תרועה מה להלן ביום אסור אף כאן ביום אסור

שבת
צו:ב

בפסוק הראשון "והעברת שופר" ביום הכיפורים שאסור במלאכה ומג"ש לומדים שגם בפסוק השני, העברת הקול במחנה שלא להוציא מרשות לרשות, היתה ביום שאסור במלאכה שזה יום שבת.

מנין שהמקושש עצים במדבר היה צלופחד?

מפתח

ת"ר מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר **(במדבר טו, לב)** ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגו' ולהלן הוא אומר **(במדבר כז, ג)** אבינו מת במדבר מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי ר' עקיבא

שבת
צו:ב

בפסוק השני בנות צלופחד מעידות על אביהן שמת במדבר, ומג"ש לומדים שגם בפסוק הראשון המקושש היה צלופחד.

קרשים במשכן, מלמטה עוביין אמה ומלמעלה כלין והולכין עד כאצבע, שנאמר...

מפתח

ת"ר קרשים מלמטן עוביין אמה ומלמעלן כלין והולכין עד כאצבע שנאמר **(שמות כו, כד)** יהיו תמים על ראשו ולהלן הוא אומר **(יהושע ג, טז)** תמו נכרתו דברי רבי יהודה רבי נחמיה אומר כשם שמלמטן עוביין אמה כך מלמעלן עוביין אמה שנאמר יחדיו

שבת
צו:ב

לפי רבי יהודה, מהפסוק השני משמע שהמים היורדים מהערבה לים המלח, כלין והולכין ומג"ש לומדים שגם במשכן הקרשים היו כלין והולכין (באלכסון).

מנין למילה שבאותו מקום?

מפתח

מניין למילה שבאותו מקום נאמר כאן **ערלתו** ונאמר להלן **ערלתו** מה להלן דבר שעושה פרי אף כאן דבר שעושה פרי

שבת
קח:א

◊ בפסוק השני "ערלתו" - מעץ מאכל שנותן פרי. ומג"ש לומדים שגם הערלה בתינוק במקום שעתידי לעשות פרי (פריה ורביה).

כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות, מחבלו של משיח, שנאמר...

מפתח

כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג מחבלו של משיח כתיב הכא **יום** וכתיב התם (**מלאכי ג, כג**) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא **יום** וגו'

שבת
קח:א

◊ "יום ה' הגדול והנורא" - יום בו יבא המשיח. מג"ש לומדים שכל המקיים שלוש סעודות בשבת (נאמר שלוש פעמים היום), יינצל מחבלי משיח.

מנין שכל המקיים שלש סעודות בשבת, ניצול מדינה של גהינום?

מפתח

מדינה של גיהנם כתיב הכא **יום** וכתיב התם (**צפניה א, טו**) **יום** עברה היום ההוא

שבת
קח:א

◊ "יום עברה" - יום זעם - גהינום. מג"ש לומדים שכל המקיים שלוש סעודות בשבת, יינצל מדינה של גהינום.

מנין שכל המקיים שלש סעודות בשבת, ניצול ממלחמת גוג ומגוג?

מפתח

ממלחמת גוג ומגוג כתיב הכא **יום** וכתיב התם (**יחזקאל לח, יח**) **ביום** בא גוג

שבת
קח:א

◊ "תעלה חמתי באפי" - מלחמת גוג ומגוג. מג"ש לומדים שכל המקיים שלוש סעודות בשבת, יינצל ממלחמת גוג ומגוג.

מנין שהמענג את השבת ניצול משיעבוד גלויות?

מפתח

ר"נ בר יצחק אמר ניצול משיעבוד גלויות כתיב הכא והרכבתיך על **במתי** ארץ וכתיב התם (**דברים לג, כט**) ואתה על **במותימו** תדרוך

שבת
קח:ב

◊ הפסוק הראשון מדבר על שבת שנאמר בפסוק שלפניו "אם תשמור משבת רגליך" ומג"ש לומדים שניצל משיעבוד מלכויות שנאמר "ואתה על במותימו תדרוך" - שאויבי ישראל יהיו נכנעים להם.

מנין שאם עונה אמן יהא שמיה רבא מבורך בכל כחו, אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה, מוחלין לו?

מפתח

א"ר יוחנן אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו כתיב הכא **בפרוע** פרעות וכתיב התם (**שמות לב, כה**) כי **פרוע** הוא

שבת
קט:ב

◊ פסוק שני עבודה זרה, עגל הזהב, פסוק ראשון "בפרוע פרעות" - פורעין לו, מוחלין לו, "בהתנדב עם ברכו ה'" - כשמברך יהא שמיה רבה.

לפי רבי אליעזר, מכשירי שתי הלחם דוחין את השבת, שנאמר...

מפתח

אמר ר' אליעזר מכשירי מצוה דוחין את השבת שהרי שתי הלחם חובת היום הן ולא למדן ר"א אלא מגזירה שוה דתניא ר' אליעזר אומר מניין למכשירי שתי הלחם שדוחין את השבת נאמרה **הבאה** בעומר ונאמרה **הבאה** בשתי הלחם מה הבאה האמורה בעומר מכשירין דוחין את השבת אף הבאה האמורה בשתי הלחם מכשירין דוחין את השבת

שבת
קלא:א

◊ מכשירי העומר כגון קצירה וטחינה דוחין את השבת שנאמר, "בחריש ובקציר תשבות", ומג"ש לומדים שגם מכשירי שתי הלחם כגון אפייתה דוחין את השבת.

מנין שנפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה?

מפתח

אמר רב חסדא נפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה שנא' ונפשו עליו **תאבל** וכתיב (**בראשית ג, ז**) ויעש לאביו **אבל** שבעת ימים

שבת
קנב:א

◊ "ונפשו עליו תאבל" - אצל יעקב כתוב שעשו לו מספד שבעה ימים ומג"ש לומדים שגם המת מתאבל על עצמו שבעה ימים.

אמרה יונה לפני הקב"ה, רבש"ע יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם, שנאמר...

מפתח

וא"ר ירמיה בן אלעזר מאי דכתיב (**בראשית ח, יא**) והנה עלה זית טרף בפיה אמרה יונה לפני הקב"ה רבש"ע יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם כתיב הכא **טרף** וכתיב התם (**משלי ל, ח**) **הטריפני** לחם חוקי

עירובין
יח:ב

◊ "הטריפני" - בפסוק השני הכוונה לאוכל ומג"ש לומדים שגם בפסוק הראשון.

שאור אסור בחצר כמו בבית וגם בחצר שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, שנאמר...

מפתח

ת"ל שאור שאור לגזרה שוה נאמר **שאור** בבתיכם שאור לא ימצא בבתיכם ונאמר שאור בגבולין לא יראה לך **שאור** מה שאור האמור בבתיכם עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל יטמין ובל יקבל פקדונות מן הנכרי אף שאור האמור בגבולין עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל יטמין ובל יקבל פקדונות מן הנכרי' ומה שאור האמור בגבולין שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה אף שאור האמור בבתיכם שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה

פסחים
ה:ב

◊ "שאור" - קמח ומים ששהו זמן רב ומהווים מעין שמרים. "בכל גבולך" - בחצר שלך.

כשמשנה עמד והכריז על פסח ראשון, זה היה בראש חודש, שנאמר...

מפתח

אמר רב נחמן בר יצחק אתיא מדבר ממדבר כתיב הכא **(במדבר ט, א)** במדבר סיני וכתוב התם **(במדבר א, א)** וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני מה להלן בראש חדש אף כאן בראש חדש

פסחים
ו:ב

◊ בפסוק השני, בפרשת הפיקודים כתוב "באחד לחודש" ומג"ש לומדים שגם הפסוק הראשון, פרשת הפסח היה באחד לחודש, בפסוק אחרי כתוב שה' צוה "ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו".

מנין שמציאת חמץ על ידי חיפוש?

מפתח

אמר רב חסדא למדנו מציאה ממצאה ומציאה מחיפוש וחיפוש מנרות ונרות מנר מציאה ממצאה מכתוב הכא **(שמות יב, יט)** שבעת ימים שאור לא ימצא בביתכם וכתוב התם **(בראשית מד, יב)** ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא ומציאה מחיפוש דידיה

פסחים
ז:ב

◊ "ויחפש" - אצל בנימין מציאה ע"י חיפוש ומג"ש לומדים שגם בביעור חמץ מציאה ע"י חיפוש.

מנין שבדיקת חמץ בנר?

מפתח

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר **(שמות יב, יט)** שבעת ימים שאור לא ימצא בביתכם ואומר **(בראשית מד, יב)** ויחפש בגדול החל ואומר **(צפניה א, יב)** בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר **(משלי כ, כז)** נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן

פסחים
ח:א

◊ מג"ש בפסוק הראשון והשני לומדים שביעור חמץ ע"י חיפוש ומג"ש בפסוק שלישי ורביעי לומדים שחיפוש בנר.

מנין לבשר בחלב שהוא אסור באכילה?

מפתח

מנין לבשר בחלב שהוא אסור נאמר כאן **(דברים יד, ב)** כי עם קדוש אתה ונאמר להלן **(שמות כב, ל)** ואנשי קדש תהיון לי מה להלן אסור אף כאן אסור

פסחים
כד:ב

◊ "לא תבשל גדי בחלב אמו" - בטריפה כתוב "לא תאכלו" ומגזירה שווה "קדוש", "קודש" לומדים שגם בשר וחלב אסור באכילה.

לפי רבי, הזיד במעילה בכזית, חייב מיתה, שנאמר...

מפתח

הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באזהרה מאי טעמא דרבי אמר רבי אבהו גמר חטא חטא מתרומה מה תרומה במיתה אף מעילה במיתה ומינה מה תרומה בכזית אף מעילה בכזית

פסחים
לא:א

◊ בפסוק הראשון כתוב, "ומתו" ומג"ש לומדים שגם בפסוק השני, העונש הוא בשגגה קורבן אשם, במזיד מיתה.

מנין לפי רבא, שמצה צריכה להיות משלכם, כדי לצאת בה ידי חובה בערב פסח?

מפתח

אמר רבא ואיתימא רב יימר בר שלמיא אתיא לחם לחם כתיב הכא **(דברים טז, ג)** לחם עוני וכתוב התם **(במדבר טו, יט)** והיה באכלכם מלחם הארץ מה להלן משלכם אף כאן משלכם

פסחים
לא:חא

◊ הפסוק הראשון - מצה, הפסוק השני - תרומה, בתרומה נאמר "ראשית עריסותיכם" (משלכם) תרימו תרומה לכהן ומג"ש לומדים שגם מצה צריכה להיות משלכם.

לפי רבי אלעזר, קורבן פסח טעון זריקת הדם על יסוד המזבח, שנאמר...

מפתח

דתניא ר' יוסי הגלילי אומר **(במדבר יח, יז)** את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר דמו לא נאמר אלא דמם חלבו לא נאמר אלא חלבם למד על בכור ומעשר ופסח שהן טעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח מנלן דטעונין יסוד אמר רבי אלעזר אתיא זריקה מעולה כתיב הכא את דמם תזרוק על המזבח וכתוב התם **(ויקרא א, יא)** וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב מה עולה טעונה יסוד אף פסח נמי טעון יסוד

פסחים
סד:ב

◊ הפסוק הראשון - קורבן פסח, הפסוק השני - קורבן עולה, בקורבן עולה נאמר "ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד המזבח" ומג"ש לומדים שגם קורבן פסח זורק הכהן אל יסוד המזבח.

מנין שקורבן פסח דוחה את השבת?

מפתח

אמרו לו מנין לך אמר להם נאמר מועדו בפסח ונאמר **(במדבר כח, ב)** מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת ועוד ק"ו הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת

פסחים
א:סד

◊ בקורבן התמיד מקריבים גם בשבת שנאמר "עולת שבת בשבתו" ומג"ש לומדים שגם קורבן פסח מקריבים אם חל ערב פסח בשבת.

מנין שעתידיים צדיקים שיחיו מתים?

מפתח

א"ר יונתן עתידיים צדיקים שיחיו מתים שנאמר **(זכריה ח, ד)** עוד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלם

פסחים
סח:א

◊ ונאמר באלישע שאמר לגיחזי "ושמת משענתי על פני הנער" לפני שהחיה אותו ומג"ש לומדים שגם זקנים וזקנות (צדיקים) יחיו מתים.

מנין שבת איש כהן שזינתה מיתתה בשריפה כבני אהרון?

מפתח

שריפה שריפה מבני אהרון מה להלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן שריפת נשמה וגוף קיים

פסחים
צה:א

◁ בני אהרון ידוע שנשרפו וגופותיהם נשארו ומג"ש לומדים שגם במיתת בית דין בשריפה, 'שריפת נשמה וגוף קיים' - שאין שורפים את הגוף אלא שבולעים עופרת חמה ונשרפים מבפנים.

מנין שהמגדף את ה' חייב כרת?

מפתח

קסבר מגדף היינו מברך ה' וכתוב במברך את ה' (**ויקרא כד, טו**) ונשא חטאו וגמר האי חטאו דהכא מחטאו דהתם מה להלן כרת אף כאן נמי כרת

פסחים
צג:ב

◁ בפסוק השני העונש מפורש "ונכרתה..." ומג"ש לומדים שגם במגדף העונש כרת.

מנין שקורבן התמיד טעון ביקור ד' ימים קודם השחיטה?

מפתח

והתניא בן בג בג אומר מניין לתמיד שטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה שנא' (**במדבר כה, ב**) תשמרו להקריב לי במועדו ולהלן הוא אומר והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר מה להלן טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה אף כאן טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה

פסחים
א:א

◁ "והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום" - ובפסח מצרים נאמר "בעשור לחודש הזה" מכאן שארבעה ימים היו בודקים שאין בקורבן מום ומג"ש לומדים שגם בקורבן התמיד "תשמרו להקריב לי במועד" בודקים ארבעה ימים קודם השחיטה שאין מום בקורבן.

מנין לפי רב אחא בר יעקב, שסומא פטור מלומר את ההגדה?

מפתח

אמר רב אחא בר יעקב סומא פטור מלומר הגדה כתיב הכא בעבור זה וכתוב התם (**דברים כא, כ**) בננו זה מה להלן פרט לסומא אף כאן פרט לסומא

פסחים
ב:ז:ב

◁ "בנינו זה" - אם הורי הבן סומא, אינם יכולים לומר "בנינו זה" ולכן פטורים ומג"ש לומדים שהסומא פטור ממצות הגדה (אבל גזירה שווה זו מופרכת על ידי חכמים).

מנין שצריך שיזכיר יציאת מצרים בקידוש היום?

מפתח

אמר רב אחא בר יעקב וצריך שיזכיר יציאת מצרים בקידוש היום כתיב הכא (**דברים טז, ג**) למען תזכור את יום וכתוב התם (**שמות כ, ז**) זכור את יום השבת לקדשו

פסחים
ב:ז:ב

◁ בפסח נאמר "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" ומג"ש לומדים שגם בשבת צריך להזכיר יציאת מצרים.

מנין שהפסח נאכל עד חצות?

מפתח

אמר רב יוסף ר"א בן עזריה הוא דתניא (**שמות יב, ח**) ואכלו את הבשר בלילה הזה ר"א בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן (**שמות יב, יב**) ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות

פסחים
קכ:ב

◁ הפסוק השני, מכת בכורות היה בהצי הלילה כי נאמר אחרי כן "ויהי בחצי הלילה" ומג"ש לומדים שגם פסח נאכל עד חצות.

היקשים וסמוכים

מפתח לפי רבי יהושע בן לוי, קריאת שמע סמוך למיטתו, שנאמר...

מפתח

ואב"א קרא ושניהם מקרא אחד דרשו דכתיב (דברים ו, ז) בשכבך ובקומך ר' יוחנן סבר מקיש שכיבה לקימה מה קימה ק"ש ואח"כ תפלה אף שכיבה נמי ק"ש ואח"כ תפלה ר' יהושע בן לוי סבר מקיש שכיבה לקימה מה קימה ק"ש סמוך למטתו אף שכיבה נמי ק"ש סמוך למטתו

ברכות
ז:ב

לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

מנין שארץ ישראל נקנית ביסורין?

מפתח

שלוש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין אלו הן תורה וארץ ישראל והעולם הבא תורה מנין שנאמר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו ארץ ישראל דכתיב (דברים ח, ה) כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסוך וכתוב בתורה כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה

ברכות
ה:א

לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג, שנאמר...

מפתח

קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג שנאמר (תהלים ג, א) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו וכתוב בתורה (תהלים ג, ב) ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי ואילו גבי מלחמת גוג ומגוג כתיב (תהלים ג, א) למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק ואילו מה רבו צרי לא כתיב

ברכות
ז:ב

לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים לבית הכנסת ואחר כך יתפלל, שנאמר...

מפתח

מאי קרא (משלי ח, לד) אשרי אדם שומע לי לשקד על דלתותי יום יום לשמור מזוזת פתחי וכתוב בתורה כי מוצאי מצא חיים אמר רב חסדא לעולם יכנס אדם שני פתחים בבית הכנסת שני פתחים סלקא דעתך אלא אימא שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל

ברכות
ה:א

לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

מנין שבתי מדרשות מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות?

מפתח

ואמר רבי חמא ברבי חנינא למה נסמכו דכתיב (במדבר כד, ו) כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע וגו' לומר לך מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה אף אהלים מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות

ברכות
ז:א

לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

מנין שבעל קרי אסור בדברי תורה?

מפתח

והאמר ריב"ל מנין לבעל קרי שאסור בדברי תורה שנאמר (דברים ז, ט) והודעתם לבניך ולבני בניך וסמך ליה יום אשר עמדת וגו' מה להלן בעלי קריין אסורין אף כאן בעלי קריין אסורין

ברכות
ז:ב

לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

מנין שמכשפה נענשת בסקילה?

מפתח

נאמר (שמות כב, יז) מכשפה לא תחיה ונאמר כל שוכב עם בהמה מות יומת סמכו ענין לו לומר מה שוכב עם בהמה בסקילה אף מכשפה נמי בסקילה

ברכות
ז:ב

לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו, שכתוב...

מפתח

דתניא רבי אליעזר אומר נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו ר' יהודה אוסר באנוסת אביו ובמפותת אביו ואמר רב גידל אמר רב מאי טעמא דר' יהודה דכתיב (דברים כג, א) לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה (את) כנף אביו כנף שראה אביו לא יגלה

ברכות
ז:ב

לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

מנין שכל המלמד לבנו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר חורב?

מפתח

כל המלמד לבנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר חורב שנאמר (דברים ז, ט) והודעתם לבניך ולבני בניך וכתוב בתורה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב

ברכות
ז:ב

מפתח מנין שמכשפה דינה בסקילה?

אלא אוב וידעוני בכלל כל המכשפים היו ולמה יצאו להקיש להן ולומר לך מה אוב וידעוני בסקילה אף מכשפה בסקילה

ברכות
כא:ב

◊ אוב וידעוני דינם בסקילה שכתוב "באבן ירגמו אתם" וכן מכשיפה.

מפתח מנין ששוק באשה ערוה?

אמר רב חסדא שוק באשה ערוה שנאמר (ישעיהו מז, ב) גלי שוק עברי נהרות וכתוב (ישעיהו מז, ג) תגל ערותך וגם תראה חרפת

ברכות
כד:א

◊ בפסוק הראשון - "גלי שוק" בפסוק השני "תגל ערותך" וכיון שפסוקים אלה סמוכים לומדת הגמרא שגילוי השוק נחשב לערוה ואסור לגלות.

מפתח מנין שגדולה תפלה יותר ממעשים טובים?

גדולה תפלה יותר ממעשים טובים שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממשה רבינו אעפ"כ לא נענה אלא בתפלה שנאמר (דברים ג, כו) אל תוסף דבר אלי וסמך ליה עלה ראש הפסגה

ברכות
לב:ב

◊ שבזכות שהתפלל (ואתחנן אל ה' בעת ההיא...) נתרצה הקב"ה להראות לו את ארץ ישראל.

מפתח מנין שכל המאריך בתפלתו, אין תפלתו חוזרת ריקם?

כל המאריך בתפלתו אין תפלתו חוזרת ריקם מנא לן ממשה רבינו שנא' (דברים ט, כו) ואתפלל אל ה' וכתוב בתריה וישמע ה' אלי גם בפעם היא

ברכות
לב:ב

◊ אחרי ארבעים יום של תפילה - "וישמע ה' אלי".

מפתח לפי רבן גמליאל, אכל ענבים ותאנים ורמונים מברך אחריהם שלש ברכות, דכתיב...

אכל ענבים ותאנים ורמונים מברך אחריהם שלש ברכות דברי רבן גמליאל וחכ"א ברכה אחת (מעין שלש) ר"ע אומר אפי' אכל שלק והוא מזוננו מברך עליו ג' ברכות השוטה מים לצמא מברך שהכל נהיה בדברו ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסרונן: גמ' מ"ט דר"ג דכתיב (דברים ח, ה) ארץ חטה ושעורה וגו' וכתוב ארץ אשר לא במסכות תאכל בה לחם וגו' וכתוב (דברים ח, י) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך

ברכות
מד:א

◊ לפי רבן גמליאל, מברך ברכת המזון גם על לחם וגם על שבעת המינים, כיון ששלושת הפסוקים סמוכים.

מפתח כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן, סוף נצרך לכהן על ידי אשתו, שנאמר...

כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנאמר (במדבר ה, י) ואיש את קדשיו לו יהיו וסמך ליה איש איש כי תשטה אשתו

ברכות
סג:א

◊ 'נצרך לכהן על ידי אשתו', שנאמר בפרשת סוטה "והביא את אשתו אל הכהן".

מפתח מנין ששכיבה יחד באותה מיטה אסורה באשתו נידה, אפילו הוא בבגדו והיא בבגדה?

ת"ש לא יאכל הזב עם הזבה משום הרגל עבירה ה"נ דיעות איכא שינוי ליכא ת"ש (יחזקאל יח, ו) אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב מקיש אשה נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור

שבת
יג:א

◊ כשם שבאשת רעהו קרבה אסורה, כך גם באשתו כשהיא נידה.

מפתח צמר ופשתים פוטרין (חובת ציצית) בין במינן בין שלא במינן, שאר מינין במינן פוטרין, שלא במינן אין פוטרין, שנאמר...

לא תווי ציצית ציצית בהדיא כתיב (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים וכתוב (דברים כב, יב) גדילים תעשה לך סד"א כדרבא דרבא רמי כתיב (במדבר טו, לח) הכנף מין כנף וכתוב צמר ופשתים יחדיו הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר מינין פוטרין שלא במינן אין פוטרין ס"ד כדרבא קמ"ל

שבת
כז:ב

◊ מהסמיכות לומדים שאין אסור כלאים בציצית. ועוד לומדים, שאם חוטי הציצית מצמר או מפשתים, אפשר לשים אותם על בגד צמר או על בגד פשתים, אבל אם חוטי הציצית ממין אחר יוצאים ידי מצות ציצית רק אם הציצית והבגד מאותו המין.

מפתח מנין שמכסה התחש נקרא אוהל?

דכתיב (במדבר ד, כה) ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר עליו מקיש עליו לתחתון מה תחתון קרוי אהל אף עליון קרוי אהל

שבת
כח:א

מפתח בעון מזוזה, ימי בנין מתקצרים, שנאמר...

פליגי בה ר"מ ור' יהודה חד אמר בעון מזוזה וחד אמר בעון ציצית בשלמא למ"ד בעון מזוזה דכתיב (דברים יא, כ) וכתבתם על מזוזות ביתך וכתוב בתריה למען ירבו ימיכם וימי בניכם אלא למ"ד בעון ציצית מ"ט

שבת
לב:ב

◊ מהסמיכות לומדים שמזוזה מאריכה ימיו של האדם, מכאן שאם אין מזוזה ח"ו, ימיו וימי בניו מתקצרים

מפתח**מנין ששוגג צריך שהיתה לו ידיעה?**

דכתיב **(במדבר טו, כט)** תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה וסמיך ליה והנפש אשר תעשה ביד רמה הקיש שוגג למזיד מה מזיד שהיתה לו ידיעה אף שוגג שהיתה לו ידיעה

שבת
ס:ב

<> "ביד רמה" - במזיד. שהיתה לו ידיעה - שידע שזה אסור, אבל שכה.

מפתח**כל עבירות שבתורה חייב חטאת, רק אם על אותה עבירה במזיד חייב כרת, דכתיב...**

(במדבר טו, כב) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה וכתיב **(במדבר טו, ל)** והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשו כולם לע"ז מה להלן דבר שחייבים על זדונו כרת ושגגתו חטאת אף כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת

שבת
ט:א

<> על כל עבירות בשוגג ("וכי תשגו") שבתורה חייב להביא קורבן חטאת, אם על אותה עבירה במזיד ("ביד רמה") חייב כרת.

מפתח**מנין שכל שהוא אב מלאכה, חייבין קורבן חטאת על כל מלאכה בפני עצמה?**

יכול עשאן כולן בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת ת"ל **(שמות לד, כא)** בחריש ובקציר תשבות ועדין אני אומר על חרישה ועל הקצירה חייב שתיים ועל כולן אינו חייב אלא אחת ת"ל לא תבערו אש הבערה בכלל היתה ולמה יצאת **להקיש** אליה ולומר לך מה הבערה שהיא אב מלאכה וחייבין עליה בפני עצמה אף כל שהוא אב מלאכה חייבין עליה בפני עצמה

שבת
א:ע

<> "בחריש ובקציר תשבות" - בא ללמד שאם עשה מספר מלאכות בהעלם אחד (שלא נודע לו שחטא ובינתים עשה עוד מלאכה) חייב על כל אחת ואחת. הבערה בכלל מלאכות היתה, "לא תעשה כל מלאכה", ויצאה להקיש כל שהוא אב מלאכה חייבין עליה בפני עצמה - אם עשה מספר מלאכות חייב על כל אחת ואחת.

מפתח**מנין שעבודה זרה מטמאה בכזית?**

דתניא ע"ז פחותה מכזית אין בה טומאה כל עיקר שנאמר **(מלכים ב כג, ו)** וישלך את עפרה (אל) קבר בני העם מה מת בכזית אף ע"ז בכזית

שבת
פג:ב

<> ע"ז הוקשה לקבר, מה מת מטמא בכזית אף ע"ז מטמאה בכזית.

מפתח**אם עבודה זרה מטמאה בכעדשה או בכזית?**

כיון שזוכרה מוציאה מתוך כיסו ומחבקה ומנשקה אלא לענין טומאה מאי כיון **דאיתקיש** לשרץ מה שרץ בכעדשה אף ע"ז נמי בכעדשה או דילמא הא **איתקיש** למת מה מת בכזית אף ע"ז בכזית

שבת
פג:ב

<> אם עבודה זרה כשרץ אז מטמאה בכעדשה ואם כמת אז מטמאה בכזית.

מפתח**לפי חזקיה, משכבו של זב אינו מטמא א"כ יש לו טהרה במקוה, שנאמר...**

ומדרס כלי חרס מנלן דטהור אמר חזקיה דאמר קרא **(ויקרא טו, ה)** ואיש אשר יגע במשכבו **מקיש** משכבו לו מה הוא אית ליה טהרה במקוה אף משכבו נמי אית ליה טהרה במקוה

שבת
א:א

<> גם משכבו אינו מטמא א"כ יש לו טהרה במקוה כמו לו.

מפתח**משכב נידה אינו מטמא א"כ יש לו טהרה במקוה, שנאמר...**

דבי ר' ישמעאל תנא **(ויקרא טו, כו)** כמשכב נדתה יהיה לה **מקיש** משכבה לה מה היא אית לה טהרה במקוה אף משכבה נמי אית לה טהרה במקוה לאפוקי כלי חרס דלית ליה טהרה במקוה

שבת
א:דא

מפתח**מנין שסיכה היא כשתייה ביוה"כ?**

מנין לסיכה שהיא כשתייה ביוה"כ אע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנא' **(תהלים קט, יח)** ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו

שבת
א:פא

<> בפסוק היקש של מים לשמן.

מפתח**מנין שמשוה ירד מהר סיני השכם בבוקר?**

כדאמר רב אדא בר אהבה משה בהשכמה עלה ובהשכמה ירד בהשכמה עלה דכתיב **(שמות לד, ד)** וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני בהשכמה ירד דכתיב **(שמות יט, כד)** לך רד ועלית אתה ואהרן עמך **מקיש** ירידה לעלייה מה עלייה בהשכמה אף ירידה בהשכמה

שבת
א:פא

<> בפסוק הראשון עליה בבוקר, בפסוק השני היקש ירידה לעלייה "רד ועלית".

מפתח**מנין שהקב"ה הסכים עם משה שפרש מאשתו?**

ומנלן דהסכים הקב"ה על ידו דכתיב **(דברים ה, כו)** לך אמור להם שובו לכם לאהליכם וכתיב בתריה ואתה פה עמוד עמדי ואית דאמרי **(במדבר יב, ה)** פה אל פה אדבר בו

שבת
א:זא

<> שאמר לבני ישראל "שובו לכם לאהליכם" (לנשותיכם) ואילו למשה אמר "ואתה פה עמוד עמדי".

מנין שרוצח ניתן להצילו בנפשו?

מפתח

ע"ז הא דאמרן גילוי עריות ושפיכות דמים דתניא ר' אומר (דברים כב, כו) כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה וכי מה ענין רוצח אצל נערה המאורסה הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקיש רוצח לנערה המאורסה מה נערה המאורסה ניתן להצילה בנפשו אף רוצח ניתן להצילו בנפשו

פסחים
כה:ב

◊ 'להצילו בנפשו' - מדין רודף - מותר להרוג אדם שרודף אחרי אדם אחר להרגו כשם שאת הנערה המאורסה מותר להצילה, גם אם צריך להרוג את הרודף אחריה לאונסה.

מנין שנערה המאורסה תהרג ואל תעבור?

מפתח

ונערה המאורסה מרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה תהרג ואל תעבור שפיכות דמים גופיה מנלן סברא הוא כי ההוא דאתא לקמיה דרבא א"ל מרי דוראי אמר לי זיל קטליה לפלני' ואי לא קטלינא לך א"ל ליקטלוך ולא תיקטול מאי חזית דדמא דיך סומק טפי דילמא דמא דההוא גברא סומק טפי

פסחים
כה:ב

◊ 'שפיכות דמים' - יהרג ואל יעבור - נלמדת מסברה - מה ראית שהדם שלך יותר אדום משל חבריך ונערה המאורסה מהיקש, כשם ששפיכות דמים יהרג ואל יעבור, כך בגילוי עריות תהרג ואל תעבור.

מנין שפסח מצרים, אין חימוצו נוהג אלא יום אחד?

מפתח

רבי יוסי הגלילי אומר מנין לפסח מצרים שאין חימוצו נוהג אלא יום אחד תלמוד לומר לא יאכל חמץ וסמך ליה (שמות יג, ד) היום אתם יוצאים

פסחים
כה:ב

◊ "היום הזה אשר יצאתם ממצרים" - ואחרי כן "ולא יאכל חמץ".

דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה, יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ, שנאמר...

מפתח

וכן תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב אמר קרא (דברים טז, ג) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ

פסחים
לה:א

◊ מצה הוקשה לחמץ, ללמד שמה שבא לידי חימוץ יוצאים בו ידי חובת מצה בערב פסח, שהוא חובה מן התורה באכילת מצה.

לפי ריש לקיש, אכל מצה עשירה שהחמיצה, אין חייב עליה כרת, שנאמר...

מפתח

מאי טעמא דריש לקיש א"ל דאמר קרא לא תאכל עליו חמץ [וגו'] דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו במצה חייבין על חימוצו כרת והא הואיל ואין אדם יוצא בה ידי חובתו דהויא ליה מצה עשירה אין חייבין על חימוצה כרת

פסחים
לה:א

◊ מצה עשירה, כיון שלא יוצא בה ידי חובתו, אין חייבין על חימוצה כרת.

מנין שביכורים אסורים לאונן?

מפתח

מאי טעמא דרבנן דכתיב (דברים יב, יז) לא תוכל לאכול בשעריך ואמר מר תרומת ידך אלו ביכורים דאיתקש ביכורים למעשר מה מעשר אסור לאונן אף ביכורים אסור לאונן

פסחים
לו:ב

◊ הפסוק השני מדבר על מעשר - מעשר אסור לאונן שנאמר "לא אכלתי באוני ממנו", בפסוק הראשון "ותרומת ידך" - ביכורים. וביכורים הוקשו למעשר ("מעשר דגנך"), ומההיקש לומדים שגם ביכורים אסורים לאונן.

מנין שנשים חייבות בבל תאכל חמץ?

מפתח

סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב (דברים טז, ג) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות כל שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ והני נשי הואיל וליתנהו בקום אכול מצה דהויא ליה מצות עשה שהזמן גרמא (היא) אימא בבל תאכל חמץ נמי ליתנהו קמ"ל

פסחים
מג:ב

◊ הייתי חושב שבגלל ההיקש נשים פטורות מבל תאכל חמץ, כיון שאכילת מצה זה מצות עשה שהזמן גרמא, קמ"ל שההיקש בא ללמד שחייבות גם בבל תאכל חמץ וגם באכילת מצה.

מנין שנשים חייבות באכילת מצה, אפילו שזה מצות עשה שזמן גרמא?

מפתח

דאמר ר"א נשים חייבות באכילת מצה דבר תורה שנא' לא תאכל עליו חמץ וגו' כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו באכילת מצה והני נשי נמי הואיל וישנן בבל תאכל חמץ ישנן בקום אכול מצה

פסחים
מג:ב

◊ נשים חייבות באכילת מצה מהתורה, מכיון שהקיש הכתוב אכילת מצה לבל תאכל חמץ.

מנין שאכילת קורבן פסח צריכה להיות לאכליו (לאנשים שיכולים לאכול את הקורבן)?

מפתח

ר' אומר לשון סורסי הוא כאדם שאומר לחבירו כוס לי טלה זה אשכחן שלא למנויו שלא לאוכליו מנא לן אמר קרא (שמות יב, ז) איש לפי אכלו תכוסו איתקש אוכלין למנויין

פסחים
סא:א

◊ "לפי אוכלו תכוסו על השה" - אכלו הוקש לתכוסו.

בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין, אין טמאי מתים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין, שנאמר...

מפתח

ת"ל (במדבר ה, ב) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין אין טמאי מתים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין

פסחים
סז:ב

◊ הוקשו הטמאים זה לזה ללמד שרק בשעה שטמאי מתים משתלחין גם מצורעים וזבים משתלחים.

מנין שאימורי חגיגת חמשה עשר, נפסלין בלינה?	מפתח
<p>מנין לאימורי חגיגת חמשה עשר שנפסלין בלינה שנאמר (שמות כג, יח) ולא ילין חלב חגי עד בקר וסמין ליה ראשית</p> <p><> "לא ילין חלב חגי" - אמורי חגיגה (חלק הקורבן שמוקטר על גבי המזבח), "ראשית" - זה היום הראשון של החג ומהסמיכות לומדים ש"לא ילין חלב חגי" מערב ט"ו לבוקר ט"ו.</p>	פסחים עא:א
מנין שבשר צריך זריקה על המזבח?	מפתח
<p>שנאמר (דברים יב, כז) ודם זבחך ישפך ומה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך מה דם בזריקה אף בשר בזריקה</p>	פסחים עז:א
מנין שאין הפסח נשחט אלא לאוכליו ואם נשחט שלא לאוכליו זה מעכב?	מפתח
<p>והתניא (שמות יב, ד) במכסת מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויו יכול שחטו שלא למנויו יהא כעובר על המצוה וכשר ת"ל איש לפי אכלו תכוסו הכתוב שנה עליו לעכב ואיתקש אוכלין למנוין</p> <p><> ההיקש של "אכלו" ל"תכוסו" בא ללמד שאם לא קבעו למי שיכול לאכול את הפסח, זה מעכב והקרבן פסול.</p>	פסחים עב:ב
מנין שיולדת טובלת בלילה?	מפתח
<p>כדתניא כל חייבי טבילות טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה דתניא יכול תהא טובלת מבעוד יום תלמוד לומר (ויקרא טו, יט) שבעת ימים תהיה בנדתה תהא בנדתה כל שבעה ויולדת איתקש לנדה</p> <p><> "שבעת ימים תהיה בנדתה" - כל שבעה לכן טובלת בסוף שבעה שזה בלילה וכן יולדת שהוקשה לנידה.</p>	פסחים צב:ב
מנין שנשים חייבות באכילת מצה אפילו שזה מצות עשה שהזמן גרמא?	מפתח
<p>הא דאמר רבי אלעזר נשים חייבות באכילת מצה דבר תורה שנאמר (דברים טז, ג) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה והני נשים הואיל וישנן בבל תאכל חמץ ישנן בקום אכול מצה</p> <p><> כיון שהיבנות בבל תאכל חמץ (שהרי חייבות בכל מצוות לא תעשה) חייבות בקום אכול מצה.</p>	פסחים צב:ב
מנין שמי שבדרך רחוקה, אינו יכול למנות שליח לעשות עבורו קורבן פסח?	מפתח
<p>דתניא ר"ע אומר נאמר (במדבר ט, י) טמא ונאמ' (במדבר ט, י) בדרך רחוקה מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה אף דרך רחוקה</p> <p><> מההיקש לומדים שכשם שטמא שיכול לעשות את הפסח ע"י שליח ויטהר בלילה ויאכל, מ"מ אינו עושה כיון שהתורה אסרה עליו, כך מי שהיה בדרך רחוקה ויכול להגיע עד הערב (לרושלים) ויאכל, מ"מ אינו עושה (על ידי שליח) כי התורה אסרה עליו.</p>	פסחים צב:ב
מנין שפסח שני אינו טעון לינה בירושלים?	מפתח
<p>ר' יהודה אומר מניין לפסח שני שאין טעון לינה שנאמר (דברים טז, ז) ופנית בבקר והלכת לאהליך וכתוב (דברים טז, ח) ששת ימים תאכל מצות הנאכל לששה טעון לינה שאין נאכל לששה אין טעון לינה</p> <p><> מהסמיכות לומדים שרק כשיש ששת ימים של חג צריך ללון בירושלים, שנאמר "ופנית בבוקר" ולכן בפסח שני שאינו אלא יום אחד, אין צריך ללון בירושלים.</p>	פסחים צה:ב
בפסח הבא בטומאה, אין שאר טמאים שאכלו ממנו חייבים משום טמא שאכל קודש, שנאמר...	מפתח
<p>ת"ר זבין זובות נדות ויולדות שאכלו בפסח שבא בטומאה יכול יהו חייבין תלמוד לומר (ויקרא ז, יט) כל טהור יאכל בשר (ויקרא ז, כ) והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה נאכל לטהורים חייבים עליו משום טמא ושאינו נאכל לטהורין אין טמאין חייבין עליו משום טמא</p> <p><> "והנפש אשר תאכל בשר" - כיון שפסח הבא בטומאה, אינו נאכל לטמאי מתים, זבים שאכלו אותו אינם חייבים כרת.</p>	פסחים צב:ב
מנין שפסח מצרים לא היה חימוצו נוהג אלא יום אחד?	מפתח
<p>אלא אחמץ מכלל דפסח מצרים לילה אחד ותו לא והתניא רבי יוסי הגלילי אומר מנין לפסח מצרים שאין חימוצו נוהג אלא יום אחד ת"ל (שמות יג, ג) לא יאכל חמץ וסמין ליה היום אתם יוצאים אלא ה"ק לילה אחד והוא הדין לפסח דורות וחימוצו כל היום ופסח דורות נוהג כל שבעה</p> <p><> מהסמיכות לומדים מהמילה "היום" שפסח מצרים היה חימוצו נוהג רק בחמישה עשר.</p>	פסחים צב:ב
מנין שקשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף?	מפתח
<p>קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף דכתיב (תהלים קלו, כה) נותן לחם לכל בשר וסמין ליה לגזור ים סוף לגזרים</p>	פסחים קיא:א
כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר...	מפתח
<p>כל המבזה את המועדות כאילו עובד ע"ז שנאמר (שמות לד, יז) אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב בתריה את חג המצות תשמור</p>	פסחים קיא:א

ר"א בן עזריה כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים שנאמר (שמות [כג, ל](#)) לכלב תשליכון אותו וכתוב בתריה (שמות [כג, א](#)) לא תשא שמע שוא

<> "לא תשא שמע שוא" - לא תקבל או תספר שמועת שקר, כלומר לשון הרע.

קל וחומר

מפתח מנין שיסורים שממרקין כל גופו של אדם, מנקין אותו מעונותיו?

אלא מה ת"ל ומתורתך תלמדנו אל תקרי תלמדנו אלא תלמדנו דבר זה מתורתך תלמדנו ק"ו משן ועין מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם עבד יוצא בהן לחרות יסורין שממרקין כל גופו של אדם על אחת כמה וכמה

ברכות
ה:א

ברכות
יב:ב

מפתח

מנין שחזקיהו התפלל מקירות ליבו?

מיד (שעיהו לת, ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה' מאי קיר אמר רשב"ל מקירות לבו שנא' (ירמיהו ד, יט) מעי מעי אוחילה קירות לבי וגו' ר' לוי אמר על עסקי הקיר אמר לפניו רבונו של עולם ומה שונמית שלא עשתה אלא קיר אחת קטנה החיית את בנה אבי אבא שחפה את ההיכל כולו בכסף ובזהב על אחת כמה וכמה

שונמית עשתה עליית קיר לאלישע. 'אבי אבא' - שלמה המלך, שחזקיהו היה מצאצאיו.

מפתח

מנין שמתור להפסיק בהלל ובמגילה, לשאול מפני היראה ולהשיב מפני הכבוד?

דבי רבי חייה מרבי חייה בהלל ובמגילה מהו שיפסיק אמרינן ק"ו ק"ש דאורייתא פוסק הלל דרבנן מבעיא או דלמא פרסומי ניסא עדיף א"ל פוסק ואין בכך כלום

בהלל ובמגילה, מותר להפסיק מקל וחומר ואפילו שיש בזה פרסום הנס.

מפתח

תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה, מהפסוק...

מאי דכתיב (משלי ל, טו) שלש הנה לא תשבענה שאול ועוצר רחם וכי מה ענין שאול אצל רחם אלא לומר לך מה רחם מכניס ומוציא אף שאול מכניס ומוציא והלא דברים ק"ו ומה רחם שמכניסין בו בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות שאול שמכניסין בו בקולי קולות אינו דין שמוציאין ממנו בקולי קולות מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה

'רחם שמוציאין ממנו בקולי קולות' - קולות של שמחה שהתינוק נולד. 'שאול(קבר)', שמכניסין בו בקולי קולות' - קולות של בכי. 'אינו דין שמוציאין ממנו בקולי קולות' - בתחיית המתים.

מפתח

מנין שצריך לברך אחר קריאה התורה?

תלמדנו ברכת התורה לאחריה מן ברכת המזון מקל וחומר וברכת המזון לפנייה מן ברכת התורה מקל וחומר ברכת התורה לאחריה מן ברכת המזון מקל וחומר ומה מזון שאין טעון לפניו טעון לאחריו תורה שטעונה לפנייה אינו דין שטעונה לאחריה

'טעון לאחריו' - שנאמר "ואכלת ושבעת וברכת", 'תורה שטעונה לפנייה' - שנאמר "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוהינו".

מפתח

מנין שצריך לברך לפני אכילת פת?

וברכת המזון לפנייה מן ברכת התורה מק"ו ומה תורה שאין טעונה לאחריה טעונה לפנייה מן ברכת המזון אינו דין שיהא טעון לפניו

'מזון שהוא טעון לאחריו' - שנאמר "ואכלת ושבעת וברכת". אינו דין שיהא טעון לפניו - ברכת המוציא.

מפתח

מנין שמברכין ברכת התורה לאחר שעולים לתורה?

ואין לי אלא ברכת המזון ברכת התורה מנין אמר ר' ישמעאל ק"ו על חיי שעה מברך על חיי עוה"ב לא כ"ש

'חיי שעה' - מזון, 'חיי עולם הבא' - קריאה בתורה.

מפתח

מנין שבצלאל היה הגון ומקובל על ישראל?

(שמות לה, ל) ראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן

מפתח

מנין שישראל לא יכולים לחיות בלי תורה?

ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתנתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה (דברים ל, כ) כי הוא חייך ואורך ימך כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה עאכ"ו

"כי הוא חייך ואורך ימך" - כשם שדגים לא יכולים לחיות מחוץ למים, כך עם ישראל לא יכול לחיות בלי תורה שנמשלה למים.

מפתח

מנין שרקיקה אסורה בהר הבית?

לא יכנס אדם להר הבית לא במקלו שבידו ולא במנעלו שברגלו ולא במעות הצרורים לו בסדינו ובפונדתו מופשלת לאחוריו ולא יעשנה קפנדריא ורקיקה מקל וחומר ממנעל ומה מנעל שאין בו דרך בזיון אמרה תורה (שמות ג, ה) של נעליך מעל רגליך רקיקה שהיא דרך בזיון לא כל שכן

'רקיקה' - יריקה.

לפי רבי יוסי, ריקקה אסורה בהר הבית, שנאמר...

מפתח

רבי יוסי בר יהודה אומר אינו צריך הרי הוא אומר (**אסתר ד, ב**) כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק והלא דברים קל וחומר ומה שק שאינו מאוס לפני בשר ודם כך ריקקה שהיא מאוסה לפני מלך מלכי המלכים לא כל שכן

ברכות
סב:ב

תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה, נקראים מבקשי ה', שנאמר...

מפתח

ודרש (**שמות לג, ז**) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה והלא דברים קל וחומר ומה ארון ה' שלא היה מרוחק אלא שנים עשר מיל אמרה תורה (**שמות לג, ז**) והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה על אחת כמה וכמה

ברכות
סב:ב

◁ "מבקשי ה'" - מגדלים שמו בעולם.

המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו שכרו גדול מאד, שנאמר...

מפתח

פתח ר' יוסי בכבוד אכסניא ודרש (**דברים כג, ח**) לא תתעב אדומי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו והלא דברים קל וחומר ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן שנאמר (**בראשית מז, י**) ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה

ברכות
סב:ב

◁ על המצרים נאמר "לא תתעב מצרי" אפילו שארצו אותנו לשם עצמם, ק"ו שמי שמארח תלמיד חכם בביתו לא לטובת עצמו, ששכרו גדול מאד.

מנין שחייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה?

מפתח

דאמר רבה בר רב הונא חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה ק"ו **מציץ** מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה (**שמות כח, לח**) והיה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה

שבת
יא:א

◁ 'אזכרה' - שם ה'.

מנין שאין מבעירין שמן של קודש שנטמא?

מפתח

דאמר רבי אבהו א"ר יוחנן (**דברים כו, יד**) ולא בערתי ממנו בטמא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של תרומה שנטמאת ואימא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של קדש שנטמא לאו **קל וחומר** הוא מה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא קדש חמור לא כ"ש

שבת
כה:א

◁ "לא בערתי ממנו בטמא" - לא השתמשתי במעשר שנטמא, ק"ו לשמן של קודש (שמן שהקדיש למנחות) שנטמא, שאסור בהנאה.

מנין שאריג שיש בו שלושה על שלושה טפחים מטמא בנגעים?

מפתח

דתניא בגד אין לי אלא בגד שלש על שלש מנין ת"ל (**ויקרא יג, מז**) והבגד ואימא לרבות שלשה על שלשה לאו ק"ו הוא השתא שתי וערב מיטמא שלשה על שלשה מיבעיא אי הכי שלש על שלש נמי ליתי בק"ו אלא שלשה על שלשה דחזו בין לעשירים בין לעניים אתי בק"ו שלש על שלש לעניים הוא דחזיין לעשירים לא חזיין לא אתי בק"ו

שבת
כז:ב

העלאה על גופו שלא כדרך לבישה, אסור בצמר ופשתים ומותר בשאר כלאים שאינם צמר ופשתים, שנאמר...

מפתח

רב פפא אמר אף כל לאתויי כלאים כלאים בהדיא כתיבי ביה (**דברים כב, יא**) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ס"ד אמינא ה"מ דרך לבישה אבל בהעלאה כל תרי מיני אסור ולא ק"ו הוא ומה לבישה דקא מיתהני כולי גופיה מכלאים אמרת צמר ופשתים אין מידי אחרינא לא העלאה לא כ"ש

שבת
נז:א

◁ ואי אפשר לומר שהעלאה על גופו שלא כדרך לבישה, אסורה בכל שתי מינים של בגד, לא רק צמר ופשתים כי יש ק"ו, בלבישה שכל גופו נהנה אסור רק בצמר ופשתים קל וחומר בהעלאה שלא כדרך לבישה שרק חלק מגופו נהנה, שתהא אסורה רק בצמר ופשתים ומותרת בשאר מינים.

גר שהלל גיירו הבין שאינו יכול להיות כהן גדול, כיון שנאמר...

מפתח

הלך וקרא כיון שהגיע (**במדבר א, נא**) והזר הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר א"ל אפי' על דוד מלך ישראל נשא אותו גר קל וחומר בעצמו ומה ישראל שנקראו בנים למקום ומתוך אהבה שאהבם קרא להם (**שמות ד, כב**) בני בכורי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת גר הקל שבא במקלו ובתרמילו על אחת כמה וכמה

שבת
לא:א

◁ כיון שנשא קל וחומר בעצמו, הבין שבקשתו להיות כהן גדול אינה הגיונית.

מנין שתולין טרסקל לבהמה בשבת?

מפתח

אמר רב תולין טרסקל לבהמה בשבת וקל וחומר למרדעת ומה התם דמשום תענוג שרי הכא דמשום צער לא כל שכן

שבת
נג:א

◁ "מרדעת" - כיסוי לחמור מפני הצינה. 'טרסקל' - סל למזונותיה.

כיצד הבין משה שצריך לפרוש מאשתו?

מפתח

ופירש מן האשה מאי דריש נשא קל וחומר בעצמו אמר ומה ישראל שלא דברה שכינה עמהן אלא שעה אחת וקבע להן זמן אמרה תורה (**שמות יט, יא**) והיו נכונים וגו' אל תגשו אני שכל שעה ושעה שכינה מדברת עמי ואינו קובע לי זמן על אחת כמה וכמה

שבת
א:זא

מפתח מאיזה פסוק חשב משה שישראל לא ראויים לקבל את הלוחות?

מפתח

ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות אמרה תורה (שמות יב, מג) וכל בן נכר לא יאכל בו התורה כולה [כאן] וישראל מומרים על אחת כמה וכמה

שבת
א:זא

< משה אמר על פסח שהיא מצוה אחת אמרה תורה וכל בן נכר (מומר לעבודה זרה) לא יאכל בו, קל וחומר ישראל מומרים לעבודה זרה (שעבדו לעגל) שאינם ראויים לקבל את התורה כולה (הלוחות).

מפתח מנין שאם עשה רשות היחיד על ידי הכותל זרק חפץ ונח על גבי הכותל שחייב?

מפתח

בעי רבי יוחנן כותל ברה"ר גבוה י' ואינו רחב ארבע ומוקף לכרמלית ועשאו רה"י זרק ונח על גביו מהו מי אמרינן כיון דאינו רחב ד' מקום פטור הוא או דילמא כיון דעשאו רה"י כמאן דמלי דמיא אמר עולא קל וחומר לאחרים עושה מחיצה לעצמו לא כ"ש

שבת
צט:ב

< הכותל ברשות הרבים ועשה את הכותל לכרמלית זרק חפץ מרשות הרבים לכותל, חייב משום הוצאה מק"ו שאם לאחרים עושה זה רשות היחיד, קל וחומר שלעצמו יהיה הכותל רשות היחיד.

מפתח מנין שאיסור אפיית חמץ בקרבן מנחה בכל שלבי האפייה?

מפתח

הכל מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב שנאמר (ויקרא ו, ז) לא תאפה חמץ (ויקרא ב, יא) לא תעשה חמץ במסרס אחר מסרס שהוא חייב שנאמר (ויקרא כב, כד) ומעוך וכתות ונתוק וכרות אם על כרות חייב על נתוק לא כל שכן אלא להביא נותק אחר כרות שהוא חייב

שבת
קיא:א

< נאמר לא תאפה חמץ ולא תעשה חמץ ללמד שחייב בכל שלב של אפיית החמץ, לישא וכו'. וכן במסרס.

מפתח הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן שבשמים, עליהם הכתוב אומר...

מפתח

א"ר ישמעאל ק"ו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן שבשמים על אחת כמה וכמה ועליהם אמר דוד (תהלים קלט, כא) הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי

שבת
קטז:א

< קל וחומר שאלה שמטילים איבה על הציבור שורפים את כתביהם עם האזכרות שבהם, כמו במגילת סוטה.

מפתח מנין שפיקוח נפש דוחה את השבת?

מפתח

רבי אלעזר בן עזריה אומר מה מילה שהיא אחת מאיבריו של אדם דוחה את השבת קל וחומר לפיקוח נפש שדוחה את השבת < מילה דוחה את השבת שנאמר "וביום השמיני".

שבת
קלב:א

מפתח מנין שמילה דוחה את הצרעת?

מפתח

דאתיא מק"ו ומה שבת חמורה מילה דוחה אותה צרעת לא כ"ש < שבת חמורה מן הצרעת כיון שיש בה עונשים ואזהרות הרבה ואילו בצרעת יש רק איסור אחד, לכן ק"ו שאם מילה דוחה את השבת, מילה דוחה את הצרעת וצריך למול גם אם יש בהרת במקום המילה.

שבת
קלב:ב

מפתח מנין שמילה דוחה את השבת?

מפתח

ומה צרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת מילה דוחה אותה שבת שנדחית מפני העבודה אינו דין שתהא מילה דוחה אותה

שבת
קלב:ב

מפתח מנין שצרעת דוחה שבת?

מפתח

רבא אמר מילה בזמנה דוחה לא צריכא קרא מק"ו אתיא ומה שבת דחמירא דוחה צרעת לא כל שכן < שבת חמירא - שבת חמורה כיון שיש בה הרבה איסורים בצרעת יש רק איסור אחד.

שבת
קלב:ב

מפתח מנין לפי רבי עקיבא, שחלב בהמה מטמא טומאת אוכלין, בין שיצא ממנה ברצון בין שלא ברצון?

מפתח

התנן חלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון חלב בהמה אינו מטמא אלא לרצון אמר ר' עקיבא קל וחומר הוא ומה חלב האשה שאינו מיוחד אלא לקטנים מטמא לרצון ושלא לרצון חלב בהמה שמיוחד בין לקטנים בין לגדולים אינו דין שיטמא בין לרצון ובין שלא לרצון

שבת
קמג:ב

< 'בין שלא לרצון' - שנטף מן הבהמה בלא רצון הבעלים, חלב בהמה חשוב יותר ודבר החשוב יותר, סביר שיקבל טומאה.

מפתח מנין שאין מעשרין בשבת?

מפתח

אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות כל אלו ביו"ט אמרו ק"ו בשבת

שבת
קמח:ב

< 'הלכה כסתם משנה' - כל משנה שלא נזכר בה שם אומרו הלכה כאותה משנה.

מפתח**מנין ששרץ שאינו ממית ואינו מרבה טומאה יש לומר שהוא טהור?**עירובין
ג:ב

תנא תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמשים טעמים אמר רבינא אני אדון ואטהרנו ומה נחש שממית ומרבה טומאה טהור שרץ שאין ממית ומרבה טומאה לא כ"ש

◁ נחש ממית ומרבה טומאת מת וטומאת נבילה (את מי שממית), הוא עצמו אינו טמא במותו, שרץ שאינו ממית ואינו מרבה טומאה - ואינו משמונת השרצים הטמאים שמנתה התורה (חולד והעכבר למינהו והצב והאנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת) ק"ו שלא יהיה טמא במותו.

מפתח**מנין שפושעי ישראל, אין אור גיהנם שולטת בהן?**עירובין
ט:א

פושעי ישראל אין אור גיהנם שולטת בהן ק"ו ממזבח הזהב מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב עמד כמה שנים ולא שלטה בו האור פושעי ישראל שמליאין מצות כרמון שנאמר [\(שיר השירים ו, ז\)](#) כפלח הרמון רקתך ואמר ר"ש בן לקיש אל תיקרי רקתך אלא ריקתיך שאפי' ריקנין שבך מליאין מצות כרמון

◁ 'אור גהינם' - (בקוביץ) אש גהינם.

מפתח**מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים?**עירובין
נד:ב

א"ר אליעזר חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים וקל וחומר ומה אהרן שלמד מפי משה ומשה מפי הגבורה כך הדיוט מפי הדיוט על אחת כמה וכמה

מפתח**מנין שמותר לחתוך יבלת ביד מקורבן פסח כשערב פסח חל בשבת?**עירובין
קג:א

אמר רבי אליעזר ק"ו ומה שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת אלו שמשום שבות אינו דין שידחו את השבת אלא אמר רב יוסף הא והא ביד ושבות במקדש התירו שבות במקדש במדינה לא התירו

◁ 'משום שבות' - שאינה מלאכה מל"ט מלאכות וחכמים אסרו שנראית כעין מלאכה ואיסור מלאכה משום שבות התירו חכמים במקדש, משום שבמקדש הכהנים בקיאים במלאכות ואין חשש שיבואו לטעות.

מפתח**מנין ששלוחי מצוה אינן ניזוקין?**פסחים
יב:ב

שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן כמאן כי האי תנא דתניא איסי בן יהודה אומר כלפי שאמרה תורה [\(שמות לד, כד\)](#) ולא יחמוד איש את ארצך מלמד שתהא פרתך רועה באפר ואין חיה מזיקתה תרנגולתך מנקרת באשפה ואין חולדה מזיקתה והלא דברים ק"ו ומה אלו שדרכן לזוק אינן ניזוקין בני אדם שאין דרכן לזוק על אחת כמה וכמה

◁ שבזמן שישראל עולים לרגל (שלוחי מצוה) ומשאירים את רכושם, רכושם לא ינזק וקל וחומר לעולים עצמם שלא ינזקו.

מפתח**מנין שמשקין הבאין מחמת כלי אינם מטמאים את הכלים?**פסחים
יח:א

ואימא לטמא את הכלים ולא ק"ו הוא ומה כלי שמטמא משקה אין מטמא כלי משקין הבאין מחמת כלי אינו דין שלא יטמאו את הכלים

◁ 'כלי שמטמא משקה' - כלי שהוא ראשון לטומאה, 'משקין הבאין מחמת כלי' - שהיו בכלי ראשון והם שני לטומאה.

מפתח**מנין שאוכל אינו מטמא כלי?**פסחים
יח:ב

היכי דריש מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא יטמא לטמא את המשקין אתה אומר לטמא את המשקין או אינו אלא לטמא את הכלי אמרת ק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאין מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי

מפתח**שלישי בקודש (טמא שנגע בקורבן), הבשר פסול באכילה, שנאמר...**פסחים
יח:ב

א"ר יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול בקודש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקודש ולמדנו שלישי בקודש מן התורה ורביעי מקל וחומר שלישי מן התורה דכתיב [\(ויקרא ז, ט\)](#) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

מפתח**מנין לפי רבי יוסי הגלילי, שגיד מותר בהנאה?**פסחים
כג:ב

ור' יוסי הגלילי אשכחן חלב דשרייה רחמנא בהנאה אלא גיד נימא דאסור איבעית אימא הכי נמי דאסור איבעית אימא מייתי לה בק"ו ומה חלב שענוש כרת מותר בהנאה גיד שאינו ענוש כרת לא כל שכן

◁ מה חלב שענוש כרת מותר בהנאה, גיד שאינו ענוש כרת, לא כל שכן.

מפתח**מנין שבשר קודש אסור לאדם לאכול כשהוא טמא?**פסחים
כד:א

דהא נפקא ליה מקל וחומר ממעשר הקל ומה מעשר הקל [\(דברים כו, יד\)](#) לא בערתי ממנו בטמא בשר קדש חמור לא כל שכן

◁ "ולא בערתי ממנו בטמא" - שמן מעשר שני שנטמא וקל וחומר לבשר קודשים שאסור לאכול בטומאה.

מנין שבשר בחלב אסור בהנאה?

מפתח

ואין לי אלא באכילה בהנאה מנין אמרת ק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה בשר בחלב שנעבדה בו עבירה אינו דין שיהא אסור בהנאה

פסחים
ד:ב

◁ בבשר וחלב נעבדה (נעשתה) בה עבירה שכן עצם הבישול אסור.

מנין שאוכל חלב חי, פטור ממלקות?

מפתח

איכא דאמרי א"ר אבהו אמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי שאם הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו שהוא פטור וכל שכן אוכל חלב חי שהוא פטור

פסחים
ד:ב

◁ אוכל חלב חי, שלא כדרך אכילתו, אסור אבל פטור ממלקות.

מנין לפי רבי יהודה, שחמץ טעון שריפה?

מפתח

א"ר יהודה אין ביעור חמץ אלא שריפה והדין נותן ומה נותר שאינו בבל יראה ובל ימצא טעון שריפה חמץ שישינו בבל יראה ובל ימצא לא כל שכן שטעון שריפה

פסחים
כז:ב

◁ הנותר מקורבן הפסח עד הבוקר טעון שריפה, קל וחומר לחמץ כי הוא חמור יותר כי יש בו גם 'בל יראה'.

מנין לפי רבי מאיר, שישראל מנכרי קונה משכון?

מפתח

ת"ק סבר הני מילי ישראל מישראל הוא דקרינא ביה ולך תהיה צדקה אבל ישראל מנכרי לא קני ור"מ סבר קל וחומר ישראל מישראל קני ישראל מנכרי לא כל שכן

פסחים
לא:ב

◁ לפי רבי מאיר, ישראל שהלוה לנכרי קונה את המשכון שנותן לו הנכרי מקל וחומר, אבל לפי ת"ק אין ענין של "צדקה" בנוכרי ולכן אין את הסברה של "צדקה מנין".

מעילה (שאיין בה כרת אלא רק מיתה בידי שמים), פטר את המזיד מלהביא קורבן, שנאמר...

מפתח

ואף רב פפא הדר ביה דתניא (ויקרא ה, טו) וחטאה בשגגה פרט למזיד והלא דין הוא ומה שאר מצות שחייב בהן כרת פוטר בהן את המזיד מעילה שאין בה כרת אינו דין שפטר את המזיד לא אם אמרת בשאר מצות שכן לא חייב בהן מיתה תאמר במעילה שחייב בה מיתה ת"ל בשגגה פרט למזיד

פסחים
לב:ב

◁ "וחטאה בשגגה" - פרט למזיד.

מנין שאין מבשלין את הפסח אפילו בשאר משקים, כגון מי פרות שנותנים טעם בתבשיל?

מפתח

ת"ר (שמות יב, ט) במים אין לי אלא במים שאר משקין מניין אמרת קל וחומר ומה מים שאין מפיגין טעמן אסורין שאר משקין שמפיגין טעמן לא כ"ש

פסחים
מא:א

◁ "ובשל מבושל במים" - על מים שאין נותנים טעמם בבשר נאמר "אל תאכלו ממנו..." קל וחומר בשאר משקין שנותנים טעמם בבשר.

מנין שאסור לאכול נא, גם מבעוד יום?

מפתח

תניא איך יכול אכל כזית נא מבעוד יום יהא חייב ודין הוא ומה בשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו דין שישנו בבל תאכל נא

פסחים
מא:ב

◁ מצות אכילת קורבן פסח בערב החמש עשרה שנאמר "ואכלו את הבשר בלילה הזה", ולומדים בקל וחומר שאם בערב שמותר לאכול צלי אש אסור לאכול נא, קל וחומר שמבעוד יום, אסור לאכול נא.

מנין שתערובת של כלאים או עורלה אסורים אם נותנים טעם הכלאים או העורלה בתערובת?

מפתח

שאם שרה ענבים במים ויש בהן טעם יין חייב מכאן אתה דן לכל התורה כולה ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש היתר לאיסורו עשה בו טעם כעיקר כלאים שאיסורו איסור עולם ואיסורו הנאה ואין היתר לאיסורו אינו דין שיעשה טעם כעיקר והוא הדין לערלה

פסחים
מ:ב

◁ 'שאיין איסורו איסור עולם' - שאיסורו פג אחרי תקופת הנזירות, 'שיש היתר לאיסורו' - שיכול לעשות התרת נדרים. קל וחומר שכלאים ועורלה שאין היתר לאיסורם ואיסורם איסור עולם, שתהא התערובת אסורה אפילו שיש רק טעם איסור בתערובת.

לפי רבי אלעזר, עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך, שנאמר...

מפתח

אמר רבי אלעזר עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך שנאמר (דברים ל, כ) כי היא חייך ואורך ימך על חיי לא חס על חיי חבירו לא כל שכן

פסחים
ט:ב

חנניה, מישאל ועזריה שמסרו עצמם לכבשן האש, נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, שנאמר...

מפתח

מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו [עצמן] על קדושת ה' לכבשן האש נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת ה' כתיב בהו (שמות ז, כח) ובאו [ועלון] בביתך [וגו'] ובתנורך ובמשארותיך אימתי משארות מצויות אצל תנור הוא אומר בשעה שהתנור חם אנו שמצווין על קדושת ה' על אחת כמה וכמה

פסחים
נג:ב

◁ הצפרדעים במצרים קפצו לתנורים במסירות נפש לקיים רצון ה'.

מנין לפי רבי אליעזר, שהזאת מי חטאת לטהר טמא מת, כשי"ד חל להיות בשבת, מותרת?

מפתח

פסחים
סה:ב

אמר לו רבי אליעזר ועליה אני דן ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת הזאה שהיא משום שבות אינו דין שדוחה את השבת

<> שחיטה היא מל"ט מלאכות ולכן אסורה מהתורה. הזאת מי חטאת אסורה מדרבנן משום שבות, כיון שדומה לתיקון. על כל פנים שחיטת קורבן הפסח מותרת בשבת, ולכן בקל וחומר, לפי רבי אליעזר, תהיה גם הזאה מותרת.

מנין שפסח דוחה את השבת?

מפתח

פסחים
סא:ט

אלא אמר קרא (במדבר כז, ז) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד מכלל [עולה] דתמיד קרבה בשבת אמר מר ועוד ק"ו ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת

<> 'פסח שענוש כרת' - אם מבטל מצות אכילת קורבן פסח בערב פסח.

זבין ומצורעים משתלחים מחוץ למחנה, שנאמר...

מפתח

פסחים
סו:ב

אמר רבי שמעון בן לקיש מהכא (במדבר ה, ב) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש יאמר טמאי מתים ואל יאמר זבין ומצורעין ואני אומר אם טמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין לא כל שכן

<> לפי ריש לקיש, היה מספיק לכתוב "וכל טמא לנפש" והייתי יודע כל צרוע וכל זב מקל וחומר, כי טומאת מצורע וזב חמורה מטומאת מת כי יוצאת מגופם.

מצורעים, זבים וטמאי מתים, יושבים בנפרד מחוץ למחנה, שנאמר...

מפתח

פסחים
סא:ט

ר"ש אומר אינו צריך הרי הוא אומר (במדבר ה, ב) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש יאמר טמאי מת ואל יאמר טמאי זב ואני אומר טמאי מתים משתלחין זבין לא כ"ש

<> זבין חמורים יותר מטמאי מתים, כי הטומאה נובעת מגופם.

מנין שתחית המתים מן התורה?

מפתח

פסחים
סא:ט

רבא רמי כתיב (דברים לב, לט) אני אמית ואחיה וכתוב מחצתי ואני ארפא השתא אחויי מחיי מרפא לא כל שכן אלא אמר הקב"ה מה שאני ממית אני מחיה כמו שמחצתי ואני ארפא ת"ר אני אמית ואחיה יכול מיתה באחד וחיים באחד כדרך שהעולם נוהג ת"ל מחצתי ואני ארפא מה מכה ורפואה באחד אף מיתה וחיים באחד מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה <> אם ה' ממית ומחיה קל וחומר שמרפא את שמוחץ, אלא בא הפסוק ללמד שאותם שה' ממית הוא יחיה, מכאן לתחיית המתים מן התורה.

מנין שבשבת אסור לעשות מלאכה שאסורה משום שבות, אפילו שבות מצוה אם אפשר לעשותה בערב שבת?

מפתח

פסחים
סו:ב

דקאמר ר' אליעזר נמי י"ט רשות אית ליה פירכא ומה י"ט שהתיר בו מלאכה של רשות לא התיר שבות שעמה שבת שלא התיר בה אלא מלאכה של מצוה אינו דין שלא תתיר שבות שעמה

<> 'אסורה משום שבות' - שאינה מל"ט מלאכות וחכמים אסרו משום שנראית כמלאכה. 'מלאכה של רשות' - אוכל נפש, 'מלאכה של מצוה' - קורבנות ציבור הקרבים אפילו בשבת שנאמר, "וביום השבת שני כבשים..."

מנין לפי רבי יהושע, שאין הבשר מותר באכילה עד שיזרק הדם?

מפתח

פסחים
עז:ב

ור' יהושע אין הבשר מותר באכילה עד שיזרק הדם קל וחומר הוא ומה אימורין דכי ליתנהו לא מעכבי כי איתנהו מעכבי דם דכי ליתיה מעכב כי איתיה לא כל שכן דמעכב

<> קל וחומר מאימורים, כשאימורים לא ראויים להקרבה אינם מעכבים את הבשר מלאכלו ואילו דם שאינו ראוי לזריקה מעכב את הבשר מלאכלו, קל וחומר שאם הדם ראוי לזריקה שצריך לעכב אכילת הבשר עד אחר זריקת הדם.

מנין שבמקום שהותרה טומאה ידועה הותרה טומאת התהום שאינה ידועה?

מפתח

פסחים
פא:א

אמר רבה ק"ו ומה במקום שלא הותרה לו טומאה ידועה הותרה לו טומאת התהום מקום שהותרה לו טומאה ידועה אינו דין שהותרה לו טומאת התהום

<> 'טומאת התהום' - שאינה ידועה - שלא ידוע אם בתהום יש קברים ועוברים מעל לתהום.

מנין שקדשי קדשים שנטמאו דינם בשריפה?

מפתח

פסחים
פא:א

אי נמי עייל דמה לפנים בת שריפה היא בשלמא נטמא גלי רחמנא בקדשים קלים כ"ש בקדשי קדשים

<> בקודשים קלים אמרה התורה "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף", קל וחומר בקדשי קודשים.

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
ב:א**זמן קריאת שמע של ערבית**

מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי **רבי אליעזר וחכמים** אומרים עד חצות **רבן גמליאל** אומר עד שיעלה עמוד השחר

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
ב:ב**מאימתי מתחילין לקרות שמע בערבין**

מאימתי מתחילין לקרות שמע בערבין משעה שקדש היום בערבי שבתות דברי **רבי אליעזר רבי יהושע** אומר משעה שהכהנים מטוהרים לאכול בתרומתן **רבי מאיר** אומר משעה שהכהנים טובלין לאכול בתרומתן

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
ב:ד**אם יש צורך לסמוך גאולה לתפילה גם בערבית או רק בשחרית**

רבי יהושע בן לוי אומר תפלות באמצע תקנום במאי קא מפלגי אי בעית אימא קרא איבע"א סברא איבע"א סברא **דר' יוחנן** סבר גאולה מאורתא נמי הוי אלא גאולה מעלייתא לא הויא אלא עד צפרא ור' יהושע בן לוי סבר כיון דלא הויא אלא מצפרא לא הויא גאולה מעלייתא

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
ב:ד**בערב, מה קודם קריאת שמע או תפילה**

ואב"א קרא ושניהם מקרא אחד דרשו דכתיב (דברים ו, ז) בשכבך ובקומך **ר' יוחנן** סבר מקיש שכיבה לקימה מה קימה ק"ש ואח"כ תפלה אף שכיבה נמי ק"ש ואח"כ תפלה **ר' יהושע בן לוי** סבר מקיש שכיבה לקימה מה קימה ק"ש סמוך למטתו אף שכיבה נמי ק"ש סמוך למטתו

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
ט:א**עד מתי אוכלים את קורבן פסח**

ר' אליעזר אומר בערב אתה זובח וכבוא השמש אתה אוכל ומועד צאתך ממצרים אתה שורף **רבי יהושע** אומר בערב אתה זובח כבוא השמש אתה אוכל ועד מתי אתה אוכל והולך עד מועד צאתך ממצרים

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
ט:א**אם "בחפזון" הכוונה חפזון מצרים או חפזון ישראל**

כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב שנאמר (דברים טז, א) הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה וכשיצאו לא יצאו אלא ביום שנא' (במדבר לג, ג) ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה על מה נחלקו על שעת חפזון **ר' אלעזר בן עזריה** סבר מאי חפזון חפזון דמצרים **ורבי עקיבא** סבר מאי חפזון חפזון דישאל

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
ט:ב**מאימתי קורין קריאת שמע של שחרית**

מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן **ר' אליעזר** אומר בין תכלת לכרתי (וגומרה) עד הנץ החמה **ר' יהושע** אומר עד שלש שעות שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעות הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
ט:ב**מאימתי קורין את שמע בשחרית**

תניא **רבי מאיר** אומר משיכיר בין זאב לכלב **ר"ע** אומר בין חמור לערוד **ואחרים** אומרים משיראה את חברו רחוק ד' אמות ויכרנו

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
י:ב**משמעות הכתוב בשכבך ובקומך**

בית שמאי אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמוד שנאמר (דברים ו, ז) ובשכבך ובקומך **ובית הלל** אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמר ובלכתך בדרך אם כן למה נאמר ובשכבך ובקומך בשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים

מפתחברכות
יא:ב**מחלוקת אמוראים****האם אומרים אהבה רבה או אהבת עולם**

אמר רב יהודה אמר **שמואל** אהבה רבה וכן אורי ליה רבי אלעזר לר' פדת בריה אהבה רבה תניא נמי הכי אין אומרים אהבת עולם אלא אהבה רבה **ורבנן** אמרי אהבת עולם וכן הוא אומר (רמיהו לא, ג) ואהבת עולם אהבתך על כן משכתך חסד

מפתחברכות
יא:ב**מחלוקת אמוראים****לפני איזה לימוד צריך לברך**

א"ר יהודה אמר **שמואל** השכים לשנות עד שלא קרא ק"ש צריך לברך משקרא ק"ש א"צ לברך שכבר נפטר באהבה רבה אמר **רב הונא** למקרא צריך לברך ולמדרש א"צ לברך **ור' אלעזר** אמר למקרא ולמדרש צריך לברך למשנה א"צ לברך **ור' יוחנן** אמר אף למשנה נמי צריך לברך [אבל לתלמוד א"צ לברך] **ורבא** אמר אף לתלמוד צריך (לחזור ו) לברך

מפתחברכות
יא:ב**מחלוקת אמוראים****מה הברכה שצריך לברך לפני שלומדים תורה**

א"ר יהודה אמר **שמואל** אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה **ור' יוחנן** מסיים בה הכי הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ועוסקי תורתך ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל **ורב המנונא** אמר אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נתן התורה

מפתחברכות
יא:ב**מחלוקת אמוראים****אם אמר האל הקדוש בעשרת ימי תשובה, אם יצא או לא**

ואמר רבה בר חיננא סבא משמיה **דרב** כל השנה כולה אדם מתפלל האל הקדוש מלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט **ורבי אלעזר** אמר אפילו אמר האל הקדוש יצא שנאמר (ישעיהו ה, טז) ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה

מפתחברכות
יא:ב**מחלוקת תנאים****מה הכוונה "כל ימי חיך" בפסוק למען תזכור את יום צאתך ממצרים כל ימי חיך**

א"ר **אלעזר בן עזריה** הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שניא' (דברים טז, ג) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך ימי חיך הימים כל ימי חיך הלילות **וחכ"א** ימי חיך העוה"ז כל להביא לימות המשיח

מפתחברכות
יא:א**מחלוקת תנאים****בקריאת שמע, עד היכן צריך כוונה**

ת"ר והיו שלא יקרא למפרע הדברים על לבבך יכול תהא כל הפרשה צריכה כוונה תלמוד לומר האלה עד כאן צריכה כוונה מכאן: ואילך אין צריכה כוונה דברי **ר' אליעזר** א"ל **רבי עקיבא** הרי הוא אומר (דברים ו, ו) אשר אנכי מצוך היום על לבבך מכאן אתה למד שכל הפרשה כולה צריכה כוונה

מפתחברכות
יא:א**מחלוקת תנאים****למי יכול להשיב שלום בקריאת שמע**

היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב ושואל מפני היראה ומשיב דברי **ר' מאיר ר' יהודה** אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם

מפתחברכות
יא:א**מחלוקת תנאים****האם יוצאים בקריאת שמע רק בלשון הקודש או בכל לשון**

ת"ר ק"ש ככתבה דברי **רבי וחכ"א** בכל לשון מ"ט **דרבנן** אמר קרא והיו בהוייתן יהו **ורבנן** מאי טעמייהו אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע ולרבי נמי הא כתיב שמע ההוא מבעי ליה השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפין

מפתחברכות
יג:ב**מחלוקת אמוראים****אם עד "ודיברת במ" מצות כוונה ומכאן ואילך מצות קריאה או ההיפך**

ר' זוטרא אומר עד כאן מצות כוונה מכאן ואילך מצות קריאה **רבי יאשיה** אומר עד כאן מצות קריאה מכאן ואילך מצות כוונה מ"ש מכאן ואילך מצות קריאה דכתיב לדבר במ הכא נמי הא כתיב ודברת במ

מפתחברכות
יג:ב**מחלוקת אמוראים****קריאת שמע בעמידה (שהפועלים לא מהלכין וקורין) עד "על לבבך" או כל הפרשה**

אמר **רב יהודה** על לבבך בעמידה על לבבך סלקא דעתך אלא אימא עד על לבבך בעמידה מכאן ואילך לא **ורבי יוחנן** אמר כל הפרשה כולה בעמידה

מפתחברכות
יג:ב**מחלוקת תנאים****בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים, חוזר וגומרה או אינו חוזר וגומרה**

בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים חוזר וגומרה או אינו חוזר וגומרה **בר קפרא** אומר אינו חוזר וגומרה **רבי שמעון רבי** אומר חוזר וגומרה א"ל בר קפרא לר"ש ברבי בשלמא לדידי דאמינא אינו חוזר וגומרה

מפתחברכות
יד:א**מחלוקת תנאים****היכן ולמי יכול לענות שלום בקריאת שמע**

הקורא את שמע ופגע בו רבו או גדול הימנו בפרקים שואל מפני הכבוד וא"צ לומר שהוא משיב ובאמצע שואל מפני היראה ואצ"ל שהוא משיב דברי **ר' מאיר ר' יהודה** אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם

מפתחברכות
יד:ב**מחלוקת אמוראים****"השם אלהים אמת", חוזר ואומר אמת או אינו חוזר ואומר אמת**

(רמיהו יג) והשם אלהים אמת חוזר ואומר אמת או אינו חוזר ואומר אמת א"ר אבהו **א"ר יוחנן** חוזר ואומר אמת **רבה** אמר אינו חוזר ואומר אמת

מפתחברכות
טז:א**מחלוקת תנאים****הקורא את שמע ולא השמיע לאוזניו, אם יצא או לא**

הקורא את שמע ולא השמיע לאוזניו יצא **ר' יוסי** אומר לא יצא קרא ולא דקדק באותיותיה **ר' יוסי** אומר יצא **רבי יהודה** אומר לא יצא הקורא למפרע לא יצא קרא וטעה יחזור למקום שטעה

מפתחברכות
טז:א**מחלוקת תנאים****האם קטן כשר בקריאת מגילה**

הכל כשרים לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן **ורבי יהודה** מכשיר בקטן

מפתחברכות
טז:ב**מחלוקת תנאים****האם מספידין עבד שהוא כשר**

עבדים ושפחות אין מספידין אותן **ר' יוסי** אומר אם עבד כשר הוא אומרים עליו הוי איש טוב ונאמן ונהנה מיגיעו אמרו לו אם כן מה הנחת לכשרים

מפתחברכות
טז:ב**מחלוקת תנאים****מי חייבים בקריאת שמע בבית האבל**

ת"ר שורה הרואה פנימה פטורה ושאינה רואה פנימה חייבת **רבי יהודה** אומר הבאים מחמת האבל פטורין מחמת עצמן חייבין

מפתחברכות
כ:ב**מחלוקת תנאים****אם בעל קרי מברך על קריאת שמע וברכת המזון****בעל קרי** מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריה ועל המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו **רבי יהודה** אומר מברך לפניו ולאחריהם**מפתח**ברכות
כא:א**מחלוקת אמוראים****אם אדם מסופק אם קרא קריאת שמע או אם התפלל, מה יעשה****ור' אלעזר** אמר ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא חוזר וקורא ק"ש ספק התפלל ספק לא התפלל אינו חוזר ומתפלל **ורבי יוחנן** אמר ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו**מפתח**ברכות
כא:ב**מחלוקת אמוראים****הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין, מה יעשה**אמר **רב הונא** הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"ץ למודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל **רבי"ל** אמר אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"ץ לקדושה יתפלל ואם לאו אל יתפלל במאי קא מפלגי **מר** סבר יחיד אומר קדושה **ומר** סבר אין יחיד אומר קדושה**מפתח**ברכות
כא:ב**מחלוקת תנאים****זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה דם, האם צריכין טבילה**תנן **זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע המשמשת וראתה דם צריכין טבילה** **ורבי יהודה** פוטר**מפתח**ברכות
כא:א**מחלוקת תנאים****בעל קרי שאין לו מים לטבול, האם קורא קריאת שמע ואינו מברך בכלל או מהרהר בליבו ומוציא בשפתיו**בעל קרי שאין לו מים לטבול קורא קריאת שמע ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריה ואוכל פתו ומברך לאחריה ואינו מברך לפניו אבל מהרהר בלבו ואינו מוציא בשפתיו דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר בין כך ובין כך מוציא בשפתיו**מפתח**ברכות
כא:א**מחלוקת תנאים****אם בעל קרי יכול להציע (לפרש) את המשנה**כתנאי מציע את המשנה ואינו מציע את הגמרא דברי **רבי מאיר רבי יהודה בן גמליאל** אומר משום **רבי חנינא בן גמליאל** זה וזה אסור**מפתח**ברכות
כא:א**מחלוקת תנאים****מתי נוהג ראשית הגז**דתניא **רבי אלעאי** אומר ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ כרבי יאשיה בכלאים כדכתיב (דברים כב, ט) כרמך לא תזרע כלאים **רבי יאשיה** אומר לעולם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד כרבי יהודה בן בתירא בדברי תורה דתניא רבי יהודה בן בתירא אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה**מפתח**ברכות
כב:ב**מחלוקת אמוראים****היה עומד בתפלה ומים שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו המים וחוזר ומתפלל, להיכן חוזר**ת"ר היה עומד בתפלה ומים שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו המים וחוזר ומתפלל להיכן חוזר **רב חסדא ורב המנונא** חד אמר חוזר לראש וחד אמר למקום שפסק**מפתח**ברכות
כג:א**מחלוקת תנאים****הנכנס לבית הכסא ותפילין עליו, כיצד ינהג**הנכנס לבית הכסא קבוע חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ומניחן בחלון הסמוך לרשות הרבים ונכנס וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן דברי **בית שמאי ובית הלל** אומרים אוחזן בידו ונכנס **ר"ע** אומר אוחזן בבגדו ונכנס

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
כה:א**צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא, אם מותר לקרא קריאת שמע**

אתמר צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא רב הונא אמר מותר לקרות ק"ש **רב חסדא** אמר אסור לקרות ק"ש אמר **רבא** מ"ט דרב הונא דכתיב (תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל יה ורב חסדא אמר אסור לקרות ק"ש מ"ט דרב חסדא דכתיב (תהלים לה, ז) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
כה:א**כשיש ריח רע, כמה מרחיק מהצואה**

אתמר ריח רע שיש לו עיקר **רב הונא** אמר מרחיק ד' אמות וקורא ק"ש **ורב חסדא** אמר מרחיק ד' אמות ממקום שפסק הריח : וקורא ק"ש

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כה:א**זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה, אם צריכין טבילה**

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילה **ורבי יהודה** פוטר

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כה:א**עד מתי מותר תפילת שחרית ועד מתי תפילת מנחה**

תפלת השחר עד חצות **ר' יהודה** אומר עד ד' שעות תפלת המנחה עד הערב **רבי יהודה** אומר עד פלג המנחה **תפלת הערב** אין לה קבע ושל מוספים כל היום **ר' יהודה** אומר עד ז' שעות

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
כו:ב**כנגד מה תוקנו תפילות**

רבי יוסי ברבי חנינא אמר תפלות אבות תקנום **רבי יהושע בן לוי** אמר תפלות כנגד תמידין תקנום

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כו:ב**עד מתי יכול להתפלל שחרית**

מפני מה אמרו **תפלת השחר** עד חצות שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות **ורבי יהודה** אומר עד ארבע שעות שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע שעות

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כו:ב**תפילת מנחה, עד מתי**

ומפני מה אמרו **תפלת המנחה** עד הערב שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב **רבי יהודה** אומר עד פלג המנחה שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלג המנחה

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כו:ב**תפילת ערבית, עד מתי**

תפלת הערב אין לה קבע שהרי אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב קרבים והולכים כל הלילה ומפני מה אמרו של מוספין כל היום שהרי קרבן של מוספין קרב כל היום **רבי יהודה** אומר עד שבע שעות שהרי קרבן מוסף קרב והולך עד שבע שעות

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כז:א**היו לפניו שתי תפלות אחת של מוסף ואחת של מנחה, מה יתפלל קודם**

היו לפניו שתי תפלות אחת של מוסף ואחת של מנחה מתפלל של מנחה ואחר כך של מוסף שזו תדירה וזו אינה תדירה **רבי יהודה** אומר מתפלל של מוסף ואחר כך של מנחה שזו עוברת וזו אינה עוברת

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כז:ב**תפילת ערבית חובה או רשות**

דאמר רב יהודה אמר שמואל תפלת ערבית **רבן גמליאל** אומר חובה **ר' יהושע** אומר רשות אמר **אביי** הלכה כדברי האומר חובה **ורבא** אמר הלכה כדברי האומר רשות

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כח:א**היו לפניו שתי תפלות אחת של מוסף ואחת של מנחה, מה יתפלל קודם**

ת"ר **היו לפניו** שתי תפלות אחת של מנחה ואחת של מוסף מתפלל של מנחה ואח"כ מתפלל של מוסף שזו תדירה וזו אינה תדירה **ר' יהודה** אומר מתפלל של מוסף ואח"כ מתפלל של מנחה שזו מצוה עוברת וזו מצוה שאינה עוברת

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
כח:ב**י"ח ברכות, כנגד מה**

הני י"ח כנגד מי א"ר **הלל בריה דר' שמואל** בר נחמני כנגד י"ח אזכרות שאמר דוד (תהלים כט, א) בהבו לה' בני אלים **רב יוסף** אמר כנגד י"ח אזכרות שבקריאת שמע א"ר תנחום אמר **רבי יהושע בן לוי** כנגד שמונה עשרה חוליות שבשדרה

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
כח:ב**בכל יום, האם מתפלל שמונה עשרה או מעין שמונה עשרה**

רבן גמליאל אומר בכל יום ויום מתפלל אדם שמונה עשרה **רבי יהושע** אומר מעין י"ח **ר"ע** אומר אם שגורה תפלתו בפיו מתפלל י"ח ואם לאו מעין י"ח **ר"א** אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
כח:ב**המתפלל, עד היכן כורע**

אמר **רבי יהושע בן לוי** המתפלל צריך שיכרע עד שיתפקו כל חוליות שבשדרה **עולא** אמר עד כדי שיראה איסור כנגד לבו **רבי חנינא** אמר כיון שנענע ראשו שוב אינו צריך

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
כט:א**טעה בברכת הצדוקים, אם מעלין אותן**

והאמר רב יהודה **אמר רב** טעה בכל הברכות כלן אין מעלין אותן בברכת הצדוקים מעלין אותן חיישינן שמא מין הוא שאני **שמואל הקטן** דאיהו תקנה וניחוש דלמא הדר ביה

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
כט:א**מאי מעין שמונה עשרה**

מאי מעין שמונה עשרה **רב** אמר מעין כל ברכה וברכה **ושמואל** אמר הביננו ה' אלהינו לדעת דרכיך ומול את לבבנו ליראתך ותסלח לנו להיות גאולים ורחקנו ממכאובינו ודשננו בנאות ארצך ונפוצותינו מארבע תקבץ והתועים על דעתך ישפטו ועל הרשעים תניף ידיך וישמחו צדיקים בבנין עירך ובתקון היכלך ובצמיחת קרן לדוד עבדך ובעריכת נר לבן ישי משיחך טרם נקרא אתה תענה ברוך אתה ה' שומע תפלה

מפתח**מחלוקת אמוראים**ברכות
כט:ב**מאי העושה תפלתו קבע**

ר' אליעזר אומר העושה תפלתו קבע וכו': מאי קבע **א"ר יעקב** בר אידי אמר רבי אושעיא כל שתפלתו דומה עליו כמשוי **ורבנן** אמרי כל מי שאינו אומר בלשון תחנונים רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו כל שאינו יכול לחדש בה דבר

מפתחברכות
ל:ב**מחלוקת תנאים****המהלך במקום גדודי חיה ולסטים מתפלל תפלה קצרה, איזו היא תפלה קצרה**

ת"ר המהלך במקום גדודי חיה ולסטים מתפלל תפלה קצרה ואיזה היא תפלה קצרה **ר' אליעזר** אומר עשה רצונך בשמים ממעל ותן נחת רוח ליראיך מתחת הטוב בעיניך עשה בא"י שומע תפלה **ר' יהושע** אומר שמע שועת עמך ישראל ועשה מהרה בקשתם בא"י שומע תפלה **רבי אלעזר ברבי צדוק** אומר שמע צעקת עמך ישראל ועשה מהרה בקשתם בא"י שומע תפלה אחרים אומרים צרכי עמך ישראל מרובין ודעתם קצרה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתתן לכל אחד ואחד כדי פרנסתו ולכל גויה וגויה די מחסורה ברוך אתה ה' שומע תפלה

מפתחברכות
ל:א**מחלוקת אמוראים****המהלך בדרך, אם יתפלל כשהוא עומד או אפילו מהלך**

אימת מצלי אמר רבי יעקב אמר רב חסדא משעה שמהלך בדרך עד כמה אמר רבי יעקב אמר רב חסדא עד פרסה והיכי מצלי לה **רב חסדא** אמר מעומד **רב ששת** אמר אפילו מהלך

מפתחברכות
ל:א**מחלוקת תנאים****היה רוכב על החמור והגיע זמן תפלה, אם צריך לירד מהחמור כדי להתפלל או לא**

היה רוכב על החמור וכו': ת"ר **היה רוכב** על החמור והגיע זמן תפלה אם יש לו מי שיאחז את חמורו ירד למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו ויתפלל **רבי** אומר בין כך ובין כך ישב במקומו ויתפלל לפי שאין דעתו מיושבת עליו

מפתחברכות
ל:א**מחלוקת תנאים****אם עדיף להתפלל במעומד או לסמוך גאולה לתפילה**

השכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע לולב ומנענע מגילה וקורא בה וכשיגיע זמן ק"ש קורא השכים לישיב בקרון או בספינה מתפלל וכשיגיע זמן ק"ש קורא **רשב"א** אומר בין כך ובין כך קורא ק"ש ומתפלל כדי שיסמוך גאולה לתפלה במאי קמפיילגי **מר** סבר תפלה מעומד עדיף **ומר** סבר מסמוך גאולה לתפלה עדיף

מפתחברכות
ל:א**מחלוקת תנאים****אם תפילת מוספין בחבר עיר (בציבור, במנין) ושלא בחבר עיר (ביחיד) או רק בחבר עיר**

ר' אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר **וחכ"א** בחבר עיר ושלא בחבר עיר **ר' יהודה** אומר משמו כל מקום שיש שם חבר עיר יחיד פטור מתפלת המוספין

מפתחברכות
ל:ב**מחלוקת אמוראים****כמה ישהה בין תפילת מוסף למנחה**

כמה ישהה בין תפלה לתפלה **רב הונא ור"ח** חד אמר כדי שתתחונן דעתו עליו וחד אמר כדי שתתחולל דעתו עליו מאן דאמר כדי שתתחונן דעתו עליו דכתיב (דברים ג, כג) ואתחנן אל ה' ומ"ד כדי שתתחולל דעתו עליו דכתיב (שמות לב, יא) ויחל משה

מפתחברכות
ל:ב**מחלוקת אמוראים****אם טעה ולא הזכיר של ר"ח בערב, אין מחזירין אותו רק בחודש מלא או גם בחודש חסר**

אמר רב טעה ולא הזכיר של ר"ח ערבית אין מחזירין אותו לפי שאין בית דין מקדשין את החדש אלא ביום אמר **אמימר** מסתברא מילתא דרב בחדש מלא אבל בחדש חסר מחזירין אותו א"ל **רב אשי** לאמימר מכדי רב טעמא קאמר מה לי חסר ומה לי מלא אלא לא שנא

מפתחברכות
ל:ב**מחלוקת אמוראים****ונתתה לאמתך זרע אנשים, מאי זרע אנשים**

ונתתה לאמתך זרע אנשים מאי זרע אנשים אמר **רב** גברא בגוברין **ושמואל** אמר זרע שמושח שני אנשים ומאן אינון שאול ודוד **ורבי יוחנן** אמר זרע ששקול כשני אנשים ומאן אינון משה ואהרן שנאמר (תהלים צט, ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו **ורבנן** אמרי זרע אנשים זרע שמובלע בין אנשים כי אתא רב דימי אמר לא ארך ולא גוץ ולא קטן ולא אלם ולא צחור ולא גיחור ולא חכם ולא טפש

מפתחברכות
לד:א**מחלוקת אמוראים****טעה בברכות האמצעיות של שמונה עשרה, לאן חוזר**

אמר **רב הונא** טעה בשלש ראשונות חוזר לראש באמצעיות חוזר לאתה חונן באחרונות חוזר לעבודה **ורב אסי** אמר אמצעיות אין להן סדר

מפתחברכות
לה:ב**מחלוקת תנאים****אם צריך לשלב תלמוד תורה עם דרך ארץ**

ת"ר ואספת דגנך מה ת"ל לפי שנא' (יהושע א, ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפיו יכול דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי **ר' ישמעאל ר"ש בן יוחי** אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' (ישעיהו סא, ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנא' (דברים יא, יד) ואספת דגנך

מפתחברכות
לה:ב**מחלוקת אמוראים****מאימתי חייב הטבל במעשר, משיראה פני הבית או אפילו משיכניס לחצירו**

דא"ר ינאי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנא' (דברים כו, יג) בערתי הקדש מן הבית **ור' יוחנן** אמר אפילו חצר קובעת שנא' (דברים כו, יב) ואכלו בשעריך ושבעו

מפתחברכות
לה:א**מחלוקת אמוראים****מה מברך על קמח**

קמחא דחיטי **רב יהודה** אמר בורא פרי האדמה **ורב נחמן** אמר שהכל נהיה בדברו

מפתחברכות
לו:ב**מחלוקת תנאים****מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית**

מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית **ב"ש** אומרים כל האילנות משיוציאו **וב"ה** אומרים החרובין משישרשו והגפנים משיגרעו והזיתים משיניצו ושאר כל האילנות משיוציאו

מפתחברכות
לו:ב**מחלוקת אמוראים****אם הברכה על חביץ קדרה (מאכל סמיך של חיטים) או דייסא, מזונות או שהכל**

חביץ קדרה וכן דייסא **רב יהודה** אמר שהכל נהיה בדברו **רב כהנא** אמר במ"מ בדייסא גרידא כ"ע לא פליגי דבמ"מ כי פליגי בדייסא כעין חביץ קדרה **רב יהודה** אמר שהכל סבר דובשא עיקר **רב כהנא** אמר בורא מיני מזונות סבר סמידא עיקר

מפתחברכות
לא:א**מחלוקת תנאים****מה מברך על הירקות**

דתנן **ועל ירקות** אומר בורא פרי האדמה **ר' יהודה** אומר בורא מיני דשאים

מפתחברכות
לב:ב**מחלוקת תנאים****כל שהוא משבעת המינים ולא מין דגן הוא או מין דגן ולא עשאו פת, מה מברך**

כל שהוא משבעת המינים ולא מין דגן הוא או מין דגן ולא עשאו פת **ר"ג** אומר שלש ברכות **וחכ"א** ברכה אחת כל שאינו לא משבעת המינים ולא מין דגן כגון פת אורז ודוחן **ר"ג** אומר ברכה אחת מעין שלש **וחכ"א** ולא כלום

מפתחברכות
לא:א**מחלוקת תנאים****דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ ספוניות ושאר מי פירות של תרומה, אם חייב בקרן וחומש**

דתנן דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ ספוניות ושאר מי פירות של תרומה **רבי אליעזר** מחייב קרן וחומש **ורבי יהושע** פוטר

מפתחברכות
לח:א**מחלוקת תנאים****מה משמעות המילה "המוציא" בברכה על הלחם**

אמר רבא במוציא כולי עלמא לא פליגי דאפיק משמע דכתיב (במדבר כג, כב) אל מוציאם ממצרים כי פליגי בהמוציא **רבנן** סברי המוציא דאפיק משמע דכתיב (דברים ח, טו) המוציא לך מים מצור החלמיש **ורבי נחמיה** סבר המוציא דמפיק משמע שנאמר (שמות ו, ז) המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים

מפתחברכות
לח:ב**מחלוקת אמוראים****מה מברכין על שלקות**

רב חסדא משום רבינו ומנו רב שלקות מברכין עליהם בורא פרי האדמה ורבותינו היוורדין מארץ ישראל ומנו עולא משמיה **דר' יוחנן** אמר שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו

מפתחברכות
לט:ב**מחלוקת אמוראים****הביאו לפנייהם פתיתין ושלמין, על מה מברך**

איתמר הביאו לפנייהם פתיתין ושלמין אמר **רב הונא** מברך על הפתיתין ופוטר את השלמין **ור' יוחנן** אמר שלמה מצוה מן המובחר אבל פרוסה של חטין ושלמה מן השעורין דברי הכל מברך על הפרוסה של חטין ופוטר את השלמה של שעורין

מפתחברכות
לט:ב**מחלוקת תנאים****חשוב עדיף או שלם עדיף**

א"ר ירמיה בר אבא כתנאי **תורמין בצל קטן** שלם אבל לא חצי בצל גדול **ר' יהודה** אומר לא כי אלא חצי בצל גדול מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר חשוב עדיף ומר סבר שלם עדיף היכא דאיכא כהן כולי עלמא לא פליגי דחשוב עדיף כי פליגי דליכא כהן

מפתחברכות
לט:ב**מחלוקת תנאים****כל מקום שאין כהן, אם תורם מן היפה או מן המתקיים (דבר שאינו מתקלקל)**

כל מקום שיש כהן תורם מן היפה וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים **ר' יהודה** אומר אין תורם אלא מן היפה אמר **רב נחמן** בר יצחק וירא שמים יוצא ידי שניהן

מפתחברכות
מ:א**מחלוקת אמוראים****אמר הביאו מלח, הביאו לפתן, אם נחשב להפסק**

אמר **רב** טול ברוך טול ברוך אינו צריך לברך הבא מלח הבא לפתן צריך לברך **ור' יוחנן** אמר אפי' הביאו מלח הביאו לפתן נמי א"צ לברך

מפתחברכות
מ:ב**מחלוקת אמוראים****על הכל אם אמר שהכל, אם יוצא בדיעבד**

ועל כולן אם אמר שהכל וכו':אתמר **רב הונא** אמר חוץ מן הפת ומן היין **ורבי יוחנן** אמר אפי' פת ויין

מפתחברכות
מ:ב**מחלוקת תנאים****ברך שלא כמטבע שטבעו חכמים, אם יצא או לא**

ראה פת ואמר כמה נאה פת זו ברוך המקום שבראה יצא ראה תאנה ואמר כמה נאה תאנה זו ברוך המקום שבראה יצא דברי **ר' מאיר ר' יוסי** אומר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו

מפתחברכות
מ:ב**מחלוקת תנאים****כל דבר שאינו נהנה באכילתו, אם מברך עליו או לא**

ועל דבר שאין גדולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו **על החומץ** ועל הנובלות ועל הגובאי אומר שהכל נהיה בדברו **ר' יהודה** אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו

מפתחברכות
מ:ב**מחלוקת תנאים**

היו לפניו מינין הרבה, אם מברך על מין משבעת המינים או על איזה מהן שירצה

היו לפניו מינין הרבה **ר' יהודה** אומר אם יש ביניהן מין שבעה עליו הוא מברך **וחכ"א** מברך על איזה מהן שירצה**מפתח**ברכות
מ:א**מחלוקת תנאים**

מין שבעה עדיף או מין חביב עדיף

היו לפניו מינין הרבה כו':אמר עולא מחלוקת בשברכותיהן שוות **דרבי יהודה** סבר מין שבעה עדיף **ורבנן** סברי מין חביב עדיף אבל בשאין ברכותיהן שוות ד"ה מברך על זה וחוזר ומברך על זה**מפתח**ברכות
מ:א**מחלוקת תנאים**

ברך על הפרפרת, אם פטר מעשה קדרה (תבשיל של דגן)

ברך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון ברך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון ברך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת **בש"א** אף לא מעשה קדרה היו יושבין כל אחד מברך לעצמו הסבו אחד מברך לכולן**מפתח**ברכות
מ:ב**מחלוקת תנאים**

אם ברך על הפת הוציא בברכתו מעשה קדרה (תבשיל העשוי מחיטים)

ברך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת **ב"ש** אומרים אף לא מעשה קדרה**מפתח**ברכות
מ:ג**מחלוקת אמוראים**

אם יין צריך הסיבה או לא

אמר **רב** לא שנו אלא פת דבעי הסבה אבל יין לא בעי הסבה **ור' יוחנן** אמר אפילו יין נמי בעי הסבה איכא דאמרי אמר **רב** לא שנו אלא פת דמהניא ליה הסבה אבל יין לא מהניא ליה הסבה **ורבי יוחנן** אמר אפילו יין נמי מהניא ליה הסבה**מפתח**ברכות
מ:א**מחלוקת אמוראים**

מה מברכים על כשרתא (עץ בושם) ומה מברכים על משחה כבישה (שמן שנכבש)

אמר **ר' אדא** בר אהבה האי כשרתא מברכין עלויה בורא עצי בשמים אבל משחא כבישא לא **ורב כהנא** אמר אפילו משחא כבישא אבל משחא טחינא לא **נהרדעי** אמרי אפי' משחא טחינא**מפתח**ברכות
מ:ג**מחלוקת תנאים**

הביאו לפניו שמן והדס, על מה מברך תחילה

הביאו לפניו שמן והדס **ב"ש** אומרים מברך על השמן ואח"כ מברך על ההדס **וב"ה** אומרים מברך על ההדס ואח"כ מברך על השמן אמר ר"ג אני אכריע שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתו הדס לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו א"ר יוחנן הלכה כדברי המכריע**מפתח**ברכות
מ:ג**מחלוקת תנאים**

הביאו לפניו שמן ויין, על מה מברך תחילה

ת"ר הביאו לפניו שמן ויין **ב"ש** אומרים אוחז השמן בימינו ואת היין בשמאלו מברך על השמן וחוזר ומברך על היין **ב"ה** אומרים אוחז את היין בימינו ואת השמן בשמאלו מברך על היין וחוזר ומברך על השמן וטחו בראש השמש ואם שמש ת"ח הוא טחו בכותל מפני שגנאי לתלמיד חכם לצאת לשוק כשהוא מבושם**מפתח**ברכות
מ:א**מחלוקת תנאים**

אכל ענבים ותאנים ורימונים, אם מברך שלש ברכות או ברכה אחת מעין שלוש

אכל ענבים ותאנים ורימונים מברך אחריהם שלש ברכות דברי **רבן גמליאל וחכ"א** ברכה אחת מעין שלש **ר"ע** אומר אפי' אכל שלק והוא מזונו מברך עליו ג' ברכות

מפתחברכות
מד:א**מחלוקת תנאים****השותה מים לצמאו, מה מברך****השותה מים** לצמאו מברך שהכל נהיה בדברו **ר' טרפון** אומר בורא נפשות רבות וחסרונן**מפתח**ברכות
מד:א**מחלוקת אמוראים****מה מברך על חמשת מיני דגן שהוא משבעת המינים****א"ר חנינא** כל שהוא מחמשת המינין בתחלה מברך עליו במ"מ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש אמר רבה בר מרי **אריב"ל** כל שהוא משבעת המינין בתחלה מברך בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש**מפתח**ברכות
מד:א**מחלוקת אמוראים****אם מברכים על הארץ ועל פירותיה או על הארץ ועל הפירות**הכא מאי **רב חסדא** אמר על הארץ ועל פירותיה **ור' יוחנן** אמר על הארץ ועל הפירות**מפתח**ברכות
מד:א**מחלוקת אמוראים****מה מברך על שבעת המינים לבסוף****רב חסדא** אמר על הארץ ועל פירותיה **ור' יוחנן** אמר על הארץ ועל הפירות**מפתח**ברכות
מד:ב**מחלוקת אמוראים****מה מברכים על מים**אמר **רב יצחק בר אבדימי** משום רבינו על הביעא ועל מיני קופרא בתחלה מברך שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות וכו' אבל ירקא לא **ור' יצחק** אמר אפילו ירקא אבל מים לא **ורב פפא** אמר אפילו מים**מפתח**ברכות
מה:א**מחלוקת תנאים****כמה צריך לאכול כדי להצטרף לזימון**שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן אכל דמאי ומעשר ראשון שנטלה תרומתו מעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי מזמנין עליו אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליו נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן **עד כמה מזמנין** עד כזית **ר' יהודה** אומר עד כביצה**מפתח**ברכות
מה:א**מחלוקת אמוראים****שנים שאכלו כאחד אם רשאים לזמן**אתמר שנים שאכלו כאחת פליגי **רב ורבי יוחנן** חד אמר אם רצו לזמן מזמנין וחד אמר אם רצו לזמן אין מזמנין**מפתח**ברכות
מו:א**מחלוקת תנאים****ברכת האורח בזימון****ר' שמעון בן יוחי** בעל הבית בוצע ואורח מברך בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה ואורח מברך כדי שיברך בעל הבית מאי מברך יהי רצון שלא יבוש בעל הבית בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא **ורבי** מוסיף בה דברים ויצלח מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר ואל ישלוט שטן לא במעשי ידיו ולא במעשי ידיו ואל יזקק לא לפניו ולא לפנינו שום דבר הרהור חטא ועבירה ועון מעתה ועד עולם**מפתח**ברכות
מו:א**מחלוקת אמוראים****עד היכן ברכת הזימון**עד היכן ברכת הזימון **רב נחמן** אמר עד נברך **ורב ששת** אמר עד הזן

מפתחברכות
מו:ב**מחלוקת תנאים**

מה אומרים בבית האבל, ברוך הטוב והמטיב או ברוך דין האמת

כדתניא מה הם אומרים בבית האבל **ברוך הטוב והמטיב ר"ע** אומר ברוך דין האמת**מפתח**ברכות
מו:ב**מחלוקת אמוראים**

נכנס לבית האבל יאמר "גודר פרצות בישראל... " וחוזר למקום שפסק או חוזר לראש

גודר פרצות בישראל הוא יגדור את הפרצה הזאת בישראל לחיים להיכן הוא חוזר **רב זביד** משמיה דאביי אמר חוזר לראש **ורבנן** אמרי למקום שפסק והלכתא למקום שפסק**מפתח**ברכות
מז:א**מחלוקת אמוראים**

אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי העונים או רוב העונים

שמואל בר רב קטינא קדים ויתב וקמתני ליה לבריה אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי העונים **רב חסדא** אמר מפי רוב העונים**מפתח**ברכות
מז:א**מחלוקת תנאים**

אם מאכילים את העניים ואת האכסניא דמאי

דתנן **מאכילין את העניים** דמאי ואת האכסניא דמאי ואמר רב הונא תנא **ב"ש** אומרים אין מאכילין את העניים ואת האכסניא דמאי**מפתח**ברכות
מז:ב**מחלוקת תנאים**

איזהו עם הארץ, כל שאינו אוכל חוליו בטהרה או כל שאינו מעשר פירותיו כראוי

דתניא איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי **ר"מ וחכמים** אומרים כל שאינו מעשר פירותיו כראוי**מפתח**ברכות
מז:ב**מחלוקת תנאים**

איזהו עם הארץ, כל שאינו קורא קריאת שמע או כל שאינו מניח תפילין

איזהו ע"ה כל שאינו קורא ק"ש ערבית ושחרית דברי **ר' אליעזר רבי יהושע** אומר כל שאינו מניח תפילין **בן עזאי** אומר כל שאין לו ציצית בבגדו **רבי נתן** אומר כל שאין מזוזה על פתחו **ר' נתן בר יוסף** אומר כל שיש לו בנים ואינו מגדלם לת"ת **אחרים** אומרים אפי' קרא ושנה ולא שמש ת"ח הרי זה ע"ה**מפתח**ברכות
מח:ב**מחלוקת תנאים**

היכן אומר רצה בברכת המזון

תנו רבנן סדר ברכת המזון כך היא ברכה ראשונה ברכת הזן שניה ברכת הארץ שלישית בונה ירושלים רביעית הטוב והמטיב ובשבת מתחיל בנחמה ומסיים בנחמה ואומר קדושת היום באמצע **רבי אליעזר** אומר רצה לאומרה בנחמה אומרה בברכת הארץ אומרה בברכה שתקנו חכמים ביבנה אומרה **וחכמים אומרים** אינו אומרה אלא בנחמה בלבד**מפתח**ברכות
מח:ב**מחלוקת תנאים**

מניין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה

ר"מ אומר ומנין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה ת"ל אשר נתן לך ה' אלהיך דייגך בכל דין שדגך בין מדה טובה ובין מדה פורענות **רבי יהודה בן בתירה** אומר אינו צריך הרי הוא אומר טובה הטובה טובה זו תורה וכן הוא אומר (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם הטובה זו בנין ירושלים וכן הוא אומר הרי הטובה הזה והלבנון**מפתח**ברכות
מח:ב**מחלוקת תנאים**

מה חשוב בברכת המזון שאם לא אמרה לא יצא ידי חובתו

תניא **רבי אליעזר** אומר כל שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת הארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים לא יצא ידי חובתו **נחום הזקן** אומר צריך שיזכור בה ברית **רבי יוסי** אומר צריך שיזכור בה תורה **פלימו** אומר צריך שיקדים ברית לתורה שזו נתנה בשלש בריתות

מפתח

ברכות
מט:א

מחלוקת אמוראים

אם הטוב והמטיב צריכה מלכות

כל שלא אמר ברית ותורה בברכת הארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים לא יצא ידי חובתו פליגי בה **אבא יוסי בן דוסתאי** **ורבנן** חד אמר הטוב והמטיב צריכה מלכות וחד אמר אינה צריכה מלכות מאן דאמר צריכה מלכות קסבר דרבנן ומאן דאמר אינה צריכה מלכות קסבר דאורייתא

מפתח

ברכות
מט:א

מחלוקת אמוראים

אם פתח ברחם על ישראל חותם במושיע ישראל או בבונה ירושלים

רב ששת פתח ברחם על עמך ישראל חותם במושיע ישראל פתח ברחם על ירושלים חותם בבונה ירושלים **ורב נחמן** אמר אפילו פתח ברחם על ישראל חותם בבונה ירושלים משום שנאמר (תהלים קמז, ב) בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס אימתי בונה ירושלים ה' בזמן שנדחי ישראל יכנס

מפתח

ברכות
מט:ב

מחלוקת תנאים

מה שיעור אכילת הפת כדי להצרף לזימון

עד כמה מזמנין וכו': למימרא **דרבי מאיר** חשיב ליה כזית **ורבי יהודה** כביצה

מפתח

ברכות
מט:ב

מחלוקת תנאים

מי שיצא מירושלים ונזכר שהיה בידו בשר קדש, אם עבר צופים שורפו במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה, מה השיעור

דתנן וכן מי שיצא מירושלים ונזכר שהיה בידו בשר קדש אם עבר צופים שורפו במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה עד כמה הם חוזרים **רבי מאיר** אומר זה וזה בכביצה **ורבי יהודה** אומר זה וזה בכזית

מפתח

ברכות
מט:ב

מחלוקת תנאים

מה פירוש "ואכלת ושבעת", אם ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית, או אכילה שיש בה שביעה

ר' מאיר סבר ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית **ורבי יהודה** סבר ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה

מפתח

ברכות
מט:ב

מחלוקת תנאים

אם חזרתו כטומאתו ובכביצה או חזרתו כאיסורו ובכזית

ואיזו זו כביצה התם בסברא פליגי **ר' מאיר** סבר חזרתו כטומאתו מה טומאתו בכביצה אף חזרתו בכביצה **ור' יהודה** סבר חזרתו כאיסורו מה איסורו בכזית אף חזרתו בכזית

מפתח

ברכות
מט:ב

מחלוקת תנאים

אם אומרים בבית הכנסת "ברכו את השם" או "ברכו את השם המבורך"

אמר **ר' עקיבא** מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובים ואחד מועטים אומר ברכו את ה' **רבי ישמעאל** אומר ברכו את ה' המבורך

מפתח

ברכות
נ:א

מחלוקת תנאים

אם מברכין על היין שלא הוסיפו לו מים

אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי **רבי אליעזר והכמנים** אומרים מברכין

מפתח

ברכות
נ:ב

מחלוקת תנאים

מה מברכין על היין שלא הוסיפו לו מים

ת"ר יין עד שלא נתן לתוכו מים אין מברכין עליו ב"פ הגפן אלא בורא פרי העץ ונוטלין ממנו לידים משנתן לתוכו מים מברכין עליו בורא פרי הגפן ואין נוטלין ממנו לידים דברי **ר"א וחכ"א** בין כך ובין כך מברכין עליו ב"פ הגפן

מפתחברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****אם מברך על היום ואחר כך על היין או על היין אחר כך על היום**אלו דברים שבין בית שמאי ובין בית הלל בסעודה **בית שמאי** אומרים מברך על היום ואחר כך מברך על היין **ובית הלל** אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום**מפתח**ברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****אם נוטליו ידים ואחר כך מוזגין הכוס או מוזגין הכוס ואחר כך נוטליו ידים****בית שמאי** אומרים נוטליו לידים ואחר כך מוזגין את הכוס **ובית הלל** אומרים מוזגין את הכוס ואחר כך נוטליו לידים**מפתח**ברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****אחר נטילת ידים ואחר שקנח ידיו במפה, אם מניחה על השלחן או על הכסת****בית שמאי** אומרים מקנח ידיו במפה ומניחה על השלחן **ובית הלל** אומרים על הכסת**מפתח**ברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****אם מכבדין את הבית ואחר כך נוטליו ידים או נוטליו ידים ואחר כך מכבדין את הבית****בית שמאי** אומרים מכבדין את הבית ואחר כך נוטליו לידים **ובית הלל** אומרים נוטליו לידים ואחר כך מכבדין את הבית**מפתח**ברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****נר ומזון בשמים והבדלה או נר בשמים מזון והבדלה****בית שמאי** אומרים נר ומזון בשמים והבדלה **ובית הלל** אומרים נר ובשמים מזון והבדלה**מפתח**ברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****מברכים ברא מאורי האש או בורא מאורי האש****בית שמאי** אומרים שברא מאור האש **וב"ה** אומרים בורא מאורי האש**מפתח**ברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****מי שאכל ושכח ולא בירך, אם יחזור למקומו או יברך במקום שנזכר**מי שאכל ושכח ולא בירך **ב"ש** אומרים יחזור למקומו ויברך **וב"ה** אומרים יברך במקום שנזכר ועד מתי מברך עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו**מפתח**ברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****בא להן יין אחר המזון, אם אין שם אלא אותו כוס אם מברך על היין ואח"כ מברך על המזון או ההיפך**בא להן יין אחר המזון אם אין שם אלא אותו כוס **בית שמאי** אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על המזון **ובית הלל** אומרים מברך על המזון ואח"כ מברך על היין**מפתח**ברכות
נא:ב**מחלוקת תנאים****אם מברך על היום ואח"כ מברך על היין או מברך על היין ואח"כ מברך על היום**תנו רבנן דברים שבין ב"ש וב"ה בסעודה **ב"ש** אומרים מברך על היום ואחר כך מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא וכבר קדש היום ועדיין יין לא בא **ובית הלל** אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום שהיין גורם לקדושה שתאמר דבר אחר ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאיינו תדיר תדיר קודם והלכה כדברי בית הלל

מפתח**מחלוקת תנאים**ברכות
נב:ב**אם מותר להשתמש בשמש עם הארץ או לא****ב"ה** סברי אסור להשתמש בשמש ע"ה **וב"ש** סברי מותר להשתמש בשמש ע"ה**מפתח****מחלוקת תנאים**ברכות
נא:א**היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם, אם כל אחד מברך לעצמו או אחד מברך לכולם**ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם **בש"א** כל אחד ואחד מברך לעצמו **ובה"א** אחד מברך לכולן משום שנאמר (משלי יד, כח) ברוב עם הדרת מלך**מפתח****מחלוקת אמוראים**ברכות
נג:ב**מהו שיעור עכול**כמה שיעור עכול **א"ר יוחנן** כל זמן שאינו רעב **וריש לקיש** אמר כל זמן שיצמא מחמת אכילתו**מפתח****מחלוקת אמוראים**ברכות
נט:ב**בנה בית חדש וקנה כלים חדשים ויש לו כלים כאלה, אם צריך לברך שהחיינו**בנה בית חדש וקנה כלים חדשים וכו': **א"ר הונא** לא שנו אלא שאין לו כיוצא בהן אבל יש לו כיוצא בהן א"צ לברך **ור' יוחנן** אמר אפילו יש לו כיוצא בהן צריך לברך**מפתח****מחלוקת תנאים**ברכות
סא:ס**בנה בית חדש ויש לו כיוצא בו או קנה כלים חדשים ויש לו כיוצא בהם, אם צריך לברך שהחיינו**בנה בית חדש ואין לו כיוצא בו קנה כלים חדשים ואין לו כיוצא בהם צריך לברך יש לו כיוצא בהם אין צריך לברך דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר בין כך ובין כך צריך לברך**מפתח****מחלוקת אמוראים**ברכות
סב:ב**אם אומרים רופא כל בשר או מפליא לעשות**אמר **שמואל** קא שוינהו אבא לכולי עלמא קצירי אלא רופא כל בשר **רב ששת** אמר מפליא לעשות א"ר פפא הלך נמרינהו לתרויהו רופא כל בשר ומפליא לעשות**מפתח****מחלוקת אמוראים**ברכות
סא:ב**אם לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח וכשהוא מכוון כנגד קדשי הקדשים גם כשאין בית המקדש קיים**לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים וכו': אמר רב יהודה **אמר רב** לא אמרו אלא מן הצופים ולפנים וברואה איתמר נמי א"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא הכי אמר **רבי יוחנן** לא אמרו אלא מן הצופים ולפנים וברואה ובשאיין גדר ובזמן שהשכינה שורה**מפתח****מחלוקת תנאים**ברכות
סא:ב**הנפנה ביהודה, אם מותר שיפנה מזרח ומערב לכיון המקדש בזמן שהשכינה שורה (שהוא קיים)****הנפנה ביהודה** לא יפנה מזרח ומערב אלא צפון ודרום ובגליל לא יפנה אלא מזרח ומערב **ורבי יוסי** מתיר שהיה ר' יוסי אומר לא אסרו אלא ברואה ובמקום שאין שם גדר ובזמן שהשכינה שורה וחכמים אוסרים חכמים היינו ת"ק**מפתח****מחלוקת תנאים**ברכות
סא:ב**הנפנה בגליל, אם אסור מזרח ומערב בזמן שאין בית המקדש קיים****רבי יהודה** אומר בזמן שבית המקדש קיים אסור בזמן שאין בית המקדש קיים מותר **רבי עקיבא** אסור בכל מקום

מפתח**מחלוקת תנאים****הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע, אם חייב או לא**שבת
ד:א

דתנן הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע **רבי עקיבא** מחייב **וחכמים** פוטרים ר"ע סבר אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא ליה לרבה דבקלוטה כמי שהונחה דמיא

מפתח**מחלוקת תנאים****אם לומדים זורק מרשות לרשות ממושיט מרשות לרשות בשבת או לא**

שבת ד:ב

ובהא פליגי **דר"ע** סבר ילפינן זורק ממושיט **ורבנן** סברי לא ילפינן זורק ממושיט אבל למטה מי' דברי הכל חייב

מפתח**מחלוקת תנאים****זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא, אם חייב או לא**

שבת ד:ב

דתניא זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא **רבי** מחייב **וחכמים** פוטרינן

מפתח**מחלוקת אמוראים****אם זרק לאילן העומד ברשות היחיד וענפיו נוטים לרשות הרבים וזרק ונח על ענפיו, אם אומרים שהענף הולך אחרי העיקר (גזע העץ) או לא**

שבת ד:ב

אמר אביי הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ה וזרק ונח אנופו **דר' סבר** אמרי' שדי נופו בתר עיקרו **ורבנן** סברי לא אמרי' שדי נופו בתר עיקרו

מפתח**מחלוקת תנאים****שמן צף על פני המים ונגע טבול יום בשמן, האם גם המים נפסלו**שבת
ה:ב

שמן שצף ע"ג יין מחלוקת ר' יוחנן בן נורי ורבנן דתנן **שמן שצף** ע"ג יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד **ר' יוחנן בן נורי** אומר שניהם מחוברים זה לזה

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מהלך (מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית), כעומד (בכל פסיעה ופסיעה) דמי או לא**שבת
ה:ב

ת"ר המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב **ובן עזאי** פוטר בשלמא בן עזאי קסבר מהלך כעומד דמי אלא רבנן נהי נמי דקסברי מהלך לאו כעומד דמי

מפתח**מחלוקת תנאים****אם היתה דרך רה"ר מפסקת ביניהם אם יסלקנה לצדדין או לא**

שבת ו:ב

דתנן **רבי יהודה** אומר אם היתה דרך רה"ר מפסקתן יסלקנה לצדדין **וחכמים** אומרים אינו צריך

מפתח**מחלוקת תנאים****זרק למעלה מי' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא, אם סוברים חוקקין להשלים (אם החור בכותל נחשב לרשות היחיד)**

שבת ז:ב

זרק למעלה מי' טפחים והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן **דר"מ** סבר חוקקין להשלים **ורבנן** סברי אין חוקקין להשלים

מפתח**מחלוקת תנאים****אם זרק ונח על גבי זיז (עץ היוצא מן הכותל), אם חייב או לא**

שבת ז:ב

דתניא זרק ונח ע"ג זיז כ"ש **ר'** מחייב **וחכמים** פוטרים

מפתח**מחלוקת תנאים**

בהוצאה מרשות לרשות בשבת באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר זרק ונח אנופו, אם הולכים אחר גופו או עיקרו

שבת
ח:א

כדבר חסדא אלא הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר זרק ונח אנופו **דב**י סבר אמרינן שדי נופו בתר עיקרו **ורבנ** סברי לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו

מפתח**מחלוקת אמוראים**

זרק כוורת ברשות הרבים גבוהה י' טפחים ורחבה ו' טפחים, אם חייב או

שבת
ח:א

אמר **אביי** זרק כוורת לרה"ר גבוהה י' ואינה רחבה ו' חייב רחבה ו' פטור **רבא** אמר אפילו אינה רחבה ו' פטור מ"ט אי אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מעשרה כפאה על פיה שבעה ומשהו חייב שבעה ומחצה פטור **רב אשי** אמר אפילו שבעה ומחצה חייב מ"ט מחיצות לתוכן עשויות

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם מותר לשתות על הגת בין על חמין בין על צונן

שבת
יא:ב

דתנן שותין על הגת בין על החמין בין על הצונן ופטור דברי **ר' מאיר ר' אלעזר בר' צדוק** מחייב **וחכ"א** על החמין חייב על הצונן פטור מפני שהוא מחזיר את המותר

מפתח**מחלוקת תנאים**

יצא חייט במחטו התחובה לו בבגדו או נגר בקיסם שבאזנו אם חייב או לא

שבת
יא:ב

דתניא לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו ולא נגר בקיסם שבאזנו ולא סורק במשיחה שבאזנו ולא גרדי באירא שבאזנו ולא צבע בדוגמא שבצוארו ולא שולחני בדינר שבאזנו ואם יצא פטור אבל אסור דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר אומן דרך אומנתו חייב ושאר כל אדם פטור

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם מותר להרוג כינה בשבת

שבת
יא:א

אין הורגין את המאכלת בשבת דברי **ב"ש וב"ה** מתירין

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם מותר לשדך התינוקות לנחם אבלים או לבקר חולים בשבת

שבת
יא:א

אין משדכין את התינוקות לארס ולא את התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות ואין מנחמין אבלים ואין מבקרין חולים בשבת דברי **בית שמאי וב"ה** מתירין

מפתח**מחלוקת תנאים**

מה אומרים שנכנסים לבקר את החולה בשבת

שבת
יא:א

הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא **ור"מ** אומר יכולה היא שתרחם

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם הנכנס לבקר את החולה מברך "המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל או "בתוך חולי ישראל"

שבת
יא:ב

רבי יהודה אומר המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל **רבי יוסי** אומר המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם העוף עולה עם הגבינה על השולחן

שבת
יא:א

ת"ש העוף עולה עם הגבינה על השולחן ואינו נאכל דברי **ב"ש וב"ה** אומר לא עולה ולא נאכל

מפתח

מחלוקת תנאים

אם האוכל ראשון לטומאה נעשה גופו ראשון לטומאה או שני לטומאה

שבת
ד:א

דתנן **ר' אליעזר** אומר האוכל אוכל ראשון ראשון ואוכל אוכל שני שני אוכל שלישי שלישי **ר' יהושע** אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני שלישי שני לקודש ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה אוכל אוכל ראשון ואוכל אוכל שני

מפתח

מחלוקת תנאים

מהו שיעור מים שאובים שפוסלין את המקוה

שבת
ט:א

הלל אומר מלא הין מים שאובים פוסלים את המקוה שחייב אדם לומר בלשון רבו **שמאי** אומר תשעה קבין **וחכמים** אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה עד שבאו ב' גרדיים משער האשפה שבירושלים והעידו משום שמעיה ואבטליון ששלשה לוגין מים שאובין פוסלים את המקוה וקיימו חכמים את דבריהם

מפתח

מחלוקת תנאים

אם אשה שראתה דם נטמאת משעה שראתה או מבדיקה קודמת שעשתה

שבת
ט:א

ואידך **שמאי** אומר כל הנשים דיין שעתן **והלל** אומר מפקידה לפקידה ואפילו לימים הרבה **וחכמים** אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מעת לעת ממעט ע"י מפקידה ומפקידה לפקידה ממעט על יד מעת לעת

מפתח

מחלוקת תנאים

אם סומכין על קורבנות שמביאם לחג

שבת
ט:א

ותו ליכא והאיכא **הלל** אומר לסמוך **ושמאי** אומר שלא לסמוך כי קאמר רב הונא היכא דליכא פלוגתא דרבוותא בהדייהו

מפתח

מחלוקת תנאים

הבוצר לגת, אם הוכשרו או לא

שבת
ט:א

והאיכא הבוצר לגת **שמאי** אומר הוכשר **והלל** אומר לא הוכשר בר מיניה דההיא דהתם קא שתיק ליה הלל לשמאי

מפתח

מחלוקת אמוראים

אם גוזרין שמא יבצרנו בקופות מזופפות או משום הנושכות

שבת
ט:א

אלא אמר זעירי אמר **ר' חנינא** גזירה שמא יבצרנו בקופות מזופפות **רבא** אמר גזירה משום הנושכות

מפתח

מחלוקת תנאים

אם מותר לשרות דיו וסמנים בערב שבת כדי שישרו מבעוד יום

שבת
ז:ב

ב"ש אומרים אין שורין דיו וסמנים וכרשינין אלא כדי שישרו מבעוד יום **וב"ה** מתירין עם השמש

מפתח

מחלוקת תנאים

אם נותנין אונין של פשתן לתוך התנור מבעוד יום או לא

שבת
ז:ב

ב"ש אומרים אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט העין **וב"ה** מתירין

מפתח

מחלוקת תנאים

אם מותר לפרוס מצודות חיה ועופות ודגים בערב יום טוב כדי שיצודו ביום טוב

שבת
ז:ב

ב"ש אומרים אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום **וב"ה** מתירין

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם מותר למכור לנכרי או לטעון עמו בערב שבת מבעוד יום ואין מספיק זמן שיגיע למקום שצריך להגיע

שבת
יז:ב

ב"ש אומרים אין מוכרין לנכרי ואין טוענין עמו ואין מגביהין עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב **ובית הלל** מתירין

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם מותר לתת עורות לנכרי בערב שבת כדי לעבדן או לכבסן מבעוד יום

שבת
יז:ב

ב"ש אומרים אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נכרי אלא כדי שיעשו מבעוד יום ובכולן **בית הלל** מתירין

מפתח**מחלוקת תנאים**

בשבת כמה יכול לתת לנכרי כדי שיגיע לביתו

שבת
יח:ב

ת"ר **ב"ש** אומרים לא ימכור אדם חפצו לנכרי ולא ישאלנו ולא ילונו ולא יתן לו במתנה אלא כדי שיגיע לביתו **וב"ה** אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה **רבי עקיבא** אומר כדי שיצא מפתח ביתו

מפתח**מחלוקת תנאים**

אין משלחין איגרת ביד נכרי ע"ש א"כ קוצץ לו דמים, כמה דמים קוצץ לו

שבת
יט:א

ת"ר אין משלחין איגרת ביד נכרי ע"ש א"כ קוצץ לו דמים **ב"ש** אומרים כדי שיגיע לביתו **וב"ה** אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה

מפתח**מחלוקת תנאים**

כמה ימים לפני השבת לא יפליג אדם בפניה

שבת
יט:א

ת"ר אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם לשבת במה דברים אמורים לדבר הרשות אבל לדבר מצוה שפיר דמי ופוסק עמו על מנת לשבות ואינו שובת דברי **רבי רשב"ג** אומר אינו צריך ומצור לצידן אפילו בע"ש מותר

מפתח**מחלוקת תנאים**

חלות דבש שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן בשבת, אם מותר לאוכלן בשבת

שבת
יט:ב

דתנן **חלות דבש** שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן אסור **ורבי אלעזר** מתיר

מפתח**מחלוקת תנאים**

זיתים וענבים שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אם מותר לאוכלן בשבת

שבת
יט:ב

זיתים וענבים שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אסורין **ר' אלעזר ור"ש** מתירין ורבי יוסי בר חנינא ברייתא לא שמיע ליה

מפתח**מחלוקת אמוראים**

שמן שנשתייר בזויות, הבד אם מותרין בשבת

שבת
יט:ב

שמן של בדדין ומחצלות של בדדין **רב** אסר **ושמואל** שרי

מפתח**מחלוקת אמוראים**

אם מחצלות שמכסים בהם סחורה בפניה אסורין משום מוקצה

שבת
יט:ב

הני כרכי דזוזי **רב** אסר **ושמואל** שרי

מפתח**מחלוקת אמוראים**

אם מותר להוביל עז לחולבה רחל לגיזתה תרנגולת לביצתה ביום טוב

שבת
יט:ב

א"ר נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ותורי דרידיא ותמרי דעיסקא **רב** אסר **ושמואל** אמר מותר

מפתח**מחלוקת תנאים****אם אין נותנים פת בתנור בערב שבת, אלא אם יקרמו פני הפת מבעוד יום או שיקרום חלק התחתון שבו**שבת
יט:ב

אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום אין נותנין פת לתנור עם חשכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום **רא"א** כדי שיקרום התחתון שלה משלשלין את הפסח בתנור עם חשכה ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד ובגבולין כדי שתאחז האור ברובו **ר' יהודה** אומר בפחמין כל שהוא

מפתח**מחלוקת תנאים****מהו השיעור שצריך שתאחז האש בעצים שמבעיר לפני חשיכה**שבת
כ:א

ר' חייא אמר כדי שישחת העץ ממלאכת האומן **רבי יהודה בן בתירא** אומר כדי שתאחז האש משני צדדין

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר להדליק נרות שבת בחלב מבושל**

שבת כ:ב

במה מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני המים ולא בזפת ולא בשעווה ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה ולא באליה ולא בחלב **נחום המדי** אומר מדליקין בחלב מבושל **וחכ"א** אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו

מפתח**מחלוקת אמוראים****פתילת הנר שכבתה, אם זקוק לה (אם צריך להדליק שוב) או לא**שבת
כ:א

אמר **רב הונא** פתילות ושמיים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן בחנוכה בין בשבת בין בחול אמר רבא מאי טעמא דרב הונא קסבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה **ורב חסדא** אמר מדליקין בהן בחול אבל לא בשבת קסבר כבתה אין זקוק לה ומותר להשתמש לאורה

מפתח**מחלוקת תנאים****נרות חנוכה אם יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך, אם מדליק שמונה ופוחת והולך**שבת
כא:ב

ת"ר מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין **ב"ש** אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך **וב"ה** אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך

מפתח**מחלוקת אמוראים****אם הטעם הוא כנגד ימים הנכנסין או יוצאין או פרי החג ומעלין בקודש**שבת
כא:ב

ר' יוסי בר אבין ור' יוסי בר זבידא חד אמר טעמא דב"ש כנגד ימים הנכנסין וטעמא דב"ה כנגד ימים היוצאין חד אמר טעמא דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורדין

מפתח**מחלוקת תנאים****גמל שטעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים, אם הניח חנוני את נרו מבחוץ בחנוכה, אם החנוני חייב**שבת
כא:ב

קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה תנן התם גץ היוצא מתחת הפטיש ויצא והזיק חייב **גמל שטעון** פשתן והוא עובר ברשות הרבים ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל הגמל חייב הניח חנוני את נרו מבחוץ חנוני חייב **רבי יהודה** אומר בנר חנוכה פטור

מפתח**מחלוקת תנאים****נר חנוכה שמניחה בפתח, אם מניחה מימין או משמאל**שבת
כב:א

אמר רבה נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוכה לפתח והיכא מנח ליה **רב אחא בריה דרבא** אמר מימין **רב שמואל מדפתי** אמר משמאל והילכתא משמאל כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין

מפתח**מחלוקת אמוראים****אם מותר להדליק מנר לנר**שבת
כב:אאיתמר **רב** אמר אין מדליקין מנר לנר **ושמואל** אמר מדליקין**מפתח****מחלוקת אמוראים****אם מותר להתיר ציצית מבגד לבגד**שבת
כב:א**רב** אמר אין מתירין ציצית מבגד לבגד **ושמואל** אמר מתירין מבגד לבגד**מפתח****מחלוקת אמוראים****אם הלכה כרבי שמעון בגרירה**שבת
כב:א**רב** אמר אין הלכה כרבי שמעון בגרירה **ושמואל** אמר הלכה כרבי שמעון בגרירה אמר אביי כל מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כשמואל מדליקין מנר לנר ומתירין מבגד לבגד והלכה כרבי שמעון בגרירה דתניא רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ**מפתח****מחלוקת אמוראים****אם נר שיש לה שתי פיות עולה לשתי בני אדם**שבת
כג:באמר רב יצחק בר רדיפה **א"ר הונא** נר שיש לה שני פיות עולה לב' בני אדם אמר **רבא** מילא קערה שמן והקיפה פתילות כפה עליה כלי עולה לכמה בני אדם לא כפה עליה כלי עשאה כמין מדורה ואפילו לאחד נמי אינה עולה**מפתח****מחלוקת אמוראים****אם אומרים יעלה ויבא בברכת המזון בראש חודש**שבת
כד:אאיבעיא להו מהו להזכיר ראש חודש בברכת המזון אם תימצי לומר בחנוכה דרבנן לא צריך ראש חודש דאורייתא צריך או דילמא כיון דלא אסור בעשיית מלאכה לא מזכירין **רב** אמר מזכיר **רבי חנינא** אמר אינו מזכיר**מפתח****מחלוקת אמוראים****אם אומרים על הניסים במוסף של ראש חודש בחנוכה**שבת
כד:אאיבעיא להו מהו להזכיר של חנוכה במוסף כיון דלית ביה מוסף בדידיה לא מדכרינן או דילמא יום הוא שחייב בארבע תפלות **רב הונא ורב יהודה** דאמרי תרוייהו אינו מזכיר **רב נחמן ורבי יוחנן** דאמרי תרוייהו מזכיר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מדליקין בעטרן נרות שבת**שבת
כד:באין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט **רבי ישמעאל** אומר אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת **וחכמים** מתירין בכל השמנים בשמן שומשמן בשמן אגוזים בשמן צנונות בשמן דגים בשמן פקועות בעטרן ובנפט **ר' טרפון** אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד**מפתח****מחלוקת תנאים****אם סדין חייב בציצית**שבת
כה:באמר להן בני לא כך שניתי לכם סדין בציצית **בית שמאי** פוטרין **וב"ה** מחייבין והלכה כדברי בית הלל**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר להדליק ביוצא מן העץ**שבת
כו:א**ר'ש בן אלעזר** אומר אין מדליקין בצרי וכן היה **רבי שמעון בן אלעזר** אומר צרי אינו אלא שרף מעצי הקטף **ר' ישמעאל** אומר כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו **ר' ישמעאל בן ברוקה** אומר אין מדליקין אלא ביוצא מן הפרי **ר' טרפון** אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר להדליק בפתילת הבגד שקיפלה**שבת
כח:בפתילת הבגד שקיפלה ולא הבהבה **ר"א** אומר טמאה היא ואין מדליקין בה **רע"א** טהורה היא ומדליקין בה**מפתח****מחלוקת תנאים****אם קיפול מועיל לבטל מתורת כלי (ואינו מקבל טומאה) ומותר להדליק בו בערב שבת או שאינו מועיל ואסור**שבת
כח:ב**ר"א** סבר קיפול אינו מועיל וכיון דאדליק ביה פורתא הוויא ליה שבר כלי וכי קא מדליק בשבר כלי קמדליק **ור"ע** סבר קיפול מועיל ואין תורת כלי עליו וכי קמדליק בעץ בעלמא קמדליק**מפתח****מחלוקת תנאים****אם שלושה טפחים על שלושה טפחים שאמרו בבגד לענין טומאה כוללים את המלל (החלק שמקופל לצורך התפירה)**שבת
כט:אדתנן ג על ג שאמרו חוץ מן המלל דברי **ר"ש וחכ"א** ג על ג מכוונות**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר להסיק בשברי כלים שנשברו ביום טוב, שהרי זה נולד**שבת
כט:אאמר רב יהודה אמר רב מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי **רבי יהודה ור"ש** מתיר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר להסיק בגרעיני תמרים שאכלן ביום טוב, שהרי זה נולד**שבת
כט:אמסיקין בתמרין אכלן אין מסיקין בגרעיניהן דברי **רבי יהודה ור"ש** מתיר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר להסיק ביום טוב בקליפות אגוזים שאכלן ביום טוב, שהרי זה נולד**שבת
כט:אמסיקין באגוזים אכלן אין מסיקין בקליפותיהן דברי **רבי יהודה ורבי שמעון** מתיר**מפתח****מחלוקת תנאים****פחות משלושה על שלושה**שבת
כט:אדתנן פחות משלושה על שלושה שהתקינו לפקק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הרחיים בין מן המוכן ובין שאין מן המוכן טמא דברי **רבי אליעזר ורבי יהושע** אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור **ר"ע** אומר מן המוכן טמא ושלא מן המוכן טהור**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר להניח שפורפרת של ביצה מלאה בשמן בצד הנר כדי שתהא נוטפת לתוך הנר**שבת
כט:ב**לא יקוב** אדם שפורפרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס **ורבי יהודה** מתיר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר להניח קערה של שמן ליד הנר ולתת פתילה בתוכה שתהא שואבת לתוך הנר**שבת
כט:ב**לא ימלא** אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת **ורבי יהודה** מתיר

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם המכבה את הנר מפני שהוא חס על השמן או על הנר, חייב חטאת או פטור משום שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה

שבת
כט:ב

המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני נכרים ומפני ליסטי' מפני רוח רעה מפני החולה שיישן פטור כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה חייב **רבי יוסי** פטור בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם

מפתח**מחלוקת תנאים**

מהו בין השמשות

שבת
לד:ב

ואיזהו בין השמשות משתשקע החמה כ"ז שפני מזרח מאדימין הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון זהו לילה דברי **רבי יהודה ר' נחמיה** אומר כדי שיהלך אדם משתשקע החמה חצי מיל **רבי יוסי** אומר בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא ואי אפשר לעמוד עליו

מפתח**מחלוקת תנאים**

לשם מה תקיעה שלישית בערב שבת

שבת
לה:ב

ת"ר שש תקיעות תוקעין ערב שבת ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות שניה להבטיל עיר וחנויות שלישית להדליק את הנר דברי **ר' נתן ר' יהודה הנשיא** אומר שלישית לחלוץ תפילין ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת

מפתח**מחלוקת תנאים**

כירה שהסיקה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל ואם נטלו אם מותר להחזיר

שבת
לו:ב

כירה שהסיקה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר **בית שמאי** אומרים חמין אבל לא תבשיל **ובית הלל** אומרים חמין ותבשיל **בית שמאי** אומרים נוטלין אבל לא מחזירין **ובית הלל** אומרים אף מחזירין

מפתח**מחלוקת תנאים**

שכח קדירה על גבי כירה ובישלה בשבת תבשיל שבישל כל צרכו, האם מותר לאוכלו

שבת
לא:א

שכח קדירה על גבי כירה ובישלה בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל בד"א בחמין שלא הוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל כל צורכו אבל חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו בין בשוגג בין במזיד יאכל **דברי ר' יהודה** אומר חמין שהוחמו כל צורכן מותרין מפני שמצטמק ורע לו ותבשיל שבישל כל צורכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו וכל המצטמק ויפה לו כגון כרוב ופולים ובשר טרוף אסור וכל המצטמק ורע לו מותר

מפתח**מחלוקת אמוראים**

נטל את הקדירה מעל הכירה בשבת והניחן על גבי הקרקע, אם מותר להחזיר

שבת
לב:ב

א"ר יוחנן אפילו הניחה על גבי קרקע מותר פליגי בה **רב דימי ורב שמואל בר יהודה** ותרווייהו משמיה דרבי אלעזר אמרי חד אמר עוודן בידו מותר ע"ג קרקע אסור וחד אמר הניחן על גבי קרקע נמי מותר

מפתח**מחלוקת אמוראים**

אם נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל

שבת
לח:ב

אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין **ור' יוסי** מתיר ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם חכמים אם בשבת חמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם ביום טוב חמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה

מפתח**מחלוקת תנאים**

אם מותר לתת חמים לרגליו במים שאינם ראויין לשתייה

שבת
לט:ב

דתנן **בית שמאי** אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אא"כ ראויין לשתייה **וב"ה** מתירין

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר לרחוץ גופו בשבת**שבת
לט:ב

דתניא לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין ובין בצונן דברי **ר"מ ר"ש** מתיר **ר' יהודה אומר** בחמין אסור בצונן מותר

מפתח**מחלוקת אמוראים****אם מותר לרחוץ גופו בשבת בחמין שהוחמו מערב שבת**שבת
מ:א

חמין שהוחמו מע"ש **רב** אמר למחר רוחץ בהן כל גופו אבר אבר **ושמואל** אמר לא התירו לרחוץ אלא פניו ידיו ורגליו

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר להביא פך של שמן ולהניח כנגד המדורה בשבת כדי שיפשר**שבת
מ:ב

ת"ר **מביא אדם** קיתון מים ומניחו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא בשביל שתפיג צינתן **ר' יהודה** אומר מביאה אשה פך של שמן ומניחתו כנגד המדורה לא בשביל שיבשל אלא בשביל שיפשר **רשב"ג** אומר אשה סכה ידה שמן ומחממתה כנגד המדורה וסכה לבנה קטן ואינה חוששת

מפתח**מחלוקת תנאים****אם שמן יש בו משום בישול או לא**שבת
מ:ב

איבעיא להו שמן מה הוא לתנא קמא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא שמן אע"פ שהיד סולדת בו מותר קסבר **ת"ק** שמן אין בו משום בשול ואתא **רבי יהודה** למימר שמן יש בו משום בשול והפשרו לא זה הוא בשולו

מפתח**מחלוקת אמוראים****אם הוסיף מים למיחם שיעור כדי לצרף (לא כדי להפשיר), מותר או אסור**שבת
מ:ב

המיחם שפינהו ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחמו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שמצרף ור' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור אמר **רב** לא שנו אלא להפשיר אבל לצרף אסור **ושמואל** אמר אפי' לצרף נמי מותר לצרף לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר **רב** לא שנו אלא שיעור להפשיר אבל שיעור לצרף אסור **ושמואל** אמר אפי' שיעור לצרף מותר

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר לתת מים חמין לתוך צונן או צונן לתוך חמין בשבת**שבת
מ:א

ת"ר נותן אדם חמין לתוך הצונן ולא הצונן לתוך החמין דברי **בית שמאי ובית הלל** אומרים בין חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד"א בכוס אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ולא צונן לתוך החמין **ורבי שמעון בן מנסיא** אוסר אמר רב נחמן הלכה כר"ש בן מנסיא

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר לתת תבלין לתוך קדרה שהעבירן מרותחין**שבת
מ:א

האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי **רבי יהודה** אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר

מפתח**מחלוקת אמוראים****אם טלטול מן הצד (כלאחר יד) שמייה טלטול**שבת
מ:ב

אמר **שמואל** הופכו ממטה למטה רב חנינא בר שלמיא משמיה **דרב** אמר מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא ככר או תינוק כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי דלית ליה **מ"ס** טלטול מן הצד שמייה טלטול **ומ"ס** לא שמייה טלטול

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מצילין את המת מפני הדליקה**שבת
מג:ב**אין מצילין** את המת מפני הדליקה **אמר ר' יהודה בן לקיש** שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה**מפתח****מחלוקת תנאים****אם טלטול מן הצד (כלאחר יד) שמיה טלטול**שבת
מג:ב**היכי דמי** אי דאיכא ככר או תינוק מ"ט **דתנא קמא** אי דליכא מ"ט **דר' יהודה בן לקיש** אלא לאו בטלטול מן הצד פליגי דמר סבר טלטול מן הצד שמיה טלטול ומ"ס לא שמיה טלטול לא דכ"ע טלטול מן הצד שמיה טלטול והיינו טעמא דר' יהודה בן לקיש דמתוך שאדם בהול על מתו אי לא שרית ליה אתי לכבווי**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר לטלטל נר שכבה בשבת**שבת
מד:א**ת"ר מטלטלין נר חדש אבל לא ישן דברי רבי יהודה ר"מ** אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת **ר' שמעון** אומר חוץ מן הנר הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה אבל כוס וקערה ועשית לא יזיזם ממקומם **ור' אליעזר בר' שמעון** אומר מסתפק מן הנר הכבה ומן השמן המטפטף ואפי' בשעה שהנר דולק**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר להשתמש בשמן שבקערה לצד הנר בשבת**שבת
מד:אוהתניא **מותר השמן** שבנר ושבקערה אסור **ורבי שמעון** מתיר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר ליטול עצים מן הסוכה ביום טוב**שבת
מה:א**אין נוטלין עצים** מן הסוכה ב"ט אלא מן הסמוך לה **ור' שמעון** מתיר ושויין בסוכת החג בחג שהיא אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו כעין שמן שבנר קאמרינן הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו**מפתח****מחלוקת תנאים****מה הן מדבריות שהגמרא אומרת שאסור להשקותן או לשוחטן ביום טוב**שבת
מג:ב**אין משקיין ושוחטין** את המדבריות אבל משקיין ושוחטין את הבייתות ותניא אלו הן מדבריות כל שיוצאות בפסח ונכנסות ברביעה בייתות כל שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום **רבי** אומר אלו ואלו בייתות הן ואלו הן מדבריות כל שרועות באפר ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר להחזיר מלבנות המטה במקרה והם רפויים בשבת**שבת
מז:אדתניא **מלבנות המטה** וכרעות המטה ולווחים של סקיבס לא יחזיר ואם החזיר פטור אבל אסור ולא יתקע ואם תקע חייב חטאת **רשב"י** אומר אם היה רפוי מותר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה מטמאין במגע**שבת
מח:בדתנן בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה מטמאין במגע ואין מטמאין באויר דברי **ר' מאיר ור"ש** מטהר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר לטמון בשבת בנעורת שהיא דקה**שבת
מט:א**טומנין בכסות** ובפירות בכנפי יונה ובנסורת של חרשים ובנעורת של פשתן דקה **רבי יהודה** אוסר בדקה ומתיר בגסה

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
מט:א**מאי היא תפילין צריכין גוף נקי**

אמר רבי ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא **אביי** אמר שלא יפיח בהן **רבא** אמר שלא יישן

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
מט:א**כיצד טומנין בשבת בשלחין ומטלטלין אותן בגיזי צמר**

טומנין בשלחין ומטלטלין אותן בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה **נוטל את הכסוי** והן נופלות **ר"א בן עזריה** אומר קופה מטה על צדה ונוטל שמא יטול ואינו יכול להחזיר **וחכ"א** נוטל ומחזיר

מפתח**מחלוקת תנאים**

שבת נ:א

אם דבר שאינו מתכוין מותר בשבת

הא **רבי יהודה** דאמר דבר שאין מתכוין אסור הא **ר' שמעון** דאמר דבר שאין מתכוין מותר

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
נא:ב**אם מותר להטמין את הצונן בשבת**

רבי יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי היא כזבל מניחין מיחם על גבי מיחם וקדרה על גבי קדרה אבל לא קדרה על גבי מיחם ומיחם על גבי קדרה וטוח את פיה בבצק ולא בשביל שיחמו אלא בשביל שיהיו משומרים וכשם שאין טומנין את החמין כך אין טומנין את הצונן **רבלי** התיר להטמין את הצונן ואין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
נא:ב**אם חיה יוצאת בסוגר בשבת**

כתנאי **אין חיה** יוצאה בסוגר **חנניה** אומר יוצאה בסוגר ובכל דבר המשתמר במאי עסקינן אילימא בחיה גדולה מי סגי לה סוגר ולא בחיה קטנה מי לא סגי לה סוגר אלא לאו חתול

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
נב:א**אם בהמה יוצאת ברצועה שבין קרניה כשהמטרה היא לא לנוי אלא לשמור שלא תברח**

תנן התם ולא ברצועה שבין קרניה אמר (ליה) ר' ירמיה בר אבא פליגי בה **רב ושמואל** חד אמר בין לנוי בין לשמור אסור וח"א לנוי אסור ולשמור מותר

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
נב:א**אם בהמה יוצאת ברצועה שבין קרניה כשהמטרה היא לא לנוי אלא לשמור שלא תברח**

רב חייא בר אשי אמר **רב** בין לנוי בין לשמור אסור ורב חייא בר אבין אמר **שמואל** לנוי אסור לשמור מותר

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
נב:א**אם מותר להוציא בהמה בטבעת שעל צוארה כשהטבעת נועדה למשיכה או גם כשנועדה לנוי**

מאי יוצאין ומאי נמשכין אמר **רב הונא** או יוצאין כרוכין או נמשכין **ושמואל** אמר יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
נב:ב**אם חמור יוצא במרדעת (כיסוי) בזמן שהיא קשורה אליו לרשות הרבים בשבת**

חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה בו זכרים יוצאין לבובין רחלות יוצאות שחוזות כבולות וכבונות העזים יוצאות צרורות **רבי יוסי** אוסר בכלן חוץ מן הרחלין הכבונות **רבי יהודה** אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב

מפתחשבת
ג:א**מחלוקת תנאים****אם חמור יוצא באוכף אם קשורה לו מערב שבת**

תניא נמי הכי **חמור יוצא** במרדעת בזמן שקשורה לו מע"ש ולא באוכף אע"פ שקשורה לו מע"ש **רב שמעון בן גמליאל** אומר אף באוכף בזמן שקשורה לו מע"ש ובלבד שלא יקשור לו מסריכן ובלבד שלא יפשוט לו רצועה תחת זנבו

מפתחשבת
ג:א**מחלוקת אמוראים****אם בהמה יוצאת בטרסקל בשבת (סל שעורין הקשור לצווארה ואוכלת ממנו)**

אמר רב תולין טרסקל לבהמה בשבת וקל וחומר למרדעת ומה התם דמשום תענוג שרי הכא דמשום צער לא כל שכן **שמואל** אמר מרדעת מותר טרסקל אסור

מפתחשבת
ג:א**מחלוקת אמוראים****אם צאן הצרורות ליבש (ליבש את החלב קשר חזק) מותר או אסור**

ואיכא דמתני להא שמעתא באפי נפשיה **רב** אמר ליבש מותר ולא לחלב **ושמואל** אמר אחד זה ואחד זה אסור

מפתחשבת
ג:ב**מחלוקת תנאים****אם מותר לאשה לצאת לרשות הרבים בכבול (מין לבוש שאינו חיוני)**

יוצאה אשה בכבול ובאיסטמא לחצר **ר"ש בן אלעזר** אומר אף בכבול לרה"ר כלל אמר רשב"א כל שהוא למטה מן השבכה יוצאין בו כל שהוא למעלה מן השבכה אין יוצאין בו

מפתחשבת
ג:ב**מחלוקת תנאים****אם אשה שיצאה בעיר של זהב (מין תכשיט) בשבת, חייבת חטאת או פטורה**

ת"ר לא תצא אשה בעיר של זהב ואם יצתה חייבת חטאת דברי **רבי מאיר וחכמים** אומרים לא תצא ואם יצתה פטורה **רבי אליעזר** אומר יוצאה אשה בעיר של זהב לכתחלה במאי קמיפלגי ר"מ סבר משוי הוא ורבנן סברי תכשיט הוא

מפתחשבת
ג:ב**מחלוקת תנאים****היא של אלמוג וחותרמה של מתכת, אם טהורה או לא**

דתניא **היא של מתכת** וחותרמה של אלמוג טמאה היא של אלמוג וחותרמה של מתכת טהורה **ורבי נחמיה** מטמא שהיה ר' נחמיה אומר בטבעת הלך אחר חותרמה בעול הלך אחר סמלוניו

מפתחשבת
ג:ב**מחלוקת תנאים****אם בטבעת הלך אחר חותרמה או אחר המעמיד**

שהיה **ר' נחמיה** אומר בטבעת הלך אחר חותרמה בעול הלך אחר סמלוניו בקולב הלך אחר מסמרותיו בסולם הלך אחר שליבותיו בערסי הלך אחר שלשולתיו **וחכמים** אומרים הכל הולך אחר המעמיד

מפתחשבת
ס:א**מחלוקת אמוראים****משום מה גזרו לא לצאת בסנדל המסומר**

סנדל המסומר מאי טעמא אמר **שמואל** שלפי הגזרה היו והיו נחבאין במערה ואמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא נהפך סנדלו של אחד מהן כסבורין הם אחד מהן יצא וראוהו אויבים ועכשיו באין עליהן דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהם אויבים **רבי אילעאי בן אלעזר** אומר במערה היו יושבין ושמעו קול מעל גבי המערה כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים **רמי בר יחזקאל** אמר בבהכ"נ היו יושבין ושמעו קול מאחורי בהכ"נ כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים באותה שעה אמרו אל יצא אדם בסנדל המסומר

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
ס:ב**כמה מסמרים בנעל נחשבים לנוי ומותר לצאת בהם בשבת**

דתנן אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד א"ר יהודה אמר שמואל לא שנו אלא לחזק אבל לנוי מותר וכמה לנוי **ר' יוחנן** אמר חמש בזה וחמש בזה **ור' חנינא** אמר שבע בזה ושבע בזה

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
ס:ב**כמה מסמרים הם לנוי**

א"ל **ר' יוחנן** לרב שמן בר אבא אסברא לך לדידי שתים מכאן ומכאן ואחת בתרסיותיו **לרבי חנינא** ג' מכאן וג' מכאן ואחת בתרסיותיו

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
ס:ב**אם מותר לצאת בשבת בסנדל המסומר שנשרו רוב מסמרותיו**

תניא כוותיה **דרב ששת** לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא יטייל מבית לבית אפילו ממטה למטה אבל מטלטלין אותו לכסות בו את הכלי ולסמוך בו כרעי המטה **ור' אלעזר בר' שמעון** אוסר נשרו רוב ממסמרותיו ונשתייר בו ד' או ה' מותר **ורבי** מתיר עד שבע

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
ס:א**אם אשה שיצאה בשבת בכובלת או בצלוחית של פלייטון לרשות הרבים חייבת חטאת או לא**

לא תצא אשה במחט הנקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא בכוליאיר ולא בכובלת ולא בצלוחית של פלייטון ואם יצתה חייבת חטאת דברי **ר' מאיר וחכמים** פוטרין בכובלת ובצלוחית של פלייטון

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
ס:א**אם כובלת נחשבת לתכשיט או משאוי**

ת"ר לא תצא בכובלת ואם יצתה חייבת חטאת דברי **ר"מ וחכמים** אומרים לא תצא ואם יצתה פטורה **רבי אליעזר** אומר יוצאה אשה בכובלת לכתחלה במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר משאוי הוא ורבנן סברי תכשיט הוא

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
ס:ב**אם אשה יוצאת בשבת בכובלת ובצלוחית של פלייטון (כלי של בושם), חייבת או לא**

דתניא לא תצא אשה במפתח שבידה ואם יצאת חייבת חטאת דברי **רבי מאיר רבי אליעזר** פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
ס:ב**אם מותר לצאת בשבת בכובלת ובצלוחית של פלייטון**

הכי קתני וכן בכובלת וכן בצלוחית של פלייטון לא תצא ואם יצאה חייבת חטאת **דברי רבי מאיר רבי אליעזר** פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון במה דברים אמורים כשיש בהם בושם אבל אין בהם בושם חייבת

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
ס:א**אם סייף וקשת נחשבים לתכשיט**

לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת **רבי אליעזר** אומר תכשיטין הן לו **וחכ"א** אינן אלא לגנאי שנאמר (ישעיהו ב, ד) וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
ס:ב**אם מותר לאשה לצאת בשן תותבת או בשן של זהב**

יוצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חבירתה בין משל בהמה ובטוטפת ובסרביטין בזמן שהן תפורין בכבול ובפאה נכרית לחצר במוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה בפילפל ובגלגל מלח וכל דבר שניתן לתוך פיה ובלבד שלא תתן לכתחלה בשבת ואם נפל לא תחזיר שן תותבת שן של זהב **רבי** מתיר **וחכמים** אוסרים

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר לצאת עם שן תותבת של זהב בשבת**שבת
ס:אשן תותבת שן של זהב **רבי** מתיר **וחכמים** אוסרין**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר לצאת בשן של זהב לרשות הרבים**שבת
ס:אתניא נמי הכי בשל כסף ד"ה מותר של זהב **רבי** מתיר **וחכמים** אוסרין**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר לקיטע לצאת בקב בשבת**שבת
ס:בהקיטע יוצא בקב שלו דברי **ר' מאיר ורבי יוסי** אוסר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם הקיטע יוצא בקב שלו**שבת
ס:אאין הקיטע יוצא בקב שלו דברי **ר' מאיר ור' יוסי** מתיר**מפתח****מחלוקת תנאים****אם כוורת של קש ושפופרת של קנים טמאה או טהורה**שבת
ס:אאן לא הודו לו ר' יוחנן בן נורי דתנן כוורת של קש ושפופרת של קנים **ר"ע** מטמא **ור' יוחנן בן נורי** מטהר**מפתח****מחלוקת אמוראים****אם בית קיבול כתייתין טמא טומאת מת או טומאת מדרס**שבת
ס:אואם יש לו בית קיבול כתייתין טמא:אמר **אביי** טמא טומאת מת ואין טמא מדרס **רבא** אמר אף טמא מדרס**מפתח****מחלוקת תנאים****אם יוצאים במשקל אבן תקומה**שבת
ס:ב**יוצאין באבן** תקומה בשבת משום **ר"מ** אמרו אף במשקל אבן תקומה ולא שהפילה אלא שמא תפיל ולא שעיברה אלא שמא תתעבר ותפיל**מפתח****מחלוקת תנאים****האם יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב**שבת
ס:איוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה דברי **ר"מ וחכמים** אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי**מפתח****מחלוקת תנאים****אם נותנים שברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהר**שבת
ס:ב**המשנתנת בפני קדירתה** בשביל שתתבשל מהרה יש בו משום דרכי האמורי אבל נותנין קיסם של תות ושברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהרה **וחכמים** אוסרין בשברי זכוכית מפני הסכנה**מפתח****מחלוקת אמוראים****תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים, חייב או פטור בשעבר עבירה שלא ידע בשבת**שבת
ס:באיתמר **רב ושמואל** דאמרי תרוייהו אפילו תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים כהכיר ולבסוף שכח דמי וחייב **ורבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש** דאמרי תרוייהו דוקא הכיר ולבסוף שכח אבל תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים פטור

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
סט:ב**תינוק שנשבה לבין הנכרים וגר שנתגייר בין הנכרים ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, אם חייב חטאת****תינוק שנשבה** לבין הנכרים וגר שנתגייר בין הנכרים ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת וחייב על הדם אחת ועל החלב אחת ועל ע"ז אחת **ומונבז** פוטר**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
סט:א**אם שגג בכרת והזיד בלאו מביא קורבן**ואלא מונבז שגגה במאי כגון ששגג בקרבן ורבנן שגגת קרבן לא שמה שגגה ורבנן שגגה במאי **רבי יוחנן** אמר כיון ששגג בכרת אף על פי שהזיד בלאו **וריש לקיש** אמר עד שישגוג בלאו וכרת**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
סט:ב**היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, אם מונה ששה ימים ומשמר יום או משמר יום אחד ומונה ששה**אמר **רב הונא** היה מהלך (בדרך או) במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד **חייא בר רב** אומר משמר יום אחד ומונה ששה במאי קמיפלגי **מר** סבר כברייתו של עולם **ומר** סבר כאדם הראשון**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
עא:ב**אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני, אם חייב שתי חטאות או אחת**איתמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני **ר' יוחנן** אמר חייב שתיים **וריש לקיש** אמר אינו חייב אלא אחת רבי יוחנן אמר חייב **(ויקרא ד, ג)** על חטאתו והביא וריש לקיש אמר פטור **(ויקרא ד, כו)** מחטאתו ונסלח לו**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
עא:ב**אם ידיעות (ידיעת החטא מחלקות (בין העבירות) או הפרשות (הפרשת הקורבן) מחלקות**א"ל רבינא לרב אשי דאיתידע ליה קודם הפרשה פליגי ובהא פליגי **דמר סבר** ידיעות מחלקות **ומר סבר** הפרשות מחלקות אבל לאחר הפרשה מודי ליה **ריש לקיש לרבי יוחנן** דחייב שתיים או דילמא דאיתידע ליה לאחר הפרשה פליגי ובהא פליגי דמר סבר הפרשות מחלקות ומר סבר כפרות מחלקות**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
עב:ב**נתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר, אם פטור או חייב**נתכוין להגביה את התלוש וחתך את המחובר פטור לחתוך את התלוש וחתך את המחובר **רבא** אמר פטור **אביי** אמר חייב רבא אמר פטור דהא לא נתכוון לחתיכה דאיסורא אביי אמר חייב דהא קמיכוין לחתיכה בעלמא**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
עג:א**נתכוון לזרוק שתיים זרק ארבע, אם פטור או חייב**איתמר נתכוון לזרוק שתיים זרק ארבע **רבא** אמר פטור **אביי** אמר חייב רבא אמר פטור דלא קמיכוין לזריקה דארבע אביי אמר חייב דהא קמיכוין לזריקה בעלמא**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
עג:א**סבור שהיא רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים, אם פטור או חייב**כסבור רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים **רבא** אמר פטור **ואביי** אמר חייב רבא אמר פטור דהא לא מיכוין לזריקה דאיסורא ואביי אמר חייב דהא קא מיכוין לזריקה בעלמא**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
עד:א**היו לפניו שני מיני אוכלין ובירר ואכל ובירר והניח, אם פטור או חייב**אמר נחמני היו לפניו שני מיני אוכלין ובירר ואכל ובירר והניח **רב אשי** מתני פטור **רבי ירמיה מדיפתי** מתני חייב

מפתח**מחלוקת אמוראים****הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת, אם פטור או חייב**שבת
עד:ב**א"ר יוחנן** הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת חייב שלש חטאות אחת משום גוזז ואחת משום מנפץ ואחת משום טווה **רב כהנא** אמר אין דרך גזיזה בכך ואין דרך מנפץ בכך ואין דרך טווי בכך**מפתח****מחלוקת תנאים****הצד חלזון והפוצעו, אם חייב חטאת אחת או שתיים**שבת
עה:א**ת"ר** הצד חלזון והפוצעו אינו חייב אלא אחת **רבי יהודה** אומר חייב שתים שהיה ר' יהודה אומר פציעה בכלל דישה**מפתח****מחלוקת אמוראים****כל הכשר להצניע חייב חטאת, אם הוציא מרשות לרשות חוץ מדם נידה או חוץ עצי אשרה**שבת
עה:בכל הכשר להצניע לאפוקי מאי **רב פפא** אמר לאפוקי דם נדה **מר עוקבא** אמר לאפוקי עצי אשרה**מפתח****מחלוקת אמוראים****המוציא תבן כמלא פי פרה לגמלת אם חייב או פטור**שבת
עה:אכי אתא רב דימי אמר המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל **ר' יוחנן** אמר חייב **ר"ש בן לקיש** אמר פטור**מפתח****מחלוקת אמוראים****אם אכילה על ידי הדחק שמה אכילה**שבת
עה:אכי אתא רבין אמר המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי במוציא עצה כמלא פי פרה לפרה ואיפכא איתמר **ר' יוחנן** אמר פטור **ריש לקיש** אמר חייב ר' יוחנן אמר פטור אכילה על ידי הדחק לא שמה אכילה ריש לקיש אמר חייב אכילה ע"י הדחק שמה אכילה**מפתח****מחלוקת תנאים****אם קליפות וגרעינים מצטרפין לאוכלין לעינין הוצאה בשבת או רק קליפות עדשין שמתבשלות עמהן**שבת
עו:ב**המוציא אוכלים** כגרוגרת חייב ומצטרפין זה עם זה מפני ששנו בשיעוריהן חוץ מקליפתן וגרעיניהן ועוקציהן וסובן ומורסנן **ר' יהודה** אומר חוץ מקליפי עדשין שמתבשלות עמהן**מפתח****מחלוקת תנאים****המוציא יין כדי מזיגת הכוס חלב כדי גמיעה דבש כדי ליתן על הכתית שמן, אם חייב בשיעורים אלה או ברביעית**שבת
עו:ב**המוציא יין** כדי מזיגת הכוס חלב כדי גמיעה דבש כדי ליתן על הכתית שמן כדי לסוך אבר קטן מים כדי לשוף בהם את הקילור ושאר כל המשקין ברביעית וכל השופכין ברביעית **ר"ש** אומר כולן ברביעית ולא נאמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעיהן**מפתח****מחלוקת תנאים****אסור להוציא כמות שמן שמספיקה לסוך בו אבר קטן וקטן בן יומו או רק אבר קטן**שבת
עו:בלימא כתנאי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו דברי **רבי שמעון בן אלעזר ר' נתן** אומר כדי לסוך אבר קטן מאי לאו בהא קמיפליג דר"ש בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן ור' נתן סבר אבר קטן דגדול או אבר גדול דקטן אבל אבר קטן של קטן בן יומו לא**מפתח****מחלוקת תנאים****שיעור הוצאת חבל שיהיה חייב עליו**שבת
עה:א**מוציא חבל** כדי לעשות אוזן לקופה גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה **רבי יהודה** אומר כדי ליטול ממנו מדת מנעל לקטן נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב

מפתח**מחלוקת תנאים****שיעור הוצאת חרסית שיהיה חייב עליו**שבת
עח:ב**חרסית כדי** לעשות פי כור של צורפי זהב **רבי יהודה** אומר כדי לעשות פיטפוט**מפתח****מחלוקת תנאים****שיעור הוצאת סובין שיהיה חייב עליו**שבת
עח:ב**סובין כדי ליתן** על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסוד קטנה שבבנות **ר' יהודה** אומר כדי לעשות כלכל **רבי נחמיה** אומר כדי לסוד אונדפי**מפתח****מחלוקת אמוראים****המוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב שתי אותיות חייב ואם לאו פטור, מאי שתי אותיות**שבת
עח:בהמוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב שתי אותיות חייב ואם לאו פטור אמר **רב ששת** מאי שתי אותיות שתי אותיות של קשר מוכסין **רבא** אמר שתי אותיות דין ובית אחיזה דהיינו קשר מוכסין**מפתח****מחלוקת תנאים****המוציא קשר מוכסין לאחר שהראהו למוכס**שבת
עח:ב**תנו רבנן** המוציא קשר מוכסין עד שלא הראהו למוכס חייב משהראהו למוכס פטור **רבי יהודה** אומר אף משהראהו למוכס חייב מפני שצריך לו**מפתח****מחלוקת תנאים****המוציא שטר חוב שכבר פרעו, אם חייב או פטור**שבת
עח:ב**ת"ר** המוציא שטר חוב עד שלא פרעו חייב משרעו פטור **רבי יהודה** אומר אף משרעו חייב מפני שצריך לו**מפתח****מחלוקת תנאים****אם מותר לשהות שטר פרוע**שבת
עח:ב**רבנן** סברי אסור לשהות שטר פרוע **ורבי יהודה** סבר מותר לשהות שטר פרוע**מפתח****מחלוקת תנאים****לפי אביי אם מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו או לא**שבת
עח:באביי אמר דכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע והכא במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו קמיפלגי **תנא קמא** סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו **ורבי יהודה** סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו**מפתח****מחלוקת תנאים****אם כותבין שובר על שטר שנפרע**שבת
עט:אומאי עד שלא פרעו ומשרעו עד שיאמר ליה פרעתי ולא פרעתי רבא אמר דכולי עלמא מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והכא בכותבין שובר קמיפלגי **תנא קמא** סבר כותבין שובר **ורבי יהודה** סבר אין כותבין שובר**מפתח****מחלוקת תנאים****שיעור הוצאת זבל שיהיה חייב עליו**שבת
עט:אתנן זבל וחול הדק כדי לזבל בו קלח של כרוב דברי **רבי עקיבא וחכמים** אומרים כדי לזבל כרישא

מפתח**מחלוקת תנאים****אם רצועות תפילין מטמאין הידיים לענין תרומה**שבת
ע"ב:

והתניא רצועות תפילין עם התפילין מטמאות את הידים בפני עצמן אין מטמאות את הידים **רבי שמעון בן יהודה** אומר משום ר"ש הנוגע ברצועה טהור עד שיגע בקציצה **רבי זכאי** משמו אומר טהור עד שיגע במזוזה עצמה

מפתח**מחלוקת תנאים****הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת, אם חייב או פטור**שבת
פ"א:

תנו רבנן הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחד חייב בשתי העלמות פטור **רבי יוסי** אומר בהעלם אחד לרשות אחד חייב לשתי רשויות פטור

מפתח**מחלוקת תנאים****אם אדמה כחותם המרצופין או כחותם האיגרות**

שבת פ"ב:

אדמה כחותם המרצופין דברי **רבי עקיבא וחכמים** אומרים כחותם האיגרות**מפתח****מחלוקת תנאים****מה שיעור זבל שיוציא מרשות לרשות בשבת ויהיה חייב חטאת**

שבת פ"ב:

זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי **רבי עקיבא וחכ"א** כדי לזבל כרישא חול הגס כדי ליתן על מלא כף סיד קנה כדי לעשות קולמוס ואם היה עבה או מרוסס כדי לבשל בו ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר לערב חול בסיד כדי לסוד את ביתו (סימן אבלות על חורבן ירושלים)**

שבת פ"ב:

רבי יהודה היא דתניא **לא יסוד אדם** את ביתו בסיד אא"כ עירב בו תבן או חול **ר"י** אומר תבן מותר חול אסור מפני שהוא טרכסיד רבא אמר אפילו תימא רבנן קילקולו זהו תיקונו

מפתח**מחלוקת תנאים****אם שיעור הוצאה מרשות לרשות באבן קטנה כדי להבריח בה עוף או באבן גדולה כדי להבריח בה בהמה**שבת
פ"א:

עצם כדי לעשות תרווד **רבי יהודה** אומר כדי לעשות ממנו חף זכוכית כדי לגרור בו ראש הכרכר צרור או אבן כדי לזרוק בעוף **רבי אלעזר בר יעקב** אומר כדי לזרוק בהמה

מפתח**מחלוקת תנאים****אבנים מקורזלות מותר להכניס לבית הכסא בשיעור של כאגוז או כביצה**שבת
פ"א:

ת"ר (בשבת) ג' אבנים מקורזלות מותר להכניס לבית הכסא וכמה שיעורן **ר"מ** אומר כאגוז **רבי יהודה** אומר כביצה

מפתח**מחלוקת תנאים****אבן מסמא (אבן ששמוה על גבי יתידות וכלים תחתיה), אם מטמאה כנידה או כשרץ**שבת
פ"ב:

ואמר רבה במשא דכ"ע לא פליגי דמטמאה דהא **אתקש** לנדה כי פליגי באבן מסמא **רבי עקיבא** סבר כנדה מה נדה מטמאה באבן מסמא אף ע"ז מטמאה באבן מסמא **ורבנן** סברי כשרץ מה שרץ לא מטמא באבן מסמא אף ע"ז לא מטמאה באבן מסמא

מפתח**מחלוקת תנאים****אם עבודה זרה מטמאה במשא (את נושאה) כנידה או אינה מטמאה במשא כשרץ**שבת
פ"ב:

כי פליגי במשא **רבי עקיבא** סבר כנדה מה נדה מטמאה במשא אף ע"ז מטמאה במשא **ורבנן** סברי כשרץ מה שרץ לא מטמאה במשא אף ע"ז לא מטמאה במשא

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
פד:א**אם ספינה של חרס טמאה או טהורה**

ת"ר מדרס כלי חרס טהור **ר' יוסי** אומר אף הספינה מאי קאמר אמר רב זביד הכי קאמר מדרס כלי חרס טהור ומגעו טמא וספינה של חרס טמאה **כחנניא רבי יוסי** אומר אף הספינה טהורה

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
פה:א**"אלה בני שעיר החורי", מה פירוש בני החורי**

דכתיב (**בראשית לו, כ**) אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ אטו כולי עלמא יושבי רקיע נינהו אלא שהיו בקיאיין בישובה של ארץ שהיו אומרים מלא קנה זה לזית מלא קנה זה לגפנים מלא קנה זה לתאנים וחורי שמריחים את הארץ וחוי אמר **רב פפא** שהיו טועמין את הארץ כחויא **רב אחא בר יעקב** אמר חורי שנעשו בני חורין מנכסיהן

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
פה:ב**בכלאים אם ערבוב מבטל את השורה ואסור או ערבוב אינו מבטל את השורה ומותר**

הפקיע תלם אחד על פני כולה מהו אמר **רב ששת** בא ערבוב וביטל את השורה **רב אסי** אמר אין עירובו מבטל את השורה

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
פד:א**מתי פולטת שכבת זרע נחשבת טהורה**

ת"ר פולטת שכבת זרע ביום השלישי טהורה דברי **רבי אלעזר בן עזריה רבי ישמעאל** אומר פעמים שהן ד' עונות פעמים שהן ה' עונות פעמים שהן ו' עונות **רבי עקיבא** אומר לעולם ה' ואם יצאתה מקצת עונה ראשונה נותנין לה מקצת עונה ששית

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
פד:א**אם תשמיש המיטה מותר ביום**

והא אמר **רב הונא** ישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום הא אמר **רבא** אם היה בית אפל מותר ואמר רבא ואיתימא **רב פפא** תלמיד חכם מאפיל בטליתו ומותר

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
פד:ב**אם עשרת הדברות נתנו בשישי לסיון או בשביעי לסיון**

ת"ר בשישי בחדש נתנו עשרת הדברות לישראל **רבי יוסי** אומר בשבעה בו

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
פט:ב**שהוציא אשלג לרשות הרבים, על איזו כמות חייב**

המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטיס ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית קמוליא **ואשלג כדי לכבס** בגד קטן פי סבכה **רבי יהודה** אומר כדי להעביר את הכתם

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
צ:א**הוצי משמשי עבודה זרה לרשות הרבים**

פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמצניעין אותן לגונזן **רבי יהודה** אומר אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא שנאמר (**דברים יג, יח**) ולא ידבק בידך מאומה מן החרס

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
צ:א**אם הוציא קופת רוכלין שיש בה מינין הרבה, אם חייב חטאת אחת או יותר**

המוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת זרעוני גינה פחות מכגורגרת **ר' יהודה בן בתירה** אומר חמשה

מפתח

מחלוקת תנאים

שבת צ:ב

הוציא חגב חי טמא, אם חייב או לא

זרע קישואין שנים זרע דילועין שנים זרע פול המצרי שנים חגב חי טהור כל שהוא מת כגרוגרת צפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא שמצניעין אותה לרפואה **ר"י יהודה** אומר אף המוציא חגב חי טמא כל שהוא שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו

מפתח

מחלוקת אמוראים

שבת צ:ב

אם קופה מלאה חרדל שהוציאה מרשות לרשות חייב

אמר **חזקיה** לא שנו אלא בקופה מליאה קישואין ודלועין אבל מליאה חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמה אגד **ור' יוחנן** אמר אפי' מליאה חרדל פטור

מפתח

מחלוקת תנאים

שבת צ:ב

המוציא מחנות לפלטיא (רחבה של סוחרים - רשות הרבים) דרך סטיו (מקום ישיבה - כרמלית), אם חייב או לא

דתניא **המוציא** מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב **ובן עזאי** פטור

מפתח

מחלוקת אמוראים

שבת צ:ב

אם קופה מלאה חרדל שהוציאה מרשות לרשות חייב

אמר **חזקיה** לא שנו אלא בקופה מליאה קישואין ודלועין אבל מליאה חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמה אגד **ור' יוחנן** אמר אפי' מליאה חרדל פטור

מפתח

מחלוקת תנאים

שבת צ:ב

הוציאו שנים לרשות הרבים דבר שלא יכול אחד להוציא, אם חייבים או פטורים

המוציא ככר לרשות הרבים חייב הוציאוהו שנים פטורין לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים חייבין **ורבי שמעון** פטור

מפתח

מחלוקת תנאים

שבת צ:ב

הוציאו שנים לרשות הרבים, אם חייבים או פטורים

המוציא ככר לרשות הרבים חייב הוציאו שנים **רבי מאיר** מחייב **ורבי יהודה** אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאו שנים חייבין ואם לאו פטורים **ורבי שמעון** פטור

מפתח

מחלוקת תנאים

שבת צ:א

בעיגול של דבילה והוציאוהו שנים לרשות הרבים, אם חייבים או לא

בעיגול של דבילה והוציאו לרשות הרבים בקורה והוציאו לרה"ר **רבי יהודה** אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים חייבין ואם לאו פטורין **ר"ש** אומר אע"פ שלא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים פטורים לכך נאמר בעשותה יחיד שעשאה חייב שנים שעשאה פטורין

מפתח

מחלוקת תנאים

שבת צ:א

פירוש המילה בעשותה בפסוק ואם נפש אחת תחטא בשגגה

(ויקרא ד, כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה **ר"ש** סבר תלתא מיעוטי כתיבי נפש תחטא אחת תחטא בעשותה תחטא חד למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד למעוטי זה יכול וזה יכול וחד למעוטי זה אינו יכול וזה אינו יכול **ורבי יהודה** חד למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד למעוטי זה יכול וזה יכול וחד למעוטי יחיד שעשאה בהוראת ב"ד

מפתח

מחלוקת תנאים

שבת צ:א

אם יחיד שעשה עבירה בהוראת בית דין (ששגו) חייב או לא

ור"ש יחיד שעשאה בהוראת ב"ד חייב **ור"מ** מי כתיב נפש תחטא אחת תחטא תרי מעוטי כתיבי חד למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד למעוטי יחיד שעשאה בהוראת ב"ד

מפתח**מחלוקת תנאים****היה יושב על גבי המטה וארבע טליות (טליתות) תחת רגלי המטה, אם טמאות**שבת
צג:אתנינא **היה יושב** על גבי המטה וארבע טליות תחת רגלי המטה טמאות מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש **ור' שמעון** מטהר**מפתח****מחלוקת אמוראים****היה הזב רוכב על גבי בהמה וד' טליות תחת רגלי הבהמה, אם הטליות טהורות**שבת
צג:אהיה **רוכב** על גבי בהמה וד' טליות תחת רגלי הבהמה טהורות מפני שיכולה לעמוד על ג' ואמאי הא קמסייע בהדי הדדי לאו משום דאמרין מסייע אין בו ממש **אמר רב יהודה** מדיסקרתא לעולם אימא לך מסייע יש בו ממש ושאיני הכא דעקרה לה לגמרי וכיון דזימנין עקרה הא זימנין עקרה**מפתח****מחלוקת אמוראים****אם שיעור לזה ושיעור לזה או שיעור אחד לכולם**שבת
צג:באמר מר זה יכול וזה יכול ר"מ מחייב איבעיא להו בעינן שיעור לזה ושיעור לזה או דילמא שיעור אחד לכולם **רב חסדא ורב המנוא** חד אמר שיעור לזה ושיעור לזה וחד אמר שיעור אחד לכולן**מפתח****מחלוקת תנאים****אם המוציא את המת במיטה בשבת חייב**שבת
צג:ב**המוציא אוכלין** פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו את המת במטה חייב וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב **ורבי שמעון** פטור**מפתח****מחלוקת תנאים****המוציא בהמה חיה ועוף חיים לרה"ר, אם חייב או לא**שבת
צג:א**דתניא המוציא** בהמה חיה ועוף לרה"ר בין חיין ובין שחוטין חייב **רבי נתן** אומר על שחוטין חייב ועל חיין פטור שהחי נושא את עצמו אמר רבא אפילו תימא רבנן ע"כ לא פליגי **רבנן** עליה דרבי נתן אלא בבהמה חיה ועוף דמשרבטי נפשייהו אבל אדם חי דנושא את עצמו אפילו רבנן מודו**מפתח****מחלוקת אמוראים****התולש סימני טומאה (שערות לבנות מהבהרת כדי לטהר עצמו) אחת משלוש, אם חייב או פטור**שבת
צג:בהתולש סימני טומאה והכוה המחיה עובר בלא תעשה איתמר אחת משתים חייב אחת משלש **רב נחמן** אמר חייב **רב ששת** אמר פטור רב נחמן אמר חייב אהני מעשיו דאי משתקלא חדא אחריתי אזלה לה טומאה רב ששת אמר פטור השתא מיהת הא איתא לטומאה**מפתח****מחלוקת תנאים****הנוטל צפרניו זו בזו או בשיניו וכן שעריו וכן שפמו וכן זקנו, אם חייב או לא**שבת
צג:ב**הנוטל צפרניו** זו בזו או בשיניו וכן שעריו וכן שפמו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקסת **רבי אליעזר** מחייב וחכמים אוסרין משום שבות**מפתח****מחלוקת תנאים****כמה זה מלא פי הזוג (מלא ראש המספריים) שחייבים עליו אחת או שתים (שערות)**שבת
צג:בתניא נמי הכי **הנוטל מלא פי הזוג** בשבת חייב וכמה מלא פי הזוג שתים **רבי אליעזר** אומר אחת ומודים חכמים לר"א במלקט לבנות מתוך שחורות שאפילו אחת חייב ודבר זה אף בחול אסור משום שנאמר **(דברים כב. ה)** לא ילבש גבר שמלת אשה**מפתח****מחלוקת תנאים****החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש, אם חייב חטאת**שבת
צג:אתנו רבנן החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שגג בשבת חייב חטאת הזיד ביום טוב לוקה ארבעים דברי **ר' אליעזר וחכ"א** אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות

מפתח

מחלוקת תנאים

התולש מעציץ נקוב בשבת, אם חייב או לא

שבת
צ:א

התולש מעציץ נקוב ושאינו נקוב פטור **ור"ש** פוטר בזה ובזה

מפתח

מחלוקת תנאים

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע, אם חייב או פטור

שבת
צ:א

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע **רבי עקיבא** מחייב **וחכמים** פוטרין

מפתח

מחלוקת תנאים

הזורק מרה"י לרה"י ועובר ברשות הרבים עצמה, אם חייב או לא

שבת
צ:א

אמר רב יוסף הא מילתא איבעיא ליה לרב חסדא ופשטה ניהליה רב המנונא מהא מרה"י לרה"י ועובר ברשות הרבים עצמה **ר' עקיבא** מחייב **וחכמים** פוטרין

מפתח

מחלוקת אמוראים

שני בתים בשני צדי רשות הרבים, אם מותר לזרוק מזה לזה

שבת
צ:א

דאיתמר שני בתים בשני צדי רה"ר רבה בר רב הונא אמר **רב** אסור לזרוק מזה לזה **ושמואל** אמר מותר לזרוק מזה לזה

מפתח

מחלוקת תנאים

מרשות הרבים לרשות הרבים היחיד האמצע, אם מותר לזרוק מזה לזה

שבת
צ:א

מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע **רבי** מחייב **וחכמים** פוטרין רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא חייב רבי אלא ברה"י מקורה דאמרינן ביתא כמאן דמליא דמי

מפתח

מחלוקת תנאים

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים ועבר ארבע אמות ברשות הרבים, אם חייב או לא

שבת
צ:ב

דתניא מרה"י לרשות הרבים ועבר ארבע אמות ברה"ר **רבי יהודה** מחייב **וחכמים** פוטרין

מפתח

מחלוקת תנאים

אם אמרינן קלוטה (באור) כמה שהונחה (על הקרקע) בהוצאה מרשות לרשות בשבת

שבת
צ:ב

בהא קמיפלגי **דר' יהודה** סבר אמרינן קלוטה כמה שהונחה ואיתעבידא ליה מחשבתי **ורבנן** סברי לא אמרינן קלוטה כמה שהונחה ולא איתעבידא ליה מחשבתי

מפתח

מחלוקת תנאים

אם שובט (מסדר חוטי השתי) ומדקדק (מחזק את האריגה), הן אבות או תולדות

שבת
צ:ב

ובהא קמיפלגי **דר' יהודה** סבר הני אבות ניהו **ורבנן** סברי הני תולדות ניהו

מפתח

מחלוקת תנאים

במשכן, אם עובי הקרשים למעלה היו אמה או כלין והולכין עד כאצבע

שבת
צ:ב

ת"ר קרשים מלמטן עוביין אמה ומלמעלן כלין והולכין עד כאצבע שנאמר (שמות כו, כד) יהיו תמים על ראשו ולהלן הוא אומר (יהושע ג, טז) תמו נכרתו דברי **רבי יהודה רבי נחמיה** אומר כשם שמלמטן עוביין אמה כך מלמעלן עוביין אמה שנאמר יחדיו

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
ק:א**שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן, אם פסל גם את המים****שמן שצף** על גבי יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן **ר' יוחנן בן נורי** אומר שניהם חיבור זה לזה**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
ק:א**הזורק מן הים לאיסרטיא (מכרמלית לרשות הרבים) ומן האיסרטיא לים, אם חייב או לא****הזורק מן הים** לאיסרטיא ומן האיסרטיא לים פטור **ר"ש** אומר אם יש במקום שזרק עמוק עשרה ורחב ארבעה חייב**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
ק:א**אם אומרים חוקקין להשלים או אין חוקקים להשלים**זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר' מאיר ורבנן **לר"מ** דאמר חוקקין להשלים מיחייב **לרבנן** דאמרי אין חוקקין להשלים לא מיחייב**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
ק:ב**כיצד יעביר מים מהים לספינה בשבת בלי שיעבור על איסור הוצאה מרשות לרשות**איתמר ספינה רב הונא אמר מוציאין הימנה זיז כל שהוא וממלא **רב חסדא ורבה בר רב הונא** אמרי עושה מקום ארבעה וממלא **רב הונא** אמר מוציא הימנה זיז כל שהוא וממלא קסבר כרמלית מארעא משחינן ואוירא מקום פטור הוא**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
ק:א**(המטלטל ברשות הרבים) שתי אמות בשוגג, אם חייב**איתמר שתי אמות בשוגג שתי אמות במזיד שתי אמות בשוגג **רבה** אמר פטור **רבא** אמר חייב רבה אמר פטור אפילו לרבן גמליאל דאמר אין ידיעה לחצי שיעור התם הוא דכי קא גמר שיעורא בשוגג קא גמר אבל הכא דבמזיד לא ובמאי אי בזורק שוגג הוא אלא במעביר רבה אמר חייב**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
ק:ב**אם המכה בקורנס (פטיש גדול) על הסדן בשבת חייב****הבונה כמה יבנה** ויהא חייב הבונה כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש ובמעצד הקודח כל שהוא חייב זה הכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת חייב וכן **רשב"ג** אומר אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה חייב מפני שהוא כמתקן מלאכה**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
ק:ב**האם מסתת (מרבץ את האבן ומתקנה) חייב משום בונה או משום מכה בפטיש**מסתת משום מאי מיחייב **רב** אמר משום בונה **ושמואל** אמר משום מכה בפטיש**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
ק:ב**אם העושה נקב בלול של תרנגולים חייב משום בונה או מכה בפטיש**העושה נקב בלול של תרנגולים **רב** אמר משום בונה **ושמואל** אמר משום מכה בפטיש**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
ק:ב**המסרט על בשרו בשבת, אם חייב חטאת או לא**הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב כתב בדיו בסם בסיקרא בקומוס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם על שני כותלי זויות ועל שני לוחי פינקס והן נהגין זה עם זה חייב הכותב על בשרו חייב המסרט על בשרו **ר' אליעזר** מחייב חטאת **וחכמים** פוטרינ

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קד:ב**כתב אות אחת נוטריקון, אם חייב או לא**כתב אות אחת נוטריקון **ר' יהושע בן בתירא** מחייב **וחכמים** פוטרין**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קד:ב**היה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת, מה יעשה**דתניא הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי **ר' יהודה וחכמים** אומרים אין השם מן המובחר**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קה:א**הכותב ב' אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת בין הערבים, אם חייב או לא**הכותב ב' אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת בין הערבים **ר"ג** מחייב **וחכמים** פוטרין**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קה:א**האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג, אם חייב או לא**אומר האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג חייב **וחכ"א** בין בתחילה בין בסוף שיעורו ב' חוטין **רבי אליעזר****מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קה:א**מהו שיעור אריגה שחייב עליה חטאת**תניא אידך **האורג ב' חוטין** על הגס ועל האימרא חייב **ר"א** אומר אפילו אחד ובשפה שני חוטין ברוחב שלשה בתי נירין חייב**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קב:ב**מלאכה שאין צריכה לגופה, אם חייב או פטור****ר' יהודה** דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה חייב עליה הא **ר"ש** דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קא:א**אם הצד צבי לבית חייב****ר' יהודה** אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב **וחכ"א** צפור וצבי לגינה ולחצר ולביבירין חייב **רשב"ג** אומר לא כל הביבירין שוין זה הכלל מחוסר צידה פטור שאינו מחוסר צידה חייב**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קב:ב**אם הצד צרעין ויתושין חייב חטאת**ת"ר הצד חגבין גזין צרעין ויתושין בשבת חייב **דברי רבי מאיר וחכמים** אומרים כל שבמינו ניצוד חייב וכל שאין במינו ניצוד פטור**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קב:ב**הצד חגבין בשעת השרב, אם חייב או לא**ת"ש **הצד חגבין** בשעת הטל פטור בשעת השרב חייב **אלעזר בן מהבאי** אומר אפילו בשעת השרב אם היו מקלחות ובאות פטור**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קב:ב**צבי שנכנס לבית ונעלו בפניו שניים כשאחד לבדו לא יכול לנעול בפניו, אם חייב או לא****צבי שנכנס** לבית ונעל אחד בפניו חייב נעלו שנים פטורין לא יכול אחד לנעול ונעלו שנים חייבין **ור"ש** פוטר

מפתח**מחלוקת תנאים****אם החובל בשבת באחד משמונה שרצים האמורים בתורה חייב משום שיש להם עור**שבת
קז:א

התניא הצד אחד משמונה שרצים האמורים בתורה החובל בהן חייב דברי ר' יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין עור אלא למה שמנו חכמים אדרבה למה שמנו חכמים אין להם עור

מפתח**מחלוקת תנאים****הצד פרעוש בשבת, אם חייב או לא**שבת
קז:ב

ותניא הצד פרעוש בשבת רבי אליעזר מחייב ורבי יהושע פוטר

מפתח**מחלוקת תנאים****אם עושים הילמי (מי מלח מרובים) בשבת**שבת
קח:א

אין עושין הילמי בשבת אבל עושה הוא את מי המלח וטובל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל א"ר יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה ובין מועט ואלו הן מי מלח המותרין נותן שמן לכתחלה לתוך המים או לתוך המלח

מפתח**מחלוקת תנאים****אם כל הימים כמקוה או לא**שבת
קט:א

דתנן כל הימים כמקוה שנאמר (בראשית א, 7) ולמקוה המים קרא ימים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ים הגדול כמקוה ולא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה רבי יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין ופסולים לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר לסוך בשמן על מכה בשבת**שבת
קיא:א

החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן ולא שמן וורד בני מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן שכן דרכן לסוך בחול ר"ש אומר כל ישראל בני מלכים הם

מפתח**מחלוקת אמוראים****אם הלכה כרבי יהודה או כרבי שמעון בדבר שאינו מתכון**שבת
קיב:א

אביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות והאמר רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כר' יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כר"ש

מפתח**מחלוקת תנאים****אלו קשרים שחייבים על קשורם והיתרם**שבת
קיב:ב

ואלו קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלין וקשר הספנין וכשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על היתרן ר"מ אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיהו אין חייבין עליו

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר לקשור לפני בהמה שלא תצא**שבת
קיב:ב

יש לך קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין קושרת אשה מפתח חלוקה וחוטי סבכה ושל פסקיא ורצועות מנעל וסנדל ונודות יין ושמן וקדירה של בשר ראב"י אומר קושרין לפני בהמה בשביל שלא תצא

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מותר לקשור דלי בחבל בקשר שאינו בר קיימא**שבת
קיג:א

קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל רבי יהודה מתיר כלל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קיד:א**אם חלבי שבת קרבים ביום הכיפורים**

רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכיפורים לשבת וחלבי שבת קריבין ביום הכיפורים אבל לא של יוה"כ בשבת **ר"ע** אומר לא של שבת קריבין ביום הכיפורים ולא של יום הכיפורים קריבין בשבת

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קיד:א**אם רבב על המרדע חוצץ מצד אחד או רק משני צדדים**

תנן התם רבב על המרדע חוצץ **רשב"ג** אומר עד כאיסור האיטלקי ועל הבגדים מצד אחד אינו חוצץ משני צדדין חוצץ רבי יהודה אומר משום **רבי ישמעאל** אף מצד אחד חוצץ

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קיד:א**אם חלבי שבת (אברי תמיד של בין הערביים) קרבים ביום הכיפורים**

עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקריבין ביום הכיפורים יכול אף של יוה"כ בשבת ת"ל בשבתו דברי **רבי ישמעאל רבי עקיבא** אומר עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקרבים ביו"ט יכול אף ביוה"כ ת"ל בשבתו

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קיד:א**אם נדרים ונדבות קרבים ביום טוב**

כשתמצא לומר לדברי **רבי ישמעאל** נדרים ונדבות קריבין ביו"ט וכי איצטריך קרא ליוה"כ לדברי **ר"ע** נדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קט:א**אם כתבי קודש הכתובין לא בלשון הקודש מצילין מפני הדליקה בשבת**

איתמר היו כתובים תרגום או בכל לשון **רב הונא** אמר אין מצילין אותן מפני הדליקה **ורב חסדא** אמר מצילין אותן מפני הדליקה

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קט:א**אם כתבי קודש שהיו כתובין שלא בלשון הקודש מצילין מפני הדליקה**

תנאי היא דתניא **היו כתובין תרגום** ובכל לשון מצילין אותן מפני הדליקה **ר' יוסי** אומר אין מצילין אותן מפני הדליקה

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קט:ב**להציל מני השריה בשבת שמונים וחמש אותיות בתרגום ארמית, מכונסות או מוזרות**

תרגום שבתורה מאי ניהו (בראשית לא, מז) יגר שהדוּתא ואף על גב דלית בה שמונים וחמש אותיות כי תניא ההיא להשלים איבעיא להו הני שמונים וחמש אותיות מכונסות או מפורזות **רב הונא** אמר מכונסות **רב חסדא** אמר אפילו מפורזות

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קט:ב**אם קורין (בכתובים) שלא בזמן בית המדרש (לאחר האכילה שאז חיישינן לשיכרות)**

אמר **רב** לא שנו אלא בזמן בית המדרש אבל שלא בזמן בהמ"ד קורין **ושמואל** אמר אפילו שלא בזמן בית המדרש אין קורין

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קט:ב**אם קורין רק במקום בית המדרש (בזמן שהחכם דורש בו)**

אמר **רב** לא שנו אלא במקום בהמ"ד אבל שלא במקום בהמ"ד קורין **ושמואל** אמר בין במקום בהמ"ד בין שלא במקום בהמ"ד בזמן בהמ"ד אין קורין שלא בזמן בית המדרש קורין

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קז:ב**אם מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם התפילין למבוי המפולש****מצילין תיק** הספר עם הספר ותיק התפילין עם התפילין ואע"פ שיש בתוכן מעות ולהיכן מצילין אותן למבוי שאינו מפולש **בן בתירא** אומר אף למפולש**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קז:א**הכשר מבוי צריך גם לחי (עמוד) וגם קורה או מספיק אחד מהם**אמר רב חסדא שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש ג' מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי אליעזר דתנן הכשר מבוי **ב"ש** אומרים לחי וקורה **וב"ה** אומרים או לחי או קורה**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קז:ב**אם מצילין מן השריפה בשבת מזון הסעודות שנשארו או תמיד מזון שלוש סעודות****מצילין** מזון ג' סעודות הראוי לאדם לאדם הראוי לבהמה לבהמה כיצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון ג' סעודות בשחרית מצילין מזון ב' סעודות במנחה מזון סעודה אחת **ר' יוסי** אומר לעולם מצילין מזון שלש סעודות**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קז:ב**אותו ואת בנו שנפלו לבור אם מעלה רק את הראשון או את שניהם**דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור **רבי אליעזר** אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות **רבי יהושע** אומר מעלין את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קז:א**להיכן מצילין את האוכל בשבת לחצר המעורבת או אף לחצר שאינה מעורבת**מצילין סל מלא ככרות אע"פ שיש בו מאה סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ואם היו פיקחין עושין עמו חשבון אחר השבת **להיכן מצילין אותן** לחצר המעורבת **בן בתירא** אומר אף לשאינה מעורבת**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קז:א**כמה בגדים יכול ללבוש בשבת כדי להציל מן השרפה****ולשם מוציא** כל כלי תשמישו ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף **ר' יוסי** אומר י"ח כלים וחוזר ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו עמי**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קז:א**אם מותר בשבת למלאת כלי חרס במים ולשים לפני הדליקה שלא תתפשט****רבי שמעון בן ננס** אומר פורסין עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל שאחז בהן את האור מפני שהוא מחרך ועושין מחיצה בכל הכלים בין מלאין בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה **רבי יוסי** אוסר בכלי חרס חדשים מלאין מים לפי שאין יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכביין את הדליקה**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קז:ב**הרי שהיה שם כתוב לו על בשרו, אם טובל כדרכו או לא**תניא **הרי שהיה שם** כתוב לו על בשרו הרי זה לא ירחוץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטינופת נזדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליה גמי ויורד וטובל **רבי יוסי** אומר לעולם יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפוף**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קז:א**אם טבילה בזמנה (לפנות ערב) מצוה או לא****רבנן** סברי טבילה בזמנה לאו מצוה ומהדרין **ור' יוסי** סבר טבילה בזמנה מצוה ולא מהדרין

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכא:א**אם מי שראה קרי ביום הכיפורים מן המנחה ולמעלה צריך לטבול מיד או יחכה עד הערב**

וסבר ר' יוסי טבילה בזמנה מצוה והתניא **הזב והזבה** המצורע והמצורעת בועל נדה וטמא מת טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה בעל קרי טובל והולך כל היום כולו **ר' יוסי** אומר מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכג:א**פגה (תאנה) שטמנה בתבן מותר לטלטלה בשבת**

ת"ר פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים אם מגולה מקצתה מותר לטלטלה ואם לאו אסור לטלטלה **ר"א בן תדאי** אומר תוחבין בכוש או בכרכר והן מנערות מאיליהם

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכד:א**נגר שיש בראשו גלוסטרא (שמשמש לנעילת הדלת) אם מותר לטלטלו כדי לפתוח את הדלת**

אמר **רבי אלעזר** ארבעה עשר שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חברו ויד חברו על כתפו ותולה ומפשיט גלוסטרא דתנן נגר שיש בראשו גלוסטרא **ר' יהושע** אומר שומטה מן פתח זה ותולה בחבירו בשבת **ר' טרפון** אומר הרי הוא ככל הכלים ומיטלטל בחצר

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכד:א**אם כל הכלים נטלים גם שלא לצורך או רק לצורך****כל הכלים** ניטלין לצורך ושלא לצורך **ר' נחמיה** אומר אין ניטלין אלא לצורך**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכד:א**אותו ואת בנו שנפלו לבור אם מעלה את שניהם או רק את הראשון**

דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור **ר' אליעזר** אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ושוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות **ר' יהושע** אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומערים ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכד:ב**אם מוציאים את הקטן ואת הלולב וספר תורה לרשות הרבים בשבת**דתנן **בית שמאי** אומרים אין מוציאים את הקטן ואת הלולב ואת ספר תורה לרה"ר **ובית הלל** מתירין**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכד:ב**אם מותר להשתמש בשברי כלים בשבת רק כשעושין בהן מלאכה שהיתה מיועדת להם או כל מלאכה**

כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין עמהן ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה שברי עריבה לכסות בהן את פי החבית שברי זכוכית לכסות בהן את פי הפך **רבי יהודה** אומר בלבד שיהו עושין מעין מלאכתן שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה ושל זכוכית לצוק לתוכן שמן

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קכה:א**אם שירי פרזמיות (בדים שנשארו מטליתות) הן מוקצה ואסור לטלטלן**

אמר **רבי זירא** אמר רב שירי פרזמיות אסור לטלטלן בשבת אמר **אביי** במטלניות שאין בהן ג' על ג' דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכה:א**שברי תנור ישן אם ניטלין בשבת**ת"ר שברי תנור ישן הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר דברי **ר"מ רבי יהודה** אומר אין ניטלין

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכה:א**תנור שנתנו בתוך הבור והוסק בהיסק מתוכו ולא מתוך הבור, אם מטמא או לא**דתנן נתנו על פי הבור או על פי הדות ונתן שם אבן **רבי יהודה** אומר אם מסיק מלמטה והוא נסוק מלמעלה טמא ואם לאו טהור **וחכמים** אומרים הואיל והוסק מ"מ טמא**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכה:א**כלי שאינו מחוסר נתיצה אם טמא או טהור**ובמאי קמיפלגי בהאי קרא (ויקרא יא, לה) תנור וכירים יותץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם **רבי יהודה** סבר מחוסר נתיצה טמא שאין מחוסר נתיצה טהור **ורבנן** סברי טמאים יהיו לכם מ"מ**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכה:ב**אם פקק המשמש לסגירת החלון ואינו מגיע עד הארץ פוקקין בו בשבת**זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת פקק החלון **ר"א** אומר בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו **וחכ"א** בין כך ובין כך פוקקין בו**מפתח****מחלוקת אמוראים**שבת
קכה:ב**במניח אבן על גבי החבית, אם נעשה כיסוי לחבית או בסיס לדבר האסור**תנן התם אבן שעל פי החבית מטה על צידה והיא נופלת אמר רבה **א"ר אמי** א"ר יוחנן לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור ורב יוסף **א"ר אסי** א"ר יוחנן לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה כיסוי להחבית**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכה:ב**חריות (ענפים יבשים) של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן לישיבה, אם צריך לקשור (מערב שבת כדי ליעדן לישיבה) או לא**דתניא **חריות של דקל** שגדרן לעצים ונמלך עליהן לישיבה צריך לקשור **רבן שמעון בן גמליאל** אומר אין צריך לקשור**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכו:א**אם נגר שתלוי על הדלת ואינו מגיע לארץ מותר לנעול בו בשבת**ותניא **איזהו נגר** הנגרר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה כל שקשור ותלוי וראשו מגיע לארץ **ר' יהודה** אומר זה אף במדינה מותר אלא איזהו שבמדינה אסור כל שאינו לא קשור ולא תלוי ושומטו ומניחו בקרן זזית**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכו:א**קנה שהתקינו בעל הבית להיות פותח ונועל בו בזמן שאינו קשור בפתח, אם מותר לפתוח בו**דתניא **קנה שהתקינו** בעה"ב להיות פותח ונועל בו בזמן שקשור ותלוי בפתח ונועל בו אין קשור ותלוי אין פותח ונועל בו **רשב"ג** אומר מתוקן אע"פ שאינו קשור**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכו:ב**חריות של דקל שגדרן לשם עצים ונמלך עליהן לישיבה, אם צריך לקשור (ליעדן לישיבה כדי שיאכל לטלטלן)**והתניא **חריות של דקל** שגדרן לשם עצים ונמלך עליהן לישיבה צריך לקשר **רשב"ג** אומר אין צריך לקשר**מפתח****מחלוקת תנאים**שבת
קכו:ב**אם כיסוי כלים שאין להם בית אחיזה (ידית) ניטלין בשבת****כל כיסוי הכלים** שיש להם בית אחיזה ניטלין בשבת **א"ר יוסי** בד"א בכיסוי קרקעות אבל בכיסוי הכלים בין כך ובין כך ניטלין בשבת

מפתחשבת
קכז:ב**מחלוקת תנאים****אם מפנין את הלוף (שאינו ראוי למאכל בהמה)**

מפנין אפילו ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה מפני האורחים ומפני בטול בהמ"ד אבל לא את האוצר מפני תרומה טהורה ודמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והתורמוס היבש מפני שהוא מאכל לעזים אבל לא את הטבל ולא את מעשר [ראשון] שלא נטלה תרומתו ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו **ולא את הלוף** ולא את החרדל **ר' שמעון בן גמליאל** מתיר בלוף מפני שהוא מאכל עורבין חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן

מפתחשבת
קכז:א**מחלוקת תנאים****תבואה צבורה שעדיין לא נכנסה לאוצר ולא התחיל לתת לבהמתו בערב שבת, אם מותר לתת לבהמתו לאכול בשבת**

תנו רבנן תבואה צבורה בזמן שהתחיל בה מע"ש מותר להסתפק ממנה בשבת ואם לאו אסור להסתפק ממנה בשבת דברי **ר"ש ר' אחא** מתיר כלפי לייא

מפתחשבת
קכז:ב**מחלוקת תנאים****אם מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא (חיילים) דמאי**

דתנן מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי ואמר רב הונא תנא **ב"ש** אומרים אין מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי **וב"ה** אומרים מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי

מפתחשבת
קכח:א**מחלוקת תנאים****אם מותר לטלטל בשבת את החצב, החרדל ושברי זכוכית**

ת"ר מטלטלין את החצב מפני שהוא מאכל לצביים ואת החרדל מפני שהוא מאכל ליונים **רשב"ג** אומר אף מטלטלין שברי זכוכית מפני שהוא מאכל לנעמיות

מפתחשבת
קכח:א**מחלוקת תנאים****אם מותר לסוך בשמן ורד על גבי מכה בשבת**

דתנן **בני מלכים** סכין על גבי מכותיהן שמן וורד שכן דרכן של בני מלכים לסוך בחול **ר"ש** אומר כל ישראל בני מלכים הם

מפתחשבת
קכח:א**מחלוקת תנאים****חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים שהתקינן למאכל בהמה, אם לא ניתן לטלטלן אלא בשתי ידיים, אם מותר או אסור**

תנו רבנן חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן **רשב"ג** אומר חבילין הניטלין ביד אחד מותר לטלטלן בשתי ידיים אסור לטלטלן

מפתחשבת
קכח:א**מחלוקת אמוראים****אם בשר תפל מותר לטלטלו בשבת**

איתמר בשר מליח מותר לטלטלו בשבת בשר תפל **רב הונא** אמר מותר לטלטלו **רב חסדא** אמר אסור לטלטלו

מפתחשבת
קכח:ב**מחלוקת תנאים****אם מותר לטלטל מים מגולים (שיש חשש שנחש נתן בהן ארס)**

תנו רבנן מטלטלין את העצמות מפני שהוא מאכל לכלבים בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה מים מגולין מפני שהן ראויין לחתול **רשב"ג** אומר כל עצמן אסור לשהותן מפני הסכנה

מפתחשבת
קכח:ב**מחלוקת תנאים****אם מדדין עגלין וסייחין שגוררים עצמם בשבת**

מדדין עגלין וסייחין אשה מדדה את בנה אמר **רבי יהודה** אימתי בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכח:ב**אם עושין כל צרכי מילה בשבת (גם מה שאפשר להכין מערב שבת)**

אין מילדין את הבהמה ביום טוב אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת וקושרין את הטיבור **רבי יוסי** אומר אף חותכין וכל צרכי מילה עושין בשבת

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קכח:ב**כיצד מסעדין את היולדת**

כיצד מסעדין **רב יהודה** אמר אוחז את הולד שלא יפול לארץ **רב נחמן** אמר דוחק בבשר כדי שיצא הולד תניא כוותיה דרב יהודה כיצד מסעדין אוחזין את הולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו כדי שינק

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קכט:א**מאימתי פתיחת הקבר (הרחם)**

מאימתי פתיחת הקבר אמר **אביי** משעה שתשב על המשבר **רב הונא בריה דרב יהושע** אמר משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קכט:א**עד מתי פתיחת הקבר**

עד מתי פתיחת הקבר אמר **אביי** שלשה ימים רבא אמר משמיה **דרב יהודה** שבעה ואמרי לה שלשים אמרי נהרדעי חיה ג' ז' ול' ג' בין אמרה צריכה אני ובין אמרה לא צריכה אני מחללין עליה את השבת ז' אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת אמרה לא צריכה אני אין מחללין עליה את השבת ל' אפי' אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת אבל עושין ע"י ארמאי

מפתח**מחלוקת אמוראים**שבת
קכט:א**אם צרכי סעודה זה בשר או יין**

לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו הקיז דם ואין לו מה יאכל ימכור מנעלים שברגליו ויספיק מהן צרכי סעודה מאי צרכי סעודה **רב** אמר בשר **ושמואל** אמר יין

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קכט:ב**אם קושרין הטבור והשליה בשבת**

ת"ר קושרין הטבור **ר' יוסי** אומר אף חותכין וטומנין השליא כדי שיחם הולד אמר **רשב"ג** בנות מלכים טומנות בספלים של שמן בנות עשירים בספוגים של צמר בנות עניים במוכין

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קל:א**אם מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת מותר לעשותה בשבת לצורך ברית מילה**

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו ע"פ עדים ועוד אמר ר"א כורתים עצים לעשות פחמין לעשות (כלי) ברזל כלל אמר **ר"ע** כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת (ומילה) שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קלג:א**אם צריך פסוק שמילה דוחה צרעת**

דתניא בשר ואף על פי שיש שם בהרת ימול דברי **רבי יאשיהו רבי יונתן** אומר אינו צריך שבת חמורה דוחה צרעת לא כ"ש

מפתח**מחלוקת תנאים**שבת
קלג:ב**ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט (אדם) הפסח עד החזה או את כולו (שהרי היא מלאכה שיכול לעשותה במוצ"ש)**

דתניא ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט (אדם) הפסח עד החזה דברי **רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה וחכ"א** מפשיטין את כולו

מפתחשבת
קלד:ב**מחלוקת תנאים**

אם הירח נראה בעליל שיש להניח שראוהו בית דין בירושלים, אם מחללים העדים ויוצאים חוץ לתחום בשבת כדי לתת עדותם

דתנן **בין שנראה בעליל** ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת **רבי יוסי** אומר נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת

מפתחשבת
קלד:א**מחלוקת תנאים**

אם טורפין (מערבבין) יין ושמן לחולה שאין בו סכנה בשבת

דתניא **אין טורפין** יין ושמן לחולה בשבת אמר ר"ש בן אלעזר משום **ר"מ** אף טורפין יין ושמן

מפתחשבת
קלד:ב**מחלוקת תנאים**

אם מרחיצין את הקטן בין לפני המילה בין לאחר המילה או רק ביום השלישי למילה

מרחיצין את הקטן בין לפני המילה ובין לאחר המילה ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי **ר"א** בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר (בראשית לד, כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים **ספק ואנדרוגינוס** אין מחללין עליו את השבת **ורבי יהודה** מתיר באנדרוגינוס

מפתחשבת
קלד:ב**מחלוקת אמוראים**

אם מותר לתת מים חמים ושמן על גבי מכה בשבת בחולה שאין בו סכנה

אמר **רב** אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת **ושמואל** אמר נותן חוץ למכה ושותרת ויורד למכה

מפתחשבת
קלד:א**מחלוקת תנאים**

אם מלין אנדרוגינוס ומי שנולד מהול (בהקזת דם) בשבת

תנו רבנן (ויקרא יב, ג) ערלתו וערלתו ודאי דוחה את השבת ולא ספק דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא אנדרוגינוס דוחה את השבת **רבי יהודה** אומר אנדרוגינוס דוחה את השבת וענוש כרת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא נולד בין השמשות דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא נולד כשהוא מהול דוחה את השבת

מפתחשבת
קלד:א**מחלוקת תנאים**

תינוק שנולד כשהוא מהול והברית בשבת, אם צריך להטיף ממנו דם ברית

ולא נולד כשהוא מהול דוחה את השבת **שב"ש** אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית **וב"ה** אומרים אינו צריך א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית מפני שערלה כבושה היא על מה נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול **שבית שמאי** אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית **ובה"א** א"צ להטיף ממנו דם ברית

מפתחשבת
קלד:א**מחלוקת תנאים**

נולד כשהוא מהול, אם מטיפין ממנו דם בשבת

דתניא רבי אליעזר הקפר אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו לחלל עליו את השבת **ב"ש** אומרים מחללין עליו את השבת **וב"ה** אומרים אין מחללין עליו את השבת

מפתחשבת
קלד:א**מחלוקת תנאים**

אם קטן כשר לקדש מי חטאת לתת אפר על המים

הכל כשרים לקדש חוץ מחש"ו **רבי יהודה** מכשיר בקטן ופוסל באשה ואנדרוגינוס

מפתחשבת
קלד:א**מחלוקת תנאים**

מי שהיו לו ב' תינוקות, אחד למול אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, אם חייב חטאת או לא

א"ר מאיר לא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא פטור על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת **שר"א** מחייב חטאת **ורבי יהושע** פוטר

מפתחשבת
קלז:ב**מחלוקת תנאים****אם תולין את המשמרת (מסננת שנותנים בה שמרים) ב"ט ונותנין לתלויה (מוספים שמרים למסננת) בשבת**

רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת ב"ט ונותנין לתלויה בשבת **וחכ"א** אין תולין את המשמרת ב"ט ואין נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין לתלויה ב"ט

מפתחשבת
קלז:ב**מחלוקת תנאים****אם פקק החלון (ארובת הגג) בזמן שאינו קשור ותלוי פוקקין (סותמים) בו בשבת**

דתנן פקק החלון **ר"א** אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו **וחכ"א** בין כך ובין כך פוקקין בו

מפתחשבת
קלז:ב**מחלוקת תנאים****אם מוסיפים אוהל עראי ביום טוב ובשבת**

ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה ב"ט ואין צ"ל בשבת לא נחלקו אלא להוסיף **שר"א** אומר אין מוסיפין ב"ט ואין צ"ל בשבת **וחכ"א** מוסיפין בשבת ואין צ"ל ביום טוב ר"א סבר לה כרבי יהודה דתניא אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד

מפתחשבת
א:קלח**מחלוקת תנאים****אם אשה שיצאה בשבת בעיר של זהב (מן תכשיט) חייבת חטאת**

דתניא לא תצא אשה בעיר של זהב ואם יצאה חייבת חטאת דברי **ר"מ וחכמים** אומרים לא תצא ואם יצאה פטורה **ר"א** אומר יוצאה אשה בעיר של זהב לכתחילה

מפתחשבת
קלח:ב**מחלוקת תנאים****אם כירה שנשמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה**

דתניא **כירה שנשמטה** אחת מירכותיה מותר לטלטלה שתיים אסור **רב** אמר אפילו חד נמי אסור גזירה שמא יתקע

מפתחשבת
קלט:ב**מחלוקת תנאים****מה מותר לעשות עבור האורחים בשבת**

נותנין מים ע"ג השמרים בשביל שיצולו ומסננין את היין בסודרין ובכפיה מצרית ונותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין אנומלין בשבת **ר' יהודה** אומר בשבת בכוס ב"ט בלגין ובמועד בחבית **רבי צדוק** אומר הכל לפי האורחין

מפתחשבת
קמ:א**מחלוקת אמוראים****אם מותר למחות חרדל שלש מערב שבת**

איתמר חרדל שלשו מע"ש למחר אמר רב ממחו בכלי אבל לא ביד א"ל שמואל ביד אטו כל יומא ממחו ליה ביד מאכל חמורים הוא אלא אמר שמואל ממחו ביד ואינו ממחו בכלי אתמר **ר"א** אמר אחד זה ואחד זה אסור **ורבי יוחנן** אמר אחד זה ואחד זה מותר

מפתחשבת
קמ:א**מחלוקת תנאים****אם שורין את החלתית בצונן**

אין שורין את החלתית לא בחמין ולא בצונן **רבי יוסי** אומר בחמין אסור בצונן מותר

מפתחשבת
קמ:ב**מחלוקת תנאים****אם גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי (בשבת)**

גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי **רבי דוסא וחכמים** אוסרין נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת

מפתחשבת
קמא:א**מחלוקת תנאים****הקש שעל גבי המטה שלא היה מותר מערב שבת, אם מותר לנענעו שיפול**

הקש שעל גבי המטה לא ינענענו בידו אלא מנענעו בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין מנענעו בידו מכבש של בעלי בתים מתירין אבל לא כובשין ושל כובסין לא יגע בו **ר' יהודה** אומר אם היה מותר מע"ש מתיר את כולו ושומטו

מפתחשבת
קמא:א**מחלוקת אמוראים****טיט שעל גבי רגלו מקנחו בכותל ולא בקרקע**

אמר אביי ואיתימא **רב יהודה** טיט שע"ג רגלו מקנחו בקרקע ואין מקנחו בכותל אמר רבא מ"ט בכותל לא משום דמיחזי כבונה הא בנין חקלאה הוא אלא אמר רבא מקנחו בכותל ואין מקנחו בקרקע דילמא אתי לאשוויי גומות איתמר **מר בריה דרבינא** אמר אחד זה ואחד זה אסור **רב פפא** אמר אחד זה ואחד זה מותר

מפתחשבת
קמא:א**מחלוקת אמוראים****אם מגרדין מנעל ישן בשבת**

טיט שע"ג מנעלו מגררו בגב סכין ושעל בגדו מגררו בצפורן ובלבד שלא יכסכס מאי לאו שלא יכסכס כלל לא שלא יכסכס מבחוק אלא מבפנים א"ר אבהו א"ר אלעזר **אמר ר' ינאי** מגרדין מנעל חדש אבל לא ישן

מפתחשבת
קמא:ב**מחלוקת תנאים****מנעל שעל גבי אימוס (תבנית המנעל), אם טמא או טהור**

רבנן דתנן מנעל שעל גבי אימוס **רבי אליעזר** מטהר **וחכמים** מטמאים

מפתחשבת
קמב:א**מחלוקת תנאים**

סאת תרומה שנפלה לפחות ממאה של טבל ונפל מן התערובת למקום אחר של טבל, אם התערובת כתרומת ודאי או לפי החשבון מהתחלה

דתנן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר **רבי אליעזר** אומר מדמעת כתרומת ודאי **וחכמים** אומרים אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון

מפתחשבת
קמב:א**מחלוקת תנאים****סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביה עד שנפלה אחרת, אם אסורה או מותרת**

כדתנן **סאה תרומה** שנפלה למאה ולא הספיק להגביה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה **ור"ש** מתיר

מפתחשבת
קמב:ב**מחלוקת תנאים****רצה לאכול בשבת מן תבואה שלא כיצד ינהג**

דתניא **רבי יהודה** אומר מעלין את המדומע באחד ומאה **רבי שמעון בן אלעזר** אומר נותן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר דרבי יהודה עדיפא מדר"ש בן אלעזר

מפתחשבת
קמג:א**מחלוקת תנאים****אם מעבירין מעל השולחן עצמות וקליפות ואם מנערים את המפה בשבת**

ב"ש אומרים מעבירין מעל השולחן עצמות וקליפין **וב"ה** אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה מעבירין מלפני השולחן פירורין פחות מכזית ושער של אפונין ושער עדשים מפני שהוא מאכל בהמה ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו **וחכמים** אומרים בין כך ובין כך ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה

מפתחשבת
קמג:ב**מחלוקת תנאים****אם היוצא מן הפירות בשבת מכונס לפירות ולא לשתיה, מותר או לא**

הבית שנשברה מצילין הימנה מזון שלש סעודות ואומר לאחרים באו והצילו לכם ובלבד שלא יספוג אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ואם יצאו מעצמן אסורין **ר' יהודה** אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור

מפתחשבת
קמג:ב**מחלוקת תנאים****אם חלות דבש שריסקן מערב שבת ויצאו בשבת מעצמן, אסורין או לא****חלות דבש** שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין **ורבי אליעזר** מתיר**מפתח**שבת
קמג:ב**מחלוקת תנאים****ותתים שמשך מהן מים ורמונים שמשך מהן יין והכניסן לאוכלין, אם היוצא מהן מותר למשקין או לא**דתניא **זיתים שמשך** מהן שמן וענבים שמשך מהן יין והכניסן בין לאוכל בין למשקין היוצא מהן אסור תותים שמשך מהן מים ורמונים שמשך מהן יין והכניסן לאוכלין היוצא מהן מותר למשקין ולסתם היוצא מהן אסור דברי **רבי יהודה וחכמים** אומרים בין לאוכלין בין למשקין היוצא מהן אסור**מפתח**שבת
קמד:ב**מחלוקת תנאים****המקיים קוצים בכרם, אם קדש (אוסר בכלאי הכרם גם את הקוצים) או לא**דתנן המקיים קוצים בכרם **ר"א** אומר קדש **וחכ"א** אינו מקדש אלא דבר שכמוהו מקיימין**מפתח**שבת
קמה:א**מחלוקת אמוראים****אם מותר לסחוט שלקות לצורך מימהן**כבשים שסחטן אמר **רב** לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר **ושמואל** אמר אחד זה ואחד זה לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור **רבי יוחנן** אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן חייב חטאת**מפתח**שבת
קמה:א**מחלוקת אמוראים****התירוצים למחלוקת הקודמת****רב** מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש בד"א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחטן חייב חטאת **שמואל** מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת הוא הדין לשלקות בד"א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחטן חייב חטאת **ר' יוחנן** מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים לצורך השבת אבל לא למוצ"ש אחד כבשים ואחד שלקות בד"א לגופן אבל למימיהן לא יסחוט ואם סחט נעשה כמי שסחט זיתים וענבים וחייב חטאת**מפתח**שבת
קמה:ב**מחלוקת תנאים****זיתים וענבים שריסקן מערב שבת, אם מותרין בשבת****זיתים וענבים** שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין **ור"א ור"ש** מתירין**מפתח**שבת
קמו:א**מחלוקת תנאים****אם נוקבין מגופה של חבית בשבת**שובר אדם את החבית לאכול הימנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי ואין נוקבין מגופה של חבית דברי **ר' יהודה וחכמים** מתירין**מפתח**שבת
קמז:ב**מחלוקת תנאים****אדם שיורד בשבת לטבול עם אלונטית (מגבת), אם חוששים שיבא לידי סחיטה****תנו רבנן** מסתפג אדם באלונטית ומניחה בחלון ולא ימסרנה לאוליירין מפני שחשודים על אותו דבר **רבי שמעון** אומר מסתפג באלונטית אחת ומביאה בידו לתוך ביתו**מפתח**שבת
קמט:א**מחלוקת תנאים****אם אין רואין במראה בשבת**תניא **אין רואין** במראה בשבת **רבי מאיר** מתיר במראה הקבוע בכותל

מפתח**מחלוקת תנאים****אם עוליו על אילן ביום טוב**שבת
קנ"ב:

דקתני זה הכלל כל אילו שינטל האילן ויכולה לעמוד עולין לה ב"ר"ט ש"מ לימא כתנאי **אין עולין** לה ב"ר"ט רשב"א אומר משום **ר"מ** עולין לה ב"ר"ט מאי לאו בהא קמיפלגי **דמ"ס** צדדין אסורין **ומר סבה** מותרין אמר אביי לא דכ"ע צדדין אסורין והכא בצדי צדדין קמיפלגי מ"ס צדי צדדין אסורין ומ"ס צדי צדדין מותרין

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מרסקין את החרובין לפני הבהמה ביום טוב**שבת
קנ"א:

מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה ומפספסין את הכיפין אבל לא את הזירין אין מרסקין לא את השחת **ולא את החרובין** לפני בהמה בין דקה ובין גסה **רבי יהודה** מתיר בחרובין לדקה

מפתח**מחלוקת תנאים****אם אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים, אם האחרון חייב**שבת
קנ"ב:

דתניא אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים האחרון חייב דברי **רבי יוסי בר יהודה** אומר אינו חייב עד שיגבל

מפתח**מחלוקת אמוראים****אם יש מזל לישראל או ישראל לא מושפעין ממזל**שבת
קנ"א:

איתמר **רבי חנינא** אומר מזל מחכים מזל מעשיר ויש מזל לישראל **רבי יוחנן** אומר אין מזל לישראל ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא"ר יוחנן מניין שאין מזל לישראל שנאמר (ירמיהו ג, ב) כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה הם יחתו ולא ישראל

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים או שצריך להכין מערב שבת**שבת
קנ"ב:

מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים **רבי יהודה** אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין או מנערים את הטבלה (המפה)**שבת
קנ"א:

ב"ש אומרים מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין **וב"ה** אומרים מסלק את הטבלה כולה ומנערה

מפתח**מחלוקת תנאים****הפרת נדרים כל היום או מעת לעת**שבת
קנ"א:

דתניא **הפרת נדרים** כל היום **רבי יוסי בר יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון** אמרו מעת לעת

מפתח**מחלוקת תנאים****אם מבוי הגבוה מעשרים אמה פסול וצריך למעטו**עירובין
א:

מבוי שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה ימעט **ר' יהודה** אומר אינו צריך והרחב מעשר אמות ימעט ואם יש לו צורת הפתח אע"פ שהוא רחב מעשר אמות אין צריך למעט

מפתח**מחלוקת תנאים****אם סוכה הגבוהה מעשרים אמה פסולה**עירובין
א:

תנן התם **סוכה שהיא גבוהה** למעלה מעשרים אמה פסולה **ורבי יהודה** מכשיר

מפתחעירובין
ב:ב**מחלוקת תנאים****אם מבוי הרחב מעשר אמות פסול וצריך למעטו או לא**דתניא **והרחב** מ' אמות ימעט **ר' יהודה** אומר אינו צריך למעט**מפתח**עירובין
ב:ב**מחלוקת תנאים****מבוי גבוה מעשרים אמה, אם כשר או לא**והתניא **מבוי שהוא** גבוה מכ אמה ימעט **ורבי יהודה** מכשיר עד מ' ונ' אמה **ותני בר קפרא** עד מאה**מפתח**עירובין
ב:ב**מחלוקת תנאים****הכשר מבוי, אם לחי וקורה או אחד מהם מספיק**תנן הכשר מבוי **ב"ש** אומרים לחי וקורה **וב"ה** אומרים לחי או קורה**מפתח**עירובין
ג:ג**מחלוקת תנאים****קרחת הכרם כמה אמות**דתנן קרחת הכרם **ב"ש** אומרים עשרים וארבע אמות **וב"ה** אומרים שש עשרה אמות ומחול הכרם בית שמאי אומרים שש עשרה אמות ובית הלל אומרים שתים עשרה אמות**מפתח**עירובין
ג:ג**מחלוקת תנאים****אם כרם הנטוע על פחות מארבע אמות נקרא כרם**דתנן כרם הנטוע על פחות מארבע אמות **רבי שמעון** אומר אינו כרם **וחכמים אומרים** כרם ורואין את האמצעיים כאילו אינם**מפתח**עירובין
א:א**מחלוקת תנאים****כיצד מערבין דרך רשות הרבים**ת"ר כיצד מערבין דרך רה"ר עושה צורת הפתח מכאן ולחי וקורה מכאן חנניה אומר **ב"ש** אומרים עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס נועל **ב"ה** אומרים עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן ורה"ר מי מיערבא**מפתח**עירובין
א:א**מחלוקת תנאים****כמה יהיו חסרים משדרה וגולגולת (של מת) כדי שלא יטמא באוהל**השדרה והגולגולת שחסרו וכמה חסרון בשדרה **בש"א** שתי חוליות **וב"ה** אומרים חוליא אחת ובגולגולת **בש"א** כמלא מקדח **וב"ה** אומרים כדי שינטל מן החי וימות**מפתח**עירובין
ב:ב**מחלוקת אמוראים****אם מותר להשתמש תחת הקורה בשבת**איבעיא להו מהו להשתמש תחת הקורה **רב ורבי חייא ור' יוחנן** אמרו מותר להשתמש תחת הקורה **שמואל ורבי שמעון בר רבי ור"ש בן לקיש** אמרו אסור להשתמש תחת הקורה**מפתח**עירובין
ב:ב**מחלוקת אמוראים****אם לדברי האוסר (להשתמש במבוי מתחת לקורה) מותר**בעא מיניה רמי בר חמא **מרב חסדא** נעץ שתי יתדות בשני כותלי מבוי מבחוץ והניח קורה על גביהן מהו א"ל לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר **רבא** אמר לדברי האוסר נמי אסור

מפתחעירובין
ט:א**מחלוקת תנאים****מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מד' אם מותר להשתמש בלבוד או לא**

אמר ר' יוחנן מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מד' באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן **לרשב"ג** דאמר אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של לחי הפנימי **לרבנן** דאמרי לא אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של חיצון אבל בין לחיין דכולי עלמא אסור

מפתחעירובין
ט:ב**מחלוקת אמוראים****נראה מבחוץ (כלחי לעוברי רשות הרבים) ושוה מבפנים (לא נראה כלחי למי שגר בתוך המבוי), אם נידון משום לחי או לא**

איתמר נראה מבפנים ושוה מבחוץ נידון משום לחי נראה מבחוץ ושוה מבפנים **רבי חייא ורבי שמעון ב"ר** חד אמר נידון משום לחי וחד אמר אינו נידון משום לחי

מפתחעירובין
יא:ב**מחלוקת אמוראים****צורת הפתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן על גביהן, אם צריכין ליגע או אין צריכין ליגע**

צורת הפתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן על גביהן צריכין ליגע או אין צריכין ליגע **רבי נחמן** אמר אין צריכין ליגע **ורב ששת** אמר צריכין ליגע

מפתחעירובין
יא:ב**מחלוקת תנאים****אם כיפה חייבת במזוזה**

תנינא כיפה **ר"מ** מחייב במזוזה **וחכמים** פוטרין ושויין שאם יש ברגליה עשרה שהיא חייבת

מפתחעירובין
יא:ב**מחלוקת תנאים****אם סוברין חוקקין להשלים או אין סוברין חוקקין להשלים**

כי פליגי ביש ברגליה ג' וגבוהה עשרה ואין רחבה ארבעה ויש בה לחוק להשלימה לארבעה **ר' מאיר** סבר חוקקין להשלים **ורבנן** סברי אין חוקקין להשלים

מפתחעירובין
יא:ב**מחלוקת תנאים****הכשר מבוי, אם בלחי וקורה או בלחי או בקורה**

הכשר מבוי **ב"ש** אומרים לחי וקורה **וב"ה** אומרים או לחי או קורה רבי אליעזר אומר לחיין משום ר' ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר"ע לא נחלקו ב"ש וב"ה על מבוי שהוא פחות מארבע אמות שהוא ניתר או בלחי או בקורה על מה נחלקו על רחב מארבע אמות ועד עשר **שב"ש** אומרים לחי וקורה **וב"ה** אומרים או לחי או קורה א"ר עקיבא על זה ועל זה נחלקו

מפתחעירובין
יא:ב**מחלוקת תנאים****אם הכשר מבוי לחי וקורה או לחי עם קורה**

כמאן דלא כחנניה ולא כתנא קמא אמר רב יהודה הכי קאמר הכשר מבוי סתום כיצד **ב"ש** אומרים לחי וקורה **וב"ה** אומרים או לחי או קורה

מפתחעירובין
יא:א**מחלוקת תנאים****אם חצר ניתרת בפס אחד או בשני פסין**

דתניא **חצר ניתרת** בפס אחד **רבי** אומר בשני פסין

מפתחעירובין
יא:א**מחלוקת תנאים****אם לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו חוץ מפרשת שבמקדש או חוץ מפרשת סוטה בכל מקום**

תניא **רבי יהודה** אומר ר"מ היה אומר לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו חוץ מפרשת סוטה **ורבי יעקב** אומר משמו חוץ מפרשת סוטה שבמקדש

מפתח

עירובין
יד:ב

מחלוקת תנאים

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית, אם יצא או לא

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית **בית שמאי** פוסלין **וב"ה** מכשירין אמרו ב"ה לב"ש לא כך היה מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר את ר' יוחנן בן החורנית ומצאוהו יושב ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית אמרו להן בית שמאי (אי) משם ראייה אף הן אמרו לו אם כך היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך

מפתח

עירובין
יד:א

מחלוקת תנאים

אם לבוד זה לפחות שלושה טפחים או לפחות ארבעה טפחים

ת"ר קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אין צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת **רבן שמעון בן גמליאל** אומר פחות מד' אין צריך להביא קורה אחרת ארבע צריך להביא קורה אחרת

מפתח

עירובין
יד:ב

מחלוקת תנאים

כמה צריך להיות רוחב הלחי

לחיין שאמרו גובהן עשרה טפחים ורחבן ועוביין כל שהוא **ר' יוסי** אומר רחבן ג' טפחים

מפתח

עירובין
טו:א

מחלוקת תנאים

אם עושין לחי בדבר שיש בו רוח חיים

בכל עושין לחיין אפילו בדבר שיש בו רוח חיים **ורבי מאיר** אוסר ומטמא משום גולל

מפתח

עירובין
טו:ב

מחלוקת תנאים

אם כותבין גט על בעל חיים

ור' מאיר מטהר וכותבין עליו גיטי נשים **ור' יוסי** הגלילי פוסל

מפתח

עירובין
טו:ב

מחלוקת תנאים

אמר על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם, אם מגורשת או לא

ור' יוסי הגלילי האי סברא מנא ליה נפקא ליה מספר כריתות ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה **ורבנן** האי ספר כריתות מיבעי ליה לדבר הכורת בינו לבינה לכדתניא הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות כל שלשים יום הרי זה כריתות **ורבי יוסי הגלילי** נפקא ליה מכרת כריתות **ורבנן** כרת כריתות לא דרשי

מפתח

עירובין
טו:ב

מחלוקת אמוראים

מחיצה שהחלק הפרוץ בה שווה לחלק הבנוי שבה, אם כשרה

איתמר פרוץ כעומד **רב פפא** אמר מותר **רב הונא בריה דרב יהושע** אמר אסור רב פפא אמר מותר הכי אגמריה רחמנא למשה לא תפרוץ רובה רב הונא בריה דרב יהושע אמר אסור הכי אגמריה רחמנא למשה גדור רובה

מפתח

עירובין
טז:ב

מחלוקת תנאים

אם מחיצה שאינה של שתי וערב נחשבת למחיצה

כל מחיצה שאינה של שתי וערב אינה מחיצה דברי **רבי יוסי בר' יהודה וחכמים** אומרים אחד משני דברים

מפתח

עירובין
טז:ב

מחלוקת תנאים

אם מאכילין את העניים דמאי או לא (תבואה שיש ספק אם נעשרה)

תנא **בית שמאי** אומרים אין מאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא דמאי **ובית הלל** אומרים מאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא דמאי

מפתח

עירובין
כב:ב

מחלוקת תנאים

אם עושים פסין (שיהיה מותר לטלטל בהם מים) לבאר היחיד

אחד בור הרבים ובאר הרבים ובאר היחיד עושין להן פסין אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוה י' טפחים דברי ר' עקיבא ר' יהודה בן בבא אומר אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד ולשאר עושין חגורה גבוה עשרה טפחים

מפתח

עירובין
כג:א

מחלוקת תנאים

אם מותר לטלטל בגינה שאין בה בית או מערה

ועוד אמר ר' יהודה בן בבא הגינה והקרפף שהן שבעים אמה ושיריים על ע' אמה ושיריים המוקפות גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה או שתהא סמוכה לעיר ר' יהודה אומר אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה רבי עקיבא אומר אפילו אין בה אחת מכל אלו מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא בה שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים

מפתח

עירובין
כג:א

מחלוקת תנאים

אם צריך ריבוע של ארבע אמות על ארבע אמות כדי שיהיה מותר לטלטל בו

רבי אליעזר אומר אם היתה ארכה יתר על רחבה אפי' אמה אחת אין מטלטלין בתוכה רבי יוסי אומר אפילו ארכה פי שנים ברחבה מטלטלין בתוכה אמר רבי אלעאי שמעתי מרבי אלעזר ואפילו היא כבית כור וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו אבל להם מותר וכן שמעתי ממנו שיוצאין בערקבלין בפסח וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי

מפתח

עירובין
כה:א

מחלוקת אמוראים

אכסדרה בתוך הבקעה, אם מותר לטלטל בתוכה

דאיתמר אכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בד' אמות רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בארבע אמות לא אמרי' פי תקרה יורד וסותם

מפתח

עירובין
כז:ב

מחלוקת תנאים

אם שקדים המרים גדולים ושקדים המתוקים קטנים פטורים מן המעשר

תניא שקדים המרים קטנים חייבין גדולים פטורין מתוקים גדולים חייבין קטנים פטורין רבי שמעון ברבי יוסי אומר משום אביו זה וזה לפטור

מפתח

עירובין
כז:ב

מחלוקת אמוראים

מה מברכין על קור (כמין עץ מבושל שאפשר לאוכלו)

דאיתמר קור רב יהודה אמר בורא פרי האדמה ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו רב יהודה אמר בורא פרי האדמה אוכלא הוא ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו כיון שסופו להקשות לא מברכין עילויה בורא פרי האדמה

מפתח

עירובין
כט:א

מחלוקת תנאים

כמה משאירין לעני בגורן

דתנן אין פוחתין לעני בגורן מחצי קב חטין וקב שעורין רבי מאיר אומר חצי קב שעורין וקב וחצי כוסמין וקב גרוגרות או מנה דבילה רבי עקיבא אומר פרס וחצי לוג יין ר"ע אומר רביעית ורביעית שמן ר"ע אומר שמינית ושאר כל הפירות

מפתח

עירובין
כט:ב

מחלוקת אמוראים

שיעור לענין עירוב חצרות, אם בשר כדי לאכול בו (עם לחם), או לאכול הימנו (לבדו) שיעור שתי סעודות

אמר שמואל כל שהוא ליפתן כדי לאכול בו כל שאינו ליפתן כדי לאכול הימנו בשר חי כדי לאכול הימנו בשר צלי רבה אמר כדי לאכול בו ורב יוסף אמר כדי לאכול הימנו

מפתחעירובין
לא:א**מחלוקת תנאים****אם מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה**דלא כב"ש דתניא **ב"ש** אומרים אין מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה **ב"ה** אומרים מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה**מפתח**עירובין
לב:ב**מחלוקת תנאים****הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל, אם טמא או טהור**דתניא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל **רבי** מטמא **רבי יוסי** ברבי יהודה מטהר במאי קמיפלגי מ"ס אהל זרוק לאו שמיה אהל ומ"ס אהל זרוק שמיה אהל**מפתח**עירובין
לא:א**מחלוקת תנאים****אם מותר לקנות בית באיסורי הנאה ואם מצות ליהנות ניתנו**מ"ט **דרבנן** קסברי אסור לקנות בית באיסורי הנאה מכלל **דר' יהודה** סבר מותר קסבר מצות לאו ליהנות ניתנו**מפתח**עירובין
לא:א**מחלוקת תנאים****אם מערבין רק לדבר מצוה או גם לדבר רשות**בהא קמיפלגי **מ"ס** אין מערבין אלא לדבר מצוה **ומ"ס** מערבין אפילו לדבר הרשות**מפתח**עירובין
לא:א**מחלוקת תנאים****אם נוח לו לאדם שעירובו משתמר בקבר**אמר לך רב יוסף דכולי עלמא אין מערבין אלא לדבר מצוה ודכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו ובהא קמיפלגי **מ"ס** כיון דקנה ליה עירוב לא ניחא ליה דמינטרא **ומ"ס** ניחא ליה דמינטרא דאי איצטריך אכיל ליה**מפתח**עירובין
לא:ב**מחלוקת תנאים****אם מאכילין את העניים דמאי או לא**אמר רב הונא תנא **בית שמאי** אומרים אין מאכילין את העניים דמאי **ובית הלל** אומרים מאכילין את העניים דמאי**מפתח**עירובין
לא:ב**מחלוקת אמוראים****אם גם במצות מדאורייתא שהן חמורות יש חזקה שליח עושה שליחותו או רק מדרבנן שהן קלות סומכין על החזקה**אמר **רב נחמן** בשל תורה אין חזקה שליח עושה שליחותו בשל סופרים חזקה שליח עושה שליחותו **ורב ששת** אמר אחד זה ואחד זה חזקה שליח עושה שליחותו**מפתח**עירובין
לא:ב**מחלוקת תנאים****אם אומר לחבר צא ולקט תאנים מתאנתי צריך לעשר או יכול לסמוך עליו שעושר**דתניא האומר לחבירו צא ולקט לך תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרן ודאי מלא לך כלכלה זה תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אוכל ואינו צריך לעשר דברי **רבי רבן שמעון בן גמליאל** אומר במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אינו אוכל עד שיעשר לפי שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף**מפתח**עירובין
לא:א**מחלוקת תנאים****לפי רבי כולם מודים ששליח עושה שליחותו והמחלוקת היא אם נחשדו שלא מעשרין או לא**אמר רבי נראין דברי מדברי אבא מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ולא יאכילו לעמי הארץ טבלים עד כאן לא פליגי אלא **דמר סבר** נחשדו **ומר סבר** לא נחשדו אבל כולי עלמא חזקה שליח עושה שליחותו

מפתחעירובין
לב:ב**מחלוקת תנאים****המחלוקת היא אם עם חבר מעדיף שיעבור הוא איסור קל מאשר יעבור עם הארץ איסור חמור או ההפך****רבי** סבר ניחא ליה לחבר דלעביד הוא איסורא קלילא ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבה **ורבן שמעון בן גמליאל** סבר ניחא ליה לחבר דלעבד עם הארץ איסורא רבה ואיהו אפי' איסורא קלילא לא ליעבד**מפתח**עירובין
לא:א**מחלוקת תנאים****אם הניח את העירוב במקום שאסור לטלטלו עירובו עירוב או לא**דתינא נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור ליטלו בתוך שלשה מותר ליטלו נתנו בכלכלה ותלאו באילן אפילו למעלה מעשרה טפחים עירובו עירוב דברי **רבי וחכמים** אומרים כל מקום שאסור ליטלו אין עירובו עירוב**מפתח**עירובין
לד:ב**מחלוקת תנאים****נתנו במגדל ואבד המפתח, אם זה עירוב או לא****נתנו במגדל** ואבד המפתח הרי זה עירוב **ר"א** אומר אם אינו יודע שהמפתח במקומו אינו עירוב**מפתח**עירובין
לה:א**מחלוקת תנאים****נמצא המפתח בעיר, אם עירובו עירוב****נמצא המפתח** בין בעיר בין בשדה אין עירובו עירוב **רבי אליעזר** אומר בעיר עירובו עירוב בשדה אין עירובו עירוב**מפתח**עירובין
לה:א**מחלוקת תנאים****הקיש (הזב בידו) על גבי שידה חומה ומגדל, אם טמאין או טהורין**דתנן **הקיש על גבי** שידה תיבה ומגדל טמאין **רבי נחמיה ורבי שמעון** מטהרין מאי לאו בהא קמפלגי מר סבר כלי הוא ומר סבר אהל הוא**מפתח**עירובין
לה:א**מחלוקת תנאים****אלו כלים מותר לטלטל**תנא קמא סבר לה **כרבי יוסי** דאמר כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה **ורבי אליעזר** סבר לה כרבי נחמיה דאמר אפי' טלית אפי' תרווד אין ניטלין אלא לצורך תשמישן**מפתח**עירובין
לה:א**מחלוקת תנאים****אם ספק עירוב כשר או לא**נתגלגל חוץ לתחום נפל עליו גל או נשרף תרומה ונטמאת מבעוד יום אינו עירוב משחשיכה הרי זה עירוב אם ספק **ר"מ ור' יהודה** אומרים הרי זה חמור גמל **ר' יוסי ור"ש** אומרים ספק עירוב כשר**מפתח**עירובין
לה:ב**מחלוקת תנאים****שני מקוואות, באחת יש בה ארבעים סאה ואחת אין בה ארבעים סאה וטבל ואינו יודע באיזה טבל, אם טהור או לא****וכן שני מקוואות** באחת יש בה ארבעים סאה ואחת אין בה ארבעים סאה וטבל באחת מהן ואינו יודע באיזה מהן טבל ספיקו טהור **רבי יוסי** מטמא קסבר ר"מ תחומין דאורייתא נינהו וסבר **רבי מאיר** תחומין דאורייתא**מפתח**עירובין
לה:ב**מחלוקת תנאים****נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת ולמחר השכים ומצאו מת, אם טהור או לא**דתנן נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת ולמחר השכים ומצאו מת **רבי מאיר** מטהר **וחכמים** מטמאין שכל הטמאות כשעת מציאתן

מפתח

עירובין
לז:ב

מחלוקת תנאים

עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או גלוסקא אחת, אם החבר צריך לעשר

והתניא עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או גלוסקא אחת אינו צריך לעשר דברי **רבי יוסי וחכ"א** צריך לעשר

מפתח

עירובין
לז:ב

מחלוקת תנאים

הריני מערב לשבתות של כל השנה רציתי אלק לא רציתי לא אלק, אם רצה לאחר שחשיכה, אם עירובו עירוב או לא

דתניא הריני מערב לשבתות של כל השנה רציתי אלק לא רציתי לא אלק רצה מבעוד יום עירובו עירוב משחשיכה **רבי שמעון** אומר עירובו עירוב **וחכמים** אומרים אין עירובו עירוב

מפתח

עירובין
לח:א

מחלוקת תנאים

עירב ברגליו (הלוך אלפיים אמה), מערב ברגליו גם ביום השני, נאכל עירובו ביום הראשון (שבת), אם יוצא בו ביום השני (יום טוב)

ת"ר עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו ביום שני נאכל עירובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום שני דברי **רבי ר' יהודה** אומר הרי זה חמר גמל **רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה** אומרים עירב ברגליו בראשון אין מערב ברגליו בשני נאכל עירובו ביום ראשון יוצא עליו בשני

מפתח

עירובין
לט:א

מחלוקת תנאים

אם ביצה שנולדה ביו"ט ראשון תאכל בשני או לא

ועוד אמר **ר' יהודה** מתנה אדם על הכלכלה ביו"ט ראשון ואוכלה בשני וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני ולא הודו לו **חכמים** ועוד אמר **ר' יהודה** מתנה אדם על הכלכלה ביו"ט ראשון ואוכלה בשני וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני ולא הודו לו **חכמים**

מפתח

עירובין
לט:א

מחלוקת תנאים

אם בראש השנה אומר החליצנו ה' אלוקינו את יום ראש החודש הזה

ר' דוסא בן הרכינס אומר העובר לפני התיבה ביו"ט של ר"ה אומר החליצנו ה' אלהינו את יום ראש החדש הזה אם היום אם למחר ולמחר הוא אומר אם היום אם אמש ולא הודו לו **חכמים**

מפתח

עירובין
מ:ב

מחלוקת תנאים

ר"ח שחל להיות בשבת, אם מתפלל שבע או שמונה ברכות

התניא ר"ח שחל להיות בשבת **ב"ש** אומרים מתפלל שמנה **וב"ה** אומרים מתפלל שבע

מפתח

עירובין
מ:ב

מחלוקת תנאים

שבת שחל להיות בר"ח או בחולו של מועד, מתפלל כדרכו שבע ואומר מעין המאורע בעבודה או בהודאה

דתניא **שבת שחל** להיות בר"ח או בחולו של מועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל כדרכו שבע ואומר מעין המאורע בעבודה **ר' אליעזר** אומר בהודאה

מפתח

עירובין
מ:ב

מחלוקת תנאים

למה הכוונה בפסוק "תן חלק לשבעה וגם לשמונה"

מיתבי (**קהלת י"א, ב**) תן חלק לשבעה וגם לשמונה **ר' אליעזר** אומר שבעה אלו ז' ימי בראשית שמונה אלו ח' ימי מילה **ר' יהושע** אומר שבעה אלו שבעה ימי פסח שמונה אלו שמונה ימי החג

מפתח

עירובין
מא:ב

מחלוקת תנאים

מי שהוציא והו ליכוחו לעיר אחרת, אם יכול להלך כל אותה העיר או רק ארבע אמות

מי שהוציא והו נכרים והו ליכוחו לעיר אחרת נתנוהו בדיר או בסהר **ר"ג** **ור' אלעזר בן עזריה** אומרים מהלך את כולה **רבי יהושע ור"ע** אומרים אין לו אלא ד' אמות

מפתחעירובין
מד:א**מחלוקת תנאים****פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג, אם מותר לאכלם כשלא שבו למקומן הראשון**

והכי קתני פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג יאכלו במזיד לא יאכלו במה דברים אמורים שלא במקומן אבל במקומן אפילו במזיד יאכלו ואתא ר' נחמיה למימר אפי' במקומן נמי בשוגג אין במזיד לא לא במזיד במקומן דכולי עלמא לא פליגי דאסור והכא בשוגג שלא במקומן פליגי **תנא קמא** סבר בשוגג שרי שלא במקומן **ורבי נחמיה** סבר אפילו שוגג במקומן אין שלא במקומן לא

מפתחעירובין
מד:א**מחלוקת תנאים****אם פקק החלון (ארובת הגג) בזמן שאינו קשור ותלוי, פוקקין (סותמים) בו בשבת**

דתנן פקק החלון **ר"א** אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו **וחכ"א** בין כך ובין כך פוקקין בו

מפתחעירובין
מד:א**מחלוקת תנאים****אם מותר להוסיף לאוהל עראי בשבת וביום טוב**

א"ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחילה ביום טוב וא"צ לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף **שר' אליעזר** אומר אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת **וחכמים** אומרים מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום טוב

מפתחעירובין
מד:א**מחלוקת תנאים****אם מותר לעשות דופן לסוכה בבהמה**

דתניא עשאה לבהמה דופן לסוכה **רבי מאיר** פוסל **ור' יהודה** מכשיר רבי מאיר דקא פסיל התם אלמא לא מחיצה היא הכא שרי דלאו מידי קא עביד ורבי יהודה דקא מכשיר התם אלמא מחיצה היא הכא אסר

מפתחעירובין
מה:א**מחלוקת תנאים****מי שישב בדרך ולא ידע שהוא סמוך לעיר ולא התכוון לקנות שביתתו, אם יכנס לעיר או לא**

מי שישב בדרך ועמד וראה הרי (זה) הוא סמוך לעיר [הואיל] ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר יכנס

מפתחעירובין
מה:א**מחלוקת תנאים****מי שישן בדרך ולא ידע שחשכה החמה, אם יש לו אלפים אמה לכל רוח**

מי שישן בדרך ולא ידע שחשיכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי **ר' יוחנן בן נורי וחכמים** אומרים אין לו אלא ארבע אמות **ר"א** אומר והוא באמצען **רבי יהודה** אומר לאיזה רוח שירצה ילך

מפתחעירובין
מו:א**מחלוקת תנאים****אם שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלושים או רק יום אחד**

והתניא שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלושים רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד ואי זו היא קרובה ואיזו היא רחוקה בתוך שלשים קרובה לאחר שלשים רחוקה דברי **רבי עקיבא וחכמים** אומרים אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלושים

מפתחעירובין
מז:א**מחלוקת תנאים****אם המניח ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אוסר על בני אחרת חצר לטלטל בה בשבת**

דתנן המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נכרי ואחד ישראל אוסר לבני חצירות דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר אינו אוסר **רבי יוסי** אומר נכרי אוסר ישראל אינו אוסר מפני שאין דרך ישראל לבא בשבת **רבי שמעון** אומר אפילו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוסר שכבר הסיח דעתו

מפתחעירובין
מז:א**מחלוקת תנאים****אם גם עשיר רשאי לערב ברגליו (ללא פת)**

דתנן זהו שאמרו העני מערב ברגליו **רבי מאיר** אומר אנו אין לנו אלא עני **רבי יהודה** אומר אחד עני ואחד עשיר לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר שלא יצא ויערב ברגליו

מפתח

עירובין
מז:א

מחלוקת תנאים

אם ארוסות שביהודה (שנתאלמנו) צריכות לחכות שלושה חדשים לפני שנשאות לאחר

דתנן היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהו לה שלושה חדשים וכן שאר כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להן שלושה חדשים אחד בתולות ואחד בעולות אחד אלמנות ואחד גרושות אחד ארוסות ואחד נשואות **ר' יהודה** אומר נשואות יתארסו וארוסות ינשאו חוץ מארוסה שביהודה מפני שלבו גס בה **ר' יוסי** אומר כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה מפני האיבול

מפתח

עירובין
מז:א

מחלוקת תנאים

אם מותר לכהן להטמא בבית הפרס (שיש ספק קבר ואסור רק מדרבנן) כשיש רב אחר שיכול ללמוד ממנו בלי להטמא

דתניא הולכין ליריד של נכרים ולוקחים מהן בהמה ועבדים ושפחות בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידן **ואם היה כהן** מטמא בחוצה לארץ לדון ולערער עמהן וכשם שמטמא בחוצה לארץ כך מטמא בבית הקברות בית הקברות ס"ד טומאה דאורייתא היא אלא בבית הפרס דרבנן ומטמא לישא אשה וללמוד תורה אמר **רבי יהודה** אימתי בזמן שאין מוצא ללמוד אבל מוצא ללמוד לא יטמא **ר' יוסי** אומר אף בזמן שמוצא ללמוד נמי יטמא לפי שאין מן הכל זוכה אדם ללמוד

מפתח

עירובין
מח:ב

מחלוקת תנאים

חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים, אם עירובן ערוב

דתניא חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים **בית שמאי** אומרים אין עירובן עירוב **ובית הלל** אומרים עירובן עירוב

מפתח

עירובין
מט:א

מחלוקת תנאים

חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים, אם עירובן עירוב

דתניא חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים **ב"ש** אומרים אין זה עירוב **וב"ה** אומרים הרי זה עירוב

מפתח

עירובין
מט:ב

מחלוקת תנאים

אם עשיר לערב ברגליו בלא פת

אמר **ר"מ** אנו אין לנו אלא עני **רבי יהודה** אומר אחד עני ואחד עשיר לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר שלא יצא ויערב ברגליו

מפתח

עירובין
נב:ב

מחלוקת תנאים

כמה אמות יכול לצאת חוץ לתחום ולחזור לתחום

מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס **ר"א** אומר שתיים יכנס שלש לא יכנס

מפתח

עירובין
נב:ב

מחלוקת תנאים

מי שהחשיך חוץ לתחום, כמה אמות חוץ לתחום רשאי לחזור ולהכנס

מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס **ר"ש** אומר אפילו חמש עשרה אמות יכנס שאין משוחות ממצין את המדות מפני הטועין

מפתח

עירובין
נג:א

מחלוקת אמוראים

אם מערת המכפלה היא שני בתים זה לפנים זה, או בית ועליה

(בראשית כג, ט) מערת המכפלה **רב ושמואל** חד אמר שני בתים זה לפנים מזה וחד אמר בית ועליה על גביו

מפתח

עירובין
נג:א

מחלוקת אמוראים

נמרוד, למה נקרא שמו נמרוד ולמה נקרא שמו אמרפל

(בראשית יד, א) ויהי בימי אמרפל **רב ושמואל** חד אמר נמרוד שמו ולמה נקרא שמו אמרפל שאמר והפיל לאברהם אבינו בתוך כבשן האש וחד אמר אמרפל שמו ולמה נקרא שמו נמרוד שהמריד את כל העולם כולו עליו במלכותו

מפתחעירובין
נג:א**מחלוקת אמוראים****"ויקם מלך חדש על מצרים", למה נקרא מלך חדש**(שמות א, ח) ויקם מלך חדש על מצרים **רב ושמואל** חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו**מפתח**עירובין
נה:ב**מחלוקת תנאים****אם נותנים קרפף (מקום שנחשב כתוך העיר) לעיר או רק בין שתי ערים**נותנין קרפף לעיר דברי **רבי מאיר וחכמים** אומרים לא אמרו קרפף אלא בין שתי עיירות**מפתח**עירובין
נה:ב**מחלוקת אמוראים****אם בין שתי ערים אפשר לתת קרפף אחד או שתיים**ואיתמר **רב הונא** אמר קרפף לזו וקרפף לזו **וחייא בר רב** אמר אין נותנין אלא קרפף אחד לשניהם**מפתח**עירובין
נה:ב**מחלוקת אמוראים****אם היתה העיר בנויה בצורת קשת, כמה אמות יש למדוד**וכמה הוי בין יתר לקשת **רבה בר רב הונא** אמר אלפים אמה **רבא בריה דרבה בר רב הונא** אמר אפילו יתר מאלפים אמה**מפתח**עירובין
סא:א**מחלוקת תנאים****מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה, מהיכן מודד אלפים אמה****אנשי עיר גדולה** מהלכין את כל עיר קטנה ואנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה כיצד מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה **רבי עקיבא** אומר אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה**מפתח**עירובין
סא:ב**מחלוקת תנאים****הדר עם עכו"ם בחצר, אם העכו"ם אוסר את העירוב****הדר עם העכו"ם** בחצר או עם מי שאינו מודה בעירוב הרי זה אוסר עליו **ר' אליעזר בן יעקב** אומר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה**מפתח**עירובין
סב:א**מחלוקת אמוראים****אם צריך שכירות מלאה מהנכרי כדי שיהיה מותר להוציא לחצר המשותפת**דאתמר **רב חסדא** אמר שכירות בריאה **ורב ששת** אמר שכירות רעועה**מפתח**עירובין
סב:א**מחלוקת תנאים****אם בחצר של עובד כוכבים ישראל אחד או שני ישראלים שדרים שם אוסרים על הוצאה מרשות לרשות**חצירו של עובד כוכבים הרי הוא כדיר של בהמה ומותר להכניס ולהוציא מן חצר לבתים ומן בתים לחצר ואם יש שם ישראל אחד אוסר דברי **רבי מאיר רבי אליעזר בן יעקב** אומר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרים זה על זה**מפתח**עירובין
סו:ב**מחלוקת אמוראים****אם יש ביטול רשות מחצר לחצר ואם יש ביטול חצר בחורבה**אמר **שמואל** אין ביטול רשות מחצר לחצר ואין ביטול רשות בחורבה **ורבי יוחנן** אמר יש ביטול רשות מחצר לחצר ויש ביטול רשות בחורבה

מפתחעירובין
סח:ב**מחלוקת תנאים****נתן רשות והוציא בשוגג לחצר, אם אוסר את החצר**מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר דברי **ר"מ רבי יהודה** אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר**מפתח**עירובין
סח:ב**מחלוקת תנאים****אם מבטלין וחוזרין ומבטלין או לא**בהא קמיפלגי **דמר סבר** מבטלין וחוזרין ומבטלין **ומר סבר** אין מבטלין וחוזרין ומבטלין**מפתח**עירובין
סח:ב**מחלוקת תנאים****אם קנסו שוגג אטו מזיד או לא**אמר רב אחא בר תחליפא משמיה דרבא לא דכ"ע אין מבטלין וחוזרין ומבטלין והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קא מיפלגי **מ"ס** קנסו שוגג אטו מזיד **ומר סבר** לא קנסו שוגג אטו מזיד**מפתח**עירובין
סח:ב**מחלוקת תנאים****אם צדוקי הוא כנכרי לעניין ערוב חצרות**והכי קתני **צדוקי** הרי הוא כנכרי **ורבן גמליאל** אומר צדוקי אינו כנכרי**מפתח**עירובין
סח:ב**מחלוקת תנאים****הדר עם הצדוקי וביתוסי, אם אוסרין עליו לטלטל למבוי (אלא אם כן ישכירו לו את רשותו, אם צדוקי הוא כנוכרי לערוב חצירות)**והתניא **הדר עם נכרי** צדוקי וביתוסי הרי אלו אוסרין עליו **רבן גמליאל** אומר צדוקי וביתוסי אינן אוסרין**מפתח**עירובין
סט:א**מחלוקת תנאים****הוציא במזיד מביתו למבוי קודם שביטל את רשותו, אם יכול לבטל את רשותו או לא**והתניא עד שלא נתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד יכול לבטל דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר בשוגג יכול לבטל במזיד אינו יכול לבטל**מפתח**עירובין
סט:א**מחלוקת תנאים****נתן רשות והוציא בשוגג, אם מותר להשתמש בחצר**מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד אוסר דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר במה דברים אמורים בשלא החזיקו בני מבוי במבוי אבל החזיקו בני מבוי בשוגג ובין במזיד אינו אוסר**מפתח**עירובין
סט:א**מחלוקת תנאים****אם חשוד לדבר אחד מכל איסורין שבתורה חשוד לכל התורה כולה או רק לאותו דבר**א"ל רב נחמן כמאן אי **כר"מ** דאמר חשוד לדבר א' חשוד לכל התורה כולה אפי' בא' מכל איסורין שבתורה נמי אי **כרבנן** האמרי חשוד לדבר א' לא הוי חשוד לכל התורה כולה**מפתח**עירובין
סט:ב**מחלוקת תנאים****מי שנתן רשותו והוציא בשוגג, אם אוסר להכניס מהחצר לביתו**מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד ה"ז אוסר דברי **ר' מאיר רבי יהודה** אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר**מפתח**עירובין
עא:א**מחלוקת תנאים****מאימתי נותנין רשות**דתנין מאימתי נותנין רשות **ב"ש** אומרים מבעוד יום **וב"ה** אומרים משתחשך

מפתח

עירובין
עא:א

מחלוקת תנאים

הסברות למחלוקת הקודמת

בהא קמילגי **דב"ש** סברי ביטול רשות מיקנא רשותא הוא ומיקנא רשותא בשבת אסור **וב"ה** סברי אסתלוקי רשותא בעלמא הוא ואסתלוקי רשותא בשבת שפיר דמי

מפתח

עירובין
עא:א

מחלוקת תנאים

בעל הבית שהיה שותף עם שכן אחד ביין ועם שכן אחר בשמן, אם צריכין לערב (עירוב חצירות כדי לטלטל)

בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה ביין ולזה ביין אינן צריכין לערב לזה ביין ולזה בשמן צריכין לערב **ר"ש** אומר אחד זה ואחד זה אינן צריכין לערב

מפתח

עירובין
עב:ב

מחלוקת תנאים

שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן, אם פסל גם את היין או רק את השמן

דתנן **שמן שצף** על גבי יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד **ורבי יוחנן בן נורי** אומר שניהן חיבורין זה לזה

מפתח

עירובין
עא:א

מחלוקת תנאים

חמשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד, אם חייבין עירוב לכל חבורה או עירוב אחד לכולם

חמשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד **ב"ש** אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה **וב"ה** אומרים עירוב אחד לכולן ומוזים בזמן שמקצתן שרויין בחדרים או בעליות שהן צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה

מפתח

עירובין
עב:ב

מחלוקת תנאים

אם מחיצות מגיעות לתקרה, אם צריך עירוב לכל חבורה או עירוב אחד לכולם

לא נחלקו ב"ש וב"ה על מחיצות המגיעות לתקרה שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתקרה **שבית שמאי** אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה **ובית הלל** אומרים עירוב א' לכולן

מפתח

עירובין
עב:ב

מחלוקת תנאים

אם אדם אוסר על חבירו לטלטל מביתו לחצר, אם הוא שותף עם חבירו בבית שאינו דר בו (כגון מחסון)

ת"ר מי שיש לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצר חבירו הרי זה אין אוסר עליו (את) בית התבן (ואת) בית הבקר בית העצים ובית האוצרות הרי זה אוסר עליו **רבי יהודה** אומר אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד

מפתח

עירובין
עג:א

מחלוקת תנאים

מי שיש לו חמש נשים שגרות בחמש בתים עם חצר משותפת, אם מותר להן לטלטל מהבית לחצר

תנו רבנן מי שיש לו חמש נשים מקבלות פרס מבעליהן וחמשה עבדים מקבלין פרס מרביהן **רבי יהודה בן בתירה** מתיר בנשים ואוסר בעבדים **רבי יהודה בן בבא** מתיר בעבדים ואוסר בנשים

מפתח

עירובין
עג:ב

מחלוקת אמוראים

אם מבוי ניתר בלחי וקורה גם אם יש רק בית אחד וחצר אחת

אמר **רב** אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו **ושמואל** אמר אפילו בית אחד וחצר אחת **ורבי יוחנן** אמר אפילו חורבה

מפתח

עירובין
עה:ב

מחלוקת תנאים

חצר בתוך חצר ושכח לערב, אם הפנימית מותרת

תניא נמי הכי נתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד בין מן החיצונה ובין מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות דברי **רבי עקיבא וחכמים** אומרים בזו פנימית מותרת וחיצונה אסורה

מפתח

עירובין
עו:ב

מחלוקת אמוראים

אם בית שער של יחיד שמיא שער

אמר רב יהודה אמר **שמואל** ' בתים זה לפנים מזה פנימי נותן את עירובו ודיו **ור' יוחנן** אמר אפילו חיצון חיצון בית שער הוא חיצון של פנימי במאי קמיפלגי **מר סבר** בית שער דיחיד שמיא בית שער **ומ"ס** לא שמי' בית שער

מפתח

עירובין
עו:ב

מחלוקת אמוראים

כותל בין שתי חצרות שאין ברוחבו ארבע טפחים, אם מותר לטלטל בראש הכותל

כותל שבין ב' חצירות גבוה עשרה ורוחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבין אחד היו בראשו פירות אלו עולין מכאן ואוכלין ואלו עולין מכאן ואוכלין ובלבד שלא יורידו למטן נפרצה הכותל עד עשר אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח יותר מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים: **גמ'** אין בו ארבעה מאי אמר **רב** אויר שתי רשויות שולטת בו לא יזיז בו אפילו מלא נימא **ורבי יוחנן** אמר אלו מעלין מכאן ואוכלין ואלו מעלין מכאן ואוכלין

מפתח

עירובין
פ:א

מחלוקת אמוראים

אם שיתופי מבואות צריך לזכות

איתמר שיתופי מבואות **רב** אמר אין צריך לזכות **ושמואל** אמר צריך לזכות

מפתח

עירובין
פ:א

מחלוקת אמוראים

אם עירובי תחומין צריך לזכות

עירובי תחומין **רב** אמר צריך לזכות **ושמואל** אמר אין צריך לזכות

מפתח

עירובין
פ:ב

מחלוקת אמוראים

במה אפשר לערב עירוב חצרות

בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח דברי **ר"א רבי יהושע** אומר ככר הוא עירוב אפילו מאפה סאה והוא פרוסה אין מערבין בה ככר כאיסר והוא שלם מערבין בו

מפתח

עירובין
פ:א

מחלוקת תנאים

אם אפשר לתת מעות לחנוני או לנחתום כדי שיזכה לו עירוב

נותן אדם מעה לחנוני ולנחתום כדי שיזכה לו עירוב דברי **רבי אליעזר וחכמים** אומרים לא זכו לו מעותיו

מפתח

עירובין
פ:א

מחלוקת אמוראים

קטן שצריך לאמו יוצא בעירוב אמו ושאין צריך לאמו אין יוצא בעירוב אמו, איזהו קטן שצריך לאמו

קטן שצריך לאמו יוצא בעירוב אמו ושאין צריך לאמו אין יוצא בעירוב אמו ותנן נמי גבי סוכה כי האי גוונא קטן שאין צריך לאמו חייב בסוכה והוינן בה ואיזהו קטן שאין צריך לאמו אמרי דבי **ר' ינאי** כל שנפנה ואין אמו מקנחתו **ר"ש בן לקיש** אמר כל שניעור ואינו קורא אימא

מפתח

עירובין
פ:ב

מחלוקת תנאים

כמה שיעורו של העירוב

כמה הוא שיעורו מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד מזונו לחול ולא לשבת דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר לשבת ולא לחול וזה וזה מתכוונים להקל **ר' יוחנן בן ברוקה** אומר מככר בפונדיון מד' סאין בסלע **ר"ש** אומר שתי ידות לככר משלש לקב חצייה לבית המנוגע וחצי חצייה לפסול את הגוייה

מפתח

עירובין
פ:א

מחלוקת תנאים

כמה שיעור חצי פרס

דתניא כמה שיעור חצי פרס ב' ביצים חסר קימעא דברי **רבי יהודה רבי יוסי** אומר ב' ביצים שוחקות

מפתחעירובין
פג:א**מחלוקת תנאים****האם כביצה כולל את קליפתה**תניא **רבי נתן ורבי דוסא** אמרו כביצה שאמרו כמוה וכקליפתה **וחכ"א** כמוה בלא קליפתה**מפתח**עירובין
פה:ב**מחלוקת אמוראים****שני בתים משני צידי רשות הרבים, אם מותר לזרוק מזה לזה**איתמר שני בתים משני צידי רשות הרבים רבה בר רב הונא אמר **רב** אסור לזרוק מזה לזה **ושמואל** אמר מותר לזרוק מזה לזה**מפתח**עירובין
פה:ב**מחלוקת תנאים****מחסן ודירה שפתוחים לצד החצר ולבעל הדירה יש תפיסת יד (לשים חפציו) במחסן ששיך לשכנו, אם מותר לשכן להוציא חפצים לחצר בשבת****הנותן את עירובו** בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב והדר שם אינו אוסר עליו בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות הרי זה עירוב והדר שם אוסר **רבי יהודה** אומר אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית אינו אוסר**מפתח**עירובין
פז:א**מחלוקת תנאים****אם יש כותל על גבי המים, אם נחשב למחיצה****תנו רבנן** עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה עשו לה ביציאה ולא עשו לה בכניסה אין ממלאין הימנה בשבת אא"כ עשו לה מחיצה **ר' טפחים** ביציאה ובכניסה **ר' יהודה** אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה**מפתח**עירובין
פח:א**מחלוקת תנאים****אם יכול לשפוך מים ישירות לביב ברה"ר או ששופך לגג והמים יורדים לביב****ר"א בן יעקב** אומר ביב שהוא קמור ארבע אמות ברה"ר שופכים לתוכו מים בשבת **וחכ"א** אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפוך על פי הביב אבל שופך הוא לגג והמים יורדין לביב**מפתח**עירובין
פט:א**מחלוקת תנאים****אם כל גגות העיר רשות אחת או כל אחד רשות בפני עצמו**כל גגות העיר רשות אחת ובלבד שלא יהא גג גבוה **י' או נמוך י' דברי ר"מ וחכ"א** כל אחד ואחד רשות בפני עצמו **רבי שמעון** אומר אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית**מפתח**עירובין
צ:א**מחלוקת אמוראים****בספינה, אם מותר לטלטל בכולה או רק ד' אמות**איתמר ספינה **רב** אמר מותר לטלטל בכולה **ושמואל** אמר אין מטלטלין בה אלא בד' רב אמר מותר לטלטל בכולה דהא איכא מחיצתא ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות מחיצות להבריח מים עשויות**מפתח**עירובין
צ:ב**מחלוקת אמוראים****אכסדרה בגבעה, אם מותר לטלטל בכולה או רק ארבע אמות**דאיתמר אכסדרה בבקעה **רב** אמר מותר לטלטל בכולה **ושמואל** אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע**מפתח**עירובין
צג:א**מחלוקת תנאים****קרחת הכרם, כמה אמות היא**קרחת הכרם **ב"ש** אומרים כ"ד אמות **וב"ה** אומרים ט"ז אמה

מפתחעירובין
צג:א**מחלוקת תנאים****מחול הכרם, כמה אמות הוא**מחול הכרם **ב"ש** אומרים ט"ז אמה **וב"ה** אומרים י"ב אמה**מפתח**עירובין
צד:א**מחלוקת תנאים****חצר שנפרצה לרשות הרבים, אם מותר להכניס מרה"ר לתוכה או מתוכה לרה"ר**חצר שנפרצה לרשות הרבים המכניס מתוכה לרה"ר או מרה"ר לתוכה חייב דברי **רבי אליעזר וחכמים** אומרים מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה פטור מפני שהיא ככרמלית**מפתח**עירובין
צד:א**מחלוקת תנאים****אם צידי רשות הרבים כרשות הרבים**אימא על מקום מחיצה מחלוקת ואיבעית אימא בצידי רשות הרבים קמיפלגי **דרבי אליעזר** סבר צידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו **ורבנן** סברי צידי רשות הרבים לאו כרשות הרבים דמו**מפתח**עירובין
צד:א**מחלוקת תנאים****חצר שנפרצה לרה"ר משתי רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו, אם אסורין לאותה שבת**חצר שנפרצה לרה"ר משתי רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו וכן מבוי שנטלו קורותיו או לחייו מותרים באותו שבת ואסורין לעתיד לבא דברי **רבי יהודה רבי יוסי** אומר אם מותרין לאותו שבת מותרין לעתיד לבא ואם אסורין לעתיד לבא אסורין לאותו שבת**מפתח**עירובין
צד:א**מחלוקת תנאים****הבונה עלייה על גבי שני בתים וכן גשרים המפולשים, אם מותר לטלטל תחתיהן בשבת**הבונה עלייה על גבי שני בתים וכן גשרים המפולשים מטלטלין תחתיהן בשבת דברי **רבי יהודה וחכמים** אסורין**מפתח**עירובין
צד:א**מחלוקת תנאים****מצא תפילין ברשות הרבים, אם מותר להכניסן לרשות היחיד כדי להצילן זוג זוג או שנים שנים****המוצא תפילין** מכניסן זוג זוג **ר"ג** אומר שנים שנים בד"א בישנות אבל בחדשות פטור מצאן צבתים או כריכות מחשיך עליהן ומביאן**מפתח**עירובין
צד:ב**מחלוקת תנאים****אם מצוות צריכות כוונה**והכא בשבת זמן תפילין קמיפלגי **דת"ק** סבר שבת זמן תפילין הוא **ורבן גמליאל** סבר שבת לאו זמן תפילין הוא ואיבעית אימא דל"ע שבת זמן תפילין הוא והכא במצוות צריכות כוונה קמיפלגי **ת"ק** סבר לצאת בעי כוונה **ורבן גמליאל** סבר לא בעי כוונה**מפתח**עירובין
צד:א**מחלוקת תנאים****אם לעבור משום בל תוסיף צריך כוונה**והכא לעבור משום בל תוסיף קמיפלגי **דתנא קמא** סבר לעבור משום בל תוסיף לא בעי כוונה **ורבן גמליאל** סבר לעבור משום בל תוסיף בעי כוונה**מפתח**עירובין
צד:א**מחלוקת תנאים****אם מניחין תפילין בלילה**דתניא הניעור בלילה רצה חולץ רצה מניח דברי **רבי נתן יונתן הקיסוני** אומר אין מניחין תפילין בלילה מדלילה

מפתחעירובין
צו:ב**מחלוקת תנאים****מצא תפילין חדשות ברשות הרבים, אם מותר להכניסן לרשות היחיד**המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה אחד חדשות ואחד ישנות דברי **ר"מ רבי יהודה** אוסר בחדשות ומתיר בישנות**מפתח**עירובין
צט:ב**מחלוקת תנאים****אם מותר לשתות על הגת**דתנן שותין על הגת בין בחמין ובין בצונן ופטור דברי **רבי מאיר רבי אליעזר בר צדוק** מחייב **וחכ"א** על החמין חייב ועל הצונן פטור מפני שמחזיר את המותר**מפתח**עירובין
א:ק**מחלוקת אמוראים****שרשי אילן הבאין מלמעלה משלשה לתוך שלשה, אם מותר להשתמש בהן**איתמר שרשי אילן הבאין מלמעלה משלשה לתוך שלשה **רבה** אמר מותר להשתמש בהן **רב ששת** אמר אסור להשתמש בהן **רבה** אמר מותר להשתמש בהן דכל פחות מג' דארעא ארעא היא **רב ששת** אמר אסור להשתמש בהן דכיון דמכח איסור קאתי אסורין**מפתח**עירובין
א:ק**מחלוקת תנאים****אם דם הקורבנות נתערבו יחד, אם ינתנו על המזבח במתנה אחת**כתנאי הניתנין במתנה אחת שנתערבו בניתנין מתנה אחת ינתנו במתנה אחת מתן ד' במתן ד' ינתנו במתן ד' מתן ארבע במתן אחת **ר"א** אומר ינתנו במתן ד' **ור' יהושע** אומר ינתנו במתנה אחת**מפתח**פסחים
ב:א**מחלוקת תנאים****אם צריך לבדוק במרתף את שתי השורות על פני כל המרתף או את שתי השורות החיצוניות שהן העליונות**אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה ובמה אמרו ב' שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ **בית שמאי** אומרים ב' שורות על פני כל המרתף **ובית הלל** אומרים שתי שורות החיצוניות שהן העליונות**מפתח**פסחים
ב:ב**מחלוקת תנאים****מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה**מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה **ר' אליעזר בן יעקב** אומר משעת האור **רבי יהודה** אומר משעת הנץ החמה**מפתח**פסחים
ג:א**מחלוקת תנאים****אשה שהפילה ביום השמונים ואחת, אם צריכה להביא קורבן**המפלת אור לשמונים ואחד **בית שמאי** פוטרין מקרבן **ובית הלל** מחייבים**מפתח**פסחים
ג:א**מחלוקת תנאים****אם בערבית של מוצאי כיפור מתפלל שמונה עשרה או מעין שמונה עשרה**תא שמע **אור של יום** הכפורים מתפלל שבע ומתודה שחרית מתפלל שבע ומתודה במוסף מתפלל שבע ומתודה במנחה מתפלל שבע ומתודה בערבית מתפלל מעין שמונה עשר **ר' חנינא בן גמליאל** אומר משום אבותיו מתפלל שמונה עשר שלימות מפני שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת**מפתח**פסחים
ב:ב**מחלוקת תנאים****מתי סוף זמן אכילת חמץ בערב פסח**תנן התם **ר"מ** אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש **ר' יהודה** אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש דכולי עלמא מיהא חמץ משש שעות ולמעלה אסור

מפתחפסחים
א:ה**מחלוקת תנאים****מנין לומדים שמצות השבתת חמץ ב"ד**

תניא נמי הכי אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתים מערב יום טוב או אינו אלא ביום טוב עצמו ת"ל לא תשחט על חמץ דם זבחי לא תשחט את הפסח ועדיין חמץ קיים דברי **רבי ישמעאל רבי עקיבא** אומר אינו צריך הרי הוא אומר (שמות יב, טו) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתים וכתוב כל מלאכה לא (תעשו) ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה

מפתחפסחים
א:ו**מחלוקת תנאים****כמה ימים לפני הפסח שואלין ודורשין בהלכות פסח**

כדתניא **שואלין ודורשין** בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום **ר' שמעון בן גמליאל** אומר שתי שבתות

מפתחפסחים
א:ח**מחלוקת אמוראים****אם מותר להשתמש באבוקה לביעור חמץ**

ואמר **רבא** אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אמר **רב נחמן בר יצחק** זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין **רב זביד** אמר זה אורו לפניו זה אורו לאחוריו **רב פפא** אמר האי בעית והאי לא בעית **רבינא** אמר האי משך נהורא והאי מיקטף איקטופי

מפתחפסחים
א:ח**מחלוקת תנאים****מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת (כמחיצה) צריכה בדיקה**

דתנו **רבנן** חורי בית העליונים והתחתונים וגג היציע וגג המגדל ורפת בקר ולולין ומתבן ואוצרות יין ואוצרות שמן אין צריכין בדיקה **רשב"ג** אומר מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה

מפתחפסחים
א:ח**מחלוקת תנאים****חור שבין אדם לחבירו, אם זה בודק עד מקום שידו מגעת וזה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו או אינו צריך בדיקה**

ורמינהו **חור שבין אדם** לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת וזה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו **ר' שמעון בן גמליאל** אומר מטה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה

מפתחפסחים
ב:ב**מחלוקת אמוראים****אלו שתי שורות במרתף צריכות בדיקה**

אמר **רב יהודה** שתי שורות שאמרו מן הארץ ועד שמי קורה **ורבי יוחנן** אמר שורה אחת כמין גאם

מפתחפסחים
ב:ב**מחלוקת אמוראים****בית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות, אם התכוונו לעליונה ושלמטה הימנה או לעליונה ושלפנים הימנה**

בית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות: אמר **רב** עליונה ושלמטה הימנה **ושמואל** אמר עליונה ושלפנים הימנה

מפתחפסחים
א:י**מחלוקת תנאים****שנים שהלכו בני שבילים אחד טמא ואחד טהור ונשאלו בזה אחר זה באיזה שביל הלכו, אם טהורים או לא**

דתנן שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות **רבי יהודה** אומר אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורין שניהן בבת אחת טמאין **רבי יוסי** אומר בין כך ובין כך טמאין

מפתחפסחים
א:י**מחלוקת תנאים****שנים שהלכו בני שבילים ונשאל אחד עליו ועל חבירו, אם זה נחשב בזה אחר זה או בבת אחת**

אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן בבת אחת דברי הכל טמאין בזה אחר זה דברי הכל טהורין לא נחלקו אלא בבא להשאל עליו ועל חבירו **רבי יוסי** מדמי ליה לבת אחת **ורבי יהודה** מדמי ליה לזה אחר זה

מפתחפסחים
יא:**מחלוקת תנאים****אם אדם מסופק אם עבר בשדה שיש בה טומאת מת, אם הוא טמא או לא**

דתנן הנכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית ואמר אחד הלכתי במקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי באותה שדה ואם לא נכנסתי **ר"א** מטהר **וחכמים** מטמאין שהיה **ר"א** אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טומאה טמא

מפתחפסחים
יא:**מחלוקת תנאים****כל דבר שבחזקת טומאה, אם לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך הטומאה**

דתנן היה **ר"מ** אומר כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך הטומאה היכן היא **וחכמים** אומרים בודק עד שמגיע לסלע או לקרקע בתולה

מפתחפסחים
יא:**מחלוקת תנאים****אם בשדה שנאבד בה קבר הנכנס בה טמא או תבדק השדה כולה**

דתניא שדה שנאבד בה קבר הנכנס לתוכה טמא נמצא בה קבר הנכנס לתוכה טהור שאני אומר קבר שאבד הוא קבר שנמצא דברי **ר' רשב"ג** אומר תיבדק כל השדה כולה

מפתחפסחים
יא:**מחלוקת תנאים****הניח מנה ומצא מאתים, חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה או הכל חולין**

דתניא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי **ר' וחכ"א** הכל חולין הניח י' ומצא תשע היינו סיפא דתניא הניח מאתים ומצא מנה מונח ומנה מוטל דברי **ר' וחכ"א** הכל חולין

מפתחפסחים
יב:**מחלוקת תנאים****אם קרדום שאבד בבית הבית טמא**

דתניא **קרדום** שאבד בבית הבית טמא שאני אומר אדם טמא נכנס לשם ונטלו **רשב"ג** אומר הבית טהור

מפתחפסחים
יב:**מחלוקת תנאים****מתי בודקין את החמץ**

ר' יהודה אומר בודקין אור י"ד ובי"ד שחרית ובשעת הביעור **וחכ"א** לא בדק אור י"ד יבדוק בי"ד לא בדק בי"ד יבדוק בתוך המועד לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד ומה שמשייר יניחנו בצינעא כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו

מפתחפסחים
יב:**מחלוקת תנאים****אם שכח לבדוק לפני המועד בודקים בתוך המועד או חוששין שמא יבא לאכול את החמץ**

בהא קמיפלגי **מר סבר** מקמי איסורא אין בתר איסורא לא גזירה דילמא אתי למיכל מיניה **ורבנן** סברי לא גזרינן

מפתחפסחים
יב:**מחלוקת תנאים****משקרב העומר יוצאין ומוצאין שוקי ירושלים שהם מלאים קמח וקלי, אם היה זה ברצון חכמים**

והא תנן משקרב העומר יוצאין ומוצאין שוקי ירושלים שהם מלאים קמח וקלי שלא ברצון חכמים (הן עושין) דברי **ר"מ רבי יהודה** אומר ברצון חכמים היו עושין

מפתחפסחים
יא:**מחלוקת תנאים****אם אדם רשאי בערב שבת ליקוב שפורפרת של ביצה ולהניחה לצד הנר כדי שתהא מנטפת בשבת לתוך הנר**

והתנן **לא יקוב** אדם שפורפרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה בצד הנר בשביל שתהא מנטפת ואפי' היא של חרס **ור' יהודה** מתיר

מפתחפסחים
יא:א**מחלוקת תנאים****בכור בהמה טהורה שראוי לעלות על גבי המזבח, אם מותר להקיז לו דם או אסור שמא יטיל בו מום**

והתניא בכור שאחזו דם אפי' הוא מת אין מקיזין לו דם **דברי ר' יהודה וחכ"א** יקיז ובלבד שלא יטיל בו מום התם מתוך שאדם בהול על ממונו אמרינן אי שרית ליה במקום שאין עושין בו מום אתי למעבד במקום שעושין בו מום

מפתחפסחים
יא:ב**מחלוקת תנאים****אם מקרצפין בהמה ביום טוב**

והתנן **ר' יהודה** אומר אין (מקדרין) הבהמה ב"ט מפני שהוא עושה חבורה אבל מקרצפין **וחכ"א** אין מקדרין אף אין מקרצפין

מפתחפסחים
יא:ב**מחלוקת תנאים****מתי סוף זמן אכילת חמץ בערב פסח**

ר"מ אומר אוכלים כל חמש ושורפין בתחלת שש **רבי יהודה** אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש

מפתחפסחים
יא:ב**מחלוקת תנאים****מתי נאכלין חולין ותרומה ומתי נשרפין**

ועוד **א"ר יהודה** שתי חלות של תודה פסולות מונחות על גב האיציטבא כל זמן שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין **ר"ג** אומר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש

מפתחפסחים
יא:ב**מחלוקת תנאים****בקידוש החודש, אם אחד אומר בשלוש וחד אומר בחמש עדותן בטלה**

אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן בטלה דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר עדותן קיימת אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע עדותן בטלה שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב

מפתחפסחים
יא:ב**מחלוקת תנאים****אם אדם טועה בהערכת הזמן או לא**

אמר אביי כשתמצא לומר לדברי **רבי מאיר** אין אדם טועה ולא כלום לדברי **רבי יהודה** אדם טועה חצי שעה לדברי **ר"מ** אין אדם טועה ולא כלום מעשה כי הוה במיפק תרתי ומעייל תלת והא דקאמר שתים בסוף שתים והא דקאמר שלש בתחלת שלש לדברי **רבי יהודה** אדם טועה חצי שעה

מפתחפסחים
יא:ב**מחלוקת תנאים****אם אדם טועה במשהו או בשעה ומשהו**

אמר אביי כשתמצא לומר לדברי **רבי מאיר** אדם טועה משהו לדברי **רבי יהודה** אדם טועה שעה ומשהו לדברי **ר"מ** אדם טועה משהו מעשה כי הוה או בסוף שתים הוה או בתחלת שלש וחד מינייהו טועה משהו לדברי **רבי יהודה** אדם טועה שעה ומשהו מעשה כי הוה או בסוף שלש או בתחלת חמש

מפתחפסחים
יא:א**מחלוקת תנאים****אם אדם טועה בשעתים ומשהו או אף בשלוש שעות ומשהו**

אמר רבא לדברי **רבי מאיר** אדם טועה שתי שעות חסר משהו לדברי **רבי יהודה** אדם טועה שלש שעות חסר משהו לדברי **רבי מאיר** אדם טועה שתי שעות חסר משהו מעשה כי הוה או בתחלת שתים או בסוף שלש וחד מינייהו קטעי ב' שעות חסר משהו לדברי **רבי יהודה** אדם טועה שלש שעות חסר משהו מעשה כי הוה או בתחלת שלש או בסוף חמש וחד מינייהו קטעי שלש שעות חסר משהו

מפתחפסחים
יא:ב**מחלוקת תנאים****אם אוכלין כל ה' ושורפין בתחילת ו' או אוכלין כל ד' ושורפין בתחילת ו'**

תנן **ר"מ** אומר אוכלין כל ה' ושורפין בתחילת ו' **רבי יהודה** אומר אוכלין כל ד' ותולין כל ה' ושורפין בתחילת ו'

מפתחפסחים
יג:א**מחלוקת תנאים****המפקיד פירות אצל חברו אפילו הן אבודין, אם לא יגע בהן או מוכרן בבית דין משום השבת אבידה**דתנן **המפקיד פירות** אצל חברו אפילו הן אבודין לא יגע בהן **רשב"ג** אומר מוכרן בב"ד מפני השבת אבידה**מפתח**פסחים
יג:ב**מחלוקת תנאים****ממתי קדוש הלחם כשמביא קורבן**דתניא כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן זרק דמן לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן זרק דמן שלא לשמן לא קידש הלחם שחטן לשמן זרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש דברי **רבי רבי אלעזר בר"ש** אומר לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן וזרוק דמן לשמן**מפתח**פסחים
טו:א**מחלוקת תנאים****חבית של תרומה שנולד לה ספק טומאה, כיצד ינהג**דתנן חבית של תרומה שנולד לה ספק טומאה **רבי אליעזר** אומר אם היתה מונחת במקום התורפה יניחנה במקום המוצנע ואם היתה מגולה יכסנה **רבי יהושע** אומר אם היתה מונחת במקום המוצנע יניחנה במקום התורפה ואם היתה מכוסה יגלנה**מפתח**פסחים
טו:א**מחלוקת תנאים****חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ותחתונה חולין, אם יכול לטמא ביד את התרומה כדי להציל את החולין**דתנן חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ותחתונה חולין טמאין מודה ר"א ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר"א אומר תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד **רבי יהושע** אומר אף יטמאנה ביד**מפתח**פסחים
טו:ב**מחלוקת תנאים****אם הפיגול הנותר נשרפים יחד**הפיגול והנותר והטמא **בית שמאי** אומרים אין נשרפין כאחת **וב"ה** אומרים נשרפין כאחת**מפתח**פסחים
טו:ב**מחלוקת אמוראים****אם לא גזרו על ספק הרוקין או על ספק כלים**איתמר **ר' אלעזר ור' יוסי בר' חנינא** חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין שבירושלים וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים**מפתח**פסחים
כ:ב**מחלוקת תנאים****אם תרומות טמאות, תרומות תלויות ותרומות טהורות נשרפות יחד או כל אחת בפני עצמה**דתניא י"ד שחל להיות בשבת מבערין את הכל מפני השבת ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורות דברי **ר' מאיר רבי יוסי** אומר טהורה בפני עצמה ותלויה בפני עצמה וטמאה בפני עצמה**מפתח**פסחים
כ:ב**מחלוקת תנאים****אם תרומות תלויות ותרומות טמאות נשרפות יחד או כל אחת בפני עצמה**אמר ר"ש לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על הטהורה ועל הטמאה שאין שורפין על התלויה ועל הטהורה ששורפין על מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה **שר' אליעזר** אומר תשרף זו בעצמה וזו בעצמה **ור' יהושע** אומר שתיהן כאחת**מפתח**פסחים
כ:ב**מחלוקת תנאים****חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה, אם יגלנה או יכסנה**ורמינהו חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה **רבי אליעזר** אומר אם היתה מונחת במקום התורפה יניחנה במקום המוצנע ואם היתה מגולה יכסנה **רבי יהושע** אומר אם היתה מונח' במקום המוצנע יניחנה במקום התורפה ואם היתה מכוסה יגלנה

מפתחפסחים
כב:**מחלוקת תנאים****מה יעשה לחבית של תרומה שנטמאת**דתניא חבית של יין של תרומה שנטמאת **ב"ש** אומרים תשפך חבל **ובית הלל** אומרים תעשה זילוף**מפתח**פסחים
כא:**מחלוקת תנאים****אם ביעור חמץ אפשר רק בשריפה או יש גם דרך אחרת**כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות ומוכר לנכרי ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא יסיק בו תנור וכירים **ר' יהודה** אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה **וחכמים** אומרים אף מפרד זורה לרוח או מטיל לים**מפתח**פסחים
כא:**מחלוקת תנאים****אם את החמץ אוכלין כל חמש או אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש**דתנן **ר' מאיר** אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש **רבי יהודה** אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש**מפתח**פסחים
כא:**מחלוקת תנאים****אם מותר למכור לנכרי חמץ בערב פסח אם יודע שלא יאכלה קודם הפסח**דתניא **ב"ש** אומרים לא ימכור אדם חמצו לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח **וב"ה** אומרים כל שעה שמותר לאכול מותר למכור**מפתח**פסחים
כב:**מחלוקת תנאים****אם יש לאדם נבילה, אם צריך לתת אותה לגר תושב או יכול גם למכור לו**דתניא (**דברים יד, כא**) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו' אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה לגר במכירה מנין ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור לנכרי בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכור לנכרי נמצאת אומר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה דברי **ר' מאיר רבי יהודה** אומר דברים ככתבן לגר בנתינה ולנכרי במכירה**מפתח**פסחים
כב:**מחלוקת תנאים****אם כל איסורין שבתורה אסורין בהנאה**ל**רבי יהודה** דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה (**שמות כב, ל**) מלכלב תשליכון אותו ואתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה **ור' מאיר** אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה**מפתח**פסחים
כג:**מחלוקת תנאים****אם "ונטעתם" בין ליחיד בין לרבים או רק ליחיד**מאי טעמא **דתנא קמא** דכתיב ונטעתם ליחיד משמע לרבים לא משמע כתב רחמנא לכם להביא את הנטוע לרבים **ורבי יהודה** ונטעתם משמע בין לרבים בין ליחיד ולכם בין יחיד בין רבים**מפתח**פסחים
כג:**מחלוקת תנאים****מה לומדים מהפסוק "יעשה לכל מלאכה**לימא כתנאי (**ויקרא ז, כד**) יעשה לכל מלאכה מה ת"ל לכל מלאכה שיכול למלאכה גבוה יהא מותר למלאכת הדיוט יהא אסור תלמוד לומר לכל מלאכה דברי **רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא** אומר שיכול למלאכת הדיוט יהא טהור למלאכת גבוה יהא טמא תלמוד לומר לכל מלאכה ורבי יוסי הגלילי לטומאה ולטהרה לא איצטריך קרא כי איצטריך קרא לאיסור ולהיתר ורבי עקיבא איסור והיתר לא צריך קרא כי איצטריך קרא לטומאה ולטהרה

מפתחפסחים
כג:ב**מחלוקת תנאים****אם "לא תאכלו" שנאמר בבהמות הטמאות כולל איסור הנאה**

בהא קמיפלגי דר' יוסי הגלילי סבר לא תאכלו משמע בין איסור אכילה בין איסור הנאה וכי אתא קרא למישרייה לנבילה בהנאה הוא דאתא ורבי עקיבא סבר איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע

מפתחפסחים
כו:ב**מחלוקת תנאים****אפה פת בתנור שהסיקוה על קליפי עורלה, אם הפת אסורה או לא**

ת"ר תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת **רבי** אומר הפת אסורה **וחכמים** אומרים הפת מותרת בישלה על גבי גחלים דברי הכל מותר

מפתחפסחים
כו:ב**מחלוקת תנאים****שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה ואין בזה כדי להחמיץ ואין בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחמצו, אם אוסר את העיסה לעשותה תרומה**

דתנן שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה ואין בזה כדי להחמיץ ואין בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחמצו **רבי אליעזר** אומר אחר אחרון אני בא **וחכמים** אומרים בין שנפל איסור לכתחלה ובין שנפל איסור לבסוף לעולם אינו אוסר

מפתחפסחים
כז:א**מחלוקת תנאים****אם יכול לפדות את שווי העצים שאסורים בהנאה ולהשליחם לים המלח**

דתנן **נטל הימנה** עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת אסורין בהנאה נתערבה באחרות ואחרות באחרות כולן אסורין בהנאה **רבי אליעזר** אומר יוליך הנאה לים המלח

מפתחפסחים
כז:א**מחלוקת תנאים****תנור שהסיקו בקליפי ערלה, אם הפת שבתנור אסורה**

א"ר יהודה אמר שמואל תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת **רבי** אומר הפת מותרת **וחכמים** אומרים הפת אסורה

מפתחפסחים
לא:ל**מחלוקת אמוראים****אם קדירות (שבשלו בהן חמץ) ישברו**

אמר **רב** קדירות בפסח ישברו ואמאי לשהינהו אחר הפסח וליעבד בהו שלא במינן גזירה דילמא אתו למיעבד בהו במינן **ושמואל** אמר לא ישברו אבל משהי להו לאחר זמנו ועביד בהו בין במינן בין שלא במינן

מפתחפסחים
לב:ב**מחלוקת אמוראים****אם בעל חוב גובה למפרע**

איתמר בעל חוב **אביי** אמר למפרע הוא גובה **ורבא** אמר מכאן ולהבא הוא גובה

מפתחפסחים
לא:א**מחלוקת אמוראים****אם בעל חוב למפרע הוא גובה או מכאן ולהבא**

אביי אמר למפרע הוא גובה כיון דמטא זמניה ולא פרעיה איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא ברשותיה הוה קאי ושפיר אקדיש ושפיר זבין **ורבא** אמר מכאן ולהבא הוא גובה כיון דאילו הוה ליה זוזי הוה מסליק להו בזוזי אישתכח דהשתא קא קני

מפתחפסחים
לא:א**מחלוקת תנאים****אם ישראל שהלוה לנכרי על חמצו לאחר הפסח עובר על הנאה מחמץ שעבר עליו הפסח**

לימא כתנאי **ישראל שהלוה** לנכרי על חמצו לאחר הפסח אינו עובר משום **רבי מאיר** אמרו עובר מאי לאו בהא קמיפלגי **דמר** סבר למפרע הוא גובה **ומר** סבר מכאן ולהבא הוא גובה

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
לא:ב**אם בעל חוב קונה משכון מנכרי או לא**

מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר (דברים כד, יג) ולך תהיה צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון **ת"ק** סבר הני מילי ישראל מישראל הוא דקרינא ביה ולך תהיה צדקה אבל ישראל מנכרי לא קני **ור"מ** סבר קל וחומר ישראל מישראל קני ישראל מנכרי לא כל שכן אבל נכרי שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח דברי הכל עובר

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
לא:ב**אם חמץ שנפלה עליו מפולת נחשב למבוער**

חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער **רבן שמעון בן גמליאל** אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
לא:א**אם האוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומין ומדמי עצים או חייב**

כתנאי האוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומין ומדמי עצים דברי **רבי עקיבא רבי יוחנן בן נורי** מחייב

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
לא:א**אם אוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומים ומדמי עצים**

תניא אידך (ויקרא כב, יד) ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות קדש פרט לאוכל תרומת חמץ בפסח שפטור מן התשלומים ומדמי עצים דברי **ר' אליעזר בן יעקב ור"א** חסמא מחייב

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
לא:ב**אם האוכל תרומת חמץ בפסח משלם לפי דמים או לפי תרומה**

אמר אביי רבי אליעזר בן יעקב ורבי עקיבא ור' יוחנן בן נורי כולו סבירא להו חמץ בפסח אסור בהנאה ובהא פליגי **דרבי עקיבא** סבר לפי דמים משלם **ורבי יוחנן בן נורי** סבר לפי מדה משלם

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
לא:ב**שעור אכילת תרומה שיהיה חייב עליה בתשלום קרן וחומש, בכזית או בשוה פרוטה**

האוכל כזית תרומה משלם קרן וחומש **אבא שאול** אומר עד שיהא בו שוה פרוטה מ"ט דתנא קמא אמר קרא (ויקרא כב, יד) ואיש כי יאכל קדש בשגגה ואכילה בכזית ואבא שאול מאי טעמא אמר קרא ונתן ואין נתינה פחות משוה פרוטה ואידך נמי הא כתיב יאכל ההוא פרט למזיק הוא דאתא ותנא קמא הכתיב ונתן ההוא מיבעי ליה לדבר הראוי להיות קדש

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
לא:ג**הזיד במעילה, אם חייב מיתה**

הזיד במעילה **רבי** אומר במיתה **וחכמים** אומרים באזהרה מאי טעמא דרבי אמר רבי אבהו גמר חטא חטא מתרומה מה תרומה במיתה אף מעילה במיתה ומינה מה תרומה בכזית אף מעילה בכזית

מפתח**מחלוקת אמוראים**פסחים
לא:ד**אם היסח הדעת הוא פסול טומאה או פסול הגוף**

דאתמר היסח הדעת **רבי יוחנן** אמר פסול טומאה הוי **ורבי שמעון בן לקיש** אמר פסול הגוף הוי רבי יוחנן אמר פסול טומאה הוי שאם יבא אליהו ויטהרנה שומעין לו רבי שמעון בן לקיש אומר פסול הגוף הוי שאם יבא אליהו ויטהרנה אין שומעין לו

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
לא:ב**אם קורבן שנטמא קודם שנזרק דמו, דמו יזרק או לא**

איתיביה נטמא או שנפסל הבשר או שיצא חוץ לקלעים **רבי אליעזר** אומר יזרוק **רבי יהושע** אומר לא יזרוק ומודה רבי יהושע שאם זרק הורצה מאי נפסל לאו בהיסח הדעת

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
ל:א**אם יוצא אדם ידי חובה באכילת מצה שהיא מעשר שני בפסח**

ת"ר יכול יוצא אדם ידי חובתו במעשר שני בירושלים ת"ל (דברים טז, ג) לחם עוני מה שנאכל באנינות יצא זה שאינו נאכל באנינות אלא בשמחה דברי **ר' יוסי הגלילי רבי עקיבא** אומר מצות מצות ריבה אם כן מה ת"ל לחם עוני פרט לעיסה שנילושה ביין ושמן ודבש מאי טעמא דר' עקיבא מי כתיב לחם עוני עני כתיב ור' יוסי הגלילי מי קרינן עני עוני קרינן

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
ל:א**אם עיסה שלשה ביין או בשמן או בדבש בפסח מותרת להאכל**

התניא אין לשין עיסה בפסח ביין ושמן ודבש ואם לש **רבן גמליאל** אומר תשרף מיד **וחכמים** אומרים יאכל

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
ל:א**מנין לומדים שאין יוצאים ידי חובת אכילת מצה בערב פסח בביכורים**

תנו רבנן יכול יוצא אדם ידי חובתו בבכורים תלמוד לומר (שמות יב, כ) בכל מושבותיכם תאכלו מצות מצה הנאכלת בכל מושבותיכם יצאו בכורים שאין נאכלין בכל מושבותיכם אלא בירושלים דברי **רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא** אומר מצה ומרור מה מרור שאינו בכורים אף מצה שאינה בכורים אי מה מרור שאין במינו בכורים אף מצה שאין במינה בכורים

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
ל:ב**אם אופין פת עבה בפסח**

ת"ר אין אופין פת עבה (ביום טוב) בפסח דברי **בית שמאי ובית הלל** מתירין

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
ל:א**אם אופים פת עבה ביום טוב**

והאי תנא ביום טוב של פסח קאי תניא נמי הכי **בית שמאי** אומרים אין אופין פת עבה ביום טוב **ובית הלל** מתירין

מפתח**מחלוקת אמוראים**פסחים
ל:א**מה היא חלת המסרת, אם מעשה אלפס () או שעשאן בחמה**

ת"ר הסופגנין והדובשנין ואיסקריטין וחלת המסרת והמדומע פטורים מן החלה מאי חלת המסרת אמר **רבי יהושע בן לוי** זה חלוט של בעלי בתים אמר **ריש לקיש** הללו מעשה אילפס הן **ורבי יוחנן** אמר מעשה אילפס חייבין והללו שעשאן בחמה

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
ל:ב**מעיסה (מים רותחים על גבי קמח) והחליטה (קמח על גבי מים רותחים), אלו מהם חייבת בחלה**

מיתיבי המעיסה **בית שמאי** פוטריין **וב"ה** מחייבין החליטה **בית שמאי** מחייבין **ובית הלל** פוטריין איזהו המעיסה ואיזהו החליטה המעיסה קמח שעל גבי מוגלשין החליטה מוגלשין שעל גבי קמח

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
ל:ב**אם מעשה אלפס (כלי אידוי) שחזר ואפאו בתנור חייב בהפרשת חלה**

איכא בינייהו **תנא קמא** סבר מעשה אילפס חייבין **ור' יהודה** סבר מעשה אילפס פטורין לא דכולי עלמא מעשה אילפס פטורין והכא כגון שחזר ואפאו בתנור קא מיפלגי **דתנא קמא** סבר כיון שחזר ואפאו בתנור לחם קרינן ביה **ור' יהודה** סבר אין לחם אלא האפוי בתנור מעיקרא

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
ל:ב**אם עיסה של מעשר שני חייבת בחלה**

אמר רב אסי עיסה של מעשר שני לדברי **ר' מאיר** פטורה מן החלה לדברי **חכמים** חייבת בחלה

מפתחפסחים
לח:א**מחלוקת תנאים****אם יוצא ידי חובתו בפסח במצות של מעשר שני**מצות של מעשר שני לדברי **ר' מאיר** אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח לדברי **חכמים** יוצא בה ידי חובתו בפסח**מפתח**פסחים
לח:א**מחלוקת תנאים****אם יוצא ידי חובתו ביום טוב באתרוג של מעשר שני**אתרוג של מעשר שני לדברי **ר' מאיר** אין יוצא בו ידי חובתו ביום טוב לדברי **חכמים** אדם יוצא בו ידי חובתו ביום טוב**מפתח**פסחים
לח:א**מחלוקת תנאים****אם עיסה של מעשר שני פטורה מן החלה**עיסה של מעשר שני פטורה מן החלה דברי **ר"מ וחכמים** אומרים חייבת**מפתח**פסחים
לח:א**מחלוקת תנאים****אם אפשר לפדות את מה שפדה בכסף מעשר שני שנטמא****דתנן הלקוח בכסף** מעשר שני שנטמא יפדה **ר' יהודה** אומר יקבר**מפתח**פסחים
לח:ב**מחלוקת אמוראים****מאיזה פסוק לומדים שחלת תודה ורקיקי נזיר לא יוצא בהם ידי חובת אכילת מצה בפסח**חלת תודה ורקיקי נזיר וכו': מנה"מ אמר **רבה** דאמר קרא (שמות יב, יז) ושמרתם את המצות מצה המשתמרת לשם מצה יצתה זו שאין משתמרת לשם מצה אלא לשום זבח **רב יוסף** אמר אמר קרא (שמות יב, טו) שבעת ימים מצות תאכלו מצה הנאכלת לשבעת ימים יצתה זו שאינה נאכלת לשבעת ימים אלא ליום ולילה**מפתח**פסחים
לח:א**מחלוקת אמוראים****באלו ירקות יוצא אדם באכילת ירקות (מרור) בפסח**תני **בר קפרא** אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין ובתמכא בחרחלין בחרבינין ובחזרין **רב יהודה** אומר אף עולשי שדה ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת**מפתח**פסחים
לח:א**מחלוקת תנאים****באלו ירקות יוצא אדם באכילת ירקות (מרור) בפסח****תני דבי (ר') שמואל** אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בעולשין ובתמכא ובחרבינין ובחרגינין ובהרדופנין **ר' יהודה** אומר אף חזרת יולין וחזרת גלין כיוצא בהן **ר' אילעא** אומר משום **ר"א** אף ערקבלים**מפתח**פסחים
לט:א**מחלוקת תנאים****באלו ירקות יוצא אדם באכילת ירקות (מרור) בפסח****ר' יהודה** אומר כל שיש לו שרף **ר' יוחנן בן ברוקה** אומר כל שפניו מכסיפין **אחרים** אומרים [כל] ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין**מפתח**פסחים
לט:ב**מחלוקת תנאים****אם יוצאים במרור יבש**מיתבי יוצאין בהן ובקלח שלהן בין לחין בין יבשין דברי **ר' מאיר וחכ"א** לחין יוצאין בהן יבשין אין יוצאין בהן ושויין שיוצאין בהן כמושין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין

מפתחפסחים
מ:ב**מחלוקת תנאים****אם יוצאים בהן כמושין או לא**ת"ר **אין יוצאין** בהן כמושין משום **ר"א בר' צדוק** אמרו יוצאין בהן כמושין**מפתח**פסחים
מ:ב**מחלוקת אמוראים****קמח שנפל לתוכו דלף, אם בא לידי חימוץ או לא**תניא **רבי יוסי ברבי יהודה** אומר קמח שנפל לתוכו דלף אפילו כל היום כולו אינו בא לידי חימוץ אמר **רב פפא** והוא דעביד טיף להדי טיף**מפתח**פסחים
מ:א**מחלוקת תנאים****לתת (השרה במים) שעורין בפסח, אם רשאי להשרותן בחומץ כדי שלא יחמיצו**ת"ר **אין לותתין** שעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות **ר' יוסי** אומר שורן בחומץ וחומץ צומתן**מפתח**פסחים
מ:ב**מחלוקת תנאים****הרוצה למולל (להוסיף קמח לתבשיל לח) את הקדירה בפסח, אם יכול להוסיף את החומץ לפני שמוסיף את הקמח**תנו רבנן **אין מוללין** את הקדירה בפסח והרוצה שימלול נותן את הקמח ואח"כ נותן את החומץ **ויש אומרים** אף נותן את החומץ ואח"כ נותן את הקמח**מפתח**פסחים
מ:ב**מחלוקת תנאים****נתן קמח בתוך החרוסת מה יעשה****אין נותנין** קמח לתוך חרוסת או לתוך החרדל ואם נתן יאכל מיד **ורבי מאיר** אוסר אין מבשלין את הפסח לא במשקין ולא במי פירות אבל סכין ומטבילין אותו בהן מי תשמישו של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין**מפתח**פסחים
מ:ב**מחלוקת תנאים****נתן קמח לתוך החרדל מה יעשה**אמר רב כהנא מחלוקת לתוך החרדל אבל לתוך חרוסת דברי הכל ישרף מיד ותניא נמי הכי אין נותנין קמח לתוך החרוסת ואם נתן ישרף מיד לתוך החרדל **ר' מאיר** אומר ישרף מיד **וחכמים** אומרים יאכל מיד**מפתח**פסחים
מ:ב**מחלוקת אמוראים****אם אשה עברה ולשה בחמה, אם הפת מותרת**דרש רבא אשה לא תלוש בחמה ולא בחמי חמה ולא במים הגרופין מן המולייר ולא תגביה ידה מן התנור עד שתגמור את כל הפת (וצריך) שני כלים אחד שמקטפת בו ואחד שמצננת בו את ידה איבעיא להו עברה ולשה מהו **מר זוטרא** אמר מותר **רב אשי** אמר אסור**מפתח**פסחים
מ:א**מחלוקת תנאים****אם תכשיטי נשים שעשוי מחמץ עובר עניהם בפסח****ואלו עוברין** בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי חזמן של צבעים ועמילן של טבחים וקולן של סופרים **ר"א** אומר אף תכשיטי נשים זה הכלל כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת**מפתח**פסחים
מ:א**מחלוקת תנאים****אם עובר בלאו על תערובת חמץ**דתניא על חמץ דגן גמור ענוש כרת על עירובו בלאו דברי **ר' אליעזר וחכמים** אומרים על חמץ דגן גמור ענוש כרת על עירובו בלא כלום

מפתחפסחים
מו:א**מחלוקת תנאים****כיצד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט**

כיצד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט **ר"א** אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה **בן בתירא** אומר תטיל בצונן **א"ר יהושע** לא זה הוא חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה ובבל ימצא אלא מפרישתה ומניחתה עד הערב ואם החמיצה החמיצה

מפתחפסחים
מו:ב**מחלוקת תנאים****אם טובת הנאה ממון או לא**

לימא בטובת הנאה קמיפלגי **דר' אליעזר** סבר טובת הנאה ממון **ור' יהושע** סבר טובת הנאה אינה ממון לא דכולי עלמא סברי טובת הנאה אינה ממון

מפתחפסחים
מו:ב**מחלוקת תנאים****אם עובר על בל יראה על החלה שהשפריש (שהרי איננה שלו)**

והכא בהואיל קמיפלגי **דר' אליעזר** סבר אמרינן הואיל ואי בעי איתשיל עלה ממוניה הוא **ור' יהושע** סבר לא אמרינן הואיל

מפתחפסחים
מו:ב**מחלוקת אמוראים****האופה מיום טוב לחול, אם חייב מלקות או לא**

איתמר האופה מיום טוב לחול **רב חסדא** אמר לוקה **רבה** אמר אינו לוקה **רב חסדא** אמר לוקה לא אמרינן הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה **רבה** אמר אינו לוקה אמרינן הואיל אמר ליה רבה לרב חסדא לדידך דאמרת לא אמרינן הואיל היאך אופין מיום טוב לשבת

מפתחפסחים
מז:א**מחלוקת תנאים****אם חז"ל התירו שבות רחוקה**

בהא פליגי **מר סבר** שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו **ומר סבר** שבות רחוקה נמי התירו

מפתחפסחים
מח:א**מחלוקת תנאים****אם אומרים הואיל ויכול להחזירה לטבל על ידי שאלת חכם תהיה ברשותו או לא**

מחלוקת דר"א ורבי יהושע היא **דר"א** סבר אמרינן הואיל **ורבי יהושע** סבר לא אמרינן הואיל

מפתחפסחים
מח:א**מחלוקת תנאים****מהו שיעור עיסה בחיטין ובשעורין**

וכמה שיעור עיסה **רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה** אומר בחיטין קבין ובשעורין שלשת קבין ר' נתן אומר משום **ר"א** חילוף הדברים

מפתחפסחים
מח:ב**מחלוקת תנאים****אם ככרות שאפה בתנור תנור מצרפן לחיוב הפרשת חלה או הסל מצרפן**

תניא **ר' אליעזר** אומר הסל מצרפן **ר' יהושע** אומר תנור מצרפן **רבן שמעון בן גמליאל** אומר ככרות של בבל שנושכות זו מזו מצטרפות

מפתחפסחים
מח:ב**מחלוקת תנאים****אם שלוש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד**

רבן גמליאל אומר שלוש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו **וחכמים** אומרים שלוש נשים עוסקות בבצק כאחת אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה **ר' עקיבא** אומר לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין זה הכלל תפח תלטוש בצונן

מפתחפסחים
מח:ב**מחלוקת תנאים****אם שיאור שהחמיץ אבל לא לגמרי חייב כרת**שיאור ישרף והאוכלו פטור סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת איזהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה דברי **רבי יהודה וחכמים** אומרים זה וזה האוכלו חייב כרת ואיזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו**מפתח**פסחים
מח:ב**מחלוקת תנאים****איזהו שיאור שחייבים עליו כרת**תנו רבנן איזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו סידוק כקרני חגבים דברי **ר' מאיר וחכמים** אומרים איזהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה וזה האוכלו חייב כרת**מפתח**פסחים
מט:א**מחלוקת תנאים****ארבעה עשר שחל להיות בשבת מתי מבערין**ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת דברי **ר"מ וחכמים** אומרים בזמנו **ר"א בר צדוק** אומר תרומה מלפני השבת וחולין בזמנו**מפתח**פסחים
מט:א**מחלוקת תנאים****יצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש, עד כמה חוזר לשורפו**וכן מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש אם עבר צופים שורפו במקומו ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה ועד כמה הן חוזרין **ר"מ** אומר זה וזה בכביצה **ר' יהודה** אומר זה וזה בכזית **וחכמים** אומרים בשר קדש בכזית וחמץ בכביצה**מפתח**פסחים
מט:א**מחלוקת תנאים****אם סעודת אירוסין היא רשות או מצוה**דתניא סעודת אירוסין רשות דברי **ר' יהודה רבי יוסי** אומר מצוה**מפתח**פסחים
מט:ב**מחלוקת תנאים****אם חייב לברך באכילה שיש בה שביעה**הכא בסברא פליגי התם בקראי פליגי **רבי מאיר** סבר (דברים ת, י) ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית **ורבי יהודה** סבר ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה**מפתח**פסחים
מט:ב**מחלוקת תנאים****אם חזרתו (לשרוף בירושלים) בכביצה או בכזית**ואיזו זו בכביצה הכא בסברא פליגי **דרבי מאיר** סבר חזרתו כטומאתו מה טומאתו בכביצה אף חזרתו בכביצה **ור' יהודה** סבר חזרתו כאיסורו מה איסורו בכזית אף חזרתו בכזית**מפתח**פסחים
נא:**מחלוקת אמוראים****מהו יקרות וקפאון**מאי יקרות וקפאון **א"ר אלעזר** זה אור שיקר בעולם הזה וקפוי לעולם הבא **ר' יוחנן** אמר אלו נגעים ואהלות שיקרין הן בעוה"ז וקפויין הן לעולם הבא **ור' יהושע בן לוי** אמר אלו בני אדם שיקרין הן בעולם הזה וקפויין הן לעוה"ב**מפתח**פסחים
נא:**מחלוקת אמוראים****מהו מצלות הסוס****זכריה יד, כ**) ביום ההוא יהיה על מצלות הסוס קדש לה' מאי מצלות הסוס **א"ר יהושע בן לוי** עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים עד שהסוס רץ ומציל **ר' אלעזר** אמר כל מצילות שתולין לסוס בין עיניו יהיה קדש לה' **ור' יוחנן** אמר כל ביזה שבוזזין ישראל עד שעה שהסוס רץ ומציל יהיה קדש להשם

מפתחפסחים
נב:**מחלוקת תנאים****המוליך פירות שביעית ממקום שכלו (פירות שביעית) למקום שלא כלו, אם חייב לבער****המוליך פירות** שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו או ממקום שלא כלו למקום שכלו חייב לבער **ר' יהודה** אומר צא והבא לך אף אתה**מפתח**פסחים
נא:**מחלוקת תנאים****אם מותר לרחוץ במרחץ עם אביו ובעל אמו**כדתניא **עם הכל אדם** רוחץ חוץ מאביו וחמיו ובעל אמו ובעל אחותו **ור' יהודה** מתיר באביו מפני כבוד אביו והוא הדין לבעל אמו**מפתח**פסחים
נב:**מחלוקת תנאים****אם ספיחי כרוב (עלי הכרוב) שעלו על קלח הכרוב בשביעית אסורים או לא**דתניא **רבי שמעון** אומר כל הספיחים אסורין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירק השדה **וחכ"א** כל הספיחין אסורים**מפתח**פסחים
נב:**מחלוקת תנאים****אם גזרינן ספיחי כרוב אטו שאר ספיחים**במאי קא מיפליג **רבנן** סברי גזרינן ספיחי כרוב אטו שאר ספיחי דעלמא **ור"ש** סבר לא גזרינן ספיחי כרוב אטו ספיחי דעלמא**מפתח**פסחים
נב:**מחלוקת תנאים****עד מתי אוכלים תצמרין של שביעית**דתנן **אוכלין בתמרין** עד שיכלה האחרון שבצוער **רשב"ג** אומר אוכלין על של בין הכיפין ואין אוכלין על שבין השיצין**מפתח**פסחים
נב:**מחלוקת תנאים****פירות שיצאו מארץ ישראל, אם מתבערין בכל מקום או שיחזרו למקומן****ת"ר** פירות שיצאו מארץ ישראל לחוצה לארץ מתבערין בכל מקום שהן **רשב"א** אומר יחזרו למקומן ויתבערו משום שנאמר בארץ**מפתח**פסחים
נב:**מחלוקת תנאים****מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית**תנן מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית **ב"ש** אומרים כל האילנות משיוציאו **וב"ה** אומרים החרובין משישרשו והגפנים משיגרעו והזיתים משיניצו ושאר כל האילנות משיוציאו**מפתח**פסחים
נג:**מחלוקת תנאים****אם מותר למכור בארץ ישראל בהמה דקה שהירא שבורה****מקום שנהגו** למכור בהמה דקה לנכרים מוכרין מקום שלא נהגו למכור אין מוכרין ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה עגלים וסייחין שלמין ושבורין **ר' יהודה** מתיר בשבורה **בן בתירא** מתיר בסוס מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים אוכלין מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין**מפתח**פסחים
נד:**מחלוקת תנאים****אם רשאי אדם לעשות עצמו כתלמיד חכם כדי להבטל ממלאכתו בתשעה באב****מקום שנהגו** לעשות מלאכה בתשעה באב עושין מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה אין עושין ובכל מקום תלמידי חכמים בטלים **רשב"ג** אומר לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם

מפתח**מחלוקת תנאים**פסחים
נה:א**אם תלמידי חכמים בטלין ממלאכתן בתשעה באב (כשאחרים לא) אם חיישינן ליוהרא או לא**ובכל מקום ת"ח וכו': למימרא **דרשב"ג** סבר לא חיישינן ליוהרא **ורבנן** סברי חיישינן ליוהרא**מפתח****מחלוקת תנאים**פסחים
נה:א**אם יתן רשאי לקרא קריאת שמע לילה הראשון**דתנן **חתן אם ירצה** לקרות קרית שמע לילה הראשון קורא **רשב"ג** אמר לא כל הרוצה ליטול את השם יטול אמר ר' יוחנן מוחלת השיטה**מפתח****מחלוקת תנאים**פסחים
נה:א**אם מותר לעשות מלאכה בערבי פסחים****וחכמים** אומרים ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות ובגליל לא היו עושין כל עיקר הלילה **ב"ש** אוסרים **וב"ה** מתירין עד הנץ החמה**מפתח****מחלוקת תנאים**פסחים
נה:א**מי מותרים במלאכה בארבעה עשר בניסן****ר' מאיר** אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם לארבעה עשר גומרה בארבעה עשר אבל לא יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר אע"פ שיכול לגומרה **וחכמים** אומרים ג' אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות ואלו הן החייטין והספרים והכובסין **ר' יוסי בר יהודה** אומר אף רצענין**מפתח****מחלוקת אמוראים**פסחים
נה:ב**אם חוששים להפסד מועט או רק להפסד מרובה**במאי קמיפלגי **מר סבר** להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו **ומר סבר** להפסד מועט נמי חששו**מפתח****מחלוקת אמוראים**פסחים
נו:א**בקריאת שמע, אם מפסיקין מעט בין "היום" ל"על לבבך"**אמר **רב יהודה** אומרים (דברים ו, ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין **רבא** אמר מפסיקין היו אלא שהיו אומרים היום על לבבך דמשמע היום על לבבך ולא מחר על לבבך**מפתח****מחלוקת תנאים**פסחים
נו:א**אם היו מפסיקין אחרי פסוק של שמע**ת"ר כיצד היו כורכין את שמע אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין דברי **רבי מאיר רבי יהודה** אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד**מפתח****מחלוקת תנאים**פסחים
נו:ב**אם מותר לעלות לדקל בשבת כדי להוריד תמרים מן המכבדות (סלים שנופלים בהם תמרים שבשלו)**א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל מכבדות **דרבנן** סברי גזרינן שמא יעלה ויתלוש **ואנשי יריחו** סברי לא גזרינן שמא יעלה ויתלוש אבל בשל בין הכיפין דברי הכל מותר**מפתח****מחלוקת תנאים**פסחים
נו:ב**אם (תמרים) מוכן לעורבים מוכן לאדם ואינו מוקצה**א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל בין כיפין **דרבנן** סברי מוכן לעורבים לא הוי מוכן לאדם **ואנשי יריחו** סברי מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם אבל בשל מכבדות דברי הכל אסור גזרינן שמא יעלה ויתלוש

מפתחפסחים
נח:א**מחלוקת תנאים****אם סידורו (סדר זמן שחיטת התמיד בחול) בחול כסידורו בשבת או כסידורו בערב פסח**ת"ר כסידורו בחול כך סידורו בשבת דברי **ר' ישמעאל רבי עקיבא** אומר כסידורו בערב פסח**מפתח**פסחים
נח:ב**מחלוקת תנאים****אם גזרינן שבת אטו חול או לא**במאי קמיפלגי בגזרת נדבות ונדרים קמיפלגי **ר' ישמעאל** סבר גזרינן שבת אטו חול **ור' עקיבא** סבר לא גזרינן**מפתח**פסחים
טב:ב**מחלוקת אמוראים****שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה (חשב בעת זריקת הדם שיתכפרו בו ערלים), אם כשר או לא**שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה **רב חסדא** אמר פסול **רבה** אמר כשר רב חסדא אמר פסול יש מחשבת ערלים בזריקה **רבה** אמר כשר אין מחשבת ערלים בזריקה**מפתח**פסחים
טב:א**מחלוקת אמוראים****אם ערל הוא בר כפרה או לא**בהאי קרא קמיפלגי (**ויקרא א, ט**) ונרצה לו לכפר עליו ולא על חבירו **רבה** סבר חבירו דומיא דידיה מה הוא דבר כפרה אף חבירו דבר כפרה לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא **ורב חסדא** סבר האי ערל נמי כיון דבר חיובא הוא בר כפרה הוא [הואיל] דאי בעי מתקן נפשיה**מפתח**פסחים
טב:א**מחלוקת אמוראים****אם האופה מיום טוב לחול, לוקה**איתמר האופה מיו"ט לחול **רב חסדא** אמר לוקה **רבה** אמר אינו לוקה רבה אמר אינו לוקה אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה ולא לקי רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל**מפתח**פסחים
טב:ב**מחלוקת תנאים****הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשם פסח בזמנו, אם הקרבן כשר**הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשם פסח בזמנו **ר"א** פוסל **ורבי יהושע** מכשיר**מפתח**פסחים
טג:א**מחלוקת תנאים****אם השוחט את קורבן התמיד על החמץ (בזמן שהחמץ עדיין קיים ברשותו) חייב בלא תעשה****השוחט את הפסח** על החמץ עובר בלא תעשה **ר' יהודה** אומר אף התמיד **רבי שמעון** אומר הפסח בארבעה עשר לשמו חייב ושלא לשמו פטור ושאר כל הזבחים בין לשמן ובין שלא לשמן פטור ובמועד לשמו פטור שלא לשמו חייב ושאר כל הזבחים בין לשמן בין שלא לשמן חייב חוץ מן החטאת ששחטו שלא לשמה**מפתח**פסחים
טג:ב**מחלוקת אמוראים****אם חייב על "לא תשחט על חמץ..." כאשר אחד מבני החבורה אינו עמו בעזרה וברשותו חמץ**אמר **רבי שמעון בן לקיש** לעולם אינו חייב עד שיהא החמץ לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה ועד שיהא עמו בעזרה **ר' יוחנן** אמר אע"פ שאין עמו בעזרה**מפתח**פסחים
טג:ב**מחלוקת אמוראים****אם התראת ספק שמה התראה או לא**דאיתמר שבועה שאוכל ככר זו היום ועבר היום ולא אכלה ר' יוחנן ור"ש בן לקיש דאמרי תרווייהו אינו לוקה **רבי יוחנן** אמר אינו לוקה משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו אבל התראת ספק שמה התראה **ור"ש בן לקיש** אמר אינו לוקה משום דהוה ליה התראת ספק והתראת ספק לא שמה התראה אבל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו

מפתח

פסחים
עב:א

מחלוקת אמוראים

היו לו שני תינוקות אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, אם חייב חטאת

והתניא רבי חייא [מאבל ערב] א"ר מאיר לא נחלקו ר' אליעזר ורבי יהושע על שהיו לו שני תינוקות אחד למול ערב שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת דחייב על מה נחלקו על שהיו לו שני תינוקות אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת **ד"ר אליעזר** מחייב חטאת **ור' יהושע** פוטר

מפתח

פסחים
עב:ב

מחלוקת תנאים

היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, אם חייב בקרן וחומש

דתנן היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה **רבי אליעזר** מחייב קרן וחומש **ר' יהושע** פוטר

מפתח

פסחים
עב:ב

מחלוקת תנאים

היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, אם הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין או לא

דתנן **היה עומד** ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה כל הקרבנות כולן שהקריב על גבי המזבח פסולין **ור' יהושע** מכשיר

מפתח

פסחים
עב:א

מחלוקת תנאים

אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו, אם ימות או ימכר ויביא בדמיו עולה

דתנן אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה **ר' אליעזר** אומר ימות **ר' יהושע** אומר ימכר ויביא בדמיו עולה

מפתח

פסחים
עב:א

מחלוקת תנאים

כיצד צולין את הפסח

כיצד צולין את הפסח מביאין שפוד של רמון ותוחבו לתוך פיו עד בית נקובתו ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דברי **ר' יוסי הגלילי ר"ע** אומר כמין בישול הוא זה אלא תולין חוצה לו

מפתח

פסחים
עב:ב

מחלוקת אמוראים

חתיכת בשר שנייתה אדומה מחמת הדם שבה והניחה על גבי גחלים, אם כשרה או לא

האי אומצא דאסמיק חתכיה ומלחיה אפילו לקדרה שרי שפדיה בשפודא שרי מידב דייב אחתיה אגומרי פליגי בה רב אחא ורבינא **חד** אסר **וחד** שרי מאן דאסר מצמית צמית ומאן דשרי מישאב שאיב והלכתא מישאב שאיב

מפתח

פסחים
עב:ב

מחלוקת תנאים

הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית יין של תרומה, אם הפת אסורה לישראל משום תרומה

אמר רב מרי כתנאי הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית יין של תרומה **ר"מ** אוסר **ורבי יהודה** מתיר **ורבי יוסי** מתיר בשל חיטין ואוסר בשל שעורים מפני

מפתח

פסחים
עב:א

מחלוקת תנאים

אם הציץ מרצה רק כשעודיהו על מצחו של כהן גדול

דתניא ציץ בין שישנו על מצחו ובין שאינו על מצחו מרצה דברי **ר"ש רבי יהודה** אומר עודיהו על מצחו מרצה אין עודיהו על מצחו אינו מרצה

מפתח

פסחים
עב:א

מחלוקת אמוראים

אם הציץ מרצה על אכילות

דתניא **ר"א** אומר הציץ מרצה על אכילות **רבי יוסי** אומר אין הציץ מרצה על אכילות

מפתחפסחים
עז:ב**מחלוקת תנאים****נטמא בשר או שנפסל או שיצא חוץ לקלעים, אם יזרק או לא**דתניא נטמא בשר או שנפסל או שיצא חוץ לקלעים **ר"א** אומר יזרק **ר' יהושע** אומר לא יזרק**מפתח**פסחים
עח:א**מחלוקת תנאים****אם הציץ של כהן גדול מרצה על אכילות**דתניא **ר"א** אומר הציץ מרצה על אכילות **רבי יוסי** אומר אין הציץ מרצה על אכילות**מפתח**פסחים
עח:א**מחלוקת אמוראים****אם היו מזים (אפר פרה אדומה) כל שבעת הימים או רק ביום השלישי והשביעי**תניא אחד זה ואחד זה מזין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם דברי **רבי מאיר רבי יוסי** אומר אין מזין עליו אלא שלישי ושביעי בלבד**מפתח**פסחים
עט:א**מחלוקת אמוראים****היו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאים, אם זה נחשב לרוב או לא**איתמר הרי שהיו ישראל מחצה טהורין ומחצה טמאין **רב** אמר מחצה על מחצה כרוב **ורב כהנא** אמר מחצה על מחצה אינו כרוב **רב** אמר מחצה על מחצה כרוב הללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן **ור"כ** אמר מחצה על מחצה אינו כרוב טהורין עושין את הראשון וטמאין עושין את השני**מפתח**פסחים
פ:ב**מחלוקת תנאים****שבט אחד טמא ושאר שבטים טהורין, אם הטהורין יזבחו פסח בטומאה****ר"א בן מתיא** אומר אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה שנאמר (דברים טז, ה) לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך **רבי שמעון** אומר אפילו שבט אחד טמא ושאר כל השבטים טהורים הללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן מאי טעמא דרבי שמעון קסבר שבט אחד איקרי קהל **רבי יהודה** אומר אפילו שבט אחד טמא ושאר כל השבטים טהורין יעשו בטומאה שאין קרבן ציבור חלוק רבי יהודה סבר שבט אחד איקרי**מפתח**פסחים
פא:ב**מחלוקת תנאים****אם יש תשלומין לפסח הבא בטומאה**איתמר היו רובן טמאי מתים ומיעוטן זבין **רב הונא** אמר אין תשלומין לפסח הבא בטומאה **ורב אדא בר אבהו** אמר יש תשלומין לפסח הבא בטומאה נימא בהא קמיפלגי **דמאן דאמר** אין תשלומין לפסח הבא בטומאה קסבר טומאה דחוויה היא בציבור **ומ"ד** יש תשלומין לפסח הבא בטומאה קסבר טומאה הותרה בציבור**מפתח**פסחים
פב:א**מחלוקת תנאים****אם הפסח שנטמא ישרף בשישה עשר או מיד****הפסח שיצא** או שנטמא ישרף מיד נטמאו הבעלים או שמתו תעובר צורתו וישרף בששה עשר **ר' יוחנן בן ברוקה** אומר אף זה ישרף מיד לפי שאין לו אוכלין**מפתח**פסחים
פג:א**מחלוקת תנאים****היתה לו שעת הכושר ונפסל, אם יש בו שבירת עצם**רבי יעקב היא דתניא (שמות יב, מו) ועצם לא תשברו בו בו בכשר ולא בפסול **רבי יעקב** אומר היתה לו שעת הכושר ונפסל יש בו משום שבירת העצם לא היתה לו שעת הכושר אין בו משום שבירת העצם **ר"ש** אומר אחד זה ואחד זה אין בו משום שבירת העצם**מפתח**פסחים
פד:א**מחלוקת אמוראים****גידין שסופן להקשות, אם נמנין עליהן בפסח**איתמר גידין שסופן להקשות **רבי יוחנן** אמר נמנין עליהן בפסח **ריש לקיש** אמר אין נמנין עליהן בפסח **ר' יוחנן** אמר נמנין עליהן בתר השתא אזלינן **ריש לקיש** אמר אין נמנין עליהן בתר בסוף אזלינן

מפתחפסחים
ד:א**מחלוקת תנאים****הותר מן הבשר עד הבוקר, מה הסיבה שאינו לוקה**

דתניא (שמות יב, ז) לא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר וגו' בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקה דברי **רבי יהודה רבי יעקב** אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו

מפתחפסחים
ד:א**מחלוקת תנאים****ועצם לא תשברו בו, אם צריך שיהיה כשר או ראוי לאכילה**

ת"ר ועצם לא תשברו בו בו בכשר ולא בפסול **ר** אומר (שמות יב, מו) בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו כל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם ושאין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם מאי בנייהו **א"ר ירמיה** פסח הבא בטומאה איכא בנייהו **למ"ד** כשר האי פסול **למ"ד** ראוי לאכילה האי נמי ראוי לאכילה

מפתחפסחים
ד:ב**מחלוקת אמוראים****השורף עצמות והמחתך בגידין, מה הסיבה שאסור**

תניא אבל השורף בעצמות והמחתך בגידין אין בו משום שבירת העצם אלא מאי אית לך למימר **אביי** אמר משום פקע **רבא** אמר משום הפסד קדשים דקא מפסיד ליה בידים

מפתחפסחים
ד:ב**מחלוקת תנאים****אם יש שבירת עצם בבשר שאין עליו כזית במקום זה ויש עליו כזית בשר במקום אחר**

איתמר אבר שאין עליו כזית בשר במקום זה ויש עליו כזית בשר במקום אחר **רבי יוחנן** אמר יש בו משום שבירת העצם רבי **שמעון בן לקיש** אמר אין בו משום שבירת עצם

מפתחפסחים
ד:א**מחלוקת תנאים****אם יחיד יכול לאכול את הפסח בשני מקומות או רק החבורה יכולה**

דתניא (שמות יב, ז) על הבתים אשר יאכלו אותו בהם מלמד שהפסח נאכל בשתי חבורות יכול יהא האוכל אוכל בשתי מקומות תלמוד לומר (שמות יב, מו) בבית אחד יאכל מכאן אמרו השמש שאכל כזית בצד התנור אי פקח הוא ממלא כריסו ממנו ואם רצו בני חבורה לעשות עמו טובה באין ויושבין בצדו דברי **רבי יהודה רבי שמעון** אומר על הבתים אשר יאכלו אותו בהם מלמד שהאוכל אוכל בשתי מקומות

מפתחפסחים
ד:א**מחלוקת תנאים****מי שחציו עבד וחציו בן חורין, אם כופין את רבו לשחררו**

דתנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי **בית הלל בית שמאי** אומרים תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לישא שפחה אינו יכול שכבר חציו בן חורין לישא בת חורין אינו יכול שעדיין חציו עבד יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר (ישעיהו מה, יח) לא תוהו ברא לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו וחזור בית הלל להורות כבית שמאי

מפתחפסחים
ד:א**מחלוקת תנאים****אם נמנין עליו עד שישחט או עד שיזרק הדם**

לעולם נמנין עליו עד שיהיה בו כזית לכל אחד ואחד נמנין ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט **רבי שמעון** אומר עד שיזרק את הדם

מפתחפסחים
ד:א**מחלוקת תנאים****עד מתי יכולים להוסיף משפחה לשה, מחיותיה דשה (כל זמן שהשה חי) או מהויתיה דשה (כל זמן שלא נזרק דמו)**

אמר אביי מחלוקת לימשך **דרבנן** סברי (שמות יב, ד) מהיות משה מחיותיה דשה **ור"ש** סבר מהויתיה דשה אבל לימנות דברי הכל עד שישחט דאמר קרא (שמות יב, ד) במכסת נפשות והדר תכוסו

מפתחפסחים
צא:**מחלוקת תנאים****אם נמנין ומושכין את ידיהן ממנו (לשנות את המנויים) עד שישחט, או עד שיזרק הדם**תניא נמי הכי **נמנין ומושכין** את ידיהן ממנו עד שישחט **רבי שמעון** אומר נמנין עד שישחט ומושכין עד שיזרק הדם**מפתח**פסחים
צא:**מחלוקת תנאים****"אם ימעט הבית מהיות משה", מכדי אכילה או גם מכדי מקח**דתניא (שמות יב, ד) אם ימעט הבית מהיות משה **החייחו משה** מכדי אכילה ולא מכדי מקח **רבי** אומר אף מכדי מקח שאם אין לו ממנה אחר עמו על פסחו ועל חגיגתו ומעות שבידו חולין שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן**מפתח**פסחים
צא:**מחלוקת תנאים****אם מותר לקנות מצה ומרור מכסף ממעות קורבן פסח**כי פליגי במצה ומרור **רבנן** סברי הא אכילה אחריתי היא **ורבי** סבר כיון דהכשירו דפסח הוא כגופא דפסח דמי**מפתח**פסחים
צא:**מחלוקת תנאים****אם יכול במעות שקיבל לקורבן פסח (כשלקח עוד מנויים על הקורבן) יכול להתמש רק לצרכי קורבן הפסח או גם לדברים אחרים**וחד אמר במצה ומרור נמי כולי עלמא לא פליגי דכתיב (שמות יב, ח) על מצות ומרורים יאכלוהו דכיון דמכשירין דפסח נינהו כפסח דמי כי פליגי ליקח בו חלוק ליקח בו טלית **רבנן** סברי מהיות משה אמר רחמנא החייחו לשה **ורבי** סבר החיה עצמן משה**מפתח**פסחים
צא:**מחלוקת תנאים****אם שוחטין את הפסח על יחיד שיכול לאכול את הפסח**אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי **רבי יהודה ורבי יוסי** מתיר ואפילו חבורה של מאה שאינן יכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהן**מפתח**פסחים
צא:**מחלוקת תנאים****אם יחיד שיכול לאכול שוחטין עליו את הפסח**ת"ר מנין שאין שוחטין את הפסח על היחיד ת"ל (דברים טז, ה) לא תוכל לזבוח את הפסח באחד דברי **ר' יהודה ורבי יוסי** אומר יחיד ויכול לאכול שוחטין עליו עשרה ואין יכולין לאכול אין שוחטין עליהן**מפתח**פסחים
צא:ב**מחלוקת תנאים****אם אשה חייבת בפסח שני**אשה בראשון שוחטין עליה בפני עצמה ובשני עושין אותה טפילה לאחרים דברי **ר' יהודה רבי יוסי** אומר אשה בשני שוחטין עליה בפני עצמה ואין צ"ל בראשון **ר"ש** אומר אשה בראשון עושין אותה טפילה לאחרים בשני אין שוחטין עליה כל עיקר**מפתח**פסחים
צא:ב**מחלוקת תנאים****אם פסח ומצה ומרור בראשון חובה מכאן ואילך רשות או באנשים חובה ובנשים רשות**ת"ר **פסח ומצה ומרור** בראשון חובה מכאן ואילך רשות **ר' שמעון** אומר באנשים חובה ובנשים רשות**מפתח**פסחים
צא:**מחלוקת תנאים****אם גר שנתגייר בערב פסח יכול לאכול קרבן פסח מייד, או צריך לחכות שבעה ימים**אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים השומע על מת והמלקט לו עצמות טובל ואוכל בקדשים גר שנתגייר בע"פ **ב"ש** אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב **ור"ה** אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר

מפתחפסחים
צב:א**מחלוקת תנאים****אם ערל נכרי טובל ואוכל פסחו לערב**

א"ר יוחנן מחלוקת בערל נכרי **דב"ה** סברי גזירה שמא יטמא לשונה הבאה ויאמר אישתקד מי לא טבלתי ואכלתי עכשיו נמי אטבול ואוכל ולא ידע דאשתקד נכרי הוה ולא מקבל טומאה עכשיו ישראל ומקבל טומאה **וב"ש** סברי לא גזרינן אבל ערל ישראל דברי הכל טובל ואוכל את פסחו לערב ולא גזרינן ערל ישראל משום ערל נכרי

מפתחפסחים
צב:א**מחלוקת תנאים****אם גר שטבל אוכל את פסחו לערב**

אמר ר"ש בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על ערל ישראל שטובל ואוכל את פסחו לערב על מה נחלקו על ערל נכרי **שב"ש** אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב **וב"ה** אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר

מפתחפסחים
צב:ב**מחלוקת אמוראים****היה בדרך רחוקה ושחטו וזרקו עליו אם, הורצה או לא**

איתמר היה בדרך רחוקה ושחטו וזרקו עליו **רב נחמן** אמר הורצה **רב ששת** אמר לא הורצה **רב נחמן** אמר הורצה מיחס הוא דחס רחמנא עליו ואי עביד תבא עליו ברכה **ורב ששת** אמר לא הורצה מידחא דחיייה רחמנא כטמא

מפתחפסחים
צב:א**מחלוקת תנאים****ביטל קרבן פסח ראשון וגם פסח שני, אם חייב כרת על שניהם**

ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי **רבי רבי נתן** אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני **ר"ח בן עקיבא** אומר אף על הראשון אינו חייב כרת אא"כ לא עשה את השני

מפתחפסחים
צב:א**מחלוקת תנאים****אם גר שנתגייר וכן קטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני חייב לעשות פסח שני**

דתניא גר שנתגייר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי **רבי רבי נתן** אומר כל שזקוק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני במאי קמיפלגי **רבי** סבר שני רגל בפני עצמו הוא **רבי נתן** סבר שני תשלומין דראשון הוא

מפתחפסחים
צב:ב**מחלוקת תנאים****איזו היא דרך רחוקה לענין פסח שני**

איזו היא דרך רחוקה מן המודיעים ולחוץ וכמתה לכל רוח דברי **רבי עקיבא ר"א** אומר מאיסקופת העזרה ולחוץ אמר ליה רבי יוסי לפיכך נקוד על **(במדבר ט, י)** השם לומר לא מפני שרחוק ודאי אלא מאיסקופת העזרה ולחוץ

מפתחפסחים
צב:ב**מחלוקת תנאים****אם פסח שני דוחה את הטומאה (שעושה פסח שני גם אם נטמא שוב) או לא**

דתניא **דוחה את השבת** ואין דוחה את הטומאה **ר' יהודה** אומר אף דוחה את הטומאה מ"ט **דת"ק** מפני טומאה דחיתיו יחזור ויעשה בטומאה **ורבי יהודה** התורה חזרה עליו לעשותו בטהרה לא זכה יעשה בטומאה

מפתחפסחים
צב:ב**מחלוקת תנאים****אם פטור מכרת על ביאת מקדש**

הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורין מכרת **ור' אליעזר** פטור אף על ביאת מקדש

מפתחפסחים
צב:ב**מחלוקת אמוראים****אם הפסח שאבד ולקח אחר במקומו ונמצא הראשון קודם שחיתת הראשון או קודם חצות**

איתמר **רבה** אמר קודם שחיתה ולאחר שחיתה שנינו **רבי זירא** אמר קודם חצות ולאחר חצות שנינו

מפתחפסחים
צ:ב**מחלוקת תנאים****אם הפסח שאבד והפריש אחר במקומו ונמצא הראשון, מה יעשה**כתנאי **הפסח שנמצא** קודם שחיטה ירעה לאחר שחיטה יקרב **ר"א** אומר קודם חצות ירעה לאחר חצות יקרב**מפתח**פסחים
א:א**מחלוקת תנאים****הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה לפני שנתכפרו הבעלים, אם אחת תקרב והשני תמות**דתנן הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות אחת מהן תקרב ושניה תמות דברי **רבי וחכמים** אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים**מפתח**פסחים
ט:ב**מחלוקת תנאים****אם מותר לאכל בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה**דתניא לא יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה כדי שיכנס לשבת כשהוא תאוה דברי **רבי יהודה רבי יוסי** אומר אוכל והולך עד שתחשך**מפתח**פסחים
ק:א**מחלוקת תנאים****בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום, אם צריכים להפסיק לאכול ולברך ברכת המזון ולקדש**תנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום מביאין לו כוס של יין ואומר עליו קדושת היום ושני אומר עליו ברכת המזון דברי **רבי יהודה רבי יוסי** אומר אוכל והולך עד שתחשך**מפתח**פסחים
קג:א**מחלוקת תנאים****אם הסדר הוא נר ומזון בשמים והבדלה או נר ובשמים ומזון והבדלה**דתנן **בית שמאי** אומרים נר ומזון בשמים והבדלה **ובית הלל** אומרים נר ובשמים ומזון והבדלה**מפתח**פסחים
קז:א**מחלוקת תנאים****אם מקדשין על השכר (שאינו יין)**ת"ר אין מקדשין על השכר משום **ר' אלעזר בר רבי שמעון** אמרו מקדשין מטעמית יין כל שהוא **ר' יוסי בר יהודה** אומר מלא לוגמא**מפתח**פסחים
קיד:א**מחלוקת תנאים****אם מברך על היום ואחר כך מברך על היין, או מברך על היין ואחר כך מברך על היום**מזגו לו כוס ראשון **ב"ש** אומרים מברך על היום ואחר כך מברך על היין **וב"ה** אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום**מפתח**פסחים
קיד:א**מחלוקת תנאים****אם מברך על היום (קידוש היום) ואח"כ מברך על היין (בורא פרי הגפן), או להיפך**ת"ר דברים שבין ב"ש וב"ה בסעודה **ב"ש** אומרים מברך על היום ואח"כ מברך על היין מפני שהיום גורם ליין שיבא וכבר קידש היום ועדיין יין לא בא **וב"ה** אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על היום מפני שהיין גורם לקידוש שתאמר דבר אחר ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם**מפתח**פסחים
קיד:א**מחלוקת תנאים****אם טיבול המרור בחרוסת מצווה או לא**הביאו לפניו מטבל בחזרת עד שמגיע לפרפרת הפת הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת ושני תבשילין אע"פ שאין חרוסת מצוה **ר"א בן צדוק** אומר מצוה ובמקדש היו מביאין לפניו גופו של פסח

מפתחפסחים
קט"ב:**מחלוקת תנאים****עד היכן קורא את ההלל באגדה של פסח**

עד היכן הוא אומר **בש"א** עד אם הבנים שמחה **ובה"א** עד חלמיש למעינו מים וחותרם בגאולה **ר"ט** אומר אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים ולא היה חותרם **רבי עקיבא** אומר כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם (מן הפסחים ומן הזבחים) כו' עד בא"י גאל ישראל

מפתחפסחים
ק"א:**מחלוקת תנאים****כל שירות ותושבחות שאמר דוד בספר תהלים, אם אמרן כנגד עצמו או כנגד ציבור**

ת"ר כל שירות ותושבחות שאמר דוד בספר תהלים **ר"א** אומר כנגד עצמו אמרן **רבי יהושע** אומר כנגד ציבור אמרן **וחכ"א** יש מהן כנגד ציבור ויש מהן כנגד עצמו האמורות בלשון יחיד

מפתחפסחים
ק"ב:**מחלוקת תנאים****אם נרדמו מקצתן יאכלו את הפסח כשיקיצו**

ישנו מקצתן יאכלו כולן לא יאכלו **ר' יוסי** אומר נתנמנמו יאכלו נרדמו לא יאכלו הפסח אחר חצות מטמא את הידים הפגול והנותר מטמאין את הידים

מפתחפסחים
ק"ב:**מחלוקת אמוראים****אם הפיגול והנותר מטמאים בכזית או בכביצה**

הפיגול והנותר מטמא את הידים וכו': **רב הונא ורב חסדא** חד אמר משום חשדי כהונה וחד אמר משום עצלי כהונה חד אמר כזית וחד אמר כביצה

מפתחפסחים
קכ"א:**מחלוקת תנאים****אם בירך ברכת הפסח פטר גם את של זבח**

בירך ברכת הפסח פטר את של זבח בירך את של זבח לא פטר את של פסח דברי **רבי ישמעאל רבי עקיבא** אומר לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת זו

2	כללי הש"ס
21	אמרות חז"ל
46	גזירות חז"ל
51	תקנות חז"ל
53	אגדות חז"ל

כללי הש"ס

מפתח	להרחיק אדם מן העבירה	ברכות ב:א
	וכל הנאכלים ליום אחד מצוותן עד שיעלה עמוד השחר אם כן למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה	
מפתח	אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר	ברכות ב:ב
	חכמים אומרים משעה שהכהנים זכאין לאכול בתרומתן סימן לדבר צאת הכוכבים אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר ואנחנו עושים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים	
מפתח	יחיד ורבים הלכה כרבים	ברכות ט:א
	מעשה שבאו בניו וכו' ועד השתא לא שמייע להו הא דר"ג הכי קאמרי ליה רבנן פליגי עילוך יחיד ורבים הלכה כרבים	
מפתח	כדי להרחיק אדם מן העבירה	ברכות ט:א
	אמר להו רבנן כוותי סבירא להו וחייבין אתם והאי דקאמרי עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה	
מפתח	ברכות אין מעכבות זו את זו	ברכות יא:ב
	אמר ר' שמעון בן לקיש זאת אומרת ברכות אין מעכבות זו את זו אי אמרת בשלמא יוצר אור הוה אמרי היינו דברכות אין מעכבות זו את זו	
מפתח	כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה	ברכות יב:א
	כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה	
מפתח	הכל הולך אחר החתום	ברכות יב:א
	פתח במעריב ערבים וסיים ביוצר אור וסיים במעריב ערבים יצא כללו של דבר הכל הולך אחר החתום	
מפתח	כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה	ברכות יב:א
	אלא לר' יוחנן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה מאי איכא למימר	
מפתח	מצות צריכות כוונה	ברכות יג:א
	מצות צריכות כוונה	
מפתח	שב ואל תעשה	ברכות כ:א
	שב ואל תעשה	
מפתח	וכל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן	ברכות כ:ב
	וכל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן	
מפתח	הרהור לאו כדבור דמי	ברכות כ:ב
	ורב חסדא אמר הרהור לאו כדבור דמי דאי סלקא דעתך הרהור כדבור דמי יוציא בשפתיו	
מפתח	כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות	ברכות כ:ב
	ק"ש פשיטא מצות עשה שהזמן גרמא הוא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות	
מפתח	אין דברי תורה מקבלין טומאה	ברכות כב:א
	אין דברי תורה מקבלין טומאה	
מפתח	עבר יומו בטל קרבנו	ברכות כז:א
	דעבר יומו בטל קרבנו	

מעוֹת לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות	מפתח ברכות כז:א
מיתבי (קהלת א, טו) מעוֹת לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות מעוֹת לא יוכל לתקון זה שבטל ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית וחסרון לא יוכל להמנות זה שנמנו חביריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם	מפתח ברכות כח:א
מעלין בקדש ואין מורידין	מפתח ברכות כח:א
מעלין בקדש ואין מורידין	מפתח ברכות כח:א
כל דפריש מרובא פריש	מפתח ברכות כח:א
א"ל ר' יהושע מותר אתה לבא בקהל א"ל ר"ג והלא כבר נאמר (דברי הימים ב כג, יט) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' א"ל ר' יהושע וכי עמוני ומואב במקומן הן יושבין כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר (ישעיהו י, יג) ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד כאביר יושבים וכל דפריש מרובא פריש	מפתח ברכות לג:א
ברכה שאינה צריכה	מפתח ברכות לג:א
המבדיל בתפלה משובח יותר ממי שיבדיל על הכוס אלמא תפלה לחודה סגי והדר תני אם הבדיל בזו ובזו ינוחו לו ברכות על ראשו וכיון דנפיק ליה בחדא אפטר והויא ברכה שאינה צריכה	מפתח ברכות לד:ב
שלוחו של אדם כמותו	מפתח ברכות לו:א
המתפלל וטעה סימן רע לו ואם שליח צבור הוא סימן רע לשולחיו מפני ששלוחו של אדם כמותו	מפתח ברכות לו:א
כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ אבל בארץ לא	מפתח ברכות לז:א
כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ אבל בארץ לא	מפתח ברכות לז:א
יחיד ורבים הלכה כרבים	מפתח ברכות לז:א
אמר ליה רבן גמליאל עקיבא עד מתי אתה מכניס ראשך בין המחלוקת א"ל רבינו אע"פ שאתה אומר כן וחבריך אומרים כן למדתנו רבינו יחיד ורבים הלכה כרבים	מפתח ברכות לט:א
צריך שתכלה ברכה עם הפת	מפתח ברכות לט:א
דאמר ר' חייא צריך שתכלה ברכה עם הפת	מפתח ברכות מ:ב
כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו	מפתח ברכות מ:ב
ראה פת ואמר כמה נאה פת זו ברוך המקום שבראה יצא ראה תאנה ואמר כמה נאה תאנה זו ברוך המקום שבראה יצא דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו	מפתח ברכות מ:ב
כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה	מפתח ברכות מ:ב
והאמר רב כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה	מפתח ברכות מ:ב
אין לך דבר שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו	מפתח ברכות מ:ב
שאיין לך דבר שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו אלא פת הבאה בכסנין בלבד	מפתח ברכות מ:ב
דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעונים ברכה לא לפנייהם ולא לאחרייהם	מפתח ברכות מ:ב
אמר רב פפא הלכתא דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעונים ברכה לא לפנייהם ולא לאחרייהם ושלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעונים ברכה לפנייהם ואין טעונים ברכה לאחרייהם לאחר הסעודה טעונים ברכה בין לפנייהם בין לאחרייהם	מפתח ברכות מ:ב
איכא דעות	מפתח ברכות מ:ב
ת"ש נשים מזמנות לעצמן ועבדים מזמנים לעצמן נשים ועבדים וקטנים אם רצו לזמן אין מזמנין (והא נשים אפילו מאה) והא מאה נשי כתרי גברי דמיין וקתני נשים מזמנות לעצמן ועבדים מזמנין לעצמן שאני התם דאיכא דעות	מפתח ברכות מ:ב
משום פריצותא	מפתח ברכות מ:ב
א"ה אימא סיפא נשים ועבדים אם רצו לזמן אין מזמנין אמאי לא והא איכא דעות שאני התם משום פריצותא	מפתח ברכות מ:ב

<p>מפתח כל הברכות כולן פותח בהן בברוך</p>	<p>ברכות מו:א</p>
<p>כל הברכות כולן פותח בהן בברוך וחותרם בהן בברוך חוץ מברכת הפירות וברכת המצות וברכה הסמוכה לחברתה וברכה אחרונה שמע יש מהן שפותח בהן בברוך ואין חותרם בברוך</p>	
<p>מפתח מצוה הבאה בעבירה</p>	<p>ברכות מז:ב</p>
<p>מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה שחרר אין לא שחרר לא תרי אצטריכו שחרר חד ונפיק בחד והיכי עביד הכי והאמר רב יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעשה שנאמר (ויקרא כה, מו) לעולם בהם תעבודו לדבר מצוה שאני מצוה הבאה בעבירה היא מצוה דרבים</p>	
<p>מפתח אין עושין מצות חבילות חבילות</p>	<p>ברכות מט:א</p>
<p>וטעמא מאי אין חותמין בשתיים לפי שאיין עושין מצות חבילות חבילות</p>	
<p>מפתח כל ברכה שאין בה מלכות לא שמה ברכה</p>	<p>ברכות מט:א</p>
<p>כל ברכה שאין בה מלכות לא שמה ברכה</p>	
<p>מפתח תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם</p>	<p>ברכות נא:ב</p>
<p>ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם</p>	
<p>מפתח אין קטיגור נעשה סניגור</p>	<p>ברכות נט:א</p>
<p>שבשעה שהקב"ה בקש להביא מבול לעולם נטל שני כוכבים מכימה והביא מבול לעולם וכשבקש לסתמה נטל שני כוכבים מעיש וסתמה וליהדר לה אין הבור מתמלא מחוליתו אי נמי אין קטיגור נעשה סניגור וליברי לה תרי ככבי אחריני (קהלת א, ט) אין כל חדש תחת השמש</p>	
<p>מפתח כח דהתירא עדיף</p>	<p>ברכות ס:א</p>
<p>כח דהתירא עדיף</p>	
<p>מפתח בא להרגך השכם להרגו</p>	<p>ברכות סב:ב</p>
<p>אמר לו דוד לשאול מן התורה בן הריגה אתה שהרי רודף אתה והתורה אמרה בא להרגך השכם להרגו</p>	
<p>מפתח כל פטורי דשבת פטור אבל אסור</p>	<p>שבת ג:א</p>
<p>והאמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור</p>	
<p>מפתח ידו של אדם חשובה לו כד' על ד</p>	<p>שבת ה:א</p>
<p>ידו של אדם חשובה לו כד' על ד</p>	
<p>מפתח כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות</p>	<p>שבת ה:ב</p>
<p>ורבי היא דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות</p>	
<p>מפתח הלכה ואין מורין כן</p>	<p>שבת יב:ב</p>
<p>אמר רב הלכה ואין מורין כן ורבי ירמיה בר אבא אמר הלכה ומורין</p>	
<p>מפתח מפני הרגל עבירה</p>	<p>שבת יג:א</p>
<p>לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה</p>	
<p>מפתח אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר</p>	<p>שבת כ:א</p>
<p>רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר (יחזקאל טו, ד) את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה</p>	
<p>מפתח כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי נכרים</p>	<p>שבת כ:א</p>
<p>אמר רב אסי א"ר יוחנן כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי נכרים</p>	

מפתח	כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו ע"ג כירה	שבת כ:א
	תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו ע"ג כירה ואע"פ שאין גרופה וקטומה	
מפתח	מעלין בקדש ואין מורדין	שבת כ:ב
	וב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא ר' יוסי בר אבין ור' יוסי בר זבידא חד אמר טעמא דב"ש כנגד ימים הנכנסין וטעמא דב"ה כנגד ימים היוצאין וחד אמר טעמא דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורדין	
מפתח	שלא יהו מצות בזויות עליו	שבת כ:א
	אמר רב יהודה אמר רב אסי (אמר רב) אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי וכי נר קדושה יש בה מתקיף לה רב יוסף וכי דם קדושה יש בו דתניא (ויקרא יז, יג) ושפך וכסה במה ששפך יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהו מצות בזויות עליו ה"נ שלא יהו מצות בזויות עליו	
מפתח	הדלקה עושה מצוה	שבת כ:ב
	ת"ש דאמר רבא הדליקה בפנים והוציאה לא עשה כלום אא"ב הדלקה עושה מצוה הדלקה במקומו בעינן משום הכי לא עשה כלום	
מפתח	הדלקה עושה מצוה	שבת כ:א
	עשית שהיתה דולקת והולכת כל היום כולו למוצ"ש מכבה ומדליקה אי אמרת בשלמא הדלקה עושה מצוה שפיר	
מפתח	שאף הן היו באותו הנס	שבת כ:א
	דא"ר יהושע בן לוי נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס	
מפתח	משום פרסומי ניסא	שבת כ:ב
	בעי רבא נר חנוכה וקידוש היום מהו קידוש היום עדיף דתדיר או דילמא נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא בתר דאבעיא הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא	
מפתח	אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה	שבת כ:א
	עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה	
מפתח	מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר	שבת לז:ב
	אמר רב נחמן מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר כללא דמלתא כל דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו	
מפתח	כל מקום שאתה מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע	שבת לט:ב
	כל מקום שאתה מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע חוץ מקולי מטלניות שאף על פי שרבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל ור' עקיבא מכריע אין הלכה כדברי המכריע חדא דרבי עקיבא תלמיד הוא	
מפתח	יד סולדת בו אסור	שבת מ:ב
	יד סולדת בו אסור אין יד סולדת בו מותר	
מפתח	מלאכה שאינה צריכה	שבת מ:א
	במלאכה שאינה צריכה לגופה	
מפתח	מיגו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולי יומא	שבת מג:א
	כל בין השמשות מיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא	
מפתח	אדם בהול על מתו	שבת מג:ב
	שאדם בהול על מתו	
מפתח	מוקצה מחמת מיאוס	שבת מד:א
	מוקצה מחמת מיאוס אית ליה מוקצה מחמת איסור לית ליה	

מפתח	הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו	שבת מה:א
	הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו	
מפתח	הלכה כסתם משנה	שבת מו:א
	א"ר יוחנן הכי והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה	
מפתח	דבר שאין מתכוין	שבת מו:ב
	דבר שאין מתכוין מותר דתניא ר' שמעון אומר גורר אדם כסא מטה וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מיכוין גזר ר"ש מדרבנן כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דרבנן כי לא מיכוין שרי ר"ש לכתחילה	
מפתח	בסיס לדבר האסור	שבת מז:א
	אלא אמר רבא הנח לנר שמן ופתילה הואיל דנעשה בסיס לדבר האסור א"ר זירא א"ר אסי א"ר יוחנן אמר ר' חנינא אמר רבי רומנוס לי התיר רבי לטלטל מחתה באפרה	
מפתח	אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן	שבת מט:ב
	דתניא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן הם זרעו ואתם לא תזרעו הם קצרו ואתם לא תקצרו הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה ואתם לא תכניסו מרה"ר לרה"י הם הורידו את הקרשים מעגלה לקרקע ואתם לא תוציאו מרה"י לרה"ר	
מפתח	כל שהוא נאכל כמות שהוא חי אין בו משום	שבת נא:א
	כל שהוא נאכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי נכרים	
מפתח	כל הכלים יורדין לידי טומאתן	שבת נב:ב
	כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה	
מפתח	אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד	שבת ס:ב
	אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד	
מפתח	יחיד ורבים הלכה כרבים	שבת ס:ב
	אמר רב מתנה אין הלכה כר' אלעזר בר' שמעון פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים	
מפתח	כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות	שבת סב:א
	וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות	
מפתח	כל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות	שבת סב:א
	וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות	
מפתח	הלכה למשה מסיני	שבת סב:א
	ואמר אביי יו"ד של תפילין הלכה למשה מסיני	
מפתח	אין מקרא יוצא מידי פשוטו	שבת סג:א
	ואמרי לה אביי לרב יוסף מ"ט דר"א דאמר תכשיטין הן לו דכתיב (תהלים מה, ז) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך א"ל רב כהנא למר בריה דרב הונא האי בדברי תורה כתיב א"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו	
מפתח	כל שאסרו חכמים לצאת בו לרה"ר אסור לצאת בו לחצר חוץ מכבול ופאה נכרית	שבת סד:ב
	אמר רב כל שאסרו חכמים לצאת בו לרה"ר אסור לצאת בו לחצר חוץ מכבול ופאה נכרית	
מפתח	כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור	שבת סד:ב
	אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור	

<p>משום דרכי האמורי יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה דברי ר"מ וחכמים אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי</p>	<p>מפתח שבת ז:א</p>
<p>כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי</p>	<p>מפתח שבת ז:א</p>
<p>כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת</p>	<p>מפתח שבת ז:ב</p>
<p>היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת</p>	<p>מפתח שבת ז:ב</p>
<p>היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל</p>	<p>מפתח שבת ז:ב</p>
<p>גדול עונשו של מעשר יותר משל פיאה ולבר קפרא דתני כלל גדול במעשר גדול עונשו של מעשר יותר משל פיאה דאילו מעשר איתא בתאנה וירק ואילו פיאה ליתא בתאנה וירק</p>	<p>מפתח שבת א:סח</p>
<p>כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ ולקטנתו כאחת ומכניסו לקיום חייב בפיאה כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ ולקטנתו כאחת ומכניסו לקיום חייב בפיאה אוכל למעוטי ספיחי סטיס וקוצה ונשמר למעוטי הפקר וגידולו מן הארץ למעוטי כמיהין ופטריות ולקטנתו כאחת למעוטי תאנה ומכניסו לקיום למעוטי ירק</p>	<p>מפתח שבת א:סח</p>
<p>כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ חייב במעשר כלל אמרו במעשר כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ חייב במעשר ואילו לקטנתו כאחת ומכניסו לקיום לא תנן</p>	<p>מפתח שבת א:סח</p>
<p>היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת</p>	<p>מפתח שבת א:סח</p>
<p>היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל מלאכה ומלאכה היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל מלאכה ומלאכה</p>	<p>מפתח שבת ז:ב</p>
<p>חומר שבת משאר מצות וחומר שאר מצות משבת חומר שבת משאר מצות וחומר שאר מצות משבת חומר שבת משאר מצות שהשבת עשה שתיים בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת מה שאין כן בשאר מצות וחומר שאר מצות משבת שבשאר מצות שגג בלא מתכוין חייב מה שאין כן בשבת</p>	<p>מפתח שבת ע:ב</p>
<p>מלאכה שאינה צריכה ואפילו לרבי יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה</p>	<p>מפתח שבת עג:ב</p>
<p>פסיק רישא ולא ימות פסיק רישא ולא ימות</p>	<p>מפתח שבת א:עה</p>
<p>כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש רבה ור' זירא דאמרי תרוייהו כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש</p>	<p>מפתח שבת עה:ב</p>
<p>כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא אזור רבנן בתר דשכיחא לקולא ושכיחא אזור רבנן בתר דשכיחא לחומרא</p>	<p>מפתח שבת עה:א</p>

מפתח	הלכה למשה מסיני
שבת ט:ב	הלכה למשה מסיני תפילין על הקלף ומזוזה על דוכסוסטוס
מפתח	אין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה
שבת ט:ב	תפילין שבלו וספר תורה שבלה אין עושין מהן מזוזה לפי שאיין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה
מפתח	אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר
שבת פב:א	חרס כדי ליתן בין פצים לחברו דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר כדי לחתות בו את האור רבי יוסי אומר כדי לקבל בו רביעית אמר רבי מאיר אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר (ישעיהו ל, יד) לא ימצא במכיתתו חרש לחתות אש מיקוד
מפתח	כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה
שבת צא:א	כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה
מפתח	כל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו
שבת צא:א	כל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו והוכשר לזה והצניעו ובא אחר והוציא נתחייב זה במחשבתו של זה
מפתח	חי נושא את עצמו
שבת צד:א	אמר רבא אפילו תימא רבנן ע"כ לא פליגי רבנן עליה דרבי נתן אלא בבהמה חיה ועוף דמשרבטי נפשייהו אבל אדם חי דנושא את עצמו אפילו רבנן מודו
מפתח	כל פחות מג' כלבוד דמי
שבת צז:א	דאמור רבנן כל פחות מג' כלבוד דמי אמר ליה לפי שאי אפשר לה לרשות הרבים שתילקט במלקט וברהיטני אי הכי ג' נמי ותו הא דתנן. המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם הן גבוהין מן הארץ שלשה טפחים פסולה הא פחות מג' כשרה
מפתח	דרך רה"ר שש עשרה אמה
שבת צט:א	דקי"ל דרך רה"ר שש עשרה אמה
מפתח	אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה
שבת קד:א	ויקרא כז, לד אלה המצות שאיין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה
מפתח	אין מביאין ראייה מן השוטים
שבת קד:ב	תניא אמר להן רבי אליעזר לחכמים והלא בן סטודא הוציא כשפים ממצרים בסריטה שעל בשרו אמרו לו שוטה היה ואין מביאין ראייה מן השוטים
מפתח	מלאכה שאין צריכה לגופה חייב עליה
שבת קה:ב	ר' יהודה דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה חייב עליה
מפתח	כל פטורי דשבת פטור אבל אסור
שבת קז:א	אמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר
מפתח	מלאכה שאין צריכה לגופה פטור
שבת קז:ב	מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה איכא דמתני לה אהא המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב אם להוציא ממנה לחה פטור
מפתח	הלכה למשה מסיני
שבת קח:א	הלכה למשה מסיני שהתפילין נכרכות בשערן ונתפרות בגידן
מפתח	חפצין אסורים חפצי שמים מותרין
שבת קיג:א	ממצוא חפצן חפצין אסורין חפצי שמים מותרין

<p>מפתח כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו</p> <p>כלל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו</p>	<p>שבת קי"ג:א</p>
<p>מפתח דבור אסור הרהור מותר</p> <p>ודבר דבר שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול דבור אסור הרהור מותר</p>	<p>שבת קי"ג:ב</p>
<p>מפתח בסיס לדבר המותר</p> <p>נעשה בסיס לדבר המותר הכא נעשה בסיס לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מצילין תיק של ספר עם הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר מי דמי התם נעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר</p>	<p>שבת קי"ז:א</p>
<p>מפתח בסיס לדבר האסור</p> <p>נעשה בסיס לדבר המותר הכא נעשה בסיס לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מצילין תיק של ספר עם הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר מי דמי התם נעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר</p>	<p>שבת קי"ז:א</p>
<p>מפתח צער בעלי חיים</p> <p>קאמר רבי יהושע התם משום דאיכא צער בעלי חיים אבל הכא דליכא צער בעלי חיים לא</p>	<p>שבת קי"ז:ב</p>
<p>מפתח פסיק רישא ולא ימות</p> <p>מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות</p>	<p>שבת קכ"ב</p>
<p>מפתח אדם בהול על ממונו</p> <p>מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לכבווי</p>	<p>שבת קכ"ב</p>
<p>מפתח בסיס לדבר האסור</p> <p>ת"ר נר שעל גבי טבלא מנער את הטבלא והיא נופלת ואם כבתה אמרי דבי רבי ינאי לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור</p>	<p>שבת קכ"ב</p>
<p>מפתח מפני ששבתתו עליהן</p> <p>נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה: אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו מפני ששבתתו עליהן</p>	<p>שבת קכ"א:א</p>
<p>מפתח מפני ששבתתו עליהן</p> <p>נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין שבתתו עליהן אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו מפני ששבתתו עליהן</p>	<p>שבת קכ"א:א</p>
<p>מפתח מלאכה שאין צריכה לגופה חייב עליה</p> <p>אילימא ר' יהודה הא אמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה</p>	<p>שבת קכ"א:ב</p>
<p>מפתח דבר שמלאכתו לאיסור</p> <p>אמר רב יהודה קורנס של אגוזין לפצע בו את האגוזין אבל של נפחין לא קסבר דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו אסור</p>	<p>שבת קכ"ב:ב</p>
<p>מפתח טלטול מן הצד לא שמיה טלטול</p> <p>אמר רב נחמן הלכה כר"א בן תדאי למימרא דסבר רב נחמן טלטול מן הצד לא שמיה טלטול</p>	<p>שבת קכ"ג:א</p>
<p>מפתח דבר שמלאכתו להיתר</p> <p>התירו וחזרו והתירו וחזרו והתירו עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן מסר הגדול ויתד של מחרישה מאי התירו וחזרו והתירו וחזרו והתירו אמר אביי התירו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו וחזרו והתירו דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו וחזרו והתירו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא</p>	<p>שבת קכ"ג:ב</p>
<p>מפתח אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד</p> <p>אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד</p>	<p>שבת קכ"ד:א</p>

<p>מפתח דבר שמלאכתו להיתר</p>	<p>שבת קכד:א</p>
<p>אמר רבה לצורך דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו שלא לצורך דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא</p>	
<p>מפתח דבר שמלאכתו לאיסור</p>	<p>שבת קכד:א</p>
<p>אמר רבה לצורך דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו שלא לצורך דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא</p>	
<p>מפתח ספק נפשות להקל</p>	<p>שבת קכט:א</p>
<p>א"ל רבינא למרימר מר זוטרא מתני לקולא ורב אשי מתני לחומרא הלכתא כמאן א"ל הלכה כמר זוטרא ספק נפשות להקל</p>	
<p>מפתח דבר שאין בו סכנה אומר לנכרי ועושה</p>	<p>שבת קכט:א</p>
<p>רב המנונא דבר שאין בו סכנה אומר לנכרי ועושה</p>	
<p>מפתח משום חבובי מצוה</p>	<p>שבת קלא:א</p>
<p>רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו ע"פ עדים ועוד אמר ר"א כורתים עצים לעשות פחמין לעשות (כלי) ברזל (כלל) אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת (ומילה) שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת: גמ' איבעיא להו טעמא דר"א משום חבובי מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא מינה לאתוויי מכוסה ע"פ עדים אי אמרת משום חבובי מצוה מגולה אין מכוסה לא אלא אי אמרת משום חשדא אפי' מכוסה שפיר דמי</p>	
<p>מפתח משום חשדא</p>	<p>שבת קלא:א</p>
<p>רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו ע"פ עדים ועוד אמר ר"א כורתים עצים לעשות פחמין לעשות (כלי) ברזל (כלל) אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת (ומילה) שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת: גמ' איבעיא להו טעמא דר"א משום חבובי מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא מינה לאתוויי מכוסה ע"פ עדים אי אמרת משום חבובי מצוה מגולה אין מכוסה לא אלא אי אמרת משום חשדא אפי' מכוסה שפיר דמי</p>	
<p>מפתח יחיד ורבים הלכה כרבים</p>	<p>שבת קלב:ב</p>
<p>יחיד ורבים הלכה כרבים</p>	
<p>מפתח מכשירי מצוה דוחין את השבת</p>	<p>שבת קלא:א</p>
<p>מכשירי מצוה דוחין את השבת שהרי שתי הלחם חובת היום הן ולא למדן ר"א אלא מגזירה שוה דתניא ר' אליעזר אומר מניין למכשירי שתי הלחם שדוחין את השבת נאמרה הבאה בעומר ונאמרה הבאה בשתי הלחם מה הבאה האמורה בעומר מכשירין דוחין את השבת אף הבאה האמורה בשתי הלחם מכשירין דוחין את השבת</p>	
<p>מפתח אין דנין ק"ו מהלכה</p>	<p>שבת קלב:א</p>
<p>והתניא אמר לו רבי אלעזר (בן עזריה) עקיבא עצם כשעורה מטמא הלכה ורביעית דם קל וחומר ואין דנין קל וחומר מהלכה</p>	
<p>מפתח אתי עשה ודחי לא תעשה</p>	<p>שבת קלב:ב</p>
<p>מ"ט דאתי עשה ודחי לא תעשה</p>	
<p>מפתח אין עשה דוחה לא תעשה ועשה</p>	<p>שבת קלג:א</p>
<p>ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה</p>	
<p>מפתח כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת</p>	<p>שבת קלג:א</p>
<p>כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת</p>	
<p>מפתח כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה</p>	<p>שבת קלג:א</p>
<p>דאמר ר"ש בן לקיש כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה דליכא אחר</p>	
<p>מפתח אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר</p>	<p>שבת קלד:ב</p>
<p>ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים</p>	

מפתיח	מפני הסכנה	שבת קל"א: א
	ספק בן ז' ספק בן ח' אין מחללין עליו את השבת בן שמונה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו אבל אמו שוחה ומניקתו מפני הסכנה	
מפתיח	אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד	שבת קל"ב: ב
	שר"א אומר אין מוסיפין ב"ט ואין צ"ל בשבת וכו"א מוסיפין בשבת ואין צ"ל ביום טוב ר"א סבר לה כרבי יהודה דתניא אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש אימר דשמעינן ליה לר' יהודה במכשירין שאי אפשר לעשותם מערב יום טוב במכשירין שאפשר לעשותם מערב יו"ט	
מפתיח	כל המיקל בארץ הלכה כמותו	שבת קל"ט: א
	כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו"ל	
מפתיח	טלטול מן הצד לא שמיה טלטול	שבת קמ"א: א
	הקש שע"ג המטה לא ינענעו בידו אבל מנענעו בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין מנענעו בידו ש"מ טלטול מן הצד לא שמיה טלטול	
מפתיח	חי נושא את עצמו	שבת קמ"ב: ב
	סבירא ליה דאמר חי נושא את עצמו וליבטל כיס לגבי תינוק מי לא תנן את החי במטה פטור	
מפתיח	דבר שמלאכתו לאיסור	שבת קמ"ב: ב
	הניחא לרבא דאמר דבר שמלאכתו לאיסור בין לצורך גופו בין לצורך מקומו מותר	
מפתיח	דבר שמלאכתו לאיסור	שבת קמ"ב: ב
	לאביי דאמר דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מותר לצורך מקומו אסור שפיר	
מפתיח	בסיס לדבר האסור	שבת קמ"ב: ב
	אמר רב הונא אמר רב לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור	
מפתיח	דכל היכא דאיכא איסורא והיתרא	שבת קמ"ב: ב
	דכל היכא דאיכא איסורא והיתרא בהיתרא טרחינן באיסורא לא טרחינן	
מפתיח	כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין	שבת קמ"ב: ב
	אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור תנן שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם תנאי היא דתניא שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם ר"א ור"ש אוסרין	
מפתיח	הלכה כסתם משנה	שבת קמ"ז: ב
	והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן ונסתפג אפילו בעשר אלונטיות לא יביאם בידו	
מפתיח	מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין	שבת קמ"ח: ב
	מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין	
מפתיח	הרהור לאו כדבור דמי	שבת קנ"א: א
	ישעיהו נח, יג ממצוא חפצך ודבר דבר דיבור אסור הרהור מותר רמי ליה רב אחא בר רב הונא לרבא מי אמר ר' יוחנן דיבור אסור הרהור מותר אלמא הרהור לאו כדיבור דמי	
מפתיח	חפציק אסורים חפצי שמים מותרין	שבת קנ"א: א
	משדכין על התינוקות ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות אמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר חפציק אסורים חפצי שמים מותרין	
מפתיח	דיבור אסור הרהור מותר	שבת קנ"א: א
	ממצוא חפצך ודבר דבר דיבור אסור הרהור מותר	

<p>תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת</p>	<p>מפתח</p>
<p>חי מחללין עליו את השבת אמרה תורה חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו כיון שמת אדם בטל מן המצוות והיינו דא"ר יוחנן (תהלים פח, ו) במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות</p>	<p>שבת קנא:ב</p>
<p>הלכה כסתם משנה</p>	<p>מפתח</p>
<p>דתנן בהמה שמתה לא יזיזנה ממקומה ותרגמא זעירי בבהמת קדשים אבל בחולין שפיר דמי ואף רבי יוחנן אמר הלכה כר"ש ומי א"ר יוחנן הכי הוא א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה</p>	<p>שבת קנ"ב:</p>
<p>מוקצה מחמת מיאוס</p>	<p>מפתח</p>
<p>וא"ר נחמן אנו אין לנו אלא ב"ש כרבי יהודה וב"ה כר"ש פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בכל השבת כולה הלכה כר"ש לבר ממוקצה מחמת מיאוס ומאי ניהו נר ישן וחד אמר במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כר"ש לבר ממוקצה מחמת איסור ומאי ניהו נר שהדליקו בה באותה שבת אבל מוקצה מחמת חסרון כיס אפילו ר"ש מודה דתנן כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה</p>	<p>שבת קנ"ז:א</p>
<p>הלכה למשה מסיני</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר' חייא בר אשי אמר רב שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני</p>	<p>עירובין ד:א</p>
<p>חזקה אין אדם מניח פתח גדול</p>	<p>מפתח</p>
<p>חזקה אין אדם מניח פתח גדול ונכנס בפתח קטן</p>	<p>עירובין י"ב</p>
<p>כל לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין אין לוקין עליו</p>	<p>מפתח</p>
<p>וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין אין לוקין עליו</p>	<p>עירובין י"ב</p>
<p>כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים</p>	<p>מפתח</p>
<p>כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבין ונשים פטורות ושלא הזמן גרמא אחד נשים ואחד אנשים חייבין</p>	<p>עירובין כ"ז:א</p>
<p>אין למידין מן הכללות</p>	<p>מפתח</p>
<p>וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות הרי תלמוד תורה פריה ורביה ופדין הבן דמצות עשה שלא הזמן גרמא ונשים פטורות אלא אמר רבי יוחנן אין למידין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ</p>	<p>עירובין כ"ז:א</p>
<p>כל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות</p>	<p>מפתח</p>
<p>וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות</p>	<p>עירובין כ"ז:א</p>
<p>כל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות</p>	<p>מפתח</p>
<p>כל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות</p>	<p>עירובין ל"ב</p>
<p>מצות לאו ליהנות ניתנו</p>	<p>מפתח</p>
<p>מצות לאו ליהנות ניתנו</p>	<p>עירובין לא:א</p>
<p>חזקה שליח עושה שליחותו</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב יחיאל חזקה שליח עושה שליחותו</p>	<p>עירובין לא:ב</p>
<p>חזקה אין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל מעות שבשופר</p>	<p>מפתח</p>
<p>דתניא האשה שיש עליה לידה או זיבה מביאה מעות ונותנת בשופר וטובלת ואוכלת בקדשים לערב מאי טעמא לאו משום דאמרינן חזקה שליח עושה שליחותו ורב נחמן התם כדרב שמעיה דאמר רב שמעיה חזקה אין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל מעות שבשופר</p>	<p>עירובין לא:א</p>
<p>חזקה שליח עושה שליחותו</p>	<p>מפתח</p>
<p>דת אמר רבי נראין דברי מדברי אבא מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ולא יאכילו לעמי הארץ טבלים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר נחשדו ומר סבר לא נחשדו אבל כולי עלמא חזקה שליח עושה שליחותו</p>	<p>עירובין לא:ב</p>

<p>חזקה הוא על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו</p> <p>ורב נחמן התם כדרב חנינא חוזאה דאמר רב חנינא חוזאה חזקה הוא על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין לב:א</p>
<p>כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות</p> <p>ורבי היא דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין לב:ב</p>
<p>כל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות</p> <p>כל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין לב:ב</p>
<p>זה הכלל ניסט מחמת כחו טמא מחמת רעדה טהור</p> <p>אמר אביי ותיסברא והתניא אהל וניסט טמא כלי ואינו ניסט טהור וקתני סיפא ואם היו ניסוטיין טמאים זה הכלל ניסט מחמת כחו טמא מחמת רעדה טהור</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין לה:א</p>
<p>חול מכין לשבת וחול מכין ליו"ט</p> <p>והא איתמר שבת ויו"ט רב אמר נולדה בזה אסורה בזה אמר רבה התם משום הכנה דתניא (שמות טז, ה) והיה ביום הששי והכינו חול מכין לשבת וחול מכין ליו"ט ואין ליו"ט מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין לה:ב</p>
<p>כל מקום שאתה מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין...</p> <p>כל מקום שאתה מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין הלכה כדברי המחמירין המרובים חוץ מזו שאע"פ שרבי עקיבא מיקל וחכמים מחמירין הלכה כדברי רבי עקיבא</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין מז:א</p>
<p>זכין לאדם שלא בפניו</p> <p>במה דברים אמורים בעירוני תחומין אבל בעירוני חצירות מערבין בין לדעת ובין שלא לדעת שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם אלא בפניו</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין מז:ב</p>
<p>אין חבין לאדם אלא בפניו</p> <p>במה דברים אמורים בעירוני תחומין אבל בעירוני חצירות מערבין בין לדעת ובין שלא לדעת שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם אלא בפניו</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין מז:ב</p>
<p>ר' מאיר ור' יהודה הלכה כרבי יהודה</p> <p>אמר ר' יוחנן ר' מאיר ור' יהודה הלכה כרבי יהודה רבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי ואצ"ל ר"מ ור' יוסי הלכה כרבי יוסי</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין מז:ב</p>
<p>רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כר' יהודה</p> <p>אמר רבי יוחנן רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כר' יהודה</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין מז:ב</p>
<p>ר"מ ורבי יוסי הלכה כר' יוסי</p> <p>והא אמרת ר"מ ורבי יוסי הלכה כר' יוסי</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין מז:א</p>
<p>שמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן</p> <p>שמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין מז:א</p>
<p>כופין על מדת סדום</p> <p>מר שמואל אם עירבה רגילה לעצמו וזה שאינה רגילה בו לא עירב והיא עצמה לא עירבה דוחין אותה אצל שאינה רגילה בו וכגון זה כופין על מדת סדום</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין מז:א</p>
<p>כל מקום שיש בו חילול השם אין חולקין כבוד לרב</p> <p>אמר ליה (משלי כא, ל) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' כל מקום שיש בו חילול השם אין חולקין כבוד לרב</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין סז:א</p>
<p>אמירה לנכרי שבות</p> <p>מה הזאה שבות ואינה דוחה את השבת אף אמירה לנכרי שבות ואינה דוחה את השבת</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין סח:א</p>

<p>איזהו ישראל מומר זה המחלל שבתות בפרהסיא</p> <p>אמר רב הונא איזהו ישראל מומר זה המחלל שבתות בפרהסיא</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין טא:</p>
<p>כל שמותר למקצת שבת הותר לכל השבת</p> <p>כל שמותר למקצת שבת הותר לכל השבת וכל שנאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת חוץ ממבטל רשות כל שהותר למקצת שבת מותר לכל השבת כגון עירב דרך הפתח ונסתם הפתח עירב דרך חלון ונסתם חלון</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין עב:</p>
<p>כח דהיתרא עדיף</p> <p>אמר לך רב נחמן פליגי במחיצה והוא הדין במסיפס והאי דקא מיפליגי במחיצה להודיעך כחן דבית הלל וליפליגי במסיפס להודיעך כחן דב"ש כח דהיתרא עדיף</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין עב:</p>
<p>שמא יחזור דבר לקלולו</p> <p>אמר רבי יוסי בן שאול אמר רבי משום איבה אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי עירבו כולן בפרוסות מהו א"ל שמא יחזור דבר לקלולו</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>אין מערבין לאדם אלא מדעתו</p> <p>מודים בשאר כל האדם שזכו לו מעותיו שאין מערבין לאדם אלא מדעתו</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>זכין לאדם שלא בפניו</p> <p>אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בעירוני תחומין אבל בעירוני חצירות מערבין לדעתו ושלא לדעתו לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>דבר תורה מעות קונות</p> <p>דאמר רבי יוחנן דבר תורה מעות קונות ומפני מה אמרו משיכה קונה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>אין שעת הסכנה ראייה</p> <p>כשהיינו לומדים תורה אצל ר"ש בתקוע היינו מעלין שמן ואלונטית מגג לגג ומגג לחצר ומחצר לקרפף ומחצר לקרפף אחר עד שהיינו מגיעין אצל המעיין שהיינו רוחצין בו אמר רבי יהודה מעשה בשעת הסכנה והיינו מעלין ס"ת מחצר לגג ומגג לחצר ומחצר לקרפף לקרות בו אמרו לו אין שעת הסכנה ראייה</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>הלכה כסתם משנה</p> <p>הלכה כסתם משנה</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>זכין לאדם שלא בפניו</p> <p>אבל בעירוני חצירות מערבין בין לדעת בין שלא לדעת לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין שלא בפניו</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>כל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות</p> <p>המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה אחד חדשות ואחד ישנות דברי ר"מ ר' יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות ע"כ לא פליגי אלא בחדשות וישנות אבל באשה לא פליגי שמע מינה מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא וכל מצות עשה שאין הזמן גרמא נשים חייבות ודילמא סבר לה כר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>נשים סומכות רשות</p> <p>המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה אחד חדשות ואחד ישנות דברי ר"מ ר' יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות ע"כ לא פליגי אלא בחדשות וישנות אבל באשה לא פליגי שמע מינה מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא וכל מצות עשה שאין הזמן גרמא נשים חייבות ודילמא סבר לה כר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>הלכה למשה מסיני</p> <p>והאמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב קשר של תפילין הלכה למשה מסיני</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>
<p>אין לך דבר משום שבות עומד בפני</p> <p>אין לך דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקודש</p>	<p>מפתח</p> <p>עירובין פא:</p>

<p>מפתח</p> <p>כל דבר שהוא משום שבות אינו עומד בפני כתבי הקודש</p>	<p>עירובין צח:א</p> <p>כל דבר שהוא משום שבות אינו עומד בפני כתבי הקודש</p>
<p>מפתח</p> <p>שב ואל תעשה עדיף</p>	<p>עירובין ק:א</p> <p>שב ואל תעשה עדיף</p>
<p>מפתח</p> <p>קום עשה עדיף</p>	<p>עירובין ק:א</p> <p>קום עשה עדיף</p>
<p>מפתח</p> <p>זריזין מקדימין למצות</p>	<p>פסחים ד:א</p> <p>חמץ אינו אסור אלא משש שעות ולמעלה ונבדוק בשית וכי תימא זריזין מקדימין למצות נבדוק מצפרא דכתיב (ויקרא יב, ג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו ותניא כל היום כולו כשר למילה אלא שזריזין מקדימין למצות</p>
<p>מפתח</p> <p>אין מוקדם ומאוחר בתורה</p>	<p>פסחים יב:ב</p> <p>זאת אומרת אין מוקדם ומאוחר בתורה אמר רב פפא לא אמרן אלא בתרי ענייני אבל בחד עניינא מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר מאוחר דאי לא תימא הכי כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט דילמא פרט וכלל הוא ותו פרט וכלל נעשה כלל מוסף על הפרט</p>
<p>מפתח</p> <p>שני דברים אינן ברשותו של אדם</p>	<p>פסחים יב:ב</p> <p>שני דברים אינן ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאילו ברשותו ואלו הן בור ברשות הרבים וחמץ משש שעות ולמעלה</p>
<p>מפתח</p> <p>כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט</p>	<p>פסחים יב:ב</p> <p>כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט</p>
<p>מפתח</p> <p>כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן</p>	<p>פסחים יב:ז</p> <p>כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן</p>
<p>מפתח</p> <p>אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר</p>	<p>פסחים יב:ז</p> <p>תנא דבי ר' ישמעאל לילי י"ד בודקים את החמץ לאור הנר אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר שבעת ימים שאור לא ימצא ואומר ויחפש בגדול החל ובקטן כלה ואומר בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם</p>
<p>מפתח</p> <p>אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר</p>	<p>פסחים ח:א</p> <p>מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר (שמות יב, ט) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים ואומר (בראשית מד, יב) ויחפש בגדול החל ואומר (צפניה א, יב) בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר (משלי כ, כז) נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן</p>
<p>מפתח</p> <p>חזקה על חבר שאין מוציא מתחת ידו</p>	<p>פסחים ט:א</p> <p>דא"ר חנינא חזאה חזקה על חבר שאין מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן</p>
<p>מפתח</p> <p>אין לדבר סוף</p>	<p>פסחים ט:א</p> <p>אין חוששין שמא גיררה חולדה מבית לבית וממקום למקום דא"כ מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף</p>
<p>מפתח</p> <p>אין ספק מוציא מידי ודאי</p>	<p>פסחים ט:א</p> <p>ואם תמצא לומר הוה אימור אכלתיה אבל הכא דודאי דחזינא דשקל מי יימר דאכלתיה הוי ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי</p>
<p>מפתח</p> <p>כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו</p>	<p>פסחים יא:א</p> <p>דתנן היה ר"מ אומר כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך הטומאה היכן היא וחכמים אומרים בודק עד שמגיע לסלע או לקרקע בתולה</p>
<p>מפתח</p> <p>אדם בהול על ממונו</p>	<p>פסחים יא:ב</p> <p>על ממונו אמרינן אי שרית ליה במקום שאין עושין בו מום אתי למעבד במקום שעושין בו מום ורבנן כל שכן דאי לא שרית ליה כלל אתי למעבד ומי אמרינן לרבי יהודה אדם בהול על ממונו</p>

<p>מפתח אדם בהול על ממונו</p> <p>התם דאי שביק לי' מיית אמרינן אדם בהול על ממונו הכא אי שביק לי' צערא בעלמא הוא לא אמרי' אדם בהול על ממונו</p>	<p>פסחים יא:ב</p>
<p>מפתח עדות שאי אתה יכול להזימה</p> <p>מאי שנא חקירות ומאי שנא בדיקות ואמרינן חקירות אמר אחד מהן איני יודע עדותן בטילה דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה בדיקות עדות שאתה יכול להזימה</p>	<p>פסחים יג:א</p>
<p>מפתח משום חשדא</p> <p>משום חשדא דתניא גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחריים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחריים ואין מוכרין לעצמן משום שנאמר (במדבר לב, כב) והייתם נקיים מה' ומישראל</p>	<p>פסחים יג:א</p>
<p>מפתח כל ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור</p> <p>וכל ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור</p>	<p>פסחים יט:ב</p>
<p>מפתח כל דבר שאין בו דעת</p> <p>האי מחט דבר שאין בו דעת לישאל הוא וכל דבר שאין בו דעת לישאל בין ברה"ר בין ברה"י ספיקו טהור משום דהוי ספק טומאה הבאה בידי אדם</p>	<p>פסחים יט:ב</p>
<p>מפתח שרץ מטמא את המשקין</p> <p>שרץ מטמא את המשקין ומשקין מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין והאוכלין מטמאין את המשקין</p>	<p>פסחים כא:ב</p>
<p>מפתח להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו</p> <p>א"ל אביי להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו ומנא תימרא דלהפסד מרובה חששו ולהפסד מועט לא חששו דתניא חבית של שמן תרומה שנשברה בגת העליונה ובתחתונה חולין טמאין מודה ר' אליעזר לר' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל</p>	<p>פסחים כב:ב</p>
<p>מפתח כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה</p> <p>לרבי יהודה דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה (שמות כב, ז) מלכלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה</p>	<p>פסחים כא:ב</p>
<p>מפתח כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה</p> <p>כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה</p>	<p>פסחים כא:ב</p>
<p>מפתח אין לוקין על לאו שבכללות</p> <p>אין לוקין על לאו שבכללות</p>	<p>פסחים כד:א</p>
<p>מפתח אין מזהירין מן הדין</p> <p>אין מזהירין מן הדין</p>	<p>פסחים כד:א</p>
<p>מפתח כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך אכילתן</p> <p>א"ר יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך אכילתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי שאם אכל חלב חי שפטור</p>	<p>פסחים כד:ב</p>
<p>מפתח כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן</p> <p>איכא דאמרי א"ר אבהו אמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי שאם הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו שהוא פטור וכל שכן אוכל חלב חי שהוא פטור</p>	<p>פסחים כד:ב</p>
<p>מפתח בכל מתרפאין חוץ מע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים</p> <p>אמר רבי יוחנן בכל מתרפאין חוץ מע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים</p>	<p>פסחים כה:א</p>
<p>מפתח קול ומראה וריח אין בהן משום מעילה</p> <p>אמר ריב"ל משום בר קפרא קול ומראה וריח אין בהן משום מעילה</p>	<p>פסחים כו:א</p>

<p>כל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין</p> <p>משום דהוו תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כ:א</p>
<p>כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין</p> <p>כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כז:ב</p>
<p>כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן</p> <p>דרב ושמואל דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה במינו במשהו שלא במינו בנותן טעם</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כט:ב</p>
<p>כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם שלא בזמנו בין במינו מותרין</p> <p>דר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותרין</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים כט:ב</p>
<p>בולעו כך פולטו</p> <p>אמר רב הונא בריה דרב יהושע עץ פרור מגעילו ברותחין ובכלי ראשון קסבר בולעו כך פולטו</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים לב:ב</p>
<p>מפני הרגל עבירה</p> <p>והתניא אין לשין את העיסה בחלב ואם לש כל הפת אסורה מפני הרגל עבירה</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים לו:א</p>
<p>אין לוקין על לאו שבכללות</p> <p>אביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מא:ב</p>
<p>כל לאו הבא מכלל עשה</p> <p>מה נא בלאו אף צלי בלאו בשלמא נא כתיב אל תאכלו ממנו נא אלא צלי מנלן דכתיב (שמות יב, ח) ואכלו את הבשר בלילה הזה בלילה אין ביום לא האי לאו הבא מכלל עשה הוא וכל לאו הבא מכלל עשה עשה</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מא:ב</p>
<p>כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת</p> <p>ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי וזומן של צבעים ועמילן של טבחים וקולן של סופרים ר"א אומר אף תכשיטי נשים זה הכלל כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מא:א</p>
<p>השוה הכתוב איש לאשה לכל עונשין שבתורה</p> <p>וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא (במדבר ה, ו) איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם השוה הכתוב איש לאשה לכל עונשין שבתורה</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מג:א</p>
<p>כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור</p> <p>כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה (במדבר ו, ג) משרת</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מג:ב</p>
<p>כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור</p> <p>אמר ליה אביי לרב דימי וכל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מד:א</p>
<p>כל נותן טעם לפגם מותר</p> <p>ור"ע נמי בשר בחלב ודאי חידוש הוא אלא יליף מגיעולי נכרים גיעולי נכרים לאו טעמא בעלמא הוא ואסור הכא נמי ל"ש ורבנן גיעולי נכרים נמי חידוש הוא דהא כל נותן טעם לפגם מותר דגמרינן מנבילה והכא אסור</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מד:ב</p>
<p>שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין</p> <p>משום דהוה נזיר וחטאת שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין נזיר הא דאמרן חטאת מאי היא דתניא (ויקרא ו, כ) כל אשר יגע בבשרה יקדש וגו' יכול אפילו לא בלעה ת"ל בבשרה (יקדש) עד שיבלע בבשר יקדש להיות כמוה</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מה:א</p>
<p>טובת הנאה אינה ממון</p> <p>ור' יהושע סבר טובת הנאה אינה ממון לא דכולי עלמא סברי טובת הנאה אינה ממון והכא בהואיל קמיפלגי</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מו:ב</p>

<p>שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו</p> <p>חל יום טוב להיות בע"ש נאכל לשבת לעשרה שני ימים טובים של ראש השנה נאכל לשבת לאחד עשר לפי שאינו דוחה לא את השבת ולא את ה"ט ואי אמרת צורכי שבת נעשין ב"ט אמאי לא דחי "ט א"ל שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים מז:א</p>
<p>דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור</p> <p>דברים המותרים ואחרים נהגו אי אתה רשאי להתירן בפניהם</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים נ:ב</p>
<p>דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור</p> <p>דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהן</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים נא:א</p>
<p>אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר</p> <p>רבן שמעון בן גמליאל אומר סימן להרים מילין סימן לעמקים דקלים סימן לנחלים קנים סימן לשפלה שקמה ואף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר (מלכים א' י, כז) ויתן המלך את הכסף בירושלים כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים אשר בשפלה</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים גז:א</p>
<p>כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו</p> <p>וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים סג:ב</p>
<p>אין מעבירין על המצות</p> <p>אין מעבירין על המצות</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים סד:ב</p>
<p>אין שבות במקדש</p> <p>דאי רבנן הא אמרי שבות הוא אין שבות במקדש מאי היא דתניא אחד החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרות המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש בשוגג בשבת חייב חטאת הזיד ביום טוב לוקה את הארבעים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים סה:א</p>
<p>כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת</p> <p>כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים סו:א</p>
<p>כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת</p> <p>א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת מילה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים טו:ב</p>
<p>כבולעו כך פולטו</p> <p>אמר רבה האי מולייתא שריא א"ל אבבי והא קא בלע דמא א"ל כבולעה כך פולטה נימא מסייע ליה נותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו מ"ט לאו משום דאמרין כבולעו כך פולטו אמרי שאני התם כיון דאיכא בית השחיטה דמחלחל</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים עד:א</p>
<p>אין דנין ק"ו מהלכה</p> <p>ואין דנין ק"ו מהלכה</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים פא:ב</p>
<p>אין עשה דוחה לא תעשה ועשה</p> <p>ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים פד:א</p>
<p>לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו</p> <p>בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקה דברי רבי יהודה רבי יעקב אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו אלא שובר בטמא</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים פד:א</p>
<p>יש אם למסורת</p> <p>יכול יהא נאכל בשתי חבורות ת"ל בבית אחד יאכל במאי קמיפלגי רבי יהודה סבר יש אם למסורת</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים פז:ב</p>
<p>יש אם למקרא</p> <p>ור' שמעון סבר יש אם למקרא</p>	<p>מפתח</p> <p>פסחים פז:ב</p>

מפני תיקון העולם	מפתח
תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לישא שפחה אינו יכול שכבר חציו בן חורין לישא בת חורין אינו יכול שעדיין חציו עבד יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר (ישעיהו מה, יח) לא תוהו ברא לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין	פסחים פח:ב
מה שקנה עבד קנה רבו	מפתח
שכח מה שאמר לו רבו וכו':שלי מה שקנה עבד קנה רבו אמר	פסחים פח:ב
אין אדם אוסר דבר שאינו שלו	מפתח
אלא טעמא דכתב רחמנא נדר הא לאו הכי הוה אמינא מוקדשים חל איסור אתנן עליהן והא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו	פסחים צא:א
איש זוכה ואין קטן זוכה	מפתח
איש דקאמר ר"ש אי נימא (שמות יב, ג) ויקחו להם איש שה לבית אבות וגו' ההוא מיבעי ליה לכדרכי יצחק דאמר איש זוכה ואין קטן זוכה	פסחים צא:ב
אין קידוש אלא במקום סעודה	מפתח
אין קידוש אלא במקום סעודה	פסחים קא:א
אין עושין מצות חבילות חבילות	מפתח
אמר רב ששת אין אומרים שתי קדושות על כוס אחד מאי טעמא אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות	פסחים קב:ב
כל הברכות כולן פותח בהן בברוך	מפתח
כל הברכות כולן פותח בברוך וחותרם בהן בברוך חוץ מברכת מצות וברכת הפירות וברכה הסמוכה לחבירתה וברכה אחרונה שבקריית שמע שיש מהן פותח (בהן) בברוך ואין חותרם בברוך ויש מהן שחותם בברוך ואין פותח בברוך והטוב והמטיב פותח בברוך ואינו חותרם בברוך	פסחים קד:ב
כל הברכות כולן בפה"ג אמרי ברישא	מפתח
כל הברכות כולן בפה"ג אמרי ברישא	פסחים קו:א
אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר	מפתח
ר' יצחק מטביל בירקי תניא נמי הכי השמש מטביל בבני מעיין ונותנן לפני האורחים ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר (ירמיהו ד, ג) נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים	פסחים קז:ב
הלכה למשה מסיני	מפתח
אתא רב דימי אמר שתי ביצים ושתי אגוזין שתי קישואין ודבר אחר הלכה למשה מסיני	פסחים קי:ב
מפני הסכנה	מפתח
לא ישתה אדם מים לא מן הנהרות ולא מן האגמים בלילה ואם שתה דמו בראשו מפני הסכנה	פסחים קיב:א
תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם	מפתח
וב"ה אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על היום מפני שהיין גורם לקידוש שתאמר דבר אחר ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם	פסחים קיד:א
אין משגיחין בבת קול	מפתח
אין משגיחין בבת קול	פסחים קיד:א
מצות צריכות כוונה	מפתח
מצות צריכות כוונה	פסחים קיד:ב

<p>מצות אין צריכות כוונה</p>	<p>מפתח</p>
<p>ממאי דילמא לעולם מצות אין צריכות כוונה</p>	<p>פסחים קיד:ב</p>
<p>מצות אין מבטלות זו את זו</p>	<p>מפתח</p>
<p>מצות אין מבטלות זו את זו</p>	<p>פסחים קטו:א</p>
<p>כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן</p>	<p>מפתח</p>
<p>כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא א"ר נחמן בר יצחק דכתיב (שמואל ב יח, כג) וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבור את הכושי אביי אמר מהכא (בראשית לג, ג) והוא עבר לפניהם איכא דאמרי מהכא (מיכה ב, יג) ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם</p>	<p>פסחים קיט:ב</p>
<p>דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד</p>	<p>מפתח</p>
<p>דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא יכול אף לילה הראשון רשות תלמוד לומר על מצות ומרורים יאכלוהו אין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מנין ת"ל בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו חובה</p>	<p>פסחים קכ:א</p>

אמרות חז"ל

מפתח	וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה	ברכות ד:ב
	וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה	
מפתח	איזהו בן העוה"ב זהו הסומך גאולה לתפלה של ערבית	ברכות ד:ב
	דאמר ר' יוחנן איזהו בן העולם הבא זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית	
מפתח	כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העולם הבא	ברכות ד:ב
	אמר רבי אלעזר א"ר אבינא כל האומר (תהלים קמה, א) תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העולם הבא	
מפתח	כל העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו	ברכות ה:א
	אמר רבי שמעון בן לקיש כל העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו שנאמר ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר התעייף עיניך בו ואיננו ואין רשף אלא יסורין שנאמר מזי רעב ולחומי רשף	
מפתח	שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמח	ברכות ה:א
	אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמח אבל הקב"ה אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמח שנא' כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו	
מפתח	שלוש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין	ברכות ה:א
	תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר שלוש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין אלו הן תורה וארץ ישראל והעולם הבא	
מפתח	כל הקורא קריאת שמע על מטתו מזיקין בדילין הימנו	ברכות ה:א
	א"ר יצחק כל הקורא קריאת שמע על מטתו מזיקין בדילין הימנו שנאמר (איוב ה, ז) ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר (משלי כג, ה) התעייף עיניך בו ואיננו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר (דברים לב, כד) מזי רעב ולחומי רשף וקטב מירי	
מפתח	כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו	ברכות ה:א
	אמר רבי שמעון בן לקיש כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו	
מפתח	כל הקורא ק"ש על מטתו כאלו אוחז חרב של שתי פיות בידו	ברכות ה:א
	א"ר יצחק כל הקורא ק"ש על מטתו כאלו אוחז חרב של שתי פיות בידו שנאמר (תהלים קמט, ו) רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם	
מפתח	אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין	ברכות ה:ב
	אמר ליה חביבין עליך יסורין א"ל לא הן ולא שכרן א"ל הן לי ידך יחב ליה ידו ואוקמיה אמאי לוקים ר' יוחנן לנפשיה אמרי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים	
מפתח	בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס	ברכות ו:ב
	אמר ר' יוחנן בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס שנא' (ישעיהו נ, ב) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה	
מפתח	כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות	ברכות ו:ב
	אמר רב הונא כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר (ירמיהו לג, יא) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות	
מפתח	כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין	ברכות ו:ב
	אמר רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר (קהלת יב, ג) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וגו'	
מפתח	כל המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע	ברכות ו:ב
	אמר רב הונא כל המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר (תהלים יב, ט) סביב רשעים יתהלכון	

<p>שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך</p>	<p>ברכות ז:א</p>
<p>טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות</p>	<p>מפתח</p>
<p>וא"ר יוחנן משום רבי יוסי טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות שנא' (הושע ב, ט) ורדפה את מאהביה וגו' ואמרה אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה</p>	<p>ברכות ז:א</p>
<p>קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג</p>	<p>מפתח</p>
<p>וא"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג שנאמר (תהלים ג, א) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו וכתוב בתריה (תהלים ג, ב) השם מה רבו צרי רבים קמים עלי ואילו גבי מלחמת גוג ומגוג כתיב (תהלים ב, א) למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק ואילו מה רבו צרי לא כתיב</p>	<p>ברכות ז:ב</p>
<p>גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה</p>	<p>מפתח</p>
<p>וא"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה שנא' (מלכים ב, ג, יא) פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו למד לא נאמר אלא יצק מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה</p>	<p>ברכות ז:ב</p>
<p>מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה</p>	<p>מפתח</p>
<p>דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד</p>	<p>ברכות ח:א</p>
<p>לעולם יכנס אדם שני פתחים בבית הכנסת</p>	<p>מפתח</p>
<p>מאי קרא (משלי ח, לד) אשרי אדם שומע לי לשקד על דלתותי יום יום לשמור מזוזת פתחי וכתוב בתריה כי מוצאי מצא חיים אמר רב חסדא לעולם יכנס אדם שני פתחים בבית הכנסת שני פתחים סלקא דעתך אלא אימא שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל</p>	<p>ברכות ח:א</p>
<p>גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים דאילו גבי ירא שמים כתיב (תהלים קיב, א) אשרי איש ירא את ה' ואילו גבי הנהנה מיגיעו כתיב (תהלים קכח, ב) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא ולגבי ירא שמים וטוב לך לא כתיב ביה</p>	<p>ברכות ח:א</p>
<p>לעולם ידור אדם במקום רבו</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא לעולם ידור אדם במקום רבו שכל זמן ששמעי בן גרא קיים לא נשא שלמה את בת פרעה</p>	<p>ברכות ח:א</p>
<p>כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני</p>	<p>מפתח</p>
<p>מנין שאין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים שנאמר הן אל כביר ולא ימאס וכתוב פדה בשלום נפשי מקרב לי וגו' אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם</p>	<p>ברכות ח:א</p>
<p>כל הסומך גאולה לתפלה אינו נזוק</p>	<p>מפתח</p>
<p>כל הסומך גאולה לתפלה אינו נזוק</p>	<p>ברכות ט:ב</p>
<p>איזהו בן העוה"ב זהו הסומך גאולה של ערבית לתפלה של ערבית</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר' יוחנן איזהו בן העוה"ב זהו הסומך גאולה של ערבית לתפלה של ערבית</p>	<p>ברכות ט:ב</p>
<p>אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים</p>	<p>מפתח</p>
<p>רבי יוחנן ורבי (אליעזר) דאמרי תרוייהו אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים</p>	<p>ברכות י:א</p>
<p>שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה</p>	<p>מפתח</p>
<p>בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים והקב"ה אינו כן צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים והיינו דאמרה חנה (שמואל א ב, ב) אין קדוש כה' כי אין בלתיך ואין צור כאלהינו</p>	<p>ברכות י:א</p>
<p>שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מעשה ידיו מבלין אותו והקב"ה מבלה מעשיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם מעשה ידיו מבלין אותו והקב"ה מבלה מעשיו</p>	<p>ברכות י:א</p>

<p>חמשה ברכי נפשי כנגד מי אמרן דוד</p>	<p>מפתח</p>
<p>חמשה ברכי נפשי כנגד מי אמרן דוד לא אמרן אלא כנגד הקב"ה וכנגד נשמה מה הקב"ה מלא כל העולם אף נשמה מלאה את כל הגוף מה הקדוש ברוך הוא רואה ואינו נראה אף נשמה רואה ואינה נראית מה הקב"ה זן את כל העולם כלו אף נשמה זנה את כל הגוף מה הקב"ה טהור אף נשמה טהורה מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים אף נשמה יושבת בחדרי חדרים יבא מי שיש בו חמשה דברים הללו וישבח למי שיש בו חמשה דברים הללו</p>	<p>ברכות י:א</p>
<p>וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו משה תלה בזכות אחרים שנא' (שמות לב, יג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך תלו לו בזכות עצמו שנאמר (תהלים קנ, כג) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית חזקיהו תלה בזכות עצמו דכתיב זכר נא את אשר התהלכתי לפניך תלו לו בזכות אחרים שנא' (מלכים ב יט, לד) וגנותי אל העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי</p>	<p>ברכות י:ב</p>
<p>כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים</p>	<p>ברכות י:ב</p>
<p>כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומהנהו מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מקר</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוסי בר רבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומהנהו מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מקריב תמידין</p>	<p>ברכות י:ב</p>
<p>אפילו בעל החלומות אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר חנן אפילו בעל החלומות אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים שנאמר (קהלת ה, ו) כי ברוב חלומות והבלים ודברים הרבה כי את האלהים ירא</p>	<p>ברכות י:ב</p>
<p>כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל עליו הכתוב אומר ואותי השלכת אחרי גויך</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוסי בר' חנינא משום ראב"י כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל עליו הכתוב אומר (מלכים א יד, ט) ואותי השלכת אחרי גויך אל תקרי גויך אלא גאיך אמר הקב"ה לאחר שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים</p>	<p>ברכות י:ב</p>
<p>גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בתורה</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר מני גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בתורה מדקתני הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה מכלל דקורא בעונתה עדיף</p>	<p>ברכות י:ב</p>
<p>כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו</p>	<p>ברכות י:ב</p>
<p>כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבירו ואינו מבקש נקרא חוטא</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבירו ואינו מבקש נקרא חוטא</p>	<p>ברכות י:ב</p>
<p>כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>סומכוס אומר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו</p>	<p>ברכות י:ג</p>
<p>כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה</p>	<p>ברכות י:ד</p>
<p>כל המתפלל ואח"כ יוצא לדרך הקב"ה עושה לו חפציו</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב יצחק בר אשיאן כל המתפלל ואח"כ יוצא לדרך הקב"ה עושה לו חפציו</p>	<p>ברכות י:ד</p>
<p>כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר חייא א"ר יוחנן כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות</p>	<p>ברכות י:ד</p>
<p>כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר עולא כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו</p>	<p>ברכות י:ב</p>

<p>כל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם</p> <p>אמר עולא כל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות טו:ב</p>
<p>סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה והכל למיתה הם עומדים</p> <p>ר' יוחנן כי הוה מסיים ספרא דאיוב אמר הכי סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה והכל למיתה הם עומדים</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות יא:א</p>
<p>אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם</p> <p>אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה (קהלת ז, א) טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות יא:א</p>
<p>צדיקים במיתתן קרואים חיים</p> <p>קהלת ט, ה) כי החיים יודעים שימותו אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות יא:א</p>
<p>אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום שמא עשה תשובה</p> <p>תנא דבי ר' ישמעאל אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום שמא עשה תשובה</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות ט:א</p>
<p>לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן</p> <p>תנא משמיה דרבי יוסי לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן ואמר רב יוסף מאי קראה שנאמר (ישעיהו א, ט) כמעט כסדום היינו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות ט:א</p>
<p>כל המלמד לבנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר חורב</p> <p>דאמר ריב"ל כל המלמד לבנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר חורב שנאמר (דברים ז, ט) והודעתם לבניך ולבני בניך וכתוב בתורה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות כא:ב</p>
<p>המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה</p> <p>המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות כד:ב</p>
<p>ואין פגיעה אלא תפלה</p> <p>תפלת ערבית שנאמר (בראשית כח, יא) ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר (ירמיהו ז, טז) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות כו:ב</p>
<p>המתפלל אחורי רבו והנותן שלום לרבו והנותן שלום לרבו והמחזיר שלום לרבו והחולק על ישיבתו של רבו...</p> <p>רבי אליעזר אומר המתפלל אחורי רבו והנותן שלום לרבו והמחזיר שלום לרבו והחולק על ישיבתו של רבו והאומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישאל</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות כז:ב</p>
<p>כל המתפלל תפלה של מוספין לאחר שבע שעות...</p> <p>אריב"ל כל המתפלל תפלה של מוספין לאחר שבע שעות לר' יהודה עליו הכתוב אומר (צפניה ג, יח) נוגי ממועד אספתי ממך היו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות כח:א</p>
<p>כל המתפלל תפלה של שחרית לאחר ארבע שעות</p> <p>א"ר אלעזר כל המתפלל תפלה של שחרית לאחר ארבע שעות לר' יהודה עליו הכתוב אומר נוגי ממועד אספתי ממך היו מאי משמע דהאי נוגי לישנא דצערא הוא דכתיב (תהלים קיט, כח) דלפה נפשי מתוגה רב נחמן בר יצחק אמר מהכא (איכה א, ד) בתולותיה נוגות והיא מר לה</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות כח:א</p>
<p>יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם</p> <p>יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות כח:ב</p>
<p>וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה</p> <p>וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לא:ב</p>
<p>כל היושב בתענית בשבת קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה</p> <p>ואמר רבי אלעזר משום רבי יוסי בן זמרא כל היושב בתענית בשבת קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה ואף על פי כן חוזרין ונפרעין ממנו דין עונג שבת</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לא:ב</p>

<p>מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שקראו להקב"ה צבאות עד שבאתה חנה וקראתו צבאות</p> <p>אמר רבי אלעזר מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שקראו להקב"ה צבאות עד שבאתה חנה וקראתו צבאות</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לא:ב</p>
<p>גדולה תענית יותר מן הצדקה</p> <p>וא"ר אלעזר גדולה תענית יותר מן הצדקה מאי טעמא זה בגופו וזה בממונו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לב:ב</p>
<p>גדולה תפלה יותר ממעשים טובים</p> <p>וא"ר אלעזר גדולה תפלה יותר ממעשים טובים שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממשה רבינו אעפ"כ לא נענה אלא בתפלה שנאמר (דברים ג, כו) אל תוסף דבר אלי וסמיק ליה עלה ראש הפסגה</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לב:ב</p>
<p>גדולה תפלה יותר מן הקרבנות</p> <p>וא"ר אלעזר גדולה תפלה יותר מן הקרבנות שנא' (ישעיהו א, יא) למה לי רוב זבחיכם וכתוב ובפרשכם כפיכם</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לב:ב</p>
<p>מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה</p> <p>א"ר אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג, ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לב:ב</p>
<p>מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים</p> <p>א"ר אלעזר מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים שנא' (יחזקאל ד, ג) ואתה קח לך מחבת ברזל ונתתה אותה קיר ברזל בינך ובין העיר</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לב:ב</p>
<p>כל המאריך בתפלתו אין תפלתו חוזרת ריקם</p> <p>א"ר חנין א"ר חנינא כל המאריך בתפלתו אין תפלתו חוזרת ריקם מנא לן ממשה רבינו שנא' (דברים ט, כו) ואתפלל אל ה' וכתוב בתריה וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לב:ב</p>
<p>כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו</p> <p>וכל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו שנאמר (ישעיהו כז, יא) כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לג:א</p>
<p>הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים</p> <p>אמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לג:ב</p>
<p>אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים</p> <p>א"ר חנינא משום ר' שמעון בן יוחי אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים שנאמר (ישעיהו לג, ו) יראת ה' היא אוצרו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לג:ב</p>
<p>אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד</p> <p>דאמר שמואל אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד שנאמר (דברים טו, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לד:ב</p>
<p>מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין</p> <p>דא"ר אבהו מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין שנאמר (ישעיהו נז, ט) שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק ברישא והדר לקרוב</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לד:ב</p>
<p>בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים</p> <p>בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' (ישעיהו סא, ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם וגומר</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לה:ב</p>
<p>בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן</p> <p>ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנא' (דברים יא, יד) ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנא' (דברים כח, מח) ועבדת את אויביך וגומר</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לה:ב</p>
<p>תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים</p> <p>אמר רב חסדא תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים וכ"ש לבני מעים</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות לט:א</p>

<p>שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם</p>	<p>מפתח</p>
<p>וא"ר זירא ואיתימא ר' חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם כלי ריקן מחזיק מלא אינו מחזיק אבל הקב"ה אינו כן מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק שנאמר (שמות טו, כו) ויאמר אם שמוע תשמע אם שמוע תשמע ולא לאו לא תשמע ד"א אם שמוע בישן תשמע בחדש ואם יפנה לבבך שוב לא תשמע</p>	<p>ברכות מ:א</p>
<p>הרגיל בדגים קטנים אינו בא לידי חולי מעים</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב חייא בר אשי אמר רב הרגיל בדגים קטנים אינו בא לידי חולי מעים ולא עוד אלא שדגים קטנים מפרין ומרביץ ומברין כל גופו של אדם</p>	<p>ברכות מ:א</p>
<p>שלוש תכיפות הן תכף לסמיכה שחיטה תכף לגאולה תפלה תכף לנטילת ידים ברכה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב שלוש תכיפות הן תכף לסמיכה שחיטה תכף לגאולה תפלה תכף לנטילת ידים ברכה</p>	<p>ברכות מ:ב</p>
<p>עתידים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב עתידים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון שנאמר (הושע יד, ז) ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון</p>	<p>ברכות מ:ב</p>
<p>ששה דברים גנאי לו לתלמיד חכם...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ששה דברים גנאי לו לתלמיד חכם אל יצא כשהוא מבושם לשוק ואל יצא יחידי בלילה ואל יצא במנעלים המטולאים ואל יספר עם אשה בשוק ואל יסב בחבורה של עמי הארץ ואל יכנס באחרונה לבית המדרש ויש אומרים אף לא יפסיע פסיעה גסה ואל יהלך בקומה זקופה</p>	<p>ברכות מ:ב</p>
<p>נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים מנלן מתמר שנאמר (בראשית לח, כה) היא מוצאת וגומר</p>	<p>ברכות מ:ב</p>
<p>המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות כאילו דוחק רגלי שכינה</p>	<p>מפתח</p>
<p>דאמר מר המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות כאילו דוחק רגלי שכינה דכתיב (ישעיהו נ, ג) מלא כל הארץ כבודו</p>	<p>ברכות מ:ב</p>
<p>כל סעודה שאין בה מלח אינה סעודה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב כל סעודה שאין בה מלח אינה סעודה אמר רבי חייא בר אבא</p>	<p>ברכות מד:א</p>
<p>כל סעודה שאין בה שריף אינה סעודה</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן כל סעודה שאין בה שריף אינה סעודה</p>	<p>ברכות מד:א</p>
<p>כל האוכל ירק קודם ארבע שעות אסור לספר הימנו</p>	<p>מפתח</p>
<p>וא"ר יצחק כל האוכל ירק קודם ארבע שעות אסור לספר הימנו</p>	<p>ברכות מד:ב</p>
<p>כל המאריך באמן מאריכין לו ימיו ושנותיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>כל העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו ימיו קטופה יתקטפו ימיו וכל המאריך באמן מאריכין לו ימיו ושנותיו</p>	<p>ברכות מ:א</p>
<p>כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל</p>	<p>מפתח</p>
<p>דאמר מר כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל</p>	<p>ברכות מ:ב</p>
<p>אין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא</p>	<p>מפתח</p>
<p>ורבי יוחנן אמר לפי שאין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא</p>	<p>ברכות מ:ב</p>
<p>חייב לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה</p>	<p>מפתח</p>
<p>ר"מ אומר ומנין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה</p>	<p>ברכות מ:ב</p>
<p>מברכותיו של אדם ניכר אם ת"ח הוא אם לאו</p>	<p>מפתח</p>
<p>ומברכותיו של אדם ניכר אם ת"ח הוא אם לאו כיצד רבי אומר ובטובו הרי זה ת"ח ומטובו ה"ז בור</p>	<p>ברכות נ:א</p>

<p>ד' דברים נאמרו בפת אין מניחין בשר חי על הפת ואין מעבירין כוס מלא על הפת ואין זורקין את הפת...</p> <p>ת"ר ד' דברים נאמרו בפת אין מניחין בשר חי על הפת ואין מעבירין כוס מלא על הפת ואין זורקין את הפת ואין סומכין את הקערה בפת</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות ג:ב</p>
<p>כל המברך על כוס מלא נותנין לו נחלה בלי מצרים</p> <p>א"ר יוחנן כל המברך על כוס מלא נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר (דברים לג, כג) ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נא:א</p>
<p>גדול העונה אמן יותר מן המברך</p> <p>והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות ג:ב</p>
<p>חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה</p> <p>חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה שנאמר (דברים ו, ה) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך ובכל מאדך בכל ממונך</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נד:א</p>
<p>כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאב לב</p> <p>כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאב לב שנאמר (משלי יג, יב) תוחלת ממושכה מחלה לב</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:א</p>
<p>כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו</p> <p>ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:א</p>
<p>שלושה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם...</p> <p>ואמר רב יהודה שלושה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ס"ת לקרות ואינו קורא דכתיב (דברים ל, כ) כי הוא חייך ואורך ימך</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:א</p>
<p>שלושה צריכים רחמים מלך טוב שנה טובה וחלום טוב</p> <p>אמר רב יהודה אמר רב שלושה צריכים רחמים מלך טוב שנה טובה וחלום טוב דכתיב (משלי כא, א) פלגי מים לב מלך ביד השם</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:א</p>
<p>שלושה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנס טוב רעב</p> <p>אמר רבי יוחנן שלושה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנס טוב רעב דכתיב (מלכים ב ח, א) כי קרא ה' לרעב וגו' שובע דכתיב (יחזקאל לז, כט) וקראתי אל הדגן והרביתי אותו פרנס טוב דכתיב (שמות לא, ב) ויאמר ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:א</p>
<p>אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור</p> <p>אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור שנא' (שמות לה, ל) ראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:א</p>
<p>כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים</p> <p>אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים אמר ר' ברכיה חלום אף על פי שמקצתו מתקיים כולו אינו מתקיים מנא לן מיוסף דכתיב (בראשית לז, ט) והנה השמש והירח וגומר</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:א</p>
<p>לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנה</p> <p>א"ר לוי לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנה מנלן מיוסף דכתיב (בראשית לז, ב) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו' וכתיב (בראשית מא, מו) ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה וגו' מן שבסרי עד תלתין כמה הוי תלת סרי ושב דשבעא ותרתין דכפנא הא כ"ב</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:ב</p>
<p>לאדם טוב אין מראין לו חלום טוב ואין מראין לו חלום רע</p> <p>אמר רב הונא לאדם טוב אין מראין לו חלום טוב ולאדם רע אין מראין לו חלום רע תניא נמי הכי כל שנותיו של דוד לא ראה חלום טוב וכל שנותיו של אחיתופל לא ראה חלום רע</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נה:ב</p>
<p>העונה יהא שמיה רבא מברך מובטח לו שהוא בן העולם הבא</p> <p>העונה יהא שמיה רבא מברך מובטח לו שהוא בן העולם הבא</p>	<p>מפתח</p> <p>ברכות נז:א</p>

מפתח	כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין	ברכות ז:א
	תנא קמיה דרבי יוחנן כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו יש שותהו וטוב לו שנאמר (תהלים קד, טו) ויין ישמח לבב אנוש ויש שותהו ורע לו שנאמר (משלי לא, ו) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש	
מפתח	שלשה משיבין דעתו של אדם אלו הן קול ומראה וריח	ברכות ז:ב
	שלשה משיבין דעתו של אדם אלו הן קול ומראה וריח	
מפתח	שלשה מרחיבין דעתו של אדם אלו הן דירה נאה ואשה נאה וכלים נאים	ברכות ז:ב
	שלשה מרחיבין דעתו של אדם אלו הן דירה נאה ואשה נאה וכלים נאים	
מפתח	לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל	ברכות ז:א
	א"ר יוחנן לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אלא אפי' לקראת מלכי עובדי כוכבים שאם יזכה יבחין בין מלכי ישראל למלכי עובדי כוכבים	
מפתח	מיום שחרב בהמ"ק לא נראית רקיע בטהרתה	ברכות ז:ט
	א"ר חסדא מיום שחרב בהמ"ק לא נראית רקיע בטהרתה שנאמר (ישעיהו נ, ג) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם	
מפתח	חייב לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה	ברכות ז:ט
	חייב לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה	
מפתח	לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד	ברכות ז:ט
	אמר רב משום רבי מאיר וכן תנא משמיה דר' עקיב לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד	
מפתח	המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה ש	ברכות ז:א
	המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גיהנם שנאמר (משלי יא, כא) יד ליד לא ינקה רע לא ינקה מדינה של גיהנם	
מפתח	שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה	ברכות ז:א
	שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמאלו דכתיב (קהלת י, ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו	
מפתח	בגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן הקטן	ברכות ז:א
	רבי אומר בגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן הקטן בגדולה מתחילין מן הגדול דכתיב (ויקרא י, יב) וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים קחו וגו' בקללה מתחילין מן הקטן בתחלה נתקלל נחש ולבסוף נתקללה חוה ולבסוף נתקלל אדם	
מפתח	כל העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא	ברכות ז:א
	וכל העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא	
מפתח	כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין	ברכות ז:א
	ר' אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין	
מפתח	כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו	ברכות ז:א
	אמר רבי יוחנן למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות לומר לך כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנאמר (במדבר ה, ז) ואיש את קדשיו לו יהיו וסמך ליה איש איש כי תשטה אשתו	
מפתח	כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו	ברכות ז:א
	א"ר הונא בר ברכיה משום רבי אלעזר הקפ"ר כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר (איוב כב, כה) והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך	
מפתח	כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה	ברכות ז:א
	א"ר טבי א"ר יאשיה כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שנאמר (משלי כד, ז) התרפית ביום צרה	

<p>מפתח אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה</p> <p>ברכות סג:ב דאמר ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר (במדבר יט, יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל</p>	
<p>מפתח כל תלמיד שכוּעס עליו רבו פעם ראשונה ושותק וכה להבחין בין דם טמא לדם טהור</p> <p>ברכות סג:ב כל תלמיד שכוּעס עליו רבו פעם ראשונה ושותק וכה להבחין בין דם טמא לדם טהור</p>	
<p>מפתח כל תלמיד שכוּעס עליו רבו פעם ראשונה ושניה ושותק וכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות</p> <p>ברכות סג:ב כל תלמיד שכוּעס עליו רבו פעם ראשונה ושניה ושותק וכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות</p>	
<p>מפתח כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה</p> <p>ברכות סד:א ואמר רבי אבין הלוי כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה שנאמר (שמות יח, יב) ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה</p>	
<p>מפתח היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה זוכה ומקבל פני שכינה</p> <p>ברכות סד:א אמר רבי לוי בר חייא היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר (תהלים פד, ח) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון</p>	
<p>מפתח תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם</p> <p>ברכות סד:א אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר (ישעיהו נד, ג) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך</p>	
<p>מפתח כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בר</p> <p>שבת יא:א כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית כתיב הכא ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב וכתב התם (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד</p>	
<p>מפתח מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה</p> <p>שבת יא:א רבא חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה אמר מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה והוא סבר זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד</p>	
<p>מפתח לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים</p> <p>שבת יב:ב אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים</p>	
<p>מפתח לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה שמתוך ששיבתה קרובה עונותיה מועטין</p> <p>שבת יב:ב אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה שמתוך ששיבתה קרובה עונותיה מועטין שנאמר (בראשית יט, כ) הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער</p>	
<p>מפתח יפה תענית לחלום כאש לנעורת</p> <p>שבת יא:א אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת</p>	
<p>מפתח כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו</p> <p>שבת יב:ב ואמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי</p>	
<p>מפתח האוחז ס"ת ערום נקבר ערום</p> <p>שבת יד:א א"ר יוחנן האוחז ס"ת ערום נקבר ערום ערום ס"ד אלא א"ר זירא ערום בלא מצות בלא מצות ס"ד אלא אימא ערום בלא אותה מצוה הי גזור ברישא אילימא הא גזור ברישא</p>	
<p>מפתח הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים</p> <p>שבת כג:ב אמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים</p>	
<p>מפתח הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה</p> <p>שבת כג:ב הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה</p>	

מפתח	הזהיר בציצית זוכה לטלית נאה
שבת כג:ב	הזהיר בציצית זוכה לטלית נאה
מפתח	הזהיר בקידוש היום זוכה וממלא גרבי יין
שבת כג:ב	הזהיר בקידוש היום זוכה וממלא גרבי יין
מפתח	איזה עשיר כל שיש לו נחת רוח בעשרו
שבת כה:ב	איזה עשיר כל שיש לו נחת רוח בעשרו דברי רבי מאיר
מפתח	לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות קודם שימות שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצות ואין להקב"ה שבח בו
שבת לא:א	לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות קודם שימות שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצות ואין להקב"ה שבח בו
מפתח	לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי
שבת ל:ב	ת"ר לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי מעשה בשני בני אדם
מפתח	לא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו
שבת לא:ב	אמר רב יהודה לא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו שנאמר (קהלת ג, יד) והאלהים עשה שייראו מלפניו
מפתח	אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד
שבת לא:ב	דא"ר יוחנן משום ר' אלעזר אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'
מפתח	לא דיין לרשעים שאינן חרדין ועצבין מיום המיתה אלא שלבם בריא להן כאולם
שבת לא:ב	אמר הקב"ה לא דיין לרשעים שאינן חרדין ועצבין מיום המיתה אלא שלבם בריא להן כאולם והיינו דאמר רבה מאי דכתיב (תהלים מט, יד) זה דרכם כסל למו יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם
מפתח	לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס שמא אין עושים לו נס
שבת לב:א	ר' ינאי לטעמיה דאמר לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס שמא אין עושים לו נס ואם עושין לו נס מנכין לו מזכיותיו
מפתח	מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב
שבת לב:א	מאי קראה (דברים כב, ח) כי יפול הנופל ממנו להביא ראיה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו (ממנו) ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב
מפתח	לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר
שבת לב:א	אמר ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר
מפתח	בעון נדרים מתה אשה של אדם
שבת לב:ב	רבי נתן אומר בעון נדרים מתה אשה של אדם שנאמר (משלי כב, כז) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתידך
מפתח	בעון נדרים בנינים מתים כשהן קטנים
שבת לב:ב	רבי אומר בעון נדרים בנינים מתים כשהן קטנים שנאמר (קהלת ה, ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידך
מפתח	בעון שנאת חנם מריבה רבה בתוך ביתו של אדם
שבת לב:ב	ר' נחמיה אומר בעון שנאת חנם מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלים ובניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קטנים
מפתח	בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין
שבת לב:ב	ר' אלעזר בר' יהודה אומר בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין שנאמר (ויקרא כג, טז) אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבות נפש וזרעתם לריק זרעכם ואכלוהו אויביכם אל תקרי בהלה אלא בחלה

<p>מפתח בעון ביטול תרומות ומעשרות שמים נעצרין</p>	<p>שבת לב:ב</p>
<p>בעון ביטול תרומות ומעשרות שמים נעצרין מלהוריד טל ומטר והיוקר הוה והשכר אבד ובני אדם רצין אחר פרנסתן ואין מגיעין</p>	
<p>מפתח כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם</p>	
<p>אמר רב חסדא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר (משלי כב, יד) שוחה עמוקה פי זרות</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מפתח בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא</p>	
<p>בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא ובני אדם אוכלין ואינן שבעין ואוכלין לחמם במשקל דכתיב (ויקרא כו, כה) והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וגו' ואין ברית אלא תורה שנאמר (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חרב</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מפתח בעון שבועת שוא ושבועת שקר וחילול השם וחילול שבת חיה רעה רבה ובהמה כלה ובני אדם מתמעטין</p>	
<p>בעון שבועת שוא ושבועת שקר וחילול השם וחילול שבת חיה רעה רבה ובהמה כלה ובני אדם מתמעטין והדרכים משתוממין שנא' (ויקרא כו, כג) ואם באלה לא תוסרו לי אל תקרי באלה אלא באלה וכתוב והשלחתי בכם את חית השדה וגו' וכתוב שבועת שקר (ויקרא יט, יב) ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך ובחלול השם כתיב (ויקרא כב, לב) ולא תחללו את שם קדשי ובחלול שבת כתיב (שמות לא, יד) מחלליה מות יומת ויליף חילול חילול משבועת שקר</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מפתח בעון שפיכות דמים בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל</p>	
<p>בעון שפיכות דמים בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל שנאמר (במדבר לה, לג) ולא תחניפו וגו' ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה הא אתם מטמאים אותה אינכם יושבים בה ואיני שוכן בתוכה</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מפתח בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם</p>	
<p>בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם ומגלין אותן ובאין אחרים ויושבין במקומן שנאמר (ויקרא יח, כז) כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ וגו' וכתוב ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה וגו' וכתוב (ויקרא יח, כח) ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה ובעבודת כוכבים כתיב (ויקרא כו, ל) ונתתי את פגריכם וגו' וכתוב והשמתי את מקדשיכם וגו' ואתכם אזרה בגוים בשמיטין ויובלות כתיב (ויקרא כו, לד) אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויביכם וגו' וכתוב (ויקרא כו, לד) כל ימי השמה תשבות</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מפתח בעון נבלות פה צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות ובחורי שונאי ישראל מתים</p>	
<p>בעון נבלות פה צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות ובחורי שונאי ישראל מתים יתומים ואלמנות צועקין ואינן נענין שנא' (ישעיהו ט, טז) על כן על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו [ואת] (ו) אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מפתח פתח ר' יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן</p>	
<p>פתח ר' יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות ר' יוסי שתק נענה רשב"י ואמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן תקנו שווקין להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמן גשרים ליטול מהן מכס הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות אמרו יהודה שעילה יתעלה יוסי ששתק יגלה לציפורי שמעון שגינה יהרג</p>	<p>שבת לב:ב</p>
<p>מפתח נפקו חזו אינשי דקא כרבי זרעי</p>	
<p>נפקו חזו אינשי דקא כרבי זרעי אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם חזרו למערתכם הדור אזול איתבו תריסר ירחי שתא אמרי משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש יצתה בת קול ואמרה צאו ממערתכם נפקו כל היכא דהוה מחי ר' אלעזר הוה מסי ר"ש</p>	<p>שבת לב:ב</p>
<p>מפתח כל האוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם</p>	
<p>דתניא ר' אליעזר אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מפתח כל המניח ידיו כנגד פניו של מטה כאילו כופר בבריתו של אברהם אבינו</p>	
<p>אמר רב הונא אמר רב כל המניח ידיו כנגד פניו של מטה כאילו כופר בבריתו של אברהם אבינו</p>	<p>שבת לא:א</p>
<p>מפתח כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו</p>	
<p>מעייל רבי יונתן כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו באנשי עירו נתפס על אנשי עירו בכל העולם כולו נתפס על כל העולם כולו</p>	<p>שבת לב:ב</p>

	<p>מפתח אין יסורין בלא עון</p>	<p>שבת נה:א</p>
	<p>אין יסורין בלא עון דכתיב (תהלים פט, לג) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם</p>	
	<p>מעולם לא יצתה מדה טובה מפי הקב"ה וחזר בה</p>	<p>שבת נה:א</p>
	<p>דא"ר אחא בר' חנינא מעולם לא יצתה מדה טובה מפי הקב"ה וחזר בה לרעה חוץ מדבר זה דכתיב (יחזקאל ט, ד) ויאמר ה' אליו עבור בתוך העיר בתוך ירושלים והתוית תיו על מצחות האנשים והנאנחים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה</p>	
	<p>אל תקרי מקדשי אלא מקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו</p>	<p>שבת נה:א</p>
	<p>והיינו דכתיב (יחזקאל ט, ו) זקן בחור ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית ועל כל איש אשר עליו התיו אל תגשו וממקדשי תחלו וכתוב ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית תני רב יוסף אל תקרי מקדשי אלא מקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו</p>	
	<p>אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון</p>	<p>שבת נה:א</p>
	<p>אמר רב אמר אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון אין מיתה בלא חטא דכתיב (יחזקאל יח, כ) הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה</p>	
	<p>ג' דברים מביאין את האדם לידי עניות</p>	<p>שבת סב:ב</p>
	<p>ג' דברים מביאין את האדם לידי עניות ואלו הן המשתין מים בפני מטתו ערום ומזלזל בנטילת ידים ושאשתו מקללתו בפניו</p>	
	<p>אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד גליות בלבד</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד גליות בלבד שנאמר (דברים טז, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ</p>	
	<p>שני תלמידי חכמים המחדדין זה לזה בהלכה הקב"ה מצליח להם</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>א"ר אלעזר שני תלמידי חכמים המחדדין זה לזה בהלכה הקב"ה מצליח להם שנאמר (תהלים מה, ה) והדרך צלח אל תקרי והדרך אלא וחדך</p>	
	<p>שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא מקשיב להן</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>אמר ר' שמעון בן לקיש שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא מקשיב להן שנאמר (מלאכי ג, טז) אז נדברו יראי ה' וגו'</p>	
	<p>חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>א"ר אמר אפילו חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה</p>	
	<p>כל העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>א"ר חנינא בר אבדי כל העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר (קהלת ח, ה) שומר מצוה לא ידע דבר רע</p>	
	<p>שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה הקדוש ב"ה שומע לקולן</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה הקדוש ב"ה שומע לקולן שנאמר (שיר השירים ח, יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני</p>	
	<p>שני ת"ח המדגילים זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא אוהבן</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>אמר רבי שמעון בן לקיש שני ת"ח המדגילים זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא אוהבן שנאמר (שיר השירים ב, ד) ודגלו עלי אהבה</p>	
	<p>גדול המלוה יותר מן העושה צדקה</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>א"ר שמעון בן לקיש גדול המלוה יותר מן העושה צדקה</p>	
	<p>כל המגדל כלב רע בתוך ביתו מונע חסד מתוך ביתו</p>	<p>שבת סג:א</p>
	<p>א"ר שמעון בן לקיש כל המגדל כלב רע בתוך ביתו מונע חסד מתוך ביתו שנאמר (איוב ו, יד) למס מרעהו חסד שכן בלשון יונית קורין לכלב למס</p>	

מפתח	כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר...	שבת עה:א
	א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר (ישעיהו ה, יב) ואת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו	
מפתח	כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה	שבת עה:ב
	אמר רב יהודה אמר רב כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה ברא שבלול לכתית ברא זבוב לצירעה יתוש לנחש ונחש לחפפית וסממית לעקרב	
מפתח	לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ואפי' שעה אחת	שבת פג:ב
	אמר רבי יונתן לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ואפי' שעה אחת שהרי כמה שנים נשנית משנה זו בבית המדרש ולא נתגלה טעמה עד שבא רבי חנינא בן עקביא ופירשה	
מפתח	לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפי' בשעת מיתה	שבת פג:ב
	אמר רבי יונתן לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפי' בשעת מיתה שנא' (במדבר יט, יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל אפי' בשעת מיתה תהא עוסק בתורה	
מפתח	אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה	שבת פג:ב
	אמר ר"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל	
מפתח	החושד בכשרים לוקה בגופו	שבת צא:ז
	אמר ריש לקיש החושד בכשרים לוקה בגופו דכתיב (שמות ד, א) והן לא יאמינו לי וגו'	
מפתח	מדה טובה ממהרת לבא ממדת פורענות	שבת צא:ז
	אמר רבא ואיתימא רבי יוסי בר' חנינא מדה טובה ממהרת לבא ממדת פורענות דאילו במדת פורענות כתיב (שמות ד, ו) ויוציאה והנה ידו מצורעת כשלג ואילו במדה טובה כתיב ויוציאה מחיקו והנה שבה כבשרו מחיקו הוא דשבה כבשרו	
מפתח	איזהו אל זר שיש בגופו של אדם הוי אומר זה יצר הרע	שבת קה:ב
	תהלים פא, י לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר איזהו אל זר שיש בגופו של אדם הוי אומר זה יצר הרע	
מפתח	כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גזזיו	שבת קה:ב
	א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גזזיו שנאמר (תהלים נו, ט) נודי ספרתה אתה שימה דמעותי בנאדך הלא בספרתך	
מפתח	כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו	שבת קה:ב
	א"ר יהודה אמר רב כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו שנאמר (יהושע כד, ל) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געש	
מפתח	כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים	שבת קה:ב
	א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה שנאמר (ישעיהו כז, ח) בסאסאה בשלחה תריבנה	
מפתח	כל הבוכה על אדם כשר מוחלין לו על כל עונותיו	שבת קה:ב
	שכל הבוכה על אדם כשר מוחלין לו על כל עונותיו	
מפתח	המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו יהא בעיניך כעובד ע"ז	שבת קה:ב
	והתניא ר"ש בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא שאמר משום ר' יוחנן בן נורי המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו יהא בעיניך כעובד ע"ז שכך אומנתו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד	
מפתח	יושב הקב"ה וזן מקרני ראמים ועד ביצי כינים	שבת קה:ב
	והאמר מר יושב הקב"ה וזן מקרני ראמים ועד ביצי כינים	

<p>אם ראשונים בני מלאכים או בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים או כחמורים</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רבא בר זימונא אם ראשונים בני מלאכים או בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים או כחמורים ולא כחמורו של ר' חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר אלא כשאר חמורים</p>	<p>שבת קי"ב:</p>
<p>כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה שנאמר (משלי ת, לו) כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי</p>	<p>שבת קיד"א:</p>
<p>איזהו ת"ח שממנין אותו פרנס על הציבור זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר ואפי' במסכת כלה</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי יוחנן איזהו ת"ח שממנין אותו פרנס על הציבור זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר ואפי' במסכת כלה</p>	<p>שבת קיד"א:</p>
<p>איזהו ת"ח שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו זה שמניח חפצו ועוסק בחפצי שמים</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי יוחנן איזהו ת"ח שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו זה שמניח חפצו ועוסק בחפצי שמים</p>	<p>שבת קיד"א:</p>
<p>איזהו תלמיד חכם כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה</p>	<p>שבת קיד"א:</p>
<p>איזהו תלמיד חכם שמחזירין לו אבידה בטביעות העין זה המקפיד על חלוקו להופכו</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם שמחזירין לו אבידה בטביעות העין זה המקפיד על חלוקו להופכו</p>	<p>שבת קיד"א:</p>
<p>עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות</p>	<p>מפתח</p>
<p>לא הא מני רבי עקיבא היא דאמר עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות</p>	<p>שבת קי"ח:</p>
<p>כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג מחבלו של משיח</p>	<p>שבת קי"ח:</p>
<p>כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן משום רבי יוסי כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר (ישעיהו נ"ד, יד) אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתך</p>	<p>שבת קי"ח:</p>
<p>כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו שנאמר (תהלים לו, ד) והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך</p>	<p>שבת קי"ח:</p>
<p>כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז [כדור] אנוש מוחלין לו שנאמר (ישעיהו נ"ב, ב) אשרי אנוש יעשה זאת וגו' מחללו אל תקרי מחללו</p>	<p>שבת קי"ח:</p>
<p>אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים שנא' (ישעיהו נ"ג, ד) כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתיב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו'</p>	<p>שבת קי"ח:</p>
<p>כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב המנונא כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית שנאמר ויכולו אל תקרי ויכולו</p>	<p>שבת קי"ט:</p>
<p>כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו...</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו (ישעיהו נ, ז) וסר עונך וחסאתך תכופר</p>	<p>שבת קי"ט:</p>

	כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו	מפתח
שבת קיט:ב	אריב"ל כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו שנאמר (שופטים ה, ב) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה' מ"ט בפרוע פרעות משום דברכו השם	
	כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג"ע	מפתח
שבת קיט:ב	אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג"ע שנאמר (ישעיהו כו, ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תיקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן	
	אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת	מפתח
שבת קיט:ב	א"ר יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת שנאמר (ירמיהו יז, כז) ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה	
	לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת	מפתח
שבת קיט:ב	אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת שנאמר (יחזקאל כב, כו) ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם	
	לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית וערבית	מפתח
שבת קיט:ב	אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית וערבית שנאמר (ישעיהו ה, יא) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וגו' וכתוב (ישעיהו ה, יב) והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו וכתוב (ישעיהו ה, יג) לכן גלה עמי מבלי דעת	
	לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן	מפתח
שבת קיט:ב	אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן שנאמר (ירמיהו ו, יא) שפוך על עולל בחוץ וגו' מה טעם שפוך משום דעולל בחוץ	
	לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה	מפתח
שבת קיט:ב	אמר עולא לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה שנאמר (ירמיהו ו, טו) הובישו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו וגו'	
	לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה	מפתח
שבת קיט:ב	א"ר חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה שנאמר (איכה א, ו) היו שריה כאילים לא מצאו מרעה מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה	
	לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת"ח	מפתח
שבת קיט:ב	א"ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת"ח שנאמר (דברי הימים ב לו, טז) ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד [ל] אין מרפא	
	כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו	מפתח
שבת קיט:ב	אמר רב יהודה אמר רב כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (דברי הימים א טז, כב) אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן ובנביאי אל תרעו אלו ת"ח	
	אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן	מפתח
שבת קיט:ב	אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן	
	אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפי' לבנין בית המקדש	מפתח
שבת קיט:ב	אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפי' לבנין בית המקדש	
	לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה	מפתח
שבת קיט:ב	ואמר רבא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר (ירמיהו ה, א) שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא [ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש] (אם יש איש) עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה	
	לעולם יסדר אדם שלחנו בע"ש אע"פ שאינו צריך אלא לכזית	מפתח
שבת קיט:ב	אמר ר' אלעזר לעולם יסדר אדם שלחנו בע"ש אע"פ שאינו צריך אלא לכזית	

	<p>לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת אע"פ שאינו צריך אלא לכזית</p>	<p>מפתח</p>
	<p>ואמר ר' חנינא לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת אע"פ שאינו צריך אלא לכזית</p>	<p>שבת קט"ב</p>
	<p>גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש</p>	<p>מפתח</p>
	<p>א"ר יוחנן גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש</p>	<p>שבת קכ"א</p>
	<p>גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה</p>	<p>מפתח</p>
	<p>אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב (בראשית יח. ג.) ויאמר (ה') אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור וגו'</p>	<p>שבת קכ"א</p>
	<p>ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא...</p>	<p>מפתח</p>
	<p>ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא ואלו הן הכנסת אורחין וביקור חולים ועיון תפלה והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה והדן את חברו לכף זכות</p>	<p>שבת קכ"א</p>
	<p>אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן והקין קיימת לו לעולם הבא...</p>	<p>מפתח</p>
	<p>אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא ואלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחברו ות"ת כנגד כולם</p>	<p>שבת קכ"א</p>
	<p>שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם ב"ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך...</p>	<p>מפתח</p>
	<p>א"ר יוחנן שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת ב"ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ויאמר (ה') אם נא מצאתי וגו'</p>	<p>שבת קכ"א</p>
	<p>הדן חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות</p>	<p>מפתח</p>
	<p>הדן חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות</p>	<p>שבת קכ"ב</p>
	<p>לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו ויספיק מהן צרכי סעודה</p>	<p>מפתח</p>
	<p>אמר רב לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו הקיז דם ואין לו מה יאכל ימכור מנעלים שברגליו ויספיק מהן צרכי סעודה מאי צרכי סעודה רב אמר בשר ושמואל אמר יין</p>	<p>שבת קכ"א</p>
	<p>כל המקיל בסעודת הקזת דם מקילין לו מזונותיו מן השמים</p>	<p>מפתח</p>
	<p>כל המקיל בסעודת הקזת דם מקילין לו מזונותיו מן השמים ואומרים הוא על חייו לא חס אני אחוס עליו</p>	<p>שבת קכ"א</p>
	<p>כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות...</p>	<p>מפתח</p>
	<p>ר"ש בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת המלכות כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם</p>	<p>שבת קל"א</p>
	<p>אין ירושלים נפדה אלא בצדקה</p>	<p>מפתח</p>
	<p>אמר עולא אין ירושלים נפדה אלא בצדקה שנאמר (ישעיהו א. כז.) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה</p>	<p>שבת קל"א</p>
	<p>כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה</p>	<p>מפתח</p>
	<p>א"ר יעקב בריה דבת יעקב כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה</p>	<p>שבת קמ"ב</p>
	<p>אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד</p>	<p>מפתח</p>
	<p>דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד שנא' (דברים טו. יא.) כי לא יחדל אביון מקרב</p>	<p>שבת קנ"א</p>
	<p>כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים</p>	<p>מפתח</p>
	<p>כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים</p>	<p>שבת קנ"א</p>
	<p>גלגל הוא שחוזר בעולם</p>	<p>מפתח</p>
	<p>ותנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם</p>	<p>שבת קנ"א</p>

מפתח	וכל השטוף בזמה זקנה קופצת עליו	שבת קנב:א
	וכל השטוף בזמה זקנה קופצת עליו	
מפתח	תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין חכמה נתוספת בהם	שבת קנב:א
	רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין חכמה נתוספת בהם שנאמר (איוב יב, יב) בישישים חכמה ואורך ימים תבונה	
מפתח	ועמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן	שבת קנב:א
	ועמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן שנאמר (איוב יב, כ) מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח	
מפתח	קשה רימה למת כמחט בבשר החי	שבת קנב:א
	ואמר רבי יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנאמר (איוב יד, כב) אך בשרו עליו יכאב	
מפתח	כל י"ב חדש גופו קיים ונשמתו עולה ויורדת לאחר י"ב חדש הגוף בטל	שבת קנב:ב
	כל י"ב חדש גופו קיים ונשמתו עולה ויורדת לאחר י"ב חדש הגוף בטל	
מפתח	שוב יום אחד לפני מיתתך	שבת קנב:א
	רבי אליעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר"א וכי אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה	
מפתח	כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו	עירובין יג:ב
	כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו	
מפתח	כל המחזר על הגדולה גדולה בורחת ממנו	עירובין יג:ב
	כל המחזר על הגדולה גדולה בורחת ממנו	
מפתח	כל הבורח מן הגדולה גדולה מחזרת אחריו	עירובין יג:ב
	וכל הבורח מן הגדולה גדולה מחזרת אחריו	
מפתח	כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו	עירובין יג:ב
	וכל הדוחק את השעה שעה דוחקתו	
מפתח	כל הנדחה מפני שעה שעה עומדת לו	עירובין יג:ב
	וכל הנדחה מפני שעה שעה עומדת לו	
מפתח	כל המגביה עצמו הקב"ה משפילו	עירובין יג:ב
	וכל המגביה עצמו הקב"ה משפילו	
מפתח	נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא עכשיו שנברא יפשפש במעשיו	עירובין יג:ב
	וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא עכשיו שנברא יפשפש במעשיו	
מפתח	כל העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא	עירובין יח:ב
	דתניא לא יהלך אדם אחורי אשה בדרך ואפי' היא אשתו נזדמנה על הגשר יסלקנה לצדדין וכל העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא	
מפתח	המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה אפילו דומה למשה רבינו לא ינקה מדינה של גיהנום	עירובין יח:ב
	תנו רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה אפילו דומה למשה רבינו שקיבל תורה מהר סיני לא ינקה מדינה של גיהנום	

<p>מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו וכולו שלא בפניו</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי ירמיה בן אלעזר מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו וכולו שלא בפניו מקצת שבחו בפניו דכתיב (בראשית ז, א) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כולו שלא בפניו דכתיב (בראשית ו, ט) נח איש צדיק תמים היה בדורותיו</p>	<p>עירובין יח:ב</p>
<p>כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה שוב אינו נחרב</p>	<p>מפתח</p>
<p>וא"ר ירמיה בן אלעזר כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה שוב אינו נחרב שנאמר (איוב לה, ז) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה</p>	<p>עירובין יח:ב</p>
<p>מיום שחרב בית המקדש דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רבי ירמיה בן אלעזר מיום שחרב בית המקדש דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות שנאמר (תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל יה הללויה</p>	<p>עירובין יח:ב</p>
<p>גיהנם לרשעים גן עדן לצדיקים</p>	<p>מפתח</p>
<p>גיהנם לרשעים גן עדן לצדיקים איני והאמר רבי שמעון בן לקיש רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה שנאמר (ישעיהו סו, כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' שפשעו לא נאמר אלא הפושעים שפושעים והולכין לעולם</p>	<p>עירובין יט:א</p>
<p>פושעי ישראל אין אור גיהנם שולטת בהן ק"ו ממזבח הזהב מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב עמד כמה שנים ולא שלטה בו האור פושעי ישראל שמליאין מצות כרמון שנאמר (שיר השירים ו, ז) כפלח הרמון רקתך ואמר ר"ש בן לקיש אל תיקרי רקתך אלא ריקתך שאפי' ריקנין שבך מליאין מצות כרמון</p>	<p>מפתח</p>
<p>פושעי ישראל אין אור גיהנם שולטת בהן ק"ו ממזבח הזהב מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב עמד כמה שנים ולא שלטה בו האור פושעי ישראל שמליאין מצות כרמון שנאמר (שיר השירים ו, ז) כפלח הרמון רקתך ואמר ר"ש בן לקיש אל תיקרי רקתך אלא ריקתך שאפי' ריקנין שבך מליאין מצות כרמון</p>	<p>עירובין יט:א</p>
<p>שלשה פתחים יש לגיהנם אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואמר רבי ירמיה בר אלעזר שלשה פתחים יש לגיהנם אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים במדבר דכתיב (במדבר טז, ג) וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה בים דכתיב (יונה ג, ג) מבטן שאול שועתי שמעת קולי בירושלים דכתיב (ישעיהו לא, ט) נאם ה' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים</p>	<p>עירובין יט:א</p>
<p>ז' שמות יש לגיהנם ואלו הן שאול ואבדון ובאר שחת ובור שאון וטיט היון וצלמות וארץ התחתית</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יהושע בן לוי ז' שמות יש לגיהנם ואלו הן שאול ואבדון ובאר שחת ובור שאון וטיט היון וצלמות וארץ התחתית שאול דכתיב (יונה ג, ג) מבטן שאול שועתי שמעת קולי</p>	<p>עירובין יט:א</p>
<p>שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מתחייב אדם הריגה למלכות מטילין לו חכה לתוך פיו כדי שלא יקל</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מתחייב אדם הריגה למלכות מטילין לו חכה לתוך פיו כדי שלא יקלל את המלך מדת הקב"ה אדם מתחייב הריגה למקום שותק שנאמר (תהלים סה, ב) לך דומיה תהלה</p>	<p>עירובין יט:א</p>
<p>קינים זו פורענותן של צדיקים בעולם הזה</p>	<p>מפתח</p>
<p>קינים זו פורענותן של צדיקים בעולם הזה</p>	<p>עירובין כא:א</p>
<p>ג' דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו אלו הן עובדי כוכבים ורוח רעה ודקדוקי עניות</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר ג' דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו אלו הן עובדי כוכבים ורוח רעה ודקדוקי עניות</p>	<p>עירובין מא:ב</p>
<p>ג' אין רואין פני גיהנם אלו הן דקדוקי עניות וחולי מעיין והרשות ויש אומרים אף מי שיש לו אשה רעה</p>	<p>מפתח</p>
<p>ג' אין רואין פני גיהנם אלו הן דקדוקי עניות וחולי מעיין והרשות ויש אומרים אף מי שיש לו אשה רעה</p>	<p>עירובין מא:ב</p>
<p>גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה</p>	<p>מפתח</p>
<p>גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה</p>	<p>עירובין מא:ב</p>
<p>כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח</p>	<p>מפתח</p>
<p>כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח</p>	<p>עירובין מג:ב</p>
<p>שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם נותן סם לחבירו לזה יפה ולזה קשה..</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם נותן סם לחבירו לזה יפה ולזה קשה אבל הקב"ה אינו כן נתן תורה לישראל סם חיים לכל גופו שנאמר ולכל בשרו מרפא</p>	<p>עירובין נד:א</p>

מפתח	חש בראשו יעסוק בתורה	עירובין נד:א
	חש בראשו יעסוק בתורה שנאמר כי לוי'ת חן הם לראשך חש בגרונו יעסוק בתורה שנאמר וענקים לגרורותיך חש במעיו יעסוק בתורה שנאמר רפאות תהי לשרך חש בעצמותיו יעסוק בתורה שנאמר ושקוי לעצמותיך	
מפתח	אין תורה נקנית אלא בסימנין	עירובין נד:ב
	אמר רב חסדא אין תורה נקנית אלא בסימנין שנאמר שימה בפייהם אל תקרי שימה אלא סימנה	
מפתח	כל עיר שאין בה ירק אין תלמיד חכם	עירובין נה:ב
	אמר רב הונא כל עיר שאין בה ירק אין תלמיד חכם רשאי לדור בה	
מפתח	כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה	עירובין סג:א
	כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה	
מפתח	גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין	עירובין סג:ב
	א"ר שמואל בר אינאי משמיה דרב גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין	
מפתח	כל הישן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתוב אומר...	עירובין סג:ב
	אמר רב כל הישן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתוב אומר (מיכה ב, ט) נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה	
מפתח	כל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה מאבד הונה של תורה	עירובין סד:א
	אמר מר הכי האמר ר' אחא בר חנינא מאי דכתיב (משלי כט, ג) ורועה זונות יאבד הון כל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה מאבד הונה של תורה	
מפתח	כל המפיק מגן בשעת גאווה סוגרין וחותרין צרות בעדו	עירובין סד:א
	א"ר חנינא כל המפיק מגן בשעת גאווה סוגרין וחותרין צרות בעדו שנאמר (איוב מא, ז) גאווה אפיקי מגנים סגור חותם צר	
מפתח	כל המתפתה ביינו יש בו מדעת קונו	עירובין סד:א
	א"ר חנינא כל המתפתה ביינו יש בו מדעת קונו שנאמר (בראשית ת, כא) וירח ה' את ריח הניחוח	
מפתח	כל המתיישב ביינו יש בו דעת ע' זקנים	עירובין סד:א
	אמר ר' חייא כל המתיישב ביינו יש בו דעת ע' זקנים יין ניתן בע' אותיות וסוד ניתן בע' אותיות נכנס יין יצא סוד	
מפתח	לא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים	עירובין סד:א
	א"ר חנין לא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים שנא' (משלי לא, ו) תנו שכר לאובד וגו'	
מפתח	כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים אינו בכלל ברכה	עירובין סד:א
	א"ר חנין בר פפא כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים אינו בכלל ברכה שנא' (שמות כג, כה) וברך את לחמך ואת מימך מה לחם שניקח בכסף מעשר אף מים שניקח בכסף מעשר ומאי ניהו יין וקא קרי ליה מים	
מפתח	בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו	עירובין סד:ב
	א"ר אילעאי בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו ואמרי ליה אף בשחקו	
מפתח	כל הכופה אשתו לדבר מצוה הווין לו בנים שאינן מהוגנין	עירובין קב:ב
	וא"ר יהושע בן לוי כל הכופה אשתו לדבר מצוה הווין לו בנים שאינן מהוגנין	
מפתח	כל אשה שתובעת בעלה לדבר מצוה הווין לה בנים שאפילו בדורו של משה לא היו כמותן	עירובין קב:ב
	א"ר יוחנן כל אשה שתובעת בעלה לדבר מצוה הווין לה בנים שאפילו בדורו של משה לא היו כמותן דאילו בדורו של משה	

<p>לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>דאמר ר' יהושע בן לוי לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר (בראשית ז, ח) מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה</p>	<p>פסחים ג:א</p>
<p>לעולם יספר אדם בלשון נקיה שהרי בזב קראו מרכב ובאשה קראו מושב</p>	<p>מפתח</p>
<p>תניא דבי רבי ישמעאל לעולם יספר אדם בלשון נקיה שהרי בזב קראו מרכב ובאשה קראו מושב</p>	<p>פסחים ג:א</p>
<p>לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב משום ר' מ' לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה</p>	<p>פסחים ג:ב</p>
<p>ניחא ליה לאיניש לקיומי מצוה בגופיה</p>	<p>מפתח</p>
<p>דניחא ליה לאיניש לקיומי מצוה בגופיה</p>	<p>פסחים ג:ד</p>
<p>ניחא ליה לאיניש לקיומי מצוה בממוניה</p>	<p>מפתח</p>
<p>ניחא ליה לאיניש לקיומי מצוה בממוניה</p>	<p>פסחים ג:ב</p>
<p>בשכר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון להכרית זרעו של עשו לבנין בית המקדש ולשמו של משיח</p>	<p>מפתח</p>
<p>דתנא דבי ר' ישמעאל בשכר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון להכרית זרעו של עשו לבנין בית המקדש ולשמו של משיח</p>	<p>פסחים ה:א</p>
<p>למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה</p>	<p>מפתח</p>
<p>מאי דכתיב (חבקוק ג, ד) ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוזו למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר רבא אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר</p>	<p>פסחים ח:א</p>
<p>שלוחי מצוה אינן ניזוקין</p>	<p>מפתח</p>
<p>והא אמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין</p>	<p>פסחים ח:א</p>
<p>שלוחי מצוה אינן ניזוקין</p>	<p>מפתח</p>
<p>והאמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין היכא דשכיח היזיקא שאני שנאמר (שמואל א טז, ב) ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך</p>	<p>פסחים ח:ב</p>
<p>שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן כמאן כי האי תנא דתניא איסי בן יהודה אומר כלפי שאמרה תורה (שמות לד, כד) ולא יחמוד איש את ארצך מלמד שתהא פרתך רועה באפר ואין חיה מזיקתה תרנגולתך מנקרת באשפה ואין חולדה מזיקתה</p>	<p>פסחים ח:ב</p>
<p>מפני מה אין פירות גינוסר בירושלים...</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר' יצחק מפני מה אין פירות גינוסר בירושלים כדי שלא יהו עולי רגלים אומרים אלמלא לא עלינו אלא לאכול פירות גינוסר בירושלים דיינו נמצאת עליה שלא לשמה</p>	<p>פסחים ח:ב</p>
<p>מפני מה אין חמי טבריא בירושלים...</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר' דוסתאי בר' ינאי מפני מה אין חמי טבריא בירושלים כדי שלא יהו עולי רגלים אומרים אלמלא לא עלינו אלא לרחוץ בחמי טבריא דיינו ונמצאת עליה שלא לשמה</p>	<p>פסחים ח:ב</p>
<p>כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורחא</p>	<p>מפתח</p>
<p>כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורחא</p>	<p>פסחים יג:א</p>
<p>שלשה דברים ממעטין את הזבל וזוקפין את הקומה ומאירין את העינים אלו הן פת נקייה בשר שמן ויין ישן</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלשה דברים ממעטין את הזבל וזוקפין את הקומה ומאירין את העינים אלו הן פת נקייה בשר שמן ויין ישן</p>	<p>פסחים מב:א</p>
<p>שלשה דברים נאמרים בכותח הבבלי מטמטם את הלב ומסמא את העינים ומכחיש את הגו</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלשה דברים נאמרים בכותח הבבלי מטמטם את הלב ומסמא את העינים ומכחיש את הגו</p>	<p>פסחים מב:א</p>

<p>כל סעודה שאינה של מצוה אין תלמיד חכם רשאי להנות ממנה</p>	<p>מפתח</p>
<p>רבי שמעון אומר כל סעודה שאינה של מצוה אין תלמיד חכם רשאי להנות ממנה כגון מאי א"ר יוחנן כגון בת כהן לישראל ובת תלמיד חכם לעם הארץ דא"ר יוחנן בת כהן לישראל אין זווגן עולה יפה</p>	<p>פסחים מט:א</p>
<p>הרוצה שיתעשר ידבק בזרעו של אהרן</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן הרוצה שיתעשר ידבק בזרעו של אהרן כל שכן שתורה וכהונה מעשרתן לא קשיא הא בת"ח הא בעם הארץ</p>	<p>פסחים מט:א</p>
<p>כל הנהנה מסעודת הרשות לסוף גולה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רבי יצחק כל הנהנה מסעודת הרשות לסוף גולה שנא' (עמוס ו, ד) ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק וכתוב לכן עתה יגלו בראש גולים</p>	<p>פסחים מט:א</p>
<p>כל ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר כל ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום סוף מחריב את ביתו ומאלמן את אשתו ומייתם את גוזליו ותלמודו משתכח ממנו ומחלוקות רבות עליו ודבריו אינם נשמעים ומחלל שם שמים ושם רבו ושם אביו וגורם שם רע לו ולבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות</p>	<p>פסחים מט:א</p>
<p>לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח שאם מת או גולה מובטח לו שבניו ת"ח ואל ישא בת ע"ה שאם מת או גולה בניו ע"ה</p>	<p>פסחים מט:א</p>
<p>לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח וישא בתו לת"ח</p>	<p>מפתח</p>
<p>ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח וישא בתו לת"ח משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל ולא ישא בת עם הארץ משל לענבי הגפן בענבי הסנה דבר כעור</p>	<p>פסחים מט:א</p>
<p>לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם לא מצא בת תלמיד חכם ישא בת גדולי הדור</p>	<p>מפתח</p>
<p>תנו רבנן לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם לא מצא בת תלמיד חכם ישא בת גדולי הדור לא מצא בת גדולי הדור ישא בת ראשי כנסיות לא מצא בת ראשי כנסיות ישא בת גבאי צדקה לא מצא בת גבאי צדקה ישא בת מלמדי תינוקות ולא ישא בת עמי הארץ מפני שהן שקץ ונשותיהן שרץ</p>	<p>פסחים מט:ב</p>
<p>כל העוסק בתורה מותר לאכול בשר בהמה ועוף וכל שאינו עוסק בתורה אסור לאכול בשר בהמה ועוף</p>	<p>מפתח</p>
<p>כל העוסק בתורה מותר לאכול בשר בהמה ועוף וכל שאינו עוסק בתורה אסור לאכול בשר בהמה ועוף</p>	<p>פסחים מט:ב</p>
<p>מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור</p>	<p>מפתח</p>
<p>תניא אמר רבי עקיבא כשהייתי עם הארץ אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור אמרו לו תלמידיו רבי אמור ככלב אמר להן זה נושך ושובר עצם וזה נושך ואינו שובר עצם</p>	<p>פסחים מט:ב</p>
<p>כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי</p>	<p>מפתח</p>
<p>תניא היה רבי מאיר אומר כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי מה ארי דורס ואוכל ואין לו בושת פנים אף עם הארץ מכה ובוטל ואין לו בושת פנים</p>	<p>פסחים מט:ב</p>
<p>כל העוסק בתורה לפני עם הארץ כאילו בועל ארוסתו בפניו</p>	<p>מפתח</p>
<p>תנא רבי חייא כל העוסק בתורה לפני עם הארץ כאילו בועל ארוסתו בפניו שנאמר (דברים לג, ד) תורה צוה לנו משה מורשה אל תקרי מורשה אלא מאורסה</p>	<p>פסחים מט:ב</p>
<p>גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם יותר משנאה ששונאין עובדי כוכבים את ישראל</p>	<p>מפתח</p>
<p>גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם יותר משנאה ששונאין עובדי כוכבים את ישראל ונשותיהן יותר מהן</p>	<p>פסחים מט:ב</p>
<p>עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים עד שהסוס רץ ומציל</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים עד שהסוס רץ ומציל</p>	<p>פסחים נא:</p>
<p>הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתן</p>	<p>מפתח</p>
<p>הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתן</p>	<p>פסחים נא:</p>

<p>לא כעולם הזה העולם הבא...</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רבי אחא בר חנינא לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת לעולם הבא כולו הטוב והמטיב</p>	<p>פסחים נ:א</p>
<p>לא כעולם הזה העולם הבא...</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י סבר רבא למדרשה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב ר' אבינא רמי כתיב (שמות ג, טו) זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור אמר הקב"ה לא כשאני נכתב אני נקרא ונכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת</p>	<p>פסחים נ:א</p>
<p>העושה מלאכה בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה</p>	<p>מפתח</p>
<p>העושה מלאכה בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה</p>	<p>פסחים נ:ב</p>
<p>העושה מלאכה בערבי שבתות...</p>	<p>מפתח</p>
<p>העושה מלאכה בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מן המנחה ולמעלה ובמוצאי שבת ובמוצאי יו"ט ובמוצאי יום הכפורים ובכל מקום שיש שם גידנוד עבירה לאתווי תענית ציבור אינו רואה סימן ברכה</p>	<p>פסחים נ:ב</p>
<p>המצפה לשכר אשתו וריחים אינו רואה סימן ברכה לעולם</p>	<p>מפתח</p>
<p>תנו רבנן המצפה לשכר אשתו וריחים אינו רואה סימן ברכה לעולם שכר אשתו מתקולתא ריחייא אגרתא אבל עבדה ומזבנה אישתבוחי משתבח בה קרא דכתיב (משלי לא, כד) סדין עשתה ותמכור</p>	<p>פסחים נ:ב</p>
<p>המשתכר בקנים ובקנקנים אינו רואה סימן ברכה לעולם</p>	<p>מפתח</p>
<p>המשתכר בקנים ובקנקנים אינו רואה סימן ברכה לעולם מאי טעמא כיון דנפיש אפחזייהו שלטא בהו עינא</p>	<p>פסחים נ:ב</p>
<p>תגרי סימטא ומגדלי בהמה דקה וקוצצי אילנות טובות ונותנין עיניהן בחלק יפה אינו רואה סימן ברכה</p>	<p>מפתח</p>
<p>תגרי סימטא ומגדלי בהמה דקה וקוצצי אילנות טובות ונותנין עיניהן בחלק יפה אינו רואה סימן ברכה</p>	<p>פסחים נ:ב</p>
<p>ד' פרוטות אין בהן סימן ברכה לעולם שכר כותבין ושכר מתורגמנין ושכר יתומים ומעות הבאות ממדינת הים</p>	<p>מפתח</p>
<p>ד' פרוטות אין בהן סימן ברכה לעולם שכר כותבין ושכר מתורגמנין ושכר יתומים ומעות הבאות ממדינת הים</p>	<p>פסחים נ:ב</p>
<p>כותבי ספרים תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקין במלאכת שמים...</p>	<p>מפתח</p>
<p>כותבי ספרים תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקין במלאכת שמים לאיתווי מוכרי תכלת אינן רואין סימן ברכה לעולם ואם עוסקין לשמה רואין</p>	<p>פסחים נ:ב</p>
<p>לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה</p>	<p>פסחים נ:ב</p>
<p>כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר' יוחנן כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנא' (קהלת ז, יב) כי בצל החכמה בצל הכסף</p>	<p>פסחים נ:ג</p>
<p>אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא שזה אסור בעשיית מלאכה וזה מותר בעשיית מלאכה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא שזה אסור בעשיית מלאכה וזה מותר בעשיית מלאכה</p>	<p>פסחים נ:ד</p>
<p>מיום שנגזז ספר יוחסין תשש כחן של חכמים וכהה מאור עיניהם</p>	<p>מפתח</p>
<p>מיום שנגזז ספר יוחסין תשש כחן של חכמי' וכהה מאור עיניהם</p>	<p>פסחים ס:ב</p>
<p>אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי</p>	<p>מפתח</p>
<p>רבי אומר אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי אשרי מי שאומנתו בסם אוי לו מי שאומנתו בורסי</p>	<p>פסחים ס:א</p>
<p>אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים אוי לו מי שבניו נקבות</p>	<p>פסחים ס:א</p>

<p>מפתח כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו</p> <p>פסחים סו:ב אמר רב כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו</p>	<p>מפתח אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד</p> <p>פסחים סח:א ולשמואל דאמר אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד מאי איכא למימר אידי ואידי לעולם הבא ולא קשיא כאן במחנה שכינה כאן במחנה צדיקים</p>
<p>מפתח כל האוכל ושותה בתשעה בו מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי</p> <p>פסחים סח:ב ויקרא כג, לב ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה (תם) מתענין והלא בעשירי מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי</p>	<p>מפתח ברור לו מיתה יפה</p> <p>פסחים עה:א ונעביד לה חמי האור משום דר"נ דאמר ר"נ אמר קרא (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה</p>
<p>מפתח אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים</p> <p>פסחים פה:ב דא"ר יהושע בן לוי אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים</p>	<p>מפתח מפני מה לא נתקדשו שערי ירושלים מפני שמצורעין מגינין תחתיהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים</p> <p>פסחים פה:ב דאמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני מה לא נתקדשו שערי ירושלים מפני שמצורעין מגינין תחתיהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים</p>
<p>מפתח גדול קבוצ גליות כיום שנבראו בו שמים וארץ</p> <p>פסחים פח:א א"ר יוחנן גדול קבוצ גליות כיום שנבראו בו שמים וארץ שנאמר (הושע ב, ב) ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום זירעאל וכתוב (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד</p>	<p>מפתח יפה שתיקה לחכמים קל וחומר לטפשים</p> <p>פסחים צט:א מכאן אמרו חכמים יפה שתיקה לחכמים קל וחומר לטפשים שנאמר (משלי יז, כח) אויל מחריש חכם יחשב</p>
<p>מפתח כל החותם מקדש ישראל והמבדיל בין קודש לחול מאריכין לו ימיו ושנותיו</p> <p>פסחים קד:א רב יוסף אהא דרב תנא משמיה דרבי יהושע בן חנניא כל החותם מקדש ישראל והמבדיל בין קודש לחול מאריכין לו ימיו ושנותיו</p>	<p>מפתח ארבעה דברים העושה אותן דמו בראשו ומתחייב בנפשו אלו הן...</p> <p>פסחים קיא:א אמר ריש לקיש ארבעה דברים העושה אותן דמו בראשו ומתחייב בנפשו אלו הן הנפנה בין דקל לכותל והעובר בין שני דקלים והשותה מים שאולין והעובר על מים שפוכין</p>
<p>מפתח שלשה אין ממצעין ולא מתמצעין ואלו הן הכלב והדקל והאשה</p> <p>פסחים קיא:א ת"ר שלשה אין ממצעין ולא מתמצעין ואלו הן הכלב והדקל והאשה וי"א אף החזיר וי"א אף הנחש</p>	<p>מפתח עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות</p> <p>פסחים קיב:א ועשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות</p>
<p>מפתח יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק</p> <p>פסחים קיב:א חמשה דברים צוה ר"ע את רבי שמעון בן יוחי כשהיה חבוש בבית האסורין אמר לו רבי למדני תורה אמר איני מלמדך אמר לו אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות אמר לו בני יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק</p>	<p>מפתח הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים</p> <p>פסחים קיב:א ר' יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים</p>
<p>מפתח שלשה מכריז עליהן הקב"ה בכל יום...</p> <p>פסחים קיג:א א"ר יוחנן שלשה מכריז עליהן הקב"ה בכל יום על רווק הדר בכרך ואינו חוטא ועל עני המחזיר אבידה לבעליה ועל עשיר המעשר פירותיו בצינעה</p>	

<p>עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות</p>	<p>מפתח</p>
<p>ועשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות</p>	<p>פסחים קיג:א</p>
<p>שלשה הקדוש ברוך הוא אוהבן מי שאינו כועס ומי שאינו משתכר ומי שאינו מעמיד על מדותיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלשה הקדוש ברוך הוא אוהבן מי שאינו כועס ומי שאינו משתכר ומי שאינו מעמיד על מדותיו</p>	<p>פסחים קיג:ב</p>
<p>שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן...</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן המדבר א' בפה ואחד בלב והיודע עדות בחבירו ואינו מעיד לו והרואה דבר ערוה בחבירו ומעיד בו יחידי</p>	<p>פסחים קיג:ב</p>
<p>שלשה חיהן אינם חיים הרחמנין והרתחנין ואניני הדעת</p>	<p>מפתח</p>
<p>שלשה חיהן אינם חיים הרחמנין והרתחנין ואניני הדעת</p>	<p>פסחים קיג:ב</p>
<p>ארבעה אין הדעת סובלתן אלו הן דל גאה ועשיר מכחש וזקן מנאף ופרנס מתגאה על הציבור בחנם</p>	<p>מפתח</p>
<p>ארבעה אין הדעת סובלתן אלו הן דל גאה ועשיר מכחש וזקן מנאף ופרנס מתגאה על הציבור בחנם ויש אומרים אף המגרש את אשתו פעם ראשונה ושניה ומחזירה</p>	<p>פסחים קיג:ב</p>
<p>חמשה דברים צוה כנען את בניו אהבו זה את זה ואהבו את הגזל ואהבו את הזמה ושנאו את אדוניכם ואל תדברו או</p>	<p>מפתח</p>
<p>חמשה דברים צוה כנען את בניו אהבו זה את זה ואהבו את הגזל ואהבו את הזמה ושנאו את אדוניכם ואל תדברו אמת</p>	<p>פסחים קיג:ב</p>
<p>ששה דברים נאמרים בסוס...</p>	<p>מפתח</p>
<p>ששה דברים נאמרים בסוס אוהב את הזנות ואוהב את המלחמה ורוחו גסה ומואס את השינה ואוכל הרבה ומוציא קמעה ו"א אף מבקש להרוג בעליו במלחמה</p>	<p>פסחים קיג:ב</p>
<p>שבעה מנודין לשמים אלו הן הן</p>	<p>מפתח</p>
<p>שבעה מנודין לשמים אלו הן יהודי שאין לו אשה ושיש לו אשה ואין לו בנים ומי שיש לו בנים ואין מגדלן לתלמוד תורה ומי שאין לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו והמונע מנעלים מרגליו ו"א אף מי שאין מיסב בחבורה של מצוה</p>	<p>פסחים קיג:ב</p>
<p>אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים</p>	<p>מפתח</p>
<p>שארן השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר (מלכים ב ג, טו) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד השם</p>	<p>פסחים קיג:א</p>
<p>כל ת"ח היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב כל ת"ח היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה שנאמר (שיר השירים ה, ג) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי שושנים אלא שושנים אל תקרי מור עובר אלא מר עבר</p>	<p>פסחים קיג:א</p>
<p>קשין מזונותיו של אדם כפליים כולדה</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן קשין מזונותיו של אדם כפליים כולדה דאילו בולדה כתי' (בראשית ג, טז) בעצב ובמזונות כתי' (בראשית ג, יז) בעצבון</p>	<p>פסחים קיג:א</p>
<p>קשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר יוחנן קשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה דאילו בגאולה כתיב (בראשית מח, טז) המלאך הגואל אותי מכל רע מלאך בעלמא ואילו במזונות כתיב (בראשית מח, טו) האלהים הרועה אותי</p>	<p>פסחים קיג:א</p>
<p>קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף דכתיב (תהלים קלו, כה) נותן לחם לכל בשר וסמך ליה לגוזר ים סוף לגזרים</p>	<p>פסחים קיג:א</p>
<p>קשין נקביו של אדם כיום המיתה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר"א בן עזריה קשין נקביו של אדם כיום המיתה וכקריעת ים סוף שנאמר (ישעיהו נא, יד) מהר צועה להפתח וכתוב בתרי' רוגע הים ויהמו גליו</p>	<p>פסחים קיג:א</p>

מפתח כל המבזה את המועדות כאילו עובד ע"ז

פסחים
קיח:א
ואמר רב ששת משום ר"א בן עזריה **כל המבזה** את המועדות כאילו עובד ע"ז שנאמר ([שמות לד, יז](#)) אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב בתריה את חג המצות תשמור

מפתח כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים

פסחים
קיח:א
ר"א בן עזריה **כל המספר** לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים שנאמר ([שמות כב, ל](#)) לכלב תשליכון אותו וכתוב בתריה ([שמות כג, א](#)) לא תשא שמע שוא

מפתח שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מנצחין אותו ועצב אבל הקב"ה נוצחין אותו ושמח

פסחים
קיט:א
שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם בשר ודם מנצחין אותו ועצב אבל הקב"ה נוצחין אותו ושמח שנאמר ([תהלים קו, כג](#)) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו

גזירות חז"ל

מפתח	גזרה שמא יטמאו משקין שבידים מחמת הכוס
ברכות נב:א	ובה"א מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלין לידים שאם אתה אומר נוטלין לידים תחלה גזרה שמא יטמאו משקין שבידים מחמת הכוס ויחזרו ויטמאו את הידים וניטמי כוס לידים
מפתח	גזרה משום ניצוצות
ברכות נב:ב	ב"ש סברי אסור להשתמש בכלי שנטמאו אחוריו במשקין גזרה משום ניצוצות וליכא למגזר שמא יטמאו המשקין שבידים בכוס
מפתח	גזרה שמא יטמאו משקין שבמפה מחמת הכסת
ברכות נב:ב	גזרה שמא יטמאו משקין שבמפה מחמת הכסת ויחזרו ויטמאו את הידים ונטמייה כסת למפה אין כלי מטמא כלי ונטמייה כסת לגברא גופיה אין כלי מטמא אדם
מפתח	גזרה שמא יטמאו משקים שבמפה מחמת השלחן
ברכות נב:ב	ובה"א על הכסת שאם אתה אומר על השלחן גזרה שמא יטמאו משקים שבמפה מחמת השלחן ויחזרו ויטמאו את האוכלין ולטמא שלחן לאוכלין שבתוכו
מפתח	גזרה משום אוכלי תרומה
ברכות נב:ב	ב"ש סברי אסור להשתמש בשלחן שני גזרה משום אוכלי תרומה וב"ה סברי מותר להשתמש בשלחן שני אוכלי תרומה זריזין הם
מפתח	גזירה שמא ישבר הזוג
שבת ט:ט	רב אחא בר יעקב אמר לעולם בתספורת דידן לכתחלה אמאי לא ישב גזירה שמא ישבר הזוג
מפתח	גזירה שמא יתעלפה
שבת ט:ב	ולא למרחץ להזיע בעלמא לכתחלה אמאי לא גזירה שמא יתעלפה
מפתח	ואין קורין לאור הנר
שבת יא:א	ואין קורין לאור הנר אלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון ש"מ דתרוייהו שמא יטה
מפתח	גזירה שמא יאכילנו דברים שאינן מתוקנין
שבת יא:א	לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ שמא ירגילנו אצלו וכי מרגילו אצלו מאי הוי אלא אימא שמא יאכילנו דברים טמאין אטו זב פרוש לאו דברים טמאין אכיל אמר אביי גזירה שמא יאכילנו דברים שאינן מתוקנין
מפתח	וגזירה משום משקין הבאין מחמת שרץ
שבת יד:ב	אילימא במשקין הבאין מחמת שרץ דאורי' ניהו דכתיב (ויקרא יא, לד) וכל משקה אשר ישתה אלא במשקין הבאין מחמת ידים וגזירה משום משקין הבאין מחמת שרץ
מפתח	וגזירה משום משקין דזב וידים
שבת יד:ב	אלא במשקין הבאין מחמת שרץ וגזירה משום משקין דזב וידים
מפתח	וגזר טומאה על כלי מתכות
שבת יד:ב	וגזר טומאה על כלי מתכות
מפתח	עד שלא חרב הבית גזרו טומאה על ארץ העמים
שבת טו:א	עד שלא חרב הבית גזרו טומאה על ארץ העמים
מפתח	גזירה שמא לא יקבנו בכדי טהרתו
שבת טז:ב	אמר אביי גזירה שמא לא יקבנו בכדי טהרתו רבא אמר גזירה שמא יאמרו טבילה בת יומא עולה לה מאי בינייהו א"ב דרצפינהו מרצף

<p>גזירה שמא יבצרנו בקופות מזופפות</p>	<p>מפתח</p>
<p>גזירה שמא יבצרנו בקופות טמאות</p>	<p>שבת יז:א</p>
<p>גזירה משום תרומה טהורה ביד ישראל</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר שמואל אף גידולי תרומה תרומה בו ביום גזרו מ"ט א"ר חנינא משום תרומה טהורה ביד ישראל</p>	<p>שבת יז:ב</p>
<p>גזרו על פתן משום שמנן ועל שמנן משום יינן</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר' יצחק גזרו על פתן משום שמנן ועל שמנן משום יינן</p>	<p>שבת יז:ב</p>
<p>ועל יינן משום בנותיהן</p>	<p>מפתח</p>
<p>ועל יינן משום בנותיהן</p>	<p>שבת יז:ב</p>
<p>גזרו על תינוק נכרי שמטמא בזיבה</p>	<p>מפתח</p>
<p>גזרו על תינוק נכרי שמטמא בזיבה שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכור</p>	<p>שבת יז:ב</p>
<p>גזירה שמא יחתה בגחלים</p>	<p>מפתח</p>
<p>לא ימלא נחתום חבית של מים ויניח לתוך התנור ע"ש עם חשכה ואם עשה כן למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו לימא ב"ש היא ולא ב"ה אפילו תימא ב"ה גזירה שמא יחתה בגחלים</p>	<p>שבת יח:ב</p>
<p>גזרו רבנן על חלב מהותך משום חלב שאינו מהותך ועל קרבי דגים שנמוחו משום קרבי דגים שלא נמוחו</p>	<p>מפתח</p>
<p>גזרו רבנן על חלב מהותך משום חלב שאינו מהותך ועל קרבי דגים שנמוחו משום קרבי דגים שלא נמוחו</p>	<p>שבת כא:א</p>
<p>גזירה שמא לא יכוין משקלותיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשר שני אין שוקלין כנגדו דנרי זהב ואפילו לחלל עליו מעשר שני אחר אי אמרת בשלמא כי פליגי רב ושמואל מנר לנר אבל בקינסא אסר שמואל הא לא תהוי תיובתא אלא אי אמרת בקינסא נמי שרי הא תהוי תיובתא אמר רבה גזירה שמא לא יכוין משקלותיו</p>	<p>שבת כב:ב</p>
<p>גזרה שמא יטה</p>	<p>מפתח</p>
<p>ולא בשמן שריפה וכו':מאי שמן שריפה אמר רבה שמן של תרומה שנטמאה ואמאי קרו לה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד ובשבת מ"ט לא מתוך שמצוה עליו לבערו גזרה שמא יטה</p>	<p>שבת כג:ב</p>
<p>גזירה י"ט אטו שבת</p>	<p>מפתח</p>
<p>אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט גזרה י"ט אטו שבת</p>	<p>שבת כג:ב</p>
<p>גזירה שמא יטמין ברמץ שיש בה גחלת</p>	<p>מפתח</p>
<p>מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום גזירה שמא יטמין ברמץ שיש בה גחלת</p>	<p>שבת לד:ב</p>
<p>חזרו וקנסו על השוכח</p>	<p>מפתח</p>
<p>בתחילה היו אומרים המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל וה"ה לשוכח משרבו משהין במזיד ואומרים שכחים אנו חזרו וקנסו על השוכח</p>	<p>שבת לח:א</p>
<p>גזרינן תולדות החמה אטו תולדות האור</p>	<p>מפתח</p>
<p>בתולדות האור כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות החמה מר סבר גזרינן תולדות החמה אטו תולדות האור ומר סבר לא גזרינן</p>	<p>שבת לט:א</p>
<p>גזרה שמא יטמין ברמץ</p>	<p>מפתח</p>
<p>ולא יטמיננה בחול:ולפלוג נמי ר' יוסי בהא רבה אמר גזרה שמא יטמין ברמץ רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר ממקומו</p>	<p>שבת לט:א</p>
<p>אסרו את החמין והתירו את הזיעה</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ריב"ל משום בר קפרא בתחלה היו רוחצין בחמין שהוחמו מע"ש התחילו הבלנים להחם בשבת ואומרים מערב שבת הוחמו אסרו את החמין והתירו את הזיעה</p>	<p>שבת מא:א</p>

<p>גזרו רבנן על טומאה שלא בשעת מלאכה</p>	<p>מפתח</p>
<p>על טומאה שלא בשעת מלאכה משום טומאה שבשעת מלאכה ועל הזאה שבשעת מלאכה משום הזאה שלא בשעת מלאכה</p>	<p>שבת מט:א</p>
<p>גזירה משום שחיקת סממנין</p>	<p>מפתח</p>
<p>מר עולא גזירה משום שחיקת סממנין אי הכי אדם נמי אדם נראה כמיקר</p>	<p>שבת נג:ב</p>
<p>בסנדל גזרו ביה רבנן במנעל לא גזרו ביה רבנן</p>	<p>מפתח</p>
<p>מ"ט כיון דתפרו מבפנים הוי ליה מנעל בסנדל גזרו ביה רבנן במנעל לא גזרו ביה רבנן</p>	<p>שבת ס:ב</p>
<p>גזרינן חבל דגרדי אטו חבל דעלמא</p>	<p>מפתח</p>
<p>חבל דמאי אי לימא חבל דעלמא רבי יהודה מתיר קשר של קיימא הוא אלא חבל דגרדי למימרא דרבנן סברי גזרינן חבל דגרדי אטו חבל דעלמא ורבי יהודה סבר לא גזרינן</p>	<p>שבת קי:א</p>
<p>גזירה שמא יביא כלי דרך רה"ר</p>	<p>מפתח</p>
<p>נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף התם מאי גזירה איכא ה"נ גזירה שמא יביא כלי דרך רה"ר</p>	<p>שבת קז:ב</p>
<p>גזירה יו"ט אטו שבת</p>	<p>מפתח</p>
<p>הוא דתנן אין סומכין את הקדירה בבקעת וכן בדלת והא בקעת דביום טוב דבר שמלאכתו להיתר הוא אלמא דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אסור התם מאי טעמא כיון דבשבת דבר שמלאכתו לאיסור הוא גזירה יו"ט אטו שבת וכי תימא שבת גופיה תישתרי דהא דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו שרי</p>	<p>שבת קכד:א</p>
<p>גזירה שמא יקטום</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר רב ששת אפי' תימא רשב"ג הכא במאי עסקינן במחוברת באביה אי הכי קא משתמש במחובר לקרקע למטה מג' רב אשי אמר אפי' תימא בתלושה גזירה שמא יקטום</p>	<p>שבת קכה:ב</p>
<p>כירה שנשמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה שתים אסור רב אמר אפילו חד נמי אסור גזירה שמא יתקע</p>	<p>מפתח</p>
<p>דתניא כירה שנשמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה שתים אסור רב אמר אפילו חד נמי אסור גזירה שמא יתקע</p>	<p>שבת קלח:ב</p>
<p>גזירה שמא ימחוק</p>	<p>מפתח</p>
<p>מ"ט רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק אביי אמר גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות מאי בינייהו א"ב דכתב אכותל ומידלי למ"ד שמא ימחוק לא חיישינן ולמ"ד שמא יקרא חיישינן ולמ"ד שמא ימחוק נחוש שמא יקרא ותו לשמא ימחוק לא חיישינן</p>	<p>שבת קמט:א</p>
<p>גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות</p>	<p>מפתח</p>
<p>מ"ט רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק אביי אמר גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות מאי בינייהו א"ב דכתב אכותל ומידלי למ"ד שמא ימחוק לא חיישינן ולמ"ד שמא יקרא חיישינן ולמ"ד שמא ימחוק נחוש שמא יקרא ותו לשמא ימחוק לא חיישינן</p>	<p>שבת קמט:א</p>
<p>גזירה שמא יאמרו עירוב מועיל לבין הפסין</p>	<p>מפתח</p>
<p>בעא מיניה אביי מרבה חצר שראשה נכנס לבין הפסין מהו לטלטל מתוכה לבין הפסין ומבין הפסין לתוכה א"ל מותר שתים מאי אמר ליה אסור אמר רב הונא שתים אסורין ואפילו עירבו גזירה שמא יאמרו עירוב מועיל לבין הפסין</p>	<p>עירובין כ:א</p>
<p>גזירה שמא יקטום את הקנה כיון שהוא רך</p>	<p>מפתח</p>
<p>גזירה שמא יקטום</p>	<p>עירובין לד:ב</p>
<p>דגזרי גזירה שמא ימשך אחר חפצו</p>	<p>מפתח</p>
<p>אבל טלטול אטו הילוך דמקום אחד הוא ה"נ דגזרי גזירה שמא ימשך אחר חפצו</p>	<p>עירובין מב:ב</p>
<p>גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר' יוחנן חפצי נכרי קונין שבייתה גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל</p>	<p>עירובין מז:ב</p>

גזירה שמא יאמרו מעה עיקר	מפתח עירובין מט:א
<p>וא"ת מפני מה אין קונין במעה מפני שאינה מצויה בערבי שבתות היכא דעירב מיהו לקני גזירה שמא יאמרו מעה עיקר וזמנין דלא שכיח מעה ולא אתי לאיערובי בפת דאתי עירוב לאיקלקולי</p>	מפתח עירובין נח:ב
<p>גזירה שמא יאמרו מדת תחומין באה לכא</p>	מפתח עירובין פא:ב
<p>גזירה שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעלייה</p>	מפתח עירובין צ:ב
<p>דאמר רבי יוחנן דבר תורה מעות קונות ומפני מה אמרו משיכה קונה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעלייה</p>	מפתח פסחים ו:ב
<p>גזירה שמא יפחת הגג</p>	מפתח פסחים ט:ב
<p>אמר רבא בר עולא גזירה שמא יפחת הגג</p>	מפתח פסחים יב:ב
<p>גזירה שמא ימצא גלוסקא יפה</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>אמר רבא גזירה שמא ימצא גלוסקא יפה ודעתיה עילויה וכי משכחת ליה לבטליה דילמא משכחת ליה לבתר איסורא ולא ברשותיה קיימא ולא מצי מבטיל</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>גזירה שמא יניח עשר וימצא תשע</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>תניא כוותיה דרבא הרוצה לאכול חמץ אחר בדיקה כיצד יעשה מה שמשייר יניחנו בצנעה שלא תבוא חולדה ותיטול בפנינו ויהא צריך בדיקה אחריו רב מרי אמר גזירה שמא יניח עשר וימצא תשע</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>גזירה משום יום המעונן</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>אלא אמר רבא גזירה משום יום המעונן אי הכי אפילו בארבע שעות נמי לא ניכול אמר רב פפא ד' זמן סעודה לכל היא</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>גזירה על ספק הרוקין שבירושלים</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>איתמר ר' אלעזר ור' יוסי בר' חנינא חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין שבירושלים וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>גזירה דילמא אתי בהו לידי תקלה</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>דתניא הא למה זה דומה לתרומת תותין (זיתים) וענבים שנטמאה שאין לו בה לא היתר אכילה ולא היתר הסקה הא היתר אכילה נמי אית ביה דאי בעי דריך להו פחות פחות מכביצה אמר רבא גזירה דילמא אתי בהו לידי תקלה</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>עירובי תבשילין היא גזירת חכמים</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>אמר ליה מדאורייתא צורכי שבת נעשין ב"ט ורבנן הוא דגזרו ביה גזירה שמא יאמרו אופין מ"ט אף לחול וכיון דאצרכו רבנן עירובי תבשילין אית ליה היכירא</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>דרבנן סברי גזרינן שמא יעלה ויתלוש ואנשי יריחו סברי לא גזרינן שמא יעלה ויתלוש</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל מכבדות דרבנן סברי גזרינן שמא יעלה ויתלוש ואנשי יריחו סברי לא גזרינן שמא יעלה ויתלוש אבל בשל בין הכיפין דברי הכל מותר</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>גזרינן שמא יעלה ויתלוש</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל בין כיפין דרבנן סברי מוכן לעורבים לא הוי מוכן לאדם ואנשי יריחו סברי מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם אבל בשל מכבדות דברי הכל אסור גזרינן שמא יעלה ויתלוש</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>בגזרת נדבות ונדרים קמפלגי ר' ישמעאל סבר גזרינן שבת אטו חול ור' עקיבא סבר לא גזרינן</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>במאי קמפלגי בגזרת נדבות ונדרים קמפלגי ר' ישמעאל סבר גזרינן שבת אטו חול ור' עקיבא סבר לא גזרינן</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>גזירה שמא יטלנה ויעבירנה ארבע אמות</p>	מפתח פסחים יט:ב
<p>גזירה שמא יטלנה ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים</p>	מפתח פסחים יט:ב

מפתח**אמאי אין הבשר נאכל בטומאה גזירה שמא יטמאו הבעלים לאחר זריקה ויאמרו אשתקד לא נטמאנו ואכלנו**פסחים
עח:בהכא במאי עסקינן בציבור דאפילו בטומאה נמי עבדי אי בציבור אמאי אין הבשר נאכל בטומאה **גזירה** שמא יטמאו הבעלים לאחר זריקה ויאמרו אשתקד לא נטמאנו ואכלנו**מפתח****גזירה מבעוד יום אטו משחשיכה**פסחים
פד:ברבא אמר משום הפסד קדשים דקא מפסיד ליה בידיה דילמא אכיל נורא ממוח דידיה מבעוד יום נמי **גזירה** מבעוד יום אטו משחשיכה רב פפא אמר כל כי האי גונא כ"ע יש בו משום שבירת העצם**מפתח****גזירה שמא יטמא לשנה הבאה**פסחים
צב:אאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בערל נכרי דב"ה סברי **גזירה** שמא יטמא לשנה הבאה ויאמר אישתקד מי לא טבלתי ואכלתי עכשיו נמי אטבול ואוכל ולא ידע דאשתקד נכרי הוה ולא מקבל טומאה עכשיו ישראל ומקבל טומאה וב"ש סברי לא גזרינן

תקנות חז"ל

מפתח	רבנן תקנו שיאמרו השכיבנו	ברכות ט:ב
	אלא כיון דתקיננו רבנן השכיבנו כגאולה אריכתא	
מפתח	תקנו שיאמרו יהיו לרצון אחר י"ח ברכות	ברכות ט:ב
	הואיל ולא אמרו דוד אלא לאחר י"ח פרשיות לפיכך תקיננו רבנן לאחר י"ח ברכות	
מפתח	עזרא תיקן טבילה לבעלי קריין	ברכות כב:ב
	והאמר מר עזרא תקן טבילה לבעלי קריין	
מפתח	תיקנו שיהא אוחז התפילין בידו ונכנס לבית הכסא	ברכות כג:א
	בראשונה היו מניחין תפילין בחורין הסמוכין לבית הכסא ובאין עכברים ונוטלין אותן התקיננו שיהו מניחין אותן בחלונות הסמוכות לרשות הרבים ובאין עוברי דרכים ונוטלין אותן התקיננו שיהא אוחזן בידו ונכנס	
מפתח	התקיננו שיהו מניחין את התפילין בחלונות הסמוכות	ברכות כג:א
	התקיננו שיהו מניחין אותן בחלונות הסמוכות לרשות הרבים ובאין עוברי דרכים ונוטלין אותן	
מפתח	תפלות אבות תקנום	ברכות כז:ב
	רבי יוסי ברבי חנינא אמר תפלות אבות תקנום	
מפתח	רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידין תקנום	ברכות כז:ב
	רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידין תקנום	
מפתח	משה תיקן לישראל ברכת הזן	ברכות מח:ב
	אמר רב נחמן משה תקן לישראל ברכת הזן	
מפתח	יהושע תיקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ	ברכות מח:ב
	יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ	
מפתח	דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים	ברכות מח:ב
	דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ושלמה תקן על הבית הגדול והקדוש	
מפתח	הטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר	ברכות מח:ב
	הטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר דאמר רב מתנא אותו היום שניתנו הרוגי ביתר לקבורה	
מפתח	והתקיננו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם	ברכות נד:א
	והתקיננו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם שנאמר (רות ב, ד) והנה בעז בא מבית לחהם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכך השם	
מפתח	שמעון בן שטח תיקן כתובה לאשה	שבת יד:ב
	שמעון בן שטח תיקן כתובה לאשה	
מפתח	שלמה תיקן עירובין ונטילת ידים	שבת יד:ב
	אמר שמואל בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים יצתה בת קול ואמרה (משלי כג, טו) בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני (משלי כז, יא) חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר אתא	
מפתח	שלמה תיקן עירובין ונטילת ידים	עירובין כא:ב
	שלמה שתיקן עירובין ונטילת ידים יצתה בת קול ואמרה (משלי כג, טו) בני אם חכם לבך ישמח לבי	

	התקין ר"ג הזקן שיש להן אלפים אמה לכל רוח	מפתח
	התקין ר"ג הזקן שיש להן אלפים אמה לכל רוח	עירובין מה:א
	התקינו שיהו חוזרין למקומן בכלי זינן	מפתח
	התקינו שיהו חוזרין למקומן בכלי זינן רב נחמן בר יצחק אמר ל"ק כאן שנצחו ישראל את אומות העולם כאן שנצחו אומות העולם את עצמן	עירובין מה:א
	יעקב אבינו תיקן שיהיו אומרים "ברוך שם... בלחש	מפתח
	באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אמרי רבנן היכי נעביד נאמררו לא אמרו משה רבינו לא נאמררו אמרו יעקב התקינו שיהיו אומרים אותו בחשאי	פסחים נו:א
	התקינו שיהיו מחלקין את עורות הקדשים מערב שבת לע"ש	מפתח
	ת"ר בראשונה היו מניחין עורות קדשים בלשכת בית הפרוה לערב היו מחלקין אותן לאנשי בית אב והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע התקינו שיהיו מחלקין אותן מערב שבת לע"ש	פסחים נז:א
	תקנו להן לישראל שיהיו אומרין שירת הים על כל צרה וצרה שלא תבא	מפתח
	אמר שמואל שיר שבתורה משה וישראל אמרוהו בשעה שעלו מן הים והלל זה מי אמרו נביאים שביניהן תקנו להן לישראל שיהיו אומרין אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהן ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן	פסחים קז:א

אגדות

מפתח	פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה	ברכות ג:א
	אמר רבי יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח (והמתין לי) עד שסיימתי תפילתי לאחר שסיימתי תפילתי אמר לי שלום עליך רבי ואמרתי לו שלום עליך רבי ומורי ואמר לי בני מפני מה נכנסת לחורבה זו אמרתי לו להתפלל ואמר לי היה לך להתפלל בדרך ואמרתי לו מתיירא הייתי שמא יפסיקו בי עוברי דרכים ואמר לי היה לך להתפלל תפילה קצרה באותה שעה למדתי ממנו שלושה דברים למדתי שאין נכנסין לחורבה ולמדתי שמתפללין בדרך ולמדתי שהמתפלל בדרך מתפלל תפילה קצרה ואמר לי בני מה קול שמעת בחורבה זו ואמרתי לו שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת אוי לבנים שבעוונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות	
מפתח	שלוש משמרות היו הלילה	ברכות ג:א
	שלוש משמרות היו הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי ואומר אוי לבנים שבעוונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין אומות העולם	
מפתח	בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות	ברכות ג:א
	בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמייה הגדול מבורך הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו	
מפתח	שלוש משמרות היו הלילה ועל כל משמר ומשמר	ברכות ג:א
	שלוש משמרות היו הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי שנאמר ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו וסימן לדבר משמרה ראשונה חמור נוער שניה כלבים צועקים שלישיית תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה	
מפתח	כינור היה תלוי למעלה ממיטתו של דוד	ברכות ג:ב
	כינור היה תלוי למעלה ממיטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה אמרו לו אין הקומץ משביע את הארי ואין הבור מתמלא מחולייתו אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד מיד יועצים באחיתופל ונמלכין בסנהדרין ושואלין באורים ותומים	
מפתח	אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם	ברכות ג:ד
	אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגודות אגודות בכבודם ואני ידי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה ולא עוד אלא כל מה שאני עושה אני נמלך במפיבשת רבי ואומר לו מפיבשת רבי יפה דנתי יפה חייבתי יפה זכיתי יפה טהרתי יפה טמאתי ולא בושתי	
מפתח	אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע	ברכות ג:א
	אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מובטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו שמא יגרום החטא כדר' יעקב בר אידי דר' יעקב בר אידי רמי כתיב (בראשית כח, טו) והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך וכתוב (בראשית לב, ח) ויירא יעקב מאד אמר שמא יגרום החטא	
מפתח	פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים	ברכות ג:ז
	פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתריאל יה' ה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי ישמעאל בני ברכני אמרתי לו יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפני משורת הדין ונענע לי בראשו וקמ"ל שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך	
מפתח	שלושה דברים בקש משה מלפני הקב"ה	ברכות ג:ז
	שלושה דברים בקש משה מלפני הקב"ה ונתן לו בקש שתשרה שכינה על ישראל ונתן לו שנאמר (שמות לג, טז) הלוא בלכתך עמנו בקש שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים ונתן לו שנאמר (שמות לג, טז) ונפלינו אני ועמך בקש להודיעו דרכי של הקב"ה ונתן לו שנא' (שמות לג, יג) הודיעני נא את דרכיך	
מפתח	מעשה דרב פפא	ברכות ג:ח
	מעשה דרב פפא דרב פפא אזל לגבי ארמית הוציאה לו מטה אמרה לו שב אמר לה איני יושב עד שתגביהי את המטה הגביהה את המטה ומצאו שם תינוק מת מכאן אמרו חכמים אסור לישוב על מטת ארמית	

בימים ההם חלה חזקיהו למות	מפתח
<p>בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לבינתך כי מת אתה ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא אמר ליה מאי כולי האי אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה א"ל משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו א"ל בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד אמר ליה השתא הב לי ברתך אפשר דגרמא זכותא דידי ודידך ונפקי מינאי בנין דמעלו א"ל כבר נגזרה עליך גזירה א"ל בן אמוץ כלה נבואתך וצא כך מקובלני מבית אבי אבא אפי' חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים</p>	ברכות י"א
ששה דברים עשה חזקיהו המלך	מפתח
<p>ששה דברים עשה חזקיהו המלך על ג' הודו לו ועל ג' לא הודו לו על ג' הודו לו גזנ ספר רפואות והודו לו כתת נחש הנחשת והודו לו גירר עצמות אביו על מטה של חבלים והודו לו ועל ג' לא הודו לו סתם מי גיחון ולא הודו לו קצץ דלתות היכל ושגרם למלך אשור ולא הודו לו עבר ניסן בניסן ולא הודו לו</p>	ברכות י"ב
א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטתי לקרות	מפתח
<p>א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הלסטים אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה</p>	ברכות י"ב
ומעשה ברבי ישמעאל ור' אלעזר בן עזריה שהיו מסובין במקום אחד	מפתח
<p>ומעשה ברבי ישמעאל ור' אלעזר בן עזריה שהיו מסובין במקום אחד והיה ר' ישמעאל מוטה ור' אלעזר בן עזריה זקוף כיון שהגיע זמן קריאת שמע הטה רבי אלעזר וזקף ר' ישמעאל אמר לו רבי אלעזר בן עזריה לר' ישמעאל ישמעאל אחי אמשול לך משל למה הדבר דומה משל לאחד שאומרים לו זקנך מגודל אמר להם יהיה כנגד המשחיתים אף כך אתה כל זמן שאני זקוף אתה מוטה עכשיו כשאני הטתי אתה זקפת אמר לו אני עשיתי כדברי ב"ה ואתה עשית כדברי ב"ש ולא עוד אלא שמא יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות</p>	ברכות י"א
מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר את ר' יוחנן בן החורנית	מפתח
<p>מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר את ר' יוחנן בן החורנית מצאוהו שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית ולא אמרו לו כלום אמרו להם משם ראייה אף הם אמרו לו א"כ היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך</p>	ברכות י"א
אמר ר"ט אני הייתי בא בדרך והטתי לקרות כדברי ב"ש	מפתח
<p>אמר ר"ט אני הייתי בא בדרך והטתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הלסטים אמרו לו כדאי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה</p>	ברכות י"א
מעשה ומתה שפחתו של רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לנחמו	מפתח
<p>מעשה ומתה שפחתו של רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לנחמו כיון שראה אותם עלה לעלייה ועלו אחריו נכנס לנאפילון נכנסו אחריו נכנס לטרקלין נכנסו אחריו אמר להם כמדומה אני שאתם נכונים בפושרים עכשיו אי אתם נכונים אפילו בחמי חמין לא כך שניתי לכם עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה ואין אומרים עליהם ברכת אבליים ולא תנחומי אבליים אלא מה אומרים עליהם כשם שאומרים לו לאדם על שורו ועל חמורו שמתו המקום ימלא לך חסרונך כך אומרים לו על עבדו ועל שפחתו המקום ימלא לך חסרונך</p>	ברכות י"ז
מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני בערב ר"ה	מפתח
<p>והתניא מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני בערב ר"ה בשני בצורת והקניטתו אשתו והלך ולן בבית הקברות ושמע שתי רוחות שמספרות זו לזו אמרה חדא לחברתה חברתי בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם אמרה לה חברתה איני יכולה שאני קבורה במחצלת של קנים אלא לכי את ומה שאת שומעת אמרי לי הלכה היא ושטה ובאה ואמרה לה חברתה חברתי מה שמעת מאחורי הפרגוד אמרה לה שמעתי שכל הזורע ברביעה ראשונה ברד מלקה אותו הלך הוא זורע ברביעה שניה של כל העולם כולו לקה שלו לא לקה לשנה האחרת הלך ולן בבית הקברות ושמע אותן שתי רוחות שמספרות זו עם זו אמרה חדא לחברתה בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם אמרה לה חברתי לא כך אמרתי לך איני יכולה שאני קבורה במחצלת של קנים אלא לכי את ומה שאת שומעת בואי ואמרי לי הלכה ושטה ובאה ואמרה לה חברתה חברתי מה שמעת מאחורי הפרגוד אמרה לה שמעתי שכל הזורע ברביעה שניה שדפון מלקה אותו הלך זורע ברביעה ראשונה של כל העולם כולו נשדף ושלו לא נשדף אמרה לו אשתו מפני מה אשתך של כל העולם כולו לקה ושלך לא לקה ועכשיו של כל העולם כולו נשדף ושלו לא נשדף סח לה כל הדברים הללו אמרו לא היו ימים מועטים עד שנפלה קטטה בין אשתו של אותו חסיד ובין אמה של אותה ריבה אמרה לה לכי ואראך בתך שהיא קבורה במחצלת של קנים לשנה האחרת הלך ולן בבית הקברות ושמע אותן רוחות שמספרות זו עם זו אמרה לה חברתי בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם אמרה לה חברתי הניחני דברים שביני לבינך כבר נשמעו בין החיים</p>	ברכות י"ח
מעשה ברבי יהודה שראה קרי והיה מהלך על גב הנהר	מפתח
<p>מעשה ברבי יהודה שראה קרי והיה מהלך על גב הנהר אמרו לו תלמידיו רבינו שנה לנו פרק אחד בהלכות דרך ארץ ירד וטבל ושנה להם אמרו לו לא כך למדתנו רבינו שונה הוא בהלכות דרך ארץ אמר להם אע"פ שמיקל אני על אחרים מחמיר אני על עצמי</p>	ברכות י"א

<p>מעשה בתלמיד אחד שהניח תפילין</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה בתלמיד אחד שהניח תפילין בחורין הסמוכים לרשות הרבים ובאת זונה אחת ונטלתן ובאת לבית המדרש ואמרה ראו מה נתן לי פלוני בשכרי כיון ששמע אותו תלמיד כך עלה לראש הגג ונפל ומת באותה שעה התקינו שיהא אוחזן בבגדו ובידו ונכנס</p>	<p>ברכות כג:א</p>
<p>פעם אחת נתקשרו שמים בעבים</p>	<p>מפתח</p>
<p>פעם אחת נתקשרו שמים בעבים כסבורים העם לומר חשכה הוא ונכנסו לבית הכנסת והתפללו של מוצאי שבת בשבת ונתפזרו העבים וזרחה החמה ובאו ושאלו את רבי ואמר הואיל והתפללו התפללו שאני צבור דלא מטרחינן להו</p>	<p>ברכות כז:ב</p>
<p>מעשה בתלמיד אחד שבא לפני ר' יהושע</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה בתלמיד אחד שבא לפני ר' יהושע א"ל תפלת ערבית רשות או חובה אמר ליה רשות בא לפני רבן גמליאל א"ל תפלת ערבית רשות או חובה א"ל חובה א"ל והלא ר' יהושע אמר לי רשות א"ל המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש כשנכנסו בעלי תריסין עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה א"ל רבן גמליאל חובה אמר להם רבן גמליאל לחכמים כלום יש אדם שחולק בדבר זה אמר ליה ר' יהושע לאו א"ל והלא משמך אמרו לי רשות אמר ליה יהושע עמוד על רגליך ויעידו בך עמד רבי יהושע על רגליו ואמר אלמלא אני חי והוא מת יכול החי להכחיש את המת ועכשיו שאני חי והוא חי היאך יכול החי להכחיש את החי</p>	<p>ברכות כז:ב</p>
<p>דקאמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה</p>	<p>מפתח</p>
<p>דקאמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא בן שבעים שנה תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס שהיה ר"ג מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי א"ר יוחנן פליגי בה אבא יוסף בן דוסתאי ורבנן חד אמר אתוספו ארבע מאה ספסלי וחד אמר שבע מאה ספסלי הוה קא חלשא דעתיה דר"ג אמר דלמא ח"ו מנעתי תורה מישראל</p>	<p>ברכות כח:א</p>
<p>אר"ג הואיל והכי הוה איזיל ואפייסיה לר' יהושע</p>	<p>מפתח</p>
<p>אר"ג הואיל והכי הוה איזיל ואפייסיה לר' יהושע כי מטא לביתיה חזינהו לאשיתא דביתיה דמשחרן א"ל מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה א"ל אוי לו לדור שאתה פרנסו שאי אתה יודע בצערן של ת"ח במה הם מתפרנסים ובמה הם נזונים אמר לו נעניתי לך מחול לי לא אשגח ביה עשה בשביל כבוד אבא</p>	<p>ברכות כח:א</p>
<p>כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו</p>	<p>מפתח</p>
<p>כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמרו לו רבינו למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לחיי העולם הבא אמר להם הזהרו בכבוד חבריכם ומנעו בניכם מן ההגיון והושיבוים בין ברכי תלמידי חכמים וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא</p>	<p>ברכות כח:ב</p>
<p>וכשחלה רבי יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>וכשחלה רבי יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לבקרו כיון שראה אותם התחיל לבכות אמרו לו תלמידיו נר ישראל עמוד הימיני פטיש החזק מפני מה אתה בוכה אמר להם אילו לפני מלך בשר ודם היו מוליכין אותי שהיום כאן ומחר בקבר שאם כועס עלי אין כעסו כעס עולם ואם אוסרני אין איסורו עולם ואם ממיתני אין מיתתו מיתת עולם ואני יכול לפייסו בדברים ולשחדו בממון אעפ"כ הייתי בוכה ועכשיו שמוליכים אותי לפני מ"ה הקב"ה שהוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים שאם כועס עלי כעסו כעס עולם ואם אוסרני איסורו עולם ואם ממיתני מיתתו מיתת עולם ואיני יכול לפייסו בדברים ולא לשחדו בממון ולא עוד אלא שיש לפני שני דרכים אחת של גן עדן ואחת של גיהנם ואיני יודע באיזו מוליכים אותי ולא אבכה אמרו לו רבינו ברכנו אמר להם יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם אמרו לו תלמידיו עד כאן אמר להם ולואי תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם</p>	<p>ברכות כח:ב</p>
<p>והא תנן אל תאמין בעצמך עד יום מותך</p>	<p>מפתח</p>
<p>והא תנן אל תאמין בעצמך עד יום מותך שהרי יוחנן כ"ג שמש בכהונה גדולה שמנים שנה ולבסוף נעשה צדוקי</p>	<p>ברכות כט:א</p>
<p>מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם</p>	<p>מפתח</p>
<p>מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שקראו להקב"ה צבאות עד שבאתה חנה וקראתו צבאות אמרה חנה לפני הקב"ה רבש"ע מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך קשה בעיניך שתתן לי בן אחד משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו בא עני אחד ועמד על הפתח אמר להם תנו לי פרוסה אחת ולא השגיחו עליו דחק ונכנס אצל המלך א"ל אדוני המלך מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת:אם ראה תראה א"ר אלעזר אמרה חנה לפני הקב"ה רבש"ע אם ראה מוטב ואם לאו תראה אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה ואי אתה עושה תורתך פלסתר שנאמר (במדבר ה, כת) ונקתה ונזרעה זרע</p>	<p>ברכות לא:ב</p>
<p>וחנה היא מדברת על לבה</p>	<p>מפתח</p>
<p>וחנה היא מדברת על לבה אמר רבי אלעזר משום רבי יוסי בן זמרא על עסקי לבה אמרה לפניו רבונו של עולם כל מה שבראת באשה לא בראת דבר אחד לבטלה עינים לראות ואזנים לשמוע חוטים להריח פה לדבר ידיים לעשות בהם מלאכה רגלים להלך בהן דדים להניק בהן דדים הללו שנתת על לבי למה לא להניק בהן תן לי בן ואניק בהן</p>	<p>ברכות לא:ב</p>

<p>מפתח משל לאדם אחד שהיה לו בן</p> <p>משל לאדם אחד שהיה לו בן הרחיצו וסכו והאכילו והשקהו ותלה לו כיס על צוארו והושיבו על פתח של זונות מה יעשה אותו הבן שלא יחטא</p>	<p>ברכות לב:א</p>
<p>מפתח אמר לו הקדוש ב"ה למשה משה רד מגדולתך</p> <p>אמר לו הקדוש ב"ה למשה משה רד מגדולתך כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל ועכשיו ישראל חטאו אתה למה לי מיד תשש כחו של משה ולא היה לו כח לדבר וכיון שאמר (דברים ט, יד) הרף ממני ואשמידם אמר משה דבר זה תלוי בי מיד עמד ונתחזק בתפלה ובקש רחמים משל למלך שכעס על בנו והיה מכה גדולה והיה אוהבו יושב לפניו ומתירא לומר לו דבר אמר המלך אלמלא אוהבי זה שיושב לפני הרגתיך אמר דבר זה תלוי בי מיד עמד והצילו</p>	<p>ברכות לב:א</p>
<p>מפתח מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל</p> <p>מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך בא שר אחד ונתן לו שלום ולא החזיר לו שלום המתין לו עד שסיים תפלתו לאחר שסיים תפלתו א"ל ריקא והלא כתוב בתורתכם (דברים ד, ט) רק השמר לך ושמור נפשך וכתוב (דברים ד, טו) ונשמרתם מאד לנפשתיכם כשנתתי לך שלום למה לא החזרת לי שלום אם הייתי חותך ראשך בסייף מי היה תובע את דמך מידי א"ל המתן לי עד שאפייסך בדברים א"ל אילו היית עומד לפני מלך בשר ודם ובא חברך ונתן לך שלום היית מחזיר לו א"ל לאו ואם היית מחזיר לו מה היו עושים לך א"ל היו חותכים את ראשי בסייף א"ל והלא דברים ק"ו ומה אתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם שהיום כאן ומחר בקבר כך אני שהייתי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים על אחת כמה וכמה מיד נתפייס אותו השר ונפטרו אותו חסיד לביתו לשלום</p>	<p>ברכות לב:ב</p>
<p>מפתח אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אדם נושא אשה על אשתו ראשונה זוכר מעשה הראשונה אתה עזבתני ושכחתיני אמר לה הקב"ה בתי י"ב מזלות בראתי ברקיע ועל כל מזל ומזל בראתי לו שלשים חיל ועל כל חיל וחיל בראתי לו שלשים לגיון ועל כל לגיון ולגיון בראתי לו שלשים רהטון ועל כל רהטון ורהטון בראתי לו שלשים קרטון ועל כל קרטון וקרטון בראתי לו שלשים גסטרא ועל כל גסטרא וגסטרא תליתי בו שלש מאות וששים וחמשה אלפי רבוא כוכבים כנגד ימות החמה וכולן לא בראתי אלא בשבילך</p>	<p>ברכות לב:ב</p>
<p>מפתח חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה אחת וחוזרין ושוהין שעה אחת וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה תורתן היאך משתמרת ומלאכתן היאך נעשית אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת</p>	<p>ברכות לב:ב</p>
<p>מפתח מעשה במקום אחד שהיה ערוד</p> <p>מעשה במקום אחד שהיה ערוד והיה מזיק את הבריות באו והודיעו לו לר' חנינא בן דוסא אמר להם הראו לי את חורו הראוהו את חורו נתן עקבו על פי החור יצא ונשכו ומת אותו ערוד נטלו על כתפו והביאו לבית המדרש אמר להם ראו בני אין ערוד ממת אלא החטא ממת באותה שעה אמרו אוי לו לאדם שפגע בו ערוד ואוי לו לערוד שפגע בו ר' חנינא בן דוסא</p>	<p>ברכות לב:א</p>
<p>מפתח מעשה בתלמיד אחד שירד לפני התיבה</p> <p>מעשה בתלמיד אחד שירד לפני התיבה בפני רבי אליעזר והיה מאריך יותר מדאי א"ל תלמידיו רבינו כמה ארכן הוא זה אמר להם כלום מאריך יותר ממשה רבינו דכתיב ביה (דברים ט, כה) את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה</p>	<p>ברכות לב:א</p>
<p>מפתח מעשה בתלמיד אחד שירד לפני התיבה</p> <p>מעשה בתלמיד א' שירד לפני התיבה בפני ר"א והיה מקצר יותר מדאי א"ל תלמידיו כמה קצרן הוא זה א"ל כלום מקצר יותר ממשה רבינו דכתיב (במדבר יב, יג) אל נא רפא נא לה</p>	<p>ברכות לב:א</p>
<p>מפתח מעשה שחלה בנו של ר"ג שגר שני ת"ח</p> <p>מעשה שחלה בנו של ר"ג שגר שני ת"ח אצל רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים כיון שראה אותם עלה לעלייה ובקש עליו רחמים בירידתו אמר להם לכו שחלצתו חמה אמרו לו וכי נביא אתה אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף ישבו וכתבו וכוונו אותה שעה וכשבאו אצל ר"ג אמר להן העבודה לא חסרתם ולא הותרתם אלא כך היה מעשה באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות</p>	<p>ברכות לב:ב</p>
<p>מפתח מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה</p> <p>מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל ר' יוחנן בן זכאי וחלה בנו של ריב"ז אמר לו חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים וחיה אמר רבי יוחנן בן זכאי אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך אמר לה לאו אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך</p>	<p>ברכות לב:ב</p>
<p>מפתח מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו מסובין</p> <p>ומעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו מסובין בעלייה ביריחו והביאו לפניהם כתבות ואכלו ונתן רבן גמליאל רשות לר' עקיבא לברך קפץ וברך רבי עקיבא ברכה אחת מעין שלש אמר ליה רבן גמליאל עקיבא עד מתי אתה מכניס ראשך בין המחלוקת א"ל רבינו אע"פ שאתה אומר כן וחבריך אומרים כן למדתנו רבינו יחיד ורבים הלכה כרבים</p>	<p>ברכות לב:א</p>

<p>תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דבר קפרא</p>	<p>מפתח</p>
<p>תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דבר קפרא הביאו לפניו כרוב ודורמסקין ופרגיות נתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך קפץ וברך על הפרגיות לגלג עליו חבירו כעס בר קפרא אמר לא על המברך אני כועס אלא על המלגלג אני כועס אם חבירך דומה כמי שלא טעם טעם בשר מעולם אתה על מה לגלגת עליו חזר ואמר לא על המלגלג אני כועס אלא על המברך אני כועס ואמר אם חכמה אין כאן זקנה אין כאן תנא ושניהם לא הוציאו שנתן מאי לאו בהא קא מפלגי דמברך סבר שלקות ופרגיות שהכל נהיה בדברו הלכך חביב עדיף ומלגלג סבר שלקות ב"פ האדמה פרגיות שהכל נהיה בדברו הלכך פירא עדיף</p>	<p>ברכות לט:א</p>
<p>אילן שאכל ממנו אדם הראשון</p>	<p>מפתח</p>
<p>אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין שנאמר (בראשית ט, כא) וישת מן היין וישכר רבי נחמיה אומר תאנה היתה שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו שנאמר (בראשית ג, ז) ויתפרו עלה תאנה ר"י אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן</p>	<p>ברכות מ:א</p>
<p>עיר אחת היתה בארץ ישראל</p>	<p>מפתח</p>
<p>עיר אחת היתה בארץ ישראל וגופנית שמה שהיו בה שמנים זוגות אחים כהנים נשואים לשמנים זוגות אחיות כהנות ובדקו רבנן מסורא ועד נהרדעא ולא אשכחו בר מבנתיה דרב חסדא דהוו נסיבן לרמי בר חמא ולמר עוקבא בר חמא</p>	<p>ברכות מ:א</p>
<p>מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה</p>	<p>ברכות מז:ב</p>
<p>א"ר ישמעאל בן אלישע שלשה דברים סח לי סוריאל שר הפנים</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר ישמעאל בן אלישע שלשה דברים סח לי סוריאל שר הפנים אל תטול חלוקך בשחרית מיד השמש ותלבש ואל תטול ידיך ממי שלא נטל ידיו ואל תחזיר כוס אספרגוס אלא למי שנתנו לך מפני שתכספית ואמרי לה אסתלגנית של מלאכי חבלה מצפין לו לאדם ואומרים אימתי יבא אדם לידי אחד מדברים הללו וילכד</p>	<p>ברכות נא:א</p>
<p>אמר ריב"ל שלשה דברים סח לי מלאך המות</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ריב"ל שלשה דברים סח לי מלאך המות אל תטול חלוקך שחרית מיד השמש ותלבש ואל תטול ידיך ממי שלא נטל ידיו ואל תעמוד לפני הנשים בשעה שחוזרות מן המת מפני שאני מרקד ובא לפנין וחריבי בידי ויש לי רשות לחבל ואי פגע מאי תקנתיה</p>	<p>ברכות נא:א</p>
<p>בצלאל על שם חכמתו נקרא</p>	<p>מפתח</p>
<p>בצלאל על שם חכמתו נקרא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים הלך משה והפך ואמר לו עשה ארון וכלים ומשכן אמר לו משה רבינו מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן כלים שאני עושה להיכן אכניסם שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים אמר לו שמא בצלאל היית וידעת</p>	<p>ברכות נה:א</p>
<p>אמר ר' יוחנן מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של צדיקים</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמר ר' יוחנן מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של צדיקים שיחרבו שנאמר (ישעיהו ה, ט) באזני ה' צבאות אם לא בתים רבים לשמה יהיו גדולים וטובים מאין יושב ואמר ר' יוחנן עתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר לישובן שנאמר (תהלים קכה, א) שיר המעלות לדוד הבוטחים ביי' כהר ציון מה הר ציון עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישובו אף בתיהן של צדיקים עתיד הקב"ה להחזיר לישובן</p>	<p>ברכות נח:ב</p>
<p>מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר אמר מובטח אני שאין זה בתוך ביתי ועליו הכתוב אומר (תהלים קיב, ז) משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה</p>	<p>ברכות ס:א</p>
<p>כי הא דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא מטא לההיא מתא</p>	<p>מפתח</p>
<p>כי הא דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא מטא לההיא מתא בעא אושפיזא לא יחבי ליה אמר כל דעביד רחמנא לטב אזל ובת בדברא והוה בהדיה תרנגולא וחמרא ושרגא אתא זיקא כבייה לשרגא אתא שונרא אכליה לתרנגולא אתא אריה אכליה לחמרא אמר כל דעביד רחמנא לטב ביה בליליא אתא גייסא שבייה למתא אמר להו לאו אמרי לכו כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכל לטובה</p>	<p>ברכות ט:ב</p>

מפתח פעם אחת גזרה מלכות הרשעה

פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה אמר ליה עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם בורחים אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותנו או מתיראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה **(דברים ל. כ.)** כי הוא חיך ואורך ימך כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה עאכ"ו אמרו לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לר"ע וחבשוהו בבית האסורים ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו אמר לו פפוס מי הביאך לכאן אמר ליה אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה אוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים

ברכות
סא:ב

מפתח בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה

בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה זמן ק"ש היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימו ועכשיו שבא לידי לא אקיימו היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד ב"ק ואמרה אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה זו תורה וזו שכרה **(תהלים יז. יז)** ממתים ידך י"י ממתים וגו' אמר להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר"ע שאתה מזומן לחיי העוה"ב

ברכות
סא:ב

מפתח פעם אחת נכנסתי אחר ר' יהושע לבית הכסא

אמר רבי עקיבא **פעם אחת** נכנסתי אחר ר' יהושע לבית הכסא ולמדתי ממנו ג' דברים למדתי שאין נפנין מזרח ומערב אלא צפון ודרום ולמדתי שאין נפרעין מעומד אלא מיושב ולמדתי שאין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר ליה בן עזאי עד כאן העזת פניך ברבך א"ל תורה היא וללמוד אני צריך

ברכות
סא:ב

מפתח תניא בן עזאי אומר פעם אחת נכנסתי אחר רבי עקיבא לבית הכסא

תניא בן עזאי אומר פעם אחת נכנסתי אחר רבי עקיבא לבית הכסא ולמדתי ממנו ג' דברים למדתי שאין נפנין מזרח ומערב אלא צפון ודרום ולמדתי שאין נפרעין מעומד אלא מיושב ולמדתי שאין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר לו ר' יהודה עד כאן העזת פניך ברבך אמר לו תורה היא וללמוד אני צריך

ברכות
סא:ב

מפתח כשירד חנינא בן אחי רבי יהושע לגולה

כשירד חנינא בן אחי רבי יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ שגרו אחריו שני ת"ח רבי יוסי בן כיפר ובן בנו של זכריה בן קבוטל כיון שראה אותם אמר להם למה באתם אמרו ליה ללמוד תורה באנו הכריז [עליהם] אנשים הללו גדולי הדור הם ואבותיהם שמשו בבית המקדש

ברכות
סא:א

מפתח לא יקרא לאור הנר שמא יטה אמר ר' ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה

לא יקרא לאור הנר שמא יטה אמר ר' ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה פעם א' קרא ובקש להטות אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר ר' נתן אומר קרא והטה וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת לכשיבנה בהמ"ק אביא חטאת שמנה

שבת
יב:ב

מפתח מעשה בתלמיד א' ששנה הרבה וקרא הרבה

מעשה בתלמיד א' ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואמרה להם כתיב בתורה **(דברים ל. כ.)** כי הוא חיך ואורך ימך בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם מחזירה דבר פעם אחת נתארחתי אצלה והיתה מסיחה כל אותו מאורע ואמרתי לה בתי בימי נדוּתך מה הוא אצלך אמרה לי חס ושלוש אפי' באצבע קטנה לא נגע [בי] בימי לבוניך מהו אצלך אכל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר ולא עלתה דעתו על דבר אחר ואמרתי לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה **(ויקרא יח. יט)** ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי אמר מטה חדא הואי במערבא אמרי אמר רב יצחק בר יוסף סינר מפסיק בינו לבינה

שבת
יא:א

מפתח א"ל הלל לשמאי מפני מה בוצרין בטהרה

א"ל הלל לשמאי מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה א"ל אם תקניטני גוזרני טומאה אף על המסיקה נעצו חרב בבית המדרש אמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא ואותו היום היה הלל כפוף ויושב לפני שמאי כאחד מן התלמידים והיה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל

שבת
יא:א

מפתח מאי חנוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה

מאי חנוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל תמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאוּם ימים טובים בהלל והודאה

שבת
כא:ב

מפתח**אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם**שבת
לא:

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם הודיעני ה' קצי אמר לו גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם ומדת ימי מה היא גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם ואדעה מה חדל אני אמר לו בשבת תמות אמות באחד בשבת אמר לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפ' כמלא נימא אמות בערב שבת אמר לו **(תהלים פד, יא)** כי טוב יום בחצריך מאלף טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתידי שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח

מפתח**מעשה בשני בני אדם**

שבת ל:ב

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגריס כולי יומא ההוא יומא דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה פסק פומיה מגריסא אמר מאי אעביד ליה הוה ליה בוסתנא אחורי ביתיה אתא מלאך המות סליק ובחיש באילני נפק למיחזי הוה סליק בדרגא איפחית דרגא מתותיה אישתיק ונח נפשיה שלח שלמה לבי מדרשא אבא מת ומוטל בחמה וכלבים של בית אבא רעבים מה אעשה שלחו ליה חתוך נבלה והנח לפני הכלבים

מפתח**מעשה בשני בני אדם שהמרו זה את זה אמרו כל מי שילך ויקניט את הלל**

שבת ל:ב

מעשה בשני בני אדם שהמרו זה את זה אמרו כל מי שילך ויקניט את הלל יטול ד' מאות זוז אמר אחד מהם אני אקניטנו אותו היום ע"ש היה והלל חפף את ראשו הלך ועבר על פתח ביתו אמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א"ל שאלה יש לי לשאול א"ל שאל בני שאל מפני מה ראשיהן של בבליים סגלגלות א"ל בני שאלה גדולה שאלת מפני שאין להם חיות פחות הלך והמתין שעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א"ל שאלה יש לי לשאול א"ל שאל בני שאל מפני מה עיניהן של תרמודין תרוטות אמר לו בני שאלה גדולה שאלת מפני שדרין בין החולות הלך והמתין שעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו א"ל בני מה אתה מבקש א"ל שאלה יש לי לשאול א"ל שאל בני שאל מפני מה רגליהם של אפרקיים רחבות א"ל בני שאלה גדולה שאלת מפני שדרין בין בצעי המים אמר לו שאלות הרבה יש לי לשאול ומתירא אני שמא תכעוס נתעטף וישב לפניו א"ל כל שאלות שיש לך לשאול שאל א"ל אתה הוא הלל שקורין אותך נשיא ישראל א"ל הן א"ל אם אתה הוא לא ירבו כמותך בישראל א"ל בני מפני מה א"ל מפני שאבדתי על ידך ד' מאות זוז א"ל הוי זהיר ברוחך כדי הוא הלל שתאבד על ידו ד' מאות זוז וד' מאות זוז והלל לא יקפיד

מפתח**מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי**שבת
לא:

מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם אמר לו שתים תורה שבכתב ותורה שבעל פה א"ל שבכתב אני מאמין ושבועל פה איני מאמין גיירני ע"מ שתלמדני תורה שבכתב גער בו והוציאו בניזיפה בא לפני הלל גייריה יומא קמא א"ל א"ב ג"ד למחר אפיך ליה א"ל והא אתמול לא אמרת לי הכי א"ל לאו עלי דידי קא סמכת דעל פה נמי סמוך עלי:שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי א"ל גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא זיל גמור

מפתח**מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש**שבת
לא:

מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר **(שמות כח, ד)** ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד אמר הללו למי אמרו לו לכהן גדול אמר אותו נכרי בעצמו אלך ואתגייר בשביל שישמוני כהן גדול בא לפני שמאי אמר ליה גיירני על מנת שתשימוני כהן גדול דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה א"ל כלום מעמידין מלך אלא מי שיועד טכסיסי מלכות לך למוד טכסיסי מלכות הלך וקרא כיון שהגיע **(במדבר א, נא)** והזר הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר א"ל אפי' על דוד מלך ישראל נשא אותו גר קל וחומר בעצמו ומה ישראל שנקראו בניו למקום ומתוך אהבה שאהבם קרא להם **(שמות ד, כב)** בני בכורי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת גר הקל שבא במקלו ובתרמילו על אחת כמה וכמה בא לפני שמאי א"ל כלום ראוי אני להיות כהן גדול והלא כתיב בתורה והזר הקרב יומת בא לפני הלל א"ל ענוותן הלל ינוחו לך ברכות על ראשך שהקרבתי תחת כנפי השכינה לימים נזדווגו שלשתן למקום אחד אמרו קפדנותו של שמאי בקשה לטורדנו מן העולם ענוותנותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה

מפתח**כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היה שם רבי יהודה ור' אלעזר בר' יוסי ור"ש**שבת
לג:ב

כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היה שם רבי יהודה ור' אלעזר בר' יוסי ור"ש נשאלה שאלה זו בפניהם מכה זו מפני מה מתחלת בבני מעיים וגומרת בפה נענה רבי יהודה ברבי אלעאי ראש המדברים בכל מקום ואמר אע"פ שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר נענה רבי אלעזר ברבי יוסי ואמר מפני שאוכלין בה דברים טמאים דברים טמאים סלקא דעתך אלא שאוכלין בה דברים שאינן מתוקנים ענה ר' שמעון ואמר בעון ביטול תורה אמרו לו נשים יוכיחו שמבטלות את בעליהן נכרים יוכיחו שמבטלין את ישראל תינוקות יוכיחו שמבטלין את אביהן תינוקות של בית רבן יוכיחו

מפתח**דאמר שמואל בר נתן א"ר חנינא כשהלך רבי יוסי לציפורי מצא חמין שנשתהו על גבי כירה**שבת
לח:א

דאמר שמואל בר נתן **א"ר חנינא** כשהלך רבי יוסי לציפורי מצא חמין שנשתהו על גבי כירה ולא אסר להן ביצים מצומקות שנשתהו על גבי כירה ואסר להן מאי לאו לאותו שבת לא לשבת הבאה מכלל דביצים מצומקות מצטמקות ויפה להן נינהו אין דאמר רב חמא בר חנינא פעם אחת נתארחתי אני ורבי למקום אחד והביאו לפנינו ביצים מצומקות כעוזרדין ואכלנו מהן הרבה

<p>מעשה במרחץ של בני ברק שפקקו נקביו מע"ט</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה במרחץ של בני ברק שפקקו נקביו מע"ט למחר נכנס ראב"ע ור"ע והזיעו בו ויצאו ונשתטפו בבית החיצון אלא שחמין שלו מחופין בנסרים כשבא הדבר לפני חכמים אמרו אף על פי שאין חמין שלו מחופין בנסרין ומשרבו עוברי עבירה התחילו לאסור אמבטיאות של כרכין מטייל בהן ואינו חושש מאי עוברי עבירה דא"ר שמעון בן פזי אמר ריב"ל משום בר קפרא בתחלה היו רוחצין בחמין שהוחמו מע"ש התחילו הבלנים להחם בשבת ואומרים מערב שבת הוחמו אסרו את החמין והתירו את הזיעה ועדיין היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין אנחנו אסרו להן את הזיעה והתירו חמי טבריה ועדיין היו רוחצין בחמי האור ואומרים בחמי טבריה רחצנו אסרו להן חמי טבריה והתירו להן את הצונן ראו שאין הדבר עומד להן התירו להן חמי טבריה וזיעה במקומה עומדת</p>	<p>שבת מ:א</p>
<p>פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ</p>	<p>מפתח</p>
<p>פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ ובקשתי להניח לו פך של שמן באמבטי ואמר לי טול בכלי שני ותן שמע מינה תלת שמע מינה שמן יש בו משום בשול וש"מ כלי שני אינו מבשל וש"מ הפשרו זהו בשולו</p>	<p>שבת מ:ב</p>
<p>פעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה</p>	<p>מפתח</p>
<p>שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל שכל המניח תפילין ינקרו את מוחו והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק ראהו קסדור אחד רץ מפניו ורץ אחריו וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו אמר לו מה זה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה לפיכך קורין אותו אלישע בעל כנפים ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות משום דאמתיל כנסת ישראל ליונה שנאמר (תהלים סח, יד) כנפי יונה נחפה בכסף וגו' מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליה</p>	<p>שבת מ:ט</p>
<p>מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק ולא היה לו שכר מניקה ליתן ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין כשני דדי אשה והניק את בנו אמר רב יוסף בא וראה כמה גדול אדם זה שנעשה לו נס כזה א"ל אביי אדרבה כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית אמר רב יהודה בא וראה כמה קשים מזונותיו של אדם שנשתנו עליו סדרי בראשית</p>	<p>שבת נג:ב</p>
<p>מעשה באדם אחד שנשא אשה גידמת</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה באדם אחד שנשא אשה גידמת ולא הכיר בה עד יום מותה אמר רב בא וראה כמה צנועה אשה זו שלא הכיר בה בעלה אמר לו רבי חייא זו דרכה בכך אלא כמה צנוע אדם זה שלא הכיר באשתו</p>	<p>שבת נג:ב</p>
<p>א"ל הקב"ה לגבריאול לך ורשום על מצחן</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ל הקב"ה לגבריאול לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה ועל מצחם של רשעים תיו של דם כדי שישלטו בהן מלאכי חבלה אמרה מדת הדין לפני הקב"ה רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו אמר לה הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים אמרה לפניו רבש"ע היה בידם למחות ולא מיחו אמר לה גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם</p>	<p>שבת נה:א</p>
<p>מאימתי תמה זכות אבות</p>	<p>מפתח</p>
<p>מאימתי תמה זכות אבות אמר רב מימות הושע בן בארי שנא' (הושע ב, יב) אגלה את נבלתה לעיני מאהביה ואיש לא יצילנה מידי ושמואל אמר מימי חזאל שנאמר (מלכים ב, יג, כב) וחזאל מלך ארם לחץ את ישראל כל ימי יהואחז וכתוב ויחן ה' אותם וירחמם ויפן אליהם למען בריתו את אברהם יצחק ויעקב ולא אבה השחיתם ולא השליכם מעל פניו עד עתה ר' יהושע בן לוי אמר מימי אליהו שנאמר (מלכים א, יח, לו) ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך ובדברך עשיתי [את] כל הדברים האלה וגו' ורבי יוחנן אמר מימי חזקיהו שנאמר (ישעיהו ט, ט, טו) למרבה המשרה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם קנאת ה' צבאות תעשה זאת</p>	<p>שבת נה:א</p>
<p>בשעה שנשא שלמה את בת פרעה</p>	<p>מפתח</p>
<p>בשעה שנשא שלמה את בת פרעה הכניסה לו אלף מיני זמר ואמרה לו כך עושיין לעבודה זרה פלונית וכך עושים לע"ז פלונית ולא מיחה בה אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאול ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי] במתניתא תנא אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדרן נבנה צריף אחד וזהו איטליאה של יון</p>	<p>שבת נו:ב</p>
<p>דרש רבא בריה דרב עילאי מאי דכתיב</p>	<p>מפתח</p>
<p>דרש רבא בריה דרב עילאי מאי דכתיב (ישעיהו ג, טז) ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון שהיו מהלכות בקומה זקופה ותלכנה נטויות גרון שהיו מהלכות עקב בצד גודל ומשקרות עינים דהוה מלאן כוחלא לעינייהו ומרמזן הלוך וטפוף שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה (ישעיהו ג, טז) וברגליהן תעכסנה אמר רב יצחק דבי ר' אמי מלמד שמטילות מור ואפרסמון במנעליהן ומהלכות בשוקי ירושלים וכיון שמגיעות אצל בחורי ישראל בועטות בקרקע ומתיזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס</p>	<p>שבת ס:ב</p>

מפתח בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי

בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם **(תהלים ת, ה)** מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה אמר לפניו רבש"ע מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה שנאמר **(איוב כו, ט)** מאחז פני כסא פרשזו עליו עננו ואמר ר' נחום מלמד שפירש שדי מזיו שכיתנו ועננו עליו אמר לפניו רבנו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה **(שמות כ, ב)** אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם שוב מה כתיב בה לא יהיה לך אלהים אחרים בין עמים אתם שריון שעובדין עבודת גלולים שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות שוב מה כתיב בה לא תשא משא ומתן יש ביניכם שוב מה כתיב בה כבוד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם שוב מה כתיב בה לא תרצח לא תנאף לא תגנוב קנאה יש ביניכם יצר הרע יש ביניכם מיד הודו לו להקב"ה שנאמר **(תהלים ת, ב)** השם אדונינו מה אדיר שמך וגו' ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר שנאמר **(תהלים סח, יט)** עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם

שבת
פח:ב

מפתח אמרו באזנינו שמענו שמעה חזר ואמר לפני הקב"ה

אמרו באזנינו שמענו שמעה חזר ואמר לפני הקב"ה רבש"ע חיפשתי בכל הארץ ולא מצאתיה אמר לו לך אצל בן עמרם הלך אצל משה אמר לו תורה שנתת לך הקב"ה היכן היא אמר לו וכי מה אני שנתת לי הקב"ה תורה א"ל הקב"ה למשה משה בדאי אתה אמר לפניו רבנו של עולם חמודה גנוזה יש לך שאתה משתעשע בה בכל יום אני אחזיק טובה לעצמי אמר לו הקב"ה למשה הואיל ומיעטת עצמך תקרא על שמך שנאמר **(מלאכי ג, כב)** זכרו תורת משה עבדי

שבת
פס:א

מפתח לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא

לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויזכרו אתכם ויאמרו לפניו רבש"ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו **(בראשית טו, יג)** ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו אצל יצחק שביך את עשו **(שם כז, מ)** והיה כאשר תריד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו **(שם מו, ד)** אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו

שבת
פס:ב

מפתח מניין שאין כותבין תפילין על עור בהמה טמאה

מניין שאין כותבין תפילין על עור בהמה טמאה דכתיב **(שמות יג, ט)** למען תהיה תורת ה' בפיך מדבר המותר בפיך אלא מעתה על גבי עור נבלות וטרפות אל יכתבו א"ל אמשול לך משל למה"ד לשני בני אדם שנתחייבו הריגה למלכות אחד הרגו מלך ואחד הרגו איספקליטור איזה מהן משובח הוי אומר זה שהרגו מלך אלא מעתה יאכלו אמר ליה התורה אמרה **(דברים יד, כא)** לא תאכלו כל נבלה ואת אמרת יאכלו א"ל קאלוס

שבת
קח:א

מפתח מעשה באבא חלפתא שהלך אצל רבן גמליאל

מעשה באבא חלפתא שהלך אצל רבן גמליאל בריבי לטבריא ומצאו שהי' יושב על שלחנו של (יוחנן הנזוף) ובידו ספר איוב תרגום והוא קורא בו אמר לו זכור אני ברבן גמליאל אבי אביך שהיה עומד ע"ג מעלה בהר הבית והביאו לפניו ספר איוב תרגום ואמר לבנאי שקעהו תחת הנדבך אף הוא צוה עליו וגנזו ר' יוסי ברבי יהודה אומר עריבה של טיט כפו עליו אמר רבי שתי תשובות בדבר חדא וכי טיט בהר הבית מנין ועוד וכי מותר לאבדן ביד אלא מניחן במקום התורפה והן מרקבין מאליהן

שבת
קט:א

מפתח פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית

פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים וכשמניחים אותו אומרים **(תהלים כד, א)** להשם הארץ ומלואה וגו' וכשמסלקין אותו אומרים **(תהלים קטו, טז)** השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם אמרתי לו בני במה זכית לכך אמר לי קצב הייתי ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי זו תהא לשבת אמרתי לו [אשריך שזכית] וברוך המקום שזיכך לכך

שבת
קט:א

מפתח א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניא

א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניא מפני מה תבשיל של שבת ריחו נודף אמר לו תבלין אחד יש לנו ושבת שמו שאנו מטילין לתוכו וריחו נודף אמר לו תן לנו הימנו אמר לו כל המשמר את השבת מועיל לו ושאינו משמר את השבת אינו מועיל לו א"ל ריש גלותא לרב המנונא מאי דכתיב **(ישעיהו נח, יג)** ולקדוש ה' מכוּבד א"ל זה יוה"כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה וכבדתו

שבת
קט:א

מפתח מעשה ונפלה דליקה בחצירו של יוסף בן סימאי

מעשה ונפלה דליקה בחצירו של יוסף בן סימאי בשיחין ובאו אנשי גיסטרא של ציפורי לכבות מפני שאפטורפוס של מלך היה ולא הניחן מפני כבוד השבת ונעשה לו נס וירדו גשמים וכיבו לערב שיגר לכל אחד מהן שתי סלעין ולאפרכוס שבהן חמשים וכששמעו חכמים בדבר אמרו לא היה צריך לכך שהרי שנינו נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה: אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו מפני ששביתתו עליהן

שבת
קכ:א

<p>מעשה באדם אחד שירד מגליל עליון</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעה"ב אחד בדרום שלש שנים ערב יוה"כ אמר לו תן לי שכרי ואלך ואזון את אשתי ובני אמר לו אין לי מעות אמר לו תן לי פירות אמר לו אין לי תן לי קרקע אין לי תן לי בהמה אין לי תן לי כרים וכסתות אין לי הפשיל כליו לאחוריו והלך לביתו בפחי נפש לאחר הרגל נטל בעה"ב שכרו בידו ועמו משוי ג' חמורים אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים והלך לו לביתו אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו אמר לו בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרתי אין לי מעות במה חשדתי אמרתי שמא פרקמטיא בזול נזדמנה לך ולקחת בהן ובשעה שאמרת לי תן לי בהמה ואמרתי אין לי בהמה במה חשדתי אמרתי שמא מושכרת ביד אחרים בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי קרקע במה חשדתי אמרתי שמא מוכרת ביד אחרים היא ובשעה שאמרתי לך אין לי פירות במה חשדתי אמרתי שמא אינן מעושרות ובשעה שאמרתי לך אין לי כרים וכסתות במה חשדתי אמרתי שמא הקדיש כל נכסיו לשמים א"ל העבודה כך היה הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה וכשבאתי אצל חבירי בדרום התיירו לי כל נדרי ואתה כשם שדנתני לזכות המקום ידין אותך לזכות</p>	<p>שבת קכז:ב</p>
<p>מעשה בחסיד אחד שפדה ריבה אחת</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה בחסיד אחד שפדה ריבה אחת בת ישראל ולמלון השכיבה תחת מרגלותיו למחר ירד וטבל ושנה לתלמידיו ואמר (להן) בשעה שהשכבתיה תחת מרגלותי במה חשדונוי אמרנו שמא יש בנו תלמיד שאינו בדוק לרבי בשעה שירדתי וטבלתי במה חשדונוי אמרנו שמא מפני טורח הדרך אירע קרי לרבי אמר להם העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני לכף זכות המקום ידין אתכם לכף זכות</p>	<p>שבת קכז:ב</p>
<p>פעם אחת הוצרך דבר אחד לתלמידי חכמים</p>	<p>מפתח</p>
<p>פעם אחת הוצרך דבר אחד לתלמידי חכמים אצל מטרונתא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה אמרו מי ילך אמר להם ר' יהושע אני אלך הלך רבי יהושע ותלמידיו כיון שהגיע לפתח ביתה חלץ תפיליו ברחוק ארבע אמות ונכנס ונעל הדלת בפניהן אחר שיצא ירד וטבל ושנה לתלמידיו ואמר (להן) בשעה שחלצתי תפילין במה חשדונוי אמרנו כסבור רבי לא יכנסו דברי קדושה במקום טומאה בשעה שנעלתי במה חשדונוי אמרנו שמא דבר מלכות יש בינו לבניה בשעה שירדתי וטבלתי במה חשדונוי אמרנו שמא ניתזה צינורא מפיה על בגדיו של רבי אמר להם העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני לזכות המקום ידין אתכם לזכות</p>	<p>שבת קכז:ב</p>
<p>פעם אחת גזרה מלכות הרשעה</p>	<p>מפתח</p>
<p>שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח תפילין ויצא לשוק וראהו קסדור אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו א"ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים מאי שנא כנפי יונה דא"ל ולא א"ל שאר עופות משום דדמיא כנסת ישראל ליונה שנאמר (תהלים סח, יד) כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן</p>	<p>שבת קלא:א</p>
<p>פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מע"ש</p>	<p>מפתח</p>
<p>פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מע"ש והביאוהו בשבת והיה הדבר קשה לחכמים היאך מניחין דברי חכמים ועושין כר"א חדא דר"א שמותי הוא ועוד יחיד ורבים הלכה כרבים</p>	<p>שבת קלב:ב</p>
<p>פעם אחת הלכתי לכרכי הים</p>	<p>מפתח</p>
<p>פעם אחת הלכתי לכרכי הים ובאת אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתי שהיא אדום אמרתי לה המתיני לו עד שיבלע בו דמו המתינה לו עד שנבלע בו דמו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי</p>	<p>שבת קלד:א</p>
<p>פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא</p>	<p>מפתח</p>
<p>פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא ובאת אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתי שהיא ירוק הצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברית אמרתי לה המתיני לו עד שיפול בו דמו והמתינה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין שמו נתן הבבלי על שמי</p>	<p>שבת קלד:א</p>
<p>מפני מה עובדי כוכבים מזוהמין</p>	<p>מפתח</p>
<p>מפני מה עובדי כוכבים מזוהמין שלא עמדו על הר סיני שבשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן עובדי כוכבי' שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן</p>	<p>שבת קמה:ב</p>
<p>א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי גרים מאי א"ל אע"ג דאינהו לא הוו מזלייהו הוו דכתיב (דברים כט, יד) את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה וגו' ופליגא דר' אבא בר כהנא דא"ר אבא בר כהנא עד שלשה דורות לא פסקה זוהמא מאבותינו אברהם הוליד את ישמעאל יצחק הוליד את עשו יעקב הוליד י"ב שבטים שלא היה בהן שום דופי</p>	<p>שבת קמו:א</p>
<p>מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרץ בתוך שדהו</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרץ בתוך שדהו ונמלך עליה לגודרה ונזכר ששבת הוא ונמנע אותו חסיד ולא גדרה ונעשה לו נס ועלתה בו צלף וממנה היתה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו</p>	<p>שבת קנב:</p>

<p>משל למלך ב"ו שחלק בגדי מלכות לעבדיו</p>	<p>מפתח</p>
<p>משל למלך ב"ו שחלק בגדי מלכות לעבדיו פקחין שבהן קיפלום והניחום בקופסא טפשים שבהן הלכו ועשו בהן מלאכה לימים ביקש המלך את כליו פקחין שבהן החזירו לו כשהן מגוהצין טפשין שבהן החזירו לו כשהן מלוכלכין שמח המלך לקראת פקחין וכעס לקראת טפשין על פקחין אמר ינתנו כלי לאוצר והם ילכו לבתיהם לשלום ועל טפשין אמר כלי ינתנו לכובס והן יתחבשו בבית האסורים</p>	<p>שבת קנב:ב</p>
<p>ואף שלמה אמר בחכמתו</p>	<p>מפתח</p>
<p>ואף שלמה אמר בחכמתו (קהלת ט. ח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר א"ר יוחנן בן זכאי משל למלך שיזמן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורח בפתאום ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מקושטין והטיפשים נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמח המלך לקראת פיקחים וכעס לקראת טיפשים אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו חתנו של ר"מ משום ר"מ אמר אף הן נראין כמשמשין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר (ישעיהו סה. יג) כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו הנה עבדי ירונו מטוב לב ואתם תצעקו מכאב לב ד"א בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלו ציצית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין</p>	<p>שבת קנב:א</p>
<p>מעשה ברבי עקיבא שליטת אתרוג באחד בשבט</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה ברבי עקיבא שליטת אתרוג באחד בשבט ונהג בו ב' עישורין אחד כדברי ב"ש ואחד כדברי ב"ה ר' עקיבא גמריה איסתפיק ליה ולא ידע אי בית הלל בחד בשבט אמור אי בחמיסר בשבט אמור ועבד הכא לחומרא והכא לחומרא</p>	<p>עירובין א:א</p>
<p>מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתן</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתן שנעץ ד' קונדיסין בארבע פינות השדה ומתח זמורה עליהם ובא מעשה לפני חכמים והתירו לו לענין כלאים ואמר ר"ל כדרך שהתירו לו לענין כלאים כך התירו לו לענין שבת ר' יוחנן אמר לכלאים התירו לו לענין שבת לא התירו לו</p>	<p>עירובין יא:א</p>
<p>מעשה ברבי אליעזר שהלך אצל רבי יוסי בן פרידא תלמידו</p>	<p>מפתח</p>
<p>מעשה ברבי אליעזר שהלך אצל רבי יוסי בן פרידא תלמידו לאובלין ומצאו שיושב במבוי שאין לו אלא לחי אחד אמר לו בני עשה לחי אחר אמר לו וכי לסותמו אני צריך א"ל יסתם ומה בכך</p>	<p>עירובין יא:ב</p>
<p>וכשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרתי לו לבלר אני</p>	<p>מפתח</p>
<p>וכשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרתי לו לבלר אני אמר לי בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר אות אחת או מיותר אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו אמרתי לו דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו אמר לי וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו והלא אמרה תורה (במדבר ה. כג) וכתב (במדבר ה. כג) ומחה כתב שיכול למחות</p>	<p>עירובין יג:א</p>
<p>א"ר אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו ב"ש</p>	<p>מפתח</p>
<p>א"ר אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו ב"ש וב"ה הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים הן והלכה כב"ה וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותן מפני שנוחין ועלובין היו ושונין דבריהן ודברי ב"ש ולא עוד אלא שמקדימין דברי ב"ש לדבריהן כאותה ששנינו מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין אמרו ב"ה לב"ש לא כך היה מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר את ר' יוחנן בן החורנית ומצאוהו יושב ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית אמרו להן בית שמאי (אי) משם ראייה אף הן אמרו לו אם כך היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך ללמדך שכל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו וכל המגביה עצמו הקב"ה משפילו</p>	<p>עירובין יג:ב</p>
<p>אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע</p>	<p>מפתח</p>
<p>אי דכתיב (שיר השירים ז. יב) לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים נשכימה לכרמים נראה אם פרוחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דודי לך לכה דודי נצא השדה אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אל תדינני כיושבי כרכים שיש בהן גזל ועריות ושבועת שוא ושבועת שקר נצא השדה בא ואראך תלמידי חכמים שעוסקין בתורה מתוך הדחק נלינה בכפרים אל תקרי בכפרים אלא בכופרים בא ואראך אותם שהשפעת להן טובה והן כפרו בך נשכימה לכרמים אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות נראה אם פרוחה הגפן אלו בעלי מקרא פתח הסמדר אלו בעלי משנה הנצו הרמונים אלו בעלי גמרא שם אתן את דודי לך אראך כבודי וגודלי שבח בני ובנותי</p>	<p>עירובין כא:ב</p>
<p>בתחילה היתה תורה דומה לכפיפה</p>	<p>מפתח</p>
<p>בתחילה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אזנים עד שבא שלמה ועשה לה אזנים קווצותיו תלתלים אמר רב חסדא אמר מר עוקבא מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות שחורות כעורב במי אתה מוצאן במי שמשכים ומעריב עליהן לבית המדרש</p>	<p>עירובין כא:ב</p>
<p>אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם הרבה גזירות גזרתי על עצמי</p>	<p>מפתח</p>
<p>אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם הרבה גזירות גזרתי על עצמי יותר ממה שגזרת עלי וקיימתים</p>	<p>עירובין כא:ב</p>

מעשה בר"ע שהיה חבוש בבית האסורין והיה ר' יהושע הגרסי משרתו	מפתח
<p>מעשה בר"ע שהיה חבוש בבית האסורין והיה ר' יהושע הגרסי משרתו בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה יום אחד מצאו שומר בית האסורין אמר לו היום מימך מרובין שמא לחתור בית האסורין אתה צריך שפך חציין ונתן לו חציין כשבא אצל ר"ע אמר לו יהושע אין אתה יודע שזקן אני וחיי תלויין בחייך סח לו כל אותו המאורע אמר לו תן לי מים שאטול ידי אמר לו לשתות אין מגיעין ליטול ידיך מגיעין אמר לו מה אעשה שחייבים עליהן מיתה מוטב אמות מיתת עצמי ולא אעבור על דעת חבירי אמרו לא טעם כלום עד שהביא לו מים ונטל ידיו כששמעו חכמים בדבר אמרו מה בזקנותו כך בילדותו על אחת כמה וכמה ובית האסורין כך שלא בבית האסורין על אחת כמה וכמה</p>	עירובין כא:ב
אמר רבי יהודה פעם אחת היינו יושבין לפני ר"ע ותשעה באב שחל להיות בע"ש היה	מפתח
<p>אמר רבי יהודה פעם אחת היינו יושבין לפני ר"ע ותשעה באב שחל להיות בע"ש היה והביאו לו ביצה מגולגלת וגמעה בלא מלח ולא שהיה תאב לה אלא להראות לתלמידים הלכה ורבי יוסי אומר מתענה ומשלים אמר להן ר' יוסי אי אתם מודים לי בט' באב שחל להיות באחד בשבת שמפסיק מבעוד יום אמרו לו אבל אמר להם מה לי ליכנס בה כשהוא מעונה מה לי לצאת ממנה כשהוא מעונה אמרו לו אם אמרת לצאת ממנה שהרי אכל ושתה כל היום כולו תאמר ליכנס בה כשהוא מעונה שלא אכל ושתה כל היום כולו</p>	עירובין מא:א
ותניא לאחר פטירתו של (רשב"ג) נכנס ר' יהושע להפר את דבריו	מפתח
<p>ותניא לאחר פטירתו של (רשב"ג) נכנס ר' יהושע להפר את דבריו עמד רבי יוחנן בן גוריון על רגליו ואמר חזי אנא דבתר רישא גופא אזיל כל ימיו של רבן גמליאל קבענו הלכה כמותו עכשיו אתה מבקש לבטל דבריו יהושע אין שומעין לך שכבר נקבעה הלכה כר"ג ולא היה אדם שעורער בדבר כלום</p>	עירובין מא:א
והתניא א"ר אלעזר (בן) צדוק אני (הייתי) מבני סנאב בן בנימין	מפתח
<p>והתניא א"ר אלעזר (בן) צדוק אני (הייתי) מבני סנאב בן בנימין פעם אחת חל תשעה באב להיות בשבת ודחינוהו לאחר השבת והתענינו בו ולא השלמנוהו מפני שיר"ט שלנו היה טעמא דיר"ט הא ערב יר"ט משלימין</p>	עירובין מא:א
מעשה שבאו מפלנדרסין והפליגה ספינתם	מפתח
<p>מעשה שבאו מפלנדרסין והפליגה ספינתם בים ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את כולה ר' יהושע ור"ע לא זזו מד"א שרצו להחמיר על עצמן פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשיכה אמרו לו לרבן גמליאל מה אנו לירד אמר להם מותרים אתם שכבר הייתי מסתכל והיינו בתוך התחום עד שלא חשיכה</p>	עירובין מא:ב
שפורת היתה לו לרבן גמליאל שהיה מביט וצופה בה אלפים אמה ביבשה	מפתח
<p>שפורת היתה לו לרבן גמליאל שהיה מביט וצופה בה אלפים אמה ביבשה וכנגדה אלפים בים הרוצה לידע כמה עומקו של גיא מביא שפורת ומביט בה וידע כמה עומקו של גיא והרוצה לידע כמה גובהו של דקל מודד קומתו וצלו וצל קומתו וידע כמה גובה של דקל הרוצה שלא תשרה חיה רעה בצל קבר נועץ קנה בד' שעות ביום ויראה להיכן צלו נוטה משפיע ועולה משפיע ויורד</p>	עירובין מג:ב
תניא א"ר יהודה מעשה ברבי טרפון שהיה מהלך בדרך וחשכה לו ולן חוץ לעיר	מפתח
<p>תניא א"ר יהודה מעשה ברבי טרפון שהיה מהלך בדרך וחשכה לו ולן חוץ לעיר לשחרית מצאוהו רועי בקר אמרו לו רבי הרי העיר לפניך הכנס נכנס וישב בבית המדרש ודרש כל היום כולו (אמרו לו) משם ראייה שמא בלבו היתה או בית המדרש מובלע בתוך תחומו היה</p>	עירובין מא:א
מעשה באנשי בית ממל ובאנשי בית גוריון	מפתח
<p>מעשה באנשי בית ממל ובאנשי בית גוריון בארומא שהיו מחלקין גרוגרות וצימוקין לעניים בשני בצורת ובאין עניי כפר שיחין ועניי כפר חנניה ומחשיכין על התחום למחרת משכימין ובאין אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני מי שיצא לילך לעיר שמערבין לה והחזירו חברו הוא מותר לילך וכל בני העיר אסורין דברי רבי יהודה</p>	עירובין נא:ב
א"ר יוחנן י"ח ימים גידלתי אצל רבי אושעיא בריבי ולא למדתי ממנו אלא דבר אחד	מפתח
<p>א"ר יוחנן י"ח ימים גידלתי אצל רבי אושעיא בריבי ולא למדתי ממנו אלא דבר אחד במשנתנו כיצד מאברין את הערים באלף איני והאמר רבי יוחנן י"ב תלמידים היו לו לרבי אושעיא בריבי וי"ח ימים גידלתי ביניהן ולמדתי לב כל אחד ואחד וחכמת כל אחד ואחד לב כל אחד ואחד וחכמת כל אחד ואחד</p>	עירובין נג:א
א"ר יוחנן רבי אושעיא בריבי בדורו כר' מאיר בדורו	מפתח
<p>א"ר יוחנן רבי אושעיא בריבי בדורו כר' מאיר בדורו מה רבי מאיר בדורו לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו אף רבי אושעיא לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו אמר ר' יוחנן לבן של ראשונים כפתחו של אולם ושל אחרונים כפתחו של היכל ואנו כמלא נקב מחט סידקית ראשונים ר"ע אחרונים ר"א בן שמוע איכא דאמרי ראשונים ר' אלעזר בן שמוע אחרונים ר' אושעיא בריבי ואנו כמלא נקב מחט סידקית</p>	עירובין נג:א
אמר רב יהודה אמר רב בני יהודה שהקפידו על לשונם נתקיימה תורתם בידם	מפתח
<p>אמר רב יהודה אמר רב בני יהודה שהקפידו על לשונם נתקיימה תורתם בידם בני גליל שלא הקפידו על לשונם לא נתקיימה תורתם בידם</p>	עירובין נג:א

מפתח אמר רב יהודה אמר רב בני יהודה שהקפידו על לשונם נתקיימה תורתם בידם

מפתח

אמר רב יהודה אמר רב בני יהודה שהקפידו על לשונם נתקיימה תורתם בידם בני גליל שלא הקפידו על לשונם לא נתקיימה תורתם בידם מידי בקפידא תליא מילתא אלא בני יהודה דדייקי לישנא ומתנחי להו סימנא נתקיימה תורתן בידן בני גליל דלא דייקי לישנא ולא מתנחי להו סימנא לא נתקיימה תורתן בידם בני יהודה גמרו מחד רבה נתקיימה תורתן בידם בני גליל דלא גמרי מחד רבה לא נתקיימה תורתן בידם רבינא אמר בני יהודה דגלו מסכתא נתקיימה תורתן בידם בני גליל דלא גלו מסכתא לא נתקיימה תורתן בידם

עירובין
גג:א

מפתח אמר רבי יהושע בן חנניה מימי לא נצחני אדם

מפתח

אמר רבי יהושע בן חנניה מימי לא נצחני אדם חוץ מאשה תינוק ותינוקת אשה מאי היא פעם אחת נתארחתי אצל אכסניא אחת עשתה לי פולין ביום ראשון אכלתים ולא שיירתי מהן כלום שנייה ולא שיירתי מהן כלום ביום שלישי הקדיחתן במלח כיון שטעמתי משכתי ידי מהן אמרה לי רבי מפני מה אינך סועד אמרתי לה כבר סעדתי מבעוד יום אמרה לי היה לך למשוך ידך מן הפת אמרה לי רבי שמא לא הנחת פאה בראשונים ולא כך אמרו חכמים אין משיירין פאה באילפס אבל משיירין פאה בקערה

עירובין
גג:ב

מפתח פעם אחת הייתי מהלך בדרך והיתה דרך עוברת בשדה

מפתח

תינוקת מאי היא **פעם אחת הייתי** מהלך בדרך והיתה דרך עוברת בשדה והייתי מהלך בה אמרה לי תינוקת אחת רבי לא שדה היא זו אמרתי לה לא דרך כבושה היא אמרה לי ליסטים כמותך כבושה

עירובין
גג:ב

מפתח פעם אחת הייתי מהלך בדרך וראיתי תינוק

מפתח

תינוק מאי היא **פעם אחת** הייתי מהלך בדרך וראיתי תינוק יושב על פרשת דרכים ואמרתי לו באיזה דרך נלך לעיר אמר לי זו קצרה וארוכה וזו ארוכה וקצרה והלכתי בקצרה וארוכה כיון שהגעתי לעיר מצאתי שמקיפין אותה גנות ופרדיסין חזרתי לאחורי אמרתי לו בני הלא אמרת לי קצרה אמר לי ולא אמרתי לך ארוכה נשקתיו על ראשו ואמרתי לו אשריכם ישראל שכולכם חכמים גדולים אתם מגדולכם ועד קטנכם

עירובין
גג:ב

מפתח מאי דכתיב ומדבר מתנה וממתנה נחליאל

מפתח

מאי דכתיב ומדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגיא א"ל אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה ניתנה לו במתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם מגיס לבו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ומבמות הגיא ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו שנאמר **(ישעיהו מ, ז)** כל גיא ינשא

עירובין
נד:א

מפתח מעשה בר"ג שהיה רוכב על החמור

מפתח

מעשה בר"ג שהיה רוכב על החמור והיה מהלך מעכו לכזיב והיה רבי אילעאי מהלך אחריו מצא גלוסקין בדרך אמר לו אילעאי טול גלוסקין מן הדרך מצא נכרי אחד אמר לו מבגאי טול גלוסקין הללו מאילעאי ניטפל לו ר' אילעאי אמר לו מהיכן אתה אמר לו מעיירות של בורגנין ומה שמך מבגאי שמני כלום היכירך רבן גמליאל מעולם אמר לו לאו באותה שעה למדנו שכוון רבן גמליאל ברוח הקודש ושלשה דברים למדנו באותה שעה למדנו שאין מעבירין על האוכלין ולמדנו שהולכין אחרי רוב עוברי דרכים ולמדנו שחמצו של נכרי אחר הפסח מותר בהנאה כיון שהגיע לכזיב בא אחד לישאל על נדרו אמר לזה שעמו כלום שתינו רביעית יין האיטלקי אמר לו הן אם כן יטייל אחרינו עד שיפיג יינינו וטייל אחריהן ג' מילין עד שהגיע לסולמא של צור כיון שהגיע לסולמא דצור ירד ר"ג מן החמור ונתעטף וישב והתיר לו נדרו והרבה דברים למדנו באותה שעה למדנו שרביעית יין האיטלקי משכר ולמדנו שיכור אל יורה ולמדנו שדרך מפיגה את היין ולמדנו שאין מפירין נדרים לא רכוב ולא מהלך ולא עומד אלא יושב

עירובין
טז:ב

מפתח פעם אחת שכחו ולא הביאו ספר תורה מבעוד יום למחר

מפתח

פעם אחת שכחו ולא הביאו ספר תורה מבעוד יום למחר פרסו סדין על העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו פרסו לכתחילה מי שרי והא הכל מודים שאין עושין אהל עראי בשבת אלא מצאו סדינן פרוסין על העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו

עירובין
פז:ב

מפתח כשהיינו לומדים תורה אצל ר"ש

מפתח

כשהיינו לומדים תורה אצל ר"ש בתקוע היינו מעלין שמן ואלונטית מגג לגג ומגג לחצר ומחצר לקרפף ומקרפף לקרפף אחר עד שהיינו מגיעין אצל המעיין שהיינו רוחצין בו אמר רבי יהודה מעשה בשעת הסכנה והיינו מעלין ס"ת מחצר לגג ומגג לחצר ומחצר לקרפף לקרות בו אמרו לו אין שעת הסכנה ראה

עירובין
צא:א

מפתח אמר רבי אלעזר בר צדוק פעם אחת נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל

מפתח

אמר רבי אלעזר בר צדוק **פעם אחת** נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל והביאו לפניו סריקין המצוירין בפסח אמרתי אבא לא כך אמרו חכמים אין עושין סריקין המצוירין בפסח אמר לי בני לא של כל אדם אמרו אלא של נחתומין אמרו איכא דאמרי הכי קאמר ליה לא של נחתומין אמרו אלא של כל אדם

פסחים
לז:א

מפתח עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות

מפתח

עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו הן באר ומן וקשת הכתב והמכתב והלוחות קברו של משה ומערה שעמד בה משה ואליהו פתיחת פי האתון ופתיחת פי הארץ לבלוע את הרשעים ויש אומרים אף מקלו של אהרן שקדיה ופרחיה ויש אומרים אף המזיקי

פסחים
נד:א

שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם	מפתח
<p>שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם ואלו הן תורה ותשובה וגן עדן וגיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש ושמו של משיח תורה דכתיב (משלי ח, כב) השם קנני ראשית דרכו תשובה דכתיב (תהלים צ, ב) בטרם הרים יולדו וכתוב (תהלים צ, ג) תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם גן עדן דכתיב (בראשית ב, ח) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם גיהנם דכתיב (ישעיהו ל, לג) כי ערוך מאתמול תפתה כסא הכבוד ובית המקדש דכתיב (ירמיהו יז, יב) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו שמו של משיח דכתיב (תהלים עב, יז) יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו</p>	פסחים נד:א
דתניא רבי יוסי אומר שני דברים עלו במחשבה ליבראות בערב שבת ולא נבראו	מפתח
<p>דתניא רבי יוסי אומר שני דברים עלו במחשבה ליבראות בערב שבת ולא נבראו עד מוצאי שבת ובמוצאי שבת נתן הקב"ה דיעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור והביא שתי בהמות והרכיב זו בזו ויצא מהן פרד</p>	פסחים נד:א
ג' דברים עלו במחשבה ליבראות	מפתח
<p>ג' דברים עלו במחשבה ליבראות ואם לא עלו דין הוא שיעלו על המת שיסריח ועל המת שישתכח מן הלב ועל התבואה שתרקב וי"א על המטבע שיצא</p>	פסחים נד:ב
שבעה דברים מכוסים מבני אדם אלו הן יום המיתה ויום הנחמה ועומק הדין	מפתח
<p>שבעה דברים מכוסים מבני אדם אלו הן יום המיתה ויום הנחמה ועומק הדין ואין אדם יודע מה בלבו של חבירו ואין אדם יודע במה משתכר ומלכות בית דוד מתי תחזור ומלכות חייבת מתי תכלה</p>	פסחים נד:ב
ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין	מפתח
<p>ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו אמרו לו בניו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד</p>	פסחים נד:ב
ת"ר ששה דברים עשה חזקיה המלך על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו	מפתח
<p>ת"ר ששה דברים עשה חזקיה המלך על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו גירר עצמות אביו על מטה של חבלים והודו לו כיתת נחש הנחשת והודו לו גנז ספר רפואות והודו לו ועל שלשה לא הודו לו קיצץ דלתות של היכל ושיגרן למלך אשור ולא הודו לו סתם מי גיחון העליון ולא הודו לו עיבר ניסן בניסן ולא הודו לו</p>	פסחים נד:ב
תנו רבנן ששה דברים עשו אנשי יריחו שלשה ברצון חכמים ושלשה שלא ברצון חכמים	מפתח
<p>תנו רבנן ששה דברים עשו אנשי יריחו שלשה ברצון חכמים ושלשה שלא ברצון חכמים ואלו ברצון חכמים מרכיבין דקלים כל היום וכורכין את שמע וקוצרין לפני העומר ואלו שלא ברצון חכמים גודשין לפני העומר ופורצין פרצות בגנותיהן ובפרדסותיהן להאכיל נשר לעניים בשני בצורת בשבתות וימים טובים ומתירין גמזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה דברי רבי מאיר</p>	פסחים נד:א
תנו רבנן ארבע צווחות צוחה עזרה ראשונה	מפתח
<p>תנו רבנן ארבע צווחות צוחה עזרה ראשונה צאו מכאן בני עלי שטימאו היכל ה' ועוד צווחה צא מיכן יששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה ועוד צווחה העזרה שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעאל בן פיאכי תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה ועוד צווחה העזרה שאו שערים ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כריסו מקדשי שמים אמרו עליו על יוחנן בן נרבאי שהיה אוכל ג' מאות עגלים ושותה ג' מאות גרבי יין ואוכל ארבעים סאה גזלות בקינוח סעודה אמרו כל ימיו של יוחנן בן נרבאי לא נמצא נותר במקדש</p>	פסחים נד:א
פעם אחת ביקש אגריפס המלך ליתן עיניו באוכלוסי ישראל	מפתח
<p>תנו רבנן פעם אחת ביקש אגריפס המלך ליתן עיניו באוכלוסי ישראל אמר ליה לכהן גדול תן עיניך בפסחים נטל כוליא מכל אחד ונמצאו שם ששים ריבוא זוגי כליות כפלים כיוצאי מצרים חוץ מטמא ושהיה בדרך רחוקה ואין לך כל פסח ופסח שלא נמנו עליו יותר מעשרה בני אדם</p>	פסחים נד:ב
פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת	מפתח
<p>פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו להם אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו שלחו וקראו לו אמרו לו כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו אמר להם וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת אמרו לו מנין לך אמר להם נאמר מועדו בפסח ונאמר (במדבר כח, ב) מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת ועוד ק"ו הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם והיה דורש כל היום כולו בהלכות הפסח התחיל מקנטרן בדברים אמר להן מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם עצלות שהיתה בכם שלא שמשתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון</p>	פסחים נד:א

ומעשה במלך ומלכה שאמרו לעבדיהם צאו ושחטו עלינו את הפסח

מפתח

ומעשה במלך ומלכה שאמרו לעבדיהם צאו ושחטו עלינו את הפסח ויצאו ושחטו עליהן שני פסחים באו ושאלו את המלך אמר להם לכו ושאלו את המלכה באו ושאלו מן המלכה אמרה להם לכו ושאלו את ר"ג באו ושאלו את ר"ג אמר להם מלכה ומלך דעתן קלה עליהן יאכלו מן הראשון אנו לא נאכל לא מן הראשון ולא מן השני

פסחים
פח:ב

ושוב פעם אחת נמצאת הלטאה בבית המטבחים

מפתח

ושוב פעם אחת נמצאת הלטאה בבית המטבחים ובקשו לטמא כל הסעודה כולה באו ושאלו את המלך אמר להם לכו ושאלו את המלכה באו ושאלו את המלכה אמרה להם לכו ושאלו את רבן גמליאל באו ושאלו אותו אמר להם בית המטבחים רותח או צונן אמרו לו רותח אמר להם לכו והטילו עליה כוס של צונן הלכו והטילו עליה כוס של צונן וריחשה וטהר ר"ג כל הסעודה כולה נמצא מלך תלוי במלכה ונמצאת מלכה תלויה בר"ג נמצאת כל הסעודה תלויה בר"ג

פסחים
פח:ב

חמשה דברים צוה ר"ע את רבי שמעון בן יוחי

מפתח

חמשה דברים צוה ר"ע את רבי שמעון בן יוחי כשהיה חבוש בבית האסורין אמר לו רבי למדני תורה אמר איני מלמדך אמר לו אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות אמר לו בני יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק אמר לו ומי בסכנה והלא עגל בסכנה אמר לו אם בקשת ליחנק היתלה באילן גדול וכשאתה מלמד את בנך למדהו בספר מוגה

פסחים
קי"ב:א

משה וישראל אמרוהו בשעה שעמדו על הים

מפתח

ר"א אומר **משה וישראל אמרוהו** בשעה שעמדו על הים הם אמרו (**תהלים קטו, א**) לא לנו ה' לא לנו משיבה רוח הקודש ואמרה להן (**ישעיהו מח, יא**) למעני למעני אעשה רבי יהודה אומר יהושע וישראל אמרוהו בשעה שעמדו עליהן מלכי כנען הם אמרו לא לנו ומשיבה וכו' רבי אלעזר המודעי אומר דבורה וברק אמרוהו בשעה שעמד עליהם סיסרא הם אמרו לא לנו ורוח הקודש משיבה ואמרת להם למעני למעני אעשה ר' אלעזר בן עזריה אומר חזקיה וסייעתו אמרוהו בשעה שעמד עליהם סנחריב הם אמרו לא לנו ומשיבה וכו' רבי עקיבא אומר חנניה מישאל ועזריה אמרוהו בשעה שעמד עליהם נבוכדנצר הרשע הם אמרו לא לנו ומשיבה וכו' רבי יוסי הגלילי אומר מרדכי ואסתר אמרוהו בשעה שעמד עליהם המן הרשע הם אמרו לא לנו ומשיבה וכו' וחכמים אומרים נביאים שביניהן תיקנו להם לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהם לישראל ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן

פסחים
ק"ז:א

בעשרה מאמרות של שבח נאמר ספר תהלים

מפתח

בעשרה מאמרות של שבח נאמר ספר תהלים בניצוח בנגון במשכיל במזמור בשיר באשרי בתהלה בתפלה בהודאה בהללויה גדול מכולן הללויה שכולל שם ושבח בבת אחת

פסחים
ק"ז:א

בשעה שהפיל נמרוד הרשע את אברהם אבינו

מפתח

בשעה שהפיל נמרוד הרשע את אברהם אבינו לתוך כבשן האש אמר גבריאלי לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע ארד ואצנן ואציל את הצדיק מכבשן האש אמר לו הקב"ה אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו נאה ליחיד להציל את היחיד ולפי שהקב"ה אינו מקפח שכר כל בריה אמר תזכה ותציל שלשה מבני בניו דרש ר"ש השלוני בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע חנניה מישאל ועזריה לתוך כבשן האש עמד יורקמו שר הברד לפני הקב"ה אמר לפניו רבש"ע ארד ואצנן את הכבשן ואציל לצדיקים הללו מכבשן האש אמר לו גבריאלי אין גבורתו של הקב"ה בכך שאתה שר ברד והכל יודעין שהמים מכבין את האש אלא אני שר של אש ארד ואקרו מבפנים

פסחים
קי"ח:א

דרש רבה בר מרי מאי

מפתח

וכדרש רבה בר מרי מאי דכתיב (**תהלים קנ, ז**) וימרו על ים בים סוף מלמד שהמרו ישראל באותה שעה ואמרו כשם שאנו עולין מצד אחד כך מצריים עולים מצד אחר אמר לו הקב"ה לשר של ים פלוט אותן ליבשה אמר לפניו רבש"ע כלום יש עבד שנותן לו רבו מתנה וחוזר ונוטל ממנו אמר לו אתן לך אחד ומחצה שבהן אמר לו רבש"ע יש עבד שתובע את רבו אמר לו נחל קישון היא לי ערב מיד פלט אותן ליבשה ובאו ישראל וראו אותן שנאמר (**שמות יד, ל**) וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים

פסחים
קי"ח:ב

עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים

מפתח

עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק לאחר שאוכלין ושותין נותנין לו לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך ואומר להן איני מברך שיצא ממני ישמעאל אומר לו ליצחק טול וברך אומר להן איני מברך שיצא ממני עשו אומר לו ליעקב טול וברך אומר להם איני מברך שנאשתי שתי אחיות בחייהן שעתידה תורה לאוסרן עלי אומר לו למשה טול וברך אומר להם איני מברך שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל לא בחיי ולא במותי אומר לו ליהושע טול וברך אומר להן איני מברך שלא זכיתי לבן דכתיב יהושע בן נון (**דברי הימים א ז, כז**) נון בנו יהושע בנו אומר לו לדוד טול וברך אומר להן איני אברך ולי נאה לברך שנאמר (**תהלים קטז, יג**) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא

פסחים
קי"ט:ב

מקורות הש"ס

מבואי התלמוד

2	ברכות
713	שבת
1410	עירובין
1613	פסחים

מקורות הש"ס מסכת ברכות

COPYRIGHT © 2020

כל הזכויות שמורות למחבר

Shmuel Zvuloni

All Rights Reserved

No part of this book may be reproduced, transmitted, copied or translated in any paper or digital media.

היות והושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבין לאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, תרגום בנייר ובשום אמצעי דיגיטלי.

<> מנין שזמן קריאת שמע של ערבית מתחיל מצאת
הכוכבים?

<> מנין שזמן קריאת שמע של ערבית מתחיל מצאת הכוכבים?

דברים ו, ז וְשִׁנְנֶתֶם לְבָנֶיךָ וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשַׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְךָ וּבְקוּמְךָ

ברכות ב:א תנא היכא קאי דקתני מאימתי ותו מאי שנא דתני בערבית ברישא לתני דשחרית ברישא תנא אקרא קאי דכתיב בשכבך ובקומך (**דברים ו, ז**) והכי קתני זמן קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן

<> משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם דהיינו צאת הכוכבים, "בשכבך" - זמן שרוב בני אדם שוכבים לישון.

<> מנין שהיום מתחיל מהערב?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שהיום מתחיל מהערב?

בראשית א, ה וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד

ברכות ב:א ואי בעית אימא יליף מברייתו של עולם דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (**בראשית א, ה**) אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפני ואחת לאחריה

<> ערב לפני בוקר.

<> מנין שכהן שנטמא, אסור לאכול בתרומה עד לאחר צאת הכוכבים?

<> מנין שכהן שנטמא, אסור לאכול בתרומה עד לאחר צאת הכוכבים?

ויקרא כב, ז **וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא**

ברכות ב:א והא קמשמע לן דכפרה לא מעכבא כדתניא ובא השמש וטהר (**ויקרא כב, ז**) ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה

<> "ובא השמש" - אחר שקיעת השמש כמו "ממזרח שמש עד מבואו".

<> מנין שדוד קם בחצות לילה לשיר תשבחות לקב"ה?

<> מנין שדוד קם בחצות לילה לשיר תשבחות לקב"ה?

תהלים קיט, סב חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך
תהלים קיט, קמח קדמו עיני אשמרות לשיח באמרתך

ברכות ג:ב אמר רב זריקא אמר רבי אמי אמר רבי יהושע בן לוי כתוב אחד אומר (תהלים קיט, סב) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתוב אחד אומר (שם) קדמו עיני אשמורות הא כיצד ארבע משמרות הוי הלילה

<> בלילה ארבע משמרות, חצות לילה לאחר המשמרת השניה.

<> מנין שראוים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא,
כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון?

<> מנין שראוים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא, כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון?

שמות טו, טז תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו פאבן עד יעבר עמך יי עד יעבר עם זו קנית

ברכות ד:א (שמות טו, טז) עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קנית עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שנייה מכאן אמרו חכמים ראוים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא שגרם החטא

<> ראוים היו לצאת בניסים אלא שגרם החטא, שבגלל עונותיהם במי עזרא המשיכו להיות משועבדים לבבל ופרס ורק חלק קטן חזר לארץ ישראל.

<> מנין שיעקב ירא שמה יגרום החטא?

<> מנין שיעקב ירא שמא יגרום החטא?

בראשית כח, טו אֲנֹכִי עֹמֵךְ וְשֹׁמְרֵתֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְךְ וְהִשְׁבַּתֶיךָ אֶל הָאָדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לְךָ
בראשית לב, ח וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעֵם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשְׁנֵי מַחֲנוֹת

ברכות ד:א אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מובטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו שמא יגרום החטא כדר' יעקב בר אידי דר' יעקב בר אידי רמי כתיב (**בראשית כח, טו**) והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך וכתוב (**בראשית לב, ח**) ויירא יעקב מאד אמר שמא יגרום החטא

<> שלא קיים מצות כיבוד אב ואם בזמן שהיה בבית לבן.

<> מנין שכנור דוד היה מעירו משנתו בחצות לילה לשיר
תשבחות לקב"ה?

<> מנין שכנור דוד היה מעירו משנתו בחצות לילה לשיר תשבחות לקב"ה?

תהלים נז, ט עוֹרָה כְּבוֹדֵי עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר אֶעֱיָרָה שְׁחָר

ברכות ד:א דרב אידי מאי קרא (תהלים נז, ט) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה
שחר רבי זירא אמר משה לעולם הוה ידע ודוד נמי הוה ידע וכיון דדוד
הוה ידע כנור למה ליה לאתעורי משנתיה

<> 'משה לעולם הוה ידעי' - מתי חצות.

<> אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם לא חסיד אני, שכל
מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני...

<> אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם לא חסיד אני, שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני...

תהלים פו, ב שְׁמֶרָה נַפְשִׁי כִּי חֹסֵיד אֲנִי הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אֶתָּה אֱלֹהֵי הַבּוֹטֵחַ אֵלַיךְ
תהלים קיט, סב חֲצוֹת לַיְלָה אֶקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךְ

ברכות ד:א (תהלים פו, ב) לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני לוי ור' יצחק חד אמר כך אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני (תהלים קיט, סב) חצות לילה אקום להודות לך

<> אמר דוד לפני הקב"ה יפה טהרתני, יפה טמאתני ולא
בושתני, שנאמר...>

<> אמר דוד לפני הקב"ה יפה טהרתי, יפה טמאתי ולא בושתי, שנאמר...

תהלים קיט, מו וַאֲדַבְרָה בְּעֵדוֹתֶיךָ נֶגֶד מַלְכִים וְלֹא אֲבוֹשׁ

ברכות ד:א ולא עוד אלא כל מה שאני עושה אני נמלך במפיבשת רבי ואומר לו מפיבשת רבי יפה דנתי יפה חייבתי יפה זכיתי יפה טהרתי יפה טמאתי ולא בושתי א"ר יהושע בריה דרב אידי מאי קרא **(תהלים קיט, מו)** ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש

<> שהיה דוד מטהר אשה לבעלה ולא היה מתבייש לשאול ממפיבושת, אף על פי שלפעמים טעה.

<> ולמה נקרא שמו כלאב, שהיה מכלים פני מפיבשת
בהלכה ועליו אמר שלמה בחכמתו, שנאמר...

<> ולמה נקרא שמו כלאב, שהיה מכלים פני מפיבשת בהלכה ועליו אמר שלמה בחכמתו, שנאמר...

משלי כג, טו **בְּנֵי אִם חָכִים לִבָּךְ יִשְׂמַח לְבִי גַם אֲנִי**
משלי כז, יא **חָכִים בְּנֵי וְשִׂמְח לְבִי וְאֲשִׁיבָה חוֹרְפֵי דָבָר**

ברכות ד:א ולמה נקרא שמו כלאב שהיה מכלים פני מפיבשת בהלכה ועליו אמר שלמה בחכמתו (**משלי כג, טו**) בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני ואומר (**משלי כז, יא**) חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר

<> כלאב היה בנו של דוד, "ואשיבה חורפי דבר" - שיש לי מה לענות למי שחרף אותי, שהיה מפיבושת מכלים את דוד בהלכה.

<> דוד חשש שאין לו חלק לעולם הבא, שנאמר...

<> דוד חשש שאין לו חלק לעולם הבא, שנאמר...

תהלים כז, יג לולא האמנתי לראות בטוב יי בארץ חיים

ברכות ד:א ודוד מי קרי לנפשיה חסיד והכתיב **(תהלים כז, יג)** לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים ותנא משמיה דרבי יוסי למה נקוד על לולא אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מובטח אני בכך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו

<> "בארץ חיים" - חיי העולם הבא. כמו "ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ".

<> מנין שמצוה לקרא קריאת שמע על המיטה?

<> מנין שמצוה לקרא קריאת שמע על המיטה?

תהלים ד, ה רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה

ברכות ד:ב א"ר יהושע בן לוי אע"פ שקרא אדם ק"ש בביהכ"נ מצוה לקרותו על מטתו אמר רבי יוסי מאי קרא ([תהלים ד, ה](#)) רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה

<> "אמרו בלבבכם" - אמרו מה שנאמר בשמע "על לבבך", "על משכבכם" שנאמר "בשכבך", "ודמו סלה"- בשינה.

<> מצוה לומר "תהילה לדוד" שלוש פעמים ביום, כיון שכתוב בו...

<> מצוה לומר "תהילה לדוד" שלוש פעמים ביום, כיון שכתוב בו...

תהלים קיט, א אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי דֶרֶךְ הַהֲלָכִים בְּתוֹרַת יי
תהלים קמה, טז פוֹתַח אֶת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכֹל חַי רְצוֹן
תהלים קלו, כה נֹתֵן לֶחֶם לְכֹל בֶּשֶׂר כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ

ברכות ד:ב מאי טעמא אילימא משום דאתיא באל"ף בי"ת נימא (תהלים קיט, א)
אשרי תמימי דרך דאתיא בתמניא אפין אלא משום דאית ביה (תהלים
קמה, טז) פותח את ידך נימא הלל הגדול דכתיב ביה (תהלים קלו, כה)
נותן לחם לכל בשר אלא משום דאית ביה תרתי

<> פרק קי"ט גם מסודר באלף בית, אבל המיוחד ב"אשרי" שיש בו ברכה על פרנסה.

<> לפי רבי יהושע בן לוי, קריאת שמע סמוך למיטתו,
שנאמר...

<> לפי רבי יהושע בן לוי, קריאת שמע סמוך למיטתו, שנאמר...

דברים ו, ז וְשִׁנְתָם לְבָנֶיךָ וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשַׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְךָ וּבְקוּמְךָ

ברכות ד:ב ואב"א קרא ושניהם מקרא אחד דרשו דכתיב **(דברים ו, ז)** בשכבך ובקומך ר' יוחנן סבר **מקיש** שכיבה לקימה מה קימה ק"ש ואח"כ תפלה אף שכיבה נמי ק"ש ואח"כ תפלה ר' יהושע בן לוי סבר **מקיש** שכיבה לקימה מה קימה ק"ש סמוך למטתו אף שכיבה נמי ק"ש סמוך למטתו

היקש

<> לפי רבי יהושע בן לוי ק"ש סמוך למיטתו, כלומר בערב תפילה ואחרי כן קריאת שמע ואח"כ שינה, והלכה כרבי יוחנן.

<> לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר...

<> לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר...

תהלים ד, ה רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה

ברכות ה:א אמר ר"ש בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנא' **(תהלים ד, ה)** רגזו ואל תחטאו אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע שנאמר על משכבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה שנאמר ודמו סלה

<> 'ירגיז אדם...' - שיגבר יצר הטוב על יצר הרע.

<> לפי רבי יוחנן, הפסוק שאפילו תינוקות של בית רבן
יודעין...

<> לפי רבי יוחנן, הפסוק שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין...

שמות טו, כו וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהִיָּשֵׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהֶאֱזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ רֹפֵאֲךָ

ברכות ה:א אמר ליה רבי יוחנן הא אפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו שנאמר **(שמות טו, כו)** ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך

<> מי שעוסק בתורה ומצוות אין ייסורין באים עליו.

<> רואה אדם שיסורין באין עליו, יפשפש במעשיו,
שנאמר...

<> רואה אדם שיסורין באין עליו, יפשפש במעשיו, שנאמר...

איכה ג, מ **נַחֲפָשָׁה דְרָכֵינוּ וְנַחֲקָרָה וְנָשׁוּבָה עַד יְיָ**

ברכות ה:א רב חסדא אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו שנא' [\(איכה ג, מ\)](#) נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'

<> "נחפשה דרכינו" - יפשפש במעשיו.

<> פשפש ולא מצא, יתלה בבטול תורה, שנאמר...

<> פשפש ולא מצא, יתלה בבטול תורה, שנאמר...

תהלים צד, יב אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר תִּסְרְנוּ יְהוָה וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ

ברכות ה:א פשפש ולא מצא יתלה בבטול תורה שנאמר **(תהלים צד, יב)** אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו

<> לימוד תורה וייסורים באותו פסוק, מכאן שביטול תורה מביא לייסורים.

<> תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הם, שנאמר...

<> תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הם, שנאמר...

משלי ג, יב **כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהָב יִי יוֹכִיחַ וְכָאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה**

ברכות ה:א ואם תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הם שנאמר ([משלי ג, יב](#)) כי את אשר יאהב ה' יוכיח

<> אם לא מבטל תורה ובכל זאת באים עליו ייסורים, "את אשר יאהב ה' יוכיח" - הקב"ה מביא עליו ייסורים כדי להרבות שכרו בעולם הבא.

<> מנין שאין טוב אלא תורה?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שאין טוב אלא תורה?

משלי ד, ב כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי אל תעזבו

ברכות ה:א ואין טוב אלא תורה שנאמר (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי
אל תעזבו

<> מנין שיסורין ממרקין עונותיו של אדם?

<> מנין שיסורין ממרקין עונותיו של אדם?

ויקרא ב, יג וְכֹל קִרְבָּן מִנְחֹתֶיךָ בַּמֶּלֶח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלֶח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחֹתֶיךָ עַל כָּל קִרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלֶח
דברים כח, סט אֱלֹהֵי דְבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה לְכַרֵּת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב מִלִּבְדֵּי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אִתָּם בְּחָרֵב

ברכות ה:א דאמר רשב"ל נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין נאמר ברית במלח דכתיב (**ויקרא ב, יג**) ולא תשבית מלח ברית ונאמר ברית ביסורין דכתיב (**דברים כח, סט**) אלה דברי הברית מה ברית האמור במלח ממתקת את הבשר אף ברית האמור ביסורין יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם

גזירה שוה

<> "אלה דברי הברית" - נאמר לאחר התוכחה, לכן נקרא ייסורים.

<> מנין שארץ ישראל נקנית ביסורין?

<> מנין שארץ ישראל נקנית ביסורין?

וַיִּדְעַתְּ עִם לְבַבְךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יִיָּסֵר אִישׁ אֶת בְּנוֹ יִי אֱלֹהֶיךָ מִיִּסְרֶךָ
כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ מִבִּיאֵךְ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחְלֵי מַיִם עֵינַת וּתְהַמַּת יִצְאִים
בְּבִקְעָה וּבְהָר

דברים ח, ה

דברים ח, ז

ברכות ה:א
שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנן אלא
ע"י יסורין אלו הן תורה וארץ ישראל והעולם הבא תורה מנין שנאמר
אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו ארץ ישראל דכתיב
(דברים ח, ה) כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך וכתיב בתריה
כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה

סמיכות

<> "ארץ טובה" - ארץ ישראל.

<> מנין שהעולם הבא נקנה ביסורין?

<> מנין שהעולם הבא נקנה ביסורין?

משלי ו, כג פִּי נֹר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹר וְדָרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחֹת מוֹסֵר

ברכות ה:א העולם הבא דכתיב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים
תוכחות מוסר

<> "ודרך חיים" - הדרך לחיי העולם הבא, "תוכחות מוסר" - ייסורים.

<> אף תלמיד חכם צריך שיאמר פסוק אחד של רחמים,
כגון...

<> אף תלמיד חכם צריך שיאמר פסוק אחד של רחמים, כגון...

תהלים לא, ו בְּיָדְךָ אֶפְקֵיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת

ברכות ה:א אמר אביי אף תלמיד חכם מיבעי ליה למימר חד פסוקא דרחמי כגון
([תהלים לא, ו](#)) בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת

<> מי שרגיל ללמוד ואינו מחוייב לחזור ולקרא קריאת שמע על המיטה, צריך לקרא
לפחות פסוק כזה.

<> כל הקורא קריאת שמע על מטתו, מזיקין בדילין הימנו,
שנאמר...

<> כל הקורא קריאת שמע על מטתו, מזיקין בדילין הימנו, שנאמר...

איוב ה, ז	כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד וּבְנֵי רֶשֶׁף יִגְבִּיהוּ עוֹף
משלי כג, ה	הַתְּעִיף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאַיִנָּנוּ כִּי עָשָׂה יַעֲשֶׂה לוֹ כְּנַפִּים כְּנֹשֶׁר יַעוֹף הַשָּׁמַיִם
דברים לב, כד	מְזִי רָעַב וּלְחָמֵי רֶשֶׁף וְקֹטֵב מְרִירֵי וְשֵׁן בְּהֵמוֹת אֲשֶׁלַח בָּם עִם חֲמַת זֹחֲלֵי עֶפֶר

ברכות ה:א כל הקורא קריאת שמע על מטתו מזיקין בדילין הימנו שנאמר ([איוב ה](#), ז) ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר ([משלי כג, ה](#)) התעוף עיניך בו ואיננו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר ([דברים לב, כד](#)) מזי רעב ולחומי רשף וקטב מרירי

<> "בני רשף" - מזיקים.

<> מנין שיסורים שממרקין כל גופו של אדם, מנקין אותו מעונותיו?

<> מנין שיסורים שממרקין כל גופו של אדם, מנקין אותו מעונותיו?

ברכות ה:א אלא מה ת"ל ומתורתך תלמדנו אל תקרי תלמדנו אלא תלמדנו דבר זה
מתורתך תלמדנו ק"ו משן ועין מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם
עבד יוצא בהן לחרות יסורין שממרקין כל גופו של אדם **על אחת כמה**
וכמה

קל וחומר

<> 'על אחת כמה וכמה' - שממרקין עונותיו.

<> כל הקורא ק"ש על מטתו, כאלו אוחז חרב של שתי
פיות, שנאמר...

<> כל הקורא ק"ש על מטתו, כאלו אוחז חרב של שתי פיות, שנאמר...

תהלים קמט, ו רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם

ברכות ה:א א"ר יצחק כל הקורא ק"ש על מטתו כאלו אוחז חרב של שתי פיות בידו שנאמר (**תהלים קמט, ו**) רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם

<> "חרב פיפיות" - חרב חדה משני צידיה נגד המזיקין.

<> מנין שתורה נקנית ביסורים?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שתורה נקנית ביסורים?

תהלים צד, יב אֲשֶׁרִי הֶגְבַּר אֲשֶׁר תִּסְרְנוּ יְהוָה וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמָדְנוּ

ברכות ה:א תורה מנין שנאמר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו

<> תורה וייסורים באותו פסוק.

<> אם מקבל יסורים באהבה, יראה זרע ויאריך ימים,
שנאמר...

<> אם מקבל יסורים באהבה, יראה זרע ויאריך ימים, שנאמר...

ישעיהו נג, י וַיִּי חֲפֵץ דְּכָאוֹ הֶחְלִי אִם תְּשִׁים אֶשֶׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יֵאָרִיךְ יָמִים וְחֲפֵץ יִי בְּיָדוֹ יִצְלַח

ברכות ה:א ואם קבלם מה שכרו ([ישעיהו נג, י](#)) יראה זרע יאריך ימים

<> "אם תשים אשם נפשו" - אם יקבל ייסורים באהבה ויאשים רק את עצמו.

<> אם מקבל יסורים באהבה תלמודו מתקיים בידו,
שנאמר ...

<> אם מקבל יסורים באהבה תלמודו מתקיים בידו, שנאמר...

ישעיהו נג, י וַיִּי חֲפֵץ דָּכְאוּ הַחֲלִי אִם תִּשִׁים אֶשֶׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יֶאֱרִיד יָמִים וְחֲפֵץ יִי בְּיָדוֹ יִצְלַח

ברכות ה:א ולא עוד אלא שתלמודו מתקיים בידו שנא' [\(ישעיהו נג, י\)](#) וחפץ ה' בידו יצלח

<> "חפץ ה' " - התורה. "בידו יצלח"- מתקיים בידו.

<> כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים, מוחלין לו על כל
עוונותיו, שנאמר...>

<> כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים, מוחלין לו על כל עוונותיו, שנאמר...

משלי טז, ו **בְּחֶסֶד וְאֱמֶת יִכָּפֵר עֵוֹן וּבִיִּרְאָת יי' סוּר מֵרָע**

ברכות ה:ב תורה וגמילות חסדים דכתיב **(משלי טז, ו)** בחסד ואמת יכופר עון

<> "ואמת" - זו תורה.

<> כל העוסק בגמילות חסדים, זוכה לחיים, צדקה וכבוד,
שנאמר...>

<> כל העוסק בגמילות חסדים, זוכה לחיים, צדקה וכבוד, שנאמר...

משלי כא, כא רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד

ברכות ה:ב גמילות חסדים שנאמר (משלי כא, כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד

מסכת ברכות

מבואי התלמוד

<> מנין שאמת זו תורה?

<> מנין שאמת זו תורה?

משלי כג, כג אמת קנה ואל תמכר חכמה ומוסר ובינה

ברכות ה:ב אמת זו תורה שנאמר (משלי כג, כג) אמת קנה ואל תמכור

<> "אמת" - תורה שהיא חכמה, מוסר ובינה, צריך ללמוד ולא לשכוח.

<> מנין שהקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו?

<> מנין שהקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו?

משלי טז, ו
ירמיהו לב, יח
בְּחֶסֶד וְאֱמֶת יִכַּפֵּר עֵוֹן וּבִירְאָת יי' סוּר מֵרָע
עֲשֵׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים וּמִשְׁלָם עֵוֹן אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגָּבוֹר יי' צְבָאוֹת שְׁמוֹ

ברכות ה:ב
גזירה שוה
אלא קובר את בניו מנין תנא ליה ההוא סבא משום ר' שמעון בן יוחאי
אתיא עון עון כתיב הכא בחסד ואמת יכופר עון וכתוב התם ירמיהו לב,
יח) ומשלם עון אבות אל חיק בניהם

<> כשם שתורה (אמת) וגמילות חסדים מכפרים על עוונות, כך מות הבנים.

<> ואין צור אלא הקב"ה, שנאמר...

<> ואין צור אלא הקב"ה, שנאמר...

טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאֶפֶס הַלְמַעֲנָךְ תַּעֲזֹב אֶרֶץ וְיַעֲתֵק צוֹר מִמְּקוֹמוֹ
צוֹר יִלְדֵךְ תִּשִּׂי וְתִשְׁכַּח אֶל מַחְלָלֶךָ **איוב יח, ד**
דברים לב, יח

ברכות ה:ב שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין את חברו
ויצא טורפין לו תפלתו בפניו שנאמר (**איוב יח, ד**) טורף נפשו באפו
הלמענך תעזב ארץ ולא עוד אלא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל
שנאמר (**איוב יח, ד**) ויעתק צור ממקומו ואין צור אלא הקב"ה שנאמר
(**דברים לב, יח**) צור ילדך תשי ואם המתין לו מה שכרו

<> "ויעתק צור ממקומו" - גורם לשכינה שתסתלק. "צור ילדך תשי" - את ה' שברא
אותך, שכחת.

<> מנין שאין תפלה של אדם נשמעת, אלא בבית הכנסת?

<> מנין שאין תפלה של אדם נשמעת, אלא בבית הכנסת?

מלכים א, ח, כח וּפְנִיתָ אֶל תְּפִלַּת עֲבָדָי וְאֶל תְּחִנָּתוֹ יי אֱלֹהֵי לְשִׁמְעֵ אֶל הַרְנָה וְאֶל הַתְּפִלָּה
אֲשֶׁר עֲבָדָי מִתְּפִלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם

ברכות ו:א אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת שנאמר (**מלכים א, ח, כח**)
לשמוע אל הרנה ואל התפלה במקום רנה שם תהא תפלה

<> 'במקום רנה' - בבית הכנסת ששם שרים זמירות ותשבחות לה'.

<> מנין שהקב"ה מצוי בבית הכנסת?

<> מנין שהקב"ה מצוי בבית הכנסת?

תהלים פב, א מְזִמּוֹר לְאֶסֶף אֱלֹהִים נֹצֵב בְּעֵדֹת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט

ברכות ו:א מנין שהקב"ה מצוי בבית הכנסת שנאמר [\(תהלים פב, א\)](#) אלהים נצב בעדת אל

<> "בעדת א-ל" - מקום שמתקבצים העדה להתפלל לא-ל.

<> מנין ששלשה שיושבין בדין, שכינה עמהם?

<> מנין לשלשה שיושבין בדין, שכינה עמהם?

תהלים פב, א מְזַמֵּר לְאֶסְף אֱלֹהִים נֹצֵב בְּעֵדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט

ברכות ו:א ומנין לשלשה שיושבין בדין ששכינה עמהם שנאמר (תהלים פב, א) בקרב אלהים ישפוט

<> "בקרוב אלוהים ישפוט" - אלוהים בחלק השני של הפסוק הוא שלושה דיינים.

<> מנין ששנים שיושבים ועוסקין בתורה, שכינה עמהם?

<> מנין ששנים שיושבים ועוסקין בתורה, שכינה עמהם?

מלאכי ג, טז **אִז נִדְבְּרוּ יִרְאִי יְיָ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב יְיָ וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאִי יְיָ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ**

ברכות ו:א ומנין לשנים שיושבים ועוסקין בתורה ששכינה עמהם שנאמר (**מלאכי ג, טז**) **אִז נִדְבְּרוּ יִרְאִי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאִי יְיָ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ**

<> "איש אל רעהו" - הרי כאן שנים.

<> מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה, שכינה עמו?

<> מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה, שכינה עמו?

שמות כ, כא מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי וְזָבַחַת עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֹמֶיךָ אֶת צֹאנֶךָ וְאֶת בְּקָרְךָ בְּכֹל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכֵּר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ

ברכות ו:א ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו שנאמר (**שמות כ,** **כא**) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך

<> "אליך" - הרי כאן אחד.

<> מנין שהקב"ה מניח תפילין?

<> מנין שהקב"ה מניח תפילין?

ישעיהו סב, ח נִשְׁבַּע יי בַּיָּמִינוּ וּבַזְרוּעַ עֹזוֹ אִם אֶתְּנֶנּוּ אֶת דְּגָנְךָ עוֹד מֵאֲכָל לְאִיבֶיךָ וְאִם
יִשְׁתּוּ בְּנֵי נֹכַח תִּירוּשָׁךְ אֲשֶׁר יִגְעַת בּוֹ
דברים לג, ב וַיֹּאמֶר יי מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מֵהָר פָּאֶרָן וְאַתָּה מֵרַבֶּבֶת קִדְשׁ
מִיָּמִינוּ אֲשֶׁר דָּת לְמוֹ
תהלים כט, יא יי עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יי יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם

ברכות ו:א מנין שהקב"ה מניח תפילין שנאמר (**ישעיהו סב, ח**) נשבע ה' בימינו
ובזרוע עוזו בימינו זו תורה שנאמר (**דברים לג, ב**) מימינו אש דת למו
ובזרוע עוזו אלו תפילין שנאמר (**תהלים כט, יא**) ה' עוז לעמו יתן

<> "נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו" - נשבע ה' בתורה ובתפילין שעל זרועו, "אם אתן את
דגנך..."

<> מנין שהתפילין עוז הם לישראל?

<> מנין שהתפילין עוז הם לישראל?

דברים כח, י וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יִּי נִקְרָא עֲלֶיךָ וַיֵּרְאוּ מִמֶּךָ

ברכות ו:א ומנין שהתפילין עוז הם לישראל דכתי' [\(דברים כח, י\)](#) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך

<> 'עוז' - אומץ, עוצמה.

<> מנין שישראל עושים הקב"ה חטיבה אחת?

<> מנין שישראל עושים הקב"ה חטיבה אחת?

דברים ו, ד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד

ברכות ו:א אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר
(**דברים ו, ד**) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד
ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל גוי
אחד בארץ

<> 'חטיבה אחת' - אומרים שה' הוא אחד.

<> מנין שעשרה שמתפללין שכינה עמהם?

<> מנין שעשרה שמתפללין שכינה עמהם?

תהלים פב, א מְזִמּוֹר לְאֶסְף אֱלֹהִים נִצַּב בְּעֵדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט

ברכות ו:א מנין לעשרה שמתפללין שכינה עמהם שנאמר אלהים ניצב בעדת אל

<> מחטא המרגלים לומדים שעדה הם עשרה ששם כתוב "העדה הרעה הזאת" שם היו עשרה מרגלים בלי יהושע וכלב שלא השתתפו בחטא. "אלוהים ניצב בעדת" - השכינה שורה במקום שיש עדה שהם עשרה.

<> מנין שהקב"ה עושה את ישראל חטיבה אחת?

<> מנין שהקב"ה עושה את ישראל חטיבה אחת?

דברי הימים א
יז, כא
ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ אשר הלך האלהים לפדות לו עם לשום
לך שם גדלות ונראות לגרש מפני עמך אשר פדית ממצרים גוים

ברכות ו:א
ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל גוי
אחד בארץ

<> "אחד" - ה' עונה לישראל שגם הם, עם יחיד ומיוחד.

<> לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, שנאמר...

<> לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, שנאמר...

הושע יא, י אַחֲרֵי יְיָ יֵלְכוּ כְּאֲרִיָּה יִשְׁאָג כִּי הוּא יִשְׁאָג וַיַּחֲרֶדּוּ בְּנֵי מִיָּם

ברכות ו:ב לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת שנא' ([הושע יא, י](#)) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג

<> "כאריה ישאג" - למרות שפסיעה גסה אסורה בשבת, שנאמר "אם תשיב משבת רגלך", ירוץ לדבר הלכה (לשמוע דבר הלכה), כבורח מן הארי ששואג.

<> לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שנאמר...

<> לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שנאמר...

מלכים א יח, לו וַיְהִי בַעֲלוֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר יי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יוֹדַע כִּי אַתָּה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וְאֲנִי עַבְדְּךָ וּבְדַבְּרְךָ עָשִׂיתִי אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

ברכות ו:ב לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר (**מלכים א יח, לו**) ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו'

<> ומזה שה' נענה לאליהו במאורע זה ועשה לו נס לומדים שתפילת המנחה חשובה. (אפילו שאסור להקריב קרבנות מחוץ למקדש, שהרי זה היה בהר הכרמל, כיון שהיה זה צורך השעה, שהיה מקומם של נביאי הבעל בהר הכרמל, ה' נענה לו).

<> לעולם יהא אדם זהיר בתפלת ערבית, שנאמר...

<> לעולם יהא אדם זהיר בתפלת ערבית, שנאמר...

תהלים קמא, ב תכּוֹן תּפִלַּתִי קִטְרֵת לְפָנֶיךָ מִשָּׂאת כַּפֵּי מִנְחַת עֶרֶב

ברכות ו:ב ר' יוחנן אמר אף בתפלת ערבית שנאמר **(תהלים קמא, ב)** תכּוֹן תּפִלַּתִי קִטְרֵת לְפָנֶיךָ מִשָּׂאת כַּפֵּי מִנְחַת עֶרֶב

<> "תכּוֹן תּפִלַּתִי קִטְרֵת" - כהקרבת הקטורת בבית המקדש. "מנחת ערב" - ערבית.

<> לעולם יהא אדם זהיר בתפלת שחרית, שנאמר...

<> לעולם יהא אדם זהיר בתפלת שחרית, שנאמר...

תהלים ה, ד **” בִּקְרַתְּ תִשְׁמַע קוֹלִי בִּקְרַתְּ אֶעֱרֹךְ לְךָ וְאַצְפֶּה**

ברכות ו:ב אף תפלת שחרית שנאמר (**תהלים ה, ד**) ה' בקר תשמע קולי בקר אערך
לך ואצפה

<> ”בוקר אערך לך ואצפה” - שה' יענה לתפילתנו.

<> בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה,
מיד הוא כועס, שנאמר...

<> בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה, מיד הוא כועס, שנאמר...

ישעיהו נ, ב מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפדות ואם אין בי כח להציל הן בגערתי אחריב ים אשים נהרות מדבר תבאש דגתם מאין מים ותמת בצמא

ברכות ו:ב בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס שנא' **(ישעיהו נ, ב)** מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה

<> "קראתי ואין עונה" - שלא יכולים לענות דבר קדושה (בקדיש וקדושה).

<> כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו, עובר בחמשה
קולות, שנאמר...

<> כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו, עובר בחמשה קולות, שנאמר...

ירמיהו לג, יא קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אמרים הודו את יי
צבאות כי טוב יי כי לעולם חסדו מבאים תודה בית יי כי אשיב את שבות
הארץ כבראשנה אמר יי

ברכות ו:ב אמר רב הונא כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה
קולות שנאמר (**ירמיהו לג, יא**) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה
קול אמרים הודו את ה' צבאות

<> כל אדם שיש בו יראת שמים, דבריו נשמעין, שנאמר...

<> כל אדם שיש בו יראת שמים, דבריו נשמעין, שנאמר...

קהלת יב, יג סוף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יִרְא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם

ברכות ו:ב אמר רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר (קהלת יב, יג) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וגו'

<> דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן,
עליהם נאמר...</p></div>

<> דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן, עליהם נאמר...

תהלים יב, ט סָבִיב רְשָׁעִים ?תְּהַלְכוּן כָּרָם זְלוּת לְבַנֵי אָדָם

ברכות ו:ב ואמרי לה רב ביבי לרב נחמן בר יצחק מאי **(תהלים יב, ט)** כרום זלות
לבני אדם אמר ליה אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם
מזלזלין בהן

<> "כרום" - ברומו של עולם, "זלות" - מזלזלין.

<> מנין שכל המתפלל אחורי בית הכנסת, נקרא רשע?

<> מנין שכל המתפלל אחורי בית הכנסת, נקרא רשע?

תהלים יב, ט **סְבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן כָּרִם זְלוֹת לְבַנֵי אָדָם**

ברכות ו:ב אמר רב הונא כל המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר
(תהלים יב, ט) סביב רשעים יתהלכון

<> "סביב רשעים התהלכון" - שמתפללים סביב לבית הכנסת ואינם נכנסים אליו.

<> מנין שהמשמח חתן וכלה, זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות?

<> מנין שהמשמח חתן וכלה, זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות?

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהִיטְבֵּל הַבְּקָר וַיְהִי קֶלֶת וּבְרָקִים וְעָנָן כְּבֹד עַל הַהָר וְקוֹל שֹׁפָר חֲזָק מְאֹד וַיִּחָרַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֲזָק מְאֹד מִשֶּׁה יִדְבַּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלְּפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הַהָר עֹשֶׂן וַיִּרְא הָעָם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֵק

שמות יט, טז

שמות יט, יט

שמות כ, יד

וּבְרָכּוֹת ו:ב ואם משמחו מה שכרו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר (שמות יט, טז) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבוד על ההר וקול שופר וגו' ויהי קול השופר וגו' והאלהים יעננו בקול איני והא כתיב (שמות כ, יד) וכל העם רואים את הקולות אותן קולות דקודם מתן תורה

<> 'ואם משמחו' - את החתן.

<> מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת כעסו?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת כעסו?

שמות לג, יד ויאמר פני ילכו והנחותי לך

ברכות ז:א וא"ר יוחנן משום ר' יוסי מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת כעסו דכתיב (שמות לג, יד) פני ילכו והנחותי לך אמר לו הקב"ה למשה המתן לי עד שיעברו פנים של זעם ואניח לך

<> בלעם ידע לכוון מתי הקב"ה כועס, שנאמר...

<> בלעם ידע לכוון מתי הקב"ה כועס, שנאמר...

עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אתו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות יי

מיכה ו, ה

שהיה יודע לכוין אותה שעה שהקב"ה כועס בה והיינו דאמר להו נביא לישראל (מיכה ו, ה) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו' מאי (מיכה ו, ה) למען דעת צדקות ה' א"ר אלעזר אמר להם הקב"ה לישראל דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע

ברכות ז:א

<> בלעם ידע מתי הקב"ה כועס, שנאמר...

<> בלעם ידע מתי הקב"ה כועס, שנאמר...

במדבר כג, ח מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם יי
תהלים ל, ו כי רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבקר

ברכות ז:א והיינו דקא"ל בלעם לבלק (במדבר כג, ח) מה אקב לא קבה אל ומה
אזעם לא זעם ה' מלמד שכל אותן הימים לא זעם וכמה זעמו רגע וכמה
רגע א"ר אבין ואיתימא רבי אבינא רגע כמימריה ומנא לן דרגע רתח
שנא' (תהלים ל, ו) כי רגע באפו חיים ברצונו

<> "מה אקב לא קבה אל..." - אמר בלעם לבלק שהוא לא יכול לקלל את ישראל
כשה' אינו זועם עליהם, לכן חיפש את הרגע שה' זועם על ישראל ולא מצא.

<> כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, בניס נענשים בעון
אבות, שנאמר...

<> כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, בנים נענשים בעון אבות, שנאמר...

שמות לד, ז נִצַּר חֶסֶד לְאֲלֹפִים נְשֵׂא עֵוֹן וּפָשַׁע וְחִטָּאָה וְנִקָּה לֹא יִנְקָה פֶקֶד עֵוֹן אָבוֹת
עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רִבְעִים
דברים כד, טז לֹא יוֹמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים וּבָנִים לֹא יוֹמְתוּ עַל אָבוֹת אִישׁ בְּחֻטְאוֹ יוֹמְתוּ

ברכות ז:א אמר מר צדיק וטוב לו צדיק בן צדיק ורע לו צדיק בן רשע איני
והא כתיב (**שמות לד, ז**) פקד עון אבות על בנים וכתיב (**דברים כד, טז**)
ובנים לא יומתו על אבות ורמינן קראי אהדדי ומשנינן לא קשיא הא
כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם הא כשאין אוחזין מעשה אבותיהם
בידיהם

<> יש סתירה בשני הפסוקים והתשובה, כשהולכים הבנים בדרך רעה של אבותיהם
נענשים גם על עוונותיהם וגם על עון אבותיהם, וזהו "פקד עון אבות על בנים", אבל
כשלא הולכים בדרכם הרעה, "לא יומתו...".

<> מנין שמשה זכה לקלסתר פנים?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שמושה זכה לקלסתר פנים?

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו כִּי יִרְאֵהוּ מִהַבֵּית אֵל הָאֱלֹהִים	שמות ג, ו
וַיִּרְאֵהוּ אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִשֵּׁה וְהִנֵּה קֶרֶן עֹזר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֵּי אֱלֹהֵי	שמות לד, ל
פָּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָהּ וְלֹא בְּחִידָת וּתְמִנָּת יֵי יְבִיט וּמִדּוּעַ לֹא יִרְאֶתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדֵי בְּמִשֵּׁה	במדבר יב, ח
וְהִסְרֵתִי אֶת כַּפֵּי וּרְאִיתָ אֶת אַחֲרָי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ	שמות לג, כג
א"ר יונתן בשכר שלש זכה לשלש בשכר (שמות ג, ו) ויסתר משה פניו זכה לקלסתר פנים בשכר כי ירא זכה (שמות לד, ל) לוייראו מגשת אליו בשכר מהביט זכה (במדבר יב, ח) לותמונת ה' יביט: (שמות לג, כג) והסירתי את כפי וראית את אחרי	ברכות ז:א

<> כיון שהסתיר פניו בסנה זכה ל"קרן אור פניו" ו"תמונת ה' יביט".

<> מנין שטובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה
מלקיות?

<> מנין שטובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות?

הושע ב, ט וְרַדְּפָה אֶת מְאֵהְבֶיהָ וְלֹא תִשִּׁיג אֹתָם וּבִקְשִׁיתָם וְלֹא תִמְצָא וְאָמְרָה אֵלֶכָה וְאֲשׁוּבָה אֶל אִישֵׁי הָרְאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אֶזְמַעְתָּה

ברכות ז:א טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות שנא' **(הושע ב, ט)** ורדפה את מאהביה וגו' ואמרה אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה

<> 'מרדות' - הכנעה לפני ה' שאדם שם על ליבו מעצמו, טובה מעונשים שיקבל מאחרים. "מאהביה" - עבודה זרה, "אישי הראשון" - הקב"ה.

<> מנין שביקש משה שלא תשרה שכינה בעובדי כוכבים?

<> מנין שביקש משה שלא תשרה שכינה בעובדי כוכבים?

שמות לג, טז
שמות לג, יג

וּבַמָּה יוֹדַע אֲפֹא כִּי מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ הֲלוֹא בְּלִכְתֶּךָ עִמָּנוּ
וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמֶּךָ מִכָּל הָעַם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
וְעַתָּה אִם נָא מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הוֹדַעְנִי נָא אֶת דְּרָכְךָ וְאֲדַעְךָ לְמַעַן אֲמַצֵּא
חֵן בְּעֵינֶיךָ וְרָאָה כִּי עַמֶּךָ הִגֹּי הַזֶּה

ברכות ז:א

שלשה דברים בקש משה מלפני הקב"ה ונתן לו בקש שתשרה שכינה על ישראל ונתן לו שנאמר (שמות לג, טז) הלווא בלכתך עמנו בקש שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים ונתן לו שנאמר (שמות לג, טז) ונפלינו אני ועמך בקש להודיעו דרכיו של הקב"ה ונתן לו שנא' (שמות לג, יג) הודיעני נא את דרכיך

<> "ונפלינו" - שתשרה שכינה רק על עם ישראל.

<> מנין שמותר להתגרות ברשעים בעולם הזה?

<> מנין שמותר להתגרות ברשעים בעולם הזה?

משלי כח, ד עֲזָבִי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ בָּם

ברכות ז:ב מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנאמר (משלי כח, ד) עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו במ

<> מנין שאסור לקנא ברשעים?

<> מנין שאסור לקנא ברשעים?

תהלים לז, א לְדוֹד אֶל תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֶל תִּקְנֵא בְּעוֹשֵׂי עוֹלָה

ברכות ז:ב והא כתיב ([תהלים לז, א](#)) אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה
אמור לו מי שלבו נוקפו אומר כן אלא אל תתחר במרעים להיות
כמרעים אל תקנא בעושי עולה להיות כעושי עולה

<> "אל תקנא בעושי עולה" - אם תראה שהם מצליחים אל תרצה להיות כמוהם.

<> קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג
ומגוג, שנאמר...

<> קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג, שנאמר...

מְזִמּוֹר לְדוֹד בְּבִרְחוֹ מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוֹם בְּנוֹ	תהלים ג, א
יִּמָּה רַבּוֹ צָרִי רַבִּים קָמִים עָלַי	תהלים ג, ב
לָמָּה רָגַשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יִהְגּוּ רִיק	תהלים ב, א

קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג שנאמר	ברכות ז:ב
(תהלים ג, א) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו וכתוב בתריה	סמיכות
(תהלים ג, ב) ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי ואילו גבי מלחמת גוג ומגוג	
כתיב (תהלים ב, א) למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק ואילו מה רבו	
צרי לא כתיב	

<> "בברחו מפני אבשלום" - תרבות רעה בביתו של אדם, "רבים קמים עלי" - וביניהם אבשלום בנו, "למה רגשו גוים" - מלחמת גוג ומגוג.

<> אברהם קרא להקב"ה אדון, שנאמר...

<> אברהם קרא להקב"ה אדון, שנאמר...

בראשית טו, ב וַיֹּאמֶר יְיָ בְּמֵה אֲדַע כִּי אִירְשָׁנָה

ברכות ז:ב א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחי מיום שברא הקב"ה את העולם לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון עד שבא אברהם וקראו אדון שנאמר **(בראשית טו, ח)** ויאמר אדני (אלהים) במה אדע כי אירשנה

<> אד-ני מתפרש גם כאדון וגם כה'.

<> מנין שגדולה שמושה של תורה יותר מלמודה?

<> מנין שגדולה שמושה של תורה יותר מלמודה?

מלכים ב ג, יא וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁפָט הַאִיִן פֶּה נְבִיא לִי וְנִדְרָשָׁה אֶת יְיָ מֵאוֹתוֹ וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדֵי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר פֶּה אֱלִישֶׁע בֶּן שָׁפְט אֲשֶׁר יִצְק מִים עַל יָדֵי אֱלֹהָיו

ברכות ז:ב וא"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה שנא' ([מלכים ב ג, יא](#)) פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו למד לא נאמר אלא יצק מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה

<> אלישע שימש את אליהו בזה שיצק מים על ידיו, וזה נחשב ליותר חשוב ממה שלמד ממנו.

<> אסור לצאת מבית הכנסת בשעה שקוראים בתורה,
שנאמר...

<> אסור לצאת מבית הכנסת בשעה שקוראים בתורה, שנאמר...

ישעיהו א, כח וְשֹׁבֵר פְּשָׁעִים וְחַטָּאִים יַחְדָּו וְעֲזָבֵי יְיָ יִכְלוּ

ברכות ח:א מאי דכתי' (ישעיהו א, כח) ועוזבי ה' יכלו זה המניח ס"ת ויוצא

<> מנין שגדול הנהנה מיגיעו כפיו יותר מירא שמים?

<> מנין שגדול הנהנה מיגיעו כפיו יותר מירא שמים?

תהלים קיב, א הָלָלוּ יְהוָה אֲשֶׁר־יֵאֵשׁרֵי אִישׁ יִרְאֵהוּ אֶת יְיָ בְּמִצּוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד
תהלים קכח, ב יִגִּיעַ כַּפִּידְךָ כִּי תֹאכַל אֲשֶׁר־יֵדְךָ וְטוֹב לְךָ

ברכות ח:א גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים דאילו גבי ירא שמים כתיב (תהלים
קיב, א) אשרי איש ירא את ה' ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב (תהלים
קכח, ב) יגיע כפידך כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך
לעולם הבא

<> מנין שבשעה שהצבור מתפללין, זה עת רצון?

<> מנין שבשעה שהצבור מתפללין, זה עת רצון?

תהלים סט, יד ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך
ישעיהו מט, ח כה אמר יי בעת רצון עניתיך וביום ישועה עזרתיך ואצרך ואתנך לברית
עם להקים ארץ להנחיל נחלות שממות
איוב לו, ה הן אל כביר ולא ימאס כביר כח לב

ברכות ח:א מאי דכתיב (תהלים סט, יד) ואני תפלתי לך ה' עת רצון אימתי עת רצון
בשעה שהצבור מתפללין ר' יוסי ברבי חנינא אמר מהכא (ישעיהו מט, ח)
כה אמר ה' בעת רצון עניתיך ר' אחא ברבי חנינא אמר מהכא (איוב לו,
ה) הן אל כביר ולא ימאס

<> "הן אל כביר ולא ימאס" - הקב"ה אינו מואס בתפילתם של רבים.

<> מנין שאין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים?

<> מנין שאין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים?

תהלים נה, יט פְּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְרֵב לִי כִּי בְרַבִּים הָיוּ עֲמָדֵי
איוב לו, ה הֵן אֵל כְּבִיר וְלֹא יִמָּאֵס כְּבִיר כַּח לֵב

ברכות ח:א וכתוב (תהלים נה, יט) פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי
תניא נמי הכי רבי נתן אומר מנין שאין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים
שנאמר הן אל כביר ולא ימאס וכתוב פדה בשלום נפשי מקרב לי וגו'
אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור
מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם

<> "ברבים היו עמדי" - שרבים התפללו שאנצח, "כביר" - תפילת רבים.

<> אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות
ומבתי מדרשות, שנאמר...

<> אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, שנאמר...

תהלים פז, ב אהב יי שערי ציון מפל משכנות יעקב

ברכות ח:א אמר רב חסדא מאי דכתי' **(תהלים פז, ב)** אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות

<> "שערי ציון" - שלומדים תורה, אליבא דהלכתא.

<> לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים לבית הכנסת ואחר
כך יתפלל, שנאמר...

<> לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים לבית הכנסת ואחר כך יתפלל, שנאמר...

משלי ה, לד אֲשֶׁרִי אָדָם שָׁמַע לִי לְשִׁקֵּד עַל דְּלֹתַי יוֹם יוֹם לְשֹׁמֵר מְזוּזַת פְּתָחַי
משלי ה, לה כִּי מִצְּאֵי מִצְּאֵי חַיִּים וַיִּפֶּק רְצוֹן מִי?

ברכות ח:א מאי קרא (משלי ה, לד) אשרי אדם שומע לי לשקד על דלתותי יום יום
לשמור מזוזת פתחי וכתוב בתריה כי מוצאי מצא חיים אמר רב חסדא
לעולם יכנס אדם שני פתחים בבית הכנסת שני פתחים סלקא דעתך
אלא אימא שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל

סמיכות

<> שלא ישב סמוך לפתח שנראה שממהר לצאת. ומהסמיכות לומדים שאם נכנס
שעור שני פתחים ולא נשאר ליד הפתח, "מצא חיים" - מאריך ימים.

<> צריך להתפלל שבעת שתגיע העת לשאת אשה, שתהיה
ראויה לו, שנאמר...

<> צריך להתפלל שבעת שתגיע העת לשאת אשה, שתהיה ראויה לו, שנאמר...

תהלים לב, ו על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו

משלי יח, כב **מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיִּפֶּק רְצוֹן מִיָּי**

ברכות ח:א **(תהלים לב, ו)** על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא אמר ר' חנינא לעת מצא זו אשה שנא' **(משלי יח, כב)** מצא אשה מצא טוב

<> "לעת מצא" - מצא אשה.

<> מנין שכל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב
כאילו מתענה תשיעי ועשירי?

<> מנין שכל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי?

ויקרא כג, לב שֶׁבֶת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשֻׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבַּי מֵעֶרְבַּי
עַד עֶרְבַּי תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם

ברכות ח:ב (**ויקרא כג, לב**) וענייתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב וכי בתשעה מתענין והלא בעשרה מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי

<> "בתשעה לחודש" - ערב יום כיפור.

<> כשיועצין, אין יועצין אלא בשדה, שנאמר...

<> כשיועצין, אין יועצין אלא בשדה, שנאמר...

בראשית לא, ד וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלֵאָה הַשָּׂדֶה אֶל צֹאנֹו

ברכות ח:ב בשלשה דברים אוהב אני את המדיים כשחותכין את הבשר אין חותכין אלא על גבי השולחן כשנושקין אין נושקין אלא על גב היד וכשיועצין אין יועצין אלא בשדה אמר רב אדא בר אהבה מאי קראה (**בראשית לא**, **ד**) וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו

<> הפרסיים מקודשין ומזומנין לגיהנם, שנאמר...

<> הפרסיים מקודשין ומזומנין לגיהנם, שנאמר...

ישעיהו יג, ג אני צויתי למקדשי גם קראתי גבורי לאפי עליזי גאותי

ברכות ח:ב [\(ישעיהו יג, ג\)](#) אני צויתי למקודשי תני רב יוסף אלו הפרסיים המקודשין ומזומנין לגיהנם

<> "אני צויתי" - שציוה הקב"ה את הפרסים שינצחו את בבל.

<> מנין שקורבן פסח נאכל עד חצות?

<> מנין שקורבן פסח נאכל עד חצות?

שמות יב, ח וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מְרִירִים יֹאכְלֶהוּ
שמות יב, יב וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכִּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְיָ

ברכות ט:א דתניא (שמות יב, ח) ואכלו את הבשר בלילה הזה רבי אלעזר בן עזריה
אומר נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן (שמות יב, יב) ועברתי בארץ
מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות

גזירה שוה

<> הפסוק השני - מכת בכורות, הפסוק הראשון פסח מצרים, מכת בכורות היתה
בחצי הלילה, שנאמר "ויהי בחצי הלילה..." ומגזירה שווה לומדים שגם קורבן פסח
נאכל עד חצי הלילה.

<> כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב וכשיצאו,
יצאו ביום, שנאמר...

<> כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב וכשיצאו, יצאו ביום, שנאמר...

דברים טז, א שְׁמֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאָךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה

במדבר לג, ג וַיִּסְעוּ מִרְעַמְסֵס בְּחֹדֶשׁ הָרֵאשִׁוֹן בְּחֹמֶשֶׁה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ הָרֵאשִׁוֹן מִמִּחְרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעֵינֵי כָל מִצְרַיִם

ברכות ט:א א"ר אבא הכל מודים כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב שנאמר (**דברים טז, א**) הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה וכשיצאו לא יצאו אלא ביום שנא' (**במדבר לג, ג**) ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה

<> "ביד רמה" - ביום, לעיני כל מצרים, בלי לפחד.

<> מנין שמצוה להתפלל בנץ?

<> מנין שמצוה להתפלל בנץ?

תהלים עב, ה **יִירָאוּךָ עִם שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יְרַח דּוֹר דּוֹרִים**

ברכות ט:ב ותיקין היו גומרין אותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום א"ר זירא מאי קראה **(תהלים עב, ה)** יִירָאוּךָ עִם שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יְרַח דּוֹר דּוֹרִים

<> יִירָאוּךָ - יפחדו ממך (וגילו ברעדה), "עם שמש" - עם הנץ החמה.

<> דוד לא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים,
שנאמר...

<> דוד לא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים, שנאמר...

תהלים קד, לה ?תמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי הללו יה

ברכות ט:ב ק"ג פרשיות אמר דוד ולא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים שנאמר (**תהלים קד, לה**) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה

<> "יתמו חטאים..." , ואחר כך, "ברכי נפשי..." .

<> מנין שסמוכין מן התורה?

<> מנין שסמוכין מן התורה?

תהלים קיא, ח סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר

ברכות י:א סמוכין מן התורה מנין שנא' [\(תהלים קיא, ח\)](#) סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר

<> מכאן לימוד סמיכות בפסוקים.

<> מנין שצריך להתפלל שיתמו החטאים לא החוטאים?

<> מנין שצריך להתפלל שיתמו החטאים לא החוטאים?

תהלים קד, לה ?תמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי הללו יה

ברכות י:א אמרה לי ברוריא דביתהו מאי דעתך משום דכתיב **(תהלים קד, לה)** יתמו חטאים מי כתיב חוטאים חטאים כתיב

<> יתמו חטאים ולא חוטאים, כלומר שיחזרו החוטאים בתשובה. (זאת אמרה ברוריה לרבי מאיר).

<> מנין שדוד אמר שירה במעי אמו?

<> מנין שדוד אמר שירה במעי אמו?

משלי לא, כו פִּיהַ פְּתַחַה בְּחִכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה
תהלים קג, א לְדוֹד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יְיָ וְכָל קִרְבִּי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ

ברכות י:א מאי דכתיב (משלי לא, כו) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה
כנגד מי אמר שלמה מקרא זה לא אמרו אלא כנגד דוד אביו שדר
בחמשה עולמים ואמר שירה דר במעי אמו ואמר שירה שנאמר (תהלים
קג, א) ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו

<> "פיה פתחה בחכמה" - אמר שלמה כנגד דוד אביו שאמר שירה לה' בחמישה
עולמות. "וכל קרבי" - קרבי אמו שדר בתוכן.

<> יצא דוד לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר
שירה, שנאמר...

<> יצא דוד לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה, שנאמר...

תהלים קג, כ בָּרְכוּ יְיָ מְלֹאכֵינוּ גִבּוֹרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְבָרוֹ

ברכות י:א יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה שנאמר **(תהלים קג, כ)** ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברכו ה' כל צבאיו

<> מהשמים רואים גדולת הבורא.

<> דוד ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה, שנאמר...

<> דוד ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה, שנאמר...

תהלים קד, לה ?תמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי הללו יה

ברכות י:א ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה שנאמר **(תהלים קד, לה)** יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה

<> דוד נסתכל ביום המיתה ואמר שירה, שנאמר...

<> דוד נסתכל ביום המיתה ואמר שירה, שנאמר...

תהלים קד, א בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהִדָּר לְבָשֶׁת
תהלים קד, כט תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יְבַהֲלוּן תוֹסֵף רוּחַם יִגְוְעוּן וְאֵל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן

ברכות י:א נסתכל ביום המיתה ואמר שירה שנאמר (תהלים קד, א) ברכי נפשי את
ה' ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת מאי משמע דעל יום המיתה
נאמר אמר רבה בר רב שילא מסיפא דעניינא דכתיב (תהלים קד, כט)
תסתיר פניך יבהלון תוסף רוחם יגועון

<> "הוד והדר לבשת" - ביום הדין, "תוסף רוחם יגועון" - יום המיתה.

<> הקב"ה צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה,
קרבים ובני מעים, שנאמר...

<> הקב"ה צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה, קרבים ובני מעים, שנאמר...

שמואל א ב, ב אין קדוש פיי כי אין בלתיך ואין צור כאלהינו

ברכות י:א שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים והקב"ה אינו כן צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים והיינו דאמרה חנה (**שמואל א ב, ב**) אין קדוש כה' כי אין בלתיך ואין צור כאלהינו מאי אין צור כאלהינו אין צייר כאלהינו

<> "ואין צור כאלוהינו" - אין צייר כאלוקינו.

<> מנין שאפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל
ימנע עצמו מן הרחמים?

<> מנין שאפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים?

איוב יג, טו הן יקטלני לו איחל אך דרכי אל פניו אוכיח

ברכות י:א אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים
שנא' (איוב יג, טו) הן יקטלני לו איחל

<> "יקטלני" - יהרגני. "לו איחל" - לו אתפלל. גם אם מגיע לי למות לא אפסיק להתפלל שיציל אותי.

<> מנין שאסור לאכל קודם התפילה?

<> מנין שאסור לאכל קודם התפילה?

ויקרא יט, כו לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו

ברכות י:ב מאי דכתיב (**ויקרא יט, כו**) לא תאכלו על הדם לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם

<> 'על דמכם' - על נפשיכם - "כי הדם הוא הנפש".

<> מנין שצריך להתפלל ממקום נמוך?

<> מנין שצריך להתפלל ממקום נמוך?

תהלים קל, א שיר המעלות ממעמקים קראתיך ??

ברכות י:ב אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך ויתפלל שנא'
(תהלים קל, א) ממעמקים קראתיך ה'

<> מקום שהחזן מתפלל.

<> לפי בית הלל קוראין שמע, בערב, בשעה שבני אדם
שוכבים ובבוקר, בשעה שבני אדם עומדים, שנאמר...

<> לפי בית הלל קוראין שמע, בערב, בשעה שבני אדם שוכבים ובבוקר, בשעה שבני אדם עומדים, שנאמר ...

דברים ו, ז וְשִׁנְתֶם לְבַנְיָהּ וְדַבַּרְתֶּם בָּם בְּשִׁבְתְּכֶם בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְכְךָ וּבְקוּמְךָ

ברכות י:ב בית שמאי אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמוד שנאמר **(דברים ו, ז)** ובשכבך ובקומך ובית הלל אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמר ובלכתך בדרך אם כן למה נאמר ובשכבך ובקומך בשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים

<> בית שמאי אומרים בערב קוראים שמע בשכיבה ובבוקר בעמידה והלכה כבית הלל.

<> מנין שחזקיהו התפלל מקירות ליבו?

<> מנין שחזקיהו התפלל מקירות ליבו?

ישעיהו לח, ב וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְיָ
ירמיהו ד, יט מְעִי מְעִי אוֹחִילָה קִירוֹת לִבִּי הֲמָה לִי לִבִּי לֹא אֶחָרֵשׁ כִּי קוֹל שׁוֹפֵר שָׁמְעֶתָ
נִפְשֵׁי תְרוּעֶת מְלַחֲמָה

ברכות י:ב מיד (**ישעיהו לח, ב**) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה' מאי קיר
אמר רשב"ל מקירות לבו שנא' (**ירמיהו ד, יט**) מעי מעי אוחילה קירות
לבי וגו' ר' לוי אמר על עסקי הקיר אמר לפניו רבונו של עולם ומה
שונמית שלא עשתה אלא קיר אחת קטנה החיית את בנה אבי אבא
שחפה את ההיכל כולו בכסף ובזהב על אחת כמה וכמה

קל וחומר

<> שונמית עשתה עליית קיר לאלישע. 'אבי אבא' - שלמה המלך, שחזקיהו היה מצאצאיו.

<> לפי רבי יוסי בר חנינה גיחזי אחזה בהוד יופיה, שנאמר...

<> לפי רבי יוסי בר חנינה גיחזי אחזה בהוד יופיה, שנאמר...

מלכים ב ד, כז וַתָּבֵא אֶל אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל הָהָר וַתַּחֲזֹק בְּרַגְלָיו וַיִּגַּשׁ גִּיחֲזִי לְהַדְפָּה וַיֹּאמֶר
אִישׁ הָאֱלֹהִים הֲרַפָּה לָהּ כִּי נִפְשָׁה מָרָה לָהּ וַיֵּן הָעֲלִים מִמֶּנִּי וְלֹא הִגִּיד לִי

ברכות י:ב א"ר יוסי בר רבי חנינא הוא קדוש ומשרתו אינו קדוש שנא' **(מלכים ב ד, כז)** ויגש גיחזי להדפה א"ר יוסי בר חנינא שאחזה בהוד יפיה

<> 'בהוד יופיה' - בדדיה.

<> מנין שהמתפלל צריך שיכוין רגליו?

<> מנין שהמתפלל צריך שיכוין רגליו?

יחזקאל א, ז וְרַגְלֵיהֶם רְגֵל יִשְׂרָאֵל וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רַגְלֵי עֵגֶל וְנִצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלִיל

ברכות י:ב המתפלל צריך שיכוין את רגליו שנא' **(יחזקאל א, ז)** ורגליהם רגל ישראל

<> "רגל ישראל" - שיהיו צמודות כרגל אחת.

<> אפילו אדם חולם שלמחר הוא מת, אל יתיאש ויבקש
רחמים, שנאמר...

<> אפילו אדם חולם שלמחר הוא מת, אל יתייאש ויבקש רחמים, שנאמר...

קהלת ה, ו כִּי בְרַב חֲלוּמוֹת וְהִבְלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת הָאֱלֹהִים יִרָא

ברכות י:ב בעל החלומות אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים שנאמר ([קהלת ה, ו](#)) כי ברוב חלומות והבלים ודברים הרבה כי את האלהים ירא

<> לפי רבי יהודה, חזקיהו סמך גאולה לתפילה, שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, חזקיהו סמך גאולה לתפילה, שנאמר...

ישעיהו לח, ג וַיֹּאמֶר אָנָּה יי זָכַר נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאַמֶּת וּבְלֵב שְׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי וַיִּבֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל

ברכות י:ב **(ישעיהו לח, ג)** זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלב שלם והטוב בעיניך עשיתי מאי והטוב בעיניך עשיתי א"ר יהודה אמר רב שסמך גאולה לתפלה

<> "והטוב בעיניך עשיתי" - שסמך גאולה לתפילה.

<> כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל, עליו הכתוב אומר...

<> כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל, עליו הכתוב אומר...

מלכים א יד, ט וַתֵּרַע לַעֲשׂוֹת מִכָּל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו וַתִּלְךָ וַתַּעֲשֶׂה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וּמִסְכּוֹת לְהַכְעִיסַנִי וְאֵתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרַי גִּוְךָ

ברכות י:ב כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל עליו הכתוב אומר (**מלכים א יד, ט**)
ואותי השלכת אחרי גויך אל תקרי גויך אלא גאיך אמר הקב"ה לאחר
שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים

<> "גוּךְ" - גופך, שצריך להתפלל על החיים בגוף, קודם שיאכל.

<> מנין שמשה תלה בזכות אחרים?

<> מנין שמשה תלה בזכות אחרים?

שמות לב, יג זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֶבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרֻבָּה אֶת זְרַעְכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזְרַעְכֶם וְנִחְלוּ לְעַלְמִם

ברכות יב: משה תלה בזכות אחרים שנא' **(שמות לב, יג)** זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך

<> משה התפלל בזכות אחרים (האבות), זכות האבות תעמוד לו.

<> כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים וכל
התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו, שנאמר...

<> כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו, שנאמר...

שמות לב, יג זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרָבָה אֶת זְרַעְכֶם כְּכֹכְבֵי שָׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֳלוּ לָעָלָם

תהלים קו, כג וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לֹוִי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עֲמַד בְּפָרֶץ לְפָנָיו לְהַשִּׁיב חַמַּתּוֹ מִהַשְׁחִית

מלכים ב יט, לד וַגִּנּוּתִי אֶל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעְנֵי וּלְמַעַן דָּוִד עֲבָדִי

ישעיהו לח, ג וַיֹּאמֶר אָנֹכִי יי זָכַר נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאַמַּת וּבִלְבַב שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיִּבֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גְדוֹל

ברכות יב: א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו משה תלה בזכות אחרים שנא' (שמות לב, יג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך תלו לו בזכות עצמו שנאמר (תהלים קו, כג) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית חזקיהו תלה בזכות עצמו דכתיב זכר נא את אשר התהלכתי לפניך תלו לו בזכות אחרים שנא' (מלכים ב יט, לד) וגנתי אל העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי

<> חזקיהו התפלל בזכות עצמו, "זכור נא את אשר התהלכתי לפניך", מזכירים לו זכות אחרים "ולמען דוד עבדי". משה התפלל בזכות אחרים, "זכור לאברהם...", מזכירין לו בזכות עצמו, "לולי משה...".

<> מנין שצריך אדם להתפלל מתוך ענווה ושפלות?

<> מנין שצריך אדם להתפלל מתוך ענווה ושפלות?

תהלים קב, א תפלה לעני כי יעטוף ולפני יי יִשְׁפֹךְ שִׁיחוֹ

ברכות י:ב וכתוב (תהלים קב, א) תפלה לעני כי יעטוף

<> לעני אין במה להתגאות.

<> מנין שאשה מכירה את האורחים יותר מן האיש?

<> מנין שאשה מכירה את האורחים יותר מן האיש?

מלכים ב ד, ט ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עבר עלינו
תמיד

ברכות יב וא"ר יוחנן שכל מקום שהלך שם ביתו עמו. (**מלכים ב ד, ט**) ותאמר אל
אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא

<> האשה השונמית הבחינה באלישע שהוא איש אלוקים, ולא אישה (בעלה).

<> מנין שאבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן
התפילין?

<> מנין שאבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין?

יחזקאל כד, יז הַאֲנִי דָם מֵתִים אֲבָל לֹא תַעֲשֶׂה פְּאֵרֶךְ חֲבוּשׁ עֲלֶיךָ וְנִעְלֶיךָ תְּשִׂים בְּרִגְלֶיךָ וְלֹא תַעֲטֶה עַל שִׁפְסָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכַל

ברכות יא:א אמר רב אבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין שהרי נאמר בהם פאר שנאמר (**יחזקאל כד, יז**) פארך חבוש עליך

<> "פארך חבוש עליך" - אבל פטור מן התפילין כי הם פאר. פסוק זה אמר ה' ליחזקאל, שאשתו תמות במגיפה ושהוא יניח תפילין על ראשו ומזה שהיה צריך לומר לו שיניח, לומדים שאבל פטור מן התפילין.

<> לפי חכמים, אומרים אהבת עולם, שנאמר...

<> לפי חכמים, אומרים אהבת עולם, שנאמר...

ירמיהו לא, ב מרחוק יי נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד

ברכות יא:ב אמר רב יהודה אמר שמואל אהבה רבה וכן אורי ליה רבי אלעזר לר' פדת בריה אהבה רבה תניא נמי הכי אין אומרים אהבת עולם אלא אהבה רבה ורבנן אמרי אהבת עולם וכן הוא אומר **(ירמיהו לא, ג)** ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד

<> מכאן ההבדל בנוסח בין אשכנזים לספרדים.

<> כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערבית,
לא יצא ידי חובתו, שנאמר...

<> כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערבית, לא יצא ידי חובתו, שנאמר...

תהלים צב, ג **להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות**

ברכות יב:א כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו שנאמר ([תהלים צב, ג](#)) להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות

<> מנין שהמתפלל כורע בברוך וזוקף בה'?

<> מנין שהמתפלל כורע בברוך וזוקף בה'?

תהלים קמו, ח ?? פִּקַּח עֵוְרִים ?? זָקַף כְּפֹפִים ?? אֵהָב צְדִיקִים

ברכות יב:א המתפלל כשהוא כורע בברוך וכשהוא זוקף זוקף בשם אמר שמואל מאי טעמא דרב דכתיב (תהלים קמו, ח) ה' זוקף כפופים

<> כל שאפשר לו לבקש רחמים על חבירו ואינו מבקש,
נקרא חוטא, שנאמר...

<> כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש, נקרא חוטא, שנאמר...

שמואל א יב, כג גם אנכי חלילה לי מחטא ליי מחדל להתפלל בעדכם והוריתי אתכם
בדרך הטובה והישרה

ברכות יב:ב כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא שנאמר
(**שמואל א יב, כג**) גם אנכי חלילה לי מחטא לה' מחדול להתפלל בעדכם

<> שמואל הנביא אמר לעם ישראל.

<> אחרי לבבכם זו מינות, שנאמר...

<> אחרי לבבכם זו מינות, שנאמר...

תהלים יד, א לְמִנְצַח לְדָוִד אָמַר נָבֵל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הַשְּׁחִיתוּ הַתְּעִיבוּ עָלֶיךָ אֵין עֲשֵׂה טוֹב

ברכות יב:ב ע"ז מנלן דתניא אחרי לבבכם זו מינות וכן הוא אומר (**תהלים יד, א**) אמר נבל בלבו אין אלהים

<> "בליבו" - "אחרי לבבכם", 'מינות' - אפיקורסות.

<> אחרי עיניכם, זה הרהור עבירה, שנאמר...

<> אחרי עיניכם, זה הרהור עבירה, שנאמר...

שופטים יד, ג וַיֹּאמֶר לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ הֲאִין בְּבָנוֹת אַחִיךָ וּבְכָל עַמִּי אִשָּׁה כִּי אַתָּה הוֹלֵךְ לְקַחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים הָעַרְלִים וַיֹּאמֶר שְׁמֹשׁוֹן אֶל אָבִיו אוֹתָהּ קַח לִי כִּי הִיא יִשְׂרָה בְּעֵינַי

ברכות יב:ב אחרי עיניכם זה הרהור עבירה שנאמר **(שופטים יד, ג)** ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני

<> "כי ישרה היא בעיני" - "אחרי עיניכם" - עריות.

<> אתם זונים, זה הרהור עבודה זרה, שנאמר...

<> אתם זונים, זה הרהור עבודה זרה, שנאמר...

שופטים ח, לג וַיְהִי כַּאֲשֶׁר מֵת גְּדֵעוֹן וַיָּשׁוּבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים וַיִּשְׁיִמוּ לָהֶם בְּעַל בְּרִית לְאֱלֹהֵיהֶם

ברכות יב:ב אתם זונים זה הרהור ע"ז וכן הוא אומר ([שופטים ח, לג](#)) ויזנו אחרי הבעלים

<> "ויזנו אחרי הבעלים" - "אתם זונים" - עבודה זרה.

<> צריך לזכור יציאת מצרים, גם ביום וגם בלילה,
שנאמר...

<> צריך לזכור יציאת מצרים, גם ביום וגם בלילה, שנאמר...

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבועת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים **כל ימי חיך**

ברכות יב:ב **(דברים טז, ג)** למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך ימי חיך הימים כל ימי חיך הלילות וחכ"א ימי חיך העוה"ז כל להביא לימות המשיח

<> מנין שכל העושה דבר עבירה ומתבייש בו, מוחלין לו על כל עונותיו?

<> מנין שכל העושה דבר עבירה ומתבייש בו, מוחלין לו על כל עונותיו?

יחזקאל טז, סג לִמְעַן תִּזְכְּרִי וּבִשְׁתּוֹ וְלֹא יִהְיֶה לְךָ עוֹד פֶּתַח חוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְּלַמֶּתְךָ בְּכַפְרֵי לֶךְ לְכֹל אֲשֶׁר עָשִׂית נְאֻם יי יי

ברכות יב:ב כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו שנאמר (יחזקאל טז, סג) למען תזכרי ובשת ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני כלמתך בכפרי לך לכל אשר עשית

<> מנין שבמצות ציצית יש קבלת עול מצוות?

<> מנין שבמצות ציצית יש קבלת עול מצוות?

במדבר טו, לט וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרָי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אִתְּם זָנִים אַחֲרֵיהֶם

ברכות יב:ב חמשה דברים מצות ציצית יציאת מצרים עול מצות ודעת מינים הרהור עבירה והרהור ע"ז בשלמא הני תלת מפרשן עול מצות דכתיב ([במדבר](#) **טו, לט**) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'

<> לפי רבי אלעזר, גם אם אמר האל הקדוש בעשרת ימי
תשובה, יצא, שנאמר...

<> לפי רבי אלעזר, גם אם אמר האל הקדוש בעשרת ימי תשובה, יצא, שנאמר...

ישעיהו ה, טז וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל הַקְּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בְּצַדִּיקָה

ברכות יב:ב ואמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב כל השנה כולה אדם מתפלל האל הקדוש מלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט ורבי אלעזר אמר אפילו אמר האל הקדוש יצא שנאמר (**ישעיהו ה, טז**) ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה

<> בימים אלה ה' שופט את העולם ומוזכר בפסוק זה הא-ל הקדוש.

<> אלו פסוקים מרמזים על שעבוד מלכויות ויציאת מצרים?

<> אלו פסוקים מרמזים על שעבוד מלכויות ויציאת מצרים?

ישעיהו מג, יח אֵל תִּזְכְּרוּ רֵאשֹׁנוֹת וְקִדְמוֹנוֹת אֵל תִּתְבַּנְּנוּ

ברכות יג:א אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו וכן הוא אומר (**ישעיהו מג, יח**) אל תזכרו ראשונות וקדמוניות אל תתבוננו אל תזכרו ראשונות זה שעבוד מלכויות וקדמוניות אל תתבוננו זו יציאת מצרים

<> "אל תזכרו ראשונות" - "שעבוד מלכויות" - בבל, פרס, יון ורומי.

<> כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, שנאמר...

<> כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, שנאמר...

בראשית יז, ה ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך

ברכות יג:א כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה שנאמר ([בראשית יז, ה](#)) והיה שמך אברהם רבי אליעזר אומר עובר בלאו שנאמר ([בראשית יז, ה](#)) ולא יקרא עוד [את] שמך אברם

<> 'עובר בעשה' - כי הקב"ה נתן לו את השם הזה.

<> כל הקורא לשרה שרי עובר בעשה, שנאמר...

<> כל הקורא לשרה שרי עובר בעשה, שנאמר...

בראשית יז, טו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם שְׂרִי אֶשְׂתְּךָ לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמָהּ שְׂרִי כִּי שְׂרָה שְׁמָהּ

ברכות יג:א אלא מעתה הקורא לשרה שרי הכי נמי התם קודשא בריך הוא אמר לאברהם (**בראשית יז, טו**) שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה

<> 'עובר בעשה' - כי הקב"ה נתן לה את השם הזה.

<> הקורא ליעקב ישראל אינו עובר בעשה, שנאמר...

<> הקורא ליעקב ישראל אינו עובר בעשה, שנאמר...

בראשית מו, ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַנְּנִי

ברכות יג:א אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב ה"נ שאני התם דהדר אהדריה קרא
דכתיב (**בראשית מו, ב**) ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה ויאמר
יעקב יעקב

<> אינו עובר בעשה, כי הכתוב קרא לו יעקב לאחר שקרא לו ישראל.

<> לפי רב יוסף, איזה פסוק מרמז על מלחמת גוג ומגוג?

<> לפי רב יוסף, איזה פסוק מרמז על מלחמת גוג ומגוג?

ישעיהו מג, יט **הַנְּנִי עוֹשֶׂה חֲדָשָׁה עִתָּה תִצְמַח הַלְּוֹא תִדְעוּיָהּ אִף אֲשֵׁים בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בְּיַשְׁמוֹן נְהָרוֹת**

ברכות יג:א **(ישעיהו מג, יט)** הנני עושה חדשה עתה תצמח תני רב יוסף זו מלחמת גוג ומגוג משל למה הדבר דומה לאדם שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו והיה מספר והולך מעשה זאב פגע בו ארי וניצל ממנו והיה מספר והולך מעשה ארי פגע בו נחש וניצל ממנו שחח מעשה שניהם והיה מספר והולך מעשה נחש אף כך ישראל צרות אחרונות משכחות את הראשונות

<> לפי רבי עקיבא, כל פרשה ראשונה של קריאת שמע
צריכה כוונה, שנאמר...

<> לפי רבי עקיבא, כל פרשה ראשונה של קריאת שמע צריכה כוונה, שנאמר...

דברים ו, ו וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ

ברכות יג:ב (דברים ו, ו) אשר אנכי מצוך היום על לבבך מכאן אתה למד שכל הפרשה כולה צריכה כוונה

<> "והיו הדברים האלה" - הפסוקים הבאים. "על לבבך" - צריכים כוונה.

<> לפי רבי יצחק, קריאת שמע צריכה כוונה, שנאמר...

<> לפי רבי יצחק, קריאת שמע צריכה כוונה, שנאמר...

דברים יא, יח וּשְׁמַתֶּם אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהִים עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשֹׁכֶם וְקִשְׁרֹתֶם אֹתָם לְאוֹת עַל יְדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם

ברכות יג:ב לכדרבי יצחק דאמר **(דברים יא, יח)** ושמתם את דברי אלה צריכה שתהא שימה כנגד הלב

<> לפי רבי מאיר, רק פסוק ראשון של שמע צריך כוונה,
שנאמר...

<> לפי רבי מאיר, רק פסוק ראשון של שמע צריך כוונה, שנאמר...

דברים ו, ד **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד**

ברכות יג:ב **(דברים ו, ד)** שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד עד כאן צריכה כוונת הלב
דברי ר"מ

<> "שמע" - צריך להשמיע לאוזנו ולהתכוון.

<> מנין שכל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל, כאלו
עשאו במה?

<> מנין שכל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל, כאלו עשאו במה?

ישעיהו ב, כב חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ כִּי בְמָה נִחְשָׁב הוּא

ברכות יד:א כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה שנאמר (**ישעיהו ב, כב**) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ כִּי בְמָה נִחְשָׁב הוּא אֵל תְּקַרֵּי בְמָה אֵלָא בְמָה

<> אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל, שנאמר...

<> אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל, שנאמר...

תהלים פה, יד צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו

ברכות יד:א אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמר **(תהלים פה, יד)** צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו

<> כל המתפלל ואחר כך עושה חפציו (יוצא לדרך), הקב"ה עושה עמו צדק (משלם גמול לעושי רצונו).

<> כל המשביע עצמו מדברי תורה ואחר כך לן, לא חולם
חלום רע, שנאמר...

<> כל המשביע עצמו מדברי תורה ואחר כך לן, לא חולם חלום רע, שנאמר...

משלי יט, כג יִרְאֵת יְיָ לְחַיִּים וְשִׁבְעַת יְלִין בַּל יִפְקֹד רָע

ברכות יד:א א"ר יוחנן כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר ושבע ילין בל יפקד רע

<> "ושבע ילין בל יפקד רע" - שבע מדברי תורה ואחר כך לן, לא יראה חלום רע.

<> מנין שמוותר להפסיק בהלל ובמגילה, לשאול מפני היראה ולהשיב מפני הכבוד?

<> מנין שמותר להפסיק בהלל ובמגילה, לשאול מפני היראה ולהשיב מפני הכבוד?

ברכות יד:א דבי רבי חייא מרבי חייא בהלל ובמגילה מהו שיפסיק אמרינן ק"ו ק"ש
דאורייתא פוסק הלל דרבנן מבעיא או דלמא פרסומי ניסא עדיף א"ל
פוסק ואין בכך כלום

<> בהלל ובמגילה, מותר להפסיק מקל וחומר ואפילו שיש בזה פרסום הנס.

<> על איזה פסוק חולקים האמוראים אם חוזר ואומר
"אמת"?

<> על איזה פסוק חולקים האמוראים אם חוזר ואומר "אמת"?

ירמיהו י' י וַיִּי אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים וּמְלֶךְ עוֹלָם מְקַצֵּפוֹ תִרְעַשׂ הָאָרֶץ וְלֹא יִכְלוּ גוֹיִם זַעֲמוֹ

ברכות יד:ב וה' אלהים אמת חוזר ואומר אמת או אינו חוזר ואומר אמת א"ר אבהו א"ר יוחנן חוזר ואומר אמת רבה אמר אינו חוזר ואומר אמת

<> פרשת ציצית מסתיימת ב"אני ה' אלוהיכם" מוסיפים אמת מ"אמת ואמונה" כדי להסמיך אלוהיכם לאמת כפי שמזכיר הפסוק בירמיהו "ה' אלוהיכם אמת".

<> כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל,
מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן,

<> כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל, מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, שנאמר...

תהלים כו ו אַרְחֵץ בְּנִקְיוֹן כַּפֵּי וְאֶסְבְּבָה אֶת מִזְבִּיחֲךָ יי

ברכות טו:א כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן דכתיב ([תהלים כו ו](#)) ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה'

<> לפי רבי יוסי, הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו,
שנאמר...

<> לפי רבי יוסי, הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו, שנאמר...

דברים ו, ד **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד**

ברכות טו:א מאי טעמא דר' יוסי משום דכתיב שמע השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיק הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו שנאמר (**דברים ו, ד**) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד

<> לפי רב יוסף, מחלוקת בקריאת שמע, אבל בשאר מצוות
אם לא כוון לא יצא, דכתיב...

<> לפי רב יוסף, מחלוקת בקריאת שמע, אבל בשאר מצוות אם לא כוון לא יצא, דכתיב...

דברים כז, ט וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נְהַיִיתָ לְעַם לִי אֱלֹהֶיךָ

ברכות טו:ב אמר רב יוסף מחלוקת בק"ש אבל בשאר מצוות דברי הכל לא יצא דכתיב **(דברים כז, ט)** הסכת ושמע ישראל

<> לפי רב יוסף, מחלוקת בקריאת שמע, אם לא השמיע לאזנו, אם יצא או לא, אבל בשאר מצוות אין מחלוקת, חייב להשמיע לאוזנו ואם לא השמיע, לא יצא.

<> מנין שכל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה, מצננין לו גיהנם?

<> מנין שכל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה, מצננין לו גיהנם?

תהלים סח, טו בְּפֶרֶשׁ שְׁדֵי מַלְכִים בְּהַ תְּשַׁלַּג בְּצַלְמוֹן

ברכות טו:ב א"ר חמא ברבי חנינא כל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם שנאמר (**תהלים סח, טו**) בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון אל תקרי בפרש אלא בפרש אל תקרי בצלמון אלא בצלמות

<> אם תפרש - תדקדק ב"שדי" - קבלת עול מלכות שמים, התורה שכתוב עליה "בה מלכים ימלוכו", "תשלג" - תצנן לך, "צלמון" - צלמוות שזה גיהנום.

<> תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה,
מהפסוק...>

<> תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה, מהפסוק...

משלי ל, טו לעלוקה שתי בנות הב הב שלוש הנה לא תשבֵענה ארבע לא אמרו הון
משלי ל, טז שאול ועצר רחם ארץ לא שבעה מים ואש לא אמרה הון

ברכות טו:ב מאי דכתיב (משלי ל, טו) שלש הנה לא תשבֵענה שאול ועוצר רחם וכי
מה ענין שאול אצל רחם אלא לומר לך מה רחם מכניס ומוציא אף שאול
מכניס ומוציא והלא דברים ק"ו ומה רחם שמכניסין בו בחשאי מוציאין
ממנו בקולי קולות שאול שמכניסין בו בקולי קולות אינו דין שמוציאין
ממנו בקולי קולות מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה

קל וחומר

<> 'רחם שמוציאין ממנו בקולי קולות' - קולות של שמחה שהתינוק נולד.
'שאול(קבר), שמכניסין בו בקולי קולות' - קולות של בכי. 'אינו דין שמוציאין ממנו
בקולי קולות' - בתחיית המתים.

<> בתפילין ומזוזות שלא כמו בסוטה, צוואות גם כן צריך
שיהיו כתובות, שנאמר...

<> בתפילין ומזוזות שלא כמו בסוטה, צוואות גם כן צריך שיהיו כתובות, שנאמר...

במדבר ה, כג **וְכָתַבְתָּ אֶת הָאֱלֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בְּסֵפֶר וּמַחָה אֶל מֵי הַמַּרִים**
דברים ו, ט **וְכָתַבְתֶּם עַל מְזוּזַת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ**

ברכות טו:ב תני ר' אושעיא קמיה דרבא **וכתבתם** הכל בכתב אפילו צואות א"ל דאמר לך מני ר' יהודה היא דאמר גבי סוטה אלות כותב צואות אינו כותב והתם הוא דכתיב **(במדבר ה, כג) וכתב** את האלות האלה אבל הכא דכתיב וכתבתם אפי' צואות נמי אטו טעמיה דר' יהודה משום דכתיב וכתב טעמיה דר' יהודה משום דכתיב אלות אלות אין צואות לא אצטריך סד"א נילף כתיבה כתיבה מהתם מה התם אלות אין צואות לא אף הכא נמי צואות לא כתב רחמנא וכתבתם אפי' צואות

גזירה שוה

<> "אלות" - הקללות שבפרשת סוטה כגון "יתן ה' את בטנך צבה". צוואות - הצויים בפרשה כגון "והשביע אותה הכהן". כיון שבסוטה כתוב "האלות האלה" בסוטה כותבים רק את האלות ומג"ש הייתי חושב שגם במזוזה כותבים רק את האלות, קא משמע לן שבמזוזה כותבים גם את הצוואות כיון שכתוב בהן "וכתבתם", באופן כללי ולא "וכתבתם את האלות".

<> מנין שבתו מדרשות מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות?

<> מנין שבתאי מדרשות מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות?

במדבר כד, ו **כְּנַחֲלִים נָטְיוּ כְּגֹנֹת עָלַי נָהַר כְּאֹהֲלִים נָטַע יְיָ כְּאֶרְזִים עָלַי מַיִם**

ברכות טז:א ואמר רבי חמא ברבי חנינא למה נסמכו דכתיב (**במדבר כד, ו**) כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע וגו' לומר לך מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה אף אהלים מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות

סמיכות

<> 'אף אוהלים מעלין' - אוהלה של תורה. כמו "זאת התורה אדם כי ימות באוהל" - אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה.

<> מנין שהקורא את שמע צריך שיכוין את לבו?

<> מנין שהקורא את שמע צריך שיכוין את לבו?

דברים ו, ד **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד**
דברים כז, ט **וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל**
הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ

ברכות טז:א הקורא את שמע צריך שיכוין את לבו שנאמר **שמע ישראל** ולהלן הוא
אומר (**דברים כז, ט**) **הסכת ושמע ישראל** מה להלן בהסכת אף כאן
בהסכת גזירה שוה

<> "הסכת" - בכוונת הלב, ומג"ש לומדים שגם בקריאת שמע צריך כוונת הלב.

<> אבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן
התפילין, שנאמר...

<> אבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין, שנאמר...

יחזקאל כד, יז הַאֵיִק דָּם מֵתִים אֲבָל לֹא תַעֲשֶׂה פְּאֹרֶךְ חֲבוּשׁ עֲלֶיךָ וְנִעְלֶיךָ תְּשִׂים בְּרִגְלֶיךָ וְלֹא תַעֲטֶה עַל שִׁפְסָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכַל

ברכות טז:ב אבל חייב בכל מצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין שהרי נאמר בהן פאר שנאמר (**יחזקאל כד, יז**) פארך חבוש עליך

<> בפסוק זה ה' מודיע לנביא יחזקאל שאשתו תמות במגפה ושלא ינהג כמנהג האבלים ושיניח תפילין כרגיל, מכאן שאבל פטור מן התפילין וזה משום שהן פאר.

<> הנזהר בקריאת שמע ותפילה, כאילו מקריב חלב על
המזבח ונוחל שני עולמות, שנאמר...

<> הנזהר בקריאת שמע ותפילה, כאילו מקריב חלב על המזבח ונוחל שני עולמות, שנאמר ...

תהלים סג, ה **כֵּן אֲבָרְכְךָ בְּחַיֵּי בְשִׁמְךָ אֲשֶׁא כִפִּי**
תהלים סג, ו **כְּמוֹ חֶלֶב וְדֶשֶׁן תִּשָּׁבַע נַפְשִׁי וְשִׁפְתֵי רִנָּנוֹת יִהְלֵל פִּי**

ברכות טז:ב א"ר אלעזר מאי דכתיב (תהלים סג, ה) כן אברכך בחיי בשמך אשא כפי כן אברכך בחיי זו ק"ש בשמך אשא כפי זו תפלה ואם עושה כן עליו הכתוב אומר (תהלים סג, ו) כמו חלב ודשן תשבע נפשי ולא עוד אלא שנוחל שני עולמים העוה"ז והעולם הבא שנאמר (תהלים סג, ו) ושפתי רננות יהלל פי

<> הפסוק הראשון - ק"ש ותפילה, הפסוק השני - קרבנות. התפילה בזמן הזה במקום קרבנות. "ושפתי רננות" - ברבים - עולם הזה ועולם הבא.

<> אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח
ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר

<> אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה...>

טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו [קהלת ז, א](#)

ברכות יז:א אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה ([קהלת ז, א](#)) טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו

<> שם טוב ישמור על הזכרון שיש מהאדם, יותר משמן שמשמר דברים לאורך זמן.

<> תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, שלא יהא אדם
קורא ושונה ובוועט באביו ובאמו ובמי שגדול ממנו בחכמה

<> תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, שלא יהא אדם קורא ושונה ובוטט באביו ובאמו ובמי שגדול ממנו בחכמה ובמנין, שנאמר...

תהלים קיא, י **ראשית חכמה יראת יי שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עמדת לעד**

ברכות יז:א תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים שלא יהא אדם קורא ושונה ובוטט באביו ובאמו וברבו ובמי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין שנאמר **(תהלים קיא, י)** ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם לעושים לא נאמר אלא לעושיהם לעושים לשמה ולא לעושים שלא לשמה וכל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא

<> 'לעושים לשמה' - שלומדים תורה כדי לקיימה.

<> לעולם יהא אדם ערום ביראה, שנאמר...

<> לעולם יהא אדם ערום ביראה, שנאמר...

משלי טו, א **מַעֲנֶה רֶךְ יָשִׁיב חֲמָה וּדְבַר עֶצֶב יַעֲלֶה אָף**

ברכות יז:א לעולם יהא אדם ערום ביראה (**משלי טו, א**) מענה רך משיב חמה ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם ואפילו עם נכרי בשוק כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה ויהא מקובל על הבריות אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק

<> 'ערום ביראה' - להערים בכל מיני ערמה ליראת בוראו ולמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

<> העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה
ורביה, אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים

<> העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה, אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, שנאמר...

שמות כד, יא וְאֶל אֲצִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדֹוּ וַיַּחֲזֹוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ

ברכות יז:א העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה שנאמר (**שמות כד, יא**) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו

<> "אצילי בני ישראל" - נדב ואביהוא וזקני ישראל. "לא שלח ידו" - לא גער בהם הקב"ה שנהנו מזיו השכינה.

<> מנין שגדולה הבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן
האנשים?

<> מנין שגדולה הבטחה שהבטיחון הקב"ה לנשים יותר מן האנשים?

ישעיהו לב, ט נָשִׁים שְׂאֲנָנוֹת קָמְנָה שְׁמַעְנָה קוֹלֵי בָנוֹת בְּטַחוֹת הָאֲזָנָה אִמְרָתִי

ברכות יז:א גדולה הבטחה שהבטיחון הקב"ה לנשים יותר מן האנשים שנא' [\(ישעיהו](#)
[לב, ט\)](#) נשים שאננות קומנה שמענה קולי בנות בוטחות האזנה אמרתי

<> כפל בהן שאננות ובוטחות, מכאן ששכרן גדול מן האנשים.

<> לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה
בזרועו וקורא, משום שנאמר...

<> לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה בזרועו וקורא, משום שנאמר...

משלי יז, ה **לַעֲגַל לָרֶשַׁת חֶרֶף עֲשֵׂהוּ שְׂמִיחַ לְאִיד לֹא יִנָּקֶה**

ברכות יח:א לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה בזרועו וקורא ואם עושה כן עובר משום **(משלי יז, ה)** לועג לרש חרף עושהו

<> "לועג לרש חרף עושהו" - מחרף את ה' שעשהו, הרש הוא המת ששוכב בבית הקברות ואינו יכול לקיים מצוות.

<> מנין שהמלוה את המת יש לו שכר?

<> מנין שהמלוה את המת יש לו שכר?

משלי יט, יז מלוה יי חונן דל וגמלו ישלם לו
משלי יד, לא עשק דל חרף עשהו ומכבדו חונן אביון

ברכות יח:א כל הרואה המת ואינו מלוהו עובר משום לועג לרש חרף עושהו ואם הלוהו מה שכרו אמר רב אסי עליו הכתוב אומר ([משלי יט, יז](#)) מלוה ה' חונן דל ([משלי יד, לא](#)) ומכבדו חונן אביון

<> מי שמלוה את המת כאילו מלוה את ה' וה' ישיב לו גמולו והמכבד את ה' הוא מי שחונן את האביון.

<> מנין שצדיקים במיתתן קרואין חיים?

<> מנין שצדיקים במיתתן קרואין חיים?

קהלת ט, ה **כי החיים יודעים שימתו והמתים אינם יודעים מאומה ואין עוד להם**
שכר כי נשכח זכרם
שמואל ב כג, כ **ובניהו בן יהודע בן איש חי רב פעלים מקבצאל הוא הכה את שני אראל**
מואב והוא ירד והכה את הארי בתוך הבאר ביום השלג

ברכות יח:א **(קהלת ט, ה)** כי החיים יודעים שימתו אלו צדיקים שבמיתתן נקראו
חיים שנאמר **(שמואל ב כג, כ)** ובניהו בן יהודע בן איש חי רב פעלים
מקבצאל הוא הכה את שני אריאל מואב והוא ירד והכה את הארי בתוך
הבור ביום השלג

<> "החיים יודעים שימתו" - שנותנים אל ליבם יום המיתה ואינם חוטאים ומנין
שצדיקים במיתתן קרויין חיים, שיהודע שהיה צדיק גם לאחר מותו נקרא חי, לכן
בנייהו בנו נקרא בן איש חי.

<> לפי רב אשי, מי שמוטל עליו לקבור את המת כמוטל
לפניו דמי, שנאמר...

<> לפי רב אשי, מי שמוטל עליו לקבור את המת כמוטל לפניו דמי, שנאמר...

בראשית כג, ג וַיִּקַּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֶתוֹ וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת לֵאמֹר
בראשית כג, ד גֵּר וְתוֹשֵׁב אֲנִי עִמָּכֶם תָּנוּ לִי אַחֲזַת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְפָּנַי

ברכות יח:א רב אשי אמר כיון שמוטל עליו לקבורו כמוטל לפניו דמי שנאמר
(**בראשית כג, ג**) ויקם אברהם מעל פני מתו ונאמר ואקברה מתי מלפני
כל זמן שמוטל עליו לקבורו כמוטל לפניו דמי

<> ומי שמתו מוטל לפניו פטור מקריאת שמע, שהעוסק במצוה פטור מן המצוה.

<> מנין שרשעים בחייהן קרויין מתים?

<> מנין שרשעים בחייהן קרויין מתים?

יחזקאל כא, ל וְאַתָּה חָלַל רָשָׁע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּא יוֹמוֹ בְּעֵת עֵוֹן קָץ

ברכות יח:ב והמתים אינם יודעים מאומה אלו רשעים שבחייהן קרויין מתים שנאמר
(**יחזקאל כא, ל**) ואתה חלל רשע נשיא ישראל

<> הרשעים אינם יודעים מאומה, שמתנהגים כמי שלא יודעים שימותו ומנין שרשעים בחייהם קרויים מתים, שיחזקאל ניבא על צדקיהו המלך וקרא לו חלל רשע בעודו חי.

<> מנין שהמתים מספרים זה עם זה?

<> מנין שהמתים מספרים זה עם זה?

דברים לד, ד וַיֹּאמֶר יי אֱלֹהֵי זֶה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֶקֶב לֵאמֹר לְזָרְעֶךָ אֶתְנַנֶּה הָרְאִיתִיךָ בְּעֵינַיִךְ וְשָׂמָה לֹא תַעֲבֹר

ברכות יח:ב מנין למתים שמספרים זה עם זה שנאמר (**דברים לד, ד**) ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר מאי לאמר אמר הקדוש ברוך הוא למשה לך אמור להם לאברהם ליצחק וליעקב שבועה שנשבעתי לכם כבר קיימתיה לבניכם

<> "לך אמור להם לאברהם יצחק ויעקב... " מכאן שמשה דיבר עם האבות כשהיו מתים.

<> מנין שכל המספר אחר מטתן של תלמידי חכמים, נופל
בגיהנם?

<> מנין שכל המספר אחר מטתן של תלמידי חכמים, נופל בגיהנם?

תהלים קכה, ה **וְהַמְטִים עַקְלָקְלוֹתָם יוֹלִיכֶם יְיָ אֶת פְּעָלֵי הָאָוֶן שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל**

ברכות יט:א כל המספר אחר מטתן של תלמידי חכמים נופל בגיהנם שנא' **(תהלים קכה, ה)** **וְהַמְטִים עַקְלָקְלוֹתָם יוֹלִיכֶם ה'** את פועלי האון שלום על ישראל אפילו בשעה ששלום על ישראל יוליכם ה' את פועלי האון

<> "והמטים עקלקלותם" - רשעים המטים את דבריהם של צדיקים לאחר מותם והם אינם יכולים להשיב להם, הקב"ה יפרע מהם.

<> בן המתחטא לפני אביו ואביו עושה רצונו, עליו הכתוב
אומר...

<> בן המתחטא לפני אביו ואביו עושה רצונו, עליו הכתוב אומר...

משלי כג, כה **ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך**

ברכות יט:א מאי היא דתנן שלח לו שמעון בן שטח לחוני המעגל צריך אתה להתנדות ואלמלא חוני אתה גוזרני עליך נדוי אבל מה אעשה שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך כבן שמתחטא לפני אביו ועושה לו רצונו ועליך הכתוב אומר (**משלי כג, כה**) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך

<> 'שמתחטא' - חוטא - מתפנק, חוני חג מעגל וכביכול הכריח את אביו שבשמים להוריד גשם, וכיון שהיה צדיק, הקב"ה שמע לו.

<> מנין שלעולם אל יפתח אדם פיו לשטן?

<> מנין שלעולם אל יפתח אדם פיו לשטן?

ישעיהו א, ט לולי יי צבאות הותיר לנו שריד כמעט כסדם היינו לעמרה דמינו
ישעיהו א, י שמעו דבר יי קציני סדם האזינו תורת אלהינו עם עמרה

ברכות יט:א לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן ואמר רב יוסף מאי קראה שנאמר
(ישעיהו א, ט) כמעט כסדום היינו

<> "כמעט כסדום היינו" - תושבי ירושלים אמרו את זה על עצמם ובכך עוררו על
עצמם את מידת הדין, והנביא עונה להם באותה הלשון - "קציני סדום...".

<> המוצא כלאים בבגדו פושטן אפילו בשוק, שנאמר...

<> המוצא כלאים בבגדו פושטן אפילו בשוק, שנאמר...

משלי כא, ל אין חִקְמָה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֵצָה לְנֶגֶד יי

ברכות יט:ב המוצא כלאים בבגדו פושטן אפי' בשוק מ"ט ([משלי כא, ל](#)) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'

<> אין חכמה, תבונה או עצה נגד ה' (נגד מה שכתוב בתורת ה') ולכן צריך להסיר בגדו, אפילו אם הדבר פוגע בכבוד הבריות.

<> אם היה כהן ומצא אבידה והיא בבית הקברות אינו
חייב להשיב, שנאמר...

<> אם היה כהן ומצא אבידה והיא בבית הקברות אינו חייב להשיב, שנאמר...

דברים כב, א לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לא אחיך

ברכות יט:ב ת"ש (**דברים כב, א**) והתעלמת מהם פעמים שאתה מתעלם מהם ופעמים שאין אתה מתעלם מהם הא כיצד אם היה כהן והיא בבית הקברות או היה זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה מלאכתו מרובה משל חברו לכך נאמר והתעלמת אמאי לימא אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' שאני התם דכתיב והתעלמת מהם

<> כיון שכתוב "והתעלמת מהם" לא אומרים "אין חכמה..." ומוצוה להתעלם ולא להחזיר את האבידה.

<> מנין שמצוה לנזיר להטמא למת מצוה?

<> מנין שמצוה לנזיר להטמא למת מצוה?

במדבר ו, ז לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאָחֹתוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמֵתָם כִּי נֶזֶר אֶלְהִיו עַל
רִאשׁוֹ

ברכות יט:ב ת"ש (**במדבר ו, ז**) ולאחותו מה תלמוד לומר הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יחזור ויטמא אמרת לא יטמא יכול כשם שאינו מטמא להם כך אינו מטמא למת מצוה ת"ל ולאחותו לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה

<> "ולאחותו" - המילה מיותרת כי בפסוק הקודם נאמר "על נפש מת לא יבא" לכן באה מילה זו ללמד שלאחותו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה.

<> מנין שזרעו של יוסף, אין עין הרע שולטת בהם?

<> מנין שזרעו של יוסף, אין עין הרע שולטת בהם?

בראשית מט, כב בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור

ברכות כ:א אנא מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב
(**בראשית מט, כב**) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין

<> "עלי עין" - עין הרע.

<> כשם שדגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם,

<> כשם שדגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם, שנאמר...

בראשית מח, טז הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רֶעַ יְבָרַךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אָבִתִּי אַבְרָהָם וַיִּצְחַק וַיִּדְגּוּ לָרֹב בְּקִרְבַּי הָאָרֶץ

ברכות כ:א רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא (**בראשית מח, טז**) וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם

<> ברכה זו ברך יעקב את זרעו של יוסף (בניו).

<> היה מקום לומר שנשים פטורות מתפילה, כיון שזה מצות עשה שזמן גרמא, שנאמר...

<> היה מקום לומר שנשים פטורות מתפילה, כיון שזה מצות עשה שזמן גרמא, שנאמר ...

תהלים נה, יח ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי

ברכות כ:ב וחייבין בתפלה דרחמי נינהו מהו דתימא הואיל וכתיב בה (תהלים נה, יח) ערב ובקר וצהרים כמצות עשה שהזמן גרמא דמי קמ"ל

<> קמ"ל שלא כן, ונשים חייבות בתפילה, כי מהתורה אין זמן לתפילה, שנאמר "ולעבדו בכל לבבכם".

<> היה מקום לומר שנשים פטורות מברכת המזון, כיון
שזה מצות עשה שזמן גרמא, שנאמר...

<> היה מקום לומר שנשים פטורות מברכת המזון, כיון שזה מצות עשה שזמן גרמא, שנאמר ...

שמות טז, ח וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת יְיָ לָכֶם בְּעֶרְבַּ בֶּשֶׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם בַּבֶּקֶר לְשִׁבְעַת בְּשָׁמַע יְיָ אֶת תְּלַנְתֵּיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מְלִינִם עָלָיו וְנַחֲנוּ מָה לֹא עָלִינוּ תְּלַנְתֵּיכֶם כִּי עַל יְיָ

ברכות כ:ב ובברכת המזון: פשיטא מהו דתימא הואיל וכתיב (**שמות טז, ח**) בתת ה' לכם בערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע כמצות עשה שהזמן גרמא דמי קמ"ל

<> מהפסוק נראה שאכילה זה זמן גרמא כי נאמר ערב ובוקר, קמ"ל שלא ונשים חייבות (כי אכילה יכולה להיות בכל זמן).

<> מנין שנשים חייבות בקידוש בשבת?

<> מנין שנשים חייבות בקידוש בשבת?

שמות כ, ז זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ
דברים ה, יא שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יי אֱלֹהֶיךָ

ברכות כ:ב אמר רבא אמר קרא (**שמות כ, ז**) זכור (**דברים ה, יא**) ושמור כל שישנו
בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה

<> שנאמר שמור וזכור בדיבור אחד ולכן נשים כיון שישנם בשמור ישנם בזכור
וחייבות בקידוש בשבת.

<> מנין שהקב"ה נושא פנים לישראל?

<> מנין שהקב"ה נושא פנים לישראל?

דברים י, יז כי יי אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים האל הגדל הגבר והנורא
אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד
במדבר ו, כו ישא יי פניו אליך וישם לך שלום

ברכות כ:ב אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתוב בתורתך (דברים י, יז)
אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב
(במדבר ו, כו) ישא ה' פניו אליך

<> מנין שמדאוריתא חייבים בברכת המזון רק אחרי
שביעה?

<> מנין שמדאוריתא חייבים בברכת המזון רק אחרי שביעה?

דברים ה, י וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ

ברכות כ:ב אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה **(דברים ח, י)** ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה

<> מנין שברכת המזון לאחריה מן התורה?

<> מנין שברכת המזון לאחריה מן התורה?

דברים ה, י וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ

ברכות כא: א אמר רב יהודה מנין לברכת המזון לאחריה מן התורה שנאמר (דברים ת, ז) ואכלת ושבעת וברכת

<> מנין שברכת התורה לפניה מן התורה?

<> מנין שברכת התורה לפנייה מן התורה?

דברים לב, ג **כִּי שֵׁם יְיָ אֱקַרְא הֲבו גְדֹל לֵאלֹהֵינוּ**

ברכות כא:א מנין לברכת התורה לפנייה מן התורה שנאמר **(דברים לב, ג)** כי שם ה' אקרא ה'בו גדל לאלהינו

<> מנין שצריך לברך אחר קריאה התורה?

<> מנין שצריך לברך אחר קריאה התורה?

דברים ה, י ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך

ברכות כא:א למדנו ברכת התורה לאחריה מן ברכת המזון מקל וחומר וברכת המזון לפניה מן ברכת התורה מקל וחומר ברכת התורה לאחריה מן ברכת המזון **מקל וחומר** ומה מזון שאין טעון לפניו טעון לאחריו תורה שטעונה לפניה אינו דין שטעונה לאחריה **קל וחומר**

<> 'טעון לאחרי' - שנאמר "ואכלת ושבעת וברכת", 'תורה שטעונה לפניה' - שנאמר "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוהינו".

<> מנין שצריך לברך לפני אכילת פת?

<> מנין שצריך לברך לפני אכילת פת?

דברים לב, ג **כִּי שֵׁם יְיָ אֱקָרָא הָבוּ גְדֹל לְאֱלֹהֵינוּ**

ברכות כא:א וברכת המזון לפנייה מן ברכת התורה מק"ו ומה תורה שאין טעונה
לאחריה טעונה לפנייה מזון שהוא טעון לאחריו אינו דין שיהא טעון
לפניו

<> 'מזון שהוא טעון לאחריו' - שנאמר "ואכלת ושבעת וברכת". אינו דין שיהא טעון
לפניו - ברכת המוציא.

<> מנין שכל דבר שבקדושה, לא יהא פחות מעשרה?

<> מנין שכל דבר שבקדושה, לא יהא פחות מעשרה?

ויקרא כב, לב ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יי מקדשכם
במדבר טז, כא הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע
במדבר יד, כז עד מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מלינים עלי את תלנות בני ישראל
אשר המה מלינים עלי שמעתי

ברכות כא:ב מנין שאין היחיד אומר קדושה שנאמר (ויקרא כב, לב) ונקדשתי בתוך
בני ישראל כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה מאי משמע דתני
רבנאי אחוה דרבי חייא בר אבא אתיא תוך תוך כתיב הכא ונקדשתי
בתוך בני ישראל וכתיב התם (במדבר טז, כא) הבדלו מתוך העדה הזאת
מה להלן עשרה אף כאן עשרה

גזירה שוה

<> עדה שהם עשרה לומדים מחטא המרגלים (הפסוק השלישי) שהיו עשרה בלי יהושע
וכלב ולכן בפסוק השני כתוב "מתוך העדה" ומג"ש לומדים שגם הפסוק הראשון (דבר
שבקדושה) צריך עשרה.

<> מנין שבעל קרי אסור בדברי תורה?

<> מנין שבעל קרי אסור בדברי תורה?

דברים ד, ט רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיידך והודעתם לבניך ולבני בניך
דברים ד, י יום אשר עמדת לפני יי אלהיך בחרב באמר יי אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון לראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון

ברכות כא:ב והאמר ריב"ל מנין לבעל קרי שאסור בדברי תורה שנאמר **(דברים ד, ט)** והודעתם לבניך ולבני בניך וסמך ליה יום אשר עמדת וגו' מה להלן בעלי קריין אסורין אף כאן בעלי קריין אסורין

סמיכות

<> "והודעתם" - ולמדתם, כמו בהר סיני שפרשו מנשותיהם.

<> מנין שמכשפה נענשת בסקילה?

<> מנין שמכשפה נענשת בסקילה?

שמות כב, יז **מְכַשְׁפָּה** לא תַחֲיֶהָ
שמות כב, יח **כָּל שֹׁכֵב עִם בְּהֵמָה מוֹת יוֹמָת**

ברכות כא:ב נאמר (**שמות כב, יז**) מכשפה לא תחיה ונאמר כל שוכב עם בהמה מות יומת **סמכו ענין לו לומר מה שוכב עם בהמה בסקילה אף מכשפה נמי בסקילה** סמיכות

<> ושוכב עם בהמה מיתתו בסקילה, לומדים מגזירה שווה ממסית ומדיח שגם הוא בסקילה.

<> רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו, שכתוב...

<> רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו, שכתוב...

לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו
דברים כג, א
ונתן האיש השכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף ולו תהיה לאשה תחת
דברים כב, כט
אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו

ברכות כא:ב דתניא רבי אליעזר אומר נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת
בנו ומפותת בנו ר' יהודה אוסר באנוסת אביו ובמפותת אביו ואמר רב
גידל אמר רב מאי טעמא דר' יהודה דכתיב (דברים כג, א) לא יקח איש
סמיכות
את אשת אביו ולא יגלה (את) כנף אביו כנף שראה אביו לא יגלה

<> מסמיכות הפסוקים לומדת הגמרא שמדובר באנוסת או מפותת אביו ולכן סובר
רבי יהודה שגם אם היא לא אשת אביו היא אסורה לבן, 'כנף שאביו ראה לא יגלה'.

<> מנין שכל המלמד לבנו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו
קבלה מהר חורב?
?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שכל המלמד לבנו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר חורב?

דברים ד, ט רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך
דברים ד, י יום אשר עמדת לפני יי אלהיך בחורב באמר יי אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון לראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון

ברכות כא:ב כל המלמד לבנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר חורב שנאמר (דברים ד, ט) והודעתם לבניך ולבני בניך וכתוב בתורה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב

סמיכות

<> מנין שמכשפה דינה בסקילה?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שמכשפה דינה בסקילה?

שמות כב, יז מְכַשֶּׁפָּה לֹא תַחֲזֶיךָ
ויקרא כ, כז וְאִישׁ אוֹ אוֹשָׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יְדַעְנֵי מוֹת יוֹמְתוֹ בְּאָבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם
דְּמִיָּהֶם בָּם

ברכות כא:ב אלא אוב וידעוני בכלל כל המכשפים היו ולמה יצאו להקיש להן ולומר
לך מה אוב וידעוני בסקילה אף מכשפה בסקילה

<> אוב וידעוני דינם בסקילה שכתוב "באבן ירגמו אתם" וכן מכשיפה.

<> מנין שאין דברי תורה מקבלין טומאה?

<> מנין שאין דברי תורה מקבלין טומאה?

ירמיהו כג, כט הֲלוֹא כֹה דִּבְרֵי כָּאֵשׁ נֶאֱמַר יְיָ וּכְפֹטִישׁ יִפְצֹץ סֶלַע

ברכות כב:א אמר ליה בני פתח פִּיךָ ויאירו דבריך שאין דברי תורה מקבלין טומאה
שנאמר (**ירמיהו כג, כט**) הלא כה דברי כאש נאם ה' מה אש אינו מקבל
טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה

<> מנין שהנצרך לנקביו לא יתפלל?

<> מנין שהנצרך לנקביו לא יתפלל?

עמוס ד, יב לָכֵן פֹּה אֶעֱשֶׂה לְךָ יִשְׂרָאֵל עֵקֶב כִּי זֹאת אֶעֱשֶׂה לְךָ הַפּוֹן לְקִרְאֵת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל

ברכות כג:א הנצרך לנקביו הרי זה לא יתפלל משום שנאמר ([עמוס ד, יב](#)) הכון לקראת אלהיך ישראל

<> "הכון" - צריך להכין גופו לפני התפילה.

<> שמור עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני,
שנאמר...

<> שמור עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני, שנאמר...

קהלת ד, יז שְׁמֹר רִגְלְךָ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל בַּיִת הָאֱלֹהִים וְקָרֹב לִשְׁמֵעַ מִתַּת הַכְּסִיּוֹת זָבַח
כִּי אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע

ברכות כג:א אמר רבי יונתן מ"ד (**קהלת ד, יז**) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים
שמור עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני

<> "שמור רגלך כאשר תלך" - שלא תחטא ולא תצטרך ללכת אל בית אלוקים להביא
קרבן.

<> מנין ששוק באשה ערוה?

<> מנין ששוק באשה ערוה?

ישעיהו מז, ב קחי רחים וטחני קמח גלי צמתך חשפי שבל גלי שוק עברי נהרות
ישעיהו מז, ג תגל ערותך גם תראה חרפתך נקם אקח ולא אפגע אדם

ברכות כד: א אמר רב חסדא שוק באשה ערוה שנאמר [\(ישעיהו מז, ב\)](#) גלי שוק עברי
נהרות וכתוב [\(ישעיהו מז, ג\)](#) תגל ערותך וגם תראה חרפת סמיכות

<> בפסוק הראשון - "גלי שוק" בפסוק השני "תגל ערותך" וכיון שפסוקים אלה סמוכים לומדת הגמרא שגילוי השוק נחשב לערוה ואסור לגלות.

<> מנין שקול באשה ערוה?

<> מנין שקול באשה ערוה?

שיר השירים ב, יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעיני את קולך
ד כי קולך ערב ומראיך נאוה

ברכות כד: א אמר שמואל קול באשה ערוה שנא' (שיר השירים ב, יד) כי קולך ערב
ומראך נאוה

<> "כי קולך ערב ומראך נאוה" - לכן מביא לידי הרהור עבירה.

<> מנין ששער באשה ערוה?

<> מנין ששער באשה ערוה?

שיר השירים ד, הַנָּךְ יָפָה רַעֲיִתִי הַנָּךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמֶּתֶךָ שְׁעָרְךָ כְּעֵדֶר הָעִזִּים
א שְׂגָלְשׁוּ מִהֵרָ גִלְעָד

ברכות כד: א אמר רב ששת שער באשה ערוה שנא' (שיר השירים ד, א) שערך כעדר
העזים

<> "שערך כעדר העיזים" - משבח הכתוב את שער האשה, מכאן שמביא לידי הרהור
עבירה.

<> מנין שכל העולה מבבל לא"י עובר בעשה?

<> מנין שכל העולה מבבל לא"י עובר בעשה?

ירמיהו כז, כב בְּבִלָּהּ יוֹבְאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פְּקֻדֵי אֲתֶם נְאֻם יְיָ וְהֶעֱלִיתִים וְהִשְׁיבְתִים אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה

ברכות כד:ב כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה שנאמר (**ירמיהו כז, כב**) בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה'

<> שעולה לארץ ישראל, לפני "יום פקדי".

<> מנין שההלך במבואות המטונפות, לא יקרא ק"ש?

<> מנין שהמהלך במבואות המטונפות, לא יקרא ק"ש?

יחזקאל כ, כה וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם
ישעיהו ה, יח הוי משכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה
במדבר טו, לא כי דבר יי בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת הנפש ההוא עונה בה

ברכות כד:ב היה מהלך במבואות המטונפות לא יקרא ק"ש ולא עוד אלא שאם היה קורא ובא פוסק לא פסק מאי אמר ר' מיאשה בר בריה דריב"ל עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ, כה) וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו [בהם] ר' אסי אמר (ישעיהו ה, יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא רב אדא בר אהבה אמר מהכא (במדבר טו, לא) כי דבר ה' בזה

<> צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא, רב הונא אמר
מותר לקרות ק"ש, רב חסדא אמר אסור לקרות ק"ש, אמר

<> צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא, רב הונא אמר מותר לקרות ק"ש, רב חסדא אמר אסור לקרות ק"ש, אמר רבא מ"ט דרב הונא, דכתיב...

תהלים קנ, ו **פַּל הַנְּשֵׁמָה תְהַלֵּל יְהוָה הֲלֹלוּ יְהוָה**
תהלים לה, י **כָּל עֲצֻמוֹתַי תֹּאמְרָנָה יי מִי כְמוֹךָ מְצִיל עֲנִי מִחֶזֶק מְמַנּוּ וְעֲנִי וְאֲבִיוֹן מִגְּזֵלוֹ**

ברכות כה:א אתמר צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא רב הונא אמר מותר לקרות ק"ש רב חסדא אמר אסור לקרות ק"ש אמר רבא מ"ט דרב הונא דכתיב **(תהלים קנ, ו)** כל הנשמה תהלל יה ורב חסדא אמר אסור לקרות ק"ש מ"ט דרב חסדא דכתיב **(תהלים לה, י)** כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך

<> לפי רב הונא רק הפה והחוטם צריכים להיות נקיים שהם בכלל "כל הנשמה..." ולפי רב חסדא כל הגוף צריך להיות נקי שכתוב "כל עצמותיי..."

<> מנין שערזה בעששית, אסור לקרות ק"ש כנגדה?

<> מנין שערורה בעששית, אסור לקרות ק"ש כנגדה?

דברים כג, טו כי יי אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך
דברים כג, יד ויתד תהיה לך על אזנך והיה בשבתך חוץ וּחִפְרָתָהּ בָּהּ וּשְׁבַת וְכִסִּיתָ אֶת צְאֲתֶךָ

ברכות כה:ב אמר רבא צואה בעששית מותר לקרות ק"ש כנגדה ערוה בעששית אסור לקרות ק"ש כנגדה צואה בעששית מותר לקרות ק"ש כנגדה דצואה בכסוי תליא מילתא והא מיכסיא ערוה בעששית אסור לקרות ק"ש כנגדה (**דברים כג, טו**) ולא יראה בך ערות דבר

<> 'עששית' - זכוכית, צואה מותרת דרך זכוכית כי היא מכוסה וכתוב "ושבת וכיסית", ערוה אסורה דרך זכוכית כי היא נראית וכתוב "ולא יראה...".

<> ערות עכו"ם ערוה ואסור לקרא קריאת שמע כנגדם,
שנאמר...

<> ערות עכו"ם ערוה ואסור לקרא קריאת שמע כנגדם, שנאמר...

יחזקאל כג, כ ותעגבה על פלגשיהם אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם
בראשית ט, כג ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחרנית ויכסו
את ערות אביהם ופניהם אחרנית וערות אביהם לא ראו

ברכות כה:ב עכו"ם ערום אסור לקרות ק"ש כנגדו מאי איריא עכו"ם אפילו ישראל
נמי ישראל פשיטא ליה דאסור אלא עכו"ם אצטריכא ליה מהו דתימא
הואיל וכתביב בהו (**יחזקאל כג, כ**) אשר בשר חמורים בשרם אימא כחמור
בעלמא הוא קמ"ל דאינהו נמי איקרו ערוה דכתביב (**בראשית ט, כג**)
וערות אביהם לא ראו

<> על אף שכתוב בשר חמורים בשרם והייתי חושב שאולי זה לא ערוה, מכיון שאצל
נוח כתוב "ערות אביהם" אסור לקרא את שמע כנגדם.

<> טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית ב' משום שזה
אותו היום, שנאמר...

<> טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית ב' משום שזה אותו היום, שנאמר...

בראשית א, ה וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד

ברכות כו:א טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית ב' משום דחד יומא הוא דכתיב
(**בראשית א, ה**) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד

<> ביטל ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית, או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית, לא יכול לתקן, שנאמר...

<> ביטל ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית, או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית,
לא יוכל לתקן, שנאמר...>

קהלת א, טו מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות

ברכות כו:א מיתבי (קהלת א, טו) מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות
מעות לא יוכל לתקן זה שבטל ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית או
תפלה של ערבית או תפלה של שחרית וחסרון לא יוכל להמנות זה
שנמנו חביריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם

<> אברהם תקן תפלת שחרית ואין עמידה אלא תפילה,
שנאמר...

<> אברהם תקן תפלת שחרית ואין עמידה אלא תפילה, שנאמר...

בראשית יט, כז וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עֵמֵד שָׁם אֶת פָּנָיו יְיָ
תהלים קו, ל וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיִּפְלֵל וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה

ברכות כו:ב אברהם תקן תפלת שחרית שנא' (**בראשית יט, כז**) וישכם אברהם בבקר
אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר (**תהלים קו, ל**)
ויעמד פינחס ויפלל

<> אברהם תיקן עמידה בשחרית ומפנחס לומדים שעמידה היא תפילה.

<> מנין שיצחק תיקון תפילת מנחה?

<> מנין שיצחק תיקן תפילת מנחה?

בראשית כד, סג וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרֵב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה גַמְלִים בָּאִים
תהלים קב, א תִּפְלֵה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ שִׁיחוֹ

ברכות כו:ב יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר (**בראשית כד, סג**) ויצא יצחק לשוח
בשדה לפנות ערב ואין שיחה אלא תפלה שנאמר (**תהלים קב, א**) תפלה
לעני כי יעטף ולפני ה' ישפוך שיחו

<> יצחק תיקן תפילת מנחה, ומתהלים לומדים ששיחה היא תפילה.

<> מנין שיעקב תיקון תפילת ערבית?

<> מנין שיעקב תיקן תפילת ערבית?

בראשית כח, יא וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיִּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֹּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאשֵׁיתוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא
ירמיהו ז, טז וְאַתָּה אֵל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעַם הַזֶּה וְאַל תִּשָּׂא בְעַדָם רְנָה וּתְפִלָּה וְאַל תִּפְגַּע בִּי כִּי אֵינְנִי שֹׁמֵעַ אֹתָךְ

ברכות כו:ב תפלת ערבית שנאמר (**בראשית כח, יא**) ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר (**ירמיהו ז, טז**) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי

<> יעקב תיקן תפילת ערבית שנאמר "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש", ולומדים שפגיעה נקראת תפילה מירמיהו "וואל תפגע בי".

<> לאחר כמה שעות נמס המן?

<> לאחר כמה שעות נמס המן?

שמות טז, כא וַיִּלְקֹטוּ אֶת־כֹּהֵן בְּבִקְרָה בְּבִקְרָה אִישׁ כַּפֵּי אֶכְלוֹ וְחֵם הַשֶּׁמֶשׁ וְנִמְסָה
בראשית יח, א וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ בְּאֵלֶיךָ מִמְּרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֵם הַיּוֹם

ברכות כז:א מאן תנא להא דתנן (שמות טז, כא) וחם השמש ונמס בארבע שעות
אתה אומר בארבע שעות או אינו אלא בשש שעות כשהוא אומר
(בראשית יח, א) כחום היום הרי שש שעות

<> עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות, שנאמר...

<> עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות, שנאמר...

דברים כג, ד לא יבא עמוני ומואבי בקהל יי גם דור עשירי לא יבא להם בקהל יי עד עולם

ישעיהו י, יג כי אמר בלח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבנותי ואסיר גבולת עמים ועתודותיהם שושתי ואוריד כאביר יושבים

ברכות כח:א דתנן בו ביום בא יהודה גר עמוני לפנייהם בבית המדרש אמר להם מה אני לבא בקהל א"ל ר"ג אסור אתה לבא בקהל א"ל ר' יהושע מותר אתה לבא בקהל א"ל ר"ג והלא כבר נאמר (דברים כג, ד) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' א"ל ר' יהושע וכי עמון ומואב במקומן הן יושבין כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר (ישעיהו י, יג) ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד כאביר יושבים וכל דפריש מרובא פריש

<> "ואסיר גבולות עמים", סנחריב בלבל את האומות ולכן לפי רבי יהושע, אי אפשר לדעת מי עמוני ומי מואבי מותר אתה לבא בקהלי - אמר רבי יהושע לגר העמוני כיון שאי אפשר לדעת מי עמוני.

<> המתפלל תפלה של מוספין לאחר שבע שעות, עליו
הכתוב אומר...

<> המתפלל תפלה של מוספין לאחר שבע שעות, עליו הכתוב אומר...

צפניה ג, יח נוגי ממועד אספתי ממך היו משאת עליה חרפה

ברכות כח:א אריב"ל כל המתפלל תפלה של מוספין לאחר שבע שעות לר' יהודה עליו הכתוב אומר (**צפניה ג, יח**) נוגי ממועד אספתי ממך היו

<> "נוגי" - שברים, כיון שמאחרים אוספים שברי התפילות וזו חרפה לפני ה'.

<> המתפלל תפלה של שחרית לאחר ארבע שעות, עליו
הכתוב אומר...

<> המתפלל תפלה של שחרית לאחר ארבע שעות, עליו הכתוב אומר...

תהלים קיט, כח דַלְפָּה נִפְשֵׁי מִתּוּגָה קִיְמֵנִי כְּדַבְרְךָ
איכה א, ד דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבִלּוֹת מִבְּלִי בָּאִי מוֹעֵד כָּל שְׁעָרֶיהָ שׁוּמְמִין כְּהִנִּיחַ נְאֻנְחִים
בְּתוֹלְתֶיהָ נוֹגוֹת וְהִיא מֵרָ לָהּ

ברכות כח:א א"ר אלעזר כל המתפלל תפלה של שחרית לאחר ארבע שעות לר' יהודה עליו הכתוב אומר נוגי ממועד אספתי ממך היו מאי משמע דהאי נוגי לישנא דצערא הוא דכתיב (תהלים קיט, כח) דלפה נפשי מתוגה רב נחמן בר יצחק אמר מהכא (איכה א, ד) בתולותיה נוגות והיא מר לה

<> "תוגה", "נוגות" לשון צער, מאיחור התפילות.

<> מנין שמצוה להתפלל עם דמדומי חמה?

<> מנין שמצוה להתפלל עם דמדומי חמה?

תהלים עב, ה **יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרַח דּוֹר דּוֹרִים**

ברכות כט:ב א"ר יוחנן מצוה להתפלל עם דמדומי חמה וא"ר זירא מאי קראה **(תהלים עב, ה)** יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרַח דּוֹר דּוֹרִים

<> "יִירָאוּךָ" - יפחדו ממך (יתפללו), 'עם שמש' - עם הנץ החמה, "ולפני ירח" - קודם אור ירח שזו תפילת מנחה.

<> מנין שבית המקדש נקרא תל שכל פיות פונים אליו?

<> מנין שבית המקדש נקרא תל שכל פיות פונים אליו?

שיר השירים ד, כַּמְגִדֵּל דָּוִד צְוֹאֲרֵךְ בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תְּלוּי עֲלָיו כָּל שְׁלֵטֵי הַגְּבוּרִים
ד

ברכות ל:א ר' אבינא מאי קראה ([שיר השירים ד, ד](#)) כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות תל שכל פיות פונים בו

<> "תלפיות" - תל שכל הפיות פונים אליו.

<> צריך לשהות בין תפילה לתפילה כדי שתתחונן דעתו,
שנאמר...

<> צריך לשהות בין תפילה לתפילה כדי שתתחונן דעתו, שנאמר...

דברים ג, כג **שמות לב, יא**
וְאֶתְחַנֵּן אֶל יְיָ בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר
וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה יְיָ יַחַרְהֵ אַפָּי בְּעַמִּי אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גְּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה

ברכות ל:ב
כמה ישהה בין תפלה לתפלה רב הונא ור"ח חד אמר כדי שתתחונן דעתו
עליו וחד אמר כדי שתתחולל דעתו עליו מאן דאמר כדי שתתחונן דעתו
עליו דכתיב (**דברים ג, כג**) ואתחנן אל ה' ומ"ד כדי שתתחולל דעתו עליו
דכתיב (**שמות לב, יא**) ויחל משה

<> 'כדי שתתחונן דעתו' - שתהיה דעתו מיושבת להתפלל מתוך תחינה. 'שתתחולל
דעתו' - שתהיה דעתו מיושבת ליחל (לקוות) שה' יענה לתפילתו.

<> מנין שאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש?

<> מנין שאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש?

וְהִיא מֵרַת נַפְשׁ וְתִתְפַּלֵּל עַל יְיָ וּבִכָּה תִבְכֶּה
וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדִּךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ אֲשֶׁתַּחֲוֶה אֶל הַיְכָל קִדְשְׁךָ בִּירְאֶתְךָ
שמואל א, י
תהלים ה, ח

ברכות ל:ב
אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש חסידים הראשונים היו שוהין
שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים אפי' המלך
שואל בשלומו לא ישיבנו ואפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק: גמ' מנא
ה"מ א"ר אלעזר דאמר קרא (שמואל א, י) והיא מרת נפש ממאי
דילמא חנה שאני דהות מרירא לבא טובא אלא א"ר יוסי בר' חנינא
מהכא (תהלים ה, ח) ואני ברב חסדך אבא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך
ביראתך

<> "לפי רבי אלעזר, "והיא מרת נפש" - מתוך הכנעה וכך מתפללים בכובד ראש, לפי
רבי יוסי בר' חנינא, מתוך כובד ראש, ביראת קודש, לומדים מתהלים.

<> לפי ר' יהושע בן לוי, אין עומדין להתפלל אלא מתוך
כובד ראש, שנאמר...

<> לפי ר' יהושע בן לוי, אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, שנאמר...

תהלים כט, ב הָבו לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ

ברכות ל:ב אמר ר' יהושע בן לוי מהכא ([תהלים כט, ב](#)) השתחוו לה' בהדרת קדש
אל תקרי בהדרת אלא בחרדת

<> מנין שבמקום גילה שם תהא רעדה?

<> מנין שבמקום גילה שם תהא רעדה?

תהלים ב, יא עבדו את יי ביראה וגילו ברעדה

ברכות ל:ב א"ר נחמן בר יצחק מהכא (תהלים ב, יא) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה מאי וגילו ברעדה א"ר אדא בר מתנא אמר רבה במקום גילה שם תהא רעדה

<> 'שם תהא רעדה' - שמתוך גילה לא יבואו לידי קלות ראש.

<> מנין שאסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה?

<> מנין שאסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה?

תהלים קכו, ב אֲזַיְמַלֵּא שְׁחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אֲזַיְאָמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים

ברכות לא:א א"ר יוחנן משום רשב"י אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר ([תהלים קכו, ב](#)) אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אימתי בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה

<> "אז ימלא שחוק פינו" - לעתיד לבא, כלומר שעכשיו אסור.

<> מנין שהמתפלל צריך שיכוין את לבו לשמים?

<> מנין שהמתפלל צריך שיכוין את לבו לשמים?

תהלים י, יז תְּאֹת עֲנוּיִם שְׁמַעַת יי תְּכִין לִבִּם תִּקְשִׁיב אֲזַנְךָ

ברכות לא: א המתפלל צריך שיכוין את לבו לשמים אבא שאול אומר סימן לדבר
(תהלים י, יז) תכין לבם תקשיב אזנך

<> "תכין לבם תקשיב אזנך" - אם יכינו לבם להתכוון בתפילתם, הקב"ה יקשיב להם.

<> מנין שהמתפלל לא ישמיע קולו בתפילתו?

<> מנין שהמתפלל לא ישמיע קולו בתפילתו?

שמואל א א, יג וְחִנָּה הִיא מְדַבֵּרַת עַל לִבָּהּ רַק שְׁפָתֶיהָ נְעוּת וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע וַיִּחְשְׁבָה עָלַי לְשִׁפְרָה

ברכות לא: א יכול ישמיע קולו בתפלתו כבר מפורש על ידי חנה שנאמר (שמואל א א, יג) וקולה לא ישמע

<> "וקולה לא ישמע" - בתפילת העמידה.

<> בתפילה, תחילה ברכות של שבח ואחר כך של בקשות,
שנאמר...

<> בתפילה, תחילה ברכות של שבת ואחר כך של בקשות, שנאמר...

מלכים א, ח, כח וּפְנִיתָ אֶל תְּפִלַּת עֲבָדְךָ וְאֶל תְּחִנָּתוֹ יְיָ אֱלֹהֵי לְשִׁמְעֵ אֶל הַרְנָה וְאֶל הַתְּפִלָּה
אֲשֶׁר עֲבָדְךָ מִתְּפִלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם

ברכות לא: א יכול ישאל אדם צרכיו ואח"כ יתפלל כבר מפורש על ידי שלמה שנאמר
(**מלכים א, ח, כח**) לשמוע אל הרנה ואל התפלה רנה זו תפלה תפלה זו
בקשה

<> רינה זה תפילה של שבת, תפילה זה בקשות, לכן חז"ל תקנו שלוש ברכות ראשונות
של שבת.

<> המתפלל צריך לכוין ליבו, יחתוך בשפתיו, אסור שיגביה קולו ואסור להתפלל כשהוא שכור, שנאמר...

<> המתפלל צריך לכוין ליבו, יחתוך בשפתיו, אסור שיגביה קולו ואסור להתפלל כשהוא שכור, שנאמר ...

שמואל א א, יג וְחִנָּה הִיא מְדַבֵּרַת עַל לִבָּהּ רַק שְׁפָתֶיהָ נְעוּת וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע וְיִחְשְׁבֶהָ עָלַי לְשִׁפְרָהּ

ברכות לא:א אמר רב המנונא כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה (שמואל א א, יג) וחנה היא מדברת על לבה מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו רק שפתיה נעות מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו וקולה לא ישמע מכאן שאסור להגביה קולו בתפלתו ויחשבה עלי לשכורה מכאן ששכור אסור להתפלל

<> כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב נתישבה וכל
ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישוב לא נתישבה,

<> כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב נתישבה וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישוב לא נתישבה, שנאמר...

ירמיהו ב, ו וְלֹא אָמְרוּ אֵיחָד יְיָ הִמְעֵלָה אֶתֵּנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַמּוֹלִיךְ אֶתֵּנוּ בְּמִדְבַּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוֹחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצִלְמוֹת בְּאֶרֶץ לֹא עֵבֶר בָּהּ אִישׁ וְלֹא יֹשֵׁב אָדָם שָׁם

ברכות לא:א מאי דכתיב (**ירמיהו ב, ו**) בארץ אשר לא עבר בה איש ולא יושב אדם שם וכי מאחר דלא עבר היאך יושב אלא לומר לך כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב נתישבה וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישוב לא נתישבה

<> מנין ששכור שמתפלל כאילו עובד עבודה זרה?

<> מנין ששכור שמתפלל כאילו עובד עבודה זרה?

דברים יג, יד יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את ישיבי עירם לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעתם

שמואל א א, טז אל תתן את אמתך לפני בת בליעל כי מרב שיחי וכעסי דברתי עד הנה

ברכות לא:ב אמר רבי אלעזר מכאן לשכור שמתפלל כאלו עובד ע"ז כתיב הכא לפני בת בליעל וכתוב התם (דברים יג, יד) יצאו אנשים בני בליעל מקרבך מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז גזירה שוה

<> "בת בליעל" - חנה אומרת לעלי הכהן שחשב אותה לשיכורה, הפסוק הראשון מדבר על עבודה זרה ומג"ש לומדים ששכור שמתפלל כאילו עובד ע"ז.

<> חנה אמרה לפני הקב"ה, אסתר לפני אלקנה ואשתה מי
סוטה והתורה הבטיחה...

<> חנה אמרה לפני הקב"ה, אסתר לפני אלקנה ואשתה מי סוטה והתורה הבטיחה...

במדבר ה, כח ואם לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע

ברכות לא:ב אמרה חנה לפני הקב"ה רבש"ע אם ראה מוטב ואם לאו תראה אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה ואי אתה עושה תורתך פלסתר שנאמר **(במדבר ה, כח)** ונקתה ונזרעה זרע

<> 'ואי אתה עושה תורתך פלסתר' - מלאה סתירות, שהרי היא תורת אמת. אם תסתתר ותשתה את מי הסוטה, התורה הבטיחה "ונקתה ונזרעה זרע".

<> אמרה חנה, ונתת לאמתך זרע ששקול כמשה ואהרון,
שנאמר...

<> אמרה חנה, ונתת לאמתך זרע ששקול כמשה ואהרן, שנאמר...

תהלים צט, ו מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וְשִׁמּוֹאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ קִרְאִים אֶל יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם

ברכות לא:ב ונתתה לאמתך זרע אנשים מאי זרע אנשים אמר רב גברא בגוברין
ושמואל אמר זרע שמושח שני אנשים ומאן אינון שאול ודוד ורבי יוחנן
אמר זרע ששקול כשני אנשים ומאן אינון משה ואהרן שנאמר [\(תהלים](#)
[צט, ו](#)) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו

<> אליהו בכרמל הטיח דברים כלפי מעלה, שנאמר...

<> אליהו בכרמל הטיח דברים כלפי מעלה, שנאמר...

מלכים א יח, לז עֲנִי יְיָ עֲנִי וַיִּדְעוּ הָעָם הַזֶּה כִּי אַתָּה יְיָ הָאֱלֹהִים וְאַתָּה הִסַּבְתָּ אֶת לִבָּם אַחֲרֵינִית

ברכות לא:ב ואמר רבי אלעזר אליהו הטיח דברים כלפי מעלה שנאמר (**מלכים א יח**, לז) ואתה הסבות את לבם אחורנית א"ר שמואל בר רבי יצחק מנין שחזר הקב"ה והודה לו לאליהו

<> "ואתה הסיבות את ליבם" - 'הטיח דברים כלפי מעלה' - התלונן על הנהגת הבורא.

<> מנין שאסור לישב בארבע אמות של המתפלל?

<> מנין שאסור לישיב בארבע אמות של המתפלל?

שמואל א א, כו וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי חַי נְפֻשְׁךָ אֲדֹנָי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנּוֹצֵבֶת עִמָּכָה בְּזָה לְהִתְפַּלֵּל אֶל
”

ברכות לא:ב אני האשה הנצבת עמכה בזה אמר ריב"ל מכאן שאסור לישיב בתוך ארבע
אמות של תפלה

<> "הנצבת עמך" - חנה היתה ניצבת (עומדת) בתפילה וכן היה עלי.

<> מנין שהקב"ה נשבע שעם ישראל לא יכחד?

<> מנין שהקב"ה נשבע שעם ישראל לא יכחד?

שמות לב, יג זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם
בראשית כב, טז ויאמר בי נשבעתי נאם יי כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידיך
בראשית כב, יז כי ברך אברכה והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו

ברכות לב:א (שמות לב, יג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך מאי בך אמר רבי אלעזר אמר משה לפני הקדוש ב"ה רבוננו של עולם אלמלא נשבעת להם בשמים ובארץ הייתי אומר כשם ששמים וארץ בטלים כך שבועתך בטלה ועכשיו שנשבעת להם בשמך הגדול מה שמך הגדול חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים כך שבועתך קיימת לעולם ולעולמי עולמים

<> "בי נשבעתי" - ה' נשבע בשמו הגדול. "ככוכבי השמים" - בימי שלמה ובימות משיח. "וכחול..." - בימי הגלות.

<> אמר לו הקב"ה למשה, משה החייתני בדבריך, שנאמר...

<> אמר לו הקב"ה למשה, משה החייתני בדבריך, שנאמר...

במדבר יד, כא וְאוֹלָם חַי אֲנִי וְיִמְלֵא כְבוֹד יְיָ אֶת כָּל הָאָרֶץ

ברכות לב: א (במדבר יד, כא) ואולם חי אני אמר רבא אמר רב יצחק מלמד שאמר לו הקדוש ב"ה למשה משה החייתני בדבריך

<> מנין שלעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחר כך
יתפלל?

<> מנין שלעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחר כך יתפלל?

וְאַתְחַנֵּן אֵל יי בַּעַת הַהוּא לְאֹמֵר דברים ג, כג
יי יי אֶתְּהַ חֲחֻלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עֲבֹדְךָ אֶת גְּדֻלְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי דברים ג, כד
אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיךָ וְכַגְּבוּרֹתֶיךָ
אֲעִבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הַהַר הַטּוֹב הַזֶּה דברים ג, כה
וְהַלְבִּינוּן

ברכות לב:א לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחר כך יתפלל מנלן ממשה דכתיב
(דברים ג, כג) ואתחנן אל ה' בעת ההיא וכתיב ה' אלהים אתה החלות
להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ
אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך וכתיב בתריה אעברה נא ואראה את
הארץ הטובה

<> קודם "את גדלך ואת ידך החזקה" ואחר כך "אעברה נא ואראה".

<> הקב"ה יכול לשנות את יצרנו, שנאמר...

<> הקב"ה יכול לשנות את יצרנו, שנאמר...

בְּיוֹם הַהוּא נֶאֱמַר יְיָ אֶסְפֶּה הַצֹּלְעָה וְהַנְּדָחָה אֶקְבְּצָה וְאֲשֶׁר הִרְעֵיתִי	מיכה ד, ו
הַכְּיוֹצֵר הַזֶּה לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת לָכֶם בַּיַּת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר יְיָ הִנֵּה כַחֲמוֹר בְּיַד	ירמיהו יח, ו
הַיּוֹצֵר כֵּן אֶתֶם בְּיַד בַּיַּת יִשְׂרָאֵל	
וְנִתַּתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסֵּרְתִי אֶת לֵב הָאָבֶן	יחזקאל לו, כו
מִבְּשָׂרְכֶם וְנִתַּתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר	
וְאֶת רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעִשִּׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ	יחזקאל לו, כז
וְעִשִּׂיתֶם	

ברכות לב:א אמר רבי חמא ברבי חנינא אלמלא שלש מקראות הללו נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל חד דכתיב ואשר הרעותי וחד דכתיב [\(ירמיהו יח, ו\)](#) הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל וחד דכתיב [\(יחזקאל לו, כו\)](#) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר רב פפא אמר מהכא [\(יחזקאל לו, כז\)](#) ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו

<> 'שונאי ישראל' - ישראל, בסגי נהור, "ואשר הרעותי" - הודה הקב"ה לאליהו שאמר "אתה הסיבות את לב העם".

<> מנין שגדולה תפלה יותר ממעשים טובים?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שגדולה תפלה יותר ממעשים טובים?

דברים ג, כו וַיִּתְעַבֵּר יי בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר יי אֱלֹהֵי רַב לָךְ אֵל תּוֹסֵף דִּבֶּר אֱלֹהֵי עוֹד בְּדִבְרֵי הַזֶּה

דברים ג, כז עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יְמָה וְצַפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה

ברכות לב:ב גדולה תפלה יותר ממעשים טובים שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממשה רבינו אעפ"כ לא נענה אלא בתפלה שנאמר (דברים ג, כו) אל תוסף דבר אלי וסמיך ליה עלה ראש הפסגה

סמיכות

<> שבזכות שהתפלל (ואתחנן אל ה' בעת ההיא...) נתרצה הקב"ה להראות לו את ארץ ישראל.

<> מנין שגדולה תפלה יותר מן הקרבנות?

<> מנין שגדולה תפלה יותר מן הקרבנות?

ישעיהו א, יא לָמָּה לִּי רֹב זְבָחִיכֶם יֹאמֵר יי שְׁבַעְתִּי עֲלוֹת אֵילִים וְחֶלֶב מְרִיאִים וְדָם פְּרִים וְקִבְשִׁים וְעֲתוּדִים לֹא חִפְצָתִי

ישעיהו א, טו וּבְפִרְשֵׁיכֶם כְּפִיכֶם אֶעֱלֶינִי עֵינֵי מַכֶּם גַּם כִּי תִרְבוּ תִפְלָה אֵינְנִי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דְּמַיִם מְלֹאוּ

ברכות לב:ב גדולה תפלה יותר מן הקרבנות שנא' **(ישעיהו א, יב)** למה לי רוב זבחיכם וכתיב ובפרשכם כפיכם וכו'

<> מזה שכתוב קודם "למה לי רב זבחיכם" ואחר כך "גם כי תרבו תפילה אינני שומע" משמע שאפילו אם תרבו תפילה, מכאן שהתפילה יותר מהקרבנות.

<> מנין שכהן שהרג את הנפש, לא ישא את כפיו?

<> מנין שכהן שהרג את הנפש, לא ישא את כפיו?

ישעיהו א, טו וּבְפָרְשֵׁיכֶם כְּפִיכֶם אֲעֵלִים עֵינֵי מַכֶּם גַּם כִּי תִרְבוּ תַפְלָה אֵינְנִי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דְּמִים מְלֹאוּ

ברכות לב:ב א"ר יוחנן כל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו שנא' [\(ישעיהו א, טו\)](#) ידיכם דמים מלאו

<> שהכהן פורש את כפיו בברכת כהנים וכיון שהרג את הנפש אינו יכול לברך כיון שכתוב "ידיכם דמים מלאו" ולכן ה' יעלים עיניו מכם.

<> מיום שחרב בית המקדש, ננעלו שערי תפלה, שנאמר...

<> מיום שחרב בית המקדש, ננעלו שערי תפלה, שנאמר...

איכה ג, ח גם כי אָזַעַק וְאֶשׁוּעַ שְׁתָּם תִּפְלְתִי

ברכות לב:ב מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר ([איכה ג, ח](#)) גם כי אָזַעַק וְאֶשׁוּעַ שְׁתָּם תִּפְלְתִי

<> "שתם" - סתם.

<> אע"פ ששערי תפלה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו,
שנאמר...

<> אע"פ ששערי תפלה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר...

תהלים לט, יג שְׁמַעַה תְּפִלָּתִי יי וְשׁוֹעֲתִי הָאֲזִינָה אֶל דְּמַעְתִּי אֵל תְּחַרֵּשׁ כִּי גַר אֲנִכִי עַמּוּד
תּוֹשֵׁב כָּכָל אֲבוֹתַי

ברכות לב:ב ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר **(תהלים לט, יג)** שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש

<> רבא לא גזר תענית ביום המעונן, משום שנאמר...

<> רבא לא גזר תענית ביום המעונן, משום שנאמר...

איכה ג, מד ספּוּתָהּ בְּעֵנָן לֶךְ מַעְבוֹר תְּפִלָּה

ברכות לב:ב רבא לא גזר תעניתא ביומא דעיבא משום שנא' ([איכה ג, מד](#)) סכותה
בענן לך מעבור תפלה

<> הקב"ה כביכול הביא את העננים כי לא רוצה שהתפילות יגיעו אליו.

<> מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל
לאביהם שבשמים, שנאמר...

<> מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, שנאמר...

יחזקאל ד, ג וְאַתָּה קַח לְךָ מַחְבֵּת בְּרֹזֶל וְנִתְּתָהּ אוֹתָהּ קִיר בְּרֹזֶל בֵּינְךָ וּבֵין הָעִיר וְהַכִּינֹתָ אֶת פְּנֵיךָ אֵלֶיהָ וְהִיתָה בְּמִצּוֹר וְצִרְתָּ עָלֶיהָ אוֹת הַיָּא לְבֵית יִשְׂרָאֵל

ברכות לב:ב וא"ר אלעזר מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים שנא' **(יחזקאל ד, ג)** ואתה קח לך מחבת ברזל ונתתה אותה קיר ברזל בינך ובין העיר

<> מנין שכל המאריך בתפלתו, אין תפלתו חוזרת ריקם?

<> מנין שכל המאריך בתפלתו, אין תפלתו חוזרת ריקם?

דברים ט, כו וְאֶתְפַּלֵּל אֵל יְיָ וְאָמַר יְיָ אֵל תִּשְׁחַת עִמָּךְ וְנִחַלְתָּךְ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגֹדְלֶךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה

דברים י, י וְאֲנֹכִי עֹמְדָתִי בְּהַר כְּיָמִים הָרִאשׁוֹנִים אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיִּשְׁמַע יְיָ אֱלֹהֵי גַם בַּפֶּעַם הַהוּא לֹא אָבָה יְיָ הַשְּׁחִיתֶךָ

ברכות לב:ב כל המאריך בתפלתו אין תפלתו חוזרת ריקם מנא לן ממשה רבינו שנא' **(דברים ט, כו)** ואתפלל אל ה' וכתוב בתריה וישמע ה' אלי גם בפעם סמיכות ההיא

<> אחרי ארבעים יום של תפילה - "וישמע ה' אלי".

<> מנין שאם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל?

<> מנין שאם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל?

תהלים כז, יד קוה אֶל יְיָ חֲזַק וַיֵּאמֶץ לְבָבְךָ וְקוּהָ אֶל יְיָ

ברכות לב:ב אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר (תהלים כז, יד) קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'

<> המילה קוה חוזרת על עצמה ופירוש הדבר, שיתפלל ויקוה שיענה ואם לא נענה ישוב ויתפלל ויקוה שיענה.

<> מנין שהמתפלל צריך לשהות שעה אחת אחר תפלתו?

<> מנין שהמתפלל צריך לשהות שעה אחת אחר תפלתו?

תהלים קמ, יד אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך

ברכות לב: ואמר ר' יהושע ב"ל המתפלל צריך לשהות שעה אחת אחר תפלתו שנא' (תהלים קמ, יד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך

<> "ישבו" - ישהו, ימתינו, 'שעה אחת' - זמן מה.

<> כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר בלאו, שנאמר...

<> כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר בלאו, שנאמר...

שמות כ, ו לא תשא את שם יי אלהיך לשוא כי לא ינקה יי את אשר ישא את שמו לשוא

ברכות לג:א ואמרי לה ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום ([שמות כ, ו](#)) לא תשא אלא אימא הכי אם הבדיל בזו ולא הבדיל בזו ינוחו לו ברכות על ראשו

<> 'ברכה שאינה צריכה' - שמברך ברכה, אחר שכבר יצא ידי חובתו.

<> מנין שכל מי שאין בו דעה, אסור לרחם עליו?

<> מנין שכל מי שאין בו דעה, אסור לרחם עליו?

ישעיהו כז, יא בִּיבֹשׁ קִצְיָרָה תִּשְׁבְּרֶנָּה נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ כִּי לֹא עִם בִּינּוֹת הוּא
עַל כֵּן לֹא יִרְחֲמֵנוּ עֲשֵׂהוּ וַיִּצְרוּ לֹא יִחַנְּנוּ

ברכות לג:א וכל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו שנאמר (**ישעיהו כז, יא**) כי לא עם
בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו

<> 'מי שאין בו דעת' - מי שלא רוצה להכיר את בוראו.

<> מנין שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים?

<> מנין שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים?

דברים י', יב וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שׂוֹאֵל מֵעַמּוֹךְ כִּי אִם לִיְרָאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דְרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וּלְעַבְדוֹ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ

ברכות לג:ב ואמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר **(דברים י', יב)** ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה

<> "כי אם ליראה" - כל השאר לא בידך, אלא בידי שמים לכן לא שואל ממך.

<> מנין שאין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת
שמים?

<> מנין שאין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים?

ישעיהו לג, ו וְהָיָה אֱמוּנַת עַתִּידִךָ חֶסֶן יְשׁוּעַת חֻכְמַת וְדַעַת יְרֵאתָ יי' הִיא אוֹצְרוֹ

ברכות לג:ב היא והא"ר חנינא משום ר' שמעון בן יוחי אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים שנאמר ([ישעיהו לג, ו](#)) יראת ה' היא אוצרו

<> יראת ה' היא אוצרו של האדם ואותה שומר הקב"ה בבית גנזיו.

<> מעשה בתלמיד א' שירד לפני התיבה בפני ר"א והיה
מקצר יותר מדאי, א"ל תלמידיו כמה קצרן הוא זה, א"ל

<> מעשה בתלמיד א' שירד לפני התיבה בפני ר"א והיה מקצר יותר מדאי, א"ל תלמידיו כמה קצרן הוא זה, א"ל כלום מקצר יותר ממשה רבינו, דכתיב...

במדבר יב, יג וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל יְיָ לֵאמֹר אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ

ברכות לד:א מעשה בתלמיד א' שירד לפני התיבה בפני ר"א והיה מקצר יותר מדאי א"ל תלמידיו כמה קצרן הוא זה א"ל כלום מקצר יותר ממשה רבינו דכתיב (במדבר יב, יג) אל נא רפא נא לה

<> מנין שקידה, על אפים היא?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שקידה, על אפים היא?

מלכים א א, לא ותקד בת שבע אפים ארץ ותשתחו למלך ותאמר יחי אדני המלך דוד לעלם

ברכות לד:ב ת"ר קידה על אפים שנאמר (מלכים א א, לא) ותקד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים שנאמר מכרוע על ברכיו

<> מנין שהשתחואה, זו פשוט ידים ורגלים?

<> מנין שהשתחוואה, זו פשוט ידים ורגלים?

בראשית לז, י וַיִּסְפָּר אֶל אָבִיו וְאֶל אָחִיו וַיִּגְעַר בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוּם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלַמְתָּ הַבּוֹא נְבוֹא אֲנִי וְאִמְךָ וְאֶחִיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרְצָה

ברכות לד:ב השתחוואה זו פשוט ידים ורגלים שנאמר (**בראשית לז, י**) הבא נבא אני ואמך ואחריך להשתחוות לך ארצה

<> "להשתחוות לך ארצה" - פשוט ידים ורגלים.

<> כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא...

<> כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא...

ישעיהו סד, ג ומעולם לא שמעו לא האזינו עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו

ברכות לד:ב (**ישעיהו סד, ג**) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלהים זולתך

<> "עין לא ראתה" - רק הקב"ה רואה את העולם הבא.

<> מנין שאין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שעבוד
מלכיות בלבד?

<> מנין שאין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שעבוד מלכיות בלבד?

דברים טו, יא **פ**י לא יִחַדֵּל אָבִיוֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ עַל כֵּן אֲנֹכִי מְצַוֶּה לְאמֹר פֶּתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לְאַחִיד לְעֹנֶיךָ וּלְאָבִיֶךָ בְּאֶרֶץ

ברכות לד:ב אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד שנאמר (**דברים טו, יא**) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ

<> "כי לא יחדל אביון... " - שגם בימות המשיח יהיו עניים ועשירים, כלומר עולם כמנהגו נוהג, וההבדל היחיד שישראל לא יהיו משועבדים לאומות העולם ויוכלו ללמוד תורה ולקיים מצוות בלי הפרעות.

<> מנין שאסור לאדם לספר חטאיו לפני חברו?

<> מנין שאסור לאדם לספר חטאיו לפני חבריו?

תהלים לב, א לְדוֹד מְשֻׁכֵּל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כָּסוּי חֲטָאָה

ברכות לד:ב ואמר רב כהנא חציף עלי מאן דמפרש חטאיה שנאמר (תהלים לב, א) אשרי נשוי פשע כסוי חטאה

<> "כסוי חטאה" - אשרי מי שמכסה על חטאיו לפני הבריות (חטאים שבין אדם למקום מתוודה רק לפני ה').

<> מנין שמקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים
אינם עומדין?

<> מנין שמקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם עומדין?

ישעיהו נז, יט בּוֹרָא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יי וּרְפָאתַיִו

ברכות לד:ב מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין שנאמר
([ישעיהו נז, יט](#)) שלום שלום לרחוק ולקרוב ורחוק ברישא והדר לקרוב

<> "לרחוק ולקרוב" - נאמר הרחוק לפני הקרוב (הצדיק), הרחוק הוא זה שהיה רחוק ונתקרב.

<> לפי רבי עקיבא, אסור לאדם שיטעום כלום קודם
שיברך, לומדים מהפסוק...

<> לפי רבי עקיבא, אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך, לומדים מהפסוק...

ויקרא יט, כד ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליי

ברכות לה:א מנא ה"מ דתנו רבנן (**ויקרא יט, כד**) קדש הלולים לה' מלמד שטעונים ברכה לפניהם ולאחריהם מכאן אמר ר"ע אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך

<> "קודש הלולים לה' " - הלולים ברבים, שני הלולים ברכה לפני אכילה וברכה אחרי.

<> כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי
שמים, שנאמר...>

<> כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים, שנאמר...

תהלים כד, א לְדוֹד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבְּל וַיִּשְׁבֵי בָּהּ
תהלים קטו, טז הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ נָתַן לַבְּנֵי אָדָם

ברכות לה:א אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים שנא' (תהלים כד, א) לה' הארץ ומלואה ר' לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתיב (תהלים קטו, טז) השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה

<> לפני הברכה - "לה' הארץ ומלואה", אחרי הברכה - "והארץ נתן לבני אדם".

<> מנין שתבואה שמותר לאכול פירותיה רק בשנה
החמישית, היא כרם?

<> מנין שתבואה שמותר לאכול פירותיה רק בשנה החמישית, היא כרם?

ויקרא יט, כה וּבִשְׁנַת הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פְּרִי לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם
דברים כב, ט לא תִזְרַע כְּרֶמֶךְ כְּלָאִים פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמְּלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע וּתְבוּאָת הַכְּרֶם

ברכות לה: א דתניא ר' אומר נאמר כאן (ויקרא יט, כה) להוסיף לכם תבואתו ונאמר
להלן (דברים כב, ט) ותבואת הכרם מה להלן כרם אף כאן כרם גזירה שוה

<> הפסוק השני מדבר על כרם ומגזירה שווה לומדים שגם בפסוק הראשון מדובר בכרם.

<> מניין שכל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה, כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל?

<> מנין שכל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה, כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל?

משלי כח, כד	גוזל אביו ואמו ואמר אין פשע חֵבֵר הוא לְאִישׁ מְשֻׁחֵית
דברים לב, ו	הֲלֵיךְ תִּגְמְלוּ זֹאת עִם נָבֵל וְלֹא חָכֶם הֲלוֹא הוּא אָבִיךָ קִנְיָהּ הוּא עֲשֵׂךְ וַיִּכְנֹךְ
משלי א, ח	שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ

ברכות לה:ב א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל שנא' ([משלי כח, כד](#)) גוזל אביו ואמו ואין אביו אלא הקב"ה שנא' ([דברים לב, ו](#)) הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנא' ([משלי א, ח](#)) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך

<> "אביך" - הקב"ה, "אמך" - כנסת ישראל.

<> בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתן נעשית
ע"י אחרים ובזמן שלא עושים רצונו של מקום, נעשית

<> בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתן נעשית ע"י אחרים ובזמן שלא עושים רצונו של מקום, נעשית מלאכתן ע"י עצמן, שנאמר...

ישעיהו סא, ה **וְעַמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֶכֶר אֶפְרַיִם וְלַחֲמִיכֶם**
דברים יא, יד **וְנָתַתִּי מִטֶּר אֲרֻצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ וְאַסְפֹּת דָּגָנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ**
דברים כח, מח **וְעַבְדָּתָּ אֶת אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר יִשְׁלַחְנוּ יְיָ בְּךָ בְּרָעַב וּבְצָמָא וּבְעִירֹם וּבְחָסֶר כֹּל וְנָתַן עַל בְּרָזֶל עַל צְוֹאֲרֶךָ עַד הַשְּׁמִידוֹ אֶתְךָ**

ברכות לה:ב תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' **(ישעיהו סא, ה)** ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנא' **(דברים יא, יד)** ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנא' **(דברים כח, מח)** ועבדת את אויביך

<> מנין שאין הטבל מתחייב במעשר עד שיכניסו לביתו?

<> מנין שאין הטבל מתחייב במעשר עד שיכניסו לביתו?

דברים כו, יג ואמרת לפני יי אלהיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום
ולאלמנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי
דברים כו, יב כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר
ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו

ברכות לה:ב דא"ר ינאי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנא' (דברים
כו, יג) בערתי הקדש מן הבית ור' יוחנן אמר אפי' חצר קובעת שנא'
(דברים כו, יב) ואכלו בשעריך ושבעו

<> מנין שאין ארץ ישראל חסרה כלום?

<> מנין שאין ארץ ישראל חסרה כלום?

דברים ח, ט אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנֶת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחְסַר פֶּלֶא אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבִנֶיהָ בְּרִזָּל וּמִהֲרָרֶיהָ תִּחְצַב נְחֹשֶׁת

ברכות לו:ב ואיזהו זה הפלפלין ללמדך שהפלפלין חייבין בערלה וללמדך שאין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר **(דברים ח, ט)** ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה

<> מנין שבפסח מניח פרוסה בתוך שלמה ובוצע?

<> מנין שבפסח מניח פרוסה בתוך שלמה ובוצע?

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך

ברכות לט:ב אמר רב פפא הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלמה ובוצע מאי טעמא **(דברים טז, ג)** לחם עוני כתיב

<> 'פרוסה' - לא שלמה, עני אוכל פרוסה, בפסח נאמר לחם עני, וצריך לאכול מן השלמה.

<> מנין שבשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות?

<> מנין שבשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות?

שמות טז, כב וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי לְקַטֹּר לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֵר לְאֶחָד וַיָּבֵאוּ כָּל נְשֵׂאֵי הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ לַמֶּשֶׁה

ברכות לט:ב א"ר אבא ובשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות מ"ט ([שמות טז, כב](#))
לחם משנה

<> שהיו לוקטים בשישי גם לשבת.

<> מנין שאסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו?

<> מנין שאסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו?

דברים יא, טו וַנִּתְּתִי עֵשֶׂב בְּשֶׂדֶךָ לְבַהֲמֹתֶךָ וְאָכְלָתָּ וּשְׁבַעְתָּ

ברכות מ:א דאמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו שזא' **(דברים יא, טו)** ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת

<> "לבהמתך" ואחר כך "ואכלת ושבעת".

<> האילן שאכל ממנו אדם הראשון, רבי מאיר אומר גפן
היה, רבי נחמיה אומר תאנה היתה, שנאמר...

<> האילן שאכל ממנו אדם הראשון, רבי מאיר אומר גפן היה, רבי נחמיה אומר תאנה היתה, שנאמר...

בראשית ט, כא וַיֵּשֶׁת מִן הַיֵּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלָה
בראשית ג, ז וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עָלֶיהָ תְּאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת

ברכות מ:א אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין שנאמר (**בראשית ט, כא**) וישת מן היין וישכר רבי נחמיה אומר תאנה היתה שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו שנאמר (**בראשית ג, ז**) ויתפרו עלה תאנה ר"י אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן

<> מנין לפי רבי יוחנן, שכל ברכה שאין בה שם ומלכות,
אינה ברכה?

<> מנין לפי רבי יוחנן, שכל ברכה שאין בה שם ומלכות, אינה ברכה?

דברים כו, יג וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יי אֱלֹהֶיךָ בְּעֵרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נָתַתִּיו לְלוֹי וְלִגֵּר לִיתוּם וְלֹא־לְמִנָּה כָּכֵל מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר צִוִּיתֵנִי לֹא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי

ברכות מ:ב אמר רב כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה ורבי יוחנן אמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה אמר אביי כוותיה דרב מסתברא דתניא (**דברים כו, יג**) לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי לא עברתי מלברכך ולא שכחתי מלהזכיר שמך עליו ואילו מלכות לא קתני ור' יוחנן תני ולא שכחתי מלהזכיר שמך ומלכותך עליו

<> "ולא שכחתי" - להזכיר שם ומלכות.

<> לפי רב יוסף, בשבעת המינים כל המוקדם בפסוק זה,
מוקדם לברכה, שנאמר...

<> לפי רב יוסף, בשבעת המינים כל המוקדם בפסוק זה, מוקדם לברכה, שנאמר...

דברים ת, ח אֶרֶץ חֹטֵה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְנֵי וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן. אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבָשׁ

ברכות מא:א דאמר רב יוסף ואיתימא רבי יצחק כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה שנאמר (**דברים ת, ח**) ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש

<> מה שקרוב יותר לארץ.

<> מנין שהמארח תלמיד חכם זוכה מייד לברכה?

<> מנין שהמארח תלמיד חכם זוכה מייד לברכה?

בראשית ל, כז וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי לָבָן אִם נָא מְצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ נְחֹשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי יְיָ בְּגִלְגָל
בראשית לט, ה וַיְהִי מֵאֵז הַפְּקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ וַיְבָרֶךְ יְיָ אֶת בֵּית הַמְצָרִי
בְּגִלְגַל יוֹסֵף וַיְהִי בִרְפֹת יְיָ בְּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ בְּבֵית וּבְשָׂדֶה

ברכות מב:א אמר רב שלש תכיפות הן תכף לסמיכה שחיטה תכף לגאולה תפלה תכף
לנטילת ידיים ברכה אמר אביי אף אנו נאמר תכף לתלמידי חכמים ברכה
שנאמר (**בראשית ל, כז**) ויברכני ה' בגללך איבעית אימא מהכא שנאמר
(**בראשית לט, ה**) ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף

<> ה' ברך את בית לבן בגלל יעקב ואת בית פוטיפר בגלל יוסף.

<> מנין שמברכין על הריח?

<> מנין שמברכין על הריח?

תהלים קנ, ו פל הנשמה תהלל יה הללו יה

ברכות מג:ב אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מנין שמברכין על הריח שנאמר
(תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל יה איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו
ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומר זה הריח

<> מנין שעתידים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון?

<> מנין שעתידיים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון?

הושע יד, ז יִלְכוּ יֹנְקוֹתַי וַיְהִי כַזַּיִת הַיְּהוּדָה וְרִיחַ לֹא כִלְבָנוֹן

ברכות מג:ב אמר רב עתידיים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון שנאמר ([הושע יד, ז](#)) ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון

<> "ילכו יונקותיו" - יתרבו בניו ויהי כזית הודם.

<> מנין שכל אחד ואחד יפה לו הקב"ה אומנתו?

<> מנין שכל אחד ואחד יפה לו הקב"ה אומנתו?

קהלת ג, יא אֶת הַכֹּל עָשָׂה יְפֵה בְּעֵתוֹ גַּם אֶת הָעֵלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמָּצָא
הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מִרְאֵשׁ וְעַד סוֹף

ברכות מג:ב ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מאי דכתיב (קהלת ג, יא) את הכל
עשה יפה בעתו מלמד שכל אחד ואחד יפה לו הקב"ה אומנתו בפניו

<> שיהיה אוהב את אומנתו.

<> מנין שנזח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל
ילבין פני חברו ברבים?

<> מנין שנוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים?

בראשית לח, כה הוא מוצאת והיא שְלָחָה אֶל חֶמְיָה לְאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֱלֹה לֹא אֲנִי הָרָה וְתֹאמֶר הִכָּר נָא לְמִי הַחֲתָמָת וְהַפְתִּילִים וְהַמָּטָה הָאֵלֶּה

ברכות מג:ב אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים מנלן מתמר שנאמר (**בראשית לח, כה**) היא מוצאת וגו

<> אמרה אם יודה מוטב ואם לאו, אשרף ולא אלבין פניו ברבים.

<> המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות, כאילו דוחק
רגלי שכינה, שנאמר...

<> המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות, כאילו דוחק רגלי שכינה, שנאמר...

ישעיהו ו, ג וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יי צְבָאוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ

ברכות מג:ב ואל יהלך בקומה זקופה דאמר מר המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות כאילו דוחק רגלי שכינה דכתיב ([ישעיהו ו, ג](#)) מלא כל הארץ כבודו

<> שכתוב "השמים כסאי והארץ הדום רגלי" לכן נאמר כאילו דוחק רגלי השכינה.

<> לפי רבן גמליאל, אכל ענבים ותאנים ורמונים מברך
אחריהם שלש ברכות, דכתיב...

<> לפי רבן גמליאל, אכל ענבים ותאנים ורמונים מברך אחריהם שלש ברכות, דכתיב...

אָרֶץ חֹטָה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְנֵי וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שָׁמֶן וְדָבָשׁ	דברים ח, ח
אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכַּנְתָּ תֹאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבִנְיָהּ בְּרָזַל וּמִהַרְרֵיהָ תִּחְצַב נְחֹשֶׁת	דברים ח, ט
וְאָכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאֶרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ	דברים ח, י

ברכות מד:א אכל ענבים ותאנים ורמונים מברך אחריהם שלש ברכות דברי רבן גמליאל וחכ"א ברכה אחת (מעין שלש) ר"ע אומר אפי' אכל שלק והוא מזונו מברך עליו ג' ברכות השותה מים לצמאו מברך שהכל נהיה בדברו ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסרונן: גמ' מ"ט דר"ג דכתיב [\(דברים ת, ח\)](#) ארץ חטה ושעורה וגו' **וכתיב** ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם וגו' **וכתיב (דברים ח, ז)** ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך

סמיכות

<> לפי רבן גמליאל, מברך ברכת המזון גם על לחם וגם על שבעת המינים, כיון ששלושת הפסוקים סמוכים.

<> שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן, שנאמר...

<> שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן, שנאמר...

תהלים לד, ד גִּדְלוּ לִי אֶתִי וְנִרְוַמְנָה שְׁמוֹ יַחְדָּו

ברכות מה:א מתני: שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן גמ' מה"מ אמר רב אסי דאמר קרא (תהלים לד, ד) גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו

<> אחד אומר לשנים "גדלו לה' איתי", יחד איתו זה שלושה.

<> לפי רבי אבהו שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן,
שנאמר...

<> לפי רבי אבהו שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן, שנאמר...

דברים לב, ג **כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גִדְל לַאלֹהֵינוּ**

ברכות מה:א רבי אבהו אמר מהכא (**דברים לב, ג**) כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו

<> "אקרא" - אחד, "הבו" - שנים, יחד שלושה.

<> מנין שאין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא?

<> מנין שאין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא?

שמות יט, יט וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מִשֶּׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל

ברכות מה:א מנין שאין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא שנאמר (שמות יט, יט) משה ידבר והאלהים יעננו בקול שאין תלמוד לומר בקול ומה תלמוד לומר בקול בקולו של משה תניא נמי הכי אין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא

<> כמו משה שלא הגביה קולו על הגבורה.

<> מעשר ראשון שהקדים הלוי את הכהן בעוד התבואה
בשבליים, פטור מתרומה גדולה, שנאמר...

<> מעשר ראשון שהקדים הלוי את הכהן בעוד התבואה בשבלים, פטור מתרומה גדולה, שנאמר...>

במדבר יח, כו וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבֹר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְעֵשֶׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵתֶם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת יְיָ מֵעֵשֶׂר מִן הַמְעֵשֶׂר

ברכות מז:א אמר ריש לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה שנאמר (**במדבר יח, כו**) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר

<> פטור מתרומה גדולה שמגיעה לכהן.

<> לפי רב יהודה, כל המשחרר עבדו עובר בעשה, שנאמר...

<> לפי רב יהודה, כל המשחרר עבדו עובר בעשה, שנאמר...

ויקרא כה, מו וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֵשֶׁת אַחֲזָה לְעֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ
וּבְאַחֲרֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאַחֲיוֹ לֹא תִרְדֶּה בּוֹ בְּפִרְדֵּי

ברכות מז:ב מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה ושחרר עבדו
והשלימו לעשרה שחרר אין לא שחרר לא תרי אצטריכו שחרר חד ונפיק
בחד והיכי עביד הכי והאמר רב יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעשה
שנאמר (**ויקרא כה, מו**) לעולם בהם תעבודו לדבר מצוה שאני מצוה
הבאה בעבירה היא מצוה דרבים שאני

<> מדובר בעבד כנעני.

<> מנין שברכת המזון מן התורה?

<> מנין שברכת המזון מן התורה?

דברים ת, י וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ

ברכות מח:ב תנו רבנן מנין לברכת המזון מן התורה שנאמר (**דברים ת, י**) ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזן את ה' אלהיך זו ברכת הזמון על הארץ זו ברכת הארץ הטובה זו בונה ירושלים

<> לברכת הארץ הטובה בברכת המזון, רמז בתורה,
שנאמר...

<> לברכת הארץ הטובה בברכת המזון, רמז בתורה, שנאמר...

דברים ג, כה אָעֲבֹרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הֲהִיא הַטּוֹבָה הַזֶּה וְהַלְבִּנוֹן

ברכות מח:ב וכן הוא אומר (**דברים ג, כה**) ההר הטוב הזה והלבנון אשר נתן לך זו הטוב והמטיב

<> תפילת משה להכנס לארץ ישראל.

<> מנין שיש רמז לברכה ראשונה על הלחם בתורה?

<> מנין שיש רמז לברכה ראשונה על הלחם בתורה?

שמות כג, כה וְעִבַדְתֶּם אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מִימְיֶךָ וְהִסְרְתִי מִחֶלֶה מִקִּרְבְּךָ

ברכות מב:ב ההר הטוב הזה והלבנון הטוב והמטיב ביבנה תקנוה אין לי אלא לאחריו
לפניו מנין תלמוד לומר אשר נתן לך משנתן לך רבי יצחק אומר אינו
צריך הרי הוא אומר (**שמות כג, כה**) וברך את לחמך ואת מימך אל תקרי
ובירך אלא וברך ואימתי קרוי לחם קודם שיאכלנו

<> מנין שמברכין ברכת התורה לאחר שעולים לתורה?

<> מנין שמברכין ברכת התורה לאחר שעולים לתורה?

ברכות מח:ב ואין לי אלא ברכת המזון ברכת התורה מנין אמר ר' ישמעאל ק"ו על חיי שעה מברך על חיי עוה"ב לא כ"ש

<> 'חיי שעה' - מזון, 'חיי עולם הבא' - קריאה בתורה.

<> מנין שיש חיוב לברך על לימוד תורה?

<> מנין שיש חיוב לברך על לימוד תורה?

דברים ח, י
שמות כד, יב
וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ
וַיֹּאמֶר יְיָ אֵל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הִהָרֶה וְהִיָּה שֵׁם וְאָתְנָה לָּךְ אֶת לַחַת הָאָבֶן
וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם

ברכות מח:ב רבי ישמעאל אומר משום רבי ישמעאל אינו צריך הרי הוא אומר
גזירה שוה **דברים ח, י** על הארץ הטובה אשר נתן לך ולהלן הוא אומר **שמות כד,**
יב **וְאָתְנָה לָּךְ** את לחות האבן והתורה והמצוה וגו

<> בברכת המזון כתוב "וברכת" ומגזירה שווה לומדים שגם על לימוד תורה (הפסוק השני) צריך לברך.

<> מנין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה?

<> מנין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה?

דברים ה, י
דברים כו, יא
וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יי אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ
וְשִׂמַחְתָּ בְּכֹל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ יי אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתָּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר
בְּקִרְבְּךָ

ברכות מח:ב ר"מ אומר ומנין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה ת"ל אשר נתן לך ה' אלהיך דיינך בכל דין שדנך בין מדה טובה ובין מדה פורענות

<> מנין שטובה זו תורה?

<> מנין שטובה זו תורה?

משלי ד, ב פִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרַתִי אֶל תַּעֲזָבוּ

ברכות מח:ב טובה הטובה טובה זו תורה וכן הוא אומר ([משלי ד, ב](#)) כי לקח טוב נתתי לכם הטובה זו בנין ירושלים

<> לפי רב נחמן, אפילו פתח ברחם על ישראל חותם בבונה
ירושלים, שנאמר...

<> לפי רב נחמן, אפילו פתח ברחם על ישראל חותם בבונה ירושלים, שנאמר...

תהלים קמז, ב **בונה ירושלים יי נדחי ישראל יכנס**

ברכות מט:א ורב נחמן אמר אפילו פתח ברחם על ישראל חותם בבונה ירושלים משום שנאמר (**תהלים קמז, ב**) בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס אימתי בונה ירושלים ה' בזמן שנדחי ישראל יכנס

<> בנין ירושלים, וקיבוץ גלויות ענין אחד הוא.

<> ברכת הזימון משתנה לפי מספר המברכין, שנאמר...

<> ברכת הזימון משתנה לפי מספר המברכין, שנאמר...

תהלים סח, כז **בְּמִקְהֵלוֹת בָּרַכּוּ אֱלֹהִים יְיָ מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל**

ברכות מט:ב ר' יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל הם מברכים שנאמר (**תהלים סח, כז**)
במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל

<> שלושה, מניין וכו'

<> כל המברך על כוס מלא, נותנין לו נחלה בלי מצרים,
שנאמר...

<> כל המברך על כוס מלא, נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר...

דברים לג, כג וּלְנִפְתָּלִי אָמַר נִפְתָּלִי שִׁבְעַ רְצוֹן וּמְלֵא בְרַכְתָּ יְיָ יְסִים וְדָרוֹם יְרֵשָׁה

ברכות נא:א א"ר יוחנן כל המברך על כוס מלא נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר
([דברים לג, כג](#)) ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה

<> "ים ודרום ירשה" - נחלה בלי מצרים.

<> מנין שנוטלו (כלי לנטילת ידים) בשתי ידיו?

<> מנין שנוטלו (כלי לנטילת ידיים) בשתי ידין?

תהלים קלד, ב **שאו ידיכם קדש וברכו את יי**

ברכות נא: א רב אסי פריס סודרא על רישיה נוטלו בשתי ידין א"ר חנינא בר פפא מאי קראה (**תהלים קלד, ב**) שאו ידיכם קדש וברכו את ה' ונותנו לימין

<> מנין שאין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו
של איש?

<> מנין שאין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש?

דברים ז, יג וְאֶהְבֶּךָ וְיִבְרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וְיִבְרַךְ פְּרֵי בִטְנְךָ וּפְרֵי אֲדָמְתְךָ דְגַגְךָ וְתִירְשְׁךָ וְיִצְהַרְךָ
שָׁגַר אֶלְפִיד וְעִשְׂתָּרֶת צֹאנְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיִךְ לָתֵת לְךָ

ברכות נא: ב אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש שנאמר (**דברים ז, יג**) וברך פרי בטנך פרי בטנה לא נאמר אלא פרי בטנך

<> "וברך פרי בטנך" - אם הבעל שותה מכוס של ברכה ונותנה לאשתו, האשה מתברכת בפרי בטן.

<> לפי בית הלל, אם היו יושבין בבית המדרש והביאו אור
לפניהם, אחד מברך לכולן, משום שנאמר...

<> לפי בית הלל, אם היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם, אחד מברך לכולן, משום שנאמר...

משלי יד, כח **בְּרֹב עִם הַדֶּרֶת מֶלֶךְ וּבְאֶפְס לְאִם מְחַתֶּת רְזוֹן**

ברכות נג:א ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם בש"א כל אחד ואחד מברך לעצמו ובה"א אחד מברך לכולן משום שנאמר (**משלי יד, כח**) ברוב עם הדרת מלך

<> "ברוב עם הדרת מלך" - מלכו של עולם.

<> מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?

<> מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?

תהלים סח, יד אם תִּשְׁכַּבוּ בֵּין שְׁפָתַיִם כַּנֶּפֶץ יוֹנָה נֶחְפָּה בַּכֶּסֶף וְאַבְרוֹתֶיהָ בִּירְקָק חָרוּץ

ברכות נג:ב ומאי שנא יונה דמתילי כנסת ישראל ליונה דכתיב ([תהלים סח, יד](#)) כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקק חרוץ מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות

<> והייתם קדושים אלו מים אחרונים, מאיזה פסוק
לומדים מים ראשונים?

<> והייתם קדושים אלו מים אחרונים, מאיזה פסוק לומדים מים ראשונים?

ויקרא כ, ז והתקדשתם והייתם קדשים כי אני יי אלהיכם

ברכות נג:ב (ויקרא כ, ז) והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים כי קדוש זה שמן אני יי אלהיכם זו ברכה

<> מנין שחייב אדם לברך על הרעה, כשם שמברך על הטובה?

<> מנין שחייב אדם לברך על הרעה, כשם שמברך על הטובה?

דברים ו, ה וְאֶהְבֶּתְּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ

ברכות נד:א חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה שנאמר **(דברים ו, ה)** ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך ובכל מאדך בכל ממונך ד"א בכל מאדך בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו

<> התקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם,
שנאמר...

<> התקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם, שנאמר...

והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים יי עמכם ויאמרו לו יברכה יי
שופטים ו, יב וירא אליו מלאך יי ויאמר אליו יי עמך גבור החיל

ברכות נד:א והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם שנאמר (רות ב, ד) והנה
בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכה ה' ואומר
(שופטים ו, יב) ה' עמך גבור החיל

<> 'בשם' - בשם ה' ואין בזה זלזול בכבוד המקום.

<> מנין שמותר לשאול שלום חבירו בשם ה', על אף
שלכאורה נראה אסור?

<> מנין שמותר לשאול שלום חבירו בשם ה', על אף שלכאורה נראה אסור?

תהלים קיט, קכו עת לעשות לי' הפרו תורתך

ברכות נד:א (תהלים קיט, קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך רבי נתן אומר הפרו תורתך משום עת לעשות לה'

<> "עת לעשות לה' " - לעיתים מותר להפר תורה כדי לעשות רצון ה', ורצון ה' להרבות שלום.

<> הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, אומר ברוך
שעשה נסים לאבותינו במקום הזה, שנאמר...

<> הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה, שנאמר...

שמות יח, י
וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְרוּךְ יְיָ אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פְּרַעֲהוּ אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת הָעָם מִתַּחַת יַד מִצְרַיִם

ברכות נד:א
מנא הני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא (שמות יח, י) ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל וגו'

<> מנין שאפילו בשעת כעסו, הקב"ה זוכר את הצדיקים?

<> מנין שאפילו בשעת כעסו, הקב"ה זוכר את הצדיקים?

בראשית יט, כט וַיְהִי בְשַׁחַת אֱלֹהִים אֶת עֵרֵי הַכֶּכֶר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מֵתוֹךְ הַהֶפְכָּה בְּהַפֵּךְ אֶת הָעָרִים אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט

ברכות נד:ב ועל לוט אומר ברוך זוכר את הצדיקים א"ר יוחנן אפילו בשעת כעסו של הקב"ה זוכר את הצדיקים שנאמר (**בראשית יט, כט**) ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכור אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה

<> מנין שיורדי הים צריכים לברך ברכת הגומל?

<> מנין שיורדי הים צריכים לברך ברכת הגומל?

תהלים קז, כג יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים
תהלים קז, לא יודו לי חסדו ונפלאותיו לבני אדם

ברכות נד:ב אמר רב יהודה אמר רב ארבעה צריכין להודות יורדי הים הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא יורדי הים מנלן דכתיב ([תהלים קז, כג](#)) יורדי הים באניות וגו'

<> וכתוב אחרי כן, "יודו לה' חסדו..." , מכאן שצריכים לברך ברכת הגומל.

<> מנין שהולכי מדבריות צריכים לברך ברכת הגומל?

<> מנין שהולכי מדבריות צריכים לברך ברכת הגומל?

תהלים קז, ד תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו
תהלים קז, לא יודו לי חסדו ונפלאותיו לבני אדם

ברכות נד:ב הולכי מדברות מנלן דכתיב תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו
ויצעקו אל ה' וידריכם בדרך ישרה

<> וכתוב אחרי כן, "יודו לה' חסדו..." , מכאן שצריכים לברך ברכת הגומל.

<> מנין שחולה שנתרפא צריך לברך ברכת הגומל?

<> מנין שחולה שנתרפא צריך לברך ברכת הגומל?

תהלים קז, יז אֱוֹלִים מִדֶּרֶךְ פֶּשַׁעַם וּמַעֲוֹנוֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ
תהלים קז, לא יוֹדוּ לִי חֶסְדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם

ברכות נד:ב מי שחלה ונתרפא דכתיב אוילים מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו כל אוכל תתעב נפשם וגו' ויזעקו אל ה' בצר להם

<> "אוילים" - שחטאו ונעשו חולים, שהרי אין ייסורין בלי עון. וכתוב אחרי כן, "יודו לה' חסדו..." , מכאן שצריכים לברך ברכת הגומל.

<> מנין שמי שיצא מבית האסורים, צריך לברך ברכת
הגומל?

<> מנין שמי שיצא מבית האסורים, צריך לברך ברכת הגומל?

תהלים קז, י יְשִׁבֵי חֶשֶׁךְ וְצַלְמוֹת אֶסִירֵי עֵינֵי וּבְרִזָּל
תהלים קז, לא יוֹדוּ לִי חֶסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לְבַנְי אָדָם

ברכות נד:ב מי שהיה חבוש בבית האסורין מנלן דכתיב יושבי חשך וצלמות וגומר כי המרו אמרי אל וגו' ואומר ויכנע בעמל לבם וגו' ואומר ויזעקו אל ה' בצר להם ואומר יוציאם מחשך וצלמות

<> וכתוב אחרי כן, "יודו לה' חסדו..." , מכאן שצריכים לברך ברכת הגומל.

<> מנין שצריך לברך ברכת הגומל בעשרה?

<> מנין שצריך לברך ברכת הגומל בעשרה?

תהלים קז, לב וירממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו

ברכות נד:ב מאי מברך אמר רב יהודה ברוך גומל חסדים טובים אביי אמר וצריך לאודוויי קמי עשרה דכתיב (תהלים קז, לב) וירוממוהו בקהל עם

<> "בקהל עם" - עשרה.

<> כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו
שלחנו של אדם מכפר עליו, שנאמר...

<> כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו, שנאמר ...

יחזקאל מא, כב המזבח עץ שלוש אמות גבה וארכו שתיים אמות ומקצעותיו לו וארכו וקירתיו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני יי

ברכות נה:א **(יחזקאל מא, כב)** המזבח עץ שלש אמות גבוה וכתוב **(יחזקאל מא, כב)** וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח וסיים בשלחן ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו

<> שולחן שאוכלים ומברכים עליו, דומה למזבח שמקריבים עליו קורבנות.

<> נותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, מתקצרין ימיו,
שנאמר...

<> נותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, מתקצרין ימיו, שנאמר...

דברים ל, כ לַאֲהָבָה אֶת יי אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַ בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיד וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לְשִׁבְתָּ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַתּ לָהֶם

ברכות נה:א שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ס"ת לקרות ואינו קורא דכתיב (**דברים ל, כ**) כי הוא חייך ואורך ימך כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב (**בראשית יב, ג**) ואברכה מברכך והמנהיג עצמו ברבנות דא"ר חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות

<> על התורה נאמר "כי הוא חייך ואורך ימך" מכאן שאם מסרב לעלות לתורה אינו זוכה לאורך ימים.

<> שלשה צריכים רחמים מלך טוב, שנה טובה וחלום טוב,
שנאמר...

<> שלשה צריכים רחמים מלך טוב, שנה טובה וחלום טוב, שנאמר...

משלי כא, א פִּלְגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ בֵּינֵי יְיָ עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יִטְנוּ
דברים יא, יב אֶרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תִּמְיֵד עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּהַ מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד
אֲחֵרִית שָׁנָה
ישעיהו לח, טז יְיָ עָלֵיהֶם יַחֲיוּ וּלְכֹל בְּהֵן חַיֵּי רוּחֵי וְתַחֲלִימָנִי וְהַחֲיֵנִי

ברכות נה:א שלשה צריכים רחמים מלך טוב שנה טובה וחלום טוב מלך טוב דכתיב
(משלי כא, א) פלגי מים לב מלך ביד ה' שנה טובה דכתיב (דברים יא, יב)
תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה חלום טוב
דכתיב (ישעיהו לח, טז) ותחלימני ותחיני

<> "פלגי מים לב מלך ביד ה' " - כמו שביד האדם להטות פלגי מים להשקות שדהו כך
לב מלך ביד ה' לעשות רצון ה' ולכן צריך רחמים. "עיני ה' אלוקיך בה" - ארץ ישראל
שלא כשאר הארצות, צריכה רחמים, כי ה' מוריד בה גשם כשישראל ראויים לכך.
"ותחלימני והחיני" - חלום טוב.

<> מנין שבצלאל היה הגון ומקובל על ישראל?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שבצלאל היה הגון ומקובל על ישראל?

שמות לה, ל וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְיָ בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוֹרֵי בֶן חוֹר לְמִטָּה יְהוּדָה

ברכות נה:א (שמות לה, ל) ראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן

קל וחומר

<> מי שנותנין לו כוס של ברכה לברך ואינו מברך,
מתקצרין ימיו, שנאמר...

<> מי שנותנין לו כוס של ברכה לברך ואינו מברך, מתקצרין ימיו, שנאמר...

בראשית יב, ג
דברים ל, כ
וְאֶבְרָכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלְלֶיךָ אָאֵר וְנִבְרַכְוּ בְךָ כָּל מְשַׁפְּחַת הָאָדָמָה
לְאַהֲבָה אֶת יי אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַע בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיד וְאַרְךָ יָמֶיךָ
לְשִׁבֵת עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יי לְאַבְתָּיִךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַת
לָהֶם

ברכות נה:א
שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות
ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ס"ת
לקרות ואינו קורא דכתיב (**דברים ל, כ**) כי הוא חייך ואורך ימך כוס של
ברכה לברך ואינו מברך דכתיב (**בראשית יב, ג**) ואברכה מברכך

<> מנין שחלום טוב צריך רחמים לפני ה'?

<> מנין שחלום טוב צריך רחמים לפני ה'?

ישעיהו לח, טז יי עליהם חיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימני והחייני

ברכות נה:א חלום טוב דכתיב (**ישעיהו לח, טז**) ותחלימני ותחייני

<> "ותחלימני" - ה' מביא לו החלום לכן צריך רחמים שיהיה חלום טוב.

<> שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן, רעב
ושובע ופרנס טוב, שנאמר...

<> שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן, רעב ושובע ופרנס טוב, שנאמר ...

מלכים ב ח, א וְאֶלִישֶׁעַ דָּבַר אֶל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִחִיָּה אֶת בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אִתָּהּ וּבִיתָךְ
וְגוּרֵי בְּאֶשֶׁר תִּגּוּרֵי כִי קָרָא יִי לְרַעֲב וְגַם בָּא אֶל הָאָרֶץ שְׁבַע שָׁנִים
יחזקאל לו, כט וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְקִרְאתִי אֶל הַדָּגָן וְהִרְבִּיתִי אֹתוֹ וְלֹא אֶתֶן
עֲלֵיכֶם רָעֵב
שמות לא, ב רָאָה קִרְאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יִהוּדָה

ברכות נה:א שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנס
טוב רעב דכתיב (מלכים ב ח, א) כי קרא ה' לרעב וגו' שובע דכתיב
(יחזקאל לו, כט) וקראתי אל הדגן והרביתי אותו פרנס טוב דכתיב
(שמות לא, ב) ויאמר ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל

<> יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ,
שנאמר...

<> יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, שנאמר...

שמות לה, לא וַיִּמְלֵא אֶת־רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה
משלי ג, יט ? בְּחָכְמָה יֶסֶד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה

ברכות נה:א אמר רב יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ כתיב
הכא (שמות לה, לא) וימלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת
וכתיב התם (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה

<> פסוק ראשון - בצלאל, פסוק שני - בריאת שמים וארץ, שניהם בחכמה ותבונה.

<> חלום אף על פי שמקצתו מתקיים, כולו אינו מתקיים,
שנאמר...

<> חלום אף על פי שמקצתו מתקיים, כולו אינו מתקיים, שנאמר...

בראשית לז, ט וַיִּחְלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֵתוֹ לְאָחִיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֹמֹתַי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי

ברכות נה:א אלא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים אמר ר' ברכיה חלום אף על פי שמקצתו מתקיים כולו אינו מתקיים מנא לן מיוסף דכתיב ([בראשית](#) [לז, ט](#)) והנה השמש והירח וגו'

<> 'כולו אינו מתקיים' - שרחל אמו לא השתחוה לו שנפטרה לפני כן.

<> אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור,
שנאמר...

<> אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור, שנאמר...

שמות לה, ל ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא יי בשם בצלאל בן אוּרִי בן חור למטה יהודה

ברכות נה:א אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור שנא' (שמות לה, ל) ראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן

<> "ויאמר משה אל בני ישראל" - נמלכים בצבור.

<> מנין שזרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם?

<> מנין שזרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם?

בראשית מט, כב בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור
בראשית מח, טז המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי
אברהם ויצחק וידגו ללב בקרב הארץ

ברכות נה:ב פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא
שנאמר (בראשית מט, כב) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וגו' אל תקרי
עלי עין אלא עולי עין ר' יוסי בר' חנינא אמר מהכא (בראשית מח, טז)
וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין רעה
שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין רעה שולטת בהם

<> האם לחלומות יש משמעות?

<> האם לחלומות יש משמעות?

זכריה י, ב פִּי הַתְּרַפִּים דִּבְרוּ אֶוֹן וְהַקּוֹסְמִים חִזּוּ שֶׁקֶר וְחִלְמוֹת הַשּׁוֹא יִדְבְּרוּ הֶבֶל
יִנְחִמוֹן עַל כֵּן נִסְעוּ כְּמוֹ צֹאן יַעֲנוּ כִּי אֵין רֵעָה
במדבר יב, ו וַיֹּאמֶר שָׁמְעוּ נָא דְבַרְי אִם יִהְיֶה נְבִיאֵכֶם יִי בְּמִרְאָה אֱלֹו אֶתְוֹדַע בְּחִלוֹם
אֲדַבֵּר בּוֹ

ברכות נה:ב שמואל כי הוה חזי חלמא בישא אמר (זכריה י, ב) וחלומות השוא ידברו
כי הוה חזי חלמא טבא אמר וכי החלומות השוא ידברו והכתיב (במדבר
יב, ו) בחלום אדבר בו רבא רמי כתיב בחלום אדבר בו וכתיב וחלומות
השוא ידברו לא קשיא כאן ע"י מלאך כאן ע"י שד

<> "חלומות השוא ידברו", חלומות שווא, "בחלום אדבר בו" - נבואה.

<> כשם שדגים שבים, מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם,

<> כשם שדגים שבים, מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם, שנאמר...

בראשית מח, טז הַמְלֵאךְ הַגֹּאֵל אֶתִי מִכָּל רָע יְבָרֶךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אָבִתִּי אַבְרָהָם וַיִּצְחַק וַיִּדְגּוּ לְרֹב בְּקִרְבַּי הָאָרֶץ

ברכות נה:ב ר' יוסי בר' חנינא אמר מהכא (**בראשית מח, טז**) וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין רעה שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין רעה שולטת בהם

<> הברכה למנשה ואפרים שהם זרעו של יוסף.

<> לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנה, שנאמר...

<> לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנה, שנאמר...

בראשית לז, ב אֱלֹהֵי תְלֻדֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַת עָשָׂר שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת אָחָיו בְּצֹאן
וְהוּא נָעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זְלֶפְחָה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבָתָם
רָעָה אֶל אָבִיהֶם
בראשית מא, מו וַיֹּסֵף בֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּעֹמְדוֹ לִפְנֵי פְרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי
פְרַעֲה וַיַּעֲבֵר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם

ברכות נה:ב א"ר לוי לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנה מנלן מיוסף דכתיב
(**בראשית לז, ב**) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו' וכתוב
(**בראשית מא, מו**) ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה וגו' מן
שבסרי עד תלתין כמה הוי תלת סרי ושב דשבעא ותרתי דכפנא הא כ"ב

<> שלוש עשרה ההפרש ועוד שבע שנות השבע ושני שנות הרעב שאז נפגש עם אחיו
ונתקיים החלום שהשתחוו לו.

<> הרואה באר בחלום, רואה שלום ורואה תורה, שנאמר...

<> הרואה באר בחלום, רואה שלום ורואה תורה, שנאמר...

בראשית כו, יט וַיַּחֲפְרוּ עֲבָדֵי יִצְחָק בְּנַחַל וַיִּמְצְאוּ שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים
משלי ח, לה כִּי מִצְאֵי מַצְאֵי חַיִּים וַיִּפֶק רְצוֹן מֵיָי

ברכות נו:ב אמר רבי חנינא הרואה באר בחלום רואה שלום שנאמר (**בראשית כו, יט**)
וַיַּחֲפְרוּ עֲבָדֵי יִצְחָק בְּנַחַל וַיִּמְצְאוּ שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים רַבִּי נֹתָן אָמַר
מִצְאֵי תוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (**משלי ח, לה**) כִּי מִצְאֵי מַצְאֵי חַיִּים וְכַתִּיב הֲכֵא בְּאֵר
מַיִם חַיִּים

גזירה שוה

<> עבדי יצחק עשו שלום עם עבדי אבימלך ולכן 'רואה שלום' ותורה נמשלה למים
חיים לכן רואה תורה.

<> הרואה ענבים בחלום, ישכים ויאמר...

<> הרואה ענבים בחלום, ישכים ויאמר...

הושע ט, י **פְּעֵנְבִים** בַּמְדַּבֵּר מִצֵּאתַי יִשְׂרָאֵל כְּבִכּוּרָה בְּתֵאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָה רְאִיתִי
אֲבוֹתֵיכֶם הֵמָּה בָּאוּ בְּעַל פְּעוֹר וַיִּנְזְרוּ לַבִּשְׁתׁ וַיְהִיו שְׂקוּצִים כְּאֶהָבָם
דברים לב, לב כִּי מִגִּפְּן סֹדֶם גִּפְּנָם וּמִשְׁדָּמַת עַמֶּזְרָה עֲנַבְמוֹ עֲנַבֵּי רוּשׁ אֲשֶׁכֶּלֶת מְרֹרֶת לָמוֹ

ברכות נו:ב הרואה ענבים בחלום ישכים ויאמר (**הושע ט, י**) כענבים במדבר קודם
שיקדמנו פסוק אחר (**דברים לב, לב**) ענבימו ענבי רוש

<> הרואה הר בחלום, ישכים ויאמר...

<> הרואה הר בחלום, ישכים ויאמר...

ישעיהו נב, ז מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה
אמר לציון מלך אלהיך

ירמיהו ט, ט על ההרים אשא בכי ונהי ועל נאות מדבר קינה כי נצתו מבלי איש עבר
ולא שמעו קול מקנה מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו

ברכות נו:ב הרואה הר בחלום ישכים ויאמר (**ישעיהו נב, ז**) מה נאוו על ההרים רגלי
מבשר קודם שיקדמנו פסוק אחר (**ירמיהו ט, ט**) על ההרים אשא בכי
ונהי הרואה

<> הרואה שופר בחלום, ישכים ויאמר...

<> הרואה שופר בחלום, ישכים ויאמר...

ישעיהו כז, יג וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהִנְדְּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לֵי בְהֵר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם

ברכות נו:ב הרואה שופר בחלום ישכים ויאמר (ישעיהו כז, יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול

<> הרואה כלב בחלום, ישכים ויאמר...

<> הרואה כלב בחלום, ישכים ויאמר...

שמות יא, ז ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה יי בין מצרים ובין ישראל

ברכות נו:ב הרואה כלב בחלום ישכים ויאמר (שמות יא, ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו

<> הרואה ארי בחלום, ישכים ויאמר...

<> הרואה ארי בחלום, ישכים ויאמר...

עמוס ג, ח אַרְיָה שָׁאֵג מִי לֹא יִירָא יְיָ יִי דְבַר מִי לֹא יִנְבֵּא

ברכות נו:ב הרואה ארי בחלום ישכים ויאמר (עמוס ג, ח) אריה שאג מי לא יירא קודם

<> הרואה שור בחלום, ישכים ויאמר...

<> הרואה שור בחלום, ישכים ויאמר...

דברים לג, יז בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדו אפסי ארץ
והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה

ברכות נו:ב הרואה שור בחלום ישכים ויאמר (**דברים לג, יז**) בכור שורו הדר לו

<> הרואה חמור בחלום, יצפה לישועה, שנאמר...

<> הרואה חמור בחלום, יצפה לישועה, שנאמר...

זכריה ט, ט גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורכב על חמור ועל עיר בן אתנות

ברכות נו:ב הרואה חמור בחלום יצפה לישועה שנאמר (זכריה ט, ט) הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורכב על חמור

<> חמורו של משיח.

<> המניח תפילין בחלום, יצפה לגדולה, שנאמר...

<> המניח תפילין בחלום, יצפה לגדולה, שנאמר...

דברים כח, י וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יִי נִקְרָא עֲלֶיךָ וַיֵּרְאוּ מִפְּנֵי

ברכות נז:א המניח תפילין בחלום יצפה לגדולה שנאמר [\(דברים כח, י\)](#) וראו כל עמי הארץ כי שם י"י נקרא עליך וגו

<> הרואה גפן טעונה בחלום, אין אשתו מפלת נפלים,
שנאמר...

<> הרואה גפן טעונה בחלום, אין אשתו מפלת נפלים, שנאמר...

תהלים קכח, ג אֶשְׁתָּךְ כְּגֹפֶן פְּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתְךָ בְּנֵידָךְ כְּשֶׁתְּלִי זֵיתִים סְבִיב לְשַׁלְּחָנְךָ

ברכות נז:א הרואה גפן טעונה בחלום אין אשתו מפלת נפלים שנאמר [\(תהלים קכח, ג\)](#) אשתך כגפן פוריה

<> "פוריה" - אינה מפלת.

<> הרואה שורקה בחלום, יצפה למשיח, שנאמר...

<> הרואה שורקה בחלום, יצפה למשיח, שנאמר...

בראשית מט, יא אֲסָרִי לְגֶפֶן עִירוֹ וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו כֶּבֶס בֵּינָן לְבָשׁוּ וּבָדָם עֲנָבִים סוּתוּ

ברכות נז:א שורקה יצפה למשיח שנאמר (**בראשית מט, יא**) אוסרי לגפן עירה
ולשורקה בני אתונו

<> "בני אתונו" - רמז למלך המשיח, ראה מפרשים.

<> הרואה רמונים בחלום, אם תלמיד חכם יצפה לתורה,
שנאמר...

<> הרואה רמונים בחלום, אם תלמיד חכם יצפה לתורה, שנאמר...

שיר השירים ח, ב אָנְהָגְךָ אָבִיָּאךָ אֶל בֵּית אִמִּי תִלְמָדְנִי אֲשַׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מְעַסִּיס רַמְנֵי

ברכות נז:א הרואה רמונים בחלום זוטרי פרי עסקיה כרמונא רברבי רבי עסקיה כרמונא פלגי אם ת"ח הוא יצפה לתורה שנאמר (**שיר השירים ח, ב**) אשקך מיין הרקח מעסיס רמני

<> "מעסיס רימוני" - אם תלמיד חכם הוא יצפה לתורה כי עסיס הרימון מתוק ועל התורה נאמר "מתוקים מדבש ונופת צופים" - אם עם הארץ הוא יצפה לזכות במצוות, שנאמר "כפלח הרימון רקתך", אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון.

<> הרואה רמונים בחלום, אם עם הארץ הוא יצפה
למצוות, שנאמר...

<> הרואה רמונים בחלום, אם עם הארץ הוא יצפה למצוות, שנאמר...

[שיר השירים ד, ג](#) כחוט השני שפתתיך ומדבריך נאווה כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך

ברכות נז:א ואם ע"ה הוא יצפה למצות שנאמר ([שיר השירים ד, ג](#)) כפלח הרמון רקתך מאי רקתך אפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרמון

<> הרואה תמרים בחלום, תמו עונותיו, שנאמר...

<> הרואה תמרים בחלום, תמו עונותיו, שנאמר...

איכה ד, כב **תם עונך** בת ציון לא יוסיף להגלותך פקד עונך בת אדום גלה על חטאתיך

ברכות נז:א הרואה תמרים בחלום תמו עונותיו שנאמר (**איכה ד, כב**) תם עונך בת ציון

<> הרואה יין בחלום, יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו,
שנאמר ...

<> הרואה יין בחלום, יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו, שנאמר...

תהלים קד, טו ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב אנוש יסעד משלי לא, ו תנו שכר לאובד ויין למרי נפש

ברכות נז:א כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו יש שותהו וטוב לו שנאמר (תהלים קד, טו) ויין ישמח לבב אנוש ויש שותהו ורע לו שנאמר (משלי לא, ו) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש

<> כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין, שנאמר...

<> כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין, שנאמר...

משלי לא, ו תנו שכר לאובד ויין למרי נפש

ברכות נז:א תנא קמיה דרבי יוחנן כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו יש שותהו וטוב לו שנאמר (תהלים קד, טו) ויין ישמח לבב אנוש ויש שותהו ורע לו שנאמר (משלי לא, ו) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש

<> מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של
צדיקים שיחרבו ולעתיד לבא יחזירן הקב"ה לישובן,

<> מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של צדיקים שיחרבו ולעתיד לבא יחזירן הקב"ה לשובן, שנאמר...

ישעיהו ה, ט בְּאֶזְנֵי יְיָ צְבָאוֹת אִם לֹא בְּתִים רַבִּים לְשִׁמָּה יִהְיוּ גְדֹלִים וְטוֹבִים מֵאֵין יוֹשֵׁב
תהלים קכה, א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבְּטָחִים בַּיְיָ כֹּהֵר צִיּוֹן לֹא יִמוּט לְעוֹלָם יֹשֵׁב

ברכות נח:ב מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של צדיקים שיחרבו שנאמר (**ישעיהו ה, ט**) באזני ה' צבאות אם לא בתים רבים לשמה יהיו גדולים וטובים מאין יושב ואמר ר' יוחנן עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירן לשובן שנאמר (**תהלים קכה, א**) שיר המעלות לדוד הבוטחים ביי' כהר ציון מה הר ציון עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לשובו אף בתיהן של צדיקים עתיד הקב"ה להחזירן לשובן

<> "גדולים וטובים" - צדיקים, "הבוטחים בהי'" - צדיקים, "לעולם ישבי" - שהקב"ה יחזירן לשובן.

<> מנין שאין המת משתכח מן הלב אלא לאחר שנים עשר
חדש?

<> מנין שאין המת משתכח מן הלב אלא לאחר שנים עשר חדש?

תהלים לא, יג נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אבד

ברכות נח:ב אמר רב אין המת משתכח מן הלב אלא לאחר שנים עשר חדש שנאמר
(תהלים לא, יג) נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אבד

<> "הייתי ככלי אבד" - כאבידה שמתייאשים ממנה לאחר שנים עשרה חודש.

<> לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב,
שנאמר ...

<> לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב, שנאמר...

קהלת ג, יד ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע והאלהים עשה שיראו מלפניו

ברכות נט:א אמר ר' יהושע בן לוי לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב שנאמר **(קהלת ג, יד)** והאלהים עשה שייראו מלפניו

<> 'לפשוט עקמימות שבלב' - ליישר המחשבות העקומות שבלב. "והאלוקים עשה" - רעמים שיראו מלפניו.

<> לפי ריב"ל, הרואה את הקשת בענן צריך שיפול על פניו,
שנאמר...

<> לפי ריב"ל, הרואה את הקשת בענן צריך שיפול על פניו, שנאמר...

יחזקאל א, כח כְּמֵרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יְהִי בְּעֵנָן בַּיּוֹם הַגָּשֶׁם כִּן מֵרְאֵה הַנִּגְהָה סָבִיב הוּא מֵרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יי וְאֵרְאָה וְאֶפֶל עַל פְּנָי וְאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר

ברכות נט:א אמר ריב"ל הרואה את הקשת בענן צריך שיפול על פניו שנאמר (**יחזקאל א, כח**) כְּמֵרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יְהִי בְּעֵנָן וְאֵרְאֵה וְאֶפֶל עַל פְּנָי

<> מנין שמיום שחרב בהמ"ק, לא נראית רקיע בטהרתה?

<> מנין שמיום שחרב בהמ"ק, לא נראית רקיע בטהרתה?

ישעיהו נ, ג אֲלֵבִישׁ שָׁמַיִם קִדְרוֹת וְשָׁק אֲשִׁים כְּסוֹתָם

ברכות נט:א א"ר חסדא מיום שחרב בהמ"ק לא נראית רקיע בטהרתה שנאמר
([ישעיהו נ, ג](#)) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם

<> 'בטהרתה' - שמים כחולים.

<> איש מזריע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה
יולדת זכר, שנאמר...

<> איש מזריע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, שנאמר...

ויקרא יב, ב דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים
כִּימֵי נְדַת דֹּוֹתָהּ תִּטְמָא

ברכות ס:א והא"ר יצחק בריה דרב אמי איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת
תחלה יולדת זכר שנאמר (**ויקרא יב, ב**) אשה כי תזריע וילדה זכר

<> "אשה כי תזריע" - אם מזרעת תחילה "וילדה זכר" ואם לאו נקבה.

<> מנין שרשות ניתנה לרופא לרפאות?

<> מנין שרשות ניתנה לרופא לרפאות?

שמות כא, יט אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא
ירפא

ברכות ס:א דתני דבי רבי ישמעאל ([שמות כא, יט](#)) ורפא מכאן שניתנה רשות
לרופא לרפאות

<> אף על פי שנאמר "אין יסורים בלא עון" ולכאורה זה רצון הבורא שיהיה חולה,
מכיון שכתוב "ורפא ירפא" ניתנה רשות לרופא לרפא.

<> לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן, שנאמר...

<> לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן, שנאמר...

ישעיהו א, ט לולי יי צבאות הותיר לנו שריד כמעט כסדום היינו לעמרה דמינו

ברכות ס:א אמר אביי לא לימא אינש הכי דלא לפתח פומיה לשטן דאמר ר"ל וכן תנא משמיה דר' יוסי לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן אמר רב יוסף מאי קראה דכתיב ([ישעיהו א, ט](#)) כמעט כסדום היינו לעמורה דמינו מאי אהדר להו נביא שמעו דבר יי קציני סדום

<> אלה היו בני ישראל שאמרו "כמעט כסדום היינו..." ובכך פתחו פה לשטן לקטרג עליהם.

<> דינה בת יעקב נהפכה לבת, שנאמר...

<> דינה בת יעקב נהפכה לבת, שנאמר...

בראשית ל, כא ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה

ברכות ס:א מתיב רב יוסף (**בראשית ל, כא**) ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה מאי ואחר אמר רב לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה י"ב שבטים עתידין לצאת מיעקב ששה יצאו ממני וארבעה מן השפחות הרי עשרה אם זה זכר לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות מיד נהפכה לבת שנא' ותקרא את שמה דינה

<> מנין שצריך אדם לברך על הטובה כשם שמברך על הרעה?
הרעה?

<> מנין שצריך אדם לברך על הטובה כשם שמברך על הרעה?

תהלים קא, א לְדוֹד מְזִמּוֹר חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אֲשִׁירָה לְךָ יְיָ אֲזַמְּרָה
תהלים נו, יא בְּאֱלֹהִים אֶהְלֵל דְּבַר בְּיָי אֶהְלֵל דְּבַר

ברכות ס:ב על בשורות טובות אומר הטוב והמטיב על בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת אמר רבא לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה אמר ר' אחא משום ר' לוי מאי קרא (תהלים קא, א) חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה אם חסד אשירה ואם משפט אשירה רבי שמואל בר נחמני אמר מהכא (תהלים נו, יא) בה' אהלל דבר באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר זו מדה טובה באלהים אהלל דבר זו מדת פורענות

<> "חסד ומשפט אשירה" - אשיר לה' כשעושה עמי חסד (מידת הרחמים) וגם כשעושה משפט (מידת הדין).
"באלוקים אהלל דבר" - כשנוהג בי במידת הדין, "בה' אהלל דבר" - כשנוהג בי במידת הרחמים.

<> על בשורות רעות אומר...

<> על בשורות רעות אומר...

תהלים קטז, יג פוס ישועות אשא ובשם יי אקרא
איוב א, כא ויאמר ערם יצאתי מבטן אמי וערם אשוב שמה יי נתן ויי לקח יהי שם יי
מברך

ברכות ס:ב רבי תנחום אמר מהכא (תהלים קטז, יג) כוס ישועות אשא ובשם ה'
אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא ורבנן אמרי מהכא (איוב א, כא)
ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך

<> לפני "כוס ישועות אשא" נאמר "צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא" שזה בשורות
רעות. "ה' נתן וה' לקח" - כשם שאדם מברך כשהי נותן, צריך לברך כשהוא לוקח.

<> הקב"ה ברא את האדם בשני יצרים, אחד יצר טוב ואחד יצר רע, שנאמר...</p></div>

<> הקב"ה ברא את האדם בשני יצרים, אחד יצר טוב ואחד יצר רע, שנאמר...

בראשית ב, ז וַיִּצְרֵם יי אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָם מִן הָאֲדָמָה וַיִּפְחַ בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה

ברכות סא:א מאי דכתיב (**בראשית ב, ז**) וייצר ה' אלהים את האדם בשני יודין שני יצרים ברא הקב"ה אחד יצר טוב ואחד יצר רע

<> וייצר בשני יודים.

<> המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה, אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו, לא ינקה מדינה

<> המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה, אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו, לא ינקה מדינה של גיהנם, שנאמר...

משלי יא, כא יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים נמלט

ברכות סא:א המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גיהנם שנאמר (משלי יא, כא) יד ליד לא ינקה רע לא ינקה מדינה של גיהנם

<> 'כמשה רבינו' - שקיבל תורה מידי הקב"ה. "רע" - גהינום.

<> מנין שיצר הרע יושב בין שני פתחי הלב?

<> מנין שיצר הרע יושב בין שני פתחי הלב?

זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט **קהלת י, א**
הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ ואליך תשוקתו **בראשית ד, ז**
ואתה תמשל בו

ברכות סא:א יצר הרע דומה לזבוב ויושב בין שני פתחי הלב שנא' (**קהלת י, א**) זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח ושמואל אמר כמין חטה הוא דומה שנאמר (**בראשית ד, ז**) לפתח חטאת רובץ

<> "זבובי מות יבאיש" - שיצר הרע יבאיש את שמו ("טוב שם משמן טוב") כזבובים שנפלו לתוך שמן. "לפתח חטאת רובץ" - חטאת (אחד הכינויים של יצר הרע) יושב על שני פתחי הלב.

<> שתי כליות יש בו באדם, אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתבר שהטובה לימינו והרעה לשמאלו,

<> שתי כליות יש בו באדם, אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתבר שהטובה לימינו והרעה לשמאלו, שנאמר ...

קהלת י, ב **לֵב חָכָם לְיָמֵינוּ וְלֵב כְּסִיל לְשִׁמְאֵלוֹ**

ברכות סא:א ת"ר שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמאלו דכתיב ([קהלת י, ב](#)) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו

<> דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון, שנאמר...

<> דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון, שנאמר...

תהלים קלט, ה אָחֹר וְקִדְמָה צִרְתָּנִי וְתִשָּׁת עָלַי כַּפָּךָ

ברכות סא: א ר' ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון שנאמר
(תהלים קלט, ה) אָחֹר וְקִדְמָה צִרְתָּנִי

<> ומהם יצר זכר ונקבה.

<> רב ושמואל, חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, על איזה פסוק אמרו?

<> רב ושמואל, חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, על איזה פסוק אמרו?

בראשית ב, כב וַיְבִן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהּ אֶל הָאָדָם

ברכות סא:א (**בראשית ב, כב**) ויבן ה' אלהים את הצלע רב ושמואל חד אמר פרצוף וחד אמר זנב בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב אחור וקדם צרתני אלא למאן דאמר זנב מאי אחור וקדם צרתני כדרבי אמי דאמר ר' אמי אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות

<> מנין שבגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן
הקטן?

<> מנין שבגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן הקטן?

ויקרא י' יב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל אֶהָרֹן וְאֶל אֱלֶעָזֶר וְאֶל אִיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת
הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְיָ וְאֶכְלוּהָ מִצּוֹת אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא

ברכות סא:א בגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן הקטן בגדולה מתחילין
מן הגדול דכתיב (**ויקרא י' יב**) וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל
איתמר בניו הנותרים בקללה מתחילין מן הקטן בתחלה נתקלל נחש
ולבסוף נתקללה חוה ולבסוף נתקלל אדם

<> מנין שצדיקים יצר טוב שופטן?

<> מנין שצדיקים יצר טוב שופטן?

תהלים קט, כב **כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי**

ברכות סא:ב רבי יוסי הגלילי אומר צדיקים יצר טוב שופטן שנאמר **(תהלים קט, כב)** ולבי חלל בקרבי

<> "ולבי חלל בקרבי" - "חלל" - מת, הלב אצל צדיקים, כמת שאין בו יצר הרע.

<> מנין שרשעים יצר רע שופטן?

<> מנין שרשעים יצר רע שופטן?

תהלים לו, ב נאם פֶשַׁע לְרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין פֶּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו

ברכות סא:ב רשעים יצר רע שופטן שנאמר (תהלים לו, ב) נאם פשע לרשע בקרב לבי
אין פחד אלהים לנגד עיניו

<> היצר הרע אומר לרשע לא לפחד מאלוקים.

<> מנין שבינונים זה וזה (יצר הטוב ויצר הרע) שופטן?

<> מנין שבינונים זה וזה (יצר הטוב ויצר הרע) שופטן?

תהלים קט, לא כי יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו

ברכות סא:ב בינונים זה וזה שופטן שנאמר (תהלים קט, לא) יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו

<> "כי יעמוד (הקב"ה) לימין אביון" - לימין הבינוני שמנסה בכל כוחו לנצח את יצר הרע, 'להושיע משופטי נפשו' - להציל אותו במלחמה בין יצר הטוב ליצר הרע.

<> אמרו מלאכי השרת להקב"ה על רבי עקיבא, מידך היה
לו למות ולא מידי בשר ודם, שנאמר...

<> אמרו מלאכי השרת להקב"ה על רבי עקיבא, מידך היה לו למות ולא מידי בשר ודם, שנאמר ...

תהלים יז, יד **מַמְתִּים יָדְךָ יְיָ מַמְתִּים מְחֹלְדֵי חֶלְקֵם בְּחַיִּים וְצַפּוֹנֵךְ תִּמְלֵא בְטָנָם יִשְׁבְּעוּ בָּנִים וְהַנִּיחוּ יְתָרָם לְעוֹלָלֵיהֶם**

ברכות סא:ב יצתה ב"ק ואמרה אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה זו תורה וזו שכרה (**תהלים יז, יד**) ממתים ידך י"י ממתים וגו' אמר להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר"ע שאתה מזומן לחיי העוה"ב

<> "ממתים ידך הי' ", היה עליו למות בידך, מוות טבעי (ולא בידי הרומאים).

<> מנין שישראל לא יכולים לחיות בלי תורה?

<> מנין שישראל לא יכולים לחיות בלי תורה?

דברים ל, כ לַאֲהָבָה אֶת יי אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַ בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיד וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לְשַׁבֵּת עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַת לָהֶם

ברכות סא:ב ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה **(דברים ל, כ)** כי הוא חייד ואורך ימיו כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה עאכ"ו קל וחומר

<> "כי הוא חייד ואורך ימיו" - כשם שדגים לא יכולים לחיות מחוץ למים, כך עם ישראל לא יכול לחיות בלי תורה שנמשלה למים.

<> מנין שהתורה ניתנה בימין?

מבואי התלמוד

מסכת ברכות

<> מנין שהתורה ניתנה בימין?

דברים לג, ב וַיֹּאמֶר יְיָ מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּאֶרָן וְאֶתָּה מִרְבַּבַת קֹדֶשׁ מִיְמִינוֹ אֲשֶׁר דָּת לְמוֹ

ברכות סב:א מפני מה אין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר רבא מפני שהתורה ניתנה בימין שנאמר (**דברים לג, ב**) מימינו אשר דת למו

<> מנין שרקיקה אסורה בהר הבית?

<> מנין שרקיקה אסורה בהר הבית?

שמות ג, ה וַיֹּאמֶר אֶל תְּקַרְב הַלֵּם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמָּת קֹדֶשׁ הוּא

ברכות סב:ב לא יכנס אדם להר הבית לא במקלו שבידו ולא במנעלו שברגלו ולא במעות הצרורים לו בסדינו ובפונדתו מופשלת לאחוריו ולא יעשנה קפנדריא ורקיקה מקל וחומר ממנעל ומה מנעל שאין בו דרך בזיון אמרה תורה (שמות ג, ה) של נעליך מעל רגליך רקיקה שהיא דרך בזיון לא כל שכן

קל וחומר

<> 'רקיקה' - יריקה.

<> לפי רבי יוסי, רקיקה אסורה בהר הבית, שנאמר...

<> לפי רבי יוסי, רקיקה אסורה בהר הבית, שנאמר...

אסתר ד, ב וַיָּבֹא עַד לְפָנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לְבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ שֶׁק

ברכות סב:ב רבי יוסי בר יהודה אומר אינו צריך הרי הוא אומר (**אסתר ד, ב**) כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק והלא דברים קל וחומר ומה שק שאינו מאוס לפני בשר ודם כך רקיקה שהיא מאוסה לפני מלך מלכי המלכים לא כל שכן

קל וחומר

<> מנין שאין עונין אמן במקדש?

<> מנין שאין עונין אמן במקדש?

נחמיה ט, ה ויאמרו הלויים ישוע וקדמיאל בני חשבנניה שרביה הודיה שבניה פתחיה קומו ברכו את יי אלהיכם מן העולם עד העולם ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה

ברכות סג:א כל כך למה לפי שאין עונין אמן במקדש ומנין שאין עונין אמן במקדש שנאמר (נחמיה ט, ה) קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם ואומר (נחמיה ט, ה) ויברכו (את) שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה יכול כל הברכות כולן תהא להן תהלה אחת ת"ל ומרומם על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכה תן לו תהלה

<> איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה?

<> איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה?

משלי ג, ו **בְּכֹל דַּרְכֵיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֵׁר אַרְחֻתֶיךָ**

ברכות סג:א דרש בר קפרא איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה (משלי ג, ו)
בכל דרכיך דעהו והוא ישר ארחותיך

<> "בכל דרכיך דעהו" - שיהיו כל מעשיך לשם שמים.

<> כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן, סוף נצרך לכהן על ידי אשתו, שנאמר...

<> כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן, סוף נצרך לכהן על ידי אשתו, שנאמר ...

במדבר ה, י **וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיוּ אִישׁ אֶשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לֹא יִהְיֶה**
במדבר ה, יב **דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי תִשָּׂטֵה אֶשְׁתּוֹ וּמָעַל בּוֹ מְעַל**

ברכות סג:א כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנאמר (**במדבר ה, י**) ואיש את קדשיו לו יהיו וסמיק ליה איש איש כי תשטה אשתו סמיכות

<> 'נצרך לכהן על ידי אשתו', שנאמר בפרשת סוטה "והביא את אשתו אל הכהן".

<> ואם נתן לכהן (תרומות ומעשרות) סופו שמתעשר,
שנאמר...

<> ואם נתן לכהן (תרומות ומעשרות) סופו שמתעשר, שנאמר...

במדבר ה, י ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה

ברכות סג:א ואם נתנן סוף מתעשר שנאמר (**במדבר ה, י**) איש אשר יתן לכהן לו יהיה
לו יהיה ממון הרבה

<> "לו יהיה" - סופו שמתעשר.

<> מנין שכל המשתף שם שמים בצערו, כופלין לו פרנסתו?

<> מנין שכל המשתף שם שמים בצערו, כופלין לו פרנסתו?

איוב כב, כה וְהָיָה שְׂדֵי בְצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעֲפוֹת לְךָ

ברכות סג:א כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר (**איוב כב, כה**)
והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך

<> "והיה שדי בצריך" - אם תשתף שם שמים בצרות שלך, "וכסף תועפות" - (כסף רב) יהיה לך.

<> מנין שכל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד
ביום צרה?

<> מנין שכל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה?

משלי כד, י **הַתְּרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צָר לְפָחָהּ**

ברכות סג:א כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שנאמר
(משלי כד, י) **הַתְּרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה**

<> "התרפית" - הרפת עצמך מדברי תורה, "ביום צרה" - ביום שתצטרך להתמודד עם יצר הרע, "צר" - האויב שלך, יצר הרע, "כוחכה" - מחכה לך. כמו שנאמר בראתי יצר הרע בראתי תורת תבלין.

<> תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה
ללמוד תורה, נקראים מבקשי ה', שנאמר...

<> תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה, נקראים מבקשי ה', שנאמר...

שמות לג, ז ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש יי יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה

ברכות סג:ב ודרש **(שמות לג, ז)** ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה והלא דברים קל וחומר ומה ארון ה' שלא היה מרוחק אלא שנים עשר מיל אמרה תורה **(שמות לג, ז)** והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה על אחת כמה וכמה

קל וחומר

<> "מבקשי ה' " - מגדלים שמו בעולם.

<> חביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום, כיום שנתנה מהר
סיני, שנאמר...

<> חביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום, כיום שנתנה מהר סיני, שנאמר...

דברים כז, ט וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נְהַיִיתָ לְעַם לִי אֱלֹהִים

ברכות סג:ב ועוד פתח ר' יהודה בכבוד תורה ודרש (**דברים כז, ט**) הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכי אותו היום נתנה תורה לישראל והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני

<> "היום הזה" - אותו היום שאמר משה "היום הזה נהייתה לעם" היה חביב לעם ישראל כיום שנתנה בו תורה, וכך צריכה תורה להיות חביבה בכל יום ויום כיום שנתנה בו תורה.

<> מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו
עליה?

<> מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה?

במדבר יט, יד זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל
טמא שבעת ימים

ברכות סג:ב מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר
(**במדבר יט, יד**) זאת התורה אדם כי ימות באהל

<> המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו
ומהנהו מנכסיו שכרו גדול מאד, שנאמר...

<> המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו שכרו גדול מאד, שנאמר ...

דברים כג, ח לא תתעב אדםי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו
בראשית מז, ו ארץ מצרים לפניך הוא במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך ישובו
בארץ גשן ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי

ברכות סג:ב פתח ר' יוסי בכבוד אכסניא ודרש (דברים כג, ח) לא תתעב אדומי כי
אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו והלא דברים קל וחומר
קל וחומר ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן שנאמר (בראשית
מז, ו) ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי כך
המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על
אחת כמה וכמה

<> על המצרים נאמר "לא תתעב מצרי" אפילו שארחו אותנו לשם עצמם, ק"ו שמי
שמארח תלמיד חכם בביתו לא לטובת עצמו, ששכרו גדול מאד.

<> על איזה פסוק נאמר אלוקי יעקב ולא אלוקי אברהם
ויצחק?

<> על איזה פסוק נאמר אלוקי יעקב ולא אלוקי אברהם ויצחק?

תהלים כ, ב יַעֲנֶךָ יי בְּיוֹם צָרָה יִשְׁגָּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב

ברכות סד:א מאי דכתיב (תהלים כ, ב) יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק מכאן לבעל הקורה שיכנס בעביה של קורה

<> כיון שיעקב היה אביהם של השבטים וטרח בגידולם.

<> מנין שכל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה
כאילו נהנה מזיו השכינה?

<> מנין שכל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו השכינה?

שמות יח, יב וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עִלָּה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֵא אֶהָרֶן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חֹתֵן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים

ברכות סד:א כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה שנאמר ([שמות יח, יב](#)) ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה

<> מנין שהנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך
לשלום?

<> מנין שהנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום?

שמות ד, יח וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיָּשָׁב אֶל יְתֵר חַתָּנוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ אֶלְכָה נָא וְאֲשׁוּבָה אֵל אַחֵי אֲשֶׁר
בְּמִצְרַיִם וְאֶרְאֶה הָעוֹדִם חַיִּים וַיֹּאמֶר יְתֵרוֹ לְמֹשֶׁה לָךְ לְשָׁלוֹם
שמואל ב טו, ט וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה

ברכות סד:א הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי יתרו שאמר
לו למשה (שמות ד, יח) לך לשלום עלה והצליח דוד שאמר לו לאבשלום
(שמואל ב טו, ט) לך בשלום הלך ונתלה

<> מנין שהנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך
בשלום?

<> מנין שהנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום?

בראשית טו, טו וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקְבְּרָ בְּשִׁיבָה טוֹבָה

ברכות סד:א הנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר (**בראשית**
טו, טו) ואתה תבא אל אבותיך בשלום

<> היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה,
זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר...

<> היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה, זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר ...

תהלים פד, ח יִלְכוּ מִחֵיל אֶל חֵיל יִרְאֶה אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן

ברכות סד:א היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר ([תהלים פד, ח](#)) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציזן

<> "יראה אל אלוקים בציזן" - יזכה ל"ותחזנה עיננו בשובך לציזן" ולזיו השכינה בעולם הבא.

<> תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר...

<> תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר ...

ישעיהו נד, יג וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ
תהלים קיט, וְשֵׁלֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאֵין לָמוּ מְכָשׁוּל
קסה

ברכות סד:א אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר (ישעיהו נד,
יג) וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ אֵל תִּקְרֵי בְּנֵיךְ אֵלָּא בּוֹנֵיךְ (תהלים
קיט, קסה) שְׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאֵין לָמוּ מְכָשׁוּל

<> "למודי ה'" - תלמידי חכמים. "אוהבי תורתך" - לומדי התורה ותומכיה.

מקורות הש"ס מסכת שבת

COPYRIGHT © 2020

כל הזכויות שמורות למחבר
Shmuel Zvuloni

All Rights Reserved

No part of this book may be reproduced, transmitted, copied or translated in any paper or digital media.

היות והושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבין לאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, תרגום בנייר ובשום אמצעי דיגיטלי.

<> לפי רבי, יחיד ועשה אותה (מלאכה בשבת) חייב, שנים
ועשו אותה פטורין, שנאמר...

<> לפי רבי, יחיד ועשה אותה (מלאכה בשבת) חייב, שנים ועשו אותה פטורין, שנאמר ...

ויקרא ד, כז **וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תִּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֵׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְאָשָׁם**

שבת ג:א **(ויקרא ד, כז)** מעם הארץ בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה יחיד ועשה אותה חייב שנים ועשו אותה פטורין

<> "נפש אחת" - יחיד ועשה אותה, חייב, שנים שעשו פטורין אבל אסור.

<> לפי רבי זירא, אסור להאריך יותר מדי בתפילה על
חשבון לימוד תורה, שנאמר...

<> לפי רבי זירא, אסור להאריך יותר מדי בתפילה על חשבון לימוד תורה, שנאמר...

משלי כח, ט מסיר אָזְנוֹ מִשְׁמַע תּוֹרָה גַם תִּפְלְתוּ תוֹעֵבָה

שבת י:א רבא חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה אמר מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה והוא סבר זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא והווי עסקי בשמעתא נגה לצלויי והוה קא מסרהב ר' ירמיה קרי עליה ר' זירא ([משלי כח, ט](#)) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה

<> כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה

<> כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, שנאמר ...

שמות יח, יג וַיְהִי מִמָּחֳרַת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשֹׁפֵט אֶת הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֶּקֶר עַד הָעֶרֶב
בראשית א, ה וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד

שבת י:א כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית כתיב הכא ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב וכתוב התם (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד

גזירה שוה

<> מנין שהנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו?

<> מנין שהנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו?

שמות לא, יג וְאֵתָּה דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת שַׁבָּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשְׁכֶם

שבת י:ב אמר רב הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנאמר (**שמות לא, יג**) לדעת כי אני ה' מקדשכם תניא נמי הכי לדעת כי אני ה' מקדשכם א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם מכאן ארשב"ג הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו

<> השבת היא מתנה.

<> לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה, שמתוך
שישיבתה קרובה עונותיה מועטין, שנאמר...

<> לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה, שמתוך ששיבתה קרובה עונותיה מועטין, שנאמר ...

בראשית יט, כ הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי

שבת יב: אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה שמתוך ששיבתה קרובה עונותיה מועטין שנאמר (**בראשית יט, כ**) הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער

<> 'שיבתה קרובה' - עיר חדשה, שהיתה צוער חדשה יותר מסדום ועונותה מועטין.

<> מנין שכל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה?

<> מנין שכל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה?

עזרא ט, ט
כִּי עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדֻתָנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ וַיֵּט עָלֵינוּ חֶסֶד לְפָנַי מַלְכִי
פָּרַס לָתֶת לָנוּ מַחִיָּה לְרוּמָם אֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת חֲרֻבְתֵינוּ וּלְתֶת
לָנוּ גֹדֶר בֵּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם

שבת יא:א כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה שנאמר **(עזרא ט, ט)**
לרומם את בית אלהינו ולהעמיד את חרבותיו וה"מ בבתים אבל
בקשקושי ואברורי לית לן בה

<> "לרומם את בית אלוקיננו" - כשם שלרומם את בית אלוקיננו, מעמיד חורבותיו, אם
עושים ההיפך לסוף חריבה.

<> מנין שחייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה?

<> מנין שחייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה?

שבת יב:א דאמר רבה בר רב הונא חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה ק"ו
מציץ מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה ([שמות כח, לח](#))
קל וחומר והיה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהן אזכרות
הרבה על אחת כמה וכמה

<> 'אזכרה' - שם ה'.

<> מנין ששכינה מלווה את החולה?

<> מנין ששכינה מלוה את החולה?

תהלים מא, ד ?? יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו

שבת יב:ב כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי שאני חולה דשכינה עמו דאמר רב ענן אמר רב מנין ששכינה סועד את החולה שנאמר ([תהלים מא, ד](#)) ה' יסעדנו על ערש דוי

<> "יסעדנו" - יעזור לו, "על ערש דוי" על מיטת חוליו.

<> לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי עריות בלבד,
שנאמר...

<> לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי עריות בלבד, שנאמר...

ויקרא יח, ו איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יי

שבת יג:א לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי עריות בלבד שנאמר **(ויקרא יח, ו)**
איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה

<> "לא תקרבו לגלות ערוה" - קורבה (נגיעה) של גילוי עריות, אבל חכמים גזרו על כל קורבה כדי להרחיקו מן העבירה.

<> מנין שתורה מאריכה חיי אדם?

<> מנין שתורה מאריכה חיי אדם?

דברים ל, כ
לְאַהֲבָהּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַ בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיד וְאוֹרֵךְ יָמֶיךָ
לְשִׁבֹת עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַת
לָהֶם

שבת יג:א
מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש תלמידי חכמים
הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרתם בבתי
כנסיות ובבתי מדרשות ואמרה להם כתיב בתורה (**דברים ל, כ**) כי הוא
חייד ואורך ימיו בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה

<> "כי הוא חייד ואורך ימיו" - התורה.

<> מנין ששכיבה יחד באותה מיטה אסורה באשתו נידה,
אפילו הוא בבגדו והיא בבגדה?

<> מנין ששכיבה יחד באותה מיטה אסורה באשתו נידה, אפילו הוא בבגדו והיא בבגדה?

יחזקאל ית, ו אַל הֶהָרִים לֹא אָכַל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל גְּלוּלֵי בַיִת יִשְׂרָאֵל וְאֶת אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ לֹא טָמָא וְאֶל אִשָּׁה נִדְּהָ לֹא יִקְרַב

שבת יג:א ת"ש לא יאכל הזב עם הזבה משום הרגל עבירה ה"נ דיעות איכא שינוי ליכא ת"ש **(יחזקאל ית, ו)** אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרבו **מקיש** אשה נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור

היקש

<> כשם שבאשת רעהו קרבה אסורה, כך גם באשתו כשהיא נידה.

<> מנין ששכיבה יחד באותה מיטה אסורה באשתו נידה?

<> מנין ששכיבה יחד באותה מיטה אסורה באשתו נידה?

ויקרא יח, יט וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדְתָּ טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ

שבת יג:ב בימי לבונויך מהו אצלך אכל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר ולא עלתה דעתו על דבר אחר ואמרתי לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה (**ויקרא יח, יט**) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב

<> לא כתוב "לא תגלה ערוותה" אלא "לא תקרב לגלות ערוותה" משמע שכל קרבה אסורה.

<> קשה רימה למת כמחט בבשר החי, שנאמר...

<> קשה רימה למת כמחט בבשר החי, שנאמר...

איוב יד, כב אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלְיוֹ יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלְיוֹ תֵּאָבֵל

שבת יג:ב אמר רשב"ג אף אנו מחבבין את הצרות אבל מה נעשה שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין ד"א אין שוטה נפגע ד"א אין בשר המת מרגיש באיזמל איני והאמר רב יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנא' **(איוב יד, כב)** אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל

<> המת מרגיש ברימה (תולעים) שאוכלת אותו.

<> טבול יום דאורייתא הוא, שנאמר...

<> טבול יום דאורייתא הוא, שנאמר...

ויקרא כב, ז **וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאָכֵל מִן הַקֶּדָשִׁים כִּי לַחֲמוּ הוּא**

שבת יד:ב טבול יום דאורייתא הוא דכתיב (**ויקרא כב, ז**) ובא השמש וטהר

<> "ובא השמש" - אחר השקיעה, כמו אצל יעקב "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" - הטובל במקוה צריך לחכות עד השקיעה כדי להיות טהור.

<> מנין שמשקין הבאין מחמת שרץ, טמאין מהתורה?

<> מנין שמשקין הבאין מחמת שרץ, טמאין מהתורה?

ויקרא יא, לד מִכָּל הָאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבֹא עָלָיו מִיָּמִים יִטְמָא וְכָל מַשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל כְּלֵי יִטְמָא

שבת יד:ב אילימא במשקין הבאין מחמת שרץ דאורי"י' נינהו דכתיב (**ויקרא יא, לד**) וכל משקה אשר ישתה אלא במשקין הבאין מחמת ידים וגזירה משום משקין הבאין מחמת שרץ

<> 'הבאין מחמת שרץ' - שנגע שרץ מת במשקה.

<> מנין שמשקין דזב טמאין מהתורה?

<> מנין שמשקין דזב טמאין מהתורה?

ויקרא טו, ח וְכִי יִלֶק הַזֵּב בְּטָהוֹר וְכִפֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב

שבת יד:ב אילימא במשקין דזב דאורי' נינהו דכתיב ([ויקרא טו, ח](#)) וכי ירוק הזב בטהור מה שביד טהור טמאתי לך

<> משקין היוצאים מן הזב כגון רוקו ומי רגליו.

<> בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים, יצתה בת קול
ואמרה...

<> בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים, יצתה בת קול ואמרה...

משלי כג, טו בְּנֵי אִם חָכִים לִבָּךְ יִשְׂמַח לְבִי גַם אֲנִי
משלי כז, יא חָכִים בְּנֵי וְשִׂמְח לְבִי וְאֲשִׁיבָה חֲרָפִי דְבָר

שבת יד:ב אמר שמואל בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים יצתה בת קול
ואמרה (משלי כג, טו) בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני (משלי כז, יא)
חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר

<> כלומר הסכימה בת קול עם נטילת הידיים ועירובין שתיקן שלמה.

<> טומאה על כלי מתכות מהתורה, שנאמר...

<> טומאה על כלי מתכות מהתורה, שנאמר...

במדבר לא, כב אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת

שבת טז:ב שמעון בן שטח תיקן כתובה לאשה וגזר טומאה על כלי מתכות כלי מתכות דאורייתא נינהו דכתיב (**במדבר לא, כב**) אך את הזהב ואת הכסף וגו

<> מנין לפי רב יוסף שבינת כלים בשבת?

<> מנין לפי רב יוסף שביתת כלים בשבת?

שמות כג, יג ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך

שבת יח:א אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום מאי טעמא אמר רבה מפני שמשמעת קול א"ל רב יוסף ולימא מר משום שביתת כלים דתניא (**שמות כג, יג**) ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו לרבות שביתת כלים

<> "תשמרו" - לרבות שביתת כלים, שכלים שלך אסורים במלאכה.

<> אם התחילו לצור את העיר פחות מג' ימים קודם שבת,
אין מפסיקין אפילו בשבת, שנאמר...

<> אם התחילו לצור את העיר פחות מג' ימים קודם שבת, אין מפסיקין אפילו בשבת, שנאמר ...

דברים כ, כ רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אתו תשחית וקרף ובנית מצור על העיר אשר הוא עשה עמך מלחמה עד רדתה

שבת יט:א ת"ר אין צרין על עיירות של נכרים פחות מג' ימים קודם לשבת ואם : התחילו אין מפסיקין וכן היה שמאי אומר (**דברים כ, כ**) עד רדתה אפי' בשבת

<> "עד רדתה" - עד שתיפול ואפילו בשבת, כיון שזה פיקוח נפש.

<> מנין שמבעירין אש במקדש בשבת?

<> מנין שמבעירין אש במקדש בשבת?

שמות לה, ג לא תבערו אש בכל משבותיכם ביום השבת

שבת כ:א ומאחיזין את האור וכו': מנהני מילי אמר רב הונא (שמות לה, ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד

<> "בכל מושבותיכם" - דוקא בכל מושבותיכם אסור אבל במדורת בית המוקד מותר. 'מדורת בית המוקד' - מדורה שהיו מדליקים בבית המקדש לחמם רגלי הכהנים, כיון שהיו הולכים יחפים.

<> מנין שצריך שתאחז האש במזבח משני קצותיו?

<> מנין שצריך שתאחז האש במזבח משני קצותיו?

יחזקאל טו, ד הנה לאש נתן לאכלה את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה

ירמיהו לו, כב והמלך יושב בית החרף בחדש התשיעי ואת האח לפניו מבערת

שבת כ:א רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר (יחזקאל טו, ד) את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה: (ירמיהו לו, כב) והאח לפניו מבערת

<> פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת,
אין מדליקין בהן במקדש, שנאמר...

<> פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת, אין מדליקין בהן במקדש, שנאמר ...

שמות כז, כ וְאַתָּה תִצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִיב לְמָאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד

שבת כא:א פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן במקדש משום שנא' (**שמות כז, כ**) להעלות נר תמיד

<> "להעלות נר תמיד" - שתהא הלהבה עולה יפה ושלא צריך להטותה וזה רק בפתילות ושמנים המותרים בשבת.

<> מנין שבבור שהורידו האחים את יוסף היו נחשים
ועקרבים?

<> מנין שבבור שהורידו האחים את יוסף היו נחשים ועקרבים?

בראשית לז, כד וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר יֶרֶק אֵין בּוֹ מַיִם

שבת כב:א אי דכתיב (**בראשית לז, כד**) והבור רק אין בו מים ממשמע שנא' והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ת"ל אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו

<> יש לכסות את הדם ביד, שלא יהיו מצוות בזויות עליו,
שנאמר...

<> יש לכסות את הדם ביד, שלא יהיו מצוות בזויות עליו, שנאמר...

ויקרא יז, יג וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֵצוּד צֵיד חַיָּה אוֹ עוֹף
אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשִׁפְךָ אֶת דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בְּעֵפָר

שבת כב:א וכי דם קדושה יש בו דתניא (ויקרא יז, יג) ושפך וכסה במה ששפך יכסה
שלא יכסנו ברגל שלא יהו מצות בזויות עליו ה"נ שלא יהו מצות בזויות
עליו

<> מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של חנוכה,
והיכן צונו?

<> מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של חנוכה, והיכן צונו?

דברים יז, יא על פי התורה אשר ירוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך זמין ושמאל

שבת כג:א מאי מברך מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה והיכן צונו רב אויא אמר (**דברים יז, יא**) מלא תסור

<> חנוכה לא מוזכרת בתורה לכן נשאלת השאלה "והיכן צונו" והתשובה מזה שכתוב "לא תסור" (ממה שיאמרו לך חכמים) וחכמים צו לברך על נרות חנוכה.

<> מנין שאסור לברך כשהוא ערום?

<> מנין שאסור לברך כשהוא ערום?

דברים כג, טו כי יי אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך

שבת כג:א הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין עליו ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואי אמרת כל מדרבנן בעי ברכה הכא כי קאי ערום היכי מברך והא בעינן **(דברים כג, טו)** והיה מחנך קדוש

<> "ערות דבר" - כשהוא ערום.

<> מנין שעמוד ענן היה משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן?

<> מנין שעמוד ענן היה משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן?

שמות יג, כב לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם

שבת כג:ב (שמות יג, כב) לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן

<> עמוד הענן היה בא ביום ועמוד האש בלילה והיו חופפין זה את זה.

<> מנין שאין שורפין קדשים ביו"ט?

<> מנין שאין שורפין קדשים ביו"ט?

שמות יב, י ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו

שבת כד:ב מ"ט לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט מנהני מילי אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא (**שמות יב, י**) ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר שאין ת"ל עד בקר מה ת"ל עד בקר בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו

<> מזה שכתוב פעמים "עד בוקר" לומדים שמצות השריפה היא לא באותו בוקר אלא למחרת שהוא חול המועד.

<> מנין שמכשירי אוכל נפש אסורין ביום טוב?

<> מנין שמכשירי אוכל נפש אסורין ביום טוב?

שמות יב, טז וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶה לֹא יַעֲשֶׂה בָהֶם אֶךְ אֲשֶׁר יֹאכַל לְכֹל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם

שבת כד:ב רבא אמר אמר קרא (**שמות יב, טז**) הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק"ו

<> "הוא לבדו" - בא ללמד שרק אוכל נפש מותר כגון בישול, אבל לא המכשירין לבישול כגון השחזת הסכינים או בניית התנור וכן מילה שלא בזמנה שנופלת ביום טוב אינה דוחה יום טוב. (המילה נדחת).

<> מנין שבשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה
ואחת תרומה טמאה?

<> מנין שבשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה?

במדבר יח, ח וַיִּדְבֹר יְיָ אֶל אֶהֱרֹן וְאֶנִּי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוֹמַתִּי לְכֹל קֹדֶשִׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נָתַתִּים לְמִשְׁחָה וּלְבִנְיָד לְחֶק עוֹלָם

שבת כה:א דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא (**במדבר יח, ח**) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך תהא להסיקה תחת תבשילך

<> 'תרומה טמאה' - תרומה שנגע בה שרץ טמא, או טמא מת מותר להסיק בה את התנור, כי היא מותרת בהנאה.

<> מנין שאין מבעירין שמן של קודש שנטמא?

<> מנין שאין מבעירין שמן של קודש שנטמא?

דברים כו, יד לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת שמעתי בקול יי אלהי עשיתי ככל אשר צויתני

שבת כה:א דאמר רבי אבהו א"ר יוחנן (**דברים כו, יד**) ולא בערתי ממנו בטמא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של תרומה שנטמאת ואימא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של קדש שנטמא לאו קל וחומר הוא מה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא קדש חמור לא כ"ש

קל וחומר

<> "לא בערתי ממנו בטמא" - לא השתמשתי במעשר שנטמא, ק"ו לשמן של קודש (שמן שהקדיש למנחות) שנטמא, שאסור בהנאה.

<> מנין שאריג שיש בו שלושה על שלושה טפחים מטמא
בנגעים?

<> מנין שאריג שיש בו שלושה על שלושה טפחים מטמא בנגעים?

ויקרא יג, מז וְהִבְגֵּד כִּי יְהִיָּה בּוֹ נֹגַע צָרְעַת בְּבִגְד צָמָר אוֹ בְּבִגְד פְּשִׁתִּים

שבת כו:ב דתניא בגד אין לי אלא בגד שלש על שלש מנין ת"ל (**ויקרא יג, מז**) והבגד ואימא לרבות שלשה על שלשה לאו ק"ו הוא השתא שתי וערב מיטמא שלשה על שלשה מיבעיא אי הכי שלש על שלש נמי ליתי בק"ו אלא שלשה על שלשה דחזו בין לעשירים בין לעניים אתי בק"ו שלש על שלש לעניים הוא דחזיין לעשירים לא חזיין לא אתי בק"ו

קל וחומר

<> העלאה על גופו שלא כדרך לבישה, אסור בצמר ופשתים
ומותר בשאר כלאים שאינם צמר ופשתים, שנאמר...

<> העלאה על גופו שלא כדרך לבישה, אסור בצמר ופשתים ומותר בשאר כלאים שאינם צמר ופשתים, שנאמר ...

דברים כב, יא לא תִלְבַּשׁ שְׂעִטָּנָה צֶמֶר וּפְשָׁתִים יַחְדָּו

רב פפא אמר אף כל לאתווי כלאים כלאים בהדיא כתיבי ביה (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ס"ד אמינא ה"מ דרך לבישה אבל בהעלאה כל תרי מיני אסור ולא ק"ו הוא ומה לבישה דקא מיתהני כולי גופיה מכלאים אמרת צמר ופשתים אין מידי אחרינא לא העלאה לא כ"ש

שבת כז:א

קל וחומר

<> ואי אפשר לומר שהעלאה על גופו שלא כדרך לבישה, אסורה בכל שתי מינים של בגד, לא רק צמר ופשתים כי יש ק"ו, בלבישה שכל גופו נהנה אסור רק בצמר ופשתים קל וחומר בהעלאה שלא כדרך לבישה שרק חלק מגופו נהנה, שתהא אסורה רק בצמר ופשתים ומותרת בשאר מינים.

<> צמר ופשתים פוטרין (חובת ציצית) בין במינן בין שלא במינן, שאר מינן במינן פוטרין, שלא במינן אין פוטרין,

<> צמר ופשתים פוטרין (חובת ציצית) בין במינן בין שלא במינן, שאר מינין במינן פוטרין, שלא במינן אין פוטרין, שנאמר...

לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו **דברים כב, יא**
גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה **דברים כב, יב**
דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם **במדבר טו, לח**
לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת

שבת כז:ב
לאתווי ציצית בהדיא כתיב (**דברים כב, יא**) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים וכתוב (**דברים כב, יב**) גדילים תעשה לך ס"ד כדרבא דרבא רמי כתיב (**במדבר טו, לח**) הכנף מין כנף וכתוב צמר ופשתים יחדיו הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין ס"ד כדרבא קמ"ל

סמיכות

<> מהסמיכות לומדים שאין איסור כלאים בציצית. ועוד לומדים, שאם חוטי הציצית מצמר או מפשתים, אפשר לשים אותם על בגד צמר או על בגד פשתים, אבל אם חוטי הציצית ממין אחר יוצאים ידי מצות ציצית רק אם הציצית והבגד מאותו המין.

<> מנין שפשתן מקורם מעץ?

<> מנין שפשתן מקורם מעץ?

יהושע ב, ו והיא העלתם הגגה ותטמנם בפשתי העץ הערכות לה על הגג

שבת כז:ב מנלן דפשתן איקרי עץ אמר מר זוטרא דאמר קרא (יהושע ב, ו) והיא העלתם הגגה ותטמנם בפשתי העץ

<> מנין שרק אוהל של פשתן קרוי אוהל?

<> מנין שרק אוהל של פשתן קרוי אוהל?

במדבר יט, יד זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים

שמות מ, יט ויפרש את האהל על המשכן וישם את מכסה האהל עליו מלמעלה כאשר צוה יי את משה

שבת כח:א כתיב הכא (**במדבר יט, יד**) זאת התורה אדם כי ימות באהל וכתוב התם (**שמות מ, יט**) ויפרוש את האהל על המשכן מה להלן של פשתן קרוי אהל אף כאן של פשתן קרוי אהל אי מה להלן שזורין וחוטן כפול ו' אף כאן שזורין וחוטן כפול

גזירה שוה

<> אוהל שהיה במשכן היה עשוי מפשתים ומג"ש לומדים שרק אוהל (פסוק ראשון) העשוי מפשתים נקרא אוהל (לענין טומאת אוהלים).

<> מנין שמכסה התחש נקרא אוהל?

<> מנין שמכסה התחש נקרא אוהל?

במדבר ד, כה וְנִשְׂאוּ אֶת יְרִיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד מִכִּסֵּהוּ וּמִכִּסֵּה הַתַּחֲשׁ אֲשֶׁר עָלָיו מִלְמַעְלָה וְאֶת מִסְךְ פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד

שבת כח:א דכתיב (**במדבר ד, כה**) ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר עליו **מקיש** עליון לתחתון מה תחתון קרוי אהל אף עליון קרוי אהל

היקש

<> מנין שתפילין צריכים להיות מעורר בהמה טהורה?

<> מנין שתפילין צריכים להיות מעור בהמה טהורה?

שמות יג, ט וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בָּיִת חֻזָּקָה הוֹצֵאָךְ יְיָ מִמִּצְרָיִם

שבת כח:ב דתני רב יוסף לא הוכשרו במלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא לתפילין תפילין בהדיא כתיב בהו (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך

<> 'מן המותר בפיך' - בהמה טהורה.

<> לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות קודם שימות, שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצוות ואין להקב"ה שבח בו,

<> לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות קודם שימות, שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצוות ואין להקב"ה שבח בו, שנאמר...

תהלים קטו, יז
קהלת ד, ב
קהלת ט, ד

לא המתים יהללו יה ולא כל ירדי דומה
ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה
כי מי אשר יחבר אל כל החיים יש בטחון כי לכלב חי הוא טוב מן האריה
המת

שבת ל:א

שלמה אן חכמתך אן סוכלתנותך לא דיך שדבריך סותרין דברי דוד אביך
אלא שדבריך סותרין זה את זה דוד אביך אמר (תהלים קטו, יז) לא
המתים יהללו יה ואת אמרת (קהלת ד, ב) ושבח אני את המתים שכבר
מתו וחזרת ואמרת (קהלת ט, ד) כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת
לא קשיא הא דקאמר דוד לא המתים יהללו יה הכי קאמר לעולם יעסוק
אדם בתורה ובמצוות קודם שימות שכיון שמת בטל מן התורה ומן
המצוות ואין להקב"ה שבח בו

<> מנין שכשאדם נפטר נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות?

<> מנין שכשאדם נפטר נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות?

תהלים פח, ו **בַּמַּתִּים חִפְּשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שִׁכְבִּי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא זְכַרְתָּם עוֹד וְהִמָּה מִיָּד נִגְזְרוּ**

שבת ל:א והיינו דאמר ר' יוחנן מאי דכתיב ([תהלים פח, ו](#)) במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות

<> אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם מחול לי על אותו
עון, שנאמר...>

<> אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם מחול לי על אותו עון, שנאמר...

תהלים פו, יז עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שְׂנְאֵי וַיִּבְשׂוּ כִּי אֶתָּה יְיָ עֲזָרְתָּנִי וְנַחַמְתָּנִי

שבת ל:א מאי דכתיב **(תהלים פו, יז)** עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם מחול לי על אותו עון אמר לו מחול לך אמר לו עשה עמי אות בחיי אמר לו בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע

<> 'על אותו עון' - עם בת שבע.

<> כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית
קדשי הקדשים ודבקו שערים זה בזה, שנאמר...

<> כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים ודבקו שערים זה בזה, שנאמר...

תהלים כד, ז
תהלים כד, ט
דברי הימים ב
ו, מב

שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וְהִנֵּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד
 שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וַיָּבֹאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד
 יְיָ אֱלֹהִים אֵל תֵּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זְכָרָה לְחִסְדֵי דָוִד עַבְדְּךָ

שבת ל:א

כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים
 דבקו שערים זה בזה אמר שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענה פתח
 ואמר **(תהלים כד, ז)** שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך
 הכבוד והטו בתריה למיבלעיה אמרו מי הוא זה מלך הכבוד אמר להו
 ה' עזוז וגבור חזר ואמר **(תהלים כד, ט)** שאו שערים ראשיכם ושאו
 פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך
 הכבוד סלה ולא נענה כיון שאמר **(דברי הימים ב ו, מב)** ה' אלהים אל
 תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו
 פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו
 הקב"ה על אותו עון

<> מנין שדוד ביקש לדעת מתי ימות?

<> מנין שדוד ביקש לדעת מתי ימות?

תהלים לט, ה הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצֵּי וּמַדַּת יְמֵי מַה הִיא אֲדַעָה מַה חָדַל אֲנִי

שבת ל:א מאי דכתיב (תהלים לט, ה) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצֵּי וּמַדַּת יְמֵי מַה הִיא אֲדַעָה מַה חָדַל אֲנִי אָמַר דוּד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם הוֹדִיעֵנִי ה' קִצֵּי אָמַר לוֹ גְזֵרָה הִיא מִלִּפְנֵי שָׂאִין מוֹדִיעֵין קִצּוֹ שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם וּמַדַּת יְמֵי מַה הִיא גְזֵרָה הִיא מִלִּפְנֵי שָׂאִין מוֹדִיעֵין מַדַּת יְמֵי שֶׁל אָדָם וְאֲדַעָה מַה חָדַל אֲנִי אָמַר לוֹ בִּשְׁבֵט תָּמוֹת אָמוֹת בְּאֶחָד בִּשְׁבֵט אָמַר לוֹ כִּבֵּר הַגִּיעַ מַלְכוּת שְׁלֹמֹה בֶּנֶךְ וְאִין מַלְכוּת נֹוגַעַת בַּחֲבֵרְתָּהּ אִפִּי' כִּמְלֵא נִימָא

<> אמר הקב"ה לדוד, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי

<> אמר הקב"ה לדוד, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח, שנאמר...

תהלים פד, יא **כִּי טוֹב יוֹם בְּחֻצְרֶיךָ מֵאֶלֶף בְּחֻרְתֵי הַסְּתוּפָף בְּבַיִת אֱלֹהֵי מְדוּר בְּאֶהְלֵי רֶשַׁע**

שבת ל:א אמות בערב שבת אמר לו **(תהלים פד, יא)** כי טוב יום בחצריך מאלף טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח

<> ספר קהלת לא נגנז, כיון שתחילתו דברי תורה,
שנאמר...

<> ספר קהלת לא נגנז, כיון שתחילתו דברי תורה, שנאמר...

קהלת א, ג **מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש**

שבת ל:ב בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה תחילתו דברי תורה דכתיב ([קהלת א, ג](#)) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי ר' ינאי תחת השמש הוא דאין לו קודם שמש יש לו

<> ופסוק זה דברי תורה, כי פירוש הפסוק, אם עמל בתורה שקדמה לשמש (שהרי התורה קדמה לבריאת העולם) אז יש לו יתרון.

<> וסופו דברי תורה, שנאמר...

<> וסופו דברי תורה, שנאמר...

קהלת יב, יג סוף דְבַר הַפֶּלֶל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שָׁמֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם

שבת ל:ב סופו דברי תורה דכתיב ([קהלת יב, יג](#)) סוף דבר הכל נשמע את האלהים
ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם מאי כי זה כל האדם אמר רבי
(אליעזר) כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה

<> טוב כעס שכועס הקב"ה על הצדיקים בעוה"ז משחוק
שמשחק הקב"ה על הרשעים בעולם הזה, שנאמר...

<> טוב כעס שכועס הקב"ה על הצדיקים בעוה"ז משחוק שמשחק הקב"ה על הרשעים בעולם הזה, שנאמר...

טוב כְּעֵס מְשַׁחֵק כִּי בָרַע פְּנִים יִיטֵב לֵב קהלת ז, ג
 לְשַׁחֹק אִמְרָתִי מְהוֹלֵל וְלִשְׂמֹחַהּ מֵהַ עֲשֵׂה קהלת ב, ב
 וְשִׁבְחָתִי אֲנִי אֶת הַשְּׂמֹחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לְאָדָם תַּחַת הַשָּׁמַשׁ כִּי אִם לְאָכּוֹל קהלת ח, טו
 וְלִשְׂתוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יְלוֹנֵנוּ בְּעַמְלוֹ יָמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת
 הַשָּׁמֶשׁ

שבת ל:ב

כתיב (קהלת ז, ג) טוב כעס משחוק וכתוב (קהלת ב, ב) לשחוק אמרתי מהלל כתיב (קהלת ח, טו) ושבחתי אני את השמחה וכתוב (קהלת ב, ב) ולשמחה מה זה עושה לא קשיא טוב כעס משחוק טוב כעס שכועס הקב"ה על הצדיקים בעוה"ז משחוק שמשחק הקב"ה על הרשעים בעולם הזה ולשחוק אמרתי מהלל זה שחוק שמשחק הקב"ה עם הצדיקים בעולם הבא ושבחתי אני את השמחה שמחה של מצוה

<> אין שכינה שורה על האדם מתוך עצבות אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר...

<> אין שכינה שורה על האדם מתוך עצבות אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר...

מלכים ב ג, טו וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְגֵן וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמִּנְגֵן וְתָהִי עָלָיו יָד יְיָ

שבת ל:ב ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר ([מלכים ב ג, טו](#)) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' אמר רב יהודה וכן לדבר הלכה אמר רבא וכן לחלום טוב

<> אלישע בן שפט כשביקש להנבא.

<> כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות
מר תכוינה, שנאמר...

<> כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה, שנאמר...

שיר השירים ה, יג לְחָיו כְּעָרוֹגַת הַבָּשָׂם מְגֹדְלוֹת מְרֻקָּחִים שְׁפָתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נְטֹפֹת מֹר עֹבֵר

שבת ל:ב רב גידל אמר רב כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה שנאמר (**שיר השירים ה, יג**) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי מור עובר אלא מר עובר

<> מור לשון מרירות - מפסוק זה משמע שלימוד תורה צריך להיות באימה.

<> האם צריך לענות לכסיל?

<> האם צריך לענות לכסיל?

משלי כו, ד אַל תַּעֲן כָּסִיל כְּאוֹלְתּוֹ פֶּן תִּשְׁוֶה לוֹ גַּם אֶתָּה
משלי כו, ה עֲנֵה כָּסִיל כְּאוֹלְתּוֹ פֶּן יִהְיֶה חָכֵם בְּעֵינָיו

שבת ל:ב ומאי דבריו סותרים זה את זה כתיב (משלי כו, ד) אל תען כסיל כאולתו
וכתיב (משלי כו, ה) ענה כסיל כאולתו לא קשיא הא בדברי תורה הא
במילי דעלמא

<> "אל תען כסיל כאולתו" - בדברים בטלים. "ענה כסיל כאולתו" - בדברי תורה, כי
אם לא תענה לו, יחשוב שהוא צודק.

<> מנין שעתידה אשה שתלד בכל יום?

<> מנין שעתידה אשה שתלד בכל יום?

ירמיהו לא, ז הַנְּנִי מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבְּצָתִים מֵיִרְכַּתִּי אֶרֶץ בָּם עוֹר וּפְסֹחַ הָרָה וְיִלְדֹת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הִנֵּה

שבת ל:ב מאי היא כי הא דיתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה אשה שתלד בכל יום שנאמר ([ירמיהו לא, ז](#)) הרה ויולדת יחדיו ליגלג עליו אותו תלמיד אמר אין כל חדש תחת השמש א"ל בא ואראך דוגמתן בעוה"ז נפק אחוי ליה תרנגולת

<> "הרה ויולדת יחדיו" - מהפסוק משמע, תהרה ותלד באותו היום.

<> מנין שעתידים אילנות להוציא פירות בכל יום?

<> מנין שעתידים אילנות להוציא פירות בכל יום?

יחזקאל יז, כג בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁתְּלַנּוּ וְנָשָׂא עֲנָף וְעָשָׂה פְּרִי וְהָיָה לְאָרֶז אֲדִיר וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כָּל צֶפֶר כָּל כָּנָף בְּצֹל דְלִיּוֹתָיו תִּשְׁכַּנָּה

שבת ל:ב ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום שנאמר (**יחזקאל יז, כג**) ונשא ענף ועשה פרי מה ענף בכל יום אף פרי בכל יום

<> מנין שעתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות?

<> מנין שעתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות?

תהלים עב, טז **יְהִי פֶסַח בֵּר בְּאֶרֶץ בְּרֵאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ כְּלָבֶנוֹן פְּרִי וְיִצְיָצוּ מֵעִיר כְּעֶשֶׂב הָאָרֶץ**

שבת ל:ב עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר **(תהלים עב, טז)** יהי פסח בר בארץ ליגלג עליו אותו תלמיד ואמר אין כל חדש תחת השמש

<> "פסח בר" - תבואה, 'גלוסקאות' - לחמניות.

<> מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע
קול סופר שהיה אומר...>

<> מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר...

שמות כח, ד וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאַפֹּד וּמְעִיל וּכְתָנֶת תְּשֻׁבֵץ מְצַנֶּפֶת וְאַבְנֵיט וְעָשׂוּ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אַחִיד וּלְבָנָיו לְכַהֵנוּ לִי

שבת לא:א מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר (**שמות כח, ד**) ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד אמר הללו למי אמרו לו לכהן גדול אמר אותו נכרי בעצמו אלך ואתגייר בשביל שישמוני כהן גדול

<> רצה את הכבוד הגדול שיש לכהן גדול.

<> גר שהלל גיירו הבין שאינו יכול להיות כהן גדול, כיון
שנאמר ...

<> גר שהלל גיירו הבין שאינו יכול להיות כהן גדול, כיון שנאמר...

במדבר א, נא **וּבְנִסְעַתְּ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחֻנַּת הַמִּשְׁכָּן יְקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהִזְרֹהֶקֶרֶב יוֹמֶת**

שמות ד, כב **וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְיָ בְּנֵי בְכֹרֵי יִשְׂרָאֵל**

שבת לא:א **הַלֵּךְ וּקְרָא כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ (במדבר א, נא) וְהִזְרֹהֶקֶרֶב יוֹמֶת אָמַר לִי מִקְרָא**

זֶה עַל מִי נֹאמַר א"ל אֲפִי' עַל דּוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִשְׂא אֹתוֹ גַּר קַל וְחוֹמֵר

בְּעֲצֻמוֹ וּמֵה יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לְמִקּוֹם וּמִתּוֹךְ אֶהְבֵּה שֶׁאֶהְבֵּם קְרָא

לָהֶם (שמות ד, כב) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב עֲלֵיהֶם וְהִזְרֹהֶקֶרֶב יוֹמֶת גַּר

הַקַּל שֶׁבָּא בְּמִקְלוֹ וּבִתְרַמִּילוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה

<> כיון שנשא קל וחומר בעצמו, הבין שבקשתו להיות כהן גדול אינה הגיונית.

<> בשעה שמכניסין אדם לדין, יראת השם שהיתה לו, היא
המזכה אותו, שנאמר...>

<> בשעה שמכניסין אדם לדין, יראת השם שהיתה לו, היא המזכה אותו, שנאמר...

ישעיהו לג, ו וְהָיָה אַמוּנַת עֲתִידֶיךָ חֶסֶן יְשׁוּעַת חֻכְמַת וְדַעַת יִרְאַת יי' הִיא אוֹצְרוֹ

שבת לא:א **(ישעיהו לג, ו)** יראת ה' היא אוצרו אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה עסקת בפו"ר צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר ואפ"ה אי יראת ה' היא אוצרו

<> יראת ה' מביאה ללימוד תורה לשמה, לקיום מצוות וגמילות חסדים שמביאים לחיי העולם הבא.

<> מנין שאין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד?

<> מנין שאין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד?

דברים י, יב וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שׂוֹאֵל מֵעַמּוֹךְ כִּי אִם לִירְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דְרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וּלְעַבְדוֹ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ

שבת לא:ב אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד שנאמר (**דברים י, יב**) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'

<> "כי אם ליראה" - אם יש יראת שמים יש קיום תורה ומצוות ובשביל זה ברא הקב"ה את העולם.

<> יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם,
שנאמר...

<> יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם, שנאמר...

תהלים מט, יד זה דרכם כסל למו ואחריהם בפייהם ירצו סלה

שבת לא:ב לא דיין לרשעים שאינן חרדין ועצבין מיום המיתה אלא שלבם בריא להן כאולם והיינו דאמר רבה מאי דכתיב (**תהלים מט, יד**) זה דרכם כסל למו יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם

<> 'חלב על כסלם' - על הכליות, ולכן מקשה על האדם לשוב בתשובה, לב מבין, כליות יועצות. (ברכות סא, א)

<> לעולם יבקש אדם רחמים לפני שיחלה, שאם חלה
אומרים לו הבא זכות והפטר, שנאמר...

<> לעולם יבקש אדם רחמים לפני שיחלה, שאם חלה אומרים לו הבא זכות והפטר, שנאמר...

בראשית לב, יא **קטנתי** מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות

שבת לב:א **(בראשית לב, יא)** קטנתי מכל החסדים ומכל האמת רבי זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא אמר ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר

<> כי אם חלה צריך נס גדול כדי להנצל ולכן אם אין לו זכויות לא יוכל להנצל, אבל לפני שחלה זה פחות נס להשאר בריא.

<> מנין שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב?

<> מנין שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב?

דברים כב, ח **כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֹדֶשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגִגְךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבִיתְךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ**

שבת לב:א מאי קראה **(דברים כב, ח)** כי יפול הנופל ממנו ממונו להביא ראיה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו (ממנו) ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב

<> הנופל היה צריך ליפול מן הגג כי כתוב "כי יפול הנופל" כלומר לנופל יש חובה בשמים שבגללה צריך למות, ומשום שבעל הבית ביטל מצות מעקה מגלגלין חובה על ידו.

<> אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה
ואחד מלמד עליו זכות, ניצול, שנאמר...

<> אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות, ניצול, שנאמר ...

איוב לג, כג אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו

שבת לב:א אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים ואפי' תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר (**איוב לג, כג**) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת וגו'

<> בעון מזוזה, ימי בנים מתקצרים, שנאמר...

<> בעון מזוזה, ימי בנים מתקצרים, שנאמר...

דברים יא, כ וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך
דברים יא, כא למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת
להם כימי השמים על הארץ

שבת לב:ב פליגי בה ר"מ ור' יהודה חד אמר בעון מזוזה וחד אמר בעון ציצית
בשלמא למ"ד בעון מזוזה דכתיב (דברים יא, כ) וכתבתם על מזוזות ביתך
סמיכות וכתוב בתריה למען ירבו ימיכם וימי בניכם אלא למ"ד בעון ציצית מ"ט

<> מהסמיכות לומדים שמזוזה מאריכה ימיו של האדם, מכאן שאם אין מזוזה ח"ו,
ימיו וימי בניו מתקצרים

<> מנין שמותר לנסות את ה' במתן מעשר?

<> מנין שמותר לנסות את ה' במתן מעשר?

מלאכי ג, י
הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת
אמר יי צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם
ברכה עד בלי די

שבת לב:ב
ואם נותנין מתברכין שנאמר **(מלאכי ג, י)** הביאו את כל המעשר אל בית
האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח
לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די מאי עד בלי די
אמר רמי בר א"ר עד שיבלו שפתותיכם מלומר די

<> אסור לנסות את ה', שנאמר: "לא תנסו את ה' אלוקיכם כאשר ניסיתם במסה",
אבל במצות מעשר מותר לנסות את ה', שנאמר "בחנוני נא בזאת".

<> מנין שבעון ציצית, בניו מתים?

<> מנין שבעון ציצית, בניו מתים?

ירמיהו ב, לד גם בכנפיך נמצאו דם אביונים נקיים לא במחֶתֶרֶת מְצֵאתִים פִּי עַל כָּל אֱלֹהִים

שבת לב:ב אלא למ"ד בעון ציצית מ"ט א"ר כהנא ואיתימא שילא מרי דכתיב **(ירמיהו ב, לד)** גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים

<> נאמר, "גם בכנפיך נמצאו דם" - ונאמר, "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת".

<> מנין שבעון גזל, הרעב בא ובני אדם אוכלים בשר בניהן
ובנותיהן?

<> מנין שבעון גזל, הרעב בא ובני אדם אוכלים בשר בניהן ובנותיהן?

עמוס ד, א שָׁמְעוּ הַדְּבָר הַזֶּה פְּרוֹת הַבֶּשֶׁן אֲשֶׁר בְּהַר שֹׁמְרוֹן הַעֲשִׂקוֹת דְּלִים הַרְצָצוֹת אַבְיוֹנִים הָאֹמְרִים לְאֲדֹנֵיהֶם הִבִּיֵּא וְנִשְׁתֵּה

שבת לב:ב בעון גזל הגובאי עולה והרעב הווה ובני אדם אוכלים בשר בניהן ובנותיהן שנאמר (**עמוס ד, א**) שמעו הדבר הזה פרות הבשן אשר בהר שומרון העושקות דלים הרוצצות אביונים

<> 'הגובאי' - סוג של חגב שמחסל את התבואה, 'אוכלים בשר בניהן ובנותיהם' - מחמת הרעב וכל זה בגלל "פרות הבשן" נשים עשירות, מדושנות שהיו עושקות את הדלים ורוצצות את האביונים. והעונש הוא מידה כנגד מידה החגב גוזל את התבואה כעונש על גזל ועושק.

<> מנין שבעון נדרים מתה אשה של אדם?

<> מנין שבעון נדרים מתה אשה של אדם?

משלי כב, כז אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד

שבת לב:ב בעון נדרים מתה אשה של אדם שנאמר **(משלי כב, כז)** אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד

<> "אם אין לך לשלם" - את הנדר, "משכבך מתחתיד" - אשתך.

<> מניין שבעון נדרים בניס מתים כשהן קטנים?

<> מנין שבעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים?

קהלת ה, ה אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך

שבת לב:ב בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים שנאמר (**קהלת ה, ה**) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם

<> "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך" - עון נדרים.

<> בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים
וזרעין זרעים ואחרים אוכלין, שנאמר...

<> בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין, שנאמר...>

ויקרא כו, טז אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבת נפש וזרעתם לריק זרעכם ואכלהו איביכם

שבת לב:ב בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין שנאמר (**ויקרא כו, טז**) אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבות נפש וזרעתם לריק זרעכם ואכלהו אויביכם אל תקרי בהלה אלא בחלה

<> 'מכונס' - תבואה שמכניסים לאסם, 'מארה' - קללה.

<> אם נותנים חלה לכהן מתברכין, שנאמר...

<> אם נותנים חלה לכהן מתברכין, שנאמר...

יחזקאל מד, ל וְרֵאשִׁית כָּל בְּפוּרֵי כָל וְכָל תְּרוּמַת כָּל מִכַּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַפְּהִנִּים יִהְיֶה
וְרֵאשִׁית עֲרִסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַפֶּהן לְהַנִּיחַ בְּרֹכָה אֶל בֵּיתְךָ

שבת לב:ב ואם נותנין מתברכין שנאמר (**יחזקאל מד, ל**) ראשית עריסותיכם תתנו
לכהן להניח ברכה אל ביתך

<> "להניח ברכה" - להביא ברכה.

<> מנין שאין ברית אלא תורה?

<> מנין שאין ברית אלא תורה?

ירמיהו לג, כה פה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵינוּ לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי

שבת לג:א ואין ברית אלא תורה שנאמר ([ירמיהו לג, כה](#)) אם לא בריתי יומם ולילה

<> "חוקות שמים וארץ לא שמתיי" - העולם מתקיים בזכות זה שעם ישראל לומד תורה יומם ולילה, ומקיים את מה שנאמר ביהושע "לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה".

<> בעון שבועת שוא ושבועת שקר וחילול ה' וחילול שבת,
חיה רעה רבה, שנאמר...

<> בעון שבועת שוא ושבועת שקר וחילול ה' וחילול שבת, חיה רעה רבה, שנאמר...

וְלֹא תִשָּׁבְעוּ בְשֵׁמִי לְשָׁקֵר וְחָלַלְתָּ אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יי
 וְלֹא תִחַלְלוּ אֶת שֵׁם קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יי מְקַדְּשְׁכֶם
 וְשִׁמְרַתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מִחֻלְלֵיהָ מוֹת יוֹמַת כִּי כָּל הָעֹשֶׂה
 בָּהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרֵב עִמָּיהָ

ויקרא יט, יב

ויקרא כב, לב

שמות לא, יד

שבת לג:א וכתוב בשבועת שקר (ויקרא יט, יב) ולא תשבועו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך ובחלול השם כתיב (ויקרא כב, לב) ולא תחללו את שם קדשי ובחלול שבת כתיב (שמות לא, יד) מחלליה מות יומת ויליף חילול חילול משבועת שקר

שבת לג:א

גזירה שוה

<> בשבועת שקר יש חילול השם כי כתוב "וחללת את שם אלוקיך" ובעון שבועת שקר כתוב בתוכחה "והשלכתי בכס את חית השדה" ומגזירה שווה לומדים שגם בחילול שבת חיה רעה רבה בארץ.

<> בעון שפיכות דמים, בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת
מישראל, שנאמר...

<> בעון שפיכות דמים, בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל, שנאמר...

במדבר לה, לג וְלֹא תַחֲנִיפוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יַחֲנִיף אֶת הָאָרֶץ
וְלֹאֲרֶץ לֹא יִכָּפֵר לְדָם אֲשֶׁר שִׁפַּף בָּהּ כִּי אִם בְּדָם שִׁפְכוּ

שבת לג:א בעון שפיכות דמים בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל שנאמר
(**במדבר לה, לג**) ולא תחניפו וגו' ולא תטמא את הארץ אשר אתם
יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה הא אתם מטמאים אותה אינכם
יושבים בה ואיני שוכן בתוכה

<> "ולארץ לא יכופר לדם אשר שופך בה" - לכן באה גלות לכפר על עון שפיכות דמים.

<> בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין
ויובלות, גלות באה לעולם, שנאמר...

<> בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות, גלות באה לעולם, שנאמר...

ויקרא יח, כז **ויקרא יח, כח** **ויקרא כו, ל**
ויקרא כו, לד
 כי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם והשמדתתי את במתיכם והכרתי את חמניכם ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם וגעלה נפשי אתכם
 אז תרצה הארץ את שבתתיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם אז תשבת הארץ והרצת את שבתתיה

שבת לג:א
 בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם ומגלין אותן ובאין אחרים ויושבין במקומן שנאמר **(ויקרא יח, כז)** כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ וגו' וכתוב ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה וגו' וכתוב **(ויקרא יח, כח)** ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה ובעבודת כוכבים כתיב **(ויקרא כו, ל)** ונתתי את פגריכם וגו' וכתוב והשמותי את מקדשיכם וגו' ואתכם אזרה בגוים בשמיטין וביובלות כתיב **(ויקרא כו, לד)** אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויביכם וגו' וכתוב **(ויקרא כו, לד)** כל ימי השמה תשבות

<> פסוק ראשון ושני - גילוי עריות. פסוק שלישי - עבודת כוכבים. פסוק רביעי - עון שמיטת ויובלות.

<> בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה,
חרב וביזה רבה ודבר ובצורת באים לעולם, שנאמר...

<> בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה, חרב וביזה רבה ודבר
ובצורת באים לעולם, שנאמר...

ויקרא כו, כה **וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב וְנִקְמַת נָקָם בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל עַרְיֹכֶם וְשַׁלַּחְתִּי דָבָר
בְּתוֹכְכֶם וְנִתְתָּם בְּיַד אוֹיֵב**
ירמיהו לג, כה **כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שִׁמְתִּי**

שבת לג:א בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה חרב וביזה רבה
ודבר ובצורת בא ובני אדם אוכלין ואינן שבעין ואוכלין לחמם במשקל
דכתיב (**ויקרא כו, כה**) והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וגו' ואין
ברית אלא תורה שנאמר (**ירמיהו לג, כה**) אם לא בריתי יומם ולילה

<> הפסוק השני - ביטול תורה.

<> בעון נבלות פה, צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות,
שנאמר...

<> בעון נבלות פה, צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות, שנאמר...

ישעיהו ט, טז על כן על בחוריו לא ישמח יי ואת יתמיו ואת אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דבר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה

שבת לג:א בעון נבלות פה צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות ובחורי שונאי ישראל מתים יתומים ואלמנות צועקין ואינן נענין שנא' [\(ישעיהו ט, טז\)](#) על כן על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו [ואת] (ו) אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה

<> מנין שכל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם?

<> מנין שכל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם?

משלי כב, יד שוחה עמקה פי זרות זעום יי יפול [יפל] שם

שבת לג:א אמר רב חסדא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר (משלי כב, יד) שוחה עמוקה פי זרות

<> "שוחה עמוקה" - גיהנום, "פי זרות" - נבלות פה.

<> עלינו לבקש רחמים בזכות אבות ראשונים, שילדינו יהיו
ממושכין לרועי הדור ופרנסיו, שנאמר...

<> עלינו לבקש רחמים בזכות אבות ראשונים, שילדינו יהיו ממושכין לרועי הדור ופרנסיו, שנאמר...

שיר השירים א, אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיתיך על משכנות הרעים ח

שבת לג:ב א"ר יצחק בר זעירי ואמרי לה א"ר שמעון בן נזירא מאי קראה (שיר השירים א, ח) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן וגו' ואמרינן גדיים הממושכנין על הרועים

<> "משכנות הרועים" - ממושכין לגדולי הדור.

<> מנין שיעקב בא שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו?

<> מנין שיעקב בא שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו?

בראשית לג, יח וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׁלֹם עִיר שְׁכֵם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֵאוֹ מִפְּדַן אָרֶם וַיַּחֲזֵן אֶת פְּנֵי הָעִיר

שבת לג:ב אמר הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא דכתיב (**בראשית לג, יח**) ויבא יעקב שלם ואמר רב שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו

<> 'שלם בגופו' - שנתרפא מצלעתו, 'שלם בתורתו' - שלא שכח תלמודו מטורח הדרך.

<> ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם
חשכה, עשרתם, ערבתם, הדליקו את הנר, שנאמר...

<> ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה, עשרתם, ערבתם, הדליקו את הנר, שנאמר...

איוב ה, כד וַיֵּדְעַתְּ כִּי שְׁלוֹם אֱהַלְךָ וּפְקַדְתָּ נֹדֶךָ וְלֹא תַחֲטָא

שבת לד:א ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר ספק חשכה ספק אינו חשכה אין מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את הנרות אבל מעשרין את הדמאי ומערבין וטומנין את החמין: **גמ'** מנא הני מילי א"ר יהושע בן לוי אמר קרא (**איוב ה, כד**) וידעת כי שלום אהלך ופקדת נודך ולא תחטא

<> ששלושת דברים אלה קשורים לשלום בית.

<> מנין שכל העולה מבבל לא"י (לפני הזמן) עובר בעשה?

<> מנין שכל העולה מבבל לא"י (לפני הזמן) עובר בעשה?

ירמיהו כז, כב **בְּבִלְיָהּ יִבְאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פְּקֻדֵי אֶתֶם נְאֻם יְיָ וְהֶעֱלִיתִים וְהִשְׁיבֹתִים אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה**

שבת מא:א דאמר רב יהודה כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה שנאמר (**ירמיהו כז**, **כב**) בבלה יובאו ושמה יהיו

<> "עד יום פקדי" - ולא לפני.

<> מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?

<> מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?

תהלים סח, יד אם תִשְׁכַּבוּ בֵּין שְׁפָתַיִם כַּנְּפֵי יוֹנָה נֶחֱפָה בַּכֶּסֶף וְאַבְרוֹתֶיהָ בִּירְקָרֶק חָרוּץ

שבת מט:א ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות משום דאמתיל כנסת ישראל ליונה
שנאמר (**תהלים סח, יד**) כנפי יונה נחפה בכסף וגו' מה יונה כנפיה
מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן

<> כנסת ישראל נמשלה ליונה וכנפיה למצוות.

<> מנין שרוחץ אדם פניו ורגליו בכל יום בשביל קונו?

<> מנין שרוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו?

משלי טז, ד **כָּל פֶּעַל יִי לְמַעַנְהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה**

שבת נ:ב דתניא רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו משום שנאמר
(משלי טז, ד) כל פעל ה' למענהו

<> "כל פעל ה' למענהו" - שהכל ברא לכבודו.

<> מנין שתולין טרסקל לבהמה בשבת?

<> מנין שתולין טרסקל לבהמה בשבת?

שבת נג:א אמר רב תולין טרסקל לבהמה בשבת וקל וחומר למרדעת ומה התם
דמשום תענוג שרי הכא דמשום צער לא כל שכן **קל וחומר**
<> "מרדעת" - כיסוי לחמור מפני הצינה. 'טרסקל' - סל למזונותיה.

<> מנין שלבובין לשון קרוב הוא?

<> מנין שלבובין לשון קרוב הוא?

שיר השירים ד, **לִבְבַתְּנִי אָחֹתִי כֻלָּה לִבְבַתְּנִי בְּאַחַת מְעִינֶיךָ בְּאַחַד עֲנָק מִצֹּרְנֶיךָ**
ט

שבת נג:ב זכרים יוצאין לבובין:מאי לבובין אמר רב הונא תותרי מאי משמע דהאי
לבובין לישנא דקרובי הוא דכתיב ([שיר השירים ד, ט](#)) לבבתני אחותי
כלה

<> "לבבתני" - הקב"ה אומר לכנסת ישראל קרבתני אליך, כשקדמו נעשה לנשמע.

<> מנין שהי ישפוט את הזקנים על שלא מיחו בשרים?

<> מנין שה' ישפוט את הזקנים על שלא מיחו בשרים?

ישעיהו ג, יד **וְיִבְרַחְךָ מִיַּד הַמִּשְׁפָּט יְבוֹא עִם זַקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו וְאַתָּם בְּעֵרְתֶם הַכֶּרֶם גָּזַלְתֶּם הָעֵנִי בְּבִתְיֶיכֶם**

שבת נד:ב אמר רב פפא והני דבי ריש גלותא נתפסו על כולי עלמא כי הא דאמר רבי חנינא מאי דכתיב (**ישעיהו ג, יד**) ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו אם שרים חטאו זקנים מה חטאו אלא אימא על זקנים שלא מיחו בשרים

<> מנין שאין יסורין בלא עון?

<> מנין שאין יסורין בלא עון?

תהלים פט, לג וּפְקַדְתִּי בַשֶּׁבֶט פְּשָׁעִים וּבַנְּגָעִים עֲוֹנִים

שבת נה:א אין יסורין בלא עון דכתיב (תהלים פט, לג) וּפְקַדְתִּי בַשֶּׁבֶט פְּשָׁעִים וּבַנְּגָעִים עֲוֹנִים

<> הקב"ה נשבע לדוד שהמשיח יבא מזרעו וכדי לא לבטל השבועה יביא על זרעו יסורים אם לא ילכו בדרכיו, מכאן שאין יסורין בלא עון.

<> מנין שאדם שלא שומע את זעקת הדל ולא עוזר לו,
לבסוף יקרא ולא ישמעו לו?

<> מנין שאדם שלא שומע את זעקת הדל ולא עוזר לו, לבסוף יקרא ולא ישמעו לו?

משלי כא, יג אטם אָזְנוֹ מְזַעֶקֶת דָּל גַּם הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה

שבת נה:א ההיא איתתא קא צווחה קמיה ולא הוה משגח בה א"ל לא סבר ליה מר
(משלי כא, יג) אוטם אזנו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה א"ל שיננא
רישך בקרירי רישא דרישיך בחמימי

<> מנין שאין מיתה בלא חטא?

<> מנין שאין מיתה בלא חטא?

יחזקאל יח, כ הנפש החטאת היא תמות בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן
צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה

שבת נה:א אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון אין מיתה בלא חטא דכתיב
(**יחזקאל יח, כ**) הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא בעון האב ואב לא
ישא בעון הבן צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה

<> מפסוק זה משמע שהנפש שאינה חוטאת לא תמות (לפני זמנה).

<> אל תקרי מקדשי אלא מקודשי, אלו בני אדם שקיימו
את התורה כולה מאלף ועד תיו, דכתיב...

<> אל תקרי מקדשי אלא מקודשי, אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו, דכתיב...

יחזקאל ט, ו זָקֵן בַּחֹר וּבַתּוֹלָה וְטָף וְנָשִׁים תִּהְרְגוּ לְמִשְׁחִית וְעַל כָּל אִישׁ אֲשֶׁר עָלְיוֹ הָתוּ אֶל תִּגְשׁוּ וּמִמְקֻדְשֵׁי תַחֲלוּ וַיַּחֲלוּ בְּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבַּיִת

שבת נה:א והיינו דכתיב (**יחזקאל ט, ו**) זקן בחור ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית ועל כל איש אשר עליו התיו אל תגשו וממקדשי תחלו וכתוב ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית תני רב יוסף אל תקרי מקדשי אלא מקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו

<> "תחלו" - תיראו.

<> למה נגזירה מיתה לצדיקים?

<> למה נגזירה מיתה לצדיקים?

קהלת ט, ב הכל פֶּאֶשֶׁר לְכָל מִקְרָה אֶחָד לְצַדִּיק וְלִרְשָׁע לְטוֹב וְלִטְהוֹר וְלִטְמֵא וְלִזְבַּח וְלֵאֶשֶׁר אֵינְנוּ זָבַח כְּטוֹב כְּחֵטָא הַנְּשַׁבֵּעַ כְּאֶשֶׁר שְׁבוּעָה יָרָא

שבת נה:ב אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מפני מה קנסת מיתה על אדם הראשון אמר להם מצוה קלה צויתיו ועבר עליה א"ל והלא משה ואהרן שקיימו כל התורה כולה ומתו א"ל (**קהלת ט, ב**) מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב

<> מנין שאף משה ואהרן בחטאם מתו?

<> מנין שאף משה ואהרן בחטאם מתו?

במדבר כ, יב וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן יַעֲן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם

שבת נה:ב ר"ש בן אלעזר אומר אף משה ואהרן בחטאם מתו שנא' **(במדבר כ, יב)** יַעֲן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי הֵאֱמַנְתֶּם בִּי הֵאֱמַנְתֶּם בִּי עַדִּין לֹא הִגִּיעַ זְמַנְכֶם לִיפְטֹר מִן הָעוֹלָם

<> מניין שכל האומר ראובן חטא, אינו אלא טועה?

<> מנין שכל האומר ראובן חטא, אינו אלא טועה?

בראשית לה, כב וַיְהִי בְשָׁכְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַהוּא וַיֵּלֶד רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלָהָה פִּילְגֶשֶׁת אֲבִיו
וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר

שבת נה:ב כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה שנאמר (**בראשית לה, כב**) ויהיו בני יעקב שנים עשר מלמד שכולן שקולים כאחת

<> מזה שכתוב ויהיו בני יעקב שנים עשר, כלומר שהם שקולים, לומדים שלא שכב אלא ביקש לתבוע עלבון אמו ובלבל מצעו של אביו, העביר המיטה מאוהל בלהה לאוהל לאה אמו.

<> ראובן בלבל מצעו של אביו ומעלה עליו הכתוב כאילו
שכב עמה, שנאמר...

<> ראובן בלבל מצעו של אביו ומעלה עליו הכתוב כאילו שכב עמה, שנאמר...

בראשית לה, כב וַיְהִי בְשָׁכְנוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַהוּא וַיֵּלֶדְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלָהָה פִּילְגֶשׁ אֲבִיו
וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר

שבת נה:ב אלא מה אני מקיים (**בראשית לה, כב**) וישכב את בלהה פילגש אביו
מלמד שבלבל מצעו של אביו ומעלה עליו הכתוב כאילו שכב עמה

<> העביר את מיטת אביו מאוהל בלהה לאוהל אימו לאה.

<> לא יתכן שיבא חטא זה לידו של ראובן, בגלל שעתיד
זרעו לעמוד על הר איבל, ולומר...

<> לא יתכן שיבא חטא זה לידו של ראובן, בגלל שעתידי זרעו לעמוד על הר איבל, ולומר...

דברים כז, כ אָרוֹר שׁוֹכֵב עִם אִשְׁתּוֹ אָבִיו כִּי גִלָּה כְּנַף אָבִיו וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן

שבת נה:ב ר"ש בן אלעזר אומר מוצל אותו צדיק מאותו עון ולא בא מעשה זה לידו אפשר עתיד זרעו לעמוד על הר עיבל ולומר (**דברים כז, כ**) ארוור שוכב עם אשת אביו ויבא חטא זה לידו אלא מה אני מקיים וישכב את בלהה פילגש אביו עלבון אמו תבע אמר אם אחות אמי היתה צרה לאמי שפחת אחות אמי תהא צרה לאמי עמד ובלבל את מצעה

<> מנין שראובן בלבל שתי מצעות?

<> מנין שראובן בלבל שתי מצעות?

בראשית מט, ד פַּחַז כַּמִּים אֶל תּוֹתֵר כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אֶז חִלַּלְתָּ יְצוּעֵי עֵלָה

שבת נה:ב אחרים אומרים שתי מצעות בלבל אחת של שכינה ואחת של אביו והיינו דכתיב (**בראשית מט, ד**) אז חללת יצועי עלה (אל תקרי יצועי אלא יצועיי) כתנאי פחז כמים אל תותר

<> "משכבי אביך" - בלשון רבים.

<> מנין שכל האומר בני עלי חטאו, אינו אלא טועה?

<> מנין שכל האומר בני עלי חטאו, אינו אלא טועה?

שמואל א א, ג וְעָלָה הָאִישׁ הַהוּא מְעִירוֹ מִיָּמִים יְמִימָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת וְלִזְבֹּחַ לַיהוָה צְבָאוֹת בְּשֵׁלָה וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָי עָלַי חֲפָנֵי וּפְנֹחֶס כְּהֲנִים לִי

שבת נה:ב כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א א, ג) ושם שני בני עלי (עם ארון ברית האלהים) חפני ופנחס כהנים לה' סבר לה כרב דאמר רב פנחס לא חטא מקיש חפני לפנחס מה פנחס לא חטא אף חפני לא חטא אלא מה אני מקיים אשר ישכבון את הנשים מתוך ששהו את קיניהן שלא הלכו אצל בעליהן מעלה עליהן הכתוב כאילו שכבום

<> 'ששהו את קיניהן' - קורבן היולדת וכיון שעכבו אותם מלחזור לבעליהן, מעלה הכתוב כאילו שכבום.

<> מנין שכל האומר בני שמואל חטאו, אינו אלא טועה?

<> מנין שכל האומר בני שמואל חטאו, אינו אלא טועה?

שמואל א, ח, ג וְלֹא הִלְכוּ בְנֵי בְּדַרְכֵי וַיְטוּ אַחֲרֵי הַבְּצֵעַ וַיִּקְחוּ שִׁחָד וַיְטוּ מִשְׁפָּט

שבת נו:א כל האומר בני שמואל חטאו אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א, ח, ג)
ויהי כי זקן שמואל ובניו לא הלכו בדרכיו בדרכיו הוא דלא הלכו מיחטא
נמי לא חטאו

<> "לא הלכו בניו בדרכיו" - לא כתתו רגליהם כמוהו ללמד תורה בכל גבולות ישראל,
אבל לא חטאו.

<> שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם
בעריהם, שנאמר...>

<> שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם, שנאמר...

שמואל א ח, ג ולא הלכו בניו בדרךיו ויטו אחרי הבצע ויקחו שחד ויטו משפט
שמואל א ז, טז והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל את
כל המקומות האלה

שבת נו:א אלא מה אני מקיים (שמואל א ח, ג) ויטו אחרי הבצע שלא עשו כמעשה
אביהם שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם
בעריהם שנאמר (שמואל א ז, טז) והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל
והגלגל והמצפה ושפט את ישראל והם לא עשו כן אלא ישבו בעריהם
כדי להרבות שכר לחזניהן ולסופריהן

<> ואילו בניו נשארו בעריהם וזה היה חטאם, שלא כתתו רגליהם ללמד תורה כמו
שמואל אביהם.

<> מנין שכל האומר דוד חטא, אינו אלא טועה?

<> מנין שכל האומר דוד חטא, אינו אלא טועה?

שמואל א יח, יד וַיְהִי דָוִד לְכָל דְּרָכָו מְשֻׁכֵּל וַיֵּי עִמּוֹ

שבת נו:א כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה שנאמר (שמואל א יח, יד) ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו וגו' אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו

<> מנין שדוד בקש לחטא עם בת שבע קודם שקבלה גט
מאוריה ולא חטא?

<> מנין שדוד בקש לחטא עם בת שבע קודם שקבלה גט מאוריה ולא חטא?

שמואל ב יב, ט מדוע בזית את דבר יי לעשות הרע בעיני את אוריה החתי הפית בחרב ואת אשתו לקחת לך לאשה ואתו הרגת בחרב בני עמון

שבת נו:א אלא מה אני מקיים (**שמואל ב יב, ט**) מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע שביקש לעשות ולא עשה אמר רב רבי דאיתי מדוד מהפך ודריש בזכותיה דדוד מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע

<> "לעשות הרע" - ולא כתוב ויעש הרע, מכאן שרק ביקש לחטא קודם שקבלה גט ולא חטא.

<> היה על דוד לדון את אוריה בסנהדרין ולא דן, שנאמר...

<> היה על דוד לדון את אוריה בסנהדרין ולא דן, שנאמר...

שמואל ב יב, ט מדוע בזית את דבר יי לעשות הרע בעיני את אוריה החתי הכית בחרב ואת אשתו לקחת לך לאשה ואת הרגת בחרב בני עמון

שבת נו:א רבי אומר משונה רעה זו מכל רעות שבתורה שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש וכאן כתיב לעשות שביקש לעשות ולא עשה (**שמואל ב יב, ט**) את אוריה החתי הכית בחרב שהיה לך לדונו בסנהדרין ולא דנת ואת אשתו לקחת לך לאשה

<> היה עליו לדון אותו לפני הסנהדרין שהיה אוריה מורד במלכות ולא דן לכן נאמר כאילו הרגו.

<> מנין שדוד לא נענש על מות אוריה?

<> מנין שדוד לא נענש על מות אוריה?

שמואל א יז, יח וְאֵת עֶשְׂרֵת חֲרִצֵי הַחֶלֶב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשֵׁר הָאֶלֶף וְאֵת אַחִיד תִּפְקֹד לְשֵׁלֹם וְאֵת עֲרֻבָתֶם תִּקַּח

שמואל ב יב, ט מִדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת דְּבַר יְיָ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינַי אֶת אֹרִיָּה הַחֲתִי הַכֵּיתָ בַּחֶרֶב וְאֵת אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הֲרַגְתָּ בַּחֶרֶב בְּנֵי עֲמוֹן

שבת נו:א ליקוחין יש לך בה דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו שנאמר (שמואל א יז, יח) ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקוד לשלום ואת ערובתם תקח מאי ערובתם תני רב יוסף דברים המעורבים בינו לבינה (שמואל ב יב, ט) ואותו הרגת בחרב בני עמון מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו

<> "ערובתם" - גט על תנאי. אוריא נתן גט על תנאי לבת שבע ולכן לא היתה אשתו.

<> מנין שאוריה מורד במלכות היה ודוד לא חטא בעון
אשת איש?

<> מנין שאוריה מורד במלכות היה ודוד לא חטא בעון אשת איש?

שמואל ב יא, יא וַיֹּאמֶר אֹרִיָּה אֶל דָּוִד הָאָרוֹן וַיִּשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה יֹשְׁבִים בְּסֻכּוֹת וְאֲדֹנָי יוֹאֵב
וְעִבְדֵי אֲדֹנָי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים וְאֲנִי אָבוֹא אֶל בֵּיתִי לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁכַּב
עִם אִשְׁתִּי חֵידָה וְחֵי נִפְשִׁךָ אִם אֶעֱשֶׂה אֶת הַדְּבָר הַזֶּה
מלכים א טו, ה אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד אֶת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יי וְלֹא סָר מִכָּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו רַק
בְּדַבַּר אֹרִיָּה הַחֲתָנִי

שבת נו:א מאי טעמא מורד במלכות הוה דאמר ליה (שמואל ב יא, יא) ואדוני יואב
ועבדי אדוני על פני השדה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא
משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב (מלכים א טו, ה) רק בדבר אוריה החתי

<> במלכים מצוין שדוד לא סר מכל אשר צוה ה' אלא רק בדבר אוריה החיתי שגרם
למותו ולא כתוב בדבר בת שבע, מכאן שבענין אשת איש לא חטא כי הגיע הגט לידה.

<> מנין שכל האומר שלמה חטא, אינו אלא טועה?

<> מנין שכל האומר שלמה חטא, אינו אלא טועה?

מלכים א יא, ד וַיְהִי לְעֵת זְקִנַּת שְׁלֹמֹה נִשְׂיֹו הַטּוֹ אֶת לְבָבוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים וְלֹא הָיָה לְבָבוֹ שְׁלָם עִם יְיָ אֱלֹהָיו כְּלָבֵב דָּוִד אָבִיו

שבת נו:ב כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר (**מלכים א יא, ד**) ולא היה לבבו שלם עם ה' אלהיו כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיחטא נמי לא חטא

<> לא היה כלבב דוד אביו אבל לא כתוב שחטא.

<> נשיו של שלמה הטו את לבבו ללכת אחרי אלוהים
אחרים ולא הלך, שנאמר...

<> נשיו של שלמה הטו את לבבו ללכת אחרי אלוהים אחרים ולא הלך, שנאמר...

מלכים א יא, ד וַיְהִי לְעֵת זְקִנְתָּ שְׁלֹמֹה נָשָׂיו הֵטוּ אֶת לְבָבוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא הָיָה לְבָבוֹ שְׁלֵם עִם יְיָ אֱלֹהָיו כְּלִבְבֵּי דָוִד אָבִיו

שבת נו:ב אלא מה אני מקיים **(מלכים א יא, ד)** ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ללכת אחרי אלהים אחרים ולא הלך

<> כתוב "הטו את לבבו" ולא כתוב שהלך, מכאן לומדת הגמרא הטו את לבבו אבל לא הלך.

<> מנין ששלמה ביקש לבנות במה ולא בנה?

<> מנין ששלמה ביקש לבנות במה ולא בנה?

מלכים א יא, ז אז יבנה שלמה במה לכמוש שקץ מואב בהר אשר על פני ירושלים ולמלך שקץ בני עמון

שבת נו:ב והכתיב (מלכים א יא, ז) אז יבנה שלמה במה לכמוש שקוץ מואב שבקש לבנות ולא בנה

<> שכתוב יבנה ולא כתוב בנה, משמע שביקש לבנות ולא בנה.

<> מנין שהיה על שלמה למחות על נשיו ולא מיחה?

<> מנין שהיה על שלמה למחות על נשיו ולא מיחה?

יהושע ח, ל
מלכים ב כג, יג
מלכים א יא, ו

אִז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵיבָל
וְאֵת הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר מִימִין לְהַר הַמְּשָׁחִית אֲשֶׁר בְּנֵה
שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְעִשְׂתָּרֶת שֶׁקֶץ צִידֹנִים וְלִכְמוֹשׁ שֶׁקֶץ מוֹאָב וְלִמְלָכָם
תוֹעֵבֵת בְּנֵי עַמּוֹן טָמֵא הַמֶּלֶךְ
וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינָיו יְיָ וְלֹא מֵלֵא אַחֲרָי יְיָ כְּדוֹד אָבִיו

שבת נו:ב
והכתיב (מלכים א יא, ו) ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו
למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא

<> שהיה לו למחות על נשיו שעבדו עבודה זרה ולא מחה, לכן נאמר "ויעש הרע..."

<> מנין שכל האומר יאשיהו חטא, אינו אלא טועה?

<> מנין שכל האומר יאשיהו חטא, אינו אלא טועה?

מלכים ב כב, ב וַיַּעַשׂ הַיֵּשֶׁר בְּעֵינָי יְיָ וַיִּלְךְ בְּכָל דֶּרֶךְ דָּוִד אָבִיו וְלֹא סָר יְמִין וּשְׂמֹאל
מלכים ב כג, כה וְכִמּוּהוּ לֹא הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר שָׁב אֵל יְיָ בְּכָל לְבָבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ וּבְכָל
מְאֹדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו לֹא קָם כְּמֹהוּ

שבת נו:ב א"ר יונתן כל האומר יאשיהו חטא אינו אלא טועה שנאמר **(מלכים ב כב, ב)** ויעש הישר בעיני ה' וילך בכל דרך דוד אביו אלא מה אני מקיים **(מלכים ב כג, כה)** וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו' שכל דין שדן מן שמנה עד שמנה עשרה החזירן להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאודו שנתן להם משלו ופליגא דרב דאמר רב אין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורנו

<> לפי רבי יונתן, "שב אל ה'" - שהשיב מכספו את כל מה ששפט את העם מגיל שמונה עד שמונה עשרה.

<> מנין שאין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו?

<> מנין שאין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו?

מלכים ב כג, כה וְכִמּוּהוּ לֹא הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר שָׁב אֶל יְיָ בְּכָל לִבּוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ וּבְכָל מְאֹדוֹ כָּל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו לֹא קָם כָּמֹהוּ

שבת נו:ב אלא מה אני מקיים **(מלכים ב כג, כה)** וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו' שכל דין שדן מבן שמנה עד שמנה עשרה החזירן להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאודו שנתן להם משלו ופליגא דרב דאמר רב אין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורנו

<> לפי רב, יאשיהו שב בתשובה ולא היה גדול ממנו.

<> מנין שכלי משמיע קול בכלי מתכות מקבל טומאה?

<> מנין שכלי משמיע קול בכלי מתכות מקבל טומאה?

במדבר לא, כג כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יֵבֵא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטִהַר אֶף בְּמִי נְדָה יִתְחַטָּא וְכָל אֲשֶׁר
לֹא יֵבֵא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַמַּיִם

שבת נח:ב אמר ר' יונתן מנין למשמיע קול בכלי מתכות שהוא טמא שנאמר
(**במדבר לא, כג**) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש אפי' דיבור יבא
באש

<> 'משמיע קול' - זוג מתכות שמשמעין קול כשנוגעים זה בזה (כגון פעמון).

<> בנות ציון היו מהלכות בקומה זקופה ומכניסות בבחורי
ישראל יצר הרע כארס, שנאמר...

<> בנות ציון היו מהלכות בקומה זקופה ומכניסות בבחורי ישראל יצר הרע כארס, שנאמר...

ישעיהו ג, טז וַיֹּאמֶר יְיָ יַעֲקֹב כִּי גָבְהוּ בָנוֹת צִיּוֹן וַתִּלְכְּנָה נְטוּיֹת גְּרוֹן וּמְשֻׁקְרוֹת עֵינַיִם הַלֹּךְ וְטָפַף תִּלְכְּנָה וּבְרַגְלֵיהֶם תַּעֲכֹסְנָה

שבת סב:ב דרש רבא בריה דרב עילאי מאי דכתיב ([ישעיהו ג, טז](#)) ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון שהיו מהלכות בקומה זקופה ותלכנה נטויות גרון שהיו מהלכות עקב בצד גודל ומשקרות עינים דהוה מלאן כוחלא לעינייהו ומרמזן הלוך וטפוף שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה ([ישעיהו ג, טז](#)) וברגליהן תעכסנה אמר רב יצחק דבי ר' אמי מלמד שמטילות מור ואפרסמון במנעליהן ומהלכות בשוקי ירושלים וכיון שמגיעות אצל בחורי ישראל בועטות בקרקע ומתזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס

<> לפי חכמים, היוצא בסייף בשבת חייב כיון שאין זה
תכשיט, שנאמר...

<> לפי חכמים, היוצא בסייף בשבת חייב כיון שאין זה תכשיט, שנאמר...

ישעיהו ב, ד וְשֹׁפֵט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכָתְתוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים וְחַנִּיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמְרוֹת לֹא יֵשָׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חָרֵב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה

שבת סג:א לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו וחכ"א אינן אלא לגנאי שנאמר (**ישעיהו ב, ד**) וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

<> ומנין שכלי מלחמה בטליון, לימות המשיח, שנאמר...

<> ומנין שכלי מלחמה בטלין, לימות המשיח, שנאמר...

ישעיהו ב, ד וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכָתְתוּ חֻבּוֹתָם לְאַתָּים
וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמֵרוֹת לֹא יֵשָׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חָרָב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה

שבת סג:א תניא אמרו לו לרבי אליעזר וכי מאחר דתכשיטין הן לו מפני מה הן
בטלין לימות המשיח אמר להן לפי שאינן צריכין שנאמר (**ישעיהו ב, ד**)
לא ישא גוי אל גוי חרב ותהוי לנוי בעלמא

<> כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לא לעולם הבא, שנאמר...

<> כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לא לעולם הבא, שנאמר...

ישעיהו סד, ג ומעולם לא שמעו לא האזינו עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו

שבת סג:א דא"ר חייא בר אבא כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא ([ישעיהו סד, ג](#)) עין לא ראתה אלהים זולתך

<> "עין לא ראתה אלוקים זולתך" - רק הקב"ה רואה את העולם הבא.

<> מנין שהיגעים בתורה זוכים לאריכות ימים?

<> מנין שהיגעים בתורה זוכים לאריכות ימים?

משלי ג, טז אָרְךָ יָמִים בְּיַמִּינָהּ בְּשִׂמְאוּלָהּ עֲשֹׂר וְכָבוֹד

שבת סג:א רב נחמן בר יצחק אמר זוכין לדברים שנאמרו בימינה של תורה דאמר רבא בר רב שילא ואמרי לה אמר רב יוסף בר חמא א"ר ששת מאי דכתיב (משלי ג, טז) אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד

<> שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה, הקדוש ברוך
הוא מקשיב להן, שנאמר...

<> שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה, הקדוש ברוך הוא מקשיב להן, שנאמר...

מלאכי ג, טז אִז נִדְבְּרוּ יִרְאִי יְיָ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב יְיָ וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתַּב סֵפֶר זְכוֹרֹן לְפָנָיו
לְיִרְאִי יְיָ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ

שבת סג:א שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא מקשיב להן
שנאמר (מלאכי ג, טז) אז נדברו יראי ה' וגו'

<> "איש את רעהו" - הרי זה שנים.

<> שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה, הקדוש
ב"ה שומע לקולן, שנאמר...

<> שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה, הקדוש ב"ה שומע לקולן, שנאמר...

שיר השירים ח, היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני יג

שבת סג:א שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה הקדוש ב"ה שומע לקולן שנאמר (**שיר השירים ח, יג**) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני

<> ואם אין עושין כן, גורמין לשכינה שמסתלקת מישראל,
שנאמר ...

<> ואם אין עושין כן, גורמין לשכינה שמסתלקת מישראל, שנאמר...

שיר השירים ח, בָּרַח דּוּדִי וּדְמָה לָךְ לְצַבִּי אוּ לְעֹפֶר הָאֵילִים עַל הָרִי בְּשָׁמַיִם
יְד

שבת סג:א ואם אין עושין כן גורמין לשכינה שמסתלקת מישראל שנאמר (שיר
השירים ח, יד) ברח דודי ודמה וגו

<> "דודי" - הקב"ה.

<> שני ת"ח המדגילים זה לזה בהלכה, הקדוש ברוך הוא
אוהבן, שנאמר...

<> שני ת"ח המדגילים זה לזה בהלכה, הקדוש ברוך הוא אוהבן, שנאמר...

שיר השירים ב, ד הַבִּיאֲנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן וְדַגְלוּ עָלַי אֶהְבֶּה

שבת סג:א שני ת"ח המדגילים זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא אוהבן שנאמר (שיר
השירים ב, ד) ודגלו עלי אהבה

<> 'מדגילים' - מסייעים זה לזה בהבנת הלימוד.

<> מנין שכל המגדל כלב רע בתוך ביתו, מונע חסד מתוך
ביתו?

<> מנין שכל המגדל כלב רע בתוך ביתו, מונע חסד מתוך ביתו?

איוב ו, יד **לְמַס מְרַעְהוּ חֶסֶד וְיִרְאֵת שְׂדֵי יַעֲזֹב**

שבת סג:א כל המגדל כלב רע בתוך ביתו מונע חסד מתוך ביתו שנאמר **(איוב ו, יד)** למס מרעהו חסד שכן בלשון יונית קורין לכלב למס

<> אין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שיעבוד גלויות
בלבד, שנאמר...

<> אין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שיעבוד גלויות בלבד, שנאמר...

דברים טו, יא **פ**י לא יִחַדֵּל אָבִיוֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ עַל כֵּן אֲנֹכִי מְצַוֶּה לְאמֹר פְּתַח תִּפְתַּח אֶת
יָדְךָ לְאַחִיד לְעֹנֶיךָ וּלְאֲבִינֶךָ בְּאֶרֶץ

שבת סג:א אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד גלויות בלבד שנאמר
(**דברים טו, יא**) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ

<> "כי לא יחדל אביון..." - יהיו עניים ועשירים כרגיל. 'שיעבוד גלויות' - בימות
המשיח ישראל לא יהיו משועבדים לאומות העולם, כי לא יהיו דרים בגלות.

<> שני תלמידי חכמים המחדדין זה לזה בהלכה, הקב"ה מצליח להם, שנאמר...>

<> שני תלמידי חכמים המחדדין זה לזה בהלכה, הקב"ה מצליח להם, שנאמר...

תהלים מה, ה וְהַדְרֵךְ צֶלַח רִכַּב עַל דָּבָר אֱמֶת וְעֲנֹה צֶדֶק וְתוֹרָה נִוְרָאוֹת יְמִינֶךָ

שבת סג:א א"ר אלעזר שני תלמידי חכמים המחדדין זה לזה בהלכה הקב"ה מצליח להם שנאמר ([תהלים מה, ה](#)) והדרך צלח אל תקרי והדרך אלא וחדך

<> "והדרך צלח" - הקב"ה מצליח לימודם.

<> מנין שכל העושה מצוה כמאמרה, אין מבשרין אותו
בשורות רעות?

<> מנין שכל העושה מצוה כמאמרה, אין מבשרין אותו בשורות רעות?

קהלת ת, ה שומר מצוה לא ידע דבר רע ועת ומשפט ידע לב חכם

שבת סג:א א"ר חנינא בר אידי כל העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר (**קהלת ת, ה**) שומר מצוה לא ידע דבר רע

<> כל המגדל כלב רע בתוך ביתו, פורק ממנו יראת שמים,
שנאמר...

<> כל המגדל כלב רע בתוך ביתו, פורק ממנו יראת שמים, שנאמר...

איוב ו, יד **לְמַסּ מִרְעֵהוּ חֶסֶד וְיִרְאַת שְׁדֵי יַעֲזוּב**

שבת סג:ב רב נחמן בר יצחק אמר אף פורק ממנו יראת שמים שנאמר **(איוב ו, יד)**
ויראת שדי יעזוב

<> "מס" ביונית - כלב, "יראת שדי" - יראת שמים.

<> מה אומר יצר הרע לבחור?

<> מה אומר יצר הרע לבחור?

קהלת יא, ט שִׁמַּח בְּחֹר בְּיִלְדוּתֶיךָ וְיִטִּיבְךָ לִבְךָ בְּיָמֵי בְּחֹרֹתֶךָ וְהֵלֶךְ בְּדַרְכֵי לֵבָד וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל כָּל אֱלֹהֵי יִבְיָאֵךְ הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט

שבת סג:ב מאי דכתיב **(קהלת יא, ט)** שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט עד כאן דברי יצר הרע מכאן ואילך דברי יצר טוב

<> עד "ובמראה עיניך" דיברי יצר הרע, מ"ודע כי על כל אלה... " ואילך, דברי יצר הטוב.

<> בגד ועור האמור במת לא מטמא אלא טווי ואריג,
שנאמר...

<> בגד ועור האמור במת לא מטמא אלא טווי ואריג, שנאמר...

ויקרא יא, לב וְכֹל אֲשֶׁר יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם בְּמַתָּם יִטְמָא מִכָּל כְּלֵי עֵץ אוּ בְּגָד אוּ עוֹר אוּ שֶׁקֶץ כָּל כְּלֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה בָּהֶם בַּיָּמִים יוֹבֵא וְיִטְמָא עַד הָעֶרֶב וְיִטְהַר
במדבר לא, כ וְכֹל בְּגָד וְכֹל כְּלֵי עוֹר וְכֹל מַעֲשֵׂה עֲזִים וְכֹל כְּלֵי עֵץ תִּתְחַטְּאוּ

שבת סד:א ודין הוא טימא בשרץ וטימא במת מה כשטימא בשרץ לא טימא אלא טווי ואריג אף כשטימא במת לא טימא אלא טווי ואריג הן אם היקל בטמא שרץ שהיא קלה נקיל בטומאת המת שהיא חמורה תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר (ויקרא יא, לב) בגד ועור בשרץ ונאמר (במדבר לא, כ) בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ לא טימא אלא טווי ואריג אף בגד ועור האמור במת לא טימא אלא טווי ואריג ומה בגד ועור האמור במת טמא כל מעשה עזים אף בגד ועור האמור בשרץ טמא כל מעשה עזים

גזירה שוה

<> 'טווי ואריג' - שמקבלים טומאה ולא חבלים שאינם מקבלים טומאה.

<> הצרוע צריך להודיע צערו לרבים כדי שיבקשו עליו
רחמים, שנאמר...

<> הצרוע צריך להודיע צערו לרבים כדי שיבקשו עליו רחמים, שנאמר...

ויקרא יג, מה והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא

שבת סז:א כדתניא (**ויקרא יג, מה**) וטמא טמא יקרא צריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים

<> 'יבקשו עליו רחמים' - יתפללו שיתרפא.

<> מנין שגד אינו אלא לשון ע"ז?

<> מנין שגד אינו אלא לשון ע"ז?

ישעיהו סה, יא וְאַתֶּם עֲזָבִי יְיָ הַשָּׂכָחִים אֶת הַר קִדְשֵׁי הָעֹרֹכִים לְגַד שְׁלַחַן וְהַמְמַלְאִים לְמִנֵּי מִמְסָד

שבת סז:ב ר' יהודה אומר גד אינו אלא לשון ע"ז שנאמר (**ישעיהו סה, יא**) העורכים לגד שלחן הוא בשמה והיא בשמו יש בו משום דרכי האמורי דונו דני יש בו משום דרכי האמורי

<> אין דן אלא לשון ע"ז, שנאמר...

<> אין דן אלא לשון ע"ז, שנאמר...

עמוס ח, יד הַנְּשִׁבְעִים בְּאִשְׁמַת שׁוֹמְרוֹן וְאָמְרוּ חִי אֱלֹהֵיךָ דָן וְחִי דָרְךָ בְּאֵר שֶׁבַע וְנִפְּלוּ וְלֹא יִקְוּמוּ עוֹד

שבת סז:ב ר' יהודה אומר אין דן אלא לשון ע"ז שנאמר **(עמוס ח, יד)** הנשבעים באשמת שומרון ואמרו חי אלהיך דן האומר לעורב לעורב צרח ולעורבתא שריקי והחזירי לי זנביך לטובה יש בו משום דרכי האמורי

<> מנין ששוגג צריך שהיתה לו ידיעה?

מבואי התלמוד

מסכת שבת

<> מנין ששוגג צריך שהיתה לו ידיעה?

במדבר טו, כט האזרח בבני ישראל ולגר הגר בתוכם תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה
במדבר טו, ל והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר את יי הוא מגדף ונכרתה
הנפש ההוא מקרב עמה

שבת סח:ב דכתיב (במדבר טו, כט) תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה וסמך ליה
והנפש אשר תעשה ביד רמה הקיש שוגג למזיד מה מזיד שהיתה לו
ידיעה אף שוגג שהיתה לו ידיעה

<> "ביד רמה" - במזיד. שהיתה לו ידיעה - שידע שזה אסור, אבל שכח.

<> כל עבירות שבתורה חייב חטאת, רק אם על אותה
עבירה במזיד חייב כרת, דכתיב...

<> כל עבירות שבתורה חייב חטאת, רק אם על אותה עבירה במזיד חייב כרת, דכתיב...

במדבר טו, כב **וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה**
במדבר טו, ל **וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְיַד רְמָה מִן הָאֲזָרַח וּמִן הַגֵּר אֶת יְיָ הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּה**

שבת סט:א **(במדבר טו, כב)** וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה וכתוב **(במדבר טו, ל)** והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשו כולם לע"ז מה להלן דבר שחייבים על זדונו כרת ושגגתו חטאת אף כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת

היקש

<> על כל עבירות בשוגג ("וכי תשגו") שבתורה חייב להביא קורבן חטאת, אם על אותה עבירה במזיד ("ביד רמה") חייב כרת.

<> לפי ריש לקיש, אינו חייב כרת עד שישגוג בלאו וכרת
שבה, שנאמר...

<> לפי ריש לקיש, אינו חייב כרת עד שישגוג בלאו וכרת שבה, שנאמר...

ויקרא ד, ב דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְעָשָׂה מֵאֲחַת מֵהֵנָּה **ויקרא ד, כז** וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תִּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בְּעִשְׂתָּהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְאָשָׁם

שבת סט:א מאי טעמא דרשב"ל אמר קרא (**ויקרא ד, ב**) אשר לא תעשינה (בשגגה) ואשם עד שישגוג בלאו וכרת שבה ורבי יוחנן האי קרא דרשב"ל מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא (**ויקרא ד, כז**) מעם הארץ פרט למומר

<> אם עבר במזיד עבירה שחייבין עליה כרת אבל חשב שזה לאו, לפי רבי יוחנן חייב קורבן חטאת, כי שגג בזה שזה כרת, לפי ריש לקיש אינו חייב חטאת עד שישגוג בלאו ובכרת והרי המעשה היה במזיד.

<> היודע עיקר שבת, אם שמירה אחת לשבתות הרבה או
לכל שבת ושבת?

<> היודע עיקר שבת, אם שמירה אחת לשבתות הרבה או לכל שבת ושבת?

שמות לא, טז ויקרא יט, ג
וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם
אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם

שבת סט:ב
היודע עיקר שבת: מנהגי מילי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה תרי קראי כתיבי (שמות לא, טז) ושמרו בני ישראל את השבת וכת' (ויקרא יט, ג) ואת שבתותי תשמורו הא כיצד ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לשבתות הרבה ואת שבתותי תשמורו שמירה אחת לכל שבת ושבת

<> 'שמירה אחת לשבתות הרבה' - שאינו יודע שהדבר אסור בשבת מביא חטאת אחת. 'שמירה אחת לכל שבת ושבת' - יודע שהדבר אסור בשבת אבל שכח שהיום שבת, מביא חטאת על כל שבת ושבת.

<> מנין שיש שלושים ותשע מלאכות בשבת?

<> מנין שיש שלושים ותשע מלאכות בשבת?

שמות לה, א וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵם הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם

שבת ע:א ותיפוק ליה חילוק מלאכות מהיכא דנפקא ליה לר' נתן דתניא ר' נתן אומר (**שמות לה, ג**) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת מה ת"ל לפי שנאמר (**שמות לה, א**) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים וגו' ששת ימים תעשה מלאכה דברים הדברים אלה הדברים אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני

<> אלה הדברים - אלה בגימטריא 36, דברים 2, הדברים 3 = 39 .

<> מנין שכל שהוא אב מלאכה, חייבין קורבן חטאת על כל
מלאכה בפני עצמה?

<> מנין שכל שהוא אב מלאכה, חייבין קורבן חטאת על כל מלאכה בפני עצמה?

שמות לד, כא שמות לה, ג שמות כ, ט

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בְּחֹרֵשׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת
 לֹא תִבְעְרוּ אֵשׁ בְּכֹל מִשְׁבְּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבְנֶךָ וּבִתְּךָ
 עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהִמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ

יכול עשאו כולן בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת ת"ל (שמות לד, כא) שבת ע:א

בחריש ובקציר תשבות ועדיין אני אומר על חרישה ועל הקצירה חייב שתים ועל כולן אינו חייב אלא אחת ת"ל לא תבערו אש הבערה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש אליה ולומר לך מה הבערה שהיא אב מלאכה וחייבין עליה בפני עצמה אף כל שהוא אב מלאכה חייבין עליה בפני עצמה

<> "בחריש ובקציר תשבות" - בא ללמד שאם עשה מספר מלאכות בהעלם אחד (שלא נודע לו שחטא ובינתים עשה עוד מלאכה) חייב על כל אחת ואחת. הבערה בכלל מלאכות היתה, "לא תעשה כל מלאכה", ויצאה להקיש כל שהוא אב מלאכה חייבין עליה בפני עצמה - אם עשה מספר מלאכות חייב על כל אחת ואחת.

<> לפי רבי יוסי, פעמים שחייבים חטאת אחת על כולן
ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת, שנאמר...

<> לפי רבי יוסי, פעמים שחייבים חטאת אחת על כולן ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת, שנאמר ...

ויקרא ד, ב דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא בְשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְעָשָׂה מֵאֲחַת מֵהֵנָּה

שבת ע:א דתניא רבי יוסי אומר **(ויקרא ד, ב)** ועשה מאחת מהנה פעמים שחייבים אחת על כולן ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת

<> כשעשה מספר מלאכות בהעלם אחד, כלומר שפעמים שהמלאכות נחשבות כמלאכה אחת ופעמים נחשבות לכמה מלאכות.

<> אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון
וחזר ונודע לו על השני, לפי רבי יוחנן, חייב שתי חטאות לפי

<> אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני, לפי רבי יוחנן, חייב שתי חטאות לפי ריש לקיש חייב אחת..

וּמִיָּד, ד, ג אִם הִפְהִן הַמְּשִׁיחַ יִחָטֵא לְאַשְׁמַת הָעֵם וְהִקְרִיב עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר
 מִן בְּקָר תָּמִים לִי לְחֲטָאת
 וְאֵת כָּל חֶלְבוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה כְּחֶלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֹּר עָלָיו הִפְהִן
 מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ

שבת עא:ב איתמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני ר' יוחנן אמר חייב שתיים וריש לקיש אמר אינו חייב אלא אחת רבי יוחנן אמר חייב (ויקרא ד, ג) על חטאתו והביא וריש לקיש אמר פטור (ויקרא ד, כו) מחטאתו ונסלח לו וריש לקיש הכתיב על חטאתו והביא ההוא לאחר כפרה ולרבי יוחנן נמי הכתיב מחטאתו ונסלח לו הכא במאי עסקינן כגון שאכל כזית ומחצה ונודע לו על כזית וחזר ואכל כחצי זית אחר בהעלמו של שני מהו דתימא ליצטרפו קמ"ל

<> לפי רבי יוחנן חייב שתי חטאות כי כשנודע לו על הראשון נתחייב באחת ואחר נודע לו על השני ונתחייב בשני. לפי ריש לקיש כיון שאכל את שניהם בהעלם אחד ורק אחר כך נודע לו שאכל שני זיתי חלב חייב רק קורבן אחד. רבי יוחנן לומד מהפסוק הראשון "על חטאתו אשר חטא" על כל חטא שחטא וריש לקיש לומד מהפסוק השני "מחטאתו ונסלח לו" שנסלח לו כבר על החטאת הראשונה שהביא.

<> מנין שהלומד דבר אחד מן המגוש (אפיקורס) חייב
מיתה?

<> מנין שהלומד דבר אחד מן המגוש (אפיקורס) חייב מיתה?

דברים יח, ט כִּי אַתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֵבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם

שבת עה:א דאמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב הלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה דאי ס"ד חרשי הכתיב (**דברים יח, ט**) לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות

<> 'מגוש' - מכשף ויש אומרים אפיקורס.

<> כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב, עליו
הכתוב אומר...>

<> כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב, עליו הכתוב אומר...

ישעיהו ה, יב וְהָיָה כְּנֹר וְנֶבֶל תֵּף וְחִלְלִיל וְזִין מִשְׁתִּיָּהֶם וְאֵת פֶּעַל יְיָ לֹא יִבְיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא יֵאָדוּ

שבת עה:א כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר
(**ישעיהו ה, יב**) ואת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו

<> שנאמר, "כי היא חכמתכם...", "ראה בפסיקה הבאה שמצוה לחשב בתקופות ומזלות לכן אם יודע ואינו חושב נאמר עליו "ואת פועל ה' לא יביטו..."

<> מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות?

<> מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות?

דברים ד, ו ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה

שבת עה:א מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות שנאמר (**דברים ד, ו**) ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות

<> אמר רב, בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים,
בנות מלכים מושחות אותן בשמן המור, שנאמר...

<> אמר רב, בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים, בנות מלכים מושחות אותן בשמן המור, שנאמר...>

אסתר ב, יב
וּבְהִגִּיעַ תֵּרַח וְנַעֲרָה וְנַעֲרָה לְבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ מִקֶּץ הַיּוֹת לָהּ כָּדָת
הַנָּשִׁים שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלֹאוּ יְמֵי מְרוּקִיהֶן שְׂשָׂה חֹדָשִׁים בְּשֶׁמֶן
הַמֹּר וְשְׂשָׂה חֹדָשִׁים בְּבִשְׂמִים וּבִתְמָרוּקֵי הַנָּשִׁים

שבת פ:ב
אמר רב בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו [לשנים] בנות עניים
טופלות אותן בסיד בנות עשירים טופלות אותן בסולת בנות מלכים
טופלות אותן בשמן המור שנאמר (**אסתר ב, יב**) ששה חדשים בשמן
המור

<> שהגיעו לפירקן ויש להן שיער אבל הן קטנות בשנים ולכן מתביישות בזה ומשירות
אותם.>

<> מנין שעבודה זרה מטמאה במשא כנדה?

<> מנין שעבודה זרה מטמאה במשא כנדה?

ישעיהו ל, כב וְטִמְאַתֶּם אֶת צְפוּי פְּסִילֵי כֶסֶף וְאֶת אַפְדֵי מַסְכֵי זָהָב תִּזְרֹם כְּמוֹ דָּוָה
צֵא תֹאמַר לוֹ

שבת פב:א אמר רבי עקיבא מניין לעבודה זרה שמטמאה במשא כנדה שנאמר
(ישעיהו ל, כב) תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה נדה מטמאה במשא אף
עבודה זרה מטמאה במשא

<> "דוה" - אשה נידה, ע"ז מטמאה במשא אף על פי שלא נגע בה, כמו אשה נידה
שמטמאה במשא אף על פי שלא נגעה בה.

<> מנין שאבניו ועציו ועפריו של עובד עבודה זרה, מטמאים כשרץ?

<> מנין שאבניו ועציו ועפריו של עובד עבודה זרה, מטמאים כשרץ?

דברים ז, כו ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמהו שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא

שבת פב:ב היה שלו ושל ע"ז נידון מחצה על מחצה אבניו ועציו ועפריו מטמאים כשרץ שנאמר (**דברים ז, כו**) שקץ תשקצנו וגו'

<> "שקץ" - שרץ.

<> מנין שאין נוכרים מטמאין בזיבה?

<> מנין שאין נוכרים מטמאין בזיבה?

ויקרא טו, ב דברו אל בני ישראל ואמרתם אלהם איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא

שבת פג:א והתניא (ויקרא טו, ב) דבר אל בני ישראל וגו' בני ישראל מטמאין בזיבה ואין נכרים מטמאין בזיבה

<> מנין שעבודה זרה מטמאה בכזית?

<> מנין שעבודה זרה מטמאה בכזית?

מלכים ב כג, ו וַיֵּצֵא אֶת הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְיָ מִחוּץ לִירוּשָׁלַם אֶל נַחַל קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף אֶתָּהּ
בְּנַחַל קִדְרוֹן וַיֵּדֶק לְעֶפְרַיִם וַיִּשְׁלַךְ אֶת עֵפְרָה עַל קִבְרֵי בְנֵי הָעָם

שבת פג:ב דתניא ע"ז פחותה מכזית אין בה טומאה כל עיקר שנאמר **(מלכים ב כג, ו)**
היקש (ו) וישלך את עפרה (אל) קבר בני העם מה מת בכזית אף ע"ז בכזית

<> ע"ז הוקשה לקבר, מה מת מטמא בכזית אף ע"ז מטמאה בכזית.

<> מנין לספינה שאינה מקבלת טומאה?

<> מנין לספינה שאינה מקבלת טומאה?

משלי ל, יט דרך הנשר בשמים דרך נחש עלי צור דרך אניה בלב ים ודרך גבר בעלמה

שבת פג:ב מנין לספינה שהיא טהורה שנאמר (משלי ל, יט) דרך אניה בלב ים

<> ספינה הרי היא כים שאינה מקבלת טומאה.

<> לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי
תורה ואפילו בשעת מיתה, שנאמר...

<> לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפילו בשעת מיתה, שנאמר ...

במדבר יט, יד **זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל טמא שבעת ימים**

שבת פג:ב אמר רבי יונתן לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפי' בשעת מיתה שנא' **(במדבר יט, יד)** זאת התורה אדם כי ימות באהל אפי' בשעת מיתה תהא עוסק בתורה

<> אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה,
שנאמר...

<> אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר...

במדבר יט, יד זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל
טמא שבועת ימים

שבת פג:ב אמר ר"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר
זאת התורה אדם כי ימות באהל

<> אם עבודה זרה מטמאה בכעדשה או בכזית?

<> אם עבודה זרה מטמאה בכעדשה או בכזית?

דברים ז, כו ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמהו שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא

שבת פג:ב כיון שזוכרה מוציאה מתוך כיסו ומחבקה ומנשקה אלא לענין טומאה מאי כיון דאיתקיש לשרץ מה שרץ בכעדשה אף ע"ז נמי בכעדשה או דילמא הא איתקיש למת מה מת בכזית אף ע"ז בכזית **היקש**

<> אם עבודה זרה כשרץ אז מטמאה בכעדשה ואם כמת אז מטמאה בכזית.

<> לפי חזקיה, משכבו של זב אינו מטמא א"כ יש לו
טהרה במקוה, שנאמר...

<> לפי חזקיה, משכבו של זב אינו מטמא א"כ יש לו טהרה במקוה, שנאמר...

ויקרא טו, ה **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַע בְּמִשְׁכְּבוֹ כִּבְּס בְּגָדָיו וְרַחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב**

שבת פד:א ומדרס כלי חרס מנלן דטהור אמר חזקיה דאמר קרא (**ויקרא טו, ה**) ואיש
אשר יגע במשכבו מקיש משכבו לו מה הוא אית ליה טהרה במקוה אף
משכבו נמי אית ליה טהרה במקוה היקש

<> גם משכבו אינו מטמא א"כ יש לו טהרה במקוה כמו לו.

<> משכב נידה אינו מטמא א"כ יש לו טהרה במקוה,
שנאמר...

<> משכב נידה אינו מטמא אא"כ יש לו טהרה במקוה, שנאמר...

ויקרא טו, כו כָּל הַמְשָׁכֵב אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל יְמֵי זִוְבָה כְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יְהִי לָהּ וְכָל הַכֹּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו טָמֵא יְהִי כְּטַמְאֵת נִדְתָּהּ

שבת פד:א דבי ר' ישמעאל תנא (**ויקרא טו, כו**) כמשכב נדתה יהיה לה **מקיש** משכבה לה מה היא אית לה טהרה במקוה אף משכבה נמי אית לה טהרה במקוה לאפוקי כלי חרס דלית ליה טהרה במקוה

היקש

<> ערוגה היא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמשה זרעונים ד' על ד' רוחות הערוגה ואחת באמצע, שנאמר ...

<> ערוגה היא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמשה זרעונים ד' על ד' רוחות הערוגה ואחת באמצע, שנאמר...

ישעיהו סא, יא **כִּי כְאֶרֶץ תּוֹצִיא צְמֻחָה וּכְגִנָּה זְרוּעִיהָ תִצְמִיחַ כֵּן יִי יִצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה נִגְדָד כָּל הַגּוֹיִם**

שבת פד:ב מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמשה זרעונים ד' על ד' רוחות הערוגה ואחת באמצע שנא' **(ישעיהו סא, יא)** כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח זרעה לא נאמר אלא זרועיה

<> ואין בזה כלאים.

<> לפי רבי יהודה, שיעור הרוחב בין הערוגות טפח,
שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, שיעור הרוחב בין הערוגות טפח, שנאמר...

דברים יא, י כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר יֵצְאוּתָם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת זְרַעְךָ וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלְךָ כְּגֹן הַיַּרְק

שבת פה:א רבי יהודה אומר רוחב כמלא רוחב פרסה א"ר זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא מ"ט דר' יהודה דכתיב **(דברים יא, י)** והשקית ברגלך כגן הירק מה רגל טפח אף גבול נמי טפח

<> טפח הוא רוחב פסת הרגל.

<> מנין שפולטת שכבת זרע ביום השלישי טמאה?

<> מנין שפולטת שכבת זרע ביום השלישי טמאה?

שמות יט, טו ויאמר אל העם היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה

שבת פו:א מנין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי (שתהא) טמאה שנא' (שמות יט, טו) היו נכונים לשלשת ימים

<> "לשלושת ימים" - לפני מתן תורה שהיו צריכים להיות טהורים, מכאן שאם היו נגשים אל אשה היו טמאים.

<> מנין שמרחיצין את המילה ביום השלישי שחל להיות
בשבת?

<> מנין שמרחיצין את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת?

בראשית לד, כה וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהִיוֹתָם לְאָבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמֵעוֹן וְלוֹי אָחִי דִינָה אִישׁ חָרְבוּ וַיָּבֵאוּ עַל הָעִיר בְּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר

שבת פו:א מנין שמרחיצין את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר **(בראשית לד, כה)** ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים

<> מותר לחמם מים לתינוק ביום השלישי למילה, כיון שביום השלישי יש סכנה לתינוק.

<> מנין שסיכה היא כשתייה ביוה"כ?

<> מנין שסיכה היא כשתייה ביוה"כ?

תהלים קט, יח וילבש קללה כמדו ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו

שבת פו:א מנין לסיכה שהיא כשתייה ביוה"כ אע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר היקש שוא' (תהלים קט, יח) ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו

<> בפסוק היקש של מים לשמן.

<> מנין שמשה ירד מהר סיני השכם בבוקר?

<> מנין שמשה ירד מהר סיני השכם בבוקר?

ויפסל שני לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֵׁינִים וַיִּשְׁכֶּם מֹשֶׁה בַּבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל הַר סִינַי
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְיָ לֵךְ רֵד וְעֲלִיתָ אֵתָהּ וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אֶל יְהִרְסוּ
לְעֵלֹת אֶל יְיָ פֶּן יִפְרֹץ בָּם

שמות לד, ד

שמות יט, כד

כדאמר רב אדא בר אהבה משה בהשכמה עלה ובהשכמה ירד בהשכמה
עלה דכתיב (שמות לד, ד) וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני בהשכמה
ירד דכתיב (שמות יט, כד) לך רד ועלית אתה ואהרן עמך מקיש ירידה
לעלייה מה עלייה בהשכמה אף ירידה בהשכמה

שבת פו:א

היקש

<> בפסוק הראשון עליה בבוקר, בפסוק השני היקש ירידה לעליה "רד ועלית".

<> מנין שבני ישראל הגיעו למדבר סיני לקבלת התורה
בראש חודש סיון?

<> מנין שבני ישראל הגיעו למדבר סיני לקבלת התורה בראש חודש סיון?

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי
הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשִׁית חֳדָשִׁים רֵאשִׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֳדָשֵׁי הַשָּׁנָה

שמות יט, א

שמות יב, ב

ת"ר בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל רבי יוסי אומר בשבעה
בו אמר רבא דכולי עלמא בר"ח אתו למדבר סיני כתיב הכא (שמות יט,
א) ביום הזה באו מדבר סיני וכתוב התם (שמות יב, ב) החדש הזה לכם
ראש חדשים מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח

שבת פו:ב

גזירה שוה

<> בפסוק השני ראש חודש ניסן, ומג"ש לומדים שגם הפסוק הראשון בראש חודש.

<> מנין שבשבת ניתנה תורה לישראל?

<> מנין שבשבת ניתנה תורה לישראל?

שמות כ, ז זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ
שמות יג, ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יָצִאתֶם מִמִּצְרָיִם מִבֵּית
עֲבָדִים כִּי בַחֲזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ

שבת פו:ב ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל כתיב הכא (שמות כ, ז) זכור
גזירה שוה את יום השבת לקדשו וכתוב התם (שמות יג, ג) ויאמר משה אל העם
זכור את היום הזה מה להלן בעצומו של יום אף כאן בעצומו של יום

<> הפסוק הראשון מדבר על שבת, ומגיש לומדים שגם הפסוק השני היה בשבת.

<> כיצד הבין משה שצריך לפרוש מאשתו?

<> כיצד הבין משה שצריך לפרוש מאשתו?

שמות יט, יא וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד יַיִ לְעֵינַי כָּל הָעָם עַל הַר סִינַי

שבת פז:א ופירש מן האשה מאי דריש נשא קל וחומר בעצמו אמר ומה ישראל שלא דברה שכינה עמהן אלא שעה אחת וקבע להן זמן אמרה תורה (שמות יט, יא) והיו נכונים וגו' אל תגשו אני שכל שעה ושעה שכינה מדברת עמי ואינו קובע לי זמן על אחת כמה וכמה

קל וחומר

<> מנין שהקב"ה הסכים עם משה שפרש מאשתו?

<> מנין שהקב"ה הסכים עם משה שפרש מאשתו?

<p>לך אמר להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים אשר תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי נתן להם לרשתה פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת ותמנת יי יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה</p>	<p>דברים ה, כו דברים ה, כז במדבר יב, ח</p>
--	--

<p>ומנלן דהסכים הקב"ה על ידו דכתיב (דברים ה, כו) לך אמור להם שובו לכם לאהליכם וכתוב בתורה ואתה פה עמוד עמדי ואית דאמרי (במדבר יב, ח) פה אל פה אדבר בו</p>	<p>שבת פז:א סמיכות</p>
---	-------------------------------------

<> שאמר לבני ישראל "שובו לכם לאהליכם" (לנשותיכם) ואילו למשה אמר "ואתה
 פה עמוד עמדי".

<> מאיזה פסוק חשב משה שישראל לא ראויים לקבל את הלוחות?

<> מאיזה פסוק חשב משה שישראל לא ראויים לקבל את הלוחות?

שמות יב, מג וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֶאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל בֶּן נֹכַר לֹא יֹאכַל בּוֹ

שבת פז:א ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות אמרה תורה (**שמות יב, מג**) וכל בן **קל וחומר** נכר לא יאכל בו התורה כולה [כאן] וישראל מומרים **על אחת כמה וכמה**

<> משה אמר על פסח שהיא מצוה אחת אמרה תורה וכל בן נכר (מומר לעבודה זרה) לא יאכל בו, קל וחומר ישראל מומרים לעבודה זרה (שעבדו לעגל) שאינם ראויים לקבל את התורה כולה (הלוחות).

<> מנין שהקב"ה הסכים עם משה כששבר הלוחות?

<> מנין שהקב"ה הסכים עם משה כששבר הלוחות?

שמות לד, א וַיֹּאמֶר יי אֵל מֹשֶׁה פָּסַל לְךָ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל הַלַּחַת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלַּחַת הָרֵאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ

שבת פז:א ומנלן דהסכים הקב"ה על ידו שנאמר (**שמות לד, א**) אשר שברת ואמר ר"ל יישר כחך ששיברת

<> מכאן הברכה "יישר כח" לעדות אשכנז למי שעולה לתורה.

<> מנין שיום ראשון שירד המן היה יום ראשון בשבת?

<> מנין שיום ראשון שירד המן היה יום ראשון בשבת?

וַיִּסְעוּ מֵאֵילָם וַיָּבֹאוּ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מִדְבַּר סִין אֲשֶׁר בֵּין אֵילָם וּבֵין
 סִינֵי בְּחַמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
 וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד יְיָ בְּשָׁמְעוֹ אֶת תְּלִנְתֵיכֶם עַל יְיָ וְנַחֲנוּ מָה כִּי תִלְיִנוּ
 עֲלֵינוּ
 שְׁשֶׁת יָמִים תִּלְקָטְהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לֹא יִהְיֶה בּוֹ

שמות טז, א

שמות טז, ז

שמות טז, כו

אמר רב פפא ת"ש (שמות טז, א) ויסעו מאלים ויבואו כל עדת בני
 ישראל וגו' בחמשה עשר יום לחדש השני ואותו היום שבת היה דכתיב
 (שמות טז, ז) ובקר וראיתם את כבוד ה' וכתוב (שמות טז, כו) ששת ימים
 תלקטוהו ומדחמיסר באייר שבתא ריש שבתא דסיון חד בשבת

שבת פז:ב

<> "ששת ימים תלקטוהו..." - מכאן שיום הראשון שירד המן היה ביום ראשון.

<> כפה הקב"ה על ישראל הר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם,

<> כפה הקב"ה על ישראל הר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, שנאמר...

שמות יט, יז ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויציצבו בתחתית ההר

שבת פח:א (שמות יט, יז) ויציצבו בתחתית ההר א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם

<> עם ישראל קיבל על עצמו את התורה בפעם השניה בימי
אחשורוש, שנאמר...

<> עם ישראל קיבל על עצמו את התורה בפעם השניה בימי אחשורוש, שנאמר...

אסתר ט, כז קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה

שבת פח:א א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב (**אסתר ט, כז**) קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר

<> התנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל
מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם

<> התנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו, שנאמר...

בראשית א, לא וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי

שבת פח:א דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (**בראשית א, לא**) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי ה' יתירה למה לי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו

<> "הששי" - 'ה' יתירה - כנגד חמישה חומשי תורה.

<> כיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי
חבלה ופירקו הכתרים של נעשה ונשמע, שנאמר...

<> כיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקו הכתרים של נעשה ונשמע, שנאמר...

שמות לג, ו וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדִים מֵהָר חוֹרֵב

שבת פח:א דרש ר' סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקום שנאמר ([שמות לג, ו](#)) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב

<> "עדים" - תכשיטים, כתרים.

<> עתיד הקב"ה להחזיר לנו את הכתרים של נעשה ונשמע,
שנאמר...

<> עתיד הקב"ה להחזיר לנו את הכתרים של נעשה ונשמע, שנאמר...

ישעיהו לה, י וּפְדוּיֵי יְיָ יִשְׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים שְׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה
יְשִׁיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וְאַנְחָה

שבת פח:א אמר ר"ל עתיד הקב"ה להחזיר לנו שנאמר (**ישעיהו לה, י**) וּפְדוּיֵי ה'
יִשְׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים שִׂמְחָה שְׂשׂוֹן עַל
רֵאשִׁים

<> "ושמחת עולם על ראשם" - כתרים של נעשה ונשמע.

<> בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול
ואמרה להן מי גילה לבני, רז זה שמלאכי השרת משתמשין

<> בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני, רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר...

תהלים קג, כ בָּרְכוּ יְיָ מְלֹאכֵינוּ גְבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ

שבת פח:א אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב **(תהלים קג, כ)** ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי והדר לשמוע

<> "עושי דברו לשמוע..." - גם מלאכי השרת הקדימו נעשה לנשמע. 'רז' - סוד.

<> נמשלו ישראל לתפוח לומר לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, שנאמר...

<> נמשלו ישראל לתפוח לומר לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, שנאמר...

שיר השירים ב, **כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצל חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי**

שבת פח:א א"ר חמא ברבי חנינא מ"ד ([שיר השירים ב, ג](#)) כתפוח בעצי היער וגו' למה נמשלו ישראל לתפוח לומר לך מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע

<> העלובין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין
מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר...>

<> העלובין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר...

שופטים ה, לא פֶּן יֵאָבְדוּ כָּל אוֹיְבֵיךָ יְיָ וְאֶהְיֶה כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ וְתִשְׁקַט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה

שבת פח:ב ת"ר עלובין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר (**שופטים ה, לא**) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו

<> 'עלובין ואינן עולבין' - יוסף שבזכות זה שמחל לאחיו שהעליבוהו (מכרוהו לעבד), זכה ויצא ממנו "כצאת השמש בגבורתו" - יהושע שהקב"ה שינה סדרי בראשית עבורו, "שמש בגבעון דום...".

<> מנין שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות?

<> מנין שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות?

ירמיהו כג, כט הָלוֹא כֹה דִבְרֵי פֶּאֶשׁ נְאֻם יְיָ וּכְפֹטִישׁ יִפְצֹץ סֶלַע

שבת פח:ב כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות תני דבי ר' ישמעאל ([ירמיהו כג, כט](#)) וכפטיש יפוצץ סלע מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות

<> דברי תורה נמשלו לנגיד, לומר לך מה נגיד זה יש בו
להמית ולהחיות, אף דברי תורה יש בהם להמית ולהחיות,

<> דברי תורה נמשלו לנגיד, לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות, אף דברי תורה יש בהם להמית ולהחיות, שנאמר...>

משלי ח, ו שָׁמְעוּ כִּי נֹגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפֶּתַח שְׁפָתַי מִיִּשְׂרָאֵל

שבת פח:ב מ"ד (משלי ח, ו) שמעו כי נגידים אדבר למה נמשלו דברי תורה כנגיד לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות אף ד"ת יש בהם להמית ולהחיות

<> "נגידים" - מושלים שיש בהם כח להמית ולחיות.

<> אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אף על פי
שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילין, שנאמר...

<> אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אף על פי שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילין, שנאמר...

שיר השירים א, צרור המר דודי לי בין שדי ילין
ג

שבת פח:ב מ"ד (שיר השירים א, ג) צרור המור דודי לי בין שדי ילין אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אף על פי שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילין

<> 'מיצר ומימר לי דודי' - אחר חטא העגל, ומיד אחרי כן בין שדי ילין - "ועשו לי משכן ושכנתי בתוכם".

<> מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי, שנאמר

...

<> מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי, שנאמר ...

שיר השירים א, אֶשְׁכַּל הַכּוֹפֵר דוּדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי
יְד

שבת פח:ב (שיר השירים א, יד) אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי מי שהכל שלו
מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי

<> 'עון גדי' - חטא העגל. 'שכרמתי לי' - אלהות הרבה שאספתי לי.

<> כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה, נתמלא כל העולם
כולו בשמים, שנאמר...

<> כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה, נתמלא כל העולם כולו בשמים, שנאמר...

שיר השירים ה, יג לְחַיּוֹ כְּעֶרְוַת הַבָּשָׂם מְגַדְלוֹת מְרַקְחִים שְׁפָתָיו שׁוֹשְׁנִים נְטֹפֹת מִזֶּבֶד

שבת פח:ב וא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב (**שיר השירים ה, יג**) לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים

<> וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך?
הוציא הקב"ה הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון,

<> וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך? הוציא הקב"ה הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון, שנאמר...

שיר השירים ה, יג לְחָיו כְּעָרוֹגַת הַבָּשָׂם מְגֹדְלוֹת מְרֻקָּחִים שְׁפָתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נְטָפוֹת מִזֵּית עֵבֶר

שבת פח:ב וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך הוציא הקב"ה הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון שנאמר (**שיר השירים ה, יג**) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי שושנים אלא שושנים

<> "נוטפות מור עובר" - בכל דיבור נתמלא העולם בריח המור.

<> כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה, יצתה נשמתן של
ישראל, שנאמר...>

<> כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה, יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר...

שיר השירים ה, פְּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבַר נַפְשִׁי יֵצֵאָה בְּדַבְּרוֹ בִּקְשָׁתִּיהוּ וְלֹא
מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנְנִי

שבת פח:ב ואריב"ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל
שנאמר (**שיר השירים ה, ו**) נפשי יצאה בדברו

<> דיבור שני, היאך קיבלו הוריד טל שעתיד להחיות בו
מתים והחיה אותם, שנאמר...

<> דיבור שני, היאך קיבלו הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם, שנאמר...

תהלים סח, י גִּשְׁם נְדָבוֹת תִּנְיֵף אֱלֹהִים נַחֲלֶתְךָ וְנִלְאָה אֶתָּה כּוֹנֵנֶתָה

שבת פח:ב דיבור שני היאך קיבלו הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם שנאמר ([תהלים סח, י](#)) גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה

<> כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל
לאחוריהן י"ב מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן,

<> כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן, שנאמר...

תהלים סח, יג מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדְדוּן יִדְדוּן וַיָּנֹת בַּיַּת תַּחֲלֵק שָׁלַל

שבת פח:ב כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן שנאמר ([תהלים סח, יג](#)) מלאכי צבאות ידודון ידודון אל תיקרי ידודון אלא ידודון

<> 'מדדין אותם' - מסייעין להם לחזור.

<> אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה
בינינו, שנאמר...

<> אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו, שנאמר...

תהלים ת, ה **מָה אָנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ**

שבת פח:ב אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם (**תהלים ת, ה**) מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים

<> 'לילוד אשה' - משה רבינו.

<> אמר משה למלאכי השרת למצרים ירדתם? שנאמר...

<> אמר משה למלאכי השרת למצרים ירדתם? שנאמר...

שמות כ, ב אֲנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי

שבת פח:ב אמר לפניו רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה (**שמות כ, ב**) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אִמְרָה לְהֵן לְמִצְרַיִם יִרְדְּתָם לְפָרְעָה הַשְּׂתַעֲבַדְתָּם

<> הקב"ה אומר לישראל בתחילה באחת מעיניך,
לכשתעשי בשתי עיניך, שנאמר...

<> הקב"ה אומר לישראל בתחילה באחת מעיניך, לכשתעשי בשתי עיניך, שנאמר...

שיר השירים ד, ט לַבַּתְנִי אַחֲתִי כֹלָה לַבַּתְנִי בְּאַחַת מְעִינֶיךָ בְּאַחַד עֶנְק מְצוּרֶיךָ

שבת פח:ב א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב ([שיר השירים ד, ט](#)) לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעיניך בתחילה באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך

<> "לבבתיני" - לשון חיבוב, כשקיבלת את התורה - "באחת מעיניך", כשתקיימי - בשתי עיניך.

<> מנין שבשכר שקראוהו (את משה) אדם, לקח מתנות?

<> מנין שבשכר שקראוהו (את משה) אדם, לקח מתנות?

תהלים סח, יט עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם ואף סוררים לשפן זה אלהים

שבת פט:א (תהלים סח, יט) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות

<> בשכר שהמלאכים קראוהו למשה אדם (ילוד אשה), לקח מתנות - את התורה.

<> אמרו לו אצל מי נלך עכשיו, אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי, שנאמר...

<> אמרו לו אצל מי נלך עכשיו, אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי, שנאמר...

ישעיהו א, יח לְכוּ נָא וְנוֹכַחְהּ יֹאמֶר יי אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבְּנוּ אִם יֵאָדִימוּ כְּתוֹלַע כְּצֶמֶר יִהְיוּ

שבת פט:ב אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבְּנוּ

<> 'אצל מי נלך' - אחר שמשה נפטר, "כשנים" - צבע אדום. "כשלג ילבינו" - יכופרו.

<> בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע, קראת להם...

<> בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע, קראת להם...

שמות ד, כב וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרֹעֶה כֹּה אָמַר יְיָ בְנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל

שבת פט:ב בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם ([שמות ד, כב](#)) בני בכורי עכשיו בני ולא בניך

<> ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של
ברזל אלא שזכותו גרמה לו, שנאמר...

<> ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא שזכותו גרמה לו, שנאמר ...

הושע יא, ד בְּחַבְלֵי אָדָם אֲמַשְׁכֶּם בְּעִבְתוֹת אֶהְבֶּה וְאֶהְיֶה לָהֶם כְּמִרְיָמִי עַל עַל לְחִיָּהֶם וְאֵט אֵלָיו אוֹכִיל

שבת פט:ב ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא שזכותו גרמה לו דכתיב ([הושע יא, ד](#)) בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהיה להם כמרימי עול על לחיהם ואט אליו אוכיל

<> 'בשלשלאות של ברזל' - שכך אדם מובל לגלות, אלא שזכותו עמדה לו שירד הוא ובניו למצרים בכבוד.

<> לפי רבי יהודה, משמשי ע"ז צריך לגונזן אפילו בכל
שהוא, שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, משמשי ע"ז צריך לגונזן אפילו בכל שהוא, שנאמר...

דברים יג, יח ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב יי מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבתך

שבת צ:א פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמצניעין אותן לגונזן רבי יהודה אומר אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא שנאמר (**דברים יג, יח**) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם

<> 'משמשי עבודה זרה' - תקרובת ע"ז.

<> לפי רבי שמעון, אם שנים הוציאו בשבת ככר לרשות הרבים שניהם פטורים, שנאמר...

<> לפי רבי שמעון, אם שנים הוציאו בשבת ככר לרשות הרבים שניהם פטורים, שנאמר ...

ויקרא ד, כז **וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תִּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְאִשָּׁם**

שבת צב:ב המוציא ככר לרשות הרבים חייב הוציאו שנים רבי מאיר מחייב ורבי יהודה אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאו שנים חייבין ואם לאו פטורים ורבי שמעון פוטר מנא הני מילי דתנו רבנן **(ויקרא ד, כז)** בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה כיצד שנים שהיו אוחזין במלגז ולוגזין בכרכר ושובטין בקולמוס וכותבין בקנה והוציאו לרשות הרבים יכול יהו חייבין תלמוד לומר בעשותה העושה את כולה ולא העושה מקצתה

<> פטורים מלהביא קורבן, אבל אסור לעשות כן.

<> לפי רבי יהודה, אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו
שנים, שניהם חייבים, שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים, שניהם חייבים, שנאמר...

ויקרא ד, כז **וְאִם נִפְשׁ אַחַת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְאִשָּׁם**

שבת צג:א רבי יהודה אומר אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים חייבין ואם לאו פטורין ר"ש אומר אע"פ שלא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים פטורים לכך נאמר בעשותה יחיד שעשאה חייב שנים שעשאה פטורין במאי קמיפלגי בהאי קרא (**ויקרא ד, כז**) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה

<> לפי רבי יהודה אם לא יכול אחד להוציאו, הדרך היא להוציאה בשנים ולכן חייבים, לפי רבי שמעון פטורים כי עדיין העושה את כולה חייב ולא העושה מקצתה.

<> ומודים חכמים לר"א במלקט שערות לבנות מתוך
שחורות בשבת, אפילו אחת חייב ודבר זה אף בחול אסור,

<> ומודים חכמים לר"א במלקט שערות לבנות מתוך שחורות בשבת, אפילו אחת חייב
ודבר זה אף בחול אסור, משום...

דברים כב, ה לא יְהִיָּה כָּלִי גֹבֵר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבֹּשׁ גֹּבֵר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה כִּי תוֹעֵבֶת יִי
אֶלְהִידָּךְ כָּל עֲשֵׂה אֱלֹהִים

שבת צד:ב ומודים חכמים לר"א במלקט לבנות מתוך שחורות שאפילו אחת חייב
ודבר זה אף בחול אסור משום שנאמר (**דברים כב, ה**) לא ילבש גבר
שמלת אשה

<> כוחלת משום צובעת גודלת ופוקסת משום בונה וכי דרך
בנין בכך, כן, שנאמר...

<> כוחלת משום צובעת גודלת ופוקסת משום בונה וכי דרך בנין בכך, כן, שנאמר...

בראשית ב, כב וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהּ אֶל הָאָדָם

שבת צה:א כוחלת משום צובעת גודלת ופוקסת משום בונה וכי דרך בנין בכך אין כדדרש רבי שמעון בן מנסיא (**בראשית ב, כב**) ויבן ה' אלהים את הצלע מלמד שקילעה הקב"ה לחוה והביאה אצל אדם

<> 'פוקסת' - קולעת שערותיה.

<> וכי מה ענין יער אצל דבש, אלא לומר לך מה יער התולש
ממנו בשבת חייב חטאת, אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת

<> וכי מה ענין יער אצל דבש, אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת, אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת, שנאמר...

שמואל א יד, כז וַיֹּונֶתֶן לֹא שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ אָבִיו אֶת הָעַם וַיִּשְׁלַח אֶת קָצֵה הַמָּטָה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בַּיַּעֲרֹת הַדְּבָשׁ וַיֵּשֶׁב יָדוֹ אֶל פִּי וַתֵּאָרְנָה עֵינָיו

שבת צה:א א"ר אלעזר מ"ט דר' אליעזר דכתיב (**שמואל א יד, כז**) ויטבול אותה ביערת הדבש וכי מה ענין יער אצל דבש אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת

<> לפי רבי שמעון, התורה ריבתה טהרה אצל זרעים,
שנאמר...

<> לפי רבי שמעון, התורה ריבתה טהרה אצל זרעים, שנאמר...

ויקרא יא, לז וכי יפל מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא

שבת צה:ב ר"ש אומר אין בין נקוב לשאינו נקוב אלא להכשיר זרעים בלבד א"ל לכל מילי רבי שמעון כתלוש משוי ליה ושאיני לענין טומאה דהתורה ריבתה טהרה אצל זרעים שנאמר (**ויקרא יא, לז**) על כל זרע זרוע אשר יזרע

<> לפי רבי שמעון, התורה ריבתה טהרה אצל זרעים ללמד שעציץ נקוב אינו מקבל טומאה ועציץ שאינו נקוב מקבל טומאה ואילו לגבי תלישה בשבת אין הבדל בין עציץ נקוב לשאינו נקוב בשניהם פטור.

<> מנין איסור הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים?

<> מנין איסור הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים?

שמות לו, ו וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אַל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלֶאכֶה לְתַרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכְלֹא הָעַם מִהֵבִיא

שבת צו:ב מכדי זריקה תולדה דהוצאה היא הוצאה גופה היכא כתיבא א"ר יוחנן דאמר קרא (**שמות לו, ו**) ויצו משה ויעבירו קול במחנה משה היכן הוה יתיב במחנה לוי ומחנה לוייה רה"ר הואי וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרה"י דידכו לרה"ר

<> "ויכלא העם מהביא" - משה ישב ברשות הרבים במחנה לוייה וציוה להפסיק להביא תרומות מאהליהם, רשות היחיד למחנה לוייה רשות הרבים.

<> ומנין שהעברת הקול במחנה היתה ביום שבת?

<> ומנין שהעברת הקול במחנה היתה ביום שבת?

ויקרא כה, ט **וְהֵעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אֲרָצְכֶם**

שמות לו, ו **וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אֵל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלֹאכָה לְתַרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּפְּלֵא הָעַם מִהָבִיא**

שבת צו:ב **גמר העברה העברה מיוה"כ כתיב הכא ויעבירו קול במחנה וכתוב התם (ויקרא כה, ט) והעברת שופר תרועה מה להלן ביום אסור אף כאן ביום אסור**

גזירה שוה

<> בפסוק הראשון "והעברת שופר" ביום הכיפורים שאסור במלאכה ומג"ש לומדים שגם בפסוק השני, העברת הקול במחנה שלא להוציא מרשות לרשות, היתה ביום שאסור במלאכה שזה יום שבת.

<> מנין שהמקושש עצים במדבר היה צלופחד?

<> מנין שהמקושש עצים במדבר היה צלופחד?

במדבר טו, לב ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת
במדבר כז, ג אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על יי בעדת קרח כי
בִּחְטָאוֹ מֵת וּבָנָיִם לֹא הָיוּ לוֹ

שבת צו:ב ת"ר מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר (במדבר טו, לב) ויהיו בני ישראל
גזירה שוה במדבר וימצאו איש וגו' ולהלן הוא אומר (במדבר כז, ג) אבינו מת
במדבר מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי ר' עקיבא

<> בפסוק השני בנות צלופחד מעידות על אביהן שמת במדבר, ומגייש לומדים שגם
בפסוק הראשון המקושש היה צלופחד.

<> מנין שגם אהרון לקה בצרעת כמו מרים?

<> מנין שגם אהרון לקה בצרעת כמו מרים?

במדבר יב, י וְהֶעֱנַן סָר מֵעַל הָאֹהֶל וְהָיָה מִרְיָם מִצְרַעַת כַּשָּׁלֹג וַיִּפֹּן אֶהָרֹן אֶל מִרְיָם וְהָיָה מִצְרַעַת

שבת צז:א תניא כמאן דאמר אף אהרן נצטרע דכתיב (**במדבר יב, י**) ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת תנא שפנה מצרעתו

<> 'שפנה מצרעתו' - נתרפא מצרעתו.

<> מנין שהחושד בכשרים לוקה בגופו?

מבואי התלמוד

מסכת שבת

<> מנין שהחושד בכשרים לוקה בגופו?

ויַעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא יֵאָמְנוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלִּי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהִים יי

ויֹאמְרֵי לֹא עוֹד הֵבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאָה וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֻרֶת כְּשֶׁלֶג

שבת צ:א החושד בכשרים לוקה בגופו דכתיב (שמות ד, א) והן לא יאמינו לי וגו' וגליא קמי קוב"ה דמהימני ישראל אמר לו הן מאמינים בני מאמינים ואתה אין סופך להאמין

<> הפסוק הראשון חושד בכשרים, הפסוק השני לוקה בגופו.

<> מנין שישראל מאמינים בני מאמינים?

<> מנין שישראל מאמינים בני מאמינים?

שמות ד, לא וַיֵּאֱמַן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד יְיָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנָנִים וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ

בראשית טו, ו וַהֲאֵמֶן בֵּינִי וּבֵין חֹשֶׁבֶת לֹא צָדָקָה

שבת צז:א הן מאמינים דכתיב (שמות ד, לא) ויאמן העם בני מאמינים (בראשית טו, ו) והאמין בי"י

<> מאמינים - "ויאמן העם", בני מאמינים - "והאמין בה". נאמר על אברהם אבינו.

<> מנין שמשה, כיון שלא האמין שה' יוציא את ישראל
ממצרים, אין סופו להאמין?

<> מנין שמשה, כיון שלא האמין שה' יוציא את ישראל ממצרים, אין סופו להאמין?

במדבר כ, יב וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן יַעֲן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֹן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם
שמות ד, ו וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא עוֹד הֵבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֻרֶתת כְּשֶׁלֶג

שבת צז:א אתה אין סופך להאמין שנאמר (**במדבר כ, יב**) יען לא האמנתם בי וגו' ממאי דלקה דכתיב (**שמות ד, ו**) ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך בחיקך וגו'
<> בפסוק השני, משה לא האמין שה' יוציא את עם ישראל ממצרים והיה צריך לאות, בפסוק הראשון - אין סופו להאמין כשהכה בסלע במקום לדבר אל הסלע.

<> מנין שמדה טובה ממהרת לבא ממדת פורענות?

<> מנין שמדה טובה ממהרת לבא ממדת פורענות?

ויאמר יי לו עוד הבא נא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו מצורעת כשלג **שמות ד, ו**

ויאמר השב ידך אל חיקך וישב ידו אל חיקו ויוצאה מחיקו והנה שבה כבשרו **שמות ד, ז**

שבת צ:א מדה טובה ממהרת לבא ממדת פורענות דאילו במדת פורענות כתיב (שמות ד, ו) ויוציאה והנה ידו מצורעת כשלג ואילו במדה טובה כתיב ויוציאה מחיקו והנה שבה כבשרו מחיקו הוא דשבה כבשרו

<> מידת פורענות - "ויוציאה", שידו של משה נהיתה מצורעת לאחר שהוציאה מחיקו, מדה טובה, "ויוציאה מחיקו", שבה כבשרו כבר כשהיתה בחיקו ולכן מידה טובה ממהרת לבא ממידת פורענות.

<> קרשים במשכן, מלמטה עוביין אמה ומלמעלה כלין
והולכין עד כאצבע, שנאמר...

<> קרשים במשכן, מלמטה עוביין אמה ומלמעלה כלין והולכין עד כאצבע, שנאמר...

שמות כו, כד וַיְהִי תֵאֵמִים מִלְמֶטָה וַיִּחַדּוּ יְהוָה תְּמִים עַל רֵאשׁוֹ אֶל הַטְּבַעַת הָאֶחָת כֵּן יִהְיֶה לְשֵׁנֵיהֶם לְשֵׁנֵי הַמְּקַצְעֹת יִהְיוּ
יהושע ג, טז וַיַּעֲמְדוּ הַמִּים הַיַּרְדִּים מִלְמַעְלָה קָמוּ גַד אֶחָד הַרְחֵק מְאֹד מְאֹד הָעִיר אֲשֶׁר מֵצַד צִרְתָּן וְהַיַּרְדִּים עַל יַם הָעֲרָבָה יַם הַמֶּלַח תָּמוּ נִכְרְתוּ וְהָעַם עָבְרוּ נֹגֵד יְרִיחוֹ

שבת צח:ב ת"ר קרשים מלמטן עוביין אמה ומלמעלן כלין והולכין עד כאצבע
שנאמר (**שמות כו, כד**) יהיו תמים על ראשו ולהלן הוא אומר (**יהושע ג, טז**) תמו נכרתו דברי רבי יהודה רבי נחמיה אומר כשם שמלמטן עוביין אמה כך מלמעלן עוביין אמה שנאמר יחדיו

גזירה שוה

<> לפי רבי יהודה, מהפסוק השני משמע שהמים היורדים מהערבה לים המלח, כלין והולכין ומג"ש לומדים שגם במשכן הקרשים היו כלין והולכין (באלכסון).

<> וגדולה חכמה שנאמרה בעליונות, יותר ממה שנאמרה
בתחתונות, שנאמר...

<> וגדולה חכמה שנאמרה בעליונות, יותר ממה שנאמרה בתחתונות, שנאמר...

שמות לה, כה **וְכָל אִשָּׁה חֲכַמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טוֹו וַיָּבִיאוּ מִטּוֹה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן אֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ**

שמות לה, כו **וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבָן אֶתְנָה בְּחֻמָּה טוֹו אֶת הָעֵזִים**

שבת צט:א וגדולה חכמה שנאמרה בעליונות יותר ממה שנאמרה בתחתונות דאילו בתחתונות כתיב (**שמות לה, כה**) וכל אשה חכמת לב בידיה טו ואלו בעליונות כתיב (**שמות לה, כו**) וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה טו את העזים

<> "נשא ליבן" - חכמה יתירה היתה להן.

<> מנין שאם עשה רשות היחיד על ידי הכותל וזרק חפץ ונח
על גבי הכותל שחייב?

<> מנין שאם עשה רשות היחיד על ידי הכותל וזרק חפץ ונח על גבי הכותל שחייב?

שבת צט:ב בעי רבי יוחנן כותל ברה"ר גבוה י' ואינו רחב ארבע ומוקף לכרמלית ועשאו רה"י וזרק ונח על גביו מהו מי אמרינן כיון דאינו רחב ד' מקום פטור הוא או דילמא כיון דעשאו רה"י כמאן דמלי דמיא אמר עולא קל וחומר לאחרים עושה מחיצה לעצמו לא כ"ש

קל וחומר

<> הכותל ברשות הרבים ועשה את הכותל לכרמלית וזרק חפץ מרשות הרבים לכותל, חייב משום הוצאה מק"ו שאם לאחרים עושה זה רשות היחיד, קל וחומר שלעצמו יהיה הכותל רשות היחיד.

<> מנין שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה?

<> מנין שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה?

ויקרא כז, לד אֱלֹהֵי הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי

שבת קד:א והכתיב (**ויקרא כז, לד**) אלה המצוות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה
אלא מיהוה הואי מידע לא הוה ידעין הי באמצע תיבה הי בסוף תיבה
ואתו צופים תקנינהו ואכתי אלה המצוות שאין הנביא רשאי לחדש דבר
מעתה אלא שכחום וחזרו ויסדום גופא

<> 'לחדש דבר' - לשנות את הכתוב בתורה.

<> מנין שבא ליטמא פותחין לו, בא ליטהר מסייעים אותו?

<> מנין שבא ליטמא פותחין לו, בא ליטהר מסייעים אותו?

משלי ג, לד **אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן**

שבת קד:א דאמר ר"ל מ"ד (**משלי ג, לד**) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא ליטמא פותחין לו בא ליטהר מסייעים אותו

<> "אם ללצים הוא יליץ" - מי שבא להטמא - רשע כלץ אז אין מסייעין לו ולא מונעין ממנו. "ולענוים יתן חן" - הבא ליטהר מסייעין אותו. ופירושו מי שרוצה לחטא מהשמים לא עוצרים בעדו, אבל הרוצה לשוב בתשובה מהשמים מסייעין לו.

<> מהו נוטוריקון "אב המון" של אברהם?

<> מהו נוטריקון "אב המון" של אברהם?

בראשית יז, ה ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך

שבת קה:א מנין ללשון נוטריקון מן התורה שנא' ([בראשית יז, ה](#)) כי א"ב המון גוים נתתיך אב נתתיך לאומות בחור נתתיך באומות המון חביב נתתיך באומות מלך נתתיך לאומות ותיק נתתיך באומות נאמן נתתיך לאומות

<> "אב המון" - אב, בחור, המון, מלך, ותיק, נאמן.

<> מהו נוטריקון "נמרצת" לשמעי בן גרא?

<> מהו נוטריקון "נמרצת" לשמעי בן גרא?

מלכים א ב, ח וְהָיָה עִמָּךְ שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא בֶן הַיְמִינִי מִבְּחָרִים וְהוּא קָלְלָנִי קָלְלָה נִמְרָצָת
בְּיוֹם לְכַתִּי מִחֲנֻיִם וְהוּא יָרַד לְקִרְאָתִי הַיַּרְדֵּן וְאָשְׁבַע לוֹ בֵּינִי לֵאמֹר אִם
אֶמְיָתְךָ בְּחָרֵב

שבת קה:א רב אחא בר יעקב אמר (**מלכים א ב, ח**) והוא קללני קללה נמרצת
נוטריקון נואף הוא מואבי הוא רוצח הוא צורר הוא תועבה הוא

<> "נמרצת" - נואף, מואבי, רוצח, צורר, תועבה.

<> מהו נוטריקון של אחי יוסף שענו ליוסף?

<> מהו נוטריקון של אחי יוסף שענו ליוסף?

בראשית מד, טז וַיֹּאמֶר יְהוָה מֶה נֹאמֵר לְאֲדֹנָי מֶה נִדְבַר וּמֶה נִצְטָדֵק הָאֱלֹהִים מִצָּא אֶת
עֹן עֲבָדֶיךָ הַנְּנוּ עֲבָדִים לְאֲדֹנָי גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲשֶׁר נִמְצָא הַגְּבִיעַ בְּיָדוֹ

שבת קה:א (**בראשית מד, טז**) מה נדבר ומה נצטד"ק נכונים אנחנו צדיקים אנחנו
טהורים אנחנו דכים אנחנו קדושים אנחנו

<> נכונים, צדיקים, טהורים, דכים, קדושים.

<> מהו יצר הרע שיש בגופו של אדם?

<> מהו יצר הרע שיש בגופו של אדם?

תהלים פא, י לא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נָכַר

שבת קה:ב המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו יהא בעיניך כעובד ע"ז שכך אומנתו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד א"ר אבין מאי קראה **(תהלים פא, י)** לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר איזהו אל זר שיש בגופו של אדם הוי אומר זה יצר הרע

<> "אל זר" - יצר הרע.

<> כל המוריד דמעות על אדם כשר, הקב"ה סופרן ומניחן
בבית גנזיו, שנאמר...

<> כל המוריד דמעות על אדם כשר, הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו, שנאמר...

תהלים נו, ט נְדִי סִפְרָתָה אֶתָּה שִׁמָּה דְמָעוֹתַי בְּנֹאדְךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתְךָ

שבת קה:ב א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המוריד דמעות על אדם כשר
הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו שנאמר (תהלים נו, ט) נודי ספרתה אתה
שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך

<> כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו,
שנאמר...

<> כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו, שנאמר...

יהושע כד, ל וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגִבּוֹל נַחֲלָתוֹ בְּתַמְנַת סָרַח אֲשֶׁר בְּהַר אֶפְרַיִם מִצְפּוֹן לְהַר גֹּעַשׁ

שבת קה:ב א"ר יהודה אמר רב כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו שנאמר (**יהושע כד, ל**) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געש

<> "להר געש" - נתעצלו בהספדו של יהושע לכן געש ההר לקוברם.

<> כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים,
שנאמר...

<> כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים, שנאמר...

ישעיהו כז, ח בְּסִאסָּאָה בְּשִׁלְחָה תְּרִיבְנָה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים

שבת קה:ב א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה שנאמר ([ישעיהו כז, ח](#)) בסאסאה בשלחה תריבנה

<> הוא לא ספד על צדיק שנתקצרו ימיו כך הקב"ה ישיב לו מידה כנגד מידה.
"בסאסאה"- באותה מדת סאה.

<> מנין לחבורה שאינה חוזרת?

<> מנין לחבורה שאינה חוזרת?

ירמיהו יג, כג הִיִּהְפֹךְ כוֹשֵׁי עוֹרוֹ וְנִמַּר חֲבֵרְבוֹתָיו גַּם אַתֶּם תּוֹכְלוּ לְהִיטִיב לַמְּדֵי הָרַע

שבת קז:ב מנין לחבורה שאינה חוזרת דכתיב ([ירמיהו יג, כג](#)) היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו

<> חבורה נקראת חבורה רק כשאינה חוזרת (לקדמותה) כמו עורו של כושי והנמשל לאדם שאינו מסוגל לשוב בתשובה.

<> מנין שאין כותבין תפילין אלא על גבי עור בהמה טהורה?

<> מנין שאין כותבין תפילין אלא על גבי עור בהמה טהורה?

שמות יג, ט וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בָּיִד חִזְקָה הוֹצֵאתָ יְיָ מִמִּצְרַיִם

שבת קח:א מניין שאין כותבין תפילין אלא על גבי עור בהמה טהורה א"ל דכתיב **(שמות יג, ט)** למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך

<> "תורת ה' בפיך" - עור בהמה טהורה שמותרת באכילה.

<> מנין לדם שהוא אדום?

<> מנין לדם שהוא אדום?

מלכים ב ג, כב וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וְהִשְׁמֵשׁ זָרְחָה עַל הַמַּיִם וַיֵּרְאוּ מוֹאֵב מִנֶּגֶד אֶת הַמַּיִם
אֲדָמִים כְּדָם

שבת קח:א מניין לדם שהוא אדום שנאמר (**מלכים ב ג, כב**) ויראו מואב מנגד את
המים אדומים כדם

<> מנין למילה שבאותו מקום?

<> מניין למילה שבאותו מקום?

ויקרא יב, ג וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ
ויקרא יט, כג וְכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מֵאֵכֶל וְעֶרְלָתָם עֶרְלָתוֹ אֶת פְּרִי שְׁלֹשׁ
שָׁנִים יִהְיֶה לָּכֶם עֶרְלִים לֹא יֵאָכֵל

שבת קח:א מניין למילה שבאותו מקום נאמר כאן ערלתו ונאמר להלן ערלתו מה
להלן דבר שעושה פרי אף כאן דבר שעושה פרי גזירה שוה

<> בפסוק השני "ערלתו" - מעץ מאכל שנותן פרי. ומג"ש לומדים שגם הערלה בתינוק
במקום שעתיד לעשות פרי (פריה ורביה).

<> מנין לערלה שהיא בלב?

<> מנין לערלה שהיא בלב?

דברים י' טז ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד

שבת קח:א אימא לבו דכתיב (דברים י' טז) ומלתם את ערלת לבבכם

<> מנין שתפילין מותרים מעור נבלה של בהמה טהורה?

<> מנין שתפילין מותרים מעור נבלה של בהמה טהורה?

שמות יג, ט וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בְיָד חֻזְקָה הוּצָאָךְ יְיָ מִמִּצְרַיִם

דברים יד, כא לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה לְגֵר אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיךָ תִּתְּנֶנָּה וְאָכְלָהּ אוֹ מִכַּר לְנֹכְרֵי כִּי עִם קְדוּשׁ אֲתָה לֵיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֹלֶב אִמּוֹ

שבת קח:א דכתיב (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה' בפיק מדבר המותר בפיק אלא מעתה על גבי עור נבלות וטרפות אל יכתבו א"ל אמשול לך משל למה"ד לשני בני אדם שנתחייבו הריגה למלכות אחד הרגו מלך ואחד הרגו איספקליטור איזה מהן משובח הוי אומר זה שהרגו מלך אלא מעתה יאכלו אמר ליה התורה אמרה (דברים יד, כא) לא תאכלו כל נבלה ואת אמרת יאכלו א"ל קאלוס

<> מהפסוק הראשון לומדים שתפילין צריכים להיות מן המותר בפיק, מבהמה טהורה ומהפסוק השני לומדים "לא תאכלו כל נבלה" - תאכלו היא דאסרה התורה אבל לא לאוכל מותר.

<> מנין שכל הימים כמקוה?

<> מנין שכל הימים כמקוה?

בראשית א, י וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיּוֹמַת אֶרֶץ וּלְמַקְוֵה הַיָּמִים קָרָא יָמִים וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב

שבת קט:א דתנן כל הימים כמקוה שנאמר (**בראשית א, י**) ולמקוה המים קרא ימים
דברי ר"מ ר' יהודה אומר ים הגדול כמקוה ולא נאמר ימים אלא שיש בו
מיני ימים הרבה

<> מכאן שכל הימים כשרים למקוה.

<> מנין שסירוס באדם אסור?

<> מניין שסירוס באדם אסור?

ויקרא כב, כד ומעונף וכתות ונתוק וקריות לא תקריבו ליי ובארצכם לא תעשו

שבת קי"ב והתניא מניין לסירוס באדם שהוא אסור ת"ל (**ויקרא כב, כד**) ובארצכם לא תעשו בכם

<> "לא תקריבו" - לבהמה להקריבה על המזבח, "לא תעשו" - לאדם.

<> לפי רבי יוחנן בן ברוקא, גם נשים חייבות בפריה ורביה,
שנאמר ...

<> לפי רבי יוחנן בן ברוקא, גם נשים חייבות בפריה ורביה, שנאמר...

בראשית א, כח וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכַבְּשׁוּהָ וַרְדּוּ בְדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הַרְמֵשֶׁת עַל הָאָרֶץ

שבת קיא:א ולר' יוחנן בן ברוקא דאמר על שניהם הוא אומר (**בראשית א, כח**) ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו מאי איכא למימר בזקינה אי נמי בעקרה

<> נפקא מינה בנישואין שניים, אם לאשה אין ילדים ולבעל יש.

<> מנין שאיסור אפיית חמץ בקרבן מנחה בכל שלבי
האפייה?

<> מנין שאיסור אפיית חמץ בקרבן מנחה בכל שלבי האפייה?

- ויקרא ו, י **לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם**
- ויקרא ב, יא **כל המנחה אשר תקריבו ליי לא תעשה חמץ כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי**
- ויקרא כב, כד **ומעוץ וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו ליי ובארצכם לא תעשו**

שבת קיא:א הכל מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב שנאמר (**ויקרא ו, י**) לא תאפה חמץ (**ויקרא ב, יא**) לא תעשה חמץ במסרס אחר מסרס שהוא חייב שנאמר (**ויקרא כב, כד**) ומעוץ וכתות ונתוק וכרות אם על כרות חייב על נתוק **לא כל שכן** אלא להביא נותק אחר כורת שהוא חייב

קל וחומר

<> נאמר לא תאפה חמץ ולא תעשה חמץ ללמד שחייב בכל שלב של אפיית החמץ, לישה וכו'. וכן במסרס.

<> לא יהא מלבושך בשבת כמלבושך בחול והילוכך בשבת
כהילוכך בחול, שנאמר...

<> לא יהא מלבושך בשבת כמלבושך בחול והילוכך בשבת כהילוכך בחול, שנאמר...

ישעיהו נח, יג אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש
ׁׁ מְכַבֵּד וְכֹבֵדָתוֹ מַעֲשׂוֹת דְרָכֶיךָ מִמְצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבַּר דְבַר

שבת קיג:א **(ישעיהו נח, יג)** וכבדתו מעשות דרכיך וכבדתו שלא יהא מלבושך של
שבת כמלבושך של חול וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדו מעשות
דרכיך שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול

<> "וכבדתו מעשות דרכיך" - שילבש בגדים מיוחדים לשבת ולא יפסע פסיעה גסה
בשבת.

<> מנין שלא יהא דיבורך בשבת כדיבורך בחול?

<> מנין שלא יהא דיבורך בשבת כדיבורך בחול?

ישעיהו נח, יג אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש
ׁׁ מְכַבֵּד וְכַבְּדָתוּ מַעֲשׂוֹת דְרָכֶיךָ מִמְצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר

שבת קיג:א (**ישעיהו נח, יג**) ממצוא חפצך חפצך אסורין חפצי שמים מותרין ודבר
דבר שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול דבור אסור הרהור מותר

<> 'חפצך אסורין' - אסור לדבר על עסקים בשבת, 'חפצי שמים מותרים' - מותר
למכור עליות לתורה בשבת ומותר לשדך הבנות בשבת, שנאמר 'לא תוהו בראה לשבת
יצרה' - הקב"ה חפץ בעולם שיהא מיושב ולכן זה חפצי שמים.

<> מנין שרות לבשה בגדי שבת?

<> מנין שרות לבשה בגדי שבת?

רוּת ג, ג וְרַחֲצֵת וְסִכֵּת וְשִׁמְתָּ שְׂמֹלֶתֶיךָ עָלֶיךָ וְיָרַדְתָּ הַגֶּרֶן אֶל תְּוֹדְעֵי לְאִישׁ עַד כְּלֹתוֹ
לְאָכַל וְלִשְׁתּוֹת

שבת קיג:ב (רוּת ג, ג) ורחצת וסכת ושמת שמלותיך א"ר אלעזר אלו בגדים של שבת

<> "ושמת שמלותיך" - וכי ערומה היתה, אלא מכאן שהיו אלה בגדים מיוחדים
דהיינו בגדי שבת.

<> אמר ר' אלעזר, דבר חכמה ראה ברות שני שבלין לקטה,
שלשה שבלין אינה לקטה, שנאמר...

<> אמר ר' אלעזר, דבר חכמה ראה ברות שני שבלין לקטה, שלשה שבלין אינה לקטה, שנאמר...

ותלך ותבוא ותלקט בשדה אחר הקוצרים ויקר מקרה חלקת השדה לבעז
אשר ממשפחת אלימלך **רות ב, ג**
ויאמר בעז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת **רות ב, ה**

שבת קיג:ב (רות ב, ג) ותלך ותבוא ותלקט בשדה אמר רבי אלעזר שהלכה ובאת
הלכה ובאת עד שמצאה בני אדם המהוגנין לילך עמהם (רות ב, ה) ויאמר
בועז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת וכי דרכו של בועז
לשאול בנערה אמר ר' אלעזר דבר חכמה ראה בה שני שבלין לקטה
שלשה שבלין אינה לקטה

<> שני שיבולים לקטה שלושה שיבולים לא לקטה - שני שיבולים זה לקט שנאמר
"לעני ולגר תעזב אותם", שלושה שיבולים זה לא לקט. (פאה פרק ו משנה ה).

<> בועז דבק ברות כיון שראה בה מעלה טובה, שנאמר...

<> בועז דבק ברות כיון שראה בה מעלה טובה, שנאמר...

וַיֹּאמֶר בְּעֵז אֵל רֹות הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בְּתִי אֵל תִּלְכִּי לְלֶקֶט בְּשָׂדֶה אַחַר וְגַם לֹא
תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבְּקִין עִם נַעֲרָתִי

רות ב, ח

וַתִּשָּׂנֵה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד וַתִּשָּׂק עֶרְפָּה לְחֻמוֹתֶיהָ וְרוֹת דְּבָקָה בָּהּ

רות א, יד

שבת קיג:ב במתניתא תנא דבר צניעות ראה בה עומדות מעומד נופלות מיושב (רות
ב, ח) וכה תדבקין עם נערותי וכי דרכו של בועז לדבק עם הנשים א"ר
אלעזר כיון דחזא (רות א, יד) ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה אמר
שרי לאידבוקי בה

<> כיון שראה שרות דבקה בנעמי, אמר מותר לדבק בה שהיא צדקת.

<> מנין שבועז רמז לרות שעתידה מלכות בית דוד לצאת ממנה?

<> מנין שבועז רמז לרות שעתידה מלכות בית דוד לצאת ממנה?

שמואל ב ז, יח וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לְפָנָיו יְיָ וַיֹּאמֶר מִי אָנֹכִי יְיָ וְיָמִי בֵּיתִי כִּי הֵבִיאֲתָנִי עַד הַלֵּם

רות ב, יד וַיֹּאמֶר לָהּ בְּעֵז לְעֵת הָאֲכֹל גְּשִׁי הַלֵּם וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם וְטַבַּלְתְּ פֶּתַךְ בַּחֲמֶץ וַתֵּשֶׁב מֵצַד הַקּוֹצְרִים וַיִּצְבֹּט לָהּ קָלִי וְתֹאכַל וְתִשְׁבַּע וְתִתֵּן

שבת קיג:ב ויאמר לה בועז לעת האוכל גשי הלום א"ר אלעזר רמז רמז לה עתידה מלכות בית דוד לצאת ממך דכתיב ביה הלום שנאמר **(שמואל ב ז, יח)** ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי אדני ה' ומי ביתי כי הביאתני עד הלום **(רות ב, יד)** וטבלת פתך בחומץ א"ר אלעזר מכאן שהחומץ יפה לשרב

<> "הלום" - מילה זו שמופיעה בשני הפסוקים מרמזת על הקשר ואת זה ראה בועז ברוח הקודש.

<> בועז רמז לרות שעתידה מלכות בית דוד שתתחלק,
שנאמר...

<> בועז רמז לרות שעתידה מלכות בית דוד שתתחלק, שנאמר...

רות ב, יד וַיֹּאמֶר לָהּ בְעֵז לֶעֶת הָאֲכָל גְּשֵׁי הַלֵּם וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם וְטִבַּלְתְּ פְּתָךְ בַּחֲמֶץ
וְתִשְׁבּ מִצַּד הַקּוֹצְרִים וַיִּצְבֹּט לָהּ קְלִי וְתֹאכַל וְתִשְׁבַּע וְתִתֵּר

שבת קיג:ב **(רות ב, יד)** ותשב מצד הקוצרים א"ר אלעזר מצד הקוצרים ולא בתוך
הקוצרים רמז רמז לה שעתידה מלכות בית דוד שתתחלק

<> ותאכל בימי דוד ותשבע בימי שלמה ותותר בימי חזקיה,
שנאמר...

<> ותאכל בימי דוד ותשבע בימי שלמה ותותר בימי חזקיה, שנאמר...

רות ב, יד וַיֹּאמֶר לָהּ בְעֵז לֶעֶת הָאֵכָל גְּשִׁי הַלֶּם וְאֶכְלֶת מִן הַלֶּחֶם וְטִבַּלְתְּ פְתָךְ בַּחֲמֶץ
וְתִשְׁבִּי מִצַּד הַקּוֹצְרִים וַיִּצְבַּט לָהּ קְלִי וְתֹאכַל וְתִשְׁבַּע וְתִתֵּר

שבת קיג:ב (רות ב, יד) ויצבט לה קלי ותאכל אמר רבי אלעזר ותאכל בימי דוד
ותשבע בימי שלמה ותותר בימי חזקיה

<> "ותאכל ותשבע ותותר" - לשון של עושר הוא, ששלושת מלכים אלה היו מזרעה של
רות והיו עשירים שהיו כל מלכי ארץ מביאים להם מנחה.

<> לימדה תורה דרך ארץ, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו,
אל ימזוג בהן כוס לרבו, שנאמר...

<> לימדה תורה דרך ארץ, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו, אל ימזוג בהן כוס לרבו, שנאמר...

ויקרא ו, ד **וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מְחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מְקוֹם טְהוֹר**

שבת קיד:א מניין לשנוי בגדים מן התורה שנא' **(ויקרא ו, ד)** ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ותנא דבי רבי ישמעאל לימדך תורה דרך ארץ בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו

<> מנין שכל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו, חייב מיתה?

<> מנין שכל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו, חייב מיתה?

משלי ח, לו וְחֹטְאֵי חֵמֶס נִפְשׁוּ כָּל מְשֻׁנְאֵי אֲהָבוֹ מוֹת

שבת קיד:א אמר ר' יוחנן כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה שנאמר (משלי ח, לו) כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משניאי

<> שממאיס עצמו בעיני הבריות ומשניא את התורה עליהם.

<> לפי רבי ישמעאל חלבי שבת קריבין ביום הכיפורים,
אבל חלבי יום הכיפורים לא קריבין בשבת, שנאמר...

<> לפי רבי ישמעאל חלבי שבת קריבין ביום הכיפורים, אבל חלבי יום הכיפורים לא קריבין בשבת, שנאמר...

במדבר כח, י **עֹלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל עֹלֹת הַתְּמִיד וְנִסְכָּהּ**

שבת קיד:א ת"ר (**במדבר כח, י**) עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקריבין ביום הכיפורים יכול אף של יוה"כ בשבת ת"ל בשבתו

<> "עולת שבת בשבתו" - כשחל יום הכיפורים במוצאי שבת.

<> מנין שיוה"כ שחל להיות בשבת, אסור בקניבת ירק?

<> מנין שיוה"כ שחל להיות בשבת, אסור בקניבת ירק?

שמות טז, כג ויאמר אלהם הוא אשר דבר יי שבתון שבת קדש ליי מחר את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו ואת כל העדף הניחו לכם למשמרת עד הבקר

שמות כ, ט ויום השביעי שבת ליי אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנדך ובנדך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך

שבת קיד:ב מנין ליוה"כ שחל להיות בשבת שאסור בקניבת ירק ת"ל (שמות טז, כג) שבתון שבות למאי אילימא למלאכה והכתיב (שמות כ, ט) לא תעשה כל מלאכה אלא לאו אקניבת ירק ש"מ

<> 'קניבת ירק' = קיצוץ ירק, מ"שבתון" לומדים שבות בשבת ואין איסור שבות ביום הכיפורים רק איסור מלאכה, קניבת ירק ביום הכיפורים שחל בחול (כדי לאוכלו בצאת הצום) מותר, כיון שעינוי הוא וזה מצות היום אבל ביוה"כ שחל בשבת אסרו חכמים משום שבות.

<> מנין ארמית בתורה?

<> מנין ארמית בתורה?

בראשית לא, מז ויקרא לו לבן יגר שהדוּתָא ויעקב קרא לו גלעד

שבת קטוב: תרגום שבתורה מאי ניהו (בראשית לא, מז) יגר שהדוּתָא ואף על גב
דלית בה שמונים וחמש אותיות

<> "יגר שהדוּתָא" - גל עד.

<> הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן
שבשמים, עליהם הכתוב אומר...

<> הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן שבשמים, עליהם הכתוב אומר...>

תהלים קלט, כא הלא משנאיך יי אשנא ובתקוממך אתקוטט

שבת קטז:א א"ר ישמעאל ק"ו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן שבשמים **על אחת כמה וכמה** ועליהם אמר דוד (**תהלים קלט, כא**) הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי

קל וחומר

<> קל וחומר שאלה שמטילים איבה על הציבור שורפים את כתביהם עם האזכרות שבהם, כמו במגילת סוטה.

<> מנין שלעולם ישכים אדם להוצאת שבת?

מבואי התלמוד

מסכת שבת

<> מנין שלעולם ישכים אדם להוצאת שבת?

שמות טז, ה **וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיָאוּ וְהָיָה מִשָּׁנָה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם**

שמות טז, כא **וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כַּפֵּי אֲכָלוֹ וְחֵם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמַס**

שבת קי"ב: א"ר חסדא לעולם ישכים אדם להוצאת שבת שנאמר (**שמות טז, ה**) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו לאלתר

<> 'ישכים' - "בבוקר בבוקר".

<> מנין שחייב אדם לאכול שלוש סעודות בשבת?

<> מנין שחייב אדם לאכול שלוש סעודות בשבת?

שמות טז, כה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכָלְהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבַּת הַיּוֹם לִי הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֵהוּ בַשָּׂדֶה

שבת קיז:ב ת"ר כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע
א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו (**שמות טז, כה**) ויאמר משה אכלוהו
היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאהו בשדה

<> נאמר בפסוק שלוש פעמים "היום", מזה למדו חז"ל שלוש סעודות בשבת.

<> כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות,
מחבלו של משיח, שנאמר...

<> כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות, מחבלו של משיח, שנאמר...

שמות טז, כה ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום ליי היום לא תמצאוהו בשדה
מלאכי ג, כג הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום יי הגדול והנורא

שבת קיח:א כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות מחבלו של
משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג מחבלו של משיח כתיב
הכא יום וכתוב התם (מלאכי ג, כג) הנה אנכי שולח לכם את אליה
הנביא לפני בוא יום וגו'

גזירה שוה

<> "יום ה' הגדול והנורא" - יום בו יבא המשיח. מג"ש לומדים שכל המקיים שלוש
סעודות בשבת (נאמר שלוש פעמים היום), יינצל מחבלי משיח.

<> מנין שכל המקיים שלש סעודות בשבת, ניצול מדינה של
גהינוס?

<> מנין שכל המקיים שלש סעודות בשבת, ניצול מדינה של גהינום?

שמות טז, כה ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום ליי היום לא תמצאנהו בשדה
צפניה א, טו יום עברה היום ההוא יום צרה ומצוקה יום שאה ומשואה יום חשך
ואפלה יום ענן וערפל

שבת קיח:א מדינה של גיהנם כתיב הכא יום וכתוב התם (צפניה א, טו) יום עברה
גזירה שוה היום ההוא

<> "יום עברה" - יום זעם - גהינום. מג"ש לומדים שכל המקיים שלוש סעודות בשבת,
יניצל מדינה של גהינום.

<> מנין שכל המקיים שלש סעודות בשבת, ניצול ממלחמת
גוג ומגוג?

<> מנין שכל המקיים שלש סעודות בשבת, ניצול ממלחמת גוג ומגוג?

ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום ליי היום לא תמצאנהו בשדה שמות טז, כה יחזקאל לח, יח והיה ביום ההוא ביום בוא גוג על אדמת ישראל נאם יי תעלה חמתי באפי

שבת קיח:א ממלחמת גוג ומגוג כתיב הכא יום וכתוב התם (יחזקאל לח, יח) ביום בא גוג גזירה שוה

<> "תעלה חמתי באפי" - מלחמת גוג ומגוג. מג"ש לומדים שכל המקיים שלוש סעודות בשבת, יינצל ממלחמת גוג ומגוג.

<> מנין שכל המענג את השבת, נותנין לו נחלה בלי מצרים?

<> מנין שכל המענג את השבת, נותנין לו נחלה בלי מצרים?

ישעיהו נח, יד אַז תִּתְעַנֵּג עַל יְיָ וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְיָ דִבֶּר

בראשית כח, יד וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֵפֶר הָאָרֶץ וּפְרֻצַּת יָמָה וְקִדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה וּבְזֶרְעֶךָ

שבת קיח:א כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר (**ישעיהו נח, יד**) אז תתענג על ה' והרכבתוך על במתי ארץ והאכלתיך

<> "אז תתענג" - כל המענג את השבת נותנים לו "נחלת יעקב אביך" - "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" הברכה שנאמרה ליעקב אבינו, שפירושה נחלה בלי מיצרים (בלי גבול).

<> כל המענג את השבת נותנין לו נחלה, לא כאברהם ולא
כיצחק אלא כיעקב, שנאמר...

<> כל המענג את השבת נותנין לו נחלה, לא כאברהם ולא כיצחק אלא כיעקב, שנאמר ...

בראשית יג, יז **קום התהלך בארץ לארצה ולרחבה כי לך אתננה**
 בראשית כו, ג **גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך**
 בראשית כח, יד **יהיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך**

שבת קיח:ב נחלת יעקב אביך וגו' לא כאברהם שכתוב בו (**בראשית יג, יז**) קום התהלך בארץ לארצה וגו' ולא כיצחק שכתוב בו (**בראשית כו, ג**) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל אלא כיעקב שכתוב בו (**בראשית כח, יד**) ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה

<> בפיסקה הקודמת נאמר "והאכלתיך נחלת יעקב אביך" - דווקא יעקב כי ביעקב נאמר, "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" שפירושה נחלה בלי מצרים.

<> מנין שהמענג את השבת ניצול משיעבוד גלויות?

<> מנין שהמענג את השבת ניצול משיעבוד גלויות?

ישעיהו נח, יד אַז תִּתְעַנֶּג עַל יְיָ וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי
פִּי יִי דַבֵּר
דברים לג, כט אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשֵׁעַ בְּיַי מִגֹּן עֶזְרָךְ וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתְךָ וַיִּפְחָשׁוּ
אֲבִיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ

שבת קיח:ב ר"נ בר יצחק אמר ניצול משיעבוד גלויות כתיב הכא והרכבתך על במתי
ארץ וכתוב התם **(דברים לג, כט)** ואתה על במותימו תדרוך גזירה שוה

<> הפסוק הראשון מדבר על שבת שנאמר בפסוק שלפניו "אם תשמור משבת רגליך" ומג"ש לומדים שניצל משיעבוד מלכויות שנאמר "ואתה על במותימו תדרוך" - שאויבי ישראל יהיו נכנעים להם.

<> מניין שכל המענג את השבת, נותנין לו משאלות לבו?

<> מנין שכל המענג את השבת, נותנין לו משאלות לבו?

תהלים לז, ד **וְהִתְעַנַּג עַל יְיָ וַיִּתֵּן לָךְ מִשְׁאֵלֹת לֶבְךָ**

שבת קיח:ב אמר רב כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו שנאמר ([תהלים לז](#), ד) **וְהִתְעַנַּג עַל ה' וַיִּתֵּן לָךְ מִשְׁאֵלֹת לֶבְךָ**

<> מנין שכל המשמר שבת כהלכתה, אפילו עובד עבודה זרה כדורו של אנוש, מוחלין לו?

<> מנין שכל המשמר שבת כהלכתה, אפילו עובד עבודה זרה כדורו של אנוש, מוחלין לו?
לו?

ישעיהו נו, ב אֲשֶׁרִי אָנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יִחְזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מִחֻלּוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מִמַּעֲשוֹת כָּל רָע

שבת קיח:ב כל המשמר שבת כהלכתה אפי' עובד ע"ז [כדור] אנוש מוחלין לו שנאמר **(ישעיהו נו, ב)** אשרי אנוש יעשה זאת וגו' מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו

<> "שומר שבת מחללו" - מלחלל אותו.

<> מנין שאלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה, לא שלטה בהן
אומה ולשון?

<> מנין שאלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה, לא שלטה בהן אומה ולשון?

שמות טז, כז וְיָהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵצְאוּ מִן הָעֵם לְלֶקֶט וְלֹא מִצָּאוּ
שמות יז, ח וַיָּבֵא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפְיֵידָם

שבת קיח:ב אמר רב אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון
שנאמר (שמות טז, כז) ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט וכתוב
סמיכות בתריה ויבא עמלק

<> כיון שיצאו מן העם ללקוט (ועברו על הוצאה מרשות לרשות), מיד ויבא עמלק.

<> מנין שאם ישראל שומרים שתי שבתות כהלכתן, מיד
נגאליים?

<> מנין שאם ישראל שומרים שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלים?

ישעיהו נו, ד **כִּי כֹה אָמַר יְיָ לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבָּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בְּאֲשֶׁר חָפְצָתִי וּמְחַזְּקִים בְּבְרִיתִי**

ישעיהו נו, ז **וְהִבִּיאוּתִים אֶל הָרַקְדָּשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבַיִת תְּפִלָּתִי עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בַּיִת תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים**

שבת קיח:ב אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים שנא' **(ישעיהו נו, ד)** כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתוב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו' סמיכות

<> "אשר ישמרו את שבתותי" - לשון רבים ולכן אם משמרין שתי שבתות, "והביאותים אל הר קודשי" - גאולה. 'וכתיב בתריה' - וכתוב אחרי כן (בסמוך).

<> מנין שמצוה להתפלל עם דמדומי חמה?

<> מנין שמצוה להתפלל עם דמדומי חמה?

תהלים עב, ה **יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרַח דּוֹר דּוֹרִים**

שבת קיח:ב א"ר יוחנן מצוה להתפלל עם דמדומי חמה א"ר זירא מאי קרא **(תהלים עב, ה)** "יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרַח דּוֹר דּוֹרִים

<> "יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ" - תפילת שחרית עם הנץ, "ולפני ירח" - תפילת מנחה, קודם אור הירח, לפני השקיעה.

<> מנין שעשירים שבא"י זוכין בעושרם כיון שמעשרין?

<> מנין שעשירים שבא"י זוכין בעושרם כיון שמעשרין?

דברים יד, כב עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה

שבת קיט:א בעא מיניה רבי מר' ישמעאל ברבי יוסי עשירים שבא"י במה הן זוכין א"ל
בשביל שמעשרין שנאמר (**דברים יד, כב**) עשר תעשר עשר בשביל
שתעשר

<> "עשר תעשר" - עשר בשביל שתעשר.

<> מנין שיום כיפור שאין בו לא אכילה ולא שתיה, מכבדהו
בכסות?

<> מנין שיום כיפור שאין בו לא אכילה ולא שתיה, מכבדהו בכסות?

ישעיהו נח, יג אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש
ׁׁ מכבד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר

שבת קיט:א א"ל ריש גלותא לרב המנונא מאי דכתיב **(ישעיהו נח, יג)** ולקדוש ה'
מכובד א"ל זה יוה"כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה אמרה תורה כבדהו
בכסות נקיה וכבדתו

<> כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו, מעלה עליו הכתוב
כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ומנין

<> כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ומנין שהדיבור נחשב למעשה, שנאמר ...

תהלים לג, ו **בְּדַבַּר יְיָ שָׁמַיִם נִעְשׂוּ וּבְרוּחַ פָּיו כָּל צִבְאוֹתָם**

שבת קיט:ב כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית שנאמר ויכולו אל תקרי ויכולו אלא ויכלו אמר רבי אלעזר מניין שהדיבור כמעשה שנאמר **(תהלים לג, ו)** בדבר ה' שמים נעשו

<> כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו
גזר דינו, שנאמר...

<> כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו, שנאמר...

שופטים ה, ב **בְּפֹרֵעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרָכּוֹ יְיָ**

שבת קי"ב: אריב"ל כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו שנאמר (**שופטים ה, ב**) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה' מ"ט בפרוע פרעות משום דברכו ה'

<> בזכות "ברכו ה'" , זוכה ל"בפרוע פרעות" - נפרעין ממנו וקורעין את גזר דינו.

<> מנין שאם עונה אמן יהא שמיה רבא מבורך בכל כחו,
אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה, מוחלין לו?

<> מנין שאם עונה אמן יהא שמיה רבא מבורך בכל כחו, אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה, מוחלין לו?

שופטים ה, ב **בְּפֶרֶעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרָכּוֹ יְיָ**
שמות לב, כה **וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת הָעַם כִּי פָרַע הוּא כִּי פָרַעַה אֶהְיֶה לְשִׂמְצָה בְּקִמְיָהֶם**

שבת קיט:ב א"ר יוחנן אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו כתיב הכא בפרוע **גזירה שוה** פרעות וכתוב התם (**שמות לב, כה**) כי פרוע הוא

<> פסוק שני עבודה זרה, עגל הזהב, פסוק ראשון "בפרוע פרעות" - פורעין לו, מוחלין לו, "בהתנדב עם ברכו ה'" - כשמברך יהא שמיה רבה.

<> מנין שכל העונה אמן בכל כחו, פותחין לו שערי גן עדן?

<> מנין שכל העונה אמן בכל כחו, פותחין לו שערי גן עדן?

ישעיהו כו, ב פֶּתְחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צְדִיק שֹׁמֵר אֲמֹנִים

שבת קיט:ב אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג"ע שנאמר
(ישעיהו כו, ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תיקרי
שומר אמונים אלא שאומרים אמן

<> "פתחו שערים" - שערי גן עדן, ל"שומר אמונים" - למי שאומרים אמן.

<> מנין שאין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת?

<> מנין שאין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת?

ירמיהו יז, כז ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא ובא בשערי ירושלים ביום השבת והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה

שבת קיט:ב א"ר יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת שנאמר (**ירמיהו יז, כז**) ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת,
שנאמר ...

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת, שנאמר...

יחזקאל כב, כו פִּהְנִיָּה חֲמָסוֹ תוֹרְתִי וַיִּחַלְלוּ קִדְשֵׁי בֵּין קִדְשׁ לְחַל לֹא הִבְדִּילוּ וּבֵין הַטָּמֵא לְטָהוֹר לֹא הוֹדִיעוּ וּמִשַּׁבְּתוֹתַי הֶעֱלִימוּ עֵינֵיהֶם וְאַחַל בְּתוֹכְכֶם

שבת קיט:ב אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת שנאמר **(יחזקאל כב, כו)** ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית
וערבית, שנאמר...

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית וערבית, שנאמר ...

ישעיהו ה, יא הוי משכימי בבקר שׁכר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם
ישעיהו ה, יא והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתייהם ואת פועל יי לא יביטו ומעשה
ידיו לא ראו
ישעיהו ה, יג לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמונו צחה צמא

שבת קיט:ב אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית
וערבית שנאמר ([ישעיהו ה, יא](#)) הוי משכימי בבקר שׁכר ירדפו וגו' וכתיב
([ישעיהו ה, יב](#)) והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתייהם ואת פועל ה' לא
יביטו וכתיב ([ישעיהו ה, יג](#)) לכן גלה עמי מבלי דעת

<> שהיו משכימים בבוקר ומאחרים בערב לשתות שכר במקום לקרא קריאת שמע
ערבית ושחרית.

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של
בית רבן, שנאמר...

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן, שנאמר...

ירמיהו ו, יא וְאֵת חֶמֶת יְיָ מְלֵאתִי נְלֵאתִי הִכִּיל שְׁפוֹךְ עַל עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סוֹד בַּחוּרִים
יִחְדּוּ כִּי גַם אִישׁ עִם אִשָּׁה יִלְכְּדוּ זֶקֶן עִם מְלֵא יָמִים

שבת קיט:ב אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות
של בית רבן שנאמר **(ירמיהו ו, יא)** שפוך על עולל בחוץ וגו' מה טעם
שפוך משום דעולל בחוץ

<> "שפוך על עולל בחוץ" - שהתינוקות היו בחוץ - מחוץ לבית המדרש.

<> לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים
זה מזה, שנאמר...

<> לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה, שנאמר...

ירמיהו ו, טו **הַבִּישׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַם בּוֹשׁ לֹא יְבוֹשׁוּ גַם הַכָּלִים לֹא יִדְעוּ לָכֵן יִפְלוּ בְּנִפְלִים בְּעַת פְּקֻדָּתֵימָם יִכְשְׁלוּ אָמַר יְיָ**

שבת קיט:ב אמר עולא לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה שנאמר (**ירמיהו ו, טו**) הובישו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו וגו

<> "גם בוש לא יבושו" - לא התביישו זה מזה לעבור עבירות זה בפני זה.

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה,
שנאמר ...

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה, שנאמר...

איכה א, ו וַיֵּצֵא מִבֵּית צִיּוֹן כָּל הַדָּרָה הִיוּ שָׂרֵיהָ כְּאַיִלִים לֹא מִצְאוּ מְרַעָה וַיֵּלְכוּ בְּלֹא כַח לְפָנֵי רוֹדְף

שבת קיט:ב א"ר חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה שנאמר (**איכה א, ו**) היו שריה כאילים לא מצאו מרעה מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה

<> "היו שריה כאילים" - היו מנהיגיה כאילים כובשים עיניהם בקרקע ולא מוכיחים זה את זה.

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי
חכמים, שנאמר...

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים, שנאמר...

דברי הימים ב לו, טז ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנבאיו עד עלות חמת יי בעמו עד לאין מרפא

שבת קיט:ב א"ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת"ח שנאמר (דברי הימים ב לו, טז) ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד [ל] אין מרפא

<> "ויהיו מלעיבים במלאכי האלוקים" - היו מעליבים תלמידי חכמים.

<> מנין שכל המבזה תלמידי חכמים אין לו רפואה למכתו?

<> מנין שכל המבזה תלמידי חכמים אין לו רפואה למכתו?

אל תגועו במשיחי ובנביאי אל תרעו
דברי הימים א
טז, כב

שבת קיט:ב אמר רב יהודה אמר רב כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (דברי הימים א טז, כב) אל תגועו במשיחי ובנביאי אל תרעו אל תגועו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן ובנביאי אל תרעו אלו ת"ח

<> 'אין רפואה למכתו' - במקור נאמר פסוק זה על הנביאים שבאו להזהיר את העם והם מבזים אותם לכן אין רפואה למכתם.

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי
אמנה, שנאמר...

<> לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה, שנאמר...

ירמיהו ה, א שוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַם וּרְאוּ נָא וּדְעוּ וּבְקִשׁוּ בְּרַחֲבוֹתֶיהָ אִם תִּמְצְאוּ אִישׁ אִם יֵשׁ עוֹשֶׂה מְשֻׁפֵּט מִבְּקֵשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ

שבת קיט:ב ואמר רבא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר ([ירמיהו ה, א](#)) שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא [ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש] (אם יש איש) עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה

<> "מבקש אמונה" - אנשי אמנה.

<> כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו, שני מלאכי השרת
המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו...
...

<> כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו, שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו...>

ישעיהו ו, ז וַיִּגַע עַל פִּי וַיֹּאמֶר הֲנֵה נִגַע זֶה עַל שְׁפָתַי וְסָר עֹנֶךָ וְחֹטְאֶתְךָ תִּכַּפֵּר

שבת קי"ב: כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו ([ישעיהו ו, ז](#)) וסר עונך וחסאתך תכופר

<> מנין שאסור למחוק את שם השם?

<> מנין שאסור למחוק את שם השם?

דברים יב, ג וַנִּתְצַתֶּם אֶת מִזְבְּחֹתֵם וְשִׁבְרֹתֵם אֶת מִצְבְּתֵם וְאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ
וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאִבְדֹתֵם אֶת שְׁמֵם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא
דברים יב, ד לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לִי אֱלֹהֵיכֶם

שבת קכב: נזדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליה גמי ויורד וטובל רבי יוסי אומר
לעולם יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפשף שאני התם דאמר קרא
(דברים יב, ג) ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשו כן לה'
אלהיכם עשייה הוא דאסור גרמא שרי

<> בעבודת אלילים כתוב "ואבדתם את שמם..." ואחרי כן כתוב "לא תעשו כן לה'
אלוקיכם" מכאן לומדים חז"ל שאסור למחוק את שם השם. 'נזדמנה לו טבילה' - אם
כתב שם השם על ידו וטובל טוען רבי יוסי שמותר לטבול כי אם ימחק זה רק בגרמא
וגרמא מותר כי כתוב "לא תעשו כן", משמע עשייה בפועל.

<> לפי רבי יוסי, מלאכה בשבת אסורה, גרמא מותרת,
שנאמר...

<> לפי רבי יוסי, מלאכה בשבת אסורה, גרמא מותרת, שנאמר...

שמות כ, ט וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַיְי אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ
עֲבָדְךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ

שבת קכב: אי הכי הכא נמי כתיב (**שמות כ, ט**) לא תעשה [כל] מלאכה עשייה הוא דאסור גרמא שרי מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לכבוויי אי הכי קשיא דרבנן אדרבנן ומה התם דאדם בהול על ממונו שרי הכא לא כל שכן

<> ואף על פי שגרמא מותרת, כיבוי על ידי גרמא אסור (במקרה של שריפה) שאם תתיר לו כיבוי בגרמא, כיון שאדם בהול על ממונו יבא לכבות גם בידיים.

<> מנין שגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה?

<> מנין שגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה?

בראשית יח, ג וַיֹּאמֶר יְיָ אִם נָא מְצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבֹדְךָ

שבת קכז:א אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב (**בראשית יח, ג**) ויאמר (ה') אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור וגו'

<> "אל נא תעבור מעל עבדך" - אברהם עזב את השכינה לקבל את האורחים שבאו לבקר אותו.

<> מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשבולין, פטור מתרומה גדולה?
גדולה?

<> מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשבולין, פטור מתרומה גדולה?

במדבר יח, כו וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבֹר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵתֶם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת יְיָ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר

שבת קכז:ב מעשר ראשון שהקדימו בשבולין פטור מתרומה גדולה שנא' **(במדבר יח, כו)** והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר

<> שהקדים והפריש מעשר ראשון לפני תרומה גדולה.

<> מנין שאפשר לפדות מעשר בכסף?

<> מנין שאפשר לפדות מעשר בכסף?

דברים יד, כה וְנִתְּתָה בַכֶּסֶף וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ

שבת קכח:א מעשר שפדאו על גבי אסימון דרחמנא אמר (**דברים יד, כה**) וצרת הכסף בידך דבר שיש בו צורה הקדש שחיללו על גבי קרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו

<> "וצרת הכסף" - יכול לפדות את המעשר (בהמה) בכסף ועם הכסף עולה לירושלים.

<> מנין שמיילדים את הולד בשבת וחותרכין הטבור בשבת?

<> מנין שמייילדים את הולד בשבת וחותרין הטבור בשבת?

יחזקאל טז, ד ומולדותיך ביום הולדת אתך לא כרת שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא חתלת

שבת קכט:ב אמר רב כל האמור בפרשת תוכחה עושין לחיה בשבת שנאמר **(יחזקאל טז, ד)** ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא חתלת ומולדותיך ביום הולדת מכאן שמייילדים את הולד בשבת לא כרת שרך מכאן שחותכין הטבור בשבת ובמים לא רחצת למשעי מכאן שרוחצין הולד בשבת והמלח לא המלחת מכאן שמולחין הולד בשבת והחתל לא חתלת מכאן שמלפפין הולד בשבת

<> "ומולדותיך ביום הולדת אותך" - היה די לומר ביום הולדת אותך, מייתור "ומולדותיך" לומדים שכל המלאכות המוזכרות עבור התינוק בשבת מותרות.

<> לפי רבי יוסי הגלילי, על אף שעוף אסור משום נבלה
מותר לאכלו לאחר שנשחט בחלב (מהתורה), שנאמר ...

<> לפי רבי יוסי הגלילי, על אף שעוף אסור משום נבלה מותר לאכול לאחר שנשחט בחלב (מהתורה), שנאמר...

דברים יד, כא לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה ליי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו

שבת קלא: דתנן ר' יוסי הגלילי אומר נאמר **(דברים יד, כא)** לא תאכלו כל נבלה ונאמר **(דברים יד, כא)** לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם

<> כל שאסור משום נבילה אסור בחלב, כל שמותר משום נבילה מותר בחלב, דגים שלא אסורים משום נבילה מותרים בחלב, עוף שאסור משום נבילה מותר (מהתורה) בחלב משום שאין לעוף חלב (אבל חכמים אסרו).

<> כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, עדיין עושין אותה
בשמחה, דכתיב..

<> כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, עדיין עושין אותה בשמחה, דכתיב..

תהלים קיט, **שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב**
קסב

שבת קל:א תניא רשב"ג אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב
(**תהלים קיט, קסב**) שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב עדיין עושין
אותה בשמחה

<> כגון מילה.

<> כל מצוה שקבלו עליהם בקטטה, עדיין עושין אותה
בקטטה, דכתיב...>

<> כל מצוה שקבלו עליהם בקטטה, עדיין עושין אותה בקטטה, דכתיב...

במדבר יא, י וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעַם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפִתְחֵהוּ וַיַּחַר אָף יי' מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע

שבת קלא: וכל מצוה שקבלו עליהם בקטטה כגון עריות דכתיב (**במדבר יא, י**) וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו על עסקי משפחותיו עדיין עושין אותה בקטטה דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא

<> "בוכה למשפחותיו" - על עסקי משפחותיו - עריות.

<> מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?

<> מנין שכנסת ישראל נמשלה ליונה?

תהלים סח, יד אם תִשְׁכַּבוּ בֵּין שְׁפָתַיִם כַּנְּפֵי יוֹנָה נֶחֱפָה בְּכֶסֶף וְאַבְרוֹתֶיהָ בִּירְקָרֶק חֲרוּץ

שבת קל:א מאי שנא כנפי יונה דא"ל ולא א"ל שאר עופות משום דדמיא כנסת ישראל ליונה שנאמר (**תהלים סח, יד**) כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן

<> "כנפי יונה נחפה בכסף" - מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצוות מגינות עליהם.

<> לפי רבי אליעזר, מכשירי שתי הלחם דוחין את השבת,
שנאמר...

<> לפי רבי אליעזר, מכשירי שתי הלחם דוחין את השבת, שנאמר...

וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן
וַיִּקְרָא כג, י
מִמוֹשְׁבֵיכֶם תִּבְיֵאוּ לֶחֶם תְּנוּפֵה שְׁתֵּים שָׁנִי עֶשְׂרִינִים סֵלֶת תִּהְיֶינָה חֶמֶץ
וַיִּקְרָא כג, יז
תֵּאֲפִינָה בְּכוֹרִים לִי

שבת קלא:א אמר ר' אליעזר מכשירי מצוה דוחין את השבת שהרי שתי הלחם חובת
היום הן ולא למדן ר"א אלא מגזירה שוה דתניא ר' אליעזר אומר מניין
למכשירי שתי הלחם שדוחין את השבת נאמרה **הבאה** בעומר ונאמרה
הבאה בשתי הלחם מה הבאה האמורה בעומר מכשירין דוחין את השבת
אף הבאה האמורה בשתי הלחם מכשירין דוחין את השבת

גזירה שוה

<> מכשירי העומר כגון קצירה וטחינה דוחין את השבת שנאמר, "בחריש ובקציר
תשבות", ומג"ש לומדים שגם מכשירי שתי הלחם כגון אפייתה דוחין את השבת.

<> לפי רבי אליעזר, לולב נוטלין ביום ולא בלילה, שנאמר...

<> לפי רבי אליעזר, לולב נוטלין ביום ולא בלילה, שנאמר...

ויקרא כג, מ וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עָבֹת וְעֵרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים

שבת קלא:ב ורבנן ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה ור"א ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה ([ויקרא כג, מ](#)) מושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ימים ולא לילות ורבנן איצטריך ס"ד אמינא נילף שבעת ימים מסוכה מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפילו לילות קמ"ל

<> "שבעת ימים" - הייתי חושב שלולב כמו בסוכה, ימים וגם לילות, קמ"ל שלא.

<> מנין שמילה ביום השמיני דוחה את השבת?

<> מנין שמילה ביום השמיני דוחה את השבת?

ויקרא יב, ג **וביום השמיני** ?מול בשר ערלתו

שבת קלב: א אלא היינו טעמא דרבי אליעזר דאמר קרא (**ויקרא יב, ג**) וביום השמיני ימול בשר ערלתו ואפילו בשבת וליכתוב רחמנא במילה וליתו הנך וליגמור מיניה משום דאיכא למיפרך מה למילה שכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות: ע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא במכשירי מילה אבל מילה גופה דברי הכל דוחה שבת

<> מחלוקת במכשירי מילה כגון טלטול הסכין ושאר כלים של המוהל, אבל מילה עצמה אין מחלוקת שדוחה שבת שנאמר "וביום השמיני..."

<> מנין שפיקוח נפש דוחה את השבת?

<> מנין שפיקוח נפש דוחה את השבת?

שבת קלב: א רבי אלעזר בן עזריה אומר מה מילה שהיא אחת מאיבריו של אדם דוחה
את השבת **קל וחומר לפיקוח נפש** שדוחה את השבת

<> מילה דוחה את השבת שנאמר "וביום השמיני".

<> מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה,
מילה אינה דוחה יום טוב אלא בזמנה בלבד, שנאמר...

<> מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה, מילה אינה דוחה יום טוב אלא בזמנה בלבד, שנאמר ...

ויקרא יב, ג וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ
דברים כד, ח הַשְּׂמֶר בְּנִגְעַת הַצִּרְעָת לְשִׁמֹּר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹרֶוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים
הַלְוִים כְּאֲשֶׁר צִוִּיתֶם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת

שבת קלב:ב תנו רבנן מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד מנהני מילי דתנו רבנן ([ויקרא יב, ג](#)) ימול בשר ערלתו ואע"פ שיש שם בהרת יקוץ ומה אני מקיים ([דברים כד, ח](#)) השמר בנגע הצרעת בשאר מקומות חוץ ממילה או אינו אלא אפילו מילה

<> "ביום השמיני ימול בשר ערלתו" - מילה שנופלת בשבת או ביום טוב לא דוחים את המילה אבל אם המילה נדחתה מסיבה כלשהיא (כגון רפואית) אין מלין בשבת או ביום טוב. "השמר בנגע הצרעת" - מילה דוחה צרעת - אם יש צרעת במקום המילה מלין, אפילו שבכול מקום אחר בגוף אסור להוציא את הצרעת.

<> מנין שמילה דוחה את הצרעת?

<> מנין שמילה דוחה את הצרעת?

שבת קלב:ב דאתיא מק"ו ומה שבת חמורה מילה דוחה אותה צרעת לא כ"ש

קל וחומר

<> שבת חמורה מן הצרעת כיון שיש בה עונשים ואזהרות הרבה ואילו בצרעת יש רק איסור אחד, לכן ק"ו שאם מילה דוחה את השבת, מילה דוחה את הצרעת וצריך למול גם אם יש בהרת במקום המילה.

<> מנין שמילה דוחה את השבת?

<> מנין שמילה דוחה את השבת?

שבת קלב: ומה צרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת מילה דוחה אותה שבת שנדחת מפני העבודה אינו דין שתהא מילה דוחה אותה

<> מנין שצרעת דוחה שבת?

<> מנין שצרעת דוחה שבת?

שבת קלב:ב רבא אמר מילה בזמנה דוחה לא צריכא קרא מק"ו אתיא ומה שבת
דחמירא דוחה צרעת לא כל שכן

<> שבת חמירא - שבת חמורה כיון שיש בה הרבה איסורים בצרעת יש רק איסור אחד.

<> לפי רבא, הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה,
שנאמר...

<> לפי רבא, הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה, שנאמר...

שמות יב, טז וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ויקרא כג, ג ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא ליי בכל מושבתיכם

שבת קלג:א רבא אמר אמר קרא (שמות יב, טז) הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא מק"ו רב אשי אמר (ויקרא כג, ג) שבתון עשה הוא והוה ליה י"ט עשה ול"ת ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה

<> לפי רבא, "הוא" - ולא מכשירין - מכשירי אוכל נפש, כגון להכין סכין תנור וכיריים. "לבדו" - ולא מילה שלא בזמנה, שאם דחו את המילה, אין מילה שלא בזמנה דוחה יום טוב. לפי רב אשי אין עשה של מילה דוחה עשה ולא תעשה של יום טוב

<> בצרעת, מותר לעשות בסיב על גבי רגלו ומוט על גבי
כתיפו, שנאמר...

<> בצרעת, מותר לעשות בסיב על גבי רגלו ומוט על גבי כתיפו, שנאמר...

דברים כד, ח **הַשֹּׁמֵר בְּנֹגַע הַצִּרְעָתָה לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹרֶוּ אֶתְכֶם הַפְּהָנִים הַלְוִיִּם כְּאֲשֶׁר צִוִּיתֶם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת**

שבת קלג: א **(דברים כד, ח)** השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות לעשות אי אתה עושה אבל עושה אתה בסיב שעל גבי רגלו ובמוט שעל גבי כתיפו ואם עברה עברה

<> שאם עשה בסיב על גבי רגלו או מוט על גבי כתיפו והדבר עלול להסיר את הנגע זה מותר.

<> התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה
ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה, שנאמר...

<> התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה, שנאמר...

שמות טו, ב עָזִי וְזַמְרַת יְהוָה לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלֵי וְאַנּוּהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְמָנָהוּ

שבת קלג:ב התם משום דלא בעינן (שמות טו, ב) זה אלי ואנוהו אבל הכא דבעינן זה אלי ואנוהו הכי נמי דתניא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה

<> רבי אלעזר בן עזריה אומר, מרחיצין את הקטן ביום
השלישי שחל להיות בשבת, שנאמר...

<> רבי אלעזר בן עזריה אומר, מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת, שנאמר ...

בראשית לד, כה וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהֵיוֹתָם לְאָבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׂמֵעוֹן וְלוֹי אָחִי דִינָה אִישׁ חָרְבוּ וַיָּבֹאוּ עַל הָעִיר בְּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר

שבת קלד:ב ר"א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר (בראשית לד, כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים

<> שהיום השלישי הוא סכנה לתינוק אם לא מרחיצים אותו וספק פיקוח נפש דוחה שבת.

<> כל שלאמו טומאת לידה נימול לשמונה וכל שאין לאמו
טומאת לידה אין נימול לשמונה, שנאמר...

<> כל שלאמו טומאת לידה נימול לשמונה וכל שאין לאמו טומאת לידה אין נימול לשמונה, שנאמר...>

ויקרא יב, ב דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֵשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים
כִּימֵי נִדַת דָּוָתָהּ תִּטְמָא
ויקרא יב, ג וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׂר עֶרְלָתוֹ

שבת קלה: א אמר ר' אסי כל שאמו טמאה לידה נימול לשמונה וכל שאין אמו טמאה לידה אין נימול לשמונה שנאמר (**ויקרא יב, ב**) אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה וגו' וביום השמיני ימול בשר ערלתו ולא ספק דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא אנדרוגינוס דוחה את השבת

<> 'שלאמו טומאת לידה נימול לשמונה' - כיון שכתוב "וטמאה" ואחרי כן "וביום השמיני", 'שאין לאמו טומאת לידה' כגון נוכרית שהתגיירה עם בנה.

<> לפי רבן שמעון בן גמליאל, כל ששהה ל' יום באדם אינו
נפל, שנאמר...

<> לפי רבן שמעון בן גמליאל, כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל, שנאמר...

במדבר יח, טז וּפְדוּיוֹ מִבְּנֵי חֹדֶשׁ תַּפְדָּה בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף חֲמִשָּׁתַּיִם שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא

שבת קלה:ב תניא ר"ש בן גמליאל אומר כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל שנאמר
(**במדבר יח, טז**) וּפְדוּיוֹ מִבְּנֵי חֹדֶשׁ תַּפְדָּה

<> "מבן חודש תפדה" - עד שלושים יום נקרא נפל ולכן פודים רק כשמגיע לשלושים יום.

<> שמונת ימים בבהמה אינו נפל, שנאמר...

<> שמונת ימים בבהמה אינו נפל, שנאמר...

ויקרא כב, כז שֹׁר או כָּשָׁב או עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי
וְהִלָּא יֵרְצָה לְקַרְבַּן אִשָּׁה לִּי

שבת קלה:ב שמנת ימים בבהמה אינו נפל שנאמר (**ויקרא כב, כז**) ומיום השמיני
והלאה ירצה לקרבן וגו

<> "ומיום השמיני והלאה" - משמונה ימים והלאה אינו נפל וראוי להיות קורבן.

<> הכל כשרים לקדש מי חטאת חוץ מחרש שוטה וקטן,
רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ואנדרוגינוס

<> הכל כשרים לקדש מי חטאת חוץ מחרש שוטה וקטן, רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ואנדרוגינוס ואנדרוגינוס שונה במילה, משום דכתיב...

בראשית יז, י זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריו המול לכם כל זכר

שבת קלז:א הכל כשרים לקדש חוץ מחש"ו רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ואנדרוגינוס ש"מ ומאי שנא מילה משום דכתיב ([בראשית יז, י](#)) המול לכם כל זכר

<> הכל כשרים לקדש מי חטאת (של פרה אדומה), לפי רבי יהודה חוץ מאנדרוגינוס, אבל לגבי מילה אנדרוגינוס כשר כיון שנאמר "המול לכם כל זכר" - "כל" בא לרבות את האנדרוגינוס.

<> מנין שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ?

<> מנין שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ?

ירמיהו לג, כה פה אָמַר יְיָ אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי

שבת קלז:ב והמברך אומר אקב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר (**ירמיהו לג, כה**) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא"י כורת הברית

<> "אם לא בריתי" - ברית כרת ה' עם אברהם "זאת בריתי אשר תשמרו ... המול לכם כל זכר".

<> לפי רב, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר...

<> לפי רב, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר...

דברים כח, נט **וְהִפְלֵא יְיָ אֶת מִכְתָּרָךְ וְאֶת מִכּוֹת זִרְעֶךָ מִכּוֹת גְּדֻלּוֹת וְנֶאֱמָנוֹת וְחֻלִּים רָעִים וְנֶאֱמָנוֹת**

ישעיהו כט, יד **לִכֵּן הִנְנִי יוֹסֵף לְהַפְלִיא אֶת הָעַם הַזֶּה הַפְּלֵא וּפְלֵא וְאֶבְדָּה חֲכֻמַּת חֲכָמָיו וּבְיַנִּית נְבִיָּו תִּסְתַּתֵּר**

שבת קלח:ב תורה דאמר רב עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר (**דברים כח, נט**) והפלא ה' את מכותך הפלאה זו איני יודע מהו כשהוא אומר (**ישעיהו כט, יד**) לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא הוי אומר הפלאה זו תורה

<> "ואבדה חכמת חכמיו"- זו תורה, ומכאן שהפלאה הכוונה לשכחת התורה.

<> לפי חכמים, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר...

<> לפי חכמים, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר...

עמוס ח, יא הנה ימים באים נאם יי והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי יי

עמוס ח, יב ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר יי ולא ימצאו

שבת קלח:ב ת"ר כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר ([עמוס ח, יא](#)) הנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה' וכתוב ([עמוס ח, יב](#)) ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו דבר ה' זו הלכה דבר ה' זה הקץ דבר ה' זו נבואה

<> "ולא ימצאו" - כיון שתשתכח תורה יהיו צמאים לשמוע דבר ה'.

<> לפי רבי שמעון בן יוחי, תורה לא תשתכח מישראל,
שנאמר ...

<> לפי רבי שמעון בן יוחי, תורה לא תשתכח מישראל, שנאמר...

דברים לא, כא וְהָיָה כִּי תִמְצָאֲךָ אֶת־רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעֲנִתָּהּ הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעַד
כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זֵרְעוֹ כִּי יִדְעֲתִי אֶת יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטָרָם
אֲבִיָּאֲנוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי

שבת קלח:ב תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל
שנאמר (**דברים לא, כא**) כי לא תשכח מפי זרעו אלא מה אני מקיים
ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו שלא ימצאו

<> "כי לא תשכח מפי זרעו" - לפי רבי שמעון יש הבטחה מהקב"ה שלא תשתכח תורה מישראל.

<> אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני
ישראל, שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל

<> אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל, שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל, שנאמר...

שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו מיכה ג, ט

שבת קלט:א תניא רבי יוסי בן אלישע אומר אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל שנאמר (מיכה ג, ט) שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו בונה ציון בדמים וירושלים בעולה ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה' ישענו וגו'

<> רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם,
לפיכך מביא הקב"ה עליהן ג' פורעניות כנגד ג' עבירות

<> רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם, לפיכך מביא הקב"ה עליהן ג' פורעניות כנגד ג' עבירות שבידם, שנאמר...

מיכה ג, יב לְכֹן בְּגַלְלֶכֶם צִיּוֹן שְׂדֵה תְּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַם עֵינַי תִּהְיֶה וְהָר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר

שבת קלט:א רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם לפיכך מביא הקב"ה עליהן ג' פורעניות כנגד ג' עבירות שבידם שנאמר (**מיכה ג, יב**) לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיני תהיה והר הבית לבמות יער

<> ג' עבירות' - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. 'שתלו בטחונם...' - שאמרו שהקרבת הקורבנות תכפר להם על עבירות שעשו ולא עשו תשובה ולכן נענשו.

<> אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים
ושוטרים רעים מישראל, שנאמר...

<> אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל, שנאמר ...

ישעיהו א, כה **וְאָשִׁיבָה יָדִי עָלֶיךָ וְאֶצְרֹף כְּבֹר סִיגֶיךָ וְאֶסִּירָה כָּל בְּדִילֶיךָ**

שבת קלט: א ואין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל שנאמר (**ישעיהו א, כה**) ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סגין ואסירה כל בדיליך ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציק כבתחלה וגו

<> מנין שאין ירושלים נפדה אלא בצדקה?

<> מנין שאין ירושלים נפדה אלא בצדקה?

ישעיהו א, כז ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה

שבת קלט: א אמר עולא אין ירושלים נפדה אלא בצדקה שנאמר (ישעיהו א, כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה

<> מנין שמיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין?

<> מנין שמיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין?

בראשית מט, כו בְּרַכְתָּ אֲבִיךָ גְּבָרוּ עַל בְּרַכַּת הוֹרֵי עַד תֵּאָוֹת גְּבַעַת עוֹלָם תִּהְיֶינָּה לְרֹאשׁ יוֹסֵף
וּלְקַדְקֹד נְזִיר אָחִיו

שבת קלט:א ואמר רבי מלאי משום ר' יצחק מגדלאה מיום שפירש יוסף מאחיו לא
טעם טעם יין דכתיב (בראשית מט, כו) ולקדקד נזיר אחיו

<> "ולקדקד" - לראש, שנעשה משנה למלך מצרים, "נזיר אחיו" - שפרש מן היין.

<> מנין שאף אחיו של יוסף לא טעמו טעם יין?

<> מנין שאף אחיו של יוסף לא טעמו טעם יין?

בראשית מג, לד וַיִּשָּׂא מִשָּׂאת מֵאֵת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְבַּ מִשָּׂאת בְּנֵימָן מִמִּשָּׂאת כָּלֶם חֲמֵשׁ דֹּת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ

שבת קלט:א ר' יוסי בר' חנינא אמר אף הן לא טעמו טעם יין דכתיב (בראשית מג, לד) וישתו וישכרו עמו מכלל דעד האידנא לא (הוה שיכרות)

<> בשכר מה זכה אהרון לחושן ומשפט על ליבו?

<> בשכר מה זכה אהרון לחושן ומשפט על ליבו?

שמות ד, יד וַיַּחַר אֵף יי בְּמִשְׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְרֵן אָחִיךָ הֲלוֹי יָדַעְתִּי כִּי דָבָר יִדְבֹּר הוּא וְגַם הִנֵּה הוּא יֵצֵא לְקִרְאֲתְךָ וְרֹאֵךְ וְשִׂמַח בְּלִבּוֹ

שבת קלט:א ואמר רבי מלאי בשכר (**שמות ד, יד**) וראך ושמח בלבו זכה לחשן המשפט על לבו

<> מנין לפי רבי עקיבא, שחלב בהמה מטמא טומאת
אוכלין, בין שיצא ממנה ברצון בין שלא ברצון?

<> מניין לפי רבי עקיבא, שחלב בהמה מטמא טומאת אוכלין, בין שיצא ממנה ברצון בין שלא ברצון?

שבת קמג:ב התנן חלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון חלב בהמה אינו מטמא אלא לרצון אמר ר' עקיבא **קל וחומר** הוא ומה חלב האשה שאינו מיוחד אלא לקטנים מטמא לרצון ושלא לרצון חלב הבהמה שמייוחד בין לקטנים בין לגדולים אינו דין שיטמא בין לרצון ובין שלא לרצון

קל וחומר

<> 'בין שלא ברצון' - שנטף מן הבהמה בלא רצון הבעלים, חלב בהמה חשוב יותר ודבר החשוב יותר, יותר סביר שיקבל טומאה.

<> ושמואל אמר, אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר
למימיהן פטור אבל אסור, שנאמר...

<> ושמואל אמר, אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור, שנאמר ...

איוב יט, כז אֲשֶׁר אָנִי אֶחָזֶה לִי וְעֵינַי רְאוּ וְלֹא זָר כָּלוּ כְלִי־בַחֲקִי

שבת קמה:א ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור א"ל האלהים ([איוב יט, כז](#)) עיני ראו ולא זר כלו כליותי בחקי וגו

<> 'לגופן מותר' - אם סוחט את הירקות הכבושים שרוצה לאכול את הירקות ולא את מימיהן מותר אבל חכמים גזרו שמא יסחט זיתים וענבים. למימיהן, פטור אבל אסור כיון שהמשיקה לא גדל בתוכו.

<> אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך, אומר
ואם לאו לא תאמרו, שנאמר...

<> אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך, אומר והוא ואם לאו לא תאמרהו, שנאמר ...

משלי ז, ד **אָמַר לְחַכְמָה אַחֲתִי אֶתְּ וּמָדַע לְבִינָה תִקְרָא**

שבת קמה:ב רבי יוחנן אמר להו דרדקי לא כך אמרתי לכם ([משלי ז, ד](#)) אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומר והוא ואם לאו לא תאמרהו

<> בכל ענין, אמור דברים שמבוססים על אמת ולא על ניחושים בעלמה.

<> רבי יהודה אומר, נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה,
שנאמר...

<> רבי יהודה אומר, נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה, שנאמר...

ירמיהו ט, ט על ההרים אשא בכי ונהי ועל נאות מדבר קינה כי נצתו מבלי איש עבר ולא שמעו קול מקנה מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו

שבת קמה:ב והכא מנלן דגלו דתניא רבי יהודה אומר נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה שנאמר (**ירמיהו ט, ט**) על ההרים אשא בכי ונהי וגו' מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו בהמ"ה בגימטריא חמשין ותרתינן הוו

<> בהמה בגימטריא 52.

<> אמר הקב"ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני, אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזירה קשה אביא עליהן,

<> אמר הקב"ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני, אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזירה קשה אביא עליהן, שנאמר...>

וְהִשְׁפַּתִּי כָּל מְשׁוּשָׁה חֲגָה חֲדָשָׁה וְשַׁבְּתָהּ וְכָל מוֹעֵדָה **הושע ב, יג**
חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנָאָה נִפְשִׁי הָיוּ עָלַי לְטֹרַח נְלֵאִיתִי נְשֹׂא **ישעיהו א, יד**

שבת קמה:ב מפני מה מועדים שבבבל שמחים מפני שלא היו באותה קללה דכתיב **(הושע ב, יג)** והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתי וכל מועדה וכתוב **(ישעיהו א, יד)** חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח מאי היו עלי לטורח א"ר אלעזר אמר הקב"ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזירה קשה אביא עליהן

<> "היו עלי לטורח" - מטריחין אותי.

<> מנין שתלמידי חכמים שבבבל עושין ציצין ופרחים לתורה?

<> מנין שתלמידי חכמים שבבבל עושין ציצין ופרחים לתורה?

ישעיהו כז, ו הבאים ישרש יעקב וציץ ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה

שבת קמה:ב מפני מה ת"ח שבבבל מצויינין לפי שאינן בני מקומן דאמרי אינשי במתא שמאי בלא מתא תותבאי ([ישעיהו כז, ו](#)) הבאים ישרש יעקב וציץ ופרח ישראל תני רב יוסף אלו תלמידי חכמים שבבבל שעושין ציצין ופרחים לתורה

<> המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני ואם אמר לו
אעפ"כ יקבל ממנו, משום שנאמר...

<> המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני ואם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו, משום שנאמר ...

דברים טו, ב וְזֶה דְבַר הַשְּׁמִטָּה שְׁמוּט כָּל בֶּעַל מַשֶּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יִשֶׁה בְּרַעְיוֹ לֹא יִגֹּשׁ אֶת רַעְיוֹ וְאֶת אֲחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לִּי

שבת קמח:ב כדתנן המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני ואם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו משום שנאמר (**דברים טו, ב**) וזה דבר השמטה

<> "וזה דבר השמיטה" - שצריך להזכיר לו שזו שנת שמיטה והוא מוותר על החוב, אבל אם עדיין רוצה להחזיר מותר לקבל ממנו.

<> מנין שאין מעשרין בשבת?

<> מנין שאין מעשרין בשבת?

שבת קמח:ב אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן לא מקדישין ולא מעריכין ולא
מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות כל אלו ביו"ט אמרו ק"ו בשבת

<> 'הלכה כסתם משנה' - כל משנה שלא נזכר בה שם אומרו הלכה כאותה משנה.

<> מנין שאסור להסתכל בעבודה זרה?

<> מנין שאסור להסתכל בעבודה זרה?

ויקרא יט, ד אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם אני יי אלהיכם

שבת קמט: א תנו רבנן כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת ודיוקנא עצמה אף בחול אסור להסתכל בה משום שנאמר (**ויקרא יט, ד**) אל תפנו אל האלילים מאי תלמודא אמר רבי חנין אל תפנו אל מדעתכם

<> לפי רבי יוחנן, מנין שאסור להרהר בדברי תורה בבית
המרחץ ובבית הכסא?

<> לפי רבי יוחנן, מניין שאסור להרהר בדברי תורה בבית המרחץ ובבית הכסא?

דברים כג, טו כי יי אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו

שבת קנ:א אמר רבי יוחנן בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ובבית הכסא שאני התם דבעינן **(דברים כג, טו)** והיה מחנך קדוש

<> אבל במסקנת הגמרא, לפי רבי יוחנן הרהור לאו כדיבור דמי ולכן דיבור אסור אבל הרהור מותר בבית המרחץ.

<> יש מקום לסבור שערות עכו"ם אינה ערוה, שנאמר...

<> יש מקום לסבור שערות עכו"ם אינה ערוה, שנאמר...

יחזקאל כג, כ ותעגבה על פלגשיהם אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם

שבת קנ:א דאמר רב יהודה עכו"ם ערום אסור לקרות קרית שמע כנגדו מאי איריא עכו"ם אפי' ישראל נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא ישראל דאסור אבל עכו"ם כיון דכתיב ביה (**יחזקאל כג, כ**) אשר בשר חמורים בשרם אימא שפיר דמי קמ"ל

<> "בשר חמורים בשרם" - שאין ערות העכו"ם ערוה ומותר לקרא שמע כנגדה כשם שמותר לקרא לפני ערות חמור ואולם מסקנת הגמרא שאסור שנאמר "וערות אביהם לא ראו".

<> מנין שערות נכרי נקראת ערוה ואסור לקראת שמע
כנגדה?

<> מנין שערות נכרי נקראת ערוה ואסור לקראת שמע כנגדה?

בראשית ט, כג וַיִּקַּח שָׁם וַיִּפֹּת אֶת הַשָּׁמְלָה וַיְשִׁימוּ עַל שְׂכָם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרַיִת וַיִּכְסּוּ אֶת עֵרוֹת אֲבֵיהֶם וּפְנֵיהֶם אַחֲרַיִת וְעֵרוֹת אֲבֵיהֶם לֹא רָאוּ

שבת קנ:א אימא הכי נמי אמר קרא ([בראשית ט, כג](#)) וערות אביהם לא ראו

<> "ערוות אביהם לא ראו" - מסקנת הגמרא שערוות עכו"ם ערוה ואסור לקרא קריאת שמע כנגדה.

<> מנין שחפציד אסורים, חפצי שמים מותרין?

<> מנין שחפציד אסורים, חפצי שמים מותרין?

ישעיהו נח, יג אם תשיב משבת רגלך עשות חפציד ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש
ׁׁ מכבד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר

שבת קנ:א משדכין על התינוקות ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו
אומנות אמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר חפציד אסורים חפצי שמים
מותרין

<> כגון למכור עליות לתורה זה חפצי שמים וכן לשדך הבנות זה חפצי שמים שנאמר
"לא תוהו בראה לשבת יצרה".

<> מנין שדיבור אסור, הרהור מותר?

<> מנין שדיבור אסור, הרהור מותר?

ישעיהו נח, יג אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש
ׁׁ מכבד וכבודתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר

שבת קנ:א דכתיב (**ישעיהו נח, יג**) ממצוא חפצך ודבר דבר דיבור אסור הרהור מותר

<> 'דיבור' - כגון על עסקים אסור אבל הרהור מותר שנאמר "ודבר דבר".

<> מנין שכיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות ואין מחללין עליו את השבת?

<> מנין שכיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות ואין מחללין עליו את השבת?

תהלים פח, ו **בַּמַּתִּים חִפְּשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שִׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא זָכְרָתֶם עוֹד וְהִמָּה מִיָּד נִגְזְרוּ**

שבת קנא:ב תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת אמרה תורה חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו כיון שמת אדם בטל מן המצוות והיינו דא"ר יוחנן (**תהלים פח, ו**) במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות

<> "במתים חופשי..."- כיון שמת ואינו יכול לקיים מצוות אין מחללין עליו את השבת (כי כבר אי אפשר לומר חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה) אלא מחכים עד צאת השבת לטפל בקבורתו.

<> כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על בעלי חיים, כיון
שמת בטלה אימתו, שנאמר... ..

<> כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על בעלי חיים, כיון שמת בטלה אימתו, שנאמר...

בראשית ט, ב וּמִוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאָדָמָה וּבְכֹל דְּגַי הַיָּם בְּיַדְכֶם נִתְּנוּ

שבת קנא:ב ר' שמעון בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי אין צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים אבל עוג מלך הבשן מת צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים שנאמר (**בראשית ט, ב**) ומוראכם וחתכם יהיה כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על הבריות כיון שמת בטלה אימתו

<> "ומראכם וחתכם" - כיון שבטלה אימתו צריך לשמור גופתו מפני החולדה ומן העכברים.

<> מנין שאין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה?

<> מנין שאין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה?

תהלים מט, יג וְאָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ

שבת קנא:ב דאמר רמי בר אבא אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה שנאמר
(תהלים מט, יג) אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו

<> "נמשל כבהמות נדמו" - כשהאדם נדמה לה כבהמה אז מושלת בו ורודפת אחריו,
אבל אם רואה אותו כאדם אז "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חיית הארץ".

<> מנין שעשה, עד שאתה מוצא, ומצוי לך ועודך בידך?

<> מנין שעשה, עד שאתה מוצא, ומצוי לך ועודך בידך?

קהלת יב, א וזכר את בוראיק בימי בחורתיק עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ

שבת קנא:ב ותניא רשב"א אומר עשה עד שאתה מוצא ומצוי לך ועודך בידך ואף שלמה אמר בחכמתו ([קהלת יב, א](#)) וזכור את בוראיק בימי בחורותיק עד [אשר] (ש) לא יבואו ימי הרעה אלו ימי הזקנה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה

<> 'עשה' - צדקה, 'עד שאתה מוצא' - למי לתת, 'ומצוי לך' - ממון 'ועודך בידך' - כל זמן שאתה עדיין חי.

<> מנין שאין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שיעבוד
מלכיות בלבד?

<> מנין שאין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שיעבוד מלכיות בלבד?

דברים טו, יא **פִּי לֹא יַחְדַּל אֲבִיוֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ עַל כֵּן אֲנֹכִי מְצַוֶּה לְאמֹר פִּתַּח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לְאַחִיד לְעֹנֶיךָ וּלְאֲבִינֶךָ בְּאֶרֶץ**

שבת קנא:ב דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד שנא' (**דברים טו, יא**) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ

<> "כי לא יחדל אביון" - שעדיין יהיו עניים ועשירים ועולם כמנהגו נוהג. 'שיעבוד מלכויות' - גלות, שיעבוד לאומות העולם במקומות שעם ישראל חי. כשיבא המשיח ועם ישראל ישוב לארצו, לא יהיה יותר שיעבוד זה.

<> כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים,

<> כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים, שנאמר...

דברים יג, יח וְלֹא יִדְבֹק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֶרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מִחֶרְוֹן אֲפֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרַחֲמֶךָ וְהִרְבֵּךְ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיִךְ

שבת קנא:ב ותנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם תניא ר' גמליאל ברבי אומר (**דברים יג, יח**) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים

<> מידה כנגד מידה.

<> הפדחת והחוטם, הנשמה, הלסתות ומאור עיניו, עליהם
הכתוב אומר...

<> הפדחת והחוטם, הנשמה, הלסתות ומאור עיניו, עליהם הכתוב אומר...

קהלת יב, ב עד אשר לא תחשך השמש והאור והירח והכוכבים ושבו העבים אחר הגשם

שבת קנא:ב (קהלת יב, ב) עד אשר לא תחשך השמש והאור זו פדחת והחוטם והירח זו נשמה והכוכבים אלו הלסתות ושבו העבים אחר הגשם זו מאור עיניו של אדם שהולך אחר הבכי

<> "עד אשר לא תחשך השמש" - לפני שנפטר מן העולם.

<> בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים,
עליהם הכתוב אומר...

<> בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים, עליהם הכתוב אומר...

מלאכי ב, ג הַנְּנִי גַעַר לְכֶם אֶת הַזֶּרַע וְזָרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם וְנָשָׂא אֶתְכֶם אֱלֹיוּ

שבת קנא:ב וכן הוא אומר ([מלאכי ב, ג](#)) וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב חגא אלו בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיהם כחגים

<> "פרש" - שפורשים מן התורה. "פרש על פניכם" - הפרשות.

<> מנין שתלמידי חכמים כל זמן שמזקינין, חכמה נתוספת
בהם?

<> מנין שתלמידי חכמים כל זמן שמזקינין, חכמה נתוספת בהם?

איוב יב, יב **בְּיָשִׁישִׁים חִכְמָה וְאַרְךְּ יָמִים תְּבוּנָה**

שבת קנב:א תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין חכמה נתוספת בהם שנאמר (איוב יב, יב) **בְּיָשִׁישִׁים חִכְמָה וְאַרְךְּ יָמִים תְּבוּנָה**

<> עמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן,
שנאמר ...

<> עמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן, שנאמר...

איוב יב, כ **מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח**

שבת קנב:א ועמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן שנאמר (**איוב יב, כ**)
מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח

<> "מסיר שפה לנאמנים" - ה' מסיר חוכמה מעמי הארצות שמזדקנים.

<> מנין שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו?

<> מנין שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו?

גם מגבה יראו וחתחתים בדרך וינאץ השקד ויסתבל החגב ותפר האביונה
קהלת יב, ה
כי הולך האדם אל בית עולמו וסבבו בשוק הספדים

שבת קנב: א (קהלת יב, ה) כי הולך האדם אל בית עולמו א"ר יצחק מלמד שכל צדיק
וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו משל למלך שנכנס הוא ועבדיו לעיר
כשהן נכנסין כולן בשער אחד נכנסין כשהן לנין כל אחד ואחד נותנין לו
מדור לפי כבודו

<> מנין שדברים שאדם עושה בילדותו, משחירים פניו לעת
זקנתו?

<> מנין שדברים שאדם עושה בילדותו, משחירים פניו לעת זקנתו?

קהלת יא, י וְהִסֵּר פֶּעַס מִלֶּבֶד וְהֶעֱבֵר רָעָה מִבְּשָׂרָךְ כִּי הֵיְלֵדוֹת וְהִשְׁחָרוֹת הַבָּל

שבת קנב:א מאי דכתיב (קהלת יא, י) כי הילדות והשחרות הבל דברים שאדם עושה בילדותו משחירים פניו לעת זקנתו

<> מנין שקשה רימה למת כמחט בבשר החי?

<> מנין שקשה רימה למת כמחט בבשר החי?

איוב יד, כב אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלְיוֹ יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלְיוֹ תִּאָּכַל

שבת קנב:א ואמר רבי יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנאמר (איוב יד, כב) אך בשרו עליו יכאב

<> מנין שנפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה?

<> מנין שנפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה?

בראשית נ, י וַיָּבֹאוּ עַד גֵּרֶן הָאֶטֶד אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפַּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אָבֶל שִׁבְעַת יָמִים

איוב יד, כב אך בָּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תִּאָּבֵל

שבת קנב:א אמר רב חסדא נפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה שנא' ונפשו עליו תאבל וכתיב (בראשית נ, י) ויעש לאביו אבל שבעת ימים גזירה שוה

<> "ונפשו עליו תאבל" - אצל יעקב כתוב שעשו לו מספד שבעה ימים ומג"ש לומדים שגם המת מתאבל על עצמו שבעה ימים.

<> כל שאומרים בפני המת יודע (שומע) עד שיסתם הגולל
או עד שיתעכל הבשר, שנאמר...

<> כל שאומרים בפני המת יודע (שומע) עד שיסתם הגולל או עד שיתעכל הבשר, שנאמר ...

איוב יד, כב אַךְ בָּשְׂרוּ עָלָיו יְכָאֵב וְנִפְּשׁוּ עָלָיו תְּאָבֵל
קהלת יב, ז וַיֵּשֶׁב הָעֶפְרָיִם עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהַרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה

שבת קנ"ב: א"ר אבהו כל שאומרים בפני המת יודע עד שיסתם הגולל פליגי בה רבי חייא ור"ש ברבי חד אמר עד שיסתם הגולל וחד אמר עד שיתעכל הבשר מאן דאמר עד שיתעכל הבשר דכתיב ([איוב יד, כב](#)) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל מאן דאמר עד שיסתם הגולל דכתיב ([קהלת יב, ז](#)) וישוב העפר על הארץ כשהיה

<> 'עד שיסתם הגולל' - שהנשמה שבה אל הבורא אחר שנסתם הגולל ולכן כבר אינו שומע מה שאומרים בפניו. 'עד שיתעכל הבשר' - שעד אז עדיין מרגיש ושומע.

<> הקב"ה נתן לך את הנשמה בטהרה, אף אתה השב לו
בטהרה, שנאמר...

<> הקב"ה נתן לך את הנשמה בטהרה, אף אתה השב לו בטהרה, שנאמר...

קהלת יב, ז ויֵשֶׁב הָעֶפְרָיִם עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה

שבת קנב:ב ([קהלת יב, ז](#)) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה תנה לו כמו שנתנה לך בטהרה אף אתה בטהרה

<> הקב"ה על גופן של צדיקים אומר...

<> הקב"ה על גופן של צדיקים אומר...

ישעיהו נז, ב יבוא שלום ינוחו על משכבותם הלך נכחו

שבת קנב:ב אף הקב"ה על גופן של צדיקים אומר ([ישעיהו נז, ב](#)) יבא שלום ינוחו על משכבותם

<> הקב"ה על נשמתן של צדיקים אומר...

<> הקב"ה על נשמתן של צדיקים אומר...

שמואל א כה, ויקם אדם לרדפו ולבקש את נפשו והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך ואת נפש איביך קלענה בתוך כף הקלע

שבת קנב:ב ועל נשמתן הוא אומר (שמואל א כה, כט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים

<> "והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים" - חיי הנצח.

<> הקב"ה על גופן של רשעים אומר...

<> הקב"ה על גופן של רשעים אומר...

ישעיהו מח, כב אין שלום אָמַר יי לְרָשָׁעִים

שבת קנב:ב על גופן של רשעים הוא אומר ([ישעיהו מח, כב](#)) אין שלום אמר ה' לרשעים

<> שלא תהיה להם שלוה בקבר.

<> הקב"ה על נשמתן של רשעים אומר...

<> הקב"ה על נשמתן של רשעים אומר...

שמואל א כה, ויקם אדם לרדפו ולבקש את נפשו והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים
כט את יי אלהיך ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע

שבת קנב:ב ועל נשמתן הוא אומר (שמואל א כה, כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך
כף הקלע

<> "ואת נפש אויביך יקלענה" - ייסורים בגהינום.

<> אפילו צדיקים נרקבים ונעשים עפר, שנאמר...

<> אפילו צדיקים נרקבים ונעשים עפר, שנאמר...

קהלת יב, ז וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה

שבת קנב:ב עתידים צדיקים דהוו עפרא דכתיב ([קהלת יב, ז](#)) וישוב העפר על הארץ כשהיה

<> כל מי שיש לו קנאה בלבו עצמותיו מרקיבים, כל שאין
לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבים, שנאמר...

<> כל מי שיש לו קנאה בלבו עצמותיו מרקיבים, כל שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבים, שנאמר...

משלי יד, ל חיי בשרים לב מרפא ורקב עצמות קנאה

שבת קנב:ב דכתיב (משלי יד, ל) ורקב עצמות קנאה כל מי שיש לו קנאה בלבו עצמותיו מרקיבים כל שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבים

<> שוב יום אחד לפני מיתתך, שנאמר...

<> שוב יום אחד לפני מיתתך, שנאמר...

קהלת ט, ח **בְּכֹל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֵאשְׁךָ אֶל יַחְסָר**

שבת קנג:א שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר"א וכי אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו (**קהלת ט, ח**) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר

<> "בגדך לבנים" - סימן לתשובה, שתשוב בתשובה כמו "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".

<> בכל התורה כולה חייב אדם חטאת רק על לאו שיש בו מעשה, שנאמר...
...

<> בכל התורה כולה חייב אדם חטאת רק על לאו שיש בו מעשה, שנאמר...

במדבר טו, כט **הָאֲזָרַח בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרֵי הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם תֹּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לַעֲשׂוֹת בְּשִׁגְגָה**
במדבר טו, ל **וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְיַד רְמָה מִן הָאֲזָרַח וּמִן הַגֵּר אֵת יְיָ הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמָּה**

שבת קנג:ב מה הוא בשוגג חייב חטאת במזיד חייב סקילה אף בהמתו נמי בשוגג
חייב חטאת במזיד חייב סקילה אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא **היקש**
דכתיב **(במדבר טו, כט)** תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר
תעשה ביד רמה הוקשה כל התורה כולה לע"ז מה ע"ז דעביד מעשה
בגופיה ה"נ עד דעביד מעשה בגופיה

<> כל מצוות לא תעשה הוקשו לעבודה זרה, (כיון שעבר על "אנוכי האלוקים" ו "לא יהיה לך" ששניהם נאמרו מפי הגבורה" כאילו עבר על כל התורה כולה) מה עבודה זרה אינו חייב עד שיעשה מעשה בגופו, כך כל מצוות לא תעשה אינו חייב אלא על לאו שיש בו מעשה.

<> יודע הקב"ה בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה
אכילתו במעיו ג' ימים, שנאמר...

<> יודע הקב"ה בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג' ימים, שנאמר...

משלי כט, ז **יָדַע צְדִיק דִּין דְּלִים רָשָׁע לֹא יָבִין דַּעַת**

שבת קנה:ב דרש רבי יונה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב ([משלי כט, ז](#)) יודע צדיק דין דלים יודע הקב"ה בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג' ימים

<> לפי רבי יוחנן, אין מזל לישראל, שנאמר...

<> לפי רבי יוחנן, אין מזל לישראל, שנאמר...

ירמיהו י', ב כה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי דָרֶךְ הַגּוֹיִם אֶל תִּלְמְדוּ וּמֵאֲתוֹת הַשָּׁמַיִם אֶל תִּחְתּוּ כִּי יִחְתּוּ הַגּוֹיִם מִהֶמָּה

שבת קנו:א רבי יוחנן אמר אין מזל לישראל ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא"ר יוחנן מניין שאין מזל לישראל שנאמר ([ירמיהו י', ב](#)) כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה הם יחתו ולא ישראל

<> 'אין מזל לישראל' - ישראל מעל המזל. "יחתו" - ייראו, יפחדו. אין לישראל לפחד ממה שנראה במזל כי ישראל יכול לשנות את מזלו על ידי תפילה.

<> לפי רב, אין מזל לישראל, שנאמר...

<> לפי רב, אין מזל לישראל, שנאמר...

בראשית טו, ה וַיּוֹצֵא אֶת־הַחֹצֶצֶה וַיֹּאמֶר הִבֵּט נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ
בראשית טו, ג וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי
בראשית טו, ד וְהִנֵּה דָבָר יְיָ אֱלֹהֵי לְאֹמְרֵי לֹא יִרְשָׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִרְשָׁךָ

שבת קנו:א ואף רב סבר אין מזל לישראל דאמר רב יהודה אמר רב מניין שאין מזל לישראל שנאמר ([בראשית טו, ה](#)) ויוצא אותו החוצה אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע ([בראשית טו, ג](#)) בן ביתי יורש אותי אמר לו לאו ([בראשית טו, ד](#)) כי אם אשר יצא ממעיך אמר לפניו רבש"ע נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן אמר ליה צא מאיצטגנינות שלך שאין מזל לישראל

<> 'איצטגנינות'- מזלות .

<> מנין שצדקה תציל לא רק ממיתה משונה, אלא גם
ממיתה עצמה?

<> מנין שצדקה תציל לא רק ממיתה משונה, אלא גם ממיתה עצמה?

משלי י, ב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממוֹת

שבת קנו:ב (משלי י, ב) וצדקה תציל ממות ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה

מקורות הש"ס מסכת עירובין

COPYRIGHT © 2020

כל הזכויות שמורות למחבר
Shmuel Zvuloni

All Rights Reserved

No part of this book may be reproduced, transmitted, copied or translated in any paper or digital media.

היות והושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבין לאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, תרגום בנייר ובשום אמצעי דיגיטלי.

<> מנין שמקדש נקרא גם משכן ומשכן נקרא גם מקדש?

<> מנין שמקדש נקרא גם משכן ומשכן נקרא גם מקדש?

וַיִּקְרָא כו, יא וַנְתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם
במדבר י, כא וַנְסַעו הַקְּהָתִים נוֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַקִּימוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן עַד בָּאָם

עירובין ב:א והא כי כתיב ההיא במשכן כתיב אלא אשכחן מקדש דאיברי משכן
ומשכן דאיברי מקדש בשלמא מקדש דאיברי משכן דכתיב (ויקרא כו, ד)
ונתתי (את) משכני בתוכם אלא משכן דאיברי מקדש מנלן אילימא
מדכתיב (במדבר י, כא) ונשאו הקהתים נושאי המקדש והקימו את
המשכן עד בואם

<> לכן דינים שנאמרו במשכן אמורים גם במקדש.

<> לפי רבה, גובה הסוכה אסור שיעבור עשרים אמה,
שנאמר...

<> לפי רבה, גובה הסוכה אסור שיעבור עשרים אמה, שנאמר...

ויקרא כג, מג לַמַּעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם

עירובין ג:א ורב נחמן בר יצחק הניחא אי לא סבירא ליה הא דרבה אלא אי סבירא ליה הא דרבה דאמר רבה כתיב (**ויקרא כג, מג**) למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי עד עשרים אמה אדם יודע שדר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע משום דלא שלטא ביה עינא

<> "למען ידעו דורותיכם" - מעל עשרים אמה אין אדם יודע (מרגיש) שיושב בסוכה.

<> מנין ששיעורין מדאורייתא?

<> מנין ששיעורין מדאורייתא?

דברים ה, ח אָרֶץ חֹטָה וְשַׁעֲרָהּ וְגִפְנֵי וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אָרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבָשׁ

עירובין ד:א אמר ר' חייא בר אשי אמר רב שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני שיעורין דאורייתא הוא דכתיב ([דברים ה, ח](#)) ארץ חטה ושעורה וגו' ואמר רב חנן כל הפסוק הזה לשיעורין נאמר חטה לכדתנן הנכנס לבית המנוגע וכליו על כתיפיו וסנדליו וטבעותיו בידיו הוא והם טמאין מיד היה לבוש כליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא טמא מיד והן טהורין עד שישהא בכדי אכילת פרס

<> 'פרס' - מלשון פרוסה שיעורהו חכמים בחצי כיכר האמור בעירוב שצריך למזון שתי סעודות. 'בכדי אכילת פרס' - הזמן שלוקח לאכול פרוסה זו.

<> מנין ששיעור כזית, כגרוגרת וככותבת מהתורה?

<> מנין ששיעור כזית, כגרוגרת וככותבת מהתורה?

דברים ח, ח אָרֶץ חֲטָה וְשִׁעֲרָה וְגִפֶּן וּתְאֵנָה וְרֵמוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבָשׁ

עירובין ד:ב תאנה כגרוגרת להוצאת שבת רמון כדתנן כל כלי בעלי בתים שיעורן כרימונים ([דברים ח, ח](#)) ארץ זית שמן (ודבש) ארץ שכל שיעוריה כזיתים

<> שיעור תאנה - כגרוגרת להוצאה בשבת. שיעור כזית - למאכלות אסורות. שיעור תמרים - ככותבת לחיוב כרת ביום הכיפורים.

מסכת עירובין

מבואי התלמוד

<> מנין שחציצה מהתורה?

<> מנין שחציצה מהתורה?

ויקרא טו, טז וְאִישׁ כִּי תֵצֵא מִמֶּנּוּ שְׂכֵבֶת זֶרַע וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב

עירובין ד:ב ואסמכינהו רבנן אקראי חציצין דאורייתא נינהו דכתיב (**ויקרא טו, טז**)
ורחץ את כל בשרו (במים) שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים

<> העושה מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל, עליו
הכתוב אומר...

<> העושה מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל, עליו הכתוב אומר...

קהלת ב, יד הַחֶכֶם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בְּחִשְׁךְ הוֹלֵךְ וַיִּדְעֵתִי גַם אֲנִי שֶׁמִּקְרָה אֶחָד יִקְרָה אֶת כָּלָם

עירובין ו:ב והא תניא לעולם הלכה כבית הלל והרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה כדברי בית הלל עושה מקולי ב"ש ומקולי ב"ה רשע מחומרי ב"ש ומחומרי ב"ה עליו הכתוב אומר (**קהלת ב, יד**) הכסיל בחשך הולך

<> שצריך לנהוג תמיד או לפי בית שמאי או לפי בית הלל וכל זה לפני שיצאה בת קול והכריזה שבכל המחלוקות הלכה כבית הלל.

<> מנין שמגילת סוטה צריכה שתיכתב בכתב שיכול
למחות?

<> מנין שמגילת סוטה צריכה שתיכתב בכתב שיכול למחות?

במדבר ה, כג וְכָתַב אֶת הָאֵלֶּת הָאֵלֶּה הַפֶּהַן בַּסֵּפֶר וּמָחָה אֶל מֵי הַמָּרִים

עירובין יג:א אמר לי וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו והלא אמרה תורה (**במדבר ה, כג**) וכתב (**במדבר ה, כג**) ומחה כתב שיכול למחות

<> "ומחה" - כתב שיכול למחוק.

<> מנין שגט צריך שיהיה כתוב לשמה (לשם האשה)?

<> מנין שגט צריך שיהיה כתוב לשמה (לשם האשה)?

דברים כד, א **כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָעִלָּהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מֵצָא בָּהּ עֲרוּת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֹת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ**

עירובין יג:ב ונמלך ומצאו בן עירו ואמר שמך כשמי ושם אשתך כשם אשתי פסול לגרש בו הכי השתא התם (**דברים כד, א**) וכתב לה כתיב בעינן כתיבה לשמה הכא ועשה לה כתיב בעינן עשייה לשמה

<> "וכתב לה" - לשמה.

<> עדיף לשבת למול הרב, משום שנאמר...

<> עדיף לשבת למול הרב, משום שנאמר...

ישעיהו ל, כ וַנִּתֵּן לְכֶם יְיָ לֶחֶם צָר וַיְמִים לְחַץ וְלֹא יִפְגַּף עוֹד מוֹרֵיךְ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרֵיךְ

עירובין יג:ב אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לר' מאיר מאחוריה ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי דכתיב ([ישעיהו ל, כ](#)) והיו עיניך רואות את מוריך

<> מנין ששרץ שאינו ממית ואינו מרבה טומאה יש לומר
שהוא טהור?

<> מנין ששרץ שאינו ממית ואינו מרבה טומאה יש לומר שהוא טהור?

עירובין יג:ב תנא תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמשים טעמים אמר רבינא אני אדון ואטהרנו ומה נחש שממית ומרבה טומאה טהור שרץ שאין ממית ומרבה טומאה לא כ"ש קל וחומר

<> נחש ממית ומרבה טומאת מת וטומאת נבילה (את מי שממית), הוא עצמו אינו טמא במותו, שרץ שאינו ממית ואינו מרבה טומאה - ואינו משמונת השרצים הטמאים שמנתה התורה (חולד והעכבר למינהו והצב והאנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת) ק"ו שלא יהיה טמא במותו.

<> מנין שמקוה טהרה צריך שיהיו בו ארבעים סאה?

<> מנין שמקוה טהרה צריך שיהיו בו ארבעים סאה?

ויקרא טו, טז וְאִישׁ כִּי תֵצֵא מִמֶּנּוּ שְׂכֵבֶת זֶרַע וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב

עירובין יד:א רבי חייא ים שעשה שלמה היה מחזיק מאה וחמשים מקוה טהרה מכדי מקוה כמה הוי ארבעים סאה כדתניא ([ויקרא טו, טז](#)) ורחץ את בשרו במים במי מקוה כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברום שלש אמות ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה

<> אמה אורך על אמה רוחב בגובה 3 אמות - שיערו חכמים בארבעים סאה.

<> מנין לפי רבי יוסי הגלילי, שכל דבר שיש בו רוח חיים,
אין כותבין עליו גיטי נשים?

<> מנין לפי רבי יוסי הגלילי, שכל דבר שיש בו רוח חיים, אין כותבין עליו גיטי נשים?

דברים כד, א **כ** פי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו

עירובין טו:ב ר' מאיר אומר כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא דופן לסוכה ולא לחי למבוי לא פסין לביראות ולא גולל לקבר משום רבי יוסי הגלילי אמרו אף אין כותבין עליו גיטי נשים מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי דתניא (**דברים כד, א**) ספר אין לי אלא ספר מניין לרבות כל דבר ת"ל (**דברים כד, א**) וכתב לה מכל מקום אם כן מה ת"ל ספר לומר לך מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל

<> מנין שיש הוה אמינא לומר שגירושין בכסף?

<> מנין שיש הוה אמינא לומר שגירושין בכסף?

דברים כד, ב וַיֵּצֵא מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהִיְתָה לְאִישׁ אֲחֵר

עירובין טו:ב בספר כתיב לספירות דברים בעלמא הוא דאתא ורבנן האי וכתב לה מאי דרשי ביה ההוא מבעי ליה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף היקש סלקא דעתך אמינא הואיל ואיתקש יציאה להויה מה הויה בכסף אף יציאה בכסף קמ"ל

<> "ויצאה" - גירושין, "והיתה" - קידושין, הייתי חושב שבגלל ההיקש גם גרושין בכסף כמו קידושין, קמ"ל שלא, גירושין בגט שנאמר "וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה".

<> מנין ששני פרצופים היו לו לאדם הראשון?

<> מנין ששני פרצופים היו לו לאדם הראשון?

תהלים קלט, ה אָחֹר וְקֵדָם צִרְתָּנִי וְתִשָּׁת עָלַי כַּפָּה

עירובין יח:א א"ר ירמיה בן אלעזר דיו פרצוף פנים היה לו לאדם הראשון שנאמר
(תהלים קלט, ה) אָחֹר וְקֵדָם צִרְתָּנִי

<> רב ושמואל, חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, שנאמר...

<> רב ושמואל, חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, שנאמר...

בראשית ב, כב וַיְבָרֵךְ יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיִּבְרָא אֶל הָאָדָם

עירובין יח:א (**בראשית ב, כב**) ויבן ה' אלהים את הצלע וגו' רב ושמואל חד אמר פרצוף וחד אמר זנב בשלמא למ"ד פרצוף היינו דכתיב אחור וקדם צרתני אלא למ"ד זנב מאי אחור וקדם צרתני כדר' אמי דא"ר אמי אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות

<> לפי רבי שמעון בן פזי, אדם אומר כל חייו, אוי לי מיצרי,
אוי לי מיוצרי, שנאמר...

<> לפי רבי שמעון בן פזי, אדם אומר כל חייו, אוי לי מיצרי, אוי לי מיוצרי, שנאמר...

בראשית ב, ז וַיֵּצֵר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָם מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נֶשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה

עירובין יח:א (**בראשית ב, ז**) וייצר תרין יודין אלא למ"ד זנב מאי וייצר כדר"ש בן פזי דא"ר שמעון בן פזי אוי לי מיצרי אוי לי מיוצרי

<> 'אוי לי מיצרי' - אם שומע לעצת יוצרו, כי יצר הרע מצער אותו, 'אוי לי מיוצרי' - אם שומע לעצת היצר, כי ה' יעניש אותו.

<> למאן דאמר פרצוף, היינו דכתיב...

<> למאן דאמר פרצוף, היינו דכתיב...

בראשית ה, ב זָכַר וּנְקָבָה בְּרֵאשִׁים וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרֵאשִׁים

עירובין יח:א למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב (**בראשית ה, ב**) זכר ונקבה בראם אלא
למאן דאמר זנב מאי זכר ונקבה בראם

<> בתחילה עלתה במחשבה לבראות שנים ולבסוף לא נברא
אלא אחד, שנאמר...

<> בתחילה עלתה במחשבה לבראות שנים ולבסוף לא נברא אלא אחד, שנאמר...

בראשית א, כז וַיְבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֶת־זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֶת־ם

עירובין יח:א לכדר' אבהו דר' אבהו רמי כתיב זכר ונקבה בראם וכתוב **(בראשית א, כז)** כי בצלם אלהים ברא אותו בתחלה עלתה במחשבה לבראות שנים ולבסוף לא נברא אלא אחד

<> "ברא אותו" - משמע ברא רק את האדם, ומה שכתוב "זכר ונקבה בראם" זה מה שעלתה במחשבה בתחילה.

<> המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל
שיסתכל בה, לא ינקה מדינה של גיהנם, שנאמר...

<> המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה, לא ינקה מדינה של גיהנם, שנאמר...

משלי יא, כא יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים נמלט

עירובין יח:ב תנו רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה אפילו דומה למשה רבינו שקיבל תורה מהר סיני לא ינקה מדינה של גיהנם ועליו הכתוב אומר ([משלי יא, כא](#)) יד ליד לא ינקה רע לא ינקה מדינה של גיהנם

<> מנין שמנוח, עם הארץ היה?

<> מנין שמנוח, עם הארץ היה?

שופטים יג, יא וַיִּקְמוּ וַיִּלְכְּ מְנוּחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֵא אֶל הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲאֵתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֲנִי

עירובין יח:ב אמר רב נחמן מנוח עם הארץ היה שנאמר (שופטים יג, יא) ויקם וילך מנוח אחרי אשתו

<> שהברייתא אומרת "לא ילך אדם אחרי אשה ואפילו היא אשתו".

<> אלקנה הלך אחרי אשתו וכן אלישע הלך אחרי
השונמית, שנאמר...

<> אלקנה הלך אחרי אשתו וכן אלישע הלך אחרי השונמית, שנאמר...

שמואל א ב, יא וַיֵּלֶךְ אֱלֻקָּנָה הַרְמַתָּה עַל בֵּיתוֹ וְהַנְּעֵר הָיָה מְשֻׁרֵת אֶת יְיָ אֶת פְּנֵי עָלֵי הַפֶּה
מלכים ב ד, ל וַתֹּאמֶר אִם הַנְּעֵר חַי יְיָ וְחַי נַפְשׁוֹ אִם אֶעֱזָבְךָ וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ

עירובין יח:ב וילך אלקנה אחרי אשתו הכי נמי וגבי אלישע דכתיב **(מלכים ב ד, ל)**
ויקם וילך אחריה הכי נמי אלא אחרי דבריה ועצתה הכא נמי אחרי
דבריה ועצתה

<> "הרמתה על ביתו" - אחרי אשתו וכן אלישע הלך אחרי האשה השונמית ומסבירה
הגמרא שהלכו אחרי עצתן ולא אחריהן ממש.

<> אצל רבקה נאמר שהלכו אחרי האיש, שנאמר...

<> אצל רבקה נאמר שהלכו אחרי האיש, שנאמר...

בראשית כד, סא ותקם רבקה ונערתיה ותרפבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך

עירובין יח:ב ולמאי דאמר רב נחמן מנוח עם הארץ היה אפילו בי רב נמי לא קרא דכתיב (**בראשית כד, סא**) ותקם רבקה ונערותיה ותרפבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ולא לפני האיש

<> כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין
ושידין ולילין, שנאמר...

<> כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין ושידין ולילין, שנאמר...

בראשית ה, ג וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיֻּלְדוּ בְדַמּוֹתָיו כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת

עירובין יח:ב ואמר ר' ירמיה בן אלעזר כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין ושידין ולילין שנאמר (**בראשית ה, ג**) ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו מכלל דעד האידנא לאו כצלמו אוליד

<> 'רוחין ושידין ולילין' - לא בצלם אדם.

<> מנין שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו?
בפניו?

<> מנין שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו?

בראשית ז, א וַיֹּאמֶר יי לְנַחַּ בֹּא אֵתָהּ וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבֵה כִּי אֶתְךָ רְאִיתִי צָדִיק לְפָנַי
בְּדוֹר הַזֶּה

בראשית ו, ט אֱלֹהִים תּוֹלְדוֹת נַח נֹחַ אִישׁ צָדִיק תְּמִים הָיָה בְּדוֹרְתּוֹ אֶת הָאֱלֹהִים הַתְּהַלֵּךְ נַח

עירובין יח:ב ואמר רבי ירמיה בן אלעזר מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו וכולו
שלא בפניו מקצת שבחו בפניו דכתיב (**בראשית ז, א**) כי אותך ראיתי
צדיק לפני בדור הזה כולו שלא בפניו דכתיב (**בראשית ו, ט**) נח איש
צדיק תמים היה בדורותיו

<> שלא בפניו הוסיף המקרא "תמים" וזה כל שבחו.

<> אמרה יונה לפני הקב"ה, רבשי"ע יהיו מזונותי מרורין
כזית ומסורין בידך ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר

<> אמרה יונה לפני הקב"ה, רבש"ע יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם, שנאמר...

בראשית ת, יא וַתָּבֵא אֱלֹהֵי הַיּוֹנָה לְעֵת עָרֵב וְהִנֵּה עָלָה זֵית טָרֶף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ
משלי ל, ח שׁוֹא וּדְבַר כָּזָב הֲרַחֵק מִמֶּנִּי רֹאשׁ וְעֵשֶׂר אֵל תִּתֵּן לִי הַטְּרִיפְנִי לֶחֶם חֻקִּי

עירובין יח:ב וא"ר ירמיה בן אלעזר מאי דכתיב (**בראשית ת, יא**) והנה עלה זית טרף בפיה אמרה יונה לפני הקב"ה רבש"ע יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם כתיב הכא טרף וכתוב התם (**משלי ל, ח**) הטרפיני לחם חוקי

גזירה שוה

<> "הטרפיני" - בפסוק השני הכוונה לאוכל ומג"ש לומדים שגם בפסוק הראשון.

<> מנין שכל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה, שוב אינו נחרב?
נחרב?

<> מנין שכל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה, שוב אינו נחרב?

איוב לה, י ולא אָמַר אֵיה אֱלֹהִים עֲשֵׂי נִתַּן זְמִירוֹת בְּלַיְלָה

עירובין יח:ב וא"ר ירמיה בן אלעזר כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה שוב אינו נחרב שנאמר ([איוב לה, י](#)) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה

<> אם ילמד בלילה לא יגיע למצב שיאמר איה ה'.

<> נתקלה בבל נתקלו שכיניה, נתקלה שומרון נתברכו
שכיניה, שנאמר...

<> נתקללה בבל נתקללו שכיניה, נתקללה שומרון נתברכו שכיניה, שנאמר...

ישעיהו יד, כג וְשִׁמְתִּיהָ לְמִוֶּרֶשׁ קִפּוּד וְאֶגְמִי מִיָּם וְטֹאטְאֵתֶיהָ בְּמִטְאָטְא הַשְּׂמִד נָאִם יי
צְבָאוֹת

מיכה א, ו וְשִׁמְתִּי שְׁמִרוֹן לְעֵי הַשָּׂדֶה לְמִטְעֵי כָרֶם וְהִגַּרְתִּי לְגֵי אַבְנֵיהָ וִיסְדִּיהָ אֶגְלָה

עירובין יח:ב ואמר רבי ירמיה בן אלעזר נתקללה בבל נתקללו שכיניה נתקללה שומרון נתברכו שכיניה נתקללה בבל נתקללו שכיניה דכתיב [\(ישעיהו יד, כג\)](#) ושמתי למורש קיפוד ואגמי מים נתקללה שומרון נתברכו שכיניה דכתיב [\(מיכה א, ו\)](#) ושמתי שומרון לעי השדה

<> "ושמתי למורש קיפוד" - שבבל תהפך למאורה של קיפודים ושומרון למטעי כרם.

<> מנין שמיום שחרב בית המקדש, דיו לעולם שישתמש
בשתי אותיות?

<> מנין שמיום שחרב בית המקדש, דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות?

תהלים קנ, ו כל הנשמה תהלל יה הללו יה

עירובין יח:ב אמר רבי ירמיה בן אלעזר מיום שחרב בית המקדש דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות שנאמר ([תהלים קנ, ו](#)) כל הנשמה תהלל יה הללויה

<> "י-ה" - במקום השם המלא של ה'.

<> מדת הקב"ה, אדם מתחייב הריגה למקום שותק,
שנאמר...

<> מדת הקב"ה, אדם מתחייב הריגה למקום שותק, שנאמר...

תהלים סה, ב **לך דמיה תהלה אלהים בציון ולך ישלם נדר**

עירובין יט:א שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מתחייב אדם הריגה למלכות מטילין לו חכה לתוך פיו כדי שלא יקלל את המלך מדת הקב"ה אדם מתחייב הריגה למקום שותק שנאמר (**תהלים סה, ב**) לך דומיה תהלה

<> "לך דומיה תהילה" - שתיקה, כמו "וידום אהרון" אחרי שמתו שני בניו.

<> ולא עוד אלא שדומה לו כאילו מקריב קרבן, שנאמר...

<> ולא עוד אלא שדומה לו כאילו מקריב קרבן, שנאמר...

תהלים סה, ב לך דמיה תהלה אלהים בציון ולך ישלם נדר

עירובין יט:א ולא עוד אלא שדומה לו כאילו מקריב קרבן שנאמר ([תהלים סה, ב](#)) ולך ישולם נדר

<> "נדר" - להביא קורבן.

<> אלה שמצדיקין עליהם את הדין ואומרים לפניו רבונו של עולם, יפה דנת, יפה זכית, יפה חייבת ויפה תקנת,

<> אלה שמצדיקין עליהם את הדין ואומרים לפניו רבוננו של עולם, יפה דנת, יפה זכית, יפה חייבת ויפה תקנת, עליהם הכתוב אומר...

תהלים פד, ז עֲבָרִי בְּעֶמְקַי הַבְּכָא מֵעֵין יִשְׁתוּהוּ גַם בְּרִכּוֹת יַעֲטָה מוֹרָה

עירובין יט:א דא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב **(תהלים פד, ז)** עוברי בעמק הבכא מעין ישתוהו גם ברכות יעטה מורה עוברי אלו בני אדם שעוברין על רצונו של הקב"ה עמק שמעמיקין להם גיהנם הבכא שבוכין ומורידין דמעות כמעין של שיתין גם ברכות יעטה מורה שמצדיקין עליהם את הדין ואומרים לפניו רבוננו של עולם יפה דנת יפה זכית יפה חייבת ויפה תקנת

<> "גם ברכות יעטה מורה" - שמצדיקין את הדין ומעטים ברכות על הקב"ה שכן ייסורים מזככים את נשמתם ומביאים אותם לחיי עולם.

<> מנין שרשעים, אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין
בתשובה?

<> מנין שרשעים, אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה?

ישעיהו סו, כד וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בֵּי כִי תוֹלְעֵתָם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר

עירובין יט:א גיהנם לרשעים גן עדן לצדיקים איני והאמר רבי שמעון בן לקיש רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה שנאמר ([ישעיהו סו, כד](#)) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' שפשעו לא נאמר אלא הפושעים שפושעים והולכין לעולם

<> "ואשם לא תכבה" - אש גיהנום.

<> מנין שפושעי ישראל, אין אור גיהנם שולטת בהן?

<> מנין שפושעי ישראל, אין אור גיהנם שולטת בהן?

שיר השירים ו, ז כפּלח הרמון רקתך מבעד לצמתך

עירובין יט:א פושעי ישראל אין אור גיהנם שולטת בהן ק"ו ממזבח הזהב מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב עמד כמה שנים ולא שלטה בו האור פושעי ישראל שמליאין מצות כרמון שנאמר ([שיר השירים ו, ז](#)) כפּלח הרמון רקתך ואמר ר"ש בן לקיש אל תיקרי רקתך אלא ריקתיך שאפי' ריקנין שבך מליאין מצות כרמון

קל וחומר

<> 'אור גהינום' - (בקובוץ) אש גהינום.

<> שלשה פתחים יש לגיהנם, אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים, שנאמר...

<> שלשה פתחים יש לגיהנם, אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים, שנאמר...

במדבר טז, לג וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה וַתִּכַּס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל

יונה ב, ג וַיֵּאמֶר קְרָאתִי מִצָּרָה לִי אֵל יְיָ וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שׁוֹעֵתִי שְׂמַעַת קוֹלִי יִשְׁעִיהוּ לֹא, ט וְסִלְעוּ מִמְּגוֹר יַעֲבוֹר וְחֲתוּ מִנֶּס שְׁרִיּוֹ נָאִם יְיָ אֲשֶׁר אוֹר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתִנּוֹר לוֹ בְּיִרוּשָׁלַם

עירובין יט:א שלשה פתחים יש לגיהנם אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים במדבר דכתיב ([במדבר טז, לג](#)) וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה בים דכתיב ([יונה ב, ג](#)) מבטן שאול שועתי שמעת קולי בירושלים דכתיב ([ישעיהו לא, ט](#)) נאם ה' אשר אוֹר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתִנּוֹר לוֹ בְּיִרוּשָׁלַם

<> פסוק ראשון במדבר, פסוק שני בים, פסוק שלישי בירושלים.

<> ז' שמות יש לגיהנם ואלו הן, שאול דכתיב...

<> ז' שמות יש לגיהנם ואלו הן, שאול דכתיב...

ויאמר קראתי מצרה לי אל יי ויענני מבטן שאול שועתי שמעת קולי [יונה ב, ג](#)

עירובין יט:א א"ר יהושע בן לוי ז' שמות יש לגיהנם ואלו הן שאול ואבדון ובאר שחת ובור שאון וטיט היון וצלמות וארץ התחתית שאול דכתיב ([יונה ב, ג](#)) מבטן שאול שועתי שמעת קולי

מסכת עירובין

מבואי התלמוד

<> אבדון, דכתיב...

<> אבדון, דכתיב...

תהלים פח, יב היספר בקבר חסדך אמונתך באבדון

עירובין יט:א אבדון דכתיב (תהלים פח, יב) היסופר בקבר חסדך אמונתך באבדון

מסכת עירובין

מבואי התלמוד

<> באר שחת, דכתיב...

<> באר שחת, דכתיב...

תהלים טז, י כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת

עירובין יט:א באר שחת דכתיב ([תהלים טז, י](#)) כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת

<> ובור שאון מטיט היון, שנאמר...

<> ובור שאון מטיט היום, שנאמר...

תהלים מ, ג ויעלני מבור שאון מטיט היום ויקם על סלע רגלי פונן אשרי

עירובין יט:א ובור שאון וטיט היום דכתיב (תהלים מ, ג) ויעלני מבור שאון מטיט היום

מסכת עירובין

מבואי התלמוד

<> וצלמות, דכתיב...

<> וצלמות, דכתיב...

תהלים קז, י' יְשִׁבֵי חֶשֶׁךְ וְצִלְמוֹת אֲסִירֵי עֵינִי וּבְרִזָּל

עירובין יט:א וצלמות דכתיב ([תהלים קז, י'](#)) יושבי חשך וצלמות

<> דבר זה אמרו דוד ולא פירשו...

<> דבר זה אמרו דוד ולא פירשו...

תהלים קיט, צו **לְכָל תַּכְלָה רְאִיתִי קֶץ רְחֹבָה מְצוֹתְךָ מְאֹד**

עירובין כא:א אמר רב חסדא דריש מרי בר מר מאי דכתיב **(תהלים קיט, צו)** לכל תכלה ראייתי קץ רחבה מצותך מאד דבר זה אמרו דוד ולא פירשו

<> "לכל תכלה ראייתי קץ" - לכל דבר יש סוף, "רחבה מצותך" - זו התורה.

<> פסוק זה אמרו איוב ולא פירשו...

<> פסוק זה אמרו איוב ולא פירשו...

איוב יא, ט אַרְכָּה מְאֹרֶץ מְדָה וּרְחֹבָה מִנֵּי יָם

עירובין כא:א אמרו איוב ולא פירשו דכתיב (איוב יא, ט) ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים

<> "ארוכה מארץ מדה"- התורה.

<> פסוק זה אמרו יחזקאל ולא פירשו...

<> פסוק זה אמרו יחזקאל ולא פירשו...

יחזקאל ב, י וַיִּפְרֹשׂ אֹתָהּ לְפָנַי וְהִיא כְּתוּבָה פָּנִים וְאַחֹר וְכָתוּב אֵלֶיהָ קִנִּים וְהָגָה וְהִיא
יחזקאל לב, טז קִינָה הִיא וְקוֹנְנוֹתָ בְּנוֹת הַגּוֹיִם תִּקְוֶנָה אֹתָהּ עַל מִצְרִים וְעַל כָּל הַמוֹנָה
תִּקְוֶנָה אֹתָהּ נְאֻם יְיָ

עירובין כא:א אמרו יחזקאל ולא פירשו דכתיב (**יחזקאל ב, י**) ויפרש אותה לפני והיא
כתובה פנים ואחור וכתוב אליה קינים והגה והי קינים זו פורענותן של
צדיקים בעולם הזה וכן הוא אומר (**יחזקאל לב, טז**) קינה היא וקוננוה
והגה זו מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא

<> "ויפרוש אותה" - תורה שבעל פה.

<> בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ובנות ישראל
שמגידות פתחיהן לבעליהן, עליהן נאמר...

<> בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ובנות ישראל שמגידות פתחיהן לבעליהן, עליהן נאמר...

שיר השירים ז, הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי יד

עירובין כא:ב דרש רבא מאי דכתיב (שיר השירים ז, יד) הדודאים נתנו ריח אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ועל פתחינו כל מגדים אלו בנות ישראל שמגידות פתחיהן לבעליהן

<> "ועל פתחינו כל מגדים" - שומרות את הבתולים לבעליהן.

<> שלמה אמר על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים
משל, שנאמר...

<> שלמה אמר על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל, שנאמר...

מלכים א ה, יב וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מְשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלֶּף

עירובין כא:ב דכתיב (**מלכים א ה, יב**) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים

<> מנין שיש שכר למצוות לעתיד לבא?

<> מנין שיש שכר למצוות לעתיד לבא?

דברים ז, יא וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַמִּצְוָה וְאֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם

עירובין כב:א (**דברים ז, יא**) אשר אנכי מצוך היום לעשותם היום לעשותם ולא למחר לעשותם היום לעשותם למחר לקבל שכרם

<> "היום לעשותם" - למחר לקבל שכרם - בעולם הבא.

<> מנין שהי ארך אפים גם לצדיקים וגם לרשעים?

<> מנין שה' ארך אפים גם לצדיקים וגם לרשעים?

שמות לד, ו ויעבר יי על פניו ויקרא יי אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת

עירובין כב:א (שמות לד, ו) ארך אפים ארך אף מבעי ליה אלא ארך אפים לצדיקים ארך אפים לרשעים

<> "ארך אפים" - ולא ארך אף, אלא ארך אפים, לצדיקים ולרשעים.

<> מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה?
גדולה?

<> מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה?

במדבר יח, כו וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבֹר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵתֶם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת יְיָ מַעֲשֵׂר מִן
הַמַּעֲשֵׂר

עירובין לא:ב אמר ריש לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה
שנאמר (**במדבר יח, כו**) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר
מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן
המעשר

<> 'שהקדימו בשיבולים' - שלקח מעשר ראשון לפני תרומה גדולה כשהגרעינים עדיין
היו בשיבולים. 'תרומה גדולה' - שמגיעה לכהן.

<> חול מדין לשבת וחול מדין ליו"ט ואין יו"ט מדין לשבת
ואין שבת מדינה ליום טוב, שנאמר...

<> חול מכין לשבת וחול מכין ליו"ט ואין יו"ט מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב, שנאמר ...

שמות טז, ה וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיָאוּ וְהָיָה מִשָּׁנָה עַל אֲשֶׁר יִלְקָטוּ יוֹם יוֹם

עירובין לח:ב והא איתמר שבת ויו"ט רב אמר נולדה בזה אסורה בזה אמר רבה התם משום הכנה דתניא (שמות טז, ה) והיה ביום הששי והכינו חול מכין לשבת וחול מכין ליו"ט ואין יו"ט מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב

<> "והכינו..." - יום שישי שהוא חול מכין לשבת וכן חול מכין ליום טוב.

<> לפי רבי חנינא, רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום לא יכנס, שנאמר...

<> לפי רבי חנינא, רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום לא יכנס, שנאמר...

ישעיהו נח, יג **אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יי מכבד וכבודתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר**

עירובין נב:ב א"ר חנינא רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום לא יכנס דכתיב ([ישעיהו נח, יג](#)) אם תשיב משבת רגלך רגלך כתיב והתניא רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנס הא מני אחרים היא דתניא אחרים אומרים למקום שרובו הוא נזקר

<> ארבע זוגות היו בה אדם וחיה, אברהם ושרה, יצחק
ורבקה, יעקב ולאה, שנאמר...

<> ארבע זוגות היו בה אדם וחיה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה, שנאמר...

בראשית לה, כז וַיָּבֵא יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו מִמְרַא קְרִית הָאֲרִבַּע הוּא חֶבְרוֹן אֲשֶׁר גָּר שָׁם אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחָק

עירובין נג:א אלא למאן דאמר שני בתים זה לפניו מזה מאי מכפלה שכפולה בזוגות **(בראשית לה, כז)** ממרא קרית ארבע א"ר יצחק קרית הארבע זוגות אדם וחיה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולאה

<> מי הפיל את אברהם אבינו בתוך כבשן האש?

<> מי הפיל את אברהם אבינו בתוך כבשן האש?

בראשית יד, א וַיְהִי בִימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ שֹׁנַעַר אֲרִיֹן מֶלֶךְ אֶלְסָר כְּדָרְלֶעֶמֶר מֶלֶךְ עֵילָם
וַתִּדְעַל מֶלֶךְ גּוֹיִם

עירובין נג:א (**בראשית יד, א**) ויהי בימי אמרפל רב ושמואל חד אמר נמרוד שמו ולמה
נקרא שמו אמרפל שאמר והפיל לאברהם אבינו בתוך כבשן האש וחד
אמר אמרפל שמו ולמה נקרא שמו נמרוד שהמריד את כל העולם כולו
עליו במלכותו

<> רב ושמואל, חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו
גזירותיו, דכתיב...

<> רב ושמואל, חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו, דכתיב...

שמות א, ח ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף

עירובין נג: א (שמות א, ח) ויקם מלך חדש על מצרים רב ושמואל חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו

<> על דוד שהיה מפרש ומדקדק בטעמו של דבר, נאמר...

<> על דוד שהיה מפרש ומדקדק בטעמו של דבר, נאמר...

תהלים קיט, עד יִרְאֵיךְ יִרְאוּנִי וְיִשְׁמְחוּ כִּי לְדַבְרְךָ יִחְלְתִי

עירובין נג:א אמר בני יהודה דגלו מסכתא נתקיימה תורתן בידם בני גליל דלא גלו מסכתא לא נתקיימה תורתן בידם דוד גלי מסכתא שאול לא גלי מסכתא דוד דגלי מסכתא כתיב ביה (**תהלים קיט, עד**) יראיך יראוני וישמחו

<> "יראיך יראוני וישמחו" - אוסר את האסור ומתיר את המותר.

<> על שאול, שלא היה מפרש ומדקדק בטעמו של דבר,
נאמר...

<> על שאול, שלא היה מפרש ומדקדק בטעמו של דבר, נאמר...

שמואל א יד, מז וְשָׂאוֹל לְכַד הַמְּלוּכָה עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם סָבִיב בְּכָל אֵיבָיו בְּמוֹאָב וּבְבְנֵי עַמּוֹן וּבְאֲדוֹם וּבְמִלְכֵי צוּבָה וּבְפְלִשְׁתִּים וּבְכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה יִרְשִׁיעַ

עירובין נג:א שאול דלא גלי מסכתא כתיב ביה (שמואל א יד, מז) אל כל אשר יפנה ירשיע

<> "ובכל אשר יפנה ירשיע" - ששאול לא היה זוכה להורות כהלכה.

<> מנין שהקב"ה מחל לשאול על אותו עון?

<> מנין שהקב"ה מחל לשאול על אותו עון?

שמואל א כח, יט וַיִּתֵּן יְיָ גַם אֶת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר אָתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי גַם אֶת מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְיָ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים

עירובין נג:ב ואמר ר' יוחנן מניין שמחל לו הקב"ה על אותו עון שנאמר (**שמואל א כח, יט**) מחר אתה ובניך עמי עמי במחיצתי

<> 'על אותו עון' - שהרג את עיר הכהנים, 'במחיצתי' - בעולם הבא, במחיצתו של שמואל הנביא בגן עדן, מכאן שמחל לו הקב"ה על אותו עון.

<> מנין שאם התורה ערוכה ברמי"ח אברים שלך, משתמרת
ואם לאו, אינה משתמרת?

<> מנין שאם התורה ערוכה ברמ"ח אברים שלך, משתמרת ואם לאו, אינה משתמרת?

שמואל ב כג, ה **פ**י לא כן בִּיתִי עִם אֵל פִּי בְרִית עוֹלָם שָׁם לִי עֲרוּכָה בְּכָל וְשִׁמְרָה פִּי כָּל יְשָׁעִי וְכָל חִפְּץ פִּי לֹא יִצְמִיחַ

עירובין נד:א אמרה ליה לא כך כתוב (**שמואל ב כג, ה**) ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת

<> 'אם ערוכה ברמ"ח אברים' - שלומד בקול, עם כל הגוף, תורתו משתמרת.

<> מנין שהתורה נותנת חיים ומרפא למי שמוציא את
לימודו בפה?

<> מנין שהתורה נותנת חיים ומרפא למי שמוציא את לימודו בפה?

משלי ד, כב **כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וְלֹכֵל בְּשָׂרוֹ מֵרֶפָא**

עירובין נד:א א"ל שמואל לרב יהודה שיננא פתח פומיך קרי פתח פומיך תני כי היכי דתתקיים בך ותוריך חיי שנאמר (**משלי ד, כב**) כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה

<> "למוציאיהם" - למוציאם בפה.

<> המהלך בדרך ואין עמו לוייה והחש בראשו והחש בגרונו
יעסוק בתורה, שנאמר...

<> המהלך בדרך ואין עמו לוייה והחש בראשו והחש בגרונו יעסוק בתורה, שנאמר...

משלי א, ט **כִּי לֹוִית חֵן הֵם לְרֵאשֶׁךְ וְעֲנָקִים לְגִרְגֹותֶיךָ**

עירובין נד:א א"ר יהושע בן לוי המהלך בדרך ואין עמו לוייה יעסוק בתורה שנאמר **(משלי א, ט)** כי לויית חן הם חש בראשו יעסוק בתורה שנאמר כי לויית חן הם לראשך חש בגרונו יעסוק בתורה שנאמר וענקים לגרגרותיך חש במעיו יעסוק בתורה שנאמר רפאות תהי לשרך חש בעצמותיו יעסוק בתורה שנאמר ושקוי לעצמותיך חש בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר ולכל בשרו מרפא

<> 'ואין עמו לוייה' - אין עמו אנשים שילוהו, ישמרו עליו.

<> מנין ששמחה היא לאיש שיודע לדרוש דבר בעתו?

<> מנין ששמחה היא לאיש שיודע לדרוש דבר בעתו?

משלי טו, כג שְׂמֵחָה לְאִישׁ בְּמַעֲנֵהּ פִּי וְדָבָר בְּעֵתוֹ מֵה טוֹב

עירובין נד:א (משלי טו, כג) שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו ל"א אימתי שמחה לאיש במענה פיו בזמן שדבר בעתו מה טוב

<> "ודבר בעתו מה טוב" - שדורש הלכות חג בחג.

<> אימתי הלימוד שגור בפי האדם, כאשר הוא לומד כדי לקיים את מה שכתוב בו, שנאמר...

<> אימתי הלימוד שגור בפי האדם, כאשר הוא לומד כדי לקיים את מה שכתוב בו, שנאמר ...

דברים ל, יד פִּי קְרוֹב אֵלַי הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ

עירובין נד:א ר' יצחק אמר מהכא (דברים ל, יד) כי קרוב אליך הדבר מאד בפִּיךָ ובלבבך לעשותו אימתי קרוב אליך בזמן שבפִּיךָ ובלבבך לעשותו

<> מנין שהקב"ה נותן לאדם את בקשתו רק לאחר שהאדם
מבטא בקשתו בשפתיו?

<> מנין שהקב"ה נותן לאדם את בקשתו רק לאחר שהאדם מבטא בקשתו בשפתיו?

תהלים כא, ג תְּאוֹת לִבּוֹ נָתַתָּה לוֹ וְאַרְשֵׁת שְׁפָתָיו בַּל מְנַעַת סָלָה

עירובין נד:א רבא אמר מהכא (תהלים כא, ג) תאוות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה אימתי תאוות לבו נתתה לו בזמן שארשת שפתיו בל מנעת סלה

<> "ארשת שפתיו" - ביטוי שפתיים. ולא נענה אם רק מבקש בליבו.

<> אם משים אדם עצמו כערוגה, זו שהכל דשין בה וכבושם
זה שהכל מתבשמין בה, תלמודו מתקיים ואם לאו אין

<> אם משים אדם עצמו כערוגה, זו שהכל דשין בה וכבושם זה שהכל מתבשמין בה, תלמודו מתקיים ואם לאו אין תלמודו מתקיים, שנאמר ...

שיר השירים ה, לְחִיו כְּעָרוֹגַת הַבָּשָׂם מְגֹדְלוֹת מְרֻקָּחִים שְׁפָתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נְטָפוֹת מִזֶּה עֵבֶר יג

עירובין נד:א מאי דכתיב (שיר השירים ה, יג) לחיו כערוגת הבשם אם משים אדם עצמו כערוגה זו שהכל דשין בה וכבושם זה שהכל מתבשמין בה תלמודו מתקיים ואם לאו אין תלמודו מתקיים

<> אם אדם משים עצמו, את לחייו כאבן, זו שאינה נמחית
תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו,

<> אם אדם משים עצמו, את לחייו כאבן, זו שאינה נמחית תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו, שנאמר...

שמות לא, יח וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כָּכֹלְתוֹ לְדַבֵּר אֶתֹּ בְּהַר סִינַי שְׁנֵי לַחַת הָעֵדוּת לַחַת אֶבֶן
קְּתָבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים

עירובין נד:א (שמות לא, יח) לוחות אבן אם אדם משים עצמו את לחייו כאבן זו שאינה נמחית תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו

<> 'תלמודו מתקיים בידו' - אינו שוכח תלמודו, כמו האבן שאינה נמחית.

<> מנין שאלמלי, לא נשתברו לוחות הראשונות, לא
נשתכחה תורה מישראל?

<> מנין שאלמלי, לא נשתברו לוחות הראשונות, לא נשתכחה תורה מישראל?

שמות לב, טז וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה וְהַמְּכַתֵּב מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל הַלַּחַת

עירובין נד:א מאי דכתיב (**שמות לב, טז**) חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות

<> "חרות על הלוחות" - חקוק על ליבותיהם של ישראל, לכן לא היתה נשכחת.

<> אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו, שנאמר...

<> אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו, שנאמר...

במדבר כא, יח בָּאֵר חֲפְרוּהָ שְׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם בְּמַחֲקֵק בְּמִשְׁעָנֹתָם וּמִמְדַּבְּרֵי מִתְנָה

עירובין נד:א אמר רב מתנה מאי דכתיב (**במדבר כא, יח**) וממדבר מתנה אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו

<> 'משים עצמו כמדבר' - זה שהכל דשין בו - שיש בו מידת הענוה.

<> אם אדם מגיס לבו בתורה, הקב"ה משפילו ואם חוזר בו
הקב"ה מגביהו, שנאמר...

<> אם אדם מגיס לבו בתורה, הקב"ה משפילו ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו, שנאמר...

במדבר כא, יח **בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם בְּמַחֲקֵק בְּמִשְׁעָנֹתָם וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה**
ישעיהו מ, ד **כָּל גֵּיא יִנְשֵׂא וְכָל הָר וְגִבְעָה יִשְׁפְּלוּ וְהָיָה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה**

עירובין נד:א מאי דכתיב וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות
הגיא א"ל אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה ניתנה לו
במתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל וכיון
שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם מגיס לבו הקדוש
ברוך הוא משפילו שנאמר ומבמות הגיא ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו
שנאמר (**ישעיהו מ, ד**) כל גיא ינשא

<> 'מגיס ליבו' - מתגאה, "כל גיא ינשא" - הקב"ה מגביהו.

<> רוכבי אתונות, אלו תלמידי חכמים שמהלכין מעיר לעיר
וממדינה למדינה ללמד תורה, שנאמר...

<> רוכבי אתונות, אלו תלמידי חכמים שמהלכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמד תורה, שנאמר...

שופטים ה, י **רַכְבֵי אֲתוֹנוֹת צָחוֹרוֹת יֹשְבֵי עַל מְדִין וְהֹלְכֵי עַל דֶּרֶךְ שִׁיחוֹ**

עירובין נד:ב (**שופטים ה, י**) רוכבי אתונות צחורות יושבי על מדין [והולכי על דרך שיחו] רוכבי אתונות אלו תלמידי חכמים שמהלכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד (בו) תורה צחורות שעושין אותה כצהרים יושבי על מדין שדנין דין אמת לאמיתו והולכי אלו בעלי מקרא על דרך אלו בעלי משנה שיחו אלו בעלי תלמוד שכל שיחתן דברי תורה

<> למה נמשלו דברי תורה כדד?

<> למה נמשלו דברי תורה כדד?

משלי ה, יט אֵילַת אַהֲבִים וַיַּעֲלֶת חֵן וַדְּיָהּ יְרוּךְ בְּכָל עֵת בְּאַהֲבַתָּה תִשָּׂגָה תַּמִּיד

עירובין נד:ב מאי דכתיב (משלי ה, יט) אילת אהבים ויעלת חן וגו' למה נמשלו דברי תורה לאילת לומר לך מה אילה רחמה צר וחביבה על בועלה כל שעה ושעה כשעה ראשונה אף דברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה כשעה ראשונה ויעלת חן שמעלת חן על לומדיה דדיה ירווך בכל עת למה נמשלו דברי תורה כדד מה דד זה כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם באהבתה תשגה תמיד

<> מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו?

<> מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו?

דברים לא, יט וְעַתָּה כָּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלִמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמָּה בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

עירובין נד:ב ר"ע אומר מניין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו שנאמר **(דברים לא, יט)** ולמדה את בני ישראל ומניין עד שתהא סדורה בפיהם שנאמר שימה בפיהם

<> "שימה בפיהם" - עד שתהא שגורה בפיהם.

<> מנין שחייב אדם להראות פנים לתלמידו?

<> מנין שחייב אדם להראות פנים לתלמידו?

שמות כא, א וְאֵלֶּה הַמְשֻׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיהֶם

עירובין נד:ב ומניין שחייב להראות לו פנים שנאמר ([שמות כא, א](#)) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וליגמרו כולהו ממשה כדי לחלוק כבוד לאהרן ובניו וכבוד לזקנים

<> "תשים לפניהם" - טעם המיישב תלמודם.

<> מנין שאין תורה נקנית אלא בסימנין?

<> מנין שאין תורה נקנית אלא בסימנין?

דברים לא, יט וְעַתָּה כָּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימָה בְּפִיהֶם
לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
ירמיהו לא, כ הַצִּיבִי לְךָ צִיּוֹנִים שְׁמִי לְךָ תִּמְרוֹרִים שְׁתִּי לִבְךָ לְמִסְלָה דָרֶךְ הַלֶּכֶת שׁוֹבֵי
בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל שְׁבִי אֶל עָרֶיךָ אֵלֶּה

עירובין נד:ב אמר רב חסדא אין תורה נקנית אלא בסימנין שנאמר שימה בפיהם אל
תקרי שימה אלא סימנה שמעה רב תחליפא ממערבא אזל אמרה קמיה
דר' אבהו אמר אתון מהתם מתניתו לה אנן מהכא מתנינן לה (**ירמיהו**
לא, כ) הַצִּיבִי לְךָ צִיּוֹנִים שִׁימִי לְךָ וְגו' עֲשׂוּ צִיּוֹנִים לַתּוֹרָה

<> "שימה בפיהם" - סימנים בפיהם, 'הציבי לך ציונים' - סימנים כדי לזכור את
הלימוד.

<> מנין שציון זה לשון סימן?

<> מנין שציון זה לשון סימן?

יחזקאל לט, טו וְעָבְרוּ הָעֵבְרִים בְּאֶרֶץ וְרָאָה עֵצָם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוֹן עַד קָבְרוּ אֶת־וּ
הַמְקַבְּרִים אֶל גֵּיא הַמּוֹן גּוֹג

עירובין נד:ב ומאי משמע דהאי ציון לישנא דסימנא הוא דכתיב (**יחזקאל לט, טו**)
וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון

<> "ציון" - כשהיו רואים עצם אדם היו שמים ציון כדי שבני אדם יתרחקו משם בגלל
טומאת מת.

<> מנין שצריך לקבוע עיתים לתורה?

<> מנין שצריך לקבוע עיתים לתורה?

משלי ז, ד אָמַר לַחֲכָמָה אַחֲתִי אֶת וּמִדַּע לְבִינָה תִקְרָא

עירובין נד:ב ר' אליעזר אמר מהכא ([משלי ז, ד](#)) אמור לחכמה אחותי את ומודע לבינה תקרא עשה מודעים לתורה רבא אמר עשה מועדים לתורה

<> "ומדע לבינה תקרא" - עשה מודעים לתורה, אל תקרי מודעים אלא מועדים, קבע עיתים לתורה.

<> מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים?

<> מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים?

עירובין נד:ב א"ר אליעזר חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים וקל וחומר ומה אהרן שלמד מפי משה ומשה מפי הגבורה כך הדיוט מפי הדיוט על אחת כמה וכמה

<> התורה לא נמצאת אצל מי שמגביה דעתו עליה או מי שמרחיב דעתו עליה, שנאמר...</p></div>

<> התורה לא נמצאת אצל מי שמגביה דעתו עליה או מי שמרחיב דעתו עליה, שנאמר...

דברים ל, יב **לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשה**

עירובין נה:א מאי דכתיב (**דברים ל, יב**) לא בשמים היא ולא מעבר לים היא לא בשמים היא שאם בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה ואם מעבר לים היא אתה צריך לעבור אחריה רבא אמר לא בשמים היא לא תמצא במי שמגביה דעתו עליה כשמים ולא תמצא במי שמרחיב דעתו עליה כים רבי יוחנן אמר לא בשמים היא לא תמצא בגסי רוח ולא מעבר לים היא לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים

<> "לא בשמים היא" - התורה לא נמצאת אצל מי שמתגאה.

<> מנין שכל מקום שיש בו חילול ה', אין חולקין כבוד לרב?

<> מנין שכל מקום שיש בו חילול ה', אין חולקין כבוד לרב?

משלי כא, ל אין חִקְמָה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֵצָה לְנֹגֵד יְיָ

עירובין סג:א אמר ליה (משלי כא, ל) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' כל מקום שיש בו חילול ה' אין חולקין כבוד לרב

<> "אין חכמה..." אין לחכמה (של הרב) ערך, "לנגד ה' " - כשעושה דבר נגד רצון ה', לכן כל מקום שיש בו חילול השם (כשהרב עושה דבר נגד ההלכה) אין חולקין כבוד לרב.

<> מנין שאף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא
מן ההדיוט?

<> מנין שאף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט?

ויקרא א, ז וַנִּתְּנוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֲצִים עַל הָאֵשׁ

עירובין סג:א אמר רבא בפניו אסור וחייב מיתה שלא בפניו אסור ואין חייב מיתה ושלא בפניו לא והא תניא ר"א אומר לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן מאי דרוש (**ויקרא א, ז**) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח אמרו אף על פי שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט

<> "ונתנו בני אהרן הכהן..." "שהכהן צריך לעשות משהו מעצמו אפילו שאש יורדת מן השמים.

<> מנין שכל המורה הלכה בפני רבו, ראוי להכישו נחש?

<> מנין שכל המורה הלכה בפני רבו, ראוי להכישו נחש?

איוב לב, ו וַיַּעַן אֱלִיהוּא בֶן בְּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמֶר צַעִיר אָנִי לַיָּמִים וְאַתֶּם יֹשְׁיָשִׁים עַל
כֵּן זַחְלָתִי וְאִירָא מַחֹת דְּעֵי אַתְּכֶם
דברים לב, כד מִזֵּי רָעַב וּלְחָמִי רָשָׁף וְקָטַב מְרִירִי וְשָׁן בְּהֵמוֹת אֲשַׁלַּח בָּם עִם חֲמַת זַחְלִי
עֶפֶר

עירובין סג:א כל המורה הלכה בפני רבו ראוי להכישו נחש שנאמר (**איוב לב, ו**) ויען אליהוא בן ברכאל הבוזי ויאמר צעיר אני לימים וגו' על כן זחלתי וכתוב (**דברים לב, כד**) עם חמת זחלי עפר

<> "צעיר אני לימים ואתם ישישים" - מורה הלכה לפני רבו. "חמת זחלי עפר" - נחשים.

<> מנין שכל המורה הלכה בפני רבו, נקרא חוטא?

<> מנין שכל המורה הלכה בפני רבו, נקרא חוטא?

תהלים קיט, יא בְּלִבִּי צִפְנֹתִי אִמְרֹתֶיךָ לְמַעַן לֹא אֶחְטֵא לְךָ
תהלים מ, י בְּשֵׁרְתִי צֶדֶק בְּקֹהֶל רֵב הִנֵּה שִׁפְתֵי לֹא אֶכְלָא יי אַתָּה יְדַעְתָּ

עירובין סג:א אמר רבי חנינא נקרא חוטא שנאמר ([תהלים קיט, יא](#)) בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך רב המנונא רמי כתיב בלבי צפנתי אמרתך וכתיב ([תהלים מ, י](#)) בשרתי צדק בקהל רב לא קשיא כאן בזמן שעירא היאירי קיים כאן בזמן שאין עירא היאירי קיים

<> עירא היאירי היה רבו של דוד ודוד לא רצה להורות הלכה בזמן שרבו היה חי. הפסוק הראשון כשרבו היה קיים, הפסוק השני כשלא היה קיים.

<> מנין שיהושע הוזהר על ביטול תורה?

<> מנין שיהושע הוזהר על ביטול תורה?

וַיְהִי בְהֵיטֵב יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אִישׁ עֹמֵד לְנֹגְדוֹ וְחָרְבוֹ
שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלֵנוּ אֶתָּה אִם לְצָרֵינוּ
וַיִּשְׁימוּ הָעַם אֶת כָּל הַמַּחֲנֶה אֲשֶׁר מִצָּפוֹן לְעִיר וְאֶת עֲקֵבוֹ מִיָּם לְעִיר וַיֵּלֶךְ
יְהוֹשֻׁעַ בְּלֵילָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעֵמֶק

יהושע ה, יג

יהושע ח, יג

עירובין סג:ב לא נענש יהושע אלא בשביל שביטל את ישראל לילה אחת מפריה ורביה
שנאמר ([יהושע ה, יג](#)) ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא וגו'
וכתיב ויאמר (לו) כי אני שר צבא ה' עתה באתי וגו' אמר לו אמש
ביטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו ביטלתם תלמוד תורה על איזה
מהן באת אמר לו עתה באתי מיד ([יהושע ח, יג](#)) וילך יהושע בלילה ההוא
בתוך העמק ואמר רבי יוחנן מלמד שהלך בעומקה של הלכה

<> כל הישן בחדר שאיש ואשתו שרויין בה, עליו הכתוב
אומר...

<> כל הישן בחדר שאיש ואשתו שרויין בה, עליו הכתוב אומר...

מיכה ב, ט נְשֵׁי עַמֵּי תִגְרְשׁוּן מִבַּיִת תַּעֲנֻגֶיָּהּ מֵעַל עַלְלֶיהָ תִקְחוּ הַדָּרִי לְעוֹלָם

עירובין סג:ב כל הישן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתוב אומר (**מיכה ב, ט**) נְשֵׁי עַמֵּי תִגְרְשׁוּן מִבַּיִת תַּעֲנֻגֶיָּהּ

<> "נשי עמי תגרשון" - שהם מתבישים ממנו לקיים מצות פריה ורביה.

<> מנין שכל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה, מאבד
הונה של תורה?

<> מנין שכל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה, מאבד הונה של תורה?

משלי כט, ג איש אהב חכמה ישמח אביו ורעה זונות יאבד הון

עירובין סד:א אמר מר הכי האמר ר' אחא בר חנינא מאי דכתיב (משלי כט, ג) ורועה זונות יאבד הון כל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה מאבד הונה של תורה

<> "ורועה זונות" - זונות נוטוריקון זו נאה, שאם אומר שמועה זו נאה ארענה "יאבד הון" - שצריך ללמוד הכל ולא רק מה שאוהב ואם עושה כך שוכח תלמודו.

<> כל הנודר ראוי לדוקרו בחרב, אלא שחכמים מתירין לו
נדרו, שנאמר...

<> כל הנודר ראוי לדוקרו בחרב, אלא שחכמים מתירין לו נדרו, שנאמר...

משלי יב, יח יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא

עירובין סד:ב אמר רבי יוחנן מאי פתח ליה רבן גמליאל להווא גברא (משלי יב, יח)
יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא כל הבוטה ראוי לדוקרו
בחרב אלא שלשון חכמים מרפא

<> "בוטה במדקרות חרב" - מי שמבטא נדר בשפתים ראוי לדוקרו בחרב, אלא
ש"ולשון חכמים מרפא" - שיכולים חכמים להתיר את נדרו.

<> רבי אליעזר בן עזריה אומר, יכול אני לפטור את כל
העולם כולו מן הדין, בטענה שהם שיכורים ואינם נתפשים

<> רבי אליעזר בן עזריה אומר, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, בטענה שהם שיכורים ואינם נתפשים על מעשיהם, שנאמר...

ישעיהו נא, כא לְכֵן שָׁמְעִי נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׁכַרְתִּי וְלֹא מִיֵּין

עירובין סה:א יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שחרב בית המקדש ועד עכשיו שנאמר (**ישעיהו נא, כא**) לְכֵן שָׁמְעִי נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׁכַרְתִּי וְלֹא מִיֵּין

<> "שכורת ולא מיין" - מן הגלות.

<> מנין שכל שאינו מתפלל בשעת שיכרות, סוגרין צרות
שלא יבואו עליו?

<> מנין שכל שאינו מתפלל בשעת שיכרות, סוגרין צרות שלא יבואו עליו?

איוב מא, ז גאֹוה אַפִּיקי מְגַנִּים סְגוּר חוֹתֵם צָר

עירובין סה:א א"ר חנינא כל המפיק מגן בשעת גאווה סוגרין וחותמין צרות בעדו שנאמר ([איוב מא, ז](#)) גאווה אפיקי מגנים סגור חותם צר

<> "גאווה" - מין, "אפיקי מגינים" - שנמנע מלומר "מגן אברהם", כלומר אם אינו מתפלל בזמן ששתוי, "סגור חותם צר" - סוגרים צרות בעדו.

<> המפייסין אותו בדבר בשעה שליבו טוב ביין, יש בו דומה
להקב"ה שנתפייס בריח, שנאמר...

<> המפייסין אותו בדבר בשעה שליבו טוב ביין, יש בו דומה להקב"ה שנתפייס בריח, שנאמר ...

בראשית ת, כא וַיֵּרַח יְיָ אֶת רִיחַ הַנִּיחּוֹחַ וַיֹּאמֶר יְיָ אֵל לִבּוֹ לֹא אֶסַף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו וְלֹא אֶסַף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי

עירובין סה:א א"ר חנינא כל המתפתה ביינו יש בו מדעת קונו שנאמר (בראשית ת, כא) וירח ה' את ריח הניחוח

<> מנין שלא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר
לרשעים?

<> מנין שלא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים?

משלי לא, ו תנו שכר לאובד ויין למרי נפש

עירובין סה:א א"ר חנין לא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים שנא'
(משלי לא, ו) תנו שכר לאובד וגו'

<> "לאובד" - לרשעים, "למרי נפש" - לאבלים.

<> מנין שכל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים, אינו בכלל
ברכה?

<> מנין שכל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים, אינו בכלל ברכה?

שמות כג, כה **וְעִבְדְתֶם אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מִימְיֶךָ וְהִסְרְתִי מִחֶלְהָ מִקֶּרְבְּךָ**

עירובין סה:א א"ר חנין בר פפא כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים אינו בכלל ברכה שנא' ([שמות כג, כה](#)) וברך את לחמך ואת מימך מה לחם שניקח בכסף מעשר אף מים שניקח בכסף מעשר ומאי ניהו יין וקא קרי ליה מים

<> "ואת מימך" - הכוונה כאן לין.

<> מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה,
חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבתות בפרהסיא,

<> מקבלין קרבנות ממושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה, חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבתות בפרהסיא, שנאמר...

ויקרא א, ב דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבָּן לַיהוָה מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרְיֵבוּ אֶת קֶרְבַּנְכֶם

עירובין סט:ב כיצד אומר לו רשותי קנויה לך רשותי מבוטלת לך קנה ואין צריך לזכות רב אשי אמר האי תנא הוא דחמירא עליה שבת כע"ז כדתניא (**ויקרא א,** **ב**) מכם ולא כולכם פרט למומר מכם בכם חלקתי ולא באומות מן הבהמה להביא בני אדם הדומין לבהמה מכאן אמרו מקבלין קרבנות ממושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבתות בפרהסיא

<> "מכם קורבן להי" - מכל אחד חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבת בפרהסיא, שנחשבים מומרים לכל התורה כולה.

<> וכמה עיסת המדבר...

<> וכמה עיסת המדבר...

שמות טז, לו [והעומר עשירית האיפה הוא](#)

עירובין פג:ב כדי עיסותיכם וכמה עיסותיכם כדי עיסת המדבר וכמה עיסת המדבר
דכתיב [\(שמות טז, לו\)](#) והעומר עשירית האיפה הוא

<> "והעומר" - שהיו אוכלים במדבר לפני כניסתם לארץ.

<> מנין שהעולם מתקיים כשיש בו עשירים שמזמנין
מזונות לעניים?

<> מנין שהעולם מתקיים כשיש בו עשירים שמזמנין מזונות לעניים?

תהלים סא, ח **יֵשֶׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וְאֱמֶת מִן יִנְצְרוּהוּ**

עירובין פו:א אמר לו לכשתגיע אצל אביו אמור לו אל תשגרהו בכלים הללו לפני רבי מכבד עשירים ר' עקיבא מכבד עשירים כדדרש רבא בר מרי ([תהלים סא](#), ח) **יֵשֶׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וְאֱמֶת מִן יִנְצְרוּהוּ** אימתי ישב עולם לפני אלהים בזמן שחסד ואמת מן ינצרוהו

<> "ישב עולם" - העולם מתקיים כשיש "חסד ואמת".

<> אין מניחין תפילין בלילה ובשבתות וימים טובים,
שנאמר...

<> אין מניחין תפילין בלילה ובשבתות וימים טובים, שנאמר...

שמות יג, י
שמות יג, ט
וְשִׁמְרֶתָ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֵד מִיָּמִים יְמִימָה
וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בְּיָד
חֻקָּה הוֹצֵאתָ יְיָ מִמִּצְרַיִם

עירובין צו:א הישן בשמיני בסוכה ילקה אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא ומאן שמעת
ליה שבת זמן תפילין ר' עקיבא דתניא (שמות יג, י) ושמרת את החקה
הזאת למועדה מימים ימימה ימים ולא לילות מימים ולא כל ימים פרט
לשבתות וימים טובים דברי רבי יוסי הגלילי ר' עקיבא אומר לא נאמר
חוקה זו אלא לענין פסח בלבד

<> "מימים ימימה" - מכאן שאין מניחים תפילין בלילה.

<> אין מניחין תפילין בשבתות וימים טובים, שנאמר...

<> אין מניחין תפילין בשבתות וימים טובים, שנאמר...

שמות יג, ט והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יי בפיך כי ביד חזקה הוצאך יי ממצרים

עירובין צו:א והתניא ר"ע אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל (שמות יג, ט) והיה לך לאות על ידך מי שצריכין אות יצאו אלו שהן גופן אות

<> שבשבת נאמר, "כי אות היא ביני וביניכם" וכן בימים טובים שנאמר בהם "שבתון".

<> מנין שאשה אינה סומכת ידה על ראש קרבנה?

<> מנין שאשה אינה סומכת ידה על ראש קרבנה?

ויקרא א, ב דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מקם קרבן ליי מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם ויקרא א, ד וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו

עירובין צו:ב דתנן אין מעכבין את התינוקות מלתקוע הא נשים מעכבין וסתם מתני' רבי מאיר ולא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי דתניא (ויקרא א, ב) דבר אל בני ישראל וסמך בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות

<> מנין שכיח בפני רבו חייב מיתה?

<> מנין שכיח בפני רבו חייב מיתה?

משלי ח, לו וְחִטָּאֵי חֵמֶס נִפְשׁוּ כָּל מְשֻׁנְאֵי אֲהָבוּ מוֹת

עירובין צט:א אמר ר"ל כיח בפני רבו חייב מיתה שנאמר (משלי ח, לו) כל משנאי אהבו מות אל תקרי למשנאי אלא למשניאי והא מינס אניס כיח ורק קאמרינן

<> "משנאי אהבו מות" - אם עושה דברים מאוסים לפני רבו חייב מיתה (בידי שמים).

<> מנין שאסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת?

<> מנין שאסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת?

משלי יט, ב גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא

עירובין ק:ב אמר רב אסי אסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת משום שנאמר
(משלי יט, ב) ואץ ברגלים חוטא תני חדא מותר לילך ע"ג עשבים בשבת
ותניא אידך אסור ל"ק הא בלחים הא ביבשים

<> "ואץ ברגליים חוטא" - שתולש אותם בהליכתו.

<> מנין שהכופה אשתו לדבר מצוה, יהיו לו בנים שאינם
הגונים?

<> מנין שהכופה אשתו לדבר מצוה, יהיו לו בנים שאינם הגונים?

משלי יט, ב גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא

עירובין ק:ב מאי קראה **(משלי יט, ב)** גם בלא דעת נפש לא טוב תניא נמי הכי גם בלא דעת נפש לא טוב זה הכופה אשתו לדבר מצוה

<> "בלא דעת נפש" - שכפאה. "ואץ ברגליו חוטא" - שציער אותה, 'לדבר מצוה' - תשמיש.

<> מנין שבני יששכר היו נבונים?

מבואי התלמוד

מסכת עירובין

<> מנין שבני יששכר היו נבונים?

בראשית ל, טז וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעֶרְבַּ וַתֵּצֵא לָאָה לְקִרְאָתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכַר
שְׂכָרְתִּיךָ בְּדוֹדָאֵי בְנֵי וְיִשְׁכַּב עִמָּה בְּלִילָה הוּא
דברי הימים א יב, לג וּמִבְנֵי יִשְׁשָׁכָר יוֹדְעֵי בִּינָה לְעֵתִים לְדַעַת מָה יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רְאִשִׁיהֶם
מְאֹתִים וְכָל אַחֵיהֶם עַל פִּיהֶם

עירובין ק:ב ואילו גבי לאה כתיב ([בראשית ל, טז](#)) ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי
תבוא כי שכר שכרתיך וכתיב ([דברי הימים א יב, לג](#)) ומבני יששכר יודעי
בינה

<> "שכור שכרתיך" - לכן קראה לו יששכר ובשכר זה שתבעה יעקב לדבר מצוה זכתה
שיצאו ממנה, "יודעי בינה" - מבינים דבר מתוך דבר.

<> מנין שעשר קללות נתקללה חוה?

<> מנין שעשר קללות נתקללה חוה?

בראשית ג, טז **אֵל הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבֵּה אָרְבָּה עֲצָבוֹנָךְ וְהִרְוִיךָ בְּעֵצָב תִּלְדִּי בָנִים וְאֵל אִישׁךָ תִּשׁוּקֶתְךָ וְהוּא יִמְשָׁל בְּךָ**

עירובין ק:ב עשר קללות נתקללה חוה דכתיב ([בראשית ג, טז](#)) אל האשה אמר הרבה ארבה אלו שני טפי דמים אחת דם נדה ואחת דם בתולים עצבונך זה צער גידול בנים והרונך זה צער העיבור בעצב תלדי בנים כמשמעו ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שיוצא לדרך והוא ימשל בך מלמד שהאשה תובעת בלב והאיש תובע בפה

<> הגמרא מונה שבע קללות ורב דימי הוסיף עוד שלוש קללות, עטופה כאבל ומנודה מכל אדם וחיבושה בבית האסורין.

<> מנין שמותר לחתוך יבלת ביד מקורבן פסח כשערב פסח
חל בשבת?

<> מנין שמותר לחתוך יבלת ביד מקורבן פסח כשערב פסח חל בשבת?

עירובין קג:א אמר רבי אליעזר ק"ו ומה שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת
אלו שמשום שבות אינו דין שידחו את השבת אלא אמר רב יוסף הא קל וחומר
והא ביד ושבות מקדש במקדש התירו שבות דמקדש במדינה לא התירו

<> 'משום שבות' - שאינה מלאכה מל"ט מלאכות וחכמים אסרו שנראית כעין מלאכה
ואיסור מלאכה משום שבות התירו חכמים במקדש, משום שבמקדש הכהנים בקיאים
במלאכות ואין חשש שיבואו לטעות.

<> לפי שמואל, המכניס טמא שרץ למקדש חייב והמכניס
שרץ עצמו פטור, שנאמר...

<> לפי שמואל, המכניס טמא שרץ למקדש חייב והמכניס שרץ עצמו פטור, שנאמר...

במדבר ה, ג **מִזְכֹּר עַד נִקְבָּה תִשְׁלַחוּ אֶל מַחוּץ לַמִּחָנֶה תִשְׁלְחוּם וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שׁוֹכֵן בְּתוֹכָם**

עירובין קד:ב אמר שמואל המכניס טמא שרץ למקדש חייב שרץ עצמו פטור מאי טעמא אמר קרא (**במדבר ה, ג**) מזכר ועד נקבה תשלחו מי שיש לו טהרה במקוה יצא שרץ שאין לו טהרה

<> "מזכר עד נקבה תשלחו" - מה שיש לו טהרה במקוה כגון אדם וכלים, חייב, יצא שרץ שאין לו טהרה במקוה.

מקורות הש"ס מסכת פסחים

COPYRIGHT © 2020

כל הזכויות שמורות למחבר
Shmuel Zvuloni

All Rights Reserved

No part of this book may be reproduced, transmitted, copied or translated in any paper or digital media.

היות והושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבין לאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, תרגום בנייר ובשום אמצעי דיגיטלי.

מסכת פסחים

מבואי התלמוד

<> מנין שאור זה יום?

<> מנין שאור זה יום?

בראשית א, ה וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד

פסחים ב:א מיתבי (**בראשית א, ה**) ויקרא אלהים לאור יום אלמא אור יממא הוא
הכי קאמר למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה למחשיך
ובא קרא לילה

<> מנין שלכוכבים יש אור אך אינם מאירים ולכן אין לומר שאור זה לילה?

<> מנין שלכוכבים יש אור אך אינם מאירים ולכן אין לומר שאור זה לילה?

תהלים קמת, ג הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וַיְרַח הַלְלוּהוּ כָּל פּוֹכְבֵי אֹר

פסחים ב:א מיתבי (**תהלים קמת, ג**) הללוהו כל כוכבי אור אלמא אור אורתא הוא הכי קאמר הללוהו כל כוכבים המאירים אלא מעתה כוכבים המאירים הוא

<> איוב מצפה לאור שיגיע עם שחר, מכאן שאור זה יום,
שנאמר ...

<> איוב מצפה לאור שיגיע עם שחר, מכאן שאור זה יום, שנאמר...

איוב ג, ט **יְחַשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נֶשֶׁפּוֹ יְקוֹ לְאוֹר וְאֵין וְאֵל יִרְאֶה בְּעַפְעָפֵי שָׁחַר**

פסחים ב:ב מיתבי (**איוב ג, ט**) יחשכו כוכבי נשפו יקו לאור ואין ואל יראה בעפעפי שחר מדקאמר יקו לאור ואין אלמא אור יממא הוא התם מילט הוא דקא לייט ליה איוב למזליה אמר יהא רעוא דליצפיה הק גברא לנהורא ולא לישכחיה

<> "יחשכו כוכבי נשפו" - יחשכו כוכבי לילה.

<> דוד התפלל שלא יהיה לו חושך בעולם הבא שדומה ליום ושיהיה לו אור בעולם הזה שדומה ללילה, שנאמר...

<> דוד התפלל שלא יהיה לו חושך בעולם הבא שדומה ליום ושיהיה לו אור בעולם הזה שדומה ללילה, שנאמר...

תהלים קלט, יא וְאָמַר אֶךְ חֹשֶׁךְ יְשׁוּפְנֵי וְלֵילָה אִוֵּר בְּעֵדְנֵי

פסחים ב:ב מיתבי (תהלים קלט, יא) ואומר אך חשך ישופני ולילה אור בעדני אלמא אור ימא הוא התם הכי קאמר דוד אני אמרתי אך חשך ישופני לעוה"ב שהוא דומה ליום עכשיו העולם הזה שהוא דומה ללילה אור בעדני

<> מכאן שאור הוא לאו דוקא יום.

<> מנין שזבחים נאכלים ביום ובלילה אחר היום עד הבוקר?

<> מנין שזבחים נאכלים ביום ובלילה אחר היום עד הבוקר?

ויקרא יט, ו ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי באש ישרף

פסחים ג:א זבחים נאכלים ליום אחד ושלמים נאכלים לשני ימים מה להלן לילה אחר היום אף כאן לילה אחר היום ת"ל ([ויקרא יט, ו](#)) ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום בעוד יום הוא נאכל ואינו נאכל לאור שלישי

<> מנין שלעולם יספר אדם בלשון נקיה?

<> מנין שלעולם יספר אדם בלשון נקיה?

ויקרא טו, ט וְכֹל הַמְרֻכָּב אֲשֶׁר יֵרָכַב עָלָיו הַזֵּב יִטְמָא
ויקרא טו, כג וְאִם עַל הַמְשֻׁכָּב הוּא אֹל עַל הַכְּלִי אֲשֶׁר הוּא יִשְׁבֶּת עָלָיו בְּנִגְעוֹ בּוֹ יִטְמָא
עַד הָעֶרֶב

פסחים ג:א תניא דבי רבי ישמעאל לעולם יספר אדם בלשון נקיה שהרי בזב קראו
מרכב ובאשה קראו מושב

<> "והיא יושבת" - שגנאי הוא לאשה לומר רוכבת.

<> והרי גם באשה, רבקה כתוב לשון מרכב, שנאמר...

<> והרי גם באשה, רבקה כתוב לשון מרכב, שנאמר...

בראשית כד, סא וַתִּקַּם רַבֶּקָה וְנִעְרוּתֶיהָ וַתִּרְפָּנָה עַל הַגַּמְלִים וַתִּלְכְּנָה אַחֲרֵי הָאִישׁ וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת רַבֶּקָה וַיִּלְךְ

שמות ד, כ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בְּנָיו וַיִּרְפָּבֵם עַל הַחֲמֹר וַיָּשֶׁב אֶרְצָה מִצְרָיִם וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ

פסחים ג:א ובאשה לא כתיב בה מרכב והכתיב (**בראשית כד, סא**) ותקם רבקה ונערוותיה ותרכבנה על הגמלים התם משום ביעתותא דגמלים אורחא היא והכתיב (**שמות ד, כ**) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור התם

<> לשון רכיבה נאמר אצל רבקה משום הפחד (גובה הגמל) היתה צריכה לרכב ולא לשבת ואצל ציפורה לשון רכיבה, שהיתה יחד עם בניה.

<> מנין שלעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו?

<> מנין שלעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו?

בראשית ז, ח מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהרה ומן העוף וכל אשר רמש על האדמה

פסחים ג:א לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר (**בראשית ז, ח**) מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה

<> "איננה טהורה" - ולא אמר הכתוב "טמאה".

<> וכן אצל אביגיל כתוב לשון מרכב, שנאמר...

<> וכן אצל אביגיל כתוב לשון מרכב, שנאמר...

שמואל א כה, כ וְהִיא הִיא רֹכֶבֶת עַל הַחֲמוֹר וְיָרְדַת בְּסִתְרֵי הָהָר וְהִנֵּה דָוִד וְאֲנָשָׁיו יֹרְדִים לְקִרְאָתָהּ וְתִפְגַּשׁ אֹתָם

פסחים ג:ב והכתיב (שמואל א כה, כ) והיא רוכבת על החמור התם משום ביעתותא דליליא אורחא הוא

<> "היא רוכבת" - משום הפחד בלילה נאמר רוכבת, שתפסה היטב בחמור.

<> מנין שכל היום השמיני כשר למילה?

<> מנין שכל היום השמיני כשר למילה?

ויקרא יב, ג **וביום השמיני** ?מול בשר ערלתו

פסחים ד:א דלכולי עלמא אור אורתא הוא מכדי בין לרבי יהודה ובין לר' מאיר חמץ אינו אסור אלא משש שעות ולמעלה ונבדוק בשית וכי תימא זריזין מקדימין למצות נבדוק מצפרא דכתיב (**ויקרא יב, ג**) וביום השמיני ימול בשר ערלתו ותניא כל היום כולו כשר למילה אלא שזריזין מקדימין למצות

<> על אף שכתוב ביום השמיני ולכן כל היום השמיני כשר למילה, מצוה למול בבוקר, שזריזים מקדימין למצוות.

<> מנין שזריזין מקדימים למצוות?

<> מנין שזריזין מקדימים למצוות?

בראשית כב, ג וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת חָמְרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נַעֲרָיו אִתּוֹ וְאֶת יֶצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֵצִי עֲלֵה וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים

פסחים ד:א ותניא כל היום כולו כשר למילה אלא שזריזין מקדימים למצות שנאמר **(בראשית כב, ג)** וישכם אברהם בבקר

<> מנין שהשבתת שאור הוקשה לאכילת חמץ?

<> מנין שהשבתת שאור הוקשה לאכילת חמץ?

שמות יב, יט שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי כל אכל מחמץ ונכרתה הנפש
ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ

פסחים ה:א דהא איתקש השבתת שאור לאכילת חמץ ואכילת חמץ לאכילת מצה
השבתת שאור לאכילת חמץ דכתיב (שמות יב, יט) שבעת ימים שאור לא
היקש ימצא בבתיכם כי כל אוכל מחמץ ונכרתה

<> משעה שנאסר החמץ באכילה, נתחייב בהשבתה.

<> מנין שאכילת חמץ הוקשה לאכילת מצה?

<> מנין שאכילת חמץ הוקשה לאכילת מצה?

שמות יב, כ **כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם תֹאכְלוּ מִצּוֹת**

פסחים ה:א ואכילת חמץ לאכילת מצה דכתיב (**שמות יב, כ**) כל מחמצת לא תאכלו
בכל מושבותיכם תאכלו מצות

<> משעה שחל חיוב אכילת מצה, חל איסור אכילת חמץ.

<> מצינו י"ד שנקרא ראשון, שנאמר...

<> מצינו י"ד שנקרא ראשון, שנאמר...

שמות יב, יח בְּרֵאשִׁון בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבֹ תֹאכְלוּ מִצֵּת עַד יוֹם הָאֶחָד
וְעֵשָׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבֹ
שמות יב, טו שִׁבְעַת יָמִים מִצֹּת תֹאכְלוּ אֶךְ בַּיּוֹם הָרִאשֹׁן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתִיכֶם כִּי כָּל
אֶכֶל חֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיוֹם הָרִאשֹׁן עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי
פסחים ה:א מצינו י"ד שנקרא ראשון שנאמר (**שמות יב, יח**) בראשון בארבעה עשר
יום לחדש

<> נאמר "ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם" ונאמר כאן "בראשון בארבעה
עשר", מכאן שהשבתת שאור בארבעה עשר.

<> מנין שראשון משמע מעיקרא?

<> מנין שראשון משמע מעיקרא?

איוב טו, ז **הְרַאִישׁוֹן אָדָם תִּנְלֵד וְלִפְנֵי גְבֻעוֹת חוֹלְלֵת**

פסחים ה:א רב נחמן בר יצחק אמר ראשון דמעיקרא שמע דאמר קרא (**איוב טו, ז**)
הראשון אדם תולד

<> "הראשון" משמעו בפסוק זה, קודם, שאיוב נשאל האם נולדת לפני אדם הראשון
כשה' ברא את העולם, שאתה מבין הנהגת הבורא. מכאן שראשון משמעו קודם.

<> בשכר שלושה שנקראו ראשון, ראשון של פסח ראשון של
חג וראשון של לולב, זכו לשלושה ראשון - להכרית זרעו של

<> בשכר שלושה שנקראו ראשון, ראשון של פסח ראשון של חג וראשון של לולב, זכו לשלושה ראשון - להכרית זרעו של עשיו, שנאמר...

בראשית כה, כה וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כָּלֹ פְּאֲדָרֶת שִׁעָר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֶשָׂו

פסחים ה:א בשכר שלשה ראשון זכו לשלושה ראשון להכרית זרעו של עשו לבנין בית המקדש ולשמו של משיח להכרית זרעו של עשו דכתיב (**בראשית כה, כה**, **כה**) ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער

<> "הראשון" - שעשיו היה הבכור. ראשון של פסח, שנאמר "אך ביום הראשון תשביתו שאור..". ראשון של חג, שנאמר "ביום בראשון שבתון וביום השמיני שבתון...", ראשון של לולב שנאמר "ולקחתם לכם ביום הראשון..."

<> מנין שבנין בית המקדש נקרא ראשון?

<> מנין שבנין בית המקדש נקרא ראשון?

ירמיהו יז, יב כָּסָא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן מְקוֹם מְקַדְשָׁנוּ

פסחים ה:א ולבנין בית המקדש דכתיב ([ירמיהו יז, יב](#)) כסא כבוד מרום מראשון
מקום מקדשנו

<> מנין ששמו של משיח נקרא ראשון?

<> מנין ששמו של משיח נקרא ראשון?

ישעיהו מא, כז ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן

פסחים ה:א ולשמו של משיח דכתיב (**ישעיהו מא, כז**) ראשון לציון הנה הנם

<> "מבשר אתן" - בשורת ביאת המשיח.

<> לפי רבי ישמעאל, צריך להשבית החמץ מזמן שמקריבין
קורבן פסח, שנאמר...

<> לפי רבי ישמעאל, צריך להשבית החמץ מזמן שמקריבין קורבן פסח, שנאמר...

שמות לד, כה לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח

פסחים ה:א רבא אמר מהכא (**שמות לד, כה**) לא תשחט על חמץ דם זבחי לא תשחט הפסח ועדיין חמץ קיים

<> "לא תשחט על חמץ דם זבחי" - מצות השבתת החמץ מזמן ששוחטין את הפסח.

<> לפי רבי עקיבא, לא יתכן שצריך לבער החמץ בחמישה עשר כי הבערה היא אב מלאכה ואסורה בחג שלא לצורך

<> לפי רבי עקיבא, לא יתכן שצריך לבער החמץ בחמישה עשר כי הבערה היא אב מלאכה ואסורה בחג שלא לצורך אוכל נפש, שנאמר...

שמות יב, טו שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתיתכם כי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השביעי וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם

פסחים ה:א רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר (שמות יב, טו) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם וכתוב כל מלאכה לא (תעשו) ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה

היקש

<> "אך אשר יאכל לכל נפש..." - שריפת החמץ אינה לצורך אוכל נפש לכן לא יתכן ש"תשביתו" בט"ו בניסן, מכאן ש"אך ביום הראשון" הכוונה ל"ד ניסן.

<> מנין ששלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים
ושל גבוה?

<> מנין ששלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה?

שמות יג, ז מִצוֹת יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא יֵרְאֶה לְךָ חֶמֶץ וְלֹא יֵרְאֶה לְךָ שָׂאֵר בְּכֹל גְּבֻלְךָ

פסחים ה:ב והלא כבר נאמר (**שמות יג, ז**) לא יראה לך שאור [ולא יראה לך חמץ]
בכל גבולך לפי שנא' לא יראה לך שאור שלך אי אתה רואה אבל אתה
רואה של אחרים ושל גבוה

<> 'של אחרים' - של נכרים, 'של גבוה' - של הקדש, מהמילה "לך" בפסוק "ולא יראה לך חמץ" לומדים חכמים, שחמץ של נכרים או של הקדש שנמצא ברשותך אי אתה עובר בבל יראה ובל ימצא, מכיון שאינו שלך.

<> שאור אסור בחצר כמו בבית וגם בחצר שלך אי אתה
רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, שנאמר...

<> שאור אסור בחצר כמו בבית וגם בחצר שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, שנאמר...

שמות יב, יט שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש
ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ
שמות יג, ז מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל
גבולך

פסחים ה:ב ת"ל שאור שאור לגזרה שוה נאמר שאור בבתי שאור לא ימצא
בבתיכם ונאמר שאור בגבולין לא יראה לך שאור מה שאור האמור
גזירה שוה בבתי עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל יטמין ובל יקבל פקדונות מן
הנכרי אף שאור האמור בגבולין עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל
יטמין ובל יקבל פקדונות מן הנכרי' ומה שאור האמור בגבולין שלך אי
אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה אף שאור האמור
בבתי שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה

<> "שאור" - קמח ומים ששהו זמן רב ומהווים מעין שמרים. "בכל גבולך" - בחצר שלך.

<> לפי תנא קמא, שואלין ודורשין בהלכות פסח שלושים
יום לפני הפסח, שנאמר...

<> לפי תנא קמא, שואלין ודורשין בהלכות פסח שלושים יום לפני הפסח, שנאמר...

במדבר ט, ב וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ
במדבר ט, ו וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם
הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנָי אֹהֶרֶן בַּיּוֹם הַהוּא

פסחים ו:ב שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על הפסח שני שנאמר (**במדבר ט**,
ב) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וכתוב (**במדבר ט, ו**) ויהי אנשים
אשר היו טמאים לנפש אדם

<> מפסח ראשון עד פסח שני שלושים יום, מזה שמשה לימד אותם הלכות פסח שני
שלושים יום לפני זה, לומדים שגם פסח ראשון לומדים שלושים יום לפני הפסח.

<> לפי רשב"ג, שואלין ודורשין בהלכות פסח שתי שבתות
לפני הפסח, שנאמר...

<> לפי רשב"ג, שואלין ודורשין בהלכות פסח שתי שבתות לפני הפסח, שנאמר...

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשִׁי חֲדָשִׁים רֵאשִׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה
דְּבַרוּ אֶל כָּל עַדַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשׂוֹר לְחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׁה
לְבַיִת אֲבֹתָ שֵׁה לְבַיִת

שמות יב, ב

שמות יב, ג

פסחים ו:ב מאי טעמא דרשב"ג שהרי משה עומד בראש החדש ומזהיר על הפסח
שנאמר (שמות יב, ב) החדש הזה לכם ראש חדשים וכתוב דברו אל כל
עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות

<> 'משה עומד בראש חודש' - שבועים לפני פסח, ראש חודש ניסן.

<> כשמשה עמד והכריז על פסח ראשון, זה היה בראש
חודש, שנאמר...

<> כשמשה עמד והכריז על פסח ראשון, זה היה בראש חודש, שנאמר...

במדבר ט, א וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר

במדבר א, א וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִיית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר

פסחים ו:ב אמר רב נחמן בר יצחק אתיא מדבר מדבר מכתוב הכא (**במדבר ט, א**)
במדבר סיני וכתוב התם (**במדבר א, א**) וידבר י"י אל משה **במדבר סיני**
באהל מועד באחד לחדש השני מה להלן בראש חדש אף כאן בראש חדש
גזירה שוה

<> בפסוק השני, בפרשת הפיקודים כתוב "באחד לחודש" ומג"ש לומדים שגם הפסוק הראשון, פרשת הפסח היה באחד לחודש, בפסוק אחרי כתוב שה' צוה "ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו".

<> מנין שלשון 'עובר' פירושו 'לפני'?

<> מנין שלשון 'עובר' פירושו 'לפני'?

שמואל ב יח, כג ויהי מה ארוץ ויאמר לו רויץ וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי
בראשית לג, ג והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו
מיכה ב, יג עלה הפרץ לפניהם פרוצו ויעברו שער ויצאו בו ויעבר מלכם לפניהם ויי
בראשם

פסחים ז:ב כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא
דאקדומי הוא אמר ר"נ בר יצחק דאמר קרא (שמואל ב יח, כג) וירץ
אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי אביי אמר מהכא (בראשית לג, ג)
והוא עבר לפניהם ואבע"א מהכא (מיכה ב, יג) ויעבר מלכם לפניהם וה'
בראשם

<> 'כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן' - אומר את הברכה לפני שמקיים את
המצוה.

<> מנין שמציאת חמץ על ידי חיפוש?

<> מנין שמציאת חמץ על ידי חיפוש?

שמות יב, יט **שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי כל אכל מחמץ ונכרתה הנפש**
ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ
בראשית מד, יב **ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הגביע באמתחת בנימן**

פסחים ז:ב אמר רב חסדא למדנו מציאה ממציאה ומציאה מחיפוש וחיפוש מחיפוש
וחיפוש מנרות ונרות מנר מציאה ממציאה כתיב הכא (**שמות יב, יט**)
שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם וכתוב התם (**בראשית מד, יב**)
ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא ומציאה מחיפוש דידיה

גזירה שוה

<> "ויחפש" - אצל בנימין מציאה ע"י חיפוש ומג"ש לומדים שגם בביעור חמץ מציאה ע"י חיפוש.

מסכת פסחים

מבואי התלמוד

<> מנין שחיפוש בנר?

<> מנין שחיפוש בנר?

וְהָיָה בְּעֵת הַהֵיא אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַם בְּנֵרוֹת וּפְקֻדָּתִי עַל הָאֲנָשִׁים הַקְּפָאִים
עַל שְׁמֵרֵיהֶם הָאֲמָרִים בְּלִבָּבָם לֹא יֵיטִיב יֵי וְלֹא יִרָע
נֵר יֵי נִשְׁמַת אָדָם חִפֵּשׂ כָּל חֲדָרֵי בֵּטָן **משלי כ, כז**

פסחים ז:ב וחיפוש מנרות דכתיב ([צפניה א, יב](#)) בעת ההיא אחפש את ירושלים
בנרות ונרות מנר דכתיב ([משלי כ, כז](#)) נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם חופש
כל חדרי בטן

<> שני הפסוקים מלמדים שחיפוש נעשה בנר.

<> מנין שבדיקת חמץ בנר?

מבואי התלמוד

מסכת פסחים

<> מנין שבדיקת חמץ בנר?

שמות יב, יט שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם פי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש
ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ
בראשית מד, יב ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הגביע באמתחת בנימן
צפניה א, יב והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ופקדתי על האנשים הקפאים
על שמריהם האמרים בלבבם לא ייטיב יי ולא ירע
משלי כ, כז נר יי נשמת אדם חפש כל חדריו בטן

פסחים ח:א מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר
(שמות יב, יט) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם ואומר (בראשית מד, יב)
ויחפש בגדול החל ואומר (צפניה א, יב) בעת ההיא אחפש את
ירושלים בנרות ואומר (משלי כ, כז) נר ה' נשמת אדם חופש כל חדריו
בטן

גזירה שוה

<> מג"ש בפסוק הראשון והשני לומדים שביעור חמץ ע"י חיפוש ומג"ש בפסוק שלישי
ורביעי לומדים שחיפוש בנר.

<> מנין שצדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה?

<> מנין שצדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה?

חבוק ג, ד וְנִגְהָ כְּאֹרֶת תְּהִיָּה קֶרְנֵיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשֵׁם חֲבִיּוֹן עֲזָה

פסחים ח:א מאי דכתיב ([חבוק ג, ד](#)) ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוזו למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה

<> "ונוגה כאור תהיה" - לעתיד לבא יהיה אור הצדיקים כאור הנר לעומת אור השכינה שיהיה כאור האבוקה, מכאן שאור האבוקה גדול מאור הנר.

<> מנין ששלוחי מצוה עלולים להנזק במקום שההיזק
שכיח?

<> מנין ששלוחי מצוה עלולים להנזק במקום שההיזק שכיח?

שמואל א טז, ב וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שְׂאוּל וַהֲרֹגֵנִי וַיֹּאמֶר יְיָ עֲגַלְתָּ בְּקֶרֶת תִּקַּח בְּיָדְךָ וְאָמַרְתָּ לְזַבַּח לִי בָּאתִי

פסחים ח:ב והאמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין היכא דשכיח היזיקא שאני שנאמר (שמואל א טז, ב) ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאוול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך

<> שמואל חשש משאוול אף שנשלח על ידי הקב"ה, מכאן שכשההיזק ברור שליחי מצוה כן יכולים להנזק.

<> מנין ששלוחי מצוה אינן ניזוקין?

<> מנין ששלוחי מצוה אינן ניזוקין?

שמות לד, כד **כִּי אֹרִישׁ גּוֹיִם מִפְּנֵיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת גְּבוּלְךָ וְלֹא יִחַמַּד אִישׁ אֶת אֶרְצְךָ בְּעֵלְתֶךָ לְרֹאוֹת אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה**

פסחים ח:ב שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן כמאן כי האי תנא דתניא איסי בן יהודה אומר כלפי שאמרה תורה ([שמות לד, כד](#)) ולא יחמוד איש את ארצך מלמד שתהא פרתך רועה באפר ואין חיה מזיקתה תרנגולתך מנקרת באשפה ואין חולדה מזיקתה והלא דברים ק"ו ומה אלו שדרכן לזוק אינן ניזוקין בני אדם שאין דרכן לזוק על אחת כמה וכמה

קל וחומר

<> שבזמן שישראל עולים לרגל (שלוחי מצוה) ומשאירים את רכושם, רכושם לא ינזק וקל וחומר לעולים עצמם שלא ינזקו.

<> מנין שגם בחזרה שלוחי מצוה אינם ניזוקין?

<> מנין שגם בחזרה שלוחי מצוה אינם ניזוקין?

דברים טז, ז וּבְשִׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפְנִיתָ בַּבֶּקֶר וְהִלַּכְתָּ לְאֹהֲלֶיךָ

פסחים ח:ב אין לי אלא בהליכה בחזרה מנין תלמוד לומר (דברים טז, ז) ופנית בבקר והלכת לאהליך מלמד שתלך ותמצא אהלך בשלום

<> "ופנית בבוקר" - זו החזרה, "והלכת לאוהלך" - בשלום.

<> לפי רבי יהודה, בודקין שלוש פעמים כנגד שלש השבתות
שבתורה, שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, בודקין שלוש פעמים כנגד שלש השבתות שבתורה, שנאמר...

שמות יג, ז מִצוֹת יֹאכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא יִרְאֶה לֶךְ חֶמֶץ וְלֹא יִרְאֶה לֶךְ שָׂאֵר בְּכֹל גְּבֻלְךָ

שמות יב, יט שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבֵיתְכֶם כִּי כָל אֹכֵל מִחֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַדְת יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ

שמות יב, טו שִׁבְעַת יָמִים מִצוֹת תֹּאכְלוּ אֶךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבֵּיתְכֶם כִּי כָל אֹכֵל חֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי

פסחים יב מ"ט דרבי יהודה רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרוייהו כנגד שלש השבתות שבתורה (שמות יג, ז) לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור (שמות יב, יט) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם (שמות יב, טו) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם

<> גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק, מוכרין לאחרים
ואין מוכרין לעצמן, שנאמר...

<> גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק, מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן, שנאמר...

במדבר לב, כב וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לְפָנַי יְיָ וְאַחַר תֵּשְׁבוּ וְהֵייתֶם נְקִיִּים מִיּוֹמֵי שְׂרָאֵל וְהֵייתֶה הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם לְאַחֲזָה לְפָנַי יְיָ

פסחים יג:א דתניא גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן משום שנאמר (**במדבר לב, כב**) והייתם נקיים מה' ומישראל

<> 'תמחוי' - שמוכרים אוכל לעניים בזול. "והייתם נקיים" - שלא יחשדו בהם שמכרו לעצמם בזול.

<> מנין שאין אוכל מטמא אוכל?

<> מנין שאין אוכל מטמא אוכל?

ויקרא יא, לח וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם

פסחים יד:א והא אין אוכל מטמא אוכל דתניא יכול יהא אוכל מטמא אוכל ת"ל
(ויקרא יא, לח) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא הוא
טמא ואין עושה כיוצא בו טמא

<> "טמא הוא לכם" - זרע שהוכשר ע"י מים ונטמא ע"י שרץ, הזרע טמא אבל לא
האוכל שיגע בו הזרע.

<> דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם, דם שאין הנפש יוצאה בו
אינו קרוי דם, שנאמר...>

<> דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם, דם שאין הנפש יוצאה בו אינו קרוי דם, שנאמר...

דברים יב, כג רק חֶזֶק לְבַלְתִּי אֶכֶל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר

פסחים טז:ב רב שמואל בר אמי דאמר רחמנא (**דברים יב, כג**) רק חזק לבלתי אכול
הדם כי הדם הוא הנפש דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם דם שאין הנפש
יוצאה בו אינו קרוי דם

<> "כי הדם הוא הנפש" - דם שהנפש יוצאה בו נקרא דם ולא דם התמצית ששותת
לאחר שהבהמה מתה.

<> עון הקודשים שנשא אהרון הוא עון טומאה ולא עון
פיגול ולא עון נותר, שנאמר...

<> עון הקודשים שנשא אהרון הוא עון טומאה ולא עון פיגול ולא עון נותר, שנאמר...

וְהָיָה עַל מִצַּח אֶהְרֹן וְנִשָּׂא אֶהְרֹן אֶת עֹן הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְכֹל מִתְּנַת קֹדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרִצּוֹן לָהֶם לִפְנֵי יי
וְאִם הָאָכַל יֵאָכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פֶּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה
וְאִם הָאָכַל יֵאָכַל מִבֶּשֶׂר זָבַח שְׁלָמִיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצָה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ
לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פֶּגוּל וְהָיָה וְהִנֵּפֶשׁ הָאֲכָלֶת מִמֶּנּוּ עֹנָה תִּשָּׂא

שמות כח, לח

ויקרא יט, ז

ויקרא ז, יח

פסחים טז:ב ת"ש (שמות כח, לח) ונשא אהרון את עון הקדשים וכי איזה עון הוא
נושא אם עון פיגול הרי כבר נאמר (ויקרא יט, ז) לא ירצה אם עון נותר
הרי כבר נאמר (ויקרא ז, יח) לא יחשב הא אינו נושא אלא עון טומאה
שהותרה מכללה בציבור

<> הציץ נושא (מכפר) את עון הקודשים שהוא עון טומאה - שהקלה התורה בעון
טומאה של ציבור שמביאים קורבנות למקדש כשהם טמאים.

<> מנין שמשקין הבאין מחמת כלי אינם מטמאים את הכלים?
הכלים?

<> מנין שמשקין הבאין מחמת כלי אינם מטמאים את הכלים?

פסחים יח:א ואימא לטמא את הכלים ולא ק"ו הוא ומה כלי שמטמא משקה אין מטמא כלי משקין הבאין מחמת כלי אינו דין שלא יטמאו את הכלים **קל וחומר**

<> 'כלי שמטמא משקה' - כלי שהוא ראשון לטומאה, 'משקין הבאין מחמת כלי' - שהיו בכלי ראשון והם שני לטומאה.

<> מנין שאוכל אינו מטמא כלי?

<> מנין שאוכל אינו מטמא כלי?

פסחים יח:ב היכי דריש מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא יטמא לטמא את המשקין אתה אומר לטמא את המשקין או אינו אלא לטמא את הכלי אמרת ק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאין מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי

קל וחומר

<> שלישי בקודש (טמא שנגע בקורבן), הבשר פסול
באכילה, שנאמר...

<> שלישי בקודש (טמא שנגע בקורבן), הבשר פסול באכילה, שנאמר...

וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבֶּשֶׂר כָּל טְהוֹר יֵאָכֵל
וּבֶשֶׂר

ויקרא ז, יט

פסחים יח:ב א"ר יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא ומה מחוסר כפורים
שמותר בתרומה פסול בקודש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה
רביעי בקודש ולמדנו שלישי בקודש מן התורה ורביעי מקל וחומר שלישי
מן התורה דכתיב ([ויקרא ז, יט](#)) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

קל וחומר

<> אוכל מטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מטמאין
מאויר כלי חרס, שנאמר...

<> אוכל מטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, שנאמר...

ויקרא יא, לג וְכֹל כְּלֵי חָרֶשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֵתוֹ תִּשְׁבְּרוּ
ויקרא יא, לד מִכֹּל הָאֵכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבֹא עָלָיו מִיַּם יִטְמָא וְכֹל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה
בְּכֹל כְּלֵי יִטְמָא

פסחים כ:ב ת"ל (ויקרא יא, לג) כל אשר בתוכו יטמא וסמך ליה מכל האוכל אוכל
מטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס

<> "מכל האוכל" - מהסמיכות לומדים שרק האוכל מאויר כלי החרס נטמא ולא
הכלים.

<> מנין שחמץ אסור בהנאה?

<> מנין שחמץ אסור בהנאה?

שמות יג, ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאוּתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֻמֶּץ

פסחים כא:ב אמר חזקיה מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר (**שמות יג, ג**) לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה טעמא דכתב רחמנא לא יאכל חמץ הא לא כתב לא יאכל הוה אמינא איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה

<> "ולא יאכל חמץ" - מזה שנאמר לא יאכל (ולא לא תאכל) לומדים שזה אסור גם באכילה וגם בהנאה.

<> מנין שנבילה מותרת בהנאה?

<> מנין שנבילה מותרת בהנאה?

דברים יד, כא לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה ליי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו

פסחים כא:ב כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה (משמע) עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה דתניא (**דברים יד, כא**) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו' אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה לגר במכירה מנין ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור לנכרי בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכור לנכרי

<> "לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה" - שמותר לתת את הנבילה (בהמה שמתה בלא שחיטה - במוות טבעי או תאונה) לגר תושב (נכרי שגר בארץ וקיבל על עצמו לא לעבוד עבודה זרה) או למכור לנכרי, בשני המקרים נראה שנבילה אסורה באכילה אבל מותרת בהנאה. 'כל מקום שנאמר לא יאכל' - מכאן לומדת הגמרא שבכל מקום בתורה שנאמר לא יאכל, לא תאכל או לא תאכל זה כולל איסור הנאה אלא אם פירש הכתוב שמותר בהנאה כמו בנבילה.

<> לפי רבי יהודה, כל איסורים שבתורה אסורין בהנאה,
שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, כל איסורים שבתורה אסורין בהנאה, שנאמר...

שמות כב, ל וְאִנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי וּבִשָּׂר בִּשְׂדֵה בְּטָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכּוּן אֹתוֹ

פסחים כא:ב לרבי יהודה דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה (**שמות כב, ל**) מלכלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה

<> "לכלב תשליכון אותו" - לפי רבי יהודה, בבשר טריפה (בהמה שיש לה מום כגון חור בריאה) כתוב לכלב תשליכון אותו ובזה יש לו הנאה, ובכל איסורים אחרים כגון בשר חולין שנשחטו בעזרה, לא כתוב לכלב תשליכון אותו ולכן אסורים גם בהנאה.

<> מנין שדם מותר בהנאה?

<> מנין שדם מותר בהנאה?

דברים יב, כד לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים
דברים יב, כג רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר

פסחים כב:א ותנן אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בו שאני דם דאיתקש למים דכתיב דברים יב, כד לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין אף דם מותר

היקש

<> "כמים" - מה מים מותרים בהנאה, כך דם מותר בהנאה.

<> מנין שעובדי כוכבים ניסכו יין לעבודה זרה?

<> מנין שעובדי כוכבים ניסכו יין לעבודה זרה?

דברים לב, לח אֲשֶׁר חִלַּב זְבַחֵיהֶם יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם יְקוּמוּ וַיַּעֲזְרוּכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה

פסחים כב:א ואימא כמים המתנסכים על גבי המזבח אמר רבי אבהו כמים רוב מים מידי רוב מים כתיב אלא אמר רב אשי כמים הנשפכין ולא כמים הניסכין ואימא כמים הנשפכין לפני ע"ז התם נמי ניסוך איקרי דכתיב [\(דברים לב, לח\)](#) ישתו יין נסיכם

<> "יין נסיכם" - יין שהיו מנסכים על גבי המזבח.

<> מנין שאבר מן החי אסור?

<> מנין שאבר מן החי אסור?

דברים יב, כג רק חֶזֶק לְבִלְתִּי אֶכֶל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר

פסחים כב:ב והרי אבר מן החי דכתיב (**דברים יב, כג**) לא תאכל הנפש עם הבשר

<> "לא תאכל הנפש עם הבשר" - לא תאכל הבשר כשהנפש עדיין בו.

<> מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני
נח?

<> מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח?

ויקרא יט, יד לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני יי

פסחים כב:ב תניא רבי נתן אומר מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח ת"ל [\(ויקרא יט, יד\)](#) ולפני עור לא תתן מכשול

<> "ולפני עור לא תתן מכשול" - עוור הוא לאו דוקא שאינו רואה, אלא כל אדם שההלכה נסתרת ממנו.

<> מה אבר מן החי אסור אף דם מן החי אסור, שנאמר...

<> מה אבר מן החי אסור אף דם מן החי אסור, שנאמר...

דברים יב, כג רק חֶזֶק לְבִלְתִּי אֶכֶל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר

פסחים כב:ב הא לכלבים שרי שאני אבר מן החי **דאיתקש** לדם דכתיב (**דברים יב, כג**)
רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא הנפש ולחזקיה למאי הלכתא
היקש איתקש אבר מן החי לדם אמר לך דם הוא **דאיתקש** לאבר מן החי מה
אבר מן החי אסור אף דם מן החי אסור

<> "הנפש עם הבשר" - אבר מן החי, מההיקש לומדים שגם דם שיצא מבעל חיים
כשהוא חי אסור באכילה.

<> מנין ששור הנסקל אסור באכילה, גם אם שחטו לאחר
שניגמר דינו?

<> מנין ששור הנסקל אסור באכילה, גם אם שחטו לאחר שניגמר דינו?

שמות כא, כח וְכִי יִגַּח שׁוֹר אֶת אִישׁ אוֹ אֶת אִשָּׁה וְמֵת סָקוֹל יִסְקַל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכַל אֶת בְּשָׂרוֹ וּבֵעַל הַשּׁוֹר נָקִי

פסחים כב:ב והרי שור הנסקל דרחמנא אמר (**שמות כא, כח**) לא יאכל את בשרו ותניא ממשמע שנאמר (**שמות כא, כח**) סקול יסקל השור איני יודע שהיא נבלה ונבלה אסורה באכילה ומה ת"ל לא יאכל מגיד לך הכתוב שאם שחטו לאחר שנגמר (את) דינו אסור

<> "סקול יסקל השור..". - אם שחט בעל השור את השור לפני שהוציאו אותו לסקילה, כדי שיוכל לאכל אותו או למכורו, אסור באכילה.

<> מנין ששור הנסקל אסור בהנאה?

<> מנין ששור הנסקל אסור בהנאה?

שמות כא, כח וְכִי יִגַּח שׁוֹר אֶת אִישׁ אוֹ אֶת אִשָּׁה וַיִּמַּת סָקוּל יִסְקַל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכַל אֶת בְּשָׂרוֹ וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי

פסחים כב:ב אין לי אלא באכילה בהנאה מנין ת"ל (**שמות כא, כח**) ובעל השור נקי מאי משמע שמעון בן זומא אומר כאדם שאומר לחבירו יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום טעמא דכתב ובעל השור נקי דאי מלא יאכל איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע

<> "בעל השור נקי" - נקי מכל הנאה ממנו.

<> מנין שערלה אסורה בהנאה?

<> מנין שערלה אסורה בהנאה?

ויקרא יט, כג וְכִי תֵבֵאוּ אֶל הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶם כָּל עֵץ מֵאֵכֶל וְעֵרְלֹתֶם עֵרְלֹתוֹ אֶת פְּרִיֹ שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכֵל

פסחים כב:ב והרי ערלה דרחמנא אמר (**ויקרא יט, כג**) ערלים לא יאכל ותניא ערלים לא יאכל אין לי אלא איסור אכילה מנין שלא יהנה ממנו שלא יצבע בו ולא ידליק בו את הנר ת"ל וערלתם ערלתו ערלים לא יאכל לרבות את כולם טעמא דכתב רחמנא וערלתם ערלתו ערלים הא לאו הכי

<> מכפל המילים "וערלתם ערלתו", לומדים שאסורה באכילה ואסורה בהנאה.

<> מנין שתרומה מותרת בהנאה לזר?

<> מנין שתרומה מותרת בהנאה לזר?

ויקרא כב, י וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ

פסחים כג:א והרי תרומה דרחמנא אמר **(ויקרא כב, י)** וכל זר לא יאכל קדש ותנן מערבין לנזיר בין ולישראל בתרומה

<> "וכל זר לא יאכל קודש" - תרומה אסורה באכילה אבל מותרת בהנאה. 'מערבין' - עירוב תחומין לנזיר בין ולישראל בתרומה, מכאן שמותרת בהנאה שיכול בעזרתה לצאת מחוץ לתחום.

<> מנין ששיער נזיר אסור בהנאה?

<> מנין ששיער נזיר אסור בהנאה?

במדבר ו, ה כָּל יְמֵי נְזִיר נִזְרוּ תַעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֵאשׁוֹ עַד מְלֵאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יִזִּיר לִי קֹדֶשׁ יִהְיֶה גְדֹל פְּרַע שְׂעַר רֵאשׁוֹ

פסחים כג:א ותנן מערבין לנזיר ביין אמר מר זוטרא שאני התם דאמר קרא נזרו שלו
יהא רב אשי אמר ([במדבר ו, ה](#)) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו גידולו
קדוש ואין דבר אחר קדוש

<> "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו" - מכאן ששער הנזיר אסור בהנאה.

<> מנין שחדש אסור באכילה ומותר בהנאה?

<> מנין שחדש אסור באכילה ומותר בהנאה?

ויקרא כג, יד וְלֶחֶם וְקֹלֵי וְכֶרֶם לֹא תֹאכְלוּ עַד עֵצִים הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאָתְכֶם אֶת קֶרְבַּן
אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבַּתֵיכֶם

פסחים כג:א והרי חדש דרחמנא אמר (**ויקרא כג, יד**) לחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד
עצם היום הזה ותנן קוצר לשחת ומאכיל לבהמה

<> "ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו" - אכילה אסורה, הנאה מותרת, מותר להאכיל
בחדש את בהמתו.

<> מנין ששרצים מותרים בהנאה?

<> מנין ששרצים מותרים בהנאה?

ויקרא יא, מא וְכֹל הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל

פסחים כג:א והרי שרצים דרחמנא אמר (ויקרא יא, מא) שקץ הוא לא יאכל ותנן צידי חיה ועופות ודגים שנזדמנו להם מינין טמאין מותרין למוכרן לנכרים שאני התם דאמר קרא לכם שלכם יהא אי הכי אפי' לכתחלה נמי שאני הכא דאמר קרא יהיו בהוייתן יהו

<> לפי חכמים, שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של
אחרים ושל גבוה, שנאמר...

<> לפי חכמים, שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, שנאמר...

שמות יג, ז מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך

פסחים כג:א תניא ר' יוסי הגלילי אומר תמה על עצמך היאך חמץ אסור בהנאה כל שבעה שאני התם דאמר קרא ([שמות יג, ז](#)) ולא יראה לך שאור שלך יהא ורבנן שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה

<> 'של אחרים' - של נכרים, 'של גבוה' - של הקדש, מהמילה "לך" בפסוק "ולא יראה לך חמץ" לומדים חכמים, שחמץ של נכרים או של הקדש שנמצא ברשותך אי אתה עובר בבל יראה ובל ימצא, מכיון שאינו שלך.

<> מנין לפי רבי יהודה שחולין שנשחטו בעזרה, אסורים
בהנאה?

<> מנין לפי רבי יהודה שחולין שנשחטו בעזרה, אסורים בהנאה?

שמות כב, ל וְאִנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבִשְׂרָבִים בְּשָׂדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכְוּן אֹתוֹ

פסחים כג:ב מהיכא דנפקא ליה לר' יהודה (**שמות כב, ל**) מלכלב תשליכון אותו קסבר חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא

<> "לכלב תשליכון אותו" - לומדת הגמרא, אותו תשליכון לכלב ולא חולין שנשחטו בעזרה, לכן טריפה לפי רבי יהודה מותרת בהנאה וחולין שנשחטו בעזרה אסורים בהנאה.

<> מנין לפי רבי יוסי הגלילי, שגיד מותר בהנאה?

<> מנין לפי רבי יוסי הגלילי, שגיד מותר בהנאה?

פסחים כג:ב ור' יוסי הגלילי אשכחן חלב דשרייה רחמנא בהנאה אלא גיד נימא דאסור איבעית אימא הכי נמי דאסור איבעית אימא מייתי לה בק"ו ומה חלב שענוש כרת מותר בהנאה גיד שאינו ענוש כרת לא כל שכן

קל וחומר

<> מה חלב שענוש כרת מותר בהנאה, גיד שאינו ענוש כרת, לא כל שכן.

<> מנין שאמורי קדשים קלים שנותרו צריך לשרוף באש?

<> מנין שאמורי קדשים שנותרו צריך לשרוף באש?

שמות כט, לד **וְאִם יוֹתֵר מִבֶּשֶׂר הַמִּלֵּאִים וּמִן הַלֶּחֶם עַד הַבֶּקֶר וְשָׂרַפְתָּ אֶת הַנוֹתֵר בְּאֵשׁ**
לֹא יֵאָכֵל כִּי קֹדֶשׁ הוּא

פסחים כד:א ואמורי קדשים קלים מנין תלמוד לומר (וכל) בקדש באש תשרף אמר
ליה רבי יונתן רבך מהאי קרא קאמר לה **(שמות כט, לד)** ואם יותר מבשר
המלואים ומן הלחם עד הבקר וגו'

<> 'אמורים' - החלקים שנאמר עליהם להקריב על גבי המזבח.

<> מנין שבשר קודש אסור לאדם לאכול כשהוא טמא?

<> מנין שבשר קודש אסור לאדם לאכול כשהוא טמא?

דברים כו, יד לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת שמעתי בקול יי אלהי עשיתי ככל אשר צויתני

פסחים כד:א דהא נפקא ליה מקל וחומר ממעשר הקל ומה מעשר הקל אמרה תורה **קל וחומר** (דברים כו, יד) לא בערתי ממנו בטמא בשר קדש חמור לא כל שכן <> "ולא בערתי ממנו בטמא" - שמן מעשר שני שנטמא וקל וחומר לבשר קודשים שאסור לאכול בטומאה.

<> מנין שבשר בחלב אסור בהנאה?

<> מנין שבשר בחלב אסור בהנאה?

פסחים כד:ב ואין לי אלא באכילה בהנאה מנין אמרת ק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה בשר בחלב שנעבדה בו עבירה אינו דין שיהא אסור בהנאה קל וחומר

<> בבשר וחלב נעבדה (נעשתה) בה עבירה שכן עצם הבישול אסור.

<> מנין שאוכל חלב חי, פטור ממלקות?

<> מנין שאוכל חלב חי, פטור ממלקות?

פסחים כד:ב איכא דאמרי א"ר אבהו אמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי שאם הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו שהוא פטור וכל שכן אוכל חלב חי שהוא פטור

קל וחומר

<> אוכל חלב חי, שלא כדרך אכילתו, אסור אבל פטור ממלקות.

<> מנין לבשר בחלב שהוא אסור באכילה?

<> מנין לבשר בחלב שהוא אסור באכילה?

דברים יד, כא לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי
עם קדוש אתה ליי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו
שמות כב, ל ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשלכון אתו

פסחים כד:ב מנין לבשר בחלב שהוא אסור נאמר כאן (**דברים יד, ב**) כי עם קדוש
אתה ונאמר להלן (**שמות כב, ל**) ואנשי קדש תהיון לי מה להלן אסור אף
גזירה שוה כאן אסור

<> "לא תבשל גדי בחלב אמו" - בטריפה כתוב "לא תאכלו" ומגזירה שווה "קדוש",
"קודש" לומדים שגם בשר וחלב אסור באכילה.

<> מנין שיש אדם שממונו חביב עליו מגופו?

<> מנין שיש אדם שממונו חביב עליו מגופו?

דברים ו, ה וְאֶהְבֶּתְּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ

פסחים כה:א אם נאמר **(דברים ו, ה)** בכל נפשך למה נאמר בכל מאודך ואם נאמר בכל מאודך למה נאמר בכל נפשך אלא לומר לך אם יש אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך ויש אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאודך

<> מנין שרוצח ניתן להצילו בנפשו?

<> מנין שרוצח ניתן להצילו בנפשו?

דברים כב, כו וְלִנְעֵרָה לֹא תַעֲשֶׂה דָבָר אֵין לִנְעֵרָה חֲטָא מוֹת כִּי פֶּאֶשֶׁר יִקוּם אִישׁ עַל רַעְהוּ וּרְצַחוּ נַפְשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה

פסחים כה:ב ע"ז הא דאמרן גילוי עריות ושפיכות דמים דתניא ר' אומר **(דברים כב, כו)** כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה וכי מה ענין רוצח אצל נערה המאורסה הרי זה בא ללמד ונמצא למד **מקיש רוצח** לנערה המאורסה מה נערה המאורסה ניתן להצילה בנפשו אף רוצח ניתן להצילו בנפשו

היקש

<> 'להצילו בנפשו' - מדין רודף - מותר להרוג אדם שרודף אחרי אדם אחר להרגו כשם שאת הנערה המאורסה מותר להצילה, גם אם צריך להרוג את הרודף אחריה לאונסה.

<> מנין שנערה המאורסה תהרג ואל תעבור?

<> מנין שנערה המאורסה תהרג ואל תעבור?

דברים כב, כו וְלִנְעֵרָה לֹא תַעֲשֶׂה דָבָר אֵין לְנֵעֵרָה חֲטָא מוֹת כִּי פֶאֶשֶׁר יִקוּם אִישׁ עַל רַעְהוּ וּרְצָחוֹ נָפֶשׁ בְּן הַדָּבָר הַזֶּה

פסחים כה:ב ונערה המאורסה מרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה תהרג ואל תעבור **שפיכות דמים** גופיה מנלן סברא הוא כי ההוא דאתא לקמיה דרבא א"ל מרי דוראי אמר לי זיל קטליה לפלני' ואי לא קטלינא לך א"ל ליקטלוך ולא תיקטול מאי חזית דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דההוא גברא סומק טפי

היקש

<> 'שפיכות דמים' - יהרג ואל יעבור - נלמדת מסברה - מה ראית שהדם שלך יותר אדום משל חבירך ונערה המאורסה מהיקש, כשם ששפיכות דמים יהרג ואל יעבור, כך בגילוי עריות תהרג ואל תעבור.

<> מנין לפי חכמים, שבגדי כהונה טעונין גניזה, לפי רבי
דוסא, שלא ישתמש בהם ליום כפור אחר?

<> מנין לפי חכמים, שבגדי כהונה טעונין גניזה, לפי רבי דוסא, שלא ישתמש בהם ליום כפור אחר?

ויקרא טז, כג וּבָא אֶהְרֹן אֶל אֱהֱל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בְּגָדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לְבַשׁ בָּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם

פסחים כו:א בגדי כהונה דכתיב ([ויקרא טז, כג](#)) והניחם שם מלמד שטעונין גניזה הניחא לרבנן דאמרי מלמד שטעונין גניזה אלא לר' דוסא דפליג עלייהו דאמר אבל ראויין הן לכהן הדיוט ומאי והניחם שם שלא ישתמש בהם ביום כפורים אחר

<> מנין לפי רבי יהודה, שחמץ טעון שריפה?

<> מנין לפי רבי יהודה, שחמץ טעון שריפה?

שמות יב, י ולא תותירו מִמֶּנּוּ עַד בֶּקָר וְהִנֵּתֶר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקָר בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ

פסחים כז:ב א"ר יהודה אין ביעור חמץ אלא שריפה והדין נותן ומה נותר שאינו בבל יראה ובל ימצא טעון שריפה חמץ שישנו בבל יראה ובל ימצא לא כל שכן שטעון שריפה

<> הנותר מקורבן הפסח עד הבוקר טעון שריפה, קל וחומר לחמץ כי הוא חמור יותר כי יש בו גם יבל יראה'.

<> מצוה לשרוף החמץ באש, אבל אם לא מצא עצים ישבית
בכל דבר שיכול להשביתו, שנאמר...

<> מצוה לשרוף החמץ באש, אבל אם לא מצא עצים ישבית בכל דבר שיכול להשביתו, שנאמר ...

שמות יב, טו שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם כי כל אכל חמץ ונקרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השבעי

פסחים כז:ב אמרו לו כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא עצים לשורפו יהא יושב ובטל והתורה אמרה (**שמות יב, טו**) תשביתו שאור מבתיכם בכל דבר שאתה יכול להשביתו

<> "תשביתו" - בכל דבר כגון זורקו לאשפה או לנהר.

<> חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל
ישראל אסור בהנאה, שנאמר...

<> חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה, שנאמר...

שמות יג, ז מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך

פסחים כח:א חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה שנאמר (שמות יג, ז) לא יראה לך שאור

<> "ולא יראה לך שאור" - שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים (של נכרים), לכן בחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח קנסוהו חז"ל ואסור בהנאה.

<> מנין לפי רבי יהודה, שהאוכל חמץ משש שעות ומעלה
עובר בלא תעשה?

<> מנין לפי רבי יהודה, שהאוכל חמץ משש שעות ומעלה עובר בלא תעשה?

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך

פסחים כח:ב ומנין לאוכל חמץ משש שעות ולמעלה שהוא עובר בלא תעשה שנאמר **(דברים טז, ג)** לא תאכל עליו חמץ דברי רבי יהודה

<> מזמן שמצוה לשחוט את הפסח אסור לאכול חמץ, "עליו" - על קורבן פסח.

<> מנין שפסח מצרים, אין חימוצו נוהג אלא יום אחד?

<> מנין שפסח מצרים, אין חימוצו נוהג אלא יום אחד?

שמות יג, ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זְכוּר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאוּתֶם מִמִּצְרָיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ הַיּוֹם אַתֶּם יֵצְאוּ בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

פסחים כח:ב רבי יוסי הגלילי אומר מנין לפסח מצרים שאין חימוצו נוהג אלא יום אחד תלמוד לומר לא יאכל חמץ וסמיק ליה (שמות יג, ד) היום אתם יוצאים

<> "היום הזה אשר יצאתם ממצרים" - ואחרי כן "ולא יאכל חמץ".

<> מנין שהנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו, מוציאין מזה ונותנין לזה?

<> מנין שהנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו, מוציאין מזה ונותנין לזה?

במדבר ה, ז וְהִתְוֹדוּ אֶת חַטָּאתְכֶם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהָשִׁיב אֶת אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוּ יֶסֶף
עָלָיו וְנָתַן לְאִשֶּׁר אָשָׁם לוֹ

פסחים לא: א רבי נתן אומר מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו שמוציאין מזה
ונותנין לזה ת"ל (**במדבר ה, ז**) ונתן לאשר אשם לו

<> "ונתן לאשר אשם לו" - אם ראובן הלוח לשמעון ושמעון ללוי בית דין מוציאים
מלוי לתת לראובן.

<> מנין שבעל חוב קונה משכון?

<> מנין שבעל חוב קונה משכון?

דברים כד, יג הָשִׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט כִּבְּא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וַיִּבְרַכְךָ וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה לְפָנַי יְיָ אֱלֹהֶיךָ

פסחים לא:ב דא"ר יצחק מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר (**דברים כד, יג**) ולך תהיה צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון

<> "ולך תהיה צדקה" - אם המלוה אינו קונה את המשכון (העבוט) כשנותן לו את ההלוואה, איזו צדקה זו שנותן ללוה את אשר הוא שלו (של הלוה) כשמחזיר לו את המשכון. "כבא השמש" - בערב.

<> מנין לפי רבי מאיר, שישראל מנכרי קונה משכון?

<> מנין לפי רבי מאיר, שישראל מנכרי קונה משכון?

דברים כד, יג הָשִׁיב תְּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֵבוֹט כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וַיְבָרְכֵךָ וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה לְפָנַי יי אֱלֹהֶיךָ

פסחים לא:ב ת"ק סבר הני מילי ישראל מישראל הוא דקרינא ביה ולך תהיה צדקה אבל ישראל מנכרי לא קני ור"מ סבר קל וחומר ישראל מישראל קני קל וחומר ישראל מישראל קני ישראל מנכרי לא כל שכן

<> לפי רבי מאיר, ישראל שהלוה לנכרי קונה את המשכון שנותן לו הנוכרי מקל וחומר, אבל לפי ת"ק אין ענין של "צדקה" בנוכרי ולכן אין את הסברה של "צדקה מנין".

<> לפי תנא קמא, האוכל כזית תרומה בשגגה משלם קרן
וחומש, שנאמר...

<> לפי תנא קמא, האוכל כזית תרומה בשגגה משלם קרן וחומש, שנאמר...

ויקרא כב, יד ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמשייתו עליו ונתן לכהן את הקדש

פסחים לב:ב ת"ר האוכל כזית תרומה משלם קרן וחומש אבא שאול אומר עד שיהא בו שוה פרוטה מ"ט דתנא קמא אמר קרא (**ויקרא כב, יד**) ואיש כי יאכל קדש בשגגה ואכילה בכזית ואבא שאול מאי טעמא אמר קרא ונתן ואין נתינה פחות משוה פרוטה

<> לפי תנא קמא, ישראל שאכל בשוגג כזית תרומה ששייכת לכהן חייב קרן וחומש. ולפי אבא שאול אם אכל שוה פרוטה חייב קרן וחומש.

<> מעילה (שאין בה כרת אלא רק מיתה בידי שמים), פטר
את המזיד מלהביא קורבן, שנאמר...

<> מעילה (שאין בה כרת אלא רק מיתה בידי שמים), פטר את המזיד מלהביא קורבן, שנאמר ...

ויקרא ה, טו נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיְיָ אֵיל תְּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם

פסחים לב:ב ואף רב פפא הדר ביה דתניא (**ויקרא ה, טו**) וחטאה בשגגה פרט למזיד והלא דין הוא ומה שאר מצות שחייב בהן כרת פוטר בהן את המזיד מעילה שאין בה כרת אינו דין שפטר את המזיד לא אם אמרת בשאר מצות שכן לא חייב בהן מיתה תאמר במעילה שחייב בה מיתה ת"ל בשגגה פרט למזיד

קל וחומר

<> "וחטאה בשגגה" - פרט למזיד.

<> לפי רבי, הזיד במעילה בכזית, חייב מיתה, שנאמר...

<> לפי רבי, הזיד במעילה בכזית, חייב מיתה, שנאמר...

ויקרא כב, ט וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלֵיו חֲטָא וַיָּמָתוּ בּוֹ כִּי יִחְלָלְהוּ אֲנִי יְיָ
מְקַדְּשִׁים

ויקרא ה, טו נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל וְחֲטָאָהּ בְּשִׁגְגָה מְקַדְּשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לִי אֵיל
תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם

פסחים לג:א הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באזהרה מאי טעמא
דרבי אמר רבי אבהו גמר חטא חטא מתרומה מה תרומה במיתה אף
מעילה במיתה ומינה מה תרומה בכזית אף מעילה בכזית

גזירה שוה

<> בפסוק הראשון כתוב, "ומתו" ומג"ש לומדים שגם בפסוק השני, העונש הוא
בשגה קורבן אשם, במזיד מיתה.

<> דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו
במצה, יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ, שנאמר...

<> דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה, יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ, שנאמר...

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך

פסחים לה:א וכן תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב אמר קרא (**דברים טז, ג**) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ

היקש

<> מצה הוקשה לחמץ, ללמד שמה שבא לידי חימוץ יוצאים בו ידי חובת מצה בערב פסח, שהוא חובה מן התורה באכילת מצה.

<> לפי ריש לקיש, אכל מצה עשירה שהחמיצה, אין חייב עליה כרת, שנאמר...

<> לפי ריש לקיש, אכל מצה עשירה שהחמיצה, אין חייב עליה כרת, שנאמר...

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך

פסחים לה: א מאי טעמא דריש לקיש א"ל דאמר קרא לא תאכל עליו חמץ [וגו'] דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו במצה חייבין על חימוצו כרת והא הואיל ואין אדם יוצא בה ידי חובתו דהויא ליה מצה עשירה אין חייבין על חימוצה כרת

<> מצה עשירה, כיון שלא יוצא בה ידי חובתו, אין חייבין על חימוצה כרת.

<> מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשיבולים פטור מתרומה גדולה?
גדולה?

<> מנין שמעשר ראשון שהקדימו בשיבולים פטור מתרומה גדולה?

במדבר יח, כו וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבַּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֲתֶם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת יְיָ מַעֲשֵׂר מִן
הַמַּעֲשֵׂר

פסחים לה:ב אמר רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשיבולים פטור
מתרומה גדולה שנאמר (במדבר יח, כו) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר
מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת
מעשר מן המעשר

<> אם הקדים והפריש מעשר ראשון מתבואה שעדיין בשיבולים לפני שהפריש תרומה
גדולה, פטור מתרומה גדולה.

<> מנין שמעשר שני והקדש ניתן לפדות בכסף?

<> מנין שמעשר שני והקדש ניתן לפדות בכסף?

וְנִתְּתָהּ בַכֶּסֶף וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ
וְאִם גָּאֵל יִגְאֹל אֶת הַשְּׂדֵה הַמִּקְדִּישׁ אֹתוֹ וְיָסַף חֲמִשִּׁית כֶּסֶף עֲרֹכָךָ עָלָיו וְקָם
לוֹ

דברים יד, כה

ויקרא כז, יט

פסחים לה:ב פשיטא לעולם דנפדו ומאי לא נפדו שלא נפדו כהלכתן מעשר שני
שפדאו על גב אסימון דרחמנא אמר (**דברים יד, כה**) וצרת הכסף דבר
שיש לו צורה והקדש שחיללו על גבי קרקע דרחמנא אמר (**ויקרא כז, יט**)
ונתן הכסף וקם לו

<> "וצרת הכסף" - שניתן לפדות בכסף שיש לו צורה. 'והקדש שחיללו על גבי קרקע' -
שאם רוצה להעביר את הקדושה של ההקדש לקרקע, אינו יכול לעשות כן אלא צריך
לפדות בכסף.

<> מנין שלא יוצא אדם במעשר שני ידי חובת אכילת מצה?

<> מנין שלא יוצא אדם במעשר שני ידי חובת אכילת מצה?

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייד

פסחים לו: א ת"ר יכול יוצא אדם ידי חובתו במעשר שני בירושלים ת"ל (דברים טז, ג) לחם עוני מה שנאכל באנינות יצא זה שאינו נאכל באנינות אלא בשמחה

<> "לחם עוני" - מצה, מעשר שני נאכל בשמחה ולא באנינות (בצער) שנאמר "לא אכלתי באוני ממנו" ולכן לא יוצאים ידי חובת אכילת מצה שהוא לחם עוני במעשר שני שנאכל בשמחה.

<> מנין שיציקה ולישה כשירה בכל אדם?

<> מנין שיציקה ולישה כשירה בכל אדם?

וְנִפְּשׁ כִּי תִקְרִיב קֶרֶבֶן מִנְחָה לִּי סֹלֶת יִהְיֶה קֶרֶבְנוּ וְיִצֶק עָלֶיךָ שֶׁמֶן וְנִתֵּן עָלֶיךָ לְבִנָּה **ויקרא ב, א**

וְהִבִּיֵּאתָ אֶל בְּנֵי אֹהֶלן הַפְּתוּחִים וְקִמַּץ מִשֶּׁם מְלֵא קִמְצוֹ מִסֹּלֶתָהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל לִבְנֹתֶיהָ וְהִקְטִיר הִלָּחֵן אֶת אֲזֵכָרְתָהּ הַמְזֻבָּחָה אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִּי **ויקרא ב, ב**

פסחים לו:א והכתיב (**ויקרא ב, א**) ויצק עליה שמן וגו' והביאה אל הכהן מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשירה בכל אדם לישה נהי דבזריזין ליתא במקום זריזין איתא

<> רק בפסוק השני נעשה על ידי כהנים, אחרי שהביאה אל הכהנים "וקמץ..." אבן "ויצק עליה" - ע"י הבעלים.

<> מנין שאין אדם יוצא ידי חובת בכורים במצות?

<> מנין שאין אדם יוצא ידי חובת בכורים במצות?

שמות יב, כ כָּל מִחְמָצָת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצֹּת

פסחים לו:א תנו רבנן יכול יוצא אדם ידי חובתו בבכורים תלמוד לומר **(שמות יב, כ)** בכל מושבותיכם תאכלו מצות מצה הנאכלת בכל מושבותיכם יצאו בכורים שאין נאכלין בכל מושבותיכם אלא בירושלים דברי רבי יוסי הגלילי

<> בכורים נאכלים בירושלים, שנאמר "והלכת אל המקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם", מצות, "בכל מושבותיכם" - בגבולין (חוץ מירושלים), לכן אין יוצאים חובת בכורים במצות.

<> מנין שמעשר שני שנטמא, פודין אותו אפילו בירושלים?

<> מנין שמעשר שני שנטמא, פודין אותו אפילו בירושלים?

דברים יד, כד וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר
יי אלהיך לשום שמו שם כי יברכה יי אלהיך
דברים יד, כה ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר יי אלהיך בו
בראשית מג, לד וישא משאת מאת פניו אלהם ותרב משאת בנימן ממשאת כלם חמש
דודת וישתו וישכרו עמו

פסחים לו:ב דא"ר (אליעזר) מנין למעשר שני שנטמא שפודין אותו אפי' בירושלים
ת"ל (דברים יד, כד) כי לא תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה שנאמר
(בראשית מג, לד) וישא משאת מאת פניו

<> "המקום אשר יבחר ה' " - בירושלים.

<> מנין שביכורים אסורים לאונן?

<> מנין שביכורים אסורים לאונן?

דברים יב, יז לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצהרך ובללת בקרך וצאנך
וכל נדרריך אשר תדר ונדבתריך ותרומת ידך
דברים כו, יד לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת
שמעתי בקול יי אלהי עשיתי ככל אשר צויתני

פסחים לו:ב מאי טעמא דרבנן דכתיב (דברים יב, יז) לא תוכל לאכול בשעריך ואמר
מר תרומת ידך אלו ביכורים דאיתקש ביכורים למעשר מה מעשר אסור
היקש לאונן אף ביכורים אסור לאונן

<> הפסוק השני מדבר על מעשר - מעשר אסור לאונן שנאמר "לא אכלתי באוני
ממנו", בפסוק הראשון "ותרומת ידך" - ביכורים. וביכורים הוקשו למעשר ("מעשר
דגנך"), ומההיקש לומדים שגם ביכורים אסורים לאונן.

<> לפי רבי יהודה, אין לחם אלא האפוי בתנור, שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, אין לחם אלא האפוי בתנור, שנאמר...

ויקרא כו, כו בְּשִׁבְרֵי לֶכֶם מִטֹּה לֶחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֻכָּם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֻכָּם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֵתֶם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ

פסחים לז:ב ור' יהודה סבר אין לחם אלא האפוי בתנור מעיקרא וכיון דמעיקרא לאו בתנור אפייה לאו לחם הוא אמר רבא מאי טעמא דר' יהודה דכתיב **(ויקרא כו, כו)** ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד לחם האפוי בתנור אחד קרוי לחם ושאין אפוי בתנור אחד אין קרוי לחם

<> מנין לפי רבא, שמצה צריכה להיות משלכם, כדי לצאת
בה ידי חובה בערב פסח?

<> מנין לפי רבא, שמצה צריכה להיות משלכם, כדי לצאת בה ידי חובה בערב פסח?

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון
יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך
במדבר טו, יט והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי

פסחים לח:א אמר רבא ואיתימא רב יימר בר שלמיא אתיא לחם לחם כתיב הכא
(דברים טז, ג) לחם עוני וכתוב התם (במדבר טו, יט) והיה באכלכם
מלחם הארץ מה להלן משלכם אף כאן משלכם

גזירה שוה

<> הפסוק הראשון - מצה, הפסוק השני - תרומה, בתרומה נאמר "ראשית
עריסותיכם" (משלכם) תרימו תרומה לכהן ומג"ש לומדים שגם מצה צריכה להיות
משלכם.

<> מנין שצריך לשמור את המצות לשם מצות מצה?

<> מנין שצריך לשמור את המצות לשם מצות מצה?

שמות יב, יז ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדורתיכם חקת עולם

פסחים לח:ב (שמות יב, יז) ושמרתם את המצות מצה המשתמרת לשם מצה יצתה זו שאין משתמרת לשם מצה אלא לשום זבח

<> "ושמרתם..." - מצה המשתמרת, ששומרים שלא תבא לידי חימוץ (שלא תבא במגע עם מים).

<> מנין שאין מבשלין את הפסח אפילו בשאר משקים, כגון
מי פרות שנותנים טעם בתבשיל?

<> מנין שאין מבשלין את הפסח אפילו בשאר משקים, כגון מי פרות שנותנים טעם בתבשיל?

שמות יב, ט **אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נֶא וּבְשֵׁל מִבֶּשֶׂל בְּמַיִם כִּי אִם צְלִי אֵשׁ רֵאשׁוּ עַל כְּרַעְיוֹ וְעַל קִרְבּוֹ**

פסחים מא:א ת"ר (**שמות יב, ט**) במים אין לי אלא במים שאר משקין מניין אמרת קל וחומר ומה מים שאין מפיגין טעמן אסורין שאר משקין שמפיגין טעמן לא כ"ש

<> "ובשל מבושל במים" - על מים שאין נותנים טעמם בבשר נאמר "אל תאכלו ממנו..." קל וחומר בשאר משקין שנותנים טעמם בבשר.

<> לפי רבי, קורבן פסח אסור לבשל גם בשאר משקין,
שנאמר...

<> לפי רבי, קורבן פסח אסור לבשל גם בשאר משקין, שנאמר...

שמות יב, ט אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו

פסחים מא:א רבי אומר במים אין לי אלא מים שאר משקין מניין ת"ל (שמות יב, ט) ובשל מבושל מ"מ מאי בינייהו איכא בינייהו צלי קדר ורבנן האי בשל מבושל

<> "ובשל מבושל" - מכל מקום, בכל משקה.

<> מנין שצלאו כל צרכו, מותר?

<> מנין שצלאו כל צרכו, מותר?

שמות יב, ט אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו

פסחים מא:א ת"ר יכול צלאו כל צרכו יהא חייב ת"ל ([שמות יב, ט](#)) אל תאכל ממנו נא ובשל מבושל במים נא ובשל מבושל אמרתי לך ולא שצלאו כל צרכו

<> "אל תאכלו ממנו נא" - צלאו כל צרכו כלומר צלאו יותר מדי, אינו חייב מלקות כי מהפסוק לומדים דוקא אם בשלו או לא צלאו מספיק אבל אם צלאו יותר מדי (שרפו) אינו חייב.

<> מנין שאכל ממנו כזית חי, פטור אבל אסור?

<> מנין שאכל ממנו כזית חי, פטור אבל אסור?

שמות יב, ט אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים פי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו

פסחים מא:א תנו רבנן יכול אכל כזית חי יהא חייב תלמוד לומר אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל נא ובשל אמרתי לך ולא חי יכול יהא מותר תלמוד לומר **(שמות יב, ט)** כי אם צלי אש

<> מזה שכתוב "אל תאכלו ממנו נא" - מצות לא תעשה שאם עבר ואכל מבושל או נא (לא צלוי מספיק) חייב מלקות, אבל אם אכלו חי פטור (ממלקות) אבל אסור, כי נאמר "כי אם צלי אש...".

<> מנין שאסור לאכול נא, גם מבעוד יום?

<> מנין שאסור לאכול נא, גם מבעוד יום?

פסחים מא:ב תניא אידך יכול אכל כזית נא מבעוד יום יהא חייב ודין הוא ומה בשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו דין שישנו בבל תאכל נא קל וחומר

<> מצות אכילת קורבן פסח בערב החמש עשרה שנאמר "ואכלו את הבשר בלילה הזה", ולומדים בקל וחומר שאם בערב שמותר לאכול צלי אש אסור לאכול נא, קל וחומר שמבעוד יום, אסור לאכול נא.

<> מנין שבשעה שישנו בקום אכול עלי ישנו בבל תאכל נא,
בשעה שאינו בקום אכול עלי אינו בבל תאכל נא?

<> מנין שבשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא, בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא?

שמות יב, ט **אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשְׁל מִבֶּשֶׁל בְּמַיִם כִּי אִם צָלִי אֲשֶׁר רָאִשׁוּ עַל כְּרַעְיוֹ וְעַל קִרְבּוֹ**

פסחים מא:ב תלמוד לומר (**שמות יב, ט**) אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש שאין תלמוד לומר כי אם צלי אש ומה תלמוד לומר כי אם צלי אש לומר לך בשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא

<> בפסוק הקודם נאמר "ואכלו אותו בלילה ההוא צלי אש" לכן פסוק זה בא להוסיף שבשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא, בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא ומשמע מכאן שאינו חייב מלקות אם אכל נא מבעוד יום.

<> מנין שאם אכל נא ביום, פטור?

<> מנין שאם אכל נא ביום, פטור?

שמות יב, ח וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בְּלֵילָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מְרִירִים יֹאכְלֶהוּ

פסחים מא:ב מה נא בלאו אף צלי בלאו בשלמא נא כתיב אל תאכלו ממנו נא אלא צלי מנלן דכתיב (**שמות יב, ח**) ואכלו את הבשר בלילה הזה בלילה אין ביום לא האי לאו הבא מכלל עשה הוא וכל לאו הבא מכלל עשה עשה

<> נאמר "בלילה הזה" בלילה ולא ביום, לכן אם עבר ואכל ביום נא, פטור ממלקות כיון שזה לאו הבא מכלל עשה וזה כביטול מצות עשה שאין לוקין על זה.

<> שור או שה שיש בו מום צריך להמיר אותו בכסף לבדק
הבית ולא תמימים שאותם צריך להעלות על המזבח,

<> שור או שה שיש בו מום צריך להמיר אותו בכסף לבדק הבית ולא תמימים שאותם צריך להעלות על המזבח, שנאמר...

ויקרא כב, כג וְשׁוֹר וְשֵׂה שְׂרוּעַ וְקְלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְגִידָר לֹא יִרְצֶה

פסחים מב:א רבי יהודה היא דתניא (**ויקרא כב, כג**) שור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו ואתו אתה מתפיס לבדק הבית ואי אתה מתפיס תמימים לבדק הבית

<> "נדבה תעשה אותו" - אם יש בו מום צריך להמיר אותו בכסף לבדק הבית, ואם אין מום בבהמה אסור להמירה לבדק הבית אלא צריך להקריבה על גבי המזבח.

<> בנות עשירים טופלות אותן בסולת, בנות מלכים בשמן
המור, שנאמר...

<> בנות עשירים טופלות אותן בסולת, בנות מלכים בשמן המור, שנאמר...

אסתר ב, יב וַיְהִי־עַתָּה תָּרַח נְעֵרָה וְנִעְרָה לְבֹאֵי אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ מִקֶּץ הַיּוֹת לָהּ כִּדְתֵי הַנָּשִׁים שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלֹאוּ יָמֵי מְרוּקֵיהֶן **שְׁשֵׁה חֳדָשִׁים בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְשְׁשֵׁה חֳדָשִׁים בְּבִשְׂמֵים וּבִתְמָרוּקֵי הַנָּשִׁים**

פסחים מג:א בנות עשירים טופלות אותן בסולת בנות מלכים בשמן המור שנא' **(אסתר ב, יב)** ששה חדשים בשמן המור

<> שהגיעו לפרקן ולא הגיעו לשנים.

<> כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי
אסורים בפסח, שנאמר...

<> כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי אסורים בפסח, שנאמר...

שמות יב, כ **כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֵי־כֶם תֹאכְלוּ מִצּוֹת**

פסחים מג:א ורב יהודה מ"ט לא אמר כרב נחמן אמר לך עד כאן לא קאמר ר"א התם אלא חמץ דגן גמור ע"י תערובת אבל נוקשה בעיניה לא אמר תניא כוותיה דרב יהודה (**שמות יב, כ**) כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי

<> אלו הן תערובות חמץ שאם אכל אותם בפסח אינו ענוש כרת, כי רק על חמץ נאמר "ונכרתה..." , אוכל מחמצת עובר בלאו.

<> מנין שעל חמץ דגן גמור ענוש כרת ועל עירובו בלאו?

<> מנין שעל חמץ דגן גמור ענוש כרת ועל עירובו בלאו?

שמות יב, טו שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם כי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השבעי

פסחים מג:א יכול יהא ענוש כרת ת"ל (**שמות יב, טו**) כי כל אוכל חמץ ונכרתה על חמץ דגן גמור ענוש כרת ועל עירובו בלאו

<> תערובת חמץ עובר בלאו שנאמר "כל מחמצת לא תאכלו".

<> השוה הכתוב איש לאשה לכל עונשין שבתורה, שנאמר...

<> השוה הכתוב איש לאשה לכל עונשין שבתורה, שנאמר...

במדבר ה, ו דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטָּאת הָאֲדָם לְמַעַל מֵעַל
בֵּין וְאִשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא

פסחים מג:א וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא (**במדבר ה, ו**) איש או אשה כי יעשו
מכל חטאת האדם השוה הכתוב איש לאשה לכל עונשין שבתורה

<> כל מצוות לא תעשה, חייבין על שגגתן חטאת.

<> מנין שנשים חייבות בבל תאכל חמץ?

<> מנין שנשים חייבות בבל תאכל חמץ?

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך

פסחים מג:ב סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב (דברים טז, ג) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות כל שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ והני נשי הואיל וליתנהו בקום אכול מצה דהויא ליה מצות עשה שהזמן גרמא (היא) אימא בבל תאכל חמץ נמי ליתנהו קמ"ל

היקש

<> הייתי חושב שבגלל ההיקש נשים פטורות מבל תאכל חמץ, כיון שאכילת מצה זה מצות עשה שהזמן גרמא, קמ"ל שההיקש בא ללמד שחייבות גם בבל תאכל חמץ וגם באכילת מצה.

<> מנין שנשים חייבות באכילת מצה, אפילו שזה מצות
עשה שזמן גרמא?

<> מנין שנשים חייבות באכילת מצה, אפילו שזה מצות עשה שזמן גרמא?

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך

פסחים מג:ב דאמר ר"א נשים חייבות באכילת מצה דבר תורה שנא' לא תאכל עליו חמץ וגו' כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו באכילת מצה והני נשי נמי הויל וישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה היקש

<> נשים חייבות באכילת מצה מהתורה, מכיון שהקיש הכתוב אכילת מצה לבל תאכל חמץ.

<> מנין שכל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור
חוץ מאיסורי נזיר?

<> מנין שכל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר?

במדבר ו, ג מִיֵּין וְשֶׁכֶר יִזִּיר חֲמֵץ יַיִן וְחֲמֵץ שֶׁכֶר לֹא יִשְׁתָּה וְכֹל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתָּה וְעֲנָבִים לַחִים וַיִּבְשִׂים לֹא יֵאָכֵל

פסחים מג:ב אמר רבי יוחנן כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה (**במדבר ו, ג**) משרת וזעירי אמר אף שאור בל תקטירו כמאן כר"א דדריש כל

<> "וכל משרת ענבים" - אם טבל הנזיר לחם ביין, כל המאכל נמדד בכזית לחיוב מלקות, כיון שכתוב משרת ענבים.

<> מנין שתערובת של כלאים או עורלה אסורים אם נותנים
טעם הכלאים או העורלה בתערובת?

<> מנין שתערובת של כלאים או עורלה אסורים אם נותנים טעם הכלאים או העורלה בתערובת?

פסחים מד:ב שאם שרה ענבים במים ויש בהן טעם יין חייב מכאן אתה דן לכל התורה כולה ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש היתר לאיסורו עשה בו טעם כעיקר כלאים שאיסורו איסור עולם ואיסורו איסור הנאה ואין היתר לאיסורו אינו דין שיעשה טעם כעיקר והוא הדין לערלה

קל וחומר

<> 'שאיין איסורו איסור עולם' - שאיסורו פג אחרי תקופת הנזירות, 'שיש היתר לאיסורו' - שיכול לעשות התרת נדרים. קל וחומר שכלאים ועורלה שאין היתר לאיסורם ואיסורם איסור עולם, שתהא התערובת אסורה אפילו שיש רק טעם איסור בתערובת.

<> מנין שאיסורי נזיר מצטרפים זה עם זה בכזית לחייבו
קורבן חטאת?

<> מנין שאיסורי נזיר מצטרפים זה עם זה בכזית לחייבו קורבן חטאת?

במדבר ו, ד פל ימי נזרו מפל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל

פסחים מה:א א"ל רב אשי לרב כהנא אלא הא דתניא (**במדבר ו, ד**) מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לימד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה

<> מזה שכתוב "מחרצנים ועד זג" לומדים שמצטרפים זה עם זה, כי מספיק היה לכתוב "מכל אשר יעשה מגפן היין". "שמצטרפים זה עם זה" - חרצנים וזג בחישוב הכזית.

<> מנין שעבודה זרה אסורה בהנאה?

<> מנין שעבודה זרה אסורה בהנאה?

דברים יג, יח ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב יי מחרון אפו ונתן לך
רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבתך
דברים ז, כו ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמהו שקץ תשקצנו ותעב
תתעבנו כי חרם הוא

פסחים מח:א עצי אשירה ואזהרה מהכא ([דברים יג, יח](#)) ולא ידבק בידך מאומה מן
החרם אמר ליה רב אחא בריה דרבא לאביי ונלקי נמי משום ([דברים ז, כו](#))
ולא תביא תועבה אל ביתך

<> "ולא ידבק בידך מאומה" - שיש איסור הנאה מעבודה זרה.

<> מנין שאסור להשחית דברים של קדושה?

<> מנין שאסור להשחית דברים של קדושה?

דברים יב, ג וּנְתַצְתֶּם אֶת מִזְבְּחֵיכֶם וְשִׁבְרֵתֶם אֶת מִצְבְּתֵיכֶם וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ
וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאִבְדֹתֶם אֶת שְׁמֵם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא
דברים יב, ד לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לִי אֱלֹהֵיכֶם

פסחים מח:א ואזהרה מהכא (דברים יב, ג) ואשיריהם תשרפון באש לא תעשון כן לה' אלהיכם

<> על עבודה זרה כתוב שצריך לנתץ ולשבר ובסמוך נאמר "לא תעשון..." , מכאן שאסור למחוק את שם ה' בספר תורה, תפילין ומזוזות.

<> מנין שכל הנהנה מסעודת הרשות, לסוף גולה?

<> מנין שכל הנהנה מסעודת הרשות, לסוף גולה?

עמוס ו, ד הַשֹּׁכְבִים עַל מְטוֹת שֵׁן וְסֻרְחִים עַל עֲרְשׂוֹתָם וְאַכְלִים כָּרִים מִצֵּאן וְעִגְלִים
מִתּוֹךְ מִרְבֵּק

עמוס ו, ז לֵכֵן עֲתָה יִגְלוּ בְּרֹאשׁ גְּלִים וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים

פסחים מט:א כל הנהנה מסעודת הרשות לסוף גולה שנא' (עמוס ו, ד) ואוכלים כרים
מצאן ועגלים מתוך מרבק וכתיב לכן עתה יגלו בראש גולים

<> 'סעודת הרשות' - סעודה באכילה מופרזת שאינה סעודה של מצוה. "כרים" -
כבשים.

<> ולא ישא בת עמי הארץ מפני שהן שקץ ונשותיהן שרץ
ועל בנותיהן הוא אומר...

<> ולא ישא בת עמי הארץ מפני שהן שקץ ונשותיהן שרץ ועל בנותיהן הוא אומר...

דברים כז, כא אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה וְאָמַר כָּל הָעַם אָמֵן

פסחים מט:ב ולא ישא בת עמי הארץ מפני שהן שקץ ונשותיהן שרץ ועל בנותיהן הוא אומר (**דברים כז, כא**) ארוור שוכב עם כל בהמה

<> "ארוור שוכב עם כל בהמה" - שכיון שאינן מבינים תורה הם כבהמה.

<> מנין שעם הארץ אסור לאכול בשר בהמה?

<> מנין שעם הארץ אסור לאכול בשר בהמה?

ויקרא יא, מו זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השרצת על הארץ

פסחים מט:ב תניא ר' אומר עם הארץ אסור לאכול בשר (בהמה) שנאמר [\(ויקרא יא, מו\)](#) זאת תורת הבהמה והעוף

<> "זאת תורת הבהמה..." מי שלומד תורה מותר באכילת בשר, מי שלא לומד תורה אסור באכילת בשר.

<> לפי רבי אלעזר, עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך,
שנאמר...

<> לפי רבי אלעזר, עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך, שנאמר...

דברים ל, כ לַאֲהָבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַת בְּקִלּוֹ וּלְדַבְרָהּ בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאַרְךָ יָמֶיךָ
לְשִׁבַת עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר
לְהַם

פסחים מט:ב אמר רבי אלעזר עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך שנאמר (דברים ל, כ) כי היא חייך ואורך ימך על חיי לא חס על חיי חבירו לא כל שכן

<> לפי רבי יהודה, חייב בברכת המזון באכילה שיש בה
שביעה שזה בכביצה, שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, חייב בברכת המזון באכילה שיש בה שביעה שזה בכביצה, שנאמר...

דברים ת, י **וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ**

פסחים מט:ב רבי מאיר סבר **(דברים ת, י)** ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה בכזית ורבי יהודה סבר ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה ואיזו זו בכביצה

<> כל העוסק בתורה לפני עם הארץ, כאילו בועל ארוסתו
בפניו, שנאמר...

<> כל העוסק בתורה לפני עם הארץ, כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר...

דברים לג, ד תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב

פסחים מט:ב תנא רבי חייא כל העוסק בתורה לפני עם הארץ כאילו בועל ארוסתו בפניו שנאמר (**דברים לג, ד**) תורה צוה לנו משה מורשה אל תקרי מורשה אלא מאורסה

<> 'אל תקרי מורשה אלא מאורסה' - כשאדם עוסק בתורה הוא כביכול מאורס אליה וכשרואה עם הארץ שהתלמיד חכם עוסק בתורה והוא לא, הוא מתבייש בזה, כיון שמה שנאמר "מורשה קהלת יעקב" היא לכל קהילות יעקב, גם לעם הארץ, לכן נאמר כאילו בועל ארוסתו (של עם הארץ) בפניו.

<> אמר הקב"ה, לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני
ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת, שנאמר...

<> אמר הקב"ה, לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת, שנאמר...

שמות ג, טו וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכָרִי לְדוֹר דָּר

פסחים נ:א לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י סבר רבא למדרשה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב ר' אבינא רמי כתיב (שמות ג, טו) זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור אמר הקב"ה לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת

<> מנין שספיחין אסורים?

<> מנין שספיחין אסורים?

ויקרא כה, כ וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו

פסחים נא:ב וחכ"א כל הספיחין אסורים ותרוייהו אליבא דר' עקיבא דתניא (**ויקרא כה, כ**) הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו א"ר עקיבא וכי מאחר שאין זורעין מהיכא אוספין מכאן לספיחין שהן אסורין

<> 'ספיחין' - ירקות שצמחו מעצמם מזרעים שנפלו בשעת הקצירה לפני השמיטה, גזירה שמא יזריעו בשמיטה.

<> כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמה שבבית,
כלה לחיה אשר בשדה כלה לבהמתך מן הבית, שנאמר...

<> כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמה שבבית, כלה לחיה אשר בשדה כלה לבהמתך מן הבית, שנאמר...

ויקרא כה, ז וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל

פסחים נב:ב מנא הני מילי אמר רב חמא בר עוקבא א"ר יוסי בר חנינא אמר קרא **(ויקרא כה, ז)** ולבהמתך ולחיה אשר בארץ כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמה שבבית כלה לחיה אשר בשדה כלה לבהמתך מן הבית

<> "ולבהמתך ולחיה אשר בארץ" - כל זמן שהחיה בשדה אוכלת מפירות שביעית, האכל לבהמתך בבית מפירות שביעית.

<> סימן להרים מילין, סימן לעמקים דקלים, סימן לנחלים
קנים, סימן לשפלה שקמה, שנאמר...

<> סימן להרים מילין, סימן לעמקים דקלים, סימן לנחלים קנים, סימן לשפלה שקמה, שנאמר ...

מלכים א י, כז ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים אשר בשפלה לרב

פסחים נג:א רבן שמעון בן גמליאל אומר סימן להרים מילין סימן לעמקים דקלים סימן לנחלים קנים סימן לשפלה שקמה ואף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר (**מלכים א י, כז**) ויתן המלך את הכסף בירושלים כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים אשר בשפלה

<> שקמה שגדילה בשפלה.

<> חנניה, מישאל ועזריה שמסרו עצמם לכבשן האש, נשאו
קל וחומר בעצמן מצפרדעים, שנאמר...

<> חנניה, מישאל ועזריה שמסרו עצמם לכבשן האש, נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, שנאמר...

שמות ז, כח וְשָׂרֵץ הַיָּאֵר צִפְרָדְעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ וּבְחֹדֶר מְשֻׁכָּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עֶבְדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרוֹתֶיךָ

פסחים נג:ב מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו [עצמן] על קדושת ה' לכבשן האש נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת ה' כתיב בהו (שמות ז, כח) ובאו [ועלו] בביתך [וגו'] ובתנורֶיךָ ובמשארותֶיךָ אימתי משארות מצויות אצל תנור הוי אומר בשעה שהתנור חם אנו שמצווין על קדושת ה' על אחת כמה וכמה

קל וחומר

<> הצפרדעים במצרים קפצו לתנורים במסירות נפש לקיים רצון ה'.

<> כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים, זוכה ויושב
בישיבה של מעלה, שנאמר...

<> כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים, זוכה ויושב בישיבה של מעלה, שנאמר...

קהלת ז, יב **כִּי בָצַל הַחֲכָמָה בָּצַל הַכֹּסֵף וַיִּתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲיָהּ בְּעֵלְיָהּ**

פסחים נג:ב כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה
שנא' (**קהלת ז, יב**) כי בצל החכמה בצל הכסף

<> 'בישיבה של מעלה' - בעולם הבא, "החכמה תחיה בעליה" - תזכה את בעל הכסף
שתמך בחכם, בחיי העולם הבא.

<> בין שאמרו להדליק את הנר בלילי יוה"כ ובין שאמרו
שלא להדליק שניהן לדבר אחד נתכוונו, שנאמר...

<> בין שאמרו להדליק את הנר בלילי יוה"כ ובין שאמרו שלא להדליק שניהן לדבר אחד נתכוונו, שנאמר...

ישעיהו ס, כא **וְעַמְךָ כָּל־צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֹצֵר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר**

פסחים נג:ב תנא בין שאמרו להדליק ובין שאמרו שלא להדליק שניהן לדבר אחד נתכוונו אמר רב יהושע דרש רבא ([ישעיהו ס, כא](#)) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו' בין שאמרו להדליק ובין שאמרו שלא להדליק שניהם לא נתכוונו אלא לדבר אחד

<> 'בין שאמרו להדליק' - שלא יבא לידי תשמיש, כי אסור לשמש לאור הנר. 'ובין שאמרו שלא להדליק' - שלא יראה את אשתו ויתאווה לה.

<> מנין שאיש תבונה, לכשיחקור היטב את מחשבת החכם,
יוכל להבין אותה, גם כשמסתיר אותה בעומק ליבו?

<> מנין שאיש תבונה, לכשיחקור היטב את מחשבת החכם, יוכל להבין אותה, גם כשמסתיר אותה בעומק ליבו?

משלי כ, ה מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה

פסחים נגב ר"ש בן אלעזר אומר יום הכפורים שחל להיות בשבת אף במקום שאמרו שלא להדליק מדליקין מפני כבוד השבת ועני רבי יוחנן בתריה וחכמים אוסרים א"ל עדא תהא קרי עליה רב יוסף (משלי כ, ה) מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה מים עמוקים עצה בלב איש זה עולא ואיש תבונה ידלנה זה רבה בר בר חנה

<> מנין שתורה נבראה קודם בריאת העולם?

<> מנין שתורה נבראה קודם בריאת העולם?

משלי ח, כב יי קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז

פסחים נד:א שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם ואלו הן תורה ותשובה וגן עדן וגיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש ושמו של משיח תורה דכתיב ([משלי ח, כב](#)) ה' קנני ראשית דרכו

<> התורה אומרת ה' קנני - ה' ברא אותי (כמו שאמרה חוה "קניתי איש את ה' " שהיתה שותפה בבריאת קין), "קדם מפעליו" - קודם בריאת העולם.

<> מנין שתשובה נבראה קודם בריאת העולם?

<> מנין שתשובה נבראה קודם בריאת העולם?

תהלים צ, ב בְּטָרַם הָרִים יִלְדוּ וְתַחֲלַל אֶרֶץ וְתַבֵּל וּמַעוֹלָם עַד עוֹלָם אֶתְּהָ אֵל
תהלים צ, ג תִּשָּׁב אָנוּשׁ עַד דְּכָא וְתֹאמַר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם

פסחים נד:א תשובה דכתיב (תהלים צ, ב) בטרם הרים יולדו וכתיב (תהלים צ, ג) תשב
אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם

<> "בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל" - טרם בריאת העולם. "תשב אנוש עד דכא"
- הקב"ה מחכה לאדם שישוב בתשובה עד לדכדוכה של נפש, עד רגעיו האחרונים.

<> מנין שגן עדן נברא קודם בריאת העולם?

<> מנין שגן עדן נברא קודם בריאת העולם?

בראשית ב, ח וַיִּטֶע יי אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שְׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יֵצֵר

פסחים נד:א גן עדן דכתיב (**בראשית ב, ח**) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם

<> "מקדם" - קודם בריאת העולם, הקב"ה ברא את גן עדן ואחרי כן "וישם שם את האדם" שהוא נזר הבריאה.

<> מנין שגיהנום נברא קודם בריאת העולם?

<> מנין שגיהנום נברא קודם בריאת העולם?

ישעיהו ל, לג **כִּי עָרוּךְ מֵאֲתָמוֹל תִּפְתָּה גַם הִיא לְמַלְךְ הוּכָן הָעַמִּיק הַרְחֵב מְדַרְתָּה אֵשׁ וְעֵצִים הַרְבֵּה נִשְׁמַת יְיָ כְּנַחַל גְּפְרִית בְּעֶרְהָ בָּהּ**

פסחים נד:א גיהנם דכתיב (**ישעיהו ל, לג**) כי ערוך מאתמול תפתה כסא הכבוד

<> "כי ערוך מאתמול" - מוכן מלפני בריאת העולם. "תפתה" - גיהנום, שכל המתפתה מיצרו נופל בו. אש ועצים "נשמת ה' כנחל גפרית" - שמזככת את הנשמה ומביאה אותו לחיי העולם הבא.

<> מנין שכסא הכבוד ובית המקדש נבראו קודם בריאת
העולם?

<> מנין שכסא הכבוד ובית המקדש נבראו קודם בריאת העולם?

ירמיהו יז, יב כָּסֵא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן מְקוֹם מְקֻדְשָׁנוּ

פסחים נד:א ובית המקדש דכתיב (ירמיהו יז, יב) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו

<> "מרום מראשון" - לפני בריאת העולם.

<> מנין ששמו של משיח נברא קודם בריאת העולם?

<> מנין ששמו של משיח נברא קודם בריאת העולם?

תהלים עב, יז יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו ויתברכו בו כל גוים אשרוהו

פסחים נד:א שמו של משיח דכתיב (תהלים עב, יז) יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו

<> "לפני שמש" - לפני בריאת (השמש) העולם. "ינון" - שמו של משיח (כמו ינון ואליה אנוכי שולח).

<> לפי רבא, מפסיקין מעט בין "היום" ל "על לבבך",
שנאמר ...

<> לפי רבא, מפסיקין מעט בין "היום" ל "על לבבך", שנאמר...

דברים ו, ד	שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד
דברים ו, ו	וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל לִבְבְּךָ

פסחים נו:א אמר רב יהודה אומרים ([דברים ו, ד](#)) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין רבא אמר מפסיקין היו אלא שהיו אומרים היום על לבבך דמשמע היום על לבבך ולא מחר על לבבך

<> "היום על לבבך" - שאם לא יפסיק מעט, זה נשמע, היום ולא מחר.

<> מנין שביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו
שכינה?

<> מנין שביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה?

בראשית מט, א וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הָאֶסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם
בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים

פסחים נו: א דאמר רשב"ל (**בראשית מט, א**) ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו
ואגידה לכם ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה
אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל
ואבי יצחק שיצא ממנו עשו

<> "באחרית הימים" - קץ הימין. כיון שנסתלקה ממנו שכינה וחשש שמא יצא ממנו
פסול, הרגיעו אותו בניו ואמרו, "שמע ישראל (יעקב) ה' אלוקינו...".

<> מנין שעז וכבש שקולים בהבאת קורבן?

<> מנין שעז וכבש שקולים בהבאת קורבן?

ויקרא ד, לב ואם כבש יביא קרבנו לחטאת נקבה תמימה יביאנה
ויקרא ג, יב ואם עז קרבנו והקריבו לפני יי

פסחים נז:ב ר"ש אומר כבשים קודמים לעזים בכל מקום יכול מפני שמובחרין במינן ת"ל ([ויקרא ד, לב](#)) אם כבש יביא קרבנו מלמד ששניהן שקולין כאחד רבינא אמר אפילו מקרא נמי לא קרא דכתיב ([ויקרא ג, ז](#)) אם כבש אם עז אי בעי כבש לייתה אי בעי עז לייתה

<> מנין שתמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרוב בתשעה
ומחצה?

<> מנין שתמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרוב בתשעה ומחצה?

במדבר כח, ד אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים

פסחים נח:א ר' יהושע בן לוי דאמר קרא (**במדבר כח, ד**) את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים חלקהו לבין שני ערבים ב' שעות ומחצה לכאן שתי שעות ומחצה לכאן ושעה אחת לעשייתו

<> "בין הערבים" - שמונה וחצי שעות מהנץ החמה.

<> מנין שלא יהיה דבר קרב לפני תמיד של שחר?

<> מנין שלא יהיה דבר קרב לפני תמיד של שחר?

ויקרא ו, ה וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבָעֵר עָלֶיהָ הַפֶּהֶן עֲצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר
וְעֵרֹךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים

פסחים נח:ב תנו רבנן מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר (ויקרא
ו, ה) וערך עליה העולה מאי תלמודא אמר רבא (ויקרא ו, ג) העולה
עולה ראשונה

<> "תוקד בו לא תכבה" - קורבן התמיד. "בבוקר בבוקר" - עולה ראשונה.

<> מנין שאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים?

<> מנין שאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים?

ויקרא ו, ה וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּוְקַד בּוֹ לֹא תִכָּבֵהּ וּבָעַר עָלֶיהָ הַפֶּהָן עֲצִים בְּבִקְרָהּ
וְעָרַף עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים

פסחים נח:ב ומנין שאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים ת"ל (**ויקרא ו, ה**)
והקטיר עליה חלבי השלמים מאי תלמודא אמר אביי עליה שלמים ולא
על חבירתה שלמים

<> קורבנות שלמים רק אחרי תמיד של שחר ולא אחרי חבירתה, תמיד של בין הערבים.

<> מנין שאין לך עבודה שכשירה מערב עד בוקר, אלא
הטבת הנרות?

<> מנין שאין לך עבודה שכשירה מערב עד בוקר, אלא הטבת הנרות?

שמות כז, כא בְּאֵהָל מוֹעֵד מִחוּץ לַפֶּרֶכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֶתֹּו אֶהָרָן וּבְנָיו מֵעֶרֶב עַד
בֹּקֶר לִפְנֵי יְיָ חֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֶם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

פסחים נט:א מאי טעמא אמר קרא (**שמות כז, כא**) יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד
בקר אותו מערב עד בוקר ואין דבר אחר מערב עד בוקר ואיתקש קטרת
לנרות

<> מנין שאין לך דבר שקודם לתמיד של שחר, אלא קטרת
בלבד?

<> מנין שאין לך דבר שקודם לתמיד של שחר, אלא קטרת בלבד?

שמות ל, ז והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות וקטירנה

פסחים נט:א תנו רבנן אין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת בלבד שנאמר
בה בבקר בבקר ויוקדם קטרת דבר שנאמר בו בבקר בבקר דכתיב (שמות
ל, ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר לדבר שלא נאמר בו
אלא בקר אחד

<> גם בקטורת נאמר "בבוקר בבוקר".

<> מנין שכהנים צריכין להקטיר האמורין קודם שיזכו
בחזה ובשוק?

<> מנין שכהנים צריכין להקטיר האמורין קודם שיזכו בחזה ובשוק?

ויקרא ז, לא והקטיר הפהן את החלב המזבחה והיה החזה לאהרן ולבניו

פסחים נט:ב דתניא יכול יהו כהנים רשאים בחזה ושוק קודם הקטרת אמורין תלמוד לומר **(ויקרא ז, לא)** והקטיר הכהן את החלב המזבחה והדר **(ויקרא ז, לא)** והיה החזה לאהרן ולבניו

<> קודם "והקטיר" ואחרי כן "והיה החזה".

<> מנין שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין?

<> מנין שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין?

שמות כט, לג **וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כָּפַר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֵאָכֵל פִּי קֹדֶשׁ הֵם**

פסחים נט:ב וכמה דכהנים לא אכלי בשר בעלים לא מתכפרי דתניא (**שמות כט, לג**)
ואכלו אותם אשר כפר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין

<> "ואכלו אותם" - הכהנים, "כופר בהם" - הבעלים.

<> מנין שאפילו אם נטמאו אמורין או אבדו, זכאין הכהנים
בחזה ובשוק?

<> מנין שאפילו אם נטמאו אמורין או אבדו, זכאין הכהנים בחזה ובשוק?

[ויקרא ז, לא](#) והקטיר הפהן את החלב המזבחה והיה החזה לאהרן ולבניו

פסחים נט:ב דתניא יכול נטמאו אמורין או שאבדו לא יהו כהנים זכאין בחזה ושוק
תלמוד לומר [\(ויקרא ז, לא\)](#) והיה החזה לאהרן ולבניו

<> "והיה החזה" - מכל מקום.

<> מנין שמותר להשאיר את האימורים של קורבן פסח כל הלילה, אבל לא עד הבוקר?

<> מנין שמותר להשאיר את האימורים של קורבן פסח כל הלילה, אבל לא עד הבוקר?

שמות לד, כה לא תִשְׁחַט עַל חֶמֶץ דָּם זֶבְחֵי וְלֹא יֵלִין לְבַקֵּר זֶבַח חַג הַפֶּסַח

פסחים נט:ב רב ספרא לרב כתיב (**שמות לד, כה**) לא ילין לבקר זבח חג הפסח לבקר
הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין

<> מנין שאסור להקריב קורבן של חול בשבת וקורבן של
חול ביום טוב?

<> מנין שאסור להקריב קורבן של חול בשבת וקורבן של חול ביום טוב?

במדבר כח, י' עלת שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל עֹלַת הַתְּמִיד וְנִסְכָּהּ

פסחים נט:ב והכתיב (במדבר כח, י') עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב

<> וגם יום טוב נקרא שבת.

<> מנין שאם שחט את הפסח קודם חצות, פסול?

<> מנין שאם שחט את הפסח קודם חצות, פסול?

שמות יב, ו והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל
עדת ישראל בין הערבים

פסחים סא:א שחטו קודם חצות פסול משום שנא' (שמות יב, ו) בין הערבים

<> 'חצות' - חצות היום, שכתוב "בין הערבים" - שזה לאחר חצות היום.

<> מנין שאין הפסח נשחט, אלא למנויו ואם נשחט שלא
למנויו זה מעכב?

<> מנין שאין הפסח נשחט, אלא למנויו ואם נשחט שלא למנויו זה מעכב?

שמות יב, ד וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מֵהֵיטֵב וְלָקַח הוּא וְשָׁכְנוֹ הַקָּרֵב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִכְסֵת נִפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אֹכְלוֹ תִּכְסֹּוּ עַל הַשָּׂה

פסחים סא:א דת"ר (**שמות יב, ד**) במכסת מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויו יכול שחטו שלא למנויו יהא כעובר על המצוה וכשר ת"ל במכסת תכוסו הכתוב שנה עליו לעכב

<> "במכסת נפשות... תכוסו", כיון שנכתב פעמים משמע שזה מעכב אם לא נשחט למנויו.

<> מנין שאכילת קורבן פסח צריכה להיות לאכליו (לאנשים
שיכולים לאכול את הקורבן)?

<> מנין שאכילת קורבן פסח צריכה להיות לאכליו (לאנשים שיכולים לאכול את הקורבן)?

שמות יב, ד ואם ימעט הבית מהית משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במקסת נפשת איש לפי אכלו תכוסו על השה

פסחים סא:א ר' אומר לשון סורסי הוא כאדם שאומר לחבירו כוס לי טלה זה אשכחן שלא למנויו שלא לאוכליו מנא לן אמר קרא (שמות יב, ד) איש לפי אכלו תכוסו איתקש אוכלין למנויין

<> "לפי אוכלו תכוסו על השה" - אכלו הוקש לתכוסו.

<> מנין שהפסח נשחט בשלש כתות?

<> מנין שהפסח נשחט בשלש כתות?

שמות יב, ו והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים

פסחים סד:א הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר (שמות יב, ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל

<> "קהל", "עדת", "ישראל", הרי זה שלוש כיתות.

<> לפי רבי אלעזר, קורבן פסח טעון זריקת הדם על יסוד
המזבח, שנאמר...

<> לפי רבי אלעזר, קורבן פסח טעון זריקת הדם על יסוד המזבח, שנאמר...

במדבר יח, יז אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוּ בְכוֹר כֶּשֶׁב אוּ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֵת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֵת חֲלָבָם תִּקְטִיר אֲשֶׁה לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה
ויקרא א, יא וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יַד הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְיָ וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל הַפְּתִיחַ אֵת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב

פסחים סד:ב דתניא ר' יוסי הגלילי אומר **(במדבר יח, יז)** את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר דמו לא נאמר אלא דמם חלבו לא נאמר אלא חלבם למד על בכור ומעשר ופסח שהן טעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח מנלן דטעונין יסוד אמר רבי אלעזר אתיא זריקה זריקה מעולה כתיב הכא את דמם תזרוק על המזבח וכתוב התם **(ויקרא א, יא)** וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב מה עולה טעונה יסוד אף פסח נמי טעון יסוד

גזירה שוה

<> הפסוק הראשון - קורבן פסח, הפסוק השני - קורבן עולה, בקורבן עולה נאמר "ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח העולה" ומג"ש לומדים שגם קורבן פסח זורק הכהן אל יסוד המזבח.

<> ומנין שאת דם העולה שופכים אל יסוד המזבח?

<> ומנין שאת דם העולה שופכים אל יסוד המזבח?

ויקרא ד, ז ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יי אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד

פסחים טה:א ועולה גופה מנלן אמר קרא **(ויקרא ד, ז)** אל יסוד מזבח העולה אלמא עולה טעונה יסוד

<> מנין שדם שהנפש יוצאה בו מכפר, דם שאין הנפש
יוצאה בו אינו מכפר?

<> מנין שדם שהנפש יוצאה בו מכפר, דם שאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר?

ויקרא יז, יא **כִּי נֶפֶשׁ הַבֶּשֶׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נֹתְתִיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם
כִּי הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יְכַפֵּר**

פסחים טה:א רבי יהודה לטעמיה דאמר דם התמצית דם מעליא הוא דתניא דם התמצית באזהרה רבי יהודה אומר בהיכרת והאמר ר' אלעזר מודה ר' יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנא' **(ויקרא יז, יא)** כי הדם הוא בנפש יכפר דם שהנפש יוצאה בו מכפר דם שאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר

<> 'דם שהנפש יוצאה בו' - דם ששותת בזמן השחיטה, 'דם שאין הנפש יוצאה בו' - נקרא גם דם התמצית, הדם ששותת לאחר שהבהמה מתה. 'מכפר' - כשנזרק על גבי המזבח.

<> מנין לפי רבי אליעזר, שהזאת מי חטאת לטהר טמא מת,
כשי"ד חל להיות בשבת, מותרת?

<> מנין לפי רבי אליעזר, שהזאת מי חטאת לטהר טמא מת, כשי"ד חל להיות בשבת, מותרת?

פסחים סה:ב אמר לו רבי אליעזר ועליה אני דן ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת הזאה שהיא משום שבות אינו דין שדוחה את השבת קל וחומר

<> שחיטה היא מל"ט מלאכות ולכן אסורה מהתורה. הזאת מי חטאת אסורה מדרבנן משום שבות, כיון שדומה לתיקון. על כל פנים שחיטת קורבן הפסח מותרת בשבת, ולכן בקל וחומר, לפי רבי אליעזר, תהיה גם הזאה מותרת.

<> מנין ששוחטין את הפסח גם בשבת?

<> מנין ששוחטין את הפסח גם בשבת?

במדבר ט, ב וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ

פסחים ס:א אמר לו ר' אליעזר עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה (**במדבר ט, ב**) במועדו בין בחול בין בשבת אמר לו רבי הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת

<> "במועדו" - ואפילו בשבת.

<> מנין שקורבן פסח דוחה את השבת?

<> מנין שקורבן פסח דוחה את השבת?

במדבר ט, ב וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ
במדבר כח, ב צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי לְאִשֵּׁי יְיָ נִיחָחֵי
תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ

פסחים סו:א אמרו לו מנין לך אמר להם נאמר מועדו בפסח ונאמר (במדבר כח, ב) **מועדו** בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת ועוד ק"ו הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת

גזירה שוה

<> בקורבן התמיד מקריבים גם בשבת שנאמר "עולת שבת בשבתו" ומג"ש לומדים שגם קורבן פסח מקריבים אם חל ערב פסח בשבת.

<> מנין שעולת התמיד קרבה בשבת?

<> מנין שעולת התמיד קרבה בשבת?

במדבר כה, י **עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ**

פסחים סו:א אמר קרא (**במדבר כה, י**) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד מכלל [עולה] דתמיד קרבה בשבת

<> "עולת שבת בשבתו" - קורבן מוסף שנוסף לקורבן התמיד מקריבין בשבת.

<> מנין שפסח דוחה את השבת?

<> מנין שפסח דוחה את השבת?

במדבר כה, י' **עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל עֹלַת הַתְּמִיד וְנִסְכָּהּ**

פסחים סו:א אלא אמר קרא (**במדבר כה, י'**) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד
מכלל [עולה] דתמיד קרבה בשבת אמר מר ועוד ק"ו ומה תמיד שאין
קל וחומר

ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת

<> 'פסח שענוש כרת' - אם מבטל מצות אכילת קורבן פסח בערב פסח.

<> כל המתיהר, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת כדבורה,
שנאמר...

<> כל המתיהר, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת כדבורה, שנאמר...

שופטים ה, ז **חָדְלוּ פְּרִזּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חָדְלוּ עַד שְׁקִמְתִּי דְבוּרָה שְׁקִמְתִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל**
שופטים ה, יב **עוֹרֵי עוֹרֵי דְבוּרָה עוֹרֵי דְבָרֵי שִׁיר קוּם בְּרַק וְשָׁבָה שְׁבִיבָה בֶּן אֲבִינֵעָם**

פסחים סו:ב כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו מהלל דאמר מר התחיל מקנטרן בדברים וקאמר להו הלכה זו שמעתי ושכחתי אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו מדבורה דכתיב (**שופטים ה, ז**) חדלו פרזון בישראל חדלו עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל וגו וכתיב (**שופטים ה, יב**) עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר

<> דבורה התיירה בזה שאמרה שבזמנה "חדלו פרזון בישראל" שלא היו צריכים לשבת בערים המוקפות חומה מפני האויבים ובכך השפילה את המנהיגים שלפניה, לכן אבדה את רוח הקודש עד שצריכה היתה לומר "עורי עורי...".

<> כל המתיהר, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת כמשה,
שנאמר...

<> כל המתיהר, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת כמשה, שנאמר...

במדבר לא, יד וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיִל שְׂרֵי הָאֲלֹפִים וְשְׂרֵי הַמָּאוֹת הַבָּאִים מִצְבָּא הַמִּלְחָמָה

במדבר לא, כא וַיֹּאמֶר אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן אֶל אֲנָשֵׁי הַצְּבָא הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה

פסחים סו:ב כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו ממה דכתיב **(במדבר לא, יד)** ויקצוף משה על פקודי החיל וגו' וכתוב **(במדבר לא, כא)** ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה וגו' מכלל דמשה איעלם מיניה

<> כשקצף משה על פיקודי החיל, התגאה ולכן אלעזר הכהן המשיך לדבר עם אנשי הצבא.

<> כל המתיהר, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת כאלישע,
שנאמר...

<> כל המתיהר, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת כאלישע, שנאמר...

מלכים ב ג, יד וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע חַי יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁר עִמָּדָתִי לְפָנָיו כִּי לֹוֹלִי פָּנִי יְהוֹשֶׁפֶט מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲנִי נוֹשֵׂא אִם אֲבִיט אֲלֶיךָ וְאִם אֲרֹאךְ

מלכים ב ג, טו וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְגֹן וְהָיָה כְּנֹגֵן הַמִּנְגֵן וְתָהִי עָלָיו יָד יְיָ

פסחים סו:ב אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו מאלישע דכתיב (**מלכים ב ג, יד**) לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך וגו' וכתוב (**מלכים ב ג, טו**) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' וגו'

<> אלישע התיהר ליהורם מלך ישראל שהיה רשע ואמר שהוא מוכן להפגש עמו רק בזכות יהושפט מלך יהודה שהיה צדיק, לכן אבד נבואתו והיה צריך את המנגן (הניגון מעורר את הנבואה).

<> כל שכועס, אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורידין
אותו כאליאב, שנאמר...

<> כל שכועס, אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורידין אותו כאליאב, שנאמר...

שמואל א יז, כח וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אָחִיו הַגָּדוֹל בְּדַבְרוֹ אֶל הָאֲנָשִׁים וַיַּחַר אֵף אֱלִיאָב בְּדוֹד
וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה יֵרְדָתָּ וְעַל מִי נִטְשָׁתָּ מֵעַט הַצֹּאן הַהֵנָּה בַּמְדַּבֵּר אֲנִי יְדַעְתִּי
אֶת זְדוֹנְךָ וְאֵת רָע לְבַבְךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יֵרְדָתָּ

פסחים סו:ב כל שכועס אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורידין אותו מנלן
מאליאב שנאמר (**שמואל א יז, כח**) ויחר אף אליאב בדוד ויאמר למה [זה]
ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את זדונך ואת
רוע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת

<> "וישמע אליאב אחיו" - כיון שכעס אליאב על דוד, ה' מאס בו מלהיות למלך.

<> מנין שאיש נדחה לפסח שני ואין ציבור נידחין לפסח שני?

<> מנין שאיש נדחה לפסח שני ואין ציבור נידחין לפסח שני?

במדבר ט, י דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְהִי טָמֵא לְנַפְשׁוֹ אוֹ בְדַרְדָּר רְחֻקָה לָכֶם אוֹ לְדַרְתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לִי

פסחים סו:ב אמר רבי יוחנן דאמר קרא (**במדבר ט, י**) איש איש כי יהיה טמא לנפש איש נדחה לפסח שני ואין ציבור נידחין לפסח שני

<> "איש איש" - הכפילות של איש באה ללמד דוקא איש ולא ציבור.

<> זבין ומצורעים משתלחים מחוץ למחנה, שנאמר...

<> זבין ומצורעים משתלחים מחוץ למחנה, שנאמר...

במדבר ה, ב צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש

פסחים סו:ב אמר רבי שמעון בן לקיש מהכא (**במדבר ה, ב**) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש יאמר טמאי מתים ואל יאמר זבין ומצורעין ואני אומר אם טמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין לא כל שכן

קל וחומר

<> לפי ריש לקיש, היה מספיק לכתוב "וכל טמא לנפש" והייתי יודע כל צרוע וכל זב מקל וחומר, כי טומאת מצורע וזב חמורה מטומאת מת כי יוצאת מגופם.

<> מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו פטור, שנאמר...

<> מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו פטור, שנאמר...

ויקרא יג, מו כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא בַּדָּד יֵשֵׁב מֵחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ

פסחים סז:א אמר רב חסדא מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו פטור שנאמר (ויקרא יג, מו) בדד ישב מחוץ למחנה מושבו בדד ישב לבדו ישב מחוץ למחנה מושבו הכתוב נתקו לעשה

<> 'לפנים ממחיצתו' - בתוך החומה וכיון שזה לאו הניתק לעשה, הלאו הוא לא להכנס למחנה והעשה זה "בדד ישב". לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו, לכן אומר רב חסדא שפטור ממלקות.

<> וטמא מת מותר ליכנס למחנה לוייה ולא טמא מת בלבד
אמרו אלא אפילו מת עצמו, שנאמר...

<> וטמא מת מותר ליכנס למחנה לוייה ולא טמא מת בלבד אמרו אלא אפילו מת עצמו, שנאמר ...

שמות יג, יט ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד פקד אלהים אתכם והעליתם את עצמתי מזה אתכם

פסחים סז:א וטמא מת מותר ליכנס למחנה לוייה ולא טמא מת בלבד אמרו אלא אפילו מת עצמו שנאמר (שמות יג, יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו

<> 'טמא מת' - משה, 'ואפילו מת עצמו' - יוסף.

<> לפי רבי יהודה, זבים יושבים בנפרד מטמאי מתים,
שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, זבים יושבים בנפרד מטמאי מתים, שנאמר...

במדבר ה, ג מִזְכֹּר עַד נִקְבָּה תִשְׁלַחוּ אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה תִשְׁלָחוּם וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם

פסחים סז:א יכול יהו זבין וטמאי מתים משתלחין למחנה אחת תלמוד לומר (במדבר ה, ג) ולא יטמאו את מחניהם ליתן מחנה לזה ומחנה לזה דברי רבי יהודה

<> "מחניהם" - ברבים, מכאן שזבים וטמאי מתים יושבים בנפרד.

<> מצורעים, זבים וטמאי מתים, יושבים בנפרד מחוץ
למחנה, שנאמר...

<> מצורעים, זבים וטמאי מתים, יושבים בנפרד מחוץ למחנה, שנאמר...

במדבר ה, ב צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש

פסחים טז:א ר"ש אומר אינו צריך הרי הוא אומר **(במדבר ה, ב)** וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש יאמר טמאי מת ואל יאמר טמאי זב ואני אומר טמאי מתים משתלחין זבין **לא כ"ש** קל וחומר

<> זבין חמורים יותר מטמאי מתים, כי הטומאה נובעת מגופם.

<> בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין,
אין טמאי מתים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין,

<> בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין, אין טמאי מתים משתלחין
אין זבין ומצורעין משתלחין, שנאמר...

במדבר ה, ב **צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש**

פסחים סז:ב ת"ל (**במדבר ה, ב**) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש
בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין אין טמאי מתים
משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין היקש

<> הוקשו הטמאים זה לזה ללמד שרק בשעה שטמאי מתים משתלחין גם מצורעים
וזבים משתלחים.

<> מנין שעתידים צדיקים שיחיו מתים?

<> מנין שעתידים צדיקים שיחיו מתים?

זכריה ת, ד פה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת עַד יָשׁוּבוּ זְקֵנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחְבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ
מְשַׁעֲנֵתוֹ בְּיָדוֹ מֵרַב יָמִים
מלכים ב, ד, כט וַיֹּאמֶר לְגִיחְזִי חָגֵר מִתְנַיֵךְ וְקַח מְשַׁעֲנֵתִי בְיָדְךָ וְלֵךְ כִּי תִמְצָא אִישׁ לֹא
תְבָרְכֵנוּ וְכִי יְבָרְכֶךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשָׁמַתְּ מְשַׁעֲנֵתִי עַל פְּנֵי הַנָּעִר

פסחים סח:א א"ר יונתן עתידים צדיקים שיחיו מתים שנאמר ([זכריה ת, ד](#)) עוד ישבו
זקנים וזקנות ברחבות ירושלם גזירה שוה

<> ונאמר באלישע שאמר לגיחזי "ושמת משענתי על פני הנער" לפני שהחיה אותו
ומג"ש לומדים שגם זקנים וזקנות (צדיקים) יחיו מתים.

<> אור החמה ואור הלבנה יתמעטו בעולם הבא ויגדלו
שבעתים בימות המשיח, שנאמר...

<> אור החמה ואור הלבנה יתמעטו בעולם הבא ויגדלו שבעתים בימות המשיח, שנאמר...

ישעיהו כד, כג וְחִפְרָה הַלְבָנָה וּבֹשֶׁה הַחֲמָה כִּי מֶלֶךְ יִי צָבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם וְנָגַד זְקֵנָיו כְּבוֹד

ישעיהו ל, כו וְהָיָה אֹר הַלְבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה וְאֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתַיִם כְּאֹר שְׁבַעֲתַי הַיָּמִים בְּיוֹם חֲבַשׁ יִי אֵת שֶׁבַר עֲמוֹ וּמַחֲץ מִכְתּוֹ יִרְפָּא

פסחים סח:א רב חסדא רמי כתיב ([ישעיהו כד, כג](#)) וחפרה הלבנה ובושה החמה וכתוב ([ישעיהו ל, כו](#)) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים לא קשיא כאן לעולם הבא כאן לימות המשיח

<> "וחפרה הלבנה ובושה החמה" - בימות המשיח אור החמה והלבנה יגברו ובעולם הבא יפחתו כיון שיתבישו מאור השכינה.

<> מנין שתחית המתים מן התורה?

<> מנין שתחית המתים מן התורה?

דברים לב, לט ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל

פסחים טח:א רבא רמי כתיב (**דברים לב, לט**) אני אמית ואחיה וכתיב מחצתי ואני ארפא השתא אחויי מחיי מרפא לא כל שכן אלא אמר הקב"ה מה שאני ממית אני מחיה כמו שמחצתי ואני ארפא ת"ר אני אמית ואחיה יכול מיתה באחד וחיים באחד כדרך שהעולם נוהג ת"ל מחצתי ואני ארפא מה מכה ורפואה באחד אף מיתה וחיים באחד מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה

קל וחומר

<> אם ה' ממית ומחיה קל וחומר שמרפא את שמוחץ, אלא בא הפסוק ללמד שאותם שה' ממית הוא יחיה, מכאן לתחיית המתים מן התורה.

<> לפי רבי יהושע, החג חציו לה' וחציו לכם, שנאמר...

<> לפי רבי יהושע, החג חציו לה' וחציו לכם, שנאמר...

דברים טז, ח ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליי אלהיך לא תעשה מלאכה

במדבר כט, לה ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו

פסחים סח:ב כתוב אחד אומר (דברים טז, ח) עצרת לה' אלהיך וכתוב אחד אומר (במדבר כט, לה) עצרת תהיה לכם ר' אליעזר סבר או כולו לה' או כולו לכם ור' יהושע סבר חלקהו חציו לה' וחציו לכם

<> "עצרת לה' אלוקיך" - חציו לה', "עצרת תהיה לכם" - חציו לכם.

<> מנין שבשבת בעינן לכם?

<> מנין שבשבת בעינן לכם?

ישעיהו נח, יג אם תשיב משבת רגלך עשות חפציק ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יי מכבד וכבודתו מעשות דרכיק ממצוא חפצך ודבר דבר

פסחים סח:ב אמר רבה הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם מ"ט (ישעיהו נח, יג) וקראת לשבת עונג

<> "וקראת לשבת עונג" - לכם - שמצוה להתענג בשבת.

<> מנין שגם בפורים בעינן לכם?

<> מנין שגם בפורים בעינן לכם?

אסתר ט, כב כַּיְמֵים אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם הַיְהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֲדָשׁ אֲשֶׁר נֶהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁתָּה וְשִׂמְחָה וּמְשֻׁלוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְנֹת לְאֲבִיוָנִים

פסחים סח:ב אמר רב יוסף הכל מודים בפורים דבעינן נמי לכם מ"ט (**אסתר ט, כב**) ימי משתה ושמחה כתיב ביה

<> "ימי משתה ושמחה" - לכם - שמצוה לעשות סעודת פורים.

<> כל האוכל ושותה בתשעה בתשרי, מעלה עליו הכתוב
כאילו מתענה תשיעי ועשירי, שנאמר...

<> כל האוכל ושותה בתשעה בתשרי, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי, שנאמר ...

ויקרא כג, לב שֶׁבֶת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֶם וְעֵנִיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּתְּשֻׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבַּי מֵעֶרְבַּי עַד עֶרְבַּי תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם

פסחים סח:ב דתני חייא בר רב מדפתי (**ויקרא כג, לב**) ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה (הם) מתענין והלא בעשירי מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי

<> על אף שמתחילים להתענות בערב, אחרי שקיעת החמה שזה כבר עשירי, לכן "בתשעה לחדש" הכונה מבעוד יום שעדיין מותר לאכול ומכאן לומדים שאם אוכל בתשיעי כאילו מתענה.

<> מנין שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ?

<> מנין שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ?

ירמיהו לג, כה פה אָמַר יְיָ אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי
יהושע א, ח לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיד וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר
לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַפְּתוּב בּוֹ כִּי אַז תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶךָ וְאַז תִּשְׁכַּל

פסחים סח:ב והא"ר אלעזר אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר (ירמיהו
לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת

<> "אם לא בריתי יומם ולילה" - העולם מתקיים בזכות שעם ישראל מקיימים את
הברית עם הקב"ה ללמוד תורה יומם ולילה.

<> מנין שבשבת אסור לעשות מלאכה שאסורה משום שבת, אפילו שבות מצוה אם אפשר לעשותה בערב שבת?

<> מנין שבשבת אסור לעשות מלאכה שאסורה משום שבות, אפילו שבות מצוה אם אפשר לעשותה בערב שבת?

פסחים סח:ב דקאמר ר' אליעזר נמי י"ט רשות אית ליה פירכא ומה י"ט שהתיר בו מלאכה של רשות לא התיר שבות שעמה שבת שלא התיר בה אלא מלאכה של מצוה אינו דין שלא תתיר שבות שעמה קל וחומר

<> 'אסורה משום שבות' - שאינה מל"ט מלאכות וחכמים אסרו משום שנראית כמלאכה. 'מלאכה של רשות' - אוכל נפש, 'מלאכה של מצוה' - קורבנות ציבור הקרבים אפילו בשבת שנאמר, "וביום השבת שני כבשים..."

<> מנין שחגיגה אינה דוחה שבת?

<> מנין שחגיגה אינה דוחה שבת?

ויקרא כג, מא וַחֲגַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיְיָ שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגֹגוּ אֹתוֹ

פסחים ע:ב ורבנן מ"ט לא דחי שבת הא ודאי קרבן ציבור הוא א"ר אילעא משום רבי יהודה בן ספרא אמר קרא ([ויקרא כג, מא](#)) וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה שבעה שמונה הוו אלא מכאן לחגיגה שאינה דוחה את השבת

<> "חג לה' שבעת ימים" - והרי שמונה ימי החג יחד עם שמיני עצרת, מכאן שאין מקריבים קורבן חגיגה בשבת.

<> מנין ששלמים ששחטן מערב יום טוב, אינו יוצא בהן לא משום שמחה ולא משום חגיגה?

<> מנין ששלמים ששחטן מערב יום טוב, אינו יוצא בהן לא משום שמחה ולא משום חגיגה?

דברים כז, ז וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁם וְשִׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ

פסחים ע:ב אמר רבי אלעזר שלמים ששחטן מערב י"ט אינו יוצא בהן לא משום שמחה ולא משום חגיגה משום שמחה דכתיב (**דברים כז, ז**) וזבחת ושמחת בעינן זביחה

<> כיון שצריך שתהיה שמחה עם הזביחה כמו שנאמר בפסוק "וזבחת"..."ושמחת", אין הזביחה בערב יום טוב נחשבת כי השמחה היא רק בחג עצמו.

<> מנין שאימורי חגיגת חמשה עשר, נפסלין בלינה?

<> מנין שאימורי חגיגת חמשה עשר, נפסלין בלינה?

שמות כג, יח לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר
שמות כג, יט ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו

פסחים עא:א מנין לאימורי חגיגת חמשה עשר שנפסלין בלינה שנאמר (שמות כג, יח) ולא ילין חלב חגי עד בקר וסמך ליה ראשית סמיכות

<> "לא ילין חלב חגי" - אמורי חגיגה (חלק הקורבן שמוקטר על גבי המזבח),
"ראשית" - זה היום הראשון של החג ומהסמיכות לומדים ש"לא ילין חלב חגי" מערב
ט"ו לבוקר ט"ו.

<> מנין שצריך להיות שמח גם בשמיני עצרת?

<> מנין שצריך להיות שמח גם בשמיני עצרת?

דברים טז, טו שבעת ימים תחג ליי אלהיך במקום אשר יבחר יי כי יברכך יי אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח

פסחים עא:א לימא מסייע ליה **(דברים טז, טו)** והיית אך שמח לרבות לילי י"ט האחרון לשמחה אתה אומר לילי י"ט האחרון או אינו אלא לילי יום טוב הראשון תלמוד לומר אך (שמח) חלק

<> "והיית אך שמח" - והרי כבר נאמר "ושמחת בחגך", אלא שזה בא לרבות את ליל שמיני עצרת.

<> לפי רבי יהושע, היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה
או בן חלוצה, כל הקרבנות כולן שהקריב על גבי המזבח

<> לפי רבי יהושע, היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, כל הקרבנות כולן שהקריב על גבי המזבח כשרין, שנאמר...

דברים לג, יא בְּרַךְ יְיָ חֵילוֹ וּפְעָל יָדָיו תִּרְצֶה מִחֵץ מִתְּנִים קָמְיוֹ וּמִשְׁנָאָיו מִן יְקוּמוֹן

פסחים עב:ב דתנן היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה כל הקרבנות כולן שהקריב על גבי המזבח פסולין ור' יהושע מכשיר ואמרינן מ"ט דר' יהושע דכתיב (**דברים לג, יא**) ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה

<> מהפסוק לומדים שאין עבודת הכהנים נפסלת למפרע, אבל מכאן ולהבא עבודתו פסולה.

<> מנין שבת איש כהן שזינתה מיתתה בשריפה כבני אהרון?

<> מנין שבת איש כהן שזינתה מיתתה בשריפה כבני אהרון?

ויאמר משה אל אהרן ולא לעזר ולא לתמר בניו ראשיכם אל תפרעו
ובגדיכם לא תפרמו ולא תמתו ועל כל העדה יקצף ואחיכם כל בית
ישראל יבכו את השרפה אשר שרף יי
ויקרא כא, ט ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף

פסחים עה:א שריפה שריפה מבני אהרן מה להלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן
שריפת נשמה וגוף קיים גזירה שוה

<> בני אהרון ידוע שנשרפו וגופותהם נשארו ומג"ש לומדים שגם במיתת בית דין
בשריפה, שריפת נשמה וגוף קיים - שאין שורפים את הגוף אלא שבולעים עופרת חמה
ונשרפים מבפנים.

<> מנין שאדם שבית דין גזרו עליו מיתה, צריכים לברור לו מיתה יפה?

<> מנין שאדם שבית דין גזרו עליו מיתה, צריכים לברור לו מיתה יפה?

ויקרא יט, יח לא תקם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעֲךָ כְּמוֹךָ אֲנִי יי

פסחים עה:א ונעביד לה חמי האור משום דר"נ דאמר ר"נ אמר קרא (**ויקרא יט, יח**)
ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה

<> 'ברור לו מיתה יפה' - אפילו שחייב מיתה, מצוה לאהוב אותו.

<> מנין שראש חדש נקרא מועד?

<> מנין שראש חדש נקרא מועד?

איכה א, טו סלה כל אפירי יי בקרבי קרא עלי מועד לשבר בחורי גת דרך יי לבתולת
בת יהודה

פסחים עז:א קמ"ל דראש חדש איקרי מועד כדאביי דאמר אביי תמוז דהאי שתא
מלויי מליוה דכתיב ([איכה א, טו](#)) קרא עלי מועד לשבור בחורי

<> "קרא עלי מועד" - ראש חודש תמוז.

<> לפי רבי יהושע, אם אין דם אין בשר, אם אין בשר אין
דם, שנאמר...

<> לפי רבי יהושע, אם אין דם אין בשר, אם אין בשר אין דם, שנאמר...

דברים יב, כז וְעָשִׂיתָ עֲלֵתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְדָם זְבַחֶיךָ יִשְׁפֹּךְ עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבֶּשֶׂר תֹּאכַל

פסחים עז:א נימא מתניתין דלא כרבי יהושע דתניא (**דברים יב, כז**) ועשית עולותיך הבשר והדם רבי יהושע אומר אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם

<> "ועשית עולותיך הבשר והדם" - אם אין הדם ראוי לזריקה אז גם לא מקריבים את הבשר, ואם אין הבשר ראוי להקרבה או לאכילה אז לא זורקים את הדם.

<> מנין שבשר צריך זריקה על המזבח?

<> מנין שבשר צריך זריקה על המזבח?

דברים יב, כז ועשית עלתך הבשר והדם על מזבח יי אלהיך ודם זבחיך ישפך על מזבח יי אלהיך והבשר תאכל

פסחים עז:א שנאמר (דברים יב, כז) ודם זבחיך ישפך ומה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך מה דם בזריקה אף בשר בזריקה

היקש

<> מנין לפי רבי יהושע, שאין הבשר מותר באכילה עד
שיזרק הדם?

<> מנין לפי רבי יהושע, שאין הבשר מותר באכילה עד שיזרק הדם?

פסחים ע"ב ור' יהושע אין הבשר מותר באכילה עד שיזרק הדם קל וחומר הוא ומה אימורין דכי ליתנהו לא מעכבי כי איתנהו מעכבי דם דכי ליתיה מעכב כי קל וחומר איתיה לא כל שכן דמעכב

<> קל וחומר מאימורים, כשאימורים לא ראויים להקרבה אינם מעכבים את הבשר מלאכלו ואילו דם שאינו ראוי לזריקה מעכב את הבשר מלאכלו, קל וחומר שאם הדם ראוי לזריקה שצריך לעכב אכילת הבשר עד אחר זריקת הדם.

<> מנין שאין הפסח נשחט אלא לאוכליו ואם נשחט שלא
לאוכליו זה מעכב?

<> מנין שאין הפסח נשחט אלא לאוכליו ואם נשחט שלא לאוכליו זה מעכב?

שמות יב, ד ואם ימעט הבית מהית משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במקסת
נפשת איש לפי אכלו תכסו על השנה

פסחים עח:ב והתניא (שמות יב, ד) במכסת מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויו יכול
שחטו שלא למנויו יהא כעובר על המצוה וכשר ת"ל איש לפי אכלו
תכוסו הכתוב שנה עליו לעכב ואיתקש אוכלין למנוין

היקש

<> ההיקש של "אכלו" ל"תכוסו" בא ללמד שאם לא קבעו למי שיכול לאכול את
הפסח, זה מעכב והקרוב פסול.

<> מנין שכל ישראל יוצאין בפסח אחד?

<> מנין שכל ישראל יוצאין בפסח אחד?

שמות יב, ו והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים

פסחים עח:ב מנין שכל ישראל יוצאין בפסח אחד ת"ל ([שמות יב, ו](#)) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים וכי כל הקהל שוחטין והלא אין שוחט אלא אחד אלא מלמד שכל ישראל יוצאין בפסח אחד

<> "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל" - מכאן גם לומדים ששלוcho של אדם כמותו, שכאן כל הקהל ממנים שליח, אדם אחד שישחט עבורם.

<> ר"א בן מתיא אומר, אין היחיד מכריע את הציבור
לטומאה, שנאמר...

<> ר"א בן מתתיהו אומר, אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה, שנאמר...

דברים טז, ה לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך אשר יי אלהיך נתן לך

פסחים פ:א ר"א בן מתתיהו אומר אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה שנאמר
(**דברים טז, ה**) לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך

<> "באחד" - אם מספר הטמאים עולה על מספר הטהורים באחד, אין הציבור יכול להקריב את הפסח בטומאה אלא צריך שהטמאים יעלו על הטהורים בשנים.

<> מנין שכל מקום שציבור עושים פסח ראשון, עושה
היחיד פסח שני, אין הציבור עושה פסח ראשון אין היחיד

<> מנין שכל מקום שציבור עושים פסח ראשון, עושה היחיד פסח שני, אין הציבור עושה פסח ראשון אין היחיד עושה פסח שני?

במדבר ט, ב וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ

פסחים פ:א כל היכא דעבדי ציבור בראשון עביד יחיד בשני כל היכא דלא עבדי ציבור בראשון לא עביד יחיד בשני אמר להו שמואל זילו אמרו ליה לאבא (במדבר ט, ב) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו

<> אם זבים רבים וטמאי מתים מועטים, אין הזבים עושים פסח ראשון וגם אין טמאי המתים עושים פסח שני, אפילו שהפסוק מורה לעשות את הפסח במועדו, כי בפסח ראשון לא הותרה הטומאה בציבור, כי רוב הציבור לא היה טמא מת, ופסח שני אין עושים, כי הציבור לא עשה פסח ראשון.

<> מנין שבמקום שהותרה טומאה ידועה הותרה טומאת
התהום שאיננה ידועה?

<> מנין שבמקום שהותרה טומאה ידועה הותרה טומאת התהום שאיננה ידועה?

פסחים פא:א אמר רבה ק"ו ומה במקום שלא הותרה לו טומאה ידועה הותרה לו טומאת התהום מקום שהותרה לו טומאה ידועה אינו דין שהותרה לו טומאת התהום

<> 'טומאת התהום' - שאינה ידועה - שלא ידוע אם בתהום יש קברים ועוברים מעל לתהום.

<> מנין לפי רבי יוחנן, שטמא מת עושה פסח שני, רק אם
הטומאה היתה ברורה לו?

<> מנין לפי רבי יוחנן, שטמא מת עושה פסח שני, רק אם הטומאה היתה ברורה לו?

במדבר ט, י דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְהִי טָמֵא לְנַפְשׁוֹ אוֹ בְּדַרְדָּר רְחֻקָה לָכֶם אוֹ לְדַרְתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לִי

פסחים פא:ב עושה פסח מנלן א"ר יוחנן אמר קרא (**במדבר ט, י**) בדרך רחוקה לכם במחורת לכם

<> מהמילה "לכם" לומדים שרק אם הטומאה היתה מחוורת (ברורה) חייב לעשות פסח שני ולא אם לא נודעה הטומאה כמו בטומאת התהום.

<> מנין שקדשי קדשים שנטמאו דינם בשריפה?

<> מנין שקדשי קדשים שנטמאו דינם בשריפה?

פסחים פב:א אי נמי עייל דמה לפנים בת שריפה היא בשלמא נטמא גלי רחמנא
בקדשים קלים כ"ש בקדשי קדשים

<> בקודשים קלים אמרה התורה "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף",
קל וחומר בקדשי קודשים.

<> מנין לפי רבי, שכל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת
עצם ושאין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם?

<> מנין לפי רבי, שכל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם ושאין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם?

שמות יב, מו בְּבֵית אֶחָד יֹאכֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבֶּשֶׂר חוּצָה וְעֵצִים לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ

פסחים פד:א ר' אומר (שמות יב, מו) בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו כל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם ושאין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם

היקש

<> מנין שחייב משום שבירת עצם רק אם יש בו שיעור
אכילה?

<> מנין שחייב משום שבירת עצם רק אם יש בו שיעור אכילה?

שמות יב, מו בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבֶּשֶׂר חוּצָה וְעַצֶּם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ

פסחים פד:ב דתניא ר' אומר (שמות יב, מו) בבית אחד יאכל (שמות יב, מו) ועצם לא תשברו בו על הכשר הוא חייב ואינו חייב על הפסול היתה לו שעת הכושר ונפסל בשעת אכילה אין בו משום שבירת עצם יש בו שיעור אכילה יש בו משום שבירת עצם אין בו שיעור אכילה אין בו משום שבירת עצם

<> "יאכל" - אכילה נקראת אכילה רק אם יש בה שיעור.

<> מנין שאסור להעביר הפסח מחבורה לחבורה?

<> מנין שאסור להעביר הפסח מחבורה לחבורה?

שמות יב, מו בְּבֵית אֶחָד יֹאכַל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֵצָם לֹא תִשְׂבְּרוּ בוֹ

פסחים פה:ב מחבורה לחבורה מנין דתניא (שמות יב, מו) לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה אין לי אלא מבית לבית מחבורה לחבורה מנין ת"ל חוצה חוץ לאכילתו

<> לפי רבי יהודה, מותר לאכול את הפסח בשתי חבורות
בבית אחד, שנאמר...

<> לפי רבי יהודה, מותר לאכול את הפסח בשתי חבורות בבית אחד, שנאמר...

שמות יב, ז וְלָקַחוּ מִן הַדָּם וְנָתְנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם

שמות יב, מו בְּבַיִת אֶחָד יֹאכַל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבֶּשֶׂר חוּצָה וְעַצֶּם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ

פסחים פו:א מתניתין מני רבי יהודה היא דתניא (שמות יב, ז) על הבתים אשר יאכלו אותם בהם מלמד שהפסח נאכל בשתי חבורות יכול יהא האוכל אוכל בשתי מקומות תלמוד לומר (שמות יב, מו) בבית אחד יאכל

<> אשה, רגל הראשון אחרי שהתחתנה אוכלת משל אביה,
מכאן ואילך רוצה אוכלת משל אביה רוצה משל בעלה,

<> אשה, רגל הראשון אחרי שהתחתנה אוכלת משל אביה, מכאן ואילך רוצה אוכלת משל אביה רוצה משל בעלה, שנאמר...

שיר השירים ח, אָנִי חוֹמָה וְשַׁדַּי כְּמַגְדָּלוֹת אֲזֵי הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם

פסחים פז:א ורמינהו אשה רגל הראשון אוכלת משל אביה מכאן ואילך רוצה אוכלת משל אביה רוצה משל בעלה לא קשיא כאן ברדופה לילך כאן בשאינה רדופה דכתיב (**שיר השירים ח, י**) אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום

<> "כמוצאת שלום" - שחביב עליה בית בעלה כבית אביה.

<> ככלה שנמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להגיד
שבחה בבית אביה, כדכתיב...

<> ככלה שנמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להגיד שבחה בבית אביה, כדכתיב...>

הושע ב, יח וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר יִי תִקְרָאִי אִישִׁי וְלֹא תִקְרָאִי לִי עוֹד בְּעָלִי

פסחים פז:א וא"ר יוחנן ככלה שנמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להגיד שבחה בבית אביה כדכתיב ([הושע ב, יח](#)) והיה ביום ההוא נאם ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי

<> "תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי" - לעתיד לבא יהיה הקשר של הקב"ה לעם ישראל חזק יותר.

<> אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות, אלו תלמידי חכמים,
שנאמר...

<> אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות, אלו תלמידי חכמים, שנאמר...

שיר השירים ח, אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחתנו ביום שידבר בה

שיר השירים ח, אני חומה ושדי כמגדלות אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום

פסחים פז:א (שיר השירים ח, ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה א"ר יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד (שיר השירים ח, ג) אני חומה ושדי כמגדלות אמר רבי יוחנן אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות אלו תלמידי חכמים

<> אשר בנינו כנטיעים, אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם
חטא, בנותינו כזויות אלו בתולות ישראל שאוגדות פתחיהן

<> אשר בנינו כנטיעים, אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא, בנותינו כזויות אלו בתולות ישראל שאוגדות פתחיהן לבעליהן, שנאמר...

תהלים קמד, יב אֲשֶׁר בְּנֵינוּ כְּנִטְעִים מְגֹדְלִים בְּנִעֻרֵיהֶם בְּנֹתֵינוּ כְּזוֹיֹת מְחֻטָּבוֹת תְּבִנִית הֵיכַל

פסחים פז:א אמר רב מאי דכתיב (תהלים קמד, יב) אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל אשר בנינו כנטיעים אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא בנותינו כזויות אלו בתולות ישראל שאוגדות פתחיהן לבעליהן

<> הקב"ה אומר, מארבעה קנינין שקניתי בעולמי תורה
קנין אחד, שנאמר...

<> הקב"ה אומר, מארבעה קנינין שקניתי בעולמי תורה קנין אחד, שנאמר...

משלי ח, כב **?? קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז**

פסחים פז:ב מארבעה קנינין שקניתי בעולמי תורה קנין אחד דכתיב (**משלי ח, כב**) ה' קנני ראשית דרכו

<> התורה אומרת, "ה' קנני..." - ה' ברא אותי.

<> שמים וארץ קנין אחד, שנאמר...

<> שמים וארץ קנין אחד, שנאמר...

בראשית יד, יט וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אֲבָרָם לְאֵל עֵלְיוֹן קָנָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

פסחים פז:ב שמים וארץ קנין אחד דכתיב ([בראשית יד, יט](#)) קונה שמים וארץ

<> "קונה שמים וארץ" - בורא שמים וארץ.

<> בית המקדש קנין אחד, שנאמר...

<> בית המקדש קנין אחד, שנאמר...

תהלים עח, נד וַיָּבִיֵאֵם אֶל גְּבוּל קִדְשׁוֹ הָרַזְהָ קִנְיָהּ יְמִינוֹ

פסחים פז:ב בית המקדש קנין אחד דכתיב ([תהלים עח, נד](#)) הר זה קנתה ימינו

<> ישראל קנין אחד, שנאמר...

<> ישראל קנין אחד, שנאמר...

שמות טו, טז תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן עד יעבר עמך יי עד יעבר עם זו קניית

פסחים פז:ב ישראל קנין אחד דכתיב (שמות טו, טז) עם זו קניית

<> "קניית" יצרת, "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו".

<> הושע, לאחר שהקב"ה גער בו, התחיל לברך את ישראל,
שנאמר...

<> הושע, לאחר שהקב"ה גער בו, התחיל לברך את ישראל, שנאמר...

הושע ב, א וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפָּר וְהָיָה בְּמִקוֹם אֲשֶׁר יֹאמַר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֹאמַר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי

פסחים פז:ב אמר לו הקב"ה עד שאתה מבקש רחמים על עצמך בקש רחמים על ישראל שגזרת עליהם שלש גזירות בעבורך עמד ובקש רחמים ובטל גזירה והתחיל לברכן שנאמר (**הושע ב, א**) והיה מספר בני ישראל כחול הים וגו'

<> והיה במקום אשר יאמר להם, לא עמי אתם, יאמר להם
בני אל חי, שנאמר...

<> והיה במקום אשר יאמר להם, לא עמי אתם, יאמר להם בני אל חי, שנאמר...

הושע ב, כה וזרעתיה לי בארץ ורחמתי את לא רחמה ואמרתי ללא עמי אתה והוא יאמר אלהי

פסחים פז:ב והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו וגו' (**הושע ב, כה**) וזרעתיה לי בארץ ורחמתי את לא רחמה ואמרתי ללא עמי אתה

<> אפילו דור שאת אביו יקלל ואת אמו לא יברך, אל תלשן
עבד אל אדוניו, שנאמר...

<> אפילו דור שאת אביו יקלל ואת אמו לא יברך, אל תלשן עבד אל אדוניו, שנאמר...

משלי ל, י אל תלשן עבד אל אדניו פן יקללך ואשמת
משלי ל, יא דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך

פסחים פז:ב אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מאי דכתיב (משלי ל, י) אל תלשן עבד אל אדוניו פן יקללך ואשמת וכתיב (משלי ל, יא) דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך משום דאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן אלא אפילו דור שאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן עבד אל אדוניו

<> "אל תלשן עבד אל אדוניו" - אל תקטרג על ישראל אפילו אם הם רשעים, ודבר זה נלמד מהנביא הושע שקטרג על ישראל ונענש על כך.

<> צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות,
שנאמר...

<> צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות, שנאמר...

שופטים ה, יא מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות יי צדקת פרזנו בישראל אז ירדו לשערים עם יי

פסחים פז:ב מנלן מהושע א"ר אושעיא מאי דכתיב (**שופטים ה, יא**) צדקת פרזנו בישראל צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות

<> "צדקות פרזנו בישראל" - שכיון שהם מפוזרים אי אפשר לכלותם יחד.

<> יודע הקדוש ברוך הוא את ישראל שאינן יכולין לקבל
גזירות אכזריות כאדום לפיכך הגלה אותם לבבל, שנאמר...

<> יודע הקדוש ברוך הוא את ישראל שאינן יכולין לקבל גזירות אכזריות כאדום לפיכך הגלה אותם לבבל, שנאמר...

איוב כח, כג אֱלֹהִים הַבֵּין דְרָכָה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ

פסחים פז:ב תני רבי חייא מאי דכתיב (**איוב כח, כג**) אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקדוש ברוך הוא את ישראל שאינן יכולין לקבל גזירות אכזריות אדום לפיכך הגלה אותם לבבל

<> בבבל יכלו ללמוד תורה ולא באדום.

<> לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא מפני
שעמוקה כשאול, שנאמר...

<> לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא מפני שעמוקה כשאל, שנאמר...

הושע יג, יד מִיַּד שְׂאוֹל אֶפְדִּים מִמּוֹת אֲגָאִלִּים אֵהִי דְבָרֶיךָ מוֹת אֵהִי קִטְבְּךָ שְׂאוֹל נָחַם
יִסְתֵּר מֵעֵינַי

פסחים פז:ב ואמר רבי אלעזר לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא מפני
שעמוקה כשאל שנאמר ([הושע יג, יד](#)) מיד שאל אפדם ממות אגאלם
רבי חנינא אמר מפני שקרוב לשונם ללשון תורה

<> "מיד שאל אפדם" - ובבל עמוקה כשאל לכן ה' יפדה אותם משם מהר. רבי חנינא
אומר שהקב"ה הגלה אותם לבבל, כי לשון הבבלי ארמית שדומה ללשון התורה ולכן
לא תשכח תורה מישראל..

<> אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק, שנאמר...

<> אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק, שנאמר...

ישעיהו ב, ג וְהִלְכּוּ עִמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכֵן וְנַעֲלָה אֶל הַר יְיָ אֵל בַּיִת אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיִרְנוּ מִדְרָכָיו וְנִלְכָה בְּאַרְחֻתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלַם

פסחים פח:א ואמר ר' אלעזר מאי דכתיב (**ישעיהו ב, ג**) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו' אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק

<> "בית אלוקי יעקב" - בית המקדש נקרא, בית אלוקי יעקב כיון שיעקב קרא לו בית אל.

<> לא כאברהם שכתוב בו הר, שנאמר...

<> לא כאברהם שכתוב בו הר, שנאמר...

בראשית כב, יד וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא יְיָ יִרְאֶה אֲשֶׁר יֹאמַר הַיּוֹם בְּהַר יְיָ יִרְאֶה

פסחים פח: אלא לא כאברהם שכתוב בו הר שנאמר (**בראשית כב, יד**) אשר יאמר
היום בהר ה' יראה

<> "בהר ה' יראה" - אברהם קרא לבית המקדש, "הר".

<> לא כיצחק שכתוב בו שדה, שנאמר...

<> לא כיצחק שכתוב בו שדה, שנאמר...

בראשית כד, סג וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לַפְּנוֹת עֶרֶב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה גַמְלִים בָּאִים

פסחים פח:א ולא כיצחק שכתוב בו שדה שנאמר (**בראשית כד, סג**) ויצא יצחק לשוח בשדה

<> "לשוח בשדה" - יצחק קרא לבית המקדש שדה.

<> אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר...

<> אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר...

בראשית כח, יט וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בַּיַּת אֵל וְאוּלָם לוֹז שֵׁם הָעִיר לְרֵאשִׁינָה

פסחים פח:א אלא כיעקב שקראו בית שנאמר (**בראשית כח, יט**) ויקרא את שם המקום
ההוא בית אל

<> "בית אל" - יעקב קרא לו בית, בית אל.

<> מנין שגדול קבוץ גליות כיום שנבראו בו שמים וארץ?

<> מנין שגדול קבוץ גליות כיום שנבראו בו שמים וארץ?

הושע ב, ב וּנְקַבְצוּ בְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׁמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן הָאָרֶץ
כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֵאל

בראשית א, ה וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קִרְא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד

פסחים פח:א ר' יוחנן גדול קבוץ גליות כיום שנבראו בו שמים וארץ שנאמר (הושע ב, ב) וּנְקַבְצוּ בְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׁמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֵאל וְכָתִיב (בראשית א, ה) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד

<> "יום" יזרעאל - כ"יום" שנבראו בו שמים וארץ.

<> מנין שלא נברא העולם אלא לפריה ורביה?

<> מנין שלא נברא העולם אלא לפריה ורביה?

ישעיהו מה, יח **כִּי כֹה אָמַר יְיָ בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הַאֲלֹהִים יִצֵר הָאָרֶץ וְעָשָׂה הוּא כּוֹנֵנָה לֹא תִהְיֶה בְרָאָה לְשַׁבַּת יִצְרָה אֲנִי יְיָ וְאֵין עוֹד**

פסחים פח:ב והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר (**ישעיהו מה, יח**) לא תוהו ברא לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין

<> "לא תוהו בראה..."., הקב"ה ברא את העולם כדי שיהיה מיושב.

<> מנין שצריך להמנות על הפסח לפני השחיטה?

<> מנין שצריך להמנות על הפסח לפני השחיטה?

שמות יב, ד וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מֵהֵיטֵב וְלָקַח הוּא וְשָׁכְנוֹ הַקָּרֵב אֶל בֵּיתוֹ בְּמַכֶּסֶת
נִפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אֹכְלוֹ תִּכְוֶסוּ עַל הַשָּׂה

פסחים פט:א אבל לימנות דברי הכל עד שישחט דאמר קרא (**שמות יב, ד**) במכסת
נפשות והדר תכוסו

<> "במכסת נפשות" - לקבוע בשביל מי נקבע הפסח כלומר להמנות, ואחרי כן כתוב
בפסוק "תכוסו על הששה" כלומר לשחוט.

<> אלה שנזקקו לפסח שני טמאי מת מצוה היו, שחל שביעי
שלהן להיות בערב הפסח, שנאמר...

<> אלה שנזקקו לפסח שני טמאי מת מצוה היו, שחל שביעי שלהן להיות בערב הפסח, שנאמר ...

במדבר ט, ו וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לְפָנָי מִשָּׁה וְלִפְנֵי אֶהְרֹן בַּיּוֹם הַהוּא

פסחים צ:ב כרבי יצחק דאמר טמאי מת מצוה היו שחל שביעי שלהן להיות בערב הפסח שנאמר (**במדבר ט, ו**) ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ביום ההוא הוא דאינן יכולין לעשות אבל למחר יכולין לעשות

<> "ביום ההוא" - אבל למחר (לערב) יכולין ובכל זאת היו צריכים לחכות לפסח שני.

<> מנין שיוולדת טובלת בלילה?

<> מנין שיולדת טובלת בלילה?

ויקרא טו, יט וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָה שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד הָעֶרֶב

פסחים צ:ב כדתניא כל חייבי טבילות טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה
דתניא יכול תהא טובלת מבעוד יום תלמוד לומר ([ויקרא טו, יט](#)) שבעת ימים תהיה בנדתה תהא בנדתה כל שבעה ויולדת איתקש לנדה

<> "שבעת ימים תהיה בנידתה" - כל שבעה לכן טובלת בסוף שבעה שזה בלילה וכן יולדת שהוקשה לנידה.

<> מנין שאם היה אסור בבית האסורין של ישראל שוחטין
עליו את הפסח?

<> מנין שאם היה אסור בבית האסורין של ישראל שוחטין עליו את הפסח?

פפניה ג, יג שְׂאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְלֹא יִדְבְּרוּ כְזָב וְלֹא יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תְּרֻמִית כִּי הִמָּה יִרְעוּ וְרִבְצוּ וְאֵין מִחְרִיד

פסחים צא:א אמר רבה בר הונא א"ר יוחנן לא שנו אלא בית האסורין דעכו"ם אבל בית האסורין דישאל שוחטין בפני עצמו כיון דאבטחינהו מפיק ליה דכתיב (**פפניה ג, יג**) שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב

<> "שארית ישראל לא יעשו עולה" - שאם הבטיחוהו בבית אסורים של ישראל שישחררו אותו בערב פסח, מונים אותו במכסת הנפשות גם לפני שיצא, שישראל נאמנים לא לעשות עוולה ולא לדבר כזב, אבל לא אם היה אסור בבית אסורים של עכו"ם.

<> מנין שנשים חייבות באכילת מצה אפילו שזה מצות עשה
שהזמן גרמא?

<> מנין שנשים חייבות באכילת מצה אפילו שזה מצות עשה שהזמן גרמא?

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך

פסחים צא:ב הא דאמר רבי אלעזר נשים חייבות באכילת מצה דבר תורה שנאמר **דברים טז, ג** לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה והני נשים הואיל וישנן בבל תאכל חמץ ישנן בקום אכול מצה

היקש

<> כיון שחייבות בבל תאכל חמץ (שהרי חייבות בכל מצוות לא תעשה) חייבות בקום אכול מצה.

<> מנין שמי שבדרך רחוקה, אינו יכול למנות שליח לעשות
עבורו קורבן פסח?

<> מנין שמי שבדרך רחוקה, אינו יכול למנות שליח לעשות עבורו קורבן פסח?

במדבר ט, י דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְהִי טָמֵא לְנַפְשׁוֹ אוֹ בְּדַרְדָּר רְחֹקָה לָכֶם אוֹ לְדַרְתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לִי

פסחים צב:ב דתניא ר"ע אומר נאמר **(במדבר ט, י)** טמא ונאמ' **(במדבר ט, י)** בדרך
רחוקה מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה אף דרך רחוקה היקש

<> מההיקש לומדים שכשם שטמא שיכול לעשות את הפסח ע"י שליח ויטהר בלילה ויאכל, מ"מ אינו עושה כיון שהתורה אסרה עליו, כך מי שהיה בדרך רחוקה ויכול להגיע עד הערב (לרושלים) ויאכל, מ"מ אינו עושה (על ידי שליח) כי התורה אסרה עליו.

<> מנין שהמגדף את ה' חייב כרת?

<> מנין שהמגדף את ה' חייב כרת?

ויקרא כד, טו וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ
במדבר ט, יג וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדַדְךָ לֹא הָיָה וְחִדַּל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מֵעַמִּיָּה כִּי קָרְבַּן יִי לֹא הִקְרִיב בְּמַעַדוֹ חֲטָאוֹ וְשָׂא הָאִישׁ הַהוּא

פסחים צג:ב קסבר מגדף היינו מברך ה' וכתוב במברך את ה' (ויקרא כד, טו) ונשא
חטאו וגמר האי חטאו דהכא מחטאו דהתם מה להלן כרת אף כאן נמי
גזירה שוה כרת

<> בפסוק השני העונש מפורש "ונכרתה..." ומג"ש לומדים שגם במגדף העונש כרת.

<> מנין שמעלות השחר עד הנץ החמה חמישה מילין?

<> מנין שמעלות השחר עד הנץ החמה חמישה מילין?

בראשית יט, טו **וּכְמוֹ הַשָּׁחַר עָלָה וַיֵּאֲיֹצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת אִשְׁתְּךָ וְאֶת שְׁתֵּי בָנֶיךָ הַנְּמֻצָּאִים פֶּן תִּסָּפֵה בְּעֵינֵי הָעִיר**
בראשית יט, כג **הַשָּׁמֶשׁ יֵצֵא עַל הָאָרֶץ וְלוֹט בָּא צִעְרָה**

פסחים צג:ב אמר מר מעלות השחר עד הנץ החמה חמשת מילין מנא לן דכתיב **(בראשית יט, טו)** וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים וגו' וכתיב **(בראשית יט, כג)** השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה ואמר רבי חנינא לדידי חזי לי ההוא אתרא והויא חמשה מילין

<> רבי חנינא לדידי חזי לי - רבי חנינא שער את המרחק מסדום לצוער חמישה מילין, לפי הפסוקים לוט יצא מסדום בעלות השחר והגיע לצוער בהנץ החמה, מכאן שהזמן מעלות השחר עד הנץ החמה זה הזמן שלוקח ללכת מהלך חמישה מילין.

<> מנין ששנותיו של אדם שבעים שנה?

<> מנין ששנותיו של אדם שבעים שנה?

תהלים צ, י ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה ורהבם עמל ואון כי גז חיש ונעפה

פסחים צד:ב כמה שנותיו של אדם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה שנאמר **(תהלים צ, י)** ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה

<> מנין שפסח שני אינו טעון לינה בירושלים?

<> מנין שפסח שני אינו טעון לינה בירושלים?

דברים טז, ז וּבְשִׁלַּת וְאָכְלַת בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפְנִיתָ בַבֶּקֶר וְהִלַּכְתָּ לְאֵהָרָיִךְ

דברים טז, ח שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצַרְתָּ לֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה

פסחים צה:ב ר' יהודה אומר מניין לפסח שני שאין טעון לינה שנאמר **(דברים טז, ז)** ופנית בבקר והלכת לאהליך **(דברים טז, ח)** ששת ימים תאכל מצות הנאכל לשה טעון לינה שאין נאכל לשה אין טעון לינה סמיכות

<> מהסמיכות לומדים שרק כשיש ששת ימים של חג צריך ללון בירושלים, שנאמר "ופנית בבוקר" ולכן בפסח שני שאינו אלא יום אחד, אין צריך ללון בירושלים.

<> בפסח הבא בטומאה, אין שאר טמאים שאכלו ממנו
חייבים משום טמא שאכל קודש, שנאמר...

<> בפסח הבא בטומאה, אין שאר טמאים שאכלו ממנו חייבים משום טמא שאכל קודש, שנאמר ...

וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבֶּשֶׂר כָּל טְהוֹר יֵאָכֵל
ויקרא ז, יט

וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לִי וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרְתָה
 הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּיָהּ
ויקרא ז, כ

פסחים צה:ב ת"ר זבין וזבות נדות ויולדות שאכלו בפסח שבא בטומאה יכול יהו
 חייבין תלמוד לומר **(ויקרא ז, יט)** כל טהור יאכל בשר **(ויקרא ז, כ)**
סמיכות
 והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה
 נאכל לטהורים חייבים עליו משום טמא ושאינו נאכל לטהורין אין
 טמאין חייבין עליו משום טמא

<> "והנפש אשר תאכל בשר" - כיון שפסח הבא בטומאה, אינו נאכל לטמאי מתים,
 זבים שאכלו אותו אינם חייבים כרת.

<> מנין שקורבן התמיד טעון ביקור ד' ימים קודם
השחיטה?

<> מניין שקורבן התמיד טעון ביקור ד' ימים קודם השחיטה?

במדבר כח, ב צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי
 תשמרו להקריב לי במועדו
 שמות יב, ו והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל
 עדת ישראל בין הערבים
 שמות יב, ג דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש ששה
 לבית אבת ששה לבית

פסחים צו:א והתניא בן בג בג אומר מניין לתמיד שטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה
 שנא' **(במדבר כח, ב)** תשמרו להקריב לי במועדו ולהלן הוא אומר והיה
 לכם למשמרת עד ארבעה עשר מה להלן טעון ביקור ד' ימים קודם
 שחיטה אף כאן טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה

גזירה שוה

<> "והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום" - ובפסח מצרים נאמר "בעשור לחודש
 הזה" מכאן שארבעה ימים היו בודקים שאין בקורבן מום ומג"ש לומדים שגם בקורבן
 התמיד "תשמרו להקריב לי במועד" בודקים ארבעה ימים קודם השחיטה שאין מום
 בקורבן.

<> מנין שפסח מצרים לא היה חימוצו נוהג אלא יום אחד?

<> מנין שפסח מצרים לא היה חימוצו נוהג אלא יום אחד?

שמות יג, ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאוּתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית

עֲבָדִים כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֻמֶּץ

הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב שְׁמוֹת יג, ד

פסחים צו:ב אלא אחמץ מכלל דפסח מצרים לילה אחד ותו לא והתניא רבי יוסי הגלילי אומר מנין לפסח מצרים שאין חימוצו נוהג אלא יום אחד ת"ל **שמות יג, ג** לא יאכל חמץ וסמך ליה היום אתם יוצאים אלא ה"ק לילה אחד והוא הדין לפסח דורות וחימוצו כל היום ופסח דורות נוהג כל שבעה

סמיכות

<> מהסמיכות לומדים מהמילה "היום" שפסח מצרים היה חימוצו נוהג רק בחמישה עשר.

<> מנין שיפה שתיקה לחכמים, קל וחומר לטפשים?

<> מנין שיפה שתיקה לחכמים, קל וחומר לטפשים?

משלי יז, כח גם אויל מַחְרִיש חָכָם יִחְשָׁב אֵטָם שְׁפָתָיו נְבוֹן

פסחים צט:א מכאן אמרו חכמים יפה שתיקה לחכמים קל וחומר לטפשים שנאמר
(משלי יז, כח) אויל מחריש חכם יחשב

<> צריך לזכור את השבת על היין והלילה חשוב יותר
מהיום כי הוא תחילת היום, שנאמר...

<> צריך לזכור את השבת על היין והלילה חשוב יותר מהיום כי הוא תחילת היום, שנאמר...

שמות כ, ז זכור את יום השבת לקדשו

פסחים קו:א ת"ר (**שמות כ, ז**) זכור את יום השבת לקדשו זוכרהו על היין אין לי אלא ביום בלילה מנין ת"ל זכור את יום השבת לקדשו בלילה מנין אדרבה עיקר קדושת בלילה הוא קדיש דכי קדיש תחלת יומא בעי לקידושי

<> כי הוא תחילת היום - שהיום מתחיל מהערב.

<> מנין שיין של ארבע כוסות, צריך שיהיה בו טעם ומראה?

<> מנין שיין של ארבע כוסות, צריך שיהיה בו טעם ומראה?

משלי כג, לא אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים

פסחים קח:ב רבי יהודה אומר צריך שיהא בו טעם ומראה אמר רבא מאי טעמא דרבי יהודה דכתיב [\(משלי כג, לא\)](#) אל תרא יין כי יתאדם

<> "כי יתאדם" - מכאן שצריך שיהיה אדום ושיהיה בו טעם יין.

<> מנין שחייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל?

<> מנין שחייב אדם לשמח בניו ובני ביתו ברגל?

דברים טז, יד וְשִׂמְחֵתָ בְּחֻגְךָ אֶתְּךָ וּבְנֶךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי וְהַגֵּר וְהֵיטוּם וְהָאֱלֻמָּנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ

פסחים קט:א ת"ר חייב אדם לשמח בניו ובני ביתו ברגל שנא' **(דברים טז, יד)** ושמחת בחגך במה משמחם ביין רבי יהודה אומר אנשים בראוי להם ונשים בראוי להן אנשים בראוי להם ביין ונשים במאי תני רב יוסף בבבל בבגדי צבעונין בארץ ישראל בבגדי פשתן מגוהצין

<> מנין שבזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר?

<> מנין שבזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר?

דברים כז, ז וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁם וְשִׂמְחָתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ

פסחים קט:א תניא רבי יהודה בן בתירא אומר בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה
אלא בבשר שנאמר (**דברים כז, ז**) וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני
ה' אלהיך

<> "וזבחת שלמים" - בשר.

<> מנין שעכשיו שאין בית המקדש קיים, אין שמחה אלא
ביין?

<> מנין שעכשיו שאין בית המקדש קיים, אין שמחה אלא ביין?

תהלים קד, טו וַיֵּין יִשְׂמַח לִבָּב אָנוּשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לִבָּב אָנוּשׁ יִסְעֵד

פסחים קט:א ועכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא ביין שנאמר ([תהלים קד, טו](#)) ויין ישמח לבב אנוש

<> מנין שמקוה טהרה צריך שיהיו בו ארבעים סאה?

<> מנין שמקוה טהרה צריך שיהיו בו ארבעים סאה?

ויקרא טו, טז וְאִישׁ כִּי תִצֵּא מִמֶּנּוּ שְׂכֵבֶת זֶרַע וְרִחֵץ בַּמַּיִם אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד הָעֶרְב

פסחים קט:א כדתניא (**ויקרא טו, טז**) ורחץ במים את כל בשרו שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים במים במי מקוה את כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברום שלש אמות ושיערו חכמים שיעור מי מקוה ארבעים סאה

<> אמה על אמה בגובה שלוש אמות שהוא גובה של אדם רגיל, שיערו חכמים שהם ארבעים סאה.

<> מנין שליל פסח הוא לילה המשומר מן המזיקין?

<> מנין שליל פסח הוא לילה המשומר מן המזיקין?

שמות יב, מב ליל שמרים הוא ליי להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה ליי שמרים לכל בני ישראל לדרתם

פסחים קט:ב אמר קרא (שמות יב, מב) ליל שמורים ליל המשומר ובא מן המזיקין

<> מנין שאין שואלין בכלדיים (בבעלי אוב)?

<> מנין שאין שואלין בכלדיים (בבעלי אוב)?

דברים יח, יג **תמים תהיה עם יי אלהיך**

פסחים קיג:ב אמר רב משום רבי יוסי איש הוצל מניין שאין שואלין בכלדיים שנאמר
(**דברים יח, יג**) תמים תהיה עם ה' אלהיך

<> "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" - בטח בה' בכל מה שיקרה לך.

<> מנין שהלל היה כורך את המצה עם המרור ואוכלן בבת
אחת?

<> מנין שהלל היה כורך את המצה עם המרור ואוכלן בבת אחת?

במדבר ט, יא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֶת־עַל מִצּוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֶהוּ

פסחים קטו:א אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן שנאמר **(במדבר ט, יא)** על מצות ומרורים יאכלוהו

<> כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי
חובתו, פסח, על שום שפסח המקום על בתי אבותינו

<> כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, פסח, על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים, שנאמר...

שמות יב, כז **וְאָמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לִי אֲשֶׁר פָּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֵת בְּתֵינוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ**

פסחים קטז:ב שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ואלו הן פסח מצה ומרור פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים שנאמר **(שמות יב, כז)** ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח וגו'

<> מצה, על שום שנגאלו אבותינו ממצרים, שנאמר...

<> מצה, על שום שנגאלו אבותינו ממצרים, שנאמר...

שמות יב, לט וַיֹּאפֹּו אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת כִּי לֹא חֶמֶץ כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכֻלוּ לְהַתְמַהֵמָה וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם

פסחים קטז:ב מצה על שום שנגאלו אבותינו ממצרים שנאמר (**שמות יב, לט**) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים וגו'

<> מרור, על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו
במצרים, שנאמר...

<> מרור, על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר...

שמות א, יד וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּה קָשָׁה בְּחֶמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל עֲבָדָה בְּשֹׁדָה אֶת כָּל עֲבָדְתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפִרְךָ

פסחים קטז:ב מרור על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים שנאמר (שמות א, יד) וימררו את חייהם וגו

<> בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא
יצא ממצרים, שנאמר...

<> בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר...

שמות יג, ח **וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יי לי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם**

פסחים קטז:ב בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים
שנאמר (**שמות יג, ח**) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי
בצאתי ממצרים

<> "עשה ה' לי" - כאילו הוא יצא ממצרים.

<> מנין לפי רב אחא בר יעקב, שסומא פטור מלומר את
ההגדה?

<> מנין לפי רב אחא בר יעקב, שסומא פטור מלומר את ההגדה?

והגדת לבנד ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים שמות יג, ח
ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומרה איננו שמע בקלנו זולל וסבא דברים כא, כ

פסחים קטז:ב אמר רב אחא בר יעקב סומא פטור מלומר הגדה כתיב הכא בעבור זה וכתוב התם (**דברים כא, כ**) בננו זה מה להלן פרט לסומא אף כאן פרט לסומין גזירה שוה

<> "בנינו זה" - אם הורי הבן סומין, אינם יכולים לומר "בנינו זה" ולכן פטורים ומג"ש לומדים שהסומא פטור ממצות הגדה (אבל גזירה שוה זו מופרכת על ידי חכמים).

<> לפי רבי מאיר, כל תושבחות האמורות בספר תהלים
כולן דוד אמרן, שנאמר...

<> לפי רבי מאיר, כל תושבחות האמורות בספר תהלים כולן דוד אמרן, שנאמר...

תהלים עב, כ כלו תפלות דוד בן ישי

פסחים קיז:א תניא היה ר"מ אומר כל תושבחות האמורות בספר תהלים כלן דוד אמרן
שנאמר (תהלים עב, כ) כלו תפלות דוד בן ישי אל תיקרי כלו אלא כל
אלו

<> אין השכינה שורה אלא מתוך דבר שמחה של מצוה,
שנאמר...

<> אין השכינה שורה אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר...

מלכים ב ג, טו וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְגֹן וְהָיָה כְּנֹגֶן הַמִּנְגֵן וַתְּהִי עָלָיו יָד יְיָ

פסחים קיז:א שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר (**מלכים ב ג, טו**) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'

<> היה זה אלישע הנביא.

<> כל ת"ח היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר,
תכוינה, שנאמר...

<> כל ת"ח היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר, תכוינה, שנאמר...

שיר השירים ה, כַּעֲרוּגַת הַבָּשָׂם מְגֹדְלוֹת מְרֻקָּחִים שְׁפָתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נוֹטְפוֹת מִזֶּבֶר עֵבֶר יג

פסחים קיז:א אמר רב כל ת"ח היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוינה שנאמר (**שיר השירים ה, יג**) שפתותיו שושנים נוטפות מר עובר אל תקרי שושנים אלא ששונים אל תקרי מר עובר אלא מר עבר

<> לפי רב, צריך ללמוד לפני רבו ביראת כבוד.

<> מנין שצריך שיזכיר יציאת מצרים בקידוש היום?

מבואי התלמוד

מסכת פסחים

<> מנין שצריך שיזכיר יציאת מצרים בקידוש היום?

דברים טז, ג לא תאכל עליו חמץ שבועת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון
יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך
שמות כ, ז זכור את יום השבת לקדשו

פסחים קיז:ב אמר רב אחא בר יעקב וצריך שיזכיר יציאת מצרים בקידוש היום כתיב
הכא (דברים טז, ג) למען תזכור את יום וכתוב התם (שמות כ, ז) זכור
את יום השבת לקדשו גזירה שוה

<> בפסח נאמר "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" ומג"ש לומדים שגם בשבת
צריך להזכיר יציאת מצרים.

<> מנין שקשין מזונותיו של אדם כפליים כיולדה?

<> מנין שקשין מזונותיו של אדם כפליים כיולדה?

בראשית ג, טז אַל הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבֵּה אֲרַבָּה עֲצָבוֹנָךְ וְהִרְנִיךְ בְּעֵצָב תִּלְדִּי בָנִים וְאֶל אִישׁךָ
תְּשׁוּקֶתְךָ וְהוּא יִמְשָׁל בְּךָ
בראשית ג, יז וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְתֹאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרְךָ בְּעֵצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ

פסחים קיח:א ר' יוחנן קשין מזונותיו של אדם כפליים כיולדה דאילו ביולדה כתי'
(בראשית ג, טז) בעצב ובמזונות כתי' (בראשית ג, יז) בעצבון

<> עצבון גדול מעצב.

<> מנין שקשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף?

<> מנין שקשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף?

תהלים קלו, כה **נָתַן לָחֶם לְכָל בֶּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חִסְדּוֹ**
תהלים קלו, יג **לְגֹזֵר יָם סוּף לְגֹזְרִים כִּי לְעוֹלָם חִסְדּוֹ**

פסחים קיח:א קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף דכתיב (**תהלים קלו, כה**) נותן לחם לכל בשר וסמך ליה לגוזר ים סוף לגזרים

סמיכות

<> כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה,
שנאמר...

<> כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר...

שמות לד, יז אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
שמות לד, יח אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ
הָאֲבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאֲבִיב יֵצְאֶת מִמִּצְרָיִם

פסחים קיח:א כל המבזה את המועדות כאילו עובד ע"ז שנאמר ([שמות לד, יז](#)) אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב בתריה את חג המצות תשמור

סמיכות

<> כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד
עדות שקר בחבירו, ראוי להשליכו לכלבים, שנאמר...

<> כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו, ראוי להשליכו לכלבים, שנאמר...

שמות כב, ל וְאִנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי וּבִשֶׁר בְּשֻׂדָּה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכּוּן אֹתוֹ
 שמות כג, א לֹא תִשָּׂא שְׁמֵעַ שְׂוֵא אֶל תִּשָּׂת יָדְךָ עִם רָשָׁע לְהִית עַד חֲמָס

פסחים קיח:א ר"א בן עזריה כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים שנאמר (שמות כב, ל) לכלב תשליכון אותו וכתוב בתריה (שמות כג, א) לא תשא שמע שוא

סמיכות

<> "לא תשא שמע שוא" - לא תקבל או תספר שמועת שקר, כלומר לשון הרע.

<> בהלל יש חמישה דברים, קריאת ים סוף, שנאמר...

<> בהלל יש חמישה דברים, קריאת ים סוף, שנאמר...

תהלים קיד, ג הים רָאָה וַיִּנָּס הַיַּרְדֵּן יָסֵב לְאַחֹר

פסחים קיח:א וקריעת ים סוף דכתיב ([תהלים קיד, ג](#)) הים ראה ויננס

<> מתן תורה, שנאמר...

<> מתן תורה, שנאמר...

תהלים קיד, ד הַהַרִים רְקֵדוּ כְּאֵילִים גְּבֻעוֹת כְּבָנֵי צֶאֱן

פסחים קיח:א מתן תורה דכתי' (תהלים קיד, ד) ההרים רקדו כאילים

<> "ההרים רקדו כאילים" - בשעת מתן תורה ההרים רקדו לאחר שכל הר רצה שתורה תנתן עליו.

<> תחיית המתים, שנאמר...

<> תחיית המתים, שנאמר...

תהלים קטז, ט אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים

פסחים קיח:א תחיית המתים דכתיב (תהלים קטז, ט) אתהלך לפני ה'

<> "בארצות החיים" - חיי העולם הבא.

<> חבלי משיח, שנאמר...

<> חבלי משיח, שנאמר...

תהלים קטו, א לא לנו יי לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך

פסחים קיח:א חבלו של משיח דכתיב (תהלים קטו, א) לא לנו ה' לא לנו

<> "לא לנו ה' לא לנו" - זו תפילה על חבלי משיח.

<> מנין שקשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה?

<> מנין שקשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה?

בראשית מח, טז **הַמֵּלֶאךָּ הַגָּאֹל אֶתִּי מִכָּל רַע יִבְרָךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתֵי אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחָק וַיִּדְגּוּ לְרֵב בְּקִרְבַּי הָאָרֶץ**

בראשית מח, טו **וַיִּבְרָךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְנוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחָק הָאֱלֹהִים הֲרַעָה אֶתִּי מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה**

פסחים קיח:א ר' יוחנן קשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה דאילו בגאולה כתיב (**בראשית מח, טז**) המלאך הגואל אותי מכל רע מלאך בעלמא ואילו במזונות כתיב (**בראשית מח, טו**) האלהים הרועה אותי

<> פסוק ראשון מדבר על גאולה, "המלאך הגואל אותי" ונאמר בו מלאך ואילו בפסוק השני שמדבר על מזונותיו של אדם נאמר "האלוקים הרועה אותי". (הרועה - הזן).

<> אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע שמוני בניך
כחולדה זו הדרה בעיקרי בתים, שנאמר...

<> אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע שמוני בניך כחולדה זו הדרה בעיקרי בתים, שנאמר...

תהלים קיג, ט מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללו יה

פסחים קיח:ב מאי דכתיב **(תהלים קיג, ט)** מושיבי עקרת הבית אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע שמוני בניך כחולדה זו הדרה בעיקרי בתים

<> "מושיבי עקרת הבית" - כנסת ישראל - החשובים שבעם אומרים לקב"ה שפשוטי העם שמים אותם כחולדה ביסודות הבית. (מזלזלים בהם בגלות)

<> אמרה כנסת ישראל, רבש"ע אימת אני אהובה לפניך,
בזמן שתשמע קול תחנוני, שנאמר...

<> אמרה כנסת ישראל, רבש"ע אימת אני אהובה לפניך, בזמן שתשמע קול תחנוני, שנאמר ...

תהלים קטז, א אֶהְבֶּתִי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תְחִנּוּנָי

פסחים קיח:ב דרש רבא מאי דכתיב (**תהלים קטז, א**) אהבתי כי ישמע ה' אמרה כנסת ישראל רבש"ע אימת אני אהובה לפניך בזמן שתשמע קול תחנוני

<> אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע אע"פ שדלה
אני במצוות, לך אני ולי נאה להושיע, שנאמר...

<> אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע אע"פ שדלה אני במצוות, לך אני ולי נאה להושיע, שנאמר...

תהלים קטז, ו שִׁמְרֵם יְיָ דְלוֹתַי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ

פסחים קיח:ב דלותי ולי יהושיע אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אע"פ שדלה אני במצוות לך אני ולי נאה להושיע

<> ידו של הקדוש ברוך הוא פרוסה תחת כנפי החיות, כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין, שנאמר...

<> ידו של הקדוש ברוך הוא פרוסה תחת כנפי החיות, כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין, שנאמר...

יחזקאל א, ח וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כַּנְּפֵיהֶם עַל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם וּפְנֵיהֶם וְכַנְּפֵיהֶם לְאַרְבַּעַתָּם

פסחים קיט:א אמר ר"ש בן לקיש משום רבי יהודה נשיאה מאי דכתיב **(יחזקאל א, ח)** וידי אדם מתחת כנפיהם ידו כתיב זה ידו של הקדוש ברוך הוא שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין

<> כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים,
שנאמר...

<> כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים, שנאמר...

בראשית מז, יד וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן בְּשֹׁבֵר אֲשֶׁר
הֵם שֹׁבְרִים וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת הַכֶּסֶף בֵּיתָה פְּרֻעָה

פסחים קיט:א אמר שמואל כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים שנאמר
(**בראשית מז, יד**) וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא

<> גם את הכסף והזהב שבשאר הארצות, יוסף ליקטו
והביאו למצרים, שנאמר...

<> גם את הכסף והזהב שבשאר הארצות, יוסף ליקטו והביאו למצרים, שנאמר...

בראשית מא, נז וְכֹל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרֵימָה לְשֹׁבֵר אֶל יוֹסֵף כִּי חָזַק הָרָעַב בְּכָל הָאָרֶץ

פסחים קיט:א אין לי אלא שבארץ מצרים ושבארץ כנען בשאר ארצות מנין תלמוד לומר (**בראשית מא, נז**) וכל הארץ באו מצרימה

<> עושר שמור לבעליו לרעתו, זה עושרו של קורח,
שנאמר...

<> עושר שמור לבעליו לרעתו, זה עושרו של קורח, שנאמר...

קהלת ה, יב
דברים יא, ו

יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רְאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עוֹשֵׁר שְׁמוֹר לְבַעְלָיו לְרַעְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתוֹ וּלְאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בֶּן רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ
וַתִּבְלַעֶם וְאֶת בְּתִיָּהֶם וְאֶת אֶהְלִיָּהֶם וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב
כָּל יִשְׂרָאֵל

פסחים קיט:א (קהלת ה, יב) עושר שמור לבעליו לרעתו אמר רבי שמעון בן לקיש זו
עשרו של קרח שנאמר (דברים יא, ו) ואת כל היקום אשר ברגליהם

<> שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מנצחין אותו ועצב,
אבל הקב"ה נוצחין אותו ושמח, שנאמר...

<> שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מנצחין אותו ועצב, אבל הקב"ה נוצחין אותו ושמח, שנאמר...

תהלים קו, כג וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לִוְלֵי מִשֶּׁה בְּחִירוֹ עֵמֵד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהַשִּׁיב חַמָּתוֹ מִהַשְּׁחִית

פסחים קיט:א שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם בשר ודם מנצחין אותו ועצב אבל הקב"ה נוצחין אותו ושמח שנאמר (**תהלים קו, כג**) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו

<> 'נוצחין אותו ושמח' - משה את ה', שאמר "בחירו" מאחר שמשבח ה' אותו, מן הסתם שמח.

<> כל המצוות, מברך עליהן עובר לעשייתן, מאי עובר?

<> כל המצוות, מברך עליהן עובר לעשייתן, מאי עובר?

שמואל ב יח, כג ויהי מה ארוץ ויאמר לו רויץ וירץ אחימעץ דרך הכפר ויעבר את הכושי
בראשית לג, ג והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו
מיכה ב, יג עלה הפרץ לפניהם פרצו ויעברו שער ויצאו בו ויעבר מלכם לפניהם ויי
בראשם

פסחים קיט:ב כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא
דאקדומי הוא א"ר נחמן בר יצחק דכתיב (שמואל ב יח, כג) וירץ אחימעץ
דרך הכר ויעבור את הכושי אביי אמר מהכא (בראשית לג, ג) והוא עבר
לפניהם איכא דאמרי מהכא (מיכה ב, יג) ויעבור מלכם לפניהם וה'
בראשם

<> עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו
לזרעו של יצחק, שנאמר...

<> עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק, שנאמר...

בראשית כא, ח וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גָדוֹל בְּיוֹם הַגְּמֹל אֶת יִצְחָק

פסחים קיט:ב מאי דכתיב (**בראשית כא, ח**) ויגדל הילד ויגמל עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק

<> לעתיד לבא כשיעשה הקב"ה סעודה לצדיקים ויאמר
הקב"ה לדוד טול וברך, יטול דוד ויאמר?

<> לעתיד לבא כשיעשה הקב"ה סעודה לצדיקים ויאמר הקב"ה לדוד טול וברך, יטול דוד ויאמר?

תהלים קטז, יג כוס ישועות אשא ובשם יי אקרא

פסחים קיט:ב אומר לו לדוד טול וברך אומר להן אני אברך ולי נאה לברך שנאמר (תהלים קטז, יג) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא

<> לפי רבא, מצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן,
שנאמר...

<> לפי רבא, מצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן, שנאמר...

במדבר ט, יא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵבִים יַעֲשֶׂה אֶתֹּךְ עַל מִצּוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֶהוּ

שמות יב, יח בְּרֵאשִׁית בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבַת תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֵשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבַת

פסחים קכ:א אמר רבא מצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן ומאי שנא מרור דכתיב **(במדבר ט, יא)** על מצות ומרורים בזמן דליכא פסח ליכא מרור מצה נמי הא כתיב על מצות ומרורים מצה מיהדר הדר ביה קרא **(שמות יב, יח)** בערב תאכלו מצות

<> "על מצות ומרורים יאכלוהו" - נאמר על קורבן פסח וכיון שבזמן הזה אין קורבן פסח, מרור רק מדרבנן, אבל מצה מדאורייתא כי יש פסוק אחר שלא קשור לקורבן פסח, "בערב תאכלו מצות".

<> ערל טמא ושהיה בדרך רחוקה אסורים בקורבן פסח
ומותרים במצה ומרור, שנאמר...

<> ערל טמא ושהיה בדרך רחוקה אסורים בקורבן פסח ומותרים במצה ומרור, שנאמר...

שמות יב, מח וְכִי יִגֹּר אֶתְּךָ גֵר וְעָשָׂה פֶּסַח לִי הַמּוֹל לֹא כָּל זֶכֶר וְאִזְ יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ וְכָל עֶרְל לֹא יֹאכַל בּוֹ

פסחים קכ:א ורבא אמר לך טמא ושהיה בדרך רחוקה לא צריך קרא דלא גרעי מערל ובן נכר דתניא (**שמות יב, מח**) כל ערל לא יאכל בו בו אינו אוכל אבל אוכל במצה ומרור

<> "וכל ערל לא יאכל בו" - מריבוי המילה "בו" נלמד שרק קרבן פסח לא יאכל, אבל מצה ומרור יאכל.

<> מנין שבערב הראשון חובה לאכול מצה, בשאר הימים
רשות?

<> מנין שבערב הראשון חובה לאכול מצה, בשאר הימים רשות?

<p>שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצַרְתָּ לִּי אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵעָשֶׂה מְלָאכָה וְאָכְלוּ אֶת הַבֶּשֶׂר בְּלֵילָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מִרְרִים יֹאכְלֶהוּ בְּרֵאשִׁון בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְב׃ תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֹשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְב׃</p>	<p>דברים טז, ח שמות יב, ח שמות יב, יח</p>
---	---

פסחים קכא: תניא כוותיה דרבא (דברים טז, ח) ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלהיך מה שביעי רשות אף ששת ימים רשות מאי טעמא הוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא יכול אף לילה הראשון רשות תלמוד לומר על מצות ומרורים יאכלוהו אין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מנין ת"ל בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו חובה

<> שביעי שהיה בכלל ויצא מן הכלל, לכן אין חובה לאכול מצה כל שבעת ימים אלא רשות ובערב הראשון חובה, שכתוב "בערב תאכלו מצות".

<> מנין שהפסח נאכל עד חצות?

<> מנין שהפסח נאכל עד חצות?

וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בְּלֵילָה הַזֶּה צְלִי אֲשֶׁר וּמִצּוֹת עַל מְרִירִים יֵאָכְלוּ
וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלֵילָה הַזֶּה וְהִכִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אָנֹכִי יי
וַיְהִי בַחֲצִי הַלַּיְלָה וַיִּי הִכָּה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרֹעָה הַיֹּשֵׁב עַל
כֶּסֶאֱוֹ עַד בְּכוֹר הַשֹּׁבֵי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה

שמות יב, ח

שמות יב, יב

שמות יב, כט

פסחים קכב: אמר רב יוסף ר"א בן עזריה הוא דתניא (שמות יב, ח) ואכלו את הבשר
בלילה הזה ר"א בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן
גזירה שוה (שמות יב, יב) ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף
כאן עד חצות

גזירה שוה

<> הפסוק השני, מכת בכורות היה בחצי הלילה כי נאמר אחרי כן "ויהי בחצי הלילה"
ומג"ש לומדים שגם פסח נאכל עד חצות.